

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Højesteretstidende

udgivet af

Højesterets Protokolsekretærer.

Højesteretsaaret 1941.

---

85. Aargang.

København.

G. E. C. Gads Forlag.

1942

Tilføjelser.

S. 459 efter »Onsdag den 26. November« tilføjes: Sagen Nr. 257/1940: Pesquerias y Secaderos de Bacalao de España, kaldet Pysbe, mod Landsretssagfører Hermod Lannung findes S. 546 ff.

S. 685 L. 11 f. n. efter »1941« tilføjes: (IV Afd.).

NAVNEREGISTER

Civile Sager.

	Pag.		Pag.
A/S af 19. Okt. 1937 i Likvidation	111	Bjergholt, Peter, Grosserer	233, 496
Aalborg Havnevæsen	655	Bloch & Behrens, Firmaet..	487
Aalborg Skibsværft, A/S	655	Bonven, Frits Hjalmar	94
Aarhus Domsogns Menighedsraad	281	Bonven, Karen Ely	94
Aasted, E., Ingeniør	519	Bonven, Thea Marie Johanne, Enkefru	94
Absalon, Forsikrings-Aktieselskab	688	Borgporten, Varehuset	193
»Alderstrøst«, Syge- og Begravelseskasse	383	Breining, Victor, Kapelmester	221
Andersen, A., Glarmester	204	Brunkullejernes Salgskontor..	574
Andersen, Arne Sigfred, Autovognmand	214	Brøcker, H. R., Landsretssagfører	7, 324
Andersen, E., Viktualiehandler	302	Buch, Charles, Gas- og Vandmester	292
Andersen, Kai, Murermester..	623	Bødker, Thomas, Styrmand..	286
Andersen, P., Kommissionsforretning	386	Christensens Staalskibsværft, H. C., A/S	92
Andresen, Axel, Direktør	413	Christensen, Alb. K., Grosserer	647
Apotekerfonden	534	Christensen, Chr. Andersen, Tørvefabrikant	635
Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring, A/S	197	Christensen, Chr. J., Købmand	586
Arbo-Bähr & Co., A/S	473	Clausen, Ejnar, Godsejer	628
Asnæs Vandværk, I/S	569	Clausen, Th., Tømmerhandler	641
Avlsdyrauktionsudvalget i Næstved	85	Cortsen, Margrethe, Fru	459
Bang & Pingel, Firmaet	609	Dahl, Poul, Landsretssagfører	350
Begtrup-Hansen, G. A., Frk., Assistent	237	Dahlstrøm, Johs. W., Grosserer	206
Behrens, Sally, Grosserer....	487	Dampskibsselskabet af 1912, A/S	614, 619, 673
Benedek, Rudolf, Kapelmester	4	Dampskibsselskabet Svendborg	614, 673
Berg, Julius, Arkitekt	623	Dansk Albumin Fabrik, A/S..	118
Bertelsen, Marinus, Gaardejer	130	Dansk Dampskibsrederis gensidige Løsøreforsikring	286
Betak, E., Malermester	292	Dansk Funktionærforbund ..	383
Binderup-Schultz, Astrid, Fru	4		
Bjerggaarden, A/S	1		

Pag.	Pag.
Dansk Styrmandsforening 286, 614, 619	Galeon, Rederiaktiebolag 480
»Danske Phønix«, Forsikrings- aktieselskab 267, 663	Garde, Andreas Peter Munck, Administrator 70
Davidsen, Carl, Direktør 193	General Accident Fire & Life Assurance Corporation 389
De danske Statsbaner 88	Generaldirektoratet for Stats- banerne 88
De forenede Kulimportører, Handelsselskab A/S 480	Giersing, Emil, Arkitekt..... 368
Den selvejende Institution Nordisk Insulinlaboratorium 24	Grinewsky, Georg Alexandro- witch, fhv. Godsejer 70
Det af Landbrugsorganisatio- nerne nedsatte Avlsdyrauk- tionsudvalg i Næstved 85	Gyring-Nielsen, L., Fabrikant 40
Det forenede Dampskibssel- skab 102	»Haand i Haand«, Forsikrings- aktieselskab 562
Det københavnske Kirkefond 148	Hansen, A. Strange, Grosserer. 101
Direktoratet for Vareforsyning 273	Hansen, Anders Lund, Husejer. 35
Dissing, Viggo, Proprietær .. 241	Hansen, Ejnar Hans Christian, Motormekaniker 136
Dragør Kommunalbestyrelse.. 332	Hansen, Elise, Fru, f. Ludvig- sen 344
»Droskecentralen Taxa« 99	Hansen, Erik, Mælkehandler.. 290
Dyhrberg, A., Hotelejer 506	Hansen, Holger, Murermester. 336
Dønvang, O., Kapelmester.... 126	Hansen, Kai, Direktør 565
Engelbreth, Emilie, Fru 292	Hansen, L., Kaptajn 357
Espersen, Niels Peter, Grosse- rer 459	Hansen, Paul, Vognmand 81
Feldthusen, J. A., Glarmester 197	Hansen, Uffe, Ingeniør 519
Fick, N. O. M., Løjtnant af Reserven 136	Harild, H. V., Gaardejer 438
Finansministeriet.... 123, 178, 312, 531, 667	Hartmann, G. Overretssagf. .. 453
Flatau-Petersen, Povl, Musiker 221	Hasselbalch, Helga, Frk. 348
Fog-Petersen, Poul, Direktør 372	Hellerup Fløde-Is 695
Fog-Petersen, Christine, Fru, f. la Cour 372	Hendriksen, Axel, Gas- og Vandmester 447
Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling 94	Henriksen, Peter, Automobil- forhandler 214
Foreningen af autoriserede Vognmænd i Lyngby-Taar- bæk Kommune 99	Hinrichsen, Valdemar, Auto- mobilforhandler 344
Franks, Th. Wm., Elektro- installatør 1	Hjerrild, Jens N., Rentier 290
Frederiksen, Alfred, Gaardejer 509	Hjorthnæs, Chr., Rentier 441
»Frejr« Andelsforsikrings- skab 281	Holmstrøm, Olof Frederik, Chauffør 136
	Houlberg, S., A/S 386
	Hundborg-Jannerup Kommune 635
	Hyldahl, Chr., Landmand 635
	Høgsbro, Erik, Landsretssagf. 440
	Høyrup, Chr., Partikulier 506
	I/S af 1. Juli 1934 422
	Indenrigsministeriet 473

Pag.		Pag.	
Iversen, Anders, Vognmand ..	43	Jørgensen, Peter, Gaardejer. 438	
Iversen, Morten, Vognmand..	43	Jørgensen, Th., Listefabrikant. 453	
Iversen, Søren Nielsen, Murer- mester	70	Kirkefond, Det københavnske. 148	
Jacobsen, J., Styrmand	619	Kisling, Chr., Styrmand	614
Jacobsen, N. P., Direktør	145	Kjær, Erik, Tømmerhandler ..	399
Jacobsen, S., Direktør	185	Knipschildt & Co., A/S	647
Jensen, André, Landsretssagf.	233	Krigsministeriet	19, 136
Jensen, Annalise Henriette, Frk.	267	Krogh, Vilhelm, Ejendoms- handler	218
Jensen, Betty, Fru	302	Kublitz, I., Blikkenslagermester	515
Jensen, Carl, Fodermester....	180	Künzel, V. E., Brandmester ..	447
Jensen, Chr. W. P. H., Tryk- luftmester	183	Københavns Honninghus, Fir- maet	497
Jensen, Edvin, Restauratør ..	229	Københavns Magistrat	590
Jensen, Frida Leonora	180	Københavns Magistrats 3. Af- deling	332
Jensen, Gerda	180	Københavns Overpræsidium ..	183
Jensen, Henry Palsgaard, Mu- rermester	170	Køge Lucernemelsfabrik, A/S,	145
Jensen, Johs. E., Tømmerme- ster	225	Laksted, Frederik Valdemar, fhv. Købmand	558
Jensen, Marius, Grosserer ...	130	Landbrugsministeriet	51, 59
Jensen, N. P., fhv. Proprietær.	185	Landbrugsorganisationernes Avlsdyrauktionsudvalg	
Jensen, Niels, Gartner	180	i Næstved	85
Jensen, Niels, Restauratør ...	221	Lannung, Hermod	546
Jensen, Oscar Andreas, Gros- serer	312	Larsen, Ellen Sophie, Enkefru	225
Jensen, Otto, Vognmand	43	Larsen, H., Lindorff, Gaardejer	189
Jensen, Signe Kirstine, Fru ..	246	Larsen, Karl Steensen, Gaard- ejer	85
Jensen, Valdemar, Malerme- ster, hs. Dødsbo	267	Larsen, Niels Michael, Remise- arbejder	300
Just, Chr., Elektriker	178	Larsen, Randy Bente	300
Jydsk Telefon-Aktieselskab ..	406	Lassen, Georg, Fabrikant	348
Jydsk Væddeløbsforening	586	Lauersen, S. Møller, Kartoffel- handler	406
Jyrdal, Karen Svénné, Fru, Tandlæge	246	Lauesen, Else Langkilde, Enke- fru	19
Jønsson, Lilli Rena	300	Lauritzen, Vilhelm, Arkitekt..	368
Jønsson, Oscar, Skrædersvend	300	Leopold, Alfred, Købmand ..	193
Jørgensen, Gerhardt Theil- gaard	663	Lersey, Helga Weeke, Kon- certsangerinde	379
Jørgensen, Gunnar E., Styr- mand	286	Lerup-Tranum Kommune	43
Jørgensen, Holger, Arkitekt, hs. Dødsbo	590	Lillelund, H., Grusgravejer ..	641
Jørgensen, Knud, Automobil- handler	161	Lillelund, H. P., A/S	204
Jørgensen, Oluf Frederik, Vognmand	688	Lindemann, Vilh., Tømmerme- ster	292

	Pag.		Pag.
Lyhne, Ivar	273	Noer, Viggo E., Revisor	7
Lynggaard, I., Viktualiehandler	386	Nordisk Insulinlaboratorium ..	24
Madsen, Gerda, Fru, Skue-		Novo Terapeutisk Laborato-	
spillerinde	565	rium	24
Madsen, Inger, Fru	332	Nykøbing F. Kommune	502
Madsen, Jens Kruse	663	Nørgaard, A., Proprietær	441
Madsen, Kaj, Maskinmester ..	357	Nørgaard, J., Ingeniør	441
Madsen, P. Schriwer, Hotel-		Nørreris, Etablissementet	111
ejer	350	Nørskov, Peder, Gaardejer ..	151
Maglegaard, I/S	170	Olsen, Holger, Søfyrbøder ...	102
Mantung, Henry, Ejendoms-		Olsen, Jens, Generalkonsul ..	487
mægler	558	Olsen, Svend Martin	383
Mejeriernes og Landbrugets		Overgaard, Carl, Banksekre-	
Ulykkesforsikring	241	tær	536
Milling, Martin, Grosserer....	118	Pahlke, Fritz, Malermester ..	695
Ministeriet for Landbrug og		Pay, Leif Kaare, Godsejer ..	628
Fiskeri	51, 59	Pedersen, Aage Simon, Ar-	
Moe, Louis, Kunstmaler	606	bejdsmand	389
Mols, Duval, Direktør	565	Pedersen, Axel, Violinist	221
Møller, Johannes, Bestyrer ..	75	Pedersen, Ejnar, Repræsentant	248
Møller, Karen, Enkefru	178	Pedersen, Jens, Brøndgraver .	569
Mørch, Carl, Mekaniker	695	Pedersen, Jens Chr., Land-	
Mørk, A., Sagfører	336	mand, kl. Pilegaard.....	635
Nakskovhus, Ejendomsaktie-		Pedersen, Kristence Mathilde,	
selskab	123	Fru	248
»National«, Forsikringsaktie-		Pedersen, N. P., Konsul	487
selskabet	35	Pedersen, Sigrig Louise.....	350
»Nautic«, Dampskibsselskabet	357	Pesquierias y Secaderos de	
Netterstrøm, A., Fru	148	Bacalao de España, kaldet	
Nielsen, A., Slagtermester	441	»Pysbe«	546
Nielsen, Anders Jacob, Foder-		Petersen, August, Blikkensla-	
mester	306	germester. hs. Konkursbo ..	609
Nielsen, Andreas, Maskinfabri-		Petersen, Cilius, Tømremester	81
kant	670	Petersen, K. M., Kaptajn	92
Nielsen, C., Smed	536	Petersen, L. Ib, Grosserer 233,	496
Nielsen, Charles, Fiskehandler	413	Petersen, Niels Laurits, Pro-	
Nielsen, Chr., Styrmand, hs.		prietær	306
Enke	614	Petri, Aage, Læge	461
Nielsen, Emilie Johanna Mar-		Plesner, Marie, Læge	156
grethe	614	Politimesteren i Voer og Nim	
Nielsen, K. Verner, Restau-		Herreder m. v.	151
rator	126	Progress, Dampskibsaktiesel-	
Nielsen, Niels, Proprietær	130	skabet	581
Noer, L. Eriksen, pens. Brand-		»Pysbe«	546
direktør	324		

Pag.	Pag.		
Rasmussen, Agnes Martha, Fru	200	Sorvad, Cecilie, Fru	691
Rasmussen, Carl Chr. Risom, Disponent	200	Springer, Jørgen, Repræsentant	88
Rasmussen, Ove, Landsretssagfører	282	Stage-Nielsen, O., Ingeniør ..	40
Reimann, Arnold, Godsejer ...	51	Statsbanerne	88, 562
Ritz, Carl, Papirhandler	640	Strange Hansen, A., Grosserer	101
Ritz, Hans, Bagermester	640	Sørensen, Arvid, Pianist	221
Rose, Carlo, Fabrikant	206	Tanny, I/S	497
Ryborg, Nic., Kaptajn	260	Theilgaard, Anna, Fru	229
Ryø, Brdr., Firma	336	Thomassen, Bertha Kristine, Enkefru	389
Rødovre Sogneraad	536	Thomassen, Inger	389
Rønne, Mary, Fru	75	Thomassen, Katy Marie.....	389
Saunte, Edel, Landsretssagf. ..	161	Thomassen, Lizzi Ruth	389
Schmidt, A. W., Direktør	229	Thorning-Christensen, A., Ingeniør, cand. polyt.	515
Schmidt, Jakob, Arkitekt	336	Thorup, Harald, Bestyrer	441
Schou, A., Direktør	574	Toft, Kr., Gaardejer	509
Separator, Aktiebolaget	101	Tuero, H. Mørk de, Fru	336
Sidenius, K., Købmand	502	Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart	673
Simonsen, J. S., & Wendt, Firmaet	422	Varehuset Borgporten	193
Skagensbo, A/S	218	Viborg Kommune	691
Skandinavisk Grammofon A/S	667	Vollmond, A., & Co., Vekslererfirma	332
Skandinavisk Turist- og Rejseblad	156	Wass, Bernt, Landsretssagf. ..	399
Skattedepartementet	237, 606	Wolff-Sneedorff, Knud, Hofjægermester	59
Skifteretten i Silkeborg	267	Zenos, Ejendoms- og Financieringsselskabet, A/S	531
Skive Kulkompagni	260	Øelund, Wilhelm Anker, Fiskefarsfabrikant	379
Skjoldborg, Berthel, Kapelmester	111		
Skov, T. T., Mejeriejer	670		
Smedegaard, Viggo, Gaardejer	189		
Sonne, Ferdinand Jensen, Hus-ejer	379		

Kriminelle Sager.

Andersen, Hans Christian	543	Folkersen, Ferdinand Laurits	326
Bagge, Torkild Verner	543	Grome, Ejnar	630
Christensen, Lars Marius	527	Hansen, Jens Peter Ernst	330

	Pag.		Pag.
Hansen, Karl Magnus	342	Nielsen, Hans Heinrich	396
Hansen, Martin Sofus	108	Nielsen, Knud Børge	105
Henningsen, Ejnar, Slagter- mester	593	Nielsen, Nathalie Marie	537
Hoffmann, Josef John Georg..	393	Nielsen, Wilfred Seidelin	108
Jacobsen, Alfred Herman	278	Pedersen, Curt Viggo.....	419
Jensen, Jens Frederik	513	Pedersen, Herman Trier Zahle	419
Knudsen, Henry Ejnar	283	Petersson, Carl Erik	419
Larsen, Alfred Lauritz Victo- rius	174	Siim, Børge	253
Laulund, Carl Ivar	419	Sørensen, Sønnik Jørgen Chri- stian	631
Martinsen, Erhard Frederik ..	685	Tangbæk, Aage Knud Kristian	68
Mikkelsen, Ingemann Pauli ..	457	Thaarup, Alex Frants Alfred	232
Mortensen, Aage Arnold.....	323	Wissing, Thorkild Willy Kunst	329

Fortegnelse
over
de i Sagregistret benyttede Rubriker.

Afkræftelse	Gentagelsesvirkning
Agenter	Grundlov
Aktieselskaber	Gæld
Anke i borgerlige Sager	Handelsomsætning
Apoteker	Havne
Arkitekter	Hævd
Auktion	Indsættelsesforretning
Automobiler	Interessentskab
Bedrageri	Intervention
Bemægtigelse	Jagt
Betaling	Jernbaner
Betleri	Kloaker
Brønde	Kommission
Bygningsforhold	Kommunalvæsen
Byplaner	Konkurrence
Børn	Konkurs
Dokumenter	Kontrakt
Dokumentforbrydelser	Konventionalbod
Domme	Kreditforeninger
Domstolene	Krigsforanstaltninger
Drankeranstalter	Kære i borgerlige Sager
Ejendomsret	Kære i Straffesager
Ekspropriation	Køb og Salg
Eneret	Leje
Entreprise	Levnedsmidler
Erklæringer	Love
Erstatning	Læger
Faderskab	Manddrab
Falsk Forklaring	Medskyld
Forsikring	Militærvæsen
Forsorg, offentlig	Navn
Forstrand	Næringsvæsen
Forsøg	Nævningesager
Forvaring	Offentlig Myndighed
Funktionærer	Pant
Gaver	Patent
Genoptagelse	Pension

X

Politiforseelser	Strafbortfald
Provision	Strafferetsforhold i Almindelighed
Regnskab	Strafferetspleje
Reklamation	Sædelighedsforbrydelser
Retspleje	Søer
Revision	Søfart
Rigsdagsmænd	Tandlæger
Sagførere	Teatre
Sameje	Telegraf og Telefon
Servitutter	Tinglysning
Sikkerhedsforanstaltninger	Tjenesteforhold
Sikkerhedsforvaring	Tjenestemænd
Sikringsanstalter	Totalisator
Sindssyge	Transport af Rettigheder
Skatter	Tyveri
Skibe	Udland
Skove	Umyndige
Skønsforretninger	Veje
Smitte	Voldtægt
Solidariske Skyldforhold	Væddeløb
Spil	Ægteskab
Statsforbrydelser	Ærefornærmelser
Straf	Øvrighed.
Strafakortning	

SAGREGISTER

Pag.

Afkræftelse.

Efter at et Firma F i Midten af Febr. 1940 forgæves havde opfordret Blikkenslagermester B til at afvikle sin forfaldne Gæld og den 7. Marts havde ladet en af B akcepteret Veksel protestere, blev der mellem F's Sagfører S og B afholdt et Møde, hvor der forelaa dels en af B udarbejdet Status pr. 1. Januar 1940 udvisende en Formue paa ca. 6000 Kr., dels en anden ligeledes pr. 1. Januar 1940, — til Brug for Skattevæsnet — udarbejdet Status udvisende en Formue paa ca. 2000 Kr. Efter at B havde udarbejdet en ny Status pr. 17. Marts 1940 udvisende en Formue paa ca. 2000 Kr., gav han den 28. Marts F Transport paa ca. 10.000 Kr. af sine udestaaende Fordringer. Den 3. April standsede B sine Betalinger, og i Hh. t. en af en Kreditor den 3. Maj indgivet Begæring blev han den 2. Aug. 1940 erklæret konkurs. Efter det oplyste maatte det anses overvejende sandsynligt, at B, da F's Panteret blev stiftet, havde været ude af Stand til at fyldestgøre sine Kreditorer, og da F ikke fandtes at have afkrævet den i Konkurslovens § 22 omhandlede Formodning, ansaa Panteretten afkræftelig efter Lovens § 21 .....

609

Agenter.

En Agent A for Skandinavisk Turist- og Rejseblad S havde under usandfærdige Anbringender derunder, at Annoncering i S var tilladt efter Lægeforeningens Vedtægter, formaaet Læge L til at tegne en Annonce. Efter at L havde konstateret, at Annoncering var forbudt, annullerede hun i Hh. t. en med A truffet Aftale Slutsedlen ved en til A adresseret Skrivelse, som denne modtog, men ikke gjorde S's Redaktør bekendt med, forinden det paagældende Nummer af S var udsendt. Efter det anførte, og idet L efter A's Udtalelser havde Føje til at regne med, at han var Indehaver af S, saaledes at en i Slutsedlen optaget Klausul om, at kun de paa Slutsedlen anførte Aftaler var bindende for S, maatte være uden retlig Betydning, ansaa L ikke bundet ved Aftalen .....

156

Aktieselskaber.

De to Direktører O og P for en Fabriksvirksomhed havde hver især Raadighed over Halvdelen af Selskabets Aktier. Ifølge en mellem dem oprettet Overenskomst, hvori Selskabet siges

- at »ejes i lige Sameje« af O og P, skulde der ved den ene Parts Fratrædelse optages Status ved statsaut. Revisor, og den efterblivende havde Ret til at overtage alle Aktierne til Parikurs. Antaget, at P, der opsagde sin Stilling, ikke ved sin Fratrædelse ved Siden af Betaling af sine Aktier efter Parikurs kunde kræve godtgjort Halvdelen af Differencen mellem Brugsværdien og den bogførte Værdi af Maskiner og Inventar 40
- M, der havde et udækket Tilgodehavende paa en Entreprise for A/S Korsikagaarden, antoges ikke afskaaret fra at rejse Krav overfor de for Selskabets urigtige og vildledende Anmeldelse til Aktieselskabsregistret ansvarlige, fordi han havde tiltraadt en i Forbindelse med Overdragelsen af Selskabets Aktier til et Konsortium gennem et Kreditorudvalg truffet Ordning — hvorved der til Fordel for Kreditorerne var sket en Tilbage-rykning af visse Prioriteter i Ejendommen — idet der hverken i de udstedte Dokumenter og Kvitteringer eller det iøvrigt passerede med Føje kunde indlægges et Afkald fra Kreditorerne paa at rejse Erstatningskrav paa de nævnte Personer. (Dissens) 70
- I den Kontrakt, hvorved A antoges som Direktør for et A/S S, af hvis Aktiekapital han ejede Halvdelen, var fastsat, at Bestyrelsens Formand, hvis A opsagdes, skulde afkøbe ham hans Aktiepost til Aktiernes indre Værdi, saaledes som denne af S's Revisor R opgjordes pr. Fratrædelsesdagen efter visse nærmere Regler, der intet indeholdt ang. Skatter. Efter at A var opsagt til 31. December 1939, foretog R pr. nævnte Dag en Opgørelse, hvori ikke var taget Hensyn til den S endnu ikke paalignede Skat for Skatteaaret 1940/41. Under Hensyn til, at S's Virksomhed efter Overtagelsen af A's Aktiepost videreførtes, fandtes der ikke Holdepunkter for at antage, at der ved Ansættelsen af Aktiernes Værdi skulde ske Fradrag for det paagældende Skattebeløb 193
- Et i 1925 af tre Personer med en Aktiekapital paa 6000 Kr. — senere udvidet til 14.000 Kr. — stiftet Aktieselskab S, hvis Formaal ifølge Vedtægterne var Erhvervelse og Bebyggelse af en Ejendom E i Brønshøj og dermed beslægtede Forretninger, opførte i 1926 paa E en Bygning, som S udnyttede ved Udleje, indtil E i 1936 blev solgt. Idet Salg af E fandtes at have ligget indenfor S's vedtægtsmæssige Formaal, og idet det derhos under Hensyn til de foreliggende Oplysninger om den af de to Stiftere og Hovedaktionærer dels i Forening, dels hver for sig drevne Erhvervsvirksomhed vedrørende faste Ejendomme fandtes at have været en nærliggende Form for S's erhvervmæssige Udnyttelse af E under gunstige Omstændigheder at foretage Salg af denne som sket, ansaas S pligtig at svare Indkomstskat af den ved Salget indvundne Fortjeneste, jfr Statsskattelovens § 5 a. (Dissens) 531

Anke i borgerlige Sager.

Pag.

Efter at en af Landsretten afsagt Dom var paaanket af A, blev hans Bo taget under Konkursbehandling, og Boet indtraadte i Sagen. Efter at Boet havde givet Møde ved flere forberedende Møder, blev det paa en Skiftesamling besluttet ikke at fortsætte Sagen og ikke udlevere den til A. Boet frafaldt derefter Anken for sit Vedkommende. Antaget, at A's Fortsættelse af Anken, hvis Udfald forudsattes ikke at berøre Boets Stilling efter den afsagte Dom, ikke behøvede Godkendelse af Boet og ikke var udelukket ved den af Boet paa Skiftesamlingen indtagne Holdning 7

En Sag, hvorunder en enkelt Indsigelse var særskilt paakendt efter Rpl. § 295 og havde medført Sagsøgtes Frifindelse, blev under Paaanke af Dommen efter Forkastelse af denne Indsigelse hjemvist til videre Behandling 70

A, der af Landsretten som udebleven var dømt til at betale B et Beløb, gjorde under Domsforhandlingen for Højesteret gældende, at Rpl. § 578, Stk. 2, burde bringes til Anvendelse m. H. t. B's Overtagelse paa Tvangsauktion af en A tilhørende Ejendom. Statueret at denne Del af Sagen i Medfør af Rpl. § 407 ikke kunde tages under Paakendelse 204

I Anledning af, at en Slagtermester, S, havde sigtet en Eksportør, E, for i sin Egenskab af Opkøber for Landbrugsministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg paa Eksportmarkedet i Horsens at have søgt at berige sig paa uretmæssig Maade og at have gjort sig skyldig i Uredelighed, havde E ved Vestre Landsret som første Instans anlagt Injuriesag mod S. For Højesteret, hvortil Landsrettens Dom var indanket dels af S som Domfældt i Medfør af Rpl. § 990 dels af det Offentlige, idet E havde sluttet sig til Forfølgningen, erkendte S, at der ikke var ført Sandhedsbevis for Sigtelserne. Ved Højesterets Dom, der stadfæstede Landsrettens Dom, antoges det derhos, at S ikke havde haft Grund til at tro paa Bevisligheden eller Rigtigheden af nogen af Sigtelserne, Idet der ikke fandtes aldeles tilstrækkelig Grund til at tilregne S Forholdet som Bagvaskelse, ansaas han efter Strfl. § 267, Stk. 1, med en Straf af Hæfte i 30 Dage. Sigtelserne kendtes derhos ubeføjede, og der tillagdes E 3000 Kr. i Godtgørelse for Lidelse, Tort og Forstyrrelse af Stilling og Forhold, hvorved bemærkedes, at han for Højesteret havde givet Møde ved Sagfører 593

Apoteker.

Et Pantebrev, ved hvilket en Apoteker for et ham af Apotekerfonden A i Hh. t. Apotekerlovens § 42 ydet Laan gav A 1. Prioritets Panteret i det til Apoteket hørende Inventar og Varelager, skulde ifølge dets Tekst noteres paa Ejendomsbladet for Debtors Apoteksejendom. Da der imidlertid ikke ved Pantebrevet var stiftet nogen Ret over selve den faste

Ejendom, savnedes der, jfr. T. L. § 10, Stk. 1, Hjemmel til at lade Pantebrevet notere paa Bladet, saa meget mere som saadan Notering ikke kunde anses nødvendig for at sikre A overfor yngre Rettighedshavere i den faste Ejendom. (Dis-
sens) .....

534

Arkitekter.

En yngre Arkitekt A, var blevet ansat paa Timebetaling med maanedlig Afregning hos Arkitekt P i Anledning af dennes Overtagelse af Arkitektarbejdet paa Radiohuset. A's daglige Arbejde, der hovedsagelig bestod i at udføre akustiske Tegninger og Beregninger samt at samle Stof til et akustisk Kartotek, varede i Reglen fra Kl. 9 til Kl. 16, men han havde Adgang til at have noget selvstændigt Arbejde og til efter forudgaaende Meddelelse nu og da at tage en Fridag. Da P's Virksomhed fandtes at omfattes af Funktionærlovens § 1 og A's Arbejde at have været af overvejende kontormæssig Art, havde A Krav paa Opsigelsesvarsel efter Funktionærloven .....

368

Auktion.

Til Sikkerhed for Materialer, som Tømmerhandler T havde leveret Murermester M gav denne T Transport paa et Tilgodehavende paa ca. 1500 Kr. vedrørende et Byggeforetagende i Bagsværd, som han havde i Entreprise for A; denne havde for Materialer leveret M til et Byggeforetagende i Lyngby 13—14.000 Kr. til Gode, for hvilket Beløb han havde faaet Sikkerhed dels ved en Obligation i Ejendommen i Lyngby dels — forud for T — i M's fornævnte Tilgodehavende. Ved Tvangsauktion over Ejendommen i Lyngby E overtog A denne for et Bud paa 34.000 Kr., hvorefter ca. 2200 Kr. af hans Tilgodehavende hos M var udækket. Under en af T mod A til Betaling af Transportbeløbet anlagt Sag udtalt, at det, som Sagen forelaa for Højesteret, i hvert Fald maatte være en Forudsætning for, at T skulde kunne kræve et større Beløb end Auktionsbudet lagt til Grund ved Afgørelsen med A, at det blev godtgjort, at Budet havde staaet i Misforhold til E's Værdi ved A's Overtagelse, jfr. Rpl. § 578, Stk. 2, eller denne Bestemmelses Grundsætning og da et saadant Misforhold ikke ansaas godtgjort, frifandtes A .....

641

Automobiler.

Den 8. Sep. 1938 skete der i Herrested, hvor en Sognevej sydfra munder ud i Amtslandevæjen Ørbæk—Odense, et Sammenstød mellem et Lastautomobil (med Paahængsvogn) og en Motorcykel, der kørtes af Smedemester M med Fru M som Passager. M paadrog sig saa svære Kvæstelser, at han kort efter døde, og Fru M brækkede en Arm. Antaget, at Hoved-

skylden for Sammenstødet paahvilede M, der fra Landevejen vilde svinge ind paa Sognevejen, idet han i det vanskelige og uoverskuelige Kryds havde ført sin Motorcykel i sin venstre Vejside, saaledes at Svinget var taget i for kort Bue, men at Automobilets Fører F, der fra Sognevejen skulde køre ud paa Landevejen, havde et Medansvar ved i Krydset at køre i sin venstre Side uden at tage fornødent Hensyn til den fra hans højre Side kommende Færdsel. Det paalagdes derfor F at udrede $\frac{1}{3}$ af den M tilkommende Erstatning for Tab af Forsørger (10.000 Kr. + 3000 Kr. til to Børn) m. v. (Dissens) .....

94

Undervejs fra København til Kalundborg, mistede den menige Fører F af en som Led i en Kolonne af militære Motor-køretøjer kørende Lastvogn, der fremførtes med en Fart af ca. 65 km i Timen, i et Sving paa en Bakke Herredømmet over Vognen, der bl. a. tørnede mod et Træ, hvorved et paa Ladet anbragt Ruf og flere værnepligtige Passagerer slyngedes af. Under en i Hh. t. Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 § 3 af en tilskadekommen Menig M, der havde faaet udbetalt Invaliditetserstatning m. v. efter Loven, mod Krigsministeriet, F og Føreren af Kolonnen B anlagt Sag antoges, at M ikke havde Krav paa yderligere Erstatning overfor Statskassen. Idet derhos F efter det foreliggende under Hensyn til sin Stilling som menig værnepligtig ikke fandtes at have paadraget sig Erstatningsansvar, og saadant Ansvar heller ikke fandtes at kunne paalægges B, frifandtes samtlige Sagsøgte. (Dissens) .....

136

Natten mellem 25. og 26. April 1940 paakørte Læge A paa Viborg—Vejle Landevej med sit Automobil, hvis Lygter var afblændede som Følge af Mørkelægning, og som med en Fart af ca. 30 km i Timen kørte noget i venstre Side af Vejen, B, der noget ude paa Vejbanen trak sin Cykel i Retning mod Automobilet. Ved Paakørslen dræbtes B. Antaget, at A havde paadraget sig Erstatningsansvar efter Motorlovens § 38, Stk. 1, men under Hensyn til den af B, der havde set Automobilet i nogen Afstand, udviste Uagtsomhed fandtes Erstatningen at burde nedsættes til det halve.

Endvidere antaget, at B ikke kunde anses for Forsørger i Forhold til hans 20-aarige Datter, der ved hans Død ernærede sig som Husassistent, men som B havde lovet Hjælp til Uddannelse til Sygeplejerske, og at der derfor ikke var Hjemmel til at tillægge hende Erstatning for Tab af Forsørger eller Godtgørelse for Forstyrrelse af Stilling og Forhold ....

267

En Automobilhandler S, der i Okt. 1936 for en Købesum af 4550 Kr. — hvoraf 2000 Kr. kontant, Resten paa Veksel — havde solgt en D.K.W.-Vogn til en ung Husassistent K, paa hvis Navn Vognen straks blev indregistreret, ombyttede i Jan. 1937 efter Henvendelse fra K's Broder B — der havde

- faaet Vognen overleveret, og som 5. Jan. var blevet myndig — nævnte Vogn med en »Hanomag«-Vogn, mod at B udstedte en Veksel paa 4275 Kr. til Afløsning af K's Veksel. Den nye Vogn blev indregistreret paa B's Navn, medens D.K.W.-Vognen blev slettet af Registret og senere solgt af S. Efter at B havde solgt »Hanomag«-Vognen, og K forgæves havde søgt at faa en Ordning med B, anlagde hun i 1939 Sag mod S. Da K ikke havde givet sit Samtykke til Ombytningen eller givet S Grund til at tro, at hun vilde opgive sin Ret til D.K.W.-Vognen, fandtes S erstatningspligtig overfor K, hvis Ret ikke ansaas tabt ved, at hun havde ladet Sagen hvile som sket. (Dissens) 344
- En Morgen i Maj skete der i Krydset mellem Hovedvejen Mathiasgade og Ibsgade—Riddergade i Viborg et Sammenstød mellem et Automobil, der førtes af Ejeren A, og Smed C, der paa Cykel var paa Vej til sit Arbejde, med det Resultat, at C fik Kraniebrud og afgik ved Døden. Automobilets Bremsers viste sig at have forskellige Mangler, og da det ikke var godtgjort, at dette havde været uden Betydning for Ulykkens Indtræden, blev A anset medansvarlig for Skaden, men da C havde gjort sig skyldig i grov Ugatsomhed ved i ret stærk Fart at køre ind paa Hovedvejen foran Automobilet, der kom fra hans højre Side, fik hans Enke og Børn kun tilkendt 1/5 Erstatning for Tabet af Forsørger, der efter Paastand ansattes til 12.000 Kr. for Enken og ialt 8000 Kr. for 3 Børn. (Dissens) 389
- Efter at et Vognmændene A og B tilhørende med Generatoranlæg forsynet Lastautomobil en Aften af B var blevet kørt i Garage med nyopfyret Generator G, opstod der, antagelig som Følge af Uorden ved G's Tilbageslagsklap, Brand i Garagen, hvorved bl. a. brændte nogle Løsøreffekter, som blev erstattet af Ejerens Brandforsikringsselskab. Antaget, at Motorlovens Ansvarsregler ikke kunde finde Anvendelse overfor A og B i det foreliggende Tilfælde, hvor Automobilet henstod i en privat Garage. Derimod ansaas B ansvarlig for Skaden paa Grund af Uforsigtighed ved Rensning af Tilbageslagsklappen.
- Det var oplyst, at A og B kun havde haft Generatoren paa-monteret i nogle Maaneder, samt at de jævnlig havde benyttet samme Fremgangsmaade med Opfyring uden uheldige Følger, og idet B's Ugatsomhed ikke kunde betegnes som grov, skønnedes hans Erstatningspligt i Hh. t. F.A.L. § 25 at kunne bortfalde 663
- Under Kørsel med et af Ejeren A's Chauffør ført Lastautomobil løb det ene Baghjul som Følge af Brud i Navet af Vognen og knuste en Rude. Iflg. den motorsagkyndiges Erklæring vilde det for en ikke faglært være praktisk talt umuligt ved sædvanemæssig Benyttelse af Køretøjet i Tide at opdage den

begyndende Revnedannelse, og selv for en faglært vilde rene Tilfældigheder være afgørende. Det var oplyst, at A havde været Ejer af Vognen i flere Aar, og at Revnedannelsen var foregaaet gennem længere Tid. A fandtes ansvarlig for Skaden iflg. Motorlovens § 38, Stk. 1 688

Bedrageri.

En ca. 50 Aar gammel, hidtil ustraffet Mand kendtes skyldig i Bedrageri overfor Københavns Kommune ved i Løbet af 2 Aar gennem svigagtig Fortielse af, at hans Hustru ikke samlevede med ham, at have opnaaet Udbetaling af ca. 1500 Kr. for meget i Understøttelse og idømtes en ubetinget Straf af Fængsel i 4 Mdr. 513

Bemægtigelse.

Antaget, at der tilkommer alle og enhver Ret til i Qvsst. m. Kystfredningslovens Regler paa Forstranden at borttage Grus og Ral ogsaa fra Landsiden, forsaavidt der haves Ret til som ved Tranum Strand at udøve den herfor fornødne Færdsel langs Strandbredden, og at Afgrænsningen af Forstranden mod Landsiden, hvor Ebbe og Flod gør sig gældende, maa drages efter den Linie, hvortil Vandet til enhver Tid naar ved højeste daglige normale Vandstand 43

Betaling.

M, der havde et udækket Tilgodehavende paa en Entreprise for A/S Korsikagaarden, antoges ikke afskaaret fra at rejse Krav overfor de for Selskabets urigtige og vildledende Anmeldelse til Aktieselskabsregistret ansvarlige, fordi han havde tiltraadt en i Forbindelse med Overdragelsen af Selskabets Aktier til et Konsortium gennem et Kreditorudvalg truffet Ordning — hvorved der til Fordel for Kreditorerne var sket en Tilbage-rykning af visse Prioriteter i Ejendommen — idet der hverken i de udstedte Dokumenter og Kvitteringer eller det iøvrigt passerede med Føje kunde indlægges et Afkald fra Kreditorerne paa at rejse Erstatningskrav paa de nævnte Personer. (Dissens) 70

Et af A, der ved Landsretten som udebleven var dømt til at betale B et Beløb for leverede Varer, for Højesteret fremsat Anbringende om at have indbetalt Beløb, der ikke var krediterede ham i B's Bøger, forkastet, da der intet Bevis var ført herfor 204

En Bygherre B, der iøvrigt gav Arbejdet i Entreprise, traf med Hensyn til Gas- og Vandmesterarbejdet Aftale med en Blikkenslagermester A om, at A skulde udføre dette Arbejde efter Regning, saaledes at Materialerne skulde indkøbes af A efter B's Godkendelse og ved Forfaldstid betales af B, der, hvis A ikke kunde faa sædvanlig Kredit, skulde kautionere for Be-

talingen. Da Byggeforetagendet senere kom i Vanskeligheder, nedsattes et Kreditorudvalg, der udarbejdede et Forslag, hvorefter B bl. a. gav Haandværkerne Pant i Ejendommen og i nogle andre, ham tilhørende Ejendomme, medens »samtlige Kreditorer« gav B Saldokvittering. Da B ikke havde været berettiget til at opfatte A's Tiltræden af det nævnte Forslag som et Afkald paa B's Forpligtelse overfor A til Betaling af Materialerne, burde han, dersom han ønskede at opnaa et saadant Afkald, have faaet dette udtrykkeligt præciseret overfor A, hvis Stilling til Byggeforetagendet var væsensforskellig fra de andre Haandværkeres, og hvis Tiltræden af Forslaget med Føje af A var betragtet som en Formsag, idet der paa B's Foranledning var blevet oprettet en proforma Entreprisekontrakt mellem ham og A til Brug udadtil. Som Følge heraf kunde B ikke af A kræve refunderet nogle Beløb, som han ifølge Vekselforpligtelse havde maattet betale til A's Leverandører for Materialer til Byggeforetagendet .....

515

Betleri.

En tidligere for Betleri dømt Tiltalt, der igen havde gjort sig skyldig i Betleri, antoges som Følge af Grundsætningen i Strfl. § 81 ikke at opfylde de i Strfl. § 197 opstillede Strafbarhedsbetingelser, da der var forløbet mere end 5 Aar saavel fra Udstaaelsen af hans sidste Straf for Betleri i 1931 som fra Afgiselsen af hans sidste Betleridom i 1935, hvis betingede Straf var bortfaldet efter en 2-aarig Prøvetid. — En af Tiltalte i 1936 for Overtrædelse af Næringslovens § 40 og Københavns Politivedtægts § 6 vedtaget Bøde kunde lige saa lidt som en ham i 1937 for et lignende Forhold overgaaet Dom tillægges Virkning som en Politiadvarsel for Betleri. (Dissens) .....

342

Brønde.

I Sommeren 1937 paatog Brøndgraver B sig overfor et Vandværk V at grave en Brønd, der skulde kunne yde mindst 5 Tons Vand i Timen. V skulde betale Kørsel og Materiale samt en vis Pris pr. Arbejdstime. I Oktober 1937 viste det sig, at den gravede Brønd var for lille, og det vedtoges da, at B skulde grave en større Brønd, og Udgiften hertil ansloges til 2000 Kr. Da Arbejdet endnu ikke var færdigt i Decbr. 1938, paa hvilket Tidspunkt B's Regning androg ca. 24.000 Kr., hævede V Kontrakten, og hertil ansaas det berettiget, da B efter det oplyste maatte antages at være ude af Stand til at magte det paatagne Arbejde til den af Parterne forudsatte Bekostning, og den medgaaede Tid langt overskred, hvad der maatte anses forudsat. Foruden et Beløb af 1500 Kr. for den første Brønd, som V maatte anses ind-

gaaet paa at betale, tilpligtedes V at betale 8500 Kr. svarende til Værdien af Resultatet af det iøvrigt udførte Arbejde. (D i s s e n s)	569
---	-----

Bygningsforhold.

En Sag angaaende Erstatning for Mangler ved en Skorsten . . .	422
En Bygherre B, der iøvrigt gav Arbejdet i Entreprise, traf med Hensyn til Gas- og Vandmesterarbejdet Aftale med en Blikkenslagermester A om, at A skulde udføre dette Arbejde efter Regning, saaledes at Materialerne skulde indkøbes af A efter B's Godkendelse og ved Forfaldstid betales af B, der, hvis A ikke kunde faa sædvanlig Kredit, skulde kautionere for Betalingen. Da Byggeforetagendet senere kom i Vanskeligheder, nedsattes et Kreditorudvalg, der udarbejdede et Forslag, hvorefter B bl. a. gav Haandværkerne Pant i Ejendommen og i nogle andre, ham tilhørende Ejendomme, medens »samtlige Kreditorer« gav B Saldokvittering. Da B ikke havde været berettiget til at opfatte A's Tiltræden af det nævnte Forslag som et Afkald paa B's Forpligtelse overfor A til Betaling af Materialerne, burde han, dersom han ønskede at opnaa et saadant Afkald, have faaet dette udtrykkeligt præciseret overfor A, hvis Stilling til Byggeforetagendet var væsensforskellig fra de andre Haandværkeres, og hvis Tiltræden af Forslaget med Føje af A var betragtet som en Formsag, idet der paa B's Foranledning var blevet oprettet en proforma Entreprisekontrakt mellem ham og A til Brug udadtil. Som Følge heraf kunde B ikke af A kræve refunderet nogle Beløb, som han ifølge Vekselforpligtelse havde maattet betale til A's Leverandører for Materialer til Byggeforetagendet	515

Byplaner.

Efter at Københavns Magistrat ved Højesterets Dom af 14. December 1938 var tilpligtet at optage til ny Behandling og Afgørelse et af Arkitekt A den 21. Januar 1937 indgivet af M afslaaet Andragende om Byggetilladelse paa en Ejendom E i Utterslev, fornyede A den 11. Januar 1939 sit Andragende, men ved Skrivelse af 8. Marts s. A. nægtede M, der samme Dag havde ladet bekendtgøre en af M i Hh. t. Byplanloven af 29. April 1938 vedtaget Byplan omfattende A's Ejendom, under Henvisning til nævnte Lovs § 8 at fremme Andragendet. Antaget, at M havde været uberettiget til ved Hjælp af en paaberaabt Bestemmelse i det gældende Bygningsreglement at varetage det med Afslaget paa det oprindelige Andragende forfulgte byplanmæssige Formaal, der — mod Betaling af Erstatning — kunde være varetaget ved Anvendelse af den dagældende Byplanlov. Herefter ansaas M erstat-

ningspligtig overfor A for det ham ved E's Inddragelse under Byplanen forvoldte Tab. (Dissens) 590

Børn.

Idet den 9 1/4 Aar gamle Gerda med en ca. 20 cm lang, spids Saks forsøgte at overklippe et Pandebaand, der var gledet ned om Halsen paa den ca. 6 3/4 Aar gamle Frida, ramte en af Spidserne paa Saksen, som blev ført med Spidserne vendende opad, Fridas venstre Øje, der blev saaledes beskadiget, at det maatte fjernes. Antaget, at Gerda ved at bruge Saksen som sket havde handlet uagtsomt. Idet Frida derhos ikke fandtes at have Medskyld i Uheldet, og idet der under Hensyn til, at der var tegnet Ansvarsforsikring for Gerda, ikke fandtes Føje til at anvende Umyndighedslovens § 63, 2. Led, tilpligtedes Gerda at betale fuld Erstatning. (Dissens).

Erstatningen for Tab af Øjet ansat til 5000 Kr. 180

Ved en Dom til Separation efter Mandens Begæring i Hh. t. § 53, 2. Stk., i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 blev Forældremyndigheden over et den 4. November 1937 i Ægteskabet født Pigebarn, der siden Sommeren 1939, da Parternes Samliv ophørte, til Stadighed havde haft Ophold hos Manden, tillagt denne, idet dette fandtes bedst stemmende med Barnets Tarv. 200

Under et Skænderi kastede en 4 1/2 Aar gammel Pige R paa faa Meters Afstand en Sten mod den 6-aarige L med det Resultat, at L's Brilleglas blev knust og nogle Splinter trængte ind i Øjet, som maatte fjernes. Da R efter sin Alder maatte antages at have haft Forstaaelsen af, at det at rette et Stenkast mod den i hendes umiddelbare Nærhed staaende L var en Forseelse, som nemt kunde volde L Skade, fandtes R at være ansvarlig for den skete Skade. (Dissens).

Erstatningen for Tab af Øjet fastsattes til 5000 Kr., og under Hensyn til Handlingens Beskaffenhed og til, at der var tegnet Ansvarsforsikring for R, fandtes der ikke Anledning til at nedsætte Erstatningen i Hh. t. Umyndighedslovens § 63 .. 300

Dokumenter.

Paalæg i Hh. t. Rpl. § 300, Stk. 2, givet Landsskatteretten om at fremlægge det af nu afdøde Vognmand N i en Landskatteretssag fremlagte Regnskabsmateriale eller bekræftet Afskrift heraf, da det ikke kunde anses udelukket, at Materialet kunde være af Betydning for Afgørelsen af Rets-sagen, der drejede sig om Gyldigheden af en for N tegnet Kautionsforsikring, og da hverken Rpl.s § 299, Stk. 2, eller § 169, Stk. 3, i det foreliggende Tilfælde fandtes at være til Hinder for Fremlæggelsen 281

Dokumentforbrydelser.

En fraskilt Kvinde, der i Anledning af nyt Ægteskabs Ind-gaaelse, til Sognefogden, jfr. Ægteskabslov I § 21, Nr. 7,

afleverede sin Skilsmissebevilling, i hvilken hun for nogle Aar siden havde udraderet Sætningen »Der er ingen Børn i Ægteskabet«, blev straffet efter Strfl. § 172, Stk. 2, jfr. § 171, idet hendes Brug af Dokumentet maatte antages at være sket for at undgaa Opdagelse af, at en af hende falskelig afgivet Erklæring paa Tro og Love om, at hun ikke havde Børn udenfor Ægteskab, jfr. nævnte Lovs § 21, Nr. 11, var urigtig.... 537

Domme.

- Ved en den 29. April 1939 af Byretten afsagt Separationsdom U tilpligtedes A i et Aar fra Dommens Dato at svare Underholdsbidrag til sin Hustru efter Overøvrighedens Bestemmelse. Efter at denne Dom den 3. Maj 1940 var stadfæstet af Landsretten L, blev det af Overpræsidiets paalagt A at svare Underholdsbidrag fra sidstnævnte Dag. Antaget, at der ikke i L's Dom var Holdepunkter for at antage, at Begyndelsestidspunktet for Underholdspligten skulde være et andet end det i U fastsatte, hvorved bemærkedes, at det ikke fandtes at være i Strid med § 68, Stk. 1, i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922, at der var paalagt Underholdsbidrag fra U's Dato 183
- Udtalt i en Separationsdom, at Manden ikke i Medfør af Rpl. § 452, 2. Stk., var afskaaret fra at paaberaabe sig den Uoverensstemmelse, der allerede havde udviklet sig inden Dommen i en tidligere Separationssag 372
- At det i en Domsmands-Ankesag i en til Landsretsdommen afgivet Dissens udtaltes, at den var afgivet af tre af de voterende, gav, uanset Reglen i Rpl. § 216, Stk. 5, 2. Punktum, ikke Højesteret Anledning til nogen Udtalelse 419
- Oplysning om en Dommers Afstemning og Begrundelsen herfor bør ikke gives i selve Dommen og bør ikke omfatte Dommens Navn 673

Domstolene.

- Efter at A, der i flere Aar havde modtaget offentlig Hjælp, af det sociale Udvalg i Dragør, hvor A i nogle Maaneder havde haft Ophold, var nægtet Hjælp til Flytning til København, udbetalte Udvalget, der gik ud fra, at A havde opgivet Flytningen, ham som offentlig Hjælp 30 Kr., hvoraf A anvendte 12 Kr. til Flytning til København, hvor han i de følgende Aar modtog Kommnehjælp. Idet de 30 Kr., der ikke fandtes at overstige, hvad der kunde forventes at medgaa til A's og hans Families Underhold i en Uge, ikke kunde betegnes som Rejsehjælp, fandtes Socialministeriet ved at paalægge Dragør Kommune Refusionspligt i Hh. t. Forsorgslovens § 298, Stk. 3, at være gaaet udenfor Lovens Rammer eller Forudsætninger, jfr. Lovens § 52, Stk. 3. (Dissens) 332

Udtalt at Spørgsmaalet om Gyldigheden af en af Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart forelagt Tarifiering henhører under Domstolenes Afgørelse	673
---	-----

Drankeranstalter.

En Tiltalt A, der i Medfør af Strfl. § 73 var anbragt paa Statens Helbredelsesanstalt for Drankere paa Fanø havde i Forening med tre andre paa Anstalten anbragte Tiltalte søgt at hindre Anstaltens Forstander og en af denne tilkaldt Politibetjent i at føre A, der skulde overflyttes til Statens Helbredelsesanstalt for Drankere i Søndre Omme, ud af Anstaltens Opholdsstue, idet de øvede Vold mod Forstanderen og Politibetjenten ved at vælte dem om paa Gulvet. Under en under Medvirken af Nævninger behandlet Sag blev A for Overtrædelse af Strfl. § 119, Stk. 1, anset med Fængsel i 6 Månedes	685
---	-----

Ejendomsret.

S havde til Lejeren L af en Ejendom med Bageri E med Ejendomsforbehold solgt en Bagerovn for en Købesum af 6200 Kr., hvoraf L under visse Omstændigheder skulde have en Del godtgjort af E's Ejer. Efter at ca. Halvdelen af Købesummen var betalt af L, der senere var gaaet konkurs, krævede S Ovnens udleveret af A, der havde faaet Udlægsskøde paa E. Fjernelse af Ovnens, hvorved alene dennes Røranlæg til Værdi ca. 3000 Kr. vilde komme S til Gode, vilde nødvendiggøre betydelige Nedrivnings- og Reparationsarbejder. Selv om Ovnens maatte anses indlagt i E paa L's Bekostning, fandtes S i Forhold til de i Ejendommen berettigede at maatte være afskaaret fra at fjerne Ovnens. (Dissens)	206
Viborg Kommune V havde paa en den tilhørende Grund ved Viborg Sø indrettet en offentlig Badeanstalt med en Badebro, der paa Grund af Dybdeforholdene var anbragt saaledes, at dens nordøstlige Del naaede hen foran en A tilhørende Grund i en Afstand af ca. 68 m fra denne. Da Nyttens og Brugens af Søen i Almindelighed iflg. en Højesteretsdom af 1858 tilkom V, kunde A's Paastand om Fjernelse af den nævnte Del af Broen ikke støttes paa en A som Lodsejer tilkommende Rettighed over Søen. Idet den væsentligste Ulempe for de tilstødende Lodsejere maatte antages at bestaa i den med Badelivets følgende Støj og forøgede Færdsel — der end ikke var paastaaet at overskride, hvad der efter Loddernes Beliggenhed ved Søen maatte taales —, medens Muligheden for, at der fra det paagældende Hjørne af Broen kunde ses ind i A's Have, eller Forringelsen af Udsigtsforholdene fandtes af uvæsentlig Betydning, kunde A's Paastand heller ikke efter naboretlige Regler tages til Følge	691

Ekspropriation.

Pag.

Selv om Skydeterræn og Skydebaner for Hæren maa forudsættes normalt at skulle tilvejebringes ved den i Lov Nr. 117 af 11. April 1934 foreskrevne Fremgangsmaade, fandtes Krigsministeriet dog i et Tilfælde, hvor Nødvendighed for en kortvarig og ikke særlig indgribende Anvendelse indtraadte, forinden andre Foranstaltninger havde kunnet tilvejebringes, at have været berettiget til uden Ejerens Samtykke at gøre Brug af en Ejendom til Øvelsesskydning, idet den i ældre Ret hjemlede med Forholdets Natur stemmende Beføjelse for Militæret til i visse Tilfælde uden Ekspropriationsforretning, men mod Erstatning at gøre Brug af Enkeltmands Ejendom i Øvelsesøjemed ikke er bortfaldet som Følge af den senere Lovgivning. (D i s s e n s) .....

19

Eneret.

Ved Kontrakt af 21. Juli 1937 fik Maskinfabrikant M af A overdraget Eneret til i Skandinavien at fabrikere og sælge en Vaskemaskine, paa hvilken Patent angaves at være udtaget i Canada og U. S. A., idet A forpligtede sig til at sørge for Patentbeskyttelse i Skandinavien. For hver solgt Maskine skulde M betale en Afgift. Efter at have modtaget et Eksempplar af Maskinen gik M i Gang med Fabrikationen og Salget og betalte efterhaanden i Afgifter for Tiden indtil noget ind i Aug. 1939 ca. 5000 Kr., men da det viste sig, at dansk Patent ikke kunde opnaas, hævede M Kontrakten og vægrede sig ved at betale yderligere Afgift. Da M i hele det Tidsrum, i hvilket det henstod som uvist, om Patentbeskyttelse vilde blive opnaaet, faktisk havde opnaaet den tilstræbte Fordel at være Eneforhandler, fandtes han, der vedblivende fremstillede og solgte Maskinen, at være pligtig at betale Afgift for Tiden indtil Patentdirektoratets endelige Afslag af 28. Nov. 1939. (D i s s e n s) .....

670

Entreprise.

En Sagfører S formaaede en Bygmester B til at give ham Transport paa en Del af Entreprisesummen for et Byggeforetagende, som B havde i Hovedentreprise, til Sikkerhed for S's Tilgodehavende hos B ifølge andet Mellemværende. Da Foretagendet kom i Vanskeligheder, idet hverken Bygherren eller B havde fornødne Pengemidler, tog S i egen Interesse og uden at give Meddelelse til Underentreprenører og Leverandører Skøde paa Ejendommen og disponerede paa egen Haand med Hensyn til Foretagendets Videreførelse, idet han bl. a. udbetalte B betydelige Beløb samt indfrieede den udbetalte Del af Byggelaanet og derefter ophævede dette. Som Følge heraf ansaas S personlig ansvarlig overfor en Leverandør L for Betaling af de af denne til en Underentreprenør U efter Skødeerhvervelsen leverede Materialer og ydede For-

	Pag.
strækninger, til Sikkerhed for hvilke L havde Transport fra U. For sit Tilgodehavende ifølge tidligere Leveringer kendtes L berettiget til Dækning af Ejendommen i en skønsmæssigt fastsat Prioritetsstilling, ved hvis Fastsættelse der ikke toges Hensyn til et af S rejst Salærkrav paa 10.000 Kr., idet S havde handlet i egen Interesse	399
En Sag om Erstatning for Mangler ved en Skorsten	422
I Sommeren 1937 paatog Brøndgraver B sig overfor et Vandværk V at grave en Brønd, der skulde kunne yde mindst 5 Tons Vand i Timen. V skulde betale Kørsel og Materiale samt en vis Pris pr. Arbejdstime. I Oktober 1937 viste det sig, at den gravede Brønd var for lille, og det vedtoges da, at B skulde grave en større Brønd, og Udgiften hertil ansloges til 2000 Kr. Da Arbejdet endnu ikke var færdigt i Decbr. 1938, paa hvilket Tidspunkt B's Regning androg ca. 24.000 Kr., hævede V Kontrakten, og hertil ansaas det berettiget, da B efter det oplyste maatte antages at være ude af Stand til at magte det paatagne Arbejde til den af Parterne forudsatte Bekostning, og den medgaaede Tid langt overskred, hvad der maatte anses forudsat. Foruden et Beløb af 1500 Kr. for den første Brønd, som V maatte anses indgaaet paa at betale, tilpligtedes V at betale 8500 Kr. svarende til Værdien af Resultatet af det iøvrigt udførte Arbejde. (Dissens)	569
En Arkitekt A, der havde et Byggearbejde i Hovedentreprise, overdrog dette i Underentreprise til Tømrermester T, der igen overdrog Murerarbejdet til Murermester M. Efter at M havde udført en Del af Arbejdet, og det ved et Skøn var konstateret, at Arbejdet var behæftet med nogle mindre Mangler, opfordrede A's Sagfører M til uopholdelig at rette Mangerne, og faa Dage efter — inden Afhjælpning var sket — antog A en anden Murermester til at færdiggøre Arbejdet. Antaget, at A havde været uberettiget til uden Varsel og uden Tilkendegivelse til M at fratage denne Arbejdet, og da A ved Fratagelsen maatte antages at have handlet ikke alene paa den syge T's Vegne men ogsaa til Varetagelse af sine egne Interesser som Hovedentreprenør, tilpligtedes han — in solidum med T — at betale M Restentreprisensummen med Fradrag af opnaaede Besparelser	623

Erklæringer.

En Grosserer G, der under en mod hans Firma indledet Forundersøgelse angaaende Overtrædelse af Valutalovgivningen var indgaaet paa, hvis Tiltale mod hans Prokurist frafaldtes, at erlægge et Beløb som ulovlig Avance og som Andel i Sagsomkostninger, fandtes i Medfør af Lov 2. Febr. 1866 at have Krav paa at faa Afskrift af de Erklæringer, der af Tolddepartementet var indhentet i Anledning af de af ham

eller af hans Sagfører paa hans Vegne fremsendte Henvendelser til Departementet, hvori man bl. a. udbad sig nærmere Forklaring om Indklarering af visse Varer under Anførelse af, at hvis Toldvæsnet blot en eneste Gang havde gjort sin Pligt, vilde Indehaveren af Firmaet kunne have undgaaet, at der blev rejst Tiltale mod Firmaet, idet disse Henvendelser i deres Helhed maatte opfattes som Klager over Tjenestemænd i Toldvæsnet i Anledning af deres Behandling af G vedkommende Toldsager, hvilke Klager ikke var taget til Følge. (D i s s e n s) 312

Erstatning.

- Undervejs fra København til Kalundborg, mistede den menige Fører F af en som Led i en Kolonne af militære Motor-køretøjer kørende Lastvogn, der fremførtes med en Fart af ca. 65 km i Timen, i et Sving paa en Bakke Herredømmet over Vognen, der bl. a. tørnede mod et Træ, hvorved et paa Ladet anbragt Ruf og flere værnepligtige Passagerer slyngedes af. Under en i Hh. t. Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 § 3 af en tilskadekommen Menig M, der havde faaet udbetalt Invaliditetserstatning m. v. efter Loven, mod Krigsministeriet, F og Føreren af Kolonnen B anlagt Sag antoges, at M ikke havde Krav paa yderligere Erstatning overfor Statskassen. Idet derhos F efter det foreliggende under Hensyn til sin Stilling som menig værnepligtig ikke fandtes at have paa-draget sig Erstatningsansvar, og saadant Ansvar heller ikke fandtes at kunne paalægges B, frifandtes samtlige Sagsøgte. (D i s s e n s) 136
- Den Erstatning for Tab af Forsørger, der tilkom den 33-aarige Enke A efter en ved en Motorulykke omkommen 37 Aar gammel statsansat Økonomibetjent ansat til 12.000 Kr.; heraf tillagdes der A 7000 Kr., for hvilket Beløb hun ikke ansaas fyldestgjort ved den af hende oppebaarne Enkepension, medens Resten 5000 Kr. tillagdes Finansministeriet som Erstatning for Tab ved A's Pensionering. (D i s s e n s) 178
- Idet den 9 1/4 Aar gamle Gerda med en ca. 20 cm lang, spids Saks forsøgte at overklippe et Pandebaand, der var gledet ned om Halsen paa den ca. 6 3/4 Aar gamle Frida, ramte en af Spidserne paa Saksen, som blev ført med Spidserne vendende opad, Fridas venstre Øje, der blev saaledes beskadiget, at det maatte fjernes. Antaget, at Gerda ved at bruge Saksen som sket havde handlet uagtsomt. Idet Frida derhos ikke fandtes at have Medskyld i Uheldet, og idet der under Hensyn til, at der var tegnet Ansvarsforsikring for Gerda, ikke fandtes Føje til at anvende Umyndighedslovens § 63, 2. Led, tilpligtedes Gerda at betale fuld Erstatning. (D i s s e n s) 180
- Erstatningen for Tab af Øjet ansat til 5000 Kr. 180

Under et Skænderi kastede en 4 1/2 Aar gammel Pige R paa faa Meters Afstand en Sten mod den 6-aarige L med det Resultat, at L's Brillglas blev knust og nogle Splinter trængte ind i Øjet, som maatte fjernes. Da R efter sin Alder maatte antages at have haft Forstaaelsen af, at det at rette et Stenkast mod den i hendes umiddelbare Nærhed staaende L var en Forseelse, som nemt kunde volde L Skade, fandtes R at være ansvarlig for den skete Skade. (Dissens).

Erstatningen for Tab af Øjet fastsattes til 5000 Kr., og under Hensyn til Handlingens Beskaffenhed og til, at der var tegnet Ansvarsforsikring for R, fandtes der ikke Anledning til at nedsætte Erstatningen i Hh. t. Umyndighedslovens § 63 .. 300

Under en Sag krævede en Lejer L Erstatning af Husejeren E for den Skade, hun havde lidt ved at falde paa Loftet i den E tilhørende Ejendom. E frifandtes, da Oplysningerne om, under hvilke nærmere Omstændigheder L var faldet, var saa usikre, at der allerede som Følge heraf manglede fornødent Grundlag for at paalægge E Ansvar 348

En Oktober Aften ved 19-Tiden kom en 50-aarig Koncertsangerinde K til Skade ved at falde paa Fortovet ud for en Fiskefarsforretning i København — som det maatte antages, fordi der havde henligget Fiskeaffald fra Forretningen paa Fortovet. For Skaden blev ikke blot Forretningens Indehaver, men ogsaa Ejendommens Ejer anset ansvarlig, idet han fandtes at have forsømt den Pligt til Renholdelse, som ved Politivedtægtens § 89, Stk. 3, er paalagt Ejeren m. H. t. Forurenselse paa Grund af Forhold, der har Forbindelse med Forretninger i Ejendommen.

K, der havde kvæstet højre Knæ og faaet Brud paa Spoleben og Albueled i højre Arm, hvilket medførte nedsat Bevægelighed i Albueled og Haandlede, saaledes at hun vanskeligt selv kunde akkompagnere sine Elever, fik for Svie og Smerte tilkendt 800 Kr. og for Lyde og Invaliditet (8 pCt.) 1500 Kr. 379

R drev Restaurationsvirksomhed under Navnet »Skodsborg Søbad« i en Ejendom, der ejedes af A/S Skodsborg Søbad (S), i hvilket R var Formand for Bestyrelsen og Hovedaktionær. Efter ca. 15 Maanedes Forløb fratraadte R og afløstes af den hidtidige Bestyrer B, der drev Virksomheden videre under samme Navn. L havde leveret Varer, baade mens R og B drev Virksomheden. R ansaas ansvarlig ogsaa for de i B's Tid leverede Varer, da L ikke havde faaet Underretning om Lederskiftet, og der intet var forandret i de ydre Forhold i Virksomheden.

L havde først anlagt Sag mod S. B mødte efter Stævningen paa S's Vegne uden Fuldmagt og indgik Forlig, paa Grundlag af hvilket der gjordes Udlæg i Ejendommen. S paa-ankede Udlægsforretningen til Landsretten, der ophævede

	Pag.
Udlægget. De L derved paadragne Sagsomkostninger ansaas R ikke pligtig at erstatte. (D i s s e n s)	413
En Dame gled den 16. Febr. 1940 Kl. ca. 17,40 paa et Fortov i København og kom til Skade. Fortovet var paa det paagældende Sted glat som Følge af, at Solen havde smeltet Sneen paa Taget, saa at der gennem Nedløbsrøret var løbet Vand ud paa Fortovet, hvor det i det stærke Frostvejr var frosset til Is. Ejeren fandtes erstatningspligtig, idet der, uanset om der tidligere paa Dagen — Kl. 14—15 — havde været gruset, burde have været gruset paany, efter at Snesmeltingen var ophørt	459
Efter at Københavns Magistrat ved Højesterets Dom af 14. December 1938 var tilpligtet at optage til ny Behandling og Afgørelse et af Arkitekt A den 21. Januar 1937 indgivet af M afslaaet Andragende om Byggetilladelse paa en Ejendom E i Utterslev, fornyede A den 11. Januar 1939 sit Andragende, men ved Skrivelse af 8. Marts s. A. nægtede M, der samme Dag havde ladet bekendtgøre en af M i Hh. t. Byplanloven af 29. April 1938 vedtaget Byplan omfattende A's Ejendom, under Henvisning til nævnte Lovs § 8 at fremme Andragendet. Antaget, at M havde været uberettiget til ved Hjælp af en paaberaabt Bestemmelse i det gældende Bygningsreglement at varetage det med Afslaget paa det oprindelige Andragende forfulgte byplanmæssige Formaal, der — mod Betaling af Erstatning — kunde være varetaget ved Anvendelse af den dagældende Byplanlov. Herefter ansaas M erstatningspligtig overfor A for det ham ved E's Inddragelse under Byplanen forvoldte Tab. (D i s s e n s)	590
Efter at A, der i Hh. t. en af Vandsynsmændene i Hundborg-Jannerup Kommune, K, afholdt Licitation, jfr. Vandløbslovens § 24 — sammen med B skulde foretage Oprensning af et mindre offentlig Vandløb V, af B var opfordret til at standse en af en Motor drevet Vandsnegl, hvormed Tørvefabrikant T pumpede Vand ud i V, vippede A Drivremmen af ved Sneglen med det Resultat, at T af Remmen blev trukket hen til Motorens Remskive, hvorved hans ene Ben blev saaledes beskadiget, at det maatte amputeres. Antaget, at Ulykken skyldtes A's og B's Uforsigtighed, og idet der ikke fandtes at foreligge Medansvar fra T's Side, ansaas de pligtige at erstatte hele Skaden.	
Endvidere antaget, at den Virksomhed, som efter Vandløbsloven paahvilede K med Hensyn til V, var af en saadan Karakter, at K overfor Arbejdere antagne til Udførelse af Vedligeholdelsesarbejder maatte have Stilling som Arbejdsgiver, og idet derhos den Omstændighed, at Antagelsen af A og B var sket under Form af Licitation, under Hensyn til Arbejdets Art ikke kunde betage Arbejdet dets Karakter som	

- udført i K's Tjeneste, samt idet de indtraadte Følger ikke fandtes at ligge udenfor, hvad K som Arbejdsgiver maatte være ansvarlig for, ansaas K erstatningspligtig in solidum med A og B. (Dissens) 635
- Aalborg Værft V havde efter afsluttet Bygning henholdsvis Reparation af to Skibe ladet foretage Afprøvning af disses Maskiner, hvilket medførte et Skred paa et Aalborg Havn H tilhørende Bolværk B. Det ansaas ikke godtgjort, at der fra H's Side forelaa stiltiende Tilladelse til at foretage Afprøvnin- ger som sket, og disse — der delvis var sket samtidig — fandtes under Hensyn til Skibenes Beliggenhed i Forhold til hinanden og til Bolværket at være foretaget paa uforsvarlig Maade. Herefter og idet det ikke var godtgjort, at B ikke havde været i behørig Stand eller af forsvarlig Konstruktion, eller at der iøvrigt af H var udvist Forsømmelse, fandtes V pligtig at erstatte hele Skaden 655
- Efter at et Vognmændene A og B tilhørende med Generator- anlæg forsynet Lastautomobil en Aften af B var blevet kørt i Garage med nyopfyret Generator G, opstod der, antagelig som Følge af Uorden ved G's Tilbageslagsklap, Brand i Garagen, hvorved bl. a. brændte nogle Løsøreffekter, som blev erstatet af Ejerens Brandforsikringsselskab. Antaget, at Motorlovens Ansvarsregler ikke kunde finde Anvendelse over- for A og B i det foreliggende Tilfælde, hvor Automobillet henstod i en privat Garage. Derimod ansaas B ansvarlig for Skaden paa Grund af Uforsigtighed ved Rensning af Tilbage- slagsklappen.
- Det var oplyst, at A og B kun havde haft Generatoren paa- monteret i nogle Maaneder, samt at de jævnlig havde be- nyttet samme Fremgangsmaade med Opfyring uden uheldige Følger, og idet B's Uagtsomhed ikke kunde betegnes som grov, skønnedes hans Erstatningspligt i Hh. t. F. A. L. § 25 at kunne bortfalde 663

Faderskab.

- Et af M udenfor Ægteskab født Barn kunde ifølge Erklæring fra Retslægeraadet være avlet fra Slutningen af Aug. til Slutningen af Okt. 1937. Efter M's endelige Forklaring under en mod F anlagt Faderskabssag havde hun første Gang haft Samleje med F den 31. Okt. 1937, medens F's Forklaring gik ud paa, at første Samleje havde fundet Sted i Begyndelsen af Nov. Da M's Forklaring om at have haft Samleje med F i Avlingstiden ikke fandtes tilstrækkelig bestyrket, frifand- tes F. (Dissens) 376

Falsk Forklaring.

- En Tiltalt, der havde indkøbt 250 kg Briketter uden at aflevere Rationeringsmærker, og som derhos i en til vedkommende

Pag.

- kommunale Brændselsudvalg afgivet Begæring om Tilladelse til Indkøb af Brændsel paa Tro og Love i Strid med Sandheden havde erklæret ikke at have nogen Brændselsbeholdning, anset for det første Forhold efter Lov Nr. 288 af 2. September 1939 § 5, jfr. Lov Nr. 88 af 20. Marts 1940 og Bek. Nr. 291 af 31. Maj 1940 § 11, jfr. § 1 og for det andet Forhold under Hensyn til førstnævnte Lovs § 3, jfr. Bek. 31. Maj 1940 § 4 efter Strfl. § 161 (altsaa ikke § 5 i Loven af 1939) med en fælles Straf af 20 Dagbøder paa hver 5 Kr. 174
- En Kvinde, der i Anledning af Ægteskabs Indgaaelse afgav falsk Erklæring paa Tro og Love om, at hun ikke havde Børn udenfor Ægteskab, overfor hvilke der paahvilede hende Forsørgelses- eller Bidragspligt, jfr. Ægteskabslov I § 21, Nr. 11, blev straffet for Overtrædelse af Strfl. § 161 537

Forsikring.

- En Fodermester F havde, da han i 1935 i S tegnede en ren Fritids-Ulykkesforsikring — Supplement til den lovpligtige Ulykkesforsikring — urigtigt besvaret et Spørgsmaal, om han tidligere var kommet til Skade, benægtende. I 1938, da F nu og da arbejdede som Medhjælper hos en Brøndgraver, kom han en Dag, da han ikke havde Arbejde, til Skade i sit Huggehus. Antaget, at S ikke var fri for Ansvar i Hh. t. F.A.L. § 6, da det ikke kunde anses godtgjort, at S, saafremt det havde faaet Oplysning om de tidligere Ulykkestilfælde — der ikke havde efterladt varig Mên — ikke vilde have overtaget Forsikringen. Ej heller kunde Forsikringen anses traadt ud af Kraft som Følge af Ændring af Erhvervsvirksomheden, idet F stadig maatte antages at have været forsikringsberettiget i Hh. t. Ulykkesforsikringsloven; men da Ulykken var indtraadt under midlertidig Arbejdsløshed, havde F efter Policen kun Krav paa halv Erstatning. (D i s s e n s) 35
- Malermester M havde hos S tegnet Forsikring mod Ansvar, som han ved Driften af sin Virksomhed maatte ifalde for Skadetilføjelse paa fremmed Ejendom. S havde bl. a. forbeholdt sig Ansvarsfrihed for Skade paa Genstande, som var under M's Behandling, samt for Erstatningsansvar i Kontraktforhold. Idet sidstnævnte Bestemmelse bl. a. i Betragtning af Policens Tekst og det om S's hidtidige Forretningsgang oplyste ikke kunde antages ubetinget at udelukke S's Ansvar for Skade, der under et af M paataget Arbejde maatte ramme hans Medkontrahent, fandtes Ansvar for den ved M's eller hans Folks Fejl under Sandblæsningsarbejde af Facaden paa en Ejendom forvoldt Beskadigelse af dennes Ruder ikke udelukket ved Bestemmelsen. Da førstnævnte Ansvarsfrihedsbestemmelse ej heller fandtes anvendelig, ansaas S erstatningspligtig. (D i s s e n s) 197

- Medens en A tilhørende Hoppe H efter opgivet Bedækningsforsøg ved en Hingst, for hvilken B var Fodervært, henstod til Afhentning i et Indelukke hos B, blev H sparket af en B tilhørende Hoppe, saa at den maatte slaas ned. Idet B ikke ved at anbringe H sammen med andre Hopper fandtes at have udvist nogen Uforsigtighed, og Grundlaget for B's Ansvar overfor A saaledes alene var Reglen i D.L. 6—10—5, ansaas det endnu bestaaende Opbevaringsforhold ikke at kunne medføre, at Tilfældet omfattedes af en i en af B tegnet Ansvarsforsikring indeholdt Undtagelsesbestemmelse, hvorefter Forsikringen ikke omfattede Ansvar overfor en Medkontrahtent for en Overenskomsts behørig Opfyldelse. (Dissens).... 241
- At Styrmandsforeningen (S) havde udfoldet en vis Virksomhed for, at Dampskibsrederiforeningens Løsøreforsikring skulde give Skibsofficerer Adgang til som Supplement til den lovplichtige Løsøreforsikring, jfr. Søl. § 41, at tegne Supplementforsikring for deres Løsøre, og at Præmien for Supplementforsikringerne i Hh. t. Forsikringsvilkaarene til enhver Tid kunde ændres efter forudgaaende Forhandling med de interesserede Organisationer, kunde ikke medføre, at en Opsigelse i Hh. t. F. A. L. § 47 med Virkning efter Lovens § 48, jfr. § 33, kunde ske til Bestyrelsen for S paa de sikredes Vegne 286
- Erstatningspligt fundet at kunne bortfalde i Hh. t. F. A. L. § 25 663
- Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfört U havde for at opnaa en Udligning af det i Nordsøfarten opstaaede store Tab ved Tarifiering for Perioden 1. Januar til 8. April 1940 indenfor dets Ulykkesforsikringsafdeling forhøjet Grundpræmien for Skibe i oversøisk Fart fra 9 Kr. 80 Øre til 117 Kr. 60 Øre og i Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen indført et Præmietillæg paa 60 Øre pr. Forsikringsdag, medens Præmien for Skibe i hjemlig Fart ikke var forhøjet. Navnlig under Hensyn til Forbundets særlige Karakter som en ved Lov oprettet Institution, hvoraf samtlige danske Redere er tvungne Medlemmer, og til en Bestemmelse i Vedtægterne om Nedsættelse for den hjemlige Skibsfart af Krigsulykkesforsikringens Grundpræmie, fandtes det ikke uberettiget, at U ved Tarifieringen ogsaa havde taget Hensyn til de ved de ekstraordinære Forhold skabte Fortjenstmuligheder, og da saadant Hensyn ikke fandtes at være taget i uforsvarligt Omfang, fandtes der ikke at være Grundlag for en Tilsidesættelse af Tarifieringerne 673
- F. A. L. § 25, Stk. 1, 2. Pkt., fandtes ikke at kunne anvendes paa en Automobilejers Ansvar ifølge Motorlovens § 38, Stk. 1, for hvilket Ansvar der ifølge Lovens § 39 var tegnet Forsikring 688

Forsorg, offentlig.

Pag.

Efter at A, der i flere Aar havde modtaget offentlig Hjælp, af det sociale Udvalg i Dragør, hvor A i nogle Maaneder havde haft Ophold, var nægtet Hjælp til Flytning til København, udbetalte Udvalget, der gik ud fra, at A havde opgivet Flytningen, ham som offentlig Hjælp 30 Kr., hvoraf A anvendte 12 Kr. til Flytning til København, hvor han i de følgende Aar modtog Kommunehjælp. Idet de 30 Kr., der ikke fandtes at overstige, hvad der kunde forventes at medgaa til A's og hans Families Underhold i en Uge, ikke kunde betegnes som Rejsehjælp, fandtes Socialministeriet ved at paalægge Dragør Kommune Refusionspligt i Hh. t. Forsorgslovens § 298, Stk. 3, at være gaaet udenfor Lovens Rammer eller Forudsætninger, jfr. Lovens § 52, Stk. 3. (D i s s e n s) .....

332

Forstrand.

Antaget, at der tilkommer alle og enhver Ret til i Ovsst. m. Kystfredningslovens Regler paa Forstranden at borttage Grus og Ral ogsaa fra Landsiden, forsaavidt der haves Ret til som ved Tranum Strand at udøve den herfor fornødne Færdsel langs Strandbredden, og at Afgrænsningen af Forstranden mod Landsiden, hvor Ebbe og Flod gør sig gældende, maa drages efter den Linie, hvortil Vandet til enhver Tid naar ved højeste daglige normale Vandstand .....

43

Forsøg.

To hidtil ustraffede Personer paa 22 og 18 Aar blev for Uterlighed overfor en 20-aarig Pige, der havde Plads paa samme Gaard som de Tiltalte, og for en Søndag to Gange i Forening at have øvet Vold mod hende for at tiltvinge sig Samleje med hende, anset efter Strfl. § 232 og efter § 216, jfr. § 21, hver især med en Straf af Fængsel i 2 Aar og 6 Mdr. ....

543

Forvaring.

Efter at Mekaniker M_1 havde repareret et Firmaet Hellerup Fløde Is, F, tilhørende Automobil A, blev det i Hh. t. Aftale med F i December 1939 af to af M_1 's Folk transporteret til Malermester M_2 , som F havde overdraget at male Automobil. M_1 's Folk havde ikke efterkommet en dem givet Ordre om at tappe Vandet af Køleren, og ved Afhentningen af A hos M_2 i Foraaret 1940 viste det sig, at Motorblokken var frostsprængt. M_1 og M_2 tilpligtet in solidum at erstatte Skaden, idet Aftapning af Vandet fandtes at høre med til en forsvarlig Udførelse af det M_1 overdragne Hverv, og idet M_2 , — der allerede i Febr. havde opdaget en Revne i højre Motorbloks Topstykke, men intet videre havde foretaget sig —, selv om det er almindeligt, at Mekanikeren af sig selv foretager Aftapning, overfor F maatte være ansvarlig for, at der foretoges det til forsvarlig Opbevaring af A fornødne....

695

Funktionærer.	Pag.
A, der i flere Perioder, senest fra Oktober 1939, havde været antaget som timelønnet Kontormedhjælper i Direktoratet for Vareforsyning D, hvor han senest havde været beskæftiget med at føre Kontrol med Destrueringen af brugte Rationeringsmærker, blev den 28. Juni 1940 bortvist paa Grund af Forsømmelighed med Kontrollen. Antaget, at de af A udviste Forsømmelser under Hensyn til Kontrollens samfundsmæssige Betydning havde været saa grove, at Bortvisningen var berettiget	273
En hos Syge- og Begravelseskassen Alderstrøst ansat Kontorist antoges at omfattes af Funktionærloven, idet den af Kassen drevne Virksomhed, der bestaar i mod Vederlag at varetage Medlemmernes økonomiske Interesse i at opnaa Syge- og Begravelseshjælp, fandtes at maatte betegnes som »privat Erhvervsvirksomhed« i Lovens Forstand. (D i s s e n s).	383

Gaver.

Ved et af A i 1878 oprettet saakaldt Gavebrev »skjænkede« han et Pigebarn B, som han paa samme Tid adopterede, en Kapital, der for hendes Livstid baandlagdes i Overformynderriet, saaledes at hun skulde nyde Renterne af Kapitalen men ikke kunde foretage nogen formueretlig Disposition over den. Idet det ifølge Bestemmelser i Gavebrevet maatte antages, at B's Kreditorer havde været afskaaret fra ogsaa efter hendes Død at søge Fyldestgørelse i Kapitalen, og at der ikke havde været tillagt hende nogen Testationsret over Kapitalen, fandtes hendes Retsstilling efter Gavebrevet kun at kunne betegnes som en Rentenydelsesret. Herefter kunde den Ret til Kapitalen, som i Hh. t. Gavebrevet efter B's Død tilkom hendes Datter C, ikke betragtes som en Arveret efter Moderen, og idet en analogisk Anvendelse af Reglen i Statsskattelovens § 5 b om Formueforøgelse hidrørende fra Arv fandtes udelukket, ansaas C indkomstskattepligtig af Kapitalen, jfr. Statsskattelovens § 4 c. (D i s s e n s)	237
--	-----

Genoptagelse.

Nogle skriftlige Spørgsmaal, som Landsretten efter en Sags Optagelse til Dom besluttede at forelægge Parterne, fandtes at være af den i Rpl. § 284, jfr. § 282 omhandlede Beskaffenhed, og da den ene Part, som paakærede Landsrettens Beslutning, ikke havde anført noget, der gav tilstrækkelig Føje til at ophæve eller ændre Beslutningen, blev denne stadfæstet.	496
---	-----

Genoptagelsesvirkning.

En tidligere for Betleri dømt Tiltalt, der igen havde gjort sig skyldig i Betleri, antoges som Følge af Grundsætningen i Strfl. § 81 ikke at opfylde de i Strfl. § 197 opstillede Strafbarhedsbetingelser, da der var forløbet mere end 5 Aar saavel

Pag.

fra Udstaaelsen af hans sidste Straf for Betleri i 1931 som fra Afsigelsen af hans sidste Betleridom i 1935, hvis betingede Straf var bortfaldet efter en 2-aarig Prøvetid. — En af Tiltalte i 1936 for Overtrædelse af Næringslovens § 40 og Københavns Politivedtægts § 6 vedtaget Bøde kunde lige saa lidt som en ham i 1937 for et lignende Forhold overgaaet Dom tillægges Virkning som en Politiafvarsel for Betleri. (Dissens) 342

Grundlov.

En iværksat Forvaring af N opretholdtes i Hh. t. Lov Nr. 349 af 22. Aug. 1941, idet de af N rejste Indsigelser, at Loven er statsretlig ugyldig og stridende mod Grl. § 78 fandtes at mangle Føje, og idet de i Lovens § 2, 2. Stk., ommeldte Betingelser for at ophæve Forvaringen ikke var til Stede ... 321

Lov Nr. 415 af 5. Aug. 1940, hvorved Handelsministeren bemyndigedes til at træffe Foranstaltninger til Sikring af Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde til den billigst mulige Pris, ansaas ikke stridende mod Grl. § 2, og den af Ministeren i Hh. t. Loven udstedte Bekendtgørelse af 19. Aug. 1940, der bl. a. fastsætter, at Forhandling af Mælk og Fløde kun maa ske sammen med visse andre Varer, fandtes ikke at gaa ud over den givne Bemyndigelse eller at være i Strid med Lovens Forudsætninger, saaledes at der paa dette Grundlag skulde kunne rejses Indvendinger mod de givne Reglers Gyldighed 329

Lignende Sag 330

Gæld.

R drev Restaurationsvirksomhed under Navnet »Skodsborg Søbad« i en Ejendom, der ejedes af A/S Skodsborg Søbad (S), i hvilket R var Formand for Bestyrelsen og Hovedaktionær. Efter ca. 15 Maaneders Forløb fratraadte R og afløstes af den hidtidige Bestyrer B, der drev Virksomheden videre under samme Navn. L havde leveret Varer, baade mens R og B drev Virksomheden. R ansaas ansvarlig ogsaa for de i B's Tid leverede Varer, da L ikke havde faaet Underretning om Lederskiftet, og der intet var forandret i de ydre Forhold i Virksomheden 413

A forstrakte i 1921 sin Broder B med 5000 Kr., i 1925 med 1500 Kr. og i 1928 med 400 Kr. Ved A's Død i 1939 forefandtes en Notesbog, hvori han havde opgjort B's Skyld ifølge Laanene med Renter dels pr. 1. April 1930, dels pr. 1. April 1933 og anført, at der kun var tilbagebetalt 50 Kr. Under en af A's Søn mod B anlagt Sag forklarede B bl. a., at A med Hensyn til de 5000 Kr. havde udtalt, at B, hvis han ikke i Løbet af 10 Aar var i Stand til at tilbagebetale dem, kunde betragte Beløbet som en Brodergave, at de 400 Kr. var til-

bagebetalt i 1928, og at A i 1932 havde erklæret, at B's Skyld var ude af Verden. Efter forskellige Vidneforklaringer i Forbindelse med, at der ikke var udstedt Kvittering eller Gældsbevis for Laanene, og at der intet var oplyst om, at A nogensinde havde krævet dem tilbagebetalt, maatte B's Fremstilling lægges til Grund, og der fandtes herefter ikke at paahvile ham Pligt til Tilbagebetaling. (Dissens) 558

Handelsomsætning.

K havde under Forbehold af Udførelsestilladelse til Tyskland af en Albumin Fabrik (S) købt 50 Tons Blodalbumin til Levering i April. Efter Korrespondancen mellem Parterne antoges K med Rette at være gaaet ud fra, at S vilde prøve at skaffe den fornødne Eksporttilladelse og vilde vedstaa Aftalen, indtil det viste sig, at Bestræbelserne herfor var forgæves, og S fandtes derfor at have været uberettiget til efter Aprils Udløb at hæve Handlen uden i Forvejen at have meddelt K, at Eksporttilladelsen ikke kunde opnaas, og saaledes givet ham Lejlighed til at tage Stilling til, om han vilde fastholde Købet uden det nævnte Forbehold, der var fastsat i hans Interesse. S blev derfor dømt til at betale K Erstatning for det ham forvoldte Tab 118

Med det Formaal at indkøbe, administrere og realisere et Beredskabslager af Hospitalsvarer sluttede Indenrigsministeriet Overenskomst med et af forskellige Firmaer i denne Anledning stiftet Interessentskab I. Et i I optaget Firma F traf i Nov. 1939 Aftale med I om Salg til Beredskabslageret af 74.000 Ruller Gaze at levere i Dec. 1939 og Jan. 1940. Da der af den af F til sin engelske Forbindelse i Anledning af Salget afgivne Ordre kun leveredes 8000 Ruller, leverede F kun disse 8000 Ruller til I. Under Hensyn til de foreliggende Oplysninger om Etableringen af Beredskabslageret fandtes F, da det maatte staa I klart, at F's Tilbud angik Varer, der skulde komme hjem fra Udlandet og ikke var beregnet til F's egen Virksomhed, ikke erstatningspligtig overfor I med Hensyn til de resterende 66.000 Ruller. (Dissens) 473

Havne.

Aalborg Værft V havde efter afsluttet Bygning henholdsvis Reparation af to Skibe ladet foretage Afprøvning af disses Maskiner, hvilket medførte et Skred paa et Aalborg Havn H tilhørende Bolværk B. Det ansaas ikke godtgjort, at der fra H's Side forelaa stiltiende Tilladelse til at foretage Afprøvnin- ger som sket, og disse — der delvis var sket samtidig — fandtes under Hensyn til Skibenes Beliggenhed i Forhold til hinanden og til Bolværket at være foretaget paa uforvarlig Maade. Herefter og idet det ikke var godtgjort, at B ikke havde været i behørig Stand eller af forvarlig Konstruktion,

eller at der iøvrigt af H var udvist Forsømmelse, fandtes V pligtig at erstatte hele Skaden 655

Pag.

Hævd.

Et paa en Fru A tilhørende Ejendom i Taarbæk i Skellet mod den Tømrmester T tilhørende Ejendom anlagt Vejstykke var af T, i alt Fald siden 1918, benyttet som Adgangsvej til hans Tømmerplads. Herefter, og idet Vejstykket allerede ved A's Køb af hendes Ejendom i 1917 maatte være fremtraadt som — i alt Fald i dets Egenskab af Kørevej — alene bestemt til Brug for T, fandtes denne at have erhvervet Hævd paa den omhandlede Færdsel. A's Krav om Fjernelse af to af T ved en Ombygning i 1922 ud til Vejen anbragte Laager samt om Indskrækning af Indkørsel til Tømmerpladsen til den oprindelige Bredde 7 m ej taget til Følge 225

Efter at A i Maj 1938 havde købt en fast Ejendom, konstaterede han i Anledning af, at han vilde opføre en Garage ved Grundens Nordgrænse, at det i 1915 opsatte Hegn mellem hans Grund og Nabogrunden mod Nord var sat ikke i det ved Udstykningen i 1914 fastsatte Skel, men i en ret Linie, der gik fra Skellets østlige Endepunkt til et Punkt liggende 44 cm syd for det vestlige Endepunkt. Det statueredes, at Nabejendommens Ejer B havde vundet Hævd paa den nord for Hegnet liggende Strimmel Jord, oprindelig hørende til A's Ejendom, og at A, der inden Købet havde besigtiget Ejendommen, ikke kunde fortrænge B's ved Hævd erhvervede Ejendomsret, uanset at denne ikke var tinglyst, jfr. T. L. § 1, Stk. 2, jfr. § 5. A, der i Oktober 1938 havde ladet opføre en Garage, som mod Nord gik lige til det oprindelige Skel, dømtes herefter til at nedrive den Del af Garagen, der stod nord for Hegnslinien, idet en subsidær Paastand fra A's Side om at overtage det Areal, hvorpaa denne Del af Garagen stod, mod en skønsmæssig Erstatning, ikke kunde tages til Følge under Hensyn til A's Kendskab til Forholdene og hans Modtagelse af en Protestskrivelse fra B lige efter Paabegyndelsen af Fundamentudgravningen til Garagen. (Dissens). 447

Indsættelsesforretning.

Krigsministeriets Indsættelse ved Fogedforretning i Besiddelsen af en Ejendom stadfæstet 19

Interessentskab.

I en mellem A og B oprettet Interessentskabskontrakt I indeholdtes en Konkurrenceklausul K for det Tilfælde, at den ene af Interessenterne paa Grund af Opsigelse udtraadte, og Virksomheden fortsattes af den anden Interessent. Efter at A den 28. Sept. 1940 havde opsagt I til Ophør 31. Dec. 1940, erklærede B's Svigerfader sig villig til at søge Virksomheden

videreført ved Oprettelse af et A/S. S, der stiftedes 2. Januar 1941 og overtog B's Rettigheder overfor A. Den Omstændighed, at der 10. Dec. 1940 var indgivet Konkursbegæring mod B kunde efter det foreliggende ikke — som af A hævdet — sidestilles med en Konkursbehandling af B's Bo, og A's personlig Stilling var under Hensyn til, at han forinden var blevet fyldestgjort for sit Tilgodehavende hos Interessentskabet og frigiort for Ansvar for dets Gæld, uberørt af B's den 27. Januar 1941 indtraadte Konkurs. Under Hensyn til Formaalet med Stiftelsen af S og B's Stilling i dette fandtes han at have samme Interesse i Opretholdelsen af K som tidligere, og denne ansaas derfor vedblivende bindende for A.

Idet Betingelserne for i Medfør af Aftalelovens § 36 at nedsætte den for Overtrædelse af K fastsatte Konventionalbod 1000 Kr. ikke fandtes at foreligge, tilpligtedes A at betale S dette Beløb med Fradrag af et Modkrav. (D i s s e n s).

647

Intervention.

To Grundejere G i Rødovre paastod Rødovre Sogneraad S tilpligtet at foranledige, eventuelt gennem retslig Paatale, Fjernelse af nogle Forlystelsesindretninger, der angaves etableret paa en Grund i Strid med de paa denne hvilende Servitutter, med Hensyn til hvilke Paataleretten tilkom S. Under Anken til Højesteret af Landsrettens Frifindelsesdom, begærede Fællesrepræsentationen af Parcel- og Grundejerforeninger i Rødovre F Tilladelse til at indtræde i Sagen til Understøttelse af G. Da de af G paaklagede Ulemper for det paagældende Kvarters øvrige Beboere var væsentlig de samme som for G, og da en Del af disse Beboere var Medlemmer under F, toges Begæringen til Følge, jfr. Rpl. § 252, Stk. 1, idet F's Indtræden maatte antages at kunne ske uden væsentlig Forsinkelse eller Besvær for Sagens Parter eller Retten, og den Omstændighed, at F havde været kendt med Sagen fra dens Anlæg, og at dens nuværende og tidligere Formand havde afgivet Vidneforklaring, ikke kunde afskære F fra nu at indtræde i Sagen .....

536

Jagt.

Antaget, at Maager omfattes af Udtrykket »Svømmefugle paa Træk« i Jagtlovens § 24, Stk. 1, og at A herefter ikke ved kort før Solopgang paa Silkeborg Langsø at drive Jagt paa Maager havde overtraadt nævnte Paragraf. A anset efter samme Lovs § 36, 2. Stk., jfr. § 13, med en Bøde af 80 Kr. for en Søndag Formiddag at have drevet Jagt paa nævnte Sø udfor Statsskovvæsnets Grund. (D i s s e n s) .....

253

Jernbaner.

En rejsende, A's, Tilskadekomst under Passage gennem den til Brug for rejsende indrettede Tunnel paa Ringsted Jernbane-

station omfattedes af Ansvarsreglen i Loven af 11. Marts 1921.

A ansaas berettiget til Erstatning for den Skade, han havde lidt ved, at han — der troede at være naaet helt ned i Tunnellen — paa Grund af manglende Belysning var styrtet ned ad nogle Trappetrin, som paa tværs af Hovedtrappen fra en Afsats fører ned til selve Undergangen, idet det ikke fandtes uagtsomt, at A — ligesom flere andre rejsende — efter at Toget var kørt frem til Perronen, hvorfra det skulde gaa, havde begivet sig fra Ventesalen til Toget gennem den dertil bestemte Tunnel, uanset at der endnu ikke var tændt Lys i Tunnellen, som kun oplystes en vis Tid før Togets Afgang. (D i s s e n s) .....

88

En Vinternat kørte et Vareautomobil V fast i en offentlig Overskæring paa Statsbanestrækningen lidt Nord for Nykøbing F., idet et Forhjul kom ned i en Fordybning, hvori den ene Faldboms Kontravægt gaar ned, naar Bommen er løftet. Føreren A søgte med Hjælp af Ledvogtersken L og dennes Mand M at faa V fri, men da et Tog nærmede sig fra Nykøbing F. Station, hvortil der ikke af L var givet Melding om Uheldet, løb L og M Toget i Møde svingende en rød Lygte. Det lykkedes ikke at bringe Toget til Standsning, før det havde paakørt V, der da havde holdt henved 20 Minutter i Overskæringen. Under de foreliggende Omstændigheder, hvor der for Statsbanedriften havde været tilstrækkelig Tid til at hindre, at Toget kørte frem og forvoldte Skade, fandtes denne ikke at være hidført ved A's Forhold, og Skaden omfattedes herefter af Statsbanernes Erstatningspligt iflg. § 9, jfr. § 1 i Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921 .....

562

Kloaker.

En af L lejet Lagerkælder blev oversvømmet og forskellige Varer beskadiget, ved at Kloakvandet steg op gennem Kældrens Nedløbsbrønd som Følge af en Forstoppelse af Hovedkloakledningen. Kloakken var udført vedtægtsmæssig, og Forstoppelsen skyldtes Klude og lign. nedkastet af Lejerne i W. C. Skaalene. Skaden kunde antagelig være undgaaet, hvis der havde været paasat Nedløbsbrønden en Harboelaas el. lign. Da Oversvømmelsen maatte antages at skyldes et hædeligt Uheld, og da det ikke var godtgjort, at der forelaa noget særligt Grundlag for, at Risiko for Skade af denne Art paaahvilede Ejeren, blev denne frifundet for Ansvar .....

1

Kommission.

En Ejendomshandler K, der af et A/S S havde faaet i Kommission at sælge S's Fabriksvirksomhed, fremskaffede, efter at den i Kommissionsaftalen fastsatte Frist for Salg var udløbet, fra Direktør A et Tilbud om Køb af S's Aktier, hvilket Tilbud

- forkastedes. Ved Fabriksbestyreren B's Arbejde fremskaffedes der lidt senere fra A, der havde opgivet at købe Fabrikken, et væsentlig fordelagtigere Tilbud, der akcepteredes. Herefter samt da det under de foreliggende Omstændigheder fandtes naturligt, at S paa egen Haand tog Initiativet til og gennem B udførte Arbejdet med de ny Forhandlinger, fandtes det K for hans Medvirken ved Salget tilkommende Vederlag passende at kunne bestemmes til 1 pCt. af de i Handlen omfattede til 188.000 Kr. anslaaede Værdier, idet det i Kommissionsaftalen fastsatte Honorar af 2 pCt. af Købesummen maatte anses knyttet til Forudsætningen om Handlens Afslutning inden den fastsatte Frist og Opnaaelsen af den i Aftalen betingede Købesum af 250.000 Kr. 145
- I et Tilfælde hvor en Ejendomshandler K ved Henvendelse til et Ejendomsaktieselskab S havde faaet forskellige Oplysninger om en Ejendom, antaget, at S kun var gaaet med til, at K satte S i Forbindelse med en, ikke nærmere betegnet, Køber, som K opgav at have, og at K derfor ikke havde Krav paa Salær, da Ejendommen noget senere blev solgt til en anden Køber, som gennem Henvendelse til K havde faaet Kendskab til, at Ejendommen eventuelt var til Salg. (Dissens) 218

Kommunalvæsen.

Efter at A, der i Hh. t. en af Vandsynsmændene i Hundborg-Jannerup Kommune, K, afholdt Licitation, jfr. Vandløbslovens § 24 — sammen med B skulde foretage Oprensning af et mindre offentlig Vandløb V, af B var opfordret til at standse en af en Motor drevet Vandsnegl, hvormed Tørvefabrikant T pumpede Vand ud i V, vippede A Drivremmen af ved Sneglen med det Resultat, at T af Remmen blev trukket hen til Motorens Remskive, hvorved hans ene Ben blev saaledes beskadiget, at det maatte amputeres. Antaget, at Ulykken skyldtes A's og B's Uforsigtighed, og idet der ikke fandtes at foreligge Medansvar fra T's Side, ansaas de pligtige at erstatte hele Skaden.

Endvidere antaget, at den Virksomhed, som efter Vandløbsloven paahvilede K med Hensyn til V, var af en saadan Karakter, at K overfor Arbejdere antagne til Udførelse af Vedligeholdelsesarbejder maatte have Stilling som Arbejdsgiver, og idet derhos den Omstændighed, at Antagelsen af A og B var sket under Form af Licitation, under Hensyn til Arbejdets Art ikke kunde betage Arbejdet dets Karakter som udført i K's Tjeneste, samt idet de indtraadte Følger ikke fandtes at ligge udenfor, hvad K som Arbejdsgiver maatte være ansvarlig for, ansaas K erstatningspligtig in solidum med A og B. (Dissens) .....

Konkurrence.

Pag.

En Ingeniør anset med Straf og paalagt Erstatning for Overtrædelse dels af Straffelovens § 267 dels af §§ 10 og 11 i Lov Nr. 80 af 31. Marts 1937 .....

519

I en mellem A og B oprettet Interessentskabskontrakt I indeholdtes en Konkurrenceklausul K for det Tilfælde, at den ene af Interessenterne paa Grund af Opsigelse udtraadte, og Virksomheden fortsattes af den anden Interessent. Efter at A den 28. Sept. 1940 havde opsagt I til Ophør 31. Dec. 1940, erklærede B's Svigerfader sig villig til at søge Virksomheden videreført ved Oprettelse af et A/S. S, der stiftedes 2. Januar 1941 og overtog B's Rettigheder overfor A. Den Omstændighed, at der 10. Dec. 1940 var indgivet Konkursbegæring mod B kunde efter det foreliggende ikke — som af A hævdet — sidestilles med en Konkursbehandling af B's Bo, og A's personlig Stilling var under Hensyn til, at han forinden var blevet fyldestgjort for sit Tilgodehavende hos Interessentskabet og frigjort for Ansvar for dets Gæld, uberørt af B's den 27. Januar 1941 indtraadte Konkurs. Under Hensyn til Formaalet med Stiftelsen af S og B's Stilling i dette fandtes han at have samme Interesse i Opretholdelsen af K som tidligere, og denne ansaas derfor vedblivende bindende for A.

Idet Betingelserne for i Medfør af Aftalelovens § 36 at nedsætte den for Overtrædelse af K fastsatte Konventionalbod 1000 Kr. ikke fandtes at foreligge, tilpligtedes A at betale S dette Beløb med Fradrag af et Modkrav. (D i s s e n s).

647

Konkurs.

Efter at en af Landsretten afsagt Dom var paaanket af A, blev hans Bo taget under Konkursbehandling, og Boet indtraadte i Sagen. Efter at Boet havde givet Møde ved flere forberedende Møder, blev det paa en Skiftesamling besluttet ikke at fortsætte Sagen og ikke udlevere den til A. Boet frafaldt derefter Anken for sit Vedkommende. Antaget, at A's Fortsættelse af Anken, hvis Udfald forudsattes ikke at berøre Boets Stilling efter den afsagte Dom, ikke behøvede Godkendelse af Boet og ikke var udelukket ved den af Boet paa Skiftesamlingen indtagne Holdning .....

7

En Kapelmester K var for en Gage af 160 Kr. daglig af et Etablissement (E) engageret til med syv Mands Orkester at udføre Musik hver Dag i Tidsrummet 1. Okt.—30. Nov. 1939 i E. K, der selv spillede Guitar, havde ved selvstændige Kontrakter engageret seks andre Musikere til den nævnte Optræden i E mod tarifmæssig Betaling. Uanset at der ikke var udfærdiget nogen Kontrakt mellem E og disse Musikere, antoges der dog ogsaa mellem dem og E at være tilvejebragt et saadant Retsforhold, at K som optrædende paa Musikernes Vegne kunde gøre et ham og tre andre Musikere tilkommende Lønkrav gældende som privilegeret Krav, jfr. K. L.

§ 33, Nr. 2 f, i E's Likvidationsbo, der behandlede efter Konkurslovens Regler. (D i s s e n s)	111
---	-----

Kontrakt.

Efter at M i Maj 1938 i Hh. t. § 63 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 havde opnaaet Skilsmisse fra sin Hustru H paa Vilkaar, at M's Underholdspligt overfor H henskedes til Overøvrighedens Afgørelse, fastsattes der indtil videre et maanedligt Underholdsbidrag af 40 Kr. til H, der i August 1938 var udskrevet fra et Sindssygehospital som ikke fuldt helbredt. Ved et Møde i Overpræsidiets den 7. Februar 1939 enedes Parterne ifølge Paategning paa Bidragsresolutionen om, at M fremtidig skulde betale et fast maanedlig Bidrag af 50 Kr. indtil H's 60 Aar. Idet M bl. a. efter det om Forhandlingerne oplyste ikke i fornøden Grad fandtes at have sikret sig, at H havde forstaaet, at hun gav Afkald paa sin Ret til at faa Underholdspligten afgjort af Overøvrigheden, ansaas den truffne Aftale uforbindende for H .....

248

En Agent A for Skandinavisk Turist- og Rejseblad S havde under usandfærdige Anbringender derunder, at Annoncering i S var tilladt efter Lægeforeningens Vedtægter, formaaet Læge L til at tegne en Annonce. Efter at L havde konstateret, at Annoncering var forbudt, annullerede hun i Hh. t. en med A truffet Aftale Slutsedlen ved en til A adresseret Skrivelse, som denne modtog, men ikke gjorde S's Redaktør bekendt med, forinden det paagældende Nummer af S var udsendt. Efter det anførte, og idet L efter A's Udtalelser havde Føje til at regne med, at han var Indehaver af S, saaledes at en i Slutsedlen optaget Klausul om, at kun de paa Slutsedlen anførte Aftaler var bindende for S, maatte være uden retlig Betydning, ansaas L ikke bundet ved Aftalen .....

156

En Sagfører S, der paa et Møde, hvori — foruden Bygherren og vedkommende Entreprenør — A deltog som Financier af nogle Byggeforetagender, havde paataget sig at udføre de dermed forbundne juridiske Forretninger samt at føre en vis Kontrol med Anvendelsen af A's Udbetalinger, fandtes for sit Tilgodehavende i nævnte Anledning at kunne holde sig til A, idet S maatte anses engageret ogsaa af ham. — Endvidere antaget, at S — bortset fra et enkelt Beløb — ikke havde personligt Krav mod A for Udlæg til Byggerierne, som hun havde afholdt, efter at A havde standset Financieringen; for disse Udlæg — ligesom for nævnte Sagførertilgodehavende samt for de af hende i Forbindelse med hendes Overtagelse paa Tvangsauktion af nogle af Ejendommene afholdte Udlæg fandtes hun derimod berettiget til forud for A at søge Dækning ved Ejendommenes Salg.

Statueret, at S hverken ved Tilsidesættelse af sine Pligter som Sagfører eller paa andet Grundlag havde paadraget sig Ansvar for A's Tab ved Financieringen .....

161

- En Telefonabonnet A krævede i den af Jydsk Telefon-Aktieselskab T udgivne Telefonhaandbog efter sit Navn og Nummer (3789) optaget en saalydende Ekstralinie: »Svarer 3789 ikke, ring da til 7101«, hvilket Telefonnummer tilhørte et Bureau, der drev Virksomhed med i saadanne Tilfælde at modtage og afgive Besked. Under Hensyn til A's Interesse i at faa optaget en saadan Henvisning, og til, at denne ikke skønnedes at være af væsentlig anden Karakter end andre i Haandbogen optagne Henvisninger, fandtes der ikke at kunne tillægges det af T paaberaabte Hensyn til Haandbogens Anvendelighed og forsvarlige Ordning afgørende Betydning, og T ansaas derfor ogsaa under Hensyn til dets Monopolstilling pligtig at efterkomme Begæringen. (Dis-sens) 406
- En Grosserer der ifølge en Overenskomst af 1919 med et Handelsfirma havde Ret til at faa udbetalt 12 1/2 pCt. af Firmaets aarlige Nettoudbytte, paastod dels under Henvisning til ændrede Forhold Firmaet kendt uberettiget til ved Opgørelsen af Nettoudbyttet at fradrage 15.000 Kr. som Arbejdshonorar i Henhold til Overenskomstens Bestemmelser, dels at faa Adgang til med Bistand af en Revisor at gennemgaa Regnskabsopgørelserne for Aarene 1934—1939. Ved Dommen, der stadfæstede Sø- og Handelsrettens Dom af 30. April 1941 i Henhold til dens Grunde, blev Firmaet frifundet 487
- En Bygherre B, der iøvrigt gav Arbejdet i Entreprise, traf med Hensyn til Gas- og Vandmesterarbejdet Aftale med en Blikkenslagermester A om, at A skulde udføre dette Arbejde efter Regning, saaledes at Materialerne skulde indkøbes af A efter B's Godkendelse og ved Forfaldstid betales af B, der, hvis A ikke kunde faa sædvanlig Kredit, skulde kautionere for Betalingen. Da Byggeforetagendet senere kom i Vanskeligheder, nedsattes et Kreditorudvalg, der udarbejdede et Forslag, hvorefter B bl. a. gav Haandværkerne Pant i Ejendommen og i nogle andre, ham tilhørende Ejendomme, medens »samtlige Kreditorer« gav B Saldokvittering. Da B ikke havde været berettiget til at opfatte A's Tiltræden af det nævnte Forslag som et Afkald paa B's Forpligtelse overfor A til Betaling af Materialerne, burde han, dersom han ønskede at opnaa et saadant Afkald, have faaet dette udtrykkeligt præciseret overfor A, hvis Stilling til Byggeforetagendet var væsensforskellig fra de andre Haandværkeres, og hvis Tiltræden af Forslaget med Føje af A var betragtet som en Formsag, idet der paa B's Foranledning var blevet oprettet en proforma Entreprisekontrakt mellem ham og A til Brug udadtil. Som Følge heraf kunde B ikke af A kræve refunderet nogle Beløb, som han ifølge Vekselforpligtelse havde maattet betale til A's Leverandører for Materialer til Byggeforetagendet 515

Under et af Jydsk Væddeløbsforening V afholdt Hestevæddeløb blev der, efter at 1. Løb var afsluttet, fra Totalisatoren til en Spiller S solgt en Bon, som ved en Fejlskrift fra vedkommende Ekspedients Side var kommet til at lyde paa 1. Løb i Stedet for 2. Løb. Da det ikke fandtes godtgjort, at S paa Købets Tidspunkt havde indset eller burde have indset Fejltagelsen, maatte V, idet Aftalelovens § 39, 2. Pkt., ikke fandtes anvendelig, være pligtig at betale S den paa Bon'en — som gældende for 1. Løb — faldne Gevinst — jfr. Aftalelovens § 32 .....

586

Ved Kontrakt af 21. Juli 1937 fik Maskinfabrikant M af A overdraget Eneret til i Skandinavien at fabrikere og sælge en Vaskemaskine, paa hvilken Patent angaves at være udtaget i Canada og U. S. A., idet A forpligtede sig til at sørge for Patentbeskyttelse i Skandinavien. For hver solgt Maskine skulde M betale en Afgift. Efter at have modtaget et Eksemplar af Maskinen gik M i Gang med Fabrikationen og Salget og betalte efterhaanden i Afgifter for Tiden indtil noget ind i Aug. 1939 ca. 5000 Kr., men da det viste sig, at dansk Patent ikke kunde opnaas, hævede M Kontrakten og vægrede sig ved at betale yderligere Afgift. Da M i hele det Tidsrum, i hvilket det henstod som uvist, om Patentbeskyttelse vilde blive opnaet, faktisk havde opnaet den tilstræbte Fordel at være Eneforhandler, fandtes han, der vedblivende fremstillede og solgte Maskinen, at være pligtig at betale Afgift for Tiden indtil Patentdirektoratets endelige Afslag af 28. Nov. 1939. (D i s s e n s) .....

670

Efter at Mekaniker M₁ havde repareret et Firmaet Hellerup Fløde Is, F, tilhørende Automobil A, blev det i Hh. t. Aftale med F i December 1939 af to af M₁'s Folk transporteret til Malermester M₂, som F havde overdraget at male Automobil. M₁'s Folk havde ikke efterkommet en dem givet Ordre om at tappe Vandet af Køleren, og ved Afhentningen af A hos M₂ i Foraaret 1940 viste det sig, at Motorblokken var frostsprængt. M₁ og M₂ tilpligtet in solidum at erstatte Skaden, idet Aftapning af Vandet fandtes at høre med til en forsvarlig Udførelse af det M₁ overdragne Hverv, og idet M₂, — der allerede i Febr. havde opdaget en Revne i højre Motorbloks Topstykke, men intet videre havde foretaget sig —, selv om det er almindeligt, at Mekanikeren af sig selv foretager Aftapning, overfor F maatte være ansvarlig for, at der foretoges det til forsvarlig Opbevaring af A fornødne....

695

Konventionalbod.

Et Orkester, der af Restauratør R var engageret til at spille indtil 30. April 1940, blev den 9. April 1940 afskediget uden Varsel. Antaget, at de sidstnævnte Dag indtrufne Begiven-

heder og de derved foranledigede Politiforanstaltninger ikke kunde sidestilles med de i Kontrakten nævnte Ophævelsesgrunde: Krig, Generalstrejke og force majeure. Ej heller den Omstændighed, at en af Musikerne M fra den 23. Marts var udeblevet uden lovlig Grund, fandtes — særlig under Hensyn til, at der var skaffet en kvalificeret Stedfortræder — at kunne berettigede til Ophævelse af Kontrakten overfor de øvrige Musikere. Endvidere antaget, at Risikoen for Lukketidsrestriktioner — under særlig Hensyn til, at en herom i Kontrakten oprindelig indeholdt Bestemmelse var udstreget, — maatte paahvile R. Endelig antaget, at en i Kontrakten optaget Konventionalbodsbestemmelse alene kunde komme til Anvendelse overfor M	221
Betingelserne for i Medfør af Aftalelovens § 36 at nedsætte en vedtaget Konventionalbod, fandtes ikke at være opfyldt . . .	647

Kreditforeninger.

I Skødet paa et Gods var den 21. Sept. fastsat som »Skæringsdag«. Af det af Køberen K i Ydelsen for den paafølgende December Termin til Østifternes Kreditkasse Ø erlagte Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, der ifølge Erklæring fra Ø hovedsagelig var medgaaet til Administrationsomkostninger, fandtes K, efter Beskaffenheden af Udgiften og under Hensyn til, at det drejede sig om en fast Ydelse, at kunne kræve en forholdsmæssig Del refunderet af Sælgeren S. . . .	628
---	-----

Krigsforanstaltninger.

»Stensbygaard«, hvis enkelte Parceller alle tilhører samme Ejer og er saaledes beliggende, at de danner et i det væsentlige samlet Omraade, og som udgør en driftsmæssig Enhed, hvoraf kun en mindre Del er skovbevokset, fandtes, uanset at Skovarealerne var særskilt matrikulerede og særskilt ansatte til Grundskyld, i sin Helhed at maatte opfattes som en Landejendom i den i Kornloven af 25. Juli 1940 anvendte Betydning af Ordet, saaledes at Skovarealerne ikke kunde fradrages ved Beregningen af Gaardens Afleveringspligt af Foderkorn, og heri kunde det ikke gøre nogen Forskel, at en Del af Arealet er Fredskov	51
Lignende Sag	59
En Tiltalt, der havde indkøbt 250 kg Briketter uden at aflevere Rationeringsmærker, og som derhos i en til vedkommende kommunale Brændselsudvalg afgivet Begæring om Tilladelse til Indkøb af Brændsel paa Tro og Love i Strid med Sandheden havde erklæret ikke at have nogen Brændselsbeholdning, anset for det første Forhold efter Lov Nr. 288 af 2. September 1939 § 5, jfr. Lov Nr. 88 af 20. Marts 1940 og Bek. Nr. 291 af 31. Maj 1940 § 11, jfr. § 1 og for det andet Forhold	

	Pag.
under Hensyn til førstnævnte Lovs § 3, jfr. Bek. 31. Maj 1940 § 4 efter Strfl. § 161 (altsaa ikke § 5 i Loven af 1939) med en fælles Straf af 20 Dagbøder paa hver 5 Kr.	174
En paa Flakkebjerg Ungdomshjem anbragt Person, der bortgik fra Hjemmet og i en Fiskerbaad, som han tilegnede sig, forsøgte at forlade Landet for at rejse til Sverrig, kendtes skyldig i Overtrædelse af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov....	457
Nogle Dage efter at Vennelyst Teater T i Aarhus den 9. April 1940 havde haft Premiere paa en Forestilling, hvori en Skuespillerinde S var engageret til at medvirke i en Maaned for en Gage af 100 Kr. pr. Dag, ophævede T's Direktør D Kontrakterne med S og de øvrige Skuespillere under Henvi- sning til § 7 i den gældende Normalkontrakt, hvori som Ophørsgrunde er anført: Naturbegivenheder (Is, Snehindringer o. lign.), Krigstilstand, Teaterbrand, offentlige Foranstaltninger eller andre Omstændigheder som f. Eks. Storlockout eller Storstrejke, der forhindrer Teatrets normale Drift. Antaget, at de den 9. April 1940 indtraadte ekstraordinære Forhold ikke kunde sidestilles med de i nævnte Kontraktsbestemmelse anførte Ophørsgrunde, idet alle de der nævnte Hindringer havde en anden Karakter end den foreliggende Situation, der medførte, at Driften blev urentabel, hvilket maatte være D's Risiko. D tilpligtedes herefter at betale S den vedtagne Gage med Fradrag bl. a. af hendes Andel i Delingsspil i Tiden fra 16. til 30. April. (D i s s e n s)	565
Ved Cirkulære Nr. 27 af 9. Juli 1940 ophævede Fragtnævnet N »fra og med 10. Juli 1940« sit Cirkulære Nr. 26 af 26. Juni 1940 og fastsatte overensstemmende med de bestaaende Aftaler om Tilførsler af Kul. m. v. fra Tyskland til Danmark længere Lastetider for danske Skibe i tyske Havne. Efter hvad der forelaa om de nærmere Omstændigheder ved Ud- færdigelsen af Cirkulære Nr. 27, maatte dette opfattes som en Berigtigelse af Bestemmelserne i Cirkulære Nr. 26, og det fandtes herefter — uanset Ordlyden af Ophævelsesbestem- melsen — ikke udelukket, at en den 15. Maj 1940 paa Vilkaar »Rate og Betingelser, som fastsættes af Fragtnævnet« indgaaet Befragtningsaftale A reguleredes overensstemmende med det nye Cirkulæres Bestemmelser, hvorved særlig toges i Be- tragting, at Befragteren B ved A i al Almindelighed blev bundet til N's kommende Betingelser, hvorved naturligt maatte forstaas N's definitive Bestemmelser. Uanset at Laste- tiden efter Cirkulære Nr. 26 var overskredet, var B herefter ikke pligtig at betale Overliggetidsgtgørelse, hvilket ogsaa fandtes stemmende med Billighed. (D i s s e n s)	581
Efter at Statsadvokaten for særlige Anliggender S den 20. Ok- tober 1941 havde modtaget Udskrift af en den 14. s. M. efter § 2, 1. Stk., i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 ved Underret afsagt	

Straffedom, blev der samme Dag eller den følgende Dag givet den herværende tyske Krigsret K Meddelelse om Sagens Udfald. Først den 29. s. M. modtog S fra K Meddelelse om, at Dommen ønskedes paaanket til Skærpeelse, og samme Dag forkyndtes Ankemeddelelse for Domfældte. Idet S fandtes at have haft rimelig Grund til ikke at træffe Beslutning om Paaanke, forinden Udtalelsen fra K forelaa, fandtes Anken med Urette afvist af Landsretten	630
--	-----

Kære i borgerlige Sager.

Kæremaal af Dom forsaavidt angik det den Kærende som beskikket Sagfører tilkendte Salær afvist da Tilladelse fra Justitsministeriet til Sagens Indbringelse for Højesteret ikke forelaa	282
---	-----

Kære i Straffesager.

Genindsættelse i Sikringsanstalt af en paa Prøve udkrevet Person godkendt	68
---	----

Køb og Salg.

Spørgsmaal om, hvorvidt Erstatningen for Indførelse af Kastesmitte i en Besætning burde nedsættes under Hensyn til, at der i Forvejen var Tuberkulose og smitsom Kastning i Besætningen samt til, at dennes Ejer ikke tilstrækkeligt hurtigt havde isoleret en kastende Kvie	130
--	-----

I K's Besætning var der blevet indført Kastningssmitte gennem en Tyr, som K havde købt paa en af Landbrugsorganisationernes Auktionsudvalg (A) afholdt Auktion. Sælgeren S havde overfor A oplyst, at der var smitsom Kastning i hans Besætning, og af Auktionskataloget, som K havde gjort sig bekendt med, fremgik det, at Tyren hidrørte fra en smittet Besætning. Under disse Omstændigheder fandtes K, der havde indsat Tyren i sin Besætning uden at iagttage særlige Forsigtighedsregler, ikke at have Krav paa Erstatning i Anledning af Smitteoverførelsen, uanset at Forbudet i Lov Nr. 139 af 1. Juli 1927 om Salg af Dyr fra smittede Besætninger ved Auktion var overtraadt	85
--	----

Af I/S Maglegaard I var der paalagt en Række Parceller i Søborg Magle visse Byggeservitutter, som dog kun for en Del omfattede de »ved Torvet« liggende Grunde. I 1939 købte A af I en Parcel, der i Skødet betegnedes som liggende »ved Torvet«, og paabegyndte derefter med Bygningsmyndighederne B's foreløbige Tilladelse Byggeriet, der efter at vedkommende Grundejerforening G havde protesteret mod dette som servitutstridigt, blev standset af B. Efter at der under en af A anlagt Underretssag, hvorunder I — fra hvis Side det under Salgsforhandlingerne var udtalt, at Byggeriet ikke stred mod Servitutterne — var procestilvarslet, var givet

- G Medhold, anlagde A Sag mod I, der havde vægret sig ved at yde Støtte til Paaanke af den tidligere Dom. I's Vægning ved at deltage i Retssagen om Servituttens Forstaaelse fandtes at maatte komme I til Skade, og da det herefter maatte blive uden Betydning, at A ikke havde paaanket Dommen til højere Ret, ansaas I erstatningspligtig bl. a. for A's Udgifter til Byggeriet og Tab af Fortjeneste ved, at Handlen ikke var blevet gennemført 170
- Efter en Køber K's Overtagelse af en Landejendom den 1. September 1938 indtraf der i Kreaturbesætningen, bl. a. bestaaende af 70 Malkekøer, 3—4 Kastningstilfælde. Under Salgsforhandlingerne havde en med K fulgt Landbrugskonsulent L efterstet en Kontrolbog, hvoraf fremgik, at der efter 1. Oktober 1937 var forefaldet fem Kastningstilfælde; derimod havde L ikke efterstet Kontrolbogen for det foregaaende Aar, hvori var indtruffet 17 Kastningstilfælde. Da nogle af Sælgeren S under Salgsforhandlingerne fremsatte Udtalelser om Besætningens Tilstand og en i Skødet optaget Bemærkning om, at der var forefaldet Tilfælde af Kastning, men ikke epidemisk Kalvekastning, ikke med Sikkerhed kunde udstrækkes til at angaa noget tidligere Tidsrum end det af L's Undersøgelse omfattede, og K efter de meddelte Oplysninger ikke med Føje kunde forvente at modtage en Besætning med færre Kastningstilfælde end den leverede, fandtes S, der ikke kunde anses at have afgivet nogen Garanti, ikke erstatningspligtig. (D i s s e n s) 185
- Under Forhandlingerne om K's Køb af en Landejendom i Marts 1938 havde Sælgeren S oplyst, at der i 1937 i Besætningen var forefaldet et Kastningstilfælde formentlig hidrørende fra Overlast tilføjet den paagældende Ko, og ifølge Skødet paa tog S sig Garanti mod smitsom Kalvekastning dog kun for 500 Kr. Ca. 1/2 Aar efter Købet indtraf der en Række smitsomme Kastningstilfælde i Besætningen. Da S maatte være klar over, at det var sandsynligt, at det i 1937 og to i 1936 indtrufne Kastningstilfælde stod i Forbindelse med den smitsomme Kastning, der i 1929—34 havde været paa Gaarden, burde han overfor K, der havde forespurgt om smitsom Kastning, have givet nærmere Oplysning om de tidligere indtrufne Kastningstilfælde, og han ansaas herefter pligtig at erstatte K's fulde Tab ved Kastningen 189
- En af en Automobilhandler fremsat Indsigelse om, at Køberen af et Automobil ved ikke at reklamere rettidig i Hh. t. Kbl. § 26 havde tabt Retten til at kræve Levering, ej taget til Følge 214
- Ved Skøde af 9. Maj 1938 solgte S en Ejendom E i København til K, saaledes at en Del af Købesummen skulde berigtiges ved, at K til S »udstedte eller overdrog« et Pantebrev P i en Ejendom, som K havde solgt ved utinglyst Købekontrakt.

- P — ved hvilket der tillige gaves Sikkerhed i E — blev Dagen efter udstedt af K. S's Krav om kontant Udbetaling af P's Paalydende ej taget til Følge, da det ikke var godtgjort, at han — som hævdedt — ved urigtige Oplysninger havde ladet sig bestemme til at modtage P som Udbetaling, hvorved han derhos ikke kunde antages at have lidt noget Tab. Antaget, at en Bestemmelse i P om Ændring af Punkt 8 i de trykte Bestemmelser efter det foreliggende maatte forstaas saaledes, at der alene var foretaget en Udskydelse af Forfaldstiden i det i 8 a angivne Tilfælde, medens de i 8 b—h angivne Forfaldsgrunde var opretholdt uændrede 233
- Sag om Tilbagegang af en Handel vedrørende en Viktualieforretning 302
- En Hotelejer S, der paa Grund af økonomiske Vanskeligheder den 24. Maj 1940 havde solgt sit Hotel, nægtede, efter at han den 15. Juni s. A. efter sin egen Begæring var blevet umyndiggjort paa Grund af Drukkenskab, jfr. Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 2, Stk. 3, at opfylde Handlen. Skønt Retslægeraadet havde afgivet en Erklæring om, at S den 24. Maj led af alkoholisk Sløvsind og havde været ude af Stand til at handle fornuftmæssigt, fandtes det dog, bl. a. under Hensyn syn til, at S's økonomiske Interesser ikke var tilsidesat ved Handlen, der var sket under Medvirken af hans Sagfører, betænkeligt at statuere, at S paa Grund af Alkoholisme havde savnet Evnen til at handle fornuftmæssigt, og da det ej heller var godtgjort, at han havde savnet denne Evne paa Grund af Beruselse ved Handlens Indgaaelse, blev han dømt til at vedstaa Handlen og idømt Erstatning 350
- Efter at der paa S, der drev en Forretning i lejet Butik uden Ret til Overdragelse af Lejemaalet, var indgivet Konkursbegæring, fremsatte K omkring 28. Okt. telefonisk overfor S's Sagfører Tilbud om at købe Forretningen med Varelager, Inventar og forudbetalt Husleje paa nærmere angivne Vilkaar. Den 30. Okt. samtykkede S i et Møde i Skifteretten i, at Forretningen solgtes for det fremsatte Tilbud, idet Konkursbegæringen samtidig blev taget tilbage, og samme Dag »bekræftede« K skriftligt, at han var enig i at købe paa de angivne Vilkaar. Grundet paa Vanskeligheder fra S's og Udlejerens Side fik K først den 7. Nov. udstedt Lejekontrakt, og han gjorde da gældende, at der ikke var kommet nogen endelig Handel i Stand, men heri fik han ikke Medhold. Derimod indrømmedes der K et Afslag i Købesummen, fordi Butikken havde været lukket nogle Dage, og S havde solgt Varelageret og en Del af Inventaret, medens K e. O. ikke fandtes beføjet til at hæve Handlen 386
- S havde til noget over den sædvanlige Salgspris for gode Kælvkvier til en Proprietær K solgt 25 Kælvkvier, garanteret fri for smitsom Kalvekastning, vidende om, at de skulde

- indføjes i K's Besætning, hvis Størrelse og Tilstand han havde Lejlighed til at gøre sig bekendt med. Under Hensyn hertil samt til, at K kort efter Købet skriftligt tilkendegav S, at han forstod Garantien som omfattende ogsaa Erstatning for Skade ved Sygdommens Indførelse i Besætningen, og at S hverken under de paafølgende Forhandlinger eller under Landsretsbehandlingen tog Afstand fra denne Forstaaelse, fandtes Garantierklæringen at omfatte saadan Skade, og da det ansaas godtgjort, at der fra de solgte Kvier havde fundet Indførelse af Sygdommen Sted i K's Besætning, fandtes S erstatningspligtig overfor K. Som Følge af dennes manglende Agtpaagivenhed og Omsorg med Hensyn til at hindre Smitens videre Udbredelse tilkendtes der ham dog kun halv Erstatning. (D i s s e n s) 441
- I 1939 leverede S til K Kapsler til Lukke af Glas med Grøntkonserves, fremstillet af K. I Glassene med Asparges viste der sig Urenheder stammende fra Kapslerne. S erstattede disse med andre Kapsler, der var behandlet med en anden Slags Lak end de første, og hørte derpaa intet fra K om Ulemper. Idet S gik ud fra, at Urenhederne skyldtes Lakken, foretog han ikke nogen nærmere Undersøgelse af Aarsagen. I 1940, da S paany til K leverede Kapsler behandlet med samme Slags Lak som de omleverede, viste der sig paany Urenheder i Aspargesglassene. Det konstateredes senere ved en Skønforretning, at dette skyldtes en for omfattende og kraftig Prægning af Reklametekst i Kapslerne. Da S som fagkyndig burde have været klar over, at Prægningen kunde rumme en Fare, medens K maatte være berettiget til at betragte dette Spørgsmaal som henhørende under S, der i en Brochure havde betegnet Kapslerne som »velegnet til Reklamepaatryk«, burde S efter Uheldet i 1939 have undersøgt Aarsagen til Uheldet nærmere og kendtes derfor erstatningspligtig overfor K med Hensyn til det denne paaførte Tab. 497
- I Febr. 1939 købte Hotelejer A af B et ved Bassingade i Hjørring liggende Areal, hvorpaa han vilde opføre en Hal med Plads til ca. 1500 Personer. Ifølge Købekontrakten var Handlen betinget af Ministeriets Udstykningsapprobation og af, at de fornødne Sammenlægnings- og Byggetilladelser kunde opnaas. Da Byraadet krævede Byggelinien rykket tilbage, kunde Hallen kun opføres med Plads til ca. 1200 Personer, og efter at der havde vist sig Vanskeligheder med Financieringen, meddelte A i Juni 1939 B, at Sagen var strandet. Da det ikke kunde anses godtgjort, at A havde gjort det klart for B, at Handlen var betinget af, at Arealet kunde bebygges i dets fulde Udstrækning, og da B ikke ved at forholde sig passiv, indtil Købesummen i Juni Termin 1940 forfaldt, kunde anses at have godkendt Handlens Bortfald, ansaas A erstatningspligtig overfor B. (D i s s e n s) 506

I Skødet paa et Gods var den 21. Sept. fastsat som »Skæringsdag«. Af det af Køberen K i Ydelsen for den paafølgende December Termin til Østifternes Kreditkasse Ø erlagte Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, der ifølge Erklæring fra Ø hovedsagelig var medgaaet til Administrationsomkostninger, fandtes K, efter Beskaffenheden af Udgiften og under Hensyn til, at det drejede sig om en fast Ydelse, at kunne kræve en forholdsmæssig Del refunderet af Sælgeren S.

Ifølge Skødet paa et Gods var af Aarets Avl kun bortsolgt »et mindre Parti Korn af Sælgeren opgivet til ca. 1000 Tdr.« Da der viste sig at være solgt 1156 Tdr. Korn, fandtes Køberen, der indrømmede Sælgeren et Spillerum paa 5 pCt., i Hh. t. dennes Indestaaen i Skødet at have Krav paa Erstatning for 106 Tdr. 628

Leje.

En af L lejet Lagerkælder blev oversvømmet og forskellige Varer beskadiget, ved at Kloakvandet steg op gennem Kældrens Nedløbsbrønd som Følge af en Forstoppelse af Hovedkloakledningen. Kloakken var udført vedtægtsmæssig, og Forstoppelsen skyldtes Klude og lign. nedkastet af Lejerne i W. C. Skaalene. Skaden kunde antagelig være undgaaet, hvis der havde været paasat Nedløbsbrønden en Harboelaas el. lign. Da Oversvømmelsen maatte antages at skyldes et hændeligt Uheld, og da det ikke var godtgjort, at der forelaa noget særligt Grundlag for, at Risiko for Skade af denne Art paahvilede Ejeren, blev denne frifundet for Ansvar 1

Da Ejeren af en Ejendom, der havde opsagt Lejeren af en Butik m. m. til Fraflytning, efter sin Procedure ikke paaberaabte sig Lejekontraktens Bestemmelse om Opsigelse, men krævede Lejemaalet bragt til Ophør paa Grund af sket Misligholdelse, fandtes Sagen med Rette henvist til de ordinære Domstole. (D i s s e n s) 290

Spørgsmaal om, hvorvidt Lejemaal om et Forretningslokale var indgaaet for et bestemt Tidsrum til Ophør uden Opsigelse og i benægtende Fald om lovlig Opsigelse forelaa, fandtes med Rette henvist til Afgørelse ved de ordinære Domstole 640

Levnedsmidler.

En Tiltalt T, der havde delt sit Forretningslokale i to Afdelinger, adskilte ved en Bræddevæg med Glasrude og med direkte Adgang fra Gaden til hver af Afdelingerne, og som fra den ene Afdeling forhandlede Mælk og Fløde og fra den anden Kolonialvarer, blev anset for Overtrædelse af Bekg. Nr. 443 af 19. Aug. 1940 § 5, jfr. Lov Nr. 415 af 5. Aug. 1940, der forbyder fra samme Udsalgssted at forhandle Mælk og Fløde og Kolonialvarer, idet Varerne ikke kunde anses solgte fra forskellige Udsalgssteder. (D i s s e n s) 326

Lov Nr. 415 af 5. Aug. 1940, hvorved Handelsministeren bemyndigedes til at træffe Foranstaltninger til Sikring af Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde til den billigst mulige Pris, ansaa ikke stridende mod Grl. § 2, og den af Ministeren i Hh. t. Loven udstedte Bekendtgørelse af 19. Aug. 1940, der bl. a. fastsætter, at Forhandling af Mælk og Fløde kun maa ske sammen med visse andre Varer, fandtes ikke at gaa ud over den givne Bemyndigelse eller at være i Strid med Lovens Forudsætninger, saaledes at der paa dette Grundlag skulde kunne rejses Indvendinger mod de givne Reglers Gyldighed	329
Lignende Sag	330

Love.

En iværksat Forvaring af N opretholdtes i Hh. t. Lov Nr. 349 af 22. Aug. 1941, idet de af N rejste Indsigelser, at Loven er statsretlig ugyldig og stridende mod Grl. § 78 fandtes at mangle Føje, og idet de i Lovens § 2, 2. Stk., ommeldte Betingelser for at ophæve Forvaringen ikke var til Stede	321
Ved Cirkulære Nr. 27 af 9. Juli 1940 ophævede Fragtnævnet N »fra og med 10. Juli 1940« sit Cirkulære Nr. 26 af 26. Juni 1940 og fastsatte overensstemmende med de bestaaende Aftaler om Tilførsler af Kul. m. v. fra Tyskland til Danmark længere Lastetider for danske Skibe i tyske Havne. Efter hvad der forelaa om de nærmere Omstændigheder ved Udfærdigelsen af Cirkulære Nr. 27, maatte dette opfattes som en Berigtigelse af Bestemmelserne i Cirkulære Nr. 26, og det fandtes herefter — uanset Ordlyden af Ophævelsesbestemmelsen — ikke udelukket, at en den 15. Maj 1940 paa Vilkaar »Rate og Betingelser, som fastsættes af Fragtnævnet« indgaaet Befragtningsaftale A reguleredes overensstemmende med det nye Cirkulæres Bestemmelser, hvorved særlig toges i Betragtning, at Befragteren B ved A i al Almindelighed blev bundet til N's kommende Betingelser, hvorved naturligt maatte forstaas N's definitive Bestemmelser. Uanset at Lastetiden efter Cirkulære Nr. 26 var overskredet, var B herefter ikke pligtig at betale Overliggetidsgodtgørelse, hvilket ogsaa fandtes stemmende med Billighed. (D i s s e n s)	581

Læger.

En Læge L afgav i Aarene 1931—34 flere Gange Attest om, at en Person P var sindssyg og farlig for sine Omgivelser, og paa Grundlag heraf samtykkede P to Gange i at lade sig indlægge paa Privatklinik, medens hun tre Gange blev tvangsindlagt i et Sindssygehospital. I 1940 anlagde P Erstatnings-sag mod L for uberettiget at havde medvirket ved Indlæggelserne. Da det maatte anses tilstrækkelig godtgjort, at Betingelserne for Tvangsindlæggelse havde været tilstede i

samtlige Tilfælde, kendtes L ikke erstatningspligtig, og Spørgsmaalet om, hvorvidt L's Undersøgelser af P forud for Attestudstedelserne — jfr. Justm. Cirk. Nr. 86 af 11. Juni 1895 — havde været fuldt ud behørigt var herefter ikke afgørende for Sagens Udfald 461

Manddrab.

En 15—16-aarig ung Mand, der karakteriseredes som i let Grad ubegavet og af indesluttet Karakter, blev for Drab af et tolvvaarigt Pigebarn i Forbindelse med Forsøg paa voldtægtlignende Forhold anset med Straf af Fængsel i 8 Aar 105

Medskyld.

Indehaveren af en Drosketilladelse havde under Form af en Underpantsætning i hvert Fald delvis overdraget Udnyttelsen af nævnte Tilladelse til en Tredjemand, der havde ydet ham et Laan. Herved ansaas begge at have overtraadt Droske-reglementet og at være strafskyldige efter Politivedtægten. Da det imidlertid maatte antages, at de Tiltalte havde handlet i undskyldelig Misforstaaelse af Droskereglementets Bestemmelser, og der forelaa formildende Omstændigheder, fandtes Straffen at burde bortfalde i Medfør af Strfl. § 84, 1. Stk., Nr. 3, jfr. 2. Stk. (Dissens) 108

Militærvæsen.

Selv om Skydeterræn og Skydebaner for Hæren maa forudsættes normalt at skulle tilvejebringes ved den i Lov Nr. 117 af 11. April 1934 foreskrevne Fremgangsmaade, fandtes Krigsministeriet dog i et Tilfælde, hvor Nødvendighed for en kortvarig og ikke særlig indgribende Anvendelse indtraadte, forinden andre Foranstaltninger havde kunnet tilvejebringes, at have været berettiget til uden Ejerens Samtykke at gøre Brug af en Ejendom til Øvelsesskydning, idet den i ældre Ret hjemlede med Forholdets Natur stemmende Beføjelse for Militæret til i visse Tilfælde uden Ekspropriationsforretning, men mod Erstatning at gøre Brug af Enkeltmands Ejendom i Øvelsesøjemed ikke er bortfaldet som Følge af den senere Lovgivning. (Dissens) 19

Undervejs fra København til Kalundborg, mistede den menige Fører F af en som Led i en Kolonne af militære Motor-køretøjer kørende Lastvogn, der fremførtes med en Fart af ca. 65 km i Timen, i et Sving paa en Bakke Herredømmet over Vognen, der bl. a. tørnede mod et Træ, hvorved et paa Ladet anbragt Ruf og flere værnepligtige Passagerer slyngedes af. Under en i Hh. t. Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 § 3 af en tilskadekommen Menig M, der havde faaet udbetalt Invaliditetserstatning m. v. efter Loven, mod Krigsministeriet, F og Føreren af Kolonnen B anlagt Sag antoges, at M ikke

havde Krav paa yderligere Erstatning overfor Statskassen. Idet derhos F efter det foreliggende under Hensyn til sin Stilling som menig værnepligtig ikke fandtes at have paa-draget sig Erstatningsansvar, og saadant Ansvar heller ikke fandtes at kunne paalægges B, frifandtes samtlige Sagsøgte. (D i s s e n s) 136

Navn.

»Droskecentralen Taxa«s Eneret til sit Navn, der er optaget i Foreningsregistret, fandtes ikke krænkert ved at Foreningen af autoriserede Vognmænd i Lyngby-Taarbæk Kommune benyttede Navnet »Taxa« i Forbindelse med Stedbetegnelsen Lyngby-Taarbæk 99

Næringsvæsen.

En Tiltalt T, der havde delt sit Forretningslokale i to Afdelinger, adskilte ved en Bræddevæg med Glasrude og med direkte Adgang fra Gaden til hver af Afdelingerne, og som fra den ene Afdeling forhandlede Mælk og Fløde og fra den anden Kolonialvarer, blev anset for Overtrædelse af Bekg. Nr. 443 af 19. Aug. 1940 § 5, jfr. Lov Nr. 415 af 5. Aug. 1940, der forbyder fra samme Udsalgssted at forhandle Mælk og Fløde og Kolonialvarer, idet Varerne ikke kunde anses solgte fra forskellige Udsalgssteder. (D i s s e n s) 326

Nævningesager.

Drab og Forsøg paa voldtægtlignende Forhold overfor tolv-aarigt Pigebarn 105

En 69-aarig Krigsinvalid, der ved Nævningeting var kendt skyldig i anden kønslig Omgængelse end Samleje med flere Smaa piger samt i Blufærdighedskrænkelser, og som af Nævningerne var henført under Strfl. § 17, Stk. 1, blev dømt til at anbringes i en Plejeanstalt; der fandtes ikke Anledning til for Tiden at træffe Bestemmelse om eventuel Anbringelse paa et Sindssygehospital 396

En Tiltalt A, der i Medfør af Strfl. § 73 var anbragt paa Statens Helbredelsesanstalt for Drankere paa Fanø havde i Forening med tre andre paa Anstalten anbragte Tiltalte søgt at hindre Anstaltens Forstander og en af denne tilkaldt Politibetjent i at føre A, der skulde overflyttes til Statens Helbredelsesanstalt for Drankere i Søndre Omme, ud af Anstaltens Opholdsstue, idet de øvede Vold mod Forstanderen og Politibetjenten ved at vælte dem om paa Gulvet. Under en under Medvirken af Nævninger behandlet Sag blev A for Overtrædelse af Strfl. § 119, Stk. 1, anset med Fængsel i 6 Maaneder 685

Offentlig Myndighed.

Pag.

En Tiltalt A, der i Medfør af Strfl. § 73 var anbragt paa Statens Helbredelsesanstalt for Drankere paa Fanø havde i Forening med tre andre paa Anstalten anbragte Tiltalte søgt at hindre Anstaltens Forstander og en af denne tilkaldt Politibetjent i at føre A, der skulde overflyttes til Statens Helbredelsesanstalt for Drankere i Søndre Omme, ud af Anstaltens Opholdsstue, idet de øvede Vold mod Forstanderen og Politibetjenten ved at vælte dem om paa Gulvet. Under en under Medvirken af Nævninger behandlet Sag blev A for Overtrædelse af Strfl. § 119, Stk. 1, anset med Fængsel i 6 Månedes . . . . .

685

Pant.

I to Panteobligationer indeholdtes Bestemmelser om, at Kapitalen ogsaa i Tilfælde af Tvangsauktion over Ejendommen forblev indestaaende, saafremt Ejendommen overtoges af en efterstaaende Panthaver. Idet Bestemmelsen var affattet uden nærmere Angivelse af, hvorledes den skulde anvendes i Forhold til Bestemmelserne i Punkt 8 i Obligationens trykte Tekst (Justitsministeriets Pantebrevsformular 1), fandtes det ikke med Sikkerhed at kunne fastslaa, at Ejerne af Obligationerne i Forhold til en Efterpanthaver, der paa Tvangsauktion havde overtaget Ejendommen, var afskaaret fra at kræve hele Kapitalen betalt som forfalden paa Grund af Udeblivelse med Terminsydelse til dem . . . . .

229

Ved Skøde af 9. Maj 1938 solgte S en Ejendom E i København til K, saaledes at en Del af Købesummen skulde berigtiges ved, at K til S »udstedte eller overdrog« et Pantebrev P i en Ejendom, som K havde solgt ved utinglyst Købekontrakt. P — ved hvilket der tillige gaves Sikkerhed i E — blev Dagen efter udstedt af K. S's Krav om kontant Udbetaling af P's Paalydende ej taget til Følge, da det ikke var godtgjort, at han — som hævdede — ved urigtige Oplysninger havde ladet sig bestemme til at modtage P som Udbetaling, hvorved han derhos ikke kunde antages at have lidt noget Tab. Antaget, at en Bestemmelse i P om Ændring af Punkt 8 i de trykte Bestemmelser efter det foreliggende maatte forstaas saaledes, at der alene var foretaget en Udskydelse af Forfaldstiden i det i 8 a angivne Tilfælde, medens de i 8 b—h angivne Forfaldsgrunde var opretholdt uændrede . . . . .

233

Tre af K ved Købet af en Ejendom E i Marts 1939 til Sælgeren S med Plads efter 8 Gange den daværende aarlige Leje, ca. 28.000 Kr., udstedte Pantebreve P skulde efter Aftale rykke for 8 Gange den efter foretaget Modernisering af Ejendommen gaaende aarlige Leje. Efter at Moderniseringsarbejder til Beløb ca. 47.000 Kr. var udført, krævede K i April 1940, at S skulde rykke i Forhold til en angivet aarlig Lejeindtægt af ca. 35.000 Kr. Dette nægtede S, og den 16. Juli gjorde

- han i Hh. t. Pantebrevet, der var misligholdt, Udlæg i Ejendommen, som han — efter at have fuldført Moderniseringen for ca. 8000 Kr. — stillede til Tvangsauktion. Da Moderniseringen var fuldført inden Tvangsauktionen, og da den aarlige Leje maatte antages at være steget med mindst 5000 Kr., samt da Rykningspligten ikke kunde anses bortfaldet ved K's Misligholdelse af Pantebrevet, ansaa S pligtig at respektere et af K udstedt Pantebrev, dog kun for 30.000 Kr. (Dissens) 292
- I et af Køberen K af en fast Ejendom til Landsretssagfører L til Brug som Sikkerhed for Kreditgivning til et paatænkt Byggeri udstedt Pantebrev P paa 200.000 Kr. indeholdtes Bestemmelse om Forrentning med 5 pCt. aarlig. I to af K til Sælgeren S samtidig udstedte, af L affattede Pantebreve, fandtes Bestemmelser om Rykning for Byggelaan, der maatte forstås saaledes, at S kun skulde respektere 200.000 Kr. ialt. Nogle Byggekreditorer B, der gennem L som deres Sagfører havde faaet subsidiær Haandpanteret i førstnævnte Pantebrev, havde ikke Føje til at antage, at de derved opnaaede andet end Sikkerhed indenfor Rammen af Pantebrevets Hovedstol, og da denne Retsstilling ikke kunde anses ændret ved en af S senere meddelt Paategning om Rykning for Pantebrevet »i dets Helhed«, var S ved Tvangsauktion over Ejendommen kun pligtig at respektere Pantebrevets Hovedstol. (Dissens) 336
- Efter at P₁, der havde Pant i en fast Ejendom E, var blevet bekendt med, at en Efterpanthaver P₂ havde begært Udlæg i E, og at denne paa Tvangsauktionen vilde blive overtaget af P₂ eller en anden Efterpanthaver, saaledes at P₁'s Pantebrev vilde blive indfriet, lod han sig indsætte som Brugs-panthaver. P₂ fik senere Udlæg i E, men ikke — som i Rekvisitionen begært — tillige i dens Indtægter. De Lejeløb, som P₁ i Tiden indtil Tvangsauktionen indkasserede, anvendte han — overensstemmende med Formaalet med Indsættelsesforretningen — udelukkende til Dækning af et Pant-sætteren ydet, ikke i E sikret Laan, for hvilket P₁ var Kaut-ionist. Antaget, at P₁ havde udøvet sin Administrations-beføjelse paa uberettiget Maade, og at P₂, der havde over-taget E som ufyldstgjort Panthaver og maatte antages at optræde i samtlige Efterpanthaveres Interesse, herefter kunde kræve Lejeløbene betalt af P₁ 453
- Til Sikkerhed for Materialer, som Tømmerhandler T havde leveret Murermester M gav denne T Transport paa et Til-godehavende paa ca. 1500 Kr. vedrørende et Byggefore-tagende i Bagsværd, som han havde i Entreprise for A; denne havde for Materialer leveret M til et Byggeforetagende i Lyngby 13—14.000 Kr. til Gode, for hvilket Beløb han havde faaet Sikkerhed dels ved en Obligation i Ejendommen i

Lyngby dels — forud for T — i M's fornævnte Tilgodehavende. Ved Tvangsauktion over Ejendommen i Lyngby E overtog A denne for et Bud paa 34.000 Kr., hvorefter ca. 2200 Kr. af hans Tilgodehavende hos M var udækket. Under en af T mod A til Betaling af Transportbeløbet anlagt Sag udtalt, at det, som Sagen forelaa for Højesteret, i hvert Fald maatte være en Forudsætning for, at T skulde kunne kræve et større Beløb end Auktionsbudet lagt til Grund ved Afgørelsen med A, at det blev godtgjort, at Budet havde staaet i Misforhold til E's Værdi ved A's Overtagelse, jfr. Rpl. § 578, Stk. 2, eller denne Bestemmelses Grundsætning og da et saadant Misforhold ikke ansaas godtgjort, frifandtes A . . . . .

641

Patent.

A havde den 30. Septbr. 1936 — med Beskyttelse fra 8. April 1935 — faaet Patent paa en Fremgangsmaade til Fremstilling af et Insulinpræparat ved Blanding af en Insulinsaltopløsning og en Protaminopløsning. Da den ved Foreningen af Insulin og Protamin opstaaende Tungtopløselighed i Blod og Vævs-vædske, der var Kærnen i Patentet, genfandtes som et væsentligt Formaal ved et af C fremstillet Præparat, Zink-Protamin-Insulin Novo, antoges C's Fremgangsmaade at være i Strid med A's Patent, uanset at der til C's Præparat var tilsat Zink — hvorved den retarderende Virkning forøgedes — og uanset, at Protaminet ved C's Præparat tilsattes Insulinet, efter at dette var udfældet ved Tilsætning af et alkaliserende Middel, medens de to Stoffer ifølge Patentet bringes i Forbindelse i en Opløsning, idet disse og enkelte andre Forskelle ikke fandtes af væsentlig Betydning. Det bemærkedes herved, at det i Patentet er forudsat og beskrevet, at ogsaa Protamininsulinatet i A's Præparat ved en Alkalisering skal udfældes forinden Indsprøjtningen. (Dis-sens).

En Paastand om, at Patentet kendtes ugyldigt, fordi Beskrivelsen ved Indleveringen den 8. April 1935 manglede Angivelse af den nævnte Alkalisering, som derimod var beskrevet i et trykt Skrift af 18. Jan. 1936, toges ikke til Følge, da Alkaliseringen fra Begyndelsen havde været forudsat som et nødvendigt Led i Fremstillingen af Stoffet til Brug, hvorefter Skriftet af 18. Jan. 1936 ikke havde været nyhedsskadeligt . . . . .

24

Under en Sag om Krænkelser af et dansk Patent fandtes en af Patenthaveren fremsat Protest mod, at der forelagdes Skøns-mændene et Spørgsmaal, om der i det danske Patent var motiveret og beskrevet noget nyt og opfinderisk i Forhold til et angivet amerikansk Patent, ikke at kunne tages til Følge . . . . .

101

	Pag.
Pension.	
Den Erstatning for Tab af Forsørger, der tilkom den 33-aarige Enke A efter en ved en Motorulykke omkommen 37 Aar gammel statsansat Økonomibetjent ansat til 12.000 Kr.; heraf tillagdes der A 7000 Kr., for hvilket Beløb hun ikke ansaas fyldestgjort ved den af hende oppebaarne Enkepension, medens Resten 5000 Kr. tillagdes Finansministeriet som Erstatning for Tab ved A's Pensionering. (D i s s e n s)	178
Politiforseelser.	
Indehaveren af en Drosketilladelse havde under Form af en Underpantsætning i hvert Fald delvis overdraget Udnyttelsen af nævnte Tilladelse til en Tredjemand, der havde ydet ham et Laan. Herved ansaas begge at have overtraadt Droske-reglementet og at være strafskyldige efter Politivedtægten. Da det imidlertid maatte antages, at de Tiltalte havde handlet i undskyldelig Misforstaaelse af Droskereglementets Bestemmelser, og der forelaa formildende Omstændigheder, fandtes Straffen at burde bortfalde i Medfør af Strfl. § 84, 1. Stk., Nr. 3, jfr. 2. Stk. (D i s s e n s)	108
Provision.	
En Ingeniør frifundet for et af en Medhjælper rejst Provisionskrav	519
Regnskab.	
En Grosserer der ifølge en Overenskomst af 1919 med et Handelsfirma havde Ret til at faa udbetalt 12 1/2 pCt. af Firmaets aarlige Nettoudbytte, paastod dels under Henvisning til ændrede Forhold Firmaet kendt uberettiget til ved Opgørelsen af Nettoudbyttet at fradrage 15.000 Kr. som Arbejdshonorar i Henhold til Overenskomstens Bestemmelser, dels at faa Adgang til med Bistand af en Revisor at gennemgaa Regnskabsopgørelserne for Aarene 1934—1939. Ved Dommen, der stadfæstede Sø- og Handelsrettens Dom af 30. April 1941 i Henhold til dens Grunde, blev Firmaet frifundet	487
Reklamation.	
En af en Automobilhandler fremsat Indsigelse om, at Køberen af et Automobil ved ikke at reklamere rettidig i Hh. t. Kbl. § 26 havde tabt Retten til at kræve Levering, ej taget til Følge	214
Retspleje.	
En Sag, hvorunder en enkelt Indsigelse var særskilt paakendt efter Rpl. § 295 og havde medført Sagsøgtes Frifindelse, blev under Paaanke af Dommen efter Forkastelse af denne Indsigelse hjemvist til videre Behandling	70

At den ene af to Samskyldnere A under en af Kreditor K mod ham anlagt Sag havde faaet fastslaaet, at K var fyldestgjort gennem en Fordring, der tilkom den anden Skyldner B, og hvori K i 1923 havde gjort Udlæg, kunde ikke berettigede A til at kræve Sagens Omkostninger, der var afholdt i hans egen Interesse, godtgjort af B.

Ifølge et Forlig i 1939 mellem K og B skulde Provenuet af den nævnte B tilkommende Fordring, der i en lang Aarrække havde været deponeret i en Bank, for et Beløb af 1500 Kr. med tilskrevne Renter tilfalde K. Da A og B indbyrdes hæftede for Gælden til K i lige Forhold, kunde B af A kræve refunderet Halvdelen ikke blot af de 1500 Kr., men ogsaa af Rentebeløbet. (Dissens) .....

81

En af Fru A mod en Tandlæge anlagt Sag til Erstatning for uforsvarligt udført Tandlægearbejde m. v. afvist fra Landsretten, idet det af Sagens Oplysninger derunder Udtalelser fra Retslægeraadet fremgik, at Fru A's Opfattelse af det Retsforhold, som Sagen angik, var under Indflydelse af sygelige Vrangforestillinger, og hendes Procedure og Dispositioner Sagens Førelse vedrørende maatte antages saaledes behersket heraf, at hun burde være udelukket fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgemaal angaaende dette Retsforhold..

246

Sagsomkostningerne i en Sag, der af Sagsøgeren var hævet ved Landsretten forhøjedes af Højesteret .....

332

R drev Restaurationsvirksomhed under Navnet »Skodsborg Søbad« i en Ejendom, der ejedes af A/S Skodsbord Søbad (S), i hvilket R var Formand for Bestyrelsen og Hovedaktionær. Efter ca. 15 Maaneders Forløb fratraadte R og afløstes af den hidtidige Bestyrer B, der drev Virksomheden videre under samme Navn. L havde leveret Varer, baade mens R og B drev Virksomheden. R ansaas ansvarlig ogsaa for de i B's Tid leverede Varer, da L ikke havde faaet Underretning om Lederskiftet, og der intet var forandret i de ydre Forhold i Virksomheden.

L havde først anlagt Sag mod S. B mødte efter Stævningen paa S's Vegne uden Fuldmagt og indgik Forlig, paa Grundlag af hvilket der gjordes Udlæg i Ejendommen. S paaankede Udlægsforretningen til Landsretten, der ophævede Udlægget. De L derved paadragne Sagsomkostninger ansaas R ikke pligtig at erstatte. (Dissens) .....

413

Nogle skriftlige Spørgsmaal, som Landsretten efter en Sags Optagelse til Dom besluttede at forelægge Parterne, fandtes at være af den i Rpl. § 284, jfr. § 282 omhandlede Beskaffenhed, og da den ene Part, som paakærede Landsrettens Beslutning, ikke havde anført noget, der gav tilstrækkelig Føje til at ophæve eller ændre Beslutningen, blev denne stadfæstet.

496

Revision.

Pag.

En Grosserer der ifølge en Overenskomst af 1919 med et Handelsfirma havde Ret til at faa udbetalt 12 1/2 pCt. af Firmaets aarlige Nettoudbytte, paastod dels under Henviſning til ændrede Forhold Firmaet kendt uberettiget til ved Opgørelsen af Nettoudbyttet at fradrage 15.000 Kr. som Arbejdshonorar i Henhold til Overenskomstens Bestemmelser, dels at faa Adgang til med Bistand af en Revisor at gennemgaa Regnskabsopgørelserne for Aarene 1934—1939. Ved Dommen, der stadfæstede Sø- og Handelsrettens Dom af 30. April 1941 i Henhold til dens Grunde, blev Firmaet frifundet .....

487

Rigsdagsmænd.

Da Folketingets Samtykke i Medfør af Grl. § 56 var indhentet i Anledning af en iværksat Forvaring af en Rigsdagsmænd, forelaa kun Spørgsmaalet om, hvorvidt de i § 2, 2. Stk., i Lov Nr. 349 af 22. Aug. 1941 ommeldte Betingelser for at ophæve Forvaringen var til Stede. Da dette ikke fandtes at være Tilfældet, opretholdtes Forvaringen .....

322

Sagførere.

En Sagfører S, der paa et Møde, hvori — foruden Bygherren og vedkommende Entreprenør — A deltog som Financier af nogle Byggeforetagender, havde paataget sig at udføre de dermed forbundne juridiske Forretninger samt at føre en vis Kontrol med Anvendelsen af A's Udbetalinger, fandtes for sit Tilgodehavende i nævnte Anledning at kunne holde sig til A, idet S maatte anses engageret ogsaa af ham. — Endvidere antaget, at S — bortset fra et enkelt Beløb — ikke havde personligt Krav mod A for Udlæg til Byggerierne, som hun havde afholdt, efter at A havde standset Financieringen; for disse Udlæg — ligesom for nævnte Sagførertilgodehavende samt for de af hende i Forbindelse med hendes Overtagelse paa Tvangsauktion af nogle af Ejendommene afholdte Udlæg fandtes hun derimod berettiget til forud for A at søge Dækning ved Ejendommenes Salg.

Statueret, at S hverken ved Tilsidesættelse af sine Pligter som Sagfører eller paa andet Grundlag havde paadraget sig Ansvar for A's Tab ved Financieringen .....

161

En Sagfører S formaaede en Bygmester B til at give ham Transport paa en Del af Entreprisesummen for et Byggeforetagende, som B havde i Hovedentreprise, til Sikkerhed for S's Tilgodehavende hos B ifølge andet Mellemværende. Da Foretagendet kom i Vanskeligheder, idet hverken Bygherren eller B havde fornødne Pengemidler, tog S i egen Interesse og uden at give Meddelelse til Underentreprenører og Leverandører Skøde paa Ejendommen og disponerede paa egen Haand med Hensyn til Foretagendets Videreførelse, idet han bl. a. udbetalte B betydelige Beløb samt indfriede den ud-

betalte Del af Byggelaanet og derefter ophævede dette. Som Følge heraf ansaas S personlig ansvarlig overfor en Leve-
 randør L for Betaling af de af denne til en Underentreprenør
 U efter Skødeerhvervelsen leverede Materialer og ydede For-
 strækninger, til Sikkerhed for hvilke L havde Transport fra
 U. For sit Tilgodehavende ifølge tidligere Leveringer kendtes
 L berettiget til Dækning af Ejendommen i en skønmæssigt
 fastsat Prioritetsstilling, ved hvis Fastsættelse der ikke toges
 Hensyn til et af S rejst Salærkrav paa 10.000 Kr., idet S
 havde handlet i egen Interesse .....

399

Sameje.

De to Direktører O og P for en Fabriksvirksomhed havde hver
 især Raadighed over Halvdelen af Selskabets Aktier. Ifølge
 en mellem dem oprettet Overenskomst, hvori Selskabet siges
 at »ejes i lige Sameje« af O og P, skulde der ved den ene
 Parts Fratrædelse optages Status ved statsaut. Revisor, og
 den efterblivende havde Ret til at overtage alle Aktierne til
 Parikurs. Antaget, at P, der opsagde sin Stilling, ikke ved
 sin Fratrædelse ved Siden af Betaling af sine Aktier efter
 Parikurs kunde kræve godtgjort Halvdelen af Differencen
 mellem Brugsværdien og den bogførte Værdi af Maskiner og
 Inventar .....

40

Servitutter.

Det københavnske Kirkefond K købte i 1897 en Ejendom paa
 Vesterbro med det Formaal at nedlægge en i Ejendommen
 drevet Dansesalon og indrette de paagældende Lokaler til
 kirkeligt Brug. Efter at Lokalernes Anvendelse i sidstnævnte
 Øjemed var ophørt, solgte K i 1916 Ejendommen, idet der
 paalagdes den en Servitut bl. a. gaaende ud paa, at der i
 Ejendommen ikke maatte indrettes Danselokale. Antaget, at
 Servituten var til Hinder for Udlejning af Lokaler til Danse-
 undervisning. (D i s e n s) .....

148

Af I/S Maglegaard I var der paalagt en Række Parceller i Sø-
 borg Magle visse Byggeservitutter, som dog kun for en Del
 omfattede de »ved Torvet« liggende Grunde. I 1939 købte A
 af I en Parcel, der i Skødet betegnedes som liggende »ved
 Torvet«, og paabegyndte derefter med Bygningsmyndig-
 hederne B's foreløbige Tilladelse Byggeriet, der efter at
 vedkommende Grundejerforening G havde protesteret mod
 dette som servitutstridigt, blev standset af B. Efter at der
 under en af A anlagt Underretssag, hvorunder I — fra hvis
 Side det under Salgsforhandlingerne var udtalt, at Byggeriet
 ikke stred mod Servitutterne — var procestilvarslet, var givet
 G Medhold, anlagde A Sag mod I, der havde vægret sig ved
 at yde Støtte til Paaanke af den tidligere Dom. I's Vægning
 ved at deltage i Retssagen om Servituttens Forstaaelse fand-

tes at maatte komme I til Skade, og da det herefter maatte blive uden Betydning, at A ikke havde paaanket Dommen til højere Ret, ansaas I erstatningspligtig bl. a. for A's Udgifter til Byggeriet og Tab af Fortjeneste ved, at Handlen ikke var blevet gennemført	170
---	-----

Sikkerhedsforanstaltninger.

Begæring om Udskrivning paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalt ikke taget til Følge	278
Begæring om Løsladelse paa Prøve af en i Psykopatforvaringsanstalt anbragt Person afslaaet	283
Opretholdelse af Anbringelse af en Domfældt i Forvaringsanstalt for Psykopater	393
En 69-aarig Krigsinvalid, der ved Nævningeting var kendt skyldig i anden kønslig Omgængelse end Samleje med flere Smaapiger samt i Blufærdighedskrænkelser, og som af Nævningerne var henført under Strfl. § 17, Stk. 1, blev dømt til at anbringes i en Plejeanstalt; der fandtes ikke Anledning til for Tiden at træffe Bestemmelse om eventuel Anbringelse paa et Sindsygehospital	396
Begæring om Løsladelse paa Prøve af en paa Psykopatforvaringsanstalt anbragt Person afslaaet	527
En Tiltalt A, der var aandssvag i højere Grad og som havde øvet kønslig Usædelighed med tre Drenges samt krænket forskellige Pigers og Drenges Blufærdighed, blev ved Underrettens Dom dømt til at undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse paa en Aandssvageanstalt. Ved Landsrettens Dom ændredes denne Dom derhen, at Tiltalte dømedes til at forblive under Aandssvageforsorg i Hjemmet under Tilsyn af Forældrene og en Tilsynsværge. Ved Højesterets Dom blev Underrettens Dom stadfæstet	631

Sikkerhedsforvaring.

Da Justitsministeriet havde truffet Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N, og da der ikke forelaa nogen Fejltagelse m. H. t. N's Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation, opretholdtes Forvaringen.	320
En iværksat Forvaring af N opretholdtes i Hh. t. Lov Nr. 349 af 22. Aug. 1941, idet de af N rejste Indsigelser, at Loven er statsretlig ugyldig og stridende mod Grl. § 78 fandtes at mangle Føje, og idet de i Lovens § 2, 2. Stk., ommeldte Betingelser for at ophæve Forvaringen ikke var til Stede ...	321
Da Folketingets Samtykke i Medfør af Grl. § 56 var indhentet i Anledning af en iværksat Forvaring af en Rigsdagsmand, forelaa kun Spørgsmaalet om, hvorvidt de i § 2, 2. Stk., i Lov Nr. 349 af 22. Aug. 1941 ommeldte Betingelser for at ophæve Forvaringen var til Stede. Da dette ikke fandtes at være Tilfældet, opretholdtes Forvaringen	322

Stadfæstet en Byretskendelse angaaende Opretholdelse af Forvaringen af N N med Bemærkning, at Forvaringen i Henhold til Justitsministerens Bestemmelse er ophørt nogle Dage efter Afsigelsen af den paakærede Kendelse.....	325
---	-----

Sikringsanstalter.

Genindsættelse i Sikringsanstalt af en paa Prøve udkrevet Person godkendt	68
---	----

Sindssyge.

En Hotelejer S, der paa Grund af økonomiske Vanskeligheder den 24. Maj 1940 havde solgt sit Hotel, nægtede, efter at han den 15. Juni s. A. efter sin egen Begæring var blevet umyndiggjort paa Grund af Drukkenskab, jfr. Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 2, Stk. 3, at opfylde Handlen. Skønt Retslægeraadet havde afgivet en Erklæring om, at S den 24. Maj led af alkoholisk Sløvsind og havde været ude af Stand til at handle fornuftmæssigt, fandtes det dog, bl. a. under Hensyn syn til, at S's økonomiske Interesser ikke var tilsidesat ved Handlen, der var sket under Medvirken af hans Sagfører, betænkeligt at statuere, at S paa Grund af Alkoholisme havde savnet Evnen til at handle fornuftmæssigt, og da det ej heller var godtgjort, at han havde savnet denne Evne paa Grund af Beruselse ved Handlens Indgaelse, blev han dømt til at vedstaa Handlen og idømt Erstatning	350
---	-----

En Læge L afgav i Aarene 1931—34 flere Gange Attest om, at en Person P var sindssyg og farlig for sine Omgivelser, og paa Grundlag heraf samtykkede P to Gange i at lade sig indlægge paa Privatklinik, medens hun tre Gange blev tvangsindlagt i et Sindssygehospital. I 1940 anlagde P Erstatnings-sag mod L for uberettiget at havde medvirket ved Indlæggelserne. Da det maatte anses tilstrækkelig godtgjort, at Betingelserne for Tvangsindlæggelse havde været tilstede i samtlige Tilfælde, kendtes L ikke erstatningspligtig, og Spørgsmaalet om, hvorvidt L's Undersøgelser af P forud for Attestudstedelserne — jfr. Justm. Cirk. Nr. 86 af 11. Juni 1895 — havde været fuldt ud behørig var herefter ikke afgørende for Sagens Udfald	461
---	-----

Skatter.

Et Ejendomsselskab, der til en Kurs af 85 havde optaget en ny 3. Prioritet uopsigelig i 10 Aar, fandtes at have været uberettiget til ved Opgørelsen af sin skattepligtige Indtægt som Driftsudgift at fradrage 1/10 af det Tab, Selskabet havde haft ved Omprioriteringen, idet Kurstabet ved Omprioritering hverken kunde fradrages som Renteudgift i Medfør af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 6 e eller iøvrigt som en Ejendommens Drift vedrørende Udgift, jfr. Lovens § 6 a	123
---	-----

Ved et af A i 1878 oprettet saakaldt Gavebrev »skjænkede«
han et Pigebarn B, som han paa samme Tid adopterede, en
Kapital, der for hendes Livstid baandlagdes i Overformynde-
riet, saaledes at hun skulde nyde Renterne af Kapitalen men
ikke kunde foretage nogen formueretlig Disposition over den.
Idet det ifølge Bestemmelser i Gavebrevet maatte antages, at
B's Kreditorer havde været afskaaret fra ogsaa efter hendes
Død at søge Fyldestgørelse i Kapitalen, og at der ikke havde
været tillagt hende nogen Testationsret over Kapitalen, fand-
tes hendes Retsstilling efter Gavebrevet kun at kunne be-
tegnes som en Rentenydelsesret. Herefter kunde den Ret til
Kapitalen, som i Hh. t. Gavebrevet efter B's Død tilkom hen-
des Datter C, ikke betragtes som en Arveret efter Moderen,
og idet en analogisk Anvendelse af Reglen i Statsskattelovens
§ 5 b om Formueforøgelse hidrørende fra Arv fandtes ude-
lukket, ansaas C indkomstskattepligtig af Kapitalen, jfr. Stats-
skattelovens § 4 c. (Dissens) .....

237

Et i 1925 af tre Personer med en Aktiekapital paa 6000 Kr. —
senere udvidet til 14.000 Kr. — stiftet Aktieselskab S, hvis
Formaal ifølge Vedtægterne var Erhvervelse og Bebyggelse
af en Ejendom E i Brønshøj og dermed beslægtede Forret-
ninger, opførte i 1926 paa E en Bygning, som S udnyttede
ved Udleje, indtil E i 1936 blev solgt. Idet Salg af E fandtes
at have ligget indenfor S's vedtægtsmæssige Formaal, og idet
det derhos under Hensyn til de foreliggende Oplysninger om
den af de to Stiftere og Hovedaktionærer dels i Forening,
dels hver for sig drevne Erhvervsvirksomhed vedrørende
faste Ejendomme fandtes at have været en nærliggende Form
for S's erhvervsmæssige Udnyttelse af E under gunstige Om-
stændigheder at foretage Salg af denne som sket, ansaas S
pligtig at svare Indkomstskat af den ved Salget indvundne
Fortjeneste, jfr Statsskattelovens § 5 a. (Dissens) .....

531

Ejeren E af en Formue paa ca. 60.000 Kr., der væsentlig var
anbragt i offentlige Obligationer, havde overgivet Aktiverne
til sin Sagfører S, der opbevarede dem i sin Boks, hævdede
Udbytte og i Tilfælde af Udtrækning sørgede for Indkøb af
ny Aktiver. Det for S's Arbejde med Bestyrelsen af Formuen
erlagte aarlige Vederlag fandtes E at kunne kræve fradraget
i sin skattepligtige Indkomst i Hh. t. Statsskattelovens § 6, a;
denne Bestemmelse fandtes derimod ikke at omfatte Vederlag
til S for Aflæggelse af Aarsregnskab til E og Affattelse af
dennes Selvangivelse til Skattevæsnet .....

606

Skandinavisk Grammofon A/S G havde i sin Selvangivelse i
Overskuddet for Regnskabsaaret 1935—36 fradraget et Beløb
af ca. 12.000 Kr., som det havde betalt sin Sagfører i Proces-
udgifter vedrørende en Retssag, der var anlagt mod G for at
have krænkede et Patent ved at indføre og forhandle nogle
Radiorør R, og som var afsluttet med det Resultat, at G

kendtes uberettiget til Indførsel eller Forhandling af R og idømtes en Erstatning af 4000 Kr. Idet Procesudgifterne havde været anvendt til at sikre dels G's Fortjeneste ved allerede stedfundne Salg af R, dels G's Adgang til Fortjeneste ved fortsat Salg, fandtes G berettiget til i Hh. t. Statsskattelovens § 6, Stk. 1 a, at fradrage Udgifterne som Driftsomkostninger i dets Indkomst for Skatteaaret 1937/38 .....

667

Skibe.

Et Skibsværft V, som ifølge Tilbud skulde udføre Reparation af en Havariskade i 37 Dage, regnet fra 20. Okt. 1938, paatog sig samtidig at udføre nogle Reparationsarbejder, der ikke faldt ind under Havariet. V afleverede først Skibet den 28. Jan. 1939. Efter det ringe Omfang af de særlige Arbejder og disses Sammenhæng med Reparationen af Havariskaden fandtes de ikke at kunne gøre den betydelige Overskridelse af den aftalte Frist for Havariskadens Udbedring berettiget, og V idømtes derfor Erstatning for for sen Aflevering. (D i s s e n s).

92

Paa Begæring af den daværende spanske Regering R blev der i 1937 af Fogden i Frederikshavn nedlagt Forbud overfor Frederikshavns Værft og Flydedok A/S mod, at to Trawlere, der var under Bygning efter Bestilling af et spansk Rederi-Aktieselskab A, blev udleveret til A, og senere gjort Arrest i Skibene til Sikkerhed for et af R overfor A rejst Krav. I Anledning af disse Fogedforretninger blev der paa Fogdens Forlangende af R stillet en Sikkerhed paa 500.000 Kr. derved, at en Bank afgav Garantierklæring som Selvskyldnerkautionist for Beløbet. Som Sikkerhed for Bankens Ansvar iflg. Garantierklæringen indbetalte R paa en Konto i Banken 500.000 Kr. Forbudet ophævedes senere forligsmæssigt, og Arresten ophævedes ligeledes, efter at Fogden havde forlangt Sikkerheden fordoblet. Den 1. Marts 1939 gav R sin danske Sagfører S subsidær Sikkerhed i Bankkontoen for hans Udlæg og Salærkrav m. m. I Begyndelsen af Maj 1939, medens Arrestforfølgningssagen var løbende, resulterede nogle Forhandlinger mellem A og den nye spanske Regering i, at A samtykkede i Bankgarantiens Bortfald, medens Regeringen lod Bankkontoen overføre til A og udeblev under Arrestforfølgningssagen, hvorefter der senere ved Dom i denne Sag i Overensstemmelse med A's endelige Paastand tilkendtes A en Erstatning af samme Størrelse som Bankkontoens Beløb. Antaget, at S's Sikkerhed i Bankkontoen maatte respekteres af A, idet den var stiftet, inden Bankkontoen overførtes til A, og A ikke ved Opgivelse af Bankgarantien var indtraadt i nogen Ret til Bankkontoen, der kun havde tjent Banken, ikke A, til Sikkerhed. (D i s s e n s) .....

546

Skove.

Pag.

»Stensbygaard«, hvis enkelte Parceller alle tilhører samme Ejer og er saaledes beliggende, at de danner et i det væsentlige samlet Omraade, og som udgør en driftsmæssig Enhed, hvoraf kun en mindre Del er skovbevokset, fandtes, uanset at Skovarealerne var særskilt matrikulerede og særskilt ansatte til Grundskyld, i sin Helhed at maatte opfattes som en Landejendom i den i Kornloven af 25. Juli 1940 anvendte Betydning af Ordet, saaledes at Skovarealerne ikke kunde fradrages ved Beregningen af Gaardens Afleveringspligt af Foderkorn, og heri kunde det ikke gøre nogen Forskel, at en Del af Arealet er Fredskov	51
Lignende Sag	59

Skønsforretninger.

Under en Sag om Krænkelser af et dansk Patent fandtes en af Patenthaveren fremsat Protest mod, at der forelagdes Skønsmændene et Spørgsmaal, om der i det danske Patent var motiveret og beskrevet noget nyt og opfinderisk i Forhold til et angivet amerikansk Patent, ikke at kunne tages til Følge	101
---	-----

Smitte.

I K's Besætning var der blevet indført Kastningssmitte gennem en Tyr, som K havde købt paa en af Landbrugsorganisationernes Auktionsudvalg (A) afholdt Auktion. Sælgeren S havde overfor A oplyst, at der var smitsom Kastning i hans Besætning, og af Auktionskataloget, som K havde gjort sig bekendt med, fremgik det, at Tyren hidrørte fra en smittet Besætning. Under disse Omstændigheder fandtes K, der havde indsat Tyren i sin Besætning uden at iagttage særlige Forsigtighedsregler, ikke at have Krav paa Erstatning i Anledning af Smitteoverførelsen, uanset at Forbudet i Lov Nr. 139 af 1. Juli 1927 om Salg af Dyr fra smittede Besætninger ved Auktion var overtraadt	85
Spørgsmaal om, hvorvidt Erstatningen for Indførelse af Kastesmitte i en Besætning burde nedsættes under Hensyn til, at der i Forvejen var Tuberkulose og smitsom Kastning i Besætningen samt til, at dennes Ejer ikke tilstrækkeligt hurtigt havde isoleret en kastende Kvie	130
Efter en Køber K's Overtagelse af en Landejendom den 1. September 1938 indtraf der i Kreaturbesætningen, bl. a. bestaaende af 70 Malkekøer, 3—4 Kastningstilfælde. Under Salgsforhandlingerne havde en med K fulgt Landbrugskonsulent L eftersat en Kontrolbog, hvoraf fremgik, at der efter 1. Oktober 1937 var forefaldet fem Kastningstilfælde; derimod havde L ikke eftersat Kontrolbogen for det foregaaende Aar, hvori var indtruffet 17 Kastningstilfælde. Da nogle af Sælgeren S under Salgsforhandlingerne fremsatte Udtalelser om Besætningens	

- Tilstand og en i Skødet optaget Bemærkning om, at der var forefaldet Tilfælde af Kastning, men ikke epidemisk Kalvekastning, ikke med Sikkerhed kunde udstrækkes til at angaa noget tidligere Tidsrum end det af L's Undersøgelse omfattede, og K efter de meddelte Oplysninger ikke med Føje kunde forvente at modtage en Besætning med færre Kastningstilfælde end den leverede, fandtes S, der ikke kunde anses at have afgivet nogen Garanti, ikke erstatningspligtig. (Dissens) 185
- Under Forhandlingerne om K's Køb af en Landejendom i Marts 1938 havde Sælgeren S oplyst, at der i 1937 i Besætningen var forefaldet et Kastningstilfælde formentlig hidrørende fra Overlast tilføjet den paagældende Ko, og ifølge Skødet paatog S sig Garanti mod smitsom Kalvekastning dog kun for 500 Kr. Ca. 1/2 Aar efter Købet indtraf der en Række smitsomme Kastningstilfælde i Besætningen. Da S maatte være klar over, at det var sandsynligt, at det i 1937 og to i 1936 indtrufne Kastningstilfælde stod i Forbindelse med den smitsomme Kastning, der i 1929—34 havde været paa Gaarden, burde han overfor K, der havde forespurgt om smitsom Kastning, have givet nærmere Oplysning om de tidligere indtrufne Kastningstilfælde, og han ansaas herefter pligtig at erstatte K's fulde Tab ved Kastningen 189
- I August 1936 opstod der smitsom Kastning i den Gaardejer A tilhørende Besætning. Nogen Tid i Forvejen var nogle Gaardejer B tilhørende Kvier, der gik løse i en Indhegning, brudt ud af denne og havde været i Berøring med A's Kreaturer, der stod tøjret paa en Mark ca. 200 m fra Indhegningen. Samme Sommer var der konstateret smitsom Kastning i B's Besætning, men A's Paastand om, at B, allerede da han omkring 1. Juni satte Kvierne paa Græs, maatte regne med, at der var Kastning i Besætningen, fandtes ikke tilstrækkelig bestyrket. Herefter og under Hensyn til A's hele passive Holdning og de noget mangelfulde Oplysninger fandtes der ikke at kunne paalægges B Ansvar 438
- S havde til noget over den sædvanlige Salgspris for gode Kælvekvier til en Proprietær K solgt 25 Kælvekvier, garanteret fri for smitsom Kalvekastning, vidende om, at de skulde indføjes i K's Besætning, hvis Størrelse og Tilstand han havde Lejlighed til at gøre sig bekendt med. Under Hensyn hertil samt til, at K kort efter Købet skriftligt tilkendegav S, at han forstod Garantien som omfattende ogsaa Erstatning for Skade ved Sygdommens Indførelse i Besætningen, og at S hverken under de paafølgende Forhandlinger eller under Landsretsbehandlingen tog Afstand fra denne Forstaaelse, fandtes Garantierklæringen at omfatte saadan Skade, og da det ansaas godtgjort, at der fra de solgte Kvier havde fundet Indførelse af Sygdommen Sted i K's Besætning, fandtes S

- erstatningspligtig overfor K. Som Følge af dennes manglende Agtpaagivenhed og Omsorg med Hensyn til at hindre Smit- tens videre Udbredelse tilkendtes der ham dog kun halv Er- statning. (D i s s e n s) 441
- I August 1938 brød tre af en Gaardejer G's Kvier, som gik i G's Fenne, ud af Fennen og ind i Naboen N's nærliggende Fenne og løb derfra videre til N's Stald, i hvilken to af dem trængte ind. I N's Besætning, der ved en Tuberkulinprøve i Sept. 1937 ikke havde reageret, viste sig derpaa ved en ny Prøve i Febr. 1939 mange Reagenter. Da det ikke var godt- gjort, at der med Hensyn til Hegnet eller iøvrigt havde foreligget noget Forhold fra G's Side, som kunde paadrage ham Erstatningsansvar overfor N i Anledning af Kviernes Indtrængen hos N, frifandtes G for at betale Erstatning til N, uden at det blev nødvendigt at komme ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt det kunde anses tilstrækkelig bevist, at Tuberkulosen hos N's Kreaturer skyldtes den nævnte Begivenhed.. 509

Solidariske Skyldforhold.

At den ene af to Samskyldnere A under en af Kreditor K mod ham anlagt Sag havde faaet fastslaaet, at K var fyldestgjort gennem en Fordring, der tilkom den anden Skyldner B, og hvori K i 1923 havde gjort Udlæg, kunde ikke berettigge A til at kræve Sagens Omkostninger, der var afholdt i hans egen Interesse, godtgjort af B.

Ifølge et Forlig i 1939 mellem K og B skulde Provenuet af den nævnte B tilkommende Fordring, der i en lang Aar- række havde været deponeret i en Bank, for et Beløb af 1500 Kr. med tilskrevne Renter tilfalde K. Da A og B ind- byrdes hæftede for Gælden til K i lige Forhold, kunde B af A kræve refunderet Halvdelen ikke blot af de 1500 Kr., men ogsaa af Rentebeløbet. (D i s s e n s) 81

Spil.

Under et af Jydsk Væddeløbsforening V afholdt Hestevæddeløb blev der, efter at 1. Løb var afsluttet, fra Totalisatoren til en Spiller S solgt en Bon, som ved en Fejlskrift fra vedkom- mende Ekspedients Side var kommet til at lyde paa 1. Løb i Stedet for 2. Løb. Da det ikke fandtes godtgjort, at S paa Købets Tidspunkt havde indset eller burde have indset Fejl- tagelsen, maatte V, idet Aftalelovens § 39, 2. Pkt., ikke fand- tes anvendelig, være pligtig at betale S den paa Bon'en — som gældende for 1. Løb — faldne Gevinst — jfr. Aftale- lovens § 32 586

Statsforbrydelser.

En paa Flakkebjerg Ungdomshjem anbragt Person, der bortgik fra Hjemmet og i en Fiskerbaad, som han tilegnede sig,

Pag.

forsøgte at forlade Landet for at rejse til Sverrig, kendtes skyldig i Overtrædelse af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov.... 457

Straf.

En 15—16-aarig ung Mand, der karakteriseredes som i let Grad ubegavet og af indesluttet Karakter, blev for Drab af et tolvaarigt Pigebarn i Forbindelse med Forsøg paa voldtægtlignende Forhold anset med Straf af Fængsel i 8 Aar 105

Strafakortning.

En tiltalt, der ikke tidligere under Sagen havde været fængslet, men som under Paaankningen til Højesteret havde hensiddet i Varetægtsfængsel i Henhold til en af Landsretten afsagt Kendelse, fik ikke Fradrag efter Strfl. § 86 685

Strafbortfald.

Indehaveren af en Drosketilladelse havde under Form af en Underpantsætning i hvert Fald delvis overdraget Udnyttelsen af nævnte Tilladelse til en Tredjemand, der havde ydet ham et Laan. Herved ansaas begge at have overtraadt Droske-reglementet og at være strafskyldige efter Politivedtægten. Da det imidlertid maatte antages, at de Tiltalte havde handlet i undskyldelig Misforstaaelse af Droskereglementets Bestemmelser, og der forelaa formildende Omstændigheder, fandtes Straffen at burde bortfalde i Medfør af Strfl. § 84, 1. Stk., Nr. 3, jfr. 2. Stk. (D i s s e n s) 108

Strafferetsforhold i Almindelighed.

En Tiltalt, der havde indkøbt 250 kg Briketter uden at aflevere Rationeringsmærker, og som derhos i en til vedkommende kommunale Brændselsudvalg afgivet Begæring om Tilladelse til Indkøb af Brændsel paa Tro og Love i Strid med Sandheden havde erklæret ikke at have nogen Brændselsbeholdning, anset for det første Forhold efter Lov Nr. 288 af 2. September 1939 § 5, jfr. Lov Nr. 88 af 20. Marts 1940 og Bek. Nr. 291 af 31. Maj 1940 § 11, jfr. § 1 og for det andet Forhold under Hensyn til førstnævnte Lovs § 3, jfr. Bek. 31. Maj 1940 § 4 efter Strfl. § 161 (altsaa ikke § 5 i Loven af 1939) med en fælles Straf af 20 Dagbøder paa hver 5 Kr. 174

Strafferetspleje.

Genindsættelse i Sikringsanstalt af en paa Prøve udkrevet Person godkendt 68
 Kære af Landsrettens Afslag paa Begæring om Genoptagelse af Ankesag afvist 232
 Da en Ankemeddelelse, som omfattede to Tiltalte, først var iorkyndt for den ene af dem to Dage efter Ankefristens Ud-

- løb, blev Anken for hans Vedkommende afvist, idet det ikke skønnedes at være tilstrækkelig Undskyldning for Fristens Overskridelse, at Stævningsmanden havde overset, at Anke-meddelelsen omfattede to Tiltalte 323
- I Anledning af, at en Slagtermester, S, havde sigtet en Eksportør, E, for i sin Egenskab af Opkøber for Landbrugsministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg paa Eksportmarkedet i Horsens at have søgt at berige sig paa uretmæssig Maade og at have gjort sig skyldig i Uredelighed, havde E ved Vestre Landsret som første Instans anlagt Injuriesag mod S. For Højesteret, hvortil Landsrettens Dom var indanket dels af S som Domfældt i Medfør af Rpl. § 990 dels af det Offentlige, idet E havde sluttet sig til Forfølgningen, erkendte S, at der ikke var ført Sandhedsbevis for Sigtelserne. Ved Højesterets Dom, der stadfæstede Landsrettens Dom, antoges det derhos, at S ikke havde haft Grund til at tro paa Bevisligheden eller Rigtigheden af nogen af Sigtelserne, Idet der ikke fandtes aldeles tilstrækkelig Grund til at tilregne S Forholdet som Bagvaskelse, ansaas han efter Strfl. § 267, Stk. 1, med en Straf af Hæfte i 30 Dage. Sigtelserne kendtes derhos ubeføjede, og der tillagdes E 3000 Kr. i Godtgørelse for Lidelse, Tort og Forstyrrelse af Stilling og Forhold, hvorved bemærkedes, at han for Højesteret havde givet Møde ved Sagfører 593
- Efter at Statsadvokaten for særlige Anliggender S den 20. Oktober 1941 havde modtaget Udskrift af en den 14. s. M. efter § 2, 1. Stk., i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 ved Underret afsagt Straffedom, blev der samme Dag eller den følgende Dag givet den herværende tyske Krigsret K Meddelelse om Sagens Udfald. Først den 29. s. M. modtog S fra K Meddelelse om, at Dommen ønskedes paaanket til Skærpelse, og samme Dag forkyndtes Ankemeddelelse for Domfældte. Idet S fandtes at have haft rimelig Grund til ikke at træffe Beslutning om Paaanke, forinden Udtalelsen fra K forelaa, fandtes Anken med Urette afvist af Landsretten 630
- En Tiltalt A, der var aandssvag i højere Grad og som havde øvet kønslig Usædelighed med tre Drenges samt krænket forskellige Pigers og Drenges Blufærdighed, blev ved Underrettens Dom dømt til at undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse paa en Aandssvageanstalt. Ved Landsrettens Dom ændredes denne Dom derhen, at Tiltalte dømtes til at forblive under Aandssvageforsorg i Hjemmet under Tilsyn af Forældrene og en Tilsynsværge. Ved Højesterets Dom blev Underrettens Dom stadfæstet 631

Sædelighedsforbrydelser.

En 69-aarig Krigsinvalid, der ved Nævningeting var kendt skyldig i anden kønslig Omgængelse end Samleje med flere

Pag.

Smaapiger samt i Blufærdighedskrænkelse, og som af Nævningerne var henført under Strfl. § 17, Stk. 1, blev dømt til at anbringes i en Plejeanstalt; der fandtes ikke Anledning til for Tiden at træffe Bestemmelse om eventuel Anbringelse paa et Sindssygehospital	396
To hidtil ustraffede Personer paa 22 og 18 Aar blev for Uterlighed overfor en 20-aarig Pige, der havde Plads paa samme Gaard som de Tiltalte, og for en Søndag to Gange i Forening at have øvet Vold mod hende for at tiltvinge sig Samleje med hende, anset efter Strfl. § 232 og efter § 216, jfr. § 21, hver især med en Straf af Fængsel i 2 Aar og 6 Mdr.	543
En Tiltalt A, der var aandssvag i højere Grad og som havde øvet kønslig Usædelighed med tre Drenges samt krænket forskellige Pigers og Drenges Blufærdighed, blev ved Underrettens Dom dømt til at undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse paa en Aandssvageanstalt. Ved Landsrettens Dom ændredes denne Dom derhen, at Tiltalte dømtes til at forblive under Aandssvageforsorg i Hjemmet under Tilsyn af Forældrene og en Tilsynsværge. Ved Højesterets Dom blev Underrettens Dom stadfæstet	631

Sær.

Viborg Kommune V havde paa en den tilhørende Grund ved Viborg Sø indrettet en offentlig Badeanstalt med en Badebro, der paa Grund af Dybdeforholdene var anbragt saaledes, at dens nordøstlige Del naaede hen foran en A tilhørende Grund i en Afstand af ca. 68 m fra denne. Da Nyttens og Brugen af Søen i Almindelighed iflg. en Højesteretsdom af 1858 tilkom V, kunde A's Paastand om Fjernelse af den nævnte Del af Broen ikke støttes paa en A som Lodsejer tilkommende Rettighed over Søen. Idet den væsentligste Ulempe for de tilstødende Lodsejere maatte antages at bestaa i den med Badelivets følgende Støj og forøgede Færdsel — der end ikke var paastaaet at overskride, hvad der efter Loddernes Beliggenhed ved Søen maatte taales —, medens Muligheden for, at der fra det paagældende Hjørne af Broen kunde ses ind i A's Have, eller Forringelsen af Udsigtsforholdene fandtes af uvæsentlig Betydning, kunde A's Paastand heller ikke efter naboretlige Regler tages til Følge	691
---	-----

Søfart.

Efter Krigens Udbrud mellem Tyskland og Belgien blev et i Antwerpen Havn liggende dansk Skib ført til Ostende, hvor Besætningen, deriblandt Fyrbøder F, den 14. Maj blev interneret og ført til en Koncentrationslejr i Frankrig, hvorfra den først blev løsladt den 16. Aug. og derefter hjemsendt den 31. Aug. Antaget, at F, der er dansk og var forhyret her i Riget, og som retlig set maatte betragtes som afmønstret den

14. Maj, ikke under sit Krav paa Hyre under Hjemreisen, jfr. Sømandslovens § 34, kunde forlange medregnet Hyre for den Tid, han havde været fængslet og interneret af de belgiske og franske Myndigheder. (D i s s e n s) 102
- I et den 12. April 1940 oprettet Certeparti C, hvorved S med sit Motorsejlskib paatog sig at føre 125 Tons Briketter fra Flensborg til Skive, hed det: »Die Einnahme der Ladung geschieht schnellmöglichst nach Ankunft der Waggons« samt »das Schiff giebt 5 Arbeitstage Ladenotiz — — —.« Notice blev givet 22. April, men Briketterne ankom først 14. Maj 1940 til Flensborg. Idet det hverken af den førstnævnte Klausul eller iøvrigt med fornøden Klarhed fandtes at fremgaa, at Lastetiden — som af Befragteren B hævdede — i Strid med de almindelige søretlige Regler først skulde begynde at løbe ved Briketternes Ankomst til Flensborg, ansaas S at have haft Føje til at forstaa C saaledes, at Lastetiden senest begyndte efter Udløbet af de fornævnte fem Arbejdsdage. Selvom B derhos maatte kunne paaberaabe sig force majeure, fandtes han ikke tilstrækkelig at have sandsynliggjort, at en saadan Situation havde foreligget, og der tilkendtes herefter S Overliggedagspenge. (D i s s e n s) 260
- Antaget, at 1. Maskinmester M paa S/S »Lise« under dettes Rejse fra København til Danzig paa Skibets Kommandobro havde udvist en saa usømmelig og respektstridig Opførsel overfor Kaptajnen K, at denne i Medfør af Sømandslovens § 60 havde været beføjet til med Magt at skaffe sig Lydig- hed. Under Hensyn hertil og til at det maatte paahvile K snarest muligt at skaffe sig Fred til at udføre sine Pligter, fandtes han ikke ved at gribe M i Nakken for at kure ham ned ad Trappen til Dækket at have brugt haardere Midler, end Omstændighederne krævede, og M kunde herefter ikke kræve Erstatning for den Skade, han led ved at falde ned paa Dækket. (D i s s e n s).
- Antaget, at M ikke i Hh. t. Sømandslovens § 41, sidste Stk., havde Krav paa at faa sine ved Skibets senere Forlis tabte Ejendele erstattet, da han maatte anses forinden lovlig at være afskediget i Hh. t. Lovens § 33, Nr. 3 357
- Bestemmelsen i et om Transport af et Parti Kul fra Stettin til Hobro oprettet Baltcon-Certeparti Post 9 B om Ansvarsfrihed for »obstructions on railways or in harbours (not including congestion of shipping or shore traffic) or by reason of frosts, floods, fogs, storms and any unavoidable accidents and hindrances beyond their control — — —« forstaaet saaledes, at den fritog Befragteren B for Ansvar for en Forsinkelse af Lastningens Paabegyndelse, der skyldtes Ophobning af Skibe i Stettin Frihavn som Følge af en af Myndighederne dekretet Spærring af Jernbanetrafikken. Derimod maatte B betale Overliggedagsgodtgørelse — saavel som Dødfragt for

- 7 manglende Tons Kul — i Anledning af en yderligere Forsinkelse ved Lastningen, der skyldtes Kullenes for sene Ankomst til Stettin Frihavn, idet Kullenes Afsendelse fra Minen i Gleiwitz til Frihavnen ikke fandtes at være sket i tilstrækkelig god Tid, og B ikke havde ført fornødent Bevis for, at de ikke ved en mere betids Afsendelse kunde være kommet rettidigt frem til Frihavnen uanset den nævnte Spærring af Jernbanetrafikken 480
- Da Brunkullejernes Salgskontor B i Viborg ikke ved Befragtingen den 23. Oktober 1940 gennem et Mæglerfirma M af en Motorsejler til Befordring af 210 Tons Brunkul fra Horsens til København havde gjort det til en Betingelse, at Dispensation fra de gældende Bestemmelser om Befordring af Brunkul med Skib forelaa, maatte det være B's Sag at søge saadan Dispensation, og en af B allerede den 24. s. M. foretaget Annul- lation af Aftalen fandtes herefter uberettiget, da B ikke havde foretaget det til Opfyldelse af dets Pligt i nævnte Henseende fornødne. Idet der derhos ved en af M paa Rederen R's Vegne gennem vedkommende Rederiforening tilvejebragt Dis- pensation, hvorom B den 26. s. M. havde faaet Meddelelse fra M, rettidig var tilvejebragt Mulighed for Gennemførelsen af Aftalen, fandtes B ogsaa at have været uberettiget til fortsat at nægte at opfylde Aftalen. B ansaas herefter erstatnings- pligtig overfor R 574
- Ved Cirkulære Nr. 27 af 9. Juli 1940 ophævede Fragnævnet N »fra og med 10. Juli 1940« sit Cirkulære Nr. 26 af 26. Juni 1940 og fastsatte overensstemmende med de bestaaende Af- taler om Tilførsler af Kul. m. v. fra Tyskland til Danmark længere Lastetider for danske Skibe i tyske Havne. Efter hvad der forelaa om de nærmere Omstændigheder ved Ud- færdigelsen af Cirkulære Nr. 27, maatte dette opfattes som en Berigtigelse af Bestemmelserne i Cirkulære Nr. 26, og det fan- tes herefter — uanset Ordlyden af Ophævelsesbestemmel- sen — ikke udelukket, at en den 15. Maj 1940 paa Vilkaar »Rate og Betingelser, som fastsættes af Fragnævnet« indgaaet Be- fragtningsaftale A reguleredes overensstemmende med det nye Cirkulæres Bestemmelser, hvorved særlig toges i Be- tragting, at Befragteren B ved A i al Almindelighed blev bundet til N's kommende Betingelser, hvorved naturligt maatte forstaaes N's definitive Bestemmelser. Uanset at Laste- tiden efter Cirkulære Nr. 26 var overskredet, var B herefter ikke pligtig at betale Overliggetidsgodtgørelse, hvilket ogsaa fandtes stemmende med Billighed. (D i s s e n s) 581
- Den 13. April 1940 ankom Motorskibet Bente Mærsk M efter at være blevet opbragt af et engelsk Krigsskib til Kingston (Jamaica), hvor det danske Flag blev strøget og M beslag- lagt. Efter Forhandlinger mellem Kaptajnen og de engelske Myndigheder E indgik Besætningen, der truedes med Interne-

ring, paa at lade sig forhyre med M for engelsk Regning paa en Rejse fra Kingston til England. Efter at være afmønstret i England den 27. Juni opnaaede to Styrmand S Udrejse-tilladelse og afsejlede den 8. Juli til Lissabon, hvorfra Hjemrejsen fortsattes med Ankomst til Danmark den 24. August 1940. Under Hensyn til Forarbejderne til Sømandsloven og dens Forhold til den tidligere Lovgivning fandtes dens § 34 at omfatte det Forhold, som indtraadte for S den 13. April, og den Omstændighed, at Rederiet ikke afskedigede S, fandtes ikke at kunne medføre nogen Forandring heri. Idet den af S med E trufne Hyreaftale dernæst fandtes at maatte betragtes som et naturligt Led i Hjemrejsen, ansaas S at have Krav paa Hyre i Tiden fra 14. April til 24. August med Fradrag af den oppebaarne engelske Hyre samt paa Godtgørelse for Rejseudgifter og Ophold fra 28. Juni til 24. August . . . .

614

Den 19. April 1940 ankom Motorskibet »Aase Mærsk« efter at være blevet opbragt af en engelsk Trawler til Haifa. Besætningen B forblev ombord, indtil den den 26. August 1940 blev afmønstret af Kaptajnen, og fik derefter for de engelske Mynigheder E's Regning Ophold paa et Hotel i Haifa med Forbud mod at forlade Byen eller komme indenfor Havneområdet. Straks efter Afmønstringen henvendte Kaptajnen sig til E om Hjemsendelse af B, men først den 15. Februar 1941 afrejste B og ankom den 6. Marts til København. Antaget, at den Tid, der var medgaaet til de nødvendige Forberedelser til Hjemrejsen, der var bekostet af E, omfattedes af Sømandslovens § 34, og at de af E trufne frihedsindskrænkende Foranstaltninger var uden Indflydelse paa Retsstillingen, idet de havde været uden Betydning for Hjemrejsens Fremskyn-delse. Idet § 34 derimod ikke fandtes at hjemle Ret til Hyre for Perioden fra 27. August til Slutningen af Oktober, i hvilken der ikke kunde antages at være foretaget noget Skridt af Betydning for Rejsens Gennemførelse, ansaas en Styrmand S at have Krav paa Hyre for Tiden fra Afmønstringen til Hjemkomsten med Fradrag af 2 Maaneders Hyre. Endvidere fradroges et af E udbetalt Beløb, der maatte betragtes som Hyrefors kud. (D i s s e n s) . . . . .

619

Aalborg Værft V havde efter afsluttet Bygning henholdsvis Re-paration af to Skibe ladet foretage Afprøvning af disses Ma-skiner, hvilket medførte et Skred paa et Aalborg Havn H tilhørende Bolværk B. Det ansaas ikke godtgjort, at der fra H's Side forelaa stiltiende Tilladelse til at foretage Afprøvnin-ger som sket, og disse — der delvis var sket samtidig — fandtes under Hensyn til Skibenes Beliggenhed i Forhold til hinanden og til Bolværket at være foretaget paa uforvarlig Maade. Herefter og idet det ikke var godtgjort, at B ikke havde været i behørig Stand eller af forvarlig Konstruktion,

eller at der iøvrigt af H var udvist Forsømmelse, fandtes V pligtig at erstatte hele Skaden 655

Pag.

Tandlæger.

En af Fru A mod en Tandlæge anlagt Sag til Erstatning for uforsvarligt udført Tandlægearbejde m. v. afvist fra Landsretten, idet det af Sagens Oplysninger derunder Udtalelser fra Retslægeraadet fremgik, at Fru A's Opfattelse af det Retsforhold, som Sagen angik, var under Indflydelse af sygelige Vrangforestillinger, og hendes Procedure og Dispositioner Sagens Førelse vedrørende maatte antages saaledes behersket heraf, at hun burde være udelukket fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgemaal angaaende dette Retsforhold.. 246

Teatre.

Nogle Dage efter at Vennelyst Teater T i Aarhus den 9. April 1940 havde haft Premiere paa en Forestilling, hvori en Skuespillerinde S var engageret til at medvirke i en Maaned for en Gage af 100 Kr. pr. Dag, ophævede T's Direktør D Kontrakterne med S og de øvrige Skuespillere under Henviisning til § 7 i den gældende Normalkontrakt, hvori som Ophørsgrunde er anført: Naturbegivenheder (Is, Snehindringer o. lign.), Krigstilstand, Teaterbrand, offentlige Foranstaltninger eller andre Omstændigheder som f. Eks. Storlockout eller Storstrejke, der forhindrer Teatrets normale Drift. Antaget, at de den 9. April 1940 indtraadte ekstraordinære Forhold ikke kunde sidestilles med de i nævnte Kontraktsbestemmelse anførte Ophørsgrunde, idet alle de der nævnte Hindringer havde en anden Karakter end den foreliggende Situation, der medførte, at Driften blev urentabel, hvilket maatte være D's Risiko. D tilpligtedes herefter at betale S den vedtagne Gage med Fradrag bl. a. af hendes Andel i Delingsspil i Tiden fra 16. til 30. April. (D i s s e n s) 565

Telegraf og Telefon.

En Telefonabonntent A krævede i den af Jydsk Telefon-Aktielselskab T udgivne Telefonhaandbog efter sit Navn og Nummer (3789) optaget en saalydende Ekstralinie: »Svarer 3789 ikke, ring da til 7101«, hvilket Telefonnummer tilhørte et Bureau, der drev Virksomhed med i saadanne Tilfælde at modtage og afgive Besked. Under Hensyn til A's Interesse i at faa optaget en saadan Henviisning, og til, at denne ikke skønnedes at være af væsentlig anden Karakter end andre i Haandbogen optagne Henviisninger, fandtes der ikke at kunne tillægges det af T paaberaabte Hensyn til Haandbogens Anvendelighed og forsvarlige Ordning afgørende Betydning, og T ansaas derfor ogsaa under Hensyn til dets

Monopolstilling pligtig at efterkomme Begæringen. (Dissens)	406
---	-----

Tinglysning.

Et Pantebrev, ved hvilket en Apoteker for et ham af Apotekerfonden A i Hh. t. Apotekerlovens § 42 ydet Laan gav A 1. Prioritets Panteret i det til Apoteket hørende Inventar og Varelager, skulde ifølge dets Tekst noteres paa Ejendomsbladet for Debtors Apoteksejendom. Da der imidlertid ikke ved Pantebrevet var stiftet nogen Ret over selve den faste Ejendom, savnedes der, jfr. T. L. § 10, Stk. 1, Hjemmel til at lade Pantebrevet notere paa Bladet, saa meget mere som saadan Notering ikke kunde anses nødvendig for at sikre A overfor yngre Rettighedshavere i den faste Ejendom. (Dissens)	534
--	-----

Tjenesteforhold.

A, der var engageret som Kapelmester til med en Pianist at spille om Aftenen samt Søndag Eftermiddag paa et Hotel i Svendborg indtil 31. Juli 1940, blev den 11. April 1940 afskediget uden Varsel. Antaget, at de den 9. April indtraadte ekstraordinære Forhold med Forbud mod Udskænkning af stærke Drikke m. v. ikke kunde sidestilles med de i Kontrakten nævnte Ophævelsesgrunde: Politiforbud, Generalstrejke, Landesorg, Sygdom og Fiasko, og A havde derfor Krav paa Gage m. v. til den 31. Juli	4
Spørgsmaal om en tidligere Bestyrer af en Farvehandel havde noget Erstatningsansvar overfor Ejeren for Tilbagegang i Forretningens Omsætning	75
En Kapelmester K var for en Gage af 160 Kr. daglig af et Etablissement (E) engageret til med syv Mands Orkester at udføre Musik hver Dag i Tidsrummet 1. Okt.—30. Nov. 1939 i E. K, der selv spillede Guitar, havde ved selvstændige Kontrakter engageret seks andre Musikere til den nævnte Optræden i E mod tarifmæssig Betaling. Uanset at der ikke var udfærdiget nogen Kontrakt mellem E og disse Musikere, antoges der dog ogsaa mellem dem og E at være tilvejebragt et saadant Retsforhold, at K som optrædende paa Musikernes Vegne kunde gøre et ham og tre andre Musikere tilkommende Lønkrav gældende som privilegeret Krav, jfr. K. L. § 33, Nr. 2 f, i E's Likvidationsbo, der behandledes efter Konkurslovens Regler. (Dissens)	111
Indehaveren af en Kro (K) havde i Febr. 1940 engageret Musiker M til med sin Trio at spille i Kroen hver Dag i Tiden 1. Juni—31. Aug. for en Gage af 315 Kr. pr. Uge. I Kontrakten hed det: »Forretningen tager Forbehold af den nuværende Krigssituation med særligt Henblik paa uforudsete Lovændringer, Musiktilladelse o. l.« Dette Forbehold antoges	

Pag.

- ikke at berettige K til — efter at der i April og en Del af Maj var ført forskellige Forhandlinger, hvorunder K for-gæves havde søgt at faa M til at gaa ind paa at spille for en ringere, ikke tarifmæssig Betaling — at anse Kontrakten for hævet paa Grund af ændrede Forhold og til, som sket i Maj, at engagere en anden Trio 126
- I den Kontrakt, hvorved A antoges som Direktør for et A/S S, af hvis Aktiekapital han ejede Halvdelen, var fastsat, at Be-styrelsens Formand, hvis A opsagdes, skulde afkøbe ham hans Aktiepost til Aktiernes indre Værdi, saaledes som denne af S's Revisor R opgjordes pr. Fratrædelsesdagen efter visse nærmere Regler, der intet indeholdt ang. Skatter. Efter at A var opsagt til 31. December 1939, foretog R pr. nævnte Dag en Opgørelse, hvori ikke var taget Hensyn til den S endnu ikke paalignede Skat for Skatteaaret 1940/41. Under Hensyn til, at S's Virksomhed efter Overtagelsen af A's Aktiepost videreførtes, fandtes der ikke Holdepunkter for at antage, at der ved Ansættelsen af Aktiernes Værdi skulde ske Fradrag for det paagældende Skattebeløb 193
- Et Orkester, der af Restauratør R var engageret til at spille indtil 30. April 1940, blev den 9. April 1940 afskediget uden Varsel. Antaget, at de sidstnævnte Dag indtrufne Begiven-heder og de derved foranledigede Politiforanstaltninger ikke kunde sidestilles med de i Kontrakten nævnte Ophævelses-grunde: Krig, Generalstrejke og force majeure. Ej heller den Omstændighed, at en af Musikerne M fra den 23. Marts var udeblevet uden lovlig Grund, fandtes — særlig under Hensyn til, at der var skaffet en kvalificeret Stedfortræder — at kunne berettige til Ophævelse af Kontrakten overfor de øvrige Musikere. Endvidere antaget, at Risikoen for Lukketidsrestrik-tioner — under særlig Hensyn til, at en herom i Kontrakten oprindelig indeholdt Bestemmelse var udstreget, — maatte paahvile R. Endelig antaget, at en i Kontrakten optaget Kon-ventionalbodsbestemmelse alene kunde komme til Anvendelse overfor M 221
- T, som i Maj 1939 havde faaet Tjeneste hos H som Arbejds-mand, men fra 4. Juni havde overtaget Stillingen som Foder-mester, blev den 4. Decbr. afskediget uden Varsel. Da H ikke havde godtgjort, at Tjenesteforholdet havde skiftet Ka-rakter fra 1. Novbr., og da det ikke kunde fastslaas, at den mangelfulde Rensning af Malkeanlægget, som bebrejdedes T, og som han maatte antages at have gjort sig skyldig i, havde givet sig Udslag i en væsentlig Nedgang i Mængden af Mæl-ken, hvis Kvalitet i alt væsentligt havde været tilfredsstil-lende, fandtes H ikke at have godtgjort sin Berettigelse til at afskedige T uden Varsel (jfr. Medhjælperlovens § 30, Stk. 1, Nr. 10), og T fik derfor tilkendt Løn for Tiden indtil 1. Maj 1940. (D i s s e n s) 306

Nogle Dage efter at Vennelyst Teater T i Aarhus den 9. April 1940 havde haft Premiere paa en Forestilling, hvori en Skuespillerinde S var engageret til at medvirke i en Maaned for en Gage af 100 Kr. pr. Dag, ophævede T's Direktør D Kontrakterne med S og de øvrige Skuespillere under Henviſning til § 7 i den gældende Normalkontrakt, hvori som Ophørsgrunde er anført: Naturbegivenheder (Is, Snehindringer o. lign.), Krigstilstand, Teaterbrand, offentlige Foranstaltninger eller andre Omstændigheder som f. Eks. Storlockout eller Storstrejke, der forhindrer Teatrets normale Drift. Antaget, at de den 9. April 1940 indtraadte ekstraordinære Forhold ikke kunde sidestilles med de i nævnte Kontraktsbestemmelse anførte Ophørsgrunde, idet alle de der nævnte Hindringer havde en anden Karakter end den foreliggende Situation, der medførte, at Driften blev urentabel, hvilket maatte være D's Risiko. D tilpligtedes herefter at betale S den vedtagne Gage med Fradrag bl. a. af hendes Andel i Delingsſpil i Tiden fra 16. til 30. April. (D i s s e n s) .....

565

Tjenestemænd.

Paalæg i Hh. t. Rpl. § 300, Stk. 2, givet Landsskatteretten om at fremlægge det af nu afdøde Vognmand N i en Landskatteretssag fremlagte Regnskabsmateriale eller bekræftet Afskrift heraf, da det ikke kunde anses udelukket, at Materialet kunde være af Betydning for Afgørelsen af Rets-sagen, der drejede sig om Gyldigheden af en for N tegnet Kautionsforsikring, og da hverken Rpl.s § 299, Stk. 2, eller § 169, Stk. 3, i det foreliggende Tilfælde fandtes at være til Hinder for Fremlæggelsen .....

281

Totalisator.

Se under »Spil«.

Transport af Rettigheder.

Paa Begæring af den daværende spanske Regering R blev der i 1937 af Fogden i Frederikshavn nedlagt Forbud overfor Frederikshavns Værft og Flydedok A/S mod, at to Trawlere, der var under Bygning efter Bestilling af et spansk Rederi-Aktieselskab A, blev udleveret til A, og senere gjort Arrest i Skibene til Sikkerhed for et af R overfor A rejst Krav. I Anledning af disse Fogedforretninger blev der paa Fogdens Forlangende af R stillet en Sikkerhed paa 500.000 Kr. derved, at en Bank afgav Garantierklæring som Selvskyldnerkautionist for Beløbet. Som Sikkerhed for Bankens Ansvar iflg. Garantierklæringen indbetalte R paa en Konto i Banken 500.000 Kr. Forbudet ophævedes senere forligsmæssigt, og Arresten ophævedes ligeledes, efter at Fogden havde forlangt Sikkerheden fordoblet. Den 1. Marts 1939 gav R sin danske

Pag.

Sagfører S subsidær Sikkerhed i Bankkontoen for hans Ud-
læg og Salærkrav m. m. I Begyndelsen af Maj 1939, medens
Arrestforfølgningssagen var løbende, resulterede nogle For-
handlinger mellem A og den nye spanske Regering i, at A
samtykkede i Bankgarantiens Bortfald, medens Regeringen
lod Bankkontoen overføre til A og udeblev under Arrest-
forfølgningssagen, hvorefter der senere ved Dom i denne Sag
i Overensstemmelse med A's endelige Paastand tilkendtes A
en Erstatning af samme Størrelse som Bankkontoens Beløb.
Antaget, at S's Sikkerhed i Bankkontoen maatte respekteres
af A, idet den var stiftet, inden Bankkontoen overførtes til A,
og A ikke ved Opgivelse af Bankgarantien var indtraadt i
nogen Ret til Bankkontoen, der kun havde tjent Banken, ikke
A, til Sikkerhed. (D i s s e n s) 546

Tyveri.

Fire Tiltalte, der var i Alderen 20—29 Aar og hidtil ustraffede
— den ene havde dog i 1937 vedtaget Bøde for en Volds-
forbrydelse — blev for Tyveri eller Meddelagtighed heri af
Varer til Værdi fra ca. 1800 Kr. til noget over 4000 Kr., be-
gaaede i Løbet af ca. 3 Mdr. i det Firma, hvori de tre af
dem var ansat, idømt ubetingede Fængselsstraffe. (D i s s e n s) 419

En Hustru T havde i de første 6—7 Mdr. af Ægteskabet fra
Mandens Købmandsforretning, hvor hun gik tilhaande, til-
egnet sig 4130 Kr. af de Beløb, som Kunderne indbetalte i
Forretningen. Under Hensyn til de med Tilegnelsen forbundne
Omstændigheder, derunder navnlig, at den fandt Sted paa et
Tidspunkt, da T, efter at det ægteskabelige Samliv var op-
hævet, forudsaa en Skilsmisse som en nærliggende Mulighed,
blev T's Forhold tilregnet hende som Tyveri, dog kun med
Hensyn til Halvdelen af Beløbet, idet T, bl. a. under Hensyn
til de noget ufuldstændige Oplysninger om Boets Gældsfor-
hold, ikke kunde antages at have haft fornøden Klarhed over
Tilegnelsens økonomiske Konsekvenser. (D i s s e n s) 537

Udland.

En paa Flakkebjerg Ungdomshjem anbragt Person, der bortgik
fra Hjemmet og i en Fiskerbaad, som han tilegnede sig,
forsøgte at forlade Landet for at rejse til Sverrig, kendtes
skyldig i Overtrædelse af § 3, Nr. 3, i Lov Nr. 14 af 18. Jan-
uar 1941 om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov.... 457

Umyndige.

En Gaardejer, i hvis Ejendom der, paa Grund af hans Nægtelse
af at betaler Skatter, var gjort Udpantning, og som ifølge Er-
klæring fra Retslægeraadet var sindssyg, blev efter Begæring
af Politimesteren umyndiggjort i formueretlig Henseende 151

Veje.

Pag.

I 1912 lod Nykøbing F. Kommune K forskellige fra Maribo Amt A overtagne Landevejsgader herunder Slotsgade brolægge med Tilskud fra A, uden at der i Hh. t. de gældende Vedtægtsbestemmelser afkrævedes Grundejerne Bidrag hertil. I 1938/39 lod K, hvis i 1931 stadfæstede Gade- og Vejregulativs § 3, Stk. 1, er affattet overensstemmende med § 3, Stk. 1, i Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926, Slotsgade belægge med Asfalt paa Betonfundament og paalignede Grundejerne, herunder A, Bidrag til Belægningen. Da Slotsgade efter i 1912 at være forsynet med fuldstændig Brolægning maatte anses som en med endelig Belægning forsynet Gade, da K efter den da gældende Gadelovgivning var afskaaret fra at paalægge A Bidrag til yderligere Omlægning af Gaden, og da Loven af 1926 ikke havde ændret dette Forhold, ansaas K uberettiget til at paaligne A Bidrag .....

502

Voldtægt.

En 15—16-aarig ung Mand, der karakteriseredes som i let Grad ubegavet og af indesluttet Karakter, blev for Drab af et tolvvaarigt Pigebarnd i Forbindelse med Forsøg paa voldtægtlignende Forhold anset med Straf af Fængsel i 8 Aar .....

105

To hidtil ustraffede Personer paa 22 og 18 Aar blev for Uterlighed overfor en 20-aarig Pige, der havde Plads paa samme Gaard som de Tiltalte, og for en Søndag to Gange i Forening at have øvet Vold mod hende for at tiltvinge sig Samleje med hende, anset efter Strfl. § 232 og efter § 216, jfr. § 21, hver især med en Straf af Fængsel i 2 Aar og 6 Mdr. ....

543

Væddeløb.

Se under »Spil«.

Ægteskab.

Ved en den 29. April 1939 af Byretten afsagt Separationsdom U tilpligtedes A i et Aar fra Dommens Dato at svare Underholdsbidrag til sin Hustru efter Overøvrighedens Bestemmelse. Efter at denne Dom den 3. Maj 1940 var stadfæstet af Landsretten L, blev det af Overpræsidiets paalagt A at svare Underholdsbidrag fra sidstnævnte Dag. Antaget, at der ikke i L's Dom var Holdepunkter for at antage, at Begyndelsestidspunktet for Underholdspligten skulde være et andet end det i U fastsatte, hvorved bemærkedes, at det ikke fandtes at være i Strid med § 68, Stk. 1, i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922, at der var paalagt Underholdsbidrag fra U's Dato .....

183

Ved en Dom til Separation efter Mandens Begæring i Hh. t. § 53, 2. Stk., i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 blev Forældremyndigheden over et den 4. November 1937 i Ægteskabet født Pigebarnd, der siden Sommeren 1939, da Parternes Samliv ophørte, til Stadighed havde haft Ophold hos Manden, tillagt denne, idet dette fandtes bedst stemmende med Barnets Tarv.

200

Pag.

- Efter at M i Maj 1938 i Hh. t. § 63 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 havde opnaaet Skilsmisse fra sin Hustru H paa Vilkaar, at M's Underholdspligt overfor H henskedes til Overøvrighedens Afgørelse, fastsattes der indtil videre et maanedligt Underholdsbidrag af 40 Kr. til H, der i August 1938 var udskrevet fra et Sindssygehospital som ikke fuldt helbredt. Ved et Møde i Overpræsidiat den 7. Februar 1939 enedes Parterne ifølge Paategning paa Bidragsresolutionen om, at M fremtidig skulde betale et fast maanedlig Bidrag af 50 Kr. indtil H's 60 Aar. Idet M bl. a. efter det om Forhandlingerne oplyste ikke i fornøden Grad fandtes at have sikret sig, at H havde forstaaet, at hun gav Afkald paa sin Ret til at faa Underholdspligten afgjort af Overøvrigheden, ansaas den truine Aftale uforbindende for H 248
- En Mand M, der i 1921 havde indgaaet Ægteskab med sin afdøde Hustrus 44-aarige Søster H, søgte efter at være flyttet fra H i 1938 forgæves at opnaa Separation i Hh. t. Ægteskabslovens § 53, Stk. 2. Ægtefællerne vedblev derefter at leve adskilt, og der var forskellige Stridigheder imellem dem. Anset godtgjort, at der nu bestod en saa dyb Uoverensstemmelse mellem Ægtefællerne, at Forholdet maatte anses ødelagt, hvilket ikke kunde antages hovedsagelig at skyldes M's Forhold, navnlig ikke hans fra Efteraaret 1937 bestaaende Forbindelse med en anden Kvinde. M's Paastand om Separation toges herefter til Følge 372
- En Hustru T havde i de første 6—7 Mdr. af Ægteskabet fra Mandens Købmandsforretning, hvor hun gik tilhaande, tilregnet sig 4130 Kr. af de Beløb, som Kunderne indbetalte i Forretningen. Under Hensyn til de med Tilegnelsen forbundne Omstændigheder, derunder navnlig, at den fandt Sted paa et Tidspunkt, da T, efter at det ægteskabelige Samliv var ophævet, forudsaa en Skilsmisse som en nærliggende Mulighed, blev T's Forhold tilregnet hende som Tyveri, dog kun med Hensyn til Halvdelen af Beløbet, idet T, bl. a. under Hensyn til de noget ufuldstændige Oplysninger om Boets Gældsforhold, ikke kunde antages at have haft fornøden Klarhed over Tilegnelsens økonomiske Konsekvenser. (Dissens) 537

Ærefornærmelser.

- Sag om paastaaet ærefornærmende Udtalelser i et Protokollat til Skifteprotokol 324
- En Ingeniør anset med Straf og paalagt Erstatning for Overtrædelse dels af Straffelovens § 267 dels af §§ 10 og 11 i Lov Nr. 80 af 31. Marts 1937 519
- I Anledning af, at en Slagtermester, S, havde sigtet en Ekspert, E, for i sin Egenskab af Opkøber for Landbrugsministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg paa Eksportmarkedet i Horsens at have søgt at berige sig paa uretmæssig Maade og at

have gjort sig skyldig i Uredelighed, havde E ved Vestre Landsret som første Instans anlagt Injuriesag mod S. For Højesteret, hvortil Landsrettens Dom var indanket dels af S som Domfældt i Medfør af Rpl. § 990 dels af det Offentlige, idet E havde sluttet sig til Forfølgningen, erkendte S, at der ikke var ført Sandhedsbevis for Sigtelserne. Ved Højesterets Dom, der stadfæstede Landsrettens Dom, antoges det derhos, at S ikke havde haft Grund til at tro paa Bevisligheden eller Rigtigheden af nogen af Sigtelserne, Idet der ikke fandtes aldeles tilstrækkelig Grund til at tilregne S Forholdet som Bagvaskelse, ansaas han efter Strfl. § 267, Stk. 1, med en Straf af Hæfte i 30 Dage. Sigtelserne kendtes derhos ubeføjede, og der tillagdes E 3000 Kr. i Godtgørelse for Lidelse, Tort og Forstyrrelse af Stilling og Forhold, hvorved bemærkedes, at han for Højesteret havde givet Møde ved Sagfører .....

593

Øvrighed.

Lov Nr. 415 af 5. Aug. 1940, hvorved Handelsministeren bemyndigedes til at træffe Foranstaltninger til Sikring af Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde til den billigst mulige Pris, ansaas ikke stridende mod Grl. § 2, og den af Ministeren i Hh. t. Loven udstedte Bekendtgørelse af 19. Aug. 1940, der bl. a. fastsætter, at Forhandling af Mælk og Fløde kun maa ske sammen med visse andre Varer, fandtes ikke at gaa ud over den givne Bemyndigelse eller at være i Strid med Lovens Forudsætninger, saaledes at der paa dette Grundlag skulde kunne rejses Indvendinger mod de givne Reglers Gyldighed .....

329

Lignende Sag .....

330

Efter at Københavns Magistrat ved Højesterets Dom af 14. December 1938 var tilpligtet at optage til ny Behandling og Afgørelse et af Arkitekt A den 21. Januar 1937 indgivet af M afslaaet Andragende om Byggetilladelse paa en Ejendom E i Utterslev, fornyede A den 11. Januar 1939 sit Andragende, men ved Skrivelse af 8. Marts s. A. nægtede M, der samme Dag havde ladet bekendtgøre en af M i Hh. t. Byplanloven af 29. April 1938 vedtaget Byplan omfattende A's Ejendom, under Henvisning til nævnte Lovs § 8 at fremme Andragendet. Antaget, at M havde været uberettiget til ved Hjælp af en paaberaabt Bestemmelse i det gældende Bygningsreglement at varetage det med Afslaget paa det oprindelige Andragende forfulgte byplanmæssige Formaal, der — mod Betaling af Erstatning — kunde være varetaget ved Anvendelse af den dagældende Byplanlov. Herefter ansaas M erstatningspligtig overfor A for det ham ved E's Inddragelse under Byplanen forvoldte Tab. (D i s s e n s) .....

590

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 1

Første ordinære Session.

Fredag den 7. Marts.

Nr. 67/1940. A/S Bjerggaarden (N. Bache)

mod

Elektroinstallatør Th. Wm. Franks (Gamborg efter Ordre).

(Erstatning for Skade ved Oversvømmelse i Kælder).

Dom afsagt af den i Henhold til Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v. den 18. Oktober 1939: De Sagsøgte, A/S Bjerggaarden, bør for Tiltale af Sagsøgeren, aut. Elektroinstallatør Th. Wm. Franks, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte 50 Kr. inden 15 Dage fra Dato.

Østre Landsrets Dom af 29. Januar 1940 (II Afd.): Indstævnte, A/S Bjerggaarden, bør til Appellanten, autoriseret Elektroinstallatør Th. Wm. Franks, betale 525 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 6. Juli 1939 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 175 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Som udtalt af Voldgiftsretten maa Oversvømmelsen antages at skyldes et hændeligt Uheld, og da Indstævnte ikke har godtgjort, at der foreligger noget særligt Grundlag for, at Risiko for Skade af den omhandlede Art paahviler Selskabet, vil Voldgiftsrettens Dom være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Voldgiftsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte, aut. Elektroinstallatør Th. Wm. Franks, til Appellanten, A/S Bjerggaarden, med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Præmisserne til Voldgiftsrettens Dom er saalydende:

Sagsøgeren under nærværende Sag, Elektroinstallatør Th. Wm. Franks, der har lejet en Kælder til Lagerbrug i de Sagsøgte, A/S Bjerggaardens Ejendom, Frederiksborgvej 150 B, i Forbindelse med en Butik til Installationsforretning sammesteds, har anført, at der den 5. Juni 1939 indtraf en Oversvømmelse af Kælderen, hvorved der skete en Skade paa 633 Kr. 38 Øre paa de i Kælderen oplagrede Varer. Franks gør gældende, at Oversvømmelsen skyldes en Forstoppelse i Forbindelsesrøret mellem to Samlebrønde i Gaarden, hvorved Kloakvandet er steget op gennem Kælderens Nedløbsbrønd, og at Selskabet maa være ansvarlig for den herved forvoldte Skade, Franks paastaar derfor Selskabet dømt til Betaling af de 633 Kr. 38 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 6. Juli 1939.

Det sagsøgte Selskab paastaar sig frifundet, idet det hævder, at det drejer sig om et hændeligt Uheld, for hvis Følger Selskabet ikke kan bære Ansvar.

Selskabet har fremlagt en saalydende Skrivelse af 4. Oktober 1939 fra Stadsingeniørens Direktorat: »Ved Skrivelse af 30. f. M. vedrørende en Forstoppelse i Kloakledningen i Ejendommene Matr. Nr. 758 og 1191, Utterslev, Frederiksborgvej 150 A, har De til Brug i en Retssag stillet følgende Spørgsmaal:

1. Er Kloakledningen tilstrækkelig dimensioneret?
2. Har den tilstrækkeligt Fald?
3. Er den selvrensende?

4. Er i det hele Kloakledningen og Sideledningen til Lagerkælderen samt den deri værende Rist af sædvanlig normal og godkendt Art?

Efter at Stadsingeniørens Direktorat har foretaget Eftersyn paa Stedet samt Nivellering af Nedgangsbrøndene, meddeles det herved, at samtlige Spørgsmaal maa besvares med Ja, idet det angaaende Spørgsmaal 3 skal anføres, at selv om en Ledning er beliggende med de i Henhold til Regulativet fornødne Fald, hvorefter den normalt maa anses for selvrensende, vil der dog som hændelig Skade kunne indtræde Forstoppelse i en saadan Ledning, f. Eks. saafremt der tilføres Ledningen Stoffer eller Genstande, der ikke bør tilledes denne (f. Eks. større Mængder af Fedtstof, Pinde, der nedstikkes gennem Risten eller Huller i Dæksler, Skurebørster etc.) Endvidere har Selskabet fremlagt følgende Erklæring af 28. September 1939 fra Ingeniørerne Drost og Rye Peter-

sen, der blev tilkaldt i Anledning af Oversvømmelsen: »Angaaende Oversvømmelsen i Installatør Franks Kælder kan vi give følgende Oplysninger: I den selvrensende Hovedkloakledning mellem de paa Tegningen med A og B mærkede Gennemløbsbrønde fandtes ved Mærket x Forstoppelsen. Denne bestod af Smaapinde, der antagelig af Smaabørn er kastet i Overfladebrøndene samt Klude og Hygiejnebind, der af Lejerne er nedkastet i W. C. Skaalene. Da Installatørens Kælder er den lavest liggende, vil den være det første Sted, hvor det ved Forstoppelsen opstemmede Vand viser sig. Der kan efter vor Mening ikke paalægges Varmemesteren eller andre Funktionærer noget Ansvar i dette Tilfælde. De to Mænd, som foretog Rensningen, er stadig ansat hos os.« De to nævnte Mænd har i Tilslutning hertil afgivet Vidneforklaring overensstemmende med Erklæringen og har herunder bl. a. udtalt, at en Forstoppelse som den af dem forefundne pludselig kan indtræde uanset omhyggeligt Tilsyn med Kloaksystemet. Endelig har Selskabets Varmemester afgivet Forklaring og har herunder bl. a. hævdet, at han fører regelmæssigt og omhyggeligt Tilsyn med Kloaksystemet.

Franks har forklaret, at da han i sin Tid var indflyttet inden Ejendommen endnu var helt i Orden, indtraf der en mindre Oversvømmelse i Kælderen. Han henvendte sig herom til Selskabets Kontor, hvor man forsikrede ham, at noget saadant ikke vilde gentage sig. Nærmere Oplysning om det ved denne Lejlighed passerede foreligger iøvrigt ikke.

Selskabet findes nu at have godtgjort, at Oversvømmelsen ikke skyldes nogen Fejl eller Mangel ved Kloaksystemet eller dettes Pasning, men derimod en hændelig Forstoppelse. Franks har dernæst selv maattet være opmærksom paa, at den aabne Nedløbsbrønd i Kælderen altid maatte give en vis Mulighed for en saadan hændelig Oversvømmelse, og forsaavidt han maatte have ønsket en ekstraordinær Sikkerhed i saa Henseende, maatte det paahvile ham selv at foretage de hertil fornødne særlige Foranstaltninger, f. Eks. ved Paasætning af en »Harboelaas« eller lignende. Som Følge af det anførte vil Selskabet være at frifinde.

I Sagsomkostninger findes Franks at burde betale Selskabet 50 Kr.

En af Dommerne afgav saalydende Dissens:

Til Trods for Stadsingeniørens Direktoratats Skrivelse af 4. Oktober 1939 og til Trods for Ingeniørerne Drost & Rye Petersens Erklæring af 28. September mener jeg, at Selskabet er erstatningspligtig overfor Lejeren, Hr. Franks, for et Beløb af 633 Kr. 38 Øre. Da Hr. Franks i Retten har forklaret, at Selskabet er gjort bekendt med en tidligere mindre Oversvømmelse i Kælderen, som Selskabet ganske vist ikke husker, men heller ikke benægter, burde Selskabet omgaaende have sørget for at undersøge, om fremtidige Oversvømmelser kunde undgaas, og ved sagkyndig Hjælp kunde det være blevet oplyst, at Paasætning af en Laas paa Kælderen Nedløbsbrønd vilde forhindre fremtidige Oversvømmelser; da Selskabet imidlertid ikke har foretaget et

saadant Skridt med at faa en Laas paasat, men kun undersøgt, hvorfra Skaden stammede, mener jeg, at Selskabet har udvist grov Forsømmelighed og maa erstatte Lejeren hans Tab 633 Kr. 38 Øre + Sagsomkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den med Justitsministeriets Tilladelse af 27. November 1939 indankede Dom, der er afsagt den 18. Oktober 1939 af den ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje nedsatte Voldgiftsret for København m. v., paastaas af Appellanten, autoriseret Elektroinstallatør Th. Wm. Franks, ændret derhen, at Indstævnte, A/S Bjerggaarden, dømmes til at betale ham 525 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 6. Juli 1939.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af Appellanten samt af Varmemester Svend Aage Thorvald Andersen.

Som det fremgaar af Dommen, maa den Appellantens Varelager paaførte Vandskade antages at skyldes en Forstoppelse af Hovedkloakledningen, bestaaende bl. a. »af Klude og Hygiejnebind, der af Lejerne er nedkastet i W. C. Skaalene«, en Forstoppelse, der pludselig kan indtræde. Appellantens Kælder, der er den lavest liggende, vil være det første Sted, hvor det ved Forstoppelse opstemmede Vand vil vise sig.

Som det dernæst fremgaar af Dommen, kunde Skaden være undgaaet, hvis der havde været paasat Kælderens aabne Nedløbsbrønd en Harboelaas eller lignende. At træffe en saadan Foranstaltning findes nu ikke at have paahvilet Lejeren — der ikke raader for Installationens Udførelse — men derimod naturligt Indstævnte, som ved at udleje den lavt liggende Kælder til Lagerbrug maa anses som havende tilsikret Appellanten Adgang til saadan Brug uden en Risiko for Beskadigelse af hans Varer som den ovenfor gengivne.

Som Følge af det anførte vil der være at give Dom efter Appellantens Paastand.

I Sagsomkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten 175 Kr.

M a n d a g d e n 10. M a r t s .

Nr.154/1940.   Kapelmester **Rudolf Benedek** (Fich)

m o d

Fru **Astrid Binderup-Schultz** (Oluf Petersen).

(Erstatning for Afbrydelse af Engagement).

Østre Landsrets Dom af 24. Juni 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Fru Astrid Binderup-Schultz, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Kapelmester Rudolf Benedek, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler

Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte med 200 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Selv om den i Kontrakten hjemlede Adgang til Ophævelse ikke kan begrænses til ubetingede Hindringer for Anvendelse af Musik i Restauranten, findes de paaberaabte Politibestemmelser ikke at have berettiget Indstævnte til at ophæve Kontrakten. Herved bemærkes, at Forbudet mod Prisforhøjelser og Bestemmelsen om Mørklægningen var uden Betydning for Kontraktsforholdet, og at Forbudet mod Salg og Udskænkning af stærke Drikke, der tilkendegav sig som midlertidigt, forsaavidt angaar Øl af Skatteklasser I allerede ophævedes den 14. April 1940, paa hvilken Dag Appellanten, som i Dommen nævnt, forlod Wandalls Hotel.

Efter det anførte vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Fru Astrid Binderup-Schultz, bør til Appellanten, Kapelmester Rudolf Benedek, betale 3737 Kr. 40 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. Maj 1940, indtil Betaling sker og i Sagsomkostninger for begge Retter 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en gennem Internationalt Artistbureau ved Martin Roses afsluttet Kontrakt af 19. Januar 1940 engagerede Sagsøgte, Fru Astrid Binderup-Schultz, Sagsøgeren, Kapelmester Rudolf Benedek, til med Pianist at spille paa det hende tilhørende Wandalls Hotel i Svendborg i Dagene fra den 1. til den 29. Februar 1940 for en daglig Gage af 38 Kr. samt fri Station, saaledes at han skulde spille daglig fra Kl. 21 til Kl. 1 samt Helligdage desuden fra Kl. 16 til Kl. 18. I Kontrakten bestemmes bl. a.: »Direktionen betaler ingen Gage de Dage, hvor det ifølge Landets Lov er forbudt at spille. — Politiforbud, Generalstrejke, Landesorg, Sygdom og Fiasko ophæver denne Kontrakt.« Kontrakten blev senere forlænget, først til og med 20. Marts 1940, derefter til 30. April og endelig til 31. Juli 1940.

Den 11. April 1940 meddelte Sagsøgtes Søn, Inspektør Eivind Binderup-Schultz, der var Medleder af Hotellet, Sagsøgeren, at Sagsøgte

hævede Kontrakten til Ophør straks, hvad hun efter Raadførelse med Bureaudirektør Roses ansaa sig berettiget til paa Grund af de den 9. April 1940 her i Landet indtrufne Forhold. Sagsøgeren protesterede, men rejste, da Sagsøgte fastholdt sit Standpunkt, den 14. April sammen med Pianisten.

Da Sagsøgeren anser Sagsøgte for uberettiget til at hæve Kontrakten, har han med Bemærkning, at Pianisten den 1. Maj 1940 fik andet Engagement, men at han selv forgæves har søgt saadant, under denne Sag ved sin endelige Paastand paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale ham:

Gage efter Kontrakten fra 11.—30. April	Kr. 760,00
Gage for ham selv fra 1. Maj til 31. Juli	— 2392,00
Kost og Logi for ham selv fra 14. April til 31. Juli	— 356,66
Hoteludgifter for Pianisten fra 14.—30. April	— 85,00

tilsammen.... Kr. 3593,66

Feriegodtgørelse 4 pCt. heraf .....

ialt.... Kr. 3737,40

med Renter heraf 5 Cpt. aarlig fra Stævningens Dato den 3. Maj 1940.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Kontrakten nævner en Række bestemte Ophørsgrunde, og at denne Opregning maa være udtømmende efter den sædvanlige Forstaaelse af saadanne Bestemmelser. Det er efter hans Mening ogsaa rimeligt, at Risikoen ved Indtræden af ikke i Kontrakten omtalte Situationer lægges paa Sagsøgte som den økonomisk stærkere Part. Han vidste ved Kontraktens Oprettelse, at Sagsøgte ikke i Aarene forud havde haft Musik i Hotelrestauranten, og at hans Engagement derfor var et Forsøg; dette viste sig økonomisk fordelagtigt for Sagsøgte indtil 1. April 1940, da en Varieté i Byen fik et nyt Program, som trak Publikum fra Sagsøgtes Restaurant, hvorfor han antager, at Ophævelsen af Kontrakten i hvert Fald delvis er begrundet heri.

Sagsøgte har anført, at Engagementet af Sagsøgeren ganske rigtigt var et Eksperiment, som viste sig fordelagtigt, hvorfor det som anført blev forlænget, skønt Sagsøgte ikke paa alle Punkter var tilfreds med Sagsøgerens og dennes Pianists Forhold. Restaurationens Omsætning, der i Tiden 1. Februar—8. April 1939 havde udgjort 19.837 Kr. 45 Øre, steg i Tiden 1. Februar—8. April 1940 til 25.139 Kr. 75 Øre. Men hele Grundlaget for Hotellets og Hotelrestaurantens Virksomhed blev ændret ved de den 9. April 1940 indtrufne Omstændigheder, der bl. a. foranledigede Udfærdigelsen af de Restaurationsvirksomheder stærkt paa-virkende Forskrifter i Bekendtgørelserne Nr. 156 af 9. April 1940 om midlertidigt Forbud mod Prisforhøjelser m. v., Nr. 158 af s. D. om Mørklægning og Nr. 159 af s. D. om midlertidigt Forbud mod Salg og Udskænkning af stærke Drikke med Tillæg Nr. 182 af 14. April og Nr. 258 af 18. Maj 1940, der afløstes af Bekendtgørelse Nr. 295 af 1. Juni 1940 om midlertidigt Forbud mod Udskænkning af stærke Drikke m. v. I Sagsøgtes Restaurant, hvor Omsætningen i Tiden 9. April—

31. Maj 1939 havde udgjort 11.032 Kr. 20 Øre, sank den i Tiden 9. April—31. Maj 1940 til 8314 Kr. 10 Øre. I Kontrakten nævnes som Ophørsgrunde en Række Omstændigheder, der kan indtræffe under ellers normale Forhold og ikke kan tilregnes Sagsøgte, og Kontrakten maa derfor saa meget mere falde bort ved saa ekstraordinære Forholds Indtræden som de heromhandlede, der ikke kan tilregnes Sagsøgte, saavel som ved Indtræden af direkte Krigstilstand, der ikke heller er nævnt i Kontrakten. Hun anser sig derfor berettiget til at ophæve Kontrakten som sket og havde for at være sikker paa sin Ret dertil inden Opsigelsen ladet sin Søn telefonisk forhandle derom med Bureaudirektør Roses, der bekræftede Rigtigheden af hendes Opfattelse, og for hvem hun derfor har forkyndt denne Retssag.

For Landsretten har Parterne, Inspektør Eivind Binderup-Schultz og litis denunciatus Direktør Martin Roses afgivet Forklaring i Overensstemmelse med det for deres Vedkommende anførte.

Under Hensyn til Karakteren af Sagsøgtes Restaurationsvirksomhed, med hvis Forhold Sagsøgeren ved Kontraktens Indgaaelse var bekendt, og af det Arbejde, Sagsøgeren var engageret til at udføre i denne, findes de ekstraordinære Forhold, som indtraadte for Virksomheden den 9. April 1940, at maatte sættes i Klasse med de i Kontrakten ud fra normale Forhold anførte Ophørsgrunde, hvorfor Sagsøgte findes at have været berettiget til den 11. April 1940 at kræve Kontraktens Ophør.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde, og Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Tirsdag den 11. Marts.

Nr. 50/1940. Revisor **Viggo E. Noer** (Selv)

mod

Landsretssagfører **H. R. Brøcker** (Jørgensen).

(Tilbagebetaling af hævede Beløb).

(Sagen behandlet skriftlig).

Vestre Landsrets Dom af 13. Marts 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Revisor Viggo E. Noer, bør til Sagsøgeren, Landsretssagfører H. R. Brøcker, betale 4141 Kr. 19 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 7. Marts 1939, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 900 Kr. Den hos Sagsøgte efter Begæring af Sagsøgeren den 23., 24. og 25. Februar samt den 1. Marts 1939 foretagne Arreststadfæstes som lovlig gjort og forfulgt, og Sagsøgte betaler Arrestens Omkostninger til Sagsøgeren med 69 Kr. Sagsøgeren bør for Tiltale af Sagsøgte i denne Sag fri at være. Der tillægges den for Sagsøgte ved

Landsretten beskikkede Sagfører, Overretssagfører Bjørndal, i Salær 400 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 70 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Kendelse.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Indstævnte har under særskilt Procedure af Formaliteten paastaaet Sagen afvist under Henvisning til, at Appellantens Bo efter Ankens Iværksættelse er taget under Konkursbehandling, og at Appellanten — da Sagens Genstand tilhører Konkursboet, der er indtraadt i Sagen og yderligere har besluttet ikke at overdrage den til ham — maa være afskaaret fra at fortsætte Sagen, med Hensyn til hvilken Indstævnte ikke vil kunne opnaa en for alle Vedkommende bindende Afgørelse.

Efter det oplyste er det paa en i Konkursboet den 19. September 1940 afholdt Skiftesamling besluttet at lade Boet indtræde i Sagen, hvilket skete den 7. Oktober s. A. Boet gav derefter Møde indtil den 9. December 1940, da det — i Henhold til Beslutning paa Skiftesamling den 5. s. M. om ikke at fortsætte Sagen og ikke udlevere den til Appellanten — frafaldt Anken for Boets Vedkommende. Appellanten gav derefter paany Møde i Sagen og begærede denne fortsat.

Ankens Fortsættelse fra Appellantens Side i eget Navn findes, idet Ankens Udfald forudsættes ikke at berøre Boets Stilling efter den afsagte Dom, ikke at behøve Godkendelse af Boet eller at være udelukket ved den af dette paa Skiftesamlingen den 5. December 1940 indtagne Holdning. Afvisningspaastanden kan herefter ikke tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Indstævnte, Landsretssagfører H. R. Brøcker, nedlagte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Overenskomst af 30. November 1936 blev Sagsøgte, Revisor Viggo E. Noer, Skive, der da var ansat som Bankassistent i Skive Discontobank, hvor han oppebar en aarlig Lønning af ca. 4000 Kr., og som siden Maj 1934 for en Betaling af 2 Kr. i Timen havde udført forskelligt Revisionsarbejde for Sagsøgeren, Landsretssagfører H. R. Brøcker, Skive, hvorved han havde tjent i 1934 498 Kr., i 1935 1103 Kr. 50 Øre og i 1936 1353 Kr. 50 Øre, fra den 1. December 1936 ansat hos Sagsøgeren.

I Overenskomsten, der er konciperet af Sagsøgte, hedder det:

» — — — — —

1. Noer ansættes paa Brøckers Kontor og varetager derunder alle regnskabsmæssige Interesser, baade Brøckers egne og Klienters, og leder Kontorpersonalet samt det daglige Arbejde under Brøcker.

2. Noer reklamerer som Revisor paa den Maade, at alle Klienter, der herunder kommer, tilhører Sagførerfirmaets Kasse, og saaledes, at Noer altsaa ikke har Ret til selvstændige Forretninger eller til at tage Ansættelse andetsteds. Dog er Noer berettiget til gratis at hjælpe Bekendte, specielt L. Plejdrup, Kr. Plejdrup og Brygger S. Chr. Sørensen med deres Regnskaber.

3. Brøcker garanterer Noer for December 1936 en Indtægt af Kr. 425,00 og for Aaret 1937 en Mindsteindtægt af Kr. 5000,00, skriver: Fem Tusinde Kroner, at erlægge med $\frac{1}{12}$ pr. Maaned. Dersom Brøckers Regnskab har haft en Fremgang i Realiteten paa Kr. 2000,00, i Forløbet af et Kalenderaar, set i Relation til Aaret 1935, udbetales der Noer yderligere Kr. 1000,00. Ved en mindre Fremgang i Forhold hertil efter Aftale.

4. De Beløb, som Noer har tilgode hos Brøcker og dennes Klienter pr. 1. December 1936 holdes uden for denne Overenskomst og udbetales Noer paa sædvanlig Vis.

5. Noer forpligter sig til ikke fra sin Fratræden af Stillingen i to Aar fra denne Fratræden at tage Ansættelse i noget Sagførerfirma i Skive eller indlade sig paa fast Samarbejde med Sagførerforretning i Skive eller selvstændigt at drive anden Virksomhed, der kan konkurrere med Brøckers Forretning (f. Eks. Incassoforretning eller lignende) end ren Revisionsforretning.

Vi vil derhos begge søge at gøre Samarbejdet godt og ideelt og søge at oparbejde Forretningen til fælles Bedste.«

Efter Udløbet af 1937 blev Samarbejdet fortsat og der er under Sagen Enighed om, at Overenskomsten stiltiende er fornyet.

Den 16. Februar 1939 blev Sagsøgeren af Sagsøgte gjort bekendt med, at Sagsøgte ud over den ham ifølge Overenskomsten tilkommende faste Gage havde hævet ca. 4000 Kr., og Sagsøgeren bortviste derefter samme Dag Sagsøgte.

Ved en af statsautoriseret Revisor M. Mikkelsen, Viborg, paa Sagsøgerens Foranledning foretaget Revision, der blev paabegyndt Natten mellem den 16. og 17. Februar 1939, viste det sig, at Sagsøgte foruden de hævdede bogførte Beløb, der blev opgjort til ialt 3921 Kr. 36 Øre, hvori dog maatte fradrages Sagsøgtes Restgage for 1938 og for Januar 1939 ialt 216 Kr. 66 Øre, til egen Fordel havde forbrugt af Sagsøgerens Kasse 874 Kr. 82 Øre, som ikke var bogført, saaledes at Sagsøgtes Tilsvær herefter skulde udgøre ialt 4579 Kr. 52 Øre. Sagsøgeren indgav derefter til Politiet Anmeldelse om, at Sagsøgte havde gjort sig skyldig i Underslæb, og da Sagsøgte den 23. Februar 1939 paabegyndte Indpakning af sine Møbler m. v., lod Sagsøgeren samme Dag mod en Sikkerhedsstillelse af 5000 Kr. paabegynde og den 25. s. M. foretage Arrest hos Sagsøgte for 3911 Kr. 27 Øre samt Arrestens Omkostninger 69 Kr.

Ved Skrivelse af 4. Juli 1939 bestemte 2. jyske Statsadvokatur, at der ikke vilde være at foretage videre i Sagen fra Anklagemyndig-

hedens Side, idet det ikke kunde forventes, at Sagsøgte vilde blive fundet skyldig til Straf. Denne Bestemmelse blev ændret ved Rigsadvokatens Skrivelse af 2. September 1939, idet Rigsadvokaten ansaa det for rettest, at der blev foretaget Forundersøgelse, men ved Vestre Landsrets Kendelse af 2. December 1939 blev Begæringen om Forundersøgelse afvist i Medfør af Retsplejelovens § 826.

Under Anbringende af, at Sagsøgte er pligtig at betale Sagsøgeren dels det paa Kontoen hævede Beløb, der er hævet uden Sagsøgerens Vidende, dels det ved Revisionens Foretagelse i Kassen manglende Beløb, har Sagsøgeren under denne Sag nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgeren det ved Revisionen konstaterede manglende Beløb ..... 4579,52 Kr.
 med Fradrag af et af Sagfører Lemming indbetalt Beløb ..... 230,00 Kr.
 Sagsøgtes Gage fra den 1. til den 15. Februar 1939 ..... 208,33 —
 ----- 438,33 —

eller ialt.... 4141,19 Kr.

tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 7. Marts 1939, indtil Betaling sker, at den hos Sagsøgte den 23., 24. og 25. Februar samt 1. Marts 1939 for 3911 Kr. 27 Øre og Omkostninger foretagne Arrest stadfæstes som lovlige gjort og forfulgt, samt at Arrestens Omkostninger tillægges Sagsøgeren med 69 Kr.

Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse, idet han anfører, at et ham tilkommende Modkrav langt overstiger Sagsøgerens Tilgodehavende, og om Ophævelse af den foretagne Arrest, der efter hans Anbringende er ulovligt foretaget. Sagsøgte har dernæst paastaaet Sagsøgeren tilpligtet at betale ham

b. For Overarbejde under Frk. Inger Petersens Sygdom.. Kr. 500,00
 b. Tilgodehavende for Revisionsarbejde m. v. før 1. December 1936:

1. Sag: H. P. Thomsen	Kr. 1680,00	
2. Sag: Indre Missions-Privatskole	— 200,00	
3. Sag: A/S Hotel Royals Skattesag	— 421,00	
4. Sag: A/S Skive Grisehandels do.	— 340,00	
5. Sag: H. Ballings Arvinger	— 150,00	
6. Sag: Landsretssagfører Brøckers Regnskaber	— 200,00	
7. Sag: Købmand K. E. Andersens Regnskaber	— 120,00	
8. Sag: Overretssagfører Sibonis Afviklingskasse ctr. Jacob Lunding	— 50,00	
		----- 3.161,00
c. Erstatning for ulovlig foretaget Arrest	— 5.000,00	
d. Erstatning for uretmæssig Ophævelse af Samarbejde ved Bortvisning m. v.	— 10.000,00	
e. Anslaaet Indtægt ved Revision m. v. i 1938 og forløbne Del af 1939, udover den garanterede Minimumsindtægt	— 2.000,00	

f. Erstatning efter § 15, Stk. 1, i Lov af 15. April 1930
om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov m. m. .... — 10.000,00

Kr. 30.661,00

med Fradrag af Sagsøgerens Tilgodehavende
ifølge dennes Opgørelse ..... Kr. 4141,19
hvori dog skal fragaa Kassedifference Kr. 880,00
Aktier i »Skiveposten« ..... — 500,00
samt Laan til Sagfører Lemming .. — 400,00

— 1780,00

— . 2.361,19

eller ialt.... Kr. 28.299,81

tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 9. August 1939, indtil Be-
taling sker.

Sagsøgeren har paastaet sig frifundet for Sagsøgtes Modkrav.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte i første Række
gjort gældende, at Sagsøgerens Bortvisning af ham har været uberet-
tiget, idet Sagsøgte nærmest var Kompagnon med Sagsøgeren og ikke,
som af Sagsøgeren hævdede, var ansat paa dennes Kontor som Kon-
tormand.

Sagsøgte har i saa Henseende som Part for Landsretten forklaret,
at den mellem Sagsøgeren og ham truffene Aftale gik ud paa, at der
skulde ske et Samarbejde mellem dem saaledes, at Sagsøgte, der havde
betinget sig en aarlig Minimumsindtægt af 5000 Kr. eventuelt 6000 Kr.,
skulde have det fulde Revisionshonorar for de Sager, der nødvendig-
gjorde Revision, og at han derfor indtil Opgørelse kunde finde Sted,
var berettiget til at trække paa sin Konto.

Sagsøgerens Partsforklaring for Landsretten gaar ud paa, at Sag-
søgte efter den mellem dem truffene Aftale blev ansat som Kontorleder
paa Sagsøgerens Kontor, med en fast Gage af 5000 Kr. og eventuelt
yderligere 1000 Kr. i Tantième.

Da nu den af Sagsøgte selv konciperede Overenskomsts Ordlyd —
hvad Sagsøgte som Part har erkendt — ikke giver Udtryk for den af
Sagsøgte hævdede Forstaaelse af Parternes indbyrdes Forhold, men
tværtimod støtter den af Sagsøgeren hævdede Forstaaelse, og da Sag-
søgte, der ifølge Overenskomsten skulde varetage alle regnskabsmæs-
sige Interesser, end ikke i Sagsøgerens Bøger har oprettet nogen sær-
skilt Konto for Honorarer for de foretagne Revisioner, men har posteret
dem paa Sagsøgerens sædvanlige Salærkonto — som oftest under eet
med Salærer for juridisk Arbejde — uagtet han fra sit Arbejde med
Indrettelse af en Salærkladde for Sagsøgeren vidste, at denne ønskede
Salærer for de forskellige Arter af Arbejde ført paa specielle Konti,
hvad der i dette Tilfælde, hvor Sagsøgte efter sin Forklaring skulde
have det fulde Honorar for udførte Revisioner, maatte være saa meget
mere paakrævet, findes den af Sagsøgeren hævdede Forstaaelse af Par-
ternes indbyrdes Mellemværende at maatte lægges til Grund ved Sa-
gens Afgørelse, og der maa derfor under Sagen gaas ud fra, at Sagsøgte
var ansat som overordnet Funktionær paa Sagsøgerens Kontor.

Sagsøgte har videre som Part forklaret, at Sagsøgeren ved to Lejligheder, nemlig da Sagsøgtes Datter blev født i Foraaret 1938 og senere ved Datterens Daab i Maj s. A., udtrykkelig har givet Sagsøgte Lov til udover den maanedlige Gage at trække paa sin Konto.

Sagsøgeren har imidlertid som Part forklaret, at han kun een Gang — formentlig i Slutningen af Februar 1938 eller Begyndelsen af Marts s. A. — har drøftet Spørgsmaalet om Overtræk af Sagsøgtes Konto med Sagsøgte, og at han da paatalte, at Kontoen var overtrukket, uagtet der vilde være Balance, naar Sagsøgtes Gage for den paagældende Maaned blev krediteret Kontoen. Sagsøgerens Begrundelse herfor var, at han ikke vilde have Sagsøgtes private Regninger indført i sine Bøger. Sagsøgeren har derhos bestemt benægtet, at han, da Sagsøgtes Datter blev født, skulde have givet Sagsøgte Tilladelse til at overtrække Kontoen.

Det fremgaar nu vel af de af Sagsøgtes Hustru, Repræsentant Harald Sørensen og Sagsøgerens Hustru afgivne Vidneforklaringer, at Sagsøgeren ved Middagen efter Barnedaaben i Maj 1938 i Anledning af en Bemærkning fra Sagsøgte om, at det var dyrt at faa et Barn, sagde, at Sagsøgte jo selv stod for Kassen, saa han kunde tage det, han havde Brug for, men saavel Repræsentant Sørensen som Sagsøgerens Hustru har forklaret, at Sagsøgerens Udtalelse blev fremsat med et Smil i et glad Selskab. Herefter findes det ikke mod Sagsøgerens bestemte Benægtelse godtgjort, at han har givet Sagsøgte Tilladelse til at overtrække Kontoen.

Sagsøgte har i denne Forbindelse endelig som Part forklaret, at Sagsøgeren, der flere Gange om Aaret selv gennemgik sine Bøger, i hvert Fald har været kendt med, at Sagsøgte havde overtrukket sin Konto, og at han derfor maa antages stiltiende at have sanktioneret, at saadant Overtræk fandt Sted.

Sagsøgeren har som Part bestemt benægtet, at han — bortset fra den foran omtalte Lejlighed — har været gjort bekendt med, at Sagsøgte overtrak Kontoen. Han har videre forklaret, at han kun efter Aarsopgørelsen eftersaa sine Bøger, men at han en Gang om Maaneden fik en Raabalance og en Oversigt over de Conti, hvor der kunde være Tale om et for stort Forbrug — navnlig Sagsøgerens Privatkonto og Omkostningskontoen, paa hvilken sidste Sagsøgte hver Maaned kun stod anført med Pr. Gage 416 Kr. 67 Øre eller à conto 400 Kr. — men Sagsøgte, der udarbejdede de nævnte Lister, leverede ikke ved de paagældende Lejligheder noget Notat vedrørende sin egen Konto, uagtet Sagsøgeren ofte med ham drøftede Muligheden af at skaffe Penge paa udestaaende Fordringer.

Kontorist Frk. Inger Torsten Petersen, der i 5½ Aar indtil November 1938 har været ansat paa Sagsøgerens Kontor, har som Vidne forklaret, at hun jævnlig har vist Sagsøgerens Sagsøgtes overtrukne Konto, saavel før hun i Oktober 1937 blev indlagt paa Sygehus, som efter at hun var kommet hjem herfra i April 1938, og at hun skønner, at Sagsøgeren har set Kontoen paa en Tid, hvor Overtrukket var mindst 1000 Kr.

Af en under Sagen fremlagt Udskrift af Sagsøgtes Konto fremgaar imidlertid, at Sagsøgte ikke før Udgangen af Januar Maaned 1938 har været i Debet paa Kontoen, og at Sagsøgtes Debetsaldo derefter stadig er vokset. Da Frk. Petersens Vidneforklaring herefter ikke kan være rigtig, forsaavidt hun har forklaret, at hun før Sygehusopholdet har vist Sagsøgeren Sagsøgtes overtrukne Konto, findes det ikke mod Sagsøgerens bestemte Benægtelse godtgjort, at han har været bekendt med Sagsøgtes Overtræk af Kontoen.

Da Sagsøgte som foran anført maa antages at være ansat som overordnet Funktionær paa Sagsøgerens Kontor, og da det ikke kan anses godtgjort, at Sagsøgeren har givet Sagsøgte Tilladelse til at overtrække sin Konto eller har været vidende om, at saadant Overtræk fandt Sted, findes Sagsøgeren at have været berettiget til straks at bortvise Sagsøgte, da han den 16. Februar 1939 blev gjort bekendt med, at Sagsøgte uden hans Vidende havde overtrukket sin Konto med ca. 4000 Kr., saa meget mere som det ved Revisionen — under hvilken Sagsøgte erkendte, at han nogle Gange havde foretaget Afstemning af Sagsøgerens Kasse, af hvilken han efter 1. Januar 1939 havde udbetalt sine private Regninger uden at foretage Noteringer herom i Sagsøgerens Bøger eller lade Kvitteringer eller Kassebilag bero i Kassen, paa den Maade, at han ved Afstemningen betragtede det manglende Beløb som hævet af ham privat — blev oplyst, at Sagsøgte af Sagsøgerens Kasse til egen Fordel havde hævet 874 Kr. 82 Øre, som ikke var bogført. Sagsøgte har anerkendt, at Sagsøgerens Tilgodehavende er opgjort til 4141 Kr. 19 Øre, men har har gjort gældende, at der i dette Beløb for det første bør fradrages 880 Kr. for Kassedifferencer. Han har i saa Henseende som Part forklaret, at der i Tiden fra den 1. April til den 1. November 1938 var Kassedifferencer fra 30 til 50 Kr. daglig, og at han har fortalt Sagsøgeren dette, hvorefter det blev aftalt, at disse Kassedifferencer foreløbig skulde debiteres Sagsøgtes Konto og udlignes ved en senere Opgørelse. Paa Sagsøgtes Konto blev derefter pr. 11. Oktober 1938 anført »An udbetalt 800 Kr.«, hvorimod de resterende 80 Kr., som Sagsøgte havde lagt ud i Smaapartier før Fremkosten af de nævnte Kassedifferencer paa 800 Kr., ikke blev bogført.

Sagsøgeren har som Part benægtet, at Sagsøgte har omtalt, at der var en Kassedifference paa 30—50 Kr. daglig, og at det er aftalt, at en Kassedifference midlertidig skulde anføres paa Sagsøgtes Konto. Sagsøgeren har videre forklaret, at Sagsøgte en Gang har nævnt, at der var en Kassedifference paa 20 Kr., og at han ved en senere Lejlighed har fortalt, at han havde betalt en Kassedifference paa 800 Kr., men det er først efter Sagsøgtes Bortvisning, at Sagsøgte har krævet Sagsøgeren for noget Beløb for Kassedifferencer.

Selv om nu med nogen Støtte i en af fornævnte Frk. Petersen afgivet Vidneforklaring maatte antages, at Kasse manglen har været omtalt mellem Sagsøgeren og Sagsøgte, findes Sagsøgte dog ikke mod Sagsøgerens bestemte Benægtelse at have godtgjort, at den af Sagsøgte foretagne — regnskabsmæssigt mærkværdige — Debitering af de 800 Kr. paa Sagsøgtes Konto er sket efter Aftale med Sagsøgeren rent midlertidig til senere Regulering, og der vil derfor ikke kunne tages Hensyn

til Sagsøgtes Indsigelse mod at skulle tilsvare de 800 Kr., der er debiteret hans Konto, end sige de 80 Kr., der overhovedet ikke er bogført.

Sagsøgte har videre anbragt, at der i Sagsøgerens fornævnte Tilgodehavende maa fragaa 500 Kr., der af Sagsøgte er debiteret hans Konto for Aktier i »Skiveposten«, og han har til Støtte herfor henvist til, at Tegningen af Aktierne er sket pro forma.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at Tegningen ikke er sket pro forma, og at Sagsøgte selv har foretaget Indbetalingen af de 500 Kr. til »Skiveposten«, dog uden at Sagsøgeren vidste, at det skete ved at debitere Sagsøgtes Konto i Sagsøgerens Bøger for Beløbet.

Da Sagsøgte har erkendt, at han selv har foretaget Indbetalingen af de 500 Kr. for Aktierne til »Skiveposten«, og at han har foretaget Debiteringen af Beløbet paa sin Konto uden Aftale med Sagsøgeren, skønnes det ikke mod Sagsøgerens Benægtelse godtgjort, at Tegningen af Aktierne er sket pro forma, og der vil derfor ej heller kunne tages noget Hensyn til Sagsøgtes Indsigelse mod at skulle tilsvare dette Beløb.

Sagsøgte har endelig anbragt, at der i Sagsøgerens Tilgodehavende skal fradrages 400 Kr., som han har laant Sagfører Lemming. Han har som Part forklaret, at han, da Sagsøgeren afslog at yde Sagfører Lemming Laan, selv laante Lemming 400 Kr. Paa et senere Tidspunkt sagde Sagsøgeren efter Sagsøgtes videre Forklaring, at Laanet kunde udlignes ved Inkassationer, som Sagsøgeren foretog for Sagfører Lemming.

Da Sagsøgeren bestemt har benægtet, at han paa noget Tidspunkt har lovet at betale Beløbet, være sig gennem Inkassationer for Sagfører Lemming eller paa anden Maade, og da Sagsøgte ikke har ført noget Bevis for, at Sagsøgeren har afgivet saadant Løfte om Betaling af Beløbet, som Sagsøgte selv har debiteret sin Konto i Sagsøgerens Bøger, og som han yderligere har indført i sin private Regnskabsbog, vil der ej heller kunne tages noget Hensyn til hans Indsigelse mod at skulle tilsvare dette Beløb, og der maa derfor under Sagen gaas ud fra, at Sagsøgerens Tilgodehavende, som af ham paastaaet, er 4141 Kr. 19 Øre.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte som foran nævnt yderligere anført, at hans Modkrav paa Sagsøgeren langt overstiger dennes Tilgodehavende, og han har i saa Henseende i første Række anført, at Sagsøgeren har lovet ham 500 Kr. for Overarbejde i Anledning af Frk. Petersens Sygdom i Tiden fra Oktober 1937 til April 1938.

Da Sagsøgte ikke overfor Sagsøgerens bestemte Benægtelse har ført nogetstomhelst Bevis for, at Sagsøgeren har givet et saadant Løfte, vil hans Paastand i saa Henseende ikke kunne tages til Følge.

Sagsøgte har videre anført, at han for Revisionsarbejder for Tiden før den 1. December 1936, hvilke Arbejder efter Overenskomstens Post 4 skulde holdes udenfor Overenskomsten, har et Tilgodehavende paa 3161 Kr. Sagsøgte har som Part forklaret, at der vel for en Række af disse Sager i December Maaned 1936 er krediteret hans Konto forskellige Beløb, men at det er à conto-Beløb, idet Sagsøgeren efter Afslutningen af en Sag mellem Durup Foderstofforretning og Jens J. Hede-

gaard i Oktober 1936 udtalte, at Sagsøgte med Hensyn til alle løbende Sager ikke skulde nøjes med den hidtidige Betaling af 2 Kr. i Timen, men at han skulde have det fulde Honorar for de udførte Revisioner.

Da Sagsøgeren imidlertid som Part har benægtet at have givet Sagsøgte et saadant Løfte, og har forklaret, at der efter Oktober 1936 foreligger talrige Kvitteringer fra Sagsøgte for Revision for Timebetaling, og da Sagsøgte trods Opfordring dertil i Skrivelse af 19. Oktober 1939 fra Sagsøgeren ikke under Sagen har fremlagt Dokumentation for, at Afregning efter Afslutningen af den fornævnte Sag er foregaaet paa anden Maade end hidtil, findes det, — uanset at det af en under Domsforhandlingen for Landsretten fremlagt Afskrift af en Nota fra Sagsøgte til Sagsøgeren vedrørende en Skattesag for Gaardejer Chr. Svendsen, Vroue, fremgaar, at der pr. 11. December 1936 er betalt »Honorar for Beregninger og Møde for Skatteraadet m. v. 50 Kr.« — ikke godtgjort, at Sagsøgeren har lovet Sagsøgte, at han skulde have fuldt Honorar for de i Oktober 1936 løbende Revisioner.

Om de enkelte Revisionsposter bemærkes iøvrigt:

1. H. P. Thomsen.

Sagsøgte har som Part forklaret, at der vedrørende denne Sag kun er betalt ham 170 Kr., og at der tilkommer ham yderligere 1680 Kr. Han har til Støtte herfor henvist til, at det i en under Sagen fremlagt Afskrift af en Regning af 19. December 1938 fra Sagsøgeren til H. P. Thomsen hedder: »1938 September d. 16: An betalt Revisor Noer Kr. 1850,00«.

Da Sagsøgeren som Part har forklaret, at Sagsøgte pr. 31. December 1936 er krediteret Betaling for det udførte Arbejde med 2 Kr. pr. Time, og da Sagsøgte selv har krediteret Sagsøgerens Salærkonto de 1680 Kr., vil hans Paastand om Tilkendelse af Beløbet, der, efter hvad der er Enighed om under Sagen, ikke er indgaaet fra Thomsen, ikke kunne tages til Følge.

2. Indre Missions Privatskole.

Sagsøgte har som Part forklaret, at der vedrørende denne Sag kun er betalt ham 250 Kr., og at der tilkommer ham yderligere 200 Kr. Han har til Støtte herfor henvist til, at det i Skolens Konto i Sagsøgerens Bøger er anført pr. 31. December 1936 »An betalt Revisor Noer 250 Kr.« og pr. 22. Februar 1937 »An Noer yderligere 200 Kr.«, samt at Sagsøgeren i Skolens Konkursbo har anmeldt Sagsøgtets Fordring bl. a. for Revisionsarbejde med 450 Kr.

Da Sagsøgeren imidlertid som Part har forklaret, at Sagsøgte pr. 31. December 1936 er krediteret Betaling for det udførte Arbejde med 2 Kr. pr. Time, og da Sagsøgte selv har krediteret Sagsøgerens Salærkonto for de 200 Kr., som Sagsøgte ligesaa lidt i dette som i de andre Tilfælde før Bortvisningen har gjort Krav paa, findes det ikke godtgjort, at Sagsøgte har Beløbet tilgode, og hans Paastand kan derfor ikke tages til Følge.

3. A/S Hotel Royal.

Sagsøgte har som Part forklaret, at der vedrørende denne Sag er betalt ham 64 Kr., men at Sagsøgeren har lovet ham, at han yderligere skulde have 421 Kr.

Da det af Sagsøgtes Kvittering for Modtagelsen af de 64 Kr. fremgaar, at de 50 Kr. er Rest paa Skattesagen med Møder for Skatteraad og Landsoverskatteraad, og da Sagsøgte selv pr. 11. Januar 1937 har krediteret Sagsøgerens Salærkonto Beløbet 421 Kr., findes det ikke mod Sagsøgerens bestemte Benægtelse godtgjort, at sidstnævnte Beløb skal tilfalde Sagsøgte, og hans Paastand herom vil derfor ikke kunne tages til Følge.

4. A/S Skive Grisehandel.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han alene har haft Arbejdet med denne Skattesag, der drejede sig om Tilbagebetaling af Skat, der var betalt med et for stort Beløb paa Grund af en Fejl fra Sagsøgerens Side, og at Sagsøgte derfor maa have Krav paa et Salær af 340 Kr.

Da den paagældende Sag efter det oplyste maa anses paabegyndt i Efteraaret 1937, vil der ikke kunne tilkomme Sagsøgte noget Salær, allerede fordi han, som foran anført, paa dette Tidspunkt var ansat som Funktionær paa Sagsøgerens Kontor, og hans Paastand kan derfor ikke tages til Følge.

5. Fru Træhandler Knudsen (Ballings Arv).

Sagsøgte har som Part forklaret, at han i Efteraaret 1936 har udført Revisionsarbejde, og at han derfor maa have Krav paa et Salær af 150 Kr.

Af den paagældende Konto i Sagsøgerens Bøger fremgaar, at der pr. 21. September 1937 under eet er krediteret Salær for Undersøgelse af Pantebøger og Banker m. v., Revision, Møde i Skifteret, Konferencer og Forhandlinger m. v. samt Porto og Kopiafia med 280 Kr.

Herefter og da Sagsøgeren som Part har forklaret, at Sagsøgte intet har tilgode og aldrig før Bortvisningen har rejst Krav herom, vil Sagsøgtes Paastand ikke kunne tages til Følge.

6. Brøckers egne Regnskaber.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han for Sagsøgeren har udarbejdet Opgørelse over dennes Formue i 1936, og at han har Krav paa Betaling herfor med 200 Kr.

Da Sagsøgeren som Part har benægtet, at Sagsøgte har udført Arbejde med Sagsøgerens egne Regnskaber uden at have faaet Betaling herfor, og da Sagsøgte ikke trods Opfordring fra Sagsøgerens Side nærmere har dokumenteret, hvilket Arbejde, det drejer sig om, vil hans Paastand ikke kunne tages til Følge.

Færdig fra Trykkeriet den 26. Marts 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 2

Tirsdag den 11. Marts.

7. K. E. Andersens Regnskaber.

Sagsøgte har som Part forklaret, at Købmand Karl E. Andersen, Skive, i April 1937 leverede Sagsøgerens Hustru en brugt Symaskine, der skulde koste 120 Kr. Betalingen herfor blev efter Aftale mellem Sagsøgeren, Andersen og Sagsøgte afgjort ved, at Sagsøgte kvitterede sit Tilgodehavende for udført Revision 160 Kr. hos Andersen, og Sagsøgte hævder nu, at han har Krav paa de 120 Kr., som han ikke tidligere har afkrævet Sagsøgeren, og hvorom intet er anført i dennes Bøger.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at Maskinen, der blev leveret, skulde koste 60 Kr., og at den blev leveret til Fyldestgørelse af Sagsøgerens Krav paa Andersen for Revisionsarbejde, som Sagsøgte havde udført for Andersen, medens han var ansat paa Sagsøgerens Kontor.

Sagsøgerens Hustru, Fru Karen Margrethe Brøcker, har som Vidne forklaret, at Prisen for Maskinen blev aftalt til 60 Kr.

Købmand Andersen har som Vidne forklaret, at han skyldte Sagsøgte 160 Kr. pr. 1. December 1936, og at dette Forhold blev afviklet den 6. April 1937, idet han i Forstaaelse med Sagsøgte leverede Fru Brøcker en Symaskine. Hvad den skulde koste, husker han ikke, men han tror det var 160 Kr.

Saaledes som Sagen foreligger oplyst findes Sagsøgte imidlertid ikke at have ført Bevis for, at han har det paagældende Beløb tilgode hos Sagsøgeren, og hans Paastand kan derfor ikke tages til Følge.

8. Overretssagfører Sibonis Afviklingskasse.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han, medens han var ansat som Bankassistent, efter Anmodning fra Sagsøgeren har foretaget forskellige Undersøgelser, for hvilke han mener at have Krav paa et Salær af 50 Kr.

Da Sagsøgte ikke mod Sagsøgerens Benægtelse har ført noget Bevis for, at han har udført Arbejdet efter Anmodning fra Sagsøgeren, vil hans Paastand ikke kunne tages til Følge.

Sagsøgte har videre gjort gældende, at han maa have Krav paa en Erstatning af 5000 Kr. i Anledning af, at den af Sagsøgeren hos Sagsøgte den 23. Februar 1939 og følgende Dage foretagne Arrest var ulovlig, allerede fordi Sagsøgtes Modkrav langt oversteg Sagsøgerens Tilgodehavende.

Da Sagsøgerens Krav paa Sagsøgte, som foran anført, maa antages at have været ialt 4141 Kr. 19 Øre, da Sagsøgte blev bortvist, og

Sagsøgte ikke kan antages da at have haft noget Krav paa Sagsøgeren, og da der under de foreliggende Omstændigheder skønnes at have været Grund for Sagsøgeren til at befrygte, at Sagsøgte ved at bortflytte sit Gods vilde have væsentlig vanskeliggjort Adgangen for Sagsøgeren til i sin Tid at opnaa Dom og gøre Eksekution, findes Arresten lovlige foretaget for det af Revisor Mikkelsen opgjorte Beløb og paaløbne Omkostninger, og den vil derfor efter Sagsøgerens Paastand være at stadfæste som lovlige gjort og forfulgt, hvorhos Sagsøgte vil være at tilpligte at betale Arrestens Omkostninger med 69 Kr. Herefter vil Sagsøgtes Paastand paa Tilkendelse af 5000 Kr. for Følgerne af ulovlig Arrest ikke kunne tages til Følge.

Da Sagsøgerens Bortvisning af Sagsøgte som foran anført har været berettiget, vil allerede af denne Grund Sagsøgtes Paastand paa Tilkendelse af Erstatning 10.000 Kr. for uretmæssig Bortvisning og Ophevelse af Samarbejdet samt af 2000 Kr. som anslaaet Indtægt af Revision ej heller kunne tages til Følge.

Endelig har Sagsøgte under Henvisning til § 15 i Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m. af 15. April 1930 gjort gældende, at Sagsøgeren maa være pligtig at yde ham en Erstatning af 10.000 Kr. i Anledning af, at Sagsøgeren paa strafbar Maade har krænket Sagsøgtes Ære, dels ved den 16. Februar 1939 overfor Revisorerne Mikkelsen og Smerup, hvilken sidste skulde overtage Sagsøgtes hidtidige Stilling som Forretningsfører ved »Skiveposten«, at have udtalt, at Sagsøgte havde begaaet Underslæb og var afskediget, fordi han havde besveget Sagsøgeren, dels ved i Artikler i »Skiveposten« for den 6. og 27. Maj og 10. Juni 1939 om Sagsøgte at have skrevet:

»— — — at Hr. Noer — — — havde besveget mig for knap 5000 Kr. — — —«, »— — — Brøckers nylig for Underslæb afskedigede og anmeldte Bogholder — — —« og »— — — af Brøcker afskedigede og for Underslæb anmeldte Revisor Noers Sladderhistorier om Brøcker. — — —«

Sagsøgeren, der har erkendt at have udtalt sig som af Sagsøgte anført, og at have skrevet de paagældende Artikler, har gjort gældende, at der ikke foreligger nogen strafbar Krænkelse af Sagsøgtes Ære, idet Sagsøgeren har bevist Sandheden af de fremsatte Sigtelser, eller at Strafbarheden i hvert Fald er bortfaldet, fordi Handlingerne er fremkaldt ved, at Sagsøgte overfor Sagsøgerens Kunder har bagtalt Sagsøgeren og specielt ved, at Sagsøgte i et Brev af 6. Maj 1939 til den fornævnte H. P. Thomsen i Esbjerg har opfordret denne til at indgive Anmeldelse til Politiet mod Sagsøgeren med Hensyn til Beregningen af det omtalte Honorar paa 1850 Kr.

Foreløbig bemærkes, at Sagsøgeren ikke findes at have gjort sig skyldig i nogen strafbar Krænkelse af Sagsøgtes Ære ved under de foreliggende Omstændigheder at meddele Revisorerne, at han havde afskediget Sagsøgte, fordi denne havde besveget ham.

Selv om Sagsøgeren nu vel ikke har ført fuldt Bevis for Sandheden af de af ham fremsatte for Sagsøgtes Ære krænkende Sigtelser, findes Strafbarheden af disse dog at være bortfaldet, idet Handlingerne efter de i Sagen foreliggende Oplysninger maa anses at være fremkaldt ved

utilbørlige Henvendelser fra Sagsøgte til Sagsøgerens Kunder f. Eks. Sagsøgtes Opfordring til H. P. Thomsen om at indgive Anmeldelse mod Sagsøgeren til Politiet. Da Betingelserne for at tilkende Sagsøgte Erstatning i Medfør af § 15 i den fornævnte Ikrafttrædelseslov herefter ikke er til Stede, vil Sagsøgtes Paastand ej heller paa dette Punkt kunne tages til Følge.

Herefter vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren med 900 Kr.

Der tillægges den for Sagsøgte ved Landsretten beskikkede Sagsfører, Overretssagfører Bjørndal, i Salær 400 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 70 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Fredag den 14. Marts.

Nr. 141/1939. **Krigsministeriet** (Kammeradvokaten)

mod

Enkefru Else Langkilde Lauesen (Geltning).

(Spørgsmaal om Militærets Ret til uden Foretagelse af Ekspropriation i Øvelsesøjemed at gøre Brug af private Arealer).

(Sagen behandlet skriftlig).

Kendelse afsagt af Fogedretten for Frederikssund Købstad m. v. den 10. September 1938: De begærte Ind- og Udsættelsesforretninger bør nyde Fremme.

Østre Landsrets Dom af 24. Marts 1939 (VII Afd.): Den paaankede Fogedforretning kendes uberettiget. Indstævnte, Krigsministeriet, bør iøvrigt for Appellantinden Fru Lauesens Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger udreder Indstævnte 200 Kr. til Appellantinden inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Fire Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste foranledigede de enkelte tilbagestaaende Grundejeres Vægning ved Overenskomsternes Fornyelse, at Krigsministeriet forskaffede sig Bevillingsmyndighedens Tilslutning til at erhverve de paagældende Ejendomme, om fornødent gennem Ekspropriation. Da de under de paafølgende Forhandlinger krævede Salgssummer — for Proprietær Lauesens Vedkommende 180.000 Kr. — fandtes uantagelige, maatte Spørgsmaalet om Ekspropriation og dennes Art og Omfang overvejes, og i Henhold til Bemyndigelse fra vedkommende Ministerium

af 7. August 1937 blev der den 8. Januar 1938 af »Besigtigelses- og Ekspropriationskommissionen vedrørende Arealerhvervelserne m. v. til de i Lov Nr. 117 af 11. April 1934 omhandlede militære Øjemed, forsaavidt angaar Øerne«, afholdt en foreløbig Besigtigelse af Skydeterrainets Arealer med Ekspropriation for Øje af paagældende tre Ejendomme, derunder Trollegaarde, eller af hele Skydeterrænet til begrænset Brugsraadighed. Saavel forinden som efter at Resultatet af nævnte Forretning forelaa, fandt i Krigministeriet Drøftelser Sted af Planer om en tilfredsstillende Løsning af Skydebaneforholdene paa Sjælland, eventuelt ved en Forlæggelse af Skydebanerne til andetsteds beliggende Terræn. Efter at der var opnaaet en Ordning med den ene af de tre Lods- ejere, og efter at de anførte Drøftelser i Efteraaret 1938 var faldet ud til Fordel for fortsat Anvendelse af det hidtil benyttede Terræn, fandt i Henhold til en den 15. November 1938 udfærdiget Bemyndigelse den 31. Marts 1939 Ekspropriation Sted af de to resterende Ejendomme, hvorved Indstævntes Ejendom overtoges af Militæret fra 1. November 1939 for 140.000 Kr. med Forpligtelse for Ejerinden til i Tiden fra 1. September s. A. uden Vederlag at taale Militærvæsnets Skydninger.

I den indankede Dom er det rettelig antaget, at den i ældre Ret hjemlede med Forholdets Natur stemmende Beføjelse for Militæret til i visse Tilfælde uden Foretagelse af nogen Ekspropriationsforretning og uden vedkommende Ejers Samtykke i Øvelsesøjemed imod Erstatning at gøre Brug af Enkeltmands Ejendom ikke er bortfaldet som Følge af den senere Lovgivning særlig ejheller den i Dommen anførte Lov af 1934. Selv om de i denne omhandlede Indretninger kan forudsættes normalt at skulle tilvejebringes ved den der foreskrevne Fremgangsmaade, findes den nysaanførte Retsregel at burde komme til Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, hvor en Nødvendighed for en kortvarig og ikke særlig indgribende Anvendelse indtræder, forinden andre Foranstaltninger har kunnet tilvejebringes.

Krigsministeriets Krav om i det begærte Omfang at gøre Brug af Indstævntes Ejendom har saaledes efter disse fire Dommers Opfattelse været lovlig begrundet, hvorfor den paaankede Fogedforretning, mod hvis Foretagelse iøvrigt intet findes at erindre, i det Omfang, hvori den er indanket, vil være at stadfæste. De samme Dommere vil derhos paalægge Indstævnte at udrede Retsafgifter og Sagsomkostninger som nedenfor angivet.

Tre Dommere bemærker, at de ikke finder, at der er oplyst Omstændigheder, som kunde berettige Krigsministeriet til at gøre Brug af Indstævntes Ejendom som sket i September 1938 uden at iagttage den i Loven af 11. April 1934 foreskrevne Fremgangsmaade. De stemmer med denne Bemærkning for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde, dog at Fogedforretningen kun kendes uberettiget, forsaavidt Indstævnte angaar.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Fogedrettens Kendelse bør, saavidt paaanketer, ved Magt at stande. Indstævnte, Enkefru Else Langkilde Lauesen, betaler til det Offentlige de Retsafgifter, der skulde erlægges, hvis Sagen ikke for Appellanten, Krigsministeriet, havde været afgiftsfri, og derhos til Appellanten Sagens Omkostninger for alle Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedretskendelsens Præmisser er saalydende:

Efter det oplyste finder Fogedretten ikke at kunne tage Stilling til, hvorvidt der foreligger retlig Hjemmel for Foretagelsen af de begærede Ind- og Udsættelsesforretninger eller ej, men da det skønnes overvejende nødvendigt, at der ikke lægges de planlagte Skydninger Hindringer i Vejen, findes Forretningerne dog at burde fremmes paa Krigsministeriets Ansvar for Lovligheden heraf.

Da Rekvirenten er en Statsmyndighed, findes det ikke nødvendigt at betinge Forretningernes Fremme af Sikkerhedsstilling.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Fra 1909 har der bestaaet Overenskomster mellem Generalkommandoen og en Kreds af Lodsejere ved Jægerspris om Brug af en Del af disses Jorder under Artilleriets Skarpskydningsøvelser. Proprietær H. Langkilde Lauesen, der som Ejer af Ejendommen Matr. Nr. 2 a m. fl. Trollegaarde, Draaby Sogn, siden 1917 har været Overenskomstdeltager, tiltraadte den 5. September 1928 den senest oprettede Overenskomst, ifølge hvilken Skydning aarlig efter nærmere Tilvarsling kunde afholdes i Tiden fra Midten af September til Begyndelsen af Oktober fra Kl. 10½ til Kl. 14½, saaledes at Lodsejerne i Skydetiden skulde rømme de paagældende Arealer. Lodsejeren skulde have Erstatning for Skade forvoldt ved Øvelserne samt for Ulemper ved Rømning af Beboelsesrum m. m. Ulempeerstatningen, der skulde fastsættes periodevis ved Overenskomst, og saafremt saadan ikke opnaedes for 1 Aar ad Gangen af to uvildige, af Retten dertil udmeldte Mænd, var senest fastsat for Aarene 1930—36, begge medregnet, for Lauesens Vedkommende til 80 Kr. for hver Dag, Skydning har været signaleret. Overenskomsten, der var tinglyst som Hæftelse paa de paagældende Ejendomme, kunde af Lodsejerne opsiges med 2 Aars Varsel, regnet fra en Skydeperiodes Begyndelse.

Ved Skrivelse af 19. Maj 1936 opsagde Lauesen Overenskomsten til Ophør med Udløbet af Øvelserne i 1937 og forlangte, — da den Periode, for hvilken Erstatningsbeløbet var vedtaget, nu var udløbet, — Er-

statningen for 1937 fastsat til 2000 Kr. eller ved Taksation i Overensstemmelse med Overenskomstens Regler. Efter Forhandling med Generalkommandoen, der i Skrivelser af 18. Januar og 19. August 1937 anerkendte Opsigelsen, gik Lauesen dog ind paa for Skydeperioden i 1937 at modtage 80 Kr. daglig som hidtil. Den 17. August 1938 meddelte Lauesen i Anledning af en til ham rettet Henvendelse, at han var villig til at tillade Brug i 1938 mod Erstatning som hidtil, dog mindst 1000 Kr., hvilket Tilbud Generalkommandoen i Skrivelse af 20. s. M. erklærede ikke at kunne modtage. Da Forhandling viste sig forgæves, begærede Indstævnte Krigsministeriet den 8. September 1938 Fogdens Hjælp til for den kommende Skydeperiode at udsætte Proprietær Lauesen af og indsætte Hæren i Brugen af hans Ejendom i det ved Overenskomsten angivne Omfang.

Denne Begæring blev den 10. September 1938 taget til Følge ved Kendelse, afsagt af Fogedretten for Frederikssund Købstad m. v., hvorefter Fogden dekretede Lauesen udsat og Krigsministeriet indsat i Besiddelse af Ejendommen i det begærte Omfang, og Skydning fandt derefter Sted i 7 Dage i September.

Denne Kendelse er af Lauesen indanket for Landsretten. Efter at Lauesen under Ankesagens Forberedelse er afgaaet ved Døden, er hans i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Else Lauesen, f. Justesen, indtraadt i Sagen, og hendes endelige Paastand gaar ud paa, at Fogedforretningen kendes ulovlig, og at Indstævnte tilpligtes at betale en Erstatning for denne paa indtil 1000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 8. Oktober 1938.

Indstævnte har nedlagt Paastand om Kendelsens Stadfæstelse samt om Frifindelse forsaavidt angaar Erstatningskravet, hvorved bemærkes, at Parterne er enige om, at der tilkommer Appellantinden Erstatning for Rømning og Vederlag for Brugen af Ejendommen i Skydeperioden i 1938, og at Spørgsmaalet om denne Erstatnings Størrelse ikke paakendes under nærværende Sag.

Til Støtte for sin Paastand har Appellantinden anført, at Overenskomsten mellem Parterne i sin Helhed var bortfaldet i Henhold til Opsigelsen af 19. Maj 1936 fra Udløbet af Skydeperioden for 1937, og at der ikke iøvrigt findes nogen Hjemmel for Hæren til en Benyttelse som den heromhandlede af privat Ejendom. Appellantinden har i saa Henseende henvist til, at Indstævnte der uden Forbehold i Skrivelserne af 18. Januar og 19. August 1937 anerkendte Opsigelsen, allerede i Juli Maaned s. A. paa Grundlag af en af Generalkommandoen i 1936 afgivet Indstilling ved Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder havde gjort Skridt til at foretage Ekspropriation i Henhold til Lov Nr. 117 af 11. April 1934, bl. a. af den Appellantinden tilhørende Ejendom.

Indstævnte har heroverfor anført, at Overenskomsten kun kan anerkendes opsagt, forsaavidt angaar dens Bestemmelse om Vederlagets Fastsættelse, men at den iøvrigt ikke er Grundlaget for Indstævntes Ret, men kun indeholder en i begge Parter Interesse foretaget Fastsættelse af de nærmere Enkeltheder vedrørende Udøvelsen af en Hæren i Forvejen tilkommende Ret til Raaden over Arealerne. Indstævnte har i saa Henseende gjort gældende, at en saadan Ret til Brug af privat

Grund under Hærens Øvelser i Terrænet uden nogen Begrænsning med Hensyn til Brugens Art og Omfang gennem Aarhundreder har været anerkendt, naar den var nødvendig for Hærens Indøvning, hvilket i ganske særlig Grad gælder de heromhandlede Skarpskydninger, der ikke kan finde Sted indenfor de Militæret tilhørende, stærkt begrænsede Arealer.

Efter det oplyste maa Retten give Appellantinden Medhold i, at Overenskomsten er opsagt i sin Helhed, saaledes at den er ophørt med at have Gyldighed fra og med Afslutningen af Skydningerne i 1937.

Der maa vel nu gives Indstævnte Medhold i, at der inden for visse Grænser maa anerkendes en Ret for Militæret til uden Iagttagelse af Ekspropriationsreglerne og uden vedkommende Ejers Samtykke for Øvelsernes Skyld at gøre Brug af private Grundarealer, men da denne Ret maa antages begrundet i den Omstændighed, at det som Følge af visse militære Øvelser særlige Art vil være umuligt eller dog forbundet med særlige praktiske Vanskeligheder at benytte den sædvanlige Fremgangsmaade med Afslutning af Overenskomst eller Iagttagelse af Ekspropriationsreglerne, idet Øvelserne holdes til skiftende Tider, med vekslende Mandskabsstyrke og paa større fra Aar til Aar skiftende Arealer, findes den omhandlede Ret ikke at kunne anerkendes i et Tilfælde som det foreliggende, hvor det drejer sig om en regelmæssig, aarligt tilbagevendende Beslaglæggelse eller Brug af de samme, bestemt afgrænsede Arealer. I saadanne Tilfælde findes Krigsbestyrelsen — i Overensstemmelse med den hidtil benyttede Fremgangsmaade — at maatte være henvist til enten at slutte Overenskomst med de paagældende private Grundejere eller at benytte den ved Lov Nr. 117 af 11. April 1934 (jfr. tidligere Love af 10. Maj 1867, 24. April 1868 og 8. Juni 1912) hjemlede Adgang til Ekspropriation, hvorved bemærkes, at det af førstnævnte Lovs §§ 1 og 2 fremgaar, at den bl. a. omfatter Tilvejebringelse af »Skydeterræn« og »Skydebaner« for Hæren, og at Ekspropriationen kan ske »enten til Ejendom eller saaledes, at der alene erhverves en begrænset Brugsraadighed over det paagældende Areal«.

Som Følge af det anførte og med Bemærkning, at der er Enighed om at den paatænkte Ekspropriation af Appellantindens Ejendom ikke var afsluttet, da Fogedforretningen fandt Sted, findes der at maatte gives Appellantinden Medhold i, at den foretagne Fogedforretning har været uhjemlet.

Med Hensyn til Erstatningskravet har Appellantinden navnlig anført, at Arealerne er særdeles værdifulde til Udstykning til Sommerbeboelse, men at Salget i en for dette særlig gunstig Periode har været standset paa Grund af den ved Fogedforretningen skabte Usikkerhed med Hensyn til Frigørelsen for Militærets Brug.

Indstævnte har under Fremhævelse af, at Erstatning for den ved Fogedforretningen gennemførte Brug efter Aftale mellem Parterne vil blive fastsat ved Taksation af to retlig udmeldte Mænd, samt til, at der foreligger Beslutning om Ekspropriation af Arealerne, der i den nærmeste Fremtid vil blive iværksat, bestridt, at Appellantinden har nædtgjort at have lidt noget Tab, for hvilket der ikke ved de forestaaende Erstatningsfastsættelser kan paaregnes Dækning.

I denne Betragtning findes der at maatte gives Indstævnte Medhold, og Indstævnte vil derfor være at frifinde forsaavidt angaar Erstatningskravet.

Sagens Omkostninger findes Indstævnte at burde godtgøre Appellantinden med 200 Kr.

Tirsdag den 18. Marts.

Nr. 105/1940. **Den selvejende Institution Nordisk Insulinlaboratorium** (Selv) mod **Novo Terapeutisk Laboratorium** (Poul Jacobsen).

(Spørgsmaal om Krænkelse af Patentret).

Østre Landsrets Dom af 18. April 1940 (IV Afd.): De Sagsøgte, Novo Terapeutisk Laboratorium og A/S Medicinalco, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Den selvejende Institution Nordisk Insulinlaboratorium, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør til de Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med henholdsvis 2500 Kr. og 1200 Kr. inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet at det fastslaas at Indstævnte Novo Terapeutisk Laboratoriums Anvendelse af følgende af dem ved Fremstilling af Insulinpræparater benyttede Fremgangsmaader:

A. Til en Opløsning af Insulin, Zink og Protamin sættes en Opløsning af sekundært Natriumfosfat,

B. Til en Opløsning af Zink og Insulin sættes en Opløsning af Protamin og sekundært Natriumfosfat,

C. Til en Opløsning af Zink og Insulin sættes en Opløsning af sekundært Natriumfosfat og til den derved fremkomne Suspension sættes en Opløsning af Protamin,

er Indgreb i de Appellanterne ved dansk Patent Nr. 52310 hjemlede Rettigheder.

og at Anvendelsen af disse Fremgangsmaader medfører Erstatningspligt overfor Appellanterne.

Indstævnte har paastaaet Stadfæstelse og har gentaget en for Landsretten nedlagt subsidiær Paastand, gaaende ud paa at Indstævnte frifindes og dansk Patent Nr. 52310 kendes ugyldigt, idet Opfindelsen er beskrevet i offentlig tilgængeligt trykt Skrift den 18. Januar 1936 paa et Tidspunkt, hvor Ansøgningen manglede Angivelse af de Kendetegn, som fører til den ved den patenterede Fremgangsmaade tilsigtede nye Virkning.

Fem Dommere bemærker følgende:

Den ved Foreningen af Insulin og Protamin opstaaende Tungtopløselighed i Blod og Vævsvædske, der udgør Kærnen i Patentet, genfindes som et væsentligt Formaal ved Indstævntes ovenfor under C nævnte Præparat. At der til dette tilsættes Zink, hvorved dets Holdbarhed og retarderende Virkning forøges, kan ikke bringe Præparatet udenfor Patentets Beskyttelsesomraade. Forsaavidt Protaminet ved Indstævntes Præparat tilsættes Insulinet efter, at dette er udfældet ved Tilsætning af et alkaliserende Middel, medens de to Stoffer ifølge Patentet bringes i Forbindelse i en Opløsning, findes ej heller dette at være en Forskel af væsentlig Betydning, idet det i Patentet er forudsat og beskrevet, at ogsaa Protamininsulinatet i Appellantens Præparat ved en tilsvarende Tilsætning skal udfældes forinden Indsprøjtningen, og idet der ikke er Holdepunkter for at antage, at det udfældede Stof i Indstævntes Præparat bortset fra Tilsætningen af Zink er af anden Beskaffenhed eller Virkemaade end Udfældningen i Appellantens Præparat. Endelig findes ej heller den Omstændighed, at Indstævntes Præparat fremstilles færdigt til Indsprøjtning, medens Appellantens Præparat som nævnt skal alkaliseres før Brugen, eller at Indstævntes Præparat fremstilles med en Surhedsgrad, der er lavere end den, hvormed Appellantens Præparat ifølge det oplyste — uden at dette dog fremgaar af Patentet — fremstilles, og noget højere end den, det ifølge Patentet skal have, naar det indsprøjtes, at kunne bevirke, at de to Fremgangsmaader trods den ovenfor nævnte væsentlige Lighed dog kan anses som saa forskellige, at Indstævntes Fremgangsmaade ikke er patentkrænkende.

De under A og B nævnte Metoder har efter Indstævntes Anbringende kun været anvendt forsøgsvis; de er hurtigt forladt til Fordel for Metoden under C, og de paa disse Maader fremstillede Præparater har kun i ringe Grad været i Handelen. Disse Metoder har ikke været forelagt Skønsmændene, men Indstævnte har erkendt, at de frembyder større Lighed med den patenterede Fremgangsmaade end den under C nævnte.

Som Følge af det anførte maa alle tre Fremgangsmaader anses som Indgreb i Appellantens Rettigheder ifølge Patentet.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand bemærkes, at Patentet som i Dommen nævnt har Beskyttelse fra Indleveringsdagen, 8. April 1935, og Patentkommissionen har altsaa ikke gjort Brug af Patentlovens § 14 til at fastsætte Indleveringsdagen til et Tidspunkt efter 18. Januar 1936. Den Ændring i Beskrivelsen af Fremgangsmaaden, der efter Indstævntes Formening burde have ført til en saadan ny Fastsættelse af Indleveringsdagen, skulde bestaa i, at den første Beskrivelse ikke — som derimod sket i det i Paastanden nævnte trykte Skrift, der er forfattet af Lederen af den appellerende Institution — omtaler den Alkalisering, der maatte foregaa med det ved Forening af Insulin og Proteinstof dannede Produkt. Det maa imidlertid antages, at

dette fra Begyndelsen af har været forudsat som et nødvendigt Led i Fremstillingen af Stoffet færdigt til Brug, hvormed det stemmer, at Fabrikant Thorvald Petersen, der er knyttet til det indstævnte Laboratorium, i en fremlagt Erklæring har udtalt, at han allerede den 26. Januar 1935 fik Oplysning om, at det af Protein og Insulin bestaaende Præparat, hvormed Nordisk Insulinlaboratorium arbejdede, maatte indbringes i Organismen efter Udfældning ved Alkalisering. Som Følge heraf findes Patentkommissionen at have været berettiget til at fastsætte Prioritetsdatoen som sket, og da Skriftet af 18. Januar 1936 herefter ikke har været nyhedsskadeligt i Medfør af Patentlovens § 1, Stk. 2, Nr. 3, vil der ikke kunne gives Indstævnte Medhold i denne Indsigelse.

Som Sagen foreligger oplyst, findes der ikke tilstrækkeligt Grundlag til at træffe Afgørelse om, hvorvidt Indstævnte har paadraget sig Erstatningsansvar.

Herefter stemmer de nævnte Dommere for at tage Appellantens Paastand angaaende Ulovligheden af Indstævntes Fremgangsmaader til Følge og for at paalægge Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 12.000 Kr.

Fire Dommere bemærker følgende:

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Erklæring har Patentkommissionen bl. a. udtalt, at Formaalet med den patenterede Opfindelse efter Kommissionens Skøn er at danne en holdbar Opløsning, af hvilken Protamininsulinforbindelsen kan udfældes kort før Brugen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at den deri beskrevne, af det indstævnte Laboratorium anvendte Fremgangsmaade til Fremstilling af dets Produkt, hvilken Fremgangsmaade maa antages at svare til den i Appellantens Paastand under C nævnte, ikke indeholder nogen Krænkelse af Appellantens Patentret. Med Hensyn til de i Paastanden under A og B nævnte Fremgangsmaader er der derhos ikke forelagt Højesteret saadanne Oplysninger, at det paa Grundlag heraf findes at kunne fastslaaes, at disse Fremgangsmaader, der som ovenfor nævnt kun har været anvendt forsøgsvis en kortere Tid, frembyder en saadan Lighed med den af Appellanten anvendte, at der herved foreligger Patentkrænkelser.

Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen, forsaavidt den er paaanket.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

De ovennævnte af Indstævnte, Novo Therapeutisk Laboratorium, benyttede Fremgangsmaader ved Fremstilling af Insulinpræparater er Indgreb i de af Appellanten, Den selv-ejende Institution, Nordisk Insulinlaborato-

rium, ved dansk Patent Nr. 52310 hjemlede Rettigheder.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 12.000 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. April 1935 blev der af cand. pharm., Frøken Ingrid Wodstrup-Nielsen, der er Afdelingsleder hos Sagsøgerne, Den selvejende Institution Nordisk Insulinlaboratorium, til Patentdirektoratet indgivet Ansøgning om Patent, i hvilken Patentkravet var formuleret saaledes:

»Fremgangsmaade til Fremstilling af et Insulinpræparat, karakteriseret ved, at Insulin (Insulinhydroklorid) bringes i Opløsning sammen med et basisk Stof, f. Eks. Clupein, der er i Stand til i Forening med Insulinet uden Forringelse af detses fysiologiske Virkeevne at danne et homogent Produkt, som er væsentlig tungere opløseligt i Blodplasma og Vævsvædske end Insulinhydroklorid.«

Efter at der fra Patentdirektoratets Side var reist forskellige Indvendinger mod Formuleringen af Patentkravet, der bl. a. betegnedes som for ubestemt, indgav Frk. Wodstrup-Nielsen den 18. Oktober 1935 en ændret Patentansøgning, i hvilken Patentkravet formuleredes saaledes:

»Patentkrav.

Fremgangsmaade til Fremstilling af et Insulinpræparat, karakteriseret ved, at Insulin (Insulinhydroklorid) bringes i Opløsning sammen med et overfor Insulinets fysiologiske Virkeevne inert alkalisk Protein eller Proteinspaltningsprodukt, f. Eks. Clupein, hvorved der faas et homogent Produkt, som er væsentlig tungere opløseligt i Blodplasma og Vævsvædske end Insolinhydroklorid.«

I Skrivelse af 8. November 1935 meddelte Patentdirektoratet derefter, at den i Patentloven af 13. April 1894 § 16 foreskrevne offentlige Bekendtgørelse vilde blive udstedt den 25. s. M., hvilket derefter skete.

Der fremkom nu fra Sagsøgte, Novo Terapeutisk Laboratorium, den 17. Januar 1936 Indsigelse mod Patenteringen, hvilken Indsigelse begrundedes dels med, at Opfindelsen ikke var ny, idet den forinden Patentansøgningens Indgivelse havde været Genstand for et Foredrag af Dr. H. C. Hagedorn i dansk Selskab for intern Medicin den 25. Januar 1935 og derfor i Henhold til Patentlovens § 1, Nr. 3, var udelukket fra Patentering, dels med at Patentering var afskaaret ved Patentlovens § 1, Nr. 4, idet der i Virkeligheden var Tale om Patent paa et Lægemiddel, dels endelig med at Patentering vilde stride mod Patentlovens § 1, 1. Stk., idet Opfindelsen ikke kunde udnyttes industrielt.

Endvidere indkom en den 18. Januar 1936 dateret Indsigelse fra »Foreningen af Medicinalfabrikker af 1933«, hvoraf Medsagsøgte, A/S Medicinalco, er Medlem, hvilken Indsigelse begrundedes med, at Opfindelsen angik et Lægemiddel, der i Henhold til Patentlovens § 1, Nr. 4, ikke kan patenteres.

Efter at der derefter fra Patentdirektoratet var ført nogen Korrespondance med Frøken Wodstrup-Nielsen og de Indsigende, meddelte Direktoratet, efter at Sagsøgerne var indgaaet paa at foretage forskellige Ændringer i Beskrivelsen og Patentkravet, den 4. September 1936 disse, at Patentet vilde blive udfærdiget, hvorefter det udstedtes den 30. September 1936 og offentliggjordes den 19. Oktober 1936 som Patent Nr. 52310 og som gældende for Sagsøgerne med Beskyttelse fra den 8. April 1935.

I Patentbeskrivelsen anføres, at Insulin, der indsprøjtes under Huden paa Patienten, overgaar i Blodet og udøver sin Virkning med ret stor Hurtighed, undertiden saa voldsomt, at det medfører forgiftningstilignende Tilfælde. Denne Egenskab hos Insulin medfører endvidere den Ulempe, at Indsprøjtningen skal gentages efter forholdsvis kort Tids Forløb. Det anføres, at der blandt Insulinets fysiske Virkninger findes den, at Stoffet er let opløseligt i Blodplasma og Vævsvædske, og det er denne Egenskab, der bevirker, at Insulinet meget hurtigt udøver sin Virkning i den menneskelige Organisme med Fremkomst af de i det foregaaende omtalte Ulemper. Efter at det er omtalt, at man paa forskellige andre Maader har søgt at afbøde de nævnte Ulemper ved Insulinet, hedder det videre i Beskrivelsen:

»Opfindelsen angaar en Fremgangsmaade til Fremstilling af et Insulinpræparat, ved hvilket de i det foregaaende anførte Ulemper er søgt afhjulpet, og med dette Formaal for Øje er Fremgangsmaaden bestemt saaledes, at den er simpel og giver et lidet sammensat Præparat, der er væsentligt tungere opløseligt i Blodplasma og Vævsvædske end det hidtil almindeligvis benyttede Insulin, Insulinhydroklorid.

Den omhandlede Fremgangsmaade er baseret paa Erkendelsen af, at et Insulinsalt, naar det under passende Omstændigheder bringes sammen med et Protamin, gaar i Reaktion med Protaminet, ved hvilken Reaktion der som kemisk Forbindelse dannes Protamininsulinat.

Fremgangsmaaden bestaar i, at der fremstilles en som Reaktionsmasse tjenende inderlig Blanding af en Opløsning af et Insulinsalt og en Opløsning af et Protamin under Benyttelse af et saadant indbyrdes Mængdeforhold mellem Insulinsalt og Protamin, at der ved Ændring af den fremkomne Masses pH-Værdi til mellem 6 og 8 fremkommer en Udfældning, Udfældning af Protamininsulinat. Almindeligvis svarer denne Betingelse til, at Vægtmængden af Protamin skal være ca. $\frac{1}{9}$ — $\frac{1}{10}$ af Vægtmængden af Insulinsalt.

Det bemærkes, at Reaktionen finder Sted ved almindelig Temperatur og foregaar meget hurtigt.

Som Eksempel paa S sammensætningen af Reaktionsblandingen skal det anføres, at denne kan bestaa af en Blanding af en vandig Opløsning af 10 Vægtdele Insulinhydroklorid og en vandig Opløsning af 1,2 Vægtdele Clupein med en samlet Mængde Opløsningsmiddel, Vand, der er lig med 6 cm³ for hver 11,2 mg Insulinhydroklorid af Clupein.

Den dannede kemiske Forbindelse Protamininsulinat er meget tungt opløselig ved Surhedsgraden svarende til pH-Værdiområdet 7—7,5 medens i Modsætning hertil begge Reaktionskomponenterne er let opløselige ved disse Surhedsgrader.

Hele Reaktionsmassen bestaar efter den hurtigt løbende Reaktions Tilendebning af en Opløsning af Protamininsulinat, der danner det omhandlede Insulinpræparat. Dette Præparat indfyldes i Ampuller, der hver optager et Indhold svarende til et vist Antal internationale Insulinheder, saa at Præparatet er bestemt til at gaa i Handelen, indfyldt i saadanne Ampuller. Opløsningen bør ikke benyttes som saadan, men efter Udfældning ved Tilsætning af et alkaliserende Stof.

Den ved Benyttelsen af et Insulinpræparat som det omhandlede fremkommende Virkning vil i den menneskelige Organisme forløbe betydeligt langsommere og derfor ogsaa betydeligt mildere, end Tilfældet er, naar Insulinhydroklorid benyttes, og dette langsommere Virkningsforløb bevirker tillige, at Gentagelse af en Indsprøjtning først behøver at finde Sted efter en forholdsvis lang Tidsperiode.«

Endelig angives Patentkravet saaledes:

»Fremgangsmaade til Fremstilling af et Insulinpræparat, karakteriseret ved, at der fremstilles en som Reaktionsmasse tjenende inderlig Blanding af en Opløsning af et Insulinsalt og en Opløsning af et Protamin under Benyttelse af et saadant indbyrdes Mængdeforhold mellem Insulinsalt og Protamin, at der efter Reaktionen Tilendebning fremkommer en Protamininsulinatopløsning, i hvilken der ved Ændring af den fremkomne Masses pH-Værdi til mellem 6 og 8 fremkommer en Udfældning, Udfældning af Protamininsulinat.«

Samtidig med Meddelelsen til Sagsøgerne om, at Patent vilde blive udfærdiget, gav Patentdirektoratet Sagsøgte »Novo« og Foreningen af Medicinalfabrikker af 1933 Meddelelse derom. I Skrivelse af 4. September 1936 til »Novo« hedder det bl. a.:

»— — — Patentkommissionen finder, at det Møde, ved hvilket det i Indsigelsen ommeldte Foredrag blev holdt, ikke har været af en saadan Karakter, at det, der er fremkommet paa Mødet, kan betragtes som derved gjort almindelig tilgængeligt, — — — samt at Fremgangsmaadens tekniske Virkning ikke er udelukkende terapeutisk, idet Midlet ikke skal bruges som saadant. Fremgangsmaaden er ejendommelig ved et saadant Forhold mellem Insulin- og Protaminopløsning, at der faas en klar Opløsning, og Produktet skal inden Anvendelsen alkaliseres, hvorved Forbindelsen, det tungere opløselige Lægemiddel, udfældes. Det maa endelig anerkendes, at Ansøgningen angaar en industrielt anvendelig Fremgangsmaade.«

Sagsøgerne har derefter i en Række andre Lande opnaaet Patent paa deres Ofindelse, medens Patent er nægtet i England.

I Foraaret 1937 rettede Sagsøgte »Novo« Henvendelse til Sagsøgerne med Forespørgsel om, paa hvilke Betingelser Sagsøgerne vilde bortgive Udøvelsesretten til den patenterede Fremgangsmaade, men modtog Svar fra Sagsøgerne, at disse ikke for Tiden vilde give Sagsøgte Udøvelsesret.

Imidlertid var der særlig i Amerika eksperimenteret med Fremstilling af Insulinpræparater, i hvilke Insulinets lette Opløselighed i Blodplasma og Vævsvædske var søgt modarbejdet ved Tilsætning af ret betydelige Mængder Zink, hvilken Tilsætning antoges tillige at kunne have Betydning for de fremstillede Præparaters Holdbarhed.

Sagsøgte »Novo«, der efter det oplyste har produceret Insulin siden 1925, begyndte efter Modtagelsen af det omtalte Afslag fra Sagsøgerne, Fremstillingen af et Produkt, som af dem under Betegnelsen »Zink-Protamin-Insulin NOVO« bragtes i Handlen i Begyndelsen af 1938 saavel her i Landet som i Udlandet. Endvidere har Sagsøgte, A/S Medicinalco, paabegyndt Forhandling af et Produkt, kaldet Zink-Protamin-Insulin MCO«, der efter det oplyste leveres dem af »Novo« og er det samme Produkt som »Zink-Protamin-Insulin Novo«.

Sagsøgerne hævder, at der ved Fremstillingen af de nævnte Insulin-præparater maa være anvendt en Fremgangsmaade, som omfattes af Sagsøgernes fornævnte danske Patent Nr. 52310, og at de Sagsøgte derfor har krænket Sagsøgernes Patentrettigheder gennem Fremstillingen og Forhandlingen af de nævnte Produkter, jfr. Patentlovens § 5, Nr. 1 og 2.

Sagsøgerne har herefter under nærværende Sag ved Stævning af 18. Juni 1938 nedlagt Paastand paa, at de Sagsøgte, Novo Terapeutisk Laboratorium, tilpligtes at anerkende, at det af dem fabrikerede og under Betegnelsen Zink-Protamin-Insulin Novo forhandlede Produkt er fremstillet i Strid med Sagsøgernes danske Patent Nr. 52310, og at de tilpligtes at ophøre med Fremstilling og Forhandling af dette Produkt, at de Sagsøgte, A/S Medicinalco, tilpligtes at anerkende, at det af Novo Terapeutisk Laboratorium fremstillede, af A/S, Medicinalco under Betegnelsen Zink-Protamin-Insulin »MCO« forhandlede Produkt er fremstillet i Strid med Sagsøgernes danske Patent Nr. 52310, og at de Sagsøgte A/S Medicinalco tilpligtes at ophøre med Forhandling af det nævnte Produkt, og at begge de Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at de er erstatningspligtige overfor Sagsøgerne for Krænkelse af disses danske Patent Nr. 52310.

Begge de Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, hvorhos Sagsøgte »Novo« har nedlagt en subsidiær Paastand.

De Sagsøgte har indledningsvis bemærket, at det Præparat, der i Sagsøgernes Patentkrav anføres som Resultatet af den patenterede Fremgangsmaade: »en Protamininsulinopløsning, i hvilken der ved Ændring af den fremkomne Masses pH-Værdi til mellem 6 og 8 fremkommer en Udfældning, Udfældning af Protamininsulinat«, er et Lægemiddel, der af Sagsøgerne er bragt i Handlen under Betegnelsen »Insulin Leo Retard« og af Sundhedsstyrelsen er anerkendt som et af de i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om Apotekervæsnet § 32 omhandlede medicinske Specialiteter. Det forhandles i Æsker med 6 Ampuller, hvoraf de 5 indeholder Præparatet og den 6. indeholder det alkaliserende Stof, som nødvendigvis maa tilsættes Præparatet, der under Opbevaringen i Ampullerne af Holdbarhedshensyn har en Reaktion svarende til $\text{pH} = \text{ca. } 3,5$, naar det skal bruges, idet Vævsvædskens Protein ellers virker som Beskyttelseskoloid og kan forhindre den tilsigtede Udfældning af Protamininsulinat i Vævene. Selve Præparatet kan altsaa som Lægemiddel ikke patenteres efter Patentlovens § 1 Nr. 4), Patentet omfatter kun, hvad dets Ordlyd angiver: den Fremgangsmaade at blande en Opløsning af et Insulinsalt og en Opløsning af et Protamin til en Reaktionsmasse i det indbyrdes Mængdeforhold, som medfører,

at den Protamininsulinopløsning, som fremkommer efter Reaktionen Tilendebringelse, har en pH-Værdi, som ikke ligger mellem 6 og 8 og skal ændres for at faa denne Værdi.

Ud fra dette Standpunkt har de Sagsøgte anført, at hverken de Udgangsstoffer, de bruger, den Fremgangsmaade, de anvender, eller det Præparat, de fremstiller, henholdsvis forhandler, falder indenfor Rammen af Sagsøgenes Patent. Sagsøgte »Novo« har om sine Udgangsstoffer og sin Fremstillingsmaade oplyst følgende: 80 mg Zink og 40.000 Enheder Insulin opløses i 550 cm³ Vand, hvortil sættes 250 cm³ af en vandig Opløsning af 1,0 g sekundært Natriumfosfat, hvorved der fremkommer en Udfældning af Zink-Insulin. Først naar denne Udfældning (»Suspension«), hvis pH-Værdi ligger ved 5,6, er fremstillet, tilsættes 200 cm³ af en Opløsning indeholdende 350 mg Protamin. Der er altsaa i Parternes Præparater forskellige Udgangsstoffer, hvoraf Zink er meget virksomt. Medens den patenterede Fremgangsmaade i Patentkravet beskrives saaledes, at der fremstilles »en som Reaktionsmasse tjenende inderlig Blanding af en Opløsning af et Insulinsalt og en Opløsning af et Protamin«, fremstiller de Sagsøgte slet ingen Reaktionsmasse af Opløsninger af et Insulinsalt og et Protamin, men tilsætter først til sidst som anført Protamin til den fornævnte Udfældning af Zink-Insulin. Ved denne Fremgangsmaade er kun ca. 5 pCt. af Insulinet i Opløsning, medens de ca. 95 pCt. er indgaaet i Udfældningen og altsaa ikke danner en Opløsning. Patentkravets Udtryk maa — saaledes som ogsaa angivet i Patentdirektoratets fornævnte Skrivelse af 4. September 1936 — forstaaes saaledes, at det fremkomne Præparat er en klar Opløsning, hvad »Insulin Leo Retard« ogsaa er, og Præparatet skal inden Anvendelsen alkaliseres, d. v. s. ændres med Hensyn til pH-Værdi, der er et Udtryk for en Vædskes Surhedsgrad, saaledes at forstaa, at sur Reaktion betegnes med pH-Værdi under 7, neutral Reaktion med pH-Værdi 7 — Vands og Blods Reaktion — og alkalisk Reaktion med pH-Værdi over 7; da den af »Novo« fremstillede Suspension ligesom det endelige Præparat har en pH-Værdi af ca. 5,6, kan Præparatet direkte indsprøjtes i Blodet, uden at det ved Alkalisering skal bringes indenfor de i Patentkravet angivne Grænser 6 og 8. Denne pH-Værdi bidrager til Præparatets Holdbarhed, som i hvert Fald gælder 1 Aar overfor 6 Maaneder for »Insulin Leo Retard«, og baade derved og paa andre Punkter er det væsentlig afvigende fra Insulin Leo Retard. Det er ingen klar Vædske, men en geleagtig Masse, som ved Opbevaring sætter betydeligt Bundfald i det Glas, hvori Præparatet sælges, og som derfor maa rystes før Præparatet bruges direkte fra Glasset uden yderligere Behandling. Det hænger ikke saa fast ved Glasset som Insulin Leo Retard, og det har en fra dette afvigende terapeutisk Virkning, idet det virker langsommere og for længere Tid, saaledes at de to Præparaters Anvendelighed overfor de enkelte Patienter maa afgøres af Lægerne efter Patientens Tilstand. Der er efter de Sagsøgte Mening kun et Lighedspunkt mellem de to Produkter, nemlig at et Protamin anvendes i Forbindelse med Insulin, men Sagsøgerne har ikke opnaaet og har ikke kunnet opnaa Patent blot paa en Forbindelse af Insulin med den Gruppe Protein-stoffer, der omfattes af Betegnelsen Protaminer, Clupein, Salmiri-

din m. v. — hvilket vilde være ensbetydende med Patent paa et Lægemiddel —, men kun paa en Fremgangsmaade til Fremstilling af Protamininsulinatopløsning paa den i Patentkravet beskrevne Maade.

Sagsøgerne har heroverfor henvist til, at det centrale i Opfindelsen er, at man ved at forbinde Insulin med et Protamin i bestemt Forhold ændrer Insulinets lette Opløselighed uden at skade dets terapeutiske Virkning. Heroverfor er det uden Betydning, om Produktet fremstilles med højere eller lavere pH-Værdi. Det af Sagsøgerne ved den patenterede Fremgangsmaade fremstillede Produkt er den i Patentkravet beskrevne Protamininsulinatopløsning, der er bragt i Handlen under Navn af »Insulin Leo Retard«. Selv om det erkendes, at dette Produkt ikke med retarderende Virkning kan anvendes til Indsprøjtning uden forinden at blandes med et alkaliserende Stof, hvorved dets pH-Værdi forhøjes fra ca. 3,5 til ca. 7, svarende til Blodets Reaktion (Surhedsgrad), er det for Opfindelsen og Patenteringen afgørende, at det er lykkedes ved at forbinde Insulin med Protamin at forrykke Opløselighedspunktet uden at skade Insulinets terapeutiske Virkning. Om det ene eller det andet af de to Produkter er mest holdbart eller lettest praktisk anvendeligt er uden Betydning for Spørgsmaalet, om Patentet er krænkert.

Sagsøgerne erkender, at Patentkravet i dets endelige Formulering er begrænset i Forhold til de tidligere Formuleringer derved, at det Stof, med hvilket Insulinet skal bringes i Opløsning, nu kun er et Protamin, medens de tidligere Formuleringer angav henholdsvis »et basisk Stof« og »et inert alkalisk Protein eller Proteinspaltningsprodukt«; men de bestrider, at det er berettiget at fortolke Patentkravet yderligere indskrænkende, navnlig saaledes at Patentet ikke skulde yde Beskyttelse, saafremt det andet Produkt ikke danner nogen »klar Opløsning«, eller saafremt Produktet bringes til Udfældning ved en pH-Værdi, der ligger udenfor de i Patentkravet anførte Tal 6 og 8, der efter Sagsøgernes Mening ikke er angivet som Udtryk for nogen Grænse, men kun medtagne som beskrivende den karakteristiske Egenskab ved Produktet, at Udfældning af Protamininsulinatopløsningen normalt uden Alkalisering foregaar ved en pH-Værdi under 6, nemlig ca. 3,5. Efter Sagsøgernes Mening maa Patentkravet overfor Krænkelser af selve den Idé, der ligger til Grund for Opfindelsen, under Hensyn til Værdien af denne (»Opfindeshøjden«) fortolkes vidt, særlig i Betragtning af, at der ikke ved det af Sagsøgte »Novo« fremstillede Produkt er gjort nogen selvstændig Indsats af Betydning. De af Sagsøgte paaberaabte Forskelligheder fra Sagsøgernes Produkt er ikke af en saadan Art, at de kan bringe »Novo«s Produkt udenfor Patentets Rammer, og de har efter Sagsøgernes Mening netop ikke andet Formaal end at omgaa Patentet. For saa vidt det gøres gældende, at »Novo«s Fremgangsmaade er

---

Færdig fra Trykkeriet den 16. April 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 3

Tirsdag den 18. Marts.

væsensforskellig fra Sagsøgernes derved, at »Novo« først foretager en Alkalisering af Insulinet (og en Tilsætning af Zink) og først derefter tilsætter Protamin, er det en blot Ombytning af Fremgangsmaadens enkelte Led, foretaget netop for at omgaa Patentet og udnytte den patenterede Opfindelse, hvis Kerne er, at man sætter Protamin til Insulin for at opnaa retarderende Virkning. Sagsøgerne kan heller ikke erkende, at den Omstændighed, at der tilsættes Zink, kan bringe »Novo«s Produkt udenfor Patentet. De erkender, at det ved Forsøg foretaget i Amerika, er paavist, at Tilsætning af Zink til Protamininsulinet har den Virkning at gøre Produktet endnu mere retarderende, og at der saaledes er Tale om en yderligere Opfindelse, der muligvis kunde begrunde et Afhængighedspatent, men Forudsætningen for dette er stadig Sagsøgernes Opfindelse, hvad man da ogsaa i Amerika har erkendt derved, at de Fabrikker, der sætter Zink til Protamininsulinet, stadig betaler Licensafgift til Sagsøgerne.

Under Sagen har Professor, Dr. Einar Biilmann, Professor, Dr. Rich. Ege og Apoteker Th. Sv. Thomsen som Skønsmænd i en af dem afgivet Erklæring besvaret en Række af Parterne stillede Spørgsmaal. Skønsmændene — med Undtagelse af Professor Biilmann, der var syg — har under Domsforhandlingen vedstaaet deres Skønserklæring og har besvaret Spørgsmaal stillede til dem af Parterne. Af Erklæringen fremhæves følgende:

Idet Sagsøgerne i Spørgsmaal I oplyser, at Parterne er enige om, at der ved Centrifugering af det af de Sagsøgte fremstillede Produkt kan fremstilles en klar Opløsning, der ved Indstilling paa pH 6—8 udfælder et Bundfald, har de forelagt Skønsmændene Spørgsmaal om, hvorvidt dette Bundfald indeholder det i Patentskriftet som Protamininsulinet betegnede karakteristiske Produkt af Insulin og Protamin. Skønsmændene har besvaret dette med, »at Opløsningen ligesom Sagsøgernes Præparat indeholder baade Insulin og Protamin og giver ligesom dette ved den nævnte Alkalisering et Bundfald, der indeholder Insulin og Protamin. Det er overvejende sandsynligt, at de to Bundfald er af samme Art og Virkemaade«. Endvidere har de paa Spørgsmaal O fra de Sagsøgte, der oplyser, at dette Bundfald indeholder mindst 10 pCt. Zink, svaret, »at hvis de 10 pCt. Zink væsentlig optræder som en indifferent Indblanding, kan de to Bundfald godt i terapeutisk Henseende være af samme Art og Virkemaade«.

Paa Spørgsmaal II a om der i den ved Centrifugering af den af Sagsøgte beskrevne Blanding af Insulin, Zink og Natriumfosfat fremkommende klare Vædske opstaar et Bundfald, naar man tilsætter Protamin under saadanne Betingelser, at Vædskens Reaktion holdes uforandret, har Skønsmændene svaret bekræftende og paa yderligere Spørgsmaal II b tilføjet, at dette Bundfald indeholder Protamin og Insulin.

Selv om det herefter maatte kunne fastslaas, at de to Produkter skønt forskellige i S sammensætning med Hensyn til Art og Virkemaade ikke er væsensforskellige, findes der at maatte gives de Sagsøgte Medhold i, at dette ikke er afgørende for Sagen, idet Sagsøgerne efter Patentkravets Indhold kun har faaet patenteret en bestemt Fremgangsmaade til Fremstilling af »Protamininsulinat«.

Der maa endvidere gives de Sagsøgte Medhold i, at det maa anses for karakteristisk for den patenterede Opfindelse, at der paa den i Patentkravet beskrevne Maade skal fremkomme en Opløsning — og at dette maa forstaas som en klar Opløsning —, i hvilken Udfældningen sker ved en pH-Værdi imellem 6 og 8.

Der har i disse Henseender været rettet forskellige Spørgsmaal til Skønsmændene, der bl. a. har udtalt, jfr. Svar ad Spørgsmaal X a, at Ordet »Opløsning« i Patentskrifter almindeligvis giver Udtryk for, at der skal anvendes en »teknisk klar« Opløsning og jfr. Svar ad Spørgsmaal B, at det efter Ordlyden af Patentet i nærværende Sag maa ventes, »at der ved den patenterede Fremgangsmaade dannes en Opløsning af »Protamininsulinat«, som enten er klar eller højst indeholder relativt uvæsentlige Mængder af »Protamininsulinat« eller dets Komponenter i uopløst Form«.

Følgende af de Sagsøgte under L stillede Spørgsmaal:

»Mener Skønsmændene, at der foreligger en anden Fremgangsmaade i Patentlovens Forstand, hvis der som i det her foreliggende Tilfælde anvendes en Opslemning, hvori ca. 95 pCt. af det paagældende Stof foreligger udfældet, og saaledes at Slutresultatet bliver, at ca. 98 pCt. af det paagældende Stof foreligger udfældet?« besvares af Skønsmændene saaledes:

Spørgsmaalet kan ikke besvares saa alment, som det er stillet. Men for at besvare den Side af Spørgsmaalet, der efter vor Mening har Interesse og tilmed væsentlig Interesse i den foreliggende Sag, skal vi udtale, at vort Skøn er følgende:

Hvis f. Eks. en uopløst Insulinforbindelse bringes til at forene sig med Protamin uden intermediært at være gaaet i Opløsning, vil der foreligge en anden Fremgangsmaade, end naar Reaktionen udelukkende finder Sted mellem Komponenterne i opløst Tilstand.

Er Tilfældet derimod, at en ringe Del af Stoffet, f. Eks. 5 pCt., ikke er uopløst, men reagerer i opløst Tilstand med Protaminet, da maa det afhænge af en Række Omstændigheder, om Fremgangsmaaden kan betegnes som forskellig fra den patenterede.

Med særlig Henblik paa den foreliggende Sag skal vi udtale, at hvis der herved opstaar en Reaktionsmasse, som indeholder ca. 95 pCt. af Insulinet i uopløst Form og kun ca. 5 pCt. af Insulinet i opløst Form — sammen med noget Protamin —, da maa det tages i Betragtning,

om den dannede Opløsning af Insulin og Protamin indeholder disse Stoffer i en saadan Mængde, at Opløsningen, efter Fraskillelsen af den uopløste Substans har terapeutisk Værdi som en »Reaktionsmasse«, hvoraf Protamininsulinat kan udfældes ved Alkalisering, eller om Koncentrationerne af Insulin og Protamin er saa lave, at Opløsningen ikke har terapeutisk Værdi, saa at Dannelsen af Opløsningen ved Siden af det faste Stof ikke kan betegnes som en tilstræbt Fremstilling af en Opløsning af samme eller lignende terapeutisk Værdi, som den ved den patentbeskyttede Fremgangsmaade dannede, men kun kan betragtes som et, muligvis uundgaeligt, værdiløst Biprodukt ved Dannelsen af den uopløste Substans, hvis Fremstilling er det virkelige Formaal.»

Paa yderligere Spørgsmaal — Spørgsmaal U b — erklærer Skønsmændene, at saavidt dem bekendt, »finder saa svage Insulinopløsninger, som findes i Novos Præparat (uafhængig af, om Opløsningen indeholder 2 eller 5 pCt. af den totale Insulinmængde) ikke praktisk Anvendelse.»

Paa Grundlag af det saaledes anførte finder Retten at maatte fastslaa, at der ved Fremstillingen af det af de Sagsøgte »Novo« tilvirkede, og af de Sagsøgte »Medicinalco« forhandlede Produkt er anvendt en Fremgangsmaade, der er saa forskellig fra den, paa hvilken Sagsøgerne har opnaaet Patent, at der ikke fra de Sagsøgte Side foreligger nogen Krænkelse af Sagsøgernes ved Patenteringen opnaaede Eneret.

Det fremhæves herved særligt, at der ikke ved den af de Sagsøgte »Novo« anvendte Fremgangsmaade fremkommer den i Patentkravet beskrevne som Reaktionsmasse tjenende inderlige Blanding af de to Opløsninger, og at Sagsøgte Præparat fremkommer som et endeligt Produkt, i hvilket i Modsætning til det i Patentet beskrevne en Ændring af pH-Værdien ifølge Udtalelse fra Skønsmændene ikke har terapeutisk Nyttéværdi.

Herefter vil de Sagsøgte Frifindelsespaastande være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale med 2500 Kr. til de Sagsøgte, Novo Terapeutisk Laboratorium, og 1200 Kr. til de Sagsøgte, A/S Medicinalco.

Torsdag den 20. Marts.

Nr. 156/1940. Forsikringsaktieselskabet »**National**« (David)
m o d

Husejer **Anders Lund Hansen** (Gamborg efter Ordre).

(Spørgsmaal om Appellantens Forpligtelser i Henhold til en Ulykkesforsikringspolice).

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1940 (V Afd.): De Sagsøgte, Forsikringsaktieselskabet »National«, bør til Sagsøgeren, Husejer Anders Lund Hansen, betale 780 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 20. Marts 1940, til Betaling sker. De Sagsøgte kendes derhos pligtige

at betale Erstatning for Sagsøgerens eventuelle Invaliditet i Overensstemmelse med Policens Bestemmelser desangaaende. Endelig betaler de Sagsøgte Sagens Omkostninger til Sagsøgeren med 200 Kr. De idømte Beløb at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd med Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har det appellerende Selskab nedlagt Paa-stand principalt om, at Indstævnte tilpligtes at betale Selskabet 908 Kr. 50 Øre, subsidiært om, at han tilpligtes at betale 132 Kr. 50 Øre, og at den Invaliditetserstatning, som Indstævnte maatte have Krav paa, udredes efter Policens Bestemmelser om halv Erstatning i Tilfælde af midlertidig Arbejdsløshed.

For Højesteret har Selskabet ikke paaberaabt sig Forsikringsaftalelovens § 4.

Fem Dommere bemærker følgende:

Ved de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger, bl. a. om Selskabets Praksis med Hensyn til Overtagelse for egen Regning af Ulykkesforsikringer kan det ikke anses godtgjort, at Selskabet saafremt det havde faaet Oplysning om de Indstævnte tidligere overgaaede Ulykkestilfælde, ikke vilde have antaget Forsikringen, og det tiltrædes herefter, at Selskabet ikke er anset fritaget for Ansvar i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 6.

Det maa endvidere antages, at det med Hensyn til Spørgsmaalet om Forsikringens Træden ud af Kraft som Følge af den stedfundne Ændring af Erhvervsvirksomhed efter Bestemmelserne i Policen og Begæringen maa være afgørende, om Indstævnte som Følge af Ændringen ikke længere var forsikringsberettiget i Henhold til Ulykkesforsikringsloven.

Efter de nu foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at Indstævnte — der før Juli 1938 af og til af sin Svoger, Brøndgraver Jacobsen, havde været antaget til Dræningsarbejde, hvorved Jacobsen var Formand — i Tiden fra Juli 1938, til det heromhandlede Ulykkestilfælde indtraf, sammen med Jacobsen har arbejdet ved Brøndgravning i ca. 3 Uger ialt. Efter Jacobsens Forklaring var det ham, der traf Aftale om Udførelsen af de paagældende Arbejder, ligesom det var ham, der ledede Arbejderne, idet Indstævnte efter hans Mening ikke havde tilstrækkelig Forstand paa Brøndgravning til selv at kunne paatage sig saadant Arbejde. Da Indstævnte kom til Skade, var der ikke noget Arbejde i Gang, og Jacobsen havde heller ikke truffet Aftale om noget Arbejde, men det var hans Hensigt, saa snart der kom et nyt Arbejde, at anmode Indstævnte om at arbejde sammen med sig.

Efter det saaledes foreliggende maa det antages, at Indstævnte under Brøndgravningerne arbejdede i Jacobsens Tjene-

ste, saaledes at han vedblivende var forsikringsberettiget i Henhold til Ulykkesforsikringsloven, og at den heromhandlede Forsikring herefter ikke var traadt ud af Kraft, da Ulykkestilfældet indtraf. Da Indstævnte imidlertid paa dette Tidspunkt maa anses at have været midlertidig arbejdsløs, findes der i Henhold til Policen kun at kunne tilkomme ham halv Erstatning.

Herefter stemmer disse Dommere for at tage Selskabets subsidiaire Paastand til Følge og for at stadfæste Dommen med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten, medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Fire Dommere bemærker følgende:

Efter det oplyste har Indstævnte i Strid med Sandheden besvaret Spørgsmaalene 12 og 13a benægtende. Da det derhos ved de tildels efter Dommen tilvejebragte Oplysninger maa anses antageliggjort, at Selskabet, saafremt det rette Forhold var oplyst, ikke vilde have overtaget Forsikringen for egen Regning, findes den indgaaede Aftale i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 6, 1 Stk. uforbindende for Selskabet.

Med Hensyn til Kravet om Tilbagebetaling af de erlagte Dagpengeydelse bemærkes, at der ikke er forelagt Højesteret nærmere Oplysninger til Bedømmelse af, om Selskabet paa et noget tidligere Tidspunkt end sket kunde have skaffet sig Oplysning om Indstævntes Forhold, hvorved — efter Selskabets Stilling til Sagen — den forbeholdsløse Dagpengeudbetaling til Indstævnte vilde være standset.

Som Følge af det anførte vil disse Dommere i det hele tage Appellantens principale Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte Husejer Anders Lund Hansen, bør til Appellanten, Forsikringsaktieselskabet »National«, betale 132 Kr. 50 Øre. Den Invaliditetserstatning, som Indstævnte maatte have Krav paa, udredes af Selskabet efter Policens Bestemmelser om halv Erstatning i Tilfælde af midlertidig Arbejdsløshed.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Dommen ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gamborg 250 Kr. og 47 Kr. 75 Øre, der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Henhold til Begæring af 1. Maj 1935 fra Sagsøgeren, Husejer Anders Lund Hansen, meddelte Sagsøgte, Forsikringsselskabet »National«, ham ved Police af 6. Juni 1935 en »ren Fritids-Ulykkesforsikring«, hvorved han forsikredes for 10.000 Kr. mod Død, indtil 20.000 Kr. ved Invaliditet og indtil 5 Kr. i Dagpenge i indtil et Aar ved forbigaaende Arbejdsudygtighed. Forsikringen var tegnet for 5 Aar mod en halv-aarlig Præmie, stor Kr. 13,65.

Saa vel i Begæringen som i Policen angaves Sagsøgerens Erhverv som Fodermester.

I en særlig Paategning paa Policen hedder det: »Nærværende Police, der er en Fritidsulykkesforsikring dækker kun ved Ulykkestilfælde, der maatte ramme den Forsikrede udenfor Arbejdstid og Arbejdssted og som ikke berettiger til Erstatning i Henhold til Lov af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde.

— — — — —
Saafremt den Forsikredes Erhvervsvirksomhed helt eller delvis ændres saaledes, at han ikke under denne er forsikret i Henhold til nævnte Ulykkesforsikringslov, træder Forsikringen samtidig ud af Kraft.«

I de almindelige Forsikringsbetingelsers § 11 gøres det derhos til den Forsikredes Pligt, hvis han paatager sig anden Beskæftigelse, straks at anmelde dette for Selskabet, og i § 12 henvises der med Hensyn til Retsvirkningerne af Anmeldelsespligtens Forsømmelse til Bestemmelserne i Forsikringsaftaleloven.

I Begæringens Slutning findes derhos følgende Passus: »Forsikringen træder uden Opsigelse ud af Kraft fra den Dag, min Erhvervsvirksomhed helt eller delvis ændres saaledes, at jeg ikke mere er forsikringsberettiget i Henhold til den lovplichtige Ulykkesforsikring.

I Begæringens Spørgeskema er Spørgsmaal 12: »Lider De eller har De lidt af nogen Sygdom bortset fra sædvanlige Børnesygdomme og almindelige Forkølelssygdomme af faa Dages Varighed,« og 13 a: »Er De nogen Sinde kommet til Skade« besvarede med nej.

Disse Svar var urigtige, idet Sagsøgeren i November 1929 ved et Fald fra en Stige, som skred ud, fik et Brud paa 7. Brysthvirvel, for hvilket han hospitalsbehandlede fra 21. November 1929 til 14 Februar 1930, og i Oktober 1932 ved et Fald paa Cykle fik en Nerverlammelse i venstre Underben, for hvilken han hospitalsbehandlede fra 15. November—24. December 1932 og fra 27. December 1932—1. Februar 1933.

I Juli 1938 skiftede Sagsøgeren Erhverv, idet han opsigte sin Stilling som Fodermester og fik Beskæftigelse med Brøndgravning hos sin Svoger, Dræner og Brøndgraver Chr. Jacobsen. Han boede hos Svogeren, medens han arbejdede, men ved hver Uges Slutning, eller naar der ikke var Arbejde, tog han til sit Hjem. Under et Ophold der kom Sagsøgeren — der i Efteraaret 1933 ved Hestespark havde paadraget sig en Svulst paa Laaret, for hvilken han hospitalsbehandlede fra 27. December 1935—25. Januar 1936 — paany til Skade, idet han, da han den 26. Oktober 1938 var ved at hænge en Sav paa Plads i sit Huggehus, gled paa et Træstykke, faldt og slog Nakken mod et Brændestykke.

Herved paadrog han sig en Hjernerystelse, for hvilken han først

behandledes ved Sengeleje og senere i 1939 gentagne Gange hospitalsbehandledes, bl. a. paa Rigshospitalets neurologiske Afdeling.

Sagsøgeren lider endnu under de typiske Følger af en Hjerne-rystelse: Hovedpine, Svimmelhed og Hukommelsestab, ligesom han ogsaa siden September 1939 har haft epileptiske Anfald, som sandsynligvis er Følger af det ham i Oktober 1938 overgaaede Hovedtraume.

Der er af de Sagsøgte udbetalt Sagsøgeren et a/conto Beløb paa 1045 Kr. i Dagpenge, men da de Sagsøgte nu har vægret sig ved at anerkende deres Erstatningspligt, har Sagsøgeren anlagt nærværende Sag, hvor hans endelige Paastand gaar ud paa, at de Sagsøgte tilpligtes at betale ham 780 Kr. i resterende Dagpenge for et Aar og iøvrigt, at deres Erstatningspligt fastslaas saaledes, at der ikke under nærværende Sag tages Stilling til den Sagsøgeren eventuelt tilkommende Invaliditetserstatning. Af de 780 Kr. paastaas derhos Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato, den 20. Marts 1940.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet og Sagsøgeren tilpligtet at betale Kr. 908,50, nemlig det udbetalte Dagpengebeløb 1045 Kr. med Fradrag af de af Sagsøgeren betalte Præmier Kr. 136,50. Subsidiært paastaar de Sagsøgte sig frifundet mod Betaling af et mindre Beløb i Dagpengeerstatning.

Sagsøgeren paastaar sig frifundet for de Sagsøgte's Krav.

De Sagsøgte støtter for det første deres Paastand paa, at Forsikringen, da Ulykkestilfældet indtraf, var ude af Kraft i Medfør af den ovennævnte særlige Policebestemmelse som Følge af Sagsøgerens Overgang til et Erhverv, i hvilket han — efter hvad der er ubestridt — faktisk ikke var dækket af nogen lovpligtig Ulykkesforsikring, og hvor han — efter hvad de Sagsøgte hævder — heller ikke var berettiget til Erstatning efter Ulykkesforsikringsloven, fordi han var i Kompagni med Svogeren.

Da der efter Bestemmelserne i Policen sammenholdt med Begæringen maa gaas ud fra, at det, der efter Forsikringens Natur har Betydning for Selskabet, er, om den forsikredes Overgang til nyt Erhverv medfører, at han ikke længere er berettiget til at være forsikret efter Ulykkesforsikringsloven, da dette ikke kan antages i nærværende Tilfælde, og da Sagsøgerens Overgang til det nye Erhverv ikke skønnes her at have medført nogen Forøgelse eller Udvidelse af Selskabets Risiko, kan der ikke gives de Sagsøgte Medhold i, at Forsikringen i den Anledning skulde være traadt ud af Kraft.

De Sagsøgte har for det andet anført, at de intet Ansvar har for Ulykkestilfældet, fordi Sagsøgeren som ovenfor anført ved sin Besvarelse af de ham stillede Spørgsmaal i Begæringen har fortiet de ham tidligere overgaaede Ulykkestilfælde.

Forsaavidt de Sagsøgte har hævdet, at Sagsøgerens Forhold maa henføres under Forsikringsaftalelovens § 4 bemærkes, at Sagsøgeren under Domsforhandlingen som Part har forklaret, at han paa Grund af sin Hukommelsessvækkelse intet erindrer om, hvad der passerede ved Forsikringens Tegning, og at der iøvrigt ikke i Sagen foreligger Holdpunkter for at antage, at Sagsøgeren skulde have gjort sig skyldig i svingagtigt Forhold.

De Sagsøgte har endvidere støttet deres Ansvarsfrihed paa Forsikringsaftalelovens § 6, 1. Stk., idet de hævder, at de ikke vilde have overtaget Forsikringen for egen Regning, hvis de ved Forsikringens Tegning havde kendt det rette Forhold, men vilde have dækket deres Risiko fuldtud i den af flere danske Ulykkesforsikringsselskaber dannede »Fællesafdeling«, der ledes af »Komiteen til Bedømmelse af Syge- og Ulykkesforsikring med forøget Risiko«.

Som Sagen foreligger oplyst maa der gaas ud fra, at Sagsøgeren, da Forsikringen tegnedes, ikke led af Følger af de ham tidligere overgaaede Ulykkestilfælde, og at disse er uden Forbindelse med det her under Sagen omhandlede Hovedtraume og dets Følger.

Der foreligger en gennem Assurandørsocietetet indhentet Erklæring af 22. Februar 1940 fra ovennævnte Komite, i hvilken det hedder:

»Efter Overenskomsten mellem de i Fællesafdelingen deltagende Selskaber er disse hver for sig berettiget til at overtage Forsikringer for egen Regning, ogsaa naar disse udstedes med skærpede Vilkaar, og Spørgsmaalet »Maa det antages, at Selskabet selv vilde have overtaget Risikoen, hvis dette Forhold havde været oplyst« kan derfor kun besvares af Selskabet. »Komiteen« mener dog at burde udtale, at Indsendelsen af den omtalte Begæring vilde have været i Overensstemmelse med den Praksis, som flere af de i Fællesafdelingen deltagende Selskaber anvender. Efter det i Sagen om de før 1935 indtrufne Ulykkestilfælde oplyste vilde »Komiteen« — hvis Sagen var blevet henvist til Fællesafdelingen — have tilbudt at overtage Forsikringen paa Selskabets normale Vilkaar og til Fællesafdelingens Normalpræmie; det bemærkes dog, at Fællesafdelingen ifølge hele sin Struktur, hvorved Risikoen fordeles paa et betydeligt Antal Selskaber, er baseret paa at bære en større Risiko, end Selskaberne normalt selv løber.

Efter det saaledes foreliggende, og idet iøvrigt ingen nærmere Oplysning om de Sagsøgtes Praksis foreligger, kan det ikke anses godtgjort, at de i Forsikringsaftalelovens § 6 nævnte Betingelser for, at Selskabets Ansvar kan bortfalde eller nedsættes, foreligger.

Herefter, og idet der ikke findes Grund til at nedsætte det krævede Dagpengebæbeløb, vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at betale til Sagsøgeren med 200 Kr.

Fredag den 21. Marts.

Nr. 46/1940 Ingeniør **O. Stage-Nielsen** (Oluf Petersen)

mod

Fabrikant **L. Gyring-Nielsen** (Poul Jacobsen).

(Udlevering af en Aktiepost efter Opløsning af et mellem Parterne stiftet Aktieselskab).

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1940 (II Afd.): Mod Betaling af 10.000 Kr. bør Sagsøgte, Ingeniør O. Stage-Nielsen, til Sag-

søgeren, Fabrikant L. Gyiring-Nielsen, udlevere Aktier til Paalydende 10.000 Kr. i Elektrovask A/S. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 400 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Paa Grundlag af en efter Dommens Afsigelse afholdt Skønsforretning har Appellanten for Højesteret nedlagt Paastand om, at Indstævnte mod Udlevering af de Appellanten tilhørende Aktier tilpligtes at betale ham 17.537 Kr. 11 Øre med Renter.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør O. Stage-Nielsen, til Indstævnte, Fabrikant L. Gyiring-Nielsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Fabrikant L. Gyiring-Nielsen, paastaar under nærværende den 21. September 1939 anlagte Sag Sagsøgte, Ingeniør O. Stage-Nielsen, tilpligtet at udlevere til Sagsøgeren Aktier til Paalydende 10.000 Kr. i Elektrovask A/S mod Betaling af et Vederlag paa 10.000 Kr.

Sagsøgte, der paastaar Frifindelse for Tiden, gør gældende, at der udover et Vederlag paa 10.000 Kr. skal tilkomme Sagsøgte det Beløb, som Sagsøgte i Henhold til en rigtig Opgørelse pr. 1. Juli 1939 hævder at eje i »Elektrovask A/S« udover Aktiekapitalen, hvilket Beløb først kan fastsættes, naar Opgørelsen foreligger, i hvilken Henseende Sagsøgte begærer Vurdering, ved Mænd udmeldte af Retten, af Maskiner og Inventar m. v.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgte samt Vidneforklaring af Sagfører Adolf Kruse Andreasen.

I Aaret 1932 stiftedes Elektrovask A/S med Formaal at drive Industrivirksomhed og navnlig Fabrikation af og Handel med Vaskemaskiner og Vridemaskiner. Stifterne af Selskabet var Sagsøgeren, dennes Hustru samt Sagsøgte. Aktiekapitalen udgjorde Kr. 10.000, der blev tegnet

af Sagsøgeren med Undtagelse af 2 Aktier hver paa 500 Kr., der blev tegnet af henholdsvis Fru Gyring-Nielsen og Sagsøgte.

Ved Kontrakt af 31. Oktober 1932 antog Aktieselskabet Sagsøgte som Direktør for en maanedlig Gage af 325 Kr. Efter Foretagelsen af Afskrivninger og efter at der var afsat Dividende 5 pCt. til Aktionærerne, skulde Direktøren af det eventuelle Overskud oppebære Halvdelen, medens Resten skulde tilfalde Aktionærerne som yderligere Dividende.

Den 31. Januar 1937 afsluttedes en Overenskomst mellem Parterne, hvorved Sagsøgeren overdrog Sagsøgte uden Vederlag Halvdelen af Aktiekapitalen. I Kontraktens § 2 hedder det: »Selskabet ejes herefter i lige Sameje af Gyring-Nielsen som Direktør og Stage-Nielsen«. Iflg. § 3 ansættes Gyring-Nielsen som Direktør i Selskabet, saaledes at de 2 Direktører er ligestillede; de lønnes med 100 Kr. ugentlig. Af Kontraktens Bestemmelser skal yderligere anføres:

»§ 7.

Eventuelt Overskud deles lige mellem Direktørerne, idet det, efter at Henlæggelser og Afskrivninger er foretaget, udbetales som Aktieudbytte og Tantième med Halvdelen til hver.

§ 8.

Opsiger en af Direktørerne sin Stilling i Selskabet, hvilket kun kan ske med 3 Maaneders Varsel til en 1. Januar eller 1. Juli, er den anden Direktør berettiget til at overtage vedkommendes Aktiepost paa samme Vilkaar som ved en Direktørs Død, jfr. nedenfor.

§ 9.

Ved en Direktørs Død skal der straks af en statsautoriseret Revisor optages en Status over Aktieselskabets Aktiver og Passiver.

Den længstlevende har da Ret og Pligt til at overtage alle Aktier i Selskabet til Parikurs.

Den afdøde Direktørs eventuelle Tilgodehavender hos Selskabet forfalder til Udbetaling 6 Maaneder efter Dødsdagen. Den længstlevende Direktørs Ret og Pligt til at erhverve den afdødes Aktiepost kan først gøres gældende efter at ovennævnte eventuelle Tilgodehavender er betalt og skal gøres gældende inden 1 Aar efter Dødsfaldet.«

Samtidig med Oprettelsen af fornævnte Overenskomst udvidedes Aktiekapitalen til 20.000 Kr.; den nye Aktiepost overtoges af Parterne hver med Halvdelen.

Den 30. Marts 1939 opsagde Sagsøgte skriftligt sin Stilling til 1. Juli s. A.

Sagsøgte har erholdt udbetalt sin Kapitalkonto samt Andel i Overskud for 1. Halvdel af Regnskabsaaret 1939.

Sagsøgte gør til Støtte for sit ovennævnte Anbringende gældende, at der mellem Parterne er etableret et Interessentskab under Form af et Aktieselskab. Men Rigtigheden af dette Anbringende kan ikke anses godtgjort og særlig ikke ved Ordene i § 2 i Overenskomsten af 31. Januar 1937: »lige Sameje«, hvilket Udtryk kun findes at have Relation til det aktiemæssige Forhold. Paa det øvrige Indhold af nævnte Over-

enskomst findes det dernæst heller ikke at kunne støttes, at der udover det af Sagsøgte oppebaarne samt 10.000 Kr. i Vederlag for Aktierne til Parikurs vil tilkomme Sagsøgte noget Beløb hos Sagsøgeren.

Det maa efter Sagens Oplysninger antages, at Parterne har regnet med, at det efter deres Aldersforhold og Sundhedstilstand vilde blive Sagsøgte, der kom til at overtage Selskabet, og at det i saa Fald vilde blive til hans Fordel at overtage Aktierne paa Grundlag af Overenskomsten. Noget Krav paa Andel i skjulte Reserver findes særligt ikke at kunne støttes paa Overenskomstens § 9, 1. Stk., jfr. 3. Stk. (Tilgodehavender). Bestemmelsen om Optagelse af Status er efter det oplyste forlangt indsat af Sagsøgeren, efter at der iøvrigt forelaa Enighed mellem Parterne. Bestemmelsen kan have tilstrækkelig Forklaring derved, at Status skulde optages af Hensyn til Beregning af eventuel Overskudsandel for den forløbne Del af det paagældende Aar. Iøvrigt skal bemærkes, at Forholdet jo teoretisk set ogsaa kunde have været det, at Status viste Underskud, i hvilket Sagsøgte da vilde have haft Pligt til at deltage, en Konsekvens Sagsøgte ikke har omtalt under Domsforhandlingen.

Som Følge af det anførte vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 400 Kr.

Torsdag den 27. Marts.

Nr. 191/1940. **Lerup-Tranum Kommune (Meyer)**

mod

Vognmændene Otto Jensen, Anders Iversen og Morten Iversen (Rode efter Ordre).

(Betaling for fra Strandbredden borttaget Grus og Ral).

Dom afsagt af Nørresundby Købstads Ret den 22. September 1939: I Sag 110/39 bør Sagsøgte Vognmand Herman Jensen til Sagsøgeren, Lerup Tranum Kommune betale Kr. 97,25 med Renter 5 pCt. p. a. fra 24 Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 25 Kr. I Sag 111/39 bør Sagsøgte Vognmand Poul Jensen, Birkelse, til Sagsøgeren Lerup Tranum Kommune betale Kr. 123,25 med Renter 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 32 Kr. I Sag Nr. 112/39 bør Sagsøgte Vognmand Oskar Villadsen, Kaas, til Sagsøgeren betale Kr. 292,10 med Renter 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 65 Kr. I Sag Nr. 113/39 bør Sagsøgte Vognmand Henry Gaarden, Pandrup, til Sagsøgeren, Lerup Tranum Kommune, betale 142 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker samt Sagens Omkostninger med 35 Kr. I Sag Nr. 114/39 bør Sagsøgte, Vognmand A. Iversen,

Pandrup, til Sagsøgeren, Lerup Tranum Kommune, betale Kr. 435,70 med Renter 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 100 Kr. I Sag Nr. 115/39 bør Sagsøgte Vognmand Morten Iversen, Pandrup, til Sagsøgeren Lerup Tranum Kommune, betale Kr. 566,50 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 125 Kr. I Sag Nr. 116/39 bør Sagsøgte Vognmand Otto Jensen, Udholm, til Sagsøgeren, Lerup Tranum Kommune, betale Kr. 668,74 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens delvise Omkostninger med 140 Kr., men frifindes iøvrigt for Sagsøgerens Paastand. I Sag Nr. 117/39 bør Sagsøgte Vognmand Aakjær Nielsen, Saltum, til Sagsøgeren, Lerup Tranum Kommune, betale 49 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 15 Kr. I Sag Nr. 118/39 bør Sagsøgte Vognmand Chr. Pedersen, V. Hjermitslev, til Sagsøgeren, Lerup Tranum Kommune, betale Kr. 88,60 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 24. Februar 1939 til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 24 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Vestre Landsrets Dom af 12. Juni 1940 (IV Afd.): Appellanten, Vognmand Otto Jensen, bør for Tiltale af de Indstævnte, Lerup-Tranum Kommune, i denne Sag fri at være. Appellanterne, Vognmand Anders Iversen og Vognmand Morten Iversen bør til de Indstævnte betale henholdsvis 16 Kr. 25 Øre og 21 Kr. 50 Øre tilligemed Renter af Beløbene 5 pCt. aarlig fra den 24. Februar 1939, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler de Indstævnte 200 Kr. til hver af Appellanterne. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Kommunen nedsat Paastanden overfor Morten Iversen til 466 Kr. 50 Øre. De Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet.

• Det tiltrædes, at der tilkommer alle og enhver Ret til overensstemmende med Kystfredningslovens Regler paa Forstranden at borttage Grus og Ral ogsaa fra Landsiden, forsaavidt der, som i nærværende Tilfælde, haves Ret til at udøve den herfor fornødne Færdsel langs Strandbredden.

Med Hensyn til Afgrænsningen af Forstranden mod Landsiden, findes denne Grænse, hvor Ebbe og Flod som her gør sig gældende, at maatte drages efter den Linje, hvortil Vandet til enhver Tid naar ved højeste daglige normale Vandstand.

Idet det ikke kan antages, at de Indstævnte, der oprindeligt har hævdet ved Alderstidshævd at have erhvervet Ret til at borttage Grus og Ral fra selve Strandbredden, har indskrænket sig til i det af dem erkendte Omfang at borttage Grus og Ral fra de Strandarealer, hvor Kommunen har erhvervet Retten til

saadan Borttagelse, findes den Erstatning, som herefter maa paahvile de Indstævnte overfor Appellanten, skønsmæssigt at burde fastsættes til Halvdelen af de krævede Beløb. Herefter vil de Indstævnte være at dømme til at betale henholdsvis 334 Kr. 37 Øre, 217 Kr. 85 Øre og 233 Kr. 25 Øre, alt med Renter som paastaat. Sagens Omkostninger for alle Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Vognmændene Otto Jensen, Anders Iversen og Morten Iversen, bør til Appellanten, Lerup-Tranum Kommune, betale henholdsvis 334 Kr. 37 Øre, 217 Kr. 85 Øre og 233 Kr. 25 Øre med Renter af Beløbene, 5 pCt. aarlig fra den 24. Februar 1939, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for alle Retter ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Rode 300 Kr. der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Efter at det havde vist sig, at det Grus, der opskylles paa Strandbredden ved Vesterhavet ud for Tranum Sogn, havde en betydelig Værdi til Vejmateriale, lejede Sagsøgeren, Lerup-Tranum Kommune, i 1936 og 1937 af de paagældende Grundejere Retten til at tage Ral og Grus paa Strandbredden udfor Parcelejernes Ejendomme. Som Leje betales der ret betydelige Beløb, for de fleste Lodsejeres Vedkommende 100 Kr. om Aaret, for enkelte dog større Beløb saaledes for fleres Vedkommende 400 Kr. Grunden til, at Kommunen lejede Retten var dels den, at den ønskede at sikre sig Grus til sine Veje, dels at skaffe ordnede Forhold og samtidig skaffe Kommunen en Indtægt, der kun kunde opnaas, naar Udnyttelsesretten var samlet hos en enkelt berettiget, der kunde føre samlet Kontrol, medens den enkelte Lodsejer vilde være ude af Stand dertil. Kommunen udfærdigede et Regulativ, der blev opslaaet paa Stranden, og hvoraf et Eksemplar blev tilstillet de Vognmænd, der plejede at hente Grus. Det udtales i Regulativet, at Grus maa kun afhentes, naar det er anvist af Opsynet og kun mod kontant Betaling eller efter Aftale med Sogneraadsformanden, og at Afhentning skal ske i Arbejdstiden. Kommunen ansatte Kontrollører, der baade Dag og Nat har ført Kontrol med, hvad der hentes. Betalingen er sket ved Hjælp af Kuponbøger. Prisen for usorteret Grus var altid 1 Kr. pr. m³.

Medens adskillige Vognmænd derefter har betalt den fastsatte Afgift, har adskillige andre nægtet at betale, hvorfor Kommunen har anlagt Sag mod de paagældende. Disse Retssager er ved Rettens Beslutning behandlet under eet.

Kommunen har nedlagt følgende Paastande:

I Sag Nr. 110/39: Herman Jensen Kr. 97,25 for Grus og Ral fjernet i 1937 og 1938.

I Sag Nr. 111/39: Poul Jensen Kr. 123,25 for Grus og Ral fjernet i 1936—1938.

I Sag Nr. 112/39: Oskar Villadsen Kr. 292,10 for Grus og Ral fjernet i 1936 og 1938.

I Sag Nr. 113/39: Henry Gaarden 142 Kr. for Grus og Ral fjernet i 1937—1938.

I Sag Nr. 114/39: A. Iversen Kr. 435,70 for do. fjernet i 1936—38.

I Sag Nr. 115/39: Morten Iversen Kr. 566,50 for do. fjernet i 1936—1938.

I Sag Nr. 116/39: Otto Jensen Kr. 934,29 for do. fjernet i 1936—1938.

I Sag Nr. 117/39: Aakjær Nielsen 49 Kr. for do. fjernet i Tiden fra 23. Februar—9. September 1938.

I Sag Nr. 118/39: Chr. Pedersen Kr. 88,60 for do. fjernet i 1937—1938.

Af Beløbene paastaas Renter 5 pCt. fra den 24. Februar 1939 til Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, Sagsøgte Herman Jensen dog mod Betaling af 37 Kr., Sagsøgte Oskar Villadsen mod Betaling af Kr. 77,80, Sagsøgte A. Iversen mod Betaling af Kr. 16,25 subs. Kr. 32,50, Sagsøgte Morten Iversen mod Betaling af Kr. 21,50, nemlig Beløb for Grus, der er hentet et Stykke inde paa Strandbredden.

De Sagsøgte har anført, at der ved Aldershævd er skabt en Ret for alle og enhver til at tage Grus ved Stranden, saaledes at Kommunen har været uberettiget til at afkræve dem Afgift.

Heri vil der ikke kunne gives dem Medhold. Selv om der mulig i ældre Tid i et vist Omfang af Egnens Beboere er sket Afhentning af Grus ved Stranden uden Vederlag, vil dette i hvert Fald ikke have berettiget de Sagsøgte til en erhvervsmæssig Udnyttelse af Gruslejerne i et saadant Omfang, som oplyst under Sagen.

De Sagsøgte har endvidere gjort gældende, at Lejekontrakterne ikke giver Sagsøgeren nogen Eneret. Heller ikke heri vil der kunne gives dem Medhold, da Kontrakterne netop maa forstaas som omfattende Udnyttelsesretten og derigennem skabende Eneret for Sagsøgeren.

Endelig har de Sagsøgte gjort gældende, at de bortset fra de Beløb enkelte af de Sagsøgte har tilbudt at betale, kun har taget Grus lige i Strandkanten og derfor formentlig udenfor det Omraade, hvor den tilstødende Grundejer har Ejendomsret, saaledes at Gruset har været Genstand for fri Bemægtigelse. De hævder, at Grænserne for Ejerens Raadighedsret kun gaar til den højeste Vandstandslinie (bortset fra Storm o. l.), og at det derfor er utvivlsomt, at Gruset er hentet udenfor Ejendommenes Omraader. Men selv om man vilde drage Grænsen, hvor Hav og Land mødes ved daglig Vandstand, vil denne Grænse være saa vanskelig at drage, at Kommunen, der efter de Sagsøgtes Opfattelse maa have Bevisbyrden for, at Gruset er taget indenfor det

af den lejede Omraade, ikke kan bevise, at de Sagsøgte har taget Gruset paa det lejede Areal og derfor ikke kan gennemføre deres Krav.

Der er i Sagen fremlagt en Skrivelse fra Landbrugsministeriet, hvori refereres en Skrivelse af 22. April 1938 til Niels Chr. Nielsen, Nr. Solsbæk pr. Sæby, og hvori det udtales: »— — — da den omhandlede Kyststrækning ikke er fredet, staar det enhver frit for fra Forstranden der strækker sig til højst daglig Vandstand, at borttage Materialer, saafremt dette kan ske uden at færdes paa Kystejernes Grund, medens Borttagelse fra Strandbredden kun kan ske med vedkommende Ejers Til ladelse.«

Endvidere har Landbrugsministeriet i Skr. af 10. Oktober 1933 ang. et Strandareal af 55 m, der er tilskyllet Ejendommen M. N. 29k og 29i af Klitterne i Tranum Sogn udtalt: »I den Anledning skal man — — — og idet bemærkes, at der fra gammel Tid paa Matrikulkortene findes udlagt en off. Vej i Strandkanten, herved meddele, at Ministeriet efter de i Øjeblikket foreliggende Oplysninger for sit Vedkommende gaar ud fra, at den til Havet stødende Lodsejer har Ejendomsret til den ved Havets Tilskylning af Sand og Grus skete Tilvækst indtil daglig normal Højvandslinie, idet Staten forbeholder sig sin Ret over Strandbredden mellem denne Linie og Havet — — — men at hele Spørgsmaalet iøvrigt henhører under Domstolenes Afgørelse.

Retten har besigtiget Forholdene paa Strandbredden. Lastbilerne holdt da lige ved Strandkanten, kun faa Meter fra, hvor Bølgerne kunde naa op, medens Vognmændene gik ved Siden af Bilerne nærmest Havet, saaledes at Bølgerne nu og da kunde slaa hen over deres Fødder, og skrabede mellem Bølgeslagene et tyndt Lag Grus op med Skovl og kastede det op i Bilerne. Lige indenfor Strandkanten, altsaa hvor Bølgerne ikke naaede op, laa der flere Steder ret betydelige Mængder af Perlegrus. Endvidere fandtes der længere inde paa Strandbredden paa flere Steder betydelige Mængder af Grus af en noget grovere Kvalitet.

Retten maa finde det overvejende sandsynligt, at det Grus, der er fjernet ved Strandkanten, i vidt Omfang er taget af det Grus, der laa lige ved Strandkanten, hvor Bølgerne ikke naaede op. Dette stemmer med, at de Sagsøgte Morten Iversen og Chr. Petersen har udtalt, at Gruset er hentet lige i Strandkanten eller i umiddelbar Nærhed deraf, højst 5 à 6 m derfra, medens andre af de Sagsøgte har udtalt, at Gruset var taget i Strandkanten. Derimod har andre af de Sagsøgte sagt, at de, naar de tog Gruset, gik i Strandkanten, saa at Bølgerne nu og da slog op omkring dem.

Det fremgaar af Sagen, at Strandbredden henligger som offentlig Landevej til Færdsel for alle og enhver, saaledes at Lodsejerne ikke kan forhindre Adgang, samt at Strandens Bredde stadig er skiftende. Den Linie, der ifølge dansk Ret betragtes som Grænsen for Ejerens Raadighedsret, Havstokken, nemlig Linien, hvor Hav og Land mødes ved daglig Vande, vil derfor være meget vanskelig at konstatere. Dette fremgaar bl. a. af, at da Kommunen ved Landinspektør afsatte en saadan Grænse, stod Grænsepælene nogle Dage efter et Stykke ude i Havet og faa Dage senere 24 m inde paa Stranden.

Det tilføjes, at der ikke kan gives de Sagsøgte Medhold i, at Højvandslinien er afgørende. Hvor den angives f. Ex. i Naturfredningslov af 7. Maj 1917 § 25 gør særlige fredningsmæssige Grunde sig gældende.

Retten maa formene, at Grænsen ved Havstokken, der er afgørende for Ejerens Ret til varig Udnyttelse eller Sikring af sin Ejendom gennem varige Foranstaltninger, ikke kan være afgørende ved Spørgsmaalet om, hvorvidt det paa Strandbredden indskyllede Grus, der i vidt Omfang maa antages før eller senere at ville høre til Ejendommens Omraade, er Genstand for erhvervmæssig fri Bemægtigelse. De Grunde, der i dansk Ret har medført Retten til fri Bemægtigelse af Sten m. v. fra Havbunden, nemlig Samfundets Interesse i, at disse Værdier fremdrages uanset de dermed forbundne Udgifter og Bekostninger samt endvidere den Tvivl, der undertiden kan være om, ud for hvis Grund Erhvervelsen er sket, kan ikke anføres her, hvor de Sagsøgte paa selve Strandbredden, der henligger som offentlig Vej, erhvervmæssig tilegner sig de opskyllede Materialer. Det synes ogsaa forudsat, at Bemægtigelsen af Sten m. v. sker ved Benyttelsen af Skibe, jfr. Kystfredningslov af 18. Maj 1906 § 9, der giver Regler for, hvorledes de paagældende Fartøjer skal paamales. Overensstemmende hermed synes det som Hovedregel at maatte antages, at der er fri Bemægtigelse af Sten m. v. fra Skib, hvor Lovregler f. Ex. Kystfredningsloven ikke er til Hinder derfor, medens den, der paa eller ved Strandbredden erhvervmæssig vil fjerne Materialer uden Vederlag, maa godtgøre sin Ret dertil, og en saadan Adkomst har de Sagsøgte ikke godtgjort.

Det maa herefter antages, at Sagsøgeren, der har lejet Grundgravningsretten udfor Parcellerne og indført regulerende Foranstaltninger vedrørende Udnyttelsen, bør kendes berettiget til Udnyttelsesretten ogsaa med Hensyn til den Del af det opskyllede Grus, der maatte henligge udenfor den teoretiske Grænse, Havstokken, og uden Hensyn til, om noget af Gruset, hvad de Sagsøgte har lagt Vægt paa, skræbes op i Strandkanten mellem Bølgeslagene, og de Sagsøgte vil derfor være at dømme til Betaling af Vederlag for det hentede Grus.

Der er ikke fra de Sagsøgte Side fremsat Indsigelse mod den beregnede Pris 1 Kr. pr. m³. De har endvidere erkendt, at Kontrollen fra Sagsøgerens Side er udført saa betryggende, som det efter Omstændighederne har været muligt. Da de Sagsøgte endvidere ikke har foretaget Optegnelser selv over, hvor meget Grus de har hentet, vil Kommunens Angivelser være at lægge til Grund.

Det tilføjes, at Kommunens Kontrollører har været ført som Vidner og har forklaret, at de ikke har anført noget Beløb uden at være fuldkommen sikre paa, at den paagældende Vognmand har afhentet det anførte Kvantum.

Sagsøgte Poul Jensen har gjort gældende, at han i 1936 er debiteret for en Del Grus, han har taget fra en Parcel tilhørende Bjerregaard, Slettestrand, hvor Kommunen paa det Tidspunkt efter hans Formening ikke var Lejer. Da der imidlertid er fremlagt Lejekontrakt med Kommunen for Tiden fra 1. April 1936, og Gruset er hentet efter den Tid, vil der ikke kunne tages Hensyn til denne Indsigelse.

Sagsøgte A. Iversen har forklaret, at han i 1936 og 37 kun har taget

Grus udfor en Fru Vestergaard tilhørende Parcel, hvor Kommunen dengang ikke var Lejer.

Det er oplyst, at Kommunens Kontrollør tillige førte Kontrol for Fru Vestergaard, der i 1936 beklagede sig over, at der af private blev taget Grus fra hendes Parcel. Kommunen lejede først Retten af Fru Vestergaard fra 1. April 1937 ved en formentlig samtidig dermed oprettet udateret Kontrakt, men betalte hende samtidig et Beløb, vistnok 25 Kr. som Lejer for 1936. Da denne Leje kun kan forstaas som Transport paa Retten til Betaling for det i 1936 afhentede Grus, og da Sagsøgte ikke har betalt nogen Afgift til Fru Vestergaard og ikke har anført at have haft hendes Tilladelse, vil der ikke kunne tages Hensyn til hans Indsigelser.

Sagsøgte Otto Jensen har gjort gældende, at der i 1936 mellem de Parceller, Kommunen havde lejet, henlaa 7 andre Parceller den ikke havde lejet og at han selv havde lejet Retten af en af Lodsejerne, Ingeniør Houton, indtil 15. Juli 1937, og at han for 1937 havde lejet Retten af en anden Parcelejer, Fru Apoteker Ludwigs. Sidstnævnte havde erhvervet Parcellen ved Købekontrakt af 23. Marts 1934, men fik først Skøde i 1938, og efter det oplyste har Sælgeren, Strandfoged Petersen, indtil da oppebaaret Leje fra Kommunen. Sagsøgte har forklaret, at han har betalt det Grus, han har taget oppe paa Strandbreden, hvilket er afskrevet paa Regningerne. Det Grus, der ikke er betalt, er taget lige i Strandkanten udfor Kommunens Parceller eller paa nogle af de 7 Parceller.

Det fremgaar af Sagen, at Kommunen har erhvervet Lejeret for 1936 til en Del af de ommeldte 7 Parceller. Da Sagsøgte midlertidig har haft Ret til i hvert Fald at hente Grus fra Ingeniør Houtons Parcel, og at dette Grus maa antages opført paa Regningen, vil han ikke kunne dømmes til Betaling af hele Beløbet, der for Tiden indtil 15. Juli 1937 udgør Kr. 465,54. Da han imidlertid har erkendt, at han har hentet en Del Grus fra Kommunens Parceller, uden at der foreligger nærmere Oplysninger herom, og da det rent skønsmæssigt maa antages, at han i hvert Fald har hentet Grus fra Kommunens Parceller for mindst 200 Kr., vil han være at dømme til Betaling deraf foruden for det efter 15. Juli 1937 hentede Grus 468 Kr. 74 Øre, altsaa ialt Kr. 668,74.

De øvrige Sagsøgte vil i Henhold til foranstaaende være at dømme efter Sagsøgerens Paastand. De Sagsøgte bør endvidere betale Sagens Omkostninger som nedenfor nærmere anført.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, som er afsagt den 22. September 1939 af Retten for Nørresundby Købstad og Kjær Herred med Hvetbo Herred, angik foruden Appellanterne seks andre Vognmænd, som ikke har paaanket Dommen.

Appellanterne har paastaaet sig frifundet, hvorhos de har nedlagt forskellige subsidiaire Paastande. De Indstævnte har paastaaet Underrettsdommen stadfæstet i det Omfang, i hvilket den er paaanket.

For Landsretten har Appellanterne ikke gentaget deres Anbringende om, at Ret til at tage Grus og Ral paa Stranden tilkommer dem som Følge af Alderstidshævd.

Under den af Landsretten foretagne Besigtigelse af de paagældende Strandstrækninger fremtraadte den yderste Strandstrækning, som af og til overskyledes af Vandet, for Størstedelen dækket med Sand, men Appellanten Otto Jensen forklarede med Tilslutning af de to andre Appellanter, at i Almindelighed var den yderste Strandstrækning dækket med Grus og Ral, og at det tilstedeværende Sand skyldtes Strøm- og Vindforholdene den paagældende Dag. Det konstateredes ogsaa, at der under det ret tynde Sandlag forefandtes Grus og Ral.

Foreløbig bemærkes, at til Forstranden hører efter Retspraksis den Del af Strandbredden, der ikke blot i Tilfælde af usædvanligt Højvande men ogsaa ellers, i Almindelighed eller jævnlig, overskyldes af Vandet, og at der ikke for de heromhandlede Strandstrækningers Vedkommende er truffet Bestemmelse om Fredning i Henhold til Kystfredningsloven af 18. Maj 1906.

Det maa anses som en Følge af almindelig gældende danske Retsgrundsætninger, at der tilkommer alle og enhver Ret til Borttagelse af Grus og Ral fra Forstranden, og der savnes Hjemmel til at antage, at den Omstændighed, at Borttagelsen sker i Salgsøjemed, kan medføre nogen Indskrænkning i den Almenheden saaledes tilkommende Borttagelsesret, som kun indskrænkes, naar den i Kystfredningsloven foreskrevne Fremgangsmaade iagttages. Det skal særlig bemærkes, at der ikke — som i Underrettsdommen antaget — i Kystfredningslovens § 9, som giver visse Ordensregler om Benyttelse af Skibe til Optagelse af Sten, Grus o. lign. ligger nogen Forudsætning om, at Retten til saadan Optagelse i Erhvervsøjemed er indskrænket til at udøves fra Skib.

Efter det foreliggende maa der gaas ud fra, at det i Sagen omhandlede, af Appellanterne bortkørte Grus og Ral for en væsentlig Del er taget i Strandkanten uden for selve den tørre Strandbred, samt at det af Indstævnte udarbejdede Regnskab omfatter alt, hvad der af Appellanterne er bortkørt fra Stranden, uden at der er skelnet mellem, om Materialet er taget i Vandet (Strandkanten) eller oppe paa Strandbredden. Da den Indstævnte Kommune maa anses at have Bevisbyrden for, hvor meget Grus og Ral, der er bortkørt fra selve Strandbredden, og da der fra Kommunens Side ikke er fremskaffet saadanne Oplysninger, der kan afgive Holdepunkter for Bedømmelse af, hvor stort et Kvantum, der maatte være borttaget fra Strandbredden, saaledes at dette skønmæssigt kunde fastslaas af Retten, findes der ikke Grundlag for at paalægge Appellanterne Erstatningsansvar for det borttagne Grus og Ral, udover hvad de selv har indrømmet at have borttaget fra selve Strandbredden. For Appellanten Otto Jensens Vedkommende maa der — som i Dommen antaget — gaas ud fra, at han har været berettiget til at tage Grus paa den Ingeniør Houton tilhørende Parcel, og da det iøvrigt ikke kan fastslaas, hvilket Kvantum han maatte have taget fra Strandbredden, vil hans Frifindelsespaaestand være at tage til Følge. Appellanten Anders Iversen maa anses at have erkendt at skulle tilsvare 16 Kr. 25 Øre for Grus taget paa Strandbredden og Appellan-

ten Morten Iversen at skulle tilsvare 21 Kr. 50 Øre ligeledes for Grus taget paa Strandbredden, og disse to Appellanter vil derfor være at tilpligte at betale de Indstævnte de nævnte Beløb tilligemed Renter heraf som paastaet.

Med Sagens Omkostninger for begge Retter vil der være at forholde som nedenfor anført.

Tirsdag den 1. April.

Nr. 8/1941. **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri**
(Kammeradvokaten)

m o d

Godsejer **Arnold Reimann** (Teist).

(Spørgsmaal om Appellantens Berettigelse til ved Beregning af den Indstævnte paahvilende Kornafleveringspligt at medregne en særlig matrikuleret og særlig grundværdiansat Skovejendom).

Østre Landsrets Dom af 30. December 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, kendes uberettiget til ved Beregningen af den Sagsøgeren, Godsejer Arnold Reimann, af Ejendommen Matr. Nr. 1 a m. fl. af Vrangsgaarde m. fl., Kalvehave Sogn, »Stensbygaard« kaldet, i Medfør af Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 om en Kornordning for Aaret 1940/41 paahvilende Afleveringspligt af Foderkorn, at medregne den særskilt matrikulerede og særskilt grundværdiansatte Skovejendom, Matr. Nr. 1 b af Stensby Mølle m. fl., Kalvehave Sogn. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri har gentaget sin Frifindelsespaastand og har derhos nedlagt Paastand om, at Indstævntes Korn-Afleveringspligt beregnes efter en samlet Grundværdi paa 305.800 Kr.

Som anført i Dommen var Forslaget til den paagældende Kornordningslov ved dets Forelæggelse paa Rigsdagen ledsaget af Beregninger fra Det statistiske Departement, hvori de særskilt grundværdiansatte Skovejendomme ikke var medtaget, uden at dette dog var angivet i den forelagte Oversigt, og disse Beregninger ses ikke at have været fremdraget under Rigsdagens Forhandlinger om Forslaget paa en saadan Maade, at

Lovens Vedtagelse kan siges at være knyttet til en Forudsætning om, at de nævnte Ejendomme ikke var omfattet af Loven.

Ifølge § 5, 2. Stk., i Loven om Beskatning til Staten af faste Ejendomme svares der en nedsat Grundværdiafgift af Skovejendomme, der er vurderet selvstændigt til Grundskyld. I Henhold til Cirkulære af 17. Marts 1927 fra Skattedepartementet til Vurderingsraadene, vil den nævnte Lovbestemmelse være at bringe til Anvendelse ikke blot paa Skovejendomme, der som selvstændigt vurderede er opført under særligt Løbenummer paa Vurderingsfortegnelsen, men ogsaa paa saadanne Skovarealer, der som henhørende til anden Ejendom er vurderet sammen med denne, naar Skovarealet er af en saadan Størrelse og Genstand for saadan Drift, at det kan siges at udgøre et selvstændigt Skovbrug, hvilket altid antages at foreligge, hvor Arealet er over 100 Tdr. Land. I disse Tilfælde skal Vurderingsraadene efter Cirkulæret i Vurderingsfortegnelserne angive, hvormeget af Grundværdien for den samlede Ejendom der falder paa Skoven. Herefter er det saaledes ikke for Anvendelsen af den paagældende Bestemmelse i nævnte Skattelov afgørende, om vedkommende Skovareal er vurderet som selvstændig Ejendom.

Kornordningsloven henviser ikke til nysnævnte Lov paa anden Maade end ved, at den anvender Begrebet Grundværdi.

Under Rigsdagsforhandlingerne om Kornordningsloven har man forudsat, at Loven ogsaa kom til Anvendelse paa Dele af en Landejendom, der er bevoksede med Skov, idet overhovedet det Omfang, hvori Arealerne er bevoksede med Korn, eller kan benyttes til Kornavl, efter det anvendte Beregningsgrundlag ikke er afgørende.

»Stensbygaard«, hvis enkelte Parceller alle tilhører samme Ejer og er saaledes beliggende, at de udgør et i det væsentlige samlet Omraade, maa efter det foreliggende antages at udgøre en driftsmæssig Enhed, hvoraf det med Skov bevoksede kun udgør en mindre Del, og den Omstændighed, at Vurderingsmændene ved at ansætte de paagældende Skovarealer særskilt til Grundskyld, mulig har regnet med dem som udgørende en Art selvstændig Brug, kan der ikke tillægges nogen Betydning, hvorved bemærkes, at der, som det ogsaa fremgaar af det ovennævnte Cirkulære, ikke ved Vurdering af Skovarealer følges en ensartet Fremgangsmaade.

Efter det anførte findes »Stensbygaard« i sin Helhed at maatte opfattes som en Landejendom i den i Kornordningsloven anvendte Betydning af Ordet, og heri kan det ikke gøre nogen Forskel, at en Del af Arealet er Fredskov eller belagt med Fredskovspligt.

Herefter og idet der overfor Indstævntes Protest ikke er Grundlag for at tage Standpunkt til Appellantens øvrige Paa-stand, vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, bør for Tiltale af Indstævnte, Godsejer Arnold Reimann, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter op-
hæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Godsejer Arnold Reimann erhvervede i 1923 Godset »Stensbygaard« i Kalvehave Sogn, der omfatter et Areal paa 360 ha. Heraf er 90 ha som Skovbrugsejendom i Henhold til Lov Nr. 352 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme af 7. August 1922 § 3, Stk. 2, 2) ansat til en Grundværdi af 38.300 Kr., medens Resten, 270 ha, som Landbrugsejendom i Henhold til samme § Stk. 2, 1) er ansat til en Grundværdi af 267.500 Kr.

I Overensstemmelse med Cirkulærer af 3. August 1940 og 28. August 1940 fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri vedrørende den kommunale Administration af Kornordningen for 1940—41 skal Sagsøgeren derefter aflevere for Avlsgaarden 209.900 kg
og for Skoven ..... 30.400 kg

Ialt 240.300 kg.

Under nærværende Sag, der i Henhold til Retsplejelovens § 286 er forhandlet i Forbindelse med II Afd. 240/1940, har Sagsøgeren principalt paastaaet Sagsøgte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, kendt uberettiget til ved Beregningen af den Sagsøgeren, Godsejer Arnold Reimann, af Ejendommen Matr. Nr. 1 a m. fl. af Vrangsgaarde m. fl., Kalvehave Sogn, »Stensbygaard« kaldet, i Medfør af Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 om en Kornordning for Aaret 1940/41 paahvilende Afleveringspligt af Foderkorn at medregne den særskilt matrikulerede og særskilt grundværdiansatte Skovejendom, Matr. Nr. 1 b af Stensby Mølle m. fl., Kalvehave Sogn. Subsidiært har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte kendt uberettiget til ved Beregningen af Afleveringspligten af Foderkorn at medregne Skovejendommen i det Omfang den er Fredskov eller fredskovspligtigt Areal.

Der er i Realiteten ikke stor Forskel paa de paagældende Paastande, da næsten al Skov er Fredskov.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren erkender, at det er berettiget ved Beregningen af Afleveringspligten af Foderkorn at medtage en Landbrugsejendoms skovbevoksede Arealer, naar de ikke er særskilt grundværdiansatte, men han mener, at naar det som her drejer sig om særskilt matrikulerede og særskilt grundværdiansat Skovejendom, er det uberettiget at medtage den, kun fordi den ejes af Ejeren af en Landbrugsejendom.

Sagsøgeren har for det første gjort følgende Betragtninger gældende:

Ifølge Lovens § 1 bemyndiges Ministeren for Landbrug og Fiskeri til af Høsten 1940 at kræve afleveret:

a. Paa samtlige Landejendomme al Avl af Rug og Hvede med Undtagelse af fornøden Saasæd, samt den til Menneskeføde absolut ubrugelige Frarensning.

b. Paa Landejendomme med en ansat Grundværdi af over 10.000 Kr. saa meget Foderkorn (Byg, Havre og Blandsæd heraf), at der af Brødkorn og Foderkorn tilsammen afleveres nedennævnte Kvanta:

5 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger indenfor
10.001—25.000 Kr.

6 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger indenfor
25.001—50.000 Kr.

7 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger indenfor
50.001—80.000 Kr.

8 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger over
80.000 Kr.,

hvorhos det i § 2 siges, at:

Saafrømt en Landmand mener sig ude af Stand til at opfylde den i § 1, Stk. 1 b, omhandlede Leveringspligt, skal han herom gøre Anmeldelse til det kommunale Kornnævn inden den 20. September 1940 og skal da, foruden al Avl af Rug og Hvede, aflevere ogsaa hele sin Avl af Foderkorn. Der kan dog i saa Fald efter nærmere af Ministeren for Landbrug og Fiskeri fastsatte Regler gives ham Tilladelse til at beholde:

a. Fornøden Saasæd, dog ikke udover 200 kg rensset Vare pr. ha, der har baaret Kornafgrøde i 1940.

b. Foder til det til Ejendommens forsvarlige Drift nødvendige Antal Arbejdsheste med 13 hkg pr. Hest, samt

c. 4 hkg Korn pr. Stk. voksent Kreatur (over 2 Aar), der findes paa Ejendommen, eller i Stedet herfor Foder til Opdræt af Ejendommens normale Forbrug af Svin og Høns i egen Husholdning, dog mindst til 2 Svin og 20 Høns, beregnet efter henholdsvis 3 hkg pr. Svin og 20 kg pr. voksen Høne.

I Bemærkninger til Lovforslaget redegjordes for Aarsagen til Forslagets Fremsættelse, for den for Høstaaret sandsynlige Høst og for de Kornmængder, der sandsynligvis skulde benyttes, og det hed derefter:

»Under Hensyn til, at visse Ejendomme paa Grund af særlig Driftsform eller andre Forhold ikke vil være i Stand til at opfylde en paa Grundlag af Grundværdien udregnet Leveringspligt, er det, for at Beregningerne kan holde, nødvendigt udover fornævnte — — — Tons at udskrive et vist Kvantum, som man rent skønmæssigt har ment at kunne ansætte til ca. — — — Tons, saaledes at det samlede Kvantum bliver — — — Tons.

For at tilvejebringe dette Kvantum er man under de oftnævnte Forhandlinger enedes om den i Forslagets § 1, Stk. 1 b nævnte Skala, paa Grundlag af hvilken Det statistiske Departement i Bilag 1 for de enkelte Ejendomsgrupper over 10.000 Kr. Grundværdi har beregnet, hvor store Mængder Afleveringspligten vil omfatte, idet der samtidig er regnet med, at alt Brødkorn skal afleveres, selv om det overstiger det efter Skalaen afleveringspligtige Kvantum.«

I den nævnte af Det statistiske Departement foretagne Beregning

er ikke medregnet særskilt matrikulerede og særskilt grundværdiansatte Skovejendomme.

Med Hensyn til Forslagets § 1—2 hed det yderligere i Bemærkningerne til Forslaget:

»Afliveringspligten beregnes, som det fremgaar af Skalaen i § 1, paa Basis af den ansatte Grundværdi uden Fradrag af nogen Art. I de Undtagelsestilfælde, hvor en Ejendom f. Eks. paa Grund af særlig Driftsform eller en meget ringe Høst er ude af Stand til at opfylde sin Leveeringspligt, giver Forslagets § 2 en særlig Regel.«

Under Rigsdagsforhandlingerne har Ministeren for Landbrug og Fiskeri ikke oplyst, at Kornordningen ogsaa skulde omfatte særskilt grundværdiansatte Skovejendomme, naar de tilhørte Ejeren af Landbrugsejendom, uagtet det ikke var medtaget ved de til Grund liggende Beregninger. Af de faldne Udtalelser fremgaar efter Sagsøgerens Mening ogsaa, at man ikke regnede med, at de omfattedes af Ordningen. Det fremholdes Gang paa Gang under Behandlingen i begge Ting, at Aarsagen til denne Bestemmelse var det Forhold, at der i store Dele af Jylland var en saa ringe Høst, at mange Landbrugere ikke var i Stand til at opfylde den dem ifølge Lovforslagets § 1 paahvilende Afliveringspligt, og først og fremmest af Hensyn til saadanne havde man opstillet Reglen i Forslagets § 2 om »Forbeholdsretten«, om hvilken det iøvrigt blev fremhævet, at den var en »kedelig Foranstaltning«, dels fordi de Rationer, den overlod den paagældende Landbruger, var »yderst knappe«, dels fordi den medførte den Ubehagelighed, at den paagældende blev »Genstand for en gennemgribende Kontrol«.

Det maa derfor siges at være forudsat af Rigsdagen, at de omhandlede Ejendomme ikke omfattedes af Kornordningen. Det er som Følge heraf ikke i Overensstemmelse med Loven, der i det væsentlige stemmer med Forslaget, naar det i Ministeriets Cirkulære af 28. August 1940 § 2, Stk. 2, udtales:

»Hvad specielt angaar Grundværdien af Skovarealer (herunder ogsaa Fredskov), skal denne medregnes i Grundværdien for den Ejendom, hvorunder Skovarealerne drives. Dette gælder, selvom Skovarealerne er særskilt vurderet og særskilt matrikuleret. Kun Skovarealer, der ikke har Tilknytning til en Landejendom, holdes udenfor.«

Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at Udtrykket »Landejendom« rent sprogligt maa forstaas som »Landbrugsejendom«. Sagsøgeren har henvist til, at det er anvendt paa denne Maade i en Række Love, og at det af andre Love fremgaar, at Skovejendom ikke kan betragtes som Landbrugsejendom.

Sagsøgeren har yderligere henvist til, at den af Sagsøgte hævdede Forstaaelse af Kornordningsloven fører til upraktiske og uretfærdige Resultater. Det er saaledes urimeligt, at der ikke skal paahvile særskilt grundværdiansatte Skovejendomme Afliveringspligt, naar vedkommende Ejer har bortforpagtet sin Landbrugsejendom, i hvilket Tilfælde Ministeriet anser den fritaget herfor som ikke havende »Tilknytning til en Landejendom«, medens der paahviler den Afliveringspligt, naar Ejeren selv driver sin Landbrugsejendom. Sagsøgte Forstaaelse af Loven vil ogsaa efter Beregninger, som Dansk Skovforening har foretaget paa

Grundlag af Oplysninger modtaget fra 176 Ejere af Landbrugsejendomme, der ejer mere end 200 ha og mindst 50 ha Skov (der skal ialt findes ca. 267 saadanne Ejere) føre til, at 66—70 pCt. Ejere af denne Kategori maa gøre Brug af den byrdefulde Forbeholdsret, medens det i Lovforslaget var forudsat, at den kun vilde komme til Anvendelse i Undtagelsestilfælde.

Sagsøgeren har oplyst, at Tilsynet med »Stensbygaard«s Skove varetages af en Skovrider, og at der er antaget en særlig Skovfoged, samt at der føres særskilt Regnskab for Skovene.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Sagsøgeren anført, at det er særlig urimeligt at medtage særskilt matrikuleret og særskilt grundværdiansat Fredskov og fredskovspligtigt Areal ved Beregningen af Afleveringspligten, da det i Henhold til Forordning af 27. September 1805 Kap. II § 14 og Lov Nr. 164 af 11. Maj 1935 er forbudt at dyrke Korn paa de paagældende Arealer.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort følgende Betragtninger gældende:

Der kan for »Stensbygaard«s Vedkommende ikke tales om en særlig »Landbrugsejendom« og en særlig »Skovejendom«. Ejendommen udgør et samlet Omraade, indenfor hvilket der ligger flere skovbevoksede Arealer. Og i Tingbogen er der ikke et Folio for »Landbrugsejendommen« og et for »Skovbrugsejendommen«, de findes paa eet Blad.

Som ogsaa af Sagsøgeren erkendt, er det utvivlsomt, at en Landejendoms skovbevoksede Arealer skal medtages ved Beregningen af Kornafleveringspligten, naar de ikke er særlig grundværdiansatte. Men naar dette er Tilfældet, kan det ikke antages, at der ved Beregningen skal ses bort fra saadanne Arealer, fordi de er særlig grundværdiansatte. Der er ingen Væsenforskel paa ikke særlig og særlig grundværdiansatte Skovarealer, idet den særlige Værdiansættelse alene ikke er Udtryk for, at Skovarealerne er udskilt fra den samlede Landejendom paa en saadan Maade, at de ikke kan medregnes ved Beregningen af Kornafleveringspligten. Sagsøgte har i denne Forbindelse gjort opmærksom paa, at Reglerne i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 § 3, 2. Stk., Nr. 2, om Vurdering af Skovejendomme gælder for alle saadanne, hvad enten de værdiansættes særskilt eller ej. Om særskilt Vurdering skal finde Sted, afgøres i det enkelte Tilfælde skønsmæssigt paa Grundlag af visse Retningslinier opstillede af Vurderingsmyndighederne, og den særskilte Vurdering kan derfor ikke være bestemmende ved Afgrænsning af Kornlovens Omraade.

Den Omstændighed, at Det statistiske Departement ikke har modtaget særligt grundværdiansatte Skovarealer, der tilhørte Ejere af Landejendomme, i de Beregninger, der fulgte med Lovforslaget, kan ikke anføres som et Argument for, at det var Meningen, at der skulde ses bort fra disse Arealer. Inden Lovforslagets Fremsættelse forhandlede Ministeren med Landbrugsorganisationer og opnaaede Tilslutning til, at Kornafleveringen skulde ske paa Grundlag af Landejendommens Grundværdi efter den progressive Skala, der er optaget i Loven, og man enedes om — i Modsætning til ældre Love — at medtage Ejendommens fulde Værdi uden Fradrag af nogen Art. Derefter anmodedes

Departementet om at beregne, hvorvidt Aflevering efter den opstillede Skala vilde blive tilstrækkelig stor til det beregnede Forbrug. Grunden til, at de særskilt værdiansatte Skovarealer ikke var medtaget ved Beregningen, var kun den, at Departementet ikke laa inde med det fornødne Materiale til at henføre dem til de respektive Landejendomme. Ministeren og formentlig ogsaa en Del Rigsdagsmænd vidste, at Departementet ikke havde Materialet og derfor ikke kunde medregne særligt grundværdiansatte Skovarealer, og da Beregningen af Landbrugsejendommenes Værdi viste, at Afleveringen nogenlunde vilde modsvare det paaregnede Forbrug, var det uden Interesse, at de særlig værdiansatte Skovarealer til disse ikke var medtaget.

Det afgørende maa være, at man paa Rigsdagen var klar over, at en Landejendoms skovbevoksede Arealer skulde medtages ved Beregningen af Kornafleveringspligten, og at der under Rigsdagsforhandlingerne ikke er nævnt noget om, at særskilt grundværdiansatte Skove dog skulde udelades i Beregningen. Den Tanke, at det skulde gøre en Forskel, om de paagældende Arealer var særlig grundværdiansatte eller ikke, har overhovedet ikke været fremme.

I Modsætning til Byejeendomme har alle Landejendomme, paa hvilke der vokser Korn, Afleveringspligt efter deres Grundværdi. Denne Værdi beregnes ikke alene efter Jordens Godhed som Agerjord, men ogsaa efter dens Beliggenhed, om den f. Eks. egner sig til Byggegrund og under Hensyn til, om den f. Eks. er skovbevokset eller henligger som Mose.

Der begaas ikke nogen særlig Uret mod de større Landejendomsbesiddere ved at medtage deres særskilt værdiansatte Skovarealer ved Beregningen af deres Afleveringspligt. Ca. 170—180.000 ha Skov, som er i privat Eje, er særskilt grundværdiansat, medens ca. 120.000 ha Skov i privat Eje ikke er særlig grundværdiansat, d. v. s. at $\frac{3}{5}$ er særlig grundværdiansat og $\frac{2}{5}$ ikke er det, og de sidstes Værdi skal som anført medregnes.

De større Landejendomsbesiddere, der paa Grund af den Værdi, som deres Ejendom har, naar man medregner deres særlig grundværdiansatte Skove, ikke kan opfylde deres Afleveringspligt, har altid Forbeholdsretten at falde tilbage paa. Denne kan ikke siges at være særlig byrdefuld. Det bestrides forøvrigt, at 66—70 pCt. af de større Landejendomme er henvist hertil.

Det Materiale, der ligger til Grund for Sagsøgerens Paastand i saa Henseende, er ufuldstændigt, idet det kun bygger paa Besvarelser fra 171 Ejere, medens der findes ca. 267.

Da Det statistiske Departement ikke havde medtaget særskilt grundværdiansatte Skovejendomme ved de til Grundlag for Lovforslaget om en Kornordning for 1940—41 foretagne Beregninger, og det hverken i Lovforslaget eller under Rigsdagsforhandlingerne er fremhævet, at Loven skulde omfatte disse Ejendomme, naar de tilhørte Ejeren af en Landbrugsejendom, for saa vidt han selv drev denne, maa det siges at være forudsat af Rigsdagen, at Loven ikke skulde have et saadant Omfang. Der er i og for sig noget selvmodsigende i at kræve Kornaflevering af Skovarealer. Men eet er at lade Loven omfatte Skov-

arealer, der er vurderede sammen med Landejendomme som en Del af dem, og som maa formodes i de fleste Tilfælde ikke at være af særligt stort Omfang, et andet at lade Loven omfatte særskilt grundværdiansatte Skovarealer, der af Vurderingsmyndighederne er betragtede som selvstændige Ejendomme og maa formodes at være af et forholdsvis stort Omfang.

Da Kornordningsloven har fastsat Landejendommens Afleveringspligt efter deres Grundværdi, findes det endvidere naturligt at forstaa Udtrykket »Landejendomme« i Overensstemmelse med Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme.

Ifølge denne Lovs § 3 skal der foretages en særlig Ansættelse af de faste Ejendommens Grundværdi, hvorved forstaas Grundens Værdi i ubebygget Stand under Hensyn til Beskaffenhed, Beliggenhed og til en i økonomisk Henseende god Anvendelse. Der sondres iøvrigt i Paragraffen mellem 1) Landbrugsejendomme og Ejendomme, som maa stilles i Klasse med disse, 2) Skovbrugsejendomme og 3) Andre Ejendomme, hvorpaa de under 1) og 2) nævnte Regler ikke kan anvendes.

Ifølge sidste Stk. under 1) gælder særlige Vurderingsregler, hvis Benyttelsen til andet end Landbrug for Dele af Ejendommen maa anses for at være den i økonomisk Henseende gode Anvendelse.

Overskyldraadet har i 1931 udgivet en Vejledning for Vurderingsmændene. I denne udtales det som Overskyldraadets Ønske, at sagkyndig Medhjælp benyttes i alle Tilfælde ved Vurdering af Skovbrug paa over 55 ha, hvad enten Skovarealet fremtræder som selvstændig Ejendom eller udgør en Del af en Ejendom. Det hedder endvidere, at enhver selvstændig Ejendom maa gøres til Genstand for særskilt Vurdering, og at dette gælder, selv om Ejendommen er Bestanddel af et Gods, og at samme Regler maa komme til Anvendelse paa Skove.

Udtrykket »Landejendom« i Kornordningsloven maa herefter forstaaes som ensbetydende med »Landbrugsejendomme og Ejendomme, som maa stilles i Klasse med disse«; det omfatter Skovarealer, der er Dele af Ejendommen. Men en jfr. Loven af 1922 § 3, Stk. 2, 1) i Henhold til § 3, Stk. 2, 2) særskilt værdiansat Skovejendom kan ikke omfattes af Udtrykket.

Det maa være uden Betydning, om en særskilt grundværdiansat Skovejendoms Arealer ligger samlede eller ikke. Det afgørende maa være, om de efter Vurderingsmyndighedernes Skøn udgør en selvstændig Ejendom.

Da »Stensbygaard«s Skovejendom er særskilt grundværdiansat, kan der derfor ikke paahvile den Kornafleveringspligt.

Sagsøgerens principale Paastand vil herefter være at tage til Følge.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren 500 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

D i s s e n s :

Som det fremgaar af det anførte, gaar Lovens Regler ud paa at fastsætte en Afleveringspligt, der beregnes paa et Grundlag, der for-

uden Egnetheden til Kornproduktion ogsaa bestemmes af andre Momenter. Dette er begrundet i særlige Hensyn, og til Imødegaelse af eventuelle urimelige Resultater er der i § 2 tilføjet Reglen om, at Afleveringspligten dog aldrig kan overstige Ejendommens faktiske Kornproduktion med visse Fradrag til Brug for den fortsatte Drift. Herefter har det været mindre betydningsfuldt nøje at afgrænse de Ejendomme, som Afleveringspligten skulde paahvile. Loven har hertil anvendt Betegnelsen »samtlige Landejendomme«, og dette Udtryk omfatter en Ejendom som den heromhandlede, der er gaaet fra Ejer til Ejer i det væsentlige som et samlet Hele, hvoraf den største Del anvendes til Landbrug og en mindre Del til Skovbrug. De faktiske Forhold gør det ikke naturligt at opfatte Forholdet saaledes, at Sagsøgeren ejer to selvstændige Ejendomme, en Landbrugsejendom og en Skovbrugsejendom, og den Omstændighed, at Skovarealerne er vurderet særskilt til Ejendoms- og Grundskyld, beror som anført af Sagsøgte paa i Forhold til Kornlovens System tilfældige Omstændigheder og kan ej heller udskille dem fra Forbindelsen med den Sagsøgeren tilhørende Landejendom. Af denne kan Korn kræves afleveret, og det er ikke i Strid med Loven, naar Sagsøgte beregner Kornafleveringen af Summen af Ejendommens Grundværdiansættelser.

Det oplyste om Lovens Forhistorie og det Lovforslaget vedføjede Bilag fra Det statistiske Departement viser efter min Mening ikke, at det har været tilsigtet at tage Ordet Landejendom i en saadan Betydning, at det for Sagsøgerens Vedkommende kun skulde omfatte den Del af hans Ejendom, der ikke er særskilt værdiansat som Skov.

Den Omstændighed, at Sagsøgerens Skovarealer er matrikuleret som særskilt Matr. Nr., kan efter de faktisk foreliggende Forhold ikke føre til et andet Resultat.

Efter det anførte om Beregningsgrundlaget for Afleveringspligten maa det være uden Betydning, om Skovarealerne er Fredskov eller ikke.

Med den anførte Begrundelse vilde jeg frifinde Sagsøgte og paalægge Sagsøgeren at udrede Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Nr. 9/1941. **Ministeriet for Landbrug og Fiskeri** (H. O. Hansen)

m o d

Hofjægermester Knud Wolff-Snedorff (Teist).

(Spørgsmaal om Appellantens Berettigelse til ved Beregningen af den Indstævnte paahvilende Kornafleveringspligt at medregne en særlig grundværdiansat Skovejendom).

Østre Landsrets Dom af 30. December 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, kendes uberettiget til ved Beregningen af den Sagsøgeren, Hofjægermester Knud Wolff-Snedorff, af Ejendommen Matr. Nr. 1 a m. fl. af Engelholm m. fl., Snesere m. fl. Sogne, »Engelholm« kaldet, i Medfør af Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 om

en Kornordning for Aaret 1940/41 paahvilende Afleveringspligt af Foderkorn at medregne den særskilt grundværdiansatte Skovejendom Matr. Nr. 23 f m. fl. af Baarse By m. fl., Baarse m. fl. Sogne. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri har gentaget sin Frifindelsespaastand og har derhos nedlagt Paastand om, at Indstævntes Kornafleveringspligt beregnes efter en samlet Grundværdi paa 368.400 Kr.

Som anført i Dommen var Forslaget til den paagældende Kornordningslov ved Forelæggelsen paa Rigsdagen ledsaget af Beregninger fra Det statistiske Departement, hvori de særskilt grundværdiansatte Skovejendomme ikke var medtaget, uden at dette dog var angivet i den forelagte Oversigt, og disse Beregninger ses ikke at have været fremdraget under Rigsdagens Forhandlinger om Forslaget paa en saadan Maade, at Lovens Vedtagelse kan siges at være knyttet til en Forudsætning om, at de nævnte Ejendomme ikke var omfattet af Loven.

Ifølge § 5, 2. Stk., i Loven om Beskatning til Staten af faste Ejendomme svares der en nedsat Grundværdiafgift af Skovejendomme, der er vurderet selvstændigt til Grundskyld. I Henhold til Cirkulære af 17. Marts 1927 fra Skattedepartementet til Vurderingsraadene vil den nævnte Lovbestemmelse være at bringe til Anvendelse ikke blot paa Skovejendomme, der som selvstændigt vurderede er opført under særligt Løbenummer paa Vurderingsfortegnelsen, men ogsaa paa saadanne Skovarealer, der som henhørende til anden Ejendom er vurderet sammen med denne, naar Skovarealet er af en saadan Størrelse og Genstand for saadan Drift, at det kan siges at udgøre et selvstændigt Skovbrug, hvilket altid antages at foreligge, hvor Arealet er over 100 Tdr. Land. I disse Tilfælde skal Vurderingsraadene efter Cirkulæret i Vurderingsfortegnelserne angive, hvor meget af Grundværdien for den samlede Ejendom, der falder paa Skoven. Herefter er det saaledes ikke for Anvendelsen af den paagældende Bestemmelse i nævnte Skattelov afgørende, om vedkommende Skovareal er vurderet som selvstændig Ejendom.

Kornordningsloven henviser ikke til nysnævnte Lov paa anden Maade end ved, at den anvender Begrebet Grundværdi.

Under Rigsdagsforhandlingerne om Kornordningsloven har man forudsat, at Loven ogsaa kom til Anvendelse paa Dele af en Landejendom, der er bevoksede med Skov, idet overhovedet det Omfang, hvori Arealerne er bevoksede med Korn eller kan benyttes til Kornavl, efter det anvendte Beregningsgrundlag ikke er afgørende.

»Engelholm«, hvis enkelte Parceller alle tilhører samme Ejer og er saaledes beliggende, at de udgør et i det væsentlige samlet Omraade, maa efter det foreliggende antages at udgøre en driftsmæssig Enhed, hvoraf det med Skov bevoksede kun udgør en mindre Del, og den Omstændighed, at Vurderingsmændene ved at ansætte de paagældende Skovarealer særskilt til Grundskyld, mulig har regnet dem som udgørende en Art selvstændig Brug, kan der ikke tillægges nogen Betydning, hvorved bemærkes, at der, som det ogsaa fremgaar af det ovennævnte Cirkulære, ikke ved Vurdering af Skovarealer følges en ensartet Fremgangsmaade.

Efter det anførte findes »Engelholm« i sin Helhed at maatte opfattes som en Landejendom i den i Kornordningsloven anvendte Betydning af Ordet, og heri kan det ikke gøre nogen Forskel, at en Del af Arealet er Fredskov eller belagt med Fredskovspligt. Herefter og idet der overfor Indstævntes Protest ikke er Grundlag for at tage Standpunkt til Appellantens øvrige Paastand, vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, bør for Tiltale af Indstævnte, Hofjægermester Knud Wolff-Sneedorff, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Hofjægermester Knud Wolff-Sneedorff, erhvervede i 1925 Godset »Engelholm« i Snesere m. fl. Sogne. Godset omfatter et Areal paa 468 ha, hvoraf 132 ha som Skovejendom i Henhold til Lov Nr. 352 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme af 7. August 1922 § 3, Stk. 2, 2) er ansat til en Grundværdi af 55.600 Kr., medens Resten, 336 ha, i Henhold til samme Paragraf Stk. 2, 1) er ansat til en Grundværdi af 312.800 Kr.

Skønt »Engelholm«s Skovejendom er særskilt grundværdiansat, er den ikke særskilt matrikuleret. Der føres særskilt Regnskab for Skovejendommen, og der er antaget en Overskovfoged og 2 Skovløbere. Skovene ligger ikke samlede.

I Overensstemmelse med Cirkulærer af 3. August 1940 og 28. August 1940 fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri vedrørende den kommunale Administration af Kornordningen for 1940—41, skal Sagsøgeren derefter aflevere 2355 Tdr. Korn af det til »Engelholm« hørende Landbrug og 448 Tdr. Korn af Skovene.

Under nærværende Sag, der i Henhold til Retsplejelovens § 286 er forhandlet i Forbindelse med II Afd. 241/40, har Sagsøgeren principalt

paastaaet Sagsøgte, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, kendt uberettiget til ved Beregningen af den Sagsøgeren, Hofjægermester Knud Wolff-Sneedorff, af Ejendommen Matr. Nr. 1 a m. fl. af Engelholm m. fl., Snesere m. fl. Sogne, »Engelholm« kaldet, i Medfør af Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 om en Kornordning for Aaret 1940/41 paahvilende Afleveringspligt af Foderkorn, at medregne den særskilt grundværdiansatte Skovejendom Matr. Nr. 23 f m. fl. af Baarse By m. fl., Baarse m. fl. Sogne.

Subsidiært har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte kendt uberettiget til ved Beregningen af den Sagsøgeren af Ejendommen Matr. Nr. 1 a m. fl. Engelholm m. fl., Snesere m. fl. Sogne, »Engelholm« kaldet, i Medfør af Lov Nr. 390 af 25. Juli 1940 om en Kornordning for Aaret 1940/41 paahvilende Afleveringspligt af Foderkorn at medregne den særskilt grundværdiansatte Skovejendom Matr. Nr. 23 f m. fl. af Baarse By m. fl., Baarse m. fl. Sogne, i det Omfang, Ejendommen er Fredskov eller fredskovspligtigt Areal.

Der er i Realiteten ikke stor Forskel paa de 2 Paastande, da næsten al Skov er Fredskov.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Sagsøgeren erkender, at det er berettiget ved Beregningen af Afleveringspligten af Foderkorn at medtage en Landbrugsejendoms skovbevoksede Arealer, naar de ikke er særskilt grundværdiansatte, men han mener, at naar det som her drejer sig om særskilt grundværdiansat Skovejendom, er det uberettiget at medtage den, kun fordi den ejes af Ejeren af en Landbrugsejendom.

Sagsøgeren har for det første gjort følgende Betragtninger gældende:

Ifølge Lovens § 1 bemyndiges Ministeren for Landbrug og Fiskeri til af Høsten 1940 at kræve afleveret:

a. Paa samtlige Landejendomme al Avl af Rug og Hvede med Undtagelse af fornøden Saasæd, samt den til Menneskeføde absolut ubrugelige Frarensning.

b. Paa Landejendomme med en ansat Grundværdi af over 10.000 Kr. saa meget Foderkorn (Byg, Havre og Blandsæd heraf), at der af Brødkorn og Foderkorn tilsammen afleveres nedennævnte Kvanta:

5 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger indenfor
10.001—25.000 Kr.

6 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger indenfor
25.001—50.000 Kr.

7 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger indenfor
50.001—80.000 Kr.

8 hkg pr. paabegyndt 1000 Kr. af den Grundværdi, der ligger over
80.000 Kr.,

hvorhos det i § 2 siges, at:

»Saafremt en Landmand mener sig ude af Stand til at opfylde den i § 1, Stk. 1 b, omhandlede Leveringspligt, skal han herom gøre Anmeldelse til det kommunale Kornnævn inden den 20. September 1940 og skal da, foruden al Avl af Rug og Hvede, aflevere ogsaa hele sin Avl

af Foderkorn. Der kan dog i saa Fald efter nærmere af Ministeren for Landbrug og Fiskeri fastsatte Regler gives ham Tilladelse til at beholde:

a. Fornøden Saasæd, dog ikke udover 200 kg rensed Vare pr. ha, der har baaret Kornafgrøde i 1940.

b. Foder til det til Ejendommens forsvarlige Drift nødvendige Antal Arbejdsheste med 13 hkg pr. Hest, samt

c. 4 hkg Korn pr. Stk. voksent Kreatur (over 2 Aar), der findes paa Ejendommen, eller i Stedet herfor Foder til Opdræt af Ejendommens normale Forbrug af Svin og Høns og i egen Husholdning, dog mindst til 2 Svin og 20 Høns, beregnet efter henholdsvis 3 hkg pr. Svin og 20 kg pr. voksen Høne.«

I Bemærkninger til Lovforslaget redegjordes for Aarsagen til Forslagets Fremsættelse for den for Høstaaret sandsynlige Høst og for de Kornmængder, der sandsynligvis skulde benyttes, og det hed derefter:

»Under Hensyn til, at visse Ejendomme paa Grund af særlig Driftsform eller andre Forhold ikke vil være i Stand til at opfylde en paa Grundlag af Grundværdien udregnet Leveringspligt, er det, for at Beregningerne kan holde, nødvendigt udover fornævnte — — — Tons at udskrive et vist Kvantum, som man rent skønsmæssigt har ment at kunne ansætte til ca. — — — Tons, saaledes at det samlede Kvantum bliver — — — Tons.

For at tilvejebringe dette Kvantum, er man under de oftnævnte Forhandlinger enedes om den i Forslagets § 1, Stk. 1 b, nævnte Skala, paa Grundlag af hvilken Det statistiske Departement i Bilag 1 for de enkelte Ejendomsgrupper over 10.000 Kr. Grundværdi har beregnet, hvor store Mængder Afleveringspligten vil omfatte, idet der samtidig er regnet med, at alt Brødkorn skal afleveres, selv om det overstiger det efter Skalaen afleveringspligtige Kvantum.«

I den nævnte af Det statistiske Departement foretagne Beregning er ikke medregnet særskilt matrikulerede og særskilt grundværdiansatte Skovejendomme.

Med Hensyn til Lovforslagets § 1—2 hed det yderligere i Bemærkningerne til Forslaget:

»Afleveringspligten beregnes, som det fremgaar af Skalaen i § 1, paa Basis af den ansatte Grundværdi uden Fradrag af nogen Art. I de Undtagelsestilfælde, hvor en Ejendom f. Eks. paa Grund af særlig Driftsform eller en meget ringe Høst er ude af Stand til at opfylde sin Leveringspligt, giver Forslagets § 2 en særlig Regel.«

Under Rigsdagsforhandlingerne har Ministeren for Landbrug og Fiskeri ikke oplyst, at Kornordningen ogsaa skulde omfatte særskilt grundværdiansatte Skovejendomme, naar de tilhørte Ejeren af en Landbrugsejendom, uagtet det ikke var medtaget ved de til Grund liggende Beregninger. Af de faldne Udtalelser fremgaar efter Sagsøgerens Mening ogsaa, at man ikke regnede med, at de omfattedes af Ordningen. Det fremholdes Gang paa Gang under Behandlingen i begge Ting, at Aarsagen til denne Bestemmelse var det Forhold, at der i store Dele af Jylland var en saa ringe Høst, at mange Landbrugere ikke var i Stand til at opfylde den dem ifølge Lovforslagets § 1 paahvilende Afleveringspligt, og først og fremmest af Hensyn til saadanne havde man

opstillet Reglen i Forslagets § 2 om »Forbeholdsretten«, om hvilken det iøvrigt blev fremhævet, at den var en »kedelig Foranstaltning«, dels fordi de Rationer, den overlod den paagældende Landbruger, var »yderst knappe«, dels fordi den medførte den Ubehagelighed, at den paagældende blev »Genstand for en gennemgribende Kontrol«.

Det maa derfor siges at være forudsat af Rigsdagen, at de omhandlede Ejendomme ikke omfattes af Kornordningen. Det er som Følge heraf ikke i Overensstemmelse med Loven, der i det væsentlige stemmer med Forslaget, naar det i Ministeriets Cirkulære af 28. August 1940 § 2, Stk. 2, udtales:

»Hvad specielt angaar Grundværdien af Skovarealer (herunder ogsaa Fredskov), skal denne medregnes i Grundværdien for den Ejendom, hvorunder Skovarealerne drives. Dette gælder, selv om Skovarealerne er særskilt vurderet og særskilt matrikuleret. Kun Skovarealer, der ikke har Tilknytning til en Landejendom, holdes udenfor.«

Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at Udtrykket »Landejendom« rent sprogligt maa forstaaes som Landbrugsejendom. Sagsøgeren har henvist til, at det er anvendt paa denne Maade i en Række Love, og at det af andre Love fremgaar, at Skovejendom ikke kan betragtes som Landbrugsejendom.

Sagsøgeren har yderligere henvist til, at den af Sagsøgte hævdede Forstaaelse af Kornordningsloven fører til upraktiske og uretfærdige Resultater. Det er saaledes urimeligt, at der ikke skal paahvile særskilt grundværdiansatte Skovejendomme Afleveringspligt, naar vedkommende Ejer har bortforpagtet sin Landbrugsejendom, i hvilket Tilfælde Ministeriet anser den fritaget herfor som ikke havende »Tilknytning til en Landejendom«, medens der paahviler den Afleveringspligt, naar Ejeren selv driver sin Landbrugsejendom. Sagsøgte Forstaaelse af Loven vil ogsaa efter Beregninger, som Dansk Skovforening har foretaget paa Grundlag af Oplysninger modtaget fra 176 Ejere af Landbrugsejendomme, der ejer mere end 200 ha og mindst 50 ha Skov (der skal ialt findes ca. 267 saadanne Ejere) føre til, at 66—70 pCt. Ejere af denne Kategori maa gøre Brug af den byrdefulde Forbeholdsret, medens det i Lovforslaget var forudsat, at den kun vilde komme til Anvendelse i Undtagelsestilfælde.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Sagsøgeren anført, at det er særlig urimeligt at medtage særskilt grundværdiansat Fredskov og fredskovspligtigt Areal ved Beregningen af Afleveringspligten, da det i Henhold til Forordning af 27. September 1805 Kap. II § 14 og Lov Nr. 164 af 11. Maj 1935 er forbudt at dyrke Korn paa de paagældende Arealer.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort følgende Betragtninger gældende:

Der kan for »Engelholm«s Vedkommende ikke tales om en særlig »Landbrugsejendom« og en særlig »Skovejendom«. Ejendommen udgør et samlet Omraade, indenfor hvilket der ligger flere skovbevoksede Arealer. Og i Tingbogen er der ikke et Folio for »Landbrugsejendommen« og et for »Skovbrugsejendommen«, de findes paa eet Blad.

Som ogsaa af Sagsøgeren erkendt, er det utvivlsomt, at en Landejendoms skovbevoksede Arealer skal medtages ved Beregningen af Kornafleveringspligten, naar de ikke er særlig grundværdiansatte. Men naar dette er Tilfældet, kan det ikke antages, at der ved Beregningen skal ses bort fra saadanne Arealer, fordi de er særlig grundværdiansatte. Der er ingen Væsenforskel paa ikke særlig og særlig grundværdiansatte Skovarealer, idet den særlige Værdiansættelse alene ikke er Udtryk for, at Skovarealerne er udskilt fra den samlede Landejendom paa en saadan Maade, at de ikke kan medregnes ved Beregningen af Kornafleveringspligten. Sagsøgte har i denne Forbindelse gjort opmærksom paa, at Reglerne i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 § 3, 2. Stk., Nr. 2, om Vurdering af Skovbrugsejendomme gælder for alle saadanne, hvad enten de værdiansættes særskilt eller ej. Om særskilt Vurdering skal finde Sted, afgøres i det enkelte Tilfælde skønsmæssigt paa Grundlag af visse Retningslinier opstillede af Vurderingsmyndighederne, og den særskilte Vurdering kan derfor ikke være bestemmende ved Afgrænsning af Kornlovens Omraade.

Den Omstændighed, at Det statistiske Departement ikke har medtaget særligt grundværdiansatte Skovarealer, der tilhørte Ejere af Landejendomme, i de Beregninger, der fulgte med Lovforslaget, kan ikke anføres som et Argument for, at det var Meningen, at der skulde ses bort fra disse Arealer. Inden Lovforslagets Fremsættelse forhandlede Ministeren med Landbrugsorganisationer og opnaaede Tilslutning til, at Kornafleveringen skulde ske paa Grundlag af Landejendommens Grundværdi efter den progressive Skala, der er optaget i Loven, og man enedes om — i Modsætning til ældre Love — at medtage Ejendommens fulde Værdi uden Fradrag af nogen Art. Derefter anmodedes Departementet om at beregne, hvorvidt Aflevering efter den opstillede Skala vilde blive tilstrækkelig stor til det beregnede Forbrug. Grunden til, at de særskilt værdiansatte Skovarealer ikke var medtaget ved Beregningen, var kun den, at Departementet ikke laa inde med det fornødne Materiale til at henføre dem til de respektive Landejendomme. Ministeren og formentlig ogsaa en Del Rigsdagsmænd vidste, at Departementet ikke havde Materialet og derfor ikke kunde medregne særligt grundværdiansatte Skovarealer, og da Beregningen af Landbrugsejendommens Værdi viste, at Afleveringen nogenlunde vilde modsvare det paaregnede Forbrug, var det uden Interesse, at de særlig værdiansatte Skovarealer til disse ikke var medtaget.

Det afgørende maa være, at man paa Rigsdagen var klar over, at en Landejendoms skovbevoksede Arealer skulde medtages ved Beregningen af Kornafleveringspligten, og at der under Rigsdagsforhandlingerne ikke er nævnt noget om, at særskilt grundværdiansatte Skove dog skulde udelades i Beregningen. Den Tanke, at det skulde gøre en Forskel, om de paagældende Arealer var særlig grundværdiansatte eller ikke, har overhovedet ikke været fremme.

I Modsætning til Byejeendomme har alle Landejendomme, paa hvilke der vokser Korn, Afleveringspligt efter deres Grundværdi. Denne Værdi beregnes ikke alene efter Jordens Godhed som Agerjord, men ogsaa efter dens Beliggenhed, om den f. Eks. egner sig til Byggegrund og

under Hensyn til, om den f. Eks. er skovbevokset eller henligger som Mose.

Der begaas ikke nogen særlig Uret mod de større Landejendomsbesiddere ved at medtage deres særskilt værdiansatte Skovarealer ved Beregningen af deres Afleveringspligt. Ca. 170—180.000 ha Skov, som er i privat Eje, er særskilt grundværdiansat, medens ca. 120.000 ha Skov i privat Eje ikke er særlig grundværdiansat, d. v. s. at $\frac{3}{5}$ er særlig grundværdiansat og $\frac{2}{5}$ ikke er det, og de sidstes Værdi skal som anført medregnes.

De større Landejendomsbesiddere, der paa Grund af den Værdi, som deres Ejendom har, naar man medregner deres særlig grundværdiansatte Skove, ikke kan opfylde deres Afleveringspligt, har altid Forbeholdsretten at falde tilbage paa. Denne kan ikke siges at være særlig byrdefuld. Det bestrides forøvrigt, at 66—70 pCt. af de større Landejendomme er henvist hertil.

Det Materiale, der ligger til Grund for Sagsøgerens Paastand i saa Henseende, er ufuldstændigt, idet det kun bygger paa Besvarelser fra 171 Ejere, medens der findes ca. 267.

Da Det statistiske Departement ikke havde medtaget særskilt grundværdiansatte Skovejendomme ved de til Grundlag for Lovforslaget om en Kornordning for 1940—41 foretagne Beregninger, er det hverken i Lovforslaget eller under Rigsdagsforhandlingerne fremhævet, at Loven skulde omfatte disse Ejendomme, naar de tilhørte Ejeren af en Landbrugsejendom, for saa vidt han selv drev denne, maa det siges at være forudsat af Rigsdagen, at Loven ikke skulde have et saadant Omfang. Der er i og for sig noget selvmodsigende i at kræve Kornaflevering af Skovarealer. Men eet er at lade Loven omfatte Skovarealer, der er vurderede sammen med Landejendomme som en Del af dem, og som maa formodes i de fleste Tilfælde ikke at være af særligt stort Omfang, et andet at lade Loven omfatte særskilt grundværdiansatte Skovarealer, der af Vurderingsmyndighederne er betragtede som selvstændige Ejendomme og maa formodes at være af et forholdsvis stort Omfang.

Da Kornordningsloven har fastsat Landejendommens Afleveringspligt efter deres Grundværdi, findes det endvidere naturligt at forstaa Udtrykket »Landejendomme« i Overensstemmelse med Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme.

Ifølge denne Lovs § 3 skal der foretages en særlig Ansættelse af de faste Ejendommens Grundværdi, hvorved forstaas Grundens Værdi i ubebygget Stand under Hensyn til Beskaffenhed, Beliggenhed og til en i økonomisk Henseende god Anvendelse. Der sondres iøvrigt i Paragraffen mellem 1) Landbrugsejendomme og Ejendomme, som maa stilles i Klasse med disse, 2) Skovbrugsejendomme og 3) Andre Ejendomme, hvorpaa de under 1) og 2) nævnte Regler ikke kan anvendes.

Ifølge sidste Stk. under 1) gælder særlige Vurderingsregler, hvis Benyttelse til andet end Landbrug for Dele af Ejendommen maa anses for at være den i økonomisk Henseende gode Anvendelse.

Overskyldraadet har i 1931 udgivet en Vejledning for Vurderingsmændene. I denne udtales det som Overskyldraadets Ønske, at sagkyndig Medhjælp benyttes i alle Tilfælde ved Vurdering af Skovbrug

paa over 55 ha, hvad enten Skovarealet fremtræder som selvstændig Ejendom eller udgør en Del af en Ejendom. Det hedder endvidere, at enhver selvstændig Ejendom maa gøres til Genstand for særskilt Vurdering, og at dette gælder, selv om Ejendommen er Bestanddel af et Gods, og at samme Regel maa komme til Anvendelse paa Skove.

Udtrykket »Landejendom« i Kornordningsloven maa herefter forstås som ensbetydende med »Landbrugsejendomme og Ejendomme, som maa stilles i Klasse med disse«; det omfatter Skovarealer, der er Dele af Ejendommen. Men en jfr. Loven af 1922 § 2, Stk. 2, 1) i Henhold til § 3, Stk. 2, 2) særskilt værdiansat Skovejendom kan ikke omfattes af Udtrykket.

Det maa være uden Betydning, om en særskilt grundværdiansat Skovejendoms Arealer ligger samlede eller ikke. Det afgørende maa være, om de efter Vurderingsmyndighedernes Skøn udgør en selvstændig Ejendom.

Da det er ubestridt, at »Engelholm«s Skovejendom er særskilt grundværdiansat, kan der derfor ikke paahvile den Kornafgivningspligt, idet det findes uden Betydning for Spørgsmaalet om Kornafleveringspligten, at den ikke er særskilt matrikuleret.

Sagsøgernes principale Paastand vil herefter være at tage til Følge. I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren 500 Kr.

En af de voterende Dommere afgav saalydende

Dissens:

Som det fremgaar af det anførte, gaar Lovens Regler ud paa at fastsætte en Afleveringspligt, der beregnes paa et Grundlag, der foruden Egnethed til Kornproduktion ogsaa bestemmes af andre Momenter. Dette er begrundet i særlige Hensyn, og til Imødegaelse af eventuelle urimelige Resultater er der i § 2 tilføjet Reglen om, at Afleveringspligten dog aldrig kan overstige Ejendommens faktiske Kornproduktion med visse Fradrag til Brug for den fortsatte Drift. Herefter har det været mindre betydningsfuldt nøje at afgrænse de Ejendomme, som Afleveringspligten skulde paahvile. Loven har hertil anvendt Betegnelsen »samtlige Landejendomme«, og dette Udtryk omfatter en Ejendom som den heromhandlede, der er gaaet fra Ejer til Ejer i det væsentlige som et samlet Hele, hvoraf den største Del anvendes til Landbrug og en mindre Del til Skovbrug. De faktiske Forhold gør det ikke naturligt at opfatte Forholdet saaledes, at Sagsøgeren ejer to selvstændige Ejendomme, en Landbrugsejendom og en Skovbrugsejendom, og den Omstændighed, at Skovarealerne er vurderet særskilt til Ejendoms- og Grundskyld, beror som anført af Sagsøgte paa i Forhold til Kornlovens System tilfældige Omstændigheder og kan ej heller udskille dem fra Forbindelsen med den Sagsøgeren tilhørende Landejendom. Af denne kan Korn kræves afleveret, og det er ikke i Strid med Loven, naar Sagsøgte beregner Kornafleveringen af Summen af Ejendommens Grundværdiansættelser.

Det oplyste om Lovens Forhistorie og det Lovforslaget vedføjede Bilag fra Det statistiske Departement viser efter min Mening ikke, at

det har været tilsigtet at tage Ordet Landejendom i en saadan Betydning, at det for Sagsøgerens Vedkommende kun skulde omfatte den Del af hans Ejendom, der ikke er særskilt værdiansat som Skov.

Efter det anførte om Beregningsgrundlaget for Afleveringspligten maa det være uden Betydning, om Skovarealerne er Fredskov eller ikke.

Med den anførte Begrundelse vilde jeg frifinde Sagsøgte og paalægge Sagsøgeren at udrede Sagens Omkostninger med 400 Kr.

O n s d a g d e n 2. A p r i l .

Nr. 42/1941.   **Aage Knud Kristian Tangbæk** (Oluf Petersen)

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 16. Januar 1941.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens II Afd., er saalydende:

Ved Dom afsagt den 28. November 1936 af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger blev Aage Knud Kristian Tangbæk efter Straffelovens § 216, til Dels sammenholdt med § 21 og § 232, i Medfør af Straffelovens § 70 dømt til at anbringes i Psykopatforvaringsanstalt. Der toges ved Dommen Forbehold som i Lov Nr. 176 af 11. Maj 1935 § 4, 4. Stk., ommeldt, og efter forudgaaende Ansøgning blev han den 4. August 1937 underkastet dobbeltsidig Kastration. Ved Vestre Landsrets Kendelse af 6. November 1937 blev det derefter bestemt, at Tangbæk burde overflyttes til et Sindssygehospital, hvilken Foranstaltning ved Landsrettens Kendelse af 21. Maj 1938 forandredes til, at han burde overflyttes til den til Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. knyttede Sikringsanstalt, og ved Landsrettens Kendelse af 28. Marts 1939 blev der truffet Bestemmelse om, at Tangbæk skulde udskrives fra Sikringsanstalten paa Prøve, saaledes at han straks kunde tilbageføres til Anstalten, hvis hans Forhold efter Anklagemyndighedens Skøn maatte give Anledning dertil og saaledes, at en eventuel Genindsættelse straks efter skulde forelægges Landsretten til Godkendelse. Ved Landsrettens Kendelse af 27. Oktober 1939 blev det som særligt Vilkaar for den nævnte Prøveløsladelse fastsat, at Tangbæk hver 14. Dag skulde møde hos Politiet og gøre Rede for sine Forhold, og at han skulde holde Politiet underrettet om Bopælsforandring.

Den 29. Maj 1940 anmeldte Tove Gunhilde Østerrig Poulsen, født Hansen, med hvem Tangbæk i længere Tid havde samlevet, til Københavns Politi, at Tangbæk havde øvet Vold imod hende og truet hende paa Livet. Efter foretagne Afhøringer bl. a. af Anmelderinden og af Tangbæk, der fængsledes, blev denne af Anklagemyndigheden sigtet for Overtrædelse af Straffelovens § 244, Stk. 3, jfr. Stk. 1, og § 266. I en fra Retslægeraadet indhentet Erklæring af 4. Juli 1940 udtalte Raadet, at Tangbæk efter det foreliggende ikke er aandssvag, men en meget

udtalt Psykopat af den reaktive, affektlabile Type, hvis ubeherskede Affektreaktioner i Perioder antager en saadan Form, at hans Tilstand ganske maa ligestilles med Sindssygdhed, og at han er uegnet til Paa-virkning gennem Straf. Raadet anbefalede derhos, at han genanbragtes i Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland. Under 26. Juli 1940 resolverede Rigsadvokaten derefter, at Tangbæk straks skulde genanbringes paa Sikringsanstalten i Henhold til Vestre Landsrets Kendelse af 28. Marts 1939, jfr. Rettens Kendelse af 27. Oktober 1939, saaledes at Genanbringelsen derefter skulde forelægges Landsretten til Godkendelse. Genanbringelsen fandt Sted den 29. Juli 1940, og idet Sagen fremsendtes til Landsretten med Skrivelse af 2. August 1940 fra Statsadvokaten i Aalborg, blev den skete Genindsættelse forelagt Landsretten til Godkendelse.

Den for Tangbæk beskikkede Forsvarer har henstillet, at Tangbæk paa ny prøveløslades, eventuelt efter Idømmelse af en mindre tidsbegrænset Straf for det af ham udviste Forhold overfor nævnte Tove Poulsen.

Udover Retslægeraadets fornævnte Erklæring af 4. Juli 1940 er der afgivet yderligere Erklæringer af de lægelige Autoriteter, saaledes ogsaa af Retslægeraadet, der i Skrivelse af 9. December 1940 under Henvisning til Raadets Udtalelse i Erklæringen af 4. Juli 1940 paa ny har udtalt sig for Tangbæks Genindsættelse som sket.

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende findes den ommeldte Genindsættelse at burde godkendes.

Der vil være at tillægge den for Tangbæk beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Teisen, i Salær 50 Kr., hvilket Beløb udredes af det Offentlige.

T h i b e s t e m m e s :

Det godkendes, at Aage Knud Kristian Tangbæk i Henhold til Landsrettens Kendelse af 28. Marts 1939 er blevet genindsat i den til Sindssygehospitalet i Nykøbing Sjælland knyttede Sikringsanstalt.

Der tillægges den for Tangbæk beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Teisen, i Salær 50 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Aage Knud Kristian Tangbæk, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Oluf Petersen, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Fredag den 4. April.

Nr. 192/1940. Muremester **Søren Nielsen Iversen**
(Steglich-Petersen efter Ordre)

mod

Administrator **Andreas Peter Munck Garde** (Meyer efter Ordre)
og fhv. Godsejer **Georg Alexandrowitch Grinewsky** (Møller).

(Erstatning for Tab ved Entreprisekontrakt).

Østre Landsrets Dom af 3. Juni 1940 (II Afd.): De Sagsøgte, Administrator Andreas Peter Munck Garde, fhv. Godsejer Georg Alexandrowitch Grinewsky og Arkitekt Børge Steen Plougmann, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Muremester Søren Nielsen Iversen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Borup Svendsen, i Salær og Godtgørelse for Udlæg 220 Kr., der udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Hverken den af Appellanten underskrevne Erklæring, der findes paaført Tilbudet af 21. Februar 1938, eller Post 5 i Overenskomsten af 14. Marts s. A. findes at indeholde noget Afkald fra Appellantens Side paa det ham muligt tilkommende Erstatningskrav mod de Indstævnte.

Efter Indholdet af de efter Dommen afgivne Vidneforklaringer, hvoraf bl. a. fremgaar, at den nævnte Overenskomst først blev afsluttet, efter at et af Medlemmer af Kreditorudvalget stillet Forslag om en Ordning, der krævede større Indrømmelser fra de Indstævntes Side, mod at der samtidig blev givet dem Saldokvittering, var blevet afvist af Garde, findes de Indstævnte ikke at have haft Føje til at gaa ud fra, at Kreditorerne eller Kreditorudvalget paa disses Vegne har afskaaret sig fra ved borgerligt Søgmaal mod de Indstævnte at søge gennemført det Erstatningskrav, som de forment at have mod dem.

Disse Dommere stemmer herefter for — i Overensstemmelse med Appellantens Paastand — at de Indstævntes Paastand om Frifindelse under denne Del af Sagen ikke tages til Følge, og at Sagen hjemvises til Landsretten til videre Behandling, saaledes at der med Hensyn til Sagens Omkostninger for begge Retter indtil denne Doms Dato forholdes som nedenfor anført.

To Dommere bemærker følgende:

Blandt de Obligationer med Pant i Korsikagaarden, der ifølge den trufne Ordning rykkede for Haandværkernes Krav, var to paa tilsammen 48.000 Kr., der var udstedt til »Ejendomsaktieselskabet af 10. Marts 1931« — i hvilket Indstævnte Grinew-

sky var Hovedaktionær — og som ifølge Højesterets Dom af 12. December 1939 modsvarede en Del af Aktiekapitalen i Aktieselskabet Korsikagaarden. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde tiltrædes det, at Ordningen saavel efter sit eget Indhold som efter det om dens Tilblivelse oplyste maa antages at have haft den i Dommen nævnte Virkning for Appellanten, og disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Den ovennævnte, af de Indstævnte, Administrator Andreas Peter Munck Garde og fhv. Godsejer Georg Alexandrowitch Grinewsky, nedlagte Frifindelsespaastand kan ikke tages til Følge. Sagen hjemvises til videre Behandling ved Østre Landsret. Til det Offentlige betaler de Indstævnte, een for begge og begge for een, de Rets- og Stempelafter, som i Mangel af fri Proces for Landsretten og Højesteret indtil nu skulde være erlagt af Appellanten, Murermester Søren Nielsen Iversen, for begge Retter samt det Landsretssagfører Borup Svendsen ved Landsrettens Dom tillagte Salæreløb m. v., 220 Kr., og i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret til Højesteretssagfører Steglich-Petersen 600 Kr. og 7 Kr. 20 Øre.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Meyer 400 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Murermester Søren Nielsen Iversen, hvem der er meddelt fri Proces, de Sagsøgte, Administrator Andreas Peter Munck Garde, fhv. Godsejer Georg Alexandrowitch Grinewsky og Arkitekt Børge Steen Plougmann, dømt til in solidum at betale 97.536 Kr. 68 Øre med Rente 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 16. Januar 1940 til Betaling sker, at erlægge til A/S Kalk- og Mørtelværkerne til Dækning af dette Selskabs Transport fra Sagsøgeren vedrørende hans Entreprise med A/S Korsikagaarden og for det eventuelt overskydende Beløbs Vedkommende at erlægge til Sagsøgeren.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Til Begrundelse for sit Krav anfører Sagsøgeren følgende:

I Henhold til en Entreprisekontrakt af 4. December 1936 angaaende

Beton- og Murerarbejdet ved en Bygning, som A/S Korsikagaarden lod opføre, har Sagsøgeren mod nævnte Selskab et Resttilgodehavende paa Kr. 201.644,14, som Selskabet paa Grund af økonomiske Vanskeligheder ikke har kunnet betale. Ved Realisation af nogle Pantebreve venter han, at der vil indgaa ca. 40 pCt. af hans Tilgodehavende. Resten Kr. 120.984,68 er tabt. Heraf anslaaer han sin Fortjeneste ved Entreprisen at udgøre 23.448 Kr., saaledes at hans positive Tab vil komme til at udgøre det i Paastanden nævnte Beløb Kr. 97.536,68. For dette Tab mener han, at de tre Sagsøgte hæfter personligt og solidarisk, idet det ved Højesterets Dom af 12. December 1939 er statueret, at de alle er skyldige i Overtrædelse af Straffelovens § 296, Stk. 1, Nr. 2, i Anledning af en til Aktieselskabsregistret indgiven Anmeldelse, i hvilken det angaves, at A/S Korsikagaarden var stiftet med en Aktiekapital stor 200.000 Kr., hvoraf 100.000 Kr. var kontant indbetalt. Det hedder herom i Højesterets Dom, at Anmeldelsen maa anses som strafbar som urigtig og vildledende ikke blot for saa vidt Kapitalen angaves at være kontant indbetalt, men ogsaa for saa vidt den overhovedet angaves at være indbetalt. Sagsøgeren gør nu gældende, at han forinden han indlod sig paa Entreprisekontrakten lod Aktieselskabsregistret undersøge og kun i Tillid til Rigtigheden af dettes Udvisende paatog sig Entreprisen.

De Sagsøgte anfører til Støtte for deres Frifindelsespaastand bl. a., at der ved en den 14. Marts 1938 afsluttet Overenskomst mellem et Kreditorudvalg som befuldmægtiget for Kreditorerne i A/S Korsikagaarden og Sagsøgte Garde paa et Konsortiums Vegne er truffet en endelig Ordning, hvorefter ethvert yderligere Krav fra Selskabet eller dettes Kreditorer mod de tre Sagsøgte er udelukket. Denne Indsigelse er procederet særskilt.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Vidneforklaring af Overretssagfører Aksel Ejnar Larsen, Højesteretssagfører Oskar Bondo Svane, Landsretssagfører Otto Bjerregaard Jensen, Overretssagfører Hans Vige Krogh Lauritzen, Landsretssagfører Haakon Bærentzen, aut. Gas- og Vandmester Johannes Chr. Nielsen og Installatør Lauritz Dometius Røder. Heraf og af det iøvrigt oplyste fremgaar følgende:

Sagsøgte Plougmann og to andre — Craner og Davids — var Stiftere af og Bestyrelsesmedlemmer i A/S Korsikagaarden, medens de Sagsøgte Garde og Grinewsky repræsenterede Sælgerne af den Grund, som Selskabet lod bebygge. Til Grund for den urigtige Anmeldelse til Aktieselskabsregistret laa dels et Skøde, der angav, at 104.500 Kr. af Købesummen var betalt, dels en særlig Overenskomst af 18. August 1936, hvorved Plougmann paatog sig visse personlige Forpligtelser med Hensyn til Købesummens Tilvejebringelse.

I Oktober 1937 kom Selskabet i Vanskeligheder, og Landsretssagfører Erling Koefoed fik Eneprokura i Selskabet. Paa et Bestyrelsesmøde den 18. November 1937 meddelte denne, at han s.D. var blevet gjort bekendt med den nævnte Overenskomst af 18. August 1936, og at der herefter maatte rejses Spørgsmaal om, hvorvidt Aktiekapitalen i Virkeligheden i fuldt Omfang kunde siges at være indbetalt til Selskabet. I Skrivelse af 19. November 1937 til Garde meddelte Koefoed paa Bestyrelsens Vegne, at man reservede sig sin Stilling med Hensyn til

Gardes og hans Klienters Ansvar for Indholdet af de nævnte Dokumenter. Den 20. December 1937 afholdtes et almindeligt Kreditor møde, paa hvilket valgtes et Kreditorudvalg. Dette holdt Møde den 27. December, og i dette Møde deltog Overretssagfører Aksel E. Larsen. Højesteretssagfører Svane, der var Medlem af Udvalget, gjorde Rede for sit Syn paa forskellige Personers Strafansvar og bemærkede bl. a., at han ansaa de tre Sagsøgte for skyldige i Overtrædelse af fornævnte Straffebestemmelse.

Overretssagfører Aksel E. Larsen, der repræsenterede Plougmann, optog efter Udvalgets Anmodning Forhandling med Garde, hvem han til at begynde med gjorde bekendt med Udvalgets Syn paa hans eget, Plougmanns og Grinewskys strafferetlige Ansvar. Paa denne Baggrund optoges Forhandlinger om at tilvejebringe en Ordning, hvorved alle Vedkommende blev stillet, som om det havde været et ordinært Byggeri. Efter en Række Forhandlinger fik man tilrettelagt et Forslag, som gik ud paa, at et af Garde repræsenteret Konsortium — i hvilket, hvad der er ubestridt her under Sagen, Grinewsky havde Hovedinteressen — skulde overtage Aktiekapitalen i A/S Korsikagaarden og dermed dennes Ejendom. Grinewsky, der havde visse Pantebreve i A/S Korsikagaardens Ejendom, indgik paa at lade disse rykke, saaledes at der kunde stilles Pantebreve til et Beløb af ca. 230.000 Kr. — anbragt indenfor en rimelig Værdigrænse for Ejendommen — til Raadighed for Kreditorerne. Dette Forslag blev drøftet paa to Møder den 9. og 21. Februar 1938, hvortil alle Kreditorerne var indbudt. Kreditorerne blev gjort bekendt med, at Forslaget tilsigtede at fremskaffe Værdier, svarende til den Aktiekapital, som burde have været til Stede, og med den Dividende som derefter kunde paaregnes, det sidste dog med ethvert Forbehold. Paa Mødet den 21. Februar 1938 underskrev de fleste Haandværkere en Erklæring, hvorved de accepterede Forslaget, idet de samtidig bemyndigede det nedsatte Kreditorudvalg til at foretage saadanne efter dets Skøn fordelagtige Ændringer, som det maatte kunne opnaa. Det hedder videre i Erklæringen, at »idet jeg/vi kvitterer mit/vort Krav paa Selskaberne og deres tidligere Ledelse mod at faa den Andel i Prioriteringens Provenue, som efter Kreditorudvalgets Opgørelse tilkommer mig/os, bemyndiger jeg/vi Kreditorudvalget til at overdrage det købende Konsortium mine/vore Aktier i Selskaberne.«

Sagsøgeren vilde ikke straks underskrive, men efter Forhandling med sine Kreditorer underskrev han Erklæringen faa Dage efter. Paa det saaledes tilvejebragte Grundlag oprettedes den 14. Marts 1938 den af de Sagsøgte foran paaberaabte Overenskomst, i hvis § 5 det hedder:

»Selskabernes udestaaende Fordringer, bortset fra Lejerestancer, og Selskabernes mulige Erstatningskrav — bortset fra mulige Erstatningskrav paa Selskabernes tidligere Bestyrelsesmedlemmer, Ingeniør Dawids og Glarmester Craner — overtages af Køberne, der paa sin Side ved deres Underskrift paa nærværende Dokument kvitterer saadanne Krav.«

I en Tillægspaategning af s. D. underskrevet af Plougmann hedder det:

»Idet jeg i et og alt tiltræder den ved foranstaaende Dokument trufne Ordning, derunder de stedfundne Overdragelser af muligt mig tilhørende Aktiver, meddeler jeg herved Saldokvittering til A/S Milano-

gaarden og A/S Korsikagaarden, der har kvitteret deres Krav paa mig, for ethvert mig af en hvilkenksomhelst Skyldgrund hos dem tilkommende Krav.«

Sagsøgeren har nu anført, at den i de nævnte Overenskomstbestemmelser givne Saldokvittering ikke omfatter Garde og Grinewski, der ikke var Bestyrelsesmedlemmer i Selskabet og kun gaar ud paa, at man gav Afkald paa at indgive Anmeldelse til Politiet. Men iøvrigt er det kun en Opgørelse mellem Selskabet og det købende Korsortium, og den kan ikke binde Haandværkerne til at undlade at rejse Krav som de, uafhængigt af deres Krav mod Selskabet, kan støtte paa det af de Sagsøgte udviste straffbare retsstridige og for Haandværkerne tabforvoldende Forhold med Hensyn til Anmeldelsen til Aktieselskabsregistret.

De Sagsøgte gør heroverfor gældende, at den i Overenskomsten trufne Ordning utvivlsomt angaar alle de tre Sagsøgte og omfatter ikke alene Selskabernes Krav mod dem, men ogsaa Krav af den her i Sagen omhandlede Art, som maatte tilkomme Haandværkerne. Dette fremgaar af hele Situationen, idet man under Forehold af et strafferetligt Ansvar henvendte sig til Personer, der ikke var Bestyrelsesmedlemmer, og bevægede dem til at præstere en Ydelse, der kom Haandværkerne tilgode. Kreditorudvalget optraadte som befuldmægtigede for Kreditorerne, og Aftalen maa derfor angaa ethvert Krav som disse kan rejse. Hvis det her i Sagen omhandlede Erstatningskrav iøvrigt er gyldigt, kunde det rettes baade mod Selskabet og de Sagsøgte personligt, og man kan ikke som sket give Afkald paa Kravet overfor Selskabet og alligevel rejse det overfor de Sagsøgte personligt. Da Overenskomsten omfattede Overdragelse af samtlige Aktier og derigennem alle Selskabets Aktiver, vilde den foran gengivne Bestemmelse i § 5 være overflødig, hvis der ikke netop sigtedes til Krav af den Art, der indtales herunder Sagen. At Bestemmelsen ikke gengiver dette udtrykkeligt, men kun taler om Selskabernes mulige Erstatningskrav skyldes Hensynet til de paagældende Personer og deres fremtidige Virksomhed.

Det er oplyst under Sagen, at den trufne Ordning har vist sig at være uheldig for Kreditorerne, idet Ejendommens Værdi for Køberne er blevet betydelig større end man dengang regnede med. Dertil kommer, at Dividenden — af Grunde som ikke bunder i Overenskomsten — bliver mindre end opgivet paa Mødet den 21. Februar 1938.

Det maa imidlertid antages, at Forudsætningen for den tilvejebragte Ordning, som stillede Haandværkerne gunstigere end hvis de kun kunde holde sig til Selskabet, maa have været, at de deltagende Haandværkere skulde give Afkald paa ethvert Krav mod de her under Sagen tre sagsøgte Personer som Følge af det af dem udviste Forhold med Hensyn til Anmeldelsen til Aktieselskabsregistret, og denne Forudsætning maa have staaet de deltagende Haandværkere klar. Da Sagsøgeren, som har tiltraadt Ordningen, derfor maa være afskaaret fra at rejse det her under Sagen indtalte Krav, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Mandag den 7. April.

Nr. 112/1940.

Fru **Mary Rønne** (Selv)

mod

Bestyrer **Johannes Møller** (Overretssagf. Knud Jespersen).

(Udbetaling af Indstævntes i Appellantindens Forretning indestaaende Kapital).

Sø- og Handelsrettens Dom af 16. Maj 1940: Sagsøgte, Fru Mary Rønne, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Bestyrer Johannes Møller, betale 20.210 Kr. 06 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 31. Oktober 1939, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 1200 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden paastaet Frifindelse mod Betaling af Kr. 3766,01, nemlig det Indstævnte tilkendte Beløb, Kr. 20.210,06, med Fradrag af et Beløb af Kr. 16.444,05, der udgøres dels af det i Dommen nævnte Erstatningsbeløb paa 10.000 Kr., dels af to Beløb paa tilsammen Kr. 6444,05, som kræves i Erstatning for meget krediteret Tantième og Rente som Følge af unldadt Afskrivning paa Tapetlageret og for Tab paa forældede Tapeter.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde og idet det for Højesteret oplyste ikke kan føre til andet Resultat, tiltrædes det, at der ikke er Grundlag for at tilkende Appellantinden Erstatning hos Indstævnte, og Dommen vil heretter efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Mary Rønne, til Indstævnte, Bestyrer Johannes Møller, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Sagsøgte under denne Sag, Fru Mary Rønne, efter sin Faders Død havde overtaget den ham tilhørende Farvehandel paa Amagerbrogade her i Byen, blev der den 19. Oktober 1923 oprettet en

Kontrakt mellem hende og Sagsøgeren, Bestyrer Johannes Møller, der havde været ansat i Forretningen siden dennes Paabegyndelse et Par Aar tidligere med — som det hedder i Kontrakten — »det Formaal, at engagere ham som Bestyrer og give ham Lejlighed til senere at overtage nævnte Forretning for egen Regning paa nærmere fastsatte Vilkaar.«

Kontrakten indeholder endvidere følgende Bestemmelser:

»Herr Møller erholder som Bestyrer en aarlig Gage paa 5200 Kr. — Fem Tusinde To Hundrede Kroner — samt 1 pCt., een Procent, af Omsætningen. Gagen udbetales med 100 Kroner, et Hundrede Kroner, om Ugen. Provisionen efter hver Maanedes Afslutning.

Desuden beregnes der Herr M. fra 1. Januar 1924 50 pCt., Femti Procent — af Nettooverskudet Kr. 4000 — over Fire Tusinde Kroner. Dette Beløb, som godskrives Herr Møller ved hvert Aars Opgørelse, bliver staaende i Forretningen som Herr Møller's Kapital og forrentes med $3\frac{1}{2}$ pCt., Tre og en halv Procent. Kapitalen anvendes dersom Enighed opnaas mellem os undertegnede til Køb af Forretningen.

Det er dog ikke udelukket, at Herr M. kan overtage Forretningen før denne Kapital er stor nok, dersom han paa anden Maade kan skaffe de fornødne Midler, dog ikke ved Laan hos eller gennem undertegnede Medinteressenter i Ejendommen, hvori Forretningen drives.

Herr Møller kan opsiges sin Stilling til den 1ste i en Maaned med tre Maaneders Varsel. Er det paa Grund af at han ønsker at indtræde i anden Virksomhed, som ikke konkurrerer med ovennævnte Forretning udbetales hans Kapital efter et Aars Forløb eller tidligere, dersom særlige Forhold taler derfor.

Herr M. kan opsiges med 3 Maaneders Varsel, saafremt han ikke styrer Forretningen forsvarligt, eller han gør sig skyldig i dadelværdig Handling, og den opsparedes Kapital bliver i saa Tilfælde først udbetalt ham efter to Aars Forløb med Fradrag af det Tab, han eventuelt maatte have foraarsaget.

I det Tilfælde Herr Møller fører konkurrerende Virksomhed eller paa anden Maade søger at skade Forretningen, bortfalder hans Krav paa Kapitalen.

Herr Møller antager den fornødne Hjælp i Forretningen, og det paahviler ham at føre Opsyn med, at denne Hjælp er paalidelig.

Herr Møller bestiller de nødvendige Varer hos Leverandørerne, men med alle større Partier indhenter han Tilbud og konfererer med mig før endelig Bestilling gøres.

Herr Møller kan ikke indgaa paa Forpligtelser af nogen Art i mit Navn, og maa ikke overfor nogen give det Udseende af, at Forretningen er hans, før han har overtaget samme.«

Ved Skrivelse af 31. Marts 1939 opsigde Sagsøgte Sagsøgeren til Fratrædelse efter Udløbet af det ham ifølge Kontrakten — saaledes som denne af Sagsøgte erkendes at være modificeret ved Funktionærlovens Bestemmelser — tilkommende Varsel af 6 Maaneder, idet Sagsøgte samtidig gav Sagsøgeren Ferie fra den 1. April 1939 og indtil videre.

Sagsøgeren gør nu her under Sagen gældende, at denne Opsigelse er ganske uberettiget, idet den maa antages at være sket udelukkende

for at afskære Sagsøgeren fra overensstemmende med Kontraktens Bestemmelser at overtage Forretningen, og at Sagsøgeren derfor maa have Krav paa straks at faa udbetalt sin i Forretningen indestaaende Kapital med Renter samt Erstatning for det ham ved Sagsøgtes retsstridige Adfærd tilføjede Tab. Sagsøgeren paastaar derfor, at Sagsøgte dømmes til at betale ham Kr. 25.210,06 med Renter 5 pCt. pro anno fra Stævningens Dato, den 31. Oktober 1939.

Sagsøgeren opgør nærmere sin Paastand saaledes:

1. Indestaaende Kapital	Kr. 19.637,31
2. Renter 3½ pCt. pro anno heraf 1. Jan.—31. Okt. 1939 -	572,75
3. Erstatning	5.000,00
	<hr/>
	Kr. 25.210,06

Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet hun hævder, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i grov Misligholdelse af Kontrakten, og at det Sagsøgte derved tilføjede Tab er større end Sagsøgerens ovennævnte i Forretningen indestaaende Kapital. Subsidiært procederer Sagsøgte til Frifindelse for Tiden, idet hun gør gældende, at Sagsøgeren ifølge 5. Stk. i de ovenfor gengivne Kontraktsbestemmelser først har Krav paa at faa sin opsparede Kapital udbetalt efter to Aars Forløb. Mere subsidiært paastaar Sagsøgte sig frifundet mod Betaling af Kr. 4286,01, nemlig Sagsøgerens ovennævnte Kapital Kr. 19.637,31 med Fradrag af dels Kr. 5351,30 som Erstatning for Tab paa Tapetlager, dels Kr. 10.000 som Erstatning for Tab paa den ved Sagsøgerens Dispositioner skabte Nedgang i Omsætningen.

Til Støtte for sit Anbringende om Sagsøgerens Misligholdelse af Kontrakten har Sagsøgte særlig anført, at Sagsøgeren ofte — ogsaa i Kundernes Overværelse — har optraadt ubehersket og i uligevægtig Tilstand mod Ekspeditrice og Lærlinge, at Sagsøgeren ikke har sørget for, at almindelige og hyppigt efterspurgte Varer var tilstede i Forretningen, at Sagsøgeren selv har solgt og har paabudt Personalet at sælge andre og ringere Varer for saadanne Varer, som Kunderne forlangte, naar de forlangte Varer ikke fandtes paa Lager, og derved enten har paaført Kunderne Tab eller bidraget til at formindske Kundekredsen, naar Kunderne opdagede, at de var blevet narrede, at Sagsøgeren har opgivet urigtige Priser til Bogføring, idet en af ham haandskrevet, i Forretningen ophængt Fortegnelse over Varepriserne, i Henhold til hvilken Fortegnelse Salget fandt Sted, viser højere Beløb end af ham til Bogføring opgivet, at Sagsøgeren uden Tilladelse har givet Kredit, f. Eks. til Ejendomsselskabet »Braheshus«, i hvis Bestyrelse han var et ledende Medlem, og ikke har ført nogen Fortegnelse over denne Kreditgivning, eller over, hvorledes de paagældende Debitorer har afregnet, saaledes at indbetalte Beløb ikke altid er kommet Forretningen tilgode, at Sagsøgeren uden Tilladelse har indført et Rabatsystem, som har skadet Forretningens Omsætning, at Sagsøgeren har brugt en Del af sin Forretningstid til Forretningen uvedkommende Formaal af foreningsmæssig Natur og har benyttet Forretningens Telefon til saadanne Formaal, og at Sagsøgeren ved sine Dispositioner med Hensyn til Indkøb og Forhandling af Tapeter — særlig ved sin Undladelse af at holde

Udsalg — har foraarsaget, at Forretningen nu har et uforholdsmæssigt stort Lager af ganske ukurante Tapetvarer, paa hvilket der bør ske en saadan Afskrivning, at den Sagsøgeren godskrevne Tantième og Rente bør nedskrives med det ovennævnte Beløb af Kr. 5351,30.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgeren og Sagsøgte afgivet Partsforklaring, medens Vidneforklaring er afgivet af Fru Ellen Marie Nielsen, der har været ansat som Medhjælper i Forretningen i de sidste ca. 17 Aar, af Sukkerhusarbejder Knud Nissen, som var ansat i Forretningen i Aarene 1927—33, og af Ekspedient Mogens Hansen, der var ansat i Forretningen i Aarene 1934—38.

Af de saaledes afgivne Forklaringer og det iøvrigt foreliggende fremgaar følgende:

Forretningens Omsætning var i 1924 ca. 68.900 Kr. og i 1925 ca. 70.700 Kr. med en samlet Nettofortjeneste af henholdsvis ca. 18.300 Kr. og ca. 19.600 Kr. og har derefter i det hele været jævnt dalende, indtil den i 1938 androg ca. 34.700 Kr. med en Nettofortjeneste af ialt ca. 10.400 Kr. Varelageret var pr. 1. Januar 1924 ca. 6800 Kr., pr. 1. Januar 1925 ca. 9200 Kr. og har i Aarene 1927—38 nogenlunde konstant været ca. 12.000 Kr.

Sagsøgte, der er uddannet som Revisor og tidligere havde drevet Forretning i U. S. A., førte hele Bogholderiet for Forretningen og kom derfor, naar hun ikke var forhindret ved Sygdom eller Bortrejse, hvilket iøvrigt hyppigt var Tilfældet, regelmæssigt en Gang om Ugen i Forretningen for af Sagsøgeren at modtage de for Bogføringen fornødne Bilag.

Sagsøgeren har indrømmet, at han har udleveret »Zinkhvidt« til Kunder, der forlangte »Blyhvidt« (»Titanhvidt«), naar denne sidste Vare ikke fandtes i Forretningen, ligesom at saadan fejlagtig Udlevering ogsaa er sket ved Personalets Ekspedition af Kunder, hvilket sidste stemmer med de i Sagen afgivne Vidneforklaringer. Prisen var ifølge Sagsøgerens Forklaring for »Zinkhvidt« Kr. 1,10 pr. kg og for »Blyhvidt« Kr. 1,30 pr. kg, og Sagsøgeren hævder, at den fejlagtige Ekspedition kun andrager forholdsvis smaa Beløb. Sagsøgeren erkender ligeledes at have udleveret »Lakfernis« til Kunder, som forlangte »Egetræs-lak«. I begge de nævnte Tilfælde af fejlagtig Ekspedition forsynedes Varen ogsaa med en urigtig Etikette.

Sagsøgeren har forklaret, at han — dog kun forsaavidt angaar ca. $\frac{1}{10}$ af det samlede Salg — har indrømmet Kunderne en vis — sædvanlig 30 Dages Kredit, og at han ikke har ført noget egentlig Bogholderi med Hensyn til denne Kreditgivning; men han anfører, at han dog ved Hjælp af løse Sedler har ført Kontrol med at Betalingen indgik, ligesom han bestemt hævder, at denne stedse er kommet Forretningen tilgode.

Sagsøgte har specielt med Hensyn til Sagsøgerens Kreditgivning til det ovennævnte Ejendomsselskab »Braheshus« bestridt, at et Beløb, stort Kr. 98,45, der ifølge Sagsøgerens Opgørelse er indbetalt af dette Selskab den 27. Januar 1939, er kommet Forretningen tilgode, men herom foreligger ikke saadanne Oplysninger under Sagen, at Retten kan anse dette for bevist.

Forsaavidt angaar Tapeterne, gaar de af Sagsøgte mod Sagsøgeren

fremsatte Bebrejdelser særlig ud paa, at han, uanset at Omsætningen stadig var dalende og Lagerbeholdningen stigende, fortsatte sine Indkøb af Tapeter, saaledes, at Tapetlageret, der pr. 31. December 1927 androg ca. 4800 Kr., pr. 31. December 1938 androg ca. 7000 Kr., hvoraf for ca. 3000 Kr. over 10 Aar gamle og usælgelige Varer.

Malermester Aage Hansen og Direktør Kai Kaat, der efter Sagsøgte Begæring af Retten er udmeldt som Skønsmand i Sagen, har i en den 20. Marts 1940 afgivet Erklæring om Tapetlagerets Værdi og Sammensætning udtalt følgende:

»Primo Marts Maaned var der en Beholdning af nye Varer, d. v. s. Varer af Sæson 1939—40, der er gangbare, til en Udsalgsværdi af Kr. 6932,65, hvilket med de sædvanlige Rabatter svarer til ca. Kr. 2775,—. Desuden fandtes et Lager af Rester, i smaa og større Partier og delvis af meget gamle Varer, der indkøbsmæssigt er opgjort til en Værdi af ca. Kr. 1225,— . . . . . Den samlede indkøbsmæssige Værdi af Tapetlageret kan derfor ansættes til Kr. 4000,—.

Vi bemærker, at der ikke er taget Hensyn til Prisstigningen paa Tapeter og har ansat Tapeterne til den Værdi, man vil købe disse til ved sund Forretning.

Sammensætningen af Lageret maa siges at være normal, der findes en Række dyre Varer, men efter de foreliggende Oplysninger har Forretningen ogsaa haft en Kundekreds for saadanne. At der findes Restpartier af dyre Varer (der i ovenstaaende Opgørelse er medtaget til en meget lav Pris paa Grund af, at der er Tale om Varer fra 5 til 10 Aar tilbage) er et almindeligt Fænomen indenfor Branchen, der vil formentlig ogsaa tildels kunne findes Købere for disse gamle Varer til en relativ god Pris.«

Bortset fra, hvad der fremgaar af det ovenfor anførte, er der ikke under Sagen fremkommet noget som helst, der bekræfter Rigtigheden af de af Sagsøgte mod Sagsøgeren fremsatte Beskyldninger og Bebrejdelser, som iøvrigt alle først er gjort gældende af Sagsøgte efter hendes Opsigelse af Sagsøgeren, hvorved bemærkes, at Sagsøgte ifølge den af hende afgivne Partsforklaring tidligere kun ved en enkelt Lejlighed har paataalt noget — et Forhold vedrørende Tapetlageret — overfor Sagsøgeren.

Efter alt saaledes foreliggende finder Retten ikke, at der forsaavidt angaar Sagsøgerens Dispositioner med Hensyn til Tapeterne er Grundlag for at rette nogen Bebrejdelse mod ham. Videre skal bemærkes, at det ikke ved Kontrakten med Sagsøgte var forbudt Sagsøgeren at give Kunder en vis Kredit, og Retten finder det ikke godtgjort, at der ved Sagsøgerens Kreditgivning er tilføjet Forretningen Tab, omend det maa indrømmes, at Sagsøgerens Kontrol i saa Henseende ikke var betryggende. Endelig maa Retten vel derhos betegne den ovenfor omtalte, at Sagsøgeren ved Udlevering af »Zinkhvidt« anvendte Fremgangsmaade som urigtig ikke blot overfor vedkommende Kunder, men ogsaa overfor Sagsøgte. Retten finder dog ikke, bl. a. under Hensyn til det ringe Omfang, hvori saadanne Fejlekspeditioner er sket, at dette og endnu mindre Sagsøgerens ovenfor omtalte Undladelse af at føre Kontrol med Hensyn til Kreditgivningen gav Sagsøgte tilstrækkelig Føje til at opsig

Sagsøgeren med den Virkning, at hans indestaaende Kapital i Medfør af 5. Stk. i de ovenfor gengivne Kontraktsbestemmelser først kunde kræves udbetalt efter to Aars Forløb.

Opsigelsen falder saaledes ikke ind under Kontraktens særlige Bestemmelser om Parternes Adgang til at opsige Forholdet. Retten kan dog ikke anse Kontrakten for iøvrigt at være uopsigelig, men maa mene, at Sagsøgte har været berettiget til at opsige Sagsøgeren med et passende Varsel som sket, dog saaledes at Sagsøgeren da maa have Krav paa straks at faa sin i Forretningen indestaaende Kapital udbetalt. Herefter vil der være at give Sagsøgeren Medhold forsaavidt angaar Posterne 1. og 2. i hans Paastand, med Hensyn til Opgørelsen af hvilke Poster der er Enighed mellem Parterne.

Derimod finder Retten ikke, at der er tilstrækkeligt Grundlag til at tilkende Sagsøgeren den af ham under Post 3. paastaaede Erstatning, 5000 Kr., for Tab ved Bortvisningen og Hinder i at faa andet Arbejde samt som Tantième til 1. Oktober 1939. Det bemærkes herved, at Retten, som ovenfor statueret, ikke anser den skete Opsigelse for retsstridig overfor Sagsøgeren, og at der, efter hvad der foreligger oplyst om Resultatet af Forretningens Drift i 1939, ikke kan antages at tilkomme Sagsøgeren nogen Andel af Nettooverskudet (Tantième) for 1939.

Sagsøgte vil herefter være at dømme til at betale Sagsøgeren Kr. 20.210,06 med de af Sagsøgeren paastaaede Renter, med Hensyn til hvilke der ikke af Sagsøgte er fremsat særskilt Indsigelse.

Sagsøgte findes endelig at burde betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 1200 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 7. Maj 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 4

Tirsdag den 8. April.

Nr. 61/1940.

Vognmand **Paul Hansen**
(Landsretssagfører H. Wagner)

mod

Tømrermester **Cilius Petersen** (Fich efter Ordre).

(Regres til Samskyldner).

Østre Landsrets Dom af 19. Marts 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Vognmand Paul Hansen, bør til Sagsøgeren, Tømrermester Cilius Petersen, betale 750 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 14. Juli 1939, til Betaling sker, men iøvrigt bør Parterne for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren med 150 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Dommen forandret derhen, at det i Dommen omtalte Beløb af Kr. 959,80 tilkendes ham, medens Indstævnte udover det ham ved Dommen tilkendte Beløb har paastaaet sig tilkendt Kr. 543,82, der udgør Halvdelen af det ligeledes i Dommen nævnte Rentebeløb af Kr. 1087,64.

Syv Dommere bemærker følgende:

Da den Omstændighed, at det under den mod Appellanten indledede Retsforfølgning blev fastslaaet, at Fordringen, for hvilken nærværende Sags Parter hæftede som Samskyldnere, maatte anses indfriet af Indstævnte, ikke findes at kunne medføre Pligt for Indstævnte til at erstatte Appellanten de af ham i egen Interesse afholdte Sagsomkostninger, tiltrædes det, at de nævnte Kr. 959,80 ikke er tilkendt Appellanten.

Da derhos den nævnte Fordring maa anses indfriet med hele det Beløb, som Kreditor fik udbetalt i Henhold til Forliget af 23. Marts 1939, og da det for Højesteret er ubestridt, at Parterne indbyrdes hæfter for Fordringen i lige Forhold, findes Appellanten at have Krav paa det ovennævnte Beløb af Kr. 543,82.

Med den heraf følgende Ændring vil disse Dommere herefter stadfæste Dommen og tilpligte Appellanten at betale 200 Kr. i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Fich.

Fire Dommere, der tiltræder, at Appellantens Paastand om Tilkendelse af 959 Kr. 80 Øre ikke kan tages til Følge, bemærker med Hensyn til Indstævntes Rentekrav følgende:

Den Omstændighed, at C. P. Wedel og Fru Anna Blomquist, der efter den i 1923 foretagne Udlægsforretning og Auktion har haft det omhandlede Beløb til Disposition, har ladet dette henstaa uhævet i en Aarrække, kan ikke anses at have medført nogen Forøgelse af det Indstævnte ved det omhandlede Vekselmellemværende paaførte Tab.

Herefter og under Hensyn til det lange Tidsrum, Indstævnte uden fyldestgørende Grund har ladet hengaa fra Vekselmellemværendets Afslutning til Fremsættelsen af Kravet, finder disse Dommere ikke, at der er Grundlag for at tage Indstævntes Paastand i saa Henseende til Følge.

Det bemærkes herved, at det ikke er oplyst, at der ved det i 1939 afsluttede Forlig er tilsigtet nogen Ændring i det mellem Parterne bestaaende materielle Retsforhold.

Disse Dommere stemmer derfor for i Overensstemmelse med Indstævntes subsidiære Paastand at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte, Tømrmester Cilius Petersen, hos Appellanten, Vognmand Paul Hansen, tilkendte Beløb fastsættes til 1293 Kr. 82 Øre.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Fich betaler Appellanten 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Tømrmester Cilius Petersen, anført følgende: I September 1922 havde han faaet Ombygningsarbejdet paa Amagerbrogade Nr. 132 i Entreprise; han antog Murermester Poul Madsen som Underentreprenør ved Murerarbejdet, og det var Meningen, at han skulde yde Poul Madsen, der sad smaat i det, økonomisk Støtte ved Notering af Transporter paa dennes Andel i Entreprisensummen; Leverandørerne vilde imidlertid ikke paa denne Basis levere Madsen Materialer. Poul Madsen og Sagsøgte, Vognmand Paul Hansen, der skulde præstere Kørslen af Materialerne, formaede derefter Sagsøgeren til at acceptere en af Sagsøgte udstedt Veksel stor

2500 Kr., der endosseredes af Poul Madsen, med det Formaal at faa Vekslen diskonteret og anvende det fremkomne Beløb til Indkøb af Materialer. Madsen fik udleveret Vekslen, der var dateret den 19. Oktober 1922, og gik med den til cand. jur. C. P. Wedel, der diskonterede den, men saaledes at Provenuet blev betydeligt mindre end Paalydendet og endvidere saaledes, at Hovedparten af Beløbet ikke blev udbetalt, men afskrevet paa et gammelt Mellemværende mellem Wedel og Madsen. Madsen fik ialt udbetalt af Wedel 900 Kr., hvoraf Sagsøgeren intet fik, men som af Madsen efter dennes Opgivende anvendtes til Betaling af Arbejdslønninger. Paa Grundlag af Vekslen gjorde Wedel derefter Arrest hos Sagsøgeren og Sagsøgte, og ved Forlig i Københavns Byret den 8. August 1923 forpligtede disse og Poul Madsen sig til in solidum at betale Wedel 2577 Kr. 12 Øre med Renter 6 pCt. aarlig fra den 19. November 1922 samt Sagens Omkostninger med 210 Kr.; Sagsøgeren og Sagsøgte forbeholdt sig Regressøgsmaal, da de ikke havde modtaget fuld Valuta; Sagsøgeren forbeholdt sig derhos sit Krav mod Poul Madsen. Den 27. August 1923 lod Wedel for det nævnte Skyldbeløb med Renter, ialt 2787 Kr. 12 Øre samt Omkostninger ved Udlægsforretningen 22 Kr. 93 Øre gøre Udlæg hos Sagsøgeren i det eneste, denne opgav at eje, nemlig en Fordring stor 4200 Kr. for Udførelse af Tømrer- og Snedkerarbejdet paa en Gaardejer Hans Jacobsen tilhørende Ejendom ved Øresundsvej, hvilken Fordring Sagsøgeren havde paa Hovedentreprenøren (Poul Madsen) og tillige paa Bygherren, Hans Jacobsen, da denne havde lovet Haandværkerne Betaling; den 25. Oktober 1923 blev den udlagte Fordring efter Wedels Begæring solgt ved Tvangsauktion for 20 Kr. til Wedels Husbestyrerinde, Fru Anna Blomquist. Poul Madsen havde paa den sidstnævnte Entreprise udstedt saa mange Transporter, at den resterende Del af Entreprisensummen 14.529 Kr. 60 Øre ikke var tilstrækkelig til Dækning af de samlede Resttransporter ca. 22.000 Kr., hvorfor Bygherren, Jacobsen, den 9. December 1922 paa 2 Kontrabøger med Landmandsbankens Nytorvafdeling indsatte det nævnte Beløb 14.529 Kr. 60 Øre til Udbetaling til Poul Madsens Transporthavere og Poul Madsen i den Rækkefølge, som Domstolene maatte fastsætte for de forskellige Krav; blandt disse Krav var Sagsøgerens ovennævnte Krav, stort 4200 Kr. I Tidens Løb havde tre af de i det deponerede Beløb interesserede Kreditorer tildels efter Retssager faaet deres Fordringer udbetalt af Landmandsbanken med Samtykke af Overretssagfører Linnet som Bygherrens Befuldmægtigede. Det Beløb 4200 Kr., der efter den ovennævnte Transport tilkom Sagsøgeren, henstod imidlertid stadig uhævet i Banken. I Slutningen af 1937 begærede Wedel paa Grundlag af det i Københavns Byret den 8. August 1923 indgaaede Forlig Udlæg hos Sagsøgte for det ovenfor ommeldte Vekselbeløb med Renter og Omkostninger; Sagsøgte protesterede mod Forretningens Fremme, men fik ikke Medhold i denne Protest hos Fogden. Under Paaankningen af Fogdens Kendelse afgjorde Østre Landsret ved Dom af 29. April 1938 i Sagen — IV A. S. 405/1937 — Twisten derhen, at Forretningen ikke burde nyde Fremme, da Wedel og Fru Blomquist efter det oplyste i Relation til den heromhandlede Fordring, stor 4200 Kr., maatte betragtes som en økonomisk Enhed, hvorfor det fandtes

uden Betænkelighed at gaa ud fra, at Wedel i sin Tid ved Tvangsauktionen over Sagsøgerens Fordring, stor 4200 Kr., havde opnaaet fuld Dækning for sit Krav i Henhold til Forliget af 8. August 1923. Ved Stævning af 15. August 1938 anlagde Sagsøgeren derefter ved Østre Landsret — under IV 252/1938 — en Sag mod Wedel og Fru Blomquist, hvilken Sag blev forligt i Retten den 23. Marts 1939 saaledes, at Wedel og Fru Blomquist af Sagsøgerens Fordring og det for denne i Landmandsbanken deponerede Beløb 4200 Kr. skulde være berettigede til de første 1500 Kr. med de dette Beløb i Tidens Løb tilskrevne Renter, medens Sagsøgeren skulde være berettiget til de resterende 2700 Kr. med de derpaa i Tidens Løb tilskrevne Renter. Overretssagfører Linnet, der var den deponerende Bygherre Jacobsens Repræsentant, vilde imidlertid ikke godvilligt samtykke i, at de nævnte Beløb udbetaltes, og Cilius Petersen søgte og fik ved Dom af 4. Juli 1939 i Østre Landsrets Sag IV 116/1939 Linnet tilpligtet at frigive til Udbetaling af det i Landmandsbanken deponerede Beløb 2700 Kr. med de dette i Tidens Løb i Banken tilskrevne Renter, og herefter erholdt Cilius Petersen den 14. Juli 1939 i Landmandsbanken udbetalt de 2700 Kr. med tilskrevne Renter 1957 Kr. 74 Øre, ialt 4657 Kr. 74 Øre. Samme Dato fik Wedel og Fru Blomquist i Landmandsbanken udbetalt de 1500 Kr. med de dette Beløb tilskrevne Renter 1087 Kr. 64 Øre, ialt 2587 Kr. 64 Øre.

Under nærværende ved Stævning af 16. November 1939 anlagte Sag paastaar Sagsøgeren i Henhold til den ovenfor givne Sagsfremstilling Sagsøgte tilpligtet principalt at betale Sagsøgeren 1500 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarligt fra den 14. Juli 1939, subsidiært at betale Sagsøgeren 750 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarligt fra s. D.

Naar Sagsøgeren paastaar Sagsøgte dømt til at betale hele det af ham til Wedel udbetalte Beløb, støtter han denne Paastand paa, at Vekslen fra hans Side var en ren Tjenesteveksel til Fordel for Sagsøgte og Poul Madsen; han har ikke selv oppebaaret nogen Del af dens Provenu, hvorved han ogsaa har bemærket, at han har betalt samtlige de Materialer m. m., der af Poul Madsen blev leveret til det paagældende Byggeforetagende. Han har derfor ved dette Vekselforhold lidt et Tab, stort 1500 Kr. Hvis det ikke kan anerkendes, at Sagsøgte i Forhold til Sagsøgeren staar som den, der skal dække Sagsøgerens Tab fuldstændigt, mener han under Henvisning til de almindelige Regler om Regres mellem Samkautionister at være berettiget til hos Sagsøgte at faa godtgjort Halvdelen af det betalte Beløb.

Sagsøgte paastaar Frifindelse mod Betaling af principalt 500 Kr., subsidiært 750 Kr. Han har derhos nedlagt en selvstændig Paastand om, at Sagsøgeren dømmes til at betale ham Udgifterne ved den ovennævnte Sag med Wedel og Fru Blomquist — Ø. L. IV A. S. 405/1937, der med Fradrag af de af Wedel og Fru Blomquist betalte Sagsomkostninger androg 959 Kr. 80 Øre, saaledes at der i dette Beløb fradrages de ovennævnte i hans Paastand i Hovedsagen anførte Beløb 500 Kr., subsidiært 750 Kr. Denne sidste Paastand støtter Sagsøgte paa, at Udfaldet af denne Sag, i hvilken han havde denuntieret lis for Sagsøgeren, aabnede Vejen for denne til at faa afgjort sit Mellemværende med Wedel, hvilket Sagsøgeren havde ladet ligge i alle de siden Auktionen

forløbne Aar; Sagsøgeren har derved selv sparet en Retssag, der havde kostet Sagsøgte 959 Kr. 80 Øre, hvorfor Sagsøgte maa være berettiget til at faa dette Beløb fuldtud refunderet af Sagsøgeren, der ellers vil blive beriget paa Sagsøgtes Bekostning.

Overfor dette Modkrav har Sagsøgeren paastaaet Frifindelse; han bestrider, at dette Krav kan begrundes som et Berigelseskrav eller et Uskadelighedskrav, eller at der paa anden Maade gennem disse Sagsøgtes Udgifter i den ovenfor nævnte af Wedel mod ham anlagte Sag kan være opstaaet noget Krav, der skulde kunne gøres gældende mod ham; Sagsøgeren har selv maattet betale mange Penge i Omkostninger i Sagerne mod Wedel og Overretssagfører Linnet.

Til Støtte for sin principale Paastand har Sagsøgte bl. a. anført, at de i det nævnte Vekselforhold til Wedel Interesserede var tre, nemlig Sagsøgeren, Sagsøgte og Poul Madsen; de var alle tre paa det Tidspunkt lige lidt værd økonomisk; fra Sagsøgtes Side var Vekslen Udtryk for en Tjeneste, han ydede Poul Madsen og gennem denne ogsaa Sagsøgeren; Sagsøgte har ikke faaet nogen Del af Veksels Provenu udbetalt. Sagsøgeren har forsømt i rette Tid at søge Dækning hos Poul Madsen og maa derfor selv bære de $\frac{2}{3}$ af Tabet; hvis dette ikke anerkendes af Retten, kan Sagsøgte i ethvert Fald ikke dømmes til at betale mere end Halvdelen af de ommeldte 1500 Kr.; Retsforfølgningen mod Sagsøgeren ophørte i 1923, og siden da har Sagsøgeren intet foretaget, skønt Wedel — saaledes som ogsaa af Østre Landsret i Dommen i IV A. S. 405/1937 udtalt, jfr. ovenfor — havde opnaaet fuld Dækning for sit Krav ved Tvangsauktionen den 25. Oktober 1923 over Sagsøgerens Fordring, stor 4200 Kr.

Efter det for Retten oplyste findes det uden Betænkelighed at fastslaa, at Madsen har været ude af Stand til at betale nogen Del af de 1500 Kr. saavel ved Gældens Stiftelse som senere, indtil han udvandrede til Amerika. Herefter og under Hensyn til Sagens ovenfor anførte Omstændigheder finder Retten, at Sagsøgte vil være at dømme til at betale Sagsøgeren Halvdelen af Skylden, altsaa 750 Kr. med Renter som paa-staaet. Sagsøgeren vil være at frifinde for Sagsøgtes Modkrav.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 150 Kr.

O n s d a g d e n 9. A p r i l.

Nr. 216/1940. **Det af Landbrugsorganisationerne nedsatte Avlsdyrauktionsudvalg i Næstved** (Gorrissen)

m o d

Gaardejer **Karl Steensen Larsen** (Landsretssagf. E. Johannesen) og Gaardejer **Fr. Johansen** (H. N. Bache).

(Erstatning for Smitte af Besætning).

Østre Landsrets Dom af 3. Oktober 1940 (VII Afd.): Sagsøgte 1) Gaardejer Fr. Johansen bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaard-

ejer Karl Steensen Larsen, i denne Sag fri at være. For denne Sagsøgte Vedkommende ophæves Sagens Omkostninger. Sagsøgte 2) Det af Landbrugsorganisationerne nedsatte Avlsdyrauktionsudvalg i Næstved bør til Sagsøgeren betale 1500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 21. Februar 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte Larsen ikke gentaget sin Paastand overfor Indstævnte Johansen, hvorimod der er nedlagt en subsidiær Paastand imod denne af Appellanten.

I Auktionskatalogets § 2 hedder det:

»Fra Kvægbesætninger, hvori der forekommer Tilfælde af smitsom Kastning, maa ikke fremstilles Køer eller Kvier samt Tyre, der har bedækket. Unge Tyre fra saadanne Besætninger vil Auktionsdagen blive sat i særskilte Stader. Desuden vil de i Kataloget blive betegnet med en Stjerne.«

Da Indstævnte Larsen har indrømmet at have været bekendt med Kataloget, har han derigennem faaet de Oplysninger, som det er de i Dommen nævnte Lovbestemmelers Hensigt at sikre Køberne.

Den Omstændighed, at Udvalget med Hensyn til unge Tyre ikke har iagttaget de nævnte Bestemmelser, findes herefter ikke at kunne paadrage det Erstatningsansvar overfor Indstævnte Larsen.

Som Følge heraf vil Appellanten være at frifinde.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Det af Landbrugsorganisationerne nedsatte Avlsdyrauktionsudvalg i Næstved, bør for Tiltale af Indstævnte, Gaardejer Karl Steensen Larsen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Gaardejer Karl Steensen Larsen, købte den 21. April 1939 paa en Avlsdyrauktion, der afholdtes af Sagsøgte 2) Det af Landbrugsorganisationerne nedsatte Avlsdyrauktionsudvalg i Næstved en Tyr tilhørende Sagsøgte 1) Gaardejer Fr. Johansen. Tyren, der var 11 Maaneder gammel, var i Kataloget betegnet med en Stjerne, hvilket betyder at den hidrører fra en Besætning, hvori der forekommer Tilfælde af smitsom Kastning. Sagsøgeren, der kendte Stjernens Betydning,

men dog vilde have opfattet denne saaledes, at der tidligere har været Kastning i Besætningen, indbragte Tyren i sin Besætning, der var fuldstændig ren. Den 9. August 1939 opdagede han, at Tyren var syg, og tilkaldte Dyrlæge, der konstaterede, at den led af Testikelbetændelse, rimeligvis fremkaldt af den smitsomme Kastningsbakterie. Tyren blev derefter slagtet den 22. s. M. Ifølge Erklæring af Det veterinære Sundhedsraad maa det antages, at Tyren ved Salget har været inficeret med smitsom Kastning. I den følgende Tid er der forekommet en Række Tilfælde af Kastning i Sagsøgerens Besætning. Ifølge Dyrlægeattest af 29. Januar 1940 har der i Tiden fra 12. September 1939 været 18 Kælvninger, hvoraf de 16 unormale med Abort. Det Sagsøgeren herved paaførte Tab er ved Skønsforretning ansat til 4900 Kr.

Under denne ved Retten for Næstved Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren paastaet de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale ham en Erstatning af 4900 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 10. November 1939. Begge de Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Sagsøgeren henviser navnlig til, at det ifølge § 12 i Loven om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene, saaledes som denne Bestemmelse er affattet ved Lov af 1. Juli 1927, er forbudt at fremstille Dyr fra Besætninger med smitsom Kastning til Salg ved Auktion over sammenbragte Dyr. Sagsøgeren henviser derhos til det ovenfor anførte, at han vel var bekendt med, at den af ham købte Tyr var betegnet med Stjerne, men at han har haft den Opfattelse, at dette kun betød, at der havde været Kastning i vedkommende Besætning, ikke, at der stadig var det. Han havde derfor ingen Betænkelighed ved at indbringe Tyren i sin Besætning. Han hævder, at begge de Sagsøgte, der har overtraadt det nævnte Forbud, maa være ansvarlige for den Skade, han har lidt.

Sagsøgte Johansen bestrider ikke, at han har overtraadt Lovens Forbud, som han iøvrigt ikke var bekendt med, men gør gældende, at denne Overtrædelse er uden Betydning med Hensyn til Erstatningsansvaret. Det nævnte Forbud er antagelig begrundet paa Faren for Smitte ved Auktioner. Samme Lovbestemmelse forbyder Salg uden Oplysning til Køberen om Sygdommen, men Sagsøgte har givet saadan Oplysning til Auktionsudvalget, der har optaget den i Kataloget, hvormed Sagsøgeren var bekendt. Sagsøgte vidste ikke, at Tyren var syg. Der er intet Grundlag for Erstatningsansvar. Skaden skyldes Sagsøgerens egen Uforsigtighed, idet han uden at iagttage nogensomhelst Forsigtighed har indbragt en Tyr fra en Kasterbesætning i sin egen rene Besætning, og endda, efter at Sygdommen var konstateret og Tyren slagtet, har indbragt 10 Kvier fra ren Besætning.

Auktionsudvalget, der heller ikke har været bekendt med det omtalte Forbud i Loven, henviser til, at Lovens § 12 alene omfatter Ejeren og ikke Udvalget. Forbudet er iøvrigt ikke givet af Hensyn til Køberen. Denne er gjort bekendt med Forholdet. Iøvrigt er Udvalgets Fremgangsmaade stemmende med, hvad der er sædvanligt ved saadanne Auktioner Landet over. Udvalget er dernæst ikke Mellemand, men alene Arrangør af Auktionerne, og Udvalget har i Konditionerne beholdt sig Ansvarsfrihed.

For den forberedende Ret har Sagsøgeren og Sagsøgte Johansen afgivet Partsforklaring. Vidneforklaring er afgivet af Konsulent Simon Hansen, der forestaar det sagsøgte Udvalgs Auktioner. Denne har forklaret, at han vidste, at der var smitsom Kastning i Johansens Besætning, men han var ikke bekendt med Forbudet mod Auktionssalg af Dyr fra smittet Besætning. Efter at dette nu er oplyst, har man ændret Reglerne i Konditionerne og modtager ikke Kvæg fra smittede Besætninger.

Retten finder at maatte give Sagsøgte Johansen Medhold i, at han, der har givet Auktionsudvalget Oplysning om, at der var Smitte i hans Besætning, og som ikke kunde vide, at Tyren selv var smittet, ikke kan være erstatningspligtig, og hans Frifindelsespaastand vil derfor være at tage til Følge.

For Udvalgets Vedkommende bemærkes, at det ubetinget maa anses forpligtet til at paase, at det oftnævnte Forbud overholdes ved de af det afholdte Auktioner, uanset, at Forbudet umiddelbart alene er rettet til Ejeren. Ikke-Overholdelsen af Forbudet, der bl. a. kan have sin Begrundelse i, at Auktionsskøberen ikke kommer i direkte Forbindelse med Sælgeren, maa betragtes som en væsentlig Fejl, der ikke kan undskyldes med Ukendskab til Loven, og Udvalget findes efter Omstændighederne at maatte være erstatningspligtig overfor Sagsøgeren. Da denne imidlertid selv har udvist en ikke ringe Uforsigtighed, findes han at burde bære en Del af Tabet. Forsaavidt angaar de 10 Kvier, Sagsøgeren har indbragt i sin Besætning, efter at Smitten var konstateret, vil der ikke kunne tilkendes ham Erstatning. Idet der nu i Skønserklæringen savnes Oplysning om, hvor stor en Del af Tabet, der falder herpaa, findes den øvrige Skade ikke at kunne anslaaes til mere end 3000 Kr., hvoraf Sagsøgeren selv findes at burde bære Halvdelen.

Herefter vil Auktionsudvalget være at dømme til at betale Sagsøgeren 1500 Kr. med Renter, dog kun fra Stævningens Dato den 21. Februar 1940, og i Sagsomkostninger 300 Kr.

For Sagsøgte Johansens Vedkommende findes Sagens Omkostninger at burde ophæves.

Nr. 237/1940.   **Generaldirektoratet for Statsbanerne**
(Landsretssagf. Axel Schmidt)

m o d

Repræsentant **Jørgen Springer** (Landsretssagf. Juulsgaard).

(Erstatning for Skade ved Jærnbanedrift).

Dom afsagt af Retten for Ringsted Købstad m. v. den 10. Juli 1940: Sagsøgte, Generaldirektoratet for Statsbanerne, bør til Sagsøgeren, Repræsentant Jørgen Springer, udrede en Erstatning, hvis Størrelse fastsættes af den i Henhold til Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921

§ 4 nedsatte Kommission. Sagens Omkostninger bør Sagsøgte godtgøre Sagsøgeren med 135 Kr. Det idømte Omkostningsbeløb at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 2. November 1940 (V Afd.): Den indankede Dom bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Appellanten, Generaldirektoratet for Statsbanerne, til Indstævnte, Repræsentant Jørgen Springer, 100 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at Indstævntes Tilskadekomst under Passage gennem den til Brug for de rejsende indrettede Stationstunnel omfattes af Ansvarsreglen i Loven af 11. Marts 1921.

Herefter og i Henhold til de i Dommen iøvrigt anførte Grunde stemmer seks Dommere for at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere, der finder det oplyst, at Indstævnte selv ved Uagtsomhed har hidført Skaden, og ikke finder det godtgjort, at der foreligger Medskyld fra Appellantens Side, stemmer for at tage dennes Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Generaldirektoratet for Statsbanerne, til Indstævnte, Repræsentant Jørgen Springer, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Da Repræsentant Jørgen Springer, Næstved, den 24. November 1939 efter Ophold i Ventesalen paa Ringsted Jærnbane-station ved ca. 17-Tiden begav sig over til Perron 2 ad den paa dette Tidspunkt uoplyste Perron-undergang, hvor Toget, der efter Planen skulde afgaa til Næstved Kl. 17,35, var kørt frem, skete der et Uheld som Følge af, at han, efter at have naaet den Trappeafsats, hvorfra der paa tværs af de ned til Trappeafsatsen førende to Trapper fører en enkelt Trappe ned til selve Undergangen, fejlagtig mente at være naaet helt ned. Han, der i den ene Haand holdt en Kuffert og i den anden en Mappe, styrtede herved

ned ad den sidste Trappe og forsløg Ansigtet, ligesom han ogsaa paa-drog sig Hudafskrabninger paa Hænderne.

Under Paaberaabelse af, at Statsbanerne maa være ansvarlige for Faldet, der skyldtes den manglende Belysning, har Repræsentant Springer under denne Sag, der er anlagt ved nærværende Ret i Medfør af Retsplejelovens § 244, paastaet Sagsøgte, Generaldirektoratet for Statsbanerne, København, dømt til Betaling af en Erstatning paa 200 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 10. April 1940, til Betaling sker. Subsidiært har Sagsøgeren paastaet Sagsøgte dømt til at betale en mindre Erstatning efter Rettens Skøn.

Til Støtte for Paastanden har Sagsøgeren anført, at Skaden som foraarsaget ved Jærnbanedrift falder ind under de særlige Ansvarsregler, der er fastsat i Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921 § 1, saaledes at de Sagsøgte har Erstatningspligt, selv om Uheldet maa karakteriseres som hændeligt. Der er endvidere henvist til, at selve Perronundergangens Indretning er saadan, at det er uforsvarligt at lade den henligge uoplyst, og til, at der ikke er anbragt Advarselstavler, der kan advare Publikum mod at færdes i Perronundergangen, naar Lyset ikke er tændt. Det gøres endelig gældende, at Sagsøgeren ikke selv har udvist Uagtsomhed, og at det maa betegnes som normalt, at Folk forlader en Ventesal, naar et Tog, de skal med — som i dette Tilfælde — holder oplyst ved Perronen.

Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet og subsidiært paastaet den eventuelle Erstatning fastsat af den i Henhold til Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921 § 4 nedsatte Kommission.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgte gjort gældende, at de særlige Ansvarsregler i Loven af 11. Marts 1921 ikke kan finde Anvendelse her, idet Faldet ned ad Trappen i en Perronundergang ikke kan siges at staa i Forbindelse med Jærnbanedrift. Sagsøgeren har selv udvist Uforsigtighed ved med Bagage i begge Hænder at begive sig ned i den mørke Undergang i Stedet for at vente, til Lyset blev tændt, eller til der i Ventesalen blev kaldt ud til det paagældende Tog. Lyset i Undergangen tændes under de ekstraordinære Forhold almindeligvis først 20 Minutter før et Togs Afgang, og Uheldet er efter de Sagsøgtes Paastand sket paa et Tidspunkt, der laa mere end 20 Minutter forud for Togets Afgangstid, men selv om dette ikke var Tilfældet, vilde det ikke berettige Sagsøgeren til paa Statsbanernes Ansvar at færdes i den uoplyste Perronundergang.

Til Dokumentation af den Skade, Sagsøgeren har lidt ved Uheldet, er der under Sagen fremlagt en Lægeattest.

Under Sagen er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren samt Vidneforklaring af Overassistent ved Statsbanerne Jens Lorentz Peter Marius Jensen, Ringsted, og Liniemester Hans Peter Isaksen, Aarhus.

Sagsøgeren har forklaret, at han først forlod Ventesalen, da det oplyste Næstvedtog var kørt frem, og at der sammen med ham var flere andre Passagere, der begav sig over til det holdende Tog. Efter at han var faldet i den mørke Perronundergang, kom en Dame med to Smaabørn løbende tilbage for at hjælpe ham op. Hun oplyste, at det ene af hendes Børn lige forinden selv var faldet ned ad den paagæl-

dende Trappe. Da han var kommet op til Næstvedtoget, traf han Liniemester Isaksen, der opfordrede ham til at melde Uheldet paa Stationen, ligesom Isaksen ved Henvendelse til en Jærnbanefunktionær foranledigede, at Lyset i Perronundergangen blev tændt. Han vaskede sig paa Togets Toilet og gik derefter over paa Stationen for at melde det passerede. Klokken var da ca. 17,25. Han mener, at der fra det Tidspunkt, han ankom til Stationen og til Togets Afgangtid var ca. 20 Minutter.

Overassistent J. L. P. Jensen, der den paagældende Dag var fungerende Stationsforstander paa Ringsted Station, har forklaret, at Sagsøgeren anmeldte Uheldet for ham Kl. 17,23, hvilket Tidspunkt han straks noterede ned.

Liniemester Isaksen har forklaret, at han saa Sagsøgeren gaa ned i den uoplyste Perronundergang for at gaa over til Næstvedtoget, der da var kørt frem, men han har ikke været i Stand til at oplyse, hvor lang Tid der da var til Togets planmæssige Afgang.

Han undrede sig over, at Lyset ikke var tændt i Perronundergangen, da Sagsøgeren gik derned.

Da Skaden er paaført Sagsøgeren, medens han med fornøden Rejsehjemmel var paa Vej fra Ventesalen til det holdende Tog, maa den anses for tilføjlet ham ved Jærnbanedrift, saaledes at han er berettiget til Erstatning efter de i Lov af 11. Marts 1921 indeholdte Regler, idet tilføjes, at det ikke er godtgjort, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i noget uagtsomt Forhold, hvorved bemærkes, at det ikke kan betragtes som uagtsomt, at Passagerer i en Ventesal begiver sig over til et Tog, saasnart dette holder ved Perronen. Sagsøgerens Paastand om, at Sagsøgte er ansvarlig for den ham tilhørte Skade, vil derfor være at tage til Følge, saaledes at Erstatningen i Overensstemmelse med Sagsøgtes subsidiære Paastand fastsættes af den i Henhold til § 4 i Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921 nedsatte Kommission.

Sagens Omkostninger bør Sagsøgte godtgøre Sagsøgeren med 135 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Retten for Ringsted Købstad m. v. den 10. Juli 1940.

Appellanten, Generaldirektoratet for Statsbanerne, har nedlagt Paastand om Frifindelse, medens Indstævnte, Repræsentant Jørgen Springer, principalt har paastaaet Dommen stadfæstet, subsidiært sig tilkendt et Beløb af 200 Kr. For Landsretten har Indstævnte paany afgivet Forklaring.

Generaldirektoratet har for Landsretten udtalt, at det ikke vil bestride, at Indstævnte har været ude af Stand til at repræsentere sit Firma i 8 Dage.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten bør Appellanten betale Indstævnte med 100 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Efter mit Skøn har Indstævnte udvist Uagtsomhed ved at begive sig ned i en mørk Tunnel, hvor han efter sin Forklaring for Landsretten ikke var kendt med Forholdene. Da Statsbanerne i hvert Fald under de foreliggende ekstraordinære Forhold maa have været berettiget til at holde Lyset i Tunnelen slukket til et passende Tidspunkt før Togets Afgang, finder jeg, at der ikke foreligger Medskyld fra Statsbanernes Side. Jeg vil derfor frifinde Generaldirektoratet og tilpligte Indstævnte at betale 200 Kr. i Sagsomkostninger for begge Retter og til det Offentlige at udrede Godtgørelse for de Retsafgifter, som skulde være erlagt, hvis Generaldirektoratet ikke havde haft fri Proces.

T o r s d a g   d e n   17.   A p r i l.

Nr. 184/1940.   **A/S H. C. Christensens Staalskibsværft**
(Christensen)

m o d

Kaptajn K. M. Petersen (Gamborg).

(Erstatning for Forsinkelse med Reparation af Skib).

Østre Landsrets Dom af 15. Juli 1940 (VI Af.): Sagsøgte, A/S H. C. Christensens Staalskibsværft, bør til Sagsøgeren, Kaptajn K. M. Petersen betale 1200 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 2. December 1939 til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Efter det ringe Omfang af de i Henhold til Aftale med Indstævnte udførte særlige Arbejder og efter disses Sammenhæng med Reparationen af Havariskaden findes de ikke at kunne gøre den betydelige Overskridelse af den aftalte Frist for Havari-skadens Udbedring berettiget. Idet den Indstævnte for Tab ved Skibets for sene Aflevering tilkommende Erstatning, for hvilken Appellanten ikke ved det mellem Parterne passerende kan anses frigjort, skønnes passende ansat til 1200 Kr., stemmer disse Dommere for overensstemmende med Indstævntes Paastand for Højesteret at stadfæste Dommen og at tillægge Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere, der tiltræder Dommens Bemærkning om, at det ikke er nærmere dokumenteret, hvor lang Tid de paagældende Arbejder krævede, finder det ikke efter det i Sagen oplyste godtgjort, at der med deres Udførelse har været forbundet en Forsinkelse, for hvilken der kan tilkomme Indstævnte Erstatning, og vil derfor tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, A/S H. C. Christensens Staal-skibsværft, til Indstævnte, Kaptajn K. M. Petersen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. September 1938 stødte M/S »Hercules«, der ejes af Kaptajn K. M. Petersen, sammen med to russiske Slæbere med den Følge, at »Hercules« sank. Efter at det var blevet bjerget ind til Marstal, antog Søassuranceforeningen »Ærø«, hvori Skibet var forsikret, et af A/S H. C. Christensens Staal-skibsværft indgivet Tilbud paa Reparation af Havariskaden; efter Tilbudet skulde Reparationen udføres i 37 Dage, regnet fra den Dag Skibet kom paa Bedding den 19. eller 20. Oktober s. A. Fristen udløb saaledes den 2. December s. A. Medens Reparationen af Havariskaden foretoges, traf Kaptajn Petersen med Aktieselskabet Aftale om, at Værftet samtidig skulde udføre nogle Reparationsarbejder, der ikke faldt ind under Havariet, nemlig Forandring ved Kahyt og Kabys, og ved Forskibet samt ved Indsættelse af nye Dele i Motoren; efter Kaptajn Petersens Anbringende lovede Selskabet at tilendebringe disse Arbejder samtidig med Udbedring af Havariskaden. Den 10. December s. A. blev der foretaget Besigtigelse af Reparationen af Havariskaden; de af Kaptajn Petersen bestilte Arbejder var da ikke færdige, bl. a. fordi de nye Dele til Motoren endnu ikke var kommet fra den hollandske Fabrik, der skulde levere dem; de kom først den 16. December. — Endnu den 13. Januar 1939 erkendte Selskabet, at der manglede en Del Arbejder, først den 28. s. M. overtog Kaptajn Petersen Skibet, men da manglede der endnu nogle Smaating. Senere viste det sig, at den udførte Reparation af Havariskaden ikke var behørig. Skibet blev efterrepareret paa Nordhavnsværftet i København, og Aktieselskabet maatte betale Nordhavnsværftets Regning, samt yde Kaptajn Petersen Godtgørelse for Afsavn under Efterreparationen, derimod nægtede Selskabet at yde Erstatning for den Tid, der medgik til de af Kaptajn Petersen bestilte Arbejder udover den 10. December 1938, altsaa indtil 28. Januar 1939.

Under denne ved Retten for Ærøskøbing Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren Kaptajn K. M. Petersen paastaet Sagsøgte A/S H. C. Christensens Staalskibsværft, dømt til i Erstatning at betale 2529,60 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 2. December 1939.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, subsidiært mod at betale en mindre efter Rettens Skøn fastsat Erstatning, idet det gøres gældende, at man ikke har lovet Sagsøgeren at udføre de af ham bestilte Arbejder paa samme Tid som Udbedring af Havariskaden, disse Arbejder var ingenlunde Smaating, Betalingen udgjorde ca. 3100 Kr., og de er fremmet paa sædvanlig Maade.

Det er ikke paa nogen af Siderne nærmere dokumenteret, hvor lang Tid disse Arbejder krævede, men efter alt foreliggende og navnlig i Betragtning af, at Udbedringen af Havariskaden, der kostede ca. 24.000 Kr. kunde tilendebringes paa 37 Arbejdsdage, skønner Retten, at Udførelsen af de af Sagsøgeren bestilte Arbejder burde have været tilendebragt noget før end sket og tillægger Sagsøgeren en Erstatning for denne Forsinkelse, der skønsmæssig ansættes til 1200 Kr.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale 300 Kr.

Mandag den 21. April.

Nr. 219/1940. Enkefru **Thea Marie Johanne Bonven**, født Hansen, paa egne Vegne og som Værge for **Frits Hjalmar Bonven** og **Karen Ely Bonven** (Kemp efter Ordre)

m o d

Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S
(Oluf Petersen).

(Erstatning for Tab af Forsørger m. m.).

Østre Landsrets Dom af 19. August 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Thea Marie Johanne Bonven, født Hansen, fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører O. Brandt, i Salær og Godtgørelse for Udlæg 300 Kr. og 359 Kr. 40 Øre, som udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Foreløbig bemærkes, at Chauffør Krogh Jensens senest afgivne Forklaring gaar ud paa, at han først blev opmærksom paa Motorcyklen, da Motorvognens Førerhus var helt fremme ved Hjørnet af Amtsvejen, og at Motorcyklen da kom lige ind mod

Motorvognens højre Side. Det maa derhos efter det for Højesteret oplyste antages, at Motorvognen efter Paakørslen har kørt en Strækning paa ca. 15 m, saaledes at den efter Standsningen holdt med den forreste Del paa Amtsvejens sydlige Kørebane.

Seks Dommere, der tiltræder, at Appellantindens afdøde Ægtefælle ved de i Dommen anførte Fejl selv har medvirket til Sammenstødet, finder, at ogsaa Chauffør Krogh Jensen ved i det vanskelige og uoverskuelige Vejkryds at fremføre det i Dommen beskrevne Vogntog i Kørebansens venstre Side uden fornøden Hensyntagen til den fra hans højre Side kommende Færdsel har paadraget sig et Medansvar for den ved Sammenstødet skete Skade. Disse Dommere vil herefter i Overensstemmelse med de af begge Parter nedlagte subsidiære Paastande, og idet der, som Sagen processuelt foreligger, ikke bliver Spørgsmaal om, hvorvidt der vil kunne tilkendes Appellantinden de paa hendes egen Tilskadekomst grundede Krav med det fulde Beløb, paalægge Indstævnte at udrede en Tredjedel af det Appellantinden tilkommende samlede Erstatningsbeløb, der vilde være at ansætte til 15.797 Kr. 66 Øre, nemlig:

til Appellantinden for Tab af Forsørger	10.000	Kr. 00	Øre
- Lidelse, Lyde og Vansir	1.500	— 00	—
- positive Udgifter	1.297	— 66	—

til Sønnen Frits Hjalmar og Datteren Karen Ely Bonven for Tab af Forsørger henholdsvis .....

1.200	— 00	—	
og	1.800	— 00	—

De Børnene tilkendte Beløb vil være at indbetale til Overformyndieret.

Disse Dommere vil derhos paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter som nedenfor anført.

Tre Dommere, der finder det tilstrækkelig godtgjort, at Sammenstødet skyldes afdøde Bonvens uforsigtige Kørsel og Mangel paa Agtpaaagivenhed, stemmer herefter for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling A/S, bør til Appellantinden, Enkefru Thea Marie Johanne Bonven, født Hansen, paa egne Vegne og som Værge for Frits Hjalmar Bonven og Karen Ely Bonven, betale 5265 Kr. 88 Øre med Renter, 5 pCt. aarlig fra den 23. December 1939, til Betaling sker.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Rets- og Stempelafgifter — beregnet i Forhold til det tilkendte Beløb — som i Mangel af fri Proces for Landsretten og Højesteret skulde

være erlagt af Appellantinden samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til Landsretssagfører O. Brandt 659 Kr. 40 Øre og for Højesteret til Højesteretssagfører Kemp 297 Kr. 15 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. September 1938 Kl. ca. 16 skete der i Herrested, hvor Sognevejen fra Maare sydfra munder ud i Amtslandevejen fra Ørbæk til Odense, et Sammenstød mellem et Vognmand Peter Nielsen af Ferritslev tilhørende Lastautomobil og en af Smedemester Laurits Bonven af Villestrup ført Motorcykle. Lastautomobilen, der førtes af Chauffør Marius Krogh Jensen, var forsynet med tohjulet Paahængsvogn og var belæsset med Granstammer, og Vognen med Læs maalte ca. 13 m. Paa Motorcyklens Bagsæde var Bonvens Hustru Thea Marie Johanne Bonven, f. Hansen, Passager.

Sammenstødet fandt Sted i den Trekant, som Sognevejens Indmunding i Amtslandevejen danner, og skete, idet Lastautomobilen kommende fra Sognevejen var i Færd med at dreje til venstre for at køre ind paa Amtsvejen i Retning mod Odense. Motorcyklisten, der kom fra Ørbæk-siden, drejede samtidig til venstre fra Amtsvejen for at køre ind paa Sognevejen og ramte med Forhjulet Paahængsvognens højre Skærm. Ved Sammenstødet fik Smedemester Bonven forskellige indre Læsioner i højre Side, saaledes at han den 10. September 1938 afgik ved Døden. Fru Bonven, der blev slynget af Motorcyklen, paadrog sig ved Ulykken Brud af højre Arm samt fik et psykisk Chock.

Sognevejen er ført ud i Amtsvejen under en spids Vinkel, hvilket medfører, at Udsigtsforholdene er ret vanskelige saavel fra Sognevejen med Hensyn til den fra Øst (Ørbæk-siden) kommende Færdsel, som fra Ørbæk-siden med Hensyn til den fra Sognevejen kommende Færdsel.

Imellem Sognevejens Østside og Amtsvejen er der en Have beplantet med Frugttræer, som mod Vejen afsluttes af et Stengærde med Tjørnehæk tilsammen af ca. 1 m's Højde; indenfor Tjørnehækken er der plantet Stauder, som rager ca. 1,75 m op over Veibanen, der var sigtbart mellem Stauderne, saaledes at Færdsel kunde ses mellem disse. Begge Veje er tjærebelagte, og i Paakørselsøjeblikket var Vejret klart og Kørebanerne tørre.

Efter Sammenstødet fandtes der paa Vejen en Stribe tør Jord, som maa antages at have siddet under Paahængsvognens Bagskærm, og som ved Sammenstødet er faldet ned over Hjulet og ført videre af dette. Paa Grundlag heraf har Politiet opmaalt, at Afstanden fra Hjulet til Vejens venstre Side har været 2,85 m i Paakørselsøjeblikket. Da Vejens Bredde er 7,85 m, skulde Lastvognen herefter have kørt i venstre Halvdel af Vejen.

I Anledning af Sammenstødet blev der rejst Tiltale mod Chauffør Krogh Jensen, dels for at have kørt med for svag Haandbremse, dels

for ikke at have udvist fornøden Agtpaagivenhed og Forsigtighed samt for at have kørt i Vejens venstre Side og ikke at have opfyldt sin Vigepligt. Ved Nyborg Købstads Rets Dom af 3. Juni 1939 idømtes den paa-gældende en Bøde, stor 50 Kr., i Anledning af Manglerne ved Haandbremsen, men frifandtes iøvrigt for Tiltalen.

Under denne ved Retten for Nyborg Købstad m.v. forberedte Sag har Sagsøgerinden, Enkefru Thea Marie Johanne Bonven, f. Hansen, hvem der er meddelt fri Proces, paa egne Vegne og som Værge for de umyndige Frits Hjalmar Bonven og Karen Ely Bonven paastaet de Sagsøgte, Forenede Danske Motorejeres Forsikringsafdeling, dømt til at betale en Erstatning, stor Kr. 23.797,66 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 23. December 1939, idet hun har anført, at Chauffør Krogh Jensen er Skyld i Ulykkestilfældet, og at de Sagsøgte som Ansvarsforsikrer af Lastbilen hæfter for det ham paahvilende Erstatningsansvar.

Erstatningskravet opgøres saaledes

1. Sagsøgerinden:

For Tab af Forsørger	Kr. 15.000,00
For Svie, Smerte, Lyde, Ulempe og Vansir	— 3.000,00
For Indtægtstab i 15 Maaneder	— 1.500,00
For Ekstrahjælp	— 977,10
Begravelsesudgifter	— 190,26
Reparation af Motorcyklen	— 130,30

Kr. 20.797,66

2. Fritz Hjalmar Bonven, f. 22. December 1924:

For Tab af Forsørger	Kr. 1.200,00
----------------------------	--------------

3. Karen Ely Bonven, f. 28. November 1926 .....

Kr. 23.797,66

De Sagsøgte, der ikke protesterer mod Sagsanlægget, forsaavidt der maatte paahvile Chauffør Krogh Jensen nogen Skyld i Ulykken, har paastaet sig frifundet, subsidiært har Selskabet protesteret mod Størrelsen af de krævede Erstatninger.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgerinden anført, at Chauffør Krogh Jensen er Skyld i Ulykken ved ikke at have opfyldt sin Vigepligt og ved at have kørt for langt ovre i Vejens venstre Side. Herved har han gjort det umuligt for Sagsøgerindens afdøde Mand at køre udenom Lastautomobilet til højre, og Ulykken er sket ved, at Manden, der blev tvunget til Forbikørsel paa Lastautomobilets højre Side, laa saa langt fremme i Svinget, at han ikke kunde komme tilstrækkeligt til venstre, men paakørte Paahængsvognens højre Skærm og ved Sammenstød med en over Hjulet værende Tværvange paadrog sig de Beskadigelser, der medførte hans Død.

Sagsøgerinden laa paa Sygehuset fra 8. September 1938—18. Marts 1939, men da Armbruddet er helet med Overarmen i stærkt udadkrummet Stilling, og der er betydelig nedsat Bevægelighed i Albueleddet samt Nerverlammelse, har hun siden Ulykkestilfældet været ganske uarbejdsdygtig.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført, at Krogh Jensen ikke har gjort sig skyldig i noget til Erstatning forpligtende Forhold, navnlig har han i enhver Henseende kørt forsigtigt og med fornøden Hensyntagen til den øvrige Færdsel paa Vejen. De bestrider, at Lastvognen har været saa langt ovre i venstre Side som af Politiet paastaaet, og selvom dette maatte være Tilfældet, vilde det kun have gjort det lettere for Bonven at undgaa Paakørsel. Skylden for Paakørslen paahviler alene Bonven, der ikke har haft Opmærksomheden tilstrækkelig henvendt paa den fra Sognevejen kommende Færdsel under det ret vanskelige Sving, som han formentlig har taget i en for kort Bue.

Med Hensyn til de enkelte Poster har de Sagsøgte anført, at Erstatningen for Tab af Forsørger er alt for højt ansat, bl. a. under Hensyn til, at Afdødes Indtægt kun har været ca. 1600 Kr. om Aaret. Posterne for Indtægtstab og for Ekstrahjælp kan derhos ikke gøres særskilt gældende, men maa indgaa som en Del af Erstatningen for Tab af Forsørger.

Under Sagens Forberedelse er afgivet Partsforklaring af Sagsøgerinden og Vidneforklaring af forskellige Personer, der tillige har afgivet Forklaring under den mod Chauffør Krogh Jensen rejste Politisag.

Chauffør Krogh Jensen har forklaret, at han, der kender det paa-gældende Sving, ca. 50 m fra Amtsvejen gearede ned fra 4. til 3. Gear samtidig med, at han gav Signal og viste af til venstre. Af Hensyn til det lange Læs, han havde paa, »skar« han Svinget i venstre Side. Da han saa til højre, saa han Motorcyklisten køre paa Amtsvejen mellem Forsamlingshuset og Barbér Jørgensens Ejendom 20—25 m til højre for ham. Han saa ikke Motorcyklisten vise af for Svingning og gik derfor ud fra, at han vilde køre ligefrem, hvortil der var god Plads. Han saa derefter, at Cyklisten svingede, og hørte et Øjeblik efter Braget af Sammenstødet, hvorpaa han straks standsede. Han kørte højt med 15 km's Fart i Svinget. Han bestrider at have været saa langt til venstre, som Politiet mener, og hævder, at den Jord, der er faldet ned fra Skærmen, ved Stødet vil blive ført bagud og ind under Bilen, hvorfor Baghjulet maa have været til højre for det Sted, hvor Jorden fandtes.

Justitsministeriets Motorsagkyndige, Mekaniker J. K. Hansen og Politiassistent Th. Jensen har forklaret, at de har foretaget Undersøgelser paa Ulykkesstedet. Der var ingen Bremsespor eller Kørespor, derimod fandtes der en Jordstribе som nævnt. De mener begge, at Jorden er faldet lige ned paa Hjulet og ikke er ført til Siden ved Stødet, saaledes at Jordstribens Beliggenhed angiver Hjulets Plads.

I en under Sagen indhentet Erklæring af 20. Juni 1940 har Teknologisk Institut udtalt, at saavel efter teoretiske Betragtninger som efter af Institutet anstillede Forsøg kan den Mulighed afgjort anses at være til Stede, at Jorden ved Stødet slynges ind under Vognen. Derimod kan der ikke siges noget bestemt om, hvor langt Jorden kan være slynget ind under Vognen, men der vil kunne være Tale om flere Centimeter, maaske helt op til 50 cm.

Med Hensyn til Motorcyklens Kørsel har Fru Barber Jørgensen, hvis Hus ligger paa Amtsvejens nordlige Side, noget øst for Maare-

vejens østlige Kant, forklaret, at hun stod paa en Stenhøj lige foran Huset, da Ægteparret Bonven den paagældende Dag passerede hende. Baade Bonven og Hustru saa efter hende, idet de kørte forbi, og Bonven kørte mere i sin venstre Side end i Vejens Midte. Hun kunde fra det Sted, hun stod, ikke se Sammenstødet, men hørte Braget af Paakørslen. Bonven kørte ikke ret stærkt, formentlig omkring 20 km i Timen. Paa Grundlag af hendes Forklaring har Politiet søgt at konstruere den Kurve, hvori Bonven har kørt til det antagelige Paakørselssted, og er derved kommet til det Resultat, at hans Kørebane har ligget ca. 1,3 m til venstre for Vejens Midtlinje. Det er oplyst af Politiet, at Bonven var kendt med det paagældende Vejkryds.

Der er mellem Parterne Enighed om, at der ved Færdsel fra Maarevejen ind paa Amtsvejen i Retning mod Odense har været fulgt den Praksis, at Svinget foretoges parallelt med Sognevejens vestlige Kant, saaledes at der i Vejkrydsets Midte dannedes en ubefærdet, men ikke afmærket Trekant.

Efter det oplyste maa Retten gaa ud fra, at Ulykkestilfældet hovedsagelig er foraarsaget ved, at afdøde Bonven, der skulde passere det vanskeligste og mest uoverskuelige Sving i Krydset, hvorved særlig Agtpaagivenhed var paakrævet, har ført Motorcyklen i sin venstre Vejside, saaledes at Svinget er taget i for kort en Bue. Da det paa den anden Side ikke er oplyst, at der af Krogh Jensen er udvist nogen Mangel paa Forsigtighed eller Agtpaagivenhed ved Gennemkørslen af Vejkrydset, findes Skylden for Sammenstødet alene at maatte paalægges Afdøde Bonven, og Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves.

Nr. 230/1940.   »Droskecentralen Taxa« (Overretssagf. Barth)
m o d

Foreningen af autoriserede Vognmænd i Lyngby-Taarbæk Kommune (Gamborg).

(Spørgsmaal om Retten til Benyttelse af Betegnelsen »Taxa«).

Østre Landsrets Dom af 4. November 1940 (III Afd.): Sagsøgte, Foreningen af autoriserede Vognmænd i Lyngby-Taarbæk Kommune, bør i denne Sag for Tiltale af Sagsøgeren, »Droskecentralen Taxa«, fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til den sagsøgte Forening med 150 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afgivelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Betegnelsen Taxa er oprindelig dannet under Hensyn til Hyrevognes Benyttelse af Taksameter og er efter Appellantens

Indregistrering af Navnet »Droskecentralen Taxa« i stigende Grad blevet en almindelig Betegnelse for en Hyrevogn, særlig en autoriseret Droske. Hertil har det bidraget, at Appellanten i vidt Omfang har tilladt lignende udenbys Firmaer at anvende Betegnelsen Taxa i Forbindelse med Stedets Navn som Forretningsnavn.

Under Hensyn hertil og til, at Indstævnte kun anvender Ordet Taxa i Forbindelse med Stedbetegnelsen Lyngby-Taarbæk, og at de to Foreninger ikke har Hyreret paa samme Omraade, tiltrædes det, at der ikke foreligger en Krænkelse af Appellantens Eneret til sit Navn, og Dommen vil herefter være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, »Droskecentralen Taxa«, til Indstævnte, Foreningen af autoriserede Vognmænd i Lyngby-Taarbæk Kommune, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, »Droskecentralen Taxa«, paastaet den sagsøgte Forening, Foreningen af autoriserede Vognmænd i Lyngby-Taarbæk Kommune, kendt uberettiget til at benytte Navnet »Taxa« samt dømt til at fjerne dette Navn fra Skilte, Reklamer m. v.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for Paastanden har Sagsøgeren anført, at Foreningen »Droskecentralen Taxa« af København er stiftet 1921 ved en Sammenlutning af Foreningen Autotaxa og A/S Taxamotor, og at Foreningen under 16. August 1921 er optaget i Foreningsregistret, samt at Foreningen siden 1922 har været optaget i Vejviser og Telefonbog m. v. under Navnet »Taxa«. Sagsøgerne har endvidere anført, at det skyldes et ihærdigt Arbejde fra Sagsøgerens Side, at »Taxa« nu er blevet den almindelige Betegnelse i Storkøbenhavn for en Droske.

Den sagsøgte Forening har anført, at Sagsøgeren ikke kan have Eneret paa Ordet »Taxa«, der er en fælles Betegnelse for et Automobil til Hyrekørsel, at der ikke kan finde nogen Forveksling Sted mellem Sagsøgeren og den sagsøgte Forening, idet Sagsøgerens Omraade omfatter Storkøbenhavn, medens den sagsøgte Forenings Virkeomraade er Københavns Amts nordre Birk med Undtagelse af Gentofte Kommune, og at den sagsøgte Forening i ca. 3 Aar upaataalt har benyttet Betegnelsen »Lyngby-Taarbæk Taxa«.

Formanden for den sagsøgte Forening, Vognmand Martin Christian Tolstrup, har afgivet Partsforklaring, og har herunder bl. a. oplyst, at den sagsøgte Forening blev stiftet den 29. Juli 1937, og at dens Navn oprindelig var »Nordre Birks Taxa«, men at Navnet kort efter Stiftelsen blev ændret til »Lyngby-Taarbæk Taxa«. Vognmand Tolstrup har endvidere oplyst, at de under »Taxa« hørende Vognmænd kun maa tage Hyre i Storkøbenhavn (herunder Gentofte Kommune), og at den sagsøgte Forenings Vognmænd kun maa tage Hyre i Københavns Amtsraadskreds med Undtagelse af Gentofte Kommune, saaledes at der forsaavidt ikke kan blive Tale om nogen Konkurrence mellem Sagsøgeren og den sagsøgte Forening.

Rent bortset fra Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren ved Op-tagelsen i Foreningsregistret under Navnet »Droskecentralen Taxa« kan siges at have erhvervet Eneret til selve Betegnelsen »Taxa«, findes Tilføjelsen »Lyngby-Taarbæk« i den sagsøgte Forenings Navn i Forbindelse med, at de 2 Foreninger har hver sit Virkeomraade, at maatte medføre, at der maa gives den sagsøgte Forening Medhold i, at der ikke foreligger en Krænkelse af Sagsøgerens Eneret til Navnet »Droskecentralen Taxa«, og den sagsøgte Forening vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til den sagsøgte Forening med 150 Kr.

Nr. 58/1941.   Grosserer **A. Strange Hansen** (Poul Jacobsen)

m o d

Aktiebolaget **Separator** (Landsretssagfører Rohbeck).

Østre Landsrets Kendelse af 25. Februar 1941 (VI Afd.):
Af de af Sagsøgte, Grosserer A. Strange Hansen, fremsatte Spørgsmaal vil Spørgsmaal G ikke kunne forelægges Skønsmændene.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Det fremgaar ikke af Sagen, hvorvidt U. S. A. Patent Nr. 1.393.387 er taget i Betragtning ved Udstedelsen af dansk Patent Nr. 40544.

Da det omtvistede Spørgsmaal G til Skønsmændene efter sit Indhold tilsigter at erholde disses Udtalelse om Omfanget og Betydningen af det eventuelt nye i den ved det danske Patent beskyttede Anordning i Sammenligning med den, der er beskrevet i det amerikanske Patent, findes Indkæredes Protest imod, at Spørgsmaalet stilles, ikke at kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Indkærede, Aktiebolaget Separators Protest imod, at ovennævnte Spørgsmaal G fore-

lægges Skønsmændene, kan ikke tages til Følge.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne, Aktiebolaget Separator, har den 18. Juli 1929 erhvervet dansk Patent (Nr. 40544) paa en Anordning til Forebyggelse af en Infektion af Rørledningerne ved saadanne Malkemaskinanlæg, ved hvilke Malkemaskinerne er forbundne ved Rørledninger.

Under Anbringende af, at Sagsøgte, Grosserer A. Strange Hansen, her i Landet forhandler Malkemaskinanlæg, i hvilke denne Opfindelse benyttes, har Sagsøgerne under denne Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at ophøre med at fremstille og forhandle saadanne Anlæg, at ændre de af ham solgte Maskinanlæg og at betale Erstatning.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han gør gældende, dels at han ikke krænker Sagsøgernes Patent, dels at det nævnte danske Patent er givet med Urette, da den beskyttede Anordning er kendt fra U.S.A. Patent 1.393.387, udstedt den 11. Oktober 1921.

Der er under Sagen udmeldt Skøns mænd, og Sagsøgte har forelagt dem en Række Spørgsmaal, heriblandt Spørgsmaal G, der er saalydende:

»Er der efter Skønsmændenes Mening motiveret og beskrevet noget nyt og opfinderisk i det danske Patent Nr. 40544 i Forhold til det amerikanske Patent Nr. 1.393.387 og i bekræftende Fald hvilket?«

Sagsøgerne har protesteret mod, at dette Spørgsmaal forelægges Skønsmændene, idet det gøres gældende, at dette Spørgsmaal alene sigter til at belyse, hvorvidt der overhovedet foreligger en patentérbar Opfindelse, hvilket Spørgsmaal henhører under Patentkommissionen og ikke kan indbringes for Domstolene.

Sagsøgte har heroverfor hævdet, at hvis dette Spørgsmaal ikke besvares af Skønsmændene, vil Retten mulig komme til at staa uden Vejledning herom, idet Patentkommissionen er meget utilbøjelig til at besvare et saadant Spørgsmaal.

Da der maa gives Sagsøgerne Medhold i, at Spørgsmaalet, om der overhovedet foreligger en patentérbar Opfindelse, er endeligt afgjort af Patentkommissionen, vil det af Sagsøgte stillede Spørgsmaal ikke kunne forelægges for Skønsmændene.

Tirsdag den 22. April.

Nr. 227/1940.

Søfyrbøder **Holger Olsen**
(Landsretssagf. Robert Mikkelsen)

m o d

Det Forenede Dampskibsselskab A/S (Gelting).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til Hyre under Internering).

Sø- og Handelsrettens Dom af 11. November 1940: De Sagsøgte, Det Forenede Dampskibsselskab A/S, bør inden 15 Dage efter

denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Søfyrbøder Holger Olsen, betale 137 Kr. 56 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 11. September 1940, til Betaling sker. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke paaberaabt sig Sømandslovens § 18, 2. Stk., til Støtte for Paastanden.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer seks Dommere for i Overensstemmelse med Indstævntes Paastand at stadfæste Dommen og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Tre Dommere bemærker følgende: Efter Formaalet med den ved Sømandslovens § 34 gennemførte Ændring i Retsforholdet mellem Reder og Mandskab maa det antages, at Mandskabets Ret ifølge den almindelige Regel i nævnte Lovbestemmelse til Hyre under Hjemreisen ogsaa omfatter Tiden for saadanne Forsinkelser og Ophold, som skyldes almindelige Foranstaltninger af fremmede Myndigheder. Da de i nærværende Tilfælde omhandlede Foranstaltninger, som for en Tid hindrede Mandskabets Hjemrejse, ikke kan anses for at være saa uforudselige eller iøvrigt af en saa særegen Karakter, at de væsentligt adskiller sig fra Tilfælde, for hvilke Risikoen uomtvistet bæres af Rederen, hvem det ogsaa efter Forholdets Natur nærmest paahviler at bære den heromhandlede Risiko, finder disse Dommere ikke, at der foreligger Grundlag for at undtage Tilfældet fra Lovens Regel, og de stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da tyske Tropper den 9. April 1940 besatte Danmark, laa det de Sagsøgte, Det Forenede Dampskibsselskab A/S, tilhørende S/S »Svava«, med hvilket Sagsøgeren, Søfyrbøder Holger Olsen, her i Riget var forhyret for en maanedlig Grundhyre af Kr. 240,85, i Antwerpens Havn. Skibet laa stadig i denne Havn, da der den 10. Maj 1940 udbrød Krig mellem Tyskland og Belgien. Den 11. s. M. kom belgiske Officerer ombord, og den følgende Dag blev det danske Flag strøget, og Skibet blev under belgisk militær Kommando beordret til Ostende, hvortil det ankom den 14. Maj. I Ostende interneredes Besætningen, deriblandt

Sagsøgeren, og førtes derefter over den franske Grænse først til Paris og senere til en Koncentrationslejr ved Pyrenæerne, hvorfra Besætningen først løslodes efter Ankomsten af de tyske Tropper den 16. August 1940. Efter Løsladelsen sendtes Besætningen til Marseille, hvorfra den med Assistance af den danske Konsul hjemsendtes den 31. August 1940 og ankom hertil den 3. September s. A.

De Sagsøgte har betalt Sagsøgeren Hyre indtil Ankomsten til Ostende den 14. Maj 1940; men idet Sagsøgeren anser sig berettiget til Hyre indtil Hjemkomsten den 3. September 1940, paastaar han her under Sagen de Sagsøgte dømt til at betale ham Kr. 903,87 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 11. September 1940.

De Sagsøgte, der af Hensyn til Sagens Betydning for andre Tilfælde, har procederet med Støtte af Dansk Dampskibsrederiforening, har paastaaet sig frifundet mod Betaling af Kr. 137,56, svarende til Hyre under Hjemrejsen, hvis Varighed af de Sagsøgte er beregnet som Tiden fra den 16. August til den 3. September 1940.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand for det første anført, at Sagsøgeren allerede i Henhold til Sømandslovens § 18, 2. Stk., har Krav paa Hyre indtil Hjemkomsten, idet Afmønstring af Sagsøgeren ikke har fundet Sted paa noget tidligere Tidspunkt.

Heri kan der ikke gives Sagsøgeren Medhold, idet Retten ligesom de Sagsøgte maa mene, at Sagsøgeren, uanset at formel Afmønstring ikke fandt Sted i Ostende den 14. Maj 1940, retlig set bør stilles, som om saadan Afmønstring var sket.

Da Sagsøgeren er dansk og var forhyret her i Riget, og Bestemmelsen i Sømandslovens § 13 om dansk Fratrædelseshavn saaledes kommer til Anvendelse, er Sagsøgerens Retsstilling, som ogsaa af ham selv i anden Række anført, bestemt ved Reglerne i Sømandslovens § 34, hvorefter han har Krav paa Hyre under Hjemrejsen.

Med Hensyn til de nærmere Følger heraf har Sagsøgeren gjort gældende, at til Hjemrejsen bør rettelig medregnes ikke blot selve Rejsetiden, men ogsaa Ventetid undervejs som Følge af Trafikvanskeligheder, Foranstaltninger fra det offentlige Side, saasom den her omhandlede Fængsling og Anbringelse i Koncentrationslejr og anden Forsinkelse af Rejsen, der ikke kan tilskrives Sagsøgerens Forhold. Til Støtte herfor har Sagsøgeren særlig anført, at Sømandslov 1. Maj 1923 ved ikke at optage nogen Bestemmelse svarende til Reglen i Sølov 1. April 1892 § 91 om Afskedigelse af Mandskabet med Hyre til Afskeden i Tilfælde af Rejsens Opgivelse paa Grund af Krig, Blokade, Embargo m. v. eller i Tilfælde af Skibets Opbringelse maa antages at have villet fastsætte, at Rederen bør bære den fulde økonomiske Risiko for saadanne Forhold.

Endvidere har Sagsøgeren henvist til, at medens Sømandens Krav paa Hyre under Hjemrejsen efter Ophøret af hans Tjenesteforhold som Følge af Skibets Forlis ifølge Sømandslovens § 41, 2. Stk., er begrænset til et vist Tidsrum, indeholder Lovens § 34 ingen saadan Begrænsning. I denne Sammenhæng har Sagsøgeren endelig anført, at Besætningens Indsættelse i Koncentrationslejr under de ogsaa før den 10. Maj 1940 herskende Forhold maa anses for en paaregnet Risiko, og at iøvrigt

Hjemrejsen, selv om den regnes fra den 14. Maj til den 3. September 1940, ikke kan anses at have haft en ganske uforudseelig Varighed.

Som det fremgaar af de Sagsøgte Paastand, er de Sagsøgte villige til at betale Sagsøgeren Hyre ikke blot under selve Hjemrejsen, som varede fra den 31. August til den 3. September 1940, men ogsaa for de 14 Dage forinden, i hvilke Hjemrejse efter Besætningens Løsladelse fra Fangenskab var mulig, og som medgik til de nødvendige Forberedelser til Rejsen. Derimod nægter de Sagsøgte at betale Hyre for den Tid, i hvilken Sagsøgeren var fængslet og interneret af de belgiske og franske Myndigheder, idet de gør gældende, at et saadant Fangenskab falder ganske udenfor de Forudsætninger, hvormed der er regnet ved Affattelsen af Sømandslovens her i Betragtning kommende Bestemmelser, og at det derfor og under Hensyn til den fuldstændig uoverskuelige Risiko, som den modsatte Opfattelse vil paaføre Rederierne, er mest stemmende med Ret og Billighed, at Risikoen ved den ommeldte ekstraordinære Situation bæres af Sømanden, hvem den ommeldte Hindring direkte rammer.

Overensstemmende med det af de Sagsøgte saaledes anførte maa Retten, i Mangel af klar Lovhjemmel for det modsatte, anse det for naturligt, at Sagsøgeren i den her ommeldte Henseende selv bærer Risikoen ved det uden Skyld fra de Sagsøgte Side af fremmede Myndigheder overfor ham foretagne ekstraordinære Indgreb i hans personlige Frihed.

De Sagsøgte Paastand, mod Opgørelsen af hvilken der ikke af Sagsøgeren er fremsat særskilt Indsigelse, vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne, derunder særlig Hensynet til Sagens Beskaffenhed, at burde ophæves.

Onsdag den 23. April.

Nr. 74/1941.

Rigsadvokaten

mod

Knud Børge Nielsen (Gelting),

der tiltales for Manddrab og Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Vestre Landsrets Dom af 5. Marts 1941 (Nordjyske Nævningekreds): Tiltalte, Knud Børge Nielsen, bør hensættes i Fængsel i 5 Aar, hvoraf 226 Dage anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel. Tiltalte udreder derhos Sagens Omkostninger og derunder til den for ham under Sagens Forberedelse og under Domsforhandlingen ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Lytzen, Hjørring, i Salær 400 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 15 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer fem Dommere for at stadfæste denne, dog at de finder, at Straffetiden bør fastsættes til 8 Aar, medens fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen, ogsaa med Hensyn til Straffetiden.

Samtlige Dommere stemmer for at anse 255 Dage for udstaaet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeftertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 8 Aar, hvoraf 255 Dage anses for udstaaet.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Tiltalte Knud Børge Nielsen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Knud Børge Nielsen ved 1. jyske Statsadvokaturens Anklageskrift af 20. Januar 1941 sat under Tiltale til at lide Straf:

a) efter Straffelovens § 237, sammenholdt med § 84, Stk. 1, Nr. 2, for Manddrab ved den 21. Marts 1940 Kl. ca. 10 Formiddag i en mindre Plantage paa Gjølstrup Mark ved Kvælning at have dræbt Pigebarnet Mary Dorthea Jensen, født den 16. December 1927, boende i Gjølstrup,

b) efter Straffelovens § 216, jfr. § 224 og § 21, sammenholdt med § 84, Stk. 1, Nr. 2, for den 21. Marts 1940 Kl. ca. 10 Formiddag i en mindre Plantage paa Gjølstrup Mark ved Vold at have forsøgt at tiltvinge sig anden kønslig Omgængelse end Samleje med det ovenfor under a) nævnte Pigebarn, Mary Dorthea Jensen, ved voldeligt at have ført sit mandlige Lem op i hendes Endearmsaabning, uden at være klar over, at Pigebarnet da var dødt,

c) efter Straffelovens § 222, Stk. 1, jfr. § 224 og § 21, sammenholdt med § 84, Stk. 1, Nr. 2, for den 21. Marts 1940 Kl. ca. 10 Formiddag i en mindre Plantage paa Gjølstrup Mark at have forsøgt at have anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar ved at have ført sit mandlige Lem op i det under a) nævnte Pigebarn Mary Dorthea Jensens Endearm uden at være klar over, at Pigebarnet da var dødt.

Tiltalte er født den 30. Oktober 1924 i Jelstrup Sogn og ses ikke tidligere tiltalt eller straffet.

Nævningerne har i Sagens Anledning givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte Knud Børge Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 237 ommeldte strafbare Forhold (Manddrab) ved den 21. Marts 1940 Kl. ca. 10 Formiddag i en Plantage paa Gjølstrup Mark ved Kvælning at

have dræbt Pigebarnet Mary Dorthea Jensen, født den 16. December 1927?

Tillægsspørgsmaal 1.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Skal Straffen for det i Hovedspørgsmaal 1 ommeldte strafbare Forhold nedsættes i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 2, fordi Gerningsmanden, da han foretog den strafbare Handling, ikke var fyldt 18 Aar og Anvendelsen af Lovens fulde Straf paa Grund af hans Ungdom maa anses unødvendig eller skadelig?

Tillægsspørgsmaal 2.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 1 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Knud Børge Nielsen sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 1 beskrevne strafbare Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjæleevnerne, derunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdом eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad (Straffelovens § 17, Stk. 1)?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte Knud Børge Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 216, jfr. §§ 224 og 21, ommeldte strafbare Forhold ved den 21. Marts 1940 Kl. ca. 10 Formiddag i en Plantage paa Gjølstrup Mark ved Vold at have forsøgt at tiltvinge sig anden kønslig Omgængelse end Samleje med Pigebarnet Mary Dorthea Jensen, født den 16. December 1927, ved under Anvendelse af Vold at have ført sit mandlige Lem op i hendes Endearmsaabning uden at være klar over, at hun var død?

Tillægsspørgsmaal 5.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja«).

Skal Straffen for det i Hovedspørgsmaal 3 ommeldte strafbare Forhold nedsættes i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 2, fordi Gerningsmanden, da han foretog den strafbare Handling, ikke var fyldt 18 Aar og Anvendelsen af Lovens fulde Straf paa Grund af hans Ungdom maa anses unødvendig eller skadelig?

Tillægsspørgsmaal 6.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 3 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Knud Børge Nielsen sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 3 beskrevne strafbare Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjæleevnerne, derunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdом eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad (Straffelovens § 17, Stk. 1)?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte Knud Børge Nielsen skyldig i det i Straffelovens § 222, Stk. 1, jfr. §§ 224 og 21, ommeldte strafbare Forhold ved den 21. Marts 1940 Kl. ca. 10 Formiddag i en Plantage paa Gjølstrup Mark at have forsøgt at have anden kønslig Omgængelse end Samleje med et Barn under 15 Aar ved at have ført sit mandlige Lem op mod det den 16. December 1927 fødte Pigebarn Mary Dorthea Jensens Endearm uden at være klar over, at hun var død?

Tillægsspørgsmaal 7.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 4 besvares med »Ja«).

Skal Straffen for det i Hovedspørgsmaal 4 ommeldte strafbare Forhold nedsættes i Medfør af Straffelovens § 84, Stk. 1, Nr. 2, fordi Gerningsmanden, da han foretog den strafbare Handling, ikke var fyldt 18 Aar og Anvendelsen af Lovens fulde Straf paa Grund af hans Ungdom maa anses unødvendig eller skadelig?

Tillægsspørgsmaal 8.

(Besvares kun, hvis Hovedspørgsmaal 4 besvares med »Ja«).

Befandt Tiltalte Knud Børge Nielsen sig ved Foretagelsen af den i Hovedspørgsmaal 4 beskrevne strafbare Handling i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevernerne, derunder seksuel Abnormitet, betinget varigere Tilstand uden dog at være utilregnelig paa Grund af Sindssygdом eller Tilstande, der maa ligestilles hermed, eller Aandssvaghed i højere Grad (Straffelovens § 17, Stk. 1)?

Nævningerne har besvaret Hovedspørgsmaal 1, 3 og 4 og Tillægsspørgsmaalene 1, 5 og 7 med ja, samt Tillægsspørgsmaalene 2, 6 og 8 med nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse, vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 237 sammenholdt med § 84, Stk. 1, Nr. 2, § 216, jfr. § 224 og § 21 sammenholdt med § 84, Stk. 1, Nr. 2, og § 222, Stk. 1, jfr. § 224 og § 21 sammenholdt med § 84, Stk. 1, Nr. 2, med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Fængsel i 5 Aar, hvoraf 226 Dage bliver at anse udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

Torsdag den 24. April.

Nr. 27/1941.

Rigsadvokaten
m o d

Wilfred Seidelin Nielsen og Martin Sofus Hansen
(Overrettsagf. Erling Barth),

der tiltales for Overtrædelse af Reglement for Droskekørsel i København af 25. Februar 1936 § 1, jfr. Politivedtægten for København §§ 103 og 108.

Københavns Byrets Dom af 22. Juli 1940 (I Afd.): De Tiltalte I, Vognmand Wilfred Seidelin Nielsen, og II, Droskechauffør Martin Sofus Hansen, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen hver bøde 75 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage for hver af de Tiltalte. De Tiltalte bør een for begge og begge for een til det Offentlige betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 14. November 1940 (VI Afd.): De Tiltalte, Wilfred Seidelin Nielsen og Martin Sofus Hansen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret af det Of-fentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at den mellem de Tiltalte truffe Ordning, hvorved Tiltalte Nielsen i alt Fald delvis har overdraget Udnyttelsen af den ham i Henhold til Droskerelementets § 1, 1. Stk., meddelte Tilladelse til Tiltalte Hansen, er en Overtrædelse af Reglementets § 1, 2. Stk., og at begge de Tiltalte som Følge heraf maa anses strafskyldige efter Politivedtægten.

Fem Dommere bemærker følgende: Efter de foreliggende særlige Omstændigheder maa de Tiltalte antages at have handlet i undskyldelig Misforstaaelse af Droskerelementets Bestemmelser, og idet disse Dommere tillige finder, at der foreligger formildende Omstændigheder, stemmer de for i Medfør af Strfl.s § 84, 1. Stk., Nr. 3, jfr. 2. Stk., at lade Straffen bortfalde.

Fire Dommere finder ikke, at Bestemmelserne i Strfl. § 84, Stk. 1, Nr. 3, kan komme til Anvendelse i Forhold til de Tiltalte, der ikke hos vedkommende Myndigheder har søgt Oplysning om, hvorvidt den ved Pantebrevet truffe Ordning kunde anses for- enelig med Bestemmelsen i Droskerelementet. Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Underrettens Dom, dog saa- ledes at den forskyldte Straf for hver af de Tiltalte findes at burde bestemmes til en Bøde af 40 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 4 Dage.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Den af de Tiltalte, Wilfred Seidelin Nielsen og Martin Sofus Hansen forskyldte Straf bortfalder.

Sagens Omkostninger for alle Retter beta- ler de Tiltalte een for begge og begge for een.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 5. Juni 1940 er Tiltalte I, Vognmand Wilfred Seidelin Nielsen, boende Henrik Rungsgade Nr. 5, 4. Sal t. h., og Tiltalte II, Droskechauffør Martin Sofus Hansen, boende Niels Bohrs Allé Nr. 16, sat under Tiltale for Overtrædelse af Droske- reglement af 25. Februar 1936 § 1, jfr. Politivedtægten §§ 103 og 108 i Anledning af, at de den 27. Marts 1939 i Forening under Form af en Underpantsætning i Løsøre i Strid med den Tiltalte Seidelin Nielsen af Københavns Politi meddelte Tilladelse har arrangeret en Overdragelse af Udnyttelsesretten til Motordroske K 1446 fra Tiltalte Seidelin Nielsen til Tiltalte Hansen.

De Tiltalte har nægtet sig skyldige.

Tiltalte I, Nielsen, har siden 1929 i Henhold til dertil meddelt Tilladelse drevet Droskekørsel i København med Motordroske K 1446.

I Foraaret 1939 maatte Tiltalte I, Nielsen, paa Grund af Sukkersyge ophøre med selv at køre Drosken. For at skaffe sig en anden Levevej købte han i Marts 1939 en Kioskforretning. Den hertil fornødne Kapital skaffede han ved hos Tiltalte II, Hansen, der efter det oplyste er økonomisk interesseret i andre Drosker, at laane et Beløb paa 5000 Kr. mod Pant i sit Droskeautomobil, en Fordvogn af Aargang 1934.

Det udstedte Pantebrev af 23. Marts 1939 indeholder blandt andet følgende Bestemmelser:

»Den til enhver Tid skyldige Gæld forrentes indtil Betalingsdagen fra Dato 19 at regne med 6 pr. c., — er seks Procent —, om Aaret, hvilken Rente erlægges sammen med Afdragene paa samme Maade som disse.

— — —

Saalænge Skylden ikke er fuldt betalt, forpligter jeg mig til at aftage alt Forbrug til nævnte Droske samt have Garage og Vognvask hos Kreditor, hvorhos Vogn og Nummer ikke maa skilles, og Droske Nummer K 1446 ikke benyttes paa noget andet Automobil. Kreditor overtager Regnskabsførelsen for Drosken, saaledes at al Indkørsel afleveres til Kreditor, der deraf afholder Droskens Udgifter og gør sig betalt i Overskudet for sit Tilgodehavende, dog saaledes, at der forlods pr. 1. Marts, 1. Juni, 1. September og 1. December udbetales saavel til Pantekreditor som til Pantedebitor Kr. 200,00, skriver To Hundrede Kroner, kvartalsvis.«

Tiltalte II, Hansen, havde allerede ved Pantebrev af 4. Marts 1939 givet Maxzoni Benzin Co. A/S Pant i nævnte Droskeautomobil og 3 andre Automobiler for en Gæld paa 6500 Kr.

De Tiltalte, der ikke har ønsket at afgive Forklaring i Retten, har til en Politirapport forklaret, at Tiltalte II, Hansen, modtager Regnskab fra de Chauffører, der kører Drosken, og betaler Udgifterne. Han tilstiller en Gang om Maanedene Tiltalte I, Nielsen, Regnskab over Driften. Antagelse og Afskedigelse af Chaufførerne samt Reparationer paa Vognen sker efter Samraad mellem de Tiltalte.

Efter alt foreliggende maa det antages, at Tiltalte I, Nielsen, efter Pantsætningen af Vognen ikke har deltaget i den daglige Drift eller i det hele har øvet nogen afgørende Indflydelse paa Driften.

Hans økonomiske Interesse i Drosken og dennes Drift maa derhos antages at være underordnet i Forhold til Tiltalte II, Hansens, Interesse, hvorved bemærkes, at Droskeautomobilets Værdi næppe oversteg Laanets Beløb, at Laanet af Tiltalte II, Hansen, kun kan forlanges dækket gennem Driftsoverskudet, og at der efter Rettens Skøn ikke kan ventes at fremkomme noget væsentligt Driftsoverskud til Afskrivning paa Gælden, naar henses til, at hver af de Tiltalte efter Pantebrevet har Ret til forlods at hæve 800 Kr. om Aaret.

Da Tiltalte I, Nielsen, herefter i Strid med Bestemmelsen i Droske-reglement af 25. Februar 1936 § 1 findes at have overladt Tiltalte II, Hansen, at udnytte den ham meddelte Tilladelse til Droskekørsel, vil de Tiltalte være at anse efter Politivedtægtens § 108, jfr. § 103, jfr. § 1, i

nævnte Reglement hver med en Bøde af 75 Kr., der tilfalder Statskassen. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage for hver.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 22. Juli 1940 af Københavns Byrets I Afdeling (B. 193/40) og paaanket af de Tiltalte, Wilfred Seidelin Nielsen og Martin Sofus Hansen, til Frifindelse, subsidiært til Formildelse af Straffen, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

For Landsretten er afgivet Forklaring af de Tiltalte.

De Tiltalte har selv sørget for deres Forsvar for Landsretten.

Medens det efter det oplyste ikke kan anses for godtgjort, at der er sket nogen egentlig Overdragelse af Tilladelsen til Tiltalte Hansen, eller at han er indtraadt i noget Kompagniskab med Tiltalte Nielsen, maa det antages, at der af Nielsen er sket en Pantsætning til Hansen, som i og for sig er i Strid med Droskereglementets Bestemmelser. Under Hensyn til den Stilling, som Københavns Politi hidtil har indtaget til Pantsætninger af Drosker med Polititilladelser, samt under Hensyn til, at Tiltalte Nielsen dog har forbeholdt sig en vis Bestemmelsesret over den pantsatte Droske, findes de Tiltalte at have været i en saadan god Tro med Hensyn til Tilladeligheden af den af dem truffene Disposition, at det udviste Forhold ikke skønnes at kunne tilregnes dem som Overtrædelse af Politivedtægten. De vil herefter være at frifinde.

Nr. 214/1940. Kapelmester **Berthel Skjoldborg** (Fich)
m o d

A/S af 19. Oktober 1937 i Likvidation (Etablissementet **Nørreris**)
(Gelting).

(Spørgsmaal om Anerkendelse af Gagefordring m. m. som privilegeret Krav).

Vestre Landsrets Dom af 7. September 1940 (IV Afd.): De Sagsøgte, A/S af 19. Oktober 1937 i Likvidation (Etablissementet Nørreris), bør til Sagsøgeren, Kapelmester Berthel Skjoldborg, betale 1996 Kr. 80 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 1920 Kr. fra den 27. November 1939, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 200 Kr. — — — Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten efter Nedsættelse af sit Krav til 1397 Kr. 76 Øre, svarende til Vederlag og Feriepenge til ham

selv og de tre som Følge af Engagementets Afbrydelse arbejdsledige Musikere, gentaget sin Paastand om Anerkendelse af Konkursprivilegium for dette Beløb med Renter som i Dommen nævnt af 1344 Kr. Indstævnte, hvis Bo behandles efter Konkurslovens Regler, har paastaet, at Beløbet kun anerkendes som simpel Gæld.

Syv Dommere bemærker følgende: I Tilslutning til den mellem Parterne den 18. August 1939 oprettede Kontrakt indgik Appellanten i Løbet af September Maaned Kontrakter med hver enkelt Musiker i Orkestret, ved hvilke Kontrakter han med Benyttelse af en tilsvarende Kontraktsblanket engagerede dem til den i Kontrakten af 18. August omhandlede Optræden i Etablissementet Nørreris og paatog sig at tilsvare dem tarifmæssig Betaling herfor med Tillæg af Feriemærker. Der var saaledes ikke udfærdiget nogen Kontrakt mellem Indstævnte og de tre Musikere, og disse vilde i Overensstemmelse hermed normalt ikke træde i Forretningsforhold til Indstævnte.

Den Stilling, som Appellanten herefter indtog som Mellemlid mellem Etablissementet og de som Led i dettes Virksomhed arbejdende Musikere maatte vel medføre, at disse i et vist Omfang i Forhold til Etablissementet var repræsenteret af ham saasom i Almindelighed med Hensyn til Udbetalingen af den Sum, hvoraf deres Tilgodehavende skulde dækkes. Men der findes ved Indstævntes Kontrakt med Appellanten i Forbindelse med dennes Kontrakter med Musikerne, paa hvis Vegne han her under Sagen maa anses at optræde, ogsaa mellem Etablissementet og Musikerne at være tilvejebragt et saadant Retsforhold, at der ved den ogsaa overfor Musikerne uberettigede Afbrydelse af Engagementet er hjemlet dem — ligesom Appellanten — Krav overfor Indstævnte paa det indtalte Restvederlag. Da Betingelserne for at anerkende Konkursprivilegiet iøvrigt uomtvistet er til Stede, stemmer disse Dommere herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

To Dommere stemmer for i Overensstemmelse med en af Appellanten nedlagt subsidiær Paastand kun at anerkende 636 Kr. 48 Øre af det tilkendte Beløb som privilegeret, idet de af Appellanten engagerede Musikere ikke selv har noget kontraktmæssigt Krav mod Indstævnte, og det Appellanten tilkommende Krav kun for den Dels Vedkommende, der udgør Vederlag for hans personlige Arbejde, hvilket Beløb ubestridt er opgjort som ovenfor anført, findes at kunne sidestilles med de i Konkurslovens § 33, Nr. 2 f omhandlede Fordringer.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, A/S af 19. Oktober 1937 i Likvidation (Etablissementet Nørreris) bør aner-

kende Appellanten, Kapelmester Berthel Skjoldborg, som privilegeret Kreditor i Henhold til Konkurslovens § 33, Nr. 2 f, for et Beløb af 1397 Kr. 76 Øre med Renter 5 pCt. aarlig af 1344 Kr. fra den 27. November 1939, til Betaling sker.

I Sagsomkostninger for begge Retter betales Indstævnte til Appellanten 500 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 18. August 1939 antog Direktør I. C. Løvenhøj som administrerende Direktør for A/S af 19. Oktober 1937 (Etablissementet Nørreris) Berthel Skjoldborg som Kapelmester med ialt 7 Mands Orkester i Etablissementet Nørreris, Randers, fra den 1. Oktober 1939 til den 30. November s. A. I Kontrakten hedder det bl. a.:

»Imellem Hr. I. C. Løvenhøj, Nørreris, Randers, som Kontrahent 1 og Hr. Berthel Skjoldborg som Kontrahent 2 er Dags Dato afsluttet følgende Kontrakt: — — —

2.

Kontrahent 2 forpligter sig til i ovennævnte Tidsrum at udføre Musik: Hverdage — — — fra Kl. 8 til Kl. 1 Aften, Søn- og Helligdage — — — fra Kl. 4 til Kl. 6 Eftermiddag og fra Kl. 8 til Kl. 1 Aften for en Gage af Kr. 160 daglig, der betales ugevis bagud — — —

9.

Foruden den i Kontrakten fastsatte Betaling er Kontrahent 1 forpligtet til i Henhold til Ferieloven at udlevere Kontrahent 2 Feriemærker til et Beløb, der udgør 4 pCt. af den udbetalte Løn. Feriemærkerne skal udleveres hver Gagedag.

10.

I Tilfælde af, at Kontrahent 2 misligholder denne Kontrakt, saasom mangler de fornødne Kvalifikationer til at udfylde sin Plads, ikke indtræffer i rette Tid, forlader sit Engagement i Utide eller gør sig skyldig i gentagen Pligtforsømmelse, er Kontrahent 1 berettiget til straks at ophæve Kontrakten — — —

11.

Skulde Kontrahent 1 uagtet Paakrav undlade at betale Kontrahent 2 Gage til Forfaldstid eller — — — paa anden Maade bryde denne Kontrakt, er Kontrahent 2 berettiget til straks at hæve Kontrakten, medens han dog bevarer Krav paa Betaling for Resten af den Tid, Engagem. er indgaaet for.«

Orkestret, som var et Jazz-Orkester, bestod af Kapelmesteren, der tillige spillede Guitar, 5 Musikere samt Solisten, Refrainsanger Cecil Aagaard.

Da Orkestret den 19. November 1939 havde sluttet sin Optræden, tilkendegav Løvenhøj overfor Skjoldborg, at Orkestret ikke kunde fort-

sætte hos ham længere, idet han paaberaabte sig, at der i Orkestret under Musikken den paagældende Aften var forefaldet et utilbørligt Optrin. Ved en paafølgende Forhandling, under hvilken Formanden for Randers Orkesterforening, Musiker Carl Rasmussen, efter Løvenhøjs Opfordring var kommet til Stede, opnaedes ingen Ordning af Konfliktten.

Den følgende Dag Kl. ca. 14 henvendte Skjoldborg sig paa Direktør Løvenhøjs Kontor og krævede sin tilgodehavende Gage for Tiden 12. November til 18. November incl., men Kasserersken nægtede efter Løvenhøjs Ordre at udbetale Gagen. Skjoldborg henvendte sig derpaa til Landsretssagfører Pagter Kristensen, Randers, som først rettede samme Opfordring til Løvenhøj, som Skjoldborg havde gjort, med samme Resultat. Sagføreren indgav da til Fogden i Randers Begæring om Arrest for Løntilgodehavendet med Omkostninger, ialt opgjort til 1095 Kr. Under den samme Dag foretagne Arrestforretning tilbød Løvenhøjs Sagfører at betale den tilgodehavende Løn, 945 Kr., hvilket Beløb modtoges, og Arresten frafaldtes. Under Arrestforretningen udtalte Løvenhøj, at han efter det Aftenen før passerede ikke ønskede at lade Skjoldborg fortsætte mod en Undskyldning.

Under Anbringende af, at Afskedigelsen i Utide har været uberettiget, har Kapelmester Berthel Skjoldborg som Sagsøger paastaet A/S af 19. Oktober 1937 i Likvidation (Etablissementet Nørreris) som sagsøgt tilpligtet som privilegeret Krav i Medfør af Konkurslovens § 33 Nr. 2 f at betale Sagsøgeren 2080 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 27. November 1939 til Betaling sker, samt at udlevere Sagsøgeren Feriemærker for et Beløb af 82 Kr. 80 Øre. Det indsøgte Beløb fremkommer saaledes:

1) Gage for den resterende Kontraktstid 19. November til 30. November incl. — 12 Dage à 160 Kr.	1920 Kr.
2) Den Del af det under Arrestforretningen krævede Beløb, som ikke dækkedes ved Betaling	150 —
3) For nedennævnte Lægeattest	10 —

2080 Kr.

Den krævede Feriegodtgørelse svarer til 4 pCt. af Post 1 og 2.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet de gør gældende, at Afskedigelsen har været berettiget. De har herved anført, at det nævnte Optrin, som skyldes Sagsøgerens manglende Evne til at holde Disciplin, er uforenligt med Etablissementets Standard, og at der derfor foreligger saadan Misligholdelse fra Sagsøgerens Side, at de Sagsøgte har været berettigede til at bortvise Sagsøgeren. Subsidiært har de gjort gældende, at der i det af Sagsøgeren krævede Beløb i hvert Fald maa fragaa 576 Kr. i Anledning af, at 3 af Sagsøgerens Musikere straks efter Orkestrets Afskedigelse antoges af Løvenhøj til at udføre Musik i de resterende 12 Dage af Kontraktstiden for et dagligt Vederlag til hver af 16 Kr., hvorfor Sagsøgeren har sparet den anførte Udgift. De har videre anbragt, at der maa fragaa Feriemærker svarende til de nævnte Musikers Løn, og har nedlagt Indsigelse mod at betale Post 2, som svarer til de under Arresten paaløbne Omkostninger, idet de har

anført, at der ikke i Sagsøgtes økonomiske Stilling og Forhold paa den Tid, da Arresten begæertes, fandtes nogen rimelig Anledning for Sagsøgeren til at benytte det nævnte Retsmiddel. Videre har de bestridt Forpligtelsen til at betale Udgiften ved den under Post 3 ommeldte Lægeerklæring, og endelig har de bestridt, at Sagsøgerens Fordring maatte være privilegeret.

Under Sagens Forberedelse har Sagsøgeren afgivet Partsforklaring, og Overtjenerne Edvard Hansen og Søren Bach Sørensen, Tjener Gaul, Musikerne Frederiksen, Mazuri, Jørgen Jensen og Sieben, Formanden for Randers Orkesterforening Carl Rasmussen, Refrainsanger Cecil Aagaard, Isenkræmmer Aarling Steen Munch Jensen, Typografi Arnoldt Petersen og Barber Jensen har afgivet Vidneforklaring.

Under Domsforhandlingen for Landsretten har Overtjener Edv. Hansen afgivet supplerende Forklaring. Efter det saaledes oplyste maa det antages, at Sagens faktiske Omstændigheder er følgende:

Etablissementet Nørreris var væsentlig en Aften- og Danse-Restaurant med Plads til ca. 375 Gæster, og den paagældende Søndag Aften var der fuldt Hus. Samme Dags Eftermiddag skulde Solisten, Refrainsanger Cecil Aagaard, som ikke havde medvirket aldeles fast hver Søndag Eftermiddag, efter udtrykkelig Aftale med Løvenhøj have medvirket, men paa Grund af et Halsonde (hævede Mandler) var han paa dette Tidspunkt sengeliggende, hvad Sagsøgeren havde meddelt Løvenhøj ved 15-Tiden. Løvenhøj havde da krævet en Lægeattest, hvad Sagsøgeren lovede at fremskaffe næste Dag. Da Aagaard til Trods for Halsondet indfandt sig til sædvanlig Tid om Aftenen for at medvirke under Dansemusikken, nægtede Løvenhøj ham Adgang til Omlædningsgarderoben og forhindrede saaledes hans Optræden. I en Pavse søgte Sagsøgeren at formaa Løvenhøj, der maa antages at have været paa-virket af Spiritus, til at tillade Aagaard at optræde, men Løvenhøj fastholdt sin Vægring. Sagsøgeren lod da Orkestrets Janitschar, Musiker Erik Frederiksen, fungere som Refrainsanger. Kort før Lukketid, da Stemningen i Lokalet var paa sit højeste, spillede Orkestret en Melodi med indlagt Refrainsang, i hvilken Omkvædet lød: »Hvor er min Kone.« For at forhøje Stemningen yderligere hos Publikum, lavede Frederiksen om paa Refrainet og sang noget lignende som: »Min Kone er i Restauranten med Frisør Jensen.« Da Musiker Frederiksens Kone virkelig sad som Gæst i Restaurationen sammen med sin Broder Frisør Jensen og dennes Hustru, kunde det formodes, at en Del af Gæsterne maatte opfatte, hvad der hentydedes til. Sagsøgeren syntes ikke om dette og gik hen mod Frederiksen, til hvem han sagde nogle Ord herom, men da Sagsøgeren derpaa vendte sig fra Frederiksen og gik bort fra denne, fulgte Frederiksen lige bag efter ham med Mikrofonen i Haanden og stadig syngende. Sagsøgeren, der havde sin Guitar i Haanden, vendte sig nu om og tog Frederiksen i Armen eller paa Skulderen og førte ham eller skubbede ham tværs over Tribunen gennem Bagtæppet til den bag dette værende Dør. Efter de paa dette Punkt noget modstridende Forklaringer maa det antages, at han faldt eller snublede ned ad den bagved Tæppet, der imidlertid var gledet for, værende Trappe, hvorved der lød et Rabalder. Da saavel Sagsøgeren som Frederiksen

nu befandt sig bag Tribunen, maa det antages, at Sagsøgeren har paa-talt Frederiksens Optræden; de vendte begge faa Minutter efter tilbage til Orkestret. De tilbageblivende Musikere havde i Mellemtiden efter en ganske kort Standsning fortsat med at spille, og Dansen i Lokalet var ligeledes, bortset fra en ganske kortvarig Standsning, blevet fortsat. Ingen af de dansende havde forladt Dansegulvet, og ingen af de under Sagen afhørte to Gæster har hæftet sig særlig ved Optrinet.

Overtjener Edvard Hansen havde under Serveringen lagt Mærke til Optrinet. Løvenhøj, der ikke havde været til Stede i Lokalet, men som af nogle Gæsters indbyrdes Samtale havde opfattet, at der var foregaaet et eller andet, spurgte Hansen, hvad der var passeret, og Hansen fortalte da om Optrinet.

Efter Lukketid tilkendegav Løvenhøj som nævnt Sagsøgeren, at Orkestret ikke kunde fortsætte hos ham, men paa Løvenhøjs Foranledning fandt der derefter straks en Forhandling Sted, under hvilken var til Stede Sagsøgeren, Orkestrets Medlemmer med Undtagelse af Frederiksen, Overtjener Hansen og nogle af Etablissementets Artister, hvorhos Formanden for Randers Orkesterforening, Musiker Carl Rasmussen, senere kom til Stede. Til at begynde med saa det ud til, at Sagen kunde ordnes med en Beklagelse fra Sagsøgerens Side og uden Bortvisning af Orkestret, men der opstod imidlertid et Skænderi mellem Løvenhøj og Sagsøgeren, antagelig som Følge af Drilleri fra Løvenhøjs Side, og det endte med, at Sagsøgeren gik bort i Vrede efter at have knust et Glas og væltet et Bord.

Efter Sagsøgerens Bortgang gav nogle af Artisterne, suppleret af Overtjener Hansen og 3 af Orkestrets Medlemmer, en Fremstilling overfor Musiker Rasmussen af det passerede. Musiker Rasmussen har forklaret, at han af denne Fremstilling fik det Indtryk, at der havde fundet utilbørlig Optrin og Haandgemæng Sted paa Musiktribunen, og at han herefter paa Løvenhøjs Spørgsmaal udtalte, at efter denne Fremstilling forelaa der en Opførsel, der maatte siges at være Kontraktsbrud fra Sagsøgerens og den implicerede Musikers Side. Musikerne Hestbech, Sieben og Jørgen Jensen søgte samme Aften efter Orkestrets Bortvisning Engagement hos Løvenhøj og antoges af denne til at fortsætte som Musikere i den resterende Kontraktstid. Disse Musikere, som under Fremstillingen af Optrinet overfor Rasmussen havde givet Udtryk for, at der havde fundet et Slagsmaal Sted paa Tribunen mellem Musikerne, har, medens de endnu var ansat hos Løvenhøj, paa dennes Opfordring underskrevet en under Sagen fremlagt Erklæring, i hvilken det hedder:

»Vi undertegnede Musikere erklærer herved at have været Vidner til, at Kapelmester Skjoldborg og Musiker Frederiksen sloges paa Scenen Søndag den 19. ds. Kl. ca. 12,50 Aften, imedens der var Gæster i Lokalet.«

Ved Siebens og Jørgen Jensens Vidneforklaringer under Sagen er det i Erklæringen gengivne Indtryk af Optrinets Karakter modificeret væsentlig, saaledes at det af dem nu forklarede i det hele er overensstemmende med det ovenfor anførte. Hestbech og Direktør Løvenhøj er ikke afhørt under Sagen.

Ved en under Sagen fremlagt Erklæring af 20. November 1939 ira Amtslæge Kirial er det bekræftet, at Aagaard den 19. November var angrebet af et Halsonde.

Efter Sagens Anlæg er Direktør Løvenhøj blevet afskediget som Leder af Etablissementet. A/S er i Maj 1940 traadt i Likvidation. Sagsøgeren var uden Engagement indtil 1. Februar 1940.

Der maa nu vel gives de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren burde have kunnet udøve en saadan Disciplin over Orkestrets enkelte Medlemmer, at et Optrin som det forefaldne kunde have været undgaaet, men naar henses til, at den af Sagsøgeren, hvis Dygtighed som Kapelmester ikke er blevet bestridt, uviste Optræden netop var et Led i hans Forsøg paa at hævde Orkestrets og dermed Etablissementets Standard, samt til, at Publikum som Følge af den paa det fremrykkende Tidspunkt tilstedeværende Stemning ikke synes at have taget videre Anstød af Optrinet, findes det overvejende betænkeligt at statuere, at Optrinet skulde indebære en saadan Misligholdelse fra Sagsøgerens Side, at Direktør Løvenhøj har været berettiget til at bortvise Sagsøgeren. Herefter findes Sagsøgeren, idet Kontrakten maa anses brudt af Sagsøgte, overensstemmende med Bestemmelsen i Kontraktens Post 11 at have Krav paa det aftalte Vederlag for den resterende Kontraktstid, uden at det herefter kan komme i Betragtning, hvad Sagsøgeren muligt har sparet ved Engagementets Afbrydelse. Der findes derimod at maatte gives de Sagsøgte Medhold i de af dem fremførte Betragtninger, hvorefter der ikke har været tilstrækkelig Anledning til at begære Arrest, og de ved Arresten paaløbne Omkostninger kan herefter ikke komme de Sagsøgte til Skade videre end, at der ved Fastsættelse af Sagens Omkostninger findes at burde tages Hensyn til, at Sagsøgeren havde rimelig Grund til allerede paa dette Tidspunkt at søge Sagførerassistance. Under Hensyn til Karakteren af Engagementet, derunder at Sagsøgeren og ikke de Sagsøgte var Arbejdsgiver overfor de enkelte Orkestermedlemmer, findes der ikke at tilkomme Sagsøgerens Fordring noget Konkursprivilegium. Endelig findes der ikke at foreligge noget Grundlag for at tilkende Sagsøgeren Godtgørelse for Udgiften til den anførte Lægeerklæring. Der vil saaledes være at tilkende Sagsøgeren som simpelt Krav 1920 Kr. med Tillæg af den stipulerede Feriegodtgørelse, der i Overensstemmelse med det foran anførte vil være at beregne med 4 pCt. af nævnte 1920 Kr. eller 76 Kr. 80 Øre, ialt 1996 Kr. 80 Øre med Renter heraf som paastaat.

I delvise Sagsomkostninger findes de Sagsøgte til Sagsøgeren at burde betale 200 Kr.

Mandag den 28. April.

Nr. 235/1940. **Dansk Albumin Fabrik A/S**
(Landsretssagf. Jæger)
m o d

Grosserer **Martin Milling** (Steglich-Petersen).

(Erstatning for Misligholdelse af en Handel ang. et Parti Blodalbumin).

Vestre Landsrets Dom af 18. November 1940 (III Afd.):
De Sagsøgte, Dansk Albumin Fabrik A/S, bør til Sagsøgeren, Grosserer
Martin Milling, betale 16.200 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a.
fra den 12. Juli 1940, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler
de Sagsøgte til Sagsøgeren 800 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Modtagelsen af Indstævntes Skrivelse af 17. Juni 1940
udtalte det appellerende Selskab i Skrivelse af 20. Juni, at det
fastholdt, at Kontrakten var bortfaldet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at
stadfæste, dog at Erstatningsbeløbet efter det for Højesteret om
Prisforholdene i Juni Maaned foreliggende findes at burde be-
stemmes til 12.500 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at
burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande,
dog at Beløbet bestemmes til 12.500 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret beta-
ler Appellanten, Dansk Albumin Fabrik A/S til
Indstævnte, Grosserer Martin Milling, med
1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter
denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skrivelse af 8. Marts 1940 til de Sagsøgte, Dansk Albumin
Fabrik A/S, Vejle, stadfæstede Sagsøgeren, Grosserer Martin Milling,
Frederiksberg, at have købt 50 Tons Blodalbumin af de Sagsøgte paa
de Betingelser, som indeholdes i en mellem Parterne oprettet Overens-
komst af s. D. Denne er saalydende:

Kontrakt.

Sælger:	A/S Dansk Albumin Fabrik, Vejle.
Køber:	Firma Martin Milling, København.
Kvantum:	ca. 50 (femti) tons à 1000 kg.
Vare:	prima Blodalbumin af Sælgers Fabrikat — — —
Pakning:	dobbelte Jutesække, 45 kg brutto.
Levering:	April 1940.
Pris:	Kr. 80.— (otteti) per 100 kg brutto for netto inclusive Sække.
Leveringssted:	fob Vejle.
Betaling:	Netto Kassa efter Beløbets Indgang fra Tyskland over Clearing.
Særlige Bestemmelser:	Forretningen i Orden under Forbehold af Opnaelse af Udførselstilladelse fra Danmark og Indførselstilladelse til Tyskland.

Sagsøgeren gjorde herefter Forsøg paa at opnaa Udførselstilladelse, men da det ikke lykkedes for ham, tilskrev han den 27. Marts de Sagsøgte saaledes:

» — — —

Jeg forstaar, at der kun vil blive givet Udførselstilladelse til Fabrikerne som fremstiller Varen, og at Exportbevillingen derefter følger Partiet ved Videresalg, hvorfor jeg beder Dem venligst snarest indsende Ansøgning om Udførselstilladelse for de 50 Tons til Valutacentralens Exportkontrol, Chr. IX.s Gade 1, København K., og jeg vedlægger en Ansøgningsblanket til Deres Afbenyttelse.«

Herpaa svarede de Sagsøgte den 1. April, at de, da Sagsøgeren ikke mente at kunne opnaa Udførselstilladelse for Blodalbumin, havde ansøgt Valutacentralen derom, men at der endnu ikke forelaa noget Resultat. Den 18. s. M. tilsendte de Sagsøgte Industriraadet en Skrivelse, hvori det blandt andet hedder:

»Herved bekræfter vi Telefonsamtalen i Dag — — — angaaende et Parti Blodalbumin paa 50 Tons, som i Begyndelsen af forrige Maaned solgtes til Herr Martin Milling, København — — —

Senere meddelte Herr Milling os, at han ikke kunde opnaa den fornødne Udførselstilladelse, da denne kun blev givet Fabrikerne, og bad derfor os om at ansøge om Udførselsbevilling.

I den mellemliggende Tid var Spørgsmaalet om Kontingentet for Blodalbumin til Tyskland blevet aktuelt; der meddeltes os, at et Kontingent for Blodalbumin skulde fordeles til de danske Albuminfabrikker, hvorfor vi paa Grundlag af vor Aarsproduktion og i Overensstemmelse med de Direktiver, der blev givet os af de paagældende Myndigheder, straks havde ansøgt om at komme i Betragtning ved Kontingenternes Fordeling.

Vi meddelte derfor Herr Milling, at vi havde ansøgt Valutacentralen om Udførselstilladelse, men at noget Resultat endnu ikke forelaa.

Det er vel kun lidet sandsynligt, at vort Kontingent til sin Tid bliver saa stort, at det vil være muligt heri at indbefatte et Parti til Herr Milling, hvilket vi dog ikke har meddelt denne. Ved Tildeling af Kontingent vil Fabrikken i første Omgang betjene sine egne Kunder,

som vi et Par Aar har staaet i Forbindelse med. Det kan tilføjes, at Fremstillings- og Salgspris i den forløbne Tid er steget ret betydeligt.

Det vil derfor ikke være i Selskabets Interesse at levere omhandlede Parti til Herr Milling.

Foranstaaende skulde tjene til Exportbureauets Orientering i dette Spørgsmaal og meddeles i Fortrolighed.

Skulde Herr Milling atter henvende sig til Exportbureauet i Anledning af dette Spørgsmaal, beder vi Dem derfor ikke give denne noget Haab om, at han selv kan opnaa Udførselstilladelse, idet Kontingenterne kun gives til Fabrikkerne. Endvidere — som Valutacentralen meddelte os i Gaar — at der ikke for April Kvartal i Handelsaftalen med Tyskland indeholdes noget Kontingent for Blodalbumin. Endelig — for saavidt dette ogsaa gælder de fremtidige Forhandlinger — at Kontingenterne formentlig bliver ret smaa. — — —

Med Henblik paa de fremtidige Forhandlinger om Kontingent for Blodalbumin benytter vi denne Lejlighed til at udtale, at den sidste Maanedes Forhandling med vore tyske Forbindelser har overbevist os om, at vi selv vil kunne udnytte ethvert Kontingent, der maatte blive bevilget os, og vi er derfor ikke interesseret i at sælge gennem Mellemlandere, og haaber, at disse ej heller i Fremtiden faar tildelt Kontingenter eller Udførselstilladelse for Blodalbumin.

Vi beder Exportbureauet holde os underrettet om Resultatet af Samtalen med Herr Milling.«

Der blev ogsaa fra Sagsøgerens Side rettet Henvendelse til Industriraadet, som uden at gøre Sagsøgeren bekendt med den foran citerede Skrivelse meddelte ham, at de Sagsøgte ikke syntes at være interesserede i, at Sagsøgeren fik Andel i Udførselskontingenterne. Herom underrettede Sagsøgeren i Skrivelse af 24. April de Sagsøgte, idet han efter den givne Anledning tilføjede, at det efter hans Mening vilde være til Fordel for de Sagsøgte, saafremt baade de og han fik Udførselstilladelse, idet der da vilde være Mulighed for at afsætte et saa meget større Kvantum til Tyskland. Sagsøgerne sluttede sin Skrivelse med at anmode de Sagsøgte om at overveje Spørgsmaalet og om eventuelt at instruere Industriraadet i Overensstemmelse med den af ham fremsatte Opfattelse, og i en Fodnote paa Skrivelsen spurgte han derhos de Sagsøgte: »Hvad kan De tilbyde pr. Maj«.

I deres Svar, som er dateret den 1. Maj udtalte de Sagsøgte, at de ikke havde noget imod, at Sagsøgeren ansøgte om Kontingent for Blodalbumin til Tyskland, hvilket de samtidig meddelte Industriraadet, at de ikke kunde tilbyde noget Kvantum for Maj, da Forholdene var unormale, idet de for en Tid havde maattet indstille Fabrikationen, fordi Slagterierne ikke kunde levere Blod, at Prisen ikke for nærværende Tidspunkt kunde fastsættes, men formentlig vilde komme til at ligge omkring 110 Kr. pr. 100 kg fob Vejle, samt at de vilde meddele ham, naar Produktion og Pris atter blev nogenlunde fast, saaledes at det blev muligt at genoptage Salget. Korrespondancen mellem Parterne fortsattes med, at Sagsøgeren den 4. Juni meddelte de Sagsøgte, at han havde faaet oplyst, at der var Mulighed for at opnaa Udførselstilladelse for det omhandlede Parti, hvorfor han, da der ikke hos Valutacentralen

laa nogen Ansøgning fra de Sagsøgte om Udførselstilladelse, anmodede de Sagsøgte om aldeles omgaaende at indsende Ansøgning, som nu uden Tvivl vilde blive bevilget, saaledes at Partiet kunde blive afskibet og Underhandlinger optaget om nye Forretninger.

Herefter modtog Sagsøgeren den 6. Juni følgende den 4. s. M. daterede Skrivelse fra de Sagsøgte:

»I Anledning af en Telefonsamtale vi i Dag havde med Valuta-centralen om Kontingenterne for Blodalbumin til Tyskland, kan vi meddele Dem, at vi ikke har noget imod, at De kommer i Betragtning ved Kontingenttildelingen, hvilket vi ogsaa meddelte i vort Brev til Dem af 1. Maj. Hensigten hermed skulde naturligvis være, at der opnaaedes et større Kontingent.

De 50.000 kg vi holdt tilbage til Deres Disposition indtil ultimo April, hvilken Termin blev fastsat i Kontrakten, har vi efter dennes Udløb solgt andetsteds. Vi forstod da ogsaa paa Deres Brev af 24. April, at man nu maatte se hen til eventuelle Afslutninger for Maj Maaned o. s. v. I Overensstemmelse hermed skrev vi til Dem den 1. Maj angaaende de Forhold, som da var gældende for Fabrikation og Salg. Vi kan tilføje, at disse Forhold ikke har ændret sig stort siden da;
— — —«

Sagsøgeren tilskrev derpaa den 6. s. M. de Sagsøgte, at han protesterede mod Annulleringen af Kontrakten, og at han, saafremt de fastholdt deres Standpunkt, forbeholdt sig Ret til at holde dem ansvarlige for Prisdifferencen ved Dækningskøb eller paa anden Maade. Under den afsluttende Korrespondance, ved hvilken ingen af Parterne ændrede deres Stilling, udtalte de Sagsøgte i Skrivelse af 13. Juni 1940 blandt andet:

»— — —

Var der blevet tildelt os et Kontingent for April Maaned, kunde vi maaske have imødekommet Dem helt eller delvis, men det skete ikke, og noget Resultat foreligger iøvrigt stadig ikke. Da det saaledes ikke i Løbet af April Maaned var lykkedes Dem at faa Betingelserne for at kunne udnytte Kontrakten i Orden, hvad tydeligt fremgik af Deres Brev af 24. April d. A. maatte Kontrakten naturligvis derved betragtes som bortfaldet, og vi kunde da ogsaa kun opfatte Deres Brev af 24. April d. A. som vedrørende eventuelle fremtidige Forretninger, og vort Brev af 1. Maj d. A., saavel som hvad der senere var passeret, har derfor fra vor Side kun haft Relation hertil — — —«

Hertil replicerede Sagsøgeren i Skrivelse af 17. s. M.

»— — —

I Deres Skrivelse af 1. April meddelte De, at De havde indgivet Ansøgning om Udførselstilladelse. Det maatte derfor paahvile Dem at virke for denne Udførselstilladelse, og hvis denne blev nægtet forespørge mig, om jeg alligevel ønskede Levering. Det har De ikke gjort, men tværtimod maatte man faa det Indtryk, at De stadigt ventede paa en Afgørelse.

Jeg ønsker ubetinget at fastholde Kontrakten og opfordrer Dem herved til at levere, idet jeg er klar til at betale uanset, om Udførselstilladelse foreligger.«

Idet Sagsøgeren, der har videresolgt det omhandlede Kvantum Blodalbumin til en tysk Køber, som havde den fornødne Indførselstilladelse, under nærværende Sag har gjort gældende, at de Sagsøgte har været uberettigede til at hæve Handlen, og at Prisen, da dette skete, udgjorde 1100 Kr. pr. Ton, har han under nærværende Sag søgt de Sagsøgte til at betale ham Forskellen mellem denne Pris, der for 50 Tons udgør 55.000 Kr., og den aftalte Pris, som med Fradrag af den Sagsøgeren indrømmede Rabat af 3 pCt. bliver 38.800 Kr., eller 16.200 Kr. tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Juli 1940, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale, og har subsidiært nedlagt Paastand om Frifindelse mod Betaling af et mindre af Retten fastsat Beløb.

Der er mellem Parterne Enighed om, at det aftalte Vilkaar, ifølge hvilket Handlens Effektuering er gjort afhængig af Opnaaelse af Udførselstilladelse fra Danmark og Indførselstilladelse til Tyskland, alene er fastsat i Sagsøgerens Interesse. Under Henviisning hertil har de Sagsøgte til Støtte for deres Frifindelsespaastand gjort gældende, at der ikke foreligger et Køb og Salg i almindelig Forstand, men at de kun har givet et Tilbud, hvorved Sagsøgeren har faaet den omhandlede Vare paa Haanden i et vist Tidsrum, som er nærmere bestemt ved den i fornævnte Kontrakt indeholdte Passus: »Levering April 1940«. Under disse Forhold formenes det at have maattet paahvile Sagsøgeren enten at forlange Levering inden Udgangen af April Maaned eller at søge Leveringsfristen forlænget, og da han ikke har gjort nogen af Delene, maa de Sagsøgte uden videre anses løste fra deres Tilbud efter den 30. April.

Efter den foran nævnte Skrivelse af 1. April 1940 fra de Sagsøgte maatte Sagsøgeren gaa ud fra, at de Sagsøgte vilde prøve at skaffe den fornødne Eksporttilladelse, og at de betragtede sig som bundne ved Aftalen, indtil han fra dem havde modtaget Meddelelse om, at deres Bestræbelser havde været forgæves, saaledes at der herefter blev givet ham Lejlighed til at tage Stilling til, om han vilde gøre det omhandlede Vilkaar, som udelukkende var fastsat i hans Interesse, gældende eller ej. Da de Sagsøgte ikke er gaaet frem i Overensstemmelse hermed, har de været uberettigede til at hæve Handlen, og de maa følgelig anses pligtige at betale Sagsøgeren det ham derved forvoldte Tab.

Med Hensyn til Beregningen af den krævede Erstatning bemærkes, at Sagsøgeren i Stævningen har opgjort det indsøgte Beløb som foran nævnt. Som Grundlag herfor foreligger der en Skrivelse fra en edsvoren Varemægler, hvori denne som Svar paa en Anmodning af 5. Juli fra Sagsøgeren om at foretage Dækningskøb for Varepartiet, i Skrivelse af 23. s. M. meddeler Sagsøgeren, at det ikke er lykkedes at skaffe noget Tilbud, men at Værdien, efter hvad der er oplyst, ligger paa 110 Kr. pr. 100 kg.

De Sagsøgte, der i Svarkrifterne ikke har fremsat nogen Indsigelse mod Sagsøgerens Prisansættelse, har under Domsforhandlingen gjort gældende, at Blodalbumin i Maj handledes til 90 Kr., i Juni til 100 Kr. og først i Juli til 110 Kr., alt pr. 100 kg., og at Erstatningsberegningen,

da Dækningskøb burde være foretaget umiddelbart efter Udløbet af April Maaned, skulde være sket i Overensstemmelse hermed.

Sagsøgeren, der har anbragt, at det stadig ikke har været ham muligt at foretage Dækningskøb, og at han, da Prisen nu ligger betydelig højere end 110 Kr. pr. 100 kg, lider et langt større Tab end det indsøgte Beløb — som han anser sig bundet ved, da han i sin Skrivelse af 6. Juni til de Sagsøgte ikke har krævet Opfyldelse in natura, men alene gjort dem ansvarlige for Prisdifferencen — har protesteret mod, at der toges Hensyn til de Sagsøgtes Indsigelse mod Prisen, idet han ikke uden yderligere Bevisførelse vil kunne afkræfte det af de Sagsøgte i saa Henseende anførte.

Da der maa gives Sagsøgeren Medhold i, at han ikke gennem Skriftvekslingen er blevet behørig forberedt paa, at de Sagsøgte vilde fremsætte Indsigelse paa det omhandlede Punkt, vil det af de Sagsøgte herom anbragte ikke kunne tages i Betragtning. De Sagsøgte vil her-efter være at dømme i Overensstemmelse med den af Sagsøgeren nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 800 Kr.

Tirsdag den 29. April.

Nr. 221/1940. Ejendomsaktieselskabet »Nakskovhus« (Svane)
 mod
Finansministeriet (Kammeradvokaten).

(Spørgsmaal om Fradrag i skattepligtig Indkomst af Kurstab ved
 Omprioritering).

Østre Landsrets Dom af 18. September 1940 (V Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ejendomsaktieselskabet »Nakskovhus«, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
 Sagens Omkostninger for Højesteret beta-

ler Appellanten, Ejendomsaktieselskabet »Nakskovhus«, til Indstævnte, Finansministeriet, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren under nærværende Sag, Ejendomsaktieselskabet »Nakskovhus«, selvangav for Skatteaaret 1936/37 sin Indkomst til 529 Kr., hvilket udgjorde Selskabets Driftsoverskud for Aaret 1935, efter at der bl. a. paa Regnskabet som Driftsudgift var opført som Afskrivning paa Kurstab ved Omprioritering 1522,80 Kr. Udgiften udgjorde $\frac{1}{10}$ af den Nettoudgift, Selskabet havde haft ved en i 1934 foretaget Omprioritering, ved hvilken Selskabet til Kurs 85 havde optaget en ny 3. Prioritet, der er uopsigelig i 10 Aar, og med Provenuet havde indfriet dels forfaldne og dels visse uforfaldne Prioriteter i Ejendommen.

I Skrivelse af 30. Juli 1936 meddelte Direktoratet for Københavns Skattevæsen Selskabet, at Skatteraadet havde ansat Selskabets skattepligtige Indkomst til 2051 Kr., idet det bemærkedes, at »Afskrivning paa Kurstab ved Omprioritering ikke kan fradrages ved Opgørelsen af den skattepligtige Indkomst.«

Selskabet paaklagde i Skrivelse af 26. August 1936 den skete Ansættelse, for saavidt angik det nævnte Beløb. Da Skatteraadet fastholdt den skete Ansættelse, indankede Selskabet ved Skrivelse af 10. December 1936 Ansættelsen for Landsoverskatteraadet.

I de senere Regnskaber — for Aarene 1936, 37 og 38 — opførte Selskabet vedblivende det nævnte Beløb 1522,80 Kr. som Driftsudgift og selvangav sin Indkomst efter Fradrag heraf, hvilket Skattevæsnet stadig nægtede at godkende.

Den 29. Juni 1939 afsagde Landsskatteretten Kendelse i den ovennævnte Sag. I Kendelsen, der stadfæstede den af Københavns Skatteraad for Skatteaaret 1936/37 foretagne Ansættelse af Selskabets skattepligtige Indkomst, hedder det bl. a.: »Efter den af Landsskatteretten hidtil fulgte Praksis vil Kurstab, der i Anledning af Omprioritering af faste Ejendomme opstaar ved Salg af Kredit- og Hypotekforeningsobligationer, ikke kunne fradrages i den skattepligtige Indkomst, og da det ved Salg af et privat Pantebrev opstaede Kurstab efter Landsskatterettens Formening skattemæssigt maa behandles paa samme Maade, er Retten enig med Skatteraadet i, at det heromhandlede Kurstab ikke kan fradrages i Selskabets skattepligtige Indkomst.

Da Landsskatteretten endvidere er enig med Skatteraadet i, at heller ikke de med Pantebrevets Oprettelse forbundne Omkostninger kan fradrages i Indkomsten, vil Skatteraadets Ansættelse være at stadfæste.«

Under nærværende Sag har Ejendomsaktieselskabet »Nakskovhus« nu indbragt det omhandlede Spørgsmaal her for Retten, idet Selskabet overfor Sagsøgte Finansministeriet endelig har nedlagt Paastand paa, at det kendes berettiget til i sin for Skatteaaret 1936/37 skattepligtige

Indkomst at fradrage $\frac{1}{10}$ af Kurstabet paa det ved Omprioriteringen i 1934 udstedte i 10 Aar uopsigelige Pantebrev med Tillæg af $\frac{1}{10}$ af Omkostningerne ved Omprioriteringen og med Fradrag af $\frac{1}{10}$ af den ved Indfrielse af Prioriteter opnaaede Dekort.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, men har derved bemærket, at man ikke ved denne Paastand vil afskære Muligheden for, at ogsaa Omkostninger i Forbindelse med Omprioriteringen, som maatte findes at være virkelige Driftsudgifter, fradrages i den skattepligtige Indkomst for det Aar, i hvilket Udgiften afholdes.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at den heromhandlede Udgift maa anses som en Ejendommens Drift vedrørende Udgift, der kan afskrives over en Aarrække, i det foreliggende Tilfælde over det paagældende Pantebrevs Uopsigelsesperiode af 10 Aar med $\frac{1}{10}$ aarlig, idet Selskabet herved har henvist til Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten § 6, a, hvorefter der ved Beregning af den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage »Driftsomkostninger, d. v. s. de Udgifter, som i Aarets Løb er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde Indkomsten, derunder ordinære Afskrivninger«. Selskabet gør i denne Forbindelse gældende, at der i skattemæssig Henseende ingen Væsenforskel er paa Udgifter ved en Omprioritering — ihvertfald ikke naar det som i det foreliggende Tilfælde drejer sig om en privat 3. Prioritet — og Udgifter til Afskrivning paa Centralvarmeanlæg, Elevatoranlæg m. m., hvor Afskrivning som Driftsudgift tillades.

Selskabet har videre paaberaabt sig fornævnte Lovs § 6 e, hvorefter der i den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage »Renter af Prioriteter — — —«, idet Selskabet henviser til, at det ved Omprioriteringen fremkomne Kurstab i Virkeligheden er en Renteudgift, der ikke alene regnskabsmæssigt, men ogsaa skattemæssigt bør fordeles over en Aarrække, saaledes at hvert Aar belastes med den effektive Renteudgift.

Selskabet har derhos anført, at rent bortset fra, hvilken Betydning der kan tillægges Landsskatterettens Praksis, kan en Prioritering ved Kredit- og Hypotekforeningslaan ikke sidestilles med Prioritering ved private Laan, idet der ikke ved en saadan haves Mulighed for ved Laanets Indfrielse med fordelagtigt indkøbte Kasseobligationer at indvinde Kurstab helt eller delvist.

Finansministeriet har, forsaavidt angaar Spørgsmaalet om Forstaaelse af fornævnte Lovs § 6 e, anført, at Ordet »Renter« i denne Bestemmelse af Skattemyndighederne i en lang Aarrække har været forstaaet som Renter i sædvanlig Forstand — i Modsætning til »effektiv Rente« —, og at denne Forstaaelse som stemmende med almindelig Sprogbrug maa anses som den ved den nævnte Lovbestemmelse tilsigtede.

Ministeriet har videre anført, at et Tab, som det heromhandlede alene kan anses som Formuen vedrørende, hvilket stemmer med, at der heller ikke — som ved Installationer i Ejendomme, der ved Brug er udsat for Forringelse over en kortere Aarrække — foretages Afskrivninger paa noget selve Ejendommen vedrørende Gode. Ministeriet maa derfor ogsaa tiltræde det af Landsskatteretten indtagne Standpunkt, at

Prioriteternes Plads i Prioritetsrækken saavel som de nærmere Vilkaar for de forskellige Prioriteter er uden Betydning i heromhandlede Henseende. Ministeriet har sluttelig anført, at der mulig kan tænkes visse Grænsetilfælde — f. Eks. et Banklaan over en kort Tid — hvor et Kurstab kan anses som en Provision, der efter Omstændighederne kan fradrages i Indkomsten, men da kun for det Aar, i hvilket Udgiften haves.

Ministeriet har herefter forment, at Skattemyndighedernes Praksis er i Overensstemmelse med den gældende Lovgivning, hvorfor Ministeriet maa frifindes.

Retten finder nu, at der maa gives det sagsøgte Ministerium Medhold i, at der ved Ordet »Renter« i den fornævnte Lovs § 6 e, alene kan forstaas Renter efter sædvanlig Sprogbrug, saaledes at en videre-gaaende Fortolkning af Udtrykket maa forkastes. Da der ejheller iøvrigt ses at være Hjemmel til at anse det omhandlede Tab for en Ejendommens Drift vedrørende Udgift, der kunde berettige til Fradrag ved Ansættelse af Sagsøgerens Indkomst, som af denne paastaet, vil den af Sagsøgeren nedlagte Paastand ikke kunne tages til Følge, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Onsdag den 30. April.

Nr. 220/1940.   **Kapelmester O. Dønvang** (Fich)

mod

Restauratør K. Verner Nielsen (Landsretssagf. Emil Brückner).

(Erstatning for Afbrydelse af Engagement).

Østre Landsrets Dom af 17. August 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Restauratør K. Verner Nielsen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Kapelmester O. Dønvang, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Partsforklaring har Indstævnte bl. a. forklaret, at han den 12. April 1940 sagde til Appellanten, at han ikke kunde se, hvordan det vilde gaa, men at man maatte se, om man kunde enes »til den Tid«, hvormed han efter sin videre Forklaring mente en Ugestid før Sæsonens Begyndelse.

Selv om det derfor kunde antages, at Indstævnte da kunde have annulleret Kontrakten i Henhold til det deri tagne Forbehold, findes han ikke tilstrækkeligt tydeligt at have tilkendegivet Appellanten, at han vilde benytte sig af denne Beføjelse.

Som Forholdene udviklede sig i den følgende Tid, hvor Forbudene mod Udskænkning af stærke Drikke i det væsentlige ophævedes, og Mørklægningen i nogen Grad mistede sin Betydning, findes Indstævnte derhos ikke at have været berettiget til at anse Kontrakten som ophævet og til som sket i Maj Maaned at engagere en anden Trio.

Indstævnte findes derfor at være forpligtet til at erstatte Appellanten hans Tab ved Kontraktens Misligholdelse.

Indstævnte har dernæst gjort gældende, at Erstatningen bør fastsættes under Hensyntagen til, at Spilletiden forkortedes med en Time, fordi Restaurationen fra 12. Februar 1940 skulde lukkes Kl. 12, og at Erstatningen derfor ikke bør sættes højere end efter Appellantens under Hensyn hertil beregnede, for Landsretten nedlagte subsidiære Paastand, der ikke af ham er gentaget for Højesteret.

Det er imidlertid for Højesteret oplyst, at Appellantens Orkester ogsaa i Tiden efter 12. Februar 1940 — bortset fra et Par enkelte Gange — har spillet for et Vederlag, svarende til det i Kontrakten fastsatte.

Herefter, og idet der ikke kan bortses fra Muligheden for en Forskydning af Spilletiden, findes der ikke tilstrækkelig Anledning til at nedsætte Appellantens iøvrigt ved Kontraktens Bestemmelser og Ferieloven hjemlede Krav.

Som Følge heraf vil Indstævnte i Overensstemmelse med Appellantens Paastand være at tilpligte at betale denne 2447 Kr. 47 Øre.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Restauratør K. Verner Nielsen, bør til Appellanten, Kapelmester O. Dønvang, betale 2447 Kr. 47 Øre med Renter 5 pCt. aarlig af 2329 Kr. 30 Øre fra den 15. Juni 1940, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Kapelmester O. Dønvang anført følgende:

Den 9. Februar 1940 oprettedes der mellem ham og Sagsøgte, Restauratør K. Verner Nielsen, Indehaveren af Emdruplund Kro, en Kon-

trakt, hvorved Sagsøgeren forpligtede sig til med sin Trio at spille i det nævnte Etablissement i Maanederne Juni, Juli og August »for en Gage af 315 Kr., lig med 105 Kr. pr. Mand pr. Uge«. De skulde spille hver Dag fra Kl. 20—1 samt desuden Søndag Eftermiddag fra Kl. 16—18; de skulde spille i Tyrolerdragt, som de selv maatte anskaffe sig. I Kontraktens sidste Stykke hedder det: »Forretningen tager Forbehold af den nuværende Krigssituation — med særligt Henblik paa uforudsete Lovændringer, Musiktilladelse o. l.«

Allerede i Vinteren 1940 spillede Sagsøgeren adskillige Gange i Kroen paa enkelte Dage efter særlig Rekvisition og blev ved dermed indtil Søndag den 5. Maj. Den 12. April 1940, altsaa 3 Dage efter Besættelsen, meddelte Verner Nielsen, at han, saaledes som Situationen havde udviklet sig, maatte anse sig løst fra Kontrakten i Henhold til det i denne tagne Forbehold. Sagsøgeren protesterede imod, at Kontrakten kunde hæves af Verner Nielsen, idet Forudsætningen for Kontraktens Bortfald maatte være Indførelse af Lovændringer, der vilde medføre betydelige Indskrænkninger i Udøvelsen af Restaurationserhvervet f. Eks. Nægtelse af Bevilling til Musik og Dans, hel eller delvis Lukning af Lokalerne eller lignende. De Restriktioner, der umiddelbart efter Besættelsen blev paabudt bl. a. med Hensyn til Udskænkning af stærke Drikke, blev ret hurtigt lempet; allerede i Henhold til Lov Nr. 229 af 3. Maj 1940 lempedes Mørkelægningsbestemmelserne derved, at Sommertiden indførtes fra den 15. s. M. I April og en Del af Maj forhandlede Parterne om Sagen. Sagsøgeren tilbød under Hensyn til, at Spilletiden i Medfør af Bekendtgørelse Nr. 31 af 8. Februar 1940 angaaende midlertidige Bestemmelser om brændselsbesparende Foranstaltninger, hvilken Bekendtgørelse de ikke havde kendt ved Kontraktens Oprettelse, var blevet nedsat med 1 Time, at spille for en noget reduceret Gage (240 Kr. pr. Uge); Verner Nielsen var villig til at betale 195 Kr. pr. Uge, men dette Tilbud, der laa under Orkesterforeningens Tarif, kunde Sagsøgeren ikke gaa ind paa; han fastholdt derfor Kontrakten overfor Verner Nielsen, men da han den 1. Juni med sine to Musikere indfandt sig hos denne for at paabegynde Arbejdet, blev han afvist bl. a. under Henvisning til, at Verner Nielsen havde sikret sig en anden Trio, der allerede havde tiltraadt Arbejdet. Denne Trio blev, efter hvad Sagsøgeren har erfaret, lønnet med 195 Kr. om Ugen. Sagsøgeren har derefter ved Stævning af 15. Juni anlagt Sag mod Verner Nielsen til Betaling af Erstatning for dennes Misligholdelse af Kontrakten. Sagsøgeren opgør efter sin senest nedlagte Paastand Erstatningskravet saaledes:

Færdig fra Trykkeriet den 14. Maj 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 5

Onsdag den 30. April.

Gage 315 Kr. ugentlig i 13 Uger og en Dag ..... 4140 Kr. 00 Øre
hvorfra gaar det af Sagsøgeren og hans Musikere ved
et Engagement i Rødvig Kro i Tiden 29. Juni til
4. August indtjent Beløb (heri inkluderet Kost og
Logis) ..... 1810 — 70 —

Til Rest ..... 2329 Kr. 30 Øre
hvilket Beløb paastaas betalt med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens
Dato, hvortil kommer Sagsøgerens Udgift til Leje af de i Kontrakten
omtalte Tyrolerdragter, 25 Kr., samt Feriemærker til Beløb 93 Kr.
17 Øre. Sagsøgeren har derhos med en nærmere Motivering nedlagt en
subsidiær Paastand gaende ud paa Betaling af 1777 Kr. 30 Øre med
Renter som ovennævnt plus 25 Kr. plus Feriemærker 71 Kr. 09 Øre.

Sagsøgte procederer til Frifindelse. Til Støtte for sin Paastand har
han anført bl. a. følgende:

Da Kontrakten oprettedes, sagde han udtrykkeligt, at han under
den foreliggende »Krigssituation« maatte være berettiget til eventuelt
at »sige fra« og faa en ny Aftale. Efter Besættelsen sagde han — den
11. eller 12. April — til Dønvang, at nu vilde han, Sagsøgte, staa frit,
hvorfor han bad Sagsøgeren tilbagelevere Kontrakten; han sagde til
Sagsøgeren, at denne saa muligt kunde finde et andet Engagement.
Sagsøgte tilbød Dønvang at engagere ham og hans Musikere for
195 Kr. om Ugen, men dette Tilbud vilde Dønvang ikke modtage, og
først derefter engagerede Sagsøgte en anden Trio. Sagsøgte driver
Krostue og Restaurant og har om Sommeren Dans hver Aften. Det var
ved Besættelsen let at forudse, at der vilde komme store Vanskelig-
heder ved Udøvelsen af Restaurationsvirksomhed; den 9. April 1940
udstedtes saaledes Bekendtgørelserne Nr. 156 om midlertidigt Forbud
mod Prisforhøjelser m. v., Nr. 158 om Mørkelægning og Nr. 159 om
midlertidigt Forbud mod Salg og Udskænkning af stærke Drikke, til
hvilken Bekendtgørelse kom Tillæg Nr. 182 af 14. April og Nr. 258 af
18. Maj 1940, der afløstes af Bekendtgørelse Nr. 295 af 1. Juni 1940
om midlertidigt Forbud mod Udskænkning af stærke Drikke m. v. Selv
om nu Forretningens Drift i Sommersæsonen — som af Sagsøgeren
hævdede — har vist sig at være gaaet bedre, end Sagsøgte den 11. April
ventede og kunde vente, maa Sagsøgte hævde, at Forholdene, da han

den 11. eller 12. April opsagde Kontrakten, var saaledes, at han var fuldt berettiget til at benytte sig af det foranciterede Forbehold i Kontrakten og kræve en ny Aftale med Sagsøgeren, men denne vilde som anført ikke gaa ind paa Sagsøgtes Forslag.

For Landsretten har Parterne samt Musikerne Andry Andersen og Walter Almati afgivet Forklaring.

Retten finder, at der maa gives Sagsøgte Medhold i, at han under de foreliggende Forhold har været berettiget til at hæve Kontrakten med Sagsøgeren som sket, og Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Fredag den 2. Maj.

Nr. 113/1940. Grosserer **Marius Jensen** (Landsretssagf. Nør-gaard) og Gaardejer **Marinus Bertelsen** (Selv)

mod

Proprietær **Niels Nielsen** (Rode).

(Erstatning for Smitte af Besætning).

Vestre Landsrets Dom af 16. Maj 1940 (I Afd.): De Sagsøgte, Grosserer Marius Jensen og Gaardejer Marinus Bertelsen, bør en for begge og begge for een til Sagsøgeren, Proprietær Niels Nielsen, betale 9000 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 31. Marts 1939, indtil Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 1200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne kun paastaaet sig frifundet mod Betaling af et mindre efter Rettens Skøn fastsat Beløb.

Til Støtte herfor har Appellanterne anført, dels at Erstatningen er for højt ansat, særlig under Hensyn til, at der i Forvejen var Sygdom, nemlig Tuberkulose og smitsom Kastning i Indstævntes Besætning, dels at Erstatningen bør nedsættes, fordi Indstævnte har udvist Uforsigtighed ved ikke tilstrækkeligt hurtigt at isolere den Kvie, der kastede den 11. Januar 1938.

I en Erklæring af 3. Oktober 1940 har Skønsmændene svaret benægtende paa et Spørgsmaal om den paaførte Skade vilde være mindre, hvis der kun var Tale om en Opblussen af Sygdommen ved Indførelsen i Besætningen af de i Sagen omhandlede Dyr.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, anførte Grunde, vil den være at stadfæste.

Appellanterne findes derhos in solidum at burde betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Appellanterne, Grosserer Marius Jensen og Gaardejer Marinus Bertelsen bør een for begge og begge for een betale Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Rode 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 254 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, Grosserer Marius Jensen, Frederikshavn, der i Sommeren 1937 havde haft Kvier fra sine Gaarde Ousen, Lindhaven, Haandbæk og Strandgaard gaaende i en Indhegning, kaldet Hovmosen, hvor de var under Tilsyn af Sagsøgte, Gaardejer Marinus Bertelsen, Solsbæk, solgte den 14. Oktober 1937 12 af Kvierne til sidstnævnte Sagsøgte, der efter Aftale med Sagsøgte Jensen lod dem befordre til Frederikshavn, hvor de den 16. s. M. blev bortsolgt ved en af Horns Herreds Landboforening foranstaltet Auktion. Kvierne var af Sagsøgte Jensen solgt til Sagsøgte Bertelsen uden Garanti udover, at der medfulgte Dyrslægeattest for, at de havde bestaaet en foretaget Tuberkulinprøve, medens Sagsøgte Bertelsen paa Auktionen, overensstemmende med hvad der var sædvanligt paa Foreningens Auktioner, lod Kvierne sælge som »sunde og reelle«. Paa den ommeldte Auktion købte Gaardejer J. Nielsen, Holtet, gennem en Mellemand tre af de paa-gældende Kvier for en Sum af 675 Kr. Den 9. Januar 1938 videresolgte han dem til Sagsøgeren, Proprietær Niels Nielsen, Nørre Elkær, til hvem Kvierne blev transporteret i Lastbil fra J. Nielsens Ejendom og indsat i en Kostald, der rummede ca. 28 overfor Tuberkulose reaktionsfri Køer, medens Sagsøgeren i en anden Kostald havde staaende ca. 12 Reagenter. Sagsøgeren foretog ikke ved Dyrenes Ankomst nogen nærmere Undersøgelse af dem. Da han næste Dags Aften bemærkede, at en af Kvierne viste Tegn til begyndende Kælvning, lod han den følgende Morgen — altsaa den 11. Januar — Kvien flytte over i Hestestalden, hvor den samme Dag kælvede. Der indsendtes af en Dyrslæge Prøver af Efterbyrd og Blod fra Kvien til Undersøgelse paa Serumlaboratoriet. Da Efterbyrdsprøven ved Modtagelsen paa Laboratoriet var raadden, kunde den ikke undersøges. Blodprøven gav Reaktion for Kastningssmitte, og det udtales derefter i Laboratoriets Erklæring, at det er »overvejende sandsynligt, at den stedfundne Kastning har været af smitsom Art«, men at det positive Udvalg af Blod-

undersøgelsen ikke — for saa vidt der foreligger en Retssag — er »tilstrækkeligt Bevis for, at Koen paa nuværende Tidspunkt er smittet af smitsom Kastning«. Endelig bemærkedes det, at Besætningen var undergivet de i § 1 i Lov af 1. Juli 1927 omhandlede Forbud. Sagsøgeren lod i Februar 1938 indsende en ny Blodprøve fra den omhandlede Kvie. I Laboratoriets herom afgivne Erklæring af 17. Februar 1938 udtales det, at der ved Undersøgelsen fremkom stærk Reaktion for smitsom Kastning, hvorhos det tilføjes, at retsgyldig Erklæring ikke kunde gives. I Begyndelsen af April indtraf der to Kastningstilfælde i Sagsøgerens Kobesætning. Der foretoges i begge Tilfælde paa Serumlaboratoriet Undersøgelse af Prøver af Efterbyrd og Blod fra disse Dyr. Om Prøven fra den ene Ko, der ifølge de af vedkommende Dyrlæge til Laboratoriet givne Oplysninger havde kælvet den 2. April efter forudgaaende Løbning paa Græs, udtales det i Laboratoriets Erklæring af 5. April 1938, at der ikke var paavist Kastningsbaciller i Efterbyrdsprøven, og at Blodprøven ikke viste Reaktion for Kastningssmitte. Med Hensyn til den anden Ko opgav vedkommende Dyrlæge, at det drejede sig om en 6 Aar gl. Ko, der havde kastet den 5. April efter forudgaaende Løbning den 10. August 1937. Laboratoriets Erklæring af 6. April 1938 gaar ud paa, at der forefandtes Kastningsbaciller i Efterbyrdsprøven. Der forefaldt ogsaa i den følgende Tid Kastninger i Sagsøgerens Besætning, og ialt har 14 Kreaturer kastet.

Idet Sagsøgeren har anbragt, at de Sagsøgte i Strid med gældende Bestemmelser og almindelige Retsgrundsætninger har solgt de omhandlede Kvier, uagtet de var vidende om, at Kvierne stammede fra smittede Besætninger, og at de Sagsøgte derfor er ansvarlige for det Tab, der er paaført Sagsøgeren derved, at Sygdommen er indført i hans Besætning, har han under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet in solidum at betale Sagsøgeren en Erstatning af 12.000 Kr. subsidiært et mindre ved Rettens Skøn fastsat Beløb tillige med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 31. Marts 1939, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgeren efter Kastningen i Januar 1938 foranledigede sin Sælger, fornævnte Gaardejer J. Nielsen, Holtet, indkaldt for Voldgiftsretten i Husdyrsager for Dronninglund Herred. Sagen foretoges i Voldgiftsretten den 1. April 1938 og blev afgjort ved et Forlig, saaledes at J. Nielsen betalte Sagsøgeren 200 Kr. I Anledning af nogle under Sagen fremkomne Attester fra Sagsøgte Jensens Dyrlæge indlededes der en strafferetlig Undersøgelse mod Dyrlægen og begge de Sagsøgte. Ved den den 6. Februar 1939 i Straffesagen afsagte Dom — der under en alene for Sagsøgte Jensens Vedkommende for Landsretten indbragt Ankesag stadiæstedes af Landsretten med en Forhøjelse af den Sagsøgte Jensen idømte Straf — blev Dyrlægen anset efter Straffelovens § 175, Stk. 1, for til Brug under Voldgiftssagen at have afgivet urigtige Erklæringer og Sagsøgte Jensen efter dens § 175, Stk. 2, for at have gjort Brug af de ommeldte urigtige Attester, hvorhos saavel denne Sagsøgte som Sagsøgte Bertelsen blev anset for Overtrædelse af § 1 i Lov af 1. Juli 1927 om Ændringer i og

Tillæg til Lov af 14. April 1920 om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene, jfr. Bekendtgørelse af 7. Juli 1927 om Foranstaltninger mod smitsom Kastning. Det statueredes ved Dommen, at begge de Sagsøgte havde været vidende om de paa Sagsøgte Jensens Gaard forefaldne Kastninger, derunder en i Maj 1936 paa Gaarden Ousen konstateret smitsom Kastning, og at begge de Sagsøgte ved i Forening at fremstille Kvier fra Hovmosen til Salg ved Auktion over sammenbragte Dyr havde undladt at udvise fornøden Agtpaagivenhed.

Sagsøgte Jensen har her for Retten ikke villet bestride det ovenanførte ved Dommen for hans Vedkommende antagne.

Sagsøgte Bertelsen har hævdet, at han, da han fremstillede Kvierne paa Auktionen, var i god Tro, idet han intet Kendskab havde til Smit-somheden af de hos Sagsøgte Jensen forefaldne Kastninger.

Iøvrigt har begge de Sagsøgte til Støtte for deres Frifindelses-paastand i første Række anført, at det ikke ved Serumlaboratoriets for-ommeldte Erklæringer er godtgjort, at der er overført Kastningssmitte til Sagsøgerens Besætning gennem de omhandlede Kvier, hvorved de har henvist til de i Erklæringerne tagne Forbehold med Hensyn til deres Betydning som Bevismiddel, hvorhos de med Hensyn til Kast-ningerne i Begyndelsen af April har hævdet, at Erklæringen af 5. April — der omhandler en med negativt Udfald foretaget Undersøgelse -- efter de givne Oplysninger om Løbetiden maa vedrøre en fra de Sag-søgte stammende Kvie, medens Erklæringen af 6. April, ifølge hvilken Prøverne udviste Kastningssmitte, maa vedrøre en Ko fra Sagsøgerens egen Besætning. De Sagsøgte har fremdeles gjort gældende, at Sag-søgerens Besætning allerede før Indsættelsen af de tre omhandlede Kvier var inficeret med Sygdommen, og har til Støtte herfor anført, at der efter et Angreb i 1924 af Mund- og Klovesyge i Besætningen indtraadte mange Tilfælde af smitsom Kastning — hvilket er ubestridt — og at Sygdommen derefter har holdt sig i Besætningen med enkelte spredte Tilfælde i Aarenes Løb, endog saa sent som i Efteraaret 1937. Foruden at Smitten saaledes i hele det paagældende Tidsrum har været tilstede i Besætningen, kan Sygdommen efter de Sagsøgtes Formening være blusset op ved Vaccinationer, som Sagsøgeren i Aarene 1933 og 1935 lod foretage mod Sygdommen ved at indpode levende Bakterie-kultur i Besætningen; endvidere kan Smitte være indbragt ved Køb af Dyr fra fremmede Besætninger, ved Bedækninger af Dyr fra saa-danne gennem Sagsøgerens Tyr, ved Modtagelse af Dyr fra saadanne til Græsning paa Sagsøgerens Eng — hvorom det er oplyst, at paa-budte Sikringsforanstaltninger ikke har været iagttagne — eller ved andet Samkvem med nærboende Kreaturejeres Besætninger.

De Sagsøgte har fremdeles anført, at Sagsøgeren selv har handlet uagtsomt ved sin Anbringelse af de tre indkøbte Kvier i sin Besætning. Den ene af Kvierne viste nemlig allerede ved Sagsøgerens Modtagelse af den Tegn paa, at den skulde kælte, og det maatte efter de Oplys-ninger, Sagsøgeren havde faaet om Kælvningstiden, være ham klart, at Kælvningen vilde indtræffe før Tiden. De Foranstaltninger, Sag-søgeren traf til Hindring af Smittens Udbredelse, var derhos util-strækkelige og blev tildels foretaget for sent.

Efter Sagsøgerens Forklaring indtraf der i Aarene 1933—38 i hans Besætning, i hvilken der i Aaret 1938 alene af Malkekøer var ca. 40 Stk., gerne en à to Kastninger aarlig. Disse Tilfælde vakte dog ingen Mistanke hos ham. Særlig med Hensyn til et i Slutningen af November 1937 forefaldet Tilfælde har Sagsøgeren forklaret, at han, medens han var bortrejst, af sin Fodermester telefonisk blev underrettet om, at en af Køerne var syg, og Sagsøgeren beordrede derfor Dyrlæge hentet til at behandle den. 3 à 4 Dage efter kastede Koen Kalven. Sagsøgeren bemærkede ikke Flod fra den.

Der er under Sagen afgivet Vidneforklaringer af Personer, der som Fodermester eller i anden Stilling har haft Berøring med Besætningen. Af disse har Arbejdsmand R. V. Sundt forklaret, at Kastningerne i en Periode — som det maa antages fra Tiden 1. November 1931 til 1. November 1933, da der var ca. 80 Køer paa Nr. Elkær — forefaldt »jævnt tit«, hvormed Vidnet har villet udtrykke, at Antallet var over 5, men ikke 10. Dette Vidne har dog intet kunnet erindre om de i hans sidste Tjenestetid fra Juni 1938 forefaldne Kastninger. Iøvrigt omtaler de fleste af de paagældende Vidner kun enkelte eller ganske faa Kastninger om Aaret.

Fodermester Arthur O. Hansen har om den af Sagsøgeren omfornklarede Kastning sidst i November 1937 som Vidne udtalt, at Aarsagen til Kastningen var en Børslyngning, for hvilken Koen blev taget under Behandling af en Dyrlæge.

Stadsdyrlæge A. Hansen, Skagen, der i over 10 Aar ved uanmeldte Besøg mindst 10 Gange aarlig har ført Tilsyn med Kvægbesætningen hos Sagsøgeren, i Anledning af, at denne leverede Mælk til Forhandling i Skagen, har som Vidne forklaret, at han ikke nogensinde før 1938 ved sine Eftersyn har forefundet Tegn paa smitsom Kalvekastning i Besætningen.

Marius Hejlesen, der i Egenskab af Repræsentant for Kreditforeningen i Viborg i et Tidsrum af ca. et halvt Aar i 1936/37, da Ejendommen var overtaget af Kreditforeningen til brugeligt Pant, førte Tilsyn med Ejendommens Drift, har som Vidne forklaret, at han ikke i det paagældende Tidsrum bemærkede smitsom Kalvekastning paa Ejendommen.

Dyrlæge P. A. J. Buus, der siden 1928 stadig har været Dyrlæge paa Nørre Elkær, har som Vidne forklaret, at han ingensinde har været tilkaldt til nævnte Gaard for Kastningstilfælde eller Undersøgelser i Anledning af saadanne, ligesom han ej heller har hørt om forefaldne tvivlsomme Tilfælde af Kastninger der. Han har iøvrigt udtalt, at det vilde være urimeligt, hvis der ikke i en saa stor Besætning var enkelte Dyr, der kastede. Det er ganske almindeligt, at saadanne Kastninger forekommer, uden at dette har noget med smitsom Kastning at gøre.

Med Hensyn til de fornævnte i 1933 og 1935 foretagne Vaccinationer har Dyrlæge Buus forklaret, at Vaccinationerne skete som en Sikkerhedsforanstaltning til Værn mod eventuel Smitte fra fremmede Kreaturer, som Sagsøgeren havde til Græsning paa Nr. Elkær. Efter Vidnets Mening var et saaledes vaccineret Dyr ikke smittefarligt, hvis det ikke kastede, viste Flod eller udskilte Kastningsbaciller med Mæl-

ken, men Dyrslægen er dog bekendt med, at denne Mening ikke deles af Veterinærdirektoratet, der i en i Marts 1939 udsendt Vejledning vedrørende Behandling af Kreaturer med levende Kastningsbakterier bl. a. har udtalt:

»Et kunstigt smittet (abortvaccineret) Dyr er, selv om det ikke kaster, smittefarligt under samme Omstændigheder som et naturligt smittet Dyr — — — Uanset om der maatte forekomme Kastningstilfælde i en Besætning eller ej, skal denne indtil 1 Aar efter, at sidste Indsprøjtning har fundet Sted i Besætningen, betragtes som angrebet af smitsom Kastning og er derfor underkastet de i § 1 i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 7. Juli 1927 om Foranstaltninger mod smitsom Kastning indeholdte Bestemmelser, — — —.«

Efter at Sagen har været forelagt det veterinære Sundhedsraad, har dette i en Erklæring af 2. Januar 1940 bl. a. udtalt: »Af de foreliggende Oplysninger fremgaar med overvejende Sandsynlighed, at Sagsøgerens Besætning ikke i Tidsrummet fra 1924 til 1938 har været helt fri for Kastningssmitte, og det er saaledes umuligt med Sikkerhed at sige, hvorfra de Kastningstilfælde, som er fremkommet siden 9. Januar 1938, da de tre Kvier blev indkøbt, hidrører. Der kan imidlertid være Grund til at tro, at Smitten næppe har været stærkt udbredt i Besætningen. Det Forhold, at Kastningen bryder løs ca. 2½ Maaned efter den første Kvies Kastning i Januar, tyder paa, at denne Kvie har smittet og givet Anledning til de følgende Kastninger.«

I et Svar paa et yderligere Spørgsmaal har Raadet betegnet det som sandsynligt, at der kan være sket Smitteoverføring gennem de tre Kvier.

Efter alt det foreliggende findes der ved Bedømmelsen af de Sagsøgte Ansvar at kunne bortses fra den Mulighed, at Kastningen i 1938 stammede fra en i Sagsøgerens Besætning forud for Købet af Kvierne tilstedeværende Infektion, idet der navnlig efter de tilvejebragte Oplysninger om enkelte tidligere Kastninger, om Vaccinationen i 1933 og 1935, om de i Tiden før Januar 1938 foretagne Indkøb af Kreaturer og om Besætningens Samkvem med fremmede Besætninger ikke findes Føje til at antage, at Smitten kan stamme herfra. Det maa derimod ved det oplyste, derunder det veterinære Sundhedsraads forommeldte Erklæring anses tilstrækkelig godtgjort, at Smitten hidrører fra de fra J. Nielsen indkøbte Kvier, hvorved bemærkes, at det maa anses uden Betydning for Afgørelsen, om den Ko, der ved Kastningen i April viste sig inficeret med Kastningssmitte, var — som af Sagsøgeren forment — en af de oftommeldte tre Kvier eller — som af de Sagsøgte hævdet — en Ko fra Sagsøgerens Besætning.

Der findes endvidere ikke Holdepunkter for at antage, at Skaden kunde være afværget af Sagsøgeren ved større Paapasselighed end sket.

Efter hvad der — tildels under Straffesagen — er oplyst om Forholdet mellem de Sagsøgte Jensen og Bertelsen, maa det endvidere statuere, at ikke blot Sagsøgte Jensen, men ogsaa Sagsøgte Bertelsen som Følge af udvist Uagtsomhed er ansvarlig for den ved Smitteoverførelsen skete Skade, og det bliver efter det saaledes foreliggende Ansvarsgrundlag uforment at komme ind paa, om der af Sagsøgte

Bertelsen ved Auktionen er givet nogen Garanti for de solgte Kvier. De Sagsøgte maa herefter anses pligtige in solidum at erstatte Skaden.

Til Oplysning herom er afholdt to Syns- og Skønsforretninger. To udmeldte Mænd har ansat Tabet saaledes:

1. Tab ved Udskiftning af Besætningen	5000 Kr.
2. Merudgift ved Indkøb af 24 Kalve	1400 —
3. Værdien af 14 dødfødte Kalve	500 —
4. Tab ved formindsket Mælkeudbytte	600 —
5. Tab af Græsleje	1000 —
6. Udgift til Dyrlæge, Rensning m. m.	500 —
	ialt.... 9000 Kr.

To andre udmeldte Mænd har ansat Tabet paa Posterne 1, 3 og 5 henholdsvis 500 Kr., 100 Kr. og 200 Kr. lavere, men Tabet paa Post 4 400 Kr. højere, hvorved der fremkommer en Totalsum af 8600 Kr. Efter de af Skønsmændene givne Oplysninger er der ikke taget Hensyn til, at Sagsøgeren som foran nævnt leverede Mælk til Forhandling i Skagen, hvorved han opnaaede en højere Pris for Mælken end den sædvanlige. Sagsøgeren har hævdet, at han ved Nedgang i Salget, der foranledigedes af, at Sygdommen i Besætningen blev almindelig bekendt og — da der afholdtes Retsmøder i Straffesagen — Genstand for offentlig Paatale, har lidt et Tab, som han har anslaaet til nogle Tusinde Kroner. Hertil kommer, at hans Tab ved, at han i længere Tid ikke kunde modtage Dyr til Græsning, efter Sagsøgerens Formening er for lavt ansat ved Skønsforretningerne. Efter alt det foreliggende findes Erstatningen at kunne ansættes til 9000 Kr., hvilket Beløb de Sagsøgte, som nævnt in solidum, vil have at betale Sagsøgeren med Renter som paastaet.

De Sagsøgte vil derhos have ligeledes in solidum at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 1200 Kr.

Onsdag den 7. Maj.

Nr. 56/1940. **Krigsministeriet** (Kammeradvokaten) og Motormekaniker **Ejnar Hans Christian Hansen** (Hartvig Jacobsen efter Ordre)

m o d

Chauffør **Olof Frederik Holmstrøm** (Overretssagf. Cohen)

o g

Nr. 93/1940. **Sidstnævnte** (Overretssagf. Cohen)

m o d

Løjtnant af Reserven **N. O. M. Fick** (Hvidt efter Ordre).

(Erstatning for Skade ved Motorulykke).

Østre Landsrets Dom af 8. Februar 1940 (VII Afd.): De Sagsøgte Krigsministeriet og Motormekaniker Ejnar Hans Christian Hansen bør een for begge og begge for een inden 15 Dage efter denne

Doms Afsigelse som Erstatning til Sagsøgeren Chauffør Olof Frederik Holmstrøm betale 10.100 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra den 8. September 1939, til Betaling sker, hvilket Beløb indbetales til Direktoratet for Ulykkesforsikring til videre Foranstaltning i Overensstemmelse med Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 § 3. Sagsøgte Løjtnant af Reserven N. O. M. Fick bør for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges de for Sagsøgeren og Sagsøgte Hansen beskikkede Sagførere, Overretssagfører J. L. Cohen og Landsretssagfører Krøl Nielsen som Salær og Udlægsgodtgørelse henholdsvis 300 Kr. og 150 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Chauffør Holmstrøm nedlagt Paastand om, at Løjtnant Fick in solidum med Krigsministeriet og Motormekaniker Hansen tilpligtes at betale det ved Dommen tilkendte Beløb.

Efter Dommens Afsigelse er det oplyst, at Holmstrøm i Tiden fra den ordinære Hjemsendelsesdag den 15. Oktober 1937 til Hjemsendelsen den 19. Marts 1938 foruden at have haft frit Ophold har været lønnet som menig med 65 Øre pr. Dag, samt at han — udover den i Dommen nævnte Invaliditetserstatning af 3060 Kr. — i Dagpenge for Tiden fra 20. Marts til 25. August 1938 har faaet udbetalt 954 Kr.

Fem Dommere bemærker følgende:

Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 maa antages at forudsætte, at Statskassen ikke udover Forpligtelsen til at udrede de i Loven nævnte Ydelser til en værnepligtig yderligere er pligtig at tilsvare ham Erstatning for det paagældende Ulykkestilfælde paa Grundlag af de særlige Erstatningsregler i Loven om Motor-køretøjer. Som i Dommen nævnt fik Hansen Førerbevis til Motortvogn den 13. Maj 1937 og havde kun en enkelt Gang før Ulykkestilfældet ført en Lastvogn af samme Type som Militær 412. Det er derhos oplyst, at Hansen paa Grund af anden Tjeneste ikke havde deltaget i et af Løjtnant Fick i Dagene før Afrejsen afholdt Instruktionskursus, hvorunder der bl. a. blev givet Undervisning i Kolonnekørsel.

Det fremgaar ikke med Sikkerhed af Sagens Oplysninger, at Hansen under Kørslen ned ad Bakken har betjent Koblingsanordningen fejlagtigt. Paa Forespørgsel om, hvorfor han ikke inden han paabegyndte Nedkørslen ad Bakken, tog Farten af Vognen, har han udtalt, at det vilde han have gjort, hvis han havde været alene, men at han ligesom havde det i Hovedet eller i Blodet, at han skulde følge med Kolonnen, og at han var sakket agterud, hvis han havde kørt langsommere.

Under Hensyn til Hansens Stilling som menig værnepligtig findes det ikke at kunne fastslaas, at han ved sin Kørsel har

paadraget sig Erstatningsansvar overfor Holmstrøm, hvorved yderligere bemærkes, at han var ukendt med Forholdene paa Stedet, hvor der ikke var opsat Advarselstavler, og at der ikke fra den foran kørende Vogn blev givet det reglementerede Signal for langsommere Kørsel.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at der ikke er paalagt Løjtnant Fick Erstatningsansvar.

Efter det anførte stemmer disse Dommere for at frifinde Krigsministeriet og Mekaniker Hansen og for iøvrigt at stadfæste Dommen.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Fire Dommere, der mener, at Holmstrøm som Passager i Automobilet efter sin Stilling som værnepligtig maa anses omfattet af Bestemmelserne i Motorlovens § 38, Stk. 2, finder Krigsministeriets Ansvar for den skete Skade hjemlet ved Motorlovens § 38, Stk. 1, jfr. Stk. 6, 1. Pkt., idet Ulykken i første Række maa tilskrives Indstævnte Hansens uforsigtige Kørsel. De finder iøvrigt ogsaa, at Ministeriets Ansvar kan støttes direkte paa Bestemmelsen i Stk. 1, 1. Pkt., sidste Led, idet det særlig under Hensyn til en efter Dommen afgivet Skønserklæring ikke kan anses oplyst, at Skaden ikke kunde være afværget eller dens Følger dog mindsket ved en forsvarlig Fastspænding af Ruffet. Invaliderenteloven af 1934 hjemler efter disse Dommers Mening ikke, at Ministeriets Ansvar efter Motorloven overfor værnepligtige skulde være begrænset til de i Invaliderenteloven nævnte Erstatningskrav, idet tværtimod Lovens § 3 nærmest tyder paa, at det har været Hensigten at lade Spørgsmaalet om Retskrav efter andre Erstatningsregler aabent.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer de nævnte Dommere for at stadfæste denne.

Der vil være at give Dom efter Stemmeffertallet.

Thi kendes for Ret:

Krigsministeriet og Motormekaniker Ejnar Hans Christian Hansen bør for Tiltale af Chauffør Olof Frederik Holmstrøm i denne Sag fri at være. Iøvrigt bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Hvidt og Hartvig Jacobsen hver 250 Kr. og sidstnævnte tillige for Udlæg 200 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 1. Oktober 1937 Kl. ca. 7 Fm. afgik fra Baadsmadsstrædes Kaserne her i Staden et Kommando, bestaaende af en Sergeant, 4 Underkorporaler og 22 Menige af Trainafdelingen under Ledelse af Løjtnant af Reserven N. O. M. Fick, der efter Ordre skulde føre Kommandoet ad Landevejen over Roskilde-Holbæk til Kalundborg. Til Transporten benyttedes fire Hæren tilhørende Motorvogne samt en Motorcykel med Sidevogn. Under Kørslen indtraf der paa Landevejen mellem Svogerslev og Kornerup ved 37,4 Km Stenen en Kørselsulykke, idet Føreren af Motorvogn Militær 412, en Lastvogn af Fabrikat Ford forsynet med løst Ruf, med hvilken befordredes en Underkorporal og 7 Menige, under Kørsel ned ad den ret stejle og kurvede Bakke mistede Herredømmet over Vognen, hvilket havde til Følge, at denne ved Bakkens Fod, hvor Vejen ad en Bro fører over Lauringe Aa, tørnede mod et Vejtræ, en Afvisersten og Brorækværket i Vejens sydlige Side, hvorefter den standsede ved et Vejtræ i samme Side vest for Broen. Ved Paakørslen slyngedes Ruffet og en Del af Soldaterne af Vognen — med den Følge, at en af disse dræbtes, medens fire andre deriblandt Chauffør Olof Frederik Holmstrøm, der gjorde Tjeneste som Menig, Nr. 116/1935, ved Trainafdelingen paadrog sig forskellige Kvæstelser.

I Anledning af den indtrufne Kørselsulykke blev der af den militære Rettergangschef rejst Tiltale mod Føreren af Motorvognen Motormekaniker Ejnar Hans Christian Hansen, dengang tjenestgørende som Menig 226/37 ved Trainafdelingen og mod Lederen af Kolonnen Løjtnant af Reserven N. O. M. Fick. Sagen sluttedes med, at der arbitrært tildeltes sidstnævnte en Irettesættelse, medens Føreren af Vognen ikendtes 8 Dages skærpet Arrest og fratoges det militære Førerbevis.

Menig Nr. 116 Holmstrøm, der skulde være hjemsendt den 15. Oktober 1937, paadrog sig ved Kørselsulykken en Hjernerystelse samt Brud af venstre Underben, Saar i Ansigtet og Haarbunden og Hudafskrabninger paa Hænderne og henlaa til Hospitalsbehandling fra den 1. Oktober 1937 til den 25. Februar 1938 og var derefter paa Rekreationsophold indtil den 18. Marts s. A., da han hjemsendtes.

Paa Grundlag af en den 1. Juni s. A. foretaget Undersøgelse af Tilskadekomne har Overlæge, Dr. med. N. C. Borberg i Erklæring af 4. s. M. udtalt, at der — foruden nogle moderat skæmmende Ar i Ansigtet forefindes »et Brud af venstre Crus, der er helet med ca. 5 Graders Recurvering paa Brudstedet, hvilket antydningvis ses paa Gangen.

Hans Klager er — bortset fra Benet — af den for traumatiske Neuroser efter Hovedlæsioner sædvanlige Type. Under Hensyn til Traumets alvorlige Karakter kan man selvfølgelig ikke helt udelukke minimale organisk-traumatiske Forandringer i Hjernen, men objective Tegn til Lidelse i Centralnervesystemet kan ikke paavises.«

Direktoratet for Ulykkesforsikringen har derefter den 26. August 1938 fastsat, at den tilskadekomnes Erhvervssevne maa anses at være forringet med 20 pCt., samt at der i Medfør af Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 tilkommer ham en aarlig Rente af 360 Kr., der i Medfør af Lovens § 27, Stk. 1, er omsat til et Kapitalbeløb af 3060 Kr.

Direktoratet har derhos i Skrivelse af 16. Juni 1939 udtalt, at »man efter de i Sagen foreliggende Oplysninger skønner, at tilskadekomne med Føje vil kunne rejse Erstatningssøgsmaal mod Krigsministeriet, Løjtnant af Reserven N. O. M. Fick og Motormekaniker Ejnar Hans Christian Hansen jfr. Lov om Invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige af 27. Marts 1934, § 3, Stk. 2.«

Under Henviisning hertil samt under Paaberaabelse af, at Kørselsulykken skyldes den af Føreren af Vognen, og Lederen af Kolonnen udviste Uagtsomhed har Chauffør Olof Frederik Holmstrøm, hvem der er meddelt fri Proces, under denne Sag nedlagt Paastand paa, at Krigsministeriet, Løjtnant af Reserven N. O. M. Fick og Motormekaniker Ejnar Hans Christian Hansen som Erstatning for den ham tilføjede Skade in solidum dømmes til at betales 17.070 Kr. med Rente 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. September 1939, nemlig for:

1. Tabt Arbejdsfortjeneste i et Aar	2.970 Kr.
2. Svie og Smerte	1.600 —
3. Vansir	500 —
4. Invaliditet	12.000 —

17.070 Kr.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et mindre Erstatningsbeløb.

Om Forholdene paa Ulykkesstedet er følgende oplyst:

Fra Svogerslev By gaar Vejen mod Ulykkesstedet i ret Linie mod Vest, men 190 m før Broen svinger Vejen i en Vinkel paa ca. 30 Gr. i Retning mod Syd-Vest, og fra dette Sving til Broen falder den med ca. 15 m. Ca. 70 m før Broen svinger den i en Vinkel paa ca. 50 Gr. i Retning mod Nord-Vest, og paa vestre Side af Broen fortsætter Vejen i samme Retning med noget stærkt Stigning.

Paa Strækningen fra det sidste Sving og til Broen skraaner Vejen ned fra den sydlige til den nordlige Side.

Vejen har en 7,40 m bred asfalteret Kørebane, der fra det sidste Sving før Broen i den nordlige Side støder op til en græsbevokset Skraaning, hvis Kant er hævet 10 cm over Vejens Niveau.

Den sydlige Kant af den asfalterede Kørebane støder op til et gruset ca. 1,60 m bredt Bælte, hvis sydlige Kant støder op mod en Græsabat, hvis Bredde uregelmæssigt er aftagende fra 1,5 til 1,1 m umiddelbart før Broens østre Kant. Græsrabatten gaar over i en Skraaning.

Broen er 5,6 m lang og er i hele Længden udstyret med et 1 m højt Jærnrækværk, der dannes af 3 vandrette og 3 lodrette Jærnstænger.

Afstand fra Rækværk til Rækværk over Vejen er 10,7 m.

Under Broen løber Langvad-Lauring Aa, og Vandoverfladen ligger 3 m under Broens Vejbane.

Øst for Broen i Vejens sydlige Side i Græsrabatten, hvor denne gaar over i Skraaning, staar 3 Elmetræer i en Afstand af 1,8, 12 og 22,6 m fra Broens østlige Kant.

Vest for Broen i Græsset i den sydlige Side staar en Trærække, Afstanden fra Broens østre Kant til det nærmeste Træ er 12 m.

Øst for Broen paa Højde med det nærmeste Elmetræ i den sydlige Side af Vejen i en Afstand af 2,4 m fra Broens østre Kant har staaet en hvidkalket Sten, der er af Form som en Keglestub og er 1,20 m høj. Den har været anbragt i Jorden i en Højde af 0,45 m.

Ved Undersøgelse paa Ulykkesstedet blev konstateret 3 Tryk- og Skridespør efter den militære Motorvogn 412, og alle 3 Spor ses i Vejens sydlige Halvdel — den venstre Halvdel for Føreren —.

De 2 Spor er 23 m lange og begynder begge i den grusbelagte Del af Vejen udfor Træet, der staar 22,6 m fra Broens østre Kant.

Det 3die Spor er 13,3 langt og begynder ud for Broens sydøstlige Hjørne og ender ud for det Vest for og nærmest Broen i den sydlige Side af Vejen staaende Træ, og det løber nærmest parallelt med Broens Rækværk i en Afstand af 1,4 m fra dette.

Paa Træet i den sydlige Side af Vejen nærmest Broens sydøstlige Hjørne ses paa dets Østside — skraat ind mod Vejen — en Del Afbarkninger i forskellig Højde.

Den hvidkalkede Sten, der inden Ulykken stod ved Træet, henligger i Vandet i Aaen.

Jærnrækværkets 1ste Fag er dels knækket og dels bøjet, saaledes at det hviler i Vandet.

Paa Træet, der staar i den sydlige Side af Vejen lige Vest for Broen, findes paa Siden ind mod Vejen en Afbarkning.

Efter at Motorvognen er stødt mod Træet og har væltet den hvidkalkede Sten i Aaen, er den formentlig ved Stødet tvunget over paa de højre Hjul, der har afsat Skridesporet, der løber parallelt med Rækværket paa Broen, indtil Motorvognen er standset ved det afbarkede Træ vest for Broen.

Vejret var klart med let Skylag.

Frisk Blæst fra Syd-Øst.

Føret tørt.

Forholdene maa siges at være saadan, at Føreren, naar han befinder sig i Svinget ca. 200 m førend Broen, har saa godt et Udsyn, at han straks kan iagttage Vejens stærke Fald og Sving førend Broen.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren og de Sagsøgte Fick og Hansen. Det fremgaar heraf og af det iøvrigt oplyste, at Sagsøgte Hansen, der er uddannet som Motorcykel-Mekaniker, mødte til Tjeneste den 8. April 1937. Han havde Førerkort til Motorcykel, men ikke til Motorvogn. Efter nogen Tids Uddannelse fik han militært Førerbevis til Motorvogn under 2500 kg Egenvægt den 13. Maj s. A. De første Par Maaneder derefter var han væsentlig beskæftiget paa Værkstedet, men i August og September Maaned førte han jævnlig Motorvogne, dog kun en enkelt Gang Lastvogn af samme Type som Militær 412.

Under Kørslen den 1. Oktober 1937 var han oprindelig udtaget til Fører af Motorvogn Militær 434, en noget mindre Lastvogn og ældre Type, der var indrettet som Køkkenvogn, og som han jævnlig tidligere havde ført. Paa Strækningen fra København til Glostrup maatte Hansen standse tre Gange som Følge af Beskadigelse af en Spole og Vanskeligheder med Vognens Bremses. I denne Anledning blev Hansen af

Løjtnant Fick beordret til at overtage Militær 412, medens Føreren af denne, Andersen, der var særlig uddannet som Motorvogns-Mekaniker, overtog Føreringen af Køkkenvognen, der samtidig blev anbragt i Kolonnen umiddelbart efter den Personmotorvogn, i hvilken Løjtnant Fick kørte. Militær 412 kørte derefter som sidste Lastvogn i Kolonnen.

Sagsøgte Hansen, hvem der er meddelt fri Proces, har erkendt, at han, der ikke var stedkendt, kørte ned ad Bakken mod Lauringe Aa med en Hastighed af ca. 65 km/T., og at dette er den væsentligste Aarsag til, at han efter at have klaret det første Sving paa Bakken mistede Herredømmet over Vognen, saaledes at han ved det andet Sving var ude af Stand til at faa Vognen drejet til højre.

Sagsøgte har til sin Undskyldning og til Støtte for Friindelsespaastanden anført, at han ikke havde tilstrækkelig Uddannelse som Chauffør — specielt med Hensyn til Kolonnekørsel — og savnede Kendskab til Vognen, samt at han, der var bekendt med, at den største tilladte Hastighed var 40 km/T., ansaa sig forpligtet til saavidt muligt at holde sin Plads i Kolonnen. Han har derhos henvist til, at der ikke forefandtes Advarselstavler paa Stedet, at der ikke i Overensstemmelse med Instruksen blev givet Advarselstegn fra den foran kørende Vogn, samt at den stedfundne Ombytning af Førerne medførte, at der ikke paa den af ham førte Vogn fandtes nogen stedkendt Mand.

Sagsøgte Hansen har endelig paaberaabt sig Forsikringsaftalelovens § 25 og Reglerne om Begrænsningen i Forsikringsselskabernes Regreskrav overfor Førerne af Motorvogne jfr. Motorlovens § 39, Stk. 7.

Sagsøgte Fick, der ikke vil benægte, at Kørselsulykken skyldes Sagsøgte Hansens uforvarselige Kørsel, gør gældende, at der ikke kan paalægges ham som Kolonnens Fører noget Ansvar herfor og har i saa Henseende navnlig henvist til, at han, der først var mødt til Tjeneste den 24. September 1937, intet Kendskab havde til Mandskabets Uddannelse og maatte regne med, at de udkommanderede Chauffører, der var i Besiddelse af militært Førerbevis, var kvalificerede til at føre Kolonnens Vogne. Han hævder derhos, at han, der kørte i Kolonnens første Vogn, gentagne Gange har givet Chaufføreren Ordre til at holde sig indenfor den tilladte Hastighed 40 km/T., og ligeledes har bestræbt sig for at holde Kolonnen samlet ved at nedsætte Hastigheden, naar nogen af Vognene kom for langt tilbage.

Sagsøgte Fick har endelig fremhævet, at der paa foreskrevet Maade blev givet Advarselssignal fra Førervognen, forinden Kørslen nedad Bakken paabegyndtes, og at dette Signal blev opfattet af Føreren af den efterfølgende Vogn. Sagsøgte har ikke kunnet kontrollere, om denne Fører har ladet Advarslen gaa videre. Kolonnens Hastighed har ikke været saa stor, at den har nødvendiggjort, at Føreren af Militær 412 paa noget Tidspunkt har maattet køre med den af ham angivne Hastighed.

Selv om det maatte blive statueret, at Sagsøgte — som anført i den ham tildelte Irettesættelse — har ladet det mangle paa Fasted og Bestemthed i Kommandoføring og Hastighedskontrol, kan der efter hans Formening ikke paavises nogen Forsømmelse, der har haft konkret og adækvat Betydning for Ulykkens Indtræden.

Krigsministeriet har til Støtte for den nedlagte Frifindelsespaastand anført, at der ikke i den gældende Ret er Hjemmel for noget selvstændigt Ansvar for Ministeriet, samt at der i det foreliggende Tilfælde ej heller kan blive Tale om et afledet Ansvar, idet det for det første ikke kan erkendes, at der af nogen af de medsagsøgte er udvist noget til Erstatning forpligtende Forhold. Men selv om dette maatte blive statueret, maa et paa D.L. 3—19—2 eller denne Bestemmelses Grund-sætning støttet Ansvar for Ministeriet anses udelukket under Hensyn til, at det drejer sig om en Skade forvoldt af en Funktionær paa en anden inden for samme Virksomhed. Ej heller Bestemmelsen i Motorlovens § 38, Stk. 6, kan paaberaabes til Støtte for et Ansvar for Ministeriet som Ejer af Motorvognen, idet Statens Ansvar for den værnepligtige i Tjenesten overgaaede Skader maa anses udtømmende bestemt ved Loven af 27. Marts 1934.

Med Hensyn til de subsidiære Paastande har de Sagsøgte gjort gældende, at samtlige Poster i Erstatningsopgørelsen er for højt ansat og specielt fremhævet, at Sagsøgeren efter Ulykkestilfældet i Tidsrummet til Hjemsendelsen den 18. Marts 1938 ved Ministeriets Foranstaltning uden Vederlag har faaet Kur og Pleje samt Rekreationsophold og derhos i samme Tidsrum har oppebaaret militær Lønning. Med Hensyn til Erstatningen for Invaliditet henvises der til, at det bl. a. ved Sagsøgerens Forklaring er oplyst, at han, der forinden Indkaldelsen var beskæftiget som Chauffør med en angivet Ugeløn af ca. 60 Kr. efter at have opgivet den af ham den 12. August 1938 paabegyndte Virksomhed som Chauffør for Tiden udfører Arbejde for Krigsministeriet til en Lønning, der er højere end den af Sagsøgeren forinden Indkaldelsen indtjente.

Under Sagen er der af den motorsagkyndige, Ingeniør F. Schmitt afgivet en den 22. Oktober 1937 dateret Erklæring, i hvilken det bl. a. hedder: »Ulykken er i første Række foranlediget ved, at Vognen, Mil. 412, begyndte Nedkørslen af Skvatbrinken med altfor stor Fart. Chaufførens Mangel paa Rutine i Forbindelse med den derved hos ham opstaaede Ængstelse har forledt ham til fejlagtig Betjening af Vognens Kobling, og hans noget for korte Ben har muligvis vanskeliggjort en rettidig og effektiv Betjening af Fodbremsen«; i samme Erklæring er Kolonnens Gennemsnitshastighed paa Strækningen fra Glostrup til Ulykkesstedet angivet at have været ca. 27,5 km/T.

Paa Grundlag af de saaledes foreliggende Oplysninger maa det anses godtgjort, at Ulykken — som i ovennævnte Erklæring anført — er foraarsaget ved uagtsomt Forhold fra Sagsøgte Hansens Side. Erstatningsansvaret for den skete Skade maa i Overensstemmelse med de i Motorlovens § 38, Stk. 6, indeholdte Regler paahvile dels Sagsøgte Hansen som Fører af Motorvognen, idet de af denne paaberaabte Omstændigheder ikke kan medføre Bortfald eller Nedsættelse af Erstatningsansvaret, dels Sagsøgte Krigsministeriet som Ejer af Motorvognen, idet hverken Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 eller dens Motiver ses at indeholde Støtte for den Antagelse, at Loven i et Tilfælde som det foreliggende udtømmende skulde angive Erstatningspligtens Omfang.

Derimod findes der at maatte gives Sagsøgte Fick Medhold i, at der, selv om han har ladet det skorte paa Fasthed i Ledelsen og Kontrol med de enkelte Vognes Hastighed, ikke af ham er udvist noget Forhold, som har en saadan Forbindelse med den indtrufne Ulykke, at Ansvar med Føje kan paalægges ham.

Med Hensyn til Erstatningens Størrelse bemærkes, at Godtgørelse for Tab af Arbejdsindtægt paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger, derunder det foran om Forholdene indtil Hjemsendelsen den 18. Marts 1938 samt om Tidspunktet for Fastsættelse af Invaliditetsgraden oplyste, findes at kunne bestemmes til 1800 Kr., medens Erstatning for 1) Svie og Smerte samt 2) for Invaliditet og Vansir skønnes passende at kunne ansættes til henholdsvis 800 Kr. og 7500 Kr.

Herefter vil de Sagsøgte Krigsministeriet og Motormekaniker Ejnar Hans Christian Hansen være at dømme til in solidum som Erstatning til Sagsøgeren at betale ialt 10.100 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 8. September 1939 til Betaling sker, hvilket Beløb i Overensstemmelse med Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 § 3 vil være at indbetale til Direktoratet for Ulykkesforsikring, medens Sagsøgte Løjtnant af Reserven N. O. M. Fick vil være at frifinde for Tiltale af Sagsøgeren.

Sagens Omkostninger findes at kunne ophæves, hvorhos der vil være at tillægge de for Sagsøgeren og Sagsøgte Hansen beskikkede Sagførere Salær som nedenfor bestemt.

Færdig fra Trykkeriet den 21. Maj 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 6

Torsdag den 8. Maj.

Nr. 124/1940. A/S **Køge Lucernemelsfabrik** (Heilesen)

mod

Direktør **N. P. Jacobsen** (Hansen).

(Spørgsmaal om Indstævntes Krav paa Mæglerisalær).

Østre Landsrets Dom af 27. Maj 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, A/S Køge Lucernemelsfabrik, bør til Sagsøgeren, Direktør N. P. Jacobsen, betale 3760 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 15. December 1939 og 600 Kr. i Sagsomkostninger. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedlagt Paastand paa Fri-findelse mod Betaling af 1880 Kr. med Renter.

Ved de efter Dommen afgivne Forklaringer maa det anses oplyst, at Direktør Thoft, efter at hans første Tilbud var forkastet, opgav Tanken om Køb af Fabrikken, og at Indstævnte ikke derefter gjorde noget virkeligt Forsøg paa at faa Forhandlingerne genoptaget. Det maa endvidere anses godtgjort, at det af Thoft den 16. November 1939 afgivne nye Tilbud, der akcepteredes den 23. s. M., og hvis Fremkomst udelukkende skyldes det af Bestyrer Tranum paa Appellantens Vegne udførte Arbejde, var væsentlig fordelagtigere for Sælgeren end det første Tilbud, idet Udbetalingen for Aktierne forhøjedes fra 50.000 Kr. til 70.000 Kr., medens Størrelsen af den overtagne Pantegæld ifølge begge Tilbud baseredes paa den Status pr. 30. September 1939, som af Indstævnte i Midten af Oktober Maaned var overgivet Direktør Thoft. Herefter samt da det under de foreliggende Omstændigheder findes naturligt, at Appellanten paa egen Haand tog Initiativet til og gennem Tranum udførte Arbejdet med de nye Forhandlinger, der førte til Afslutning af den endelige Handel, findes det Indstævnte for hans Medvirken ved Ejen-dommens Salg tilkommende Vederlag passende at kunne be-

stemmes til 1880 Kr., hvorved bemærkes, at det i Aftalen af 11.—14. August 1939 omhandlede Honorar efter dens Ordlyd maa anses knyttet til Forudsætningen om Handlens Afslutning inden en Maaned og Opnaelse af en Købesum paa 250.000 Kr.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til Indstævnte 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, A/S Køge Lucernemelsfabrik, bør til Indstævnte, Direktør N. P. Jacobsen, betale 1880 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 15. December 1939 til Betaling sker og i Sagsomkostninger for begge Retter 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Direktør L. Chr. Boisen, der var administrerende Direktør og Formand for Bestyrelsen for Sagsøgte, A/S Køge Lucernemelsfabrik, hvis Hovedaktionær var Boisens Hustru, indgik den 11. August 1939 Aftale med Sagsøgeren, Direktør N. P. Jacobsen, om, at denne skulde sælge Fabrikken, hvilken Aftale stadfæstedes ved Skrivelse af 14. s. M. fra Selskabet, hvori det bl. a. hedder:

»Undertegnede Niels Jacobsen paatager sig herved Salget af A/S Køge Lucernemelsfabrik til en Pris af Kr. 250.000,00 (er to Hundrede og femti Tusinde Kroner) og modtager ved Afslutning af dette Kr. 2 pCt. af Salgssummen. Dersom Fabrikken skulde blive solgt ad anden Vej, betaler Fabrikken Kr. 500,00 til Niels Jacobsen for hans Ulejlighed. Jacobsen garanterer Salg indenfor 30 Dage fra Dato.«

Det lykkedes ikke Sagsøgeren at sælge Fabrikken indenfor den i Skrivelsen fastsatte Frist af 30 Dage. Efter dennes Udløb blev Fabrikken averteret til Salg i Dagbladet »Børsen« for den 15. September 1939, og til Brug ved Salg blev der af Sagsøgte udfærdiget Status pr. 30. s. M., som blev tilstillet Sagsøgeren. Denne kom i Forhandlinger med Direktør Jens Toft, der den 31. Oktober 1939 afgav et mundtligt Tilbud paa 50.000 Kr. for samtlige Aktier, der efter det under Sagen oplyste andrager 30.000 Kr., hvilket Tilbud nærmere specificeredes i Skrivelse af 3. November s. A., som blev overgivet Boisen. Tilbudet blev imidlertid afvist af Boisen, og Sagsøgeren modtog en saalydende Skrivelse af 11. s. M. fra Sagsøgte:

»Under Henviisning til den mellem Dem og Direktør Boisen under 11. August d. A. indgaaede Overenskomst vedrørende Salg af A/S Køge Lucernemelsfabrik, skal vi ikke undlade at meddele Dem, at nævnte Overenskomst udløb den 11. September d. A., og at De saaledes ikke mere har Virksomheden i Kommission.«

Paa denne Skrivelse svarede Sagsøgeren den 15. s. M., at han forbeholdt sig fuldt Krav paa Salær, saafremt Handel senere maatte

finde Sted med Køber, som han før den 11. ds. havde anvist. Sagsøgte reagerede ikke overfor denne Skrivelse. Paa Foranledning af Boisen henvendte Poul Tranum, der var ansat som Bestyrer hos Sagsøgte, sig til Toft, der fremsatte et nyt Tilbud den 16. s. M., hvori den kontante Købesum for Aktierne lød paa 70.000 Kr., og paa Basis af dette Tilbud blev der handlet.

Under denne ved Retten for Køge Købstad m. v. forberedte Sag paastaar Sagsøgeren nu ifølge sin endelige Paastand Sagsøgte dømt til at betale i Kommissionssalær 2 pCt. af de af Handlen omfattede reelle Værdier, anslaaet til 188.000 Kr., eller 3760 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Berømmelse den 15. December 1939.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse under Henviisning til, at det sagsøgte Aktieselskab ikke kan være ansvarligt for et eventuelt Provisionstilgodehavende i Anledning af et Salg af Selskabets Aktier, og at Aftalen den 11. August 1939, der er indgaaet med den tidligere Direktør som Repræsentant for de daværende Aktionærer, ikke forpligter Selskabet i Tilfælde af Salg af dets Aktier.

Af Hensyn til eventuel Regres mod Direktør Boisen og dennes Hustru er der af Sagsøgte foretaget Procesanmeldelse for dem, der har givet Møde under Sagen og sluttet sig til Sagsøgtes Procedure, hvorhos de subsidiært har hævdet, at Sagsøgeren kun har Krav paa et mindre Salær.

Direktør Boisen har afgivet Forklaring for Retten for Viborg Købstad m. v. for borgerlige Sager. For Landsretten er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, Direktør Toft og Bestyrer Tranum.

Tranum har bl. a. forklaret, at Tofts Tilbud af 16. November 1939 i Realiteten var det samme som det Tilbud, Sagsøgeren havde fremskaffet, idet Differencen 20.000 Kr. kun refererede sig til, at Boisen til Gengæld maatte tilsvare en Gæld af denne Størrelse.

Sagsøgeren har forklaret, at Boisen, forinden Tilbudet af 16. November blev akcepteret, hvilket skete den 21. s. M., fik Sagsøgerens Tilsagn om at ville nøjes med 2500 Kr. i Salær, hvis Betaling skete den 21. Dette har Boisen benægtet.

Efter det saaledes foreliggende maa det antages, at Handlen om Fabrikken er sket i alt væsentligt paa de ved Sagsøgerens Arbejde opnaaede Vilkaar, og at Opsigelsen af 11. November til Sagsøgeren har været et Forsøg paa at slippe for at betale Mæglerosalær. Idet Sagsøgeren herefter findes at have Krav paa det fulde Salær, beregnet efter de reelt overførte Værdier, hvis Ansættelse til 188.000 Kr. ikke er bestridt fra Sagsøgtes Side, og idet Selskabet overfor Sagsøgeren maa hæfte for den af den tidligere Direktør paa Selskabets Vegne indgaaede Forpligtelse, vil Sagsøgte være at dømme efter Sagsøgerens Paastand.

Sagsøgte vil derhos være at dømme til at betale Sagsøgeren 600 Kr. i Sagsomkostninger.

Mandag den 12. Maj.

Nr. 68/1941. Fru A. **Netterstrøm** (Landsretssagf. Edv. Hansen)
mod

Det københavnske Kirkefond (Landsretssagf. Prytz).

(Fortolkning af Servitutbestemmelse).

Københavns Byrets Dom af 10. December 1940 (15. Afd.): Sagsøgte, Det københavnske Kirkefond, bør anerkende Ret for Sagsøgerinden, Fru A. Netterstrøm, til at udleje Lokalerne i Ejendommen Matr. Nr. 754 Udenbyes Vester Kvarter, beliggende Vesterbrogade 17, til Undervisningslokale for Gymnastik, Plastik og Dans med Ret til Afholdelse af Afdansningsbal, men bør iøvrigt for Tiltale under nærværende Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerinden med 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 6. Februar 1941 (III Afd.): Appellanterne, Det københavnske Kirkefond, der har anerkendt Indstævnte Fru A. Netterstrøms Ret til at udleje Lokalerne i Ejendommen Matr. Nr. 754 Udenbyes Vester Kvarter, beliggende Vesterbrogade 17 til Undervisningslokale for Gymnastik og Plastik, bør for Indstævntes Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 250 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

Fem Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde og at paalægge Appellantinden at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Fire Dommere finder, at det saavel efter Servituttsens Ordlyd som under Hensyn til det om Formaalet med dens Stiftelse oplyste ligger nærmest at antage, at Forbudet mod Lokalernes Indretning til Danselokale ikke omfatter en Benyttelse af Lokalerne, hvis Hovedformaal er Undervisning. Herefter samt med Bemærkning, at Appellantinden under Proceduren har erkendt, at Servitutten er til Hinder for, at der under Undervisningen saavel som under Afdansningsballer foregaar Udskænkning af stærke Drikke til Deltagerne, stemmer disse Dommere for at stadfæste Byrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru A. Netterstrøm, til Ind-

stævnte, Det københavnske Kirkefond, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Fru A. Netterstrøm, principalt paastaaet Sagsøgte, Det københavnske Kirkefond, tilpligtet at anerkende, at den ved Skøde, lyst den 3. Juli 1916, paa Ejendommen Matr. Nr. 754 Udenbyes Vester Kvarter, beliggende Vesterbrogade 17, lyste Servitut: »at der i Ejendommen ikke maa indrettes Danselokale, ej heller nogen Beværtning, der ikke er forbundet med Hotelvirksomhed, hvorfra dog undtages saadanne Beværtninger, i hvilke der ikke finder Udskænkning af alkoholiske Drikke Sted; Undtagelser fra disse Bestemmelser kan indrømmes af »Det københavnske Kirkefond«, eller hvis dette ikke maatte eksistere, af det Ministerium, under hvilket de københavnske Kirkers Anliggender maatte henhøre«, bortfalder og subsidiært paastaaet Sagsøgte dømt til at anerkende Ret for Sagsøgerinden til at udleje Lokalerne i nævnte Ejendom til Undervisningslokaler for Gymnastik, Plastik og Dans med Ret til Afholdelse af Afdansningsbal.

Sagsøgte har paastaaet sig irifundet, for saa vidt Sagsøgerindens principale Paastand angaar og har ad hendes subsidiære Paastand paastaaet Frifindelse undtagen med Hensyn til Sagsøgerindens Ret til at udleje til Undervisning i Gymnastik og Plastik, subsidiært at Sagsøgerindens Ret til at udleje Lokaler til Undervisning i Dans ikke omfatter Ret til at afholde Afdansningsballer og ejheller Ret til Udskænkning af alkoholiske Drikke. Mere subsidiært er Servitutens Omraade paastaaet fastsat ved Rettens Bestemmelse.

Det fremgaar af Sagen, at Sagsøgte i 1897 købte den ommeldte Ejendom med to Maal for Øje, dels at nedlægge en i Lokalerne i Baghuset drevet Dansesalon »Valkyrien«, dels at indrette disse Lokaler til kirkeligt Brug. Efter at der ikke længere var blevet Brug for dem i sidstnævnte Øjemed, overdrog Sagsøgte ved Skøde af 22. Juni 1916 Ejendommen til Sagsøgerindens afdøde Mand, og efter forudgaaende Forhandlinger blev der i Skødet paalagt Køberen og efterfølgende Ejere af Ejendommen Pligt til at respektere den ovenfor gengivne Servitut.

Sagsøgerinden har nu principalt gjort gældende, at Servitutten helt bør bortfalde som ikke længere tidssvarende. Forholdene indenfor Restaurationsverdenen har forandret sig saaledes siden 1916, og Danseetablissementerne har ikke længere en saadan obskur Karakter, at der bør tillægges et fra 1916 hidrørende Forbud mod Drift af disse Virksomheder i en Byejeendom nogen retlig Betydning.

Idet der ikke findes at kunne tillægges disse Betragtninger tilstrækkelig Vægt, vil Sagsøgte være at frifinde for saa vidt Sagsøgerindens principale Paastand angaar.

Sagsøgerinden har dernæst til Støtte for sin subsidiære Paastand dels gjort gældende, at der ikke ved Servitutens Paalæggelse har

været tænkt paa at give Forbud mod Udlejning til Danseundervisning, dels gjort lignende tidsmæssige Betragtninger gældende som ad sin principale Paastand. Sagsøgerinden har derhos henvist til, at hun har store Vanskeligheder ved at faa Bagbygningen lejet ud; Sagsøgte har ikke selv ønsket Lejemaal, hvorimod hun nu har Tilbud om Leje af Lokalerne til Undervisning blandt andet i Dans.

Sagsøgte har heroverfor blandt andet gjort gældende, at de i Servituttens indeholdte Forbud maa fortolkes saa vide som muligt, og har fremhævet, at det saaledes vil kunne støde Følelserne, i hvert Fald i visse Egne af Landet, om det blev bekendt, at der nu blev danset i de Lokaler, der tidligere havde været anvendt til Gudstjeneste.

Der findes imidlertid ikke i det særlig fremhævede Grundlag for en udvidet Fortolkning af Servituttens Bestemmelser, hvorhos der maa gives Sagsøgerinden Medhold i, at der er sket en saadan Udvikling, at det i hvert Fald ikke længere vil være naturligt i det foreliggende Forbud mod Indretning af Danselokale at indfortolke et Forbud mod Afholdelse af Danseundervisning med de hertil accessorisk knyttede Afdansningsballer. Med Tilføjende, at der i Haandhævelsen af de politimæssige Ordensregler og de næringsretlige Regler om Udsenkning af alkoholiske Drikke maa antages at ligge tilstrækkelig Garanti mod Misbrug, findes Sagsøgerindens subsidiære Paastand derfor at burde tages til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 10. December 1940 af Københavns Byrets 15. Afdeling og indanket af Det københavnske Kirkefond med Paastand om Frifindelse undtagen med Hensyn til Indstævnte Fru A. Netterstrøms Ret til at udleje til Undervisning i Gymnastik og Plastik; subsidiært nedlægges Paastand om, at Indstævntes Ret til at udleje Lokaler til Undervisning i Dans ikke omfatter Ret til at afholde Afdansningsballer og ej heller Ret til Udsenkning af alkoholiske Drikke, mere subsidiært, at Servituttens Omraade fastsættes ved Rettens Bestemmelse.

Indstævnte har principalt gentaget sin for Underretten nedlagte Paastand og subsidiært paastaet Underretsdommen stadfæstet.

For Landsretten er der afgivet Forklaring af Materialforvalter J. P. Jensen, der er Formand for Menighedsraadet for Elias Kirken og dennes Kirkeværge.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at det i Ejendommens Baghus værende Danseetablissement »Valkyrien« blev lukket den 31. December 1897, og at Lokalerne derefter paa Appellantens Bekostning blev omdannet til kirkeligt Brug og den 27. Marts 1898 indviet som »St. Mariæ Kirkesal«, der benyttedes til kirkelige Handlinger til 1909, paa hvilket Tidspunkt Maria Kirken i Istedgade og Elias Kirken paa Vesterbros Torv var opført og taget i Brug.

Fra Appellantens Side gøres det bl. a. gældende, at det for de mange endnu levende Medlemmer af det daværende Kirkesamfund vilde

staa som en Profanation, om der vilde blive afholdt Dans paa et Sted, hvor der tidligere er foretaget de sædvanlige kirkelige Handlinger, derunder ogsaa Altergang. Desuden hævdes det, at Udtrykket »Danselokale« rent sprogligt omfatter enhver erhvervsmæssig Udnyttelse af Lokalerne til Dans.

Indstævnte har særligt fremhævet, at Formaalet med Servitutten bl. a. var at undgaa en Genopstaaen af et Danselokale af samme Art som »Valkyrien«, men at en saadan Genopstaaen er udelukket ved den senere stedfundne Udvikling. Indstævnte har derhos anført, at en Anvendelse af Lokalerne til Undervisning i Dans ikke kan sammenlignes med en Anvendelse til »Danselokale« i den Forstand, som dette Udtryk paa Grund af Oprindelsen til og Formaalet med Servitutten sigtede til i 1916.

Efter de foreliggende Oplysninger har Indstævnte og hendes afdøde Mand — der i 1924 gennem Sagsanlæg mod Appellanterne fik Domsafgørelse for, at det var uforeneligt med Servitutten at benytte Lokalerne til Teater med Salg af stærke Drikke eller til en Forening, der serverer saadanne Drikke — hidtil uden at komme i Strid med Servitutbestemmelsens Ord eller Mening været i Stand til at udnytte Ejendommen med godt økonomisk Resultat. Der ses i det hele ikke at være Grundlag for Indstævntes principale Paastand.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt der under Udtrykket »indrette til Danselokale« kan henføres en Benyttelse af Lokalerne til Danseundervisning, bemærkes, at en bestemt Afgrænsning af, i hvilket Omfang en saadan Undervisning maatte kunne tillades, vilde være vanskelig, og at det vel næppe tør antages, at Appellanterne, saafremt Spørgsmaalet derom var rejst ved deres Salg af Ejendommen, vilde have tilladt en Begrænsning af Udtrykket »Danselokale« til alene at angaa offentligt Danselokale.

Herefter findes Appellanternes principale Paastand at burde tages til Følge.

Indstævnte vil have at godtgøre Appellanterne i Sagsomkostninger for begge Retter 250 Kr.

Nr. 16/1941.   Gaardejer **Peder Nørskov**
(Holten-Bechtolsheim efter Ordre)

mod

Politimesteren i Voer og Nim Herreder m. v.
(Henriques efter Ordre).

Vestre Landsrets Kendelse af 30. November 1940: Sagsøgte, Gaardejer Peder Nørskov, umyndiggøres i formueretlig Henseende. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges de henholdsvis for Politimesteren og Sagsøgte beskikkede Sagførere ved Landsretten, Landsretssagførererne Hagen Jørgensen og Mikkelsen i Salærer henholdsvis 125 Kr. og 80 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Vestre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim og Højesteretsagfører Henriques i Salær for Højesteret hver 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelses Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 23. Januar 1937 fra Politimesteren i Voer og Nim Herreder m. v. blev Sagsøgte, Gaardejer Peder Nørskov, Hovedskov, der er født den 19. Januar 1895, sat under Tiltale for Overtrædelse af Brandpolitilovens § 52, jfr. § 9, 11 og Lov af 1. Marts 1889 § 4, ved trods Brandfogdens Paalæg ved Brandsynene siden 1934 at have undladt at lade Skorstenen paa sin Ejendom ommure med cementblandet Kalkmørtel og forsyne med Pudsningsudvendig med Cementmørtel paa Traadnet ved Gennemføringen gennem Taget. Sagen blev afgjort derved, at Gaardejer Nørskov — der iøvrigt allerede i April 1936 i Anledning af Mangler ved Skorstenen for Overtrædelse af Brandpolitilovens § 52 i Henhold til Bødeforelæg fra Politimesteren havde vedtaget og betalt en Bøde paa 15 Kr. — inden Retten for Tyrsting og Vrads Herreder den 3. Februar 1937 vedtog at betale en Bøde paa 25 Kr., hvilken Bøde han senere betalte. Den 7. Maj 1938 begærede Politimesteren retslig Forundersøgelse indledet mod Gaardejer Nørskov som sigtet for Overtrædelse af Straffelovens § 119, Stk. 2, ved den 2. Februar 1938 at have hindret autoriseret Skorstensfejermester Gerlach Hansen, Horsens, i at foretage det i Brandpolitilovens § 51 foreskrevne Brandsyn paa den Nørskov tilhørende Ejendom og ved den 14. Marts s. A., da Skorstensfejermesteren under Politiledsagelse indfandt sig paa Ejendommen for at foretage Brandsynet, paa ny at have lagt Skorstensfejermesteren Hindringer i Vejen blandt andet ved at smække en Dør i og holde den, saa Skorstensfejermesteren ikke kunde fuldføre sit Hverv. Under Sagen erklærede Anklagemyndigheden sig indforstaaet med at frafalde Sagen mod at Nørskov vedtog at betale en Bøde paa 50 Kr. til Statskassen, hvad han først gik ind paa, men i et senere Retsmøde den 14. Juli 1938 nægtede han at vedtage Bøden og forlangte blandt andet de to tidligere Politisager genoptaget, idet han gjorde gældende, at disse Sagers forligsmæssige Afgørelse ikke var sket med hans Billigelse. Nørskov blev

derefter mentalundersøgt af Kredslæge Schmedes i Brædstrup, der i en Erklæring af 27. Juli 1938 til Slut udtalte, at det forekom ham, at man i Nørskovs Skriverier, der blandt andet indeholdt Ærefornærmelser mod forskellige Tjenestemænd med flere — fandt saa væsentlige Træk af Kværlantforrykthed, at man maatte formode denne Sindslidelse hos Nørskov. I et Retsmøde den 22. September 1938 sluttedes Sagen, idet der fremlagdes en Skrivelse af 7. s. M., hvori Statsadvokaten frafaldt Forfølgning, da Undersøgelsen ikke kunde ventes at føre til, at nogen fandtes skyldig til Straf.

I en Skrivelse af 28. Marts 1939 til Statsadvokaten i Viborg beskyldte Nørskov Politimesteren og Dommeren med flere for i tre Tilfælde at have rejst Sag imod ham paa falsk Grundlag. Statsadvokaten meddelte i Skrivelse af 12. April 1939 Nørskov, at Beskyldningerne var fundet grundløse, hvorfor der intet videre vilde blive foretaget i Sagen fra Anklagemyndighedens Side.

Den 5. August 1939 tilskrev Nørskov Sogneraadet i Grædstrup saaledes:

»Undertegnede meddeler herved Sogneraadet at jeg har Fuldmagt fra Anklagemyndigheden (Statsadvokaten) til at nægte Kredslæge Schmedes, Brædstrup, Adgang til Embedsudførelse med Hensyn til Godkendelsen af Pladsen til Centralskolen for Grædstrup Sogn. Jeg vil under alle Omstændigheder og Forhold til en hver Tid gøre min Ret gældende.

Det samme gør sig gældende overfor de øvrige anklagede i de falske Politisager som har været rejst mod mig. Sognefoged J. Frandsen, Skorstensfejer G. Hansen, Dommeren, Politimesteren samt deres fuldmægtige, Politibetjent Damgaard, Statspolitiet, Læge Krogh Jensen og flere.

Sogneraadet maa ikke benytte Embedsmænd, som er anklaget for bevislig Falsk, Hærværk, Røveri, eller Meddelagtighed i overlagt Falsk, i offentlig Tjeneste.

Den for Sogneraadet godkendte Plads er meget usund og ikke centralbeliggende for Beboerne som af Sogneraadets formand lovet. Det er en sindsvag Fremgangsmaade og Handling. Før vi blev født var Kirken centralbeliggende for Sognets Beboere og er det endnu.

Grundloven — de ti Bud gælder for os alle uden Undtagelse.

Alle de ovenfor anførte Embedsmænd nægtes paa det bestemteste Adgang til Embedsudførelse og er alle at suspendere.«

Den 6. September 1939 tilskrev Nørskov samme Sogneraad saaledes:

»Dommer Lüthsen, Brædstrup har begaaet Dokumentfalsk med fuldt Overlæg. Jeg er i Besiddelse af tinglyst Bevis fra Dommerens egen Haand.

I Følge Sogneraadets Skatteansættelse stempler Sogneraadet Kredslæge Schmedes for sindssvag Storforbryder i tre falske Politi og Retsager i hvilke han søgte Bistand af hans Svoger.

(Skattepaalæg eller offentlig Forsorg.)

Sogneraadet skulde se at blive klar over Forskellen. -- Som Sagen ligger, er det paa Sogneraadets medlemmernes egen Regning at Centralskolen bygges.

De tre falske Politisager skal ud af Verden før Skat kan betales.

For nogle Aar siden begik Sogneraadet en Regnefejl paa 1000 Kr., jeg modtog det Svar af Kristian Pedersen, Løvet, at det var der ikke noget at gøre ved.»

Da Amtstueskatten for Oktober Termin 1939 forfaldt til Betaling, undlod Nørskov at betale. Restancen 93 Kr. 28 Øre autoriseredes til Udpantning og Autorisationen bekendtgjordes i de lokale Blade den 26. Januar 1940. Ifølge Begæring af Skanderborg Amtstue blev der derefter afholdt Udpantningsforretning paa Nørskovs Ejendom den 16. April 1940, efter at Nørskov af Tyrsting og Vrads Herreders Fogedkontor ved Skrivelse af 1. April 1940 forgæves var blevet opfordret til at betale Restancen senest den 6. s. M. Nørskov der var til Stede under Udpantningsforretningen, nægtede at betale med den Begrundelse, at der var en Del ældre Sager, blandt andre Skolesagen i Grædstrup, der først skulde ordnes paa en for ham og de øvrige Beboere tilfredsstillende Maade. Efter at Nørskovs faste Ejendom Matr. Nr. 2 a Hovedskov, Grædstrup Sogn, med paastaaende Bygninger og alt lovligt Tilbehør som Landbrug var registreret og vurderet til 40.000 Kr., dekreterede Fogden for Restancen, der med paaløbne Renter og Omkostninger opgjordes til 104 Kr. 57 Øre, Udpantning i det registrerede og dettes eventuelle Assurancesummer. Nørskov blev samtidig gjort bekendt med, at Tvangsauktion vilde blive paabegyndt, saafremt Restancen tillige med Omkostninger ikke blev betalt senest den 1. Maj 1940. I Skrivelse af 27. Maj s. A. opfordrede Fogedkontoret indtrængende Nørskov til senest den 30. s. M. at betale Amtstuerestancen med hidtil paaløbne Omkostninger, ialt 125 Kr. 04 Øre, idet det tilkendegaves ham, hvilke Følger med Hensyn til yderligere Omkostninger og Afholdelse af Tvangsauktion hans fortsatte Betalingsvægring vilde medføre. Da Nørskov fremdeles undlod at betale, tilskrev Dommeren i Tyrsting og Vrads Herreder den 1. Juni 1940 Politimesteren i Voer og Nim Herreder m. v., idet han henledte Politimesterens Opmærksomhed paa, at der muligvis kunde være Grund til at søge Nørskov umyndiggjort; Tvangsauktionen blev samtidig stillet i Bero. Politimesteren anmodede derefter Kredslæge Schmedes om efter foretaget Mentalundersøgelse at fremkomme med en Udtalelse om, hvorvidt Nørskov paa Grund af Sinds sygdom eller anden sjælelig Forstyrrelse var uskikket til at varetage sine Anliggender, jfr. Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 2, I. En af Kredslægen afgivet Erklæring af 13. Juni 1940 konkluderer saaledes:

»Efter det nu foreliggende Materiale, der viser, at Obs. vedvarende er Bytte for systematiserede, sygelige Forestillinger, der ganske dominerer hans Indstilling overfor Samfundet, maa man være berettiget til at karakterisere ham som lidende af en Sindssygdom, Forrykthed, paranoia. Hans Tilstand er ganske vist ikke en saadan, at han maa anses for at være ude af Stand til at forstaa Betydningen af Spørgsmaalet om sin Umyndiggørelse. Men det er at vente, at han i Fremtiden som Følge af sin Sygdom vil lægge sig lige saa meget paa tværs som ved det indtil nu passerede, naar han kommer i Kontakt med det offentlige og dets Repræsentanter og for saa vidt som en saadan Stilling maa siges at gøre ham uskikket til at varetage sine Anliggender, maa

det af Hr. Politimesteren ved Sagens Tilsendelse stillede Spørgsmaal besvares bekræftende.«

I Skrivelse af 14. Juni 1940 til Dommeren i Tyrsting og Vrads Herreder androg Politimesteren om, at Nørskov maatte blive umyndiggjort i formueretlig Henseende.

Den 28. Juni 1940 henvendte en Politibetjent sig til Nørskov for at faa forskellige Oplysninger i Anledning af Umyndiggørelsessagen, men Nørskov nægtede kategorisk at ville tale med ham. Under en den 12. Juli 1940 af Politiet foretaget Afhøring af Nørskovs to Brødre udtalte disse, at de helst saa, at deres Broder ikke blev umyndiggjort, og den ene sagde, at han vilde forsøge at faa Broderen til at ændre sin Indstilling med Hensyn til Betaling af Amtstueskatten. Den 3. August 1940 indkaldtes Peder Nørskov til at give Møde den 14. s. M. i Tyrsting og Vrads Herreders Ret for at afgive Erklæring med Hensyn til Spørgsmaalet om Umyndiggørelse. Han gav imidlertid ikke Møde i Retten den 14. August, hvorefter Dommeren henviste Sagen til Landsrettens Afgørelse.

Her for Landsretten har Politimesteren i Voer og Nim Herreder m. v. paastaaet Gaardejer Peder Nørskov umyndiggjort i formueretlig Henseende, medens der for Sagsøgte er nedlagt Paastand om, at Politimesterens Begæring ikke tages til Følge. Efter at der havde fundet Domsforhandling Sted i Sagen, blev denne udsat, for at der kunde blive indhentet en Erklæring fra Retslægeraadet om Sagsøgtes mentale Tilstand. Retslægeraadets Erklæring af 8. Oktober 1940 er saalydende:

»Ved sagens tilbagesendelse skal retslægeraadet udtale, at den af kredslægen i Brædstrup foretagne undersøgelse af Peter Nørskov ifølge sagens natur og den paagældendes holdning overfor undersøgeren nødvendigvis har maattet blive ufuldstændig, men dog maa skønnes med tilstrækkelig tydelighed at vise, at den paagældende lider af en kværelantforrykthed. Det er muligt at en observation paa sindssygehospital vilde kunne underbygge diagnosen stærkere, men det er ikke sandsynligt, at man vil komme til andet resultat. En indlæggelse til observation kan derfor ikke tilraades.

Peder Nørskov maa altsaa anses for at være sindssyg, men hans sindssygdom er af en saadan beskaffenhed, at han meget vel paa mangfoldige omraader kan varetage sine interesser og disponere forstandigt. Kun paa de omraader, hvor hans forrykthed gør sig gældende, vil han ikke kunne disponere i overensstemmelse med almindelig fornuft, og han vil sikkert her vise sig uimodtagelig for fornuftgrunde saavel som for straffeforanstaltninger.

Forsaavidt det altsaa paa saadanne omraader er nødvendigt at træffe dispositioner vedrørende hans forhold, maa en umyndiggørelse synes uundgaaelig. Han har utvivlsomt fuld forstaaelse af umyndiggørelsens betydning.«

I en Skrivelse af 24. Oktober 1940 har Dommeren i Tyrsting og Vrads Herreder oplyst, at der nu er paaløbet en ny Amtstuerestance, saaledes at den samlede Skyld med Omkostninger andrager ca. 250—300 Kr., samt at Sagsøgte — ifølge Meddelelse fra Sogneraadsformanden — ligeledes har nægtet at betale Kommuneskatter der nu er for-

faldne til Inddrivelse med et Beløb af ca. 600—800 Kr., hvorhos Dommeren har udtalt, at Sagsøgte formentlig ikke ejer andet til Genstand for Udpantning end den faste Ejendom med Tilbehør.

Efter alt foreliggende, herunder navnlig de afgivne lægelige Erklæringer samt det oplyste om Sagsøgtes Adfærd med Hensyn til Nægtelse af Skattebetaling, findes det godtgjort, at Sagsøgte — uanset at han bortset fra sine Sammenstød med Myndighederne maa antages at passe sit Landbrug dygtigt og roligt — paa Grund af Sindssygdом er ude af Stand til at varetage sine økonomiske Anliggender, og han vil derfor i Overensstemmelse med den af Politimesteren nedlagte Paa-stand være at umyndiggøre i formueretlig Henseende.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne op-
hæves. Der tillægges de henholdsvis for Politimesteren og Sagsøgte
beskikkede Sagførere Salærer som nedenfor anført.

=====

T i r s d a g d e n 13. M a j .

Nr. 248/1940. Læge, Frk. **Marie Plesner** (Svane)

. m o d

Skandinavisk Turist- og Rejseblad (Overretssagi. Hvid-Møller).

Københavns Byrets Dom af 8. Juli 1940 (11. Afd.): Sagsøgte, Læge, Frk. Marie Plesner, bør for Tiltale af Sagsøgerne Skandinavisk Turist- og Rejseblad i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør inden 15 Dage fra Dato betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 25. Oktober 1940 (II Afd.): Indstævnte, Læge, Frk. Marie Plesner, bør til Appellanterne, Skandinavisk Turist- og Rejseblad, betale 120 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 27. Maj 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 150 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Ved de til Dels efter Dommen afgivne Parts- og Vidneforklaringer er det oplyst, at Agent Christensen under Forhandlingerne om Aftalen af 13. Marts 1940 overfor Appellantinden i Strid med Sandheden angav, at han var Redaktør og Ejer af Bladet, at han var henvist til Appellantinden af Dr. med. With-Petersen, at Annoncen var tilladt efter Lægeforeningens Vedtægter, samt at lignende Annoncer var optaget i Bladet af andre Læger.

Agent Christensen har derhos erkendt, at den af ham tidligere afgivne Vidneforklaring, hvorefter Appellantindens Reklamationskrivelse af 26. Marts 1940, der indeholdt det tilsendte Korrektur i overstreget Stand, paa Grund af Bortrejse først kom ham i Hænde 10—14 Dage senere, er urigtig, idet han personlig modtog Skrivelsen den 27. Marts, paa hvilket Tidspunkt Bladets Nummer for April Maaned endnu ikke var udsendt. Efter Redaktør Rasmussens Forklaring maa det endvidere antages, at Christensen undlod at gøre Rasmussen bekendt med Skrivelsen.

Under Hensyn hertil og idet det tiltrædes, at Appellantinden efter Christensens Udtalelser havde Føje til at regne med, at han selv var Indehaver af Bladet, saaledes at den i Slutsedlen optagne Klausul herefter ikke kunde have nogen retlig Betydning, findes Appellantinden ikke at burde være bundet ved Aftalen, og Byrettens Dom vil herefter være at stadfæste. Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellantinden med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte, Skandinavisk Turist- og Rejseblad, til Appellantinden, Læge, Frk. Marie Plesner, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddel af 13. Marts 1940 bestilte Sagsøgte, Læge, Frk. Marie Plesner, til Optagelse i »Skandinavisk Turist- & Rejseblad« en Annonce til en Nettopris af 10 Kr. pr. Gang, at indrykke 12 Gange indenfor 1 Aar. Ifølge Slutsedlen, der er tegnet af Repræsentant Georg Aksel Christensen betales Beløbet skadesløst ved Optrævning maanedsvi bagud. Slutsedlen indeholder endvidere under »Særlige Betingelser« Bestemmelser om, at kun de paa Slutsedlen anførte Aftaler er bindende for Bladet, samt at hele Beløbet er forfaldet til Betaling, saafremt de i Slutsedlen nævnte Bestemmelser ikke overholdes, hvorhos der af Christensen herunder er skrevet »Korrektur«.

Annoncen angik Sagsøgtes Konsultation i Hud- og Kønssygdomme paa Aaboulevarden, og Grundlaget for Forhandlingerne var en af Sagsøgte i et Dagblad indrykket Annonce.

Den 22. Marts 1940 sendte Bladet Korrekturastryk til Sagsøgte med Anmodning om omgaaende Tilbagesendelse. Ved anbefalet Brev af 26. s. M., stilet til »Redaktør G. A. Christensen« tilbagesendte Sagsøgte Korrekturet med Bemærkning, at hun havde faaet oplyst, at Lægeforeningen ikke tillod yderligere Annoncering, hvorfor hun anmodede om Annullation af den »under fejlagtige Forudsætninger aftalte Annonce« i Bladet.

Annoncen indrykkedes i Bladets i April 1940 udkomne Nummer, og da Sagsøgte trods Paakrav har nægtet at betale herfor, nedlægger Skandinavisk Turist- & Rejseblad som Sagsøger under denne Sag Paa-stand paa, at Sagsøgte i Overensstemmelse med Slutsedlen tilpligtes at betale det fulde Beløb, 120 Kr., tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 27. Maj 1940, indtil Betaling sker.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb efter Rettens Skøn.

Under Sagen er Forklaringer afgivet inden Retten af Sagsøgte, af Bladets Redaktør P. Rasmussen, af fornævnte Repræsentant Christensen samt af Fru Hedvig Maria Henris, der bor hos Sagsøgte.

Sagsøgte har forklaret, at Repræsentant Christensen, der præsente-rede sig som »Redaktør«, efter forudgaaende Telefonsamtale indfandt sig hos hende og foreslog hende at tegne en Annonce i »hans« Blad. Sagsøgte sagde med det samme nej, idet hun, som er Medlem af Kø-benhavns Lægeforening, mente, at en saadan Annonce var i Strid med Lægeforeningens Regler for Annoncering. Hertil svarede Christensen, at det var den ikke, at han kendte de paagældende Bestemmelser, samt at andre Læger havde tegnet lignende Annoncer. Sagsøgte, som kort forinden havde paabegyndt selvstændig Praksis og ikke havde de paa-gældende Regler præsent, var stadig i Tvivl, men hun indgik paa at tegne Annoncen med det Forbehold, at hun, som ikke havde Læge-foreningens Love og Regler til Stede, skulde have tilsendt Korrektur. Hun erklærede, at hun i Mellemtiden vilde undersøge Annoncens Lov-lighed for derefter, naar Korrekturet kom, at give endelig Besked. Det var med Henblik herpaa, at Ordet »Korrektur« af Christensen blev skrevet paa Slutsedlen. Vidnet Fru Henris, der var til Stede, spurgte i denne Forbindelse Christensen, om dette var tilstrækkeligt, hvilket Christensen bekræftede. Sagsøgte konstaterede derefter, at Annoncen var i Strid med de for Læger gældende Annonceringsregler, og da Korrekturet fremkom, returnerede hun det med fornævnte Brev af 26. Marts d. A. Hun stiledede Brevet til Christensen, idet hun efter hans Udtalelser gik ud fra, at han var Indehaver og Redaktør af Bladet, paa hvilket hun ikke modtog noget Svar.

Vidnet Fru Henris har om det ved Slutsedlens Oprettelse forklaret i nøje Overensstemmelse med Sagsøgte.

Repræsentant Christensen har forklaret, at han udelukkende var beskæftiget ved Bladet som Repræsentant ved Annoncetegning, men det er muligt, at han har omtalt Bladet som »vort« Blad. Han mener efter sin Forklaring ikke, at han præsenterede sig som Redaktør, hvorimod han tror at have sagt, at han var Direktør, hvilket han ogsaa tidligere havde været. Det var første Gang, han tegnede en Annonce hos en Læge, og han havde intet Kendskab til Annonceringsreglerne for Læger. Sagsøgte omtalte ganske vist flygtigt Lægeforeningens Love, men han hæftede sig ikke herved, da han gik ud fra, at naar Dagbladsannoncen var tilladelig, var Annoncen i det heromhandlede Blad ogsaa lovlig. Han opfattede Sagsøgtes Ønske om Korrektur alene derhen, at hun vilde godkende Annoncens Typestørrelse og Udstyr, og han har for-klaret, at saafremt Sagsøgte havde taget Forbehold, som af hende for-

klaret, vilde han have skrevet det paa Sluttedlen. Det anbefalede Brev fra Sagsøgte af 26. Marts modtog han paa Grund af Bortrejse først, da det var 10—14 Dage gammelt, men da var Bladets April-Nummer udkommet.

Redaktør Rasmussen har forklaret, at han intet Kendskab har haft til de stedfundne Forhandlinger mellem Sagsøgte og Christensen. Han opfattede Klausulen »Korrektur« paa samme Maade som Christensen, og da Korrektoret ikke blev returneret, lod han Annoncen indrykke, idet han gik ud fra, at Sagsøgte intet havde at indvende mod dens Indhold og Udstyr. Han har herved bemærket, at der vel forinden ankom et anbefalet Brev til Christensen, men han bemærkede ikke, hvem Af-senderen var, og ansaa sig ikke for beføjet til at modtage og læse det.

Ifølge § 6, Stk. 1, i Den almindelige danske Lægeforenings Vedtægt for Annoncering er Annoncering udenfor Danmark forbudt undtaget i fællesnordiske lægevidenskabelige Tidsskrifter, og ifølge Københavns Lægeforenings Regler for Annoncering § 3, 2. Stk., er Annoncering i nordiske Blade og Tidsskrifter forbudt. Bestyrelsen for Københavns Lægeforening har i en under Sagen fremlagt Erklæring af 24. Juni 1940 udtalt, at det i Henhold til sidstnævnte Bestemmelse ikke er tilladt Medlemmer af Foreningen at annoncere i det heromhandlede Blad.

Sagsøgeren gør gældende, at det af Sagsøgte omtalte Forbehold, om et saadant maatte være taget, ikke kan paaberaabes overfor Bladet, da det ikke er paaført Sluttedlen. At dette ikke er sket, maa blive til Skade for Sagsøgte, der som Medlem af Københavns Lægeforening var nærmest til at vide Besked om Annoncens Lovlighed og derfor, naar hun var i Tvivl, selv burde have draget Omsorg for, at Forholdet fik klart Udtryk i Sluttedlen. I denne Henseende er Ordet »Korrektur« ikke tilstrækkeligt, idet det efter sin sproglige Betydning tager Sigte alene paa Annoncens Typer og Udstyr, og iøvrigt har Sagsøgte i Overensstemmelse med Sluttedlen faaet Korrektur tilsendt.

Retten finder det efter det foreliggende overvejende sandsynligt, at Forhandlingerne ved Sluttedlens Oprettelse har formet sig som af Sagsøgte anført, og det maa herefter anses for tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgte har gjort Tegningen af Annoncen afhængig af, at den var lovlig efter de for hendes Forening herom gældende Regler. Da nu dette efter det oplyste ikke er Tilfældet, samt da Sagsøgte, der efter Christensens Optræden maa anses at have haft Føje til at gaa ud fra, at Christensen var Redaktør af Bladet og kunde træffe Aftaler med bindende Virkning for dette, ligeledes maa anses ved det anbefalede Brev af 26. Marts paa behørig Maade at have givet endelig Besked om, at hun i Kraft af det tagne Forbehold ikke ønskede Annoncen indrykket i Bladet, og da Risikoen for, at Brevet ikke er kommet Bladets Redaktion rettidig i Hænde under de foreliggende Omstændigheder ikke findes at burde paahvile hende, findes hun ikke at være bundet ved Sluttedlen. Hendes principale Paastand, hvorefter hun frifindes, bliver heretter at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde godtgøre Sagsøgte med 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 8. Juli 1940 af Københavns Byrets 11. Afdeling og paastaas af Appellanterne, Skandinavisk Turist- og Rejseblad, ændret i Overensstemmelse med deres for Byretten nedlagte Paastand.

Indstævnte, Læge, Frk. Marie Plesner, paastaar Stadfæstelse, subsidiært Frifindelse mod Betaling af et mindre Beløb fastsat ved Rettens Skøn.

Selv om man som i den indankede Dom lægger Indstævntes Forklaring angaaende det faktisk passerede til Grund ved Paadømmelsen, maa det antages, at hun er bundet ved sin Underskrift paa Slutsedlen. Indstævnte har været opmærksom paa, at Ordet Korrektur ikke gav tilstrækkelig tydeligt Udtryk for det af hende tagne Forbehold om Annonceringens Lovlighed, og hun burde derfor ikke have slaaet sig til Ro med Christensens Forsikring desangaaende, idet Slutsedlens Tekst tydeligt tilkendegiver, at mundtlige supplerende Aftaler ikke binder Bladet, og Indstævnte har ikke haft tilstrækkelig Føje til at antage, at Christensen dog var berettiget til at forpligte Bladet ved sine Løfter og Udtalelser udenfor Slutsedlen.

Herefter vil Indstævnte være at tilpligte at betale Appellanterne 120 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Underretsstævningens Dato den 27. Maj 1940 og Sagens Omkostninger for begge Retter med 150 Kr.

Færdig fra Trykkeriet den 28. Maj 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 7

Mandag den 19. Maj.

Nr. 206/1940. Automobilhandler **Knud Jørgensen** (Hvidt)
mod
Landsretssagfører Fru **Edel Saunte** (Hansen).
(Vederlag for Sagførerbistand m. v.).

Østre Landsrets Dom af 5. Oktober 1940 (V Afd.): Sagsøgte, Automobilhandler Knud Jørgensen, tilpligtes at taale, at Sagsøgerinden, Landsretssagfører, Fru Edel Saunte, for et Beløb af 8041 Kr. 42 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 3423 Kr. 14 Øre fra 5. Marts 1940, af 1573 Kr. 18 Øre fra 18. Juni 1940 og af Resten fra Stævningens Dato den 2. December 1939, alt til Betaling sker, i fornødent Omfang søger sig fyldestgjort i Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn ved Salg bedst muligt af disse Ejendomme samt tilpligtes efter Sagsøgerindens Valg enten at betale Sagsøgerinden 3906 Kr. 51 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 2. December 1939, til Betaling sker, mod at Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn i det Omfang, hvori de ikke har tjent Sagsøgerinden til Fyldestgørelse af fornævnte Beløb 8041 Kr. 42 Øre med Renter som angivet uden Ansvar og uden Udgift for Sagsøgerinden stilles til Sagsøgtes Disposition, eller at taale, at Sagsøgerinden (foruden for fornævnte Beløb 8041 Kr. 42 Øre med Renter som angivet) for 3906 Kr. 51 Øre med Renter som angivet i fornødent Omfang søger sig fyldestgjort i Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn ved Salg bedst muligt af disse Ejendomme, mod at Ejendommene i det Omfang, hvori de ikke har tjent Sagsøgerinden til Fyldestgørelse af 11.947 Kr. 92 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 6951 Kr. 60 Øre fra 2. December 1939, af 3423 Kr. 14 Øre fra 5. Marts 1940 og af 1573 Kr. 18 Øre fra 18. Juni 1940, alt til Betaling sker, uden Ansvar og uden Udgift for Sagsøgerinden stilles til Sagsøgtes Disposition. Sagsøgerinden frifindes for Kontrakravet. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden 1000 Kr. For saa vidt angaar den af Hovedintervenienten, Fru Anna Thorup, nedlagte Paastand afvises Sagen, medens Sagens Omkostninger i Forhold til denne ophæves. Sagsøgte bør til Statskassen bøde 20 Kr., idet Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 2 Dage. At efterkommes inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Appellanten har gentaget sin principale Paastand, dog at han har nedsat sit Modkrav til 25.313 Kr. 48 Øre med Renter.

Indstævnte har udvidet sin Paastand angaaende det Beløb, for hvilket hun alene kræver Fyldestgørelse gennem Ejendommene, med 1289 Kr. 88 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarligt fra 3. Februar 1941, hvilket Beløb udgør yderligere Udgifter vedrørende Ejendommene i Tiden indtil 3. Februar 1941; hun har derhos alternativt med Paastanden om Udredelse gennem Ejendommene af det samlede Beløb 13.237 Kr. 80 Øre med Renter, gentaget Paastanden om Betaling af 6951 Kr. 60 Øre med Renter.

Hovedintervenienten for Landsretten Fru Thorup har ikke givet Møde for Højesteret, og den af hende for Landsretten rejste Paastand foreligger saaledes ikke til Paakendelse.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte kun for Beløbene 500 Kr. og 3406 Kr. 51 Øre har personligt Krav mod Appellanten. Forsaavidt denne overfor Indstævntes Krav om at kunne søge Fyldestgørelse ved Ejendommens Salg for Højesteret har gjort gældende, at hun er uberettiget til at gøre det fremfor ham, kan der ikke gives ham Medhold heri, hverken med Hensyn til det Beløb for hvilket hun har et personligt Krav eller for Restbeløbet, der er afholdt af hende dels i fælles Interesse, dels for at skaffe sig Fyldestgørelse gennem den oprindelig Overretssagfører Chr. Bentzen tilhørende Panteobligation, hvoraf hun efter det oplyste havde Krav paa forlods Dækning af sine Udlæg.

Af de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte er frifundet for Modkravet.

Efter det anførte vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge som nedenfor anført. Med Hensyn til Modkravet og Sagens Omkostninger for Landsretten findes Dommen at burde stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1000 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Automobilhandler Knud Jørgensen, bør til Indstævnte, Landsretssagfører, Fru Edel Saunte, betale 3906 Kr. 51 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 2. December 1939, til Betaling sker. Indstævnte er derhos berettiget til for samme Beløb samt for 9331 Kr. 29 Øre med Renter 5 pCt. aarlig af 3045 Kr. 09 Øre fra 2. December 1939, af 3423 Kr. 14 Øre fra 5. Marts 1940, af 1573 Kr. 18 Øre fra 18. Juni 1940 og af 1289 Kr. 88 Øre fra 3. Februar 1941,

alt til Betaling sker, at søge sig fyldestgjort i de fornævnte Ejendomme som i Dommen nævnt.

Forsaavidt angaar det ovennævnte Modkrav, Sagens Omkostninger for Landsretten og Bøden, bør Dommen ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aarene 1936 og 1937 havde Malermester Sophus Meyer som Entreprenør — til Dels i Samarbejde med Kaj Vilhelm Thorup — paa taget sig Opførelsen af Beboelsesejendomme paa forskellige Grunde i Lyngby, Buddinge og Gladsaxe. Automobilhandler Knud Jørgensen havde i nogle Tilfælde ydet Meyer Forstrækninger, bl. a. mod at faa Transporter paa Dele af Entreprisesummerne, og i Slutningen af Maj 1937 indgik han paa at støtte Meyer finansielt ved Færdiggørelsen af et under Arbejde værende Hus paa Grunden Matr. Nr. 11 s af Budinge og ved Opførelsen af Ejendomme paa Matr. Numrene: 18 cø, 18 hy, 18 ht, 18 hu, 18 hv og 18 hx, alle af Gladsaxe.

Meyer og Thorup havde tidligere i Anledning af Byggerier faaet juridisk Bistand af Landsretssagfører, Fru Edel Saunte; de henvendte sig nu omkring den 1. Juni 1937 sammen med Jørgensen til hende og gjorde hende bekendt med, at der var truffet Aftale om finansiell Støtte fra Jørgensen til de nævnte Byggerier, samt med, at man ønskede hendes Hjælp, dels til Ordningen af den juridiske Side af Byggerierne, særlig Prioriteringen af Ejendommene, dels saaledes at hun hver Uge efter at have kontrolleret Overensstemmelse mellem paa den ene Side Meyers Opstilling over Udgifter til Arbejds løn og Materialer og paa den anden Side Arbejdssedler og Kvitteringer afgav Attestation herom som Hjemmel for Udbetaling af Beløbet fra Jørgensen til Meyer. Fru Saunte indvilgede i at yde den nævnte Bistand, idet der for Udførelsen af den ønskede Kontrol tilsagdes hende et Vederlag af 300 Kr. for hver Ejendom.

Imidlertid opstod der Misstemning mod Meyer hos de andre Deltagere i Aftalen, og i Midten af Juli 1937 gik Meyer ind paa at udtræde af Byggeforetagenderne, der derefter fortsattes af Thorup, idet Jørgensen vedblev at yde økonomisk Støtte, og Fru Saunte udøvede Kontrol som hidtil med Ugeregnskaberne, som fremtidig forelagdes hende af Thorup. Der foretoges derhos nogle Ændringer i Byggeplanerne.

Da Terminsydelserne for en Overretssagfører Chr. Bentzen tilhørende paa de ovennævnte seks Ejendomme af Gladsaxe hvilende Prioritet ikke betaltes pr. 11. December 1937, forfaldt Obligationen, og ved Fru Saantes Bistand opnaaedes et Banklaan paa 6000 Kr., hvoraf

Obligationen, ifølge Stævningen stor til Rest 4216 Kr. 42 Øre, indfries, idet hun fik Transport paa den.

I Marts Maaned 1938 meddelte Jørgensen Fru Saunte, at han ikke saa sig i Stand til at dække de ugentlige Omkostninger ved Byggerierne, og Fru Saunte har derefter udlagt Beløbene.

Ejendommen Matr. Nr. 11 s af Buddinge, paa hvilken Huset var færdiggjort før Juni Termin 1938, gik til Tvangsauktion, da nogle pr. nævnte Termin forfaldne Prioritetsydelse ikke erlagdes, og overtoges af en Panthaver.

Efter at Byggerierne paa Ejendommene 18 cø og 18 hy af Gladsaxe var tilendebragt og Ejendommene prioriterede, blev ogsaa disse samt de endnu ubebyggede Grunde 18 th, 18 hu, 18 hv og 18 hx, ligeledes paa Grund af Udeblivelse med Prioritetsydelse, forfaldne 11. Juni 1939, stillet til Tvangsauktion, der afholdtes den 1. Marts 1940, og Fru Saunte fik Hammerslag paa de to bebyggede Ejendomme, medens hun lod sig de ubebyggede Grunde udlægge som ufyldstgjort Panthaver ifølge det ovenævnte, hende af Overretssagfører Bentzen tiltransporterede Pantebrev.

Efter at Fru Saunte forgæves havde rettet Anmodning til Jørgensen om at betale hende de Beløb, som hun mente at have Krav paa som Følge af sin Virksomhed og sine Udlæg i Forbindelse med de heromhandlede Byggerier, har hun som Sagsøgerinde under nærværende Sag paastaet Jørgensen som Sagsøgt tilpligtet at taale, at Sagsøgerinden for et Beløb af 4996,32 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 3423,14 Kr. fra 5. Marts 1940 og af 1573,18 Kr. fra 18. Juni 1940 i fornødent Omfang søger sig fyldestgjort i Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn ved Salg bedst muligt af disse Ejendomme, samt tilpligtet efter Sagsøgerindens Valg enten at betale Sagsøgerinden 6951,60 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 2. December 1939 mod, at Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 th, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn i det Omfang, hvori de ikke har tjent Sagsøgerinden til Fyldestgørelse af forannævnte Beløb 4996,32 Kr. med Renter som angivet, uden Ansvar og uden Udgift for Sagsøgerinden stilles til Sagsøgtes Disposition, eller at taale, at Sagsøgerinden (foruden for fornævnte Beløb 4996,32 Kr. med Renter som angivet) for 6951,60 Kr. med Renter som angivet i fornødent Omfang søger sig fyldestgjort i Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn ved Salg bedst muligt af disse Ejendomme mod, at Ejendommene i det Omfang, hvori de ikke har tjent Sagsøgerinden til Fyldestgørelse af 11.947,92 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 6951,60 Kr. fra 2. December 1939 af 3423,14 Kr. fra 5. Marts 1940 og af 1573,18 Kr. fra 18. Juni 1940, uden Ansvar og uden Udgift for Sagsøgerinden stilles til Sagsøgtes Disposition.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært for Tiden. Mere subsidiært har han paastaet, at Sagsøgerindens direkte Krav højst kan omfatte Kr. 6951,60 — med Fradrag af 500 Kr. — og at det overlades til Sagsøgte, om han inden en vis af Retten fastsat Frist mod Betaling af de i Modpartens Paastand nævnte Kr. 4996,32 minus

Kr. 1275,00 og Kr. 975 eller Kr. 2746,32 med Renter fra Domsforhandlingens Dato den 20. August 1940 vil overtage de i Sagsøgerindens Paastand nævnte Matr. Numre.

Sagsøgte har derhos paastaet selvstændig Dom over Sagsøgerinden for et Modkrav, stort 27.920 Kr. 48 Øre med Renter til 27. April 1938 1229 Kr. 97 Øre og derefter 7 pCt. p. a.

Som Hovedintervenient er i Sagen indtraadt ovennævnte Kaj Thorups Ægtefælle Fru Anna Thorup, hvem der er meddelt fri Proces, dog uden Beskikkelse af Sagfører. Intervenienten, som oprindeligt havde købt de i Sagsøgerindens Paastand omhandlede seks Ejendomme, har nedlagt Paastand paa, at disse tilskødes hende, dog med Respekt af Sagsøgerindens Ret til Fyldestgørelse for sit Tilgodehavende. Subsidiært paastaar Intervenienten sig tilkendt Ret til Fyldestgørelse af Ejendommens Provenu, ligeledes med Respekt af Sagsøgerindens Tilgodehavende.

Mere subsidiært nedlægger Intervenienten Paastand paa, at Ejendommens Salgsprovenu deponeres, indtil Intervenientens og Sagsøgtes Mellemværende er opgjort, ligeledes med Respekt af Sagsøgerindens Tilgodehavende.

Sagsøgerinden har paastaet sig frifundet for Sagsøgtes Modkrav, medens hun intet har haft at indvende mod Hovedintervenientens Paastand.

Sagsøgte har paastaet Intervenientens Paastand ladet ude af Betragtning.

Sagsøgerinden har med Hensyn til de i hendes Paastand nævnte Beløb anført følgende:

Beløbet 4996 Kr. 32 Øre iremkommer derved, at Sagsøgerindens Udgifter ved Erhvervelsen af de seks omtalte Ejendomme i Gladsaxe har andraget 3423 Kr. 14 Øre, og hendes Udgifter afholdt efter hendes Erhvervelse af dem paa Tvangsauktion har udgjort 1573 Kr. 18 Øre.

Beløbet 6951 Kr. 60 Øre er dels almindelige Sagførerudlæg inkl. Salær for den ovenomtalte Kontrol med de ugentlige Udbetalinger, dels Byggeomkostninger m. v. udlagt af Sagsøgerinden vedrørende Ejendommene opført paa Matr. Nr. 11 s af Buddinge og Matr. Nr. 18 cø og 18 hy af Gladsaxe efter Fradrag af Byggelaan og Lejeindtægter.

Sagsøgte har ikke gjort Indsigelser mod Beløbenes Rigtighed, idet han dog med Hensyn til en Post 500 Kr., der ifølge Sagsøgerindens Opgørelse er laant Sagsøgte den 30. Oktober 1937 til Dækning af Udgifter vedrørende Opførelse af Ejendommen paa Matr. Nr. 11 s Buddinge, har bemærket, at Beløbet er laant Kaj Thorup og ikke Sagsøgte, hvorhos Sagsøgte har hævdet, at Sagsøgerinden uberettiget har ladet Thorup bo gratis i 15 Maaneder i en Lejlighed i en af de oftnævnte Ejendomme, af hvilken Lejlighed Lejeværdien var 85 Kr. maanedlig, og at en anden Lejlighed, hvis Værdi var 65 Kr. maanedlig ved Sagsøgerindens Forsømmelse har staaet ledig i 15 Maaneder.

Herefter kunde Sagsøgerindens direkte Krav højst andrage 6951 Kr. 60 Øre med Fradrag af 500 Kr. eller 6451 Kr. 60 Øre, og det Krav, for hvilket hun kun kunde kræve Adgang til Fyldestgørelse i Ejen-

dommene, højst 4996 Kr. 32 Øre med Fradrag af 2250 Kr. eller 2746 Kr. 32 Øre.

Sagsøgte har ikke i og for sig villet bestride, at Sagsøgerinden havde Ret til i Anledning af Byggerierne m. v. at søge sig fyldestgjort i de seks Ejendomme for de Udlæg, hun havde afholdt, men udtalt, at han ikke var pligtig at taale Dom derfor.

Sagsøgerinden har til Støtte for sin Paastand anbragt, at Sagsøgte har forpligtet sig til at financiere de omhandlede Byggerier, men misligholdt denne Forpligtelse ved ikke at indfri forfaldne Prioritetsydelser i Ejendommene, hvorfor han maa hæfte for de derved forvoldte Udgifter, ligesom han er pligtig til at betale Bygge- og Administrationsomkostninger Ejendommene vedrørende. Yderligere henviser hun til, at hun har foretaget Udlæg til Byggeforetagender efter Marts 1938 ifølge Sagsøgtes direkte Opfordring.

Sagsøgte har bestridt direkte eller indirekte at have paataget sig nogen Financieringsforpligtelse med Hensyn til Byggerierne og har angaaende Modkravet anført følgende:

I Tiden forud for Begyndelsen af Juni 1937 har Sagsøgte i større eller mindre Beløb udbetalt 4522 Kr. til Byggeforetagender, i hvilke Meyer og Thorup var interesserede. Disse Penge er tabt, og da Sagsøgerinden »havde med de paagældende Foretagender at gøre«, om hvilke hun vidste eller burde vide, at de ikke frembød nogen Sikkerhed for Laan, samt da Udbetalinger fra Sagsøgte i stort Omfang er sket ifølge Transporter noterede af Sagsøgerinden eller i al Fald i Tillid til Udtalelser og Attester fra hende, maa hun være ansvarlig for det som Følge af Udbetalingerne lidte Tab.

Efter at Aftalen om Sagsøgerindens Samarbejde med Sagsøgte, Thorup og Meyer omkring den 1. Juni 1937 var truffet, har Sagsøgte i Tiden 9. Juni—16. Juli 1937 udbetalt forskellige Beløb, ialt 3881 Kr. 60 Øre, til Byggeriet mod Sagsøgerindens Attestation, hvilke Beløb ogsaa er tabt som Følge af Foretagendernes manglende økonomiske Basis. I Tiden efter Malermester Meyers Udtræden af Byggeforetagenderne og indtil 27. April 1938 har Sagsøgte betalt 18.966 Kr. 88 Øre til Byggerierne paa de tre Ejendomme: Matr. Nr. 11 s Buddinge og Matr. Numrene 18 cø og 18 hy Gladsaxe, hvorhos han dels i December 1937 har betalt 1000 Kr. for et værdiløst Skadesløsbrev hæftende paa Matr. Nr. 11 s af Buddinge og lydende paa 5000 Kr., dels endelig paa Sagsøgerindens Forestillinger om Nødvendigheden heraf har betalt Ydelser af 2. Prioriteterne i 18 cø og 18 hy pr. Juni Termin 1939 med 551 Kr. For samtlige disse Beløb, ialt 28.920 Kr. 48 Øre med Fradrag af Værdien af et Sagsøgte i Haandpant givet Automobil 1000 Kr. maa Sagsøgerinden være ansvarlig for de egentlige Byggeomkostningers Vedkommende, fordi hun havde overtaget Kontrollen med Udbetalingerne rigtige Anvendelse, og for de øvrige Beløbs Vedkommende, fordi hun som Sagfører ved Byggerierne maatte være Sagsøgte som Ikke-Jurist ansvarlig for Forsvarligheden af Udgifternes Afholdelse.

Hovedintervenienten har til Begrundelse af sin Paastand anført, at hun, der var Ejer af de omhandlede 6 Matr. Numre af Gladsaxe gennem Meyer som Generalbefuldmægtiget af praktiske Hensyn forment til-

skødede Sagsøgerinden disse Grunde i Efteraaret 1937, og at Interventionen følgelig, naar Sagsøgerinden er fyldestgjort, er berettiget til at faa dem tilbageskødet.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgerinden og Sagsøgte afgivet Forklaring, hvorhos Bygmester August Johannes Christiansen, Kaj Vilhelm Thorup, Malermester Sophus Meyer, Arkitekt Jørgen Sørensen Hvid og Gas- og Vandmester Jens Peter Jagd Jensen er blevet ført som Vidner.

Sagsøgerinden har bl. a. forklaret, at hun, da man omkring 1. Juni 1937 anmodede hende om at kontrollere Meyers Ugeopgørelser, erklærede, at hun paa Grund af for ringe Kendskab til Byggeforetagender ikke kunde paatage sig at lede de heromhandlede Byggerier og særlig heller ikke paase, at der reelt udførtes tilstrækkeligt Arbejde for de af Meyer opførte Beløb, samt at Sagsøgte erklærede sig indforstaaet hermed. Da hun i Slutningen af Juni fik Mistanke om, at Arbejdet ikke svarede til Udbetalingerne, anstillede hun visse Undersøgelser, og da disse bekræftede hendes Mistanke, gjorde hun Sagsøgte og Thorup bekendt hermed, idet hun derhos erklærede ikke at ville have mere med Byggeriet at gøre. Følgen heraf blev, at Meyer udtraadte, medens Thorup og Sagsøgte fortsatte Byggeriet, og Sagsøgerinden indvilgede i at vedblive med sin Virksomhed som hidtil.

Sagsøgerinden har til yderligere Støtte for sit Anbringende om, at Sagsøgte har paataget sig Byggeriernes Finansiering anført, at dette fulgte af hele Forholdet, bl. a. af den Omstændighed, at Sagsøgte — hvad han under Domsforhandlingen har erkendt — var klar over, at Thorup var uden nogensomhelst økonomisk Evne, og at der følgelig paahvilede Sagsøgte Pligt til at stille de til Byggeforetagendernes Gennemførelse nødvendige Midler til Raadighed.

Sagsøgerinden har derhos forklaret, at Sagsøgte i Marts 1938, da han erklærede sig ude af Stand til at betale Ugebeløbene, anmodede hende om at lægge disse ud, hvorfor hun betragtede de herefter af hende foretagne Udbetalinger som sket for Sagsøgtes Regning. Hun vil selv paa dette Tidspunkt kun have været engageret i Byggeforetagendet med ganske ubetydelige Beløb udover de 500 Kr., som hun hævdede at have laant Sagsøgte den 30. Oktober 1937 til Dækning af en Materialeregning vedrørende Byggeriet paa Matr. Nr. 11 s af Budinge. Med Hensyn til denne Udbetaling har hun iøvrigt forklaret, at hun betalte Beløbet efter Sagsøgtes telefoniske Anmodning, og at Sagsøgte først efter Sagens Anlæg har bestridt, at Udlæget er at betragte som et ham ydet Laan.

Med Hensyn til det af Sagsøgte i Sagsøgerindens Paastand krævede Fradrag i Anledning af, at Thorup har boet gratis i en af Ejendommene, har hun henvist til, at hun, hvad der ogsaa fremgaar af Sagen, forgæves har søgt ham udsat ved Fogden.

Sagsøgte, hvis Forklaringer har været usikre og vakkende, og som har oplyst, at han lider af Hukommelsessvækkelse, har forklaret, at han af Meyers og Thorups Udtalelser havde faaet den Opfattelse, at Sagsøgerinden skulde kontrollere, at de af ham til Byggerierne udbetalte Beløb ogsaa rigtigt anvendtes til disse, men at han iøvrigt intet

Holdepunkt har for denne Opfattelse. Han har benægtet, at han, da han i Marts 1938 meddelte Sagsøgerinden, at han ikke kunde fortsætte med sin økonomiske Støtte, bad hende om paa hans Vegne at lægge Beløbene ud.

Selv om Sagsøgerinden som Følge af sit Kendskab dels til Thorups og Meyers økonomiske Forhold, dels til de mellem dem og Sagsøgte om Byggerierne førte Forhandlinger havde Føje til at mene, at Sagsøgte fuldtud vilde financiere de Byggerier, som efterhaanden sattes i Gang i Henhold til de — oprindelig mellem Thorup, Meyer og Sagsøgte, senere mellem Thorup og Sagsøgte — truffne Aftaler, finder Retten det dog betænkeligt at anse det for godtgjort, at Sagsøgte overfor Sagsøgerinden har paataget sig nogen klar Forpligtelse i saa Henseende.

Under Hensyn dels til, at det af det under Sagen oplyste synes at fremgaa, at Sagsøgerinden i nogen Grad varetog Thorups Interesser i Byggeføretagenderne, og til, at hun selv har forklaret at være gaaet ud fra i hvert Fald at kunne faa sine Udlæg dækket af Ejendommens Prioriterings- og Salgsprovenu, findes ej heller den Omstændighed, at Sagsøgte, hvad der efter det foreliggende maa antages, i Marts 1938 anmodede Sagsøgerinden om derefter at afholde de ugentlige Byggeomkostninger, i Mangel af en ganske utvetydig Udtalelse fra Sagsøgtes Side at kunne begrunde en personlig Forpligtelse for Sagsøgte til at refundere Sagsøgerinden de af hende efter det nævnte Tidspunkt foretagne Udbetalinger; i denne Forbindelse skal bemærkes, at Sagsøgerinden i en Skrivelse af 23. Januar 1939 til Sagsøgte har erkendt, at han ikke har lovet at hæfte personlig.

Dog findes det ovenomtalte Beløb af 500 Kr., som Sagsøgerinden hævder den 30. Oktober 1937 efter Sagsøgtes telefoniske Anmodning at have udbetalt til Dækning af en Materialeregning, — idet Sagsøgerindens Forklaring lægges til Grund — at maatte tilkendes hende som personligt Krav mod Sagsøgte.

Hvad angaar et Beløb, stort 67 Kr. 86 Øre, som fremkommer som Underskud paa Administrationen af Ejendommene Matr. Nr. 18 cø og 18 hy af Gladsaxe efter disses Færdiggørelse, findes dette ikke at kunne tilkendes Sagsøgerinden som personlig Fordring mod Sagsøgte.

Hun maa derimod ved Opfordringen til Deltagelse i de om Byggeføretagenderne i Juni og Juli 1937 truffne Aftaler og senere i denne Forbindelse førte Forhandlinger anses for at være engageret ogsaa af Sagsøgte til som Sagfører at udføre dels de forskellige ved Byggerierne foranledigede juridiske Forretninger m. v., dels den ovenomtalte Kontrol med Anvendelsen af Sagsøgtes Udbetalinger til Dækning af Byggeomkostninger. Sagsøgerinden findes herefter for det hende i Anledning af denne Virksomhed ifølge hendes ubestridte Opgørelse tilkommende Beløb 3406 Kr. 57 Øre at have erhvervet en personlig Fordring mod Sagsøgte.

Da Thorups Ret til at bebo den oftnævnte Lejlighed afhang af det — ikke tilstrækkeligt belyste — Forhold mellem ham og Sagsøgte, som Sagsøgerinden ikke havde nærmere Kendskab til, har Sagsøgerinden ved at begære Fogdens Bistand til Thorups Udsættelse af Lejligheden efter Omstændighederne foretaget, hvad der i saa Henseende maatte

paahvile hende; da det derhos ikke er godtgjort, at hun har gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse med Hensyn til Udlejningen af den af Sagsøgte nævnte ledige Lejlighed, kan der ikke paa Grund af, at Lejebeløbet for de paagældende Lejligheder ikke er indgaaet i det omhandlede Tidsrum, hjemles noget Fradrag i Sagsøgerindens Krav.

For det samlede Sagsøgerinden tilkommende Beløb 11.947 Kr. 92 Øre med Renter maa hun endelig være berettiget til at søge sig fyldestgjort i de i Paastanden omhandlede seks Ejendomme.

Hvad Sagsøgte Modkrav angaar, er det vel under Sagen oplyst, at Sagsøgerinden forud for hendes Overtagelse i Begyndelsen af Juni 1937 af Kontrollen med Meyers Ugeopgørelser i et vist Omfang har noteret Transporter fra Meyer og Thorup til Sagsøgte paa Dele af Entreprisesummer vedrørende visse Byggerier, medens det ikke paa nogen Maade under Sagen er oplyst, at hun har foretaget nogen Overnotering af de paagældende Entreprisesummer eller givet Sagsøgte nogen Garanti for Foretagendernes Soliditet, tilsidesat sine Forpligtelser eller iøvrigt udvist noget til Erstatning forpligtende Forhold. Der vil derfor ikke kunne paalægges Sagsøgerinden noget Ansvar for saa vidt de af Sagsøgte mod Transporterne udbetalte Beløb er gaaet tabt.

Det er heller ikke oplyst, at Sagsøgerinden med Hensyn til de senere af Sagsøgte til Byggeforetagenderne paa Matr. Nr. 11 s Budginge, 18 cø og 18 hy af Gladsaxe skete Udbetalinger har tilsidesat de hende paahvilende Forpligtelser eller har foranlediget ham til Udbetalinger paa en saadan Maade, at hun derved har paadraget sig noget økonomisk Ansvar overfor Sagsøgte.

Sagsøgerinden vil derfor være at frifinde for Modkravet.

Da Rigtigheden af Opgørelsen af Sagsøgerindens Krav med de ovennævnte Undtagelser er ubestridt, vil Sagsøgte være at tilpligte til at taale, at Sagsøgerinden for et Beløb af 8041 Kr. 41 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 3423 Kr. 14 Øre fra 5. Marts 1940, af 1573 Kr. 18 Øre fra 18. Juni 1940 og af Resten fra Stævningens Dato den 2. December 1939, i fornødent Omfang søger sig fyldestgjort i Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn ved Salg bedst muligt af disse Ejendomme, samt tilpligte efter Sagsøgerindens Valg enten at betale Sagsøgerinden 3906 Kr. 51 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 2. December 1939 mod, at Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn i det Omfang, hvori de ikke har tjent Sagsøgerinden til Fyldestgørelse af fornævnte Beløb 8041 Kr. 42 Øre med Renter som angivet uden Ansvar og uden Udgift for Sagsøgerinden stilles til Sagsøgte Disposition, eller at taale, at Sagsøgerinden (foruden for fornævnte Beløb 8041 Kr. 41 Øre med Renter som angivet) for 3906 Kr. 51 Øre med Renter som angivet, i fornødent Omfang søger sig fyldestgjort i Ejendommene Matr. Nr. 18 cø, 18 ht, 18 hu, 18 hv, 18 hx og 18 hy af Gladsaxe By og Sogn ved Salg bedst muligt af disse Ejendomme, mod at Ejendommene i det Omfang, hvori de ikke har tjent Sagsøgerinden til Fyldestgørelse af 11.947 Kr. 92 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 6951 Kr. 60 Øre fra 2. December 1939, af 3423 Kr. 14 Øre fra 5. Marts 1940

og af 1573 Kr. 18 Øre fra 18. Juni 1940, uden Ansvar og uden Udgift for Sagsøgerinden stilles til Sagsøgte Disposition.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden 1000 Kr.

Hvad Hovedintervenientens Paastand angaar, findes hendes og Sagsøgte indbyrdes Forhold med Hensyn til de i Sagen omhandlede Ejendomme og Byggerier ikke saaledes oplyst, at Intervenientens Paastande vil kunne tages under Paakendelse. Sagen vil derfor for saa vidt være at afvise, medens Sagens Omkostninger i Forhold til Intervenienten efter Omstændighederne findes at burde ophæves.

For Udeblivelse fra den befalede Forligsmægling vil Sagsøgte til Statskassen have at bøde 20 Kr. og i Mangel af Bødens Erlæggelse være at hensætte i Hæfte i 2 Dage.

Onsdag den 21. Maj.

Nr. 129/1940. I/S **Maglegaard** (Bierfreund)

mod

Murermester **Henry Palsgaard Jensen** (Gelting efter Ordre).

(Ophævelse af en Handel om en Parcel m. v.).

Østre Landsrets Dom af 1. Juni 1940 (V Afid.): Den mellem Sagsøgte I/S Maglegaard og Sagsøgeren Murermester Henry Palsgaard Jensen afsluttede ved Skøde af 9. Maj, lyst 2. Juni 1939 fuldbyrdede Handel om Ejendommen Matr. Nr. 3 ny af Buddinge, Søborggaard Sogn, bør være ophævet. Sagsøgte bør derhos inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse til Sagsøgeren udlevere det af denne til Sagsøgte den 9. Maj 1939 udstedte Pantebrev, stort 9000 Kr., med Pant i ovennævnte Ejendom, og til Sagsøgeren betale 8953 Kr. 74 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. April 1940, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 700 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten udover det for Landsretten anførte gjort gældende, at det ved Nordre Birks Rets Dom med Urette er fastslaaet, at det af Indstævnte paabegyndte Byggeri var i Strid med den Parcellen paahvilende Servitut.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Appellanten har vægret sig ved at medvirke til Paaanke af nysnævnte Dom og navnlig nægtet at deltage i Udgifterne herved.

Efter de af Forretningsfører Lutz ved Salgsforhandlingerne fremsatte Udtalelser og Ordene i Skødet: »Den ligger ved Søborg Magle Torv« maatte Indstævnte være berettiget til at gaa ud

fra, at den købte Parcel ikke omfattedes af den Servitutbestemmelse, hvorefter der paa en Parcel kun maa opføres Beboelseshuse med højst to Lejligheder og to Beboelseslag, og det kan herefter ikke bebrejdes Indstævnte, at han paabegyndte Byggeriet, uanset at det af Bygningsinspektoratet var meddelt ham, at dette skete paa egen Risiko.

Under de foreliggende Omstændigheder findes Interessentskabets Vægning ved at deltage i Retsagen om Servitutens Forstaaelse at maatte komme Interessentskabet til Skade, hvorved bemærkes, at det havde saa meget mere Grund til at medvirke, som det har Ansvar for, at Servitutbestemmelserne er uklart affattede.

Herefter maa det for nærværende Sag blive uden Betydning, at Indstævnte ikke paaankede Dommen til højere Ret.

Efter det anførte maa Appellanten være pligtig at erstatte Indstævnte Omkostningerne ved den tidligere Retssag og Udgifterne ved det paabegyndte Byggeri samt det Tab af Fortjeneste, som Indstævnte har lidt ved, at Handlen ikke er blevet gennemført, og Dommen vil saaledes efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, dog at det tilkendte Beløb, idet Erstatningen for tabt Fortjeneste findes at burde bestemmes til 1500 Kr., vil være at nedsætte til 7453 Kr. 74 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det Indstævnte Murermester Henry Palsgaard Jensen tilkommende Beløb bestemmes til 7453 Kr. 74 Øre.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Appellanten I/S Maglegaard 250 Kr.

Det idømte at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 9. Maj 1939, lyst 2. Juni 1939, solgte Sagsøgte I/S Maglegaard, bestaaende af Borgmester Arne Sundbo og Forretningsfører Robert Lutz, til Sagsøgeren Murermester Henry Palsgaard Jensen den ubebyggede Parcel Matr. Nr. 3 ny af Buddinge, Søborggaard Sogn, Sokkelund Herred, af Areal efter Kortet 2333 m².

Om Parcelen, der i 1922 var udstykket fra Matr. Nr. 3 a af Buddinge, hedder det i Skødet: »Den ligger ved Søborg Magle Torv.«

I Skødets Post 1 opregnes forskellige Parcelen paahvilende Forpligtelser, derunder nogle Servitutter, der var paalagt Ejendommen ved

en den 1. Juni 1921 læst Deklaration udstedt af Ejerne af Matr. Nr. 2 a, 3 a, 3 f og 77 af Buddinge, »Maglegaard kaldet«.

I denne Deklaration, hvorved de deri nævnte Servitutter paalægges de nævnte Matr. Nr. og de derfra udstykkede Parceller indtil Udgangen af 1960, hedder det bl. a.:

»Af hver enkelt Parcel maa højest en Fjerdedel bebygges. Der maa kun opføres Beboelseshuse med højest to Lejligheder paa en Parcel, ligesom der kun maa opføres to Beboelseslag. Herfra undtages dog de Grunde ved Torvet, der bliver udlagt og solgt til Bebyggelse med Forretningshuse, idet der her maa være tre Beboelseslag: Stue, første Sal og Tagetage.

— — — Der maa heller ikke drives Handelsvirksomhed, som kræver Næringsadkomst — — — paa Parcellerne eller i de paa dem opførte Huse, idet saadan Handelsvirksomhed er henvist til det paa Arealet udlagte Forretningskvarter omkring Torvet.

Tegningerne til de Huse, der agtes opført paa Arealet, og Husenes Beliggenhed skal godkendes af den nuværende Bestyrelse for Søborg Forskønnelsesforening, de Herrer — — — Robert Lutz — — — hvert enkelt Medlem af Grundejerforeningen har Paataleret.«

Sagsøgeren har berigtiget den i Skødet, Post 2, nævnte Købesum af 11.000 Kr. ved at udbetale 2000 Kr. kontant og udstede Pantebrev for Resten.

Parcellen agtedes af Sagsøgeren bebygget med en Beboelsesbygning i 3 Beboelseslag: Stue, 1. Sal og udnyttet Kvistetage, indeholdende et væsentlig større Antal Lejligheder end de to i Deklarationen nævnte. En af en Arkitekt udarbejdet Tegning blev under Salgsforhandlingerne, der førtes med Forretningsfører Lutz, forevist denne, som erklærede, at Servitutterne ikke var til Hinder for en saadan Bebyggelse. Denne Opfattelse havde han, fordi Parcellen, om den end ikke grænser til Torvet, dog omfattes af et omkring Torvet liggende Areal, som eiter hans, saavel som efter andre tidligere og nuværende Interessentskabsmedlemmers Mening falder ind under de Grunde, der i Deklarationen betegnes som liggende ved eller omkring Torvet.

Den 2. Juni forelagde Sagsøgeren Projektet for Gladsaxe Kommunes Bygningsinspektorat. Da det viste sig ikke at være i Overensstemmelse med Bygningsreglementet, fordi der var regnet med mere end 2 Beboelseslag og med Bebyggelse af mere end $\frac{1}{6}$ af Grunden, indsendte Sagsøgeren den 6. Juni et ændret Projekt, hvor Bygningen var indskrænket til 2 Beboelseslag med ialt 12 Lejligheder, og fik derefter Tilladelse til at sætte Arbejdet i Gang indtil Støbningen, hvilket han ogsaa gjorde.

Bygningsinspektøren sendte Sagen til Udtalelse i den af de fra »Maglegaard« udstykkede Parcellers Ejere dannede Grundejerforening i »Søborgmagle«, der i Skrivelse af 19. Juni afgav en Udtalelse, der i Hovedsagen gik ud paa, at man ansaa den ansøgte Bebyggelse som stridende mod Servitutterne, idet Parcellen overhovedet ikke havde Facade til Torvet og derfor formentlig ikke kunde henhøre under den udvidede Bebyggelse for Parceller ved Torvet.

Samme Dag fik Bygningsinspektøren telefonisk Meddelelse om Grundejerforeningens Standpunkt og tilskrev herefter ligeledes under samme Dato Sagsøgeren under Henviisning hertil med Paalæg om indtil videre at indstille ethvert Byggearbejde paa Ejendommen.

Da nogle Forhandlinger mellem Sagsøgeren og Sagsøgte om en Ordning af Sagen — derunder om Sagsøgerens Køb af en til selve Torvet grænsende Parcel — ikke førte til noget Resultat, og da Sagsøgte iøvrigt vedblivende hævdede den Opfattelse, at den projekterede Bebyggelse ikke stred mod Servitutterne, anlagde Sagsøgeren Sag ved Københavns Amts nordre Birks Ret for borgerlige Sager mod en af Parcelejerne, der tillige var Formand for Grundejerforeningen, og paa-stod ham i disse Egenskaber kendt pligtig at anerkende Sagsøgerens Berettigelse til at udføre den planlagte Bebyggelse. Under Sagen var Sagsøgte indvarslet til at varetage sine Interesser.

Ved den nævnte Rets upaaankede Dom af 8. Februar 1940 blev vedkommende Parcelejer imidlertid frifundet, idet Retten forstod Servitutbestemmelserne saaledes, at den udvidede Bebyggelsesret kun tilkom Ejerne af de Parceller, der havde Facade til det til Torvet udlagte Areal, og som var solgt til Bebyggelse med Forretningshuse.

Herefter har Sagsøgeren anlagt nærværende Sag, hvorunder han har paa-staaet Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at det stedfundne Køb hæves, at tilbagelevere Pantebrevet, at tilbagebetale samtlige for Handlen erlagte Ydelser med Renter 5 pCt. aarlig fra Betalingsdagene og at betale en Erstatning paa 8768 Kr. 74 Øre — subsidiært et mindre Beløb efter Rettens Skøn — med Renter 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 3. April 1940.

Sagsøgtes endelige under Domsforhandlingen nedlagte Paastand gaar ud paa Frifindelse mod, at Handlen annulleres og mod Betaling af Kr. 2639,64, hvilket Beløb fremkommer saaledes:

Den kontant erlagte Del af Købesummen	Kr. 2000,00
Omkostninger ved Skøde	— 239,35
Af Sagsøgeren betalte Ejendomsskatter ialt	— 175,29
Betalte Renter af Pantebrevet	— 225,00

Ialt.. Kr. 2639,64

Sagen drejer sig herefter alene om, hvorvidt der tilkommer Sagsøgeren ren Erstatning.

Det af Sagsøgeren forlangte Erstatningsbeløb, 8768 Kr., bestaar i alt væsentligt dels af Udgifterne i Anledning af det projekterede og paabegyndte Byggeri, ialt Kr. 2889,60, dels af Udgifterne ved den ovenomtalte Retssag, ialt Kr. 424,50, dels endelig af 5000 Kr. for mistet Fortjeneste og Arbejdsspild.

Sagsøgte begrunder Paastanden om Frifindelse for at betale Erstatning med, at Sagsøgte ikke har garanteret Sagsøgeren, at han kunde gennemføre nogen bestemt Bebyggelse, at han var lige saa nær som Sagsøgte til at fortolke Servitutterne, at han paabegyndte Byggeriet paa egen Risiko, og at det skyldtes ham, at en tilfredsstillende Ordning ved Sagsøgerens Køb af en anden Grund ikke blev opnaaet.

For Landsretten er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Fabrikant Robert Lutz og Vidneforklaring af Murermester Peter Jensen.

Da Sagsøgte har solgt Sagsøgeren Parcellen med Stedsbetegnelsen: »Den ligger ved Søborg Magle Torv«, da det Medlem af Interessentskabet, der paa dettes Vegne førte Forhandlingerne om Salget med Sagsøgeren, under disse har faaet Byggeprojektet forelagt og udtalt, at det ikke stred mod Servitutterne, da det ikke kan bebrejdes Sagsøgeren, at han i Tillid hertil og med vedkommende Bygningsmyndigheds Tilladelse har paabegyndt Byggeriet, da det ved den ovennævnte Dom af 8. Februar 1940, som ingen af Parterne har ønsket paaanket, med bindende Virkning for dem maa anses fastslaaet, at den paatænkte Bebyggelse var servitutstridig, og da Sagsøgeren ikke kunde være pligtig til at medvirke til Sagens Ordning ved Køb af en anden Grund, findes Sagsøgte at have givet Sagsøgeren Tilsagn om en Parcel med Udnyttelsesmuligheder, som Sagsøgte ikke har kunnet hjemle ham, og at være forpligtede til at erstatte ham det Tab, han derved kan antages at have lidt.

Herefter findes Sagsøgeren udover det af Sagsøgte anerkendte Beløb, 2639 Kr. 64 Øre, at have Krav ikke alene paa Dækning af Udgifterne ved det paabegyndte Byggeri og af Omkostningerne ved Rets-sagen i nordre Birk, der maa anses anlagt i første Række i Sagsøgtes Interesse, men ogsaa paa en derudover gaaende Erstatning for Tab af Fortjeneste m. v., der findes passende at kunne fastsættes til 3000 Kr.

Der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren ialt Kr. 8953,74 med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 3. April 1940. Ved fornævnte Afgørelse er set bort fra et ikke nærmere godtgjort Beløb: »Andre Omkostninger 40 Kr.«, medens »samtlige for Handlen erlagte Ydelser« maa anses medoptagne i det tilkendte Beløb.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at tilsvare Sagsøgeren med 700 Kr.

Nr. 69/1941.

Rigsadvokaten

mod

Alfred Lauritz Victorius Larsen (Fich),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 161 og § 1, jfr. § 11 i Bekendtgørelse Nr. 291 af 31. Maj 1940.

Dom afsagt af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v. den 22. Oktober 1940: Tiltalte Alfred Lauritz Victorius Larsen betaler inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse 14 Dagbøder à 5 Kr. til Statskassen, der i Mangel af Betaling vil være at aïsons med Hæfte i 14 Dage. Tiltalte udreder Sagens Omkostninger, derunder Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Berendsen, 60 Kr.

Østre Landsrets Dom af 16. December 1940 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen bestemmes til en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 100 Kr., med Forvandlingsstraf af Hæfte i 14 Dage. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører P. Berendsen, udredes af Tiltalte Alfred Lauritz Victorius Larsen. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Ad Forhold I vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 288 af 2. September 1939 § 5, jfr. Lov Nr. 88 af 20. Marts 1940 og Bek. Nr. 291 af 31. Maj 1940 § 11, jfr. § 1.

Ad Forhold II findes Tiltalte under Hensyn til Bestemmelserne i Lov af 2. September 1939 § 3 og Bek. af 31. Maj 1940 § 4 strafskyldig efter Strfl.s § 161.

Herefter vil Underrettens Dom være at stadfæste, dog at Straffen findes at burde bestemmes til 20 Dagbøder paa hver 5 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten vil denne Dom være at stadfæste.

Med Sagens Omkostninger for Højesteret findes der efter Omstændighederne at burde forholdes som nedenfor nævnt.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffen fastsættes til 20 Dagbøder paa hver 5 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Fich 80 Kr. udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Dommænd, tiltales Alfred Lauritz Victorius Larsen ved Statsadvokatens Anklageskrift af 28. September 1940

I.

For Overtrædelse af § 1 i Bekendtgørelse Nr. 291 af 31. Maj 1940 om Rationering af Brændsel ved den 7. Juni 1940 hos forskellige Leve-

randører at have købt 250 kg Briketter uden derfor at aflevere Rationeringsmærker.

II.

For Overtrædelse af Straffelovens § 161 ved i en den 11. Juni 1940 til Rødovre Sogneraads Brændselsudvalg afgivet Begæring om Indkøbstilladelse til Indkøb af Brændsel paa Tro og Love at have erklæret, at han ikke havde nogen Beholdning af Brændsel til Trods for, at han paa daværende Tidspunkt laa inde med 12—15 hl Cinders og 3 hl Nøddekoks.

Tiltalte er født den 13. Marts 1891 og er ved Frederiksberg Birks Rets Dom af 23. Januar 1911 efter Straffeloven af 1866 § 229 4., jfr. tildels § 46, anset med 8 Maaneders Forbedringshusarbejde. — Ved kgl. Resolution af 3. Marts 1916 er Straffen endeligt eftergivet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig, idet han om de 2 Forhold har forklaret:

I.

Den 7. Juni 1940 købte Tiltalte hos 4 forskellige Leverandører 250 kg Briketter uden Aflevering af Rationeringsmærker, som han iøvrigt først fik senere, men han havde i Bladet »Socialdemokraten« for 2. Juni 1940 læst en Artikel, som han forstod og maatte forstaa som indeholdende en Opfordring til omgaaende at sikre sig udenlandske Briketter uden samtidig Aflevering af Rationeringsmærker, og han mener derfor, at han ikke kan gøres ansvarlig i Anledning af de omhandlede Køb af Briketter.

II.

Formentlig den 9. Juni 1940 var Tiltalte paa Rødovre Kommunkontor for at afhente Skema vedr. Brændselsrationeringsmærker. Han oplyste for den paagældende Funktionær, at han havde ca. 500 Briketter og ca. 3 hl Koks, og denne sagde da, at der saa ikke vilde blive trukket noget fra i Mærkerne. Da han underskrev Begæringen af 11. s. M., mente han derfor ikke, at det var nødvendigt at opgive den omhandlede Koks- og Briketbeholdning.

Tiltalte har yderligere forklaret, at han udover den anførte Brændselsbeholdning i Fyrrummet paa sin Bopæl opbevarede 12 hl Cinders, som imidlertid tilhørte en Søstersøn, hvis Navn Tiltalte ikke har villet oplyse. De 12 hl Cinders købte Tiltalte den 12. Juni 1940, altsaa Dagen efter Begæringens Dato, for 60 Kr. af Søstersønnens Hustru, hvis Navn han heller ikke har villet oplyse. Han havde i April 1940 selv flyttet det anførte Kvantum Cinders fra Søstersønnens daværende Bopæl til sit eget Fyrrum.

Færdig fra Trykkeriet den 4. Juni 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 8

Onsdag den 21. Maj.

Der er under Sagen afgivet Forklaring af Tiltaltes Hustru Fru Ebba Larsen, Fru Magna Olsen og hendes Forældre Fru Johanne Christensen og Fabriksarbejder Laurids Christensen, der indtil den 14. Juni 1940 var Lejere hos Tiltalte, samt af Kontorist Aage Hansen paa Rødovre Kommunekontor.

Det fremgaar bl. a. af disse Vidneforklaringer, at der den 14. April 1940 kun var en ganske lille Beholdning Koks i Tiltaltes Kælder, at der derefter 2 Gange og senest den 8. Juni 1940 er set Lastautomobiler komme med fyldte Sække til Tiltaltes Ejendom, og at der umiddelbart efter blev sat Gardiner for Vinduerne til Fyrrummet.

Under Hensyn hertil og til, at Tiltalte, som anført, ikke har villet opgive Navnene paa sin Søstersøn og dennes Hustru, findes det ubetænkeligt at forkaste Tiltaltes Forklaring om sit Køb af de 12 hl Cinders, og der maa herefter gaas ud fra, at Tiltalte ved den oftnævnte Begærings Afgivelse foruden de 250 kg Briketter og 3 hl Nøddekoks havde en Beholdning af 12 hl Cinders.

Med Bemærkning, at det af Tiltalte under Forhold I anførte ikke kan tillægges Betydning, findes Tiltalens Rigtighed i sin Helhed herefter godtgjort, og Tiltalte vil i Medfør af Bekendtgørelse Nr. 291 af 31. Maj 1940 § 11, jfr. § 1, og Straffelovens § 161 være at anse efter Omstændighederne med 14 Dagbøder à 5 Kr. til Statskassen, subsidiært Hæfte i 14 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 22. Oktober 1940 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v., er paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpeelse af den Tiltalte Alfred Lauritz Victorius Larsen idømte Straf.

Tiltalte paastaar under Domsforhandlingen principalt Frifindelse, subsidiært Formildelse.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil denne være at stadfæste, dog at Forhold II henføres under § 11, jfr. § 4 i Bekendtgørelse Nr. 291 af 31. Maj 1940 og at Straffen fastsættes til en Statskassen tilfaldende Bøde, stor 100 Kr., med Forvandlingsstraf af Hæfte i 14 Dage.

M a n d a g d e n 26. M a j.

Nr. 182/1940.

Enkefru **Karen Møller**
(Oluf Petersen efter Ordre)

m o d

Elektriker **Chr. Just** (Jørgensen) og **Finansministeriet** (Kammeradvokaten).

(Erstatning for Tab af Forsørger).

Vestre Landsrets Dom af 18. Juni 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Elektriker Chr. Just, bør til Sagsøgerinden, Enkefru Karen Møller, betale 5100 Kr. og til Hovedintervenienten, Finansministeriet paa Statskassens Vegne, 6900 Kr. tillige med Renter af de tilkendte Beløb 5 pCt. p. a. fra den 7. December 1939, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler Sagsøgte — i Forhold til en Sagsgenstand af henholdsvis 5100 Kr. og 6900 Kr. — de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgerinden samt de Retsafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været gebyrfri for Hovedintervenienten. Sagsøgte betaler derhos til den for Sagsøgerinden ved Sagens Forberedelse og for Landsretten beskikkede Sagfører, Overretssagfører Ejstrup, i Salær 200 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 101 Kr. 40 Øre samt til Finansministeriet i Sagsomkostninger 350 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand med den Ændring, at der ikke tilkendes Finansministeriet Andel i Erstatningen eller dog højest 740 Kr. heraf.

Elektriker Just har paastaaet sig frifundet mod Betaling af et Beløb efter Rettens Skøn, dog ikke over 9000 Kr.

Finansministeriet har paastaaet Dommen stadfæstet.

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke findes at kunne føre til andet Resultat, dog saaledes, at der af Erstatningen 12.000 Kr. vil være at tillægge Appellantinden 7000 Kr., for hvilket Beløb hun ikke skønnes fyldestgjort ved den hende tillagte Enkepension, medens de resterende 5000 Kr. vil være at tillægge Finansministeriet.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

En Dommer, der med Flertallet er enig i at fastsætte den samlede Erstatning til 12.000 Kr., mener, at Maalestokken for Finansministeriets Krav paa Andel i Erstatningen bør være den ved Dødsfaldet forvoldte Forøgelse af Pensionsbyrden overfor

Appellantinden. Da denne Forøgelse efter de for Højesteret foreliggende Oplysninger maa antages at udgøre Forskellen mellem Kapitalværdien af den aktuelle Enkepension pr. Dødsdagen den 5. Juli 1938, 8590 Kr., og Kapitalværdien umiddelbart før dette Tidspunkt af Retten til den eventuelle Enkepension, 2835 Kr., eller 5755 Kr., vil denne Dommer tillægge Finansministeriet dette Beløb, og Appellantinden 6245 Kr., hvormed han anser hende fyldestgjort for den Del af Erstatningen, der ikke modsvares af hendes Pensionsret.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at de Appellantinden, Enkefru Karen Møller, og Indstævnte Finansministeriet tilkommende Beløb bestemmes til henholdsvis 7000 Kr. og 5000 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesterets sagfører Oluf Petersen 200 Kr. og 150 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 5. Juli 1938 væltede Sagsøgte, Elektriker Chr. Just, Aarhus, der kørte paa Motorcykel ad Vejen fra Statens Arbejdshus ved Sønder Omme, til Sønder Omme. Grunden hertil var, at Motorcyklens Bagring, der som Følge af Slid var i uforsvarlig Tilstand, punkterede. Ved Væltningen blev Økonomibetjent Svend Ove Møller, der sad paa Motorcyklens Bagsæde, slynget af Motorcyklen og dræbt.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, Enkefru Karen Møller, Skanderborg, der var gift med fornævnte Økonomibetjent Møller, som da Ulykken indtraf, var ansat i en pensionsgivende Stilling ved Statens Arbejdshus ved Sønder Omme, nedlagt Paastand paa, at Sagsøgte tilpligtes at betale hende i Erstatning for Tab af Forsørger 20.000 Kr., subsidiært et ved Rettens Skøn fastsat Beløb, tillige med Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. p. a. fra den 7. December 1939, indtil Betaling sker, og saaledes, at et ved Rettens Skøn fastsat Beløb — højst 6900 Kr. af det tilkendte tillægges Finansministeriet paa Statskassens Vegne.

Finansministeriet er paa Statskassens Vegne indtraadt som Hoved-intervenient i Sagen og har under Henvisning til, at Sagsøgerinden, der er født den 16. Juli 1905, som Enkepension efter sin Mand, der var født den 25. Maj 1901, og som det sidste Aar før Ulykkestilfældet havde en Aarsindtægt af ialt 3319 Kr. 44 Øre, oppebærer ialt 474 Kr. aarlig

foruden Reguleringstillæg og midlertidigt Tillæg, anført, at der ved Økonomibetjent Møllers Død er paaført Staten et Tab paa Pensionskontoen, som af Statsanstalten for Livsforsikring paa Grundlag af den gældende Grundgage og Grundpension og uden Hensyn til midlertidige Tillæg er beregnet til 6900 Kr. Finansministeriet har herefter paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale principalt dette Beløb, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn, tillige med Renter af det tilkendte Beløb som i Sagsøgerindens Paastand anført.

Sagsøgte, der erkender at have Ansvaret for Ulykkestilfældet, har paastaet sig frifundet, principalt mod Betaling af 8000 Kr., subsidiært mod Betaling af 9000 Kr.

Det fremgaar af forskellige under Sagen fremlagte Lægeerklæringer, at Sagsøgerinden efter Ulykkestilfældet er i betydelig Grad nervøs, og at hun stadig gaar til Behandling for en Hudsygdom af kronisk Art — psoriasis — der efter hendes Forklaring for Landsretten er blusset op efter Mandens Død.

For Landsretten har Sagsøgerinden som Part forklaret, at hun efter Mandens Død indtil April 1939 drev en Rulleforretning i Vejle, men at hun paa Grund af svigtende Helbred maatte opgive denne Virksomhed, der forøvrigt blev drevet med Tab, og at hun siden 1. Juni 1939 har opholdt sig i Moderens Hjem. Hun har — efter sin videre Forklaring — paa Grund af Nervøsitet ikke kunnet paatage sig anden indtægts-givende Virksomhed end Kirkesang, hvorfor hun oppebærer ialt 80 Kr. aarlig.

Efter alt det foreliggende findes den Sagsøgerinden tilkommende Erstatning for Tab af Forsørger at kunne fastsættes til 12.000 Kr., hvoraf der vil være at tillægge Sagsøgerinden 5100 Kr., for hvilket Beløb hun ikke skønnes fyldestgjort ved den hende tillagte Enkepension, medens de resterende 6900 Kr. tillægges Finansministeriet paa Statskassens Vegne, og Sagsøgte vil derfor være at dømme til at betale disse Beløb tillige med Renter heraf som paastaet.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

T i r s d a g d e n 27. M a j.

Nr. 256/1940. Fodermester **Carl Jensen** som Værge for **Gerda Jensen** (Rode) m o d

Gartner **Niels Jensen** som Værge for **Frida Leonora Jensen** (Poul Jacobsen efter Ordre).

(Erstatning for Skade forvoldt ved et Ulykkestilfælde).

V e s t r e L a n d s r e t s D o m af 28. November 1940 (I Afd.): Sagsøgte, Fodermester Carl Jensen som Værge for Gerda Jensen, bør til Sagsøgeren, Gartner Niels Jensen som Værge for Frida Leonora Jensen,

betale 5848 Kr. 30 Øre tillige med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 20. April 1940, indtil Betaling sker, — af hvilket Beløb 5700 Kr. indrages under Overformynderiets Bestyrelse — samt Sagens Omkostninger med 400 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret er det oplyst, at Gerda er født 29. April 1930 og Frida 17. December 1932, samt at Saksen, hvis Blade er spidse, har en Længde af 20 cm.

Herefter og idet bemærkes, at det med Hensyn til Anvendelsen af Bestemmelsen i Umyndighedslovens § 63, 2. Led, findes at maatte komme i Betragtning, at der var tegnet Ansvarsforsikring for Gerda, stemmer otte Dommere for at stadfæste Dommen i Henhold til de i denne iøvrigt anførte Grunde samt for at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret som nedenfor anført.

Tre Dommere finder, at Gerdas Handling, om end den maa betegnes som skødesløs, tillige i væsentlig Grad er præget af Kejtethed og Mangel paa Erfaring, saaledes at der er Anvendelse for Umyndighedslovens § 63, 2. Led. Hertil kommer, at Frida efter Gerdas Forklaring, der lægges til Grund, findes selv at have udvist Uforsigtighed.

Disse Dommere stemmer herefter for at nedsætte den tilkendte Erstatning med $\frac{1}{3}$.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen betaler Appellanten, Fødermester Carl Jensen som Væрге for Gerda Jensen 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. August 1939 legede den 6-aarige Frida Leonora Jensen med den 9-aarige Gerda Jensen i et Udhus, der hører til Gartnerboligen ved Gaarden Villestrup. Da et Pandebaand, med hvilket Frida havde pyntet sig, under Legen gled ned om Halsen, og da Baandet ikke kunde løsnes, klippede Gerda det over med en i Gartnerboligens Køkken hentet Saks. Idet Gerda herunder førte Saksen saaledes, at den holdtes foran Fridas Ansigt og med Bladenes Spidser pegende opad, blev Fridas venstre Øje ramt af en af Spidserne. Da Ulykken skete, var Fridas Fader paa

Arbejde, og hendes Moder laa og sov til Middag. Straks efter Ulykken kom Frida grædende ind til sin Moder med den ene Haand for Øjet. Da dette saa daarligt ud, blev der kort efter sendt Bud efter en Læge, der konstaterede et lineært Stiksaar i venstre Øjes Hornhinde og foranledigede Frida indlagt paa Kamillianerklinikken i Aalborg. Her blev Øjet fjernet, efter at der under Behandlingen havde dannet sig en Absces i Øjets Glaslegeme. Frida henlaa paa Klinikken fra den 11. August 1939 til den 14. September s. A. og blev under Opholdet forsynet med et kunstigt Øje.

Idet Sagsøgeren, Gartner Niels Jensen, Villestrup, som Værge for Frida Leonora Jensen, har anbragt, at Gerda uagtsomt har tilføjet Frida Stikket i Øjet og derfor er ansvarlig for Uheldets Følger, har han under nærværende Sag paastaet Sagsøgte, Fodermester Carl Jensen, sammesteds, som Værge for Gerda Jensen, tilpligtet at betale ham i Erstatning for

1) forskellige Udgifter til Klinikophold, Sygetransport og Rejser, Medicin og Lægeattester m. m.	148 Kr. 30 Øre
2) Udgifter til Fornylse af det kunstige Øje til Pigens fyldte 20. Aar	450 — 00 —
3) Svie og Smerte.....	800 — 00 —
4) Invaliditet ved Tab af Øjet	6000 — 00 —

ialt 7398 Kr. 30 Øre

subsidiært et ved Rettens Skøn fastsat Beløb, tillige med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 20. April 1940, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale, subsidiært mod Betaling af et mindre ved Rettens Skøn fastsat Beløb.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har de Sagsøgte gjort gældende, at Gerdas Fremgangsmaade ved Overklipningen af Baandet ikke i og for sig var farlig eller unormal, idet Saksens Spidser, for at Hensigten kunde opnaas, ikke behøvede at komme i Højde med Fridas Øjne, men at Faren for, at disse vilde lide Skade, er indtraadt ved, at Frida har bøjet sit Hoved fremad og nedad, idet Gerda skulde til at klippe. Overensstemmende hermed har Gerda forklaret ved en Afhøring til en Politirapport den 4. Januar 1940, hvorhos Sagsøgte ligeledes til en Politirapport har forklaret, at Gerda overfor ham har udtalt sig paa samme Maade. Det blev forgæves af vedkommende Politibetjent forsøgt at faa en Forklaring herom af Frida. Ved Sagens Foretagelse i Retten den 20. August 1940 udtalte Gerda, at hun ikke kunde huske, om Frida, da Ulykken skete, bøjede Hovedet ned mod Saksen, og Frida, at hun ikke kunde huske noget om, hvorledes det gik til.

Selv om det nu efter det saaledes oplyste kunde antages, at Frida har gjort den ommeldte Bevægelse med Hovedet, maa dette anses at være noget, som Gerda i den paagældende Situation maatte være forberedt paa, og Gerda findes herefter ved at gøre Brug af Saksen som sket at have handlet uagtsomt. Der findes derhos ikke at være Holdpunkter for at antage, at Frida ved at inklade sig paa Legen med

Gerda eller ved at finde sig i, at Gerda gjorde Brug af Saksen, har nogen Medskyld i Uheldet. Idet der endelig ikke findes Føje til af nogen af de i Myndighedslovens § 63 nævnte Grunde at nedsætte Erstatningen eller lade den bortfalde, maa Sagsøgte anses pligtig at yde Sagsøgeren fuld Erstatning for den skete Skade.

Hvad dernæst angaar Erstatningens Størrelse, har Sagsøgte ingen Indsigelse gjort mod det under Post 1 indsogte Beløb. Med Hensyn til Post 2 er det oplyst, at der, da det kunstige Øje som Regel ved Slid bliver ujævnt paa Overfladen, hvorved Slimhinden irriteres, maa regnes med, at det maa udskiftes hvert eller hvert andet Aar, samt at et kunstigt Øje for Tiden koster 35 Kr. Herefter findes Erstatningen under den nævnte Post at kunne ansættes til 200 Kr.

Idet derhos Erstatningerne under Post 3 og 4 findes at kunne bestemmes til henholdsvis 500 og 5000 Kr., vil Sagsøgte være at tilpligte at betale Sagsøgeren 5848 Kr. 30 Øre med Renter som paastaet. Af Beløbet bliver 5700 Kr. at inddrage under Overformynderiets Bestyrelse.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 400 Kr.

=====

Nr. 7/1941. **Københavns Overpræsidium** (Trolle)

m o d

Trykluftmester **Christian William Poulsen Holm Jensen** (Bülow efter Ordre).

(Omgørelse af en Resolution angaaende Underholdsbidrag).

Østre Landsrets Dom af 30. December 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Københavns Overpræsidium, bør være pligtig at omgøre sin fornævnte Resolution af 4. September 1940, saaledes at det Tidsrum, for hvilket Sagsøgeren, Trykluftmester Christian William Poulsen Holm Jensen, skal betale Underholdsbidrag til sin fraseparerede Hustru Anna, født Tavet, fastsættes til et Aar at regne fra den 29. April 1939. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 125 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet bemærkes, at det ikke findes at være i Strid med Bestemmelsen i § 68, Stk. 1, i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922, at der er paalagt Underholdsbidrag fra Underrettsdommens Dato, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
 I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bülow betaler Appellanten, Københavns Overpræsidium, 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Byrets Dom af 29. April 1939 blev Sagsøgeren, Trykluftmester Christian William Poulsen Holm Jensen og hans Hustru Anna, født Nikitin (eller Tavet) separerede. I Dommens Konklusion anføres:

»Sagsøgeren Trykluftmester Christian William Poulsen Holm Jensen og Sagsøgte Fru Anna Jensen, født Nikitin, separeres.

Sagsøgeren bør udrede Bidrag, hvis Størrelse fastsættes af Overøvrigheden, til Sagsøgtes Underhold i eet Aar fra denne Doms Dato — — —«

Denne Dom stadfæstedes ved Østre Landsrets Dom i IV A. S. Nr. 207/1939 den 3. Maj 1940.

I Dommens Præmisser anføres:

»Idet derhos den ved Dommen trufne Bestemmelse med Hensyn til Underholdspligten findes at kunne tiltrædes, vil Dommen i det hele være at stadfæste — — —« og i Konklusionen:

»Den indankede Dom bør ved Magt at stande — — —«

Ved Resolution af 4. September 1940 har Sagsøgte Københavns Overpræsidium paalagt Sagsøgeren som Underholdsbidrag til Hustruen »fra den 3. Maj 1940 at regne indtil videre at udrede et Beløb af 10 Kr. ugentlig at erlægge ugevis forud.«

Efter at Sagsøgerens Sagfører havde rettet Henvendelse til Overpræsidiets om Ændring af Resolutionen derhen, at Underholdsbidraget skulde svares for et Aar fra Underrettsdommens Dato den 29. April 1939, fastholdt Overpræsidiets i Skrivelse af 28. Oktober 1940 den trufne Afgørelse, »idet Separationen ifølge gældende Praksis i Tilfælde som det foreliggende først anses for at træde i Kraft fra Landsretsdommens Dato.«

Sagsøgeren har herefter under denne Sag paastaet Sagsøgte dømt til at omgøre fornævnte Resolution saaledes, at det Tidsrum, for hvilket der skal betales Underholdsbidrag, fastsættes til 1 Aar fra den 29. April 1939.

Sagsøgeren har særlig gjort gældende, at selv om det i Praksis er fastslaaet, at nogle af Separationens Retsvirkninger først indtræder fra det Tidspunkt, da endelig Dom i Ankeinstansen er afsagt, kan dette ikke gælde alle Separationens Virkninger; det maa saaledes antages, at Formuefællesskabet og gensidig Arveret er ophørt allerede fra Underrettsdommens Dato, under Forudsætning af Dommens Stadfæstelse; paa tilsvarende Maade maa en Bestemmelse om Begrænsning i den ene

Ægtefælles Underholdspligt overfor den anden som den i Sagen omhandlede være gældende fra Underrettsdommens Dato, naar Dommen stadfæstes, uden at der af Overinstansen træffes nogen Bestemmelse om Ændring i det ved Underrettsdommen fastsatte Tidspunkt for Bidragspligtens Begyndelse.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse, idet det gøres gældende, at Separationsdommen i det hele kun kan faa Virkning fra Ankedommens Dato, hvor ikke særlige Forhold nødvendiggør en modsat Afgørelse; dels maa dette følge af almindelige Regler om Ankes Virkning med Hensyn til det ved Underrettsdommen fastslaaede Resultat, dels vilde det være en meget vanskelig Opgave for Overpræsidiets paa et senere Tidspunkt at fastsætte den bidragspligtiges Underholdsbidrag under Hensyn til hans økonomiske Forhold paa et langt tidligere Tidspunkt.

Der findes imidlertid at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at der ikke i fornævnte Landsretsdoms Præmisser eller Konklusion findes Holdepunkter for at antage, at Begyndelsestidspunktet for den paalagte Underholdspligt skulde være et andet end det i den stadfæstede Underrettsdom fastsatte, hvorfor der vil være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde betale til Sagsøgeren med 125 Kr.

O n s d a g d e n 28. M a j .

Nr. 185/1940.   Direktør **S. Jacobsen** (Rode)

m o d

fhv. Proprietær **N. P. Jensen** (Gamborg).

(Erstatning ved Salg af kastningssmittet Besætning).

Østre Landsrets Dom af 12. Juli 1940 (I Afd.): Sagsøgte, fhv. Proprietær N. P. Jensen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Direktør S. Jacobsen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 400 Kr., som udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

For Højesteret er det oplyst, at der ifølge de paa Nyrupgaard førte Kontrolbøger, der maa antages at have været til Raadighed under Salgsforhandlingerne, i Tidsrummet 1. Oktober 1936 til 30. September 1937 indtraf 17 Tilfælde af Kastning og fra 1. Oktober 1937 til Appellantens Overtagelse af Ejendommen

ialt 5 Tilfælde, det sidste den 19. Marts 1938. Det maa derhos antages, at Landbrugskonsulenten kun har undersøgt Kontrolbogen for sidstnævnte Tidsrum. Efter Appellantens Overtagelse af Ejendommen er der kun indtruffet 3 à 4 Kastningstilfælde. De udmeldte Skønsmænd har erklæret, at Sygdommens akute Stadium var overstaaet den 1. September 1938 samt at Kreaturbesætningen ved Skønsforrettningens Foretagelse den 10. Maj 1940 var i brugsmæssig god Stand med særdeles god Mælkeydelse, ligesom der i Tidsrummet fra den 1. September 1938 til Forrettningens Dato var indtruffet et tilstrækkeligt Antal normale Kælvninger.

Disse Dommere, der tiltræder, at der ikke af Indstævnte kan anses at være afgivet nogen Garanti mod smitsom Kastning, finder, at de af Indstævnte under Salgsforhandlingerne fremsatte Udtalelser om Besætningens Tilstand saavel som den i Skødet optagne Passus ikke med Sikkerhed kan udstrækkes til at angaa noget tidligere Tidsrum end det under Forhandlingerne fremdragne, der omfattes af den af Appellantens Raadgiver undersøgte Kontrolbog. Herefter samt under Hensyn til, at Appellanten paa Grundlag af de meddelte Oplysninger ikke med Føje kunde forvente at modtage en Besætning af bedre Kvalitet og med færre Kastningstilfælde end den leverede, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde samt at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 300 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Ved de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa det anses godtgjort, at den i Dommen nævnte Landbrugskonsulent kun har faaet forevist den paa Nyrupgaard for Tiden efter 1. Oktober 1937 førte Kontrolbog, og at der heller ikke paa anden Maade er givet Appellanten Oplysning om det i det foregaaende Aar og særlig i Foraaret 1937 indtrufne meget betydelige Antal Kastninger, der ifølge en Erklæring af 15. Februar 1941 fra Det veterinære Sundhedsraad maa antages at have været af smitsom Natur. Herefter findes Indstævnte, der efter det foreliggende maatte regne med Muligheden af, at ogsaa de senere i hans Besiddelsestid indtrufne fem Kastningstilfælde skyldtes Kastesmitte, ved sine Udtalelser under Salgsforhandlingerne om, at han ikke ansaa den indtrufne Kastning for alvorlig og ikke større end normalt i en Besætning af den paagældende Størrelse, at have gjort sig skyldig i et til Erstatning forpligtende Forhold.

Idet Appellantens Tab ved den smitsomme Kastning paa Grundlag af den i Dommen nævnte Skønsforretning, en tidligere Skønsforretning samt Det veterinære Sundhedsraads fornævnte Erklæring findes at kunne ansættes til 2500 Kr., stemmer disse Dommere for at tilpligte Indstævnte at betale Appellanten det nævnte Beløb med Renter heraf som paastaet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktør S. Jacobsen, til Indstævnte, fhv. Proprietær N. P. Jensen, med 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 22. Juli 1938 købte Sagsøgeren, Direktør S. Jacobsen, den Sagsøgte, fhv. Proprietær N. P. Jensen tilhørende Landejendom »Nyerupgaard« med tilhørende Besætning bestaaende bl. a. af 70 Malkekøer, 3 Tyre, 16 Kælvekvier, 15 Løbekvier og 17 Kalve. Om Besætningen hedder det i Skødet og den forudgaaende Slutseddel: »Sælgeren oplyser, at der er forekommet Tilfælde af Kalvekastning i Besætningen, dog ikke epidemisk Kalvekastning.« Sagsøgeren overtog Ejendommen den 1. September 1938. Da der forefaldt flere Tilfælde af Kalvekastning i Besætningen, og det i August 1939 konstateredes, at der i et af disse Tilfælde forelaa smitsom Kalvekastning, lod Sagsøgeren i September 1939 foretage en nærmere Undersøgelse ved Indsendelse af Blodprøver af Malkekøerne til Statens veterinære Serumlaboratorium. Undersøgelsen udviste, at ca. 30 af Køerne viste positiv Reaktion for smitsom Kastning. Under nærværende ved Retten for Sorø Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren derefter under Paaberaabelse af, at Sagsøgte dels under de Forhandlinger, der gik forud for Handlens Afslutning, dels ved den anførte Passus i Skødet har afgivet Garanti mod smitsom Kastning, nedlagt den endelige Paastand, at Sagsøgte tilpligtes i Erstatning at betale ham 4240 Kr. med Renter deraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 2. November 1939, til Betaling sker. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet, idet han hævder, at han ikke under Forhandlingerne har afgivet nogen Garanti, men tværtimod erklæret, at han ikke kunde garantere, samt at Bemærkningen i Skødet ikke kan opfattes som en Garantierklæring, men alene som en Udtalelse om, at Kalvekastnings-tilfældene aldrig var forekommet samtidig, men med Mellemrum over hele Besætningen.

Den paastaaede Erstatning er baseret paa en under Sagen afholdt Skønsforretning, hvorunder Besætningens Værdiforringelse som Følge af den forefundne smitsomme Kastning samt Omkostningerne ved at rense Besætningen for smitsom Kastning ved Salg af Besætningen, Desinfektion af Staldene og Indkøb af ny Besætning tilsammen er opgjort til det af Sagsøgeren krævede Beløb. Under Sagens Forberedelse har der været afgivet Forklaringer af Sagens Parter samt Vidneforklaringer af Gaardens Dyrlæge og af forskellige Personer, der har været Sagsøgeren behjælpelige under Forhandlingerne om Købet af Ejendommen.

Det er herved oplyst, at der i Aarene 1936 og 1937 forefaldt saa mange Kastningstilfælde paa Gaarden, at Dyrlægen ansaa Kastningen for smitsom, hvilket sidste han dog ikke er sikker paa, at han gjorde

Sagsøgte bekendt med. Der blev efter Aftale med Sagsøgte foretaget Vaccination paa ca. 15 Løbekvier med gunstigt Resultat. Denne Vaccination vil Sagsøgte have opfattet som en Forsigtighedsforanstaltning. I September 1938 var efter Dyrslægens Opfattelse det akute Stadium af Sygdommen overstaaet, saaledes at kun Eftervirkningen var til Stede, og kun færre Kastningstilfælde indtraadte.

Under Salgsforhandlingerne blev Spørgsmaalet om Kastning fremdraget, Besætningens Kontrolbøger blev forevist en med Sagsøgeren mødende Landbrugskonsulent, og de der opførte Tilfælde af Kastning drøftet, og Oplysning blev givet om den stedfundne Vaccination. Sagsøgte erkender selv at have udtalt, at han ikke ansaa den forefaldne Kastning for alvorlig og ikke større end normalt i en Besætning af den paagældende Størrelse. Han vil endvidere have gjort opmærksom paa, at Besætningen i sin Tid var indkøbt fra forskellige Besætninger, at han som Følge deraf maatte anse det for tvivlsomt, om Besætningen vilde kunne bestaa en eventuel Blodprøve, og at han i hvert Fald ikke vilde give Garanti mod smitsom Kastning. Sagsøgeren og Vidnerne, hvis Forklaringer om, hvad der blev udtalt under Forhandlingerne, er temmelig upræcise, vil derimod have forstaaet Sagsøgtes Udtalelser derhen, at det ikke drejede sig om smitsom Kastning. En udtrykkelig Garanti herfor synes ikke at være forlangt, men Sagsøgeren og et af Vidnerne foruden nedennævnte Ekspeditionssekretær Larsen vil have opfattet Sagsøgtes Udtalelser som en Garanti.

Ekspeditionssekretær Egon Larsen, der har konciperet Skødet og alene var med ved de afsluttende Forhandlinger, har forklaret, at Kastningsspørgsmaalet ogsaa her var paa Tale. Sagsøgtes Udtalelser gik her ud paa, at der forelaa Kastning af og til, men ikke mere end, hvad der var normalt ved en sund Besætning. Man drøftede, hvorledes dette skulde udtrykkes i Sluttedlen, og enedes om at anvende Udtrykket »epidemisk Kastning«, idet man mente, at dette Ord var skarpere end »smitsom«, og Sagsøgerens Ønske netop gik ud paa at faa en Garanti for, at der ikke var smitsom Kastning. Vidnet har ikke selv ment, at der var nogen Forskel paa de to Udtryk, det var i hvert Fald ikke Meningen, at Sagsøgtes Garanti skulde formindskes, og det var Vidnets Opfattelse, at Sagsøgte paa dette Punkt afgav en uforbeholden Garanti. Sagsøgte har heroverfor forklaret, at han ved denne Lejlighed udtrykkelig sagde, at han ikke vilde yde nogen Garanti, og at han overlod den nærmere Formulering til Vidnet, der med Hensyn til dette Forbehold fra Sagsøgtes Side har forklaret, at det efter Vidnets Opfattelse refererede sig til andre Forhold end Kastningen.

Efter de Oplysninger, der under Salgsforhandlingerne saaledes har været fremsat om de paa Ejendommen forefaldne Kastningstilfælde, burde Sagsøgeren have været opmærksom paa Muligheden af, at der forelaa smitsom Kastning, og saafremt han i saa Tilfælde vilde forbeholde sig et Erstatningsansvar, maatte han sikre sig en udtrykkelig Garantierklæring herom fra Sagsøgte. Det kan imidlertid efter det oplyste ikke anses tilstrækkelig godtgjort, at Sagsøgte under Salgsforhandlingerne har afgivet en saadan Garantierklæring, lige saa lidt som det kan antages, at en saadan er indeholdt i den foran omtalte Passus

i Skødet. Der er derhos intet Grundlag for at antage, at Sagsøgte har afgivet urigtige Oplysninger om Karakteren af de forefaldne Kastnings-tilfælde. Sagsøgte vil følgelig være at frifinde for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 400 Kr.

Fredag den 30. Maj.

Nr. 176/1940. Gaardejer **Viggo Smedegaard** (Gelting)
mod

Gaardejer **H. Lindorff Larsen** (Overretssagfører Raaschou).

(Erstatning ved Salg af kastningssmittet Besætning).

Østre Landsrets Dom af 26. Juli 1940 (VI Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Viggo Smedegaard, bør til Sagsøgeren, Gaardejer H. Lindorff Larsen betale 3000 Kr. og Sagens Omkostninger med 500 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin for Landsretten nedlagte Paastand. Indstævnte har paastaet den tilkendte Erstatning forhøjet til 6340 Kr.

De to Tilfælde af Kastning i 1936 forefaldt 30. September (Ko Nr. 31) og 21. December. Tilfældet i 1937 forefaldt 6. Oktober med Ko Nr. 31, der dog tillige maa antages at have frembudt Tegn paa Overlast af et andet Dyr i Besætningen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Erstatningen efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger findes at burde bestemmes til 1500 Kr. og Sagens Omkostninger for Landsretten til 300 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 1500 Kr. og Sagens Omkostninger for Landsretten til 300 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 2. Marts 1938 solgte Gaardejer Viggo Smedegaard Ejendommen Matr. Nr. 5 a af Lille Lyngby By og Sogn, kaldet »Søgaard«, til Gaardejer H. Lindorff Larsen for 60.000 Kr.; med Ejendommen fulgte bl. a. 12 Køer, 1 Kvie, 3 Ungkreaturer og 9 Kalve. I Skødets § 6 hedder det: »Sælgeren garanterer, at der ikke er smitsom Kastning i Kreaturbesætningen, og skal, hvis saadant maatte vise sig i Besætningen indenfor et Aar fra Dato, betale Køberen som Erstatning for det Tab, Køberen derved maatte lide, 500 Kr.«

Omkring den 20. Oktober 1938 kastede en af Køerne (Nr. 31) i Besætningen Kalven, og ifølge Erklæring fra Veterinærdirektoratets Serumlaboratorium viste en Blodprøve Reaktion for Kastningssmitte. Samme Ko havde kastet baade i 1936 og 1937. Da der i November 1938 paany indtraf et Tilfælde af Kastning (Ko Nr. 30) — denne Ko havde ogsaa kastet i 1936 —, lod Lindorff Larsen indsende 14 Blodprøver fra Kreaturbesætningen med det Resultat, at 3 Køer (Nr. 23, 30 og 33) viste positiv Reaktion for smitsom Kastning. En tredie Ko (Nr. 38) kastede i Januar 1939, og der konstateredes smitsom Kastning i Efterbyrdsprøven. En fjerde Ko (Nr. 37) kastede i Begyndelsen af Marts 1939, og der konstateredes Kastningsbaciller i Efterbyrdsprøven; samme Ko kastede paany i November 1939, og en Dyrlæge erklærede, at de kliniske Forhold tydede saa evident paa, at Tilfældet var af smitsom Art, at der ikke blev foretaget nogen bakteriologisk Undersøgelse.

Under nærværende, ved Retten for Frederikssund Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, Gaardejer H. Lindorff Larsen, endeligt paastaaet Sagsøgte, Gaardejer Viggo Smedegaard, tilpligtet at betale ham en Erstatning efter Rettens Skøn, ikke over 15.000 Kr., for hans Tab i Anledning af den paa den købte Ejendom konstaterede smitsomme Kastning.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse mod Betaling af 500 Kr.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført, at han forinden Købet gjorde Sælgeren opmærksom paa, at han ikke vilde købe Gaarden, saafremt der var eller havde været smitsom Kastning i Besætningen, og at Sagsøgte ved Handlens Afslutning alene omtalte et enkelt Tilfælde af Kastning og herom oplyste, at det maatte antages at skyldes Overlast, hvorimod han ikke gav Oplysning om, at der i flere Aar havde været smitsom Kastning paa Gaarden. Det var i Tillid til, at der ikke havde vist sig andre Tilfælde af Kastning, at Garantien blev begrænset til 500 Kr. Sagsøgeren gør gældende, at denne Begrænsning ikke gælder, naar det nu viser sig, at Sagsøgte ikke har givet rigtige Oplysninger om Forholdet.

Sagsøgte har anført, at der vel i Aarene 1929—34 har været smitsom Kastning blandt Besætningen, men siden er der ikke optraadt Kastning i Besætningen udover det ved Handlen omtalte samt 2 Tilfælde i 1936, som han ikke havde Grund til at tro var af smitsom Karakter. Han var i god Tro, da han ved Handlen undlod at give Oplysning om de tidligere Tilfælde af Kastning, og han hævder, at dette ogsaa fremgaar af, at han i 1937 flyttede en betydelig Del af Besætningen fra »Søgaard« til hans nuværende Gaard, som han ved Indkøb

rensede bl. a. for Kastning, og i denne Besætning er der ikke opstaaet Kastning. Det kan under disse Omstændigheder ikke paahvile ham at yde nogen Erstatning udover det i Skødet fastsatte Beløb paa 500 Kr.

Sagsøgeren har som Part forklaret, at han besaa Ejendommen 2 Gange, før han købte den; ved det første Besøg spurgte han Sagsøgte, om der var noget i Vejen med Besætningen, hvortil Sagsøgte svarede Nej. Ved Slutsedlens Underskrift oplyste Sagsøgte, at der var en Ko, der havde kastet, da den gik i en Fold. Sagsøgeren udtalte, at han ikke vilde købe, hvis der var smitsom Kastning. Sagsøgte benægtede, at der var det, og erklærede, at det omtalte Tilfælde skyldtes et Ulykkestilfælde. Sagsøgte udtalte, at de for en Sikkerheds Skyld kunde indføje en Bestemmelse om, at Sagsøgeren skulde have 500 Kr., hvis der viste sig smitsom Kastning.

Sagsøgte har som Part forklaret, at han ikke ved Sagsøgerens 2 første Besøg har hørt, at denne spurgte, om der var noget i Vejen med Besætningen; først under Købsforhandlingerne omtalte han af egen Drift det nævnte Tilfælde af Kastning, og Sagsøgeren spurgte da, om Sagsøgte mente, at der var smitsom Kastning, hvilket han benægtede, idet han udtalte, at han ansaa det for et Ulykkestilfælde; for at faa nærmere Oplysninger blev der telefoneret til en Dyrlæge, der paa Grundlag af de Oplysninger, som han fik, udtalte, at det ikke drejede sig om en smitsom Kastning. Sagsøgeren udtalte ikke under Forhandlingerne, at han ikke vilde købe, hvis der var smitsom Kastning. Sagsøgte havde ikke foretaget sig noget for at konstatere, om de 2 Kastningstilfælde i 1936 skyldtes smitsom Kastning. I December 1936 lod han en Del Kvier vaccinere som en Sikkerhedsforanstaltning, da de skulde i løs Drift.

Forpagter Heegaard har som Vidne forklaret, at Sagsøgte i Foråret 1937 forespurgte ham, om han kunde tage nogle Kvier paa Græs; han indvilgede heri, men et Par Dage før Kvierne skulde paa Græs, sagde Sagsøgte, at det var nok ikke værd, for han havde haft et Par Tilfælde af Kastning.

Sagen har af Parternes Sagførere været forelagt Det veterinære Sundhedsraad, der i en Skrivelse af 16. Maj 1940 har besvaret følgende 2 Spørgsmaal som ved hvert angivet:

1) Maa det antages, at Kreaturbesætningen paa »Søgaard« forinden Salget til Gaardejer Lindorff Larsen ved Slutseddel af 23. Februar 1938 var befængt med smitsom Kastning?

Svar: Ja.

2) Saafremt Spørgsmaal 1 maa besvares bekræftende, ønskes det oplyst, hvorvidt Sælgeren burde være klar over Kastningssmittens Eksistens.

Svar: Efter Raadets Mening burde Sælgeren, navnlig med Henblik paa det Kendskab til den smitsomme Kastning, som han maatte have gennem denne Sygdoms Optræden i Besætningen i Perioden 1929—34, ogsaa have Mistanke til, at de to Kastninger i 1936 — efter hvilke han lod en Del Kvier vaccinere mod smitsom Kastning — saavel som Kastningstilfældet i 1937 var af smitsom Natur, og som Følge heraf burde han ogsaa have regnet med Muligheden af, at Kastningen ikke

var ophørt i Besætningen, da Salget af Ejendommen fandt Sted i Marts 1938.

Sognefoged Hans Jensen og fhv. Gaardejer P. Jørgensen, der af den forberedende Ret er udmeldt til Syns- og Skønsmænd, har i en Skønserklæring af 21. Juli 1939 udtalt:

»Efter Oplysning i Kontrolregnskaberne er det en almindelig Brugsbesætning med ca. 170 kg Smør. Vi kan ikke se, at der med en saa lille Procent Kastning vilde være nogen virkelig Mening i Salg af hele Besætningen og Køb af en anden. Da der efter det oplyste har været lidt Kastning gennem flere Aar, uden at det er kommet til Udbrud i større Udstrækning, kan det næsten ikke tænkes, at det skulde komme nu. Skulde der være Tale om Salg, kan Ungkreaturerne sælges til Slagtning og erstattes med andre, og den Forskel i Værdien kan ikke blive stor. Tilbage er 12 Køer, som skulde afgaa og erstattes med andre. Men da det er gode velfodrede Dyr, vil de have en god Værdi, og der vil vel blive en Forskel ved Indkøb af andre Dyr paa 100 Kr. pr. Stk. De tre Køer, som har kastet, vil, hvis de udsættes, have en Værdi af 250 Kr. pr. Stk., en Forringelse af 100 Kr. pr. Stk. I Driften kan der blive Tale om Salg af Levedyr, det kan vel efter Besætningens Størrelse andrage 2—3 Stk. aarlig, og de kan jo ikke sælges, uden at det maa paatales, at der er Kastning, det er en Forringelse af 75 Kr. pr. Stk. Tilbage er Kastekalvene, som vi anslaa til en samlet Værdi af 80 Kr.

Udgiften til Desinfektion vil andrage Kr. 25 plus Arbejdet.

Ejendommens Forringelse som Følge af smitsom Kastning.

Hvis der kommer en Køber til Ejendommen, og det oplyses for denne, at der er Kastning paa Ejendommen, men det kun er i mindre Grad, vil denne jo alligevel reagere noget og vil have Ejendommen til lidt mindre Pris. Vi mener 3000 Kr.«

Efter det oplyste maa det antages, at der var smitsom Kastning i Besætningen ved Købet. Sagsøgte maatte ved de i 1936 og 1937 indtrufne Tilfælde af Kastning være klar over, at det var sandsynligt, at disse stod i Forbindelse med den smitsomme Kastning, der forud havde været paa Gaarden i flere Aar, og han burde derfor have givet Sagsøgeren, der fremsatte Forespørgsel om smitsom Kastning, nærmere Oplysninger om de tidligere paa Gaarden indtrufne Tilfælde. Herefter findes Sagsøgte — uanset det i Skødets § 6 fastsatte Beløb — at maatte være erstatningspligtig for det Sagsøgeren ved den smitsomme Kastning paaførte Tab, hvilket skønsmæssigt ansættes til 3000 Kr. Med Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Færdig fra Trykkeriet den 11. Juni 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 9

Onsdag den 4. Juni.

Nr. 199/1940. Købmand **Alfred Leopold** og **Varehuset Borgporten A/S** (Jørgensen) mod

Direktør **Carl Davidsen** (Landsretssagfører Kleisby).

(Opgørelse af Værdien af den Indstævnte tilhørende Aktiepost i Selskabet).

Vestre Landsrets Dom af 19. September 1940 (I Afd.): De Sagsøgte, Købmand Alfred Leopold og Varehuset Borgporten A/S, bør een for begge og begge for een til Sagsøgeren, Direktør Carl Davidsen, betale 56.098 Kr. 56 Øre tilligemed Renter 5 pCt. aarlig af 127.598 Kr. 56 Øre fra den 1. Januar 1940 indtil den 16. Februar s. A. og af 56.098 Kr. 56 Øre fra den 16. Februar s. A., indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 2500 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanterne har opfyldt Dommen, forsaavidt angaar et Beløb af 46.485 Kr. 53 Øre med Renter heraf som i Dommen bestemt.

Indstævnte har derefter for Højesteret nedlagt Paastand om, at Appellanterne in solidum tilpligtes at betale Restbeløbet 9613 Kr. 03 Øre — svarende til Halvdelen af de Skatteaaret 1940—41 vedrørende Skatter 19.226 Kr. 07 Øre — med Renter heraf som i Dommen nævnt.

Appellanterne har paastaaet Frifindelse.

Til Dommens Fremstilling føjes:

I § 4 i Kontrakten hedder det — udover det i Dommen anførte — med Hensyn til Opgørelsen af Aktiernes indre Værdi »— — —, dog at Inventaret alene ansættes til 10 pCt. af dettes Indkøbspris, og Varelageret beregnes højst til Indkøbspris ÷ 10 pCt., ligesom Etableringskontoen sættes til 0. Davidsen skal dog mindst have et Beløb paa Kr. 20.000,—, forsaavidt Selskabets Status opgjort paa almindelig Maade ikke viser større

Underskud end Status pr. 31. December 1936 udviste. Beløbet udbetales kontant ved Fratrædelsen — — —«

Det er ikke oplyst, at der ved tidligere Regnskabsopgørelser er afsat noget Beløb til Dækning af Skatter vedrørende det følgende Skatteaar.

Naar henses til, at Virksomheden, som i Dommen anført, efter Overtagelsen af Indstævntes Aktiepost videreførtes, maa det tiltrædes, at der mangler Holdepunkter for at antage, at der ved Ansættelsen af Aktiernes Værdi skulde ske Fradrag for det paagældende Skattebeløb.

Efter det anførte vil Indstævntes Paastand være at tage til Følge.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne in solidum at burde betale til Indstævnte med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Købmand Alfred Leopold og Varehuset Borgporten A/S, børe en for begge og begge for en til Indstævnte, Direktør Carl Davidsen, betale 9613 Kr. 03 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Januar 1940, indtil Betaling sker.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Landsretten bør Dommen ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne en for begge og begge for en til Indstævnte med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgiselse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren, Direktør Carl Davidsen, Aalborg, blev ved en mellem ham og de Sagsøgte, Varehuset Borgporten A/S, sammesteds, for hvilket Medsagsøgte, Købmand Alfred Leopold, Oslo, dengang var Formand, den 19. Marts 1937 oprettet Kontrakt ansat som Direktør i Aktieselskabet, af hvis Kapital han ejede Halvdelen 50.000 Kr., medens den anden Halvdel ejedes eller kontrolleredes af Sagsøgte Leopold. Det hedder i Kontrakten bl. a.:

3.

»Davidsen oppebærer en aarlig Gage paa 10.000 Kr., der udbetales med $\frac{1}{12}$ hver Maaned bagud. — — —

4.

Denne Kontrakt kan fra begge Sider opsiges med 6 Maaneders Varsel til Ophør den sidste i en Maaned — — —

For saa vidt Davidsen opsiges, skal Bestyrelsens Formand afkøbe ham hans Aktiepost i Selskabet til Aktiernes indre Værdi, saaledes som denne af Selskabets Revisor opgøres pr. Fratrædelsesdagen — — —.«

Efter at der i 1939 var opstaaet Uenighed mellem Sagsøgeren og Sagsøgte Leopold, blev det paa et den 20. Juni 1939 aiholdt Bestyrelsesmøde foreslaaet at afskedige Sagsøgeren som Direktør »pr. 31. December d. A. med Fratrædelse den Dag, da Aktiernes indre Værdi er opgjort af Selskabets Revisor og mod kontant Udbetaling af det Direktør Davidsen herefter tilkommende Beløb.« Idet der i Bestyrelsen afgaves 2 Stemmer for Forslaget og 2 Stemmer — derunder Sagsøgerens — mod dette, nægtede Sagsøgeren at modtage Opsigelsen. Der fandt derefter Forhandlinger Sted mellem de to Aktionærgrupper, og ved en den 10. August s. A. dateret Erklæring meddelte Sagsøgeren Bestyrelsens daværende Formand, Disponent Gamborg, at han modtog den ham i fornævnte Bestyrelsesmøde givne Opsigelse »som Direktør i Selskabet pr. 31. December d. A.«. Under en derefter følgende Korrespondance mellem Parternes Sagførere viste det sig, at der var Uenighed mellem Parterne bl. a. med Hensyn til, pr. hvilken Dato Opgørelsen af Aktiernes indre Værdi skulde finde Sted af Hensyn til den Sagsøgeren efter Kontraktens Post 4 tilkommende Udløsning som Aktionær, idet de Sagsøgte hævdede, at det var en Aftale mellem Parterne, at Opgørelsen skulde ske snarest muligt efter Opsigelsens Meddelelse, og derfor krævede en af dem foranlediget, af Revisions- og Forvaltningsinstituttet i København foretaget Opgørelse pr. ultimo Juli Maaned 1939 lagt til Grund, hvilket Sagsøgeren modsatte sig. Endvidere mente de Sagsøgte, at der ved Beregningen af Aktiernes Værdi maatte ske Fradrag for den Skat, der for Skatteaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941 vilde blive paalignet Aktieselskabet af Indtægterne i Kalenderaaret 1939, hvilket Sagsøgeren ogsaa var uenig i.

Sagsøgeren, der fortsat udførte sit Arbejde som Direktør i Selskabet indtil den 10. Februar 1940, da han fratraadte, har derefter under nærværende Sag under Henvisning til en af Selskabets Revisor, Nordjyllands Revisionskontor A/S, Aalborg, pr. 1. Januar 1940 foretaget Opgørelse over Aktiernes indre Værdi under nærværende Sag paa-staaet de Sagsøgte in solidum dømt til Betaling principalt af 56.098 Kr. 56 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. af 127.598 Kr. 56 Øre fra den 1. Januar 1940 indtil 16. Februar s. A. og af 56.098 Kr. 56 Øre fra den 16. Februar s. A., indtil Betaling sker — subsidiært af 24.112 Kr. 39 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. af 95.612 Kr. 39 Øre fra den 1. Januar 1940 indtil 16. Februar s. A. og af 24.112 Kr. 39 Øre fra den 16. Februar s. A., indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet mod Betaling principalt af 15.220 Kr. 86 Øre — tilligemed Renter 5 pCt. af 86.720 Kr. 86 Øre fra den 1. August 1939 til den 16. Februar 1940 og af 15.220 Kr. 86 Øre fra den 16. Februar s. A., indtil Betaling sker — subsidiært af 48.485 Kr. 53 Øre tilligemed Renter 5 pCt. p. a. af 119.985 Kr. 53 Øre fra den 1. Januar 1940 til den 16. Februar s. A. og af 48.485 Kr. 53 Øre fra den 16. Februar 1940, indtil Betaling sker.

Idet Parterne iøvrigt er enige om Udregningen af de Sagsøgeren tilkommende Beløb — hvorved bemærkes, at der pr. 16. Februar 1940 á conto er udbetalt Sagsøgeren 71.500 Kr. — drejer Striden mellem Parterne sig alene om Tidspunktet for Opgørelsen af Aktiernes Værdi og om fornævnte Skattefradrag.

Til Støtte for Paastanden om, at Opgørelsen af Sagsøgerens Tilgodehavende skulde ske pr. 1. August 1939, har de Sagsøgte anført, at det oprindelige Udkast til Opsigelsen lød paa, at Sagsøgeren skulde fratræde straks, og at Meningen med Ændringen i Ordlyden af Opsigelsen — saaledes at den kom til at lyde som ovenfor nævnt — alene var at sikre Sagsøgeren Ret til at forblive i sin Stilling, indtil Opgørelsen, der skulde ske snarest muligt, kunde finde Sted. Ganske vist stemte Sagsøgerens Aktionærgruppe paa Mødet den 20. Juni 1939 mod Opsigelsen ogsaa med dens ændrede Ordlyd, men ved Erklæringen af 10. August s. A. akcepterede Sagsøgeren Opsigelsen uden Forbehold, og denne maa derfor være bindende for ham overensstemmende med den af Forslagsstillerne klart tilkendegivne Hensigt, hvorefter Opgørelse skulde ske snarest.

Der er under Sagen afgivet Vidneforklaringer af Disponent Gamborg og af Landsretssagfører Falkmar, der begge deltog i Mødet den 20. Juni 1939 som Bestyrelsesmedlemmer repræsenterende Sagsøgtes Aktionærgruppe.

Efter Ordlyden af Post 4 i den med Sagsøgeren indgaaede Kontrakt findes det at maatte antages, at der efter Kontrakten tilkommer Sagsøgeren Udløsning som Aktionær efter Opgørelse af Aktiernes Værdi pr. den Dag, der ved Opsigelsen er gjort til Fratrædelsesdag.

Idet derhos Sagsøgeren ved sin oftnævnte Erklæring af 10. August 1939 alene kan antages at have givet Afkald paa den af ham hidtil fremsatte Indsigelse mod Opsigelsen, at den ikke var vedtaget med fornødent Stemmeflertal, og idet det mod Sagsøgerens Benægtelse ikke kan anses for godtgjort, at han paa anden Maade har godkendt Sagsøgtes Krav om Udløsning efter Opgørelse paa noget tidligere Tidspunkt end den 31. December 1939, vil der ikke for saa vidt kunne gives de Sagsøgte Medhold.

Hvad angaar de Sagsøgtes Paastand om, at der ved Opgørelsen af Aktiernes indre Værdi maa ske Fradrag for Skatten for Skatteaaret 1940/41, kan der vel ikke gives Sagsøgeren Medhold, for saa vidt han har gjort gældende, at Spørgsmaalet herom er henlagt til endelig Afgørelse af Revisor, der ikke ved sin Opgørelse har taget Hensyn til nævnte Skattebeløb; naar imidlertid henses til, at der ikke er Spørgsmaal om Ophævelse af det sagsøgte Aktieselskab, men blot om Overtagelse af Sagsøgerens Aktiepost i dette, der videreføres, mangler der Holdepunkter for at antage, at der ved Ansættelsen af Aktiernes Værdi skulde ske Fradrag for et paa Opgørelsens Tidspunkt end ikke paa-lignet Skattebeløb.

Efter alt det saaledes anførte vil Sagsøgerens principale Paastand, mod hvilken Indsigelse ikke iøvrigt er fremsat, være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte in solidum at burde godtgøre Sagsøgeren med 2500 Kr.

Fredag den 6. Juni.

Nr. 234/1940.   Glarmester **J. A. Feldthusen**
(Landsretssagf. Hjuler)

m o d

Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S
(Landsretssagf. Tobiesen).

(Udbetaling af Ansvarsforsikringsbeløb).

Østre Landsrets Dom af 22. Oktober 1940 (V Afd.): Sagsøgte, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Glarmester I. A. Feldthusen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 200 Kr. De idømte Omkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Efter Policens Tekst er Malermester Jepsen forsikret mod det Ansvar, som han ved Driften af sin Virksomhed som Malermester ifølge den ved Forsikringens Tegning gældende danske Ret maatte ifalde for Skadetilføjelse paa fremmed Person eller Ejendom.

I en Policen paaklæbet Seddel angives Ansvarsforsikringens Formaal at være »indenfor de i Policen fastsatte Grænser at dække den sikredes Erstatningsansvar for Skadetilføjelse paa — — — fremmed Ejendom — — — altsaa i saadanne Tilfælde, hvor den sikrede ved Domstolene kan dømmes til at betale Erstatning, men ogsaa kun i saadanne Tilfælde — — —«

I Henhold til Forsikringen, der var tegnet som tiaarig fra den 21. April 1936 at regne, har Indstævnte uden Forbehold udbetalt Jepsen en Erstatning paa 250 Kr. paa Grundlag af en Skadeanmeldelse af 20. Juni 1938 om et Uheld ganske svarende til det her under Sagen omhandlede.

Efter at Appellanten i Efteraaret 1939 havde anmeldt nogle flere Skader ved Sandblæsning, derunder den her omhandlede, opsigde Selskabet i Skrivelse af 31. Oktober 1939 — samtidig med at tage et vist Forbehold angaaende sin Erstatningspligt i et af de anmeldte Tilfælde og anerkende Pligten i et Par andre Tilfælde — Forsikringen til Ophør pr. 14. November 1939 i Medfør af Policebestemmelsernes § 4, hvorefter Selskabet »ved Anerkendelse af en Erstatningsret« kan opsigte Forsikringen med 14 Dages Varsel.

Den 15. November 1939 udbetalte Indstævnte Kr. 231,40 som Erstatning for den Skade, angaaende hvilken der var taget

Forbehold i Skrivelsen af 31. Oktober, mod at Jepsen fraskrev sig Retten til Dækning for den i denne Sag omhandlede Skade.

Af de i Dommen nævnte Klausuler, hvorpaa Indstævnte støtter sin Paastand om Ansvarsfrihed, findes den i Vilkaarenes § 2 b indeholdte ikke at kunne finde Anvendelse i det foreliggende Tilfælde, hvor Jepsens Pligt med Hensyn til Ruderne kun gik ud paa at forebygge, at der under Arbejdets Gang tilføjedes dem Skade ved den Behandling, Facadens Murværk skulde undergives.

Med Hensyn til den almindelig holdte Bestemmelse om Indstævntes Ansvarsfrihed for Erstatningsansvar i Kontraktforhold, bemærkes, at den — bl. a. i Betragtning af Policens Tekst og af det ovenfor om Indstævntes Forretningsgang oplyste — ikke kan antages ubetinget at udelukke Indstævntes Ansvar for Skade, der under et af Forsikringstageren paataget Arbejde rammer Genstande tilhørende hans Medkontrahent. Da Jepsens Ansvar er begrundet i hans eller hans Folks Mangel paa Kynighed eller Agtpaagivenhed ved Udførelse af en forebyggende Foranstaltning som nævnt, og Ansvaret ikke kan antages at have Aftaler mellem ham og Appellanten til nødvendig Forudsætning, findes Klausulen ikke at kunne komme til Anvendelse.

Herefter og idet Kravet om Dækning af det i Dommen nævnte Omkostningsbeløb findes hjemlet ved Forsikringsaftalelovens § 92, 1. Stk., stemmer de nævnte Dommere for efter Appellantens Paastand at paalægge Indstævnte at betale Kr. 2626,00 med Renter som nedenfor anført samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de i den anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, bør til Appellanten, Glarmester J. A. Feldthusen, betale 2626 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra 19. December 1939 af 2326 Kr. og fra 29. August 1940 af 300 Kr.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 17. Maj 1940 blev Malermester Fr. Jepsen dømt til at betale Glarmester J. A. Feldthusen 2326 Kr. med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 19. December 1939 til Betaling sker og i Sagsomkostninger 300 Kr.

Det idømte Beløb 2326 Kr. med Renter var af Feldthuset indsoget under Sagen som Erstatning for Beskadigelse af Ruder i den ham tilhørende Ejendom Rosenørnsallé 63—65 og Bülowvej 38 C, hvilken Skade var sket under en af Jepsen for Feldthuset udført Sandblæsning af Facaden i den nævnte Ejendom.

Af et under Sagen foretaget Syn og Skøn fremgaar, at Ruderne var ødelagt af den ovennævnte Sandblæsning, »idet Ruderne har været skødesløst tildækket med Presenninger, saa Sandet har blæst Glasuren af Glasset — — —«

Malermester Jepsen, der ikke var i Stand til at betale den idømte Erstatning m. v., henviste Feldthuset til at søge Dækning hos Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, hos hvem Jepsen havde tegnet Ansvarsforsikring.

Da dette Selskab har nægtet at betale det krævede Beløb, har Glarmester J. A. Feldthuset som Sagsøger under nærværende Sag paa-staaet Sagsøgte, Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring G/S, dømt til at betale ham det ham ved den ovennævnte Dom tilkendte samlede Beløb af 2626 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 19. December 1939 af 2326 Kr. og 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato i nærværende Sag den 29. August 1940 af 300 Kr.

Sagsøgte har nedlagt Paastand paa Frifindelse.

Efter Proceduren er der Enighed mellem Parterne om, at den nævnte Ansvarsforsikring var i Kraft, da Skaden paa Ruderne skete, og at Sagsøgeren i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 95, Stk. 1, er indtraadt i det Krav, Jepsen i Henhold til Policen maatte have paa Selskabet, ligesom der ikke fra Sagsøgtes Side rejses Indsigelse mod Beløbets Størrelse, udover at Sagsøgte har protesteret mod i Tilfælde af Domfældelse at betale det ovennævnte Omkostningsbeløb af 300 Kr. Det hedder i den ovennævnte Ansvarsforsikringspolice bl. a.:

»§ 2.

Udenfor Selskabets Erstatningspligt falder:

- a) — — —
- b) Skader paa Genstande, — — — der beror hos den sikrede eller som helt eller delvis er under dennes Varetægt eller Behandling. — — —
- c) — — — Erstatningsansvar i Kontraktsforhold — — —«

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført, at Kontrakten mellem ham og Jepsen om Sandblæsningen kun angik Murfladerne, saaledes at Skaden paa Ruderne er en Skade paa Genstande, hvis Behandling ikke omfattes af Kontrakten, i hvilken Forbindelse det maa være uden Betydning, at Skadelidte er Medkontrahent i Kontraktsforholdet. Sagsøgeren har tilføjet, at selv om det maatte antages, at Jepsen havde tilsidesat en ham ifølge Kontrakten paahvilende Pligt til at tildække Ruderne, kan en saadan manglende Opfyldelse af en Forpligtelse af sekundær Art ikke bevirke, at Ansvar for den skete Skade kan betegnes som et Ansvar i Kontraktsforhold, idet der ved et saadant Ansvar først og fremmest sigtes til den Opfyldelsesinteresse en Kontrahent kan blive pligtig til at tilsvare sin Medkontrahent og endvidere den saakaldte negative Kontraktsinteresse.

For saa vidt angaar Bestemmelserne i Policens § 2 b) har Sagsøgeren anført, at Forholdet ikke rammes af disse, da Ruderne i Ejendommen ikke kan siges at have været i den sikredes Besiddelse eller undergivet hans Behandling.

Sagsøgte har til Støtte for sin Paastand anført, at Jepsen ved at have tildækket Ruderne skødesløst har bevirket, at disse ved Sandblæsningen af Murfladerne ødelagdes, og at Pligten til at tildække Ruderne har paahvilet Jepsen ifølge Kontrakten — som et Led af denne — hvorfor Ansvar for den skete Skade, som en adækvat Følge af Tilsidesættelsen af en i Kontrakten begrundet Pligt, maa karakteriseres som et Ansvar i Kontraktsforhold.

Sagsøgte har derhos for saa vidt angaar Bestemmelserne i Policens § 2 b) hævdet, at det foreliggende Tilfælde maa omfattes af disse, idet Ruderne ogsaa maa siges at være under den sikredes Behandling, saaledes at Ansvar for Sagsøgte ogsaa af denne Grund er udelukket.

Retten finder, at den skete Skade efter det oplyste maa anses som en Følge af Skadevolderens Tilsidesættelse af den Pligt til forsvarlig Tildækning af Ruderne i Ejendommen, der paahvilede ham som Følge af hans Overtagelse af de paagældende Facaders Behandling.

Da Sagsøgte herefter i Medfør af Policens § 2 b) og c) er fri for Ansvar, vil Sagsøgte være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 9. Juni.

Nr. 157/1940.   Disponent **Carl Christian Risom Rasmussen**
(Gamborg)

m o d

Fru **Agnes Martha Rasmussen**, født Nielsen (Kemp).

(Ændring i Separationsvilkaar).

Dom afsagt af Odense Købstads Ret for borgerlige Sager den 23. Januar 1940: Sagsøgeren Grosserer Carl Christian Risom Rasmussen og Indstævnte Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, begge af Odense, separeres. Forældremyndigheden over Fællesbarnet Midde Margrethe Risom Rasmussen, født den 4. November 1937 tillægges Sagsøgeren. Sagsøgeren betaler i Separationstiden Underholdsbidrag til Indstævnte efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse, dog ikke udover 3 Aar fra denne Doms Dato. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 29. Juni 1940 (V Afd.): Fællesbarnet Midde Margrethe Risom Rasmussen, født den 4. November 1937 undergives Appellantinden Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen's Forældremyndighed, og bør Indstævnte Disponent Carl Christian Risom

Rasmussen svare Bidrag til Barnets Underhold efter Overøvrighedens Bestemmelse. Iøvrigt bør Underrettsdommen, forsaavidt paaanket er, ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellantinden med 200 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den i Landsrettens Dom omtalte Rapport af 12. Juni 1940 blev af Børneværnsudvalget i Aarhus tilstillet Indstævntes Sagfører med Bemærkning, at »man ikke paa Grundlag af det for Udvalget fremkomne direkte kan anbefale eller fraraade, at der træffes anden Bestemmelse om Forældremyndigheden end sket ved Dommen af 23. Januar 1940.«

Det bemærkes, at Barnet siden den 23. Juli 1939, da Parternes Samliv ophørte, til Stadighed har haft Ophold hos Appellanten.

Efter de foreliggende, tildels efter Dommen tilvejebragte Oplysninger findes det bedst stemmende med Barnets Tarv, at Forældremyndigheden tillægges Appellanten, og Underrettens Dom vil derfor, saavidt Anke er rejst, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret betaler Indstævnte, Fru Agnes Martha Rasmussen, født Nielsen, til Appellanten, Disponent Carl Christian Risom Rasmussen, med 600 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Parterne i nærværende Sag Grosserer Carl Christian Risom Rasmussen og Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, begge af Odense, indgik Ægteskab den 29. Januar 1935.

Der er i Ægteskabet et Barn Midde Margrethe Risom Rasmussen, født den 4. November 1937.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren principalt paastaet Ægteskabet opløst ved Skilsmisse i Medfør af § 59 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning; subsidiært har Sagsøgeren nedlagt Paastand paa Separation i Medfør af § 53 i samme Lov, 2. Stk., i begge Tilfælde paa Vilkaar, at Forældremyndigheden

over Fællesbarnet tillægges Sagsøgeren samt at han fritages for at svare Underholdsbidrag til Indstævnte.

Indstævnte har paastaaet sig frifundet.

Der er under Sagen afgivet Forklaring af Parterne, af Repræsentant Ingvard Christensen, af Malermester Alfred Viran og Hustru Elfrida og Datter Elise, af Sagsøgerens Fader Grosserer Jens Rasmussen, af Fru Carla Andersen, af Fru Marie Petersen og af Frøken Inge Hansen og hendes Moder Fru Marie Hansen, alle af Odense.

Af de afgivne Forklaringer fremgaar, at Forholdet mellem Ægtefællerne ofte har været daarligt og nu maa anses for ødelagt. I 1938—1939 har Indstævnte undertiden været sammen med Repræsentant Ingvard Christensen, hvem hun kendte fra før Ægteskabet. Det er oplyst, at Indstævnte to Gange har besøgt nævnte Christensen paa han Værelse i Dronningensgade Nr. 9. Ved sidste Besøg den 23. Juli 1939 om Formiddagen laa Christensen i Sengen kun iført Pyjamas.

Indstævnte har bestridt at have haft Samleje med Repræsentant Ingvard Christensen, ligesom hun bestrider nogen Sinde at have kysset ham. Naar hun kom sammen med ham, skønt Sagsøgeren var imod dette, skyldtes det, at hun følte sig ensom og forladt, idet Forholdet til hendes Mand var daarligt, og idet hun ikke længere havde Tillid til Familien Viran, med hvem hun kom meget sammen. Indstævnte hævder, at Grunden til det daarlige Forhold til Sagsøgeren skyldtes, at hun var blevet Uvenner med Sagsøgerens Fader, der havde stor Indflydelse over Sagsøgeren og blandede sig ind i Ægtefællernes Forhold.

Repræsentant Ingvard Christensen har forklaret, at han lærte Indstævnte at kende for ca. 7 Aar siden i Aarhus, idet hun var Veninde med en ung Pige, Vidnet da »gik med«. Da Vidnet for 1½ Aar siden kom til Odense, mødte han tilfældigt Indstævnte, og siden har de truffet hinanden af og til og en Gang drukket Kaffe sammen og en anden Gang været i Biografen sammen. Vidnet har bestridt at have kysset Indstævnte eller at have haft Samleje med hende.

Malermester Viran og Hustru, der har kendt Parterne i 4 Aar og er kommet meget i deres Hjem, har forklaret, at Forholdet mellem Ægtefællerne udviklede sig daarligt og tillægger Indstævnte Skylden herfor, ligesom de ikke mener, at Indstævnte passede Barnet saa godt, som hun burde.

Frøken Elise Viran har forklaret, at hun har kendt Parterne i 2 Aar og er kommet næsten daglig i deres Hjem. I Sommeren 1939 begyndte hun i særlig Grad at iagttage Indstævnte, idet hun mente, at hun var Sagsøgeren utro. Vidnet hævder at have paahørt telefoniske Aftaler mellem Indstævnte og Repræsentant Christensen og paastaar, at Indstævnte har sagt til hende, at der havde været saa meget mellem Christensen og hende, som der kunde være.

Flere Vidner har forklaret, at Indstævnte passede Barnet godt og holdt Hjemmet i Orden.

Efter det oplyste findes det vel godtgjort, at Indstævnte har gjort sig skyldig i usømmeligt Forhold, men ikke i Ægteskabsbrud eller andet usædeligt Forhold, der kan sidestilles dermed, hvorfor Sagsøgerens Paastand om Skilsmisse ikke kan tages til Følge. Da Forholdet

mellem Ægtefællerne maa anses for ødelagt paa Grund af dyb Uoverensstemmelse, uden at Uoverensstemmelsen hovedsagelig findes at skyldes Sagsøgerens Forhold, vil der være at give Dom til Separation i Medfør af § 53, 2. Stk., i nævnte Lov.

Forældremyndigheden over Fællesbarnet findes at burde tillægges Sagsøgeren, idet der ikke under Sagen er oplyst nogen Omstændighed, hvorefter han skulde være mindre egnet til at opdrage Barnet, og idet Retten finder, at Indstævntes Optræden og hendes Forhold til Repræsentant Ingvard Christensen i nogen Grad synes at vidne om, at hun har haft større Interesse i at more sig end i at passe sit Hjem og Barn.

Der paalægges ikke Indstævnte nogen Pligt til for Tiden at svare Underholdsbidrag til Barnet.

Da Indstævnte, selv om hun ved Boets Deling vil faa udbetalt ikke ubetydelige Beløb, maa antages ikke i de første Aar selv at kunne skaffe sig et efter sine Livsforhold tilstrækkeligt Underhold, og da Sagsøgeren maa antages ved manglende Forstaaelse ogsaa at have haft Skyld i Forholdets Ødelæggelse, vil Sagsøgeren have at svare Underholdsbidrag til Indstævnte efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse, dog at Bidragspligten under Hensyn til Indstævntes egen Skyld og Ægteskabets ret korte Varighed vil være at begrænse til Separationstiden og ikke udover 3 Aar fra denne Doms Dato.

Sagens Omkostninger ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Odense Købstads Ret for borgerlige Sager den 23. Januar 1940 og er af Appellantinden Fru Agnes Martha Rasmussen, f. Nielsen, paaanket her til Retten med Paastand om, at Vilkaarene for Separation ændres derhen, at Forældremyndigheden over Barnet tillægges hende, og at Indstævnte Disponent Carl Christian Risom Rasmussen tilpligtes at betale Bidrag til Appellantinden og Barnet efter Overøvrighedens Bestemmelse.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

I en gennem Appellantindens Sagfører indhentet Rapport af 12. Juni 1940 til Aarhus Børneværn hedder det bl. a.:

»I Anledning af ovenstaaende har jeg D. D. aflagt Besøg hos Moderen, der som anført bor hos sine Forældre, Bygningssnedker Hans Nielsen og Hustru, som bor i eget Hus i en ret stor 2 V. Lejl. plus Soveværelse i Kælderetagen. Hjemmet er ordentligt og velholdt og giver Indtryk af, at Forældrene er jævnt godt stillet økonomisk. Hr. Nielsen har Arbejde hos Tømrer Max Petersen.

Fru Nielsen erklærer, at Datteren udmærket kan blive boende, ogsaa hvis hun faar Barnet, og at der kan bydes Barnet bedre Forhold med Hensyn til Legekammerater og Udendørsliv. Der hører Have til Huset. Tilsyneladende ser baade Moderen og Mormoderen med Forventning hen til, at Barnet overlades førstnævnte.

Moderen har ingen Beskæftigelse, men henviser til, at hun tidligere har lært at sy og maaske kan skaffe sig Syarbejde hjemme eller ude. Hun har saaledes opgivet at blive Lærerinde.

— — —
Saa vidt jeg kan skønne, vil der blive budt Barnet gode Forhold hos Moderen, saalænge denne bliver hos Forældrene.«

Herefter og da det iøvrigt med Hensyn til Barnets Alder og Køn maa anses bedst stemmende med dettes Tarv, at det undergives Appellantindens Forældremyndighed, vil hendes Paastand herom være at tage til Følge, ligesom Indstævnte vil have at svare Bidrag til Barnet som paastaaet.

Med disse Forandringer vil Dommen, hvis øvrige Bestemmelser — forsaavidt de foreligger til Prøvelse — i Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten vil Indstævnte have at betale til Appellantinden med 200 Kr.

Tirsdag den 10. Juni.

Nr. 246/1939. Glarmester **A. Andersen** (Stein efter Ordre)

mod

A/S **H. P. Lillelund** (Selv).

(Betaling af Skyld ifølge Forlig).

Østre Landsrets Dom af 17. Maj 1938 (V Afd.): Sagsøgte, Glarmester A. Andersen, bør til Sagsøgeren, A/S H. P. Lillelund, betale de paastævnte 6611 Kr. 85 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. April 1938, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 300 Kr. At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse mod Betaling af et ved Rettens Skøn fastsat Beløb, mest subsidiært Frifindelse mod Betaling af 5054 Kr. 50 Øre.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet, dog saaledes, at det ham tilkendte Beløb efter en i Sagen foretaget Revision ned sættes med 1557 Kr. 40 Øre til 5054 Kr. 45 Øre.

Appellanten gør gældende, at han har indbetalt Beløb til Indstævnte, uden at de er blevet krediteret ham i Indstævntes Bøger, og at han, da han den 1. September 1937 vil have taget fornødent Forbehold, derfor har Krav paa en yderligere Ned sættelse af Beløbet 5054 Kr. 45 Øre. Da Appellanten imidlertid ikke har ført noget Bevis for sine Anbringender, vil der ikke kunne tages noget Hensyn til disse.

Forsaavidt Appellanten under Domsforhandlingen endelig til Støtte for sin principale Paastand har gjort gældende, at Bestemmelsen i Retsplejelovens § 578, Stk. 2, bør bringes til Anvendelse med Hensyn til Indstævntes Overtagelse paa Tvangsauktion den 9. September 1939 af Appellantens Ejendom Matr. Nr. 2 ac af Øverød By, Søllerød Sogn, saaledes at Indstævntes mulige Tilgodehavende hos Appellanten anses helt eller delvis dækket derved, findes denne Del af Sagen i Medfør af Retsplejelovens § 407 ikke at kunne tages under Paakendelse her for Retten.

Som Følge af det anførte vil Dommen være at stadfæste, dog at Beløbet nedsættes til 5054 Kr. 45 Øre.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Højesteret findes der at burde forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Beløbet nedsættes til 5054 Kr. 45 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Der tillægges Højesteretssagfører Stein i Salær og Godtgørelse for Udlæg for Højesteret 200 Kr. og 391 Kr. 43 Øre, der udredes af det Offentlige.

Det indømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, A/S H. P. Lillelund, Sagsøgte, Glarmester A. Andersen, dømt til Betaling af 6611 Kr. 85 Øre, som han skal skyldes Sagsøgeren til Rest ifølge Forlig af 1. September 1937 og 12. Oktober 1937 med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 1. April 1938.

Da Sagsøgte, skønt lovlig stævnet, ikke har givet Møde ved den i Sagen berammede Domsforhandling, vil der være at give Dom efter den af Sagsøgeren derom nedlagte Paastand, der stemmer med hans mundtlige Fremstilling, mod hvilken intet er fundet at indvende.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 300 Kr.

Torsdag den 12. Juni.

Nr. 264/1940. Fabrikant **Carlo Rose** (Gamborg efter Ordre)
m o d

Grosserer **Johs. W. Dahlstrøm** (Landsretssagf. Tobiesen).

(Spørgsmaal om Indstævntes Ret til at afhente en i Appellantens
Ejendom installeret Bageovn).

Østre Landsrets Dom af 18. December 1940 (V Afd.): Sagsøgte Fabrikant Carl Rose bør anerkende Sagsøgeren Grosserer Johannes W. Dahlstrøms Ret til at afhente den i Sagsøgtes Ejendom Dianavej 6, Rødovre, beroende 2 × 9 Pladers Danica Bageovn mod en Sikkerhedsstillelse af 500 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte Sagsøgeren 400 Kr. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage fra nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ti Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin Frifindelsespaastand.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet:

Ni Dommere bemærker følgende:

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Ovnens Fiernelse, hvorved alene Røranlæget til en Værdi af ca. 3000 Kr. vil komme Indstævnte til Gode, som Følge af den Maade, hvorpaa Ovnen er indbygget i Ejendommen, vil nødvendiggøre foruden forskellige Reparationer Nedrivning og Opsætning af Vægge ved Raskerum og Baderum. Disse Nedrivnings- og Reparationsarbejder, der vil medføre Udgifter til et Beløb af ca. 700 Kr. og som vil strække sig over 8—10 Dage, vil derhos efterlade Ejendommen i en saadan Tilstand, at den er uegnet til den Virksomhed, hvortil den af Ejeren er indrettet og hidtil har været benyttet.

Under disse Omstændigheder findes Indstævnte, selv om Ovnen maatte anses indlagt i Ejendommen paa Lejerens Bekostning, i Forhold til de i Ejendommen berettigede at maatte være afskaaret fra at fjerne Ovnen i Henhold til det tagne Ejendomsforbehold.

Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge og for at paalægge Indstævnte at udrede Sagens Omkostninger for begge Retter som nedenfor anført.

En Dommer stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til de der anførte Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Fabrikant Carlo Rose, bør for Indstævnte, Grosserer Johannes W. Dahlstrøm i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten med 400 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Rets- og Stempelafgifter, som i Mangel af fri Proces for Højesteret skulde være erlagt af Appellanten, samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gamborg 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at Bagermester Harald Agersten af den daværende Ejer af Ejendommen Dianavej 6, Rødovre, Husejer Jens Grandal, i Henhold til Lejekontrakt af 15. November 1937 havde lejet denne Ejendom for deri at drive Bagerivirksomhed, købte han af Husejer Grandal i Henhold til Købekontrakt af 14. December 1937 den hidtil af Grandal i Ejendommen drevne Biscuitfabrik.

En i Ejendommen værende Kanalovn viste sig at være utilfredsstillende og Agersten købte ved Slutseddel af 25. Januar 1938 af Grosserer Johannes W. Dahlstrøm, A/S Strømmens Filial, en 2 × 9 Pladers Danica Bageovn til en Pris af Kr. 6200, hvoraf Kr. 1000 skulde betales ved Ovnens Paabegyndelse 4 Uger senere, medens der ved dens Aflevering skulde udstedes en 3 Mdrs. Veksel for Restbeløbet Kr. 5200, at afdrage med 350 Kr. hver 3 Md. Slutsedlen indeholdt Bestemmelse om, at den fulde Ejendomsret over Ovnens forbliver hos Sælgeren, indtil Ovnens er fuldt betalt. I denne Forbindelse enedes Agersten og Grandal om at give Lejekontrakten af 15. November saalydende den 16. Februar 1938 dateret Tillæg:

§ 1.

Saaframt Fabrikant Harald Agersten for egen Regning lader opsætte i de af ham lejede Bagerilokaler, Dianavej 6, Rødovre, en ny Bageovn, hvilket vil andrage 6200 Kr., skriver Seks Tusinde To Hundrede Kroner, erklærer Husejer Jens Grandal at ville erstatte Fabrikant Agersten et Beløb, stort 3000 Kr., skriver Tre Tusinde Kroner, af denne Udgift, saafremt Fabrikant Agersten enten maatte fraflytte de lejede Lokaler efter eget Ønske eller af anden Aarsag forinden Udløbet af den ham ved fornævnte Lejekontrakt stipulerede 5-aarige fra Ejerens Side uopsigelige Lejeperiode.

Skulde Fabrikant Agersten efter Udløbet af den 5-aarige Periode erholde sit Lejemaal fornyet for en tilsvarende Periode, og efter dennes Udløb fraflytte det lejede, skal den Bekostning, Fabrikant Harald Agersten har haft til Ovnens Installation, betragtes som værende amor-

tiseret over den i saa Tilfælde forløbne 10-aarige Periode, og tilhører Ovnens saaledes Ejeren.

§ 2.

Parterne er endvidere enedes om, at den i Lejekontrakten stipulerede aarlige Leje, stor 2400 Kr., nedsættes med 100 Kr. til 2300 Kr. fra den 15. Marts 1938 at regne.

§ 3.

Husejer Jens Grandal meddeler herved Fabrikant Harald Agersten Samtykke til, at den oprettede Lejekontrakt med nærværende Tillæg kan tinglyses paa Ejendommen Matr. Nr. 3 qu af Rødovre By og Sogn, Dianavej 6, paa de i Lejekontraktens § 17 nævnte Vilkaar.

I Henhold til ovennævnte Slutseddél af 25. Januar 1938 installeredes den købte Bageovn og Bagermester Agersten betalte ved Paabegyndelsen af Arbejdet med Ovnens Opstilling de stipulerede 1000 Kr. og udstedte ved Afleveringen af Ovnens Veksel, stor 5400 Kr., idet han foruden Ovnens yderligere havde købt noget Bageriinventar, saaledes at Vekselbeløbet blev 200 Kr. større end i Slutseddelen fastsat. Vekselbeløbet er af Køberen afdraget med 350 Kr. hver 3. Maaned, sidst den 22. Januar 1940. Derefter har Agersten, der senere gik Konkurs, og hvis Bo sluttedes uden Dividende til de almindelige Kreditorer, intet betalt, og Grosserer Dahlstrøms Tilgodehavende efter Slutseddelen andrager 3150 Kr.

Da Ejeren af Ejendommen Dianavej 6, Rødovre, ovennævnte Jens Grandal ikke var i Stand til at klare Ejendommens Forpligtelser, blev Ejendommen sat til Tvangsauktion og blev den 29. Marts d. A. overtaget af Danske Købmænds Handels A/S som ufyldestgjort Panthaver, hvilket Selskab under 11. April 1940 har givet Fabrikant Carlo Rose Transport paa Retten til at faa Udlægsskøde. I Mellemtiden havde Bagermester Agersten med 3 Maaneders Varsel opsagt Lejemaalet til Ophør den 1. April 1940.

Fabrikant Rose har bestridt, at Grosserer Dahlstrøm i Henhold til Slutseddelen af 25. Januar 1938 har Ejendomsret til Danica Bageovnen, og Dahlstrøm har derfor anlagt nærværende Sag mod Rose som Sagsøgt med Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes principalt til at anerkende Sagsøgerens Ret til at afhente den i Sagsøgtes Ejendom, Dianavej 6, Rødovre, beroende 2 × 9 Pladers Danica Bageovn, subsidiært at betale Kr. 3150,00 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 4. Juni 1940.

Færdig fra Trykkeriet den 18. Juni 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 10

Torsdag den 12. Juni.

Sagsøgte har nedlagt Paastand principalt paa, at han frifindes, subsidiært paa, at Ovnens udleveres Sagsøgeren mod, at Ejendommen bringes i samme Stand, som den var i før Fjernelsen af den ovennævnte Kanalovn, samt at der stilles en Sikkerhed paa 5000 Kr. for denne Tilstands Genoprettelse.

Processen er af Sagsøgte forkyndt for Danske Købmænds Handels A/S, der har givet Møde under Sagen og understøttet Sagsøgtens Procedure.

Under Sagen har Murermester Knud Dyrberg og Arkitekt Chr. Holst afgivet Skøn, idet de har besvaret nedennævnte Spørgsmaal som afgivet:

1) Er Ovnens Fundament sammenstøbt med Bygningens Fundamenter, og i bekræftende Fald i hvilket Omfang.

2) Er Ovnens Murværk anbragt løst ovenpaa sit Fundament eller muret sammen med dette.

3) Der udbedes en Udtalelse om, hvilke Arbejder der efter Ovnens Fjernelse skal udføres af Hensyn til Gulvet.

4) Der udbedes en Udtalelse om, hvorvidt nogen Del af Ovnens Bagside er sammenbygget med Bygningens Murværk.

ad 1) Ovnens Murværk staar direkte paa Fundamentet, og Forsiden af Ovnens hviler dels paa et nyt Fundament, og dels paa et ældre Fundament, beliggende under Bygningens tidligere Ydermur.

ad 2) Ovnens Murværk hviler paa normal Maade ved en Mørtelfuge paa Fundamentet, og er saaledes sammenmuret med Fundamentet.

ad 3) Overfladen af Fundamentet afhugges for at give Plads for Betonpuds, saa dette kan lægges i Plan med det eksisterende Gulv.

ad 4) Ovnens Sider er udført eiter sædvanlige Metoder, uden Forbindelse med Bygningens Mure, saaledes at Ovnens Murværk ved Opvarmning kan udvide sig uden at paavirke disse. Ved Bygningens Syd mur er udmuret en Tunge opimod Ydervæggen, men dog uden Forbandt med denne, idet Tungen kun afslutter Hulrummet mellem Ovnens Masse og Ydervæggen.

5) Der udbedes en Udtalelse om, hvorvidt det i Bygningen indrettede Raskerum og Baderum efter Ovnens Fjernelse kan benyttes efter deres Bestemmelse, og i benægtende Fald hvilke Arbejder der skal udføres, for at Rummene kan bruges efter deres Bestemmelse.

6) Der udbedes en Udtalelse om, hvorledes Ovnens Forside er indbygget i det bærende Skillerum, derunder navnlig hvorledes Sammenbygningen er sket, om de glasserede Fliser dækker baade Ovnens Forside og Dele af det bærende Skillerum, og hvilke Arbejder der efter eventuel Fjernelse vil være at foretage.

7) Der udbedes en Udtalelse om, hvorvidt de til Ovnen hørende Røranlæg og Aftræksforhold er installeret uafhængig af Bygningens Mure og i benægtende Fald hvilke Efterarbejder, der vil være at foretage efter Fjernelsen.

8) Under Henvisning til at Bygningen efter hele sin Indretning udgør en Bagerivirksomhed udbedes en Udtalelse om, hvorvidt Bageovnen efter sin Anbringelsesmaade maa anses for at være et Led i Ejendommen som Bagerivirksomhed og altsaa et naturligt Tilbehør eller maa anses for en Løsøregenstand.

9) Der udbedes en Udtalelse om, hvormeget det vil koste at fjerne Ovnen, og hvor lang Tid det vil tage, hvad det vil koste at foretage Efterreparationerne, og hvor lang Tid det vil tage.

ad 5) Nedbrydes Ovnen vil Bagvæggen i Raskerummet og Sidevæggen i Baderummet bortfalde, og maa saaledes erstattes med nye Vægge.

ad 6) I Bygningens bærende Ydermur er afsat en Aabning, udfyldt med Ovnens Murværk, dog ikke i Forbindelse med Ydermuren. Ovnens Forside er beklædt med glasserede Fliser, som dækker over Delatationsfugen mellem Ydervæggens Aabning og Ovnens Murværk.

Efter Ovnens Fjernelse maa Aabningens Sider repareres og pudses.

ad 7) Røranlægget er installeret uafhængig af Bygningens Mure, medens Aftrækskanalen fra Fyret er muret direkte i Forbindelse med Ovnens Murværk og Ejendommens Skorsten.

Der maa foretages en Udmuring af Aftrækskanalens Indføring i Skorstenen.

ad 8) Denne Ovn maa siges at være et Led i Ejendommen som Bagerivirksomhed og kan ikke betegnes som en Løsøregenstand.

ad 9) Udgifterne ved at nedbryde Ovnen og bortkøre denne anslaaes til Kr. 350. Reparation af Gulv og Vægge samt Opsætning af nye Vægge ved Raskerum og Baderum anslaaes til Kr. 350.

Disse Arbejder kan udføres paa 8 à 10 Dage.

Om en dem forelagt Vurdering af 6. Oktober 1938, foretaget af Vurderingsmænd til Østifternes Kreditforening, og hvori Bygningerne

paa Ejendommen Dianavej 6 er vurderet til tilsammen 26.700 Kr., har Skønsmændene bemærket, at de i Vurderingen opførte Beløb skønnes nogenlunde passende, maaske noget for høje, samt at Danica-Ovnen ikke er medtaget i Vurderingen.

I Forbindelse med Skønnets Afhjæmning under Domsforhandlingen har Skønsmændene bl. a. forklaret, at Aftrækskanalen — ad Spørgsmaal 7 — er muret i Forbandt, hvor den gaar ind i Skorstenen, at Tungen — ad Spørgsmaal 4 — er udfyldt, men ikke muret i Forbandt, at Ovnen kan fjernes ved at udtage saa og saa mange Læs Materiale af Bygningen, at de herved udtagne Mursten ingen Værdi har, og at Bygningen ingen Skade vil tage ved Ovnens Fjernelse, naar de af Skønsmændene angivne Efterreparationer foretages.

Sagsøgte har til Støtte for sin principale Paastand navnlig anført, at, selv om det formelt er Lejeren Agersten, der har købt Ovnen, er det reelt Ejeren Grandal, der har erhvervet den. Ovnen er nemlig teknisk og driftsøkonomisk indføjet som et Led i Bygningen og kunde ikke sammenbygges nærmere med denne end sket, hvad fremgaar af Skønsmændenes Besvarelser af Spørgsmaalene 7 og 8. Set ud fra et almindeligt økonomisk Synspunkt er Ovnen, hvis Pris var 6200 Kr., medens Ejendommens Ejendomsskyld er 25.900 Kr., desuden en saa væsentlig Del af hele Bygningen, at Tredjemand maa være udelukket fra i Kraft af et Ejendomsforbehold at fjerne Ovnen fra Bygningen.

Derhos har Ejeren ved Tillæget til Lejekontrakten ydet Vederlag for Erhvervelsen af Ovnen derved, at han har nedsat den aarlige Leje med 100 Kr., stillet Lejeren en Forlængelse af Lejemaalet i yderligere 5 Aar i Udsigt og i Mangel af saadan Forlængelse tilsagt ham en Udbetaling af 3000 Kr.

Sagsøgte hævder derfor, at enten er Ovnen direkte indlagt af Ejeren, saaledes at Ejendomsforbehold i Medfør af Tinglysningslovens § 38 er udelukket, eller ogsaa foreligger der en Omgaaelse af denne Lovbestemmelse, idet der, da Bortfjernelse af Ovnen ikke er praktisk mulig, er sket en maskeret Indlæggelse i Ejendommen paa Ejerenes Bekostning.

Det er derhos — særlig af litis denuntiatus — gjort gældende, at Danske Købmænds Handels A/S i hvert Fald har været i god Tro med Hensyn til Ejendomsforbeholdet, idet dette ikke under Auktionsmøderne eller Tvangsauktioner er blevet gjort gældende, hvorfor Sagsøgte, som Transporthaver fra A/S'et, lige saa lidt som Selskabet vilde kunne mødes med dette Forbehold.

Sagsøgeren har bestridt, at Agersten af Grandal har faaet noget som helst Vederlag for den af ham bekostede Installation af Danica-Ovnen, idet Lejenedsættelsen er en Modydelse bl. a. for af ham til et Beløb af ca. 1000 Kr. afholdte Reparationsudgifter paa det lejede, som viste sig i flere Henseender at være ukontraktmæssigt og da de ifølge Lejekontraktstillæget tilsagte 3000 Kr. aldrig er kommet til Udbetaling, kan Ovnen derfor ikke paa nogen Maade siges at være indlagt paa Ejerenes Bekostning. Herefter og idet Værdiforholdet mellem Ovnen og Bygningerne — Ovnen repræsenterer efter Sagsøgerens Mening kun 15 pCt. af den samlede Værdi — er uden Betydning i den af

Modparten angivne Henseende, kan Installationen af Ovnen i Forbindelse med den i Lejekontrakts-Tillæget indeholdte Overenskomst ikke betragtes som en Omgaaelse af Tinglysningslovens § 38.

Det maa endelig stemme med almindelige Retsgrundsætninger, at Ejeren af Ovnen har Ret til at fjerne denne, da dette ifølge Skøns-mændenes Erklæring kan ske sine læsione status prioris.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om god Tro hos den Panthaver, gennem hvis Transport Sagsøgte har erhvervet Ejendommen, maa dette være uden Betydning, idet Sagsøgte, der kendte Ejendomsforbeholdet ikke selv var i god Tro, og god Tro hos Auktionskøberen overhovedet ikke er afgørende for Ejerens ved et Ejendomsforbehold sikrede Ret.

Med Hensyn til sin subsidiære Paastand har Sagsøgte anført, at der, forinden den heromhandlede Ovn installeredes, befandt sig en brugbar Kanalovn i Bageriet, hvilken fjernedes for at give Plads for den af Sagsøgeren leverede, og at han derfor som et Led i Retableringen af den tidligere Tilstand maa fordre en Kanalovn indsat i Bygningen og i Konsekvens heraf Sikkerheden ansat til 5000 Kr.

Sagsøgeren har heroverfor hævdet, at Kanalovnens Fjernelse var sket uden hans Medvirken paa Agerstens Foranledning forinden Installationen af Danica-Ovnen paabegyndtes, og at han saaledes ingen som helst Forpligtelse kan have til at opsætte en Kanalovn.

Under Domsforhandlingen har Parterne samt Vidnerne Ingeniør hos Sagsøgeren Eivind Oxholt-Howe, Bager Harald Agersten, Husejer Jens Grandal og Landsretssagfører Brahe Pedersen afgivet Forklaring.

Sagsøgeren har bl. a. forklaret, at han intet kendte til Forholdet mellem Agersten og Ejendommens Ejer Grandal, og at han paa Sagsøgtes Forespørgsel nogen Tid forud for Auktionen over Ejendommen Dianavej 6, om, hvormeget der skyldtes paa Danica-Ovnen, opgav ham Beløbet 3150 Kr.

Ingeniør Oxholt-Howe har særlig forklaret, at han inden Danica-Ovnens Installation konstaterede, at den i Bageriet værende Kanalovn var ubrugelig og irreparabel, idet den havde et Hul paa underste Herd, og var utæt samt fuld af Røg, at Agersten selv havde fjernet denne Ovn, inden Installationen af Danica-Ovnen begyndte, og at han intet kendte til Aftalen mellem Agersten og Husets Ejer Grandal.

Vidnet har derhos bemærket, at Danica-Ovnens Jærntøj, der nu har en Værdi af 3000—3500 Kr. ubeskadiget vil kunne udtages af Bageriet.

Husejer Grandal har forklaret, at Kanalovnen, som han havde betalt med 2000 Kr., 5—6 Aar før den fjernedes, var brugbar indtil Bortfjernelsen, selv om den »ikke var saa hurtig«, at han, da han talte med Ingeniør Oxholt-Howe om Installationen af Danicaovnen, spurgte, om det ikke var nødvendigt, at skrive noget om, at Kanalovnen eventuelt skulde opsættes igen, hvis Danica-Ovnen fjernedes, at Ingeniøren svarede: »Den fjerner vi jo ikke saadan«, og at han slog sig til Taals hermed. Hvis han ikke havde faaet et saadant Svar, vilde han have betinget sig, at Kanalovnen paany skulde opsættes under den nævnte Eventualitet. Han har nægtet at have været bekendt med Sagsøgerens Kontrakt med Agersten og det deri tagne Ejendomsforbehold, men vil

have været klar over, at Ovnen ikke var Vidnets, medmindre Agerstens Lejemaal forlængedes med 5 Aar eller Vidnet betalte ham 3000 Kr. Nedsættelsen af Lejen fra 2400 Kr. til 2300 Kr. vil han have anset som sit Bidrag til Danica-Ovnen. Sagsøgte har selv forud for Auktionen meddelt Vidnet, at der skyldtes 3150 Kr. paa Danica-Ovnen.

Sagsøgte har erkendt under sine Forhandlinger med Grandal forud for Auktionen at være blevet klar over, at Købet af Ovnen var en Afbetalingsforretning, og at Ovnen ikke tilhørte Agersten, før der var betalt et Restbeløb paa 3150 Kr.

Vidnet Agersten har forklaret, at Aarsagen til, at han fik en Lejenedsættelse var dels den Omstændighed, at han installerede den nye Ovn, dels at han betalte Reparationer paa det lejede for ca. 1000 Kr. Han har ikke drøftet Kontraktstillægget af 16. Februar 1938 med Sagsøgeren. Med Hensyn til Kanalovnen har han forklaret, at den var i en saadan Tilstand, at Brødet ødelagdes. Han har i sin Tid gjort Sagsøgte bekendt med, at der skyldtes 3000 Kr. paa Danica-Ovnen.

Landsretssagfører Brahe Pedersen har forklaret, at han deltog i det andet Auktionsmøde vedrørende Ejendommen Dianavej 6, at det af Agerstens Repræsentant erkendtes, at den i Lejekontraktens Tillæg § 1 omhandlede Erstatning paa 3000 Kr. ikke var pantsikret i Ejendommen, og at Agersten intet sagde om, at Ovnen tilhørte Tredjemand.

Ved det oplyste finder Retten det godtgjort, at Danica-Ovnen er installeret paa Lejeren, Agerstens Bekostning, at den daværende Ejer af Dianavej 6, Grandal var klar over, at han ikke selv var blevet Ejer af Ovnen, da Ejendommen gik til Tvangsauktion, at Sagsøgte var vidende om, at Ovnen ikke tilhørte Agersten, før Restkøbesummen 3150 Kr. var betalt, og at dette ikke var sket, da Auktionen fandt Sted.

Selv om det ikke i Forbindelse med Auktionen, paa hvilken Danske Købmænds Handels A/S overtog Ejendommen som ufyldestgjort Pant-haver, er kommet klart frem, hvilket Ejendomsforholdet til Ovnen var, findes Sagsøgte herefter ikke at kunne støtte noget Krav om Ekstinktion af Ejendomsforbeholdet paa den Omstændighed, at hans Sælger, Danske Købmænds Handels A/S maatte have været uvidende om Forbeholdets Eksistens.

Da de i Anledning af Installationen af Danica-Ovnen truine Aftaler, særlig Tillægget til Lejekontrakten af 16. Februar 1938 og Slutsedlen mellem Sagsøgeren og Agersten ejheller kan anses som en Omgaaelse af Tinglysningslovens § 38, og da Fjernelsen af Kanalovnen ikke i Forhold til Sagsøgeren findes at være et saadant Led i Salget af Danica-Ovnen, at Retableringen af Tilstanden før Installationen kan omfatte Genopstillingen af Kanalovnen, vil Sagsøgerens principale Paastand være at tage til Følge mod en Sikkerhedsstillelse, der skønnes at kunne ansættes til 500 Kr.

Sagsøgte bør derhos betale Sagens Omkostninger med 400 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s:

Efter min Opfattelse er Ovnene — som af Sagsøgte hævdede — indføjede teknisk og driftsøkonomisk i Ejendommen og det maatte staa Sagsøgeren klart at en Lejer normalt ikke skulde medtage Ovnene ved Lejemaalets Ophør. Den kan da ogsaa kun fjernes ved Nedbrydning og de nedbrudte Sten er uden Værdi, saaledes at det alene er Jærnet, der har Værdi for Sagsøgeren. Ved de mellem Sagsøgte og Husejer Grandal i Lejekontraktstillægget af 16. Februar 1938 truffene Aftaler, findes Grandal at have vederlagt Sagsøgte for Indsættelsen af Ovnene paa en saadan Maade, at Forholdet ganske maa sidestilles med det Forhold, at Ovnene er indlagt i Ejendommen paa Ejerens Bekostning, saaledes at Sagsøgerens Ejendomsforbehold er uvirksomt i Medfør af Tinglysningslovens § 38. Da Sagsøgeren heller ikke kan støtte nogen Ret paa, at Sagsøgte før Auktionen, — hvor Ovnene er anset som hørende til Ejendommen — var vidende om, at Ovnene var købt paa Afbetaling og ikke betalt, stemmer jeg for at tage Sagsøgtens Frifindelsespaaestand til Følge og tilkende ham Sagens Omkostninger med et passende Beløb.

M a n d a g d e n 16. J u n i.

Nr. 203/1940. **Automobilforhandler Peter Henriksen**
(Bierfreund)

m o d

Autovognmand Arne Sigfred Andersen
(Holten-Bechtolsheim efter Ordre).

(Opfyldelse af en Handel om et Automobil).

Vestre Landsrets Dom af 1. Oktober 1940 (II Afid.): Sagsøgte, Automobilforhandler Peter Henriksen, bør opfylde den med Sagsøgeren, Autovognmand Arne Sigfred Andersen ved Slutseddelen af 2. August 1939 indgaaede Handel, ved hvilken Sagsøgeren afkøbte Sagsøgte et nyt 7 Personers Chevrolet Automobil Aargang 1939 i Bytte med Sagsøgerens ældre Chevroletvogn for en Byttesum af 5600 Kr. at betale gennem Udstedelse af Veksel, der berigtiges gennem ligelige Afdrag i Løbet af 30 Maaneder, uden at Sagsøgeren har Pligt til at sørge for Vekslens Diskontering. Sagsøgte bør derhos til Sagsøgeren betale 1000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra nærværende Landsretsdoms Afsigelse at regne, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler Sagsøgte derhos — i Forhold til en Sagsgenstand af 12.700 Kr. — de Rets- og Stempelafgifter, der skulde have været erlagt, saafremt Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces samt til den for Sagsøgeren

beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Hagen Jørgensen, i Salær 400 Kr. samt i Godtgørelse for Udlæg 104 Kr. Det idømte at udrede og Dommen i det hele at efterkomme inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten har gentaget sin Frifindelsespaastand. Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet, dog saaledes at Erstatningen forhøjes til 7000 Kr.

Efter Dommens Afsigelse er der ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 9. Juni 1941 midlertidigt gjort Indskrænkninger med Hensyn til Salg og Udlevering af Motorkøretøjer.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Erstatningen efter de Højesteret foreliggende Oplysninger findes at burde bestemmes til 1500 Kr.

Det Landsretssagfører Hagen Jørgensen for Møde under en subsidær Vidneførsel tillagte Salær, 200 Kr., findes at burde nedsættes til 100 Kr. Iøvrigt vil der med Sagens Omkostninger for Højesteret være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 1500 Kr.

Appellanten, Automobilforhandler Peter Henriksen, betaler i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 200 Kr. og til Landsretssagfører Hagen Jørgensen i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 8 Kr. 50 Øre.

Det idømte at udrede og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddel af 2. August 1939 købte Sagsøgeren, Autovognmand Arne Sigfred Andersen, Viborg, af Sagsøgte, Automobilforhandler Peter Henriksen, Viborg, et nyt 7 Personers Chevrolet Automobil af Aargang 1939 forsynet med Bagagebærer og Varmeapparat med Ömsætningsafgift betalt og til Levering snarest for en Byttesum af 5600 Kr., idet Sagsøgeren skulde give det af ham benyttede 7 Personers Chevrolet Automobil af Aargang 1934 i Bytte. For Byttesummen 5600 Kr., der fremkommer ved, at det brugte Automobil ansættes til 6100 Kr., medens Købesummen for det nye Automobil udgjorde 11.700 Kr., skulde afgives Købekontrakt og Veksel, der skulde afdrages i 30 Maaneder. Sagsøgte forbeholdt sig paa sædvanlig Maade Ejen-

domsretten til det solgte Automobil, indtil hele Købesummen var betalt. I Slutsedlen, der blev oprettet med Sagsøgte Repræsentant Møller, men som senere er godkendt af Sagsøgte, hedder det videre: »— — — Køberen kan, saafremt Leveringen af det købte forsinkes paa Grund af Krig, Jordskælv, Lock-out eller anden udenfor Sælgerens Raaden værende Hindring, derunder utilstrækkelig Levering fra Fabrikken, ikke gøre Krav paa nogen Erstatning, men er indenfor et Tidsrum af 3 Maaneder fra den fastsatte Leveringsfrist at regne pligtig at modtage det købte — — —«

Ved Slutsedlens Oprettelse meddelte Repræsentant Møller, at der antagelig vilde komme to Vogne til Sagsøgte i August, og ved en senere Lejlighed før den 1. September 1939 blev det meddelt Sagsøgeren, at han i September 1939 kunde faa en Vogn, og det blev aftalt, at han selv skulde hente den i København, hvorved der kunde spares ca. 100 Kr. i Fragt.

Da Vognen efter Krigens Udbrud den 1. September 1939 skulde leveres, fik Sagsøgte Besked fra Handelsbanken i Viborg, som han sædvanlig benyttede som Bankforbindelse, at han ikke for Tiden kunde faa Veksler vedrørende Automobilhandler diskonteret. Han meddelte Sagsøgeren dette, og efter Aftale søgte Sagsøgeren ved personlig Henvendelse i Banken at opnaa Diskontering af Vekslen vedrørende Handlen, men forgæves.

Da Sagsøgte trods Paakrav fra Sagsøgerens Side senest i Skrivelse fra Sagsøgerens Sagfører af 21. Oktober 1939 ikke har leveret det solgte Automobil, har Sagsøgeren under denne Sag nedlagt Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at opfylde den mellem Parterne ved Slutsedlen af 2. August 1939 indgaaede Handel, ved hvilken Sagsøgeren afkøbte Sagsøgte et nyt 7 Personers Chevrolet Automobil Aargang 1939 i Bytte med Sagsøgerens ældre Chevroletvogn for en Byttesum af 5600 Kr. at betale gennem Udstedelse af Veksel, der berigtiges gennem ligelige Afdrag i Løbet af 30 Maaneder, uden at Sagsøgeren har Pligt til at sørge for Vekslens Diskontering, og at Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgeren i Erstatning for det denne ved Sagsøgte Misligholdelse af Kontrakten paaførte Tab 4000 Kr., subsidiært et efter Rettens Skøn fastsat Beløb med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Dommens Dato, til Betaling sker.

Sagsøgte har for saa vidt angaar Paastanden om Opfyldelse af Handlen paastaaet sig frifundet, — i al Fald for Tiden — hvorhos han har paastaaet sig frifundet for Paastanden om Betaling af Erstatning.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte anført, at han ikke har misligholdt den indgaaede Kontrakt, idet denne er ændret ved senere Aftale, og idet det, da den i September tilbudte Vogn ikke blev aftaget, siden har været umuligt for ham at levere. Han maa derfor være ansvarsfri efter Slutsedlens foran citerede Klausul. Sagsøgte har derhos gjort gældende, at Sagsøgeren i Medfør af Bestemmelsen i Købelovens § 26 ikke kan gøre Krav paa Automobilets Levering, idet han ikke inden rimelig Tid efter at Leveringstiden var forløben, uden at Levering fandt Sted, havde meddelt, at han vilde fastholde Købet.

Han har endelig benægtet, at Sagsøgeren har lidt noget Tab ved, at Levering ikke fandt Sted.

Sagsøgte har som Part for Landsretten forklaret, at Sagsøgeren, da han efter sit foran omtalte Besøg i Banken meddelte Sagsøgte, at Banken ikke vilde diskontere Veksler vedrørende Automobilhandler for Tiden, tilføjede at »saa lader vi Sagen fare foreløbig«, indtil der bliver roligt i Banken. Sagsøgte gjorde derefter intet for at holde Vognen til Sagsøgerens Disposition, og det har ikke siden været ham muligt at faa andre Vogne fra Fabrikken — hvilket er bekræftet i Skrivelser fra den paagældende Fabrik. Først i Brevet af 21. Oktober 1939 fra Sagsøgerens Sagfører blev Sagsøgte efter sin videre Forklaring gjort bekendt med, at Sagsøgeren vilde fastholde Købet.

Sagsøgeren har som Part for Landsretten bestemt benægtet efter Besøget i Banken at have sagt, at de skulde stille Sagen i Bero. Han vil tværtimod ved denne Lejlighed og ved talrige senere Lejligheder have sagt, at han vilde have den nye Vogn, og at det ikke var ham, der skulde skaffe Vekslen diskonteret.

Bankdirektør Adamsen i Handelsbanken i Viborg har som Vidne for Landsretten forklaret, at Banken straks ved Krigsudbrudet indtog det Standpunkt, at den ikke vilde diskontere Veksler vedrørende Automobilhandler, og dette blev meddelt Sagsøgte. Sagsøgeren kom derefter i Banken og spurgte, om det var rigtigt, at Sagsøgte ikke kunde faa den i Sagen omhandlede Veksler diskonteret, hvilket Direktøren besvarede bekræftende. Samtalen endte med, at Direktøren sagde, at man nu maatte se Tiden an. Efter Direktørens Indtryk affandt Sagsøgeren sig med Situationen, men han var utilfreds.

Efter alt det foreliggende findes det ikke mod Sagsøgerens Benægtelse godtgjort, at denne ved den omforklarede Lejlighed som af Sagsøgte forklaret har givet Afkald paa Automobilets Levering eller iøvrigt er indgaaet paa en Ændring i den ved Slutsedlens Oprettelse truffene Aftale. Da den Omstændighed, at Banken under de da foreliggende Forhold nægtede at diskontere Veksler vedrørende Automobilhandler, efter Slutsedlens Indhold maa være Sagsøgeren som Køber uredkommende, findes Sagsøgte, der som nævnt har haft et Automobil stillet til Raadighed fra Fabrikken, ikke til sin Frigørelse at kunne paaberaabe sig, at det senere har været umuligt for ham at faa yderligere Automobiler af den paagældende Art leveret fra Fabrikken, hvorved iøvrigt bemærkes, at det af Sagens Oplysninger fremgaar, at Automobiler som det i Sagen omhandlede har været til Disposition hos andre Automobilforhandlere.

Idet Sagsøgeren efter de foreliggende Oplysninger derhos ikke kan anses efter Reglerne i Købelovens § 26 at have mistet Retten til at kræve Levering af Automobilet, vil Sagsøgte efter det anførte i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand være at dømme til at opfylde Handlen.

Da Undladelsen af at levere det solgte Automobil herefter findes at maatte tilregnes Sagsøgte som retstridigt, vil han være at tilpligte at ertatte Sagsøgeren det derved forvoldte Tab.

Med Hensyn til Erstatningens Beregning har Sagsøgeren anført, at han paa forskellig Maade har lidt Tab som Følge af Vognens Ikke-Levering. Han, der ikke kunde tilbytte sig en anden Vogn paa tilsvarende Betingelser, er saaledes ved at maatte anvende den gamle Vogn gaaet Glip af Ture som Følge af, at andre Vognmænd kunde tilbyde nyere Vogne, og Kørslen med den gamle Vogn har medført større Driftsudgifter, derunder til Reparation, end Kørsel med en ny Vogn vilde have medført.

Efter de foreliggende Oplysninger findes Tabet ikke at kunne fastsættes til et højere Beløb end 1000 Kr., hvilket Beløb Sagsøgte herefter vil være at tilpligte at betale Sagsøgeren tilligemed Renter heraf som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Nr. 244/1940. Ejendomshandler **Vilhelm Krogh**
(Jørgensen efter Ordre)

m o d

A/S Skagensbo (Gorrissen).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til Kommissionssalær).

Østre Landsrets Dom af 1. Oktober 1940 (II Afd.): De Sagsøgte A/S Skagensbo bør for Tiltale af Sagsøgeren Ejendomshandler Vilh. Krogh i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 125 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Det maa efter det oplyste antages, at Landsretssagfører Høgsbro Holm, da Appellanten i Marts 1940 henvendte sig til ham og opgav eventuelt at have en Køber til Ejendommen, er gaaet med til, at Appellanten satte ham i Forbindelse med denne, men at Appellantens Hverv var begrænset hertil. Da Ejendommen ikke er solgt til den Køber, som Appellanten opgav at have, men til en Køber, der gennem Arkitekt Heibergs Henvendelse til Appellanten i Slutningen af April 1940 fik Kendskab til, at Ejendommen eventuelt var til Salg, findes Appellanten, der støtter sit Krav om Vederlag paa det mellem ham og Høgsbro Holm i Marts 1940 passerede, ikke at have noget saadant Krav. Herefter vil Dommen være at stadfæste og i Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte 300 Kr.

Fire Dommere tiltræder af de i Dommen anførte Grunde, at en Medvirken fra Appellantens Side til det stedfundne Salg maa anses omfattet af det ham af Landsretssagfører Høgsbro Holm overdragne, Hverv. Idet disse Dommere derhos finder, at Appellanten ved at anvise Ejendommen til Arkitekt Heiberg har medvirket til Salget paa en saadan Maade, at han maa have Krav paa et Vederlag, der passende findes at kunne ansættes til 800 Kr., stemmer de for at tilkende Appellanten nævnte Beløb med Renter heraf som paastaet.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ejendomshandler Vilhelm Krogh, til Indstævnte, A/S Skagensbo, med 300 Kr.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Jørgensen 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren Ejendomshandler Vilh. Krogh de Sagsøgte A/S Skagensbo dømt til at betale 1850 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 1. Juni 1940, hvilket Beløb Sagsøgeren mener i Henhold til Aftale med Formanden for Selskabets Bestyrelse Landsretssagfører E. Høgsbro Holm at have til Gode for at have anvist en Køber til Selskabets Ejendom Vendsysselvej Nr. 4.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet de bestrider, at Ejendommen er givet Sagsøgeren i Kommission, hvorhos hans Virksomhed har været af saa ringe Betydning, at den ikke kan berettige til noget Vederlag.

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren samt af Landsretssagfører E. Høgsbro-Holm og Arkitekt Edv. Heiberg. Heraf og af Sagens øvrige Oplysninger fremgaar følgende:

I Marts 1940 blev Sagsøgeren under sit Arbejde for en Klient tilfældigt opmærksom paa ovennævnte Ejendom og forhørte sig hos Viceværten, om den var til Salg, hvad denne bekræftede, og han oplyste, at det var Landsretssagfører Høgsbro-Holm man maatte henvende sig til desangaaende. Sagsøgeren telefonerede derefter den 12. Marts til denne og spurgte, om Ejendommen var til Salg. Om Indholdet af denne Telefonsamtale har Sagsøgeren forklaret, at han fik Ejendommen i Kommission, kun med den Begrænsning, at han ikke maatte udbyde den til alle og enhver og ikke maatte avertere den til Salg. Han fik telefonisk meddelt de fornødne Oplysninger, Restgæld, Rentefod og aarlig Ydelse

af Prioriteterne, den samlede Lejeindtægt, Skatter og Afgifter, Købesummen og den kontante Udbetaling .

Landsretssagfører Høgsbro Holm har forklaret, at han, der var klar over, at Sagsøgeren tilsigtede at tjene et Honorar ved at medvirke til Salg af Ejendommen, svarede meget forbeholdent og kun overfor Sagsøgerens gentagne Forsikringer om at have en bestemt Kunde, der interesserede sig for Ejendommen, gik ind paa, at Sagsøgeren kunde komme med denne Køber, og det var klart, at Sagsøgeren saa, hvis Salget gik i Orden, skulde have Honorar i Forhold til Omfanget af sin Medvirken. Det var kun til Brug for denne Køber, hvis Navn ikke blev opgivet, at Sagsøgeren fik visse Oplysninger om Ejendommen, og han betonedede, at denne ikke maatte udbydes til hvem som helst eller averteres.

Dagen efter fandt der en ny Telefonsamtale Sted mellem Sagsøgeren og Høgsbro Holm og derefter hørte Høgsbro Holm ikke mere til Sagsøgeren, førend Arkitekt Heiberg i Slutningen af April eller Begyndelsen af Maj henvendte sig til ham om Køb af Ejendommen; Heiberg oplyste ved sin Henvendelse, at han repræsenterede en Slægtning til hvem han skulde købe en Ejendom, og at det var Sagsøgeren, der havde meddelt ham, at Ejendommen var til Salg, og Høgsbro Holm hævdede da overfor Heiberg, at han ikke havde givet Ejendommen i Kommission til Sagsøgeren.

I den mellemliggende Periode havde Sagsøgeren søgt at interessere flere af sine Forbindelser for Ejendommen men uden Resultat. Under en tilfældig Samtale den 26. April 1940 spurgte Heiberg Sagsøgeren, om han kunde skaffe en Ejendom af en bestemt Type, og Sagsøgeren meddelte da, at Høgsbro Holm havde en saadan Ejendom til Salg og gav Heiberg en Afskrift af de Notater, han under Telefonsamtalerne havde gjort. Heiberg svarede, at han vilde henvende sig direkte til Høgsbro Holm om Sagen, og Sagsøgeren foretog sig derefter ikke yderligere. Heiberg havde ikke paa anden Maade faaet Kendskab til, at Høgsbro Holm havde en Ejendom, som den han søgte, til Salg. Forhandlingerne endte med, at Ejendommen solgtes for 185.000 Kr.

Det maa antages, at der mellem Sagsøgeren og Høgsbro Holm er truffet en Aftale om, at Sagsøgeren mod passende Vederlag kunde medvirke til at skaffe Ejendommen solgt, og det maa antages, at Sagsøgeren har haft Føje til at forstaa denne Aftale som ikke blot begrænset til en enkelt — ikke nærmere betegnet — Køber. Da imidlertid Sagsøgerens Omtale af Ejendommen for Arkitekt Heiberg ikke findes at kunne betegnes som Medvirken til Salg af en saadan Beskaffenhed, at Sagsøgeren er berettiget til Vederlag herfor, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 125 Kr.

T i r s d a g d e n 17. J u n i .

Nr. 260/1940. Kapelmester **Victor Breining**, Violinist **Axel Pedersen**, Pianist **Arvid Sørensen** og Musiker **Povl Flatau-Petersen** (Fich)
m o d.

Restauratør **Niels Jensen** (Overretssagf. Peter Poulsen).

(Betaling af Gage efter Afbrydelse af Engagement).

Østre Landsrets Dom af 15. November 1940 (II Afd.): Sagsøgte Restauratør Niels Jensen bør for Tiltale af Sagsøgerne Kapelmester Victor Breining, Violinist Axel Pedersen, Pianist Arvid Sørensen og Musiker Povl Flatau-Petersen i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte 175 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Begivenhederne den 9. April 1940 og de derved foranledigede Politiforanstaltninger findes hverken efter deres Beskaffenhed eller efter deres Betydning for den fortsatte Udførelse af Musik i Indstævntes Virksomhed at kunne sidestilles med de i Kontrakten nævnte Ophævelsesgrunde.

Indstævnte har derhos paaberaabt sig, at Appellanten Flatau-Petersens Udeblivelse uden lovlig Grund fra den 23. Marts 1940 betegner et saa væsentligt Brud paa Kontrakten og dens Forudsætninger, at Indstævnte af denne Grund var berettiget til at hæve Kontrakten overfor alle Appellanterne, der var engagerede i Forening som et Orkester, i Kontrakten betegnet som »Kontrahent II«.

Appellanten Flatau-Petersen har efter Dommens Afsigelse som Part forklaret, at han ca. 14 Dage før Paaske fik daarlig Hals, og at hans Læge tilraadede ham at søge Engagement et andet Sted, hvor Lokalet var større og Tobaksrøgen som Følge deraf mindre generende. I Paasken laa han til Sengs og fik da Tilbud om Engagement i Aalborg, hvor Lokaleforholdene var bedre, hvorfor han — uden at underrette Appellanten Breining herom — modtog dette Tilbud. Han ansaa sig berettiget til at forlade Indstævntes Restauration, fordi denne efter Appellanten Breinings Mening havde brudt Kontrakten ved at reducere Gagen.

Af Indstævntes og Appellanten Breinings ligeledes efter Dommen afgivne Partsforklaringer fremgaar, at Breining skaffede en Stedfortræder, der dog ikke som Flatau-Petersen var Janitschar og Refrainsanger, men spillede Guitar og Flygel.

Efter det saaledes foreliggende maa det vel statuere, at der fra Appellanten Flatau-Petersens Side er udvist et groft Kontraktsbrud, men dette Forhold, hvori de øvrige Appellanter har

været ganske uden Skyld, findes dog ikke at kunne berettige Indstævnte til at hæve Aftalen overfor disse, særlig under Hensyn til, at Stedfortræderen efter det oplyste har fungeret tilfredsstillende, saaledes at de maa anses at have opfyldt den dem ifølge Kontrakten paahvilende Pligt til i Sygdomstilfælde at stille kvalificeret Stedfortræder.

Ved den i Dommen nævnte Udstregning af Kontraktens Bestemmelse om Lukketidsrestriktioner findes Risikoen herfor at maatte paahvile Indstævnte og han findes derfor at have været uberettiget til i saadan Anledning at foretage Gagefradrag.

Hvad endelig Indstævntes Modkrav angaar, findes Bestemmelsen om Konventionalbøde i Kontrakten, der er underskrevet af samtlige Appellanter, kun at kunne bringes til Anvendelse overfor Appellanten Flatau-Petersen.

Herefter vil Indstævnte være at frifinde for Tiltale af Appellanten Flatau-Petersen, medens Indstævnte overensstemmende med Appellanternes for Højesteret nedlagte Paastand, mod hvilken iøvrigt ingen Indsigelse er fremsat, vil have at betale 1538 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 3. September 1940, samt Kr. 61,52 i Feriegodtgørelse.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten Flatau-Petersen at burde betale til Indstævnte med 150 Kr. og Indstævnte til de øvrige Appellanter med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Restauratør Niels Jensen, bør for Tiltale af Appellanten Musiker Povl Flatau-Petersen i denne Sag fri at være.

Til Appellanterne Kapelmester Victor Breining, Violinist Axel Pedersen og Pianist Arvid Sørensen betaler Indstævnte 1538 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 3. September 1940, til Betaling sker, samt 61 Kr. 52 Øre i Feriegodtgørelse.

I Sagsomkostninger for begge Retter bør Appellanten Flatau-Petersen betale 150 Kr. til Indstævnte og Indstævnte 500 Kr. til de øvrige Appellanter.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Kontrakt af 14. November 1939 engagerede Sagsøgte Restauratør Niels Jensen Sagsøgerne Kapelmester Victor Breining, Violinist Axel Pedersen, Pianist Arvid Sørensen og Musiker Povl Flatau-Petersen til for en daglig Betaling a 65 Kr. at musicere i det Sagsøgte tilhørende

Etablissement »Sct. Thomas« i Tiden fra 1. Januar 1940 til 30. April 1940 med Spilletid Søn- og Helligdage fra Kl. 20—2, Hverdage fra Kl. 20½—2.

I Kontrakten hedder det, at der de Dage, det ifølge Landets Lov er forbudt at spille, ingen Gage betales, og at Krig, Generalstrejke og sædvanlig force majeure ophæver Kontrakten.

Endvidere hedder det, at Orkestret for Brud paa Kontraktens Bestemmelser ifalder en Konventionalbøde, stor Kontraktens Paalydende, og at Orkestret i Sygdomstilfælde maa stille kvalificeret Stedfortræder for egen Regning.

Engagementsforholdene ændredes imidlertid, fordi Restaurationen fra den 12. Februar 1940 maatte lukke Kl. 24 som Følge af Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 31 af 8. Februar 1940 angaaende midlertidige Bestemmelser om brændselsbesparende Foranstaltninger. I Tiden 12. Februar 1940 til 18. Februar 1940 spillede Orkestret mellem Kl. 18 og 20 i Stedet for mellem Kl. 24 og 2. I Tiden 19. Februar til 2. Marts 1940 spillede kun to Musikere mellem Kl. 18 og 20, medens der fandt en Afkortning Sted i Orkestrets Vederlag af 4 Kr. daglig for hver af de to Musikere, der ikke spillede i dette Tidsrum. Derefter spillede Orkestret kun mellem henholdstis Kl. 20 og 24 og Kl. 20½ og 24 med en Afkortning af 4 Kr. daglig pr. Musiker. Orkestret tog Forbehold med Hensyn til disse Fradrag.

Den 23. Marts 1940 fratraadte Musiker Flatau-Petersen under Opgivelse af Sygdom, men det viste sig senere, at han havde taget andet Engagement.

Den 9. April 1940 hævdede Sagsøgte Kontrakten .

Under nærværende Sag har Sagsøgerne ifølge deres endelige Paa-stand principalt paastaaet Sagsøgte dømt til at betale dem i Gage 1630 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 3. September 1940 samt i Feriegodtgørelse 65 Kr. 20 Øre, hvoraf 45 Kr. 68 Øre i Feriemærker.

Gagebeløbet fremkommer paa følgende Maade:

1. Gage f. T. 9.—30. April d. A. for tre Musikere (22 Dage à 37 Kr.)	Kr. 814,00
2. Gage i samme Tidsrum fra Kl. 12—2, 4 Kr. om Dagen —	264,00
3. 4 Kr. om Dagen i Tiden 19. Februar til 3. Marts d. A. for to Musikere, 4 Kr. om Dagen fra 19. Februar til 8. April d. A. for tre Musikere og 4 Kr. om Dagen i Tiden fra 19. Februar til 23. Marts d. A. for 1 Musiker (Flatau-Petersen)	— 552,00

Kr. 1630,00

Subsidiært har Sagsøgerne paastaaet Sagsøgte dømt til at betale dem Beløbene 814 Kr. eller 552 Kr. med Renter og desuden Feriegodtgørelse.

Sagsøgte har principalt paastaaet sig frifundet. Subsidiært har Sagsøgte paastaaet sig frifundet mod Betaling af Beløbet 814 Kr. Sagsøgte har derhos til Modregning fremsat Krav paa Konventionalbod henholdsvis 65 Kr. og 49 Kr. pr. Dag for den Tid, Musiker Flatau-Petersen ikke har

spillet, idet han har forbeholdt sig under en ny Sag at indkræve eventuel resterende Konventionalbod.

Til Støtte for deres Paastand har Sagsøgerne anført, at Situationen den 9. April 1940 ikke kan sidestilles med Krig eller sædvanlig force majeure. Hvad den efter den 19. Februar 1940 stedfundne Afkortning angaar, hævder Sagsøgerne, at den er uberettiget, og har i saa Henseende henvist til, at der oprindelig fandtes en saalydende Bestemmelse i Kontrakten:

»I Tilfælde af Restriktioner om tidligere Lukketid for Restauranten bortfalder Kontrakten«.

Denne Bestemmelse protesterede Sagsøgeren Kapelmester Breining imod, hvorefter den blev udstreget.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at den Situation, der forelaa den 9. April 1940 ganske maa sidestilles med de i Kontrakten nævnte Ophørsgrunde. Sagsøgte har særlig fremhævet, at der blev udstedt Forbud mod Salg og Udskænkning af stærke Drikke og paabudt Mørkelægning, hvorhos der blev rettet Opfordring til Befolkningen om saavidt muligt at holde sig hjemme, altsammen Forhold, der praktisk talt umuliggjorde Restaurationsvirksomhed. Hvad det siden den 19. Februar 1940 stedfundne Gagefradrag angaar, har Sagsøgte henvist til Bestemmelsen i Kontrakten om, at der i de Dage, det ifølge Landets Love er forbudt at spille, ingen Gage skal betales, og at det fra den 12. Februar 1940 var forbudt at spille i Restauranten efter Midnat. Omlægning af Spilletiden er uden Interesse for Sagsøgte.

Sagsøgeren Kapelmester Breining har forklaret, at Grunden til, at han forlangte, at Bestemmelsen om Kontraktens Bortfald i Tilfælde af Restriktioner om tidligere Lukketid skulde stryges, var den, at han fandt, at Udtrykket »Restriktioner« var for vidt et Begreb. Han var bange for, at Bestemmelsen f. Eks. kunde bruges, hvis der kom Restriktioner med Hensyn til Salg af Kaffe.

Sagsøgte og Sagsøgeren Musiker Povl Flatau-Petersen har afgivet Partsforklaring, og der er afgivet Vidneforklaringer af Formanden for Københavns Musiker- og Orkester Forening Hans Valdemar Hansen, Portier Niels Henry Bach Mortensen og Bartender Ingolf Rasmussen.

Under Hensyn til Karakteren af Sagsøgtes Virksomhed findes de ekstraordinære Forhold, der indtraadte den 9. April 1940, at maatte sættes i Klasse med de i Kontrakten anførte Ophørsgrunde, hvorfor Sagsøgte findes at have været berettiget til at hæve Kontrakten den 9. April 1940.

Færdig fra Trykkeriet den 25. Juni 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 11

Fredag den 17. Juni.

Efter den Oplysning, Sagsøgeren Kapelmester Breining har givet om Grunden til, at han fik strøget Bestemmelsen om Kontraktens Bortfald i Tilfælde af Restriktioner om en tidligere Lukketid, kan det ikke anses for berettiget at slutte, at Parterne var enige om, at en tidligere Lukketid ikke alene ikke skulde medføre Kontraktens Bortfald, men overhovedet skulde være uden Indflydelse paa Sagsøgernes Forhold. Kontrakten kan kun siges ikke at indeholde nogen direkte Bestemmelse herom. Men naar dette er Tilfældet, findes det bedst stemmende med Kontrakten at antage, at ligesom Sagsøgte ikke skal betale for Dage, i hvilke det er forbudt at spille, skal han heller ikke betale for Timer, i hvilke Lovgivningen faktisk har hindret Restaurationsmusik. Sagsøgte skønnes derfor at have været berettiget til at foretage et Fradrag i Sagsøgernes Gage i Anledning af, at Restaurationens Lukketid var blevet forandret til Kl. 24.

Sagsøgte vil herefter i det hele være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgerne have at betale Sagsøgte 175 Kr.

Onsdag den 18. Juni.

Nr. 174/1940. Enkefru **Ellen Sophie Larsen** (Selv)

mod

Tømrmester **Johs. E. Jensen** (Landsretssagf. J. Bang).

(Spørgsmaal om Færdselsret).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 2. Juli 1940 (VII Afd.): Sagsøgte Tømrmester Johs. E. Jensen bør for Sagsøgerinden Enkefru Ellen Sophie Larsens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til Sagsøgte med 200 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellantinden gentaget sin tidligere Paastand og subsidiært paastaaet Indstævnte dømt til at fjerne og tillukke de to Laager, samt til delvis at lukke Indkørslen til Tømmerpladsen saaledes, at denne kun bliver af samme Bredde, ca. 7 m og beliggende paa samme Sted op til Skovstien som før Ombygningen i 1922. Appellantinden paastaar derhos Indstævnte dømt til at betale Erstatning.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Til Brug ved Sagens Behandling for Højesteret er de tidligere førte Vidner samt flere andre Vidner afhørt.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte er frifundet for Appellantindens principale Paastand.

Med Hensyn til Appellantindens subsidiære Paastand bemærkes, at Indstævnte som Følge af den ved Hævd erhvervede Færdselsret har Ret til at færdes gennem de i Paastanden nævnte to Laager, og at Indstævnte ligeledes har Ret til at have en til Kørsel passende Adgang til det vest for hans Beboelsesbygning liggende Areal. Herefter vil ej heller Appellantindens subsidiære Paastand kunne tages til Følge, og Dommen vil saaledes være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Enkefru Ellen Sophie Larsen, til Indstævnte, Tømmermester Johs. E. Jensen med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden Enkefru Ellen Sophie Larsen købte i 1917 Ejendommen Matr. Nr. 2 hz af Taarbæk By og Sogn af Frk. Andrea Pedersen. Ejendommen blev udstykket fra Matr. Nr. 2 dm sammesteds, som Frk. Andrea Pedersen endnu ejer. Matr. Nr. 2 hz og den syd for denne liggende Ejendom Matr. Nr. 2 bu sammesteds, der tilhører Sagsøgte Tømmermester Johs. E. Jensen, er mod Øst forbundne med Strandvejen ved en fælles Adgangsvej, hvoraf omtrent den halve Vejbredde hører til Sagsøgerindens Ejendom, og den anden halve Bredde til Sagsøgte Ejendom; begge Ejendomme støder mod Vest op til Dyrehaven. Den fælles Adgangsvej til Strandvejen er mod Vest i en Længde af ca. 39 m og en Bredde af ca. 3 m forlænget henover den sydlige Del

af Sagsøgerindens Ejendom og gaar helt hen til Skellet mod Dyrehaven, hvor en Laage fører ud til den der værende Skovsti. Det forlængede Stykke af Vejen grænser umiddelbart op til Skellet mellem Grundene og fremtræder i det ydre som en Del af Sagsøgtes Ejendom, idet Vejstykket ved et Hegn er skilt fra Sagsøgerindens Grund, medens det gaar i eet med Tømmerpladsen og danner Indkørsel til denne i hele Pladsens Bredde.

I 1922 foretog Sagsøgte en Ombygning af sin Ejendom, idet han byggede en 1. Sal paa sit Beboelseshus og rykkede den vestlige Del af Bebyggelsen tilbage fra Vejen og her anbragte to Indgangsdøre ud mod Vejen og ud for hver af disse en Laage ud til Vejen. Ved denne Ombygning anbragte Sagsøgte ogsaa flere Vinduer i Beboelseshusets Gavl mod Vejen, og dette gav Anledning til en Retssag mellem Parterne, der afgjordes ved Østre Landsrets Dom af 16. Juni 1923, hvorved Sagsøgte under nærværende Sag blev kendt pligtig at tilmure eller paa anden Maade tillukke disse Vinduer. Ved samme Dom blev det fastslaaet, at Sagsøgerinden havde Ejendomsret til Vejarealet paa det forlængede Stykke, hvorimod Spørgsmaalet om Sagsøgtes Færdselsret ikke blev rejst under Sagen.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden, der anser den forlængede Del af Vejen udlagt alene til Brug for Sagsøgerinden selv og Ejerne af Matr. Nr. 2 dm og et Par andre til den fælles Adgangsvej stødende Ejendomme, imidlertid nu paastaet Sagsøgte kendt uberettiget til at færdes paa det forlængede Vejstykke samt kendt pligtig til at fjerne og tillukke to Laager og en Indkørsel, som han har anbragt fra Vejen ind til sin Grund.

Til Støtte for Paastanden gør Sagsøgerinden gældende, at der aldrig er tillagt Sagsøgte nogen Færdselsret paa det paagældende Vejstykke — i alt Fald ikke nogen for hende bindende Ret —, og at han heller ikke har vundet Hævd paa en saadan Ret. Hun anfører nærmere, at der indtil 1922 kun fandt enkelte Tømmertransporter Sted med Trækkevogne ad den forlængede Del af Vejen, idet Færdselen til Tømmerpladsen iøvrigt skete ind over Sagsøgtes egen Grund syd om hans Beboelsesejendom. Først efter at Sagsøgte ved den i 1922 stedfundne Ombygning selv havde spærret Adgangen syd om Beboelseshuset, er Færdselen blevet af større Omfang og er sket med Hestekøretøjer og Automobile. Endvidere gør hun gældende, at en Hævdserhvervelse vilde udkræve Alderstidshævd, da det vilde dreje sig om Hævd paa en positiv usynbar Servitut, idet Vejen fremtræder som bestemt til Brug for flere Ejendomme.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han paaberaaber sig Hævdserhvervelse. Han anfører følgende: Det har fra Vejens Anlæg været Meningen, at den skulde tjene som Adgangsvej — ogsaa for kørende Færdsel — til Sagsøgtes Grund. Da Sagsøgte, der havde været i Lære og senere ansat som Svend hos Frk. Andrea Pedersens Fader Tømmermester Jens Pedersen, som ejede Matr. Nr. 2 bu, i 1909 ønskede at erhverve denne Ejendom, var det nemlig en Betingelse for Købet, at Adgangsforholdene til Ejendommene og Tømmerpladsen, som i Jens Pedersens Tid var meget besværlige, blev forbedret. Jens Pedersen havde

derfor truffet Aftale med den daværende Ejer af Matr. Nr. 2 dm, hvorfra Matr. Nr. 2 hz da endnu ikke var udstykket, om Køb af denne Ejendom, for at Vejen kunde blive udlagt. Jens Pedersen afgik dog ved Døden, forinden Handlen med Sagsøgte var berigtiget, og det Skøde, der blev udstedt i December 1909, er underskrevet af hans Enke. Dette Skøde indeholder imidlertid i § 5 følgende Bestemmelse:

»Sælgerinden forpligter sig herved i Henhold til en Overenskomst med Ejeren af Matr. Nr. 2 dm ibd. til at foranledige, at der af Matr. Nr. 2 dm afgives til stedseværende Benyttelse som Fællesvej det Areal af M. Nr. 2 dm, hvis Afgivelse er aftalt mellem Ejerne, og som snarest vil være at kortlægge, og Sælgerinden indestaar Køberen for, at Deklaration eller Overenskomst herom vil blive læst uden Retsanmærkning som servitutstiftende for baade Matr. Nr. 2 bu og 2 dm naar Matr. Nr. 2 dm udstykses, eller naar der sker Ejerskifte med Hensyn til Matr. Nr. 2 dm, dog saaledes, at Køberen under alle Omstændigheder skal være berettiget til senest i 11/12 Termin 1912 at forlange saadan Thinglæsning.«

Købet af Matr. Nr. 2 dm var heller ikke blevet formelt berigtiget inden Jens Pedersens Død, men Overtagelsen havde fundet Sted, og Vejen var anlagt. Skødet paa Matr. Nr. 2 dm blev senere — i Januar 1910 — udstedt til Jens Pedersens Datter, Frøken Andrea Pedersen.

Tinglæsning om Vejrettigheden fandt aldrig Sted, men Vejen er — ifølge Sagsøgtes Angivelse — siden 1909 i Overensstemmelse med Hensigten blevet benyttet til Kørsel til Tømmerpladsen. Indtil 1918 maatte Køretøjer for at komme ind paa Pladsen køre helt op til Dyrehavehegnet og dreje ind paa Pladsen ad en kun ca. 7 m bred Indkørsel, idet en Værkstedsbygning spærrede for Resten af Pladsen, men siden denne Bygning i 1918 blev nedrevet, har der som nu været Indkørsel til Pladsen i hele dennes Bredde. Den af Sagsøgerinden omtalte Adgang til Tømmerpladsen syd om Beboelseshuset er aldrig benyttet til kørende, men kun til gaaende Færdsel.

For Landsretten har Sagsøgerinden og Sagsøgte afgivet Partsforklaring, og der er afgivet Vidneforklaringer af pens. Postbud Jens Peter Rydeberg, Styrmand Herluf Skjoldager, Havnefoged Axel Johan Petersen og Vognmand Hans Jensen. Endvidere har Frk. Andrea Pedersen, for hvem Sagsøgte har denuncieret lis, afgivet Forklaring, og Landsretten har under en Aastedsforretning beset Forholdene paa Stedet.

Ved de afgivne Forklaringer maa det anses for godtgjort, at Sagsøgte i alt Fald siden 1918 har benyttet det forlængede Vejstykke til kørende Færdsel til og fra Tømmerpladsen i det Omfang, Ejendommen og hans Virksomhed har givet Anledning til. Herefter og idet Vejstykket, der er anlagt som Kørevej, fremtræder og ogsaa ved Sagsøgerindens Erhvervelse af sin Ejendom i 1917 maa have fremtraadt som i alt Fald i denne Egenskab alene bestemt til Brug for Sagsøgte, findes Sagsøgte at have vundet Hævd paa den omhandlede Færdsel, og hans Frifindelsespaastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde godtgøre Sagsøgte med 200 Kr.

Nr. 251/1940. Fru **Anna Theilgaard** (Gorrissen)

m o d

Restauratør **Edvin Jensen** (Svane) og Direktør **A. W. Schmidt** (Gelting).

(Spørgsmaal om Appellantindens Ret til at forlange to Pantebrevs fortsatte Indestaaen i en af hende som Efterpanthaver paa Tvangsauktion overtaget Ejendom).

Kendelse afsagt af Frederiksberg Birks Fogedret den 6. August 1940: Den af Rekvirenten i Udkastet til Auktionsvilkaarene Ptk. 4, Stk. 3, anførte Bestemmelse udgaar, forsaavidt angaar Ejendommen Matr. Nr. 11 ka af Frederiksberg.

Samme Fogedrets Kendelse af 22. August 1940: Den af Rekvirenten i Udkastet til Auktionsvilkaarene under Pkt. 4, Stk. 3, anførte Bestemmelse udgaar.

Østre Landsrets Dom af 5. December 1940 (II Afd.): De paaankede Kendelser bør ved Magt at stande. I Sagsomkostninger betaler Appellantinden, Fru Anna Theilgaard, til de Indstævnte, Restauratør Edvin Jensen og Direktør A. W. Schmidt, 300 Kr. til hver inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I den Indstævnte Edvin Jensen tilhørende Obligation lyder den omstridte Bestemmelse saaledes:

»Kapitalen afdrages med Kr. 375,00 i hver af de fornævnte Terminer, første Gang 11. December Termin 1939, men henstaar iøvrigt uopsigelig fra Kreditors Side fra Ejer til Ejer indtil 11. Juni Termin 1949, til hvilken eller følgende Terminer Kapitalen kan opsiges med et halvt Aars Varsel. Ogsaa i Tilfælde af Tvangsauktion over den pantsatte Ejendom forbliver nærværende Pantebrev indestaaende i Ejendommen paa uændrede Vilkaar, saafremt Ejendommen paa Tvangsauktionen overtages af en efterstaaende Panthaver. Fra Pantedeblitors Side kan Kapitalen opsiges naarsomhelst til Indfrielse med et halvt Aars forudgaaende Varsel.«

Den Indstævnte A. W. Schmidt tilhørende Obligation indeholder en i det væsentlige tilsvarende Bestemmelse.

Bestemmelsen i Obligationerne er affattet uden nærmere Angivelse af, hvorledes den skal anvendes i Forhold til Bestemmelserne i Punkt 8 i den trykte Tekst (Justitsministeriets Pantebrev-Formular I). Herefter findes det ikke med Sikkerhed at kunne fastslaaes, at de Indstævnte er afskaaret fra at gaa frem som sket efter Punkt 8, litra a (Udeblivelse med Terminsydelse til de Indstævnte) uanset at Appellantinden som Efterpanthaver paa Tvangsauktionen overtog Ejendommen.

Som Følge heraf og idet Dommen tiltrædes, forsaavidt angaar Spørgsmaalet om Afkald fra Indstævnte Schmidts Side paa at gøre Misligholdelsen gældende, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til hver af de Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Anna Theilgaard, til hver af de Indstævnte, Restauratør Edvin Jensen og Direktør A. W. Schmidt med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Præmisserne til Fogedkendelsen af 6. August 1940 er saalydende:

Selv om det maa erkendes, at den i Pantebrevet givne Bestemmelse, hvorefter Kapitalen forbliver indestaaende i Ejendommen paa uændrede Vilkaar i Tilfælde af Tvangsauktion, ogsaa er i Efterpanthavernes Interesse, saa finder Fogedretten ikke, at der herigennem er givet den Efterpanthaver, der ved Tvangsauktion overtager Ejendommen, en ubetinget Ret til at kræve Kapitalens Forbliven i Ejendommen uafhængigt af, om Pantebrevet maatte være misligholdt.

Den Omstændighed, at Efterpanthaveren efter Misligholdelsens Indtræden tilbyder at betale Restance m. m., kan ikke føre til noget andet Resultat, da Forpanthaveren ikke ses at have nogen Forpligtelse til at forsøge Restancerne inddrevne hos Efterpanthaveren, forinden han kan gøre Misligholdelsesvirkningen gældende.

Under Henvisning hertil, og da det er in confesso, at Pantebrevet er misligholdt, idet de pr. 11. Juni d. A. forfaldne Ydelser ikke er betalt inden Forfaldstid, skønnes Efterpanthaveren uden Forpanthaverens Samtykke ikke at kunne støtte nogen Ret paa den omhandlede Tvangsauktionsklausul, hvorfor hele Kapitalen i Henhold til Pantebrevets Bestemmelse, jfr. Pantebrevsformularen Pkt. 8, maa anses at være forfalden. Heraf maa yderligere følge, at de med Kapitalens Inddrivelse forbundne Inkassoomkostninger maa kunne kræves betalt ved Tvangsauktionen.

De i Udkastet til Auktionsvilkaarene anførte Bestemmelser vil derfor være at ændre i Overensstemmelse hermed, saaledes at Bestemmelserne i Udkastets Post 4, Stk. 3, ændres som nedenanført.

Præmisserne til Fogedkendelsen af 22. August 1940 er saalydende:

Da den af Landsretssagfører Wagner i Juli Maaned d. A. til Landsretssagfører Anker Georgsen givne Meddelelse om, at han og hans Klient Direktør A. W. Schmidt ikke vilde hævde, at Pantebrevet

til sidstnævnte var forfaldent til Indfrielse paa Grund af Misligholdelse, efter de opgivne Oplysninger utvivlsomt er afgivet under den afgørende Forudsætning, at Tvangsauktionsklausulen var en Hindring for dette Kravs Gennemførelse, og da denne Forudsætning var kendelig for Landsrettsagfører Anker Georgsen, ses den omhandlede Meddelelse ikke at indeholde et bindende Løfte, der kan paaberaabes af Efterpanthaveren.

Under de saaledes foreliggende Omstændigheder kan det derfor ikke antages, at Pantekreditor eller dennes Befuldmægtigede har givet et uigenkaldeligt Afkald paa at gøre Misligholdelsesklausulen gældende, hvorfor den i Pkt. 4, Nr. 3, i Udkastet til Tvangsauktionsvilkaarene anførte Bestemmelse vil være at ændre ogsaa forsaavidt angaar Ejendommen Matr. Nr. 11 hs af Frederiksberg.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

De indankede Kendelser er afsagt af Frederiksberg Birks Fogedret henholdsvis den 6. August 1940 og den 22. August 1940, og Tvangsauktion er foretaget af samme Ret den 5. September 1940.

For Landsretten har Appellantinden, Fru Anna Theilgaard, nedlagt følgende Paastand:

a t Ejeren af det i Auktionsvilkaarene Post 4 under Matr. Nr. 11 ka som Litra 4) anførte Pantebrev, stort oprindelig 52.000 Kr., Indstævnte Restauratør Edvin Jensen, tilpligtes at anerkende, at nævnte Pantebrev forbliver indestaaende i Ejendommen paa uændrede Vilkaar efter Tvangsauktionen,

a t der ikke skal betales Inkassoomkostninger af Pantebrevets Hovedstol, samt

a t Ejeren af det i Auktionsvilkaarene Post 4 under Matr. Nr. 11 hs som Litra 4) anførte Pantebrev, stort oprindelig 43.000 Kr., Indstævnte Direktør A. W. Schmidt, tilpligtes at anerkende, at nævnte Pantebrev forbliver indestaaende i Ejendommen paa uændrede Vilkaar efter Tvangsauktionen.«

De Indstævnte har paastaet Kendelserne stadfæstede.

Til den i Kendelserne givne Sagsfremstilling føjes:

Appellantinden solgte i Januar 1938 sin Ejendom Matr. Nr. 11 hs og 11 ka Frederiksberg til Fuldmægtig Toftgaard Hansen. Det var et Led i Handlen, at Fru Theilgaards Restkøbesum Kr. 93.338,02, for hvilken der udstedtes Pantebrev, skulde rykke tilbage for nye Prioriteter i nærmere angivet Omfang, naar Ejendommen ved Køberens Foranstaltning var moderniseret ved Indlæggelse af Centralvarme og varmt Vand, Indretning af Badeværelser m. v. Tilbagerykning skulde ske efter størst mulige offentlige Midler og derefter private Midler, og om disse sidste er det i Appellantindens Pantebrev anført, at de skal »henstaa uopsigelige fra Ejer til Ejer i mindst 8 Aar efter Laanets Stiftelse, ogsaa i Tilfælde af at Ejendommen indenfor den nævnte Periode stilles til Tvangsauktion«. Efter at Modernisering af Ejendommen var tilendebragt, fandt Omprioritering Sted, og de i Paastanden

omhandlede to Pantebreve kom paa Plads som 2den Prioriteter efter Kreditforeningsmidler ved Rykningspaategning af 19. August 1939, tinglyst den 21. August 1939.

Da Ydelsen pr. 11. Juni 1940 til Appellantinden ikke blev betalt i Terminen, foretoges Udlæg i Ejendommen den 1. Juli 1940, og paa Grundlag af dette blev der begæret Tvangsauktion, der afholdtes den 5. September. Da Fru Theilgaards Sagfører erfarede, at Ydelserne til 2den Prioriteterne heller ikke var betalt, stillede han Panthaverne Dækning for Ydelserne, men Betaling blev afslaaet.

I Henhold til de i Kendelsen af 6. August 1940 anførte Grunde, og da det for Landsretten anførte ikke kan føre til noget andet Resultat, vil denne Kendelse være at stadfæste.

Efter det for Landsretten oplyste kan det ikke antages, at Landsretssagfører Wagner paa sin Klients Vegne har givet Afkald paa at gøre Misligholdelsen gældende. Kendelsen af 22. August 1940 vil derfor kunne stadfæstes.

I Sagsomkostninger vil Appellantinden have at betale Indstævnte 300 Kr.

Torsdag den 19. Juni.

Nr. 112/1941.   **Alex Frants Alfred Thaarup**
p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 7. April 1941.

Den paakærede Kendelse er saalydende:

Ved Københavns Byrets Dom af 18. Maj 1940 er Premierløjtnant Alex Frants Alfred Thaarup anset efter Straffelovens § 265 med Hæfte i 30 Dage. Denne Dom indankede han for Østre Landsret til Friiendelse, hvor Domsforhandling i Ankesagen foretoges den 4. Oktober 1940. Ved Retsmødets Begyndelse fremsatte han forskellige Indsigelser og Krav, som afgjordes ved fire straks afsagte Kendelser, som han ønskede at paakære. Derefter erklærede han, at han ikke ønskede at give Møde under Sagens Realitetsbehandling og forlod, efter at være gjort bekendt med, at Anklagemyndigheden i saa Fald vilde paastaa Anken afvist, derefter Retsmødet inden Realitetsforhandlingens Begyndelse, hvorefter Retten ved Kendelse i Medfør af Retsplejelovens § 965, c, Stk. 3, afviste Sagen, da Forhandlingen ikke fandtes med Nytte at kunne fremmes i hans Fraværelse.

I en til Retten fremsendt Skrivelse af 25. Marts 1941 har Domfældte begæret Ankesagen genoptaget, og har derhos fremsat Begæring om, at der afholdes mundtlig Forhandling herom, og at Retten bestemmer, at Afsoningen af Straffen udsættes.

Da Domfældte har modtaget Stævningen uden at fremsætte Indsigelse mod Forkyndelsens Betimelighed og ikke har haft lovlig Forfald, er der ikke Hjemmel til at genoptage Ankesagen, jfr. Retspleje-

lovens § 987, Stk. 3, sammenholdt med Stk. 1, og det skønnes herefter uforødent at forordne mundtlig Forhandling i Anledning af Domfældtes Begæring, ligesom der ej heller er Hjemmel for Landsretten til at bestemme, at Afsoningen udsættes.

Thi bestemmes:

Den af Premierløjtnant Alex Frants Alfred Thaarup fremsatte Begæring om Genoptagelse af den ved Østre Landsrets Kendelse af 4. Oktober 1940 afviste Ankesag kan ikke tages til Følge.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da Kære af Landsrettens Afslag paa Begæringen om Genoptagelse skal ske til den særlige Klageret, og da Justitsministeriets Tilladelse til Kæremaals Indbringelse for Højesteret iøvrigt ikke foreligger, vil det i det hele være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Fredag den 20. Juni.

Nr. 147/1940. Grosserer **Peter Bjergholt** (Selv)

mod

1) Grosserer **L. Ib Petersen** og 2) Landsretssagfører **André Jensen** (Nr. 2 for begge Indstævnte).

(Paastand om Udbetaling af et som kontant Udbetaling ved Købet af en fast Ejendom modtaget Pantebrevs Paalydende).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 20. Juni 1940 (VII Afd.): De Sagsøgte Grosserer L. Ib Petersen og Landsretssagfører André Jensen bør for Tiltale af Sagsøgeren Grosserer Peter Bjergholt i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren med 300 Kr. til hver af de Sagsøgte inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at Appellantens principale Paastand ikke er taget til Følge.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand findes der at maatte gives Appellanten Medhold i, at den paagældende Bestemmelse i Pantebrevet af 10. Maj 1938 efter dens Formulering og efter den Maade, hvorpaa Pantsætningen af de to Ejendomme under et er ordnet, maa forstaas saaledes, at der alene er foretaget en Udskydelse af Forfaldstiden i det i Pantebrevets Post 8 a angivne Tilfælde, medens de i Post 8 b—h angivne Forfaldsgrunde er opretholdt uændrede. Herefter vil den subsidiære Paastand være at tage til Følge som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte Landsretssagfører André Jensen, bør for Tiltale af Appellanten, Grosserer Peter Bjergholt i denne Sag fri at være.

Indstævnte Grosserer L. Ib Petersen bør anerkende, at den i det ovennævnte Pantebrev foretagne Ændring vedrørende Pantebrevets Post 8 alene har Hensyn til Post 8 a, saaledes at de øvrige Bestemmelser i Post 8 uændret staar ved Magt. Iøvrigt bør sidstnævnte Indstævnte for Appellantens Tiltale i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 9. Maj 1938 solgte Sagsøgeren Grosserer Peter Bjergholt til Sagsøgte 1) Grosserer L. Ib Petersen den ham tilhørende Ejendom Matr. Nr. 53 af Udenbys Vester Kvarter, Vesterbrogade 75 og Oehlenschlägersgade 1, for en Købesum af 740.000 Kr. Denne skulde berigtiges ved, at Køberen — foruden Bankhæftelsen — overtog Kreditforeningslaanet, stort til Rest ca. 525.000 Kr., udstedte Pantebreve i Ejendommen for ca. 192.000 Kr. samt udstedte eller overdrog til Sælgeren Pantebrev, stort 22.164 Kr. 05 Øre, hvorom i Skødet er anført følgende:

»med Pant i den under Art. 77 indførte faste Ejendom »Rønshoved Strandhotel« kaldet i Hokkerup Ejerlav, Holbøl Sogn, i Overensstemmelse med forevist Udkast. Dette Pantebrev skal endvidere give Sikkerhed i den hermed solgte Ejendom næstefter det fornævnte Kreditforeningslaan samt de Pantebreve, som Køberen i Henhold til den følgende Bestemmelse skal udstede til Sælgeren. Parterne er indforstaaet med, at Sikkerhedspantebrevet først tinglyses paa nærværende Ejendom samtidig med Udstedelse af Skødet, og at det egentlige Pantebrev derefter snarest muligt tinglyses paa den foranførte Ejendom i Holbøl Sogn uden Retsanmærkning.«

I Pantebrevet, der udstedtes af Ib Petersen den 10. Maj 1938, findes følgende Bestemmelse:

»Paa Pantebrevet erlægges i hver ordinær Juni og December Termin, fra og med 11. December Termin 1941, et Afdrag paa 1000 Kr., men iøvrigt skal Pantebrevet fra Kreditors Side være uopsigeligt fra Ejer til Ejer, mod at der ved hvert Ejerskiifte med Undtagelse af det første erlægges et ekstraordinært Afdrag paa 5000 Kr. — Saafremt de i dette Pantebrev fastsatte Ydelser af Renter og Afdrag ikke erlægges rettidig, kan Kreditor forlange de paagældende Ydelser betalt af Debitor ifølge nærværende Pantebrev, og saafremt Ydelserne ikke er betalt da inden 14 Dage efter, at Debitor er krævet, kan Kreditor foretage Execution i Henhold til nærværende Pantebrev, idet dette eller dets Restgæld da straks er forfalden til Betaling. Punkt 6 i de trykte Bestemmelser ændres i Overensstemmelse hermed.

Til Sikkerhed for alle Betalinger efter dette Pantebrev giver jeg herved Kreditor 3. Prioritets Panteret i den i Tingbogen for Hokkerup Bind III, Blad 68 under Art. Nr. 77 indførte faste Ejendom »Rønshoved Strandhotel« kaldet, Hokkerup Ejerlav, Holbøl Sogn, samt i Matr. Nr. 53 af udenbys Vester Kvarter af København, næstefter de nedenfor nævnte Hæftelser og oprykkende efter disse i Henhold til Tinglysningslovens § 40.«

Pantebrevet blev lyst paa den solgte Ejendom den 21. Maj 1938 og paa Rønshoved Strandhotel den 18. Juni s. A.

Sagsøgeren gør nu gældende, at dette Pantebrev, der af ham skulde tages som eneste kontante Udbetaling paa den solgte Ejendom, har vist sig at være værdiløst, samt at saavel Sagsøgte Ib Petersen som Sagsøgte 2) Landsretssagfører André Jensen, der optraadte som dennes Sagfører, ved Handlens Indgaaelse har givet ham urigtige Oplysninger vedrørende Rønshoved Strandhotel, og at han, saafremt han var blevet bekendt med de virkelige Forhold, aldrig vilde have indladt sig paa at modtage Pantebrevet som Udbetaling.

Sagsøgeren har derfor under denne Sag — der oprindeligt er anlagt alene mod André Jensen, men hvori Ib Petersen er indtraadt som Sagsøgt — principalt nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at udbetale ham Pantebrevets Paalydende 22.164 Kr. 05 Øre, tiligemed paaløbne Renter fra 11. December 1939 5 pCt. p. a.

Subsidiært har han paastaaet Sagsøgte Ib Petersen kendt pligtig til at anerkende, at Pantebrevet er forfaldent til Betaling i de i Pantebrevsformular I, Punkt 8 anførte Tilfælde, saaledes at det kun er Punkt 8 a, der er forandret ved den i Pantebrevets Tekst optagne Ændringsbestemmelse til Punkt 8.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Sagsøgeren har nærmere anført, at det til ham blev opgivet, at Rønshoved Badehotel nylig var solgt for 60.000 Kr., hvoraf 10.000 Kr. var udbetalt, samt at Skødet var til Tinglysning. I Virkeligheden forelaa kun en utinglyst Kontrakt, ingen Udbetaling var præsteret, og Ib Petersen var klar over, at Køberen ikke kunde klare Købet. Ejendommen var ikke mere værd end de indestaaende offentlige Midler, Ejendomsskylden var kun 24.000 Kr. I August 1938 blev Handlen annulleret. Ib Petersen har saaledes givet Sagsøgeren et værdiløst Pantebrev og maa derfor være pligtig at erstatte ham dets Paalydende.

André Jensen, der ved Ordningen af Handlen skulde varetage begge Parters Interesse, har givet Sagsøgeren de samme urigtige Oplysninger og maa derfor være medansvarlig. André Jensen har endvidere affattet Pantebrevet i Strid med Aftalen, der gik ud paa, at Misligholdelse vedrørende Pantet i Rønshoved skulde have den Virkning, at der kunde gøres Eksekution i Ejendommen paa Vesterbrogade. Sagsøgeren har derfor nedlagt sin subsidiære Paastand.

De Sagsøgte gør paa deres Side gældende, at der ikke er givet Sagsøgeren urigtige Oplysninger. Sagsøgeren kendte godt Købekontrakten om Hotellet, og det fremgaar af Skødet paa Vesterbrogade 75, at Skøde paa Hotellet ikke var udstedt. Dette skulde først ske, naar Køberen, Entreprenør Leth Ingvarsdén, havde faaet den nødvendige Spiritusbevilling. Køberen drev Hotellet i Sommeren 1938, og Udbetalingen paa 10.000 Kr. var berigtiget, bl. a. ved Levering af et Automobil til Værdi 8000 Kr. At Køberen maatte opgive Hotellet, skyldtes navnlig Afspærring paa Grund af Mund- og Klovsyge. Det bestrides, at Pantebrevet er værdiløst. Ejendomsskylden er ikke nogen Maalestok for Hotellets Værdi. Men i alt Fald har Sagsøgeren faaet sine Renter, og han har ikke lidt noget Tab.

Overfor Sagsøgerens subsidiære Paastand gøres det gældende, at selve Pantebrevet viser, at det med Hensyn til Vesterbrogade 75 kun er et Sikkerhedspantebrev, og at der kun er Pligt til at betale, naar forfaldne Ydelser ikke rettidig er betalt af Rønshoved Strandhotel, og da først 14 Dage efter Paakrav. Det er derfor hele Punkt 8 i Pantebrevsformularen, der maatte ændres, og Punkt 8 a er heller ikke blevet nævnt ved Forhandlingerne.

For Retten har Parterne og fhv. Entreprenør Leth Ingvarsdén afgivet Forklaring. Sidstnævntes Forklaring gaar ud paa, at han, da han i Efteraaret 1937 købte Hotellet, regnede med at kunne gennemføre Handelen, og at det skyldes senere Uheld, at han maatte opgive det.

Det kan efter det foreliggende ikke anses godtgjort, at Sagsøgeren ved urigtige Oplysninger fra de Sagsøgte Side har ladet sig bestemme til at modtage Pantebrevet som Udbetaling, og da det i alt Fald ikke er godtgjort, at han derved har lidt noget Tab, vil hans principale Paastand ikke kunne tages til Følge. Det kan endvidere ikke anses bevist, at Pantebrevets Bestemmelser vedrørende Formularens § 8, der iøvrigt maa siges at være ganske naturlige og rimelige, skulde være affattet i Strid med trufne Aftaler, og de Sagsøgte vil derfor i det hele være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte med 300 Kr. til hver.

Nr. 22/1941. **Skattedepartementet** (Kammeradvokaten)

m o d

Assistent, Frk. **G. A. Begtrup-Hansen** (Heise).

(Spørgsmaal om Størrelsen af Indstævntes skattepligtige Indkomst i Aaret 1937).

Østre Landsrets Dom af 10. December 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, Skattedepartementet, bør anerkende, at Sagsøgerinden, Assistent, Frk. G. A. Begtrup-Hansens skattepligtige Indkomst i Aaret 1937 andrager Kr. 3146. Sagsøgte betaler Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med Kr. 300. De idømte Sagsomkostninger at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere bemærker følgende:

Ifølge Gavebrevets Post 2 maa det antages, at Fru Begtrup-Hansens Kreditorer har været afskaaret fra at søge Fyldestgørelse i Kapitalen ogsaa efter hendes Død. Efter Gavebrevets Post 5 findes der dernæst ikke at være tillagt hende nogen Testationsret med Hensyn til Kapitalen. Herefter findes hendes Retsstilling ifølge Gavebrevet, uanset de i dette benyttede Udtryk, kun at kunne betegnes som en Rentenydelsesret. Som Følge af det anførte vil Indstævntes Ret til Kapitalen ikke kunne betragtes som en Arveret efter hendes Moder, men findes at have sit Grundlag i Gavebrevets Post 5.

Herefter og idet den af Indstævnte subsidiært paaberaabte Analogi fra Reglen i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 5, litra b om Formueforøgelse, som hidrører fra Arv, ikke kan finde Anvendelse, vil disse Dommere tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge, medens de finder, at Sagens Omkostninger for begge Retter vil kunne ophæves.

Fire Dommere bemærker følgende:

Efter Indholdet af Gavebrevet af 5. Juli 1878 har det været Skovrider Löschaus Hensigt at overdrage Ejendomsretten til de i Gavebrevet ommeldte Nationalbankaktier til Indstævntes Moder, som han ved samme Tid adopterede. De Begrænsninger, han gjorde i Adoptivdatterens Dispositionsret, dels for at sikre hende Nydelsen af Kapitalen for Livstid, dels for at udelukke, at nogen Del af Kapitalen gik over til Adoptivdatterens Fader eller hendes Slægt paa fædrene og mødrene Side, vil der derfor ikke kunne tillægges større Omfang, end Ordene under Hensyn til de angivne Formaal med Sikkerhed hjemler, og det maa saaledes navnlig antages, at det egentlige Formaal med Gavebrevets Post 5 har været at tage Bestemmelse om Arvegangen

i det Tilfælde, at Adoptivdatteren ikke efterlod sig Ægtefælle eller Livsarvinger, medens Giveren i modsat Tilfælde har beholdt sig til Lovgivningens til enhver Tid gældende Arvegangsregler og holdt Adoptivdatteren i hvert Fald en vis Testationsbeføjelse aaben. Idet disse Dommere herefter finder, at der maa gives Indstævnte Medhold i, at hendes Erhvervelse af den i Sagen omhandlede Kapital er sket ved Arv efter Moderen, stemmer de for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Skattedepartementet, bør for Tiltale af Indstævnte, Assistent, Frk. G. A. Begtrup-Hansen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I et af Skovrider Löschau den 5. Juli 1878 oprettet Gavebrev hedder det:

»Efterat min Adoptivdatter Henriette Caroline Westergaard, født Lund, adopteret Löschau, er afgaaet ved Døden uden at efterlade sig Livsarvinger, har jeg fundet mig foranlediget til at oprette nærværende Gavebrev til Fordel for Henriette Vilhelmine Marie Westergaard, født den 16. Juli 1867, Datter af Grosserer F. W. Westergaard og Hustru Augusta, født Thaning, hvem jeg har indgivet Ansøgning om at maatte adoptere.

1.

Til bemeldte Henriette Vilhelmine Marie Westergaard skjænker jeg herved efternævnte mig tilhørende 20 Stk. Nationalbankaktier, nemlig: 10 Stk. Ltr. B. Nr. 7212—7221 incl., hver paa 500 Rdl. (1000 Kr.) ialt Kr. 10.000,— 10 Stk. Litr. C. Nr. 12268—12277 incl., hver paa 100 Rdl. (200 Kr.) ialt Kr. 2.000,— tilsammen til Beløb 12.000 Kr. med vedhængende Udbytte fra 1879 inclusive, hvilken Capital fra dette Gavebrevs Underskrift skal være hende tilhørende paa de nedenfor nærmere angivne Betingelser.

2.

Den i § 1 nævnte Henriette V. M. Westergaard skjænkede Capital skal under Forventning af Justitsministeriets Tilladelse dertil strax indsættes i Overformynderiet og der forblive indestaaende, saalænge hun lever, uden at der over samme skal kunne foretages nogen formueretlig Disposition, og navnlig skal hun eller hendes Værges eller hun og hendes Kurator — være uberettiget til at bortskjænke eller paa anden Maade disponere over nogen Del af samme til hendes Fader eller nogen af hendes Slægt paa Fædrene eller Mødrene Side, ligesom der ikke i Capitalen skal kunne gjøres Arrest eller Execution for nogen af hende

paadragen Gjæld, hvorhos Capitalen, om hun bliver gift, skal være undtagen fra Formuefællesskabet.

Renterne eller Udbyttet, der ligeledes skulde være fritagne for Arrest og Exekution, skulle, saalænge hun er umyndig, udbetales imod Kvittring af hendes nedennævnte Værge, der aarlig aflægger Værgemaalsregnskab; — naar hun bliver 18 Aar, til hende med Kurator, og naar hun bliver 25 Aar eller forinden bliver gift, mod hendes egenhændige Kvittring.

— — — —

3.

Til Værge for Henriette V. M. Westergaard — forsaavidt angaar den her omhandlede Kapital — ønsker jeg, at cand. juris Fuldmægtig A. Løschau maa beskikkes, hvorhos han i Forbindelse med hende skal kvittere for hendes Renter fra hendes 18—25 Aar. Skulde han være forhindret fra at overtage dette Hverv, skal der af Øvrigheden beskikkes hende en anden Værge og Kurator — dog ønsker jeg, at der maa blive taget særligt Hensyn til den, hvem Fuldmægtig Løschau i saa Henseende foreslaar — og skal hendes Fader eller nogen af hans Slægtialfald ei kunne beskikkes hertil.

4.

Som en Undtagelse fra Reglen i § 2, hvorefter Kapitalen skal henstaa urørt i Overformynderiet, bestemmes, at i Tilfælde af, at Henriette V. M. Westergaard indtræder i Ægteskab, skal hun kunne erholde udbetalt af Kapitalen til Udstyr 2 af de fornævnte Nationalbankaktier, lydende hver paa 1000 Kr., altsaa ialt paa To Tusinde Kroner.

5.

Naar Henriette V. M. Westergaard afgaar ved Døden og efterlader sig Ægtefælle eller Livsarvinger, skal Kapitalen falde i Arv til disse efter Lovgivningens almindelige Regler. Dør hun uden at efterlade sig Ægtefælle eller Livsarvinger, tilfalder Kapitalen med Halvdelen min Broder Kammerraad Løschaus Livsarvinger og med Halvdelen min afdøde Svoger Proprietær Andreas Lunds Børn paa den i Kodicillen af 20. September 1877 til mit Testamente ommeldte Maade.

— — — —«.

Henriette V. M. Westergaard, senere gift Begtrup-Hansen, afgik ved Døden den 12. Oktober 1937, og hendes Datter, Sagsøgerinden Assistent, Frk. G. A. Begtrup-Hansen, har som eneste og myndig Arving overtaget bl. a. Moderens Særbo, der opgjordes pr. 14. Marts 1938, og hvor Kapitalen, der er udbetalt hende af Overformynderiet, er taget til Indtægt med Kr. 19.428,20, og af dette Beløb er der betalt Arveafgift, uanset at Skattedepartementet forinden havde meddelt, at man ikke havde ment at kunne rejse Krav paa Gave- eller Arveafgift af Kapitalen.

Sagsøgerinden har for Skatteaaret 1938/39 selvangivet sin Indkomst til Kr. 3146. Denne Selvangivelse blev ikke taget til Følge af Skatteaadet, idet Sagsøgerinden tillige blev anset indkomstskattepligtig af den nævnte Kapital, og Skatteraadet forhøjede ifølge endelig Meddelelse af 21. November 1938 den selvangivne Indkomst, Kr. 3146, til ansat

Indkomst, Kr. 22.550. Denne Afgørelse blev indanket for Landsskatte- retten, som ved Kendelse af 7. Juni 1940 stadfæstede Ansættelsen.

Under denne Sag har Sagsøgerinden, Assistent, Frk. G. A. Begtrup- Hansen, indstævnet Skattedepartementet med Paastand om, at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Sagsøgerindens skattepligtige Indkomst i Aaret 1937 andrager Kr. 3146, og til Støtte for denne Paastand henviser hun til, at den i Overformynderiet haandlagte Kapital var skænket hendes Moder, der saaledes var Ejer af Kapitalen, som følgelig er tilfaldet Sagsøgerinden som Arv, hvorfor Beløbet i Henhold til Stats- skattelovens § 5 b ikke skal medregnes til hendes skattepligtige Ind- komst.

Sagsøgte paastaar Frifindelse, idet det gøres gældende, at Kapitalen maa betragtes som en Gave ikke til Sagsøgerindens Moder, men til dennes eventuelle Ægtefælle eller Livsarvinger, men med Forbehold af Rentenydelse for Moderen, da Moderen hverken kunde disponere over Kapitalen i levende Live eller med Henblik paa Forholdene efter sin Død, ligesom Landsskatterettens Kendelse er i Overensstemmelse med Skattevæsenets faste Praksis paa dette Omraade.

Under Hensyn til Gavebrevets Udtryk, derunder Udtrykket »falde i Arv« i Post 5, gaar Retten ud fra, at Kapitalen er skænket Sagsøger- indens Moder, der maa antages at have været Ejer af Kapitalen under den suspensive Betingelse, at hun efterlader sig Ægtefælle eller Livs- arvinger, medens Kapitalen, hvis dette ikke blev Tilfældet, skulde gaa til Giverens Familie. Hendes Raadighed over Kapitalen tager sig vel nok med de omfattende Indskrænkninger ud som en blot Rentenydelses- ret, men Retten maa efter Udtrykkene i Gavebrevets Post 2 in fine mene, at Moderens eventuelle Kreditorer ikke har været afskaaret fra at søge Fyldestgørelse i Moderens Særbo. Hertil kommer, at det, som af Sagsøgerinden hævded, maa være nærliggende at antage, at der efter Udtrykkene i Post 5 har været Adgang for Moderen til ved Testamentet at træffe Bestemmelser til Supplering af Giverens Ønsker f. Eks. om Baandlæggelse eller at testere til Fordel for Ægtefælle, hvis der ikke fandtes Livsarvinger. Endvidere lægger Retten Vægt paa, at det af Sagsøgte hævdede Standpunkt — at Gaven skulde opfattes som en fideicommissarisk Substitution til Fordel for de Børn, som den den- gang 9-aarige Adoptivdatter mulig vilde faa — paa Forhaand synes saa lidet naturligt, at det ikke kan lægges til Grund for Afgørelsen, naar ikke særdeles Omstændigheder viser, at Giveren har haft Interesse for denne eventuelle Descendens. Det kan iøvrigt ogsaa bemærkes, at Sag- søgtes Standpunkt vil medføre den Urimelighed, at Sagsøgerinden maa betale en betydelig større Indkomstskat end det Beløb, Arveafgiften andrager, skønt der, hvis Gavebrevet havde været oprettet efter 1. April 1922, i Medfør af Lov Nr. 147 af 10. April 1922, Afsnit III, kun skulde være betalt en Gaveafgift svarende til Arveafgiftens Beløb.

Som Følge af det anførte vil der være at give Sagsøgerinden Medhold i den af hende nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger vil være at tilkende hende med 300 Kr.

Mandag den 23. Juni.

Nr. 44/1941.

Proprietær **Viggo Dissing**
(Landsretssagfører Hauer)

m o d

Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring (H. Bache).

(Udbetaling af Ansvarsforsikringssum).

Østre Landsrets Dom af 30. December 1940 (IV Afid.): Sagsøgte, Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Proprietær Viggo Dissing, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er fremlagt en af De samvirkende Danske Landboforeninger afgivet Erklæring, i hvilken et af Indstævnte stillet Spørgsmaal, om de paa Hingstens Hjemsted værende Hopper i Tilfælde som det foreliggende kan udvise Jalousi over for den tilførte Hoppe, er besvaret bekræftende, idet det er tilføjet, at man som Følge heraf bør undlade at lade den fremmede Hoppe være i Kontakt med Gaardens egne Hopper.

Foreløbig bemærkes, at Hoppen paa det Tidspunkt, da der tilføjedes denne den omhandlede Beskadigelse, henstod paa Appellantens Gaard for at afvente Afhentning, efter at det var opgivet at søge den bedækket.

Syv Dommere finder det ikke godtgjort, at Appellanten ved i Overensstemmelse med sin sædvanlige Fremgangsmaade at anbringe Hoppen i et Indelukke sammen med andre Hopper har udvist nogen Uforsigtighed, og at Grundlaget for Appellantens Ansvar som i Nykøbing Mors Købstad m. v.'s Rets Dom fastslaaet, saaledes alene er Reglen i D. L. 6—10—5.

Herefter finder disse Dommere, at det Opbevaringsforhold, der endnu var til Stede i Forbindelse med Bedækningsforsøget, og hvis Forpligtelser efter det anførte maa anses behørig opfyldt, ikke kan medføre, at Forholdet omfattes af den i Vedtægternes § 6 indeholdte Begrænsning, og stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge og paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

To Dommere bemærker følgende:

Det Spark, Hoppen fik, bibragtes den, mens den efter et Par forgæves Bedækningsforsøg var anbragt løs i et Indelukke sammen med andre løsgaaende Hopper, og Skaden skyldes saaledes den Maade, hvorpaa Appellanten valgte at opfylde sin Omsorgspligt. Der findes derfor at være en saa nøje Forbindelse mellem

den indgaaede Aftale og den indtraadte Skade, at denne ikke alene — hvad der skønnes utvivlsomt — falder ind under den til Policens Risikobegrænsning knyttede Eksemplifikation, men ogsaa naturligt kan anses omfattet af de Ord, hvormed selve Risikobegrænsningen beskrives. Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring, bør til Appellanten, Proprietær Viggo Dissing, betale 1500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig af 1300 Kr. fra den 3. Januar 1940 og af 200 Kr. fra den 24. September s. A., indtil Betaling sker.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. Januar 1937 blev Sagsøgeren, Proprietær Viggo Dissing, Fodervært for en Hingst, tilhørende Morsø Sønder Herreds Hesteavlforening, der ved Police Litra B. Nr. 881 af 3. April 1919 har tegnet Forsikring hos Forsikringsaktieselskabet National for Foreningens civilretlige Ansvar for Hingsten.

Formentlig den 23. Juli 1939 blev en Sagsøgerens Broder, Proprietær Ejnar Dissing, Frydensbrønde, tilhørende Hoppe ført til Hingsten, men vilde ikke tage imod Hingsten. Den blev da paa Sagsøgerens Ejendom, Tøttrupgaard, for at der, som Sædvane er, kunde forsøges igen. Den 26. Juli gentoges Forsøget med samme Resultat, og Sagsøgeren meddelte telefonisk sin Broder dette med Anmodning om at lade Hoppen afhente. Ved en Forglemmelse blev der først den følgende Dag sendt Bud efter Hoppen. Denne havde i de forløbne Dage gaaet i et Indelukke sammen med nogle Sagsøgeren tilhørende Hopper og Vallaker, alle løse. Den 27. Juli om Morgenen sparkede en af Sagsøgerens Hopper hans Broders Hoppe, som fik en Flænge paa Inder siden af højre Underlaar, hvorfor den ikke blev udleveret til Budet. Den 28. Juli og 4. August blev Hoppen tilset af en Dyr læge, der beordrede den slaaet ned. Ved Dom afsagt den 27. Marts 1940 af Retten for Nykøbing M. Købstad m. v., blev Sagsøgeren i Medfør af D. L. 6—10—5 tilpligtet at betale sin Broder Hoppens Værdi 1300 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra 3. Januar 1940 og Sagens Omkostninger med 200 Kr.

Ifølge Police af 11. April 1935 er Sagsøgeren som Medlem Nr. 115.640 af Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring »dækket mod Ansvar overensstemmende med Forsikringsbegæringen og Foreningens

Vedtægt« paa Foreningens almindelige Forsikringsbetingelser, og Sagsøgeren har under Henviſning hertil under denne Sag paastaet den nævnte Ulykkesforsikring tilpligtet at betale ham 1500 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig af 1300 Kr. fra 3. Januar 1940 og af 200 Kr. fra Stævningens Dato den 24. September 1940.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet under Anbringende af, at den tegnede Forsikring ikke omfatter Ansvaret for denne Skade.

I saa Henseende er oplyst følgende:

Sagsøgeren, som den 1. April 1935 overtog sin Ejendom Tøttrupgaard i Andrup By, Frøslev Sogn, til Ejendomsskyld vurderet til 117.100 Kr., indmeldte sig i Forsikringen »som Ejer af nedennævnte Ejendom« ved Begæring af 27. Marts 1935. I Blanketten til Indmeldelsesbegæringen stilles en Række Spørgsmaal, deriblandt følgende: Graver De Tørv, Grus, Sten, Mergel eller lignende udover hvad De selv bruger?

Har De Mælkekørsel?

Har De Ægkørsel?

Har De anden Smaakørsel, Fragtkørsel eller lignende Kørsel?

Driver De udover ovennævnte Virksomhed ogsaa anden Virksomhed og i bekræftende Fald hvilken?

Alle disse Spørgsmaal besvarede Sagsøgeren med: Nej.

Endvidere spurgtes: Har De Avlsdyr til Bedækning, og i Svarrubrikken er specificeret: ..... Hingste ..... Tyre ..... Orner.

Sagsøgeren svarede ved at skrive »1« foran Ordet »Tyre«.

Derefter spurgtes: Er det Deres egne Dyr, eller tilhører de en Forening, for hvilken De er Fodervært?

Dette besvarede Sagsøgeren ikke. Det er oplyst, at den omtalte Tyr tilhører Sagsøgeren og kun anvendes til Gaardens egen Besætning.

Forsikringsbegæringen slutter med følgende (trykte) Udtalelse: Af den nugældende Vedtægt har jeg modtaget et Eksemplar.

Blandt de paa Policen trykte almindelige Forsikringsbetingelser er — med to i denne Forbindelse uvæsentlige Afvigelser — optaget følgende Del af § 6 i Forsikringens Vedtægter, der omhandler »Forsikringens Omfang«:

»Forsikringen omfatter det umiddelbare Lovansvar, Medlemmet i Kraft af den ved Indmeldelsen opgivne Virksomhed eller Stilling maatte ifalde ved en foraarsaget Skade saavel paa Person som paa Ting, men derimod ikke det Medlemmet i Henhold til afsluttet skriftlig eller mundtlig Overenskomst overfor Medkontrahenten paahvilende Ansvar for, at Overenskomsten behørig opfyldes. Saaledes er Ansvaret, for Skade foraarsaget paa Genstande, der er Medlemmet overgivet til Laan, Leje, Opbevaring, Transport, Bearbejdning, Reparation, Rensning eller lignende, Forsikringen uvedkommende.«

Den sagsøgte Forsikring har herom anført, at det principielt er den egentlige Ansvarsforsikrings Opgave at bære Følgerne af saadanne Uheld, som kan ramme enhver, men ikke hjælpe den, der selv paatager sig Forpligtelser, som overstiger hans Evner. Det er derfor selvfølgeligt, at der i Forsikringens Vedtægt fra Forsikring er undtaget det Medlemmet i Henhold til Overenskomst overfor en Medkontrahent paa-

hvilende Ansvar for, at Overenskomsten behørig opfyldes. Da Medlemmerne maaske ikke er klare over Omfanget af denne Undtagelsesbestemmelse, er for at afskære Tvivl i Vedtægten anført en Række Eksempler paa saadanne kontraktmæssige Forhold, hvori Ansvar er undtaget fra Forsikringen. Sagsøgte vil ikke under Sagen gøre gældende, at Sagsøgeren ikke til Forsikringen har anmeldt at have overtaget Hvervet som Fodervært for Hingsten; men Sagsøgte hævder, at efter Forsikringsvilkårene maa Sagsøgeren være ganske klar over, at Forsikringen ikke omfatter hans Ansvar for Skaden paa den Hoppe, som han efter — formentlig mundtlig — Aftale har haft til Opbevaring i den i et saadant Tilfælde som det foreliggende sædvanlige Tid. Og efter Sagsøgtes Mening er dette ogsaa af den Grund rimeligt, at Sagsøgerens Hoppes Sparken efter hans Broders Hoppe sikkert skyldes en ved Bedækningsforsøgene fremkaldt Jalousi hos Sagsøgerens Hoppe, altsaa en direkte Følge af Bedækningsordningen.

Sagsøgeren har heroverfor anført, at Sagsøgte ikke med Føje kunde have paaberaabt sig nogen Forsømmelse fra Sagsøgerens Side med Hensyn til Anmeldelse af Foderværtsforholdet. Policen henviser ganske vist til Forsikringsbegæringen, men Sagsøgeren har ikke modtaget nogen Afskrift af denne, hverken vedhæftet Policen eller paa anden Maade, og kan da ikke være forpligtet til stadig at erindre dens Ordlyd, som han ved Udfærdigelsen ikke vidste kunde faa varig Betydning, og til at indberette enhver for ham selv ikke paafaldende Ændring i hans da beskrevne Forhold. Naar nu Vedtægts Bestemmelser skal fortolkes, maa det haves for Øje, at det er Hovedreglen, at Forsikringen omfatter Sagsøgerens Ansvar, saaledes at det er Sagsøgtes Sag at paavise Hjemmel for en Undtagelse. Her lyder Undtagelsesbestemmelsen paa Ansvar overfor en Medkontrahent for, at den med denne indgaaede Overenskomst opfyldes. Disse Ord kan kun omfatte direkte Opfyldelse af den indgaaede Overenskomst; det kan ikke være nok til at karakterisere en Handling som Skadevoldelse i Kontraktsforhold, at den er foretaget under Udførelsen af Kontrakten, eller inden Aflevering af den betroede Genstand har fundet Sted, naar Handlingen ikke har nogen egentlig teknisk Forbindelse med det kontraherede Arbejde. Hvad der i dette Tilfælde er kontraheret, er Foretagelse af Bedækning, og det er kun en Biomstændighed herved, at Hoppen bliver forplejet et Par Dage; det kan derfor ikke med Rette siges, at Hoppen var overgivet Sagsøgeren »til — — — Opbevaring«, og det er fuldkommen ugrundet, naar Sagsøgte vil konstruere en Forbindelse mellem Bedækningsforsøgene og Skaden ved at konstruere Jalousi hos Sagsøgerens Hoppe. Det vilde ogsaa være urimeligt, om Forsikringen skulde kunne undslaa sig for at erstatte Skaden ved et Uheld, som kunde være gaaet ud over enhver anden end Medkontrahenten, f. Eks. som her et af D. L. 6—10—5 omfattet Tilfælde, blot ved at henvise til, at der faktisk havde været et eller andet Overenskomstforhold med den Skadelidende. Hvis den uklare Undtagelsesbestemmelse desuagtet findes objektivt at omfatte et Tilfælde som det foreliggende, mener Sagsøgeren dog, at dette ikke kan gøres gældende overfor ham, da han ikke har forstaaet Undtagelsesbestemmelsen saaledes, og det

ikke nogensinde paa nogen klar og utvetydig Maade er tilkendegivet ham, at den skulde forstaaes saaledes, hvilket han mener maa komme Sagsøgte til Skade. Tværtimod blev der i Forsikringsbegæringen krævet Oplysninger om en Række Forhold, hvoraf nogle vedrører Kontraktforhold, f. Eks. Mælkekørsel, andre ikke eller maaske kun delvis; men det blev ikke tilkendegivet ham, at der for disse Forhold helt eller delvis skulde gælde Undtagelsesbestemmelser, og det er ikke faldet ham ind, at der skulde kunne være Tale herom.

Parterne er enige om, at Skaden ikke kan betragtes som Bedækningsskade og derfor ikke omfattes af den for Hingsten tegnede Forsikring. Sagen er dog anmeldt for Forsikringsaktieselskabet National, der har givet Møde og støttet Sagsøgerens Paastand.

Det er oplyst, at der mellem Sagsøgeren og Hesteavlforeningen bestaar en mundtlig Overenskomst, hvorefter Sagsøgeren for et fast aarligt Vederlag skal have Hingsten opstaldet og fodre den samt stille den til Brug for Bedækning efter Aftale med Foreningens Medlemmer. Hvis en et Medlem tilhørende Hoppe ikke vil tage imod Hingst og derfor bliver en eller flere Dage paa Sagsøgerens Ejendom, faar Sagsøgeren Foderpenge efter Aftale med Hoppens Ejer uden Foreningens Mellekomst. Saavel Sagsøgeren som hans Broder er Medlemmer af Foreningen, og der har ingen særlige Aftaler været mellem dem om dette Forhold.

Efter det saaledes foreliggende findes Hoppen i Henhold til mundtlig Overenskomst mellem Sagsøgeren og hans Broder midlertidigt at være anbragt hos Sagsøgeren til Opbevaring, mod at denne oppebærer Foderpenge; idet Forholdet herefter omfattes af Undtagelsesbestemmelsen i Forsikringsvedtægternes § 6, og idet der ikke kan gives Sagsøgeren Medhold i, at dette ikke utvetydigt skulde fremgaa af Bestemmelsen, vil Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte med 150 Kr.

En af de voterende Dommere afgav følgende

D i s s e n s :

I Ulykkesforsikringens Love er som Modsætning til det Ansvar, Forsikringen dækker for sine Medlemmer, anført »det Medlemmer i Henhold til — — — Overenskomst overfor Medkontrahenten paahvilende Ansvar for, at Overenskomsten behørig opfyldes«. Disse Ord, mener jeg, maa forstaaes som sigtende til Ansvaret for Opfyldelsen af den i den paagældende Overenskomst særlig paatagne Forpligtelse og den deraf følgende Udvidelse af det Erstatningsansvar, som efter almindelige Erstatningsregler udenfor Kontraktforhold vilde paahvile Medlemmet. Jeg finder ikke Grund til at give Bestemmelsen, der fremtræder som en Begrænsning i Forsikringens almindelige Ansvar, en videre Forstaaelse, hvorved bemærkes, at den Opregning af Overenskomstforhold, som senere anføres i Lovbestemmelsen, ved Ordet »saaledes« udtrykkelig er angivet at være Eksempler paa den anførte

almindelige Begrænsning og derfor efter min Mening ikke kan have større Omfang end denne.

I det foreliggende Tilfælde har der ved Siden af Overenskomsten mellem Sagsøgeren og Hesteavlforeningen bestaaet en Overenskomst mellem Sagsøgeren og dennes Broder om, at Sagsøgeren skulde have Broderens Hoppe paa sin Ejendom, til den blev hentet, mod at oppebære Foderpenge for den, og et Ansvar for Sagsøgeren for ikke at overholde denne Overenskomst vilde efter Begrænsningens anførte Forstaaelse omfattes deraf. Men herom er der ikke Tale, hvorved bemærkes, at jeg ikke finder Grundlag for at fastslaa, at det efter denne Overenskomst skulde være Sagsøgeren forbudt at have Broderens Hoppe sammen med sine egne Hopper og Vallaker af Frygt for Udslag af mulig Jalousi.

Selv om denne Overenskomst var Anledningen til, at Broderens Hoppe var i Indelukke med Sagsøgerens Hoppe, finder jeg, at Aarsagen til Skaden paa Broderens Hoppe dog ikke har saadan Forbindelse med den i Overenskomsten indeholdte Aftale, at den kan være indbefattet under den gengivne Ansvarsbegrænsning i Forsikringens Love, hvorved ogsaa bemærkes, at Sagsøgerens Erstatningspligt for Hoppen i den omtalte Dom er begrundet i D. L. 6—10—5 og ikke i noget Overenskomstforhold.

Jeg stemmer derfor for at tage Sagsøgerens Paastand, mod hvis Størelse der ikke er rejst Indsigelse, til Følge, og at tilpligte Sagsøgte at betale Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Tirsdag den 24. Juni.

Nr. 91/1941.   Tandslæge Fru **Karen Svénné Jyrdal**
 (Landsretssagf. J. Salomon)
 m o d
 Fru **Signe Kristine Jensen** (Ingen).

Østre Landsrets Kendelse af 21. Marts 1941 (V Afd.): Under særskilt Forhandling er procederet en af Sagsøgte, Fru Karen Svénné Jyrdal, fremsat Paastand om Afvisning begrundet med, at Sagsøgerinden, Fru Signe Kristine Jensen ikke skulde være i Stand til paa behørig Maade at gaa i Rette med denne Sag.

Sagsøgerinden paastaar, at Afvisningspaastanden ikke tages til Følge.

Idet det af Sagsøgte til [Støtte for] Afvisning anførte — derunder en Højesteretsdom afsagt den 19. Februar 1941 i Højesteretssagen 101/1940 — ikke findes at kunne betage Sagsøgerinden Retten til at gaa i Rette med nærværende Sag, vil Afvisningspaastanden ikke kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den ovennævnte Afvisningspaastand kan ikke tages til Følge.

Højesterets Dom.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.
I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Under en ved Københavns Byret anlagt Sag paastod Fru Signe Kristine Jensen Tandlæge Fru Karen Svénné Jyrdal tilpligtet at betale en Erstatning paa 1000 Kr. for et efter Fru Jensens Anbringende uforsvarligt udført Tandlægearbejde. Ved Byrettens Dom af 16. Oktober 1940 blev Sagen forsaavidt dette Erstatningskrav angaar, afvist med den Begrundelse, at Fru Jensen, der var behørigt tilsagt til Domsforhandlingen og havde givet Møde, protesterede mod Domsforhandlingens Foretagelse og inden dennes Begyndelse forlod Retten, efter at det var tilkendegivet hende, at dette vilde medføre, at hun ansaas som udebleven. Denne Afgørelse stadfæstedes ved Østre Landsrets Dom af 7. December 1940.

Fru Jensen har derefter ved Stævning af 20. Februar 1941 ved Østre Landsret anlagt nærværende Sag mod Fru Jyrdal og paastaaet sig tilkendt 2000 Kr. i Erstatning for det ommeldte Tandlægearbejde og endvidere paastaaet nogle nærmere angivne Udtalelser af Fru Jyrdal kendt ubeføjede. Under fornævnte ved Byretten paadømte Sag har Tandlægerne P. O. Pedersen og N. J. Moesgaard i en den 14. September 1940 afgivet Erklæring som Skøns mænd bl. a. udtalt: »Det kan ikke med Føje hævdes, at det af Tandlæge Fru Svénné for Fru Kristine Jensen udførte Tandlægearbejde, over hvilket der af Fru Jensen var rejst Klage, er uforsvarligt eller med Rette kan karakteriseres med andre lignende Udtryk.«

I en paa Fru Jensens Foranledning her under Sagen indhentet Erklæring af 8. Maj 1941 fra Retslægeraadet udtales, at Raadet »ganske kan henholde sig til det af assistenterne ved Tandlægeskolen, tandlægerne N. J. Moesgaard og P. O. Pedersen den 14. september 1940 afgivne skøn i sagen.

Det for Raadet forelagte røntgenbillede viser ingen tegn paa sygelige tilstande, som kan være foraarsaget af fejlagtigt udført rodbehandling.

Med den anledning sagen giver, skal Raadet yderligere tilføje, at fru Sine Christine Jensen tidligere i Raadets udtalelse af 9. november 1936 er bleven betegnet som en person med en saa stærk tilbøjelighed til forurettelsesfølelse og kværuleren, at hendes tilstand grænsede nær op til sindssygdom (kværulantforrykthed) og at hendes tilstand krævede agtpaagivenhed, idet indlæggelse paa sindssygehospital under visse omstændigheder kunde blive nødvendig. Denne opfattelse maa efter det nu foreliggende fastholdes, og den paagældende fremfærd maa opfattes som udslag af en sygelig kværulatorisk tendens.«

Af det saaledes foreliggende i Forbindelse med Sagens øvrige Oplysninger fremgaar, at Fru Jensens Opfattelse af det Retsforhold, som Sagen angaar, er under Indflydelse af sygelige

Vrangforestillinger, og hendes Procedure og Dispositioner Sagens Førelse vedrørende maa antages saaledes behersket heraf, at hun bør være udelukket fra paa egen Haand at optræde som Part i Søgemaal angaaende dette Retsforhold, og Sagen vil som Følge heraf være at afvise fra Landsretten.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Fru Jensen at burde betale Fru Jyrdal med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Denne Sag afvises fra Landsretten. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Fru Signe Kristine Jensen til Tandlæge Fru Karen Svénné Jyrdal, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Onsdag den 25. Juni.

Nr. 240/1940. **Fru Kristence Mathilde Pedersen**, født Pilgaard
(Landsretssagf. Tobiesen)

mod

Repræsentant **Ejnar Pedersen** (Hvidt).

(Omstødelse af en Overenskomst angaaende Underholdsbidrag).

Østre Landsrets Dom af 21. November 1940 (IV Afd.): Sagsøgte Repræsentant Ejnar Pedersen bør for Tiltale af Sagsøgerinden Fru Kristence Mathilde Pedersen, født Pilgaard i denne Sag fri at være. Sagsøgerinden bør til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 150 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven. Af det Offentlige betales til Sagsøgerinden som Godtgørelse for Udlæg 43 Kr. 50 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret er det oplyst, at Indstævnte i Oktober—November 1938 søgte Bidraget uforanderligt fastsat til 40 Kr. maanedligt, men at Appellantinden modsatte sig dette.

Efter de af Overofficiant Kjeldgaard og Hustru efter Dømmen afgivne Vidneforklaringer maa det antages, at Appellantinden ikke har haft Forstaaelse af, at hun ved Mødet i Overpræsidiets den 7. Februar 1939 var indgaaet paa, at Bidraget blev saaledes fastsat, at det ikke senere kunde ændres af Overpræsidiets.

I nævnte Møde udtalte Indstævnte, som i Dommen nævnt, under Forhandlingerne om Appellantindens Ret til Samkvem med Barnet, at han ikke mente, hun var fuldstændig helbredet. Appellantinden har bestridt, at det under Forhandlingerne blev tilkendegivet hende, at Bidraget nu blev uforanderlig fastsat, og det fremgaar hverken af Protokollatet eller af det iøvrigt oplyste, at saadan Tilkendegivelse er sket. Ej heller findes de i Protokollatet og Resolutionspaategningen af 14. Marts 1939 benyttede Ord »et fast Bidrag« i sig selv velegnet til at give Udtryk for den nævnte Retsvirkning.

Efter det saaledes foreliggende og under Hensyn til, at Bidragets Forhøjelse til 50 Kr. af Appellantinden kunde anses naturlig begrundet i Parternes økonomiske Forhold, findes Indstævnte ikke i fornøden Grad at have sikret sig, at Appellantinden forstod, at hun gav Afkald paa sin Ret efter de i Skilsmiddommen fastsatte Vilkaar til fremtidig at faa Spørgsmaalet om Indstævntes Underholdspligt afgjort af Overøvrigheden.

Herefter findes den trufne Aftale, der maa opfattes som en Enhed, at være uforbindende for Appellantinden.

Spørgsmaalet om Underholdspligtens Omfang og Varighed maa derfor vedblivende anses undergivet Overøvrighedens Afgørelse, og der vil saaledes være at give Dom som nedenfor anført.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Spørgsmaalet om Indstævnte, Repræsentant Ejnar Pedersens, Underholdsbidrag overfor Appellantinden, Fru Kristence Mathilde Pedersen, er vedblivende undergivet Overøvrighedens Afgørelse.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden Fru Kristence Mathilde Pedersen, født Pilgaard, og Sagsøgte Repræsentant Ejnar Pedersen indgik Ægteskab den 8. December 1929. Den 8. December 1933 blev Sagsøgerinden indlagt paa Kommunehospitalets psykiatriske Afdeling, hvorfra hun den 17. Januar 1934 overflyttedes til Filadelfia; hun blev udskrevet herfra den 10. Maj 1935 og boede igen sammen med Sagsøgte til den 27. August 1935, da hun paany indlagdes paa Kommunehospitalet, hvorfra hun den 7. December 1935 overflyttedes til Sct. Hans Hospital. Medens Sagsøgerinden var indlagt her, anlagde Sagsøgte Skilsmissegang og opnaede ved Dom afsagt den 25. Maj 1938 af Civilretten for Roskilde Købstad m. v. i Medfør af Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 § 63 Skilsmisse paa Grundlag af en af Overlæge S. Thalbitzer ved Sct. Hans Hospital den

6. April 1938 udstedt Attest, i hvilken det hedder, at Sagsøgerinden »lider af en kronisk Sindssygdom (Dementia præcox paranoides) af en saadan Karakter, at fortsat Samliv med hende ikke kan fordres, og der er ikke nogen rimelig Udsigt til varig Helbredelse. Sygdommen giver sig hovedsagelig til Kende ved Hallucinationer og Forfølgelsesforestillinger«. I Attesten udtales, at Sagsøgerinden »vil være i Stand til at forstaa Betydningen af Sagen, og til eventuelt at møde i Retten.« Ved Dommen blev Vilkaarene for Skilsmisken fastsat saaledes, at Sagsøgte erholdt Forældremyndigheden over Parternes den 29. November 1927 fødte Fællesbarn Birgit Margrethe Pilgaard Pedersen, at Spørgsmaalet om Underholdspligt for Sagsøgte overfor Sagsøgerinden blev henskudt til Overøvrighedens Afgørelse, og at Fællesboet skulde deles, saafremt Enighed herom ikke opnaaedes, ved Skifteretten.

Den 29. Juni 1938 blev Sagsøgerinden imidlertid udskrevet fra Sct. Hans Hospital og tog Ophold i København, først hos Slægninge og derefter i egen Lejlighed.

Ved Skiftet af Fællesboet opgjordes hendes Andel til 5500 Kr., hvoraf hun erholdt 500 Kr. udbetalt straks, medens Sagsøgte udstedte Pantebrev til hende for Restbeløbet 5000 Kr., at forrente med 5 pCt. p. a. og med nærmere aftalte Afdragsvilkaar. Herudover havde Sagsøgerinden kun en Invaliderende af 64 Kr. at leve af. Hun indgav derfor i Efteraaret 1938 Andragende til Overpræsidiets om, at Sagsøgte i Henhold til Dommen maatte blive sat i Bidrag til hendes Underhold. Under Forhandlingen i Overpræsidiets den 20. September 1938 blev der truffet en overenskomstmæssig Ordning angaaende Sagsøgerindens Samkvemsret med Barnet, hvorhos hun anmodede om, at der maatte blive fastsat et Bidrag af 40 Kr. maanedlig fra 1. September 1938 at regne til hendes eget Underhold. Ved den af Overpræsidiets den 22. November 1938 udfærdigede Resolution paalagdes der derefter Sagsøgte »Pligt til efter Overøvrighedens Bestemmelse at svare Bidrag til Hustruens Underhold indtil videre 40 Kr. maanedlig fra 1. Oktober d. A. at regne, at erlægge maanedvis forud.« Herefter blev Sagsøgerindens Invaliderende nedsat til 45 Kr. maanedlig.

I Begyndelsen af 1939 indgav Sagsøgerinden til Overpræsidiets Andragende om Udvidelse af Samkvemsretten med Barnet og om Forhøjelse af Underholdsbidraget. Under Forhandlingen herom i Overpræsidiets den 7. Februar 1939 modsatte Sagsøgte sig Udvidelse af Samkvemsretten, idet han ifølge Forhandlingsprotokollen »frygter for den Paavirkning, Barnet er udsat for hos hans fhv. Hustru og dennes Familie. Han mener, at Hustruen kun er udskrevet paa Prøve fra Hospitalet, og at hun ikke er fuldstændigt helbredet«. Med Hensyn til Underholdspligten tilførtes der Forhandlingsprotokollen følgende, der blev underskrevet af begge Parter:

»Parterne enedes om, at Mandens Underholdspligt overfor Hustruen ændres derhen, at han betaler hende et fast Bidrag af 50 Kr. maanedlig fra 1. Marts d. A. at regne, at erlægge maanedvis forud og indtil Hustruens 60. Aar, hvorefter enhver Bidragspligt fra hans Side ophører.« Det bemærkes herved, at Sagsøgerinden er født den 1. Juli 1893, medens Sagsøgte er født den 16. April 1900.

Resolutionen erholdt derefter under 14. Marts 1939 Paategning i Overensstemmelse hermed.

I Efteraaret 1939 indgav Sagsøgerinden, der nu følte sig saa rask, at hun havde givet Afkald paa Invaliderente og paataget sig en Plads, Andragende til Overpræsidiets om Forhøjelse af Underholdsbidraget, men fik i Skrivelse af 1. December 1939 det Svar, at Overpræsidiets ikke havde Hjemmel til at imødekomme Andragendet, Sagsøgerinden paaklagede Afgørelsen til Justitsministeriet, der i Skrivelse af 3. Februar 1940 meddelte Sagsøgerinden, at »det maa have sit Forblivende ved den af Overpræsidiets truffne Afgørelse, hvorefter der ikke gives Hjemmel til mod Deres fraskilte Mands Protest at forhøje Bidraget, men at man maa have Dem henvist til eventuelt at søge Aftalen om Bidraget anfægtet ved Domstolene.«

Sagsøgerinden har herefter under nærværende Sag, i hvilken der er bevilget hende fri Proces, dog at hun har givet Afkald paa Beskikkelse af Sagfører, overfor Sagsøgte nedlagt Paastand paa, at den i Københavns Overpræsidiets Resolution indeholdte Aftale om Sagsøgte Bidragspligt kendes ugyldig, saaledes at Sagsøgte tilpligtes at betale Underholdsbidrag til Sagsøgerinden efter Overøvrighedens nærmere Bestemmelse.

Sagsøgte har paastaet Frifindelse.

Sagsøgerinden begrunder sin Paastand med, at hun ikke paa noget Tidspunkt har været klar over, at der var Tale om, at hun under den sidste Forhandling i Overpræsidiets indgik en bindende Aftale, der ikke kunde ændres, selv om Forholdene forandrede sig; hun er gaaet ud fra, at hun ligesom hidtil til enhver Tid kunde andrage om Ændringer i Vilkaarene, og har ikke forstaaet, at den sidste Resolution fra Overpræsidiets var af anden Karakter end den første; hun var netop, inden hun indfandt sig i Overpræsidiets til Forhandlingen den 7. Februar 1939, af sin Svoger og Søster, Overofficiant Chr. Kjeldgaard og Hustru, blevet advaret imod at indgaa paa nogen endelig Ordning, der ikke kunde ændres ved senere Bestemmelse fra Overøvrigheden, og hun havde, da hun kom hjem, ogsaa den Opfattelse, at hun havde holdt sig denne Advarsel efterrettelig. Hun gør derhos gældende, at Aftalen, selv om hun maatte anses for at have indgaaet den, ikke kan være bindende for hende, idet den ikke er stemmende med Billighed og derfor maa kunne tilsidesættes i Henhold til Aftalelovens §§ 31—33; hun paa-beraaber sig i saa Henseende, at det fastsatte Bidrag 50 Kr. maanedlig er altfor urimeligt lille, naar henses til, at Sagsøgte har en Aarsindtægt af ca. 6—7000 Kr., hvad hun dog erkender at være blevet bekendt med under Forhandlingen i Overpræsidiets den 7. Februar 1939.

Sagsøgte gør paa sin Side gældende, at det under Forhandlingen klart blev sagt fra hans Side, at han kun vilde gaa med til en Forhøjelse af Bidraget til 50 Kr. maanedligt paa Betingelse af, at dette Bidrag fastsattes som tidsbegrænset og indenfor Tidsgrænsen endeligt og uforanderligt, og at Aftalens Endelighed ogsaa fra den fungerende Embedsmand Kontorchef Rosenvinges Side blev betonet overfor Sagsøgerinden, inden hun underskrev Overenskomsten. Sagsøgte har ganske vist under Forhandlingen, som det fremgaar af foranstaaende, udtalt

som sin Formening, at Sagsøgerinden endnu ikke var fuldstændigt helbredet, men er blevet beroliget ved de Oplysninger, han fik i saa Henseende, og han mener, at hun klart maa have forstaaet Betydningen af det passerede. Han kan derhos ikke erkende, at Underholdsbidraget skulde være saa lavt ansat, at det i Forhold til hans økonomiske Omstændigheder skulde kunne anses ubilligt overfor Sagsøgerinden.

Om Sagsøgerindens Helbredstilstand er til Brug under Sagens fremskaffet en Erklæring af 7. September 1940 fra Dr. med. Knud Malling, der efter Undersøgelse af Sagsøgerinden den 6. s. M. bl. a. udtaler, at det ikke er lykkedes ham ved denne Undersøgelse at finde noget som helst hverken psykisk eller legemligt abnormt, at han ikke tør sige noget bestemt, om hun muligvis har haft et Ungdomssløvsind med forrykte Ideer, og at han kun kan paapege, at hun i Øjeblikket ikke gør Indtryk af at lide af en saadan Sygdom, samt at der ikke er meget, der taler for, at Diagnosen dementia præcox paranoides skulde være rigtig. Paa Spørgsmaal, om Sagsøgerinden var ved sin Fornufts fulde Brug i Marts 1939, svarer Doktoren: »Den Læge, der saa hende dengang, nemlig Overlæge Thalbitzer, har erklæret i Begyndelsen af April 38, hvor hun formentlig har været daarligere end i 1939, at hun forstod Betydningen af Sagen og vilde være i Stand til eventuelt at møde i Retten. Der er derfor ingen Grund til at tro, at hun ikke i 39 har været ved sin Fornufts fulde Brug.«

Kontorchef Rosenvinge har i en til Sagen afgivet Erklæring udtalt, at han ikke er i Stand til at give Oplysninger om, hvad der ved Mødet den 7. Februar 1939 passerede under Forhandlingerne i Overpræsidiat, udover hvad der fremgaar af den paagældende Protokoludskrift, hvortil han maa henholde sig.

Parterne har afgivet Forklaringer i Overensstemmelse med det foran anførte, hvorhos Overofficiant Kjeldgaard og Hustru har afgivet Vidneforklaringer, der bekræfter Sagsøgerindens Forklaring, hvorefter hun efter Forhandlingen i Overpræsidiat var af den Opfattelse, at hun ikke var indgaaet paa nogen Ordning, der ikke kunde forandres ved senere Resolution fra Overøvrigheden.

Naar henses til, at der ikke foreligger Grundlag for at antage, at Sagsøgerinden ikke under Forhandlingen den 7. Februar 1939 skulde have været sin Fornuft fuldkommen mægtig og endvidere til, at Forhandlingen er foregaaet paa betryggende Maade under Overpræsidiats Ledelse, samt endelig til den af Sagsøgte afgivne Partsforklaring, findes der ikke af Sagsøgerinden at være ført Bevis for, at hun ikke skulde være indgaaet paa Overenskomsten med fuld Forstaaelse af dens Rækkevidde. Da der nu ej heller findes Grundlag for at tilsidesætte Aftalen som ubillig — hvorved ogsaa henses til, at Sagsøgerinden under Forhandlingen fik Kendskab til Sagsøgte Indtægtsforhold — vil Sagsøgte Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerinden at burde betale til Sagsøgte med 150 Kr.

Nr. 101/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Børge Siim (Hartvig Jacobsen),

der tiltales for Overtrædelse af Jagtlovens § 36, jfr. § 13 og § 39, jfr. § 24.

Dom afsagt af Retten for Silkeborg Købstad m. v. den 23. April 1940: Tiltalte Børge Siim bør til Statskassen betale en Bøde paa 100 Kr., subsidiært vil han være at hensætte til Hæfte i 10 Dage. Han bør derhos betale denne Sags Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 6. September 1940 (I Afd.): Underrettsdommen bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder i Salær til den for ham beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretts-sagfører Ejstrup, 80 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret dels af Tiltalte, dels af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en af Professor Dr. phil. R. Spärck den 14. December 1940 afgivet Erklæring hedder det bl. a., at der ikke kan »være nogen Tvivl om, at Maager i Jagtlovens Forstand falder ind under Begrebet Svømmefugle, saaledes som dette iøvrigt opfattes af Jagtloven«, at der med Udtrykket »Svømmefugle paa Træk« i Jagtlovens § 24 først og fremmest er »tænkt paa Graaænder og specielt paa det »Træk«, som disse Fugle hyp-pigt om Aftenen foretager mellem Moser og Saltvand eller fra den ene Sø eller Mose til den anden«, og at »Maager meget ofte foretager Aften- og Morgentræk fra Land fra Foderpladser inde paa Land ud til Kysterne og tilbage, altsaa ganske paa lignende Maade som Graaænder«.

Ornitologen A. L. V. Manniche har i en Erklæring af samme Dato bl. a. udtalt »at saavel Maager som Alkefugle af de aller-fleste danske Jægere, saavel som af Lægmanden i Almindelig-hed henregnes til Kategorien »Svømmefugle«, og at der ved trækkende Svømmefugle i Forbindelse med Jagtlovens § 24 kun kan blive Tale om det regelmæssige Døgntræk, der finder Sted ikke blot hos flere Andearter, men ogsaa hos Maagerne, især vore to almindeligste Arter, Hættemaagen og Stormmaagen.

Jagtraadet har henholdt sig til disse Erklæringer.

I Overensstemmelse hermed stemmer otte Dommere for at frifinde Tiltalte for Overtrædelse af Jagtlovens § 24 og alene i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde anse ham efter denne Lovs § 36, Stk. 2, jfr. § 13, med en Stats-

kassen tilfaldende Bøde, stor 80 Kr., og en Forvandlingsstraf af Hæfte i 8 Dage.

En Dommer stemmer for at stadfæste Dommen i dens Helhed i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Børge Siim, bør til Statskassen bøde 80 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 8 Dage.

I Henseende til Sagens Omkostninger for Underretten og Landsretten bør Landsrettens Dom ved Magt at stande.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 22. December 1939 og Kontinuationsanklageskrift af 16. Marts 1940 har Politimesteren i Silkeborg m. v. rejst Tiltale mod Fyrmester Børge Siim, Klüversgade 1, Silkeborg, til at lide Straf for Overtrædelse af Jagtlov Nr. 145 af 28. April 1931 § 13, jfr. § 12 og § 24 derved, at han ved flere forskellige Lejligheder, saaledes den 1. August 1939 før Solopgang og 13. s. M., har drevet Jagt paa Silkeborg Langsø paa Arealet ud for Silkeborg Teglværk, hvor Staten har Jagtret, samt paa Statens Fiskevand udfor Statsskoven og skudt flere Maager, hvorhos han endvidere selv og ved sin Hund har bemægtiget sig anskudt Vildt paa fornævnte Fiskevand udfor Statsskoven.

Tiltalte er født den 28. Marts 1909 i Vinderslev Sogn og har ikke tidligere været straffet.

Tiltalte har indrømmet, at han den 1. August 1939 om Morgenen efter Solopgang har skudt nogle Maager paa Silkeborg Langsø udfor Teglværkets Grund, men han hævder, at Jagtretten her tilhører hans Fader, Teglværksejer Siim, af hvem han har faaet den overladt. For saa vidt det dernæst af Anklagemyndigheden gøres gældende, at han har skudt Maagerne før Solopgang, der der nævnte Dag fandt Sted Kl. 4, 27 Min., 7 Sek., har han benægtet at have skudt før denne Tid og har iøvrigt anført, at han i alle Tilfælde maa frifindes, da Maager maa betragtes som Svømmefugle paa Træk og derfor efter Jagtlovens § 24 maa skydes 1½ Time før Solopgang. Han nægter dernæst, at han den 1. eller 13. August 1939 har drevet Jagt paa Statens Fiskevand i Silkeborg Langsø ud for Statsskoven og skudt flere Maager samt bemægtiget sig anskudt Vildt paa Fiskevandet ud for Statsskoven. Han mener, at han den 1. August har skudt 3 Maager og den 13. August 4 Maager, alle ud for Teglværkets Grund, og hævder, at de Maager, han har samlet op, enten har ligget i Rørerne ud for Teglværkets Grund eller inde paa Land paa Teglværkets Grund. Den 1. August havde han egentlig villet skyde Ænder, men han havde ikke set nogen, og den 13. August havde det nærmest været hans Hensigt at afprøve nogle Jagtgeværer, som han havde til Reparation. Den 1. August laa han

vest for Broen i Rørene med Forenden af Baaden paa tørt Land, og den 13. August sejlede han lige ud for Broen for at slaa en anskudt Maage ihjel. Det er muligt, at hans Hund den 13. August sprang ud i Vandet vest for Broen for at hente en anskudt Maage, men den hentede ikke nogen.

Angaaende de lokale Forhold skal oplyses, at der til den nordlige Side af Silkeborg Langsø grænser talrige Ejendomme, der maa antages at have saavel Jagt- som Fiskeriretten paa denne Sø udfor deres Grunde til midstrøms. De til den sydlige Side af Langsøen grænsende Ejendomme er dels Silkeborg Bygrunde, dels Silkeborg Papirfabrik, dels Silkeborg Teglværk og dels Statsskovvæsnet. Naar det nu gøres gældende af Statsskovvæsnet, at dette har Jagtret foruden ud for dets egne Grunde ogsaa ud for Silkeborg Teglværks Grund, støtter det sig paa, at da Finansministeriet ved Købekontrakt af 26. og 29. April 1873 solgte den Staten tilhørende Domæne-Ejendom Silkeborg Hovedgaard med tilhørende Bygninger og Jorder, blev der i Købekontraktens § 5 bestemt følgende: »Jagtretten paa det afhændede Areal følger med Ejendommen, derimod forbeholdes Staten det samme tilkommende Fiskeri i de til Ejendommen grænsende Fiskevande, der blive Overdragelsen uvedkommende.« Efter denne Kontrakts Indhold hævdes det fra Statsskovvæsnets Side, at de tilgrænsende Vande i det Hele (ikke blot m. H. t. Fiskeri) er forbeholdt Staten, og at Statsskovvæsnet som Følge deraf har Jagtretten paa den her omhandlede Del af Silkeborg Langsø. Det hævdes dernæst fra Skovvæsnets Side, at Jagtretten saa vidt Skovvæsnet bekendt hele Tiden har været hævdet af dette, og at der aldrig fra den tidligere Ejers, A/S Silkeborg Teglværks, Side har været gjort Indsigelse herimod eller har været forsøgt at udøve Jagt, og at det først efter, at Tiltaltes Fader i September 1939 havde købt Teglværket, har været nødvendigt at skride ind fra Skovvæsnets Side.

Der findes nu ikke at kunne gives Statsskovvæsnet eller Anklagemyndigheden Ret i denne Fortolkning af den citerede Paragraf i Købekontrakten. Det havde været naturligt, hvis det havde været Meningen, at Jagtretten paa Langsø ogsaa skulde forbeholdes, udtrykkeligt at skrive, at Jagt- og Fiskeriretten paa Langsø forbeholdtes, men dette er ikke sket. Man støtter sig da ogsaa udelukkende paa Tilføjelsen: »der blive Overdragelsen uvedkommende«, men der kan formentlig ikke lægges andet og mere i den, end at de til Ejendommen grænsende Fiskevande skal blive Overdragelsen uvedkommende »som Fiskevande«. I Tingbogen staar de da ej heller anført andet paa Ejendommens Blad, end »at Statskassen har forbeholdt sig Ret til Fiskeri i de til Ejendommen grænsende Fiskevande«. Formodningen om, at Jagtretten, der fulgte med Grunden, ogsaa omfatter det tilstødende Søareal, kan herefter ikke anses afkræftet, hvorved bemærkes, at der ikke kan tillægges den Omstændighed, at en tidligere Ejer muligt ikke har benyttet Jagtretten, nogen Betydning, da den paa Grund af Søbreddens ringe Udstrækning ud for Teglværket og dens Beliggenhed umiddelbart op ad bymæssig Bebyggelse næppe har haft større Betydning. Af samme Grund kan der heller ikke tillægges det større

Betydning, at der muligt ikke har været rejst Indsigelse overfor Skovvæsnet, da dette som sket i 1922 indrykkede en Bekendtgørelse i de stedlige Blade om, at saavel Fiskeri- som Jagtretten i den Del af Gudena (Remstrup Aa), der ligger nord for Sluseværkerne ved Papirfabrikken, og i den Del af Silkeborg Langsø, der ligger nord for Papirfabrikken, Silkeborg Kommunes Grunde og Silkeborg Teglværk indtil midtstrøms, var forbeholdt Staten, og at Statsskovvæsnet i Hh. t. Landbrugsministeriets Skrivelse af 10. Februar s. A. skulde hævde Jagtretten i de ovennævnte Vande. For saa vidt Tiltalen derfor angaar ulovlig Jagt ud for Teglværkets Grund, vil Tiltalte være at frifinde.

M. H. t. at Tiltalte har gjort gældende, at selv om han har drevet Jagt før Solens Opgang, er dette lovligt, da det er tilladt at drive Jagt paa Svømmefugle paa Træk fra 1½ Time før Solens Opgang, bemærkes det, at der ikke kan gives ham Medhold i denne Betragtning, idet der ved Svømmefugle paa Træk i Jagtlovens Forstand formentlig kun tænkes paa Ænder og Gæs.

M. H. t. det den 1. August passerede har Skovløber Ingvard Nielsen, Ivershave, som Vidne forklaret, at han og Skovarbejder Thomas Nielsen efter Ordre skulde foretage Eftersyn mod ulovlig Jagt langs den sydlige Side af Langsøen Tirsdag den 1. August i Anledning af, at Andejagten den Dag gik ind. De gik fra Ivershave Kl. 4 og ned langs Søkannten mod Teglværkets Grund, og paa Vejen derfra hørte de, at der faldt flere Skud ved Søen, uden at de dog kunde høre, hvorfra de kom. Kl. ca. 4,15, da de var kommet hen i Nærheden af Teglværkets Baadebro, hørte de paany, at der faldt to Skud lige efter hinanden og kun i ringe Afstand fra dem, og da de et Øjeblik efter kom ud til Baadebroen, traf de Tiltaltes Broder siddende paa Broen sammen med en 12-Aars Dreng, og ude i Søen ca. 20 m fra Land og ca. 20 m vest for Broen kom Tiltalte roende i en Baad ind mod denne. Da han og Thomas Nielsen kom ud paa Broen, spurgte han Tiltaltes Broder, om det var ham der havde skudt, hvortil denne svarede, at det havde han ikke noget med at gøre, men at det var Tiltalte, der havde skudt fra Baaden. Lidt efter, da Tiltalte var kommet ind til Broen, viste det sig, at han havde et Jagtgevær og 3 à 4 Maager liggende i Baaden, og da Vidnet foreholdt ham, at han havde drevet Jagt paa Statens Jagtgrund, hævdede han, at han kun havde jaget paa eget Jagtterræn. Vidnet fastholder med Bestemthed, at de to første Skud, han hørte, blev afgivet Kl. 4, og at de to næste blev afgivet, inden han kom til Broen Kl. 4,15.

Færdig fra Trykkeriet den 2. Juli 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 12

Onsdag den 25. Juni.

Skovarbejder Thomas Nielsen har forklaret i Overensstemmelse med forrige Vidne og siger, at umiddelbart før de naaede frem til Teglværkets Baadebro, hørte de, at der blev afgivet to Skud lige i Retning foran dem, og han er ikke i Tvivl om, at Skuddene blev afgivet af Børge Siim, selv om de ikke hverken kunde se Baaden eller Baadebroen. Han bekræfter ligeledes, at Tiltaltes Broder, der sad paa Baadebroen, da de naaede denne, erklærede, at det var Børge, der havde skudt fra Baaden.

M. H. t. det den 13. August passerede har Husmand Niels Spetzler, Søholt, der bebor en Ejendom paa den nordlige Side af Langsø nordøst for Baadebroen, forklaret, at hans Hustru en af de første Søndage i August 1939 om Formiddagen havde fortalt ham, at der var blevet skudt over i Haven, hvor hun opholdt sig. Han tog sin Baad og sejlede over til Teglværkets Baadebro og traf her Børge Siim sejlede i en lille Baad, og paa hans Forespørgsel til denne, om det var ham, der skød, erkendte han dette, men da Vidnet gjorde ham bekendt med, at der var faldet en Kugle ned i hans Have, erklærede han, at den ikke var kommet fra ham, idet han kun havde brugt Jagtgevær med Hagl. Paa det Tidspunkt, da han saa Tiltalte, sejlede denne vest for Teglværket, og der var en Del Maager, der laa og flød paa Vandet et Stykke øst for Broen udenfor Rørene. Han nærer ingen Tvivl om, at Skuddene kom fra Teglværkets Grund, og han har ikke set andre Jægere. Lidt senere paa Formiddagen blev der paa en Skrænt ved Haven fundet en Kugle som han mener var identisk med den, hvormed der var blevet skudt samme Formiddag.

Skovløber Ingvar Nielsen har endvidere m. H. t. det den 13. August passerede forklaret, at han opholdt sig i Haven til Niels Spetzlers Ejendom sammen med Spetzler, dennes Hustru, Arbejdsmand Hans Nielsen og dennes Hustru, og de hørte da, at der i Retning af Teglværkets Grund blev afgivet flere Skud, og at det var fra en Salonriffel, mener Vidnet, fremgik af, at de ommeldte Skud kun gav Lyd som ret skarpe Smæld og saaledes var ret afvigende fra Skud fra et almindeligt Jagtgevær. Sammen med den nævnte Hans Nielsen og dennes Hustru gik Vidnet derefter op paa Ejendommens Altan, hvorfra de havde fri Udsigt til Silkeborg Teglværk, og de saa da en Baad med to Mandspersoner ligge i Rørkanten umiddelbart øst for Teglværkets Baadebro eller rettere saaledes, at Baaden laa i Linie med

Skovdiget. Baade han og de øvrige tilstedeværende kunde paa Klæde-
dragten genkende Tiltalte, som afgav flere Skud mod saavel flyvende
som paa Vandet siddende Maager. Tiltalte afgav 10 à 15 Skud med
Salonriflen, og Vidnet konstaterede, at Tiltalte nedskød Maagerne paa
den Del af Søen, der ligger ud for Statsskoven, og han saa Maager
falde midtstrøms og ca. 50 m øst fra Stedet, hvor Baaden laa. Lige-
ledes saa han, at der fra Baaden blev dirigeret en graaplettet Jagthund
ud i Vandet for at bringe de skudte Maager ind til Baaden. Efter at
have konfereret med Skovfogden sejlede han i sin Baad over til Tegl-
værkets Baadebro, hvor han traf Tiltalte staaende paa Broen, men
Tiltalte erklærede, at Vidnet ikke havde noget der at gøre, og frem-
satte forskellige Trusler mod ham. Han kan sige med Sikkerhed, at
Tiltalte har skudt ud over den Del af Søen, som ligger ud for Stats-
skoven, og har skudt flere Maager der. Nogle af de af Tiltalte anskudte
Maager, som Vidnet slog ihjel den ommeldte Søndag, laa i Søen udfør
Statsskovvæsnets Grund, 20 à 30 m udenfor Rørene.

Faktor Johannes Andreas Petersen, Søholt, der bor paa Nordsiden
af Langsøen nordvest for Baadebroen, har forklaret, at han en af de
første Søndage i August, sikkert nok den 13., mellem Kl. 9 og 10 om
Formiddagen hørte Skyderi ovre fra den anden Side af Søen ud for
Silkeborg Teglværk, og han henvendte sig da til fhv. Manufaktur-
handler Tolstrup, og de sejlede sammen derover i Tolstrups Motor-
baad. I Nærheden af Broen ud for Teglværket saa han Tiltalte i Færd
med fra en Baad at fiske Maager op nærmest øst for Broen, men han
kan ikke sige det med Nøjagtighed og kan saaledes ikke med Be-
stemthed sige, at de laa ud for Statsskovvæsnets Grund. Han saa
ogsaa, at der flød flere Maager paa Vandet længere øst paa, formentlig
8 à 10 Baadlængder fra Broen. Der, hvor Tiltalte fiskede Maager op,
var der 10 à 15 m ind til Rørkanten, og der løber paa dette Sted
sædvanligvis ingen Strøm af Betydning, og han mener heller ikke, at
der var ret megen Strøm den Dag. Han siger, at Tiltalte kom sejlede
ud fra Broen, muligt lidt øst for denne, idet de anskudte Maager, der
laa i Vandet, laa nogle Baadlængder øst for Broen. Vidnet tilføjer dog,
at Maagerne muligt kan være drevet lidt østlig med Strømmen. De
spurgte Tiltalte, om det var ham, der havde skudt, og dertil svarede
han bekræftende, idet han sagde, at han havde Jagtret her. Skovløber
Nielsen kom nu til Stede, og der fandt et Optrin og Ordskifte Sted
mellem Skovløberen og Tiltalte, og da Skovløberen vilde sejle ind til
Broen, skubbede Tiltalte Baaden tilbage med en Aare. Han siger, at
Tiltalte ikke havde noget Gevær i Baaden, men da de sejlede ind mod
Broen, saa han, at Tiltaltes Broder gik op i Skoven med tre Geværer.

Ligeledes har fhv. Manufakturhandler Tolstrup som Vidne forklaret,
at da han sejlede over mod Teglværket sammen med Faktor Petersen,
og medens de var i Færd med at gaa i Baaden, blev der aflyret flere
Skud ovre fra den anden Side, og da de var et lille Stykke ude paa
Søen, kom Tiltalte til Syne i en lille Baad. Han hævder, at naar Til-
talte vil paastaa, at han kun har skudt med Haglbøsse, kan dette ikke
passe. Han saa, da der to Gange blev skudt paa en anskudt Maage, der
laa paa Vandet, kun en Stribe i Vandet. Umiddelbart efter, at Vidnet
og Faktor Petersen var naaet derover, kom Skovløber Nielsen til

Stede, og Tiltalte udtalte da, at den første, der kom til Broen, vilde blive slaaet ned, og da Skovløberen vilde tage fat i Broen, skubbede Tiltalte til Skovløberens Baad. Han siger, at de anskudte Maager, der laa i Vandet, laa nogle Baadlængder øst for Broen, men at de dog muligt kan være drevet lidt østlig af Strømmen.

Endelig har Tiltaltes Broder, Assistent Hugo Siim, Søholt, forklaret, at han den 13. August var nede sammen med Tiltalte paa Broen ved Teglværkets Grund for at prøve to nye Jagtgeværer, som Tiltalte lige havde købt. Tiltalte skød 3 à 4 Skud med hvert Gevær efter Maager, men han brugte udelukkende Jagtpatroner, og der faldt 4 à 5 Maager, men da en af dem kun var vingskudt, roede Tiltalte ud i en Robaad for at faa den aflivet. Da der imidlertid kom flere Baade til fra Søholtsiden, og han saa, at Personerne i disse Baade henvendte sig til Tiltalte, tog han de to Bøsser, som Tiltalte havde lagt paa Broen, for at bringe dem op paa Teglværket, idet han ikke vilde risikere, at der skulde ske noget med dem. Han hævder bestemt, at han kun gik op med to Bøsser og ikke med tre, og der var ikke Kugler i nogen af dem.

Ved de saaledes afgivne Vidneforklaringer maa det anses bevist, at Tiltalte dels har drevet Jagt den 1. August 1939 før Solopgang og dels den 13. August drevet Jagt, saaledes at han har skudt ind over den Del af Silkeborg Langsø, der ligger ud for Statsskovvæsnets Grund, og hvorover Staten har Jagtret, og han vil som Følge heraf være at anse for Overtrædelse af Jagtlovens §§ 13 og 24, jfr. §§ 36 og 39 med en Bøde til Statskassen, der under Hensyn til, at den ulovlige Jagt er udøvet paa en Søndag, passende kan ansættes til 100 Kr. Tillægsbøde for de skudte Maager kan ikke gives, da det ikke af Anklagemyndigheden er oplyst, hvor stor en Del af de skudte Maager, der er skudt paa fremmed Jagtgrund. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 10 Dage. Tiltalte bør endelig betale denne Sags Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag af Retten for Silkeborg Købstad m. v. den 23. April 1940 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jydsk Statsadvokatur Anklagekrift af 3. Maj 1940.

For Landsretten har Anklagemyndigheden alene nedlagt Paastand om, at Tiltalte dømmes for paa Silkeborg Langsø at have drevet Jagt før Solopgang samt for sammesteds at have drevet Jagt paa Statens Fiskevand ud for Statsskoven og skudt flere Maager. Anklagemyndigheden har derhos nedlagt Paastand om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den er paaanket, være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Fredag den 27. Juni.

Nr. 86/1941.   Kaptajn **Nic. Ryborg** (Landsretssagf. Bech-Bruun)
 mod
Skive Kulkompagni A/S (Rørdam).

(Betaling af Overliggedagspenge).

Vestre Landsrets Dom af 4. Februar 1941 (IV Afd.): De Sagsøgte, Skive Kulkompagni A/S, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Kaptajn Nic. Ryborg, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren de Sagsøgte 200 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten forhøjet Rentepaastanden til 6 pCt.

I en af Dansk Sejlskibsrederiforening for mindre Skibe efter Dommens Afsigelse afgivet Erklæring udtales bl. a.: »— — — skal man vedrørende omhandlede Laste forhold oplyse, at den aftalte Notice-Tid (in casu 5 Dage) ifølge sædvanlig Praksis anses for at være den Tid, der er rundelig tilstrækkelig til at foretage endelig Beordring samt Transport af Varen til Lasteplassen, hvorfor det er en naturlig Forudsætning ved Befragtingen, at den Dag, til hvilken Skibet har meldt sig lasteklar — og har forpligtet sig til at være til Disposition — ogsaa reelt bliver 1ste Lastedag, hvor Indladningen paabegyndes, og gennemføres efter Omstændighederne hurtigst muligt.

Klausulen »Die Einnahme der Ladung geschieht schnellmöglichst nach Ankunft der Waggons« sigter alene paa Arbejdets Udførelse i Afladningshavnen, hvor den tilsikrer Skibet en rimelig Ekspedition. Den antages sædvanlig at have Gyldighed, ogsaa naar Skib og Ladning maatte ankomme til Lasteplassen inden den fikserede Notice-Tids Udløb, Bestemmelsen er af rent lokal arbejdsteknisk Karakter og antages ikke at have yderligere Betydning f. Eks. vedrørende Tidspunktet, hvor Skibets Ret til at kræve Last, og Befragterens Pligt til at yde Overliggedagspenge, begynder, hvis Ladningen udebliver, hvilket er 1ste Arbejdsdag efter Notice-Tidens Udløb.

I Tilfælde, hvor force majeure paaberaabes som erstatningsfritagende Aarsag til Ladningens Udebliven efter Notice-Tidens Udløb, anses det for Befragterens (Afladerens) Pligt at dokumentere den paaberaabte force majeure fyldestgørende.«

Syv Dommere bemærker: Den af Indstævnte hævdede Forstaaelse af Certepartiet, hvorefter Skibet — i alt Fald bortset fra Tilfælde, hvor Forsømmelser fra Befragterens eller Afladerens Side godtgøres at foreligge — maatte afvente Ladningens Ankomst, uden at Skipperen i Ventetiden eller nogen Del af

denne kunde beregne sig Overliggedagsgodtgørelse, vilde paa-lægge Skipperen en saa stor Risiko, at den nævnte — fra de almindelige søretlige Regler afvigende — Forstaaelse ikke kan lægges til Grund, med mindre den har fundet utvetydigt Udtryk i Certepartiet. Herved fremhæves med Hensyn til Skipperens Stilling, at der, udover de særlig nævnte Tilfælde af Strejke og Lockout, ikke i Certepartiet er hjemlet ham Beføjelse til at hæve Befragtningskontrakten, og at det herefter for ham maatte stille sig ganske uvist, om og eventuelt fra hvilket Tidspunkt han i andre Tilfælde af Forsinkelse med Indladningen vilde være berettiget til at hæve Kontrakten.

Idet det nu hverken af den omhandlede Passus i Certepartiet — der er oprettet ved Udfyldning af en trykt Blanket — eller paa anden Maade med fornøden Klarhed fremgaar, at Lastetiden først skulde begynde at løbe fra det af Indstævnte angivne Tidspunkt, findes Appellanten at have haft Føje til at opfatte Certepartiet saaledes, at Lastetiden senest begyndte efter Ud-løbet af de i Certepartiet nævnte fem Arbejdsdage. Selv om Befragteren derhos, uanset at han ifølge Certepartiet kun ved Ophold af Skibet, der skyldes Strejke eller Lockout, er fritaget for at betale Overliggedagspenge, maatte kunne paaberaabe sig andre Tilfælde af force majeure, findes det, bl. a. under Hensyn til Befragterens Forbindelse med det paagældende Værk i alt Fald at maatte paahvile ham at sandsynliggøre, at en saadan Situation har foreligget. Fornødne Oplysninger herom findes imidlertid ikke at være tilvejebragt, hvorved særlig skal fremhæves, at Briketterne, som i Dommen nævnt, først afgik fra Værket den 10. Maj 1940, uden at der fra dette foreligger noget nærmere oplyst om Grunden hertil, skønt det af den i Dommen sidst nævnte Skrivelse af 10. Juli 1940 fra Værket fremgaar, at dette i Slutningen af April 1940 kun regnede med Muligheden af en ganske ringe Forsinkelse af Indladningen, nemlig til den 29. og 30. April.

Efter det anførte findes Appellanten at maatte have Krav paa de indsøgte for et Tidsrum af 14 Dage beregnede Overliggedagspenge, og disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge samt for at paalægge Indstævnte at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

En Dommer er med Dommen enig i, at Risikoen for Forsinkelse med Jærnbanevognene, der ikke kunde afværages ved rimelige Foranstaltninger fra Befragterens Side, paahviler Skipperen, men finder ikke, at de af Afladeren meddelte Oplysninger om Aarsagen til Forsinkelsen tilstrækkeligt viser, at denne skyldes Forhold, der ligger udenfor Befragterens Ansvar.

Denne Dommer tiltræder derfor Flertallets Resultat.

Fire Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Skive Kulkompagni A/S, bør til Appellanten, Kaptajn Nic. Ryborg, betale 1260 Kr. med Renter heraf 6 pCt. aarlig fra den 22. Maj 1940, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for begge Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. April 1940 sendte Rudolph Als A/S, København, som Agent for de Sagsøgte, Skive Kulkompagni A/S, Skive, til Senftenberger Kohlen- und Brikettvertrieb, G. m. b. H., Berlin, følgende Telegram:

»— — — Haben Venus Flensburg Skive ladebereit 16. April befrachtet Erbitten Bescheid ob in Ordnung«.

Den 12. April 1940 modtog Rudolph Als følgende telegrafiske Svar:
»Venus in Ordnung — Senftenberger«.

Samme Dag oprettedes mellem Rudolph Als og Sagsøgeren, Kaptajn Nic. Ryborg, Egersund, følgende Certeparti:

»Durch Vermittelung der unterzeichneten Schiffsmakler, Wonsild & Søn, ist heute folgende Charte-Partie abgeschlossen zwischen Herrn Rudolph Als Akts. in Kopenhagen als Befrachters Agent und Kapitän Ryborg aus Egersund führend das Motorsegelschiff »Venus« genant, circa 125 Tons dw. gross jetzt in Fahrt und ladebereit berechnet am za. 20. d.Mts. als Verfrachter.

Der Kapitän ist verpflichtet mit seinem obengenannten Schiffe, welches dicht, hecht und zu der vorhabenden Reise gut und seetüchtig ausgerüstet ist, nach Flensburg zu segeln, und dort eine volle und bequeme Ladung 125 Tons Briketts im Raum und auf Deck einzunehmen, welche von dem Befrachter geliefert wird und womit der Kapitän ohne Aufenhalt nach: Skive zu segeln hat, und dieselbe dort zu löschen gegen Empfang einer Fracht von:

Kr. 16.— schreibe Sechzehn Kronen pro ausgelieferte 1000 Kilo.

Die Einnahme der Ladung geschieht schnellmöglichst nach Ankunft der Waggons und das Löschen derselben geschieht in (3) Drei Arbeitstagen welche anfangen Werk- tags derauf, nachdem der Kapitän das Schiff klar zum Laden bezw. Löschen gemeldet hat. } Wetter die- nend,

Strike und Lockout jedoch ausgenommen, sollte es über diese Zeit hinaus aufgehalten werden, so sollen dem Kapitän für jeden Überliegetag Kr. 90.— schreibe Neunzig Kronen dän. Wäh. nebst der Fracht & c. bezahlt werden.

Falls der Abladung der Ware, bevor Ladeanfang, durch Streiks oder Aussperrungen unmöglich gemacht wird, sind sowohl Befrachter als Verfrachter berechtigt die Charter zu annullieren ohne zu irgendwelchen Entschädigungen verpflichtet zu sein. — — —

Für die getreue Erfüllung dieser Charte-Partie verpflichten sich beiderseitige Contrahenten durch ihre Namensunterschrift.

Das Schiff gibt 5 Arbeitstage Ladenotiz an Herrn Wilh. Stave, Flensburg. — Telg. Adrs. »Stavedan — Flensburg«. —

Das Schiff ist für Greiferentlöschung geeignet. — — —

Medens Sagsøgeren med M/S Venus laa i Egersund, sendte han den 22. April 1940 telegrafisk Ladenotice til Firmaet Wilh. Stave i Flensburg, og den 25. s. M. sejlede han ind i Flensburg Havn. Det til Indladning bestemte Parti Brunkulsbriketter ankom ikke til Flensburg den 27. eller 28. April som ventet af Sagsøgeren, der i den Anledning i den følgende Tid jævnlig rettede Henvendelse til Firmaet Stave, som den 23. April havde videresendt den modtagne Ladenotice til Firmaet Senftenberger, og som overfor Sagsøgeren som Aarsag til Forsinkelsen henviste til den Vognmangel, der i Slutningen af April og Begyndelsen af Maj gjorde Godstrafikken paa de tyske Rigsbaner uregelmæssig.

Den 10. Maj 1940, da Ladningen stadig ikke var kommen, tilskrev, Sagsøgeren Firmaet Wilh. Stave, at hans Skib siden den 28. April havde ligget paa Overliggetid, og at han derfor krævede Overliggedagspenge med 90 Kr. pr. Dag, hvilket han anmodede Firmaet om at gøre Befragterne bekendt med. Samme Dag afsendtes Briketterne fra vedkommende Værk til Flensburg, hvor de ankom den 14. s. M. og straks indladedes i M/S Venus. Den sidstnævnte Dag udstedte Sagsøgeren Konnossement, paa hvilket han gjorde Bemærkning om, at han krævede Overliggedagspenge for 14 Dage med 1260 Kr. Firmaet Stave nægtede at modtage Konnossementet med denne Paategning, idet det mente, at Kaptajnen var pligtig ifølge Certepartiet at udstede rent Konnossement. Sagsøgeren sendte næste Dag Konnossementet med Posten til Firmaet Stave. Sagsøgeren afsejlede derpaa til Skive, hvor han ankom den 20. Maj 1940 og krævede Overliggedagspenge udbetalt sammen med Fragten. De Sagsøgte nægtede at betale, og Parterne enedes derefter om, at Beløbet 1260 Kr. deponeredes i en Bank i Skive.

Idet Sagsøgeren gør gældende, at det omkontraherede Parti Briketter burde være leveret i Skibet senest den 27. April, da 5 Dages Fristen efter den afgivne Ladenotice udløb, og at han, som stadig har ligget lasteklar, men ikke har kunnet faa Last indtaget, derfor i Medfør af Certepartiet har Krav paa Overliggedagspenge, beregnet med 90 Kr. pr. Dag for Tiden 27. April—10. Maj 1940, har han under nærværende Sag paastaaet de Sagsøgte dømt til at betale ham 1260 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 22. Maj 1940, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet under Paaberaabelse af, at Sagsøgeren ifølge Certepartiets Bestemmelser, jfr. den deri indeholdte Passus:

»Die Einnahme der Ladung geschicht schnellmöglichst nach Ankunft der Waggons.«,

har været pligtig at afvente Jærnbanevognenes Ankomst med Briketterne til Flensburg, uden at kunne kræve Godtgørelse for Ventetiden, idet Aarsagerne til Forsinkelsen med Transporten er saadanne, for

hvilke hverken de som Befragtere eller Afladerne har noget som helst Ansvar.

Om Aarsagerne til den skete Forsinkelse foreligger der Oplysninger i to under Sagen fremlagte Skrivelser af 10. Juli 1940 fra »Senftenberger Kohlen- und Brikettvertrieb«, til Rudolph Als A/S, hvilke Skrivelser er saalydende:

Über den verspäteten Abgang der Waggons hatten wir bereits der Firma Stave in Flensburg berichtet. Die Wagen konnten seinerseits nicht abrufgemäss zum Versand gebracht werden, weil

1) Waggonmangel und eine Liefersperre nach Flensburg und

2) eine Anordnung der R. W. M., wonach nur bestimmte Mengen im Monat Mai nach Dänemark verladen werden durften, hindernd im Wege standen. Wir hatten also keine Möglichkeit, Ihnen die Mengen abrufgemäss zur Verfügung zu stellen«, og

»Betr.: M/S »Venus« 125 t von Flensburg nach Skive.

Wir wollen Ihnen heute den Sachverhalt wegen der verspäteten Abladung des oben näher bezeichneten Seglers genauestens klarlegen.

Under dem 8.4. d.J. riefen Sie bei uns M/S »Venus« voraussichtlich ladebereit ab Flensburg vom 15.4. ab. Am 23.4. wurde uns daraushin von der Firma Stave schriftlich der Abruf per 26. und 27.4. erteilt. Die Firma Stave wurde von uns verständigt, dass die Verladung voraussichtlich frühestens erst am 29. und 30.4. erfolgen kann. Auch dieser Termin liess sich unsererseits nicht einhalten, da

1) das R. W. M. die Mengen für den Monat April reduziert hatte und

2) vor allem regierungsseitig bestimmt wurde, dass nach Flensburg täglich nur eine bestimmte minimale Menge angeliefert werden darf, um den Hafen durch Güter nicht zu blockieren.

Hierin liegt auch der Grund dafür, dass die Verladung für M/S »Venus« erst am 10.5. erfolgen konnte, denn für Anfang Mai hatten sich durch geschilderten Massnahmen derartig viel Abrufe angestaut, die auf Grund der vorerwähnten Tatsache, dass nur geringe Mengen nach Flensburg angeliefert werden durften, stark hinausgezögert wurden, worunter leider auch Ihr M/S Venus fiel. In welcher Form nun die Firma W. Stave Austauschmöglichkeit mit andern Schiffen hatte, entzieht sich unserer Kenntnis. Wir sind aber der Meinung, dass hierzu keine Möglichkeit bestanden hat, weil allen Firmen in Flensburg auf Lieferungen warten mussten. — — —«

Sagsøgeren har heroverfor gjort gældende, at han ikke kan anerkende de saaledes givne Oplysninger om Aarsagerne til Forsinkelsen med Briketternes Fremsendelse til Flensburg, idet disse Oplysninger ikke stammer fra offentlige Myndigheder, men fra Afladeren (Leverandørerne). Han har derhos henvist til, at adskillige Skibe, der afventede Last af Briketter i Flensburg Havn paa samme Tid som hans Skib, har faaet Lasten leveret langt hurtigere. Om dette Forhold foreligger en Meddelelse fra Havneinspektøren i Flensburg, der viser, at en Del Skibe ganske vist har faaet deres Briketladning leveret betydeligt hurtigere end M/S Venus, men at adskillige Skibe dog har haft Ventetid i 10 Dage eller mere.

Angaaende Betydningen af Certepartiets Bestemmelser om Tiden for Indladning foreligger i Sagen forskellige Udtalelser:

»Foreningen af Importører af tyske Brunkulsbriketter« har den 25. Juni 1940 bemærket følgende:

»— — — De i Certepartierne almindeligvis anførte 5 Dages Lade-notice repræsenterer den Tid, indenfor hvilken Briketterne normalt kan fremskaffes til Lastepladsen. Afgivelsen af Notice skal tjene til Sikkerhed for, at Skibet er tilstede, naar Briketterne ankommer til Lastepladsen.

Derimod kan Befragterne, respektive det tyske Syndikat ikke paa tage sig nogen Garanti for, at Briketterne er tilstede ved Noticedagens Udløb, idet Waggonmangel, Trafikophobninger og periodiske Standsninger af Trafikken til Afladehavnene undertiden kan bevirke, at Briketterne ikke kan være fremme ved Noticedagens Udløb.

Som Følge deraf er det almindeligt, at Certepartiet forsynes med Klausulen »Beladung schnellmöglichst nach Ankunft der Waggons.
— — —«

Foreningens Medlemmer, der repræsenterer Størsteparten af alle Briketafladninger til Danmark, har i Tidens Løb ofte nok gjort opmærksom paa Betydningen af denne Klausul, nemlig: at Skibet uden Godtgørelse maa vente, indtil de ved Noticeafgivningen bestilte Briketter fremkommer, hvorefter Indladningen foretages hurtigst muligt.

Efter Foreningens Opfattelse bør ingen ansvarlig Skibsmægler, Reder eller Kaptajn kunne være i Tvivl om, at Klausulen skal forstaaes paa denne Maade.»

Provinsmæglerforeningen for Danmark har afgivet følgende Erklæring af 8. September 1940:

»I Besvarelse af Deres Skrivelse af 31. f. M. skal Provinsmæglerforeningen udtale, at der formentlig ikke kan tilkomme det paagældende Skib nogen Godtgørelse for den omhandlede Ventetid, naar henses til Certepartiets Bestemmelse om, at »die Einnahme der Ladung geschieht schnell möglichst nach Ankunft der Waggons«, med mindre det kan godtgøres, at Ventetiden skyldes Forhold, der kan regnes Afladeren henholdsvis Befragteren til Last. —

Da det omhandlede Certeparti er udfærdiget af et Skibsmæglerfirma i København, vil vi henvise Dem til ogsaa at indhente den ønskede Udtalelse hos Mæglerkorporationen i København (Adr. Skibsmægler Hermann Hansen, Sct. Annæplads 18, København K.).«

Mæglerkorporationen i København har under 25. September 1940 udtalt følgende:

»— — — Angaaende Fortolkningen af det foreliggende Certeparti, dateret København den 12. April 1940, pr. M/S »Venus« Flensburg—Skive saavidt angaar Lasteklausulerne, da er de 5 Arbejdsdages Notice den normale Tid, som Afladeren forlanger for Fremsendelse af Lasterne, og skulde levne den nødvendige Tid til, at Ladningen kan være fremme paa den Dag, hvortil der er givet Notice, og paa hvilken Skibet maa være lasteklart, hvorefter Indladningen maa ske hurtigst muligt. Er Ladningen ikke fremme den paagældende Dag, maa Skibet formentlig have Krav paa Overliggedagspenge, forsaavidt Befragterne respektive

Afladerne ikke kan bevise, at Aarsager udenfor deres Kontrol har været Skyld i, at Ladningen ikke fremkom rettidigt.

Er Lasten ikke afsendt fra Værket saa betids, at den normalt kan være fremme i Indladningshavnen til den Dato, Ladenoticen angiver, maa der selvfølgelig betales Overliggedagspenge pr. Dag, hvis det ikke kan bevises, at Opholdet er force majeure, idet Basis for disse Befragtninger netop er, at der gives »Stem« til en aftalt Dato i Forbindelse med de 5 Dages Ladenotice for Fremsendelsen af Lasten.

Naar Tillastningen er sket, maa Captainen paa Konnossementet fremsætte sit Krav eller forlange det kontant opgjort, eventuelt Depositum stillet, og dette vil formentlig kun kunne afslaa gennem en Dokumentation som foran omtalt for, at Forsinkelsen af Waggonernes Fremkomst udelukkende skyldes Aarsager, som Afskiberne ikke er Herre over eller har Indflydelse paa. — En saadan Dokumentation maa naturligvis foreligge, og det er jo ikke utænkeligt, at der kan være forskellige sammenløbende Aarsager, saaledes at der for en Del af Opholdet eventuelt maa betales Overliggedagspenge.«

Denne sidste Udtalelse har været forelagt Provinsmæglerforeningen, der hertil har svaret, at Mæglerkorporationens Erklæring ikke ændrer Foreningens Synspunkt.

Retten maa efter Indholdet af de herhen hørende Bestemmelser i Certepartiet give de Sagsøgte Medhold i, at Sagsøgeren — uden Godtgørelse for Ventetid — har været pligtig at afvente Jærnbanevognenes Ankomst til Flensborg, medmindre det maatte oplyses, at Aarsagerne til den stedfundne Forsinkelse af Transporten maa søges i Forhold, der kan lægges de Sagsøgte eller Afladerne til Last som Fejl eller Forsømmelser. Efter alt foreliggende, derunder særlig de fremkomne, indgaaende Oplysninger i Skrivelserne fra Firmaet Senftenberger Kohlen- und Brikettvertrieb om Trafikforholdene paa de tyske Rigsbaner og Brikettransporterne til Flensborg i Slutningen af April og i Begyndelsen af Maj 1940, hvilke Oplysninger Retten efter Omstændighederne mener at maatte lægge til Grund ved Bedømmelsen af Sagen, maa der nu gaas ud fra, at Forsinkelsen af Brikettransporten i nærværende Tilfælde skyldes Aarsager, som de Sagsøgte eller Afladerne ikke kan have noget Ansvar for. Herefter, og idet det ikke kan være af afgørende Betydning, om nogle Skibe i Flensborg Havn i det paagældende Tidsrum maatte have faaet deres Last af Briketter indladet hurtigere end M/S Venus, vil de Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde godtgøre de Sagsøgte efter Omstændighederne med 200 Kr.

M a n d a g d e n 30. J u n i .

Nr. 4/1941. Forsikringsaktieselskabet »**Danske Phønix**«
(Oluf Petersen)

m o d

I. Frøken **Annalise Henriette Jensen** og II. **Skifteretten** i Silkeborg, der behandler Dødsboet efter Malermester **Valdemar Jensen** (I—II: Gorrissen efter Ordre).

(Erstatning for Tab af Forsørger m. m.).

Dom afsagt af Retten for Silkeborg Købstad m. v. den 27. August 1940: Tiltalte, Ove Christian Ovesen, bør straffes med 20 Dagbøder à 20 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 20 Dage. Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes ham derhos for et Tidsrum af $\frac{1}{2}$ Aar fra Dommens Afsigelse at regne. Tiltalte og Forsikringsaktieselskabet »Danske Phønix«, København, bør dernæst begge for een og een for begge inden 15 Dage efter dennes Doms Forkyndelse betale følgende Erstatninger: Til Afdødes Datter, Frk. Annalise Jensen, 155 Kr. 16 Øre, og til Afdødes Bo 530 Kr. 96 Øre. Tiltalte bør endelig betale Sagens Omkostninger.

Vestre Landsrets Dom af 16. Oktober 1940 (III Afd.): Tiltalte Ove Christian Ovesen bør bøde 400 Kr., hvoraf 300 Kr. tilfalder Statskassen, og 100 Kr. vedkommende Politikasse. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 20 Dage. I Erstatning til Frøken Annalise Jensen og til Boet efter Afdøde Valdemar Peder Jensen betaler Tiltalte og Forsikringsaktieselskabet »Danske Phønix« een for begge og begge for een, henholdsvis 732 Kr. 73 Øre og 921 Kr. 45 Øre. Med Hensyn til Sagens Omkostninger i første Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Tiltalte og fornævnte Forsikringsselskab, ligeledes een for begge og begge for een, til Frk. Annalise Jensen 125 Kr. Sagens øvrige Omkostninger for Landsretten udredes af det Offentlige. De idømte Erstatninger og fornævnte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage. — — —

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret, forsaavidt angaar Erstatningsspørgsmaalet.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Appellanten, der ikke bestrider Størrelsen af de to af Indstævnte Frk. Jensen paastaede Beløb paa ialt 232 Kr. 73 Øre eller af det af det indstævnte Dødsbo paastaede Beløb, 921 Kr. 45 Øre, paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Nedsættelse af Erstatningerne, medens de Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

For Højesteret er det oplyst, at Vald. Jensen var uformuende og havde en aarlig Indtægt paa ca. 1400 Kr.

I Dommen findes det med Rette antaget, at Læge Ovesen har paadraget sig Erstatningsansvar iflg. Motorlovens § 38, Stk. 1, overfor de Indstævnte.

Otte Dommere finder imidlertid, at Erstatningerne som Følge af den af Vald. Jensen udviste Uagtsomhed bør nedsættes til det halve.

Idet disse Dommere dernæst finder, at Vald. Jensen ikke kunde anses som Forsørger i Forhold til Frk. Jensen, og at der herefter ikke er Hjemmel til at tilkende hende Erstatning for Tab af Forsørger eller Godtgørelse for Forstyrrelse eller Ødelæggelse af Stilling og Forhold, vil de tilkende Frk. Jensen, der nu er myndig, 116 Kr. 36 Øre, og Dødsboet 460 Kr. 72 Øre, medens de finder, at Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret bør ophæves.

En Dommer er enig i, at der ikke kan tilkomme Frk. Jensen nogen Erstatning for Ødelæggelse af Stilling og Forhold, men vil med den heraf følgende Nedsættelse paa 500 Kr. iøvrigt stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde, idet den Omstændighed, at Afdøde mulig har gaaet for langt ude paa Vejen, ikke findes at have Betydning overfor den fra Læge Ovesens Side viste Mangel paa Agtpaagivenhed.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Forsikringsaktieselskabet Danske Phoenix, bør til Indstævnte, Frk. Annalise Henriette Jensen, betale 116 Kr. 36 Øre og til Indstævnte, Skifteretten i Silkeborg, der behandler Dødsboet efter Malermester Valdemar Jensen, 460 Kr. 72 Øre.

Sagens Omkostninger for Landsret og Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Gorrissen 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmænd, har 2den jydsk Statsadvokatur ved Anklageskrift af 27. Juni 1940 rejst Tiltale mod Læge Ove Christian Ovesen, Bording, til at lide Straf i Medfør af Strfl. § 241 for uagtsomt Manddrab, efter § 41, Stk. 1, i Lovbekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 om Motorkøretøjer for Overtrædelse af dens §§ 27, Stk. 3, og 29, Stk. 1, samt efter § 38 i Lov om Færdsel af 14. April 1932 for Overtrædelse af dens § 8, Stk. 1, ved Natten mellem den 25. og 26. April 1940 ved Midnatstid, da han

som Fører af den ham tilhørende Motorvogn Ø 5959 kørte ad Hovedvej Nr. 13 mellem Engesvang og Paarup, at have undladt at holde sig i Kørebanens højre Halvdel, at have undladt at nedsætte Hastigheden saa meget som behørigt Hensyn til Forholdene, derunder den Omstændighed, at Lygterne paa Tiltaltes Vogn var aflændet som Følge af Mørkelægning, gjorde det paakrævet, samt at have undladt at udvise fornøden Agtpaaagivenhed og Forsigtighed, hvorved han i Vejens venstre Side paakørte Malermester Valdemar Peder Jensen af Engesvang, der trak sin Cykel imod Tiltalte, ved hvilken Paakørsel Jensen paadrog sig saadanne Læsioner, at han umiddelbart efter afgik ved Døden.

I Medfør af § 42, Stk. 1, i fornævnte Lovbekendtgørelse om Motor-køretøjer nedlægges derhos Paastand paa, at Retten til at være Fører af Motorkøretøj frakendes Tiltalte for bestandig eller for et af Retten fastsat Tidsrum.

Tiltalte er født den 5. Februar 1901 i Frederiksberg og er ikke tidligere straffet.

Tiltalte har angaaende det i Anklageskriftet ommeldte Forhold forklaret, at han Torsdag den 26. April 1940 om Aftenen havde været paa Sygebesøg paa »Moselundgaard«, og at han ved Midnatstid kørte derfra tilbage til sit Hjem i Bording ad Vejen fra Engesvang til Paarup. Vejret var forholdstis mørkt med lavthængende Skyer, og han kørte med nedblændede Mørkelægningslygter med en Hastighed, som han efter senere foretagne Køreprøver paa Paakørselsstedet ikke mener kan have været større end 25 à 30 km. Vejen var tør, og han siger, at han kørte i Vejens Midtbane for at være sikker paa ikke at ramme en Fodgænger eller en Cyklist, der kørte i samme Retning som han, men han erkender, at han paa Grund af de vanskelige Lysforhold godt kan have kørt noget i venstre Side, muligt nok ca. 1 m over Vejens Midtlinie. Da han kom op paa Bakketoppen ved N. Søndergaards Ejendom, bemærkede han ingen Trafikanter fremefter, men pludseligt, da han var kommet ned ved Bakkens Fod, blev han opmærksom paa en Mand, der kom gaaende mod Engesvang i Vejens østlige Side, men dog saa langt inde paa Kørebanen, at Bilens venstre Side ramte den paagældende, der vist nok blev kastet op paa Køleren og derefter ud til venstre lidt længere fremme. Han stoppede straks Bilen op og gik han til det Sted, hvor den paakørte Mand var faldet, og fik af en Mand, han mødte, at vide, at den Forulykkede var Maler Jensen, Engesvang. Ved en straks efter foretaget Undersøgelse af den Forulykkede, der laa nærmest i venstre Vejrøft, konstaterede han, at Døden var indtraadt. Han nægter sig skyldig i noget ulovligt, idet han hævder at have kørt forsvarligt og hele Tiden at have haft sin Opmærksomhed henvendt paa Vejen og siger, at det var medvirkende til Ulykken, at han foran sig havde en stærkt faldende Vej med meget mørk Forgrund, hvortil kom, at hverken den paakørte Mand eller den Mand, med hvem denne fulgtes, havde Armbind, ligesom de ikke havde Lygterne paa deres Cykler tændt, saaledes at det med den paabudte Nedblænding af Billygterne havde været umuligt for ham at se Fodgængerne, før de var lige foran Bilen.

Den paakørte Mand blev foranlediget kørt til Sygehuset, og det viste sig, at der var tilføjet ham et Brud paa Kraniets Underside og af begge Ben lidt over Anklen. Det maa antages, at Døden er indtraadt straks efter Paakørslen.

Som Vidne har Husmand Anders Hvistendal Christiansen, Juliane-hede, forklaret, at han havde været sammen med Afdøde i Paarup Kro, og at de forlod Kroen sammen ved godt 11-Tiden. Han mener ikke, at han eller den forulykkede Maler Jensen i Aftenens Løb havde faaet mere end 5 à 6 Bajere, og ingen af dem var paavirket af Spiritus. De havde ikke Lygter paa deres Cykler, hvorfor de besluttede at spadserer hjem. Vidnet havde intet Armbind og bemærkede ikke, om Jensen havde et saadant. Vidnet gik længst til højre, førende sin Cykel med højre Haand, medens Jensen gik ved hans venstre Side og førte sin Cykel med venstre Haand. De gik i Vejens højre Halvdel og saaledes, at han for sit Vedkommende var helt inde ved Græskanten paa Rabatten, og de gik hele Tiden forholdsvis tæt op ad hinanden. Han siger, at baade han og Maler Jensen havde set, at der var en Bil under Fremkørsel fra Engesvang, idet de i Afstand kunde se et Lysskær, som de antog hidrørte fra en Billygte, og da Bilens begyndte at køre ned ad den stejle Bakke, mente han efter Lyskeglen at dømme, at de be-fandt sig saaledes paa Vejen, at Bilens ikke kunde komme til at røre dem. De troede, at det var en tysk Bil, og Vidnet bemærkede til Jen-sen, at det var bedst, at de gik lidt mere til Side, hvortil Jensen svarede, at de vel maatte gaa paa Vejen. Da Bilens nærmede sig, tog Vidnet imidlertid fat i Maler Jensens højre Arm og sagde, at de skulde gaa noget mere over i højre Side, idet han havde faaet den Opfattelse, at Bilens var lidt rigeligt ovre i dens venstre Side af Vejen. Samtidigt med at han sagde dette, tog han nogle raske Skridt, saa at han kom lidt foran Jensen, for at denne kunne trække sig tættere indtil Grøfte-kanten med Cyklen, og da han derefter saa tilbage, saa han Lysskæret fra Bilens falde paa Jensen, og lige efter, da han igen vendte sig frem-efter, hørte han et Klask, hidrørende fra at Bilens ramte Jensens Cykel. Føreren af Bilens, Tiltalte, stoppede straks op, og de løb begge hen til den paakørte Jensen, som laa i venstre Vejgrøft, og hvis Død Tiltalte konstaterede var indtraadt.

Justisministeriets Motorsagkyndige, Ingeniør Krøyer Nielsen, har som Vidne forklaret, at han efter Opmaalingen af de fundne Bremse-spor mener, at Tiltaltes Hastighed ikke har været under 27 km og ikke over 40 km, men at Hastigheden ikke nærmere kan angives. Bremse-sporene viser dernæst, at Bilens venstre Hjul ved Bremsningens Paa-begyndelse var 1 m 20 cm ovre i venstre Halvdel af Vejen.

Ved Tiltaltes egen Forklaring, der stemmer med det iøvrigt oplyste, maa det anses bevist, at han har udvist Mangel paa fornøden Agt-paagivenhed, kørt med en efter Belysningsforholdene for stærk Hastig-hed samt delvist kørt i venstre Halvdel af Kørebanen, og han vil derfor for Overtrædelse af Straffelovens § 241 samt efter § 41, Stk. 1, i Lov-bekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 for Overtrædelse af dens § 27, Stk. 3, og 29, Stk. 1, samt efter § 38 i Lov om Færdsel af 14. April 1932 for Overtrædelse af dens § 8, Stk. 1, være at anse med

en Straf, der under Hensyn til at der ogsaa fra den paakørte Maler Jensens Side har været udvist Uforsigtighed, ligesom han ikke har været forsynet med det paabudte hvide Armbind, vil være at fastsætte til 20 Dagbøder à 20 Kr., subsidiært Hæfte i 20 Dage. Tiltalte frakendes dernæst i Hh. t. fornævnte Lovbekendtgørelse § 42, Stk. 1, Retten til at være Fører af Motorkøretøj for et Tidsrum af $\frac{1}{2}$ Aar efter nærværende Doms Afsigelse.

Dagbødernes Størrelse er fastsat under Hensyn til, at Tiltalte, der er gift, men ikke har Børn, maa paaregnes at have en Indtægt paa 16 à 17.000 Kr. aarligt, samt at han ingen Formue har men nogen Gæld.

Der er under Sagen nedlagt følgende Erstatningspaastande:

Aidødes 20-aarige Datter, Frk. Annalise Jensen, med sin Værg, Sognefoged Mads Dahl, Engesvang, har paastaet sig tilkendt:

1. For Sørgetøj	132,73 Kr.
2. Til Dækning af Rejseudgifter og Tab af Stilling	100,00 —
3. Da Afdøde havde lovet at hjælpe hende økonomisk ved en paatænkt Uddannelse som Sygeplejerske, lider hun ved hans Død følgende Tab:	

Betaling for forberedende Kursus paa

Testrup Højskole .....

Diverse Smaaudgifter .....

————— 500 Kr.

Differencen mellem hvad hun kunde have tjent som Husassistent i 3 Aar, og hvad hun kan

oppebære som Elev udgør .....

————— 1460,00 —

ialt 1692,73 Kr.

Skifteretten i Silkeborg, der behandler Afdødes Bo, har anmeldt følgende Begravelsesudgifter:

a. Billedhugger Svend Aage Espersen:

1 Granitsten med Indskrift .....

8 Stk. Granitpiller med galvaniseret Kæde .....

————— 325,00 Kr.

b. Bekendtgørelser .....

c. Gravsted paa Silkeborg Kirkegaard med sam-

mes Anlæg m. v. ....

d. Kiste m. v. ....

————— 921,45 Kr.

Frk. Jensen har til Støtte for sin Paastand om de foran under Nr. 3 anførte Beløb anført, at hun det sidste Aar vel har haft Tjeneste som Husassistent og saaledes har kunnet forsørge sig selv, om end hun har faaet nogen Støtte af sin Fader, men hendes Fader havde lovet hende, at hun maatte søge Uddannelse som Sygeplejerske og havde lovet at hjælpe hende til denne Uddannelse, og hun har allerede foretaget de indledende Skridt til at faa Plads paa forberedende Undervisning paa Testrup Højskole.

Tiltalte og Forsikrings-Aktieselskabet »Danske Phønix«, i hvilket

Selskab Tiltalte har tegnet Ansvarsforsikring, og som er indtraadt som Part i Sagen, har ikke anset sig pligtige til at betale Erstatning, idet Forsikringsselskabet særligt har anført, at det ikke under de gældende Mærklægningsbestemmelser kan bebrejdes Tiltalte, at han har holdt sig midt paa Vejen, og at det er undskyldeligt, om han er kommet lidt mere end beregnet over i dennes venstre Side. Det har dernæst, specielt for det Tilfælde, at de skulde blive dømt til at betale Erstatning, paa-
staaet Frifindelse med Hensyn til det af Afdødes Datter under Nr. 3 paa-
staaede Erstatningsbeløb 1460 Kr. samt mod at betale mere end 100 Kr. af Omkostningerne ved Gravmonumentet og øvrige Udstyrelse af Afdødes Gravsted, idet Selskabet formener, at dette Omkostnings-
beløb er større end rimeligt. Mod de øvrige Posters Størrelse er der ikke rejst Indsigelse.

Med Hensyn til det af Afdødes Datter paa-
staaede Beløb paa 1460 Kr. til Hjælp ved hendes Uddannelse finder Retten, at det vel maa antages, at det har været Afdødes Hensigt, saafremt han havde levet, at hjælpe hende til den nævnte Uddannelse, men et saadant Tilskud findes ikke at kunne anses som en Forsørgelse, og Afdøde kan derfor ikke for saa vidt betragtes som Forsørger for hende, hvorfor der ikke kan tilkendes hende det paa-
staaede Beløb. Der maa dernæst gives Forsikringsselskabet Medhold i, at Beløbet for Gravsten m. v. maa anses at ligge noget over borgerligt Jævnmaal, hvorfor der kun vil kunne tillægges Boet et Beløb, der skønmæssigt ansættes til 200 Kr.

Det Erstatningsbeløb, der derefter tilkendes Afdødes Datter, bliver 232,73 Kr., og det Beløb, der kan tilkomme Afdødes Bo, 796,45 Kr. Da Afdøde imidlertid har vist nogen Uforsigtighed samt har færdedes i Mærklægnings-
tiden uden Armbind, jfr. Færdselslovens § 5 og Bekendtgørelse Nr. 165 af 10. April 1940, findes den Erstatningspligt, der kan paa-
lægges Tiltalte og hans Forsikringsselskab at burde nedsættes til $\frac{2}{3}$ af de nævnte Beløb, saaledes at der tilkendes Afdødes Datter 155,16 Kr. og Afdødes Bo 530,96 Kr.

Da det ikke findes, at Tiltalte har gjort sig skyldig i groft uagtsomt Forhold, tillægges der ikke Forsikringsselskabet Regres overfor ham.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-
mænd, af Retten for Silkeborg Købstad m. v. den 27. August 1940 afsagte Dom er paaanket saavel af Tiltalte som af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jyske Statsadvokateurs Anklageskrift af 30. August 1940, der angiver Tiltalen overensstem-
mende med den i 1. Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Frifindelse.

Ved Dommen er det rettelig antaget, at Tiltalte af de i den anførte Grunde har gjort sig skyldig i Overtrædelse af de i Anklageskriftet citerede Bestemmelser i Motor- og Færdselslovgivningen. Derimod vil hans Forhold efter de i Sagen foreliggende særlige Omstændigheder ikke kunne tilregnes ham efter Straffelovens § 241.

Den af Tiltalte i Medfør af Motorlovens § 41 og Færdselslovens § 38 forskyldte Straf findes passende at kunne bestemmes til en Bøde af 400 Kr., hvoraf 300 Kr. tilfalder Statskassen og 100 Kr. vedkommende Politikasse. Forvandlingsstraffen vil være at bestemme til Hæfte i 20 Dage.

Den nedlagte Paastand om Frakendelse af Førerretten vil ikke kunne tages til Følge, da Betingelserne herfor ikke skønnes at foreligge.

Den for Frk. Annalise Jensen nedlagte Erstatningspaastand er for Landsretten nedsat til 1567 Kr. 73 Øre, idet Beløbet 400 Kr. under Post 3 er nedsat til 275 Kr., medens Skifteretten for Silkeborg Købstad m. v., som behandlende Afdødes Bo, har gentaget sin for Underretten nedlagte Erstatningspaastand.

Efter det foreliggende findes Tiltalte at have paadraget sig Erstatningspligt i Anledning af Malermester Jensens Død, og det af Afdøde udviste Forhold ses ikke at have været af en saadan Art, at der er Anledning til at foretage nogen Nedsættelse af Erstatningen.

For Landsretten er det uimodsagt anført, at Afdøde havde givet sin Datter, fornævnte Annalise Jensen Tilsagn om at ville yde hende Understøttelse i fornødent Omfang under hendes Uddannelse til Sygeplejerske. Herefter findes der i Motorlovens § 38 og Ikrafttrædelseslov af 15. April 1930 § 15, 2. Stk., derunder dennes Bestemmelse om Godtgørelse for Ødelæggelse af Stilling og Forhold, at være Hjemmel til at tilkende Frk. Jensen en Erstatning, som passende findes at kunne bestemmes til 500 Kr., saaledes at Erstatningens samlede Beløb, idet der ikke er rejst Indsigelse mod de øvrige Poster, herefter bliver 732 Kr. 73 Øre.

Med Hensyn til det af Skifteretten rejste Erstatningskrav bemærkes, at der ikke findes tilstrækkelig Anledning til at nedsætte det til Udsmykning af Gravstedet anvendte Beløb, og at der ikke iøvrigt er rejst Indsigelse mod dette Krav, der saaledes vil være at tilkende Boet med 921 Kr. 45 Øre.

Det tiltrædes, at der ikke ved Dommen er tillagt Tiltaltes Forsikringsselskab Regres over for Tiltalte.

Med Hensyn til Sagsomkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at Tiltalte selv har sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 82/1941.   **Direktoratet for Vareforsyning**
(Kammeradvokaten)

m o d

Kontormedhjælper **Ivar Lyhne** (Landsretssagf. Ejnar Hansen).

(Betalning af Gage efter Bortvisning).

Dom afsagt af Københavns Byrets 14. Afdeling den 11. December 1940: De Sagsøgte Direktoratet for Vareforsyning bør for Tiltale af Sagsøgerne Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund

som Mandatarer for Kontormedhjælper Ivar Lyhne i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgerne inden 15 Dage fra Dato til de Sagsøgte 125 Kr.

Østre Landsrets Dom af 8. Marts 1941 (V Afd.): Indstævnte, Direktoratet for Vareforsyning bør til Appellanten, Kontormedhjælper Ivar Lyhne dels betale de paastævnte 878 Kr. 85 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 17. Oktober 1940, til Betaling sker, dels udlevere Feriemærker til Paalydende 35 Kr. 15 Øre. Sagens Omkostninger for Underretten ophæves. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten 125 Kr. At efterkomme inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket til Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten og for Højesteret findes Indstævnte at burde betale som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

Til det Offentlige betaler Indstævnte, Kontormedhjælper Ivar Lyhne, de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Højesteret for Appellanten, Direktoratet for Vareforsyning, og i Sagsomkostninger til Appellanten for Landsretten og Højesteret 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerne Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund som Mandatarer for Kontormedhjælper Ivar Lyhne paa-
 staaet de Sagsøgte Direktoratet for Vareforsyning dømt til Betaling af 878 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 17. Oktober 1940, til Betaling sker, samt til Udlevering af Feriemærker til Paalydende 35 Kr. 15 Øre.

De Sagsøgte har paa-
 staaet Frifindelse.

Sagsøgerne har nærmere gjort gældende, at Ivar Lyhne har været beskæftiget som Kontormedhjælper i Direktoratet for Vareforsyning nogle Gange, sidste Gang fra Oktober 1939. Under dette sidste Arbejde fik han overdraget at føre Kontrol med Destrueringen af brugte Ra-

tioneringsmærker. Den 28. Juni 1940 blev han bortvist fra Stillingen under Paaberaabelse af, at han havde udvist Forsømmelighed under Kontrollen, men Lyhne benægter, at der har været berettiget Bortvisningsgrundlag. Han kræver derfor betalt Løn for 3 Maaneder eller for Tiden 28. Juni til 30. September 1940 ialt 878 Kr. 85 Øre samt Feriemærker 4 pCt. af dette Beløb eller 35 Kr. 15 Øre.

De Sagsøgte har hævdet, at Lyhne har gjort sig skyldig i en saa grov Forsømmelighed ved den ham betroede Kontrollering under Destrueringen af Rationeringsmærker, at Bortvisningen var berettiget. De har hævdet, at Følgerne af en manglende Kontrol kan være saa alvorlige for Samfundet, at man ikke har kunnet nøjes med Advarsler eller Fratagning af Kontrolarbejdet, men at det er nødvendigt at statuere, at en Svigten paa dette Punkt medfører øjeblikkelig Bortvisning.

Kontormedhjælper Ivar Lyhne har som Part bl. a. forklaret, at det een Gang i Sommeren 1940 er hændet, at han, der havde lagt sig paa nogle tomme Sække i Nærheden af den »Opløsehollænder«, hvori Rationeringskortene opløses, var døset hen, men det skete paa et Tidspunkt, da Opløsningen var saa stærkt fremskredet, at nogen Kontrol ved selve »Hollænderen« var uforholden, saaledes at der alene skulde passes paa de Sække med Rationeringsmærker, der endnu ikke var lagt i. Disse Sække er imidlertid optalt og plomberede, hvorfor nogen særlig vagtsom Kontrol ikke var paakrævet. Kompagnen har kun sovet denne ene Gang. Han har derimod nogle Gange siddet i et særligt Rum, der har Vindue ud mod »Hollænderen« og Sækkene, men han hævder, at han derfra har kunnet føre tilstrækkelig Kontrol med Sækkene, og han har kun siddet der paa Tider, da alene Sækkene skulde kontrolleres. Han har af og til siddet i Rummet sammen med Kontrollen fra Barfod & Co., og de har enten snakket sammen eller læst i nogle Blade. Han har aldrig faaet nogen Instruction om, hvorledes han skulde udføre Kontrollen, og ingen har sagt, at han ikke maatte sidde i det nævnte Rum. Han hævder, at han aldrig har forladt »Hollænderen«, saalænge der har været nogen Mulighed for, at Rationeringsmærkerne kunde fiskes op i brugelig Stand, og han benægter, at han nogensinde har tilbudt nogen ved »Hollænderen« Ernæringsmærker.

Papirhandlermedhjælper hos Bogtrykkerfirmaet Barfod & Co., Walther Mailund, har som Vidne forklaret, at han et Par Gange i Juni 1940 har været med Lyhne til den omhandlede Kontrol, idet der foruden en Kontrol fra Vareforsyningsdirektoratet ogsaa skal være en Kontrol fra Vidnets Arbejdsgiver. Lyhne spurgte ham en Dag, da de stod sammen ved »Hollænderen«, hvordan det gik med Kaffen, hvortil Vidnet svarede: »Jo Tak, godt.« Lyhne sagde dertil: »For ellers kan De godt faa et Par Mærker hos mig.« Vidnet blev lidt underlig herved og refererede Samtalen for Firmaets Forvalter, da han kom hjem.

Forvalter hos nævnte Firma Ove Beck har som Vidne forklaret, at Mailund en Dag i Slutningen af Juni 1940 fortalte ham, at Lyhne havde spurgt ham og Arbejderne, om de kunde faa Kaffemærkerne til at slaa til, for ellers kunde de godt faa nogle has ham.

Lagerarbejder hos nævnte Firma Richard Larsen har som Vidne forklaret, at han mange Gange har været med til Kontrollen sammen

med Lyhne. Vidnet hævder, at det 2 eller 3 Gange er hændet, at Lyhne i den Tid, der gik, efter at Mærkerne i Møllen var opløst og nye skulde hældes i, har siddet og sovet. De første Gange skete det i det foran omtalte lille Rum, hvor han sad med Benene paa Bænken og Haanden under Kinden. Vidnet saa ikke, om han havde lukkede Øjne, men det saa ud, som om han sov. Den tredje Gang var ved den Lejlighed, som Lyhne selv har omtalt. En af Arbejderne gik ved den Lejlighed hen og kildede ham under Næsen med et Stykke Sejlgarn. Vidnet truede sidste Gang Lyhne med at paatale det for Chefen, hvis det gentog sig, at han faldt i Søvn. Vidnet har benægtet, at han har siddet i Rummet paa samme Tid som Lyhne, og Vidnet har kun været i Rummet en kort Tid, naar han spiste.

Værkfører i De forenede Papirfabrikker Arne Setov har som Vidne forklaret, at Lyhne efter hans Mening ikke blev længe nok ved »Hollænderen« under Opmalingen. Lyhne gik rundt i Lokalet i Stedet for at blive ved »Hollænderen« paa Tider, da der endnu fandtes hele Mærker i Massen.

Papirarbejder Valdemar Johansen har som Vidne først forklaret, at Lyhne ikke viste nogen Forsømmelighed ved Kontrollen, men nærmere udspurgt har Vidnet forklaret, at han syntes, at Lyhne, naar de sidste Mærker var hældt i »Hollænderen«, flere Gange er gaaet for tidligt, idet der endnu ikke var Sikkerhed for, at der ikke kunde fiskes Mærker op af Beholderen.

Papirarbejderne Otto Johansen og Christian Poulsen, Formand Johannes Wetterstein og Værkfører Arnold Børglum, der alle arbejder paa Papirfabrikken, har som Vidne forklaret, at Lyhne udførte Kontrollen godt, de har ikke iagttaget nogen Forsømmelighed hos ham og har ikke set ham sove.

Det bemærkes herved, at det er oplyst, at Fabrikken arbejder i Døgndrift, og at det ikke er de samme Arbejdere, som arbejdede ved »Hollænderen«, naar Lyhne var der som Kontrollør.

Retten har besigtiget Lokalerne ved »Hollænderen« og konstateret, at det omhandlede Rum vel har Vinduer, der vender ud mod »Hollænderen«, men Rummet ligger meget langt fra den, saaledes at man vel kan se »Hollænderen« og Vognen med Sækkene, men ikke i Enkelt-heder kan følge, hvad der foregaar derhenne. Navnlig vil en Tilegnelse af Mærker kunne ske af en Person, der staar bag ved Sækkene, og selv om det hurtigt vil kunne konstateres, at en Plombe er brudt eller en Sæk skaaret itu, vil det formentlig ikke blandt de mange Arbejdere kunne konstateres, hvem der har gjort det. Det blev paa Fabrikken oplyst, at Vognen med Sækkene indeholdende Rationeringsmærker ofte var kørt til Siden til et Sted, der ikke kunde ses fra Rummet, og at der, naar Vognen ikke var kørt til Side, kunde staa opstablet Papirvarer i Lokalet mellem Vognen og Rummet, saaledes at Vognen var dækket.

Lyhne har benægtet disse sidste Oplysningers Rigtighed og udtalt, at han i hvert Fald ikke har været i Rummet, naar han ikke kunde se Vognen derfra.

Retten finder det ved Vidnerne Richard Larsens, Arne Setovs og Valdemar Johansens Forklaringer tilstrækkeligt bevist, at Lyhne har

udvist Forsømmelighed ved Kontrollføringen. Retten finder endvidere efter Besigtigelsen, at Lyhne i den omtalte Mellemtid, indtil nye Mærker skulde hældes i »Hollænderen« burde have opholdt sig i umiddelbar Nærhed af Sækkene og ikke i det fjernliggende Rum, hvorfra han, selv om han kunde se Sækkene, dog ikke kunde føre nogen effektiv Kontrol med, hvad der skete med dem. Det bemærkes herved, at det findes uden Betydning, at Lyhne ikke har faaet nogen Instruktion om Udførelsen af Hvervet, idet det maa anses for en Selvfølge, at han ikke maa fjerne sig fra »Hollænderen« og Sækkene længere, end at Kontrollen stadig er effektiv. Det findes derimod ikke aldeles tilstrækkeligt godtgjort, at Lyhne har tilbudt Rationeringsmærker til andre.

Idet de omhandlede Forsømmelser findes at være grove, naar Hensyn tages til, at det for Samfundet er af største Vigtighed, at Kontrollen udføres samvittighedsfuldt, findes der at maatte gives de Sagsøgte Ret i, at Lyhne har gjort sig skyldig i et Forhold, der berettiger til øjeblikkelig Bortvisning.

Herefter findes de Sagsøgte at maatte frifindes.

Sagsøgerne findes i Sagsomkostninger at burde betale 125 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 14. Afdeling den 11. December 1940 og paastaas af Appellanten, Kontormedhjælper Ivar Lyhne ændret i Overensstemmelse med den for Byretten nedlagte Paastand derhen, at Indstævnte, Direktoratet for Vareforsyning dømmes til at betale Appellanten 878 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 17. Oktober 1940, samt til at udlevere Feriemærker til Paalydende 35 Kr. 15 Øre.

Indstævnte har paastaaet Stadfæstelse.

For Landsretten har Appellanten samt Vidnerne Richard Larsen, Arne, Setov, Valdemar Johansen, Walther Mailund, Ove Beck, Otto Johansen, Christian Poulsen, Johannes Wetterstein og Arnold Børglum paany afgivet Forklaring.

Landsretten er med Dommen enig i, at det ikke kan anses bevist, at Appellanten har tilbudt Rationeringsmærker til andre, og det findes ved det for Landsretten iøvrigt oplyste ikke tilstrækkelig godtgjort, at Appellanten har udvist en saadan Forsømmelse ved Kontrollen, at den skete øjeblikkelige Bortvisning har været beføjet. Retten finder herved i nogen Grad at maatte lægge Vægt paa, at der ikke var givet Appellanten, der var ansat i en underordnet, timelønnet Stilling, nogensomhelst mundtlig Instruktion om, hvorledes han i Enkeltheder havde at forholde sig, og at der ejheller forelaa nogen skriftlig Instruks i saa Henseende, idet Indstævnte først efter Appellantens Fratræden har fundet Anledning til at udfærdige en saadan.

Der vil herefter være at give Dom efter Appellantens Paastand.

Medens Sagens Omkostninger for Underretten efter Omstændighederne vil være at ophæve, findes Indstævnte i Sagsomkostninger for Landsretten at burde udrede til Appellanten 125 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Idet jeg lægger særlig Vægt paa, at det maatte staa Appellanten klart, dels at den eneste Hensigt med hans Tilstedeværelse i det paa-gældende Lokale var, at han skulde føre en effektiv Kontrol, dels at en saadan var af stor samfundsmæssig Betydning, vilde jeg iøvrigt i Henhold til Grundene stadfæste Dommen og tilkende Indstævnte Sagens Omkostninger efter Reglerne for afgiftsfri Sager.

Nr. 114/1941.

Alfred Herman Jacobsen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 28. Februar 1941.

Kendelse afsagt af Københavns Byret (9. Afd.) den 11. Januar 1941: Ved Københavns Byrets Dom af 27. Juni 1938 blev Alfred Herman Jacobsen kendt skyldig i Overtrædelse af Straffelovens §§ 171 og 279, hvorhos det i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, bestemtes, at han vilde være at anbringe i et Sindsygehospital.

Ved Københavns Byrets Kendelse af 18. Oktober 1938 ændredes de ovenfor Domfældte trufne Foranstaltninger i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 3, derhen, at Domfældte vilde være at anbringe i Forvaringsanstalten for Psykopater, hvilken Kendelse stadfæstedes ved Østre Landsrets Kendelse af 22. November 1938.

Ved Københavns Byrets Kendelse af 20. Juli 1939 bestemtes det, at en af Domfældtes Tilsynsværge fremsat Begæring om Ophævelse af de overfor Domfældte trufne Sikkerhedsforanstaltninger ikke kunde tages til Følge.

Ved Skrivelse af 5. November 1940 har Inspektør for Psykopatanstalterne indstillet til Statsadvokaten for København, at Domfældte løslades til det Tidspunkt, da der er skaffet ham Beskæftigelse, som Anstalten kan godkende og paa Vilkaar, at han undergiver sig Tilsyn af Anstalten og retter sig efter Tilsynets Anvisninger, at han ikke skifter Bopæl eller Beskæftigelse uden forud indhentet Godkendelse af Tilsynet, samt at der meddeles ham Tilhold om ikke at købe eller nyde spirituøse Drikke og ejheller paa nogen Maade at søge at skaffe sig Morfin.

Overlægen ved Psykopatanstalterne har i en Erklæring af 2. November 1940 blandt andet udtalt følgende:

»Da han saaledes har rettet sig i meget betydelig Grad, saavel legemligt som sjæleligt, da han endvidere i det hele nu maa anses for relativt ufarlig for Retssikkerheden, og de af ham sidst begaaede kriminelle Handlinger i nogen Grad maa ses paa Baggrund af hans daværende Morfinmisbrug, hvis Følger han nu maa anses at være helbredt for, fremdeles da han nu maa anses for at være normalt arbejdsdygtig

og endelig vil kunne komme ud til ordnede og pæne Forhold hos Hustruen, til hvem han er stærkt knyttet, vil jeg ikke finde det uforvarligt, at han nu forsøges under friere Forhold.

Under Henvisning til foranstaaende skal jeg anbefale, at den forvarede udskrives paa Prøve fra Anstalten til det Tidspunkt, til hvilket der er skaffet ham Arbejde mod, at han tager Ophold i Hustruens Hjem, endvidere mod, at han forbliver under Anstaltens Tilsyn og især ikke skifter Bolig eller Arbejde uden forud indhentet Godkendelse af Tilsynet, samt mod, at der meddeles ham Tilhold om ikke under nogen Omstændigheder at skaffe sig Morfin til vedvarende Brug, og endelig mod, at der meddeles ham Tilhold om ikke at købe eller nyde spirituøse Drikke.«

Speciallægen i Psykiatri ved Københavns Politi har i en Erklæring af 21. November 1940 anbefalet Prøveløsladelse paa de anførte Vilkaar.

Retslægeraadet har i Erklæring af 2. December 1940 ikke villet udtale sig imod, at Domfældte udskrives paa Prøve.

Anklagemyndigheden har protesteret mod Løsladelse paa Prøve under Henvisning til den forholdsvis korte Tid, i hvilken Domfældte har været anbragt i Psykopatforvaring, samt under Henvisning til, at det efter de foreliggende Erklæringer stiller sig særdeles tvivlsomt, om han er saaledes stabiliseret, at han vil kunne klare sig paa fri Fod.

Efter de foreliggende Erklæringer om Domfældtes Forhold findes det imidlertid at burde forsøges at løslade Domfældte, og han vil heretter i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 3, være at prøveløslade paa de nedenfor angivne Vilkaar.

T h i b e s t e m m e s :

De ved Københavns Byrets Dom af 27. Juni 1938 overfor Domfældte Alfred Herman Jacobsen trufne Sikkerhedsforanstaltninger, saaledes som disse er ændrede ved Københavns Byrets Kendelse af 18. Oktober 1938, ophæves foreløbigt, saaledes at Domfældte løslades paa Prøve til det Tidspunkt, da der er skaffet ham en af Psykopatanstalten godkendt Beskæftigelse og iøvrigt paa Vilkaar, at Domfældte undergiver sig Tilsyn af Anstalten og retter sig efter Tilsynets Anvisninger, at han ikke skifter Bopæl eller Beskæftigelse uden efter forud indhentet Godkendelse af Tilsynet, samt at han ikke nyder eller køber Spiritus og Morfin.

Sagens Omkostninger, derunder 25 Kr. i Salær til den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører Pio, udredes af det Ofentlige.

Den paakærede Landsretskendelse, der er afsagt af I Afd., er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt den 11. Januar 1941 af Københavns Byrets 9. Afdeling (Sag Nr. 127/1939) og af Anklagemyndigheden indbragt her for Retten med Paastand om, at den ændres derhen, at Begæringen om Løsladelse paa Prøve af Domfældte Alfred Herman Jacobsen ikke tages til Følge.

Domfældte paastaar Kendelsen stadfæstet.

Da det efter de foreliggende Erklæringer maa anses for tvivlsomt, om Domfældte er saaledes stabiliseret, at han vil kunne klare sig paa fri Fod uden at begaa nye Lovovertrædelser, findes Begæringen om Løsladelse paa Prøve ikke for Tiden at kunne tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Domfældte Alfred Herman Jacobsen fremsatte Begæring om Udskrivning paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalten i Herstedvester kan ikke tages til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder det ved Byrettens Kendelse fastsatte Forsvarersalær samt 25 Kr. i Salær til den for Indkærede for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overretssagfører F. Pio, udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Domfældte.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Alfred Herman Jacobsen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Kemp, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige:

--

Hermed endte første ordinære Session.

Færdig fra Trykkeriet den 9. Juli 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 13

Mandag den 25. August.

Nr. 25/1941. Andelsforsikringsselskabet »Frejr« (Bruun)
mod
Aarhus Domsogns Menighedsraad (Kemp).

Højesterets Ankeudvalgs Kendelse.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Appellanten har fremsat Begæring om, at det maa blive paalagt Landsskatteretten at meddele bekræftet Afskrift af det Regnskabsmateriale, som den i Sagen nævnte i 1938 afdøde Vognmand Fogh Mogensen har fremlagt under Landsskatterets-sag I 1937—38 Nr. 3304, der blev afgjort ved Kendelse af 8. December 1938.

Idet Appellanten har henvist til, at den indankede Sag drejer sig om, hvorvidt Appellanten — i Henhold til en for Fogh Mogensen som Kasserer for Kirke- og Kirkebetjeningskassen for Aarhus Domsogn tegnet Kautionsforsikring — er pligtig at betale Indstævnte 10.000 Kr. i Anledning af Fogh Mogensens i uredeligt Forhold begrundede Tilsvær overfor Indstævnte, og at Appellanten under Sagen bl. a. vil gøre gældende, at Fogh Mogensen ved Forsikringens Tegning om sine økonomiske Forhold har givet saadanne urigtige Oplysninger, at Forsikringsaftalen ikke kan være bindende, har Appellanten til Støtte for sin foranførte Begæring anført, at Fogh Mogensen — der ikke har efterladt sig Regnskabsbøger, hvorfor det er vanskeligt at fremskaffe Oplysning om hans økonomiske Forhold — paa Forsikringsbegæring af 7. Oktober 1937 har opgivet sin Indtægt til ca. 8000 Kr., medens hans Indtægt for Skatteaaret 1937/38 ved Landsskatterettens fornævnte Kendelse blev nedsat til 2289 Kr., og at det for nævnte Ret fremlagte Regnskabsmateriale kan antages at være af Værdi for Bedømmelsen af hans økonomiske Forhold, da Forsikringen blev tegnet.

Landsskatteretten har, forinden Begæringens Fremsættelse, overfor Appellantens Sagfører henvist til, at Skattedepartementet har udtalt, at »de omhandlede Akter under Hensyn til Bestemmelsen i Statsskattelovens § 44 — efter Skattedeparte-

mentets Formening — ikke kan udleveres Dem hverken i Original eller Afskrift.«

Indstævnte har — uden at anføre nogen Begrundelse herfor — protesteret mod den af Appellanten fremsatte Begæring.

Da det ikke kan anses for udelukket, at det paagældende Regnskabsmateriale kan være at Betydning for Sagens Afgørelse, og da hverken den i Retsplejelovens § 299, Stk. 2, ommeldte Begrænsning eller Bestemmelsen i Retsplejelovens § 169, Stk. 3, i det foreliggende Tilfælde findes at være til Hinder for Fremlæggelsen af Regnskabsmaterialet, vil Appellantens Begæring være at tage til Følge, saaledes at der i Henhold til nysnævnte Lovs § 300, Stk. 2, gives Landsskatteretten Paalæg som nedenfor anført.

Thi bestemmes:

Det paalægges Landsskatteretten i det til den 6. Oktober 1941 Kl. 2 Efterm. berammede Retsmøde i Højesterets Kæremaalssag at fremlægge — eller forinden Retsmødet til Retten oversende — det foran nævnte, af afdøde Vognmand Fogh Mogensen i Landsskatteretssag I 1937—38 Nr. 3304 fremlagte Regnskabsmateriale eller en bekræftet Afskrift af Materialet.

=====

Nr. 180/1941.   Landsretssagfører **Ove Rasmussen**
p a a k æ r e r

Østre Landsrets Dom af 30. Juni 1941, forsaavidt angaar det ham som beskikket Sagfører tilkendte Salær.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er paa-kæret til Højesteret, for saa vidt angaar Dommens Bestemmelse om Salær til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 417 foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Sagens Indbringelse for Højesteret, vil Kæremaalet være at afvise.

Thi bestemmes:

Dette Kæremaal afvises.

Nr. 123/1941.

Henry Ejnar Knudsen

paa kær er

Østre Landsrets Kendelse af 6. Februar 1941.

Kendelse afsagt af Københavns Byrets 5. Afdeling den 17. Januar 1941:

Ved den af Østre Landsret som Ankeinstans den 13. Juli 1934 afsagte Dom blev Henry Ejnar Knudsen, der er født den 3. Oktober 1889, kendt skyldig i Overtrædelse af Straffelovens § 225, Stk. 2, og § 225, Stk. 2, jfr. § 226, og i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, dømt til at anbringes i Forvaringsanstalt for Psykopater.

Ved Østre Landsrets I. Afdelings Kendelse af 2. Oktober 1939 (I. Nr. 362/1939) i Kæremaalssag stadfæstedes Københavns Byrets 5. Afdelings Kendelse af 28. September 1939, hvorved bestemtes, at en af Domfældte Knudsens daværende Tilsynsværge — hans Fader — fremsat Begæring om Udskrivning paa Prøve af Domfældte Knudsen ikke kunde imødekommes.

Domfældte Knudsens nuværende Tilsynsværge, Bladhandler Niels Peder Aage Jensen, har nu i Retsmøde den 12. December 1940 nedlagt Paastand paa, at Retten ved Kendelse i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 3, bestemmer, at Domfældte løslades paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalten og iøvrigt paa Vilkaar, at han anbringes hos Tilsynsværgen, saaledes at han ikke bevæger sig udenfor Hjemmet uden under Ledsagelse af enten Tilsynsværgen eller dennes Hustru, at han under Tilsynsværgens Tilsyn beskæftiger sig som Opkøber af Bødkerverer eller med anden Virksomhed, som Anstalten kan godkende, at han undergiver sig Tilsyn af Anstalten og retter sig efter Tilsynets Anvisninger, samt at han ikke maa købe eller nyde spirituøse Drikke, — og subsidiært har Tilsynsværgen paastaaet, at Løsladelsen skal ske paa Prøve og iøvrigt paa Vilkaar, at Domfældte ved Løsladelsen anbringes paa et af Psykopatforvaringsanstalten godkendt Optagelseshjem og ikke færdes udenfor dettes Omraade uden under Ledsagelse af en af Hjemmets Forstander udpeget Funktionær, at han undergiver sig Tilsyn af Anstalten og retter sig efter Tilsynets Anvisninger, og at han ikke køber eller nyder spirituøse Drikke.

Anklagemyndigheden har protesteret mod Tilsynsværgens principale og subsidiære Paastand.

Overlægen ved Psykopatforvaringsanstalterne i Herstedvester, Dr. med. Reiter, har i Erklæring af 1. November 1940 udtalt følgende i Slutningen af Erklæringen:

»Paa Grundlag af de Oplysninger, der foreligger om Tilsynsværgens Hjem, vil jeg efter Omstændighederne saavel kunne finde det forsvarligt, at han anbringes her mod at forblive under stadigt Tilsyn af Tilsynsværgen selv eller dennes Hustru og aldrig bevæge sig udenfor Hjemmet uden under Ledsagelse af en af disse to Personer, ligesom jeg vil finde det forsvarligt, at han anbringes paa et Optagelseshjem, i hvilket sidste Tilfælde jeg vil tillade mig at bringe enten »Sønderskovhjemmet« eller Optagelseshjemmet »Lyng« i Forslag. Endvidere bør han under alle

Omstændigheder forblive under Anstaltens Tilsyn, og der bør meddeles ham Paalæg om ikke at købe eller nyde spirituøse Drikke.«

I Erklæring af 5. November 1940 har Inspektøren for Psykopat-anstalterne i Herstedvester indstillet principalt, at Domfældte løslades paa Prøve paa de ovenfor af Tilsynsværgen paastaaede subsidiære Vilkaar (Anbringelse paa Optagelseshjem o. s. v.), og subsidiært, at Løsladelse paa Prøve sker paa de af Tilsynsværgen paastaaede principale Vilkaar (Ophold i Tilsynsværgens Hjem o. s. v.).

Tilsynsværgen, Bladhandler Jensen, der bor i Gladsakse Sogn, har den 12. December 1940 ved nærværende Sags Foretagelse inden Retten oplyst, at han indenfor det sidste Aars Tid ved Bødkerarbejde i sit Hjem har tjent maaske op imod 1000 Kr., at han arbejder i sit Hjem eller i sin Have ved sit Hjem hele Dagen og om Aftenen udbringer Ugeblade, at hans Hustru har Arbejde udenfor Hjemmet om Formiddagen, men iøvrigt er hjemme, at der i Hjemmet iøvrigt kun er en 15-aarig Datter, og at der ikke kommer Drengene paa Besøg i Hjemmet. Tilsynsværgen har endvidere inden Retten oplyst, at for saa vidt hans principale Paastand følges, skulde Domfældte Knudsen bo i Værelset paa 1. Sal i Tilsynsværgens Villa, og Tilsynsværgen og Knudsen skulde da i Forening drive Bødkeri, særlig ved Opkøb af gamle Tønder, Istandsættelse af disse og Salg af disse.

Domfældte Knudsen har erklæret sig villig til at underkaste sig de Betingelser, som Tilsynsværgen har paastaaet.

I Erklæring af 18. November 1940 har Retslægeraadet udtalt, at »Raadet maa nære afgørende betænkelighed ved at anbefale løsladelse af Henry Ejnar Knudsen, medmindre han forinden er underkastet kastration. Saafremt løsladelse besluttet, maa Raadet under alle omstændigheder anbefale, at han anbringes i et optagelseshjem.«

Paa en Forespørgsel af 16. December 1940 fra Retten vedrørende Retslægeraadets Erklæringer af 29. August 1939 — afgivet under ovennævnte ved Københavns Byrets 5. Afdelings Kendelse af 28. September 1939 paakendte Sag — og af 18. November 1940 har Retslægeraadet herefter i Erklæring af 6. Januar 1941 udtalt, at

»Raadets udtalelse af 18. november 1940 vedrørende prøveløsladelse af Henry Ejnar Knudsen vel giver udtryk for en noget mindre tilbøjelighed til at bifalde løsladelse end Raadets tidligere udtalelse af 29. august 1939, men det har ikke været meningen at udtrykke nogen egentlig modsætning. I ingen af de to udtalelser tilraades løsladelse, ligesom den heller ikke i nogen af dem direkte fraraades, men der gives i forskellig form udtryk for, at løsladelse er forbunden med risiko og ikke fuldt betryggende motiveret.«

Efter det saaledes foreliggende, derunder de af Overlæge, Dr. Reiter, og Inspektøren for Psykopatanstalterne i Herstedvester afgivne ovennævnte Erklæringer af henholdsvis 1. og 5. November 1940, findes den af Tilsynsværgen nedlagte subsidiære Paastand — i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 3, — at burde imødekommes, idet med Hensyn til Tilsynsværgens principale Paastand bemærkes, at det herunder omtalte Tilsyn ikke skønnes at kunne virke tilstrækkeligt effektivt.

T h i b e s t e m m e s :

Domfældte Henry Ejnar Knudsen bør løslades paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalten og iøvrigt paa Vilkaar, at han ved Løsladelsen anbringes paa et af Psykopatforvaringsanstalten godkendt Optagelseshjem og ikke færdes udenfor dettes Omraade uden under Ledsagelse af en af Hjemmets Forstander udpeget Funktionær, at han undergiver sig Tilsyn af Psykopatforvaringsanstalten og retter sig efter Tilsynets Anvisninger, og at han ikke køber eller nyder spirituøse Drikke.

Nærværende Sags Omkostninger, derunder 40 Kr. i Salær til den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Werchmeister, udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Landsrettens I Afdeling, er saalydende:

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets 5. Afdeling den 17. Januar 1941 og paakæret af Anklagemyndigheden med den Begrundelse, at det er med Urette, at det er bestemt, at Domfældte Henry Ejnar Knudsen bør prøveløslades.

Da Retslægeraadet i sin i Kendelsen refererede Erklæring af 18. November 1940 har udtalt, at Raadet maa nære afgørende Betænkelighed ved at anbefale Løsladelse paa det foreliggende Grundlag, findes den fremsatte Begæring ikke at kunne tages til Følge.

T h i b e s t e m m e s :

Den fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve af Henry Ejnar Knudsen kan ikke tages til Følge.

Kæremaalets Omkostninger, herunder Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Werchmeister, 25 Kr. udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Domfældte.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Henry Ejnar Knudsen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Heilesen, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

O n s d a g d e n 27. A u g u s t.

Nr. 100/1941. **Dansk Styrmandsforening** som Befuldmægtiget for Medlemmerne Styrmand **Gunnar E. Jørgensen** og Styrmand **Thomas Bødker** (Rode) m o d

Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring (Gelting).

(Udbetaling af Forsikringsbeløb).

Sø- og Handelsrettens Dom af 10. Marts 1941: De Sagsøgte, Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for Medlemmerne Styrmand Gunnar E. Jørgensen og Styrmand Thomas Bødker i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Styrmandsforeningens Virksomhed for Tilvejebringelsen af den omhandlede Supplementsforsikring og dennes nærmere Ordning, derunder Foreningens Adgang til Medvirken ved en Ændring af Præmierne, findes ikke at kunne medføre, at den Opsigelse af Forsikringen, der maatte kunne være foretaget af Indstævnte i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 47, med Virkning efter Lovens § 48, jfr. § 33, har kunnet ske til Bestyrelsen for Foreningen paa de sikredes Vegne.

Herefter vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde udredes af Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring, bør til Appellanten, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for Medlemmerne Styrmand Gunnar E. Jørgensen og Styrmand Thomas Bødker, betale henholdsvis 1000 Kr. og 788 Kr. 50 Øre, med Renter af begge Beløb 5 pCt. aarlig fra den 26. November 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Juni 1940 krigsforliste S/S »Alfa« paa en Rejse i Ballast fra Rotterdam, hvor Skibet havde henligget siden kort før den 9. April s. A., til tysk Havn, ved hvilken Lejlighed Styrmandene Gunnar E. Jørgensen og Thomas Bødker, som begge var blevet paamønstret Skibet ved dets Afsejling fra Danmark i Begyndelsen af April 1940, mistede samtlige deres ombordværende Ejendele.

For den Del af deres derved lidte Tab, som de to Styrmand ikke i Henhold til Sømandslovens § 41, jfr. Bekendtgørelse Nr. 451 af 30. November 1923, fik erstattet af Skibets Rederi, anmeldte de derefter Krav overfor de Sagsøgte, Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring, hos hvem Styrmandene hver for sig havde tegnet en saakaldt Supplement-Forsikring mod Krigsfare for det dem »ombord paa det nævnte Skib tilhørende Løsøre, der ikke er dækket paa anden Maade.« De Sagsøgte afviste imidlertid Kravet under Paaberaabelse af, at de nævnte Forsikringer var ophørt den 22. Juni 1940, da Forliset indtraf.

Idet Sagsøgerne, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for de to nævnte Styrmand, der er Medlemmer af Foreningen, ikke kan anerkende, at de Sagsøgtes Forpligtelser ifølge de af de to Styrmand tegnede Forsikringer er bortfaldet, gaar den af Sagsøgerne under nærværende Sag endeligt nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte dømmes til at betale til Styrmand Jørgensen 1000 Kr. og til Styrmand Bødker 788 Kr. 50 Øre, tillige med Renter af Beløbene 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 26. November 1940.

De Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Efter de foreliggende Oplysninger er Sagens nærmere Sammenhæng følgende:

Forsikringerne er af Styrmandene tegnet hver for en Forsikringssum af 1000 Kr., for Styrmand Jørgensens Vedkommende ved Anmeldelse af 16. Oktober 1939 og for Styrmand Bødkers Vedkommende ved Anmeldelse af 1. April 1940. Ifølge den trykte Tekst i de hertil benyttede af de Sagsøgte affattede Anmeldelsesblanketter var Forsikringerne tegnet i Henhold til de paa Anmeldelsens Bagside trykte »Regler for den under 19. September 1939 oprettede Supplement-Forsikring under Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring«. Det hedder i disse Regler:

»§ 1.

Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring overtager det Supplement til den almindelige Løsøreforsikring, som en Skibsfører, Styrmand, Maskinmester, Maskinassistent, Radiotelegrafist eller Hovmester, ansat i Skibe henhørende under Dansk Dampskibsrederiforening ønsker dækket mod Skade opstaaet som Følge af Krigsforanstaltninger.

§ 2.

Genstand for Forsikring kan være Løsøre af enhver Art, for saa vidt det befinder sig ombord paa det Skib, hvor Officeren gør Tjeneste.

§ 3.

Forsikring tegnes ved Indsendelse af Anmeldelse derom. Anmeldelsen, der skal være forsynet med Dato for dens Afsendelse, maa indeholde Oplysning om Forsikringstagerens fulde Navn, Fødselsdag og Fødselsaar, det Skib, hvormed han er forhyret, hans Stilling ombord og den Sum, for hvilken hans ombordværende Løsøre ønskes forsikret, samt være paategnet af vedkommende Skibsfører eller Organisation. Naar Anmeldelsen er modtaget, gælder Forsikringen fra dens Afsendelsesdato. Hver Gang Forsikringstageren forhyres med andet Skib, maa Anmeldelse — paategnet af Skibsføreren eller Organisationen — herom straks indsendes.

§ 4.

Supplement-Forsikringens Beløb kan ikke overstige 1000 Kr.

§ 5.

Forsikringen kan ikke tegnes for mindre Tidsrum end 1 Maaned (ikke Kalendermaaned). Den maanedlige Præmie beregnet fra Udstedelsesdagen andrager $\frac{1}{2}$ pCt. af Forsikringssummen.

Præmien kan til enhver Tid ændres efter forudgaaende Forhandling med de interesserede Organisationer.

Skibsføreren tilbageholder Præmiebeløbet i den paagældendes Hyre og indsender ved hver Maanedes Udgang til Dansk Dampskibsrederiforenings gensidige Løsøreforsikring en specificeret Fortegnelse over Officererne og Beløbene. Det samlede Beløb indsendes samtidig i Anvisning paa Rederiet.

Naar den forsikrede forhyres med et andet Skib, skal han straks efter at have tiltraadt Tjenesten paa dette Skib give Skibets Fører Oplysning om Forsikringen, for at Præmien kan blive tilbageholdt i Hyren som ovenfor nævnt.

Den forsikrede gør Skibsføreren bekendt med Anmeldelsen til Løsøreforsikringen.

§ 6.

Forsikringen vedbliver at løbe, indtil den forsikrede ved skriftlig Meddelelse til Løsøreforsikringen og forsynet med Skibsførerens Paa-tegning begærer den hævet. Den regnes da for hævet med Udløbet af den Maaned, for hvilken Præmien er betalt.

§ 7.

Forsikringen omfatter de forsikrede Genstandes Tab eller Beskadigelse, som er en Følge af Krig eller Statsmagters Forholdsregler i Anledning af Krig, og som ikke omfattes af den almindelige Søforsikring.

— — —

§ 10.

Saaframt Danmark kommer i Krig, ophører alle de løbende Forsikringer fra Krigstilstandens Indtræden at regne.«

I Skrivelser af 3. Maj 1940 til henholdsvis Den almindelige danske Skibsførerforening, Dansk Styrmandsforening og Radiotelegrafistforeningen af 1917 opsagde Dansk Dampskibsrederiforening »Paa Grund af de indtrufne Forhold — — — den med den ærede Forening under

19. September 1939 oprettede Løsøre-Supplementforsikring til Ophør straks, dog saaledes, at de enkelte Forsikringer forbliver i Kraft indtil Udløbet af den Periode, for hvilken der pr. Dato er betalt Præmie.«

Modtagelsen af denne Opsigelse blev uden Forbehold anerkendt af de tre nævnte Foreninger, og Styrmandsforeningen gengav endvidere Opsigelsesskrivelsen i Foreningens Medlemsblad for Maj 1940.

Sagsøgerne kan imidlertid ikke anerkende, at den saaledes af Dansk Dampskibsrederiforening foretagne Opsigelse af Supplement-Forsikringen er gyldig i Forhold til de to Styrmænd, som den 31. Maj 1940 — uden at kende eller at kunne kende noget til Opsigelsen — paa den i Forsikringsreglerne foreskrevne Maade har forudbetalt Præmien for den følgende Maaned. Sagsøgerne bestrider nemlig, dels at der overhovedet har foreligget en saadan Fareforøgelse, som i Henhold til Bestemmelserne i Forsikringsaftalelovens §§ 45—47 kunde berettigede de Sagsøgte til at opsigte Forsikringen, uanset at Forsikringsbetingelserne ikke indeholder nogen Hjemmel til Forsikringens Opsigelse fra de Sagsøgtes Side, dels at Opsigelse af Forsikringen som sket til Dansk Styrmandsforening kunde foretages kollektivt med forbindende Virkning for Foreningens enkelte Medlemmer, der har tegnet Forsikringerne enkeltvis, og følgelig, i Tilfælde af, at der antages at foreligge Fareforøgelse, maa have Krav paa særskilt Opsigelse i Overensstemmelse med Reglen i Forsikringsaftalelovens § 48, jfr. § 33.

De Sagsøgte gør heroverfor gældende, at den omhandlede Supplement-Forsikring, der var ment som en Kulance overfor Skibsofficererne, og maatte paaregnes at give Underskud, blev etableret ved en Aftale mellem Dampskibsrederiforeningen og Skibsofficerernes respektive Organisationer, og at Forsikringen følgelig paa tilsvarende Maade som andre kollektive Aftaler ved Opsigelse til de respektive Organisationer — hvilken Opsigelse i det her foreliggende Tilfælde var hjemlet som Følge af den ved Danmarks Besættelse af tyske Tropper den 9. April 1940 indtrufne Risikoforøgelse — maatte kunne bringes til Ophør i Forhold ogsaa til Organisationens enkelte Medlemmer. En Forudsætning herom hævder de Sagsøgte ogsaa indeholdes i Forsikringsreglernes § 5, 2. Stk., hvorefter Præmien til enhver Tid kan ændres efter forudgaaende Forhandling med de interesserede Organisationer.

Som anført af de Sagsøgte maa den ved Begivenhederne her i Landet den 9. April 1940 indtraadte Ændring i Forholdene for den danske Skibsfart, set som Helhed, antages at have medført en ikke uvæsentlig Forøgelse af den af de Sagsøgte ved de heromhandlede Forsikringer overtagne Risiko, saaledes at en Opsigelse fra de Sagsøgtes Side af Forsikringerne maa anses at have haft Hjemmel i Forsikringsaftalelovens § 47. Retten maa endvidere anse det for at være et naturligt Led i den under de paagældende Organisationers Medvirken som en særlig Kulance overfor disses Medlemmer oprettede Forsikringsordning, at Meddelelser fra de Sagsøgte til de forsikrede Medlemmer, som det under de givne Forhold maatte forudsættes ofte at være særdeles vanskeligt at komme i personlig Forbindelse med, i hvert Fald i de i Forsikringsaftalelovens § 48 omhandlede Tilfælde, med bindende Virkning for Medlemmerne kunde gives til disses Organisationer.

Idet de af de to Styrmand hos de Sagsøgte tegnede Forsikringer herefter maa anses i Henhold til Rederiforeningens ovennævnte Opsigelse af 3. Maj 1940 at være ophørt, den Gang Skibet forliste, findes den af de to Sagsøgte nedlagte Paastand at burde tages til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Nr. 132/1941. **Mælkehandler Erik Hansen**
(Sagfører Kaj V. Dahl, Horsens)

m o d

Rentier **Jens N. Hjerrild** (Overretssagf. H. Mikkelsen, Horsens).

Kendelse afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Skanderborg Amtsraads-kreds:

Ved Lejekontrakt af 1. Oktober 1937 udlejede den daværende Ejer af Ejendommen Sundvejen 25, Horsens, til Sagsøgeren Stuelejligheden mod Bøghsgade, bestaaende af Butik, 2 Værelser, Entré, Køkken, Spisekammer, Badeværelse og W. C., Viktualie og Lager i Kælderen.

Lokalerne blev udlejet til Mælke- og Brøddudsalg og Beboelse, og den aarlige Leje udgjorde 1000 Kr.

Lejemaalet, der tog sin Begyndelse den 1. Oktober 1937, vedvarer ifølge Kontrakten indtil det fra en af Siderne skriftlig opsiges med 6 Maaneders Varsel til Ophør 1. Oktober eller 1. April, dog at det fra begge Parters Side tidligst kan opsiges til 1. Oktober 1941.

Den 1. Oktober 1939 blev Ejendommen overtaget af Rentier Jens N. Hjerrild, der under 27. Marts 1941 har opsagt Lejeren til Fraflytning af den af ham lejede Butik og Privatlejlighed den 1. Oktober 1941.

Det hedder i Opsigelsen, at denne sker med det i den foreliggende Lejekontrakt fastsatte Varsel. Ejerens Ret til paa Grund af Misligholdelse af Lejekontrakten at bringe Lejeforholdet til Ophør inden fornævnte Tidspunkt forbeholdes.

Idet Lejeren ikke har villet anerkende den skete Opsigelse, har han i Henhold til Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 § 2, Stk. 3, indbragt Sagen for den i Henhold til nævnte Lov nedsatte Erhvervs-voldgiftsret for Skanderborg Amtsraads-kreds.

Ejeren har paastaaet Sagen henvist til Behandling ved de ordinære Domstole, idet han har gjort gældende, at Erhvervs-voldgiftsretten i et Tilfælde som dette, hvor Opsigelsen begrundes med Misligholdelse, idet han nærmere har anført, at Lejeren ikke trods gentagne Henvendelser har iagttaget god Skik og Orden, ikke har Kompetence til at behandle Sagen.

Han har dernæst bemærket, at han har indbragt Sagen for Retten for Horsens Købstad, der ved Kendelse har statueret, at Sagen vil være at behandle ved Horsens Købstads Ret.

Lejeren har paastaaet Sagen fremmet til Behandling ved Erhvervs-voldgiftsretten i Medfør af Bestemmelserne i fornævnte Lov § 3, Stk. 2, 1. Pkt.

Voldgiftsretten finder enstemmigt, at der maa gives Ejeren Medhold i, at nærværende Sag, hvor Opsigelsen maa anses begrundet med, at Lejeren skal have misligholdt sine Forpligtelser ifølge Kontrakten, ikke vil være at behandle for Erhvervs voldgiftsretten.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves, dog at Omkostningerne til Voldgiftsretten, ialt 80 Kr., vil være at betale af Lejer og Ejer med Halvdelen til hver.

Th i e r a g t e s :

Nærværende Sag vil være at henvise til Behandling for de ordinære Domstole.

Sagens Omkostninger ophæves, dog at Lejeren, Mælkehandler Erik Hansen, og Ejeren, Rentier Jens N. Hjerrild, vil have at udrede hver 40 Kr. til Bestridelse af Voldgiftsrettens Omkostninger.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Skanderborg Amtsrådskreds.

I Paakendelsen har fem Dommere deltaget.

Tre Dommere bemærker følgende:

Efter sin Procedure for Voldgiftsretten og for Højesteret paaberaaber Indkærede sig ikke Lejekontraktens Bestemmelse om Opsigelse med et halvt Aars Varsel til 1. Oktober 1941, men kræver Lejemaalet bragt til Ophør til nævnte Tidspunkt paa Grund af sket Misligholdelse. Idet det herefter tiltrædes, at Sagen er henvist til de ordinære Domstole, vil Kendelsen være at stadfæste.

To Dommere, der bemærker, at den stedlige Forbliven af Kærendes Erhvervs virksomhed i den i Sagen omhandlede Ejendom maa antages at kunne være af væsentlig Betydning og Værdi for Virksomheden, finder ikke, at de af Indkærede til Begrundelse for den givne Opsigelse af Lejeforholdet, der ikke omfattes af Bestemmelserne om Opsigelse af Beboelseslejlighed i Lov Nr. 136 af 31. Marts 1941 § 5, paaberaabte Forhold udelukker Sagens Prøvelse ved Voldgiftsretten, og de stemmer i Henhold hertil for at hjemvise Sagen til Paakendelse af denne.

Der vil være at give Kendelse efter Stemmeflertallet.

Th i b e s t e m m e s :

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Kæremaalets Omkostninger for Højesteret ophæves.

Fredag den 29. August.

Nr. 5/1941. Fru **Emilie Engelbreth**, Gas- og Vandmester **Charles Buch**, Malermester **E. Betak**, Murermester **Otto C. Pedersen** og Tømrermester **Vilh. Lindemann** (Rode)

mod

Kommandørkaptajn **N. T. Michaelsen** (Gorrissen).

(Tilbagerykning af Pantebrev).

Østre Landsrets Dom af 12. November 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Kommandørkaptajn N. T. Michaelsen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Fru Emilie Engelbreth, Gas- og Vandmester Charles Buch, Malermester E. Betak, Murermester Otto C. Pedersen og Tømrermester Vilh. Lindemann, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne een for alle og alle for een til Sagsøgte med 1000 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne paastaaet Indstævnte tilpligtet at anerkende, at de af Fru Engelbreth til ham udstedte tre Pantebreve der er nedskrevet til 90.640 Kr. 43 Øre, udover det i Dommen nævnte Pantebrev for 79.739 Kr. 20 Øre skal respektere et af hende til hendes Sagfører, Landsretssagfører Philip Dam, udstedt Pantebrev — der er det ene af de i Dommen omtalte Pantebreve paa tilsammen 60.000 Kr. og som er lyst den 13. April 1939 og forsynet med Paategning, lyst den 26. Februar 1941 — for dette Pantebrevs fulde Paalydende 40.000 Kr. eller et ved Rettens Skøn fastsat Beløb. Appellanterne har derhos paastaaet Indstævnte tilpligtet at tilbagebetale det ham ved Dommen tilkendte, af dem betalte Omkostningsbeløb 1000 Kr.

Den 7. Juni 1940 blev Ejendommens Værdi i Handel og Vandel af Østifternes Kreditforenings Vurderingsmænd ansat til 385.000 Kr.

Paa Grundlag af det af Indstævnte den 16. Juli 1940 foretagne Udlæg lod han, der var indtraadt i vedkommende Banks Stilling som Brugspanthaver, den 27. Marts 1941 Ejendommen stille til Tvangsauktion — ved hvilken Gælden til Kredit- og Hypotekforening, til Banken og til Landsretssagfører Philip Dam ifølge det fornævnte Pantebrev opgjordes til Beløb, der tilsammen udgør 269.772 Kr. 98 Øre — med det Resultat, at han blev højstbydende med et Bud paa 270.000 Kr. Medens han sad som Brugspanthaver lod han, bl. a. ved Afhjælpning af de i Skønforretningen beskrevne Mangler, fuldføre den af Fru Engelbreth paabegyndte Modernisering af Ejendommen og havde derved

Udgifter, der maa antages ihvertfald at have udgjort det i Skønsforretningen anslaaede Beløb af 8100 Kr.

Ifølge en af Indstævntes Sagfører udarbejdet Lejeliste udgjorde den samlede aarlige Leje af Ejendommen pr. 1. Januar 1941 et Beløb af 33.958 Kr.

Efter Fru Engelbreths fornævnte, den 26. Februar 1941 lyste Paategning paa Pantebrevet til Landsretssagfører Philip Dam har det Oprykningsret efter Kredit- og Hypotekforeningssgælden og Pantebrevet for de 79.739 Kr. 20 Øre.

Seks Dommere bemærker følgende:

Da det Moderniseringsarbejde, der var en Forudsætning for Indstævntes Pligt efter de tre Pantebreve til at respektere i Ejendommen indestaaende Prioriteter til otte Gange den samlede aarlige Leje, var udført inden Tvangsauktionen, om end tildels under Indstævntes Medvirken, og da den samlede aarlige Leje maa antages at være ihvertfald 5000 Kr. højere end det var Tilfældet ved de tre Pantebrevs Udstedelse, samt da Indstævntes Tilbagerykningspligt ikke kan anses bortfaldet ved Fru Engelbreths Misligholdelse af sine Forpligtelser efter Pantebrevene, finder disse Dommere at maatte tage Appellanternes Paastand til Følge, dog saaledes, at Indstævnte under Hensyn til de af ham afholdte Moderniseringsudgifter m. v. kun vil have at respektere et Beløb af 30.000 Kr. af det oftnævnte Pantebrevs Paalydende. I Sagsomkostninger for begge Retter — herunder indbefattet Tilbagebetaling af det af Appellanterne erlagte Beløb af 1000 Kr. — findes Indstævnte at burde betale til Appellanterne 2500 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende: Efter de trufne Aftaler om Indstævntes Tilbagerykningspligt og under Hensyn til den straks skete Tilbagerykning for Pantebrevet, stort 79.739 Kr. 20 Øre, maatte Indstævnte være berettiget til, forinden han lod sine Pantebreve rykke yderligere tilbage, at kræve, at den planlagte Modernisering af Ejendommen var gennemført saaledes, at der var tilvejebragt Sikkerhed for en Fiksering af det paaregnede højere Lejeniveau. Det maa imidlertid antages, at der, da Ejendommen gik ud af Appellantindens Besiddelse, endnu manglede saa meget af Moderniseringsarbejderne, at det allerede udførte var af usikker Værdi med Hensyn til Lejeforhøjelsen. Det maa derhos være uden Betydning, at Indstævnte i den foreliggende Misligholdelsessituation selv har ladet de manglende Moderniseringsarbejder udføre. Herefter findes Indstævnte ikke at være pligtig at respektere det i Appellanternes Paastand nævnte Pantebrev eller nogen Del af dette, og disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Kommandørkaptajn N. T. Michaelsen, bør overfor Appellanterne, Fru

Emilie Engelbreth, Gas- og Vandmester Charles Buch, Malermester E. Betak, Murermester Otto C. Pedersen og Tømremester Vilh. Lindemann, anerkende, at de til ham for 90.640 Kr. 43 Øre udstedte tre Pantebreve i Ejendommen Matr. Nr. 36 y og 4 a af Udenbys Klædebo Kvarter respekterer det til Landsretssagfører Philip Dam i samme Ejendom udstedte Pantebrev, lyst 13. April 1939 med Paategning, lyst 26. Februar 1941 — dog kun forsaavidt angaar et Beløb af 30.000 Kr. af Pantebrevets Paa lydende.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne med 2500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 20. Marts 1939 solgte Sagsøgte, Kommandørkaptajn N. T. Michaelsen, Ejendommen Dosseringen Nr. 30 og Wesselsgade Nr. 19 til Sagsøgerinden, Fru Emilie Engelbreth, for en Købesum af 290.000 Kr., der berigtigedes ved, at Køberen overtog Kreditkasségæld 105.156 Kr. 05 Øre og Hypotekforeningsgæld 38.208 Kr. 75 Øre, betalte kontant 50.000 Kr. og udstedte Pantebreve for tilsammen 96.635 Kr. 20 Øre.

Under Forhandlingerne mellem Parterne havde Sagsøgte opgivet den samlede aarlige Husleje til 27.888 Kr., og Parterne var blevet enige om, at Sagsøgerinden, Fru Engelbreth, skulde indlægge Centralvarme i Dosseringen 30 og modernisere Ejendommen. Under Forudsætning heraf indvilgede Sagsøgte i at lade de nævnte Pantebreve for 96.635 Kr. 30 Øre rykke for 8 Gange Lejen. Straks ved Salgets Berigtigelse blev der af Sagsøgerinden, Fru Emilie Engelbreth, udstedt et Pantebrev paa 79.739 Kr. 20 Øre til hendes Sagfører. Det fik Plads i Rækken af Pantebehæftelser mellem Hypotekforeningslaanet og de til Sagsøgte i Henhold til Skødet udstedte Pantebreve, idet disse sidste derved kom til at respektere 8 Gange den opgivne Lejeindtægt. De nævnte Aftaler har ikke fundet Udtryk i Skødet, men er optaget i de til Sagsøgte udstedte Pantebreve, hvori det efter Angivelse af den forudprioriterede Gæld hedder:

»Iøvrigt skal nærværende Pantebrev til enhver Tid respektere offentlige og/eller private Midler til forhøjet Rente og med statutmæssige Forpligtelser til et samlet Beløb af 8 Gange den af Ejendommen gaaende samlede aarlige Leje exclusive Varmebidrag.«

Uanset, at der heri ikke er nævnt noget om Indlæg af Centralvarme og Modernisering, er der under Sagen Enighed om, at Udførelsen heraf er Forudsætningen for den i Pantebrevene nævnte Forpligtelse.

Pantebrevet paa 79.739 Kr. 20 Øre blev belaaet i en Bank og Provenuet brugt til den kontante Købesum, Omkostninger m. v.

Sagsøgerinden, Fru Emilie Engelbreth, gik i Gang med Ejendommens Modernisering og engagerede hertil Sagsøgerne Gas- og Vandmester Charles Buch, Malermester E. Betak, Murermester Otto C. Pedersen og Tømrermester Vilh. Lindemann. Der er hovedsagelig udført følgende Arbejder:

Dosseringen 30.

Installation af Centralvarme i alle Rum, undtagen Køkkener, varmt Vand i Køkken og Badeværelser, Installation af 10 Badeværelser med Fliser, indmuret Badekar, Haandkumme, forchromede Haner og Bruser, et Flisebadeværelse paa 5. Sal med Bruser og 2 Haandkummer, Installation af 8 nye W. C. med Haandvask, Parketgulv og Gennemrestaurering med Malerarbejde, undtagen Hovedtrappen.

Wesselsgade 19.

Installation af 5 W. C., Brusebad med Gasbadeovn, Kloakarbejde. Snedkerarbejde, Elektrikerarbejde og Malerarbejde.

Den samlede Bekostning herved har andraget Kr. 47.461,21, som fordeler sig paa følgende Maade:

Gas- og Vandmester Charles Buch	Kr. 26.517,00	heraf skyldes	Kr. 14.367,21
Malermester E. Betak	— 10.004,26	„ „	— 10.004,26
Murermester Otto C. Pedersen	— 5.519,35	„ „	— 2.369,35
Tømrermester Vilh. Lindemann	— 5.420,60	„ „	— 2.481,85
	<hr/>		<hr/>
	Kr. 47.621,21		Kr. 29.222,67.

Haandværkerne blev gjort bekendt med Sagsøgtes Pligt til at respektere 8 Gange Lejen, og der blev til Sagsøgerinden Fru Engelbreths Sagfører udstedt Pantebrev for 60.000 Kr. efter Sagsøgtes Pantebreve, og givet Haandværkerne Haandpanteret heri. Det var Meningen, at Haandværkerne, naar Spørgsmaalet om Sagsøgtes Tilbagerykning blev aktuelt, skulde kunne gøre deres Samtykke dertil afhængig af, at den ved Tilbagerykningen fremkommende ledige Plads foran Sagsøgtes Pantebreve skulde tilfalde dem, der derved forventede at faa Sikkerhed for deres Tilgodehavende.

Efter at de nævnte Arbejder var udført, tilskrev Sagsøgerinden Fru Engelbreths Sagfører den 4. April 1940 Sagsøgtes Sagfører saaledes:

»Idet jeg hoslagt fremsender Lejefortegnelse, hvorefter den samlede aarlige Leje andrager Kr. 35.222,00 excl. Varme, anmoder jeg Dem om at foranledige, at Deres Klient Kommandørkaptajn N. T. Michaelsen giver sine Pantebreve Paategning om herefter at respektere Kr. 281.776,00 af offentlige og private Midler.«

Brevet indeholder derhos en Del Oplysninger angaaende nogle af Lejemaalene.

Den 22. April 1940 svarede Sagsøgtes Sagfører herpaa. Uden at tage endelig Stilling til Begæringen om Tilbagerykning fremsattes en Del Bemærkninger hvoraf fremhæves:

»1) — — — nødvendigt — — — at gennemgaa — — — Opstilling meget grundigt, for derigennem at fastslaa Lejeindtægten; men dette har ikke været — — — muligt, da der mangler Lejekontrakter for en væsentlig Del af Tiden, saaledes at det er umuligt at fastslaa, hvad den »samlede aarlige Leje« andrager, — — —

3) Kontrakten med Fabrikant K. Bille Andersen om 3. Sal tilv. i Dosseringen 30 mangler Bestemmelse om Opsigelsesfrist, og kan derfor ikke anerkendes som virkelig Lejekontrakt.

4) Saalænge 1. Salen tilv. i Dosseringen 30 ikke er beboet, kan denne Lejligheds Lejeværdi af 2200 Kr. ikke anerkendes.

5) Flere Lejemaal mangler, efter Kommandørkaptajnens Formening, Beboere.

6) Moderniseringen af Ejendommen er ikke gennemført, idet Hovedtrappen Dosseringen 30 og Porten Wesselsgade samt Entreeerne i Dosseringen 30 — 5. Sal m. m. endnu ikke er bragt i en til en moderniseret Ejendom svarende Stand, hvorfor saa store Lejeforhøjelser ikke er fuldt berettiget. —

— — —

8) Adskillige af de Lejemaal, der er opført med fuld aarlig Leje paa Deres Liste skal allerede være opsagte til Fraflytning.

9) Adskillige af Lejemaalene har ikke eksisteret i det forløbne Aar.

— — —

12) I Opstillingen betragtes alle Lejligheder som udlejet, endskønt Ejendommen stadig averterer med 1, 4 og 5 Værelser Lejligheder til Leje.

— — — «.

Der førtes derefter nogle Forhandlinger mellem Parterne, men der opnaaedes intet Resultat. Sagsøgte skiftede Sagfører, og hans nye Sagfører rettede i et Brev af 17. Maj 1940 i Henhold til Pantebrevsformulærens § 8 f en Opfordring til Sagsøgerinden, Fru Engelbreth, om inden 7 Dage at dokumentere, at alle forfaldne Ydelser paa foranstaaende Prioriteter og alle til Udpantning forfaldne Skatter og Afgifter var betalt.

Sagsøgerindens Sagfører fremsendte med Skrivelse af 23. Maj Dokumentation for, at Ydelsen pr. December Termin 1939 af Hypotekforeningslaanet var betalt, og oplyste, at der var givet Henstand med Kreditkasseydelsen til 5. Juni, og med forfaldne Skatter til 1. Juni og 1. Juli. Ydelser vedrørende Pantebrevet paa 79.739 Kr. 20 Øre omtaltes ikke, Haandværkerne gav ved Paategning paa Skrivelsen Tilsagn om, at de Restancer, hvormed der var givet Henstand, vilde blive betalt, saa snart Rykningspaategningen forelaa. Med et Brev af 28. Maj fremsendtes Dokumentation for den med Hensyn til Skatterne givne Henstand.

Færdig fra Trykkeriet den 15. Oktober 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 14

Fredag den 29. August.

Den 12. Juni lod den Bank, i hvilken Pantebrevet paa 79.739 Kr. 20 Øre var belaant, sig Ejendommen udlægge til brugeligt Pant, idet Sagsøgerinden Fru Engelbreths Sagfører erkendte, at Pantebrevet var forfaldet som Følge af Misligholdelse.

Den 16. Juli lod Sagsøgte foretage Udlæg i Ejendommen, da hans Pantebreve var forfaldet, i hvert Fald fordi Ydelserne pr. Juni Termin ikke var betalt.

Under nærværende ved Stævning af 15. Juli 1940 anlagte Sag paa-
staar Sagsøgerinden, Fru Emilie Engelbreth, og Sagsøgerne Gas- og
Vandmester Charles Buch, Malermester E. Betak, Murermester Otto C.
Pedersen og Tømrermester Vilhelm Lindemann, Sagsøgte, Kommandør-
kaptajn N. T. Michaelsen, tilpligtet inden en af Retten fastsat Frist at
meddele de af Sagsøgerinden, Fru Emilie Engelbreth, til ham udstedte
3 Pantebreve til ialt oprindelig Kr. 96.635,20 med Pant i Ejendommen
Matr. Nr. 36 y og 4 a af Udenbys Klædebo Kvarter Paategning om, at
Pantebrevet yderligere respekterer principalt Kr. 59.985,53, subsidiært
et af Retten fastsat Beløb i offentlige Midler med statutmæssige For-
pligtelser og/eller private Midler og at lade denne Paategning tinglyse
mod Betaling af Omkostningerne ved Lysningen.

Det principalt angivne Beløb udgør Differencen mellem 8 Gange
35.222 Kr. eller 281.776 Kr. og Summen af Restgæld pr. 11. December
1939 til Kreditkasse og Hypotekforening og Pantebrevet paa 79.739 Kr.
20 Øre tilsammen 221.790 Kr. 47 Øre.

Sagsøgte paastaar principalt Frifindelse, subsidiært Frifindelse for
Tiden, mere subsidiært slutter han sig til Sagsøgernes subsidiære
Paastand.

Til Støtte for Paastanden har Sagsøgerne anført, at den i Skrivel-
sen af 4. April 1940 fremsatte Begæring om Tilbagerykning burde være
efterkommet af Sagsøgte, da den havde Hjemmel i den i sin Tid truine
Aftale. Centralvarme var installeret. Den øvrige Moderniserings Om-
fang var ikke nærmere aftalt og beroede derfor paa Sagsøgerinden
Fru Engelbreths Skøn og er udført i et saa betydeligt Omfang, at
Sagsøgte ikke kan paaberaabe sig, at der endnu mangler noget. Lejen
var tilstrækkelig dokumenteret og rigtig udregnet, idet der maa med-
regnes Lejeværdi af en Lejlighed forbeholdt Fru Engelbreth og af
Viceværtens Lejlighed. Det er muligt, at der til Imødegaelse af Tab
ved Ledighed maa fradrages et mindre Beløb. At den opgivne Leje ikke

var oppebaaret i Aaret forud for Begæringen, maa være uden Betydning, da Grunden er, at nogle Lejligheder havde staaet tomme under Moderniseringen, men nu var udlejede, og den forhøjede Leje først kunde træde i Kraft efter Moderniseringens Afslutning. At der var Restancer paa foranstaaende Pantebehæftelser og med Hensyn til Skatterne maatte være uden Betydning, da der var givet Henstand. Da Sagsøgte Vægring ved at rykke har været medvirkende til, at Sagsøgerinden, Fru Engelbreth, ikke kunde opfylde sine Forpligtelser, kan den senere Misligholdelse med Hensyn til Sagsøgte Pantebreve ikke bevirke, at Pligten til at rykke bortfalder. Sagsøgte kan iøvrigt i det hele taget paa Tvangsauktion kun kræve Dækning af den Del af Provenuet, der overstiger 8 Gange Lejen.

Sagsøgte gør gældende, at Kravet i Brevet af 4. April 1940 ikke var behørigt underbygget, og at han derfor var berettiget til at vægre sig ved at give sine Pantebreve Tilbagerykningspaategning. Senere er hans Pantebreve forfaldet, nemlig fra 24. Maj, fordi han ikke havde faaet den forlangte Dokumentation angaaende Ydelser af forudprioriteret Gæld og Skatter, eller fra 12. Juni, da Banken overtog Ejendommen, eller i hvert Fald ved Udløbet af Juni Termin, fordi Ydelserne til ham selv ikke blev betalt, og det er ikke forud for noget af disse Tidspunkter dokumenteret, at Betingelserne for at kræve Tilbagerykning forelaa, og for hvor stort et Beløb der skulde rykkes. Efter at Misligholdelsen er indtraadt, og han er skredet til Retsforfølgning paa Grundlag af sine Pantebreve, maa Pligten til at rykke tilbage anses for bortfaldet, saaledes at han kun skal respektere den Gæld, der da allerede var tinglyst paa Ejendommen forud for hans Pantebreve.

Sagsøgte har endvidere henvist til, at der i Brevet af 4. April 1940 ikke blev oplyst noget om de da foreliggende Restancer, med hvilke der paa det Tidspunkt ikke var givet Henstand. Disse Restancer skal iøvrigt lægges til den forud prioriterede Gæld og formindsker saaledes det Beløb, for hvilket han eventuelt skal vige. Han har i det væsentlige som i Brevet af 22. April hævdet, at Moderniseringen ikke var fuldført, hvorved Udlejningsmulighederne og derved den samlede aarlige Leje forringes, og har gjort gældende, at adskillige af Lejlighederne faktisk ikke var lejet ud, selv om Forholdet var søgt skjult paa forskellig Maade. Det er ikke Ejendommens teoretiske Lejeværdi, det kommer an paa, men den Leje, der faktisk kommer ind. Han har ikke vidst, at Pantebrevet paa 79.739 Kr. 20 Øre er brugt til at skaffe Midler til den kontante Udbetaling. Han troede, at Provenuet skulde komme Ejendommen til Gode. Hans Tilbagerykning vil nu komme til at tjene det ham uvedkommende Formaal at skaffe Penge til Driften. (Restancerne).

Under Sagen er der afgivet Forklaring af Sagsøgerne Gas- og Vandmester Charles Buch og Malermester E. Betak samt af Landsrets-sagfører Philip Rasch Dam.

Endvidere er afholdt en Skønsforretning. Skønsmændene, Murermester Einar Kornerup og Tømrermester Poul Tang Barfod har i en Eklæring af 13. September 1940 udtalt, at Ejendommen Dosseringen Nr. 30 i det hele ikke kan betegnes som moderniseret før visse af dem angivne, nærmere beskrevne Mangler ved Lejlighederne i det hele og

særlig ved Lejligheden 1. Sal t. v., Hovedtrappen samt Gaard og Gaardfacade er afhjulpet, og de anslaaer Udgiften til de efter deres Skøn for Moderniseringens Tilendebringelse nødvendige Arbejder til 8100 Kr.

Med Hensyn til Restancerne er det under Sagen oplyst, at Direktoratet for Københavns Skattevæsen i Skrivelse af 14. Juni 1940 har givet Henstand med Skatterne for Oktober Kvartal 1939 og Januar Kvartal 1940 til 1. Juli 1940, at Kassereren i Husejernes Kreditkasse efter Modtagelsen af en skriftlig Henstandsbegæring af 2. April 1940 telefonisk har indrømmet Henstand med Hensyn til Decemberydelsen 1939, og at vedkommende Bank, til hvilken Pantebrevet paa 79.739 Kr. 20 Øre var pantsat, i Skrivelse af 27. Marts 1940 har bebudet at ville stille Ejendommen til Tvangsauktion, saafremt skyldige Renter af Banklaanet ikke blev betalt inden 30. Marts. Disse Renter er ikke betalt, og Pantebrevet, der ikke angives at indeholde noget om Renter og Afdrag, var opsigeligt med 14 Dages Varsel. Banken er som anført, først skredet til Retsforfølgning den 12. Juni.

Der maa gives Sagsøgte Medhold i, at Forholdene med Hensyn til Ejendommens Modernisering og Lejeindtægt ikke forelaa saaledes oplyst og klarlagt for ham, da der den 4. April 1940 rettedes Begæring til ham om at lade Pantebrevene rykke for 8×35.222 Kr., at han var pligtig at efterkomme denne Begæring. Det var ifølge den foreliggende Aftale en Forudsætning herfor, at Centralvarme skulde være indlagt og Ejendommen moderniseret. En betydelig Del heraf var vel udført, men det maa dog efter Skønsmændenes Erklæring antages, at der endnu manglede saa meget, at Betydningen af det allerede udførte forringedes, og at Udsigterne for Lejeindtægten var usikre. Dertil kommer, at det — uden at det bliver nødvendigt at gaa ind paa, hvad der af Parterne under Proceduren er anført med Hensyn til hvert enkelt Lejemaal —, maa antages, at Sagsøgte har haft Føje til at anse den opgivne Lejesum 35.222 Kr. som værende højere end »den af Ejendommen gaaende samlede aarlige Leje«, og der er hverken den Gang eller senere under Forhandlingerne forelagt ham nogen anden Opgørelse af Lejeindtægten til Bestemmelse af hans Pligt til at lade Pantebrevene rykke tilbage.

Der maa derhos endeligt gives Sagsøgte Medhold i, at hans Pligt til at lade sine Pantebreve rykke tilbage for mere end den i disse angivne forud prioriterede Pantegæld er bortfaldet, efter at han er skredet til Retsforfølgning paa Grund af Misligholdelsen, og det bliver derfor uforment at komme ind paa, hvilken Lejeindtægt der nu gaar af Ejendommen, og det saa meget mere som de af Skønsmændene angivne manglende Moderniseringsarbejder ikke er udført.

Som Følge af det anførte vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne een for alle og alle for een at burde godtgøre Sagsøgte med 1000 Kr.

Nr. 111/1941. Skrædersvend **Oscar Jønsson** som Værge for **Lilli Rena Jønsson** (David efter Ordre)

mod

Remisearbejder **Niels Michael Larsen** som Værge for **Randy Bente Larsen** (Bache).

(Erstatning for Skade forvoldt ved Stenkast)

Østre Landsrets Dom af 28. Februar 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, Remisearbejder Niels Michael Larsen som Værge for Randy Bente Larsen, bør for Tiltale af Skrædersvend Oscar Jønsson som Værge for Lilli Rena Jønsson i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Det Offentlige betaler til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører Poul Hede, som Salær og Udlægsgodtgørelse 100 Kr. og 12 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Efter Randys Alder maa hun antages at have haft Forstaaelsen af, at det at rette et Stenkast mod den i hendes umiddelbare Nærhed staaende Lilli var en Forseelse, som nemt kunde volde Lilli Skade. Randy findes derfor at være ansvarlig for den skete Skade. Under Hensyn til Handlingens Beskaffenhed og til, at der er tegnet Ansvarsforsikring for Randy, findes der ikke Anledning til at nedsætte Erstatningen i Medfør af Umyndighedslovens § 63.

Erstatningen for Tab af Øjet findes at kunne fastsættes til 5000 Kr., og idet der ikke er fremsat særlig Indsigelse mod de øvrige Erstatningsposter, vil de nævnte Dommere tilpligte Indstævnte at betale 5467 Kr. 80 Øre, hvoraf 5420 Kr. inddrages under Overformynderiets Bestyrelse, samt at udrede Sagens Omkostninger for begge Retter som nedenfor anført.

To Dommere stemmer for at stadfæste Landsrettens Dom i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Remisearbejder Niels Michael Larsen som Værge for Randy Bente Larsen, bør til Appellanten, Skrædersvend Oscar Jønsson som Værge for Lilli Rena Jønsson, betale 5467 Kr. 80 Øre, hvoraf 5420 Kr. inddrages under Overformynderiets Bestyrelse.

Til det Offentlige betaler Indstævnte de Rets- og Stempelafgifter, som Appellanten i

Mangel af fri Proces for Landsret og Højesteret skulde have erlagt, dog beregnet efter en Sagsgenstand af 5467 Kr. 80 Øre.

Saa udreder Indstævnte og det ved Landsrettens Dom som Salær og Udlægsgodtgørelse tilkendte Beløb samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører David 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 19. September 1940 Kl. ca. 14 legede den den 13. November 1934 fødte Lilli Rena Jønsson med den den 24. Februar 1936 fødte Randy Bente Larsen paa Fortovet udfor deres Bopæle Kastrupvej Nr. 94 og 96. Under deres Samtale sagde Lilli til Randy, at hvis Randy ikke lod være med at bande, vilde Lilli fortælle Randys Moder dette, hvorpaa Randy kastede en rød Sten, hun havde i Haanden, efter Lilli, der stod kun faa Meter fra hende, og ramte Lillis Briller, hvis Glas ud for højre Øje splintredes, og nogle af Splinterne trængte ind i Øjet. Lilli førtes til Sundby Hospitals Skadestue, hvor nogle Splinter fjernedes. Dagen efter forværredes Tilstanden i Øjet, Lilli bragtes til Rigshospitalets Poliklinik og blev efter nogle Besøg der indlagt paa Kommunehospitalet, hvor Øjet blev fjernet den 28. September 1940.

Under denne Sag har Skrædersvend Oscar Jønsson, hvem der er bevilget fri Proces, som Værge for Lilli Rena Jønsson, paastaet Remisearbejder Niels Michael Larsen som Værge for Randy Bente Larsen tilpligtet at betale

for Hospitals- og Kørselsudgifter	Kr.	47,80
for Glasøje, der skal fornyes aarlig til Lillis 20. Aar, 14 × 30 Kr.	—	420,00
som Erstatning	—	10.000,00

---

ialt.... Kr. 10.467,80,

---

subsidiært et lavere, ved Rettens Skøn fastsat Beløb, med Renter af det tilkendte Beløb 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 13. December 1940.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og subsidiært protesteret mod Størrelsen af det krævede Beløb.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Randy sikkert maa siges at have handlet med Forsæt og derfor maa være erstatningspligtig, saaledes at der kun kan være Tale om, hvorvidt Erstatningen bør nedsættes efter Bestemmelserne i Myndighedslovens § 63.

Sagsøgte har anført, at Randy efter sin Udviklingsgrad ikke har haft Mulighed for ud fra de for hende normale Motiver at overveje sin Handling og dennes Følger, og at der derfor ikke kan siges fra hendes Side at være udvist, hvad der normalt forstaas ved Forsæt eller Uagtsomhed.

For Landsretten har Fru Johanne Strandbo som Vidne forklaret om det mellem Børnene passerede, saaledes som foran anført. Endvidere har Sagsøgeren afgivet Forklaring.

Efter Randys Alder findes hun ikke at kunne gøres ansvarlig for sin omtalte Handling og den deraf følgende Skade.

Som Følge heraf vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Efter min Forstaaelse af Myndighedslovens § 63 maa det afgørende Punkt være, om Barnet efter sin Alder og Udvikling har forstaaet resp. burdet forstaa, at det ikke maatte kaste med Sten efter nogen. Da jeg mener, man normalt maa kunne forlange, at et 4½-Aars Barn har denne Forstaaelse, vil jeg anse Sagsøgte for ansvarlig, og da der ikke i det om Sagsøgte økonomiske Forhold oplyste foreligger Billighedsgrunde for at nedsætte Ansvar, vil jeg tage Sagsøgerens Paastand til Følge, efter Omstændighederne dog kun saaledes, at Erstatningen sættes til 6000 Kr. Sagens Omkostninger er jeg enig med Flertallet i at ophæve.

M a n d a g d e n 1 . S e p t e m b e r .

Nr. 139/1940.   **Viktualiehandler E. Andersen (Selv)**

m o d

Fru Betty Jensen (Selv).

(Betaling af Restkøbesum for en Viktualieforretning).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 14. Juni 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Viktualiehandler E. Andersen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse til Sagsøgerinden, Fru Betty Jensen, betale de paastævnte 2500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 9. Marts 1940, til Betaling sker og Sagens Omkostninger med 300 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Efter det for Højesteret foreliggende har Indstævnte tilbagetaget det i Fortegnelsen over det medfulgte Inventar nævnte

Køleskab. Appellanten har ansat dettes Værdi til 1200 Kr. og paastaaet i hvert Fald dette Beløb fradraget i Indstævntes Tilgodehavende. Mod denne Værdiansættelse er der oprindeligt ikke protesteret af Indstævnte, men under en Reassumption af Sagen har hun anbragt, at hun har solgt Skabet for 300 Kr. og erklæret sig enig i, at dette Beløb fradrages.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste, dog saaledes at det tilkendte Beløb nedsættes til 1300 Kr. med Renter som paastaaet, idet Appellantens Værdiansættelse i Mangel af nærmere Oplysninger om Skabets Værdi under de foreliggende Omstændigheder findes at maatte lægges til Grund.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 150 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at det tilkendte Beløb fastsættes til 1300 Kr.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Viktualiehandler E. Andersen, til Indstævnte, Fru Betty Jensen, med 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgerinden, Fru Betty Jensen, der i Efteraaret 1938 for 3000 Kr. havde overtaget Viktualieforretningen Saxogade Nr. 38, ønskede i November 1939 at sælge den og henvendte sig til Ejendomsmægler Henry Valdemar Dalmund, som udbød den ved saalydende Avertissement:

»Viktualieforr. — gar. Oms. 61.000 Kr.

Husleje 760 Kr., beliggende Saxogade. Bruttofortjeneste 25 pCt., sælges omgaaende paa Grund af Sygdom for ialt 4000 Kr. Udbetaling 2.500 Kr. Telf. Tria 777.«

Sagsøgte, Viktualiehandler E. Andersen, henvendte sig efter Avertissementet, og der oprettedes den 2. December 1939 mellem Parterne en Slutseddel, hvorved Sagsøgte købte Forretningen til Overtagelse senest den 9. December 1939 for 3500 Kr. at erlægge med 1000 Kr. den 5. December 1939, 1500 Kr. senest den 10. Januar 1940 og Resten med 85 Kr. den første i hver Maaned, første Gang 1. Februar 1940. Sagsøgerinden garanterede, at Lejemaalet kunde overføres paa samme Vilkaar (Husleje 760 Kr.); forudbetalt Husleje og Depositum hos Belysningsvæsnet skulde medfølge samt Inventar ifølge Specifikation, hvorved tilføjedes, at Køberen skulde overtage Gælden, højst 500 Kr. paa en Vægt, og at Sælgerinden beholdt Ejendomsretten over Inventaret, til hele Købesummen var betalt. Endvidere bemærkedes: »Omsætningen

har ifølge autoriserede Bøger været Kr. 60.000,— for sidste Forretningsaar (Omsætningen betinger Købet).«

Specifikation over Inventaret lød saaledes:

»1 Paalægsmaskine (van Berkel) gl., 1 Elektr. Køleskab, 1 Vægt (van Berkel) Lamper, Diverse Fade og Skaale, Diverse Køkkentøj (Gryder, Kasseroller etc.), iøvrigt alt som beset. Ny Paalægsmaskine ønskes overført til Inventaret.«

Den 9. December 1939 underskrevs Købekontrakt i Hovedtrækene i Overensstemmelse hermed, idet Huslejets Størrelse berigtigedes til 700 Kr. og oplystes at være forudbetalt for mindst et halvt Aar, og idet det i Kontraktens § 4 udtales: »Sælgeren erklærer, at Omsætningen i det forløbne Forretningsaar har andraget 60.000 Kr., og at al Salg er sket over Disken til normal Avance«. Da Sagsøgte ikke var i Stand til den 9. December 1939 at præstere den aftalte Udbetaling, ændredes Købekontrakten den 16. December 1939 ved Paategning bl. a. saaledes, at Overtagelsen skulde ske 16. December 1939, og at Betalingen skulde erlægges med 1000 Kr. senest 16. Januar 1940, 1500 Kr. senest 16. Februar 1940 og Resten afdrages med 85 Kr. den første i hver Maaned, første Gang 1. Marts 1940. Samtidig modtog Sagsøgerinden Selvskyldnerkautionsbevis af 16. December 1939 fra Fru Thora Hansen Steenstrup for 1000 Kr. af Købesummen.

Sagsøgte betalte det den 16. Januar 1940 forfaldne Beløb, men har senere intet betalt. Sagsøgerinden har derefter under Henvielse til de anførte Aftaler under denne Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale hende Restkøbesummen 2500 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 9. Marts 1940.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet og paastaaet sig tilkendt en Erstatning paa 2000 Kr. og den stillede Sikkerhed frigivet mod at tilbagelevere Forretningen.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgte anført, at han er bevæget til at købe Forretningen ved urigtige Oplysninger fra Sagsøgerindens Side om følgende Forhold: a) Efter Aftalerne er Købet betinget af, at Omsætningen i det forløbne Forretningsaar har udgjort 60.000 Kr. Til Bevis herfor blev der før Købekontraktens Underskrift overleveret ham en af Revisor Jul. Højer-Christensen under 8. December 1939 udfærdiget Opstilling af Sagsøgerindens Varesalg efter Kassebogen i Maanederne Januar—Oktober 1939, udvisende et samlet Salg paa 50.856 Kr. 50 Øre. Denne Opgivelse maa han anse for urigtig, da hans Salg straks efter Overtagelsen kun udgjorde halvt saa meget og senere stadig er formindsket, saaledes at han i Begyndelsen af Maj Maaned 1940 har maattet lukke Forretningen.

b) I det anførte Avertissement var Bruttofortjenesten opgivet til 25 pCt., men Sagsøgerinden har efter sine Regnskaber kun haft en Bruttofortjeneste paa ca. 12 pCt., og hendes Omsætning maa derfor skyldes, at hun har solgt med mindre end normal Avance, skønt hun i Købekontraktens § 4 har erklæret, at alt Salg er sket til normal Avance.

c) Sagsøgerinden har erklæret at have drevet Forretningen som en ren Kontantforretning, og Udtrykket i Købekontraktens § 4, hvorefter alt

Salg er sket »over Disken« har han forstaaet som en Garanti herfor. d) Lejemaalet maatte selvfølgelig sikre Forretningens Drift som Viktualieforretning, men Husejeren har oplyst kun at have givet Tilladelse til dens Drift som Osteforretning.

e) Gælden, han skulde overtage, er begrænset til 500 Kr., men han har maattet overtage en Gæld paa 1500 Kr.

f) Alt det overtagne Inventar har vist sig at være defekt og ubrugeligt.

Sagsøgte anser sig herefter berettiget til at kræve Handlen annulleret samt til at faa godtgjort sine Udgifter til Forretningens Istandsættelse, hvilke han ansætter til 2000 Kr.

Sagsøgerinden har heroverfor anført følgende:

a) Hendes Regnskab blev fra 1. Januar 1939 ført af Revisor Knud Schmidt, der i Erklæring af 27. Marts 1940 har opgjort hendes Salg fra 1. Januar til 16. December 1939 til 58.933 Kr. 79 Øre og samtidig udtalt, at denne Omsætning efter hans Mening svarer udmærket til det foretagne Varekøb. I Februar 1940 rettede Sagsøgte daværende Sagsfører Henvendelse til hende om dette Forhold, og hendes Bøger blev da stillet til Disposition og udleveret statsautoriseret Revisor Carl H. Andersen til Revision, men da Sagsøgte ikke vilde betale denne Honoraret for en Revision, sendte han Bøgerne tilbage med telefonisk Forklaring og Bemærkning om, at han ved et foreløbigt Gennemsyn og ved Stikprøver intet havde fundet at bemærke. Nedgangen i Forretningen efter Sagsøgte's Overtagelse af denne skyldes sikkert daarlige Varer og daarlig Betjening af Kunderne.

b) Hun har ikke bemærket Angivelsen af Bruttofortjenestens Størrelse i Ejendomsmæglerens Avertissement og har aldrig sagt, end mindre garanteret, at hun selv havde haft en Bruttofortjeneste paa 25 pCt. Den normale Bruttofortjeneste i Branchen ligger vel nok deromkring, og hun har ogsaa normalt beregnet sine Udsalgspriser med en saadan Avance og i det hele ved Salget søgt at overholde den i Kvarteret sædvanlige Fremgangsmaade; naar hun dog ikke faktisk har opnaaet den normale Avance, skyldes dette, at hun har begaaet forskellige Begynderfejl, f. Eks. foretaget for store Indkøb i Sommerperioden. Hun har bemærket, at der i Købesummen var indbefattet et halvt Aars forudbetalt Husleje og Depositum paa 270 Kr. samt Inventaret, saaledes at det efter Forholdet mellem Driftsudgifterne og den faktiske Købesum er indlysende, at ingen af Parterne har regnet med en indtjent Bruttofortjeneste paa 25 pCt. af Omsætningen.

e) Udtalelsen i Købekontrakten om, at alt Salg er sket »over Disken«, betyder, at hun ikke havde faste Leverancer, men kun Salg til Butikkunder, og dette er rigtigt. Hun har aldrig sagt, at alt betaltes kontant, og at Sagsøgte vidste, at dette ikke var Tilfældet, fremgaar af, at det i Købekontraktens § 7 er udtalt, at Sælgerens udestaaende Fordringer er Køberen uvedkommende. Hun havde iøvrigt indtil Domsforhandlingen faaet alle Tilgodehavender betalt paa 24 Kr. nær.

d) Husejeren har stadig formelt, formentlig under Hensyn til Sundhedsmyndighederne, udlejet Forretningen til »Osteforretning«, men ligeledes stadig for sit Vedkommende ladet den benytte til Viktualieforretning, hvorved hun har henvist til, at der i Sagsøgte's Lejekontrakt af 25. Ja-

nuar 1940 staa: »Ejeren giver kun Tilladelse til Drift af Viktualie efter Politiets Sanktion af 24. Marts 1930 eller paa Lejerens eget Ansvar og Risiko«.

e) Nogen Tid før Salget og før hun tænkte paa at sælge Forretningen, købte hun en ny Paalægsmaskine hos Firmaet van Berkel, der tog den gamle i Bytte for en Del af Betalingen. Da hun bestemte sig til at sælge Forretningen, fik hun dette Køb annulleret og fik sin gamle Maskine — eller i hvert Fald en ganske lignende — tilbage. Det er denne, der staa som medfulgt ved Salget paa Inventarielisten af 2. December 1939. Men Firmaet van Berkel havde ladet den nye Maskine staa i Forretningen, formentlig i Haab om at faa den solgt til den nye Køber, og hertil sigter Udtalelsen i Inventarielisten: »Ny Paalægsmaskine ønskes overført til Inventaret«. Sagsøgte var ganske klar over Forholdet. Det er hende ganske uvedkommende, om Sagsøgte ved at købe den nye Maskine har forøget sin Gæld med 1000 Kr., men hun har bemærket, at Sagsøgte ved at give den gamle Paalægsmaskine i Bytte har krænket hendes i Købekontrakten forbeholdte Ejendomsret til denne Maskine.

f) Inventaret, som var let at overse, er købt »som beset« og afleveret i behørig Stand, hvorfor hun benægter, at Sagsøgte kan rejse nogen Indsigelse paa dette Punkt.

For Landsretten har Parterne afgivet Forklaring i Overensstemmelse med foranstaaende, og Mægler Dalmund har som Vidne bl. a. forklaret, at Inventaret var pænt, og at Sagsøgerinden meddelte Sagsøgte, at hun ikke havde Leverancer med lavere Avance end den normale, men solgte over Disken.

Som Sagen herefter foreligger, findes der intet at være godtgjort, som kan berettigge Sagsøgtes Paastand om den aftalte Handels Tilbagegang.

Sagsøgerindens Paastand, mod hvis Størrelse ingen Indsigelse er fremsat, vil herefter som hjemlet ved den trufne Aftale være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden med 300 Kr.

Nr. 242/1940.   **Proprietær Niels Laurits Petersen** (Gelting)

mod

Fodermester Anders Jacob Nielsen (Schiørring efter Ordre).

(Erstatning for Bortvisning af Tjeneste).

Dom afsagt af Retten for Faaborg Købstad m. v. den 11. Juni 1940: Sagsøgte, Proprietær Niels Laurits Petersen, Høbbet, bør for enhver Tiltale af Sagsøgeren, Fodermester Anders Jacob Nielsen, Høbbet pr. Korinth, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør betale Sagsøgtes Sagsomkostninger med 100 Kr. Der tillægges Landsretssag-

fører T. H. Kampmann, Faaborg, som beskikket Forsvarer for Sagsøgeren et Vederlag af 150 Kr. foruden 34 Kr. for hafte Udlæg, ialt 184 Kr., hvilket Beløb vil være at udrede af det Offentlige. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Østre Landsrets Dom af 23. November 1940 (V Afd.): Indstævnte, Proprietær Niels Laurits Petersen, bør inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Appellanten, Fodermester Anders Jacob Nielsen, betale 1148 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. Januar 1940, til Betaling sker. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves. I Salær m. v. til den for Appellanten for Underretten og for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Kampmann, Faaborg, betaler det Offentlige ialt 334 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af det oplyste, at Mælken i den Tid, Indstævnte har passet Malkeanlægget, i alt væsentligt har været af tilfredsstillende Kvalitet, og der findes ikke af Appellanten tilvejebragt tilstrækkelige Bevisligheder til at fastslaa, at den mangelfulde Rensning af Anlægget, som Indstævnte maa antages at have gjort sig skyldig i, har givet sig Udslag i en væsentlig Nedgang i Mælkeudbyttet.

Herefter finder disse Dommere ikke, at Appellanten har godtgjort sin Berettigelse til uden forudgaaende Advarsel at afskedige Indstævnte i Medfør af Medhjælperlovens § 30, Stk. 1, Nr. 10.

Som Følge heraf og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde, stemmer de nævnte Dommere for at stadfæste Dommen samt for at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Tre Dommere finder, at det ved det oplyste, bl. a. ved Forvalter Brejnholdts Forklaring, er tilstrækkelig godtgjort, at Appellanten i den Periode, Indstævnte har passet Kreaturerne, har haft Føje til Utilfredshed med hans Arbejde og har tilkendegivet dette for Indstævnte, og mener, at Appellanten i hvert Fald efter det ved Montørens Eftersyn fremkomne har været berettiget til at afskedige Indstævnte uden Varsel.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Schiørring 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne som Medhjælpersag anlagte Sag har Sagsøgeren, Fodermester Anders Jacob Nielsen, Høbbet pr. Korinth, hvem der ved Svendborg Amts Skrivelse af 15. Januar 1940 er meddelt fri Proces, paastaet Sagsøgte, Proprietær Niels Laurits Petersen, Høbbet, dømt til at betale ham 1437 Kr. 17 Øre med Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 25. Januar 1940, til Betaling sker, medens Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Sagsøgeren har i den af ham givne Sagsfremstilling anført, at han den 13. Maj 1939 blev ansat i Tjeneste hos Sagsøgte som Arbejdsmand. Den 4. Juni s. A. traf Parterne Aftale om, at Sagsøgeren fremtidig skulde være Fodermester, og Lønvilkaarene blev af Sagsøgte fastsat overensstemmende med et af Sagsøgte affattet (udateret og ikke underskrevet) Blyantsnotat, der er fremlagt af Sagsøgeren under Sagen og lyder saaledes: »25 Kr. pr. Uge + Fedtenhederne i tiendel Øre — faar udbetalt 25 Kr. pr. Uge + 10 Kr. for hver Tillægskalv sund og frisk 3 Mdr. og 5 — for hver af de 14 der gaar ved Gaarden der lever 1. Nov. 2 Liter Sødmeæk og frit Skummet eller Kærneææk + 15 Tdr. Kartoffler. Desuden 300 Kr. for 1ste Præmie i Fodermesterk., — 200 — — — 2 — — — 100 — 3.« Sagsøgeren fik i den forløbne Tid udbetalt 50 Kr. om Ugen foruden fri Mælk og Kartoffler. Den 1. November 1939 traf Parterne Aftale om, at Sagsøgeren skulde fortsætte som Fodermester til den følgende 1. Maj paa de samme Vilkaar som hidtil. Den 4. December s. A. havde Sagsøgte en Montør paa Gaarden, og Sagsøgte meddelte nu Sagsøgeren, at denne Montør skulde have udtalt, at Malkemaskinen ikke var holdt ordentlig, men var meget forsømt. Sagsøgte forlangte, at Sagsøgeren paany skulde være Arbejdsmand og gaa paa Gaarden med en herfor fastsat ringere Løn. Sagsøgte har hævdet, at Sagsøgeren kun var ansat som Fodermester paa Prøve fra 4. Juni 1939, men dette bestrider Sagsøgeren, der tidligere har været Fodermester i 25 Aar, ligesom Sagsøgeren bestrider, at han ikke skulde have passet Malkemaskinen forsvarligt. Sagsøgeren nægtede imidlertid at fortsætte paa andre Vilkaar end de aftalte. D. 6. December henvendte Sagsøgeren sig til Sagsøgte for at faa de ham tilkommende Feriepenge, hvilke Sagsøgte nægtede at betale. Med Hensyn til Opgørelsen af Sagsøgerens Krav har Sagsøgeren oplyst, at han har faaet Løn udbetalt til 4. December 1939. For Tiden fra den 4. December 1939 til 1. Maj 1940 har han skønsmæsigt ansat Lønningen efter den paaberaabte Overenskomst til 60 Kr. ugentlig, hvilket for 22 Uger andrager 1320 Kr. Feriepengene er beregnet til 4 pCt. af den fra 13. Maj til 4. December 1939 udbetalte Løn 1609 Kr. 20 Øre + det ovenfor opgjorte Løntilgodehavende 1320 Kr.,

altsaa ialt 4 pCt. af 2229 Kr. 20 Øre = 117 Kr. 17 Øre. Sagsøgerens samlede paastaaede Tilgodehavende hos Sagsøgte andrager herefter 1320 Kr. + 117 Kr. 17 Øre = 1437 Kr. 17 Øre.

Til Støtte for den nedlagte Frifindelsespaastand har Sagsøgte principalt anført, at Sagsøgeren ikke har været antaget som Fodermester, og at han har oppebaaret al den Løn, der kunde tilkomme ham ifølge den mellem Parterne indgaaede Aftale. Subsidiært har han paaberaabt sig Sagsøgerens Lydighedsnægtelse og Opførsel under Tjenesten. Sagsøgte har i og for sig anerkendt Sagsøgerens Ret til Feriegodtgørelse; men han har ikke villet udbetale denne i Betragtning af, at Sagsøgeren; efter at han var ophørt med at arbejde hos Sagsøgte, har vægret sig ved at fraflytte en Lejlighed, der var overladt Sagsøgeren af Sagsøgte i et sidstnævnte tilhørende Hus, og at Sagsøgte derfor maa have et Modkrav paa Sagsøgeren, der i hvert Fald ækvivalerer Feriepengene.

Til Sagens nærmere Oplysning er der afgivet Partsforklaringer samt Vidneforklaringer af Sagsøgtes Hustru Anna Marie, f. Callesen, Kontrol-assistent Valdemar Fogh Nielsen, Korinth, Politiassistent Niels Christian Kirstein, smst., og Konsulent Bent Skat Dahlerup-Petersen, Faaborg.

Sagsøgerens Partsforklaring er i det væsentlige overensstemmende med hans Sagsfremstilling, idet han navnlig har forklaret, at han den 4. Juni 1939 blev antaget som Fodermester uden noget Forbehold fra Sagsøgtes Side om Prøvetid eller lignende. Da Sagsøgte afsatte ham som Fodermester, tilbød han ham, at han kunde forblive paa Gaarden som Daglejer for en Dagløn af 4½ Kr. Sagsøgeren vilde ikke indgaa herpaa, men forlangte Løn til 1. Maj 1940 samt Feriepenge, altsaa ikke blot Feriepenge som i Sagsfremstillingen angivet. Han har derhos forklaret, at han har passet Malkemaskinen bedst muligt, og at den Mælk, der blev leveret fra Sagsøgtes Gaard i Tidsrummet 1. September 1939—1. December s. A., udelukkende blev ansat i 1ste Klasse. Endelig har han med Hensyn til Sagsøgtes Paatale af Nedgangen af Mælkeudbyttet paa Ejendommen anført, at Sagsøgte ikke har overholdt den af Mælkekontrollen forudsatte Fodringsmetode, idet bl. a. Køers Kælving og Besætningens Forøgelse ikke er taget behørigt i Betragtning ved Beregningen.

Sagsøgtes Partsforklaring gaar ud paa, at Sagsøgeren var antaget som Daglejer. Da han ikke udførte sit Arbejde tilfredsstillende, blev han sat til at passe Kreaturer. Det af Sagsøgeren paaberaabte Notat er kun et Udkast til Vilkaarene for Sagsøgerens Ansættelse som Fodermester, og Sagsøgeren vilde ikke indgaa paa de foreslaaede Vilkaar, men stillede Krav om, at der skulde garanteres ham en ugentlig Fortjeneste af 50 Kr. Sagsøgeren var efter Sagsøgtes Opfattelse uefterrettelig med Arbejdet som Fodermester, hvad der bl. a. syntes at fremgaa af det svigtende Mælkeudbytte. Da den 1. November nærmede sig, foreslog Sagsøgte paany Sagsøgeren at indgaa paa de i Notatet fastsatte Vilkaar, og da Sagsøgeren fastholdt sin Vægring herved, tog Sagsøgte Forbehold med Hensyn til Sagsøgerens Fortsættelse af Arbejdet paa de hidtidige Vilkaar, idet han ønskede en sagkyndig Undersøgelse foretaget af Arbejdet med Malkningen. Den 4. December blev Forholdet undersøgt paa Stedet af Montør Christens fra Firmaet Alfa-

Laval, København, og Montøren udtalte efter Undersøgelsen, at Sagsøgeren var ganske uegnet til Arbejdet og vilde ødelægge hele Kreaturbesætningen, saafremt han forblev ved Arbejdet. Sagsøgte tilkendegav da Sagsøgeren, at han ikke kunde fortsætte Tjenesten som Fodermester, men at han kunde forblive paa Gaarden som Daglejer paa almindelige Vilkaar. Sagsøgeren vilde imidlertid ikke indgaa herpaa, men forlangte udbetalt Løn for 2 Dage. Senere krævede han tillige Feriepenge, hvorimod Kravet om Løn til 1. Maj 1940 først fremkom ved Sagsanlægget. Endelig har Sagsøgte fremsat nogle imødegaaende Bemærkninger i Anledning af Sagsøgerens Forklaring angaaende Kreaturenes Fodring.

Sagsøgtes Hustru har i den af hende afgivne Vidneforklaring bekræftet, at der ved Parternes Forhandlinger kort Tid før den 1. November 1939 ikke blev truffet nogen endelig Bestemmelse om Sagsøgerens fremtidige Ansættelsesvilkaar, idet Sagsøgte forinden ønskede Malke-maskinen undersøgt af en Montør, ligesom hun har bekræftet, at Montøren anbefalede Sagsøgte hurtigst muligt at faa Sagsøgeren fjernet fra Kostalden.

Kontrolassistent Fogh Nielsen, der har ført Kontrol med den paa-gældende Kreaturbesætning, har som Vidne forklaret, at der fra December 1939 har været en følelig Opgang i Mælkeydelsen, hvad der efter Vidnets Mening maa skyldes en bedre Pasning og en bedre Malkning, idet Vidnet — uden at have nogen selvstændig Viden herom — har forudsat, at der ikke har fundet Forandring Sted i Fodringen. I lignende Retning gaar nogle af Konsulent Dahlerup-Petersen i Sagen afgivne Erklæringer og den af ham afgivne Vidneforklaring.

Politiassistent Kirstein, der har ydet Sagsøgeren Bistand, da denne ansøgte om fri Proces, har i sin Vidneforklaring oplyst, at Sagsøgeren oprindelig kun tænkte paa at søge et Krav paa Feriegodtgørelse gennemført. Senere havde Sagsøgeren imidlertid meddelt Vidnet, at han havde været paa Amtskontoret for at klage over, at der var nægтет ham Socialhjælp, og at man, da han ved samme Lejlighed omtalte sit Mellemværende med Sagsøgte, udtalte, at han formentlig kunde gennemføre ikke blot Kravet om Feriegodtgørelse, men ogsaa et Krav paa Løn til 1. Maj 1940.

Under Sagen er der fremlagt en Erklæring fra Montør N. Christens, Odense, angaaende det af ham foretagne Eftersyn, der ifølge Erklæringen skal have fundet Sted den 5. December 1939. Erklæringen lyder paa, at Malkeanlægget var saa fuldstændig tilsat med Snavs, at ingen af de 4 Maskiner kunde arbejde, og at det daværende Personale efter hans Opfattelse ikke forstod at bruge Maskinerne. Der kan imidlertid ikke tillægges denne Erklæring nogen selvstændig Betydning, hvorved bemærkes, at Montøren ikke har været afhørt som Vidne.

Der er endvidere under Sagen fremlagt en Del Afhandlinger m. v. fra Korinth Andelsmejeri vedrørende Mælkeleveringer fra Sagsøgtes Ejendom.

Som Sagen foreligger oplyst, findes det ikke, at Sagsøgeren mod Sagsøgtes Benægtelse har godtgjort Tilstedeværelsen af et fast Medhjælperforhold, hvorved bemærkes, at der intet Modsætningsforhold bestaar mellem Begreberne »Daglejer« og »Fodermester«, idet Dag-

lejere ofte passer Kreaturer. Den Omstændighed, at Sagsøgeren har været i Besiddelse af det af ham paaberaabte Notat, der er udateret og ikke underskrevet, findes ikke at være af særlig bevisende Betydning efter den af Sagsøgte om dette Forhold afgivne Forklaring, og det maa i hvert Fald anses for godtgjort, at Sagsøgte fra den 1. November 1939 har taget Forbehold med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagsøgerens fortsatte Pasning af Kreaturerne paa de hidtidige økonomiske Vilkaar. At Sagsøgeren har været sig dette bevidst, fremgaar navnlig af den Omstændighed, at det maa antages, at Sagsøgeren, uanset hvad han herom har forklaret, før Sagsanlægget kun har afkrævet Sagsøgte resterende Løn til Dato og Feriepenge, idet Politiasistent Kirsteins Vidneforklaring om dette Punkt maa være af særlig Betydning. Herefter maa Sagsøgte have været beføjet til i Begyndelsen af December 1939 at træffe Bestemmelse om Ændring i Arbejdsforholdet, og det bliver derfor ikke nødvendigt at tage Stilling til det Spørgsmaal, om Sagsøgeren har gjort sig skyldig i en saadan Forsømmelighed eller Skødesløshed i Henseende til Opfyldelsen af Tjenestepigten, at den efter Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921 § 30 vilde have givet Sagsøgte Beføjelse til at ophæve Tjenesteforholdet uden Opsigelse, saafremt der havde bestaaet et fast Medhjælperforhold. Efter det saaledes antagne Resultat maa Sagsøgeren i og for sig have Krav paa Feriegodtgørelse, beregnet efter den faktiske Tjenestetid, netop fordi Tjenesteforholdet ikke berøres af Medhjælperlovens Bestemmelse (se Lov Nr. 170 af 13. April 1938 § 1), men da Sagsøgte, selv om Sagsøgeren maatte findes berettiget til at bebo den ommeldte Lejlighed, maa være berettiget til at kræve en passende Leje fra det Tidspunkt, da Sagsøgeren har opført at arbejde i hans Tjeneste, og da Sagsøgtes Krav i hvert Fald ikke vil kunne sættes ringere end den Sagsøgeren tilkommende Feriegodtgørelse, 4 pCt. af 1609 Kr. 20 Øre = 64 Kr. 37 Øre, findes den af Sagsøgte nedlagte Paastand om Frifindelse at maatte tages til Følge som Helhed. Sagsøgeren vil derhos have at betale Sagsøgtes Sagsomkostninger, der bestemmes til 100 Kr.

Der tillægges Landsretssagfører T. H. Kampmann, Faaborg, som beskikket Forsvarer for Sagsøgeren et Vederlag af 150 Kr. foruden 34 Kr. for hafte Udlæg, ialt 184 Kr., hvilket Beløb vil være at udrede af det Offentlige.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 11. Juni 1940 af Retten for Faaborg Købstad m. v. og med Justitsministeriets i Skrivelse af 22. August 1940 meddelte Tilladelse af Appellanten, Fodermester Anders Jacob Nielsen, hvem der er meddelt fri Proces for Landsretten, paaanket med Paastand om, at den ændres derhen, at Indstævnte, Proprietær Niels Laurits Petersen, dømmes til at betale ham 1320 Kr. med Renter 5 pCt. om Aaret fra den 25. Januar 1940, nemlig de i Dommen nævnte 60 Kr. ugentlig i 22 Uger.

Appellanten har ikke gentaget sin Paastand om Tilkendelse af Feriepenge, og Indstævnte har herefter frafaldet sin Paastand om Leje for Tiden efter Tjenesteforholdets Ophør.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet.

Efter Indstævntes Partsforklaring for Underretten tilbød han i Juni 1939 Appellanten Arbejde som Fodermester for en Løn af 25 Kr. ugentlig og et Beløb, der afgang af Produktionen, medens Appellanten ønskede Garanti for en ugentlig Løn af mindst 50 Kr. Der er derefter udbetalt ham 50 Kr. ugentlig, samt leveret ham Mælk og Kartoffler. Appellanten findes herefter at være gaaet over fra at arbejde som Daglejer til at arbejde som Fodermester, og herefter at falde ind under Medhjælperlovens Regler.

Det findes nu ikke godtgjort, at Indstævnte for Tiden efter 1. November 1939 har taget noget Forbehold om, at Appellanten skulde gaa som løst antaget Arbejder, indtil Indstævnte havde foretaget de af ham omtalte Undersøgelser vedrørende Arbejdet med Malkningen, eller at der har foreligget noget Forhold, der gav Indstævnte Føje til uden Varsel at bortvise Appellanten fra Tjenesten. Appellanten har herefter Krav paa Løn for Tiden indtil 1. Maj 1940. Idet nu Lønnen — i Mangel af andre Oplysninger — maa beregnes efter den hidtil udbetalte Løn, 50 Kr. ugentlig samt Mælk og Kartoffler, og idet Værdien af disse Produkter i Mangel af nærmere Oplysning om deres Værdi ikke skønnes at kunne sættes til mere end 6 Kr. ugentlig, vil der være at tilkende Appellanten den kontante Løn for Tjenestetiden (22 Uger à 50 Kr.) 1100 Kr. samt Godtgørelse for Mælk og Kartoffler for 8 Uger med 48 Kr. eller ialt 1148 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at kunne ophæves. Det Landsretssagfører Kampmann ved den indankede Dom tilkendte Salær m. v., 184 Kr., samt det ham som beskikket Sagfører for Appellanten for Landsretten tilkommende Salær, der findes at kunne fastsættes til 150 Kr., udredes af det Offentlige.

L ø r d a g d e n 6. S e p t e m b e r .

Nr. 225/1940.   **Grosserer Oscar Andreas Jensen (Selv)**

m o d

Finansministeriet (Kammeradvokaten).

(Afskrift af Erklæringer).

(Sagen behandlet skriftligt).

Østre Landsrets Dom af 4. Oktober 1940 (IV Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Oscar Andreas Jensen, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren betaler inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til det Offentlige de Retsafgifter, som skulde erlægges, saafremt Sagen ikke havde været afgiftsfri for Sagsøgte, samt til Sagsøgte Sagens Omkostninger med 250 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

Fire Dommere bemærker følgende:

De i Sagen omhandlede Henvendelser til Departementet for Told- og Forbrugsafgifter og til Finansministeriet maa i deres Helhed opfattes som Klager over Tjenestemænd i Toldvæsnet i Anledning af deres Behandling af Appellanten vedkommende Toldsager. De nævnte Myndigheders Svar paa Klagerne viser derhos, at disse ikke er taget til Følge.

Det fremgaar endvidere af Sagen, at Appellanten ikke er sat under Tiltale og at Erlæggelsen af et Beløb paa 60.000 Kr. som ulovlig Avance og af et Beløb paa 10.000 Kr. som Andel i Sagsomkostninger ikke er tilbudt eller vedtaget som Vilkaar for at undgaa Tiltale mod Appellanten.

Herefter finder disse Dommere, at Appellantens Paastand maa tages til Følge som hjemlet ved Loven af 2. Februar 1866, og at der vil være at give Dom som nedenfor anført, hvorved bemærkes, at der efter det foreliggende maa gaas ud fra, at der kun er indhentet Erklæringer i Anledning af Skrivelsen af 6. November 1937.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil disse Dommere tilpligte Indstævnte at betale til Appellanten med 500 Kr.

To Dommere bemærker følgende:

Efter det foreliggende maa der, som ogsaa af Flertallet anført, gaas ud fra, at Appellantens Paastand alene sigter til de Erklæringer, som af Departementet for Told- og Forbrugsafgifter er indhentet i Anledning af hans Skrivelse af 6. November 1937. Denne Skrivelse, som kun omhandler Forhold, der har fundet deres endelige Afgørelse saavel civilretligt som kriminelt under den foretagne Forundersøgelse, gaar efter sit Indhold ikke ud paa at tilvejebringe en Ændring af denne Afgørelse, hvad Appellanten ogsaa for Højesteret har erklæret ikke at være hans Hensigt, idet han hverken ønsker en Genoptagelse af Sagen eller nogen Tilbagebetaling eller overhovedet nogen Ændring af »et Vilkaar for Fritagelsen for Tiltale«. Skrivelsen findes derimod, ogsaa efter hele sit ubestemte Indhold med Føje af Tolddepartementet at være opfattet som en Klage over almindelige Mangler ved Toldvæsnets Forretningsgang, som ikke havde noget Appellanten eller den afsluttede Sag vedkommende Formaal, men maatte betragtes som imødekommet, naar der ad sædvanlig embedsmæssig Vej var fremskaffet de mulige Oplysninger, og Resultatet deraf som sket ved Departementets Skrivelse af 3. Juni 1938 var meddelt Appellanten. De til Formaal som de anførte indhentede Erklæringer findes Appellanten ikke i Henhold til den anførte Lov at have Adgang til, og Dommen vil derfor efter disse Dommers Mening være at stadfæste.

En Dommer er med Flertallet enig i, at Henvendelserne til Departementet for Told- og Forbrugsafgifter og til Finansministeriet indeholder en Klage over Tjenestemænd i Toldvæsnet i Anledning af deres Behandling af Appellanten vedkommende Sager, men finder, at det af Henvendelserne fremgaar, at deres Formaal har været at ansøge om en administrativ Lempelse af den stedfundne Afgørelse af Straffesagen.

Denne Dommer mener derfor, at Henvendelserne uanset den af Appellanten under Højesteretsagens Behandling indtagne Stilling maa sidestilles med de i Loven nævnte Ansøgninger om Eftergivelse eller Formildelse af tilkendte Straffe, og vil med denne Begrundelse stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Finansministeriet, bør foranledige, at der gives Appellanten, Grosserer Oscar Andreas Jensen, Afskrift eller Lejlighed til at tage Afskrift af de ovennævnte Erklæringer.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under en for Den ved kongelig Ordre af 2. December 1936 nedsatte Kommissionsdomstol indledet Forundersøgelse mod Firmaet Carl Nielsen & Co. ved dets Indehaver, Grosserer Oscar Andreas Jensen, og Prokurist Ludvig Julius Georg Steinmetz-Petersen angaaende Overtrædelse af Valutalovgivningen, forklarede i et den 19. April 1937 afholdt Retsmøde Sagsøgeren under denne Sag, Grosserer Oscar Andreas Jensen, bl. a., at han havde det økonomiske Ansvar for de begaaede Lovovertrædelser, og Prokurist Steinmetz-Petersen bl. a., at han havde det strafferetlige Ansvar for de Lovovertrædelser, der var begaaet i Firmaet. Prokurist Steinmetz-Petersen erklærede sig til Retsbogen skyldig i en Række Overtrædelser af Valutalovgivningen m. v., deriblandt af Bekendtgørelse Nr. 9 af 1. Februar 1932 § 1 ved uden lovlig Valuta-berigtigelse selv eller ved andre Firmaer — i Aarene 1933 og 1934 — at have ladet indklare her til Landet udenlandske Tarme for et Beløb af 423.134 Kr., idet saavel Købs- som Oprindelsesland eller i hvert Fald en af Delene var angivet urigtigt. Sagsøgeren tilbød derefter, hvis Tiltalen frafaldtes mod Prokurist Steinmetz-Petersen, paa Firmaets Vegne at betale som ulovlig oppebaaret Fortjeneste 60.000 Kr. samt 10.000 Kr. til delvis Dækning af Sagsomkostninger, og Prokurist Steinmetz-Petersen tilbød bl. a. under samme Forudsætning at betale en Bøde paa 25.000 Kr. til Statsskatten.

Disse Tilbud blev modtaget, og der rejstes ikke Tiltale i Sagen.

I Tiden derefter rettede Sagsøgeren dels personlig, dels repræsenteret af Højesteretssagfører Eivind Møller en Række Henvendelser til Justitsministeriet angaaende Behandlingen af Retssagen, under hvilken han havde været bistaaet af Højesteretssagfører, Dr. jur. Hartvig Jacobsen, der havde det Standpunkt, at han ikke personlig vilde forhandle om og fremkalde en billigst mulig Afgørelse af Sagen for Sagsøgeren og hans Firma for derpaa efter Forligets Indgaaelse at indgive Klagemaal til Justitsministeren.

Endvidere sendte Sagsøgeren under 24. Maj 1937 til Departementet for Told- og Forbrugsafgifter en ikke for Retten fremlagt Artikel i et herværende Dagblad, idet han i Skrivelsen udtalte at skulle »under Henviisning til de sidste Linier i Artiklen tillade mig at udbede mig en Udtalelse fra Departementet om, hvilke Instruktionsregler der fra Departementets Side tidligere har været givet vedkommende Toldembedsmænd med Hensyn til Afstemning af Valutaattester ved Indklarering af Tarme.«

Efter at Højesteretssagfører Eivind Møller var tiltraadt som Bistand for Sagsøgeren ogsaa i saa Henseende, tilskrev Departementet den 2. November 1937 Højesteretssagføreren, at der ikke havde været fastsat særlige Forskrifter med Hensyn til Afstemningen af Valutaattester lydende paa Tarme, men at Afstemningen af Firmaernes Angivelser i saadanne Attester foretoges i Overensstemmelse med de for Afstemning af Valutaattester gældende almindelige Bestemmelser i Toldbehandlingsreglementet, hvoraf Afskrift vedlagdes. De er saalydende:

»Kontrollen med Hensyn til Varernes Købs- og Oprindelsesland udøves ved Eftersyn af Varerne og disses Emballage samt de ved Toldbehandlingen fremlagte Dokumenter (Faktura m. v.). Saafremt der hos Toldopsynet opstaar Mistanke om, at Købs- eller Oprindelseslandet er et andet end det i Valuta-Attesten anførte, vil der være at afgive Indberetning om Sagen; Varerne tilbageholdes ikke, medmindre det med Sikkerhed kan afgøres, at det i Valutaattesten anførte Købs- eller Oprindelsesland er urigtigt. For visse Varer kræves der særlig Dokumentation o. lign. for Rigtigheden af den i Valuta-Attesten foretagne Angivelse af Oprindelsesland, jfr. Side 77—78.«

Højesteretssagfører Møller fremsendte derefter med Skrivelse af 6. November 1937 til Departementet 12 fra Sagsøgerens Firma modtagne Fakturaer, som han oplyste angav Købslandet som Oprindelsesland, og alle var lagt til Grund ved Indførslen, uagtet det ifølge hans Udtalelser i Skrivelsen af Fakturaerne fremgik, at Spørgsmaalet om Oprindelsesland i hvert Tilfælde maatte stille sig meget tvivlsomt. I Skrivelsen udtales videre:

»Firmaet hævder, at Tarme er en saa international Ting, at det er umuligt at fastslaa et egentligt Oprindelsesland. Firmaet har derfor maattet regne med, at Toldmyndighederne resp. Valutamyndighederne var af samme Opfattelse. Dette er blevet bestyrket ved, at Toldvæsenet aldrig har stillet Krav om nærmere Oplysninger med Hensyn til Oprindelseslandet, uanset at Indførsel finder Sted paa Fakturaer, som de vedlagte. Hvis Toldvæsenet blot en eneste Gang havde gjort sin Pligt, saaledes som denne er udtrykt i det mig tilstillede Uddrag af Told-

behandlingsreglementet, vilde Indehaveren af Firmaet kunne have undgaaet, at der senere af Anklagemyndigheden blev rejst Tiltale mod Firmaet.

Jeg udbeder mig derfor en nærmere Udtalelse om, hvorledes det har kunnet passere, at Indklarerer har fundet Sted paa Basis af Fakturaer som de fremsendte med Købsland som Oprindelsesland.«

Den 24. s. M. bad Departementet oplyst, hvor og hvornaar de paagældende Sendinger var indklareret, og Højesteretssagføreren fremsendte under 30. s. M. de paagældende Toldkvitteringer, af hvilke der dog manglede en.

Departementet meddelte derefter i Skrivelse af 3. Juni 1938, »at de modtagne Fakturaer og de senere fremsendte Toldkvitteringer samt de til disse Kvitteringer svarende Toldbilag har været forelagt de forskellige Toldopsyn, som har foretaget Toldekspeditionen, men at disse har oplyst, at de vanskeligt vil kunne udtale sig om de paagældende Klareringer, da disse er sket i 1935, og de efter saa lang Tids Forløb ingen Detailler kan erindre. Toldopsynet er derfor heller ikke i Stand til at udtale sig om, hvorvidt de ved Varernes Told- og Valutaberigtigelse fremlagte Bekræftelsesdokumenter i Forbindelse med Oplysninger, der iøvrigt maatte have foreligget, har givet Anledning til Tvivl med Hensyn til Rigtigheden af de i Valutaattesterne anførte Oprindelseslande.« Departementet bemærkede derhos, at det »da Angivelsen af Købs- og Oprindelseslandet i Valutaattesterne foretages af Firmaerne og under disses Ansvar efter Valutalovgivningen, og da Firmaet Carl Nielsen & Co.'s Prokurist ifølge en modtaget Udskrift af den under 2. December 1936 nedsatte Kommissionsdomstols Retsbog har erkendt i stort Omfang at have angivet Oprindelseslandet urigtigt, ikke vil kunne foretage videre i denne Sag.«

I Skrivelse af 27. Juni 1938 til Departementet udviklede Højesteretssagføreren, at den i Departementets Skrivelse indeholdte Henvisning til den til Kommissionsdomstolens Retsbog fremførte Erkendelse efter hans Opfattelse ikke kunne motivere en Undladelse af at beskæftige sig yderligere med Sagen, da netop denne Erkendelse og den deraf følgende Vedtagelse af Betaling af Konfiskationsværdi havde paaført Sagsøgeren et væsentligt Tab, hvorfor Retsbogen dannede det logiske Udgangspunkt for at rejse Spørgsmaalet om, hvorledes det har været muligt, at Toldvæsnet gennem 2—3 Aar har kunnet lade Varer indklare under Angivelse af Oprindelsesland, der ikke stemmede med de Toldvæsnet forelagte Fakturaer. Højesteretssagføreren udviklede videre, at Begrebet Oprindelsesland med Hensyn til Tarme indenfor den paagældende Branche hævdedes i sig selv at være en Meningsløshed, idet Oprindelseslandet ikke lader sig fastslaa i den internationale Tarmhandel, og fortsatte:

»Det ligger meget nær at ræsonnere saaledes:

Enten maa det antages, at Myndighederne, under Hensyn til Umuligheden af med Sikkerhed at opgive Oprindelsesland for Tarme, allerede tidligere rent faktisk har set bort herrfra, og saa burde der ikke være rejst Sag og ikke være Spørgsmaal om nogen Lovovertrædelse, eller ogsaa maa det erkendes, at Toldvæsenet paa det groveste har

forsømt sin Pligt. Hvis blot en eneste af de paagældende Sendinger var blevet standset, og Firmaets Prokurist og ansvarlige Indehaver derved var blevet gjort opmærksom paa Forholdet, vilde Sagen ikke have faaet Lov til at udvikle sig.

Der synes saaledes at maatte foreligge en ganske overordentlig grov Pligtforsømmelse fra Toldvæsenets Side. Jeg bemærker herved, at de paagældende Indklareringer ogsaa har fundet Sted i 1936, og min første Henvendelse til Departementet er sket i Efteraaret 1937, saaledes at det er utænkeligt, at de paagældende Toldfunktionærer ikke skulde kunne afgive nogen virkelig Forklaring.

Jeg skal derfor paany anmode om, at der maa blive foretaget en virkelig Undersøgelse, hvorhos jeg udbeder mig en Udtalelse om, hvorvidt Departementet vil være villig til en Forhandling om under de foreliggende Forhold at tilbagebetale en passende Del af det Beløb min Klient maatte erlægge, idet jeg i modsat Fald forbeholder mig at indbringe Sagen for Finansministeriet.«

I Besvarelse heraf meddelte Departementet i Skrivelse af 5. Juli 1938, at det ikke vilde kunne foretage videre i Sagen og iøvrigt ganske maatte henholde sig til Skrivelsen af 3. Juni 1938, og en Henvendelse af 20. September 1938 fra Højesteretssagføreren til Finansministeriet besvarede Departementet under 1. December 1938 paa tilsvarende Maade, hvorefter de fremsendte Fakturaer og Toldkvitteringer efter Anmodning tilbagesendes Højesteretssagføreren.

I Skrivelse af 19. Juli 1939 anmodede Højesteretssagfører Møller som Sagfører for Sagsøgeren Finansministeriet om i Medfør af Lov af 2. Februar 1866 at blive gjort bekendt med de i Anledning af hans Andragende af 20. September 1938 til Finansministeriet afgivne Erklæringer, og gentog i Skrivelse af 7. November 1939 denne Anmodning.

Departementet for Told- og Forbrugsafgifter besvarede i Skrivelse af 10. November 1939 Højesteretssagføreren Anmodning, som Departementet betegnede som gaaende ud paa under Henvisning til Lov af 2. Februar 1866 om Erklæringers Meddelelse til Ansøgere og Klagere »at faa tilstillet Genparten af de Erklæringer, der herfra er indhentet i Anledning af Deres som Sagfører for Grosserer Oscar Jensen, Firmaet Carl Nielsen & Co. hertil rettede Henvendelse af 6. November 1937 angaaende Toldvæsenets Kontrol med Hensyn til de af Firmaet ved Indklaring af Tarme fremlagte Valutaattester.« Efter en Gennemgang af Sagen i Overensstemmelse med det foran anførte, udtalte Departementet i Skrivelsen:

»Den omhandlede Lov hjemler den, der i en ham vedkommende Sag har indgivet Ansøgning til Embedsmænd eller Klage over disse, Adgang til, naar Ansøgningen ikke bevilges, eller Klagen ikke tages til Følge, at erholde Afskrift af den eller de i Sagen afgivne Erklæringer.

I nærværende Sag er Forholdet imidlertid det, at Deres Henvendelse af 6. November 1937, der medførte, at man herfra ad sædvanlig tjenstlig Vej indhentede Toldopsynets ovenfor omhandlede Udtalelser, var en Anmodning om en Undersøgelse af, hvorledes det havde kunnet passere, at Indklaringen havde fundet Sted paa Basis af de fra Firmaet fremsendte Fakturaer m. v. Departementet har som ovenfor nævnt under-

rettet Dem om de i den Anledning tilvejebragte Oplysninger og har forsaavidt efterkommet Anmodningen, men har ikke fundet Anledning til at iværksætte yderligere Undersøgelse.

En Sag, der rejses ved Klage til Departementet over saadanne Mangler ved Toldvæsenets Forretningsgang, det være sig i selve Toldbehandlingen eller ved Toldvæsenets Valutakontrol, der ikke vedrører bestemte Ekspeditioner, i hvilke den paagældende Klager er direkte interesseret, kan efter Departementets Formening ikke betragtes som Klageren saaledes vedkommende, at han skulde være berettiget til at forlange Afskrift af de i Sagen indhentede Erklæringer. Saafremt Deres Henvendelser betragtes som Klager over Embedsmænd angaaende disses Optræden i bestemte, Klageren vedrørende Ekspeditioner, kan der i saa Henseende kun være Tale om de Ekspeditioner, der omhandles under den i 1937 afgjorte Straffesag. De Synspunkter, der nu fremføres i Deres Henvendelser, hvorefter manglende Tilsyn fra Toldembedsmænds Side helt eller delvis skulde kunne diskulperer Klageren, burde have været fremført i sin Tid for Kommissionsdomstolen, forinden Sagen uden Tiltale og Dom afsluttedes, men saavel Firmaet som dets Forsvarer under Straffesagen ønskede den Gang Sagen afsluttet som sket uden yderligere Undersøgelser og ved Betaling af de ovenfor nævnte Bøde- og Konfiskationsbeløb m. v.

Naar der nu efter Straffesagens Afgørelse tales om manglende Tilsyn fra Toldvæsenets Side, idet man mener, at Toldopsynet ved større Paapasselighed kunde have grebet ind og standset Lovovertrædelserne, maa dette derfor i nogen Grad ses som et Forsøg paa at faa den afgjorte Straffesag taget op til fornyet Undersøgelse i Departementet for derigennem at faa tilbagebetalt en Del af de i Statskassen erlagte Beløb.

Departementet maa herefter holde for, at Deres Henvendelser ikke kan henregnes til de i Loven af 2. Februar 1866 omhandlede Ansøgninger til Embedsmænd eller Klager over disse, og Departementet maa følgelig henholde sig til de herfra gentagne Gange givne Meddelelser, om at der herfra ikke vil kunne foretages videre i denne Sag.«

I Skrivelse af 26. Februar 1940 gentog Landsretssagfører H. Kirkeskov, der nu var tiltraadt som Sagfører for Sagsøgeren, Anmodningen om, at Sagsøgeren blev gjort bekendt med de i Sagens Anledning indhentede Erklæringer, idet han pointerede, at Sagsøgeren havde fremsat Klagemaal over Toldvæsenets Pligtforsømmelse med Hensyn til Ekspeditioner for hans Firma, og at Toldvæsenet netop ud fra disse Betragtninger hævdedes at have paadraget sig »et Medansvar overfor« Sagsøgeren.

Da Departementet for Told- og Forbrugsafgifter i Skrivelse af 9. Marts 1940 gentog, at der ikke fra Departementet vilde kunne foretages videre i Sagen, har Sagsøgeren under denne ved Stævning af 20. Juli 1940 anlagte Sag paastaet Finansministeriet tilpligtet i Medfør af Lov af 2. Februar 1866 at foranledige, at der gives Sagsøgeren Afskrift af eller Lejlighed til at tage Afskrift af samtlige indhentede Erklæringer vedrørende de af Sagsøgeren til Finansministeriet og til Departementet for Told- og Forbrugsafgifter indgivne Klager over Toldvæsenets Embedsmænd ifølge den til Sagen bilagte Korrespondance.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at hans Skrivelse af 24. Maj 1937 og hans Sagførers Skrivelser af 6. November 1937 samt 27. Juni og 20. September 1938 maa ses som en Helhed og klart indeholder en Klage over Toldvæsnets Tjenestemænd, være sig de overordnede eller de underordnede, saaledes at Skrivelserne utvivlsomt omfattes af Loven af 2. Februar 1866. Denne Sag drejer sig kun om Adgangen til at blive bekendt med de herom afgivne Erklæringer, og det er uberettiget ved Formodninger om, hvortil Sagsøgeren kan bruge de Oplysninger, Erklæringerne vil give ham, at konstruere Skrivelserne om til Led i en Ansøgning om hel eller delvis Tilbagebetaling af den af Sagsøgeren i Henhold til hans Tilbud overfor Kommissionsdomstolen erlagte Konfiskationsværdi af de heromhandlede Varer. Men selv om dette var rigtigt, kunde de ikke derved bringes ind under Lovens Undtagelsesbestemmelser, der kun omfatter Fritagelse for Tiltale samt Eftergivelse eller Formildelse af tilkendte Straffe, da der ikke har været rejst Tiltale mod Sagsøgeren, der ikke blev straffet.

Sagsøgte har bemærket, at Sagsøgerens Skrivelse af 24. Maj 1937 udelukkende er en Anmodning om at blive gjort bekendt med nogle Instruktioner og derfor ikke omfattes af Loven af 2. Februar 1866. Angaaende Sagsøgerens Sagførers Skrivelse af 6. November 1937 har Sagsøgte henvist til Udviklingen i Departementets Skrivelse af 10. November 1939; Skrivelsen maa forstaas som en Forespørgsel om den af Toldvæsnets som Institution fulgte Forretningsgang og omfattes da ikke af Loven af 2. Februar 1866; men hvis den opfattes som en Klage over de af Toldvæsnets Tjenestemænd, som har ekspederet de af Sagsøgerens Varer, hvis Indførsel fandtes ulovlig under Kommissionsdomstolens Forundersøgelse, er den i Realiteten et Forsøg paa at skaffe en Motivering til en Ansøgning om Ændring af et Vilkaar for Fritagelse for Tiltale og maa da omfattes af Undtagelsesbestemmelsen i Loven af 2. Februar 1866. Skrivelserne af 27. Juni og 20. September 1938 indeholder kun Gentagelser og har ikke givet Anledning til Undersøgelser.

For Landsretten har Sagsøgeren afgivet Forklaring.

Sagsøgerens Skrivelse af 24. Maj 1937 ses i sig selv, som af Sagsøgte anført, kun at indeholde en Anmodning om at blive bekendt med de af Departementet for Told- og Forbrugsafgifter givne Instruktioner og omfattes derfor ikke af Loven af 2. Februar 1866. Højesteretssagfører Møllers Skrivelse af 6. November 1937 slutter vel efter sin Ordlyd med en Anmodning om en Udtalelse om, hvorledes Indklareringen af de paagældende Varer har kunnet finde Sted; men da det deri forud er udtalt, at Toldvæsnets ikke en eneste Gang har gjort sin Pligt ved Indklareringen med særligt Hensyn til de paa 12 vedlagte Fakturaer anførte Varer, findes Skrivelsen som Helhed at maatte anses for at være en Klage over de paagældende Tjenestemænd i Toldvæsnets, hvorved ogsaa bemærkes, at Departementet efter Skrivelsens Modtagelse indhentede nærmere Oplysninger til Oplysning om disse. Det fremgaar imidlertid af selve Skrivelserne, at dens Fremkomst er foranlediget ved, at der af Anklagemyndigheden blev rejst Tiltale mod Sagsøgerens Firma, et Forhold, som klart betones i Højesteretssagførerens Skrivelse

af 27. Juni 1938, hvori Sagsøgerens Betaling af de ulovligt indførte Varers Konfiskationsværdi erklæres at danne »det logiske Udgangspunkt« for Henvendelsen. Da Skrivelsen derfor maa siges i Realiteten at være en delvis Ansøgning om Ændring af et Vilkaar for Fritagelse for Tiltale, findes den at være omfattet af Undtagelsesbestemmelsen i Loven af 2. Februar 1866. Det samme gælder Skrivelserne af 27. Juni og 20. September 1938.

Herefter vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale som nedenfor anført.

M a n d a g d e n 8. S e p t e m b e r .

Nr. 204/1941.

N N

p a a k æ r e r

Københavns Byrets Kendelse af 24. August 1941 angaaende Forvaring i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

Den paakærede Kendelse der er afsagt af Byrettens 8. Afdeling er saalydende:

Da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N. N. foreligger, og da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til dennes Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation

e r a g t e s :

Forvaringen af N N opretholdes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

b e s t e m m e s :

Byrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Lignende Kendelser afsagt i et Antal ensartede Tilfælde.

Nr. 222/1941.

N N

p a a k æ r e r

Københavns Byrets Kendelse af 24. August 1941 angaaende Forvaring i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

Den paakærede Kendelse der er afsagt af Byrettens 8. Afdeling er saalydende:

Under nærværende Sag har N N protesteret mod, at Forvaringen af ham opretholdes, idet han har hævdet, d e l s at Loven er statsretlig ugyldig, idet der ikke har været givet de tre kommunistiske Rigsdagsmænd — uanset om der var sendt dem fornøden Indkaldelse — Lejlighed til at medvirke ved Lovens Tilblivelse og Vedtagelse, d e l s at Loven er stridende mod Grundlovens § 78, d e l s endelig at Betingelsen efter Lovens § 2, 2. Stk., in fine ikke foreligger for at Retten kan beslutte, at Forvaringen af ham skal opretholdes.

Da den i nærværende Sag omhandlede Lov efter det for Retten oplyste, er behandlet og vedtaget paa under de foreliggende ekstraordinære Forhold og under behørig Hensyntagen til Nødretsgrundsætningen fuld forsvarlig og grundlovsmæssig Maade, da Grundlovens § 78 ikke er til Hinder for under de nuværende anormale Forhold, at Lovgivningsmagten naar det er tvingende nødvendigt af Hensyn til Statens Sikkerhed og dens Forhold til fremmede Magter, fastsætter særlige Regler vedrørende en i Grundloven hverken direkte eller indirekte omtalt eller forudset særlig Art af Frihedsberøvelse, da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N N foreligger, da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til N N's Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation

e r a g t e s:

Forvaringen af N N opretholdes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Idet det kan tiltrædes, at de af N N rejste Indsigelser mod Gyldigheden af Lov Nr. 349 af 22. August 1941 er fundet at mangle Føje, og idet de i Lovens § 2, 2. Stk., ommeldte Betingelser for at ophæve den iværksatte Forvaring ikke er tilstede,

b e s t e m m e s:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Nr. 261/1941.

N N

p a a k æ r e r

Københavns Byrets Kendelser af 26. August og 4. September 1941 angaaende Forvaring i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

De paakærede Kendelser er afsagt af Byrettens 8. Afdeling.

Kendelsen af 26. August er saalydende:

Da det er ubestridt, at Rigsdagens Møder for Tiden er udsatte paa ubestemt Tid, da Forbudet i Grundlovens § 56, 1. Pkt., mod at ingen Rigsdagsmand saalænge Rigsdagen er samlet kan tiltales eller underkastets Fængsling af nogen Art, uden Samtykke af det Ting, hvortil han hører, maa forstaaes som ikke omfattende et Tilfælde som nærværende, da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af N N foreligger, og da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til dennes Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation

b e s t e m m e s :

Den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand om, at N N forvares indtil Rigsdagen paany samles til Genoptagelse af de paa ubestemt Tid udsatte Rigsdagsmøder tages til Følge.

Kendelsen af 4. September er saalydende:

Da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N N foreligger, og da Folketinget den 3. September 1941 har givet sit Samtykke til Forvaringen, samt da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til dennes Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation

e r a g t e s :

Forvaringen af N N opretholdes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

De paakærede Kendelser er afsagt af Københavns Byret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Af den sidstnævnte Kendelse fremgaar, at Folketingets Samtykke i Medfør af Grundlovens § 56 er indhentet.

Herefter foreligger til Afgørelse kun Spørgsmaalet om, hvorvidt de i § 2, 2. Stk., i Lov Nr. 349 af 22. August 1941 ommeldte Betingelser for at ophæve den iværksatte Forvaring er tilstede.

Da dette ikke findes at være Tilfældet

b e s t e m m e s :

Forvaringen af N N opretholdes.

Mandag den 15. September.

Nr. 200/1941.

Anklagemyndigheden

mod

Aage Arnold Mortensen.

Vestre Landsrets Kendelse af 10. Juni 1941: Ved Dom afsagt 19. Maj 1941 af Retten for Straffesager i Aalborg Købstad m. v. blev Aage Arnold Mortensen og Ole Christian Hansen idømt Straf af Hæfte hver især i 30 Dage efter Straffelovens § 291, Stk. 1, og efter Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, jfr. Politibekendtgørelse af 4. Juni 1940. Ved Ankemeddelelse af 26. Maj 1941 blev Dommen for begge de Tiltaltes Vedkommende af Anklagemyndigheden paaanket til Skærpelse. Medens Ankemeddelelsen blev forkyndt for Tiltalte Ole Christian Hansen den 30. Maj s. A. indenfor Ankefristen, blev den først forkyndt for Tiltalte Aage Arnold Mortensen den 4. Juni s. A., altsaa 2 Dage efter Ankefristens Udløb. Anklagemyndigheden har derefter begæret Anken overfor sidstnævnte fremmet uanset Ankefristens Overskridelse.

Det er oplyst, at der ved Ankemeddelelsens Fremsendelse fra Statsadvokaturen i Aalborg til Politimesteren i Aalborg til Foranstaltning af Forkyndelse kun medfulgte een Genpart, og at Stævningsmanden derefter har overset, at Ankemeddelelsen omfattede to Tiltalte, saaledes at Forkyndelse for Aage Arnold Mortensen først blev foretaget, efter at Ankemeddelelsen den 4. Juni s. A. var modtaget tilbage fra Politimesteren.

Da det efter det foreliggende ikke skønnes undskyldeligt, at Anke-meddelelsen ikke rettidig er forkyndt for Tiltalte Aage Arnold Mortensen,

bestemmes:

Forsaavidt angaar Tiltalte Aage Arnold Mortensen, afvises Ankebegæringen.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Anklagemyndigheden.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Mandag den 29. September.

Nr. 121/1941. Pens. Branddirektør **L. Eriksen Noer** (Selv)

mod

Landsretssagfører **Hans Richardt Brøcker.**

(Ærefornærmelser).

Vestre Landsrets Dom af 5. Maj 1941 (III Afd.): Sagsøgte, Landsretssagfører Hans Richardt Brøcker, bør for Tiltale af Sagsøgeren, pens. Branddirektør L. Eriksen Noer, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 50 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter at der var opstaaet Uenighed om et Pengemellemværende mellem Sagsøgte, Landsretssagfører Brøcker, Skive, og Revisor Viggo E. Noer, der var ansat hos Sagsøgte, fratraadte Revisor Noer den 16. Februar 1939 sin Stilling, hvorpaa Sagsøgte, der mente at have ca. 4000 Kr. til Gode hos Revisor Noer, foretog Arrest for Kravet og forfulgte Arresten ved nærværende Ret, ved hvis Dom af 13. Marts 1940 Revisor Noer blev tilpligtet at betale Sagsøgte 4141 Kr. 52 Øre tilligemed et Rentebeløb. Denne Sag er nu under Anke til Højesteret. Endvidere anlagde Sagsøgte ved Retten for Skive Købstad m. v. Sag mod Revisor Noer i Anledning af forskellige andre Mellemværender, og sidstnævnte Sag, der blev anket til Landsretten, fik sin endelige Afgørelse ved Landsrettens Dom af 11. Juli 1940, ved hvilken Revisor Noer dømtes til at betale Sagsøgte et Beløb af 818 Kr. 75 Øre tilligemed nærmere angivne Renter. For dette Beløb lod Sagsøgte foretage Udlæg hos Revisor Noer, men dennes Bo blev derpaa taget under Konkursbehandling efter Begæring af Sagsøgeren, pens. Branddirektør L. Eriksen Noer, Skive, som er Fader til Revisor Noer. I et Skifteretsmøde, der afholdtes til Prøvelse af de i Revisor Noers Konkursbo anmeldte Fordringer, dikterede Sagsøgte med Henblik paa et af Sagsøgeren rejst Krav til Skifteprotokollen, at han protesterede mod Kravets Anerkendelse, idet han — som det hedder i Protokollatet — »henviser til

— — — at det ikke drejer sig om Laan eller Udlæg, men om Subsidier i Familieforhold — — — Hvad specielt Udgifterne til Retssager angaar, er disse ført af Noer senior for egen Regning ogsaa i de Tilfælde, hvor de er ført i Noer juniors Navn. Komparenten reserverer sig Erstatning hos Noer senior i Anledning af, at denne ved at trække de paagældende Processer ud har gjort Komparentens ved Arrest sikrede Krav mindre værd.«

Da nu Sagsøgeren finder, at disse Udtalelser er ærefornærende for ham, har han under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at de kendes ubeføjede, og at Sagsøgte idømmes Straf eller Bøde efter Straffelovens §§ 267 og 268 samt tilpligtes at yde Sagsøgeren Erstatning efter Rettens Skøn indtil et Beløb af 2000 Kr. og at betale et passende Beløb til Domsslutningens Kundgørelse efter Straffelovens § 273, 2. Stk.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at der i det fornævnte Protokollat ligger en Sigtelse mod ham for, at han paa uhæderlig Vis har søgt i Konkursboet at opnaa en Betaling, der ikke tilkom ham, og at det ligeledes maa opfattes som en ærefornærende Sigtelse, naar det i Protokollatet siges, at Sagsøgeren har trukket de paagældende Processer ud.

De paagældende Udtalelser kan alene opfattes som en Tilkendegivelse af, at Sagsøgte i Modsætning til Sagsøgeren mener, at det af Sagsøgeren anmeldte Krav efter dets Beskaffenhed ikke kan forlanges betalt af Boet, og at Processerne ikke er fremmede tilstrækkelig hurtigt, men da der ikke heri findes at ligge nogen Beskyldning mod Sagsøgeren for at have gjort sig skyldig i Forhold, der er egnet til at nedsætte ham i hans Medborgeres Agtelse, vil Sagsøgte være at frifinde for Sagsøgerens Krav under denne Sag.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at betale til Sagsøgte med 50 Kr.

•
=====

Fredag den 3. Oktober.

Nr. 326/1941.

N N

p a a k æ r e r

Københavns Byrets Kendelse af 12. September 1941 angaaende Forvaring i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Byrettens 8. Afdeling, er saalydende:

Da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N N foreligger, og da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til dennes Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation

er agtes:

Forvaringen af N N opretholdes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byret.
I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Det bemærkes, at Forvaringen af N N i Henhold til Justitsministerens Bestemmelse af 18. September 1941 er ophørt den nævnte Dag.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Byrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Mandag den 6. Oktober.

Nr. 33/1941.

Rigsadvokaten

mod

Ferdinand Laurits Folkersen (Holten-Bechtolsheim),

der tiltales for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 § 5, jfr. Lov Nr. 415 af 5. August 1940.

Københavns Byrets Dom af 14. Oktober 1940 (1. Afd.):
Tiltalte, Detailhandler Ferdinand Laurits Folkersen, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 75 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage. Tiltalte bør til det Offentlige betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 23. December 1940 (VII Afd.):
Ferdinand Laurits Folkersen bør for Tiltale af Anklagemyndigheden i denne Sag fri at være. Det Offentlige betaler Sagens Omkostninger. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det fremgaar af det i Sagen oplyste, derunder Mælkekommissionens Betænkning, at Formaalet med Bestemmelserne i Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 § 5 ikke blot har været af sundhedsmæssig Art, men at man ogsaa af almindelige handelsmæssige — konkurrenceregulerende — Grunde har villet

trække bestemte Grænser for de paagældende Næringsdrivendes Handelsberettigelse. Det kan derfor ikke berettigede Tiltalte til at forhandle andre Produkter end de i § 5 omhandlede, at han opbevarer og sælger dem under en saadan Adskillelse fra de af ham forhandlede Mælkeprodukter, at Sundhedsvedtægtens Krav i saa Henseende opfyldes, og den Omstændighed, at Tiltaltes Butik, fra hvilken han driver sin Forretning som en økonomisk Enhed, paa den i Byretsdommen omtalte Maade er delt i to Afdelinger kan ikke bevirke, at Varerne anses som solgte fra forskellige Udsalgssteder.

Herefter tiltrædes det, at Tiltalte ved Byrettens Dom er anset efter de der nævnte Lovbestemmelser, og denne Dom vil saaledes kunne stadfæstes, dog at Bøden findes at burde ned sættes til 20 Kr. med en Forvandlingsstraf af Hæfte i 2 Dage.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes efter Omstændighederne at burde udredes af det Offentlige.

Tre Dommere bemærker følgende:

Udover hvad der er anført i Byrettens Dom om den Maade, hvorpaa Tiltaltes Næringsvirksomhed drives, fremgaar det af Sagens Oplysninger, at det Lokale, hvorfra Handlen med Mælk og Fløde foregaar, holdes aabent hver Dag i Ugen, og at der til Kolonialforretningen ogsaa for Personalet kun er Adgang fra Gaden. Efter det saaledes foreliggende er Tiltaltes Virksomhed med Salg af Mælk og Fløde saaledes adskilt fra hans øvrige Virksomhed, at det findes betænkeligt at anse Tiltalte for skyldig i Overtrædelse af Bekendtgørelsens § 5.

Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Landsrettens Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bøden fastsættes til 20 Kr. og Forvandlingsstraffen til Hæfte i 2 Dage.

Sagens Omkostninger for Landsretten og for Højesteret, derunder i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Holten-Bechtolsheim 120 Kr. udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 1. Oktober 1940 er Detailhandler Ferdinand Laurits Folkersen sat under Tiltale for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 § 5, jfr. Lov Nr. 415 af 5. August 1940, i Anledning af, at han efter den 1. September 1940 i sin Forretning, Sallingvej Nr. 18, fortsat sælger Mælk og Fløde, uagtet han derfra tillige forhandler Kolonialvarer.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Tiltaltes Forretningslokale i Ejendommen, Sallingvej Nr. 18, ved en Bræddevæg med Glasruder

foroven er delt i to Afdelinger, og at der i den ene Afdeling forhandles Mælk og Fløde, medens der i den anden Afdeling forhandles Kolonialvarer. Der er direkte Adgang fra Gaden til hver af Afdelingerne. I Skillevæggen findes en Dør, der holdes aflaaet.

Da de to Afdelinger maa anses som eet Udsalgssted, jfr. Lov Nr. 138 af 28. April 1931 § 26, 1. Stk., og da Tiltalte saaledes fra samme Udsalgssted foruden Mælk og Fløde har forhandlet andre Varer end de i Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 § 5, 1. Stk., nævnte, vil han være at anse efter Lov Nr. 415 af 5. August 1940 § 2 med en Statskassen tilfaldende Bøde af 75 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage.

Landsrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 14. Oktober 1940 af Københavns Byrets 1. Afdeling, er af Tiltalte, Ferdinand Laurits Folkersen, paaanket til Frifindelse, medens Anklagemyndigheden har paaستاet Skærpelse af den idømte Straf.

Tiltalte har for Landsretten oplyst, at han i sin Afdeling for Mælk — Udsalg fra »Trifolium« — sælger alle Mælkesorter, at han holder almindelige Priser, og at hans Omsætning i 1940 for Mælk, Smør og Fløde har været ca. 20.000 Kr., hvilket er dobbelt saa meget som hans Omsætning af Kolonialvarer.

Tiltalte har dernæst for Landsretten bl. a. gjort gældende, at Indretningen af Tiltaltes Mælkeudsalg opfylder Kravene i Sundhedsvedtægten, at der i Mælkekommissionens Betænkning ikke findes Antydning af, at man har villet gøre Indgreb overfor Butikker af den Art, som Tiltalte driver (»Dobbeltbutik«), at § 5 i Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 er ganske enslydende med det af Kommissionen fremsatte Lovforslag, og at man heller ikke under Rigsdagsforhandlingerne forud for Vedtagelsen af Loven af 5. August 1940 har omtalt de hidtil lovligt drevne Dobbeltbutikker, samt at man derfor maa gaa ud fra, at det ikke har været tilsigtet med Bekendtgørelsens § 5 at ramme saadanne, der som Tiltaltes drives hygiejnisk og økonomisk forsvarligt.

Idet bemærkes, at den Omstændighed, at de to Afdelinger af Tiltaltes Butik maa betragtes som eet Udsalgssted i Næringslovens Forstand, ikke kan være afgørende for denne Sag, maa Retten finde det betænkeligt at statuere, at Tiltaltes Mælkeudsalg rammes af Forbudet i den nævnte Bekendtgørelsens § 5. Tiltalte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil være at paalægge det Offentlige.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar.

Færdig fra Trykkeriet den 22. Oktober 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 15

Mandag den 6. Oktober.

Nr. 47/1941.

Rigsadvokaten

mod

Thorkild Willy Kunst Wissing (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af § 2 i Lov Nr. 415 af 5. August 1940.

Københavns Byrets Dom af 14. Oktober 1940 (1. Afd.): Tiltalte, Grosserer Thorkild Willy Kunst Wissing, bør inden 14 Dage efter denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 75 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage. Tiltalte bør til det Offentlige betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 9. December 1940 (VII Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af Tiltalte Thorkild Willy Kunst Wissing. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage fra denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

For Højesteret har Tiltalte særlig fremhævet, at Rigsdagens Vedtagelse af Loven af 5. August 1940 har været knyttet til forskellige Forudsætninger med Hensyn til det, der skulde opnaas ved den ved Bekendtgørelsens § 5 truine Ordning, og til den Maade, hvorpaa dette skete, navnlig Udredelse af en Billigheds-erstatning til de derved ramte Virksomheder, og at der, da disse Forudsætninger ikke blev opfyldt, foreligger en Overskridelse af den Ministeren givne Bemyndigelse. De i saa Henseende foreliggende Oplysninger findes imidlertid dels at være ret usikre, dels i hvert Fald ikke at være af en saadan Karakter, at der paa dette Grundlag vil kunne rejses Indvending mod de givne Reglers Gyldighed.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:
Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 1. Oktober 1940 er Gros-serer Thorkild Willy Kunst Wissing sat under Tiltale for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 § 5, jfr. Lov Nr. 415 af 5. August 1940 i Anledning af, at han efter den 1. September 1940 i sin Forretning »Røde Mølle«, Nørrebrogade Nr. 168, fortsat sælger Mælk og Fløde, uagtet han derfra tillige forhandler Kaffe, The, Cacao, Konserves m. v., og uagtet Forretningen ikke er aaben alle Ugens Dage.

Tiltalte har erkendt, at han ogsaa efter den 1. September 1940 fra sin nævnte Forretning sammen med Mælk og Fløde har forhandlet de øvrige i Anklageskriftet nævnte Varer, og at Forretningen ikke er holdt aaben alle Ugens Dage.

Tiltalte har imidlertid gjort gældende, at Loven af 5. August 1940 er grundlovsstridig, idet Lovgivningsmagten efter Grundlovens § 2 ikke gyldigt har kunnet bemyndige Ministeren for Handel, Industri og Sø-fart til administrativt at fastsætte Bestemmelser for Mælkehandlen, hvorved en Række Næringsdrivende mister deres Erhverv.

Da der ikke kan gives Tiltalte Medhold i, at nævnte Lov skulde være stridende mod Grundloven, og da Ministeren for Handel, Industri og Søfart herefter har haft fornøden Bemyndigelse til at træffe de Bestemmelser, der indeholdes i Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940, vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 415 af 5. August 1940 § 2 med en Statskassen tilfaldende Bøde af 75 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 14. Oktober 1940 af Københavns Byrets 1. Afdeling (Sag Nr. 8817/1940) og paaanket af Tiltalte, Thorkiid Willy Kunst Wissing, til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skær-pelse af den Tiltalte idømte Straf.

I Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Tiltalte har selv sørget for sit Forsvar for Landsretten.

Nr. 48/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Peter Ernst Hansen (Gamborg),

der tiltales for Overtrædelse af § 2 i Lov Nr. 415 af 5. August 1940.

Københavns Byrets Dom af 14. Oktober 1940 (1. Afd.):
Tiltalte, Detailhandler Jens Peter Ernst Hansen, bør inden 14 Dage efter

denne Doms Afsigelse til Statskassen bøde 75 Kr. Forvandlingstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage. Tiltalte bør til det Offentlige betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 9. December 1940 (VII Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af Tiltalte Jens Peter Ernst Hansen. Den idømte Bøde at udrede inden 3 Dage fra denne Doms Forkyndelse, og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

er enslydende med Dommen i foregaaende Sag.

Præmisserne til Byrettens Dom er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 1. Oktober 1940 er Detailhandler Jens Peter Ernst Hansen sat under Tiltale for Overtrædelse af Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940 § 5, jfr. Lov Nr. 415 af 5. August 1940, i Anledning af, at han efter den 1. September 1940 i sin Forretning, Frederikssundsvej Nr. 56, fortsat sælger Mælk og Fløde, uagtet han derfra tillige forhandler Kolonialvarer, og uagtet Forretningen ikke er aaben alle Ugens Dage.

Tiltalte har erklæret, at han ogsaa efter den 1. September 1940 fra sin nævnte Forretning sammen med Mælk og Fløde har forhandlet Kolonialvarer, og at Forretningen ikke er holdt aaben alle Ugens Dage.

Tiltalte har imidlertid gjort gældende, at Loven af 5. August 1940 er grundlovsstridig, idet Lovgivningsmagten efter Grundlovens § 2 ikke gyldigt har kunnet bemyndige Ministeren for Handel, Industri og Søfart til administrativt at fastsætte Bestemmelser for Mælkehandlen, hvorved en Række Næringsdrivende mister deres Erhverv.

Da der ikke kan gives Tiltalte Medhold i, at nævnte Lov skulde være stridende mod Grundloven, og da Ministeren for Handel, Industri og Søfart herefter har haft fornøden Bemyndigelse til at træffe de Bestemmelser, der indeholdes i Bekendtgørelse Nr. 443 af 19. August 1940, vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 415 af 5. August 1940 § 2 med en Statskassen tilfaldende Bøde af 75 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 7 Dage.

Præmisserne til Landsrettens Dom er enslydende med Præmisserne til Landsretsdommen i den foregaaende Sag.

Nr. 325/1941.   Fru **Inger Madsen** (Stein)

mod

Veksellererfirmaet **A. Vollmond & Co.**
(Landsretssagf. K. S. Oppenheim).

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret truffne Bestemmelse, hvorefter det er paalagt Sagsøgeren, Veksellererfirmaet A. Vollmond & Co., der har hævet Sagen, at udrede 300 Kr. i Sagsomkostninger til Sagsøgte, Fru Inger Madsen, er paakæret til Højesteret af sidstnævnte med Paastand om, at det fremsatte Omkostningsbeløb forhøjes efter Rettens Skøn.

Indkærede har paastaaet Landsrettens Bestemmelse stadfæstet.

I Sagsomkostninger for Landsretten findes Indkærede at burde betale Kærende 500 Kr., hvorhos Indkærede vil have at betale Kærende i Kæremaalsomkostninger for Højesteret 80 Kr.

Thi bestemmes:

I Sagsomkostninger for Landsretten og i Kæremaalsomkostninger for Højesteret betaler Indkærede, Veksellererfirmaet A. Vollmond & Co., til Kærende, Fru Inger Madsen, 500 Kr. og 80 Kr. inden 15 Dage efter denne Kendelses Forkyndelse.

Onsdag den 8. Oktober.

Nr. 18/1941.   **Københavns Magistrats 3. Afdeling** (Trolle)

mod

Dragør Kommunalbestyrelse (Henriques).

(Refusion af Forsørgelsesudgifter).

Østre Landsrets Dom af 27. November 1940 (III Afd.): De Sagsøgte, Dragør Kommunalbestyrelse, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Københavns Magistrats 3. Afdeling, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til de Sagsøgte med 350 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold

til dens Grunde samt at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere finder, at Forsorgslovens § 298 maa forstaaes saaledes, at Reglen i Stk. 3 efter Omstændighederne vil kunne være anvendelig paa Kommnehjælp, selv om denne ikke er ydet under Betegnelse af Rejsenhjælp, og at Socialministeriet ved i det i Sagen omhandlede Tilfælde at have bragt den nævnte Regel til Anvendelse, ikke er gaaet udenfor Lovens Rammer eller Forudsætninger. Herefter finder disse Dommere, at Socialministeriets Afgørelse i Henhold til Lovens § 52, Stk. 3, ikke kan tilsidesættes af Domstolene, og voterer som Følge heraf for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Magistrats 3. Afdeling, til Indstævnte, Dragør Kommunalbestyrelse, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 6. September 1936 flyttede Mekaniker Ivan Pouli Edvard Berg, der da var bosat i Dragør Kommune, hvor han modtog offentlig Hjælp til sit og sin Families Underhold, fra denne Kommune til København, hvor han siden har haft Bopæl. Efter Tilflytningen til Københavns Kommune blev der af denne Kommunes Forsørgelsesvæsen ydet Familien offentlig Hjælp, hvilken Hjælp indtil Udgangen af Finansaaret 1939/40 har udgjort 7374 Kr. 04 Øre. Umiddelbart forud for Familiens Flytning fra Dragør var der imidlertid af det derværende sociale Udvalg ydet den offentlig Hjælp ved en den 4. September stedfunden Udbetaling paa 30 Kr., og da Københavns Kommune maatte anse denne Hjælp som en i Strid med Forsorgslovens § 298 ydet Rejsenhjælp, anmodede Københavns Magistrat i Begyndelsen af Aaret 1937 Sjællands Stiftamt om i Henhold til Forsorgslovens § 298, Stk. 3, at paalægge Dragør Kommune at yde fuld Refusion af den Mekaniker Berg fra den 9. September 1936 i København ydede Understøttelse. Saaledes foranlediget resolverede Stiftamtet i Skrivelse af 24. Juni 1937 bl. a., at denne Begæring ikke kunde tages til Følge, idet Amtet »efter det oplyste maa nære Betænkelighed ved at betragte den den paagældende den 4. September 1936 af Det sociale Udvalg i Dragør Kommune ydede Hjælp til Underhold som ulovlig Flyttehjælp.« Denne Afgørelse indankede Magistraten for Socialministeriet, og i Skrivelse af 24. September 1937 udtalte Socialministeriet derefter, at man maatte holde for, »at Udvalget, da det var vidende om, at paagældende ønskede at flytte til København, har

været pligtigt at sikre sig, at den ham udbetalte Hjælp ikke blev anvendt til Flytning, og at man, da Udvalget ikke har sikret sig dette, med Københavns Magistrat er enigt i, at det maa paahvile Dragør Kommune i Medfør af Forsorgslovens § 298, Stk. 3, at yde fuld Refusion af og selv endeligt at bære de med paagældendes Forsørgelse i Københavns Kommune forbundne Udgifter, indtil det omhandlede Trangstilfældes Ophør.«

Da Dragør Kommunalbestyrelse har vægret sig ved at efterkomme denne Afgørelse, har Københavns Magistrats 3. Afdeling under nærværende Sag paastaaet Kommunalbestyrelsen dømt til Betaling af det ovennævnte Beløb paa 7374 Kr. 04 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. aarligt fra Sagens Anlæg, den 1. Juli 1940, til Betaling sker.

Kommunalbestyrelsen har paastaaet sig frifundet.

Under Sagens Gang er der for Landsretten afgivet Forklaring af Kommunalbestyrelsens Formand, Fuldmægtig, cand. jur. Helger Greisen, som den der foretog den foran nævnte Udbetaling pr. 4. September 1936, og af den understøttede Mekaniker Berg.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at Mekaniker Berg, der er gift og har 4 Børn, blev arbejdsløs i Foraaret 1931 og siden da saa godt som uafbrudt har været uden Arbejde. Den 1. August 1931 flyttede han, som indtil da havde boet ved Gl. Køgevej, og som paa daværende Tidspunkt endnu ikke havde søgt offentlig Hjælp, til Hvidovre Kommune; umiddelbart efter sin Flytning til denne Kommune søgte og fik han imidlertid saadan Hjælp, og bortset fra enkelte Dage, hvor han har haft tilfældigt Arbejde, har han siden da ikke været i Stand til selv at forsørge sig og sin Familie. Den 15. Januar 1936 flyttede Berg med sin Familie til Dragør Kommune, og da han forinden Fraflytningen producerede Bevis for, at der var tilsagt ham Arbejde her, fik han af Hvidovre Kommune udbetalt en Flyttehjælp paa 20 Kr. samt et Beløb paa 62 Kr. til Forudbetaling paa Husleje. Midt i Februar maatte Berg imidlertid, da det lovede Arbejde svigtede, søge Understøttelse i Dragør Kommune, hvor der herefter i Tiden fra den 14. Februar til den 22. Maj 1936 ydedes ham Ugehjælp til Underhold, samt Hjælp til Beklædning og Husleje. Ved Skrivelse af 20. Marts 1936 indgik samtidig Det sociale Udvalg i Hvidovre paa at refundere den en Opholdskommune paahvilende Andel af Udgifterne ved den paagældendes Forsørgelse fra den 14. Februar 1936, indtil Trangstilfældet ophørte. I Slutningen af Maj 1936 blev der stillet Berg i Udsigt, at han, der tidligere skal have arbejdet ogsaa som Dykker, nu kunde faa saadant Arbejde paany, og Det sociale Udvalg i Dragør Kommune indgik da paa som Laan at udbetale ham et Beløb paa 300 Kr. til den kontante Udbetaling paa en Dykkerudrustning til en samlet Pris af 2100 Kr. for derved at skaffe ham et Erhverv. Beløbet blev udbetalt den 26. Maj 1936. Det blev imidlertid ikke til noget med Dykkerarbejdet — efter hvad Berg har forklaret, fordi han ikke kunde taale det — og Berg solgte derfor Dykkerudrustningen og slog sig igennem med det herved indvundne Beløb, indtil han den 4. September saa sig nødsaget til atter at henvende sig til Det sociale Udvalg i Dragør.

Der er nu Enighed mellem Parterne om, at Berg ved sin Henvendelse til Det sociale Udvalg anmodede om Hjælp til Flytning til København, og det bestrides forsaavidt ikke af Københavns Magistrat, at en saadan Hjælp blev nægtet ham. Magistraten gør derimod gældende, at det under de givne Forhold var uforsvarligt overhovedet at udbetale Berg kontante Beløb, idet man herved afskar sig fra paa nogen Maade at kontrollere, hvorledes Hjælpen blev anvendt, og navnlig afskar sig fra at forhindre, at Hjælpen, trods Paalæg om alene at benytte den til Familiens Underhold, dog blev anvendt til den planlagte Flytning. Efter Magistratens Formening burde Hjælpen være anvist i Naturalier, og naar Det sociale Udvalg i Dragør har undladt dette og derved ogsaa har undladt at sikre sig, at Hjælpen ikke blev anvendt i Strid med Forsorgslovens § 298, maa Magistraten anse Udvalget og derigennem Kommunen ansvarlig efter de nærmere Regler herom i denne Lovbestemmelse. Iøvrigt er det Magistratens Standpunkt, at Domstolene savner Kompetence til at ændre eller tilsidesætte den af Socialministeriet i den foran citerede Skrivelse af 24. September 1937 truffne Afgørelse.

Til det saaledes anførte skal bemærkes, at der efter de af Fuldmægtig Greisen og Mekaniker Berg her for Retten afgivne Forklaringer maa gaas ud fra, at Berg, da han blev klar over, at der ikke kunde ydes ham Rejsehjælp og ej heller vilde blive ydet ham saadan Hjælp, frafaldt sin Begæring herom og lod, som om han var blevet overbevist om, at der ingen Grund var for ham og Familien til at flytte fra Dragør. Efter Indholdet og Forløbet af den fortsatte Samtale mellem Fuldmægtig Greisen og Berg, saaledes som denne under Forklaringerne her for Retten er gengivet, maa der videre gaas ud fra, at Fuldmægtig Greisen havde fuld Føje til at regne med, at Planerne om Flytningen til København var opgivet; endelig maa der efter det foreliggende gaas ud fra, at Berg paa det paagældende Tidspunkt befandt sig i en saadan Situation, at øjeblikkelig Hjælp var paakrævet. Naar hertil kommer, at det udbetalte Beløb, 30 Kr., ikke kan siges at overstige, hvad der med Rimelighed kunde forventes at ville medgaa til Familiens Underhold i den kommende Uge, og at Berg ogsaa tidligere havde faaet udbetalt den ham tilstaaede Understøttelse ugevis, savnes der efter Rettens Formening tilstrækkelig Føje til at betegne den saaledes ydede Hjælp som Rejsehjælp, dette ganske uanset, at Berg, umiddelbart efter, at Beløbet var ham udbetalt, anvendte 12 Kr. heraf til Betaling til en Flyttemand, som en af de følgende Dage besørgede Flytningen for ham. I denne Forbindelse kan yderligere anføres, at Socialministeriet ej heller selv har fundet Anledning til at betegne Hjælpen som Rejsehjælp, men har ment at kunne paalægge Kommunen fuld Refusionspligt alene paa Grundlag af en paastaaet Tilsidesættelse af en vis Tilsyn- eller Kontrolforpligtelse.

Efter de saaledes foreliggende Omstændigheder finder Retten at maatte give Dragør Kommunalbestyrelse Medhold i, at Socialministeriet ved sin Afgørelse er gaaet udenfor Lovens Rammer eller Forudsætninger, jfr. herved Forsorgslovens § 52, Stk. 3.

Herefter og iøvrigt i Følge det foran anførte findes Kommunalbestyrelsen at burde frifindes.

Sagens Omkostninger findes Magistraten at burde godtgøre Kommunalbestyrelsen med 350 Kr.

Fredag den 10. Oktober.

Nr. 23/1941. Sagfører **A. Mørk** og Fru **H. Mørk de Tuero**
(Ballhausen)

mod

Firma **Brdr. Ryø**, Muremester **Holger Hansen** og Arkitekt **Jacob Schmidt** (Gorrissen).

(Appellanternes Pligt til at respektere et til de Indstævnte med sekundær Haandpanteret pantsat Pantebrev).

Kendelse afsagt af Københavns Byrets Fogedafdeling II den 11. April 1940: De ovennævnte af Landsretssagfører Overland nedlagte Paastande kan ikke tages til Følge.

Østre Landsrets Dom af 14. November 1940 (IV Afd.): De Indstævnte, Sagfører A. Mørk og Fru H. Mørk de Tuero, bør ved Fordelingen af Auktionskøbesummen under den over Ejendommen Matr. Nr. 36 S 1 B 1 af Københavns Udenbys Klædesbo Kvarter afholdte Tvangsauktion for et Beløb af ialt Kr. 212.944,44 respektere det af Fabrikant Viggo Andersen den 15. Juni 1938 udstedte, den 5. Juli s. A. tinglyste Pantebrev, stort 200.000 Kr. à 5 pCt. p. a., med Pant i nævnte Ejendom, i hvilket Pantebrev Appellanterne, Firma Brdr. Ryø, Muremester Holger Hansen og Arkitekt Jacob Schmidt, har sekundær Haandpanteret. Sagens Omkostninger betaler de Indstævnte een for begge og begge for een til Appellanterne med 500 Kr. De idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne nedlagt Paastand om, at de ved Fordelingen af Auktionskøbesummen kun for et Beløb af 200.000 Kr. tilpligtes at respektere det af Fabrikant Andersen den 15. Juni 1938 til Landsretssagfører Overland udstedte Pantebrev.

De Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet.

I Post 5 i Appellanternes Pantebreve hedder det efter det i Dommen anførte:

»dog saaledes at de herfor udstedte Pantebreve skal indeholde en Bestemmelse om, at den private Pantegæld skal amortiseres med en aarlig Ydelse af 8 pCt., hvoraf 5 pCt. p. a. er Rente — — —«

Paa Auktionsdagen opgjorde Arbejdernes Landsbank sit Tilgodehavende indbefattet Renter og Provision i Henhold til Kassekreditkontrakten til 193.005 Kr. 42 Øre, medens Byggekreditorenes Tilgodehavende opgjordes til 43.190 Kr. 88 Øre.

Syv Dommere bemærker følgende:

Efter Indholdet af Appellanternes af Landsretssagfører Overland affattede Pantebreve af 15. Juni 1938 og de iøvrigt foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger, maa det antages, at det har været Meningen, at Appellanterne kun skulde respektere Panteret for Byggegæld indtil et Beløb af ialt 200.000 Kr. Den fornævnte til Brug som Sikkerhed for Kreditgivning til Byggeriet af Fabrikant Andersen til Landsretssagfører Overland ligeledes den 15. Juni 1938 udstedte Obligation paa 200.000 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig var ikke Bærer af et Fordringsforhold imellem Andersen og Overland. De Indstævnte, der gennem Overland som deres Sagfører erhvervede sekundær Panteret i Obligationen, havde ikke Føje til at antage, at de derved opnaaede andet end Sikkerhed for deres Tilgodehavender indenfor Rammen af Obligationens Hovedstol. Denne Stilling for de Indstævnte var i Tiden indtil Tvangsauktionen ikke undergaaet nogen Forandring, hvorved bemærkes, at Appellanterne ikke ved Paategningerne af 13. Maj 1939 paa deres Pantebreve kan anses at være indgaaet paa nogen Ændring af deres Retsstilling. Det tilføjes herved, at Landsretssagfører Overland i en af ham efter Dommen afgivet Vidneforklaring har udtalt, at han ikke mener at have haft nogen Samtale med Mørk om Ordene »i dets Helhed«.

Efter det anførte stemmer disse Dommere for at tage Appellanternes Paastand til Følge. Sagens Omkostninger for Landsretten og for Højesteret findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanterne med 800 Kr.

To Dommere bemærker følgende:

Selv om det efter Indholdet af den mellem Appellanterne og Fabrikant Andersen oprindelig truffene Aftale maatte henstaa som usikkert, i hvilket Omfang Appellanterne skulde respektere de i Forbindelse med Gennemførelse af Byggeplanerne Ejendommen paalagte Behæftelser, findes den Omstændighed, at Appellanterne ved Paategningerne af 20. December 1938, 16. Januar og 13. Maj 1939 uden Forbehold forpligter sig til at respektere det den 15. Juni 1938 til Landsretssagfører Overland udstedte Pantebrev, stort 200.000 Kr. à 5 pCt., med hvis Indhold de var bekendt, at maatte medføre, at dette Pantebrevs Indhold bliver bestemmende for Retsstillingen for de Indstævnte, der ikke kan antages at have haft Kendskab til de oprindelige Aftaler.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen. Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Sagfører A. Mørk og Fru H. Mørk de Tuero, bør ved Fordelingen af den ved den fornævnte over Ejendommen Matr. Nr. 36 S I B I a f Københavns Udenbys Klædebo Kvarter afholdte Tvangsauktion fremkomne Købesum kun for et Beløb af 200.000 Kr. respektere det af Fabrikant Andersen til Landsretssagfører Overland den 15. Juni 1938 udstedte Pantebrev.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler de Indstævnte, Firmaet Brdr. Ryø, Murermester Holger Hansen og Arkitekt Jacob Schmidt, een for alle og alle for een, til Appellanterne med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Fogedkendelsens Præmisser er saalydende:

Det fremgaar af det oplyste, at ved Rekvisiti Erhvervelse af Ejendommen i 1938 var bestemt, at han paa Ejendommens Baggrund skulde opføre en moderne Fabriksejendom, og der blev i Pantehæftelserne Nr. 5 og 6 indført saalydende Bestemmelse: »Under denne Byggelse af den pantsatte Ejendom skal nærværende Pantebrev respektere, at der optages et Byggelaan paa ialt Kr. 200.000, dog saaledes, at nærværende Pantebrev kun respekterer indtil Kr. 100.000, naar det projekterede nye Hus er under Tag, og Restbeløbet, Kr. 100.000, naar Huset er færdigbygget.« I nævnte Øjemed blev Pantebrevet Nr. 4, der lød paa 200.000 Kr., at forrente med 5 pCt. p. a., udstedt af Rekvisitus til Landsretssagfører Overland.

Paa Kassekreditivkontrakt af 8. Oktober 1938 indrømmede Arbejdernes Landsbank Rekvisitus et Byggelaan til nævnte Foretagende paa 140.000 Kr., der indtil videre skal forrentes med 6½ pCt. p. a. foruden Provision 1 pCt. p. a., og som haandfaaet Pant deponerede Landsretssagfører Overland ovennævnte Pantebrev paa 200.000 Kr. Ved Paa-tegning paa Kassekreditivkontrakten af 12. Maj 1939 udvidedes Krediten indtil 180.000 Kr. Der er Enighed om, at Pantebrevet Nr. 4 ikke forrentedes efter sit Indhold; men at Forrentningen skete i Henhold til Kassekreditivkontraktens Bestemmelser. Pantekreditorerne i Hæftelse Nr. 7, hvem Rekvisitus ved Erklæring af 25. Juli 1938 havde indrømmet subsidiaer Haandpanteret i Pantebrevet Nr. 4, gør gældende, at Pantebrevet Nr. 4 giver Kreditor Panteret for 210.000 Kr., nemlig foruden Hovedstolen 5 pCt. Rente i et Aar, og at de maa have samme Retsstilling som den primære Haandpanthaver.

Pantekreditorerne i Nr. 5 og 6 protesterer mod denne Paastand.

Det fremgaar af det oplyste, at Pantebrevet Nr. 4 i Forhold til Arbejdernes Landsbank har Funktion som et Skadesløsbrev, og allerede som Følge deraf kan dets Panteret ikke udvides udover dets Paalydende.

Landsretssagfører Overland har til Begrundelse af sin Paastand om, at Brugsantehaverens (Arbejdernes Landsbank) Overskud paa Driften, Kr. 2991,37 m. v., skal indbetales til Arbejdernes Landsbank til Af-skrivning paa Bankens Tilgodehavende, anført, at Banken har været frit stillet med Hensyn til sin Disposition derover.

Det fremgaar af det oplyste, at de Beløb, som Køberen i Medfør af Vilkaarenes Post 6 og 7 a og b vil have at udrede udenfor Købe-summen antagelig ikke vil overstige 15.000 Kr., og at Hovedparten heraf andrager Skatter og Renterestancer til Kreditforeningen. Da der nu ikke er sket nogen Disposition over det anførte Beløb Kr. 2991,37 m. v., bør det ifølge de vedtagne Auktionsvilkaar Post 3, 2. Stk., tilfalde Køberen.

Der findes herefter ikke at kunne gives Landsretssagfører Overland Medhold i de nedlagte Paastande.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Kendelse er afsagt af Københavns Byrets Foged-afdeling II den 11. April 1940 og er af Appellanterne, Firma Brdr. Ryø, Muremester Holger Hansen og Arkitekt Jacob Schmidt paaanket til Landsretten, hvor de principalt paastaar de Indstævnte, Sagfører A. Mørk og Fru H. Mørk de Tuero, tilpligtet at respektere det i Kendelsen som Nr. 4 betegnede Pantebrev, stort 200.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 11. December 1938 til Auktionsdagen den 27. Marts 1940 eller ialt Kr. 212.944,44, subsidiært paastaar dem tilpligtet at respektere Pantebrevet med 5 pCt. p. a. Renter fra 27. Februar 1939 til Auktionsdagen den 27. Marts 1940 med ialt Kr. 210.833,34.

De Indstævnte paastaar Kendelsen stadfæstet.

Det fremgaar af Oplysningerne i Sagen, at de Indstævnte ved Skøde af 15. Juni 1938, tinglyst 23. s. M., har solgt den i Sagen omhandlede Ejendom Matr. Nr. 36 S1B1 af Københavns Udenbys Klædebo Kvarter til Fabrikant Viggo Andersen for en Købesum af 720.000 Kr., hvoraf Kr. 285.391,43 afgjordes ved Overtagelse af Pantegæld ifølge tre Pantebreve til Københavns Kreditforening. Kr. 35.000,00 afgjordes kontant og Resten, Kr. 399.608,57, med Fradrag af en Refusionssaldo paa Kr. 14.026,80 ved Udstedelse af to sideordnede, lige store Pantebreve af nærmere aftalt Indhold til de Indstævnte, nemlig de i den indankede Kendelse som Nr. 5 og 6 betegnede Pantebreve.

Det til Indstævnte, Sagfører Mørk, udstedte Pantebrev, stort Kr. 192.790,88, respekterer efter sit Indhold den fornævnte Kreditfor-eningsgæld samt som sideordnet Gæld Pantebrev til Indstævnte, Fru Mørk de Tuero, stort Kr. 192.790,89. I Pantebrevet findes bl. a. anført følgende Bestemmelser:

»1. Paa Baggrunden af den herved pantsatte Ejendom, hvor der nu er opført Skure og et gammelt Bindingsværksbaghus, agtes af Pante-

debitor opført en paa en forevist Tegning angiven 4-Etages Fabriksbygning med Vareelevator, Centralvarme m. v. samt en mindre Garagebygning til 3 Garager, hvilken Tegning D. D. er godkendt af Sagfører A. Mørk.

2. Under denne Bebyggelse af den pantsatte Ejendom skal nærværende Pantebrev respektere, at der optages et Byggelaan paa ialt Kr. 200.000,— dog saaledes, at nærværende Pantebrev kun respekterer indtil Kr. 100.000,— naar det projekterede nye Hus er under Tag, og Restbeløbet Kr. 100.000,—, naar Huset er færdigbygget.

3. Optagelsen af dette Byggelaan skal nærværende Pantebrev respektere ogsaa uden særlig Rykningspaategning herom, saafremt det ved Erklæring fra en københavnsk Byggeautoritet godtgøres, at den paa Ejendommen opførte Værkstedsbygning, opført i Overensstemmelse med de af Sagfører A. Mørk D. D. godkendte Tegninger, er bragt under Tag saaledes, at der herefter respekteres Kr. 100.000,— medens Restbeløbet af Byggelaanet Kr. 100.000,— respekteres af nærværende Pantebrev uden særlig Rykningspaategning, naar Bygningsattest for den opførte Ejendom forevises.

4. Naar Bebyggelsen er tilendebragt, og Byggelaanet indfriet, skal nærværende Pantebrev rykke tilbage for og respektere Optagelse af yderligere foranstaaende ny Laan paa ialt Kr. 200.000,— foruden de til Dato respekterede Kreditforeningslaan, der kan ombyttes med ny Kredit og/eller Hypotekforeningslaan.

5. Disse Laan, der optages efter Opførelsen af den projekterede Bygning, skal være af størst mulige Kredit- og/eller Hypotekforeningslaan, og hvad der herefter maatte komme til at mangle i Kr. 200.000,— skal nærværende Pantebrev respektere i private Midler — — «

Det til Indstævnte Fru H. Mørk de Tuero udstedte Pantebrev er af tilsvarende Indhold, og begge Pantebreve tinglystes den 23. Juni 1938 uden Retsanmærkning.

Det i den indankede Kendelse som Nr. 4 betegnede Pantebrev, der er dateret den 15. Juni 1938, tinglystes den 5. Juli 1938 med Retsanmærkning om de 2 Pantebreve Nr. 5 og 6. Under 20. December 1938 og 16. Januar 1939 erholdt de sidstnævnte Pantebreve Paategninger om at respektere henholdsvis 70.000 Kr. og yderligere 30.000 Kr. af Pantebrev Nr. 4, og under 13. Maj 1939 erholdt de Paategninger om nu at respektere Pantebrev Nr. 4 »i dets Helhed«. Efter at disse Paategninger var tinglyst, den sidste den 15. Maj 1939, annulleredes som Følge heraf Retsanmærkningen paa sidstnævnte Pantebrev den 16. Maj 1939.

Det i Kendelsen som Nr. 7 betegnede Pantebrev, der lyder paa et Beløb af 50.000 Kr., er udstedt til Landsretssagfører Rich. Overland, og det er oplyst, at Hensigten med Udtalelsen var at give Bygningshaandværkerne, hvoriblandt Appellanterne, Sikkerhed for deres Tilgodehaver i Anledning af Byggeriet. Efter Pantebrevets Udvisende skulde det forrentes med 5 pCt. p. a., men der er ikke paa det dertil i Pantebrevsblanketten beregnede Sted angivet noget Tidspunkt for den første Erlæggelse af Rente.

Appellanterne gør gældende, at Beløbet 200.000 Kr. i Pantebrev Nr. 4 ikke — saaledes som i den indankede Kendelse — kan betegnes som Pantebrevets »Paalydende«, idet Pantebrevet netop lyder paa 200.000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a., hvilket maa betyde, at efterstaaende Panthavere maa være forberedt paa at komme til at respektere Pantebrevet med paaløbne Renter, saa langt som en foranstaaende Panthaver efter Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 40, Stk. 4, kan bevare sin Panteret for dem forud for de efterfølgende Panthavere. Det maa efter deres Formening være Pantebrevets Udvisende, der er afgørende, ikke om det faktisk har haft Funktion som Skadesløsbrev, hvad jo praktisk talt alle saadanne Pantebreve, der benyttes som Sikkerhedsstilling for Byggelaan, saavel Ejerpantebreve som Akkomodationspantebreve, har. At man vælger at udstede Akkomodationspantebrev til Ejerens Sagfører i Stedet for Ejerpantebrev, beror paa, at Administrationen af Byggelaanet, som det er Sagførerens Sag at varetage, bliver lettere, naar han ikke i alle Tilfælde, hvor der bliver Spørgsmaal om nødvendige Paategninger paa Pantebrevet behøver at henvende sig til Ejeren.

Endelig har Appellanterne til Støtte for deres Standpunkt henvist til nogle af dem fremskaffede Udtalelser fra en Række herværende større Banker, der alle — forsaavidt de mener at kunne udtale sig — deler Appellanternes Opfattelse.

De Indstævnte henviser til, at Pantebrevets Funktion som Skadesløsbrev maatte staa alle klart, og at Bestemmelsen om dets Forrentning med 5 pCt. p. a. derfor er anført rent pro forma. Dette fremgaar yderligere deraf, at det fornævnte Pantebrev Nr. 7, der giver sekundær Sikkerhed saavel i Ejendommen som i Pantebrev Nr. 4, ikke indeholder nogen Bestemmelse om Tidspunktet for Erlæggelse af Renter, hvilket viser, at heller ikke dette Pantebrev var bestemt til at forrentes som saadant, i hvert Fald ikke foreløbig.

Endelig henviser de Indstævnte til, at de efter det foran citerede Indhold af deres Pantebreve kun er pligtige at rykke for »indtil 200.000 Kr.«, hvilket maa forstaas som et absolut Limitum for det foranstaaende Pantebrev.

Retten finder at maatte give Appellanterne Medhold i, at selve det oprindelige Indhold af de Indstævntes Pantebreve maa være uden Betydning, naar henses til, at de Indstævnte ved Paategningerne af 13. Maj 1939 erklærer at ville respektere Pantebrev Nr. 4 i dets Helhed, en Erklæring uden hvilken Retsanmærkningen paa Pantebrev Nr. 4 ikke vilde kunne være fuldtud annulleret, og at der intet foreligger om, at Appellanterne skulde have haft blot en Formodning om en snævrere Grænse end anført i selve Pantebrev Nr. 4.

Idet Retten endvidere med Appellanterne er enig i, at det afgørende for Sagen ikke er, hvorvidt Pantebrevet har fungeret som Skadesløsbrev, men dets faktiske Udvisende, findes det at maatte statueres, at Appellanterne som Haandpanthavere maa være berettigede til Dækning indenfor Pantebrevets Hovedstol med de efter Pantebrevets Indhold paaløbne Renter. Idet den i Pantebrevet angivne Forfaldsdag i Overensstemmelse med Tinglysningslovens § 40, Stk. 4, maa være afgørende

for Beregningen, vil Appellanternes principale Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes de Indstævnte at burde betale til Appellanterne med 500 Kr.

Nr. 142/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Karl Magnus Hansen (Stein),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 197.

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret (1. Afd.) den 15. Januar 1941: Tiltalte, Karl Magnus Hansen, bør straffes med Fængsel i 40 Dage samt inden 15 Dage erstatte det Offentlige denne Sags Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 12. Marts 1941 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretts-sagfører Dragsted, udredes af Tiltalte, Karl Magnus Hansen. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Den af Tiltalte den 21. December 1936 for Overtrædelse af Næringslovens § 40 og Københavns Politivedtægts § 6 vedtagne Bøde og den ham for et lignende Forhold overgaaede Dom af 22. Marts 1937 vil der ikke i Forhold til Straffelovens § 197 kunne tillægges Virkning som en Politiadvarsel for Betleri.

Seks Dommere finder herefter, at Tiltalte som Følge af Grundsætningen i Strfl. § 81 ikke opfylder de i denne Lovs § 197 opstillede Strafbarhedsbetingelser, og stemmer derfor for at frifinde Tiltalte.

Tre Dommere bemærker følgende:

Straffelovens § 197 kræver ikke, at Advarsel eller tidligere Dom for Betleri skal foreligge senest en vis Tid forinden det til Straf paatalte Betleri. En saadan supplerende Regel ses ej heller at være indeholdt i Lovens Regler om Forbrydelsers Gentagelse, der kun angaar forhøjet Straf eller andre Retsfølger, men ikke den blotte Strafbarhed, naar Lovovertrædelsens Gerningsindhold iøvrigt foreligger. Disse Dommere stemmer derfor for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Karl Magnus Hansen, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for alle Retter, derunder det Overretssagfører Dragsted for Landsretten tilkendte Salær, 40 Kr., og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein 80 Kr. udredes af det Offentlige.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Anklageskrift af 21. December 1940 er Karl Magnus Hansen, boende Revalsgade 6 B, 5. Sal, t. v. af Politimesteren i Frederiksberg Birk sat under Tiltale for Betleri (Straffelovens § 197), ved den 14. December 1940 at have betlet i Ejendomme paa Godthaabsvej, Ndr. Fasanvej og Mariendalsvej.

Tiltalte er født i København den 12. April 1904 og senest straffet ved Københavns Byrets Dom af 29. April 1935 efter Straffelovens § 197, med Fængsel i 60 Dage, betinget, 2 Aars Prøvetid. (Han er for Betleri ialt straffet 12 Gange).

Han har under Sagen nægtet sig skyldig i Betleri og anført, at han kun har falbudt Snørebaand.

Ved Vidneforklaringer afgivne af Politibetjent Nr. 1216 Vikkelsø, Mariendalsvej 52 D, St. t. h., og af Rapportoptageren, Overbetjent Have-lykke, maa det anses efter Omstændighederne tilstrækkeligt godtgjort, at han har gjort sig skyldig i det i Anklageskriftet anførte Forhold, og han vil derfor være at anse efter Straffelovens § 197, efter Omstændighederne med Straf af Fængsel i 40 Dage, hvorhos han vil have at erstatte det Offentlige denne Sags Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 15. Januar 1941 af Frederiksberg Birks 1. Afdelings Ret, er paaanket af Tiltalte, Karl Magnus Hansen, til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

For Landsretten har foruden Tiltalte, Politibetjent Harald Vikkelsø og Overbetjent C. Have-lykke afgivet Forklaringer.

Det maa herefter mod Tiltaltes Benægtelse anses tilstrækkelig be-
vist, at han har gjort sig skyldig i Betleri.

Forsaavidt Tiltalte under Domsforhandlingen har paastaaet Fri-
findelse under Paaberaabelse af, at der er forløbet mere end 5 Aar
siden den ham sidst overgaaede Dom for Betleri uden at der i dette
Tidsrum er meddelt ham fornyet Advarsel, findes denne Paastand ikke
at kunne tages til Følge, idet Tiltalte efter Omstændighederne maa anses
tilstrækkelig advaret derved, at han i 1936 og 1937 henholdsvis vedtog
og idømtes Bøde for Forhold, som ogsaa efter hans egen Forklaring

maa antages at have været af tilsvarende Beskaffenhed som det af ham nu udviste Forhold, uanset at disse Overtrædelser da kun tilregnedes ham som Overtrædelser af Næringslovens § 40.

Herefter vil den indankede Dom kunne stadfæstes.

=====
Mandag den 13. Oktober.

Nr. 187/1940. Automobilforhandler **Valdemar Hinrichsen**
(Svane)

mod

Fru **Elise Hansen**, født Ludvigsen (Hansen).

(Erstatning for Disposition over et Indstævnte tilhørende Automobil).

Vestre Landsrets Dom af 17. Juli 1940 (III Afd.): Sagsøgte, Automobilforhandler Valdemar Hinrichsen, bør til Sagsøgerinden, Fru Elise Hansen, født Ludvigsen, betale 1698 Kr. 50 Øre tillige med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 30. December 1939, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere stemmer for i Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 500 Kr.

To Dommere bemærker følgende:

Selv om Appellanten kunde antages ved Byttehandlen at have handlet i Strid med Indstævntes Ret, findes det dog ikke at kunne paalægges ham at betale nogen Erstatning til Indstævnte, der, efter at hun, som det maa antages senest i April 1937, var blevet bekendt med Vognenes Ombytning har ladet hengaa over to Aar inden hun rejste Krav mod Appellanten, og som ikke har godtgjort, at hun ikke har kunnet opnaa Fyldestgørelse hos Broderen, hvis økonomiske Forhold maa antages i Mellemtiden at være væsentlig forringede.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret beta-
ler Appellanten, Automobilforhandler Valde-

mar Hinrichsen, til Indstævnte, Fru Elise Hansen, født Ludvigsen, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Købekontrakt af 10. Oktober 1936 købte Sagsøgerinden, Fru Elise Hansen, født Ludvigsen, Skelde, af Sagsøgte, Automobilforhandler Valdemar Hinrichsen, Haderslev, et Personautomobil af Mærket D.K.W. for en Købesum af 4550 Kr., hvoraf 2000 Kr. skulde betales kontant, medens Resten skulde berigtiges ved en af hende udstedt Veksel, der forfaldt til Betaling den 10. Januar 1937. Sagsøgerinden indbetalte den 12. Oktober 1936 den kontante Del med Tillæg af nogle Omkostningsbeløb, ialt 2198 Kr. 50 Øre, ligesom hun udstedte den ommeldte Veksel. Automobilet blev straks indregistreret paa Sagsøgerindens Navn, men blev, idet hun ikke havde Førerbevis og iøvrigt ikke i sin daværende Stilling som Husassistent havde Lejlighed til at bruge det, overleveret til hendes Broder, Isenkræmmer-Medhjælper, senere Dekorator Jørgen Ludvigsen, Haderslev, der havde været til Stede ved Sagsøgerindens Køb af Automobilet, og i den derpaa følgende Tid benyttede det. Da Jørgen Ludvigsen, der den 5. Januar 1937 blev myndig, ønskede at faa et større og bedre Automobil, afsluttede han den 12. s. M. Købekontrakt med Sagsøgte om et Automobil af Mærket »Hanomag«. Til Betaling af dette udstedte han en den 15. Februar 1937 forfaldet Veksel, stor 4275 Kr. 10 Øre, hvorhos Sagsøgte for Restkøbesummen tog den i Oktober 1936 leverede D.K.W. Vogn i Bytte, idet han kvitterede den af Sagsøgerinden udstedte Veksel. Hanomag-Vognen blev straks indregistreret paa Jørgen Ludvigsens Navn, medens den skete Indregistrering af D.K.W. Vognen blev slettet af vedkommende Politikontor. Ludvigsen har senere solgt Hanomag-Vognen, ligesom Sagsøgte har videresolgt D.K.W. Vognen.

Idet Sagsøgerinden har anbragt, at hun af de af hende erlagte 2198 Kr. 50 Øre kun har faaet tilbagebetalt 500 Kr. og forgæves har afkrævet Ludvigsen Resten, saa at hun har haft et Tab, der udgør 1698 Kr. 50 Øre, samt at Sagsøgte er ansvarlig for, at hendes Ejendomsret til D.K.W. Vognen ved de forommeldte Dispositioner er gaaet tabt, har hun under nærværende Sag paastaet Sagsøgte tilpligtet at betale hende det sidstnævnte Beløb tillige med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 30. December 1939, indtil Betaling sker. Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerindens Tiltale.

Af Sagens Oplysninger fremgaar det, at det ved Købet af D.K.W. Vognen var Meningen, at det skulde blive muligt for Jørgen Ludvigsen, der, naar han den 5. Januar 1937 blev myndig, vilde faa udbetalt en for ham i Overformynderiet bestyret Kapital, straks ved Købet at benytte Automobilet som sit, og at Sagsøgerinden, der var i Stand til at yde den af Sagsøgte forlangte kontante Udbetaling, var villig til at bistaa ham i saa Henseende. Sagsøgte har ikke bestridt, at han var

paa det rene med, at dette var Sagsøgerindens Hensigt med at deltage i Forhandlingerne om Købet, samt at hun for det Krav, hun eventuelt vilde faa paa Jørgen Ludvigsen, ønskede at sikre sig ved at lade Autombilet indregistrere paa sit Navn. Sagsøgte har ligeledes erkendt, at den i hans Forretning ansatte Hans Hinrichsen, dengang Handlen om Hanomag-Vognen skulde afsluttes, sammen med Jørgen Ludvigsen kørte til Sønderborg, hvor Sagsøgerinden havde Plads, for at faa hendes Samtykke til Handlen, hvilket dog ikke førte til noget Resultat, idet det ikke lykkedes dem at komme i Forbindelse med hende. Sagsøgte har imidlertid til Støtte for sin Frifindelsespaaestand gjort gældende, at Sagsøgerinden har samtykket i den sidstnævnte Handel, hvorved hendes Ret til D.K.W. Vognen bortfaldt, og at i alt Fald hendes Optræden efter denne Handels Afslutning maatte opfattes som en stiltiende Godkendelse af den.

Sagsøgte har i saa Henseende nærmere anført, at hun allerede i Januar 1937 blev gjort bekendt med Handlen, idet han i en Skrivelse af 30. Januar 1937 anmodede hende om at tilsende ham Toldattest, Politiaattest og Skattekort for D.K.W. Vognen, »da Vognen er solgt, og Papirerne skal bruges ved Indregistreringen.« Han kom derefter i Besiddelse af de nævnte Papirer, der efter hans Formening maa være tilsendt ham af Sagsøgerinden i Henhold til den anførte Skrivelse. Hun er endvidere — som det fremgaar af en af hende afgivet Partsforklaring — efter at hun i Maj 1937 var blevet gift, blevet befordret af Jørgen Ludvigsen fra hendes daværende Bopæl i Skelde til Haderslev, ved hvilken Lejlighed hun bemærkede, at det var en anden Vogn, Broderen havde. Skønt Sagsøgerinden saaledes paa et tidligt Tidspunkt efter Byttehandlen og i alt Fald — efter hendes videre Forklaring — i Begyndelsen af Aaret 1938 var bekendt med Byttehandlen, rettede hun først langt senere nogen Henvendelse til Sagsøgte, idet hun den 21. Juli 1939 ved en Sagfører tilskrev ham om nærmere Oplysninger om det passerede og derefter, som nævnt, ved Stævning af 30. December 1939 anlagde nærværende Sag.

Sagsøgerinden har bestridt at have modtaget den nævnte Skrivelse af 30. Januar 1937 og har hævdet, at hun aldrig har været i Besiddelse af de ommeldte Papirer, som Sagsøgte meget vel kan have faaet andetstedsfra. Ligeledes gav den ommeldte Køretur i 1937 ikke Anledning til, at Bortbygningen af D.K.W. Vognen blev opklaret. Hun har hævdet, at hun først i Begyndelsen af Aaret 1938 blev bekendt med Byttehandlen, nemlig gennem et Brev fra Jørgen Ludvigsen. Efter sin Forklaring skrev hun da til denne for at faa sine Penge, hvilken Henvendelse han besvarede i en under Sagen fremlagt Skrivelse af 18. Marts 1938, i hvilken han gør Rede for sin Opfattelse af Sagens Sammenhæng.

Mod Sagsøgerindens Benægtelse kan det nu ikke anses bevist, at hun har modtaget Skrivelse af 30. Januar 1937. Ligesom der derhos ikke foreligger Holdepunkter for at antage, at Sagsøgerinden har givet noget udtrykkeligt Samtykke til Byttehandlen, kan det efter alt det foreliggende — uanset om Sagsøgerinden mulig paa et tidligere Tidspunkt end af hende anført maatte være blevet bekendt med Byttehandlen — ikke ved det under Sagen oplyste anses godtgjort, at Sag-

søgerinden der maa antages overfor Broderen at have fastholdt sit Krav paa denne, har forholdt sig paa en Maade, der kunde berettigede Sagsøgte til at gaa ud fra, at hun havde opgivet sin Ret til D.K.W. Vognen, hvorved bemærkes, at Sagsøgerinden havde Grund til først at søge at faa en Ordning med Broderen, inden hun holdt sig til Sagsøgte. Denne maa derfor som Følge af sin Medvirkning ved Byttheandlen anses erstatningspligtig overfor Sagsøgerinden.

Idet der derhos ikke findes at kunne gives Sagsøgte Medhold, for saa vidt han subsidiært har gjort gældende, at Sagsøgerinden ved at lade sit Krav paa ham hvile som sket, har bevirket, at hans Udsigt til Fyldstgørelse af et eventuelt Regreskrav overfor Jørgen Ludvigsen er blevet forringet, vil Sagsøgerindens Paastand i det hele være at tage til Følge.

Sagsøgte vil derhos have at godtgøre Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 300 Kr.

En af de voterende Dommere afgav følgende

Dissens:

Sagsøgerinden har som Part forklaret, at Grunden til, at den under Sagen foreliggende Købekontrakt af 10. Oktober 1936 afsluttedes i hendes Navn var den, at hendes Broder, der ellers skulde have og benytte Vognen, endnu ikke var myndig og derfor ikke paa det paa-gældende Tidspunkt kunde disponere over en ham tilkommende i Overformynderiet indestaaende Kapitel, der, efter hvad der er oplyst under Proceduren, udgjorde ca. 13.000 Kr. Det var en Aftale mellem hende og Broderen, at han, naar han blev myndig, skulde indfri den af hende udstedte Veksel og tilbagebetale hende den af hende udlagte kontante Del af Købesummen.

Efter Indholdet af denne Partsforklaring maa jeg gaa ud fra, at det har været Sagsøgerindens Mening, at hendes Broder, naar han blev myndig, skulde være Ejer af Automobilet. Dette finder jeg bestyrket ved at Sagsøgerinden, der efter min Formening maa antages allerede i Aaret 1937 at være blevet vidende om Byttheandlen, ikke dengang rejste Indsigelse mod den. Da jeg saaledes anser det tilstrækkeligt godtgjort, at Sagsøgerindens Broder var Ejer af Automobilet, dengang Byttheandlen fandt Sted, voterer jeg for at frifinde Sagsøgte.

Sagens Omkostninger vil jeg tilpligte Sagsøgerinden at betale Sagsøgte med 200 Kr.

Tirsdag den 14. Oktober.

Nr. 1/1941. Fabrikant **Georg Lassen** (Fich)

mod

Frk. **Helga Hasselbalch** (Hartvig Jacobsen).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Østre Landsrets Dom af 20. December 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Georg Lassen, bør til Sagsøgerinden, Frk. Helga Hasselbalch, betale 1600 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 15. Juni 1940, til Betaling sker. Saa betaler han og til det Offentlige de Retsgebyrer og Stempelafgifter, der skulde have været betalt, hvis Sagsøgerinden ikke havde haft fri Proces — dog kun i Forhold til 1600 Kr. — og til Overretssagfører Jacob Holm og Landsretssagfører, Fru Heide-Jørgensen, der har været beskikket som Sagførere for Sagsøgerinden henholdsvis ved den forberedende Ret og ved Landsretten, til den Førstnævnte det ved Underrettens Kendelse af 14. November 1940 fastsatte Beløb og til den Sidstnævnte i Salær 80 Kr. At efterkommes inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter Indstævntes Forklaring drejede hun efter at være kommet op ad Trappen til venstre for at gaa henimod en paa Loftet værende Altan.

Den i Dommen nævnte Kusk har forklaret, at han bredte det Stykke Linoleum, som han havde faaet Ordre til at lægge ind paa Pulterkamret, ud paa Loftsgulvet, saaledes at det kom til at ligge saa langt ind under Spærene, at det var udelukket, at en Person, der gik fra Trappen til Altanen, kunde komme til at træde paa det.

Syv Dommere finder, at Oplysningerne om, under hvilke nærmere Omstændigheder Indstævnte er faldet, er saa usikre, at der allerede som Følge heraf mangler fornødent Grundlag for at paalægge Appellanten Ansvar for den indtrufne Skade, og disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

To Dommere bemærker følgende:

Om det af Kusken paa Loftet henlagte Stykke Linoleum hedder det i en af Teknologisk Institut afgivet Erklæring af 19. Marts 1941, at det er væsentlig mere glat end et Linoleumsgulv, der renholdes ved Vask med Sæbevand og et Par Gange om Aaret tilføres Fedtstof, f. Eks. Linolie, fortyndet med Terpen-

tin, og i en af Leverandøren, Farvehandler E. Mathiasen, afgivet Erklæring af 28. April 1941 udtales det, at Linoleum ofte fra Fabrikken er meget glat — i mange Tilfælde mere glat end et i Brug værende nybonet Linoleum.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Fabrikant Georg Lassen, bør for Tiltale af Indstævnte, Frk. Helga Hasselbalch, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

I Salær for Højesteret og Godtgørelse for Udlæg tillægges der Højesteretssagfører Hartvig Jacobsen 200 Kr. og 20 Kr., hvilke Beløb, ligesom de Overretssagfører Jacob Holm og Landsretssagfører, Fru Heide Jørgensen tillagte Beløb, henholdsvis 142 Kr. og 80 Kr., udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 8. April 1940 Kl. 9½ Form. gled Sagsøgerinden, Frk. Helga Hasselbalch, da hun fra Loftstrappen gik ind paa Loftet i den Sagsøgte, Fabrikant Georg Lassen, tilhørende Ejendom i Holbæk, hvor hun boede og i en Aarrække havde boet som Lejer, paa et løst Stykke Linoleum, der var henlagt paa Loftet lige ud for Trappen. Hun brækkede sit venstre Haandled, var de første 6 Uger efter Ulykkestilfældet ganske uarbejdsdygtig, kunde ikke klæde sig paa ved egen Hjælp, ikke deltage i Madlavning eller Husgerning og ej heller udføre det Broderi- & Syarbejde, der er hendes væsentlige Arbejde, og hvorved hun har sin Eksistens.

Hun har ikke haft fast Ekstrahjælp i sit Hjem eller i Forretningen, men har haft midlertidig Assistance af en ung Pige, som tjener hos hendes Søster, og herfor har hun betalt et mindre Vederlag, samt Kost. Udgifterne herved overstiger ikke 25 Kr. Maden har Sagsøgerinden faaet bragt fra sin Søster, siden hun kom til Skade. Ca. 6 Uger efter Ulykkestilfældet begyndte Sagsøgerinden efter Aftale med Lægen at deltage i det Arbejde, hun var i Stand til, navnlig har hun siden kunnet betjene en elektrisk Hulsømsmaskine, ligesom hun har deltaget i lettere Husgerning, men Haandsyning har hun været ude af Stand til at udføre, idet der efter Ulykken er indtraadt en Stivhed i Haand og Haandled.

Den 16. September blev Sagsøgerinden undersøgt af Dr. med. Aage Kock, Konklusionen af hans herom afgivne Erklæring er saalydende:

»Den 60-aarige dame, der til dels ernærer sig ved sine hænders arbejde (broderiforretning) har ved U. T. paadraget sig et typisk brud af nedre ende af venstre underarm. Dette brud er nu helet.

De objektive paaviselige forandringer er: Svage brudspor paa spolebenet (ingen nævneværdig deformitet), ret stærkt fremspring af albubenets spids, ringe bevægelsesindskrænkning i haandleddet og ubetydelig hæmning i skulderleddet. Uvæsentligt muskelsvind paa overarmen.

De subjektive symptomer er kraftmangel. Lette smerter. En del nervøsitet.

Slutresultatet er, ikke mindst i betragtning af tilskadekomnes alder, bleven særdeles godt. Antagelig er tilstanden stationær.«

Direktoratet for Ulykkesforsikringen har i Erklæring af 9. November udtalt, at »den af Ulykkestilfældet forvoldte Invaliditet paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger efter Direktoratets Praksis vil være at ansætte til 8 pCt., jfr. Ulykkesforsikringens § 32«.

Under Henvisning til foranstaaende paastaar Sagsøgerinden under denne ved Retten for Holbæk Købstad m. v. forberedte Sag — under hvilken der er meddelt hende fri Proces — Sagsøgte dømt til at betale en ved Rettens Skøn fastsat Erstatning — ikke over 10.000 Kr. — med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 15. Juni 1940.

Sagsøgte paastaar Frifindelse. Han erkender, at han har givet sin Kusk Ordre til at lægge et Stykke Linoleum op paa Pulterkammeret paa Loftet, men bestrider at have Ansvar for, at Kusken i Stedet har henlagt det paa selve Loftet, ligesom han hævder, at Sagsøgerinden ved større Forsigtighed kunde have undgaaet at glide paa Linoleumet.

Efter den af vedkommende Kusk afgivne Vidneforklaring og det øvrige oplyste maa det antages, at Sagsøgerinden er gledet paa det Stykke Linoleum, Kusken havde Ordre til at lægge ind paa Pulterkammeret, men som han istedet — fordi han havde glemt Nøglen til det paagældende Kammer — henlagde paa selve Loftet.

Sagsøgte findes under disse Omstændigheder at maatte være ansvarlig for Ulykkestilfældet. Erstatningen findes efter alt foreliggende passende at kunne sættes til 1600 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger vil være at udrede som nedenfor anført.

Torsdag den 16. Oktober.

Nr. 263/1940. Landsretssagfører **Poul Dahl** som Værge for Hotelejer **P. Schriwer Madsen** (Oluf Petersen)
m o d

Fru Sigrid Louise Pedersen (Bruun).

(Spørgsmaal om Annullation af Handel om et Hotel).

Vestre Landsrets Dom af 17. December 1940 (III Afd.): Sagsøgte, Landsretssagfører Poul Dahl, som Værge for P. Schriwer Madsen, bør til Sagsøgerinden, Fru Sigrid Louise Pedersen, give ende-

ligt Skøde paa Ejendommen Hotel Lysbro Matr. Nr. 2 aa, 2 ab, 2 ae og 2 af, Hvinningdal, Balle Sogn med Løsøre alt paa de i forommeldte Slutseddel af 24. Maj 1940 indeholdte Vilkaar samt betale Sagsøgerinden 1000 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. November 1940, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgerinden 900 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Til Fremstillingen i Dommen føjes, at da Schriwer Madsen inden Handlens Afslutning af Landsretssagfører Zethner-Møller blev gjort opmærksom paa Muligheden af at opnaa økonomisk Støtte af sin Hustru, afviste Schriwer Madsen ifølge Landsretssagførerens Vidneforklaring dette med den Bemærkning, at i den Tid, Landsretssagføreren havde kendt ham, havde han jo kæmpet for at holde sig fri for Hustruen.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Landsretssagfører Poul Dahl, som Værge for P. Schriwer Madsen, til Indstævnte, Fru Sigrild Louise Pedersen, med 600 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Aaret 1922 indgik Hotelejer P. Schriwer Madsen, der da ejede Hotel »Lysbro« ved Silkeborg, Ægteskab med sin Hustru, Fru Ingeborg Schriwer Madsen, med hvem han levede i almindeligt Formuefællesskab, og han drev derefter sammen med hende nævnte Hotel.

Schriwer Madsen, som var tilbøjelig til at nyde Spiritus til Overmaal, blev i Aarenes Løb i stigende Grad forfalden og som Følge deraf uskikket til at lede Hotellet, hvorfor hans Hustru fra omkring 1930 førte Regnskaberne, foretog Ind- og Udbetalinger og i det hele traf alle vigtige Dispositioner vedrørende Forretningsførelsen, medens han væsentligt beskæftigede sig med at underholde Gæsterne i Restaurationen. Gentagne Bestræbelser fra Hustruens Side for at faa ham anbragt paa en Afvænningsanstalt strandede paa hans Modstand, og af samme Grund mislykkedes et Forsøg, som hun i Aaret 1938 gjorde paa at faa ham umyndiggjort.

Disse Omstændigheder i Forbindelse med, at Schriwer Madsen nærede Frygt for at blive tvangsindlagt paa et Afvænningshjem eller Sindssygehospital skabte et saadant Modsætningsforhold mellem Ægtefællerne, at de blev separerede i Februar 1939 blandt andet paa Vilkaar, at Schriwer Madsen, som beholdt Hotellet og fortsatte Driften af det, gav Hustruen og Børnene, der flyttede til Kalundborg, Pant i Hotellet for 30.000 Kr.

Da Fru Schriwer Madsen var klar over, at hendes Mand ikke kunde varetage sine økonomiske Interesser og derfor i Løbet af kortere Tid maatte gaa fra Hotellet, var det paa hendes Foranledning endvidere i Separationsvilkaarene blevet fastsat, at han ikke maatte sælge Hotellet før den 1. Januar 1940, idet hun ved denne Bestemmelse vilde søge at sikre sig Adgang til at overtage Hotellet, naar hendes Mand blev nødt til at give op. Efter at Fru Schriwer Madsen var rejst, viste det sig som forventet, at Schriwer Madsen var ganske ude af Stand til at drive Hotellet, og allerede i Maj Maaned 1939 averterede han det til Salg i Jyllandsposten. Til Betaling af Terminsydelserne pr. 11. Juni 1939 maatte Schriwer Madsen optage et Laan paa 4000 Kr. i Silkeborg Bank for hvilke Jernhandler Søndergaard i Silkeborg og en anden der boende Borger kautionerede, mod at Schriwer Madsen udstedte et Skadesløsbrev til dem med Pant i Hotellet, og da han heller ikke var i Stand til at betale Ydelserne pr. December Termin 1939, fik han mod samme Kaution og ved at forhøje Skadesløsbrevet til 7000 Kr. et yderligere Laan i Banken paa 2000 Kr. I Løbet af Aaret 1939 var der gentagne Gange blevet rettet Forespørgsel til Schriwer Madsen fra Personer, som ønskede at købe Hotellet, men Forhandlingerne herom havde ikke ført til noget Resultat, hvilket formentlig havde sin Grund i, dels at Schriwer Madsen som foran nævnt ikke kunde sælge før den 1. Januar 1940, dels at han, der nødvendig vilde afhænde Hotellet, havde Vanskelighed ved at bestemme sig.

Den 21. Marts 1940 (Skærtorsdag) forespurgte fornævnte Jernhandler Søndergaard Revisor Frandzen, som fra Efteraaret 1937 til Nytaar 1938 havde ført Hotellets Regnskaber for hver Maaned, og som efter Fru Schriwer Madsens Afrejse i Februar 1939 var traadt til som Regnskabsfører hos Schriwer Madsen og daglig kom hos ham, om Hotellet var til Salg, idet Søndergaard ønskede at hjælpe Sagsøgerinden, Fru Sigrid Louise Pedersen, Silkeborg, som er hans Datter, til at købe det, fordi hun ved Skoleaarets Udgang vilde miste sin Stilling som Lærerinde og derfor vilde søge at skaffe sig anden Beskæftigelse. Frandzen forhandlede derpaa med Sagsøgerinden, som gav ham en skriftlig Fuldmagt til at købe Hotellet paa Vilkaar, der indeholdtes i en af Frandzen efter Aftale med Sagsøgerinden udfærdiget Slutseddel. Af denne fremgik blandt andet, at Overdragelsen skulde finde Sted den 5. Juni, og at Sagsøgerinden vilde give 80.000 Kr. for Hotellet og berigtige Købesummen ved at overtage de i Ejendommen indestaaende Prioriteter, nemlig til Kreditforeningen i Herning oprindelig 30.000 Kr., til Schriwer Madsens to Børn 10.000 Kr., til Fru Schriwer Madsen 20.000 Kr. og 6028 Kr. 55 Øre, idet hun havde indfriet hans Gæld i Silkeborg Bank og erhvervet den af ham i den Anledning stillede

Sikkerhed i Hotellet. Paa Prioritetsgælden til Fru Schriwer Madsen tilbød Sagsøgerinden at betale 11.028 Kr. 55 Øre, og da den samlede overtagne ikke udbetalte Prioritetsgæld herefter vilde blive 66.028 Kr. 55 Øre, skulde Sagsøgerinden til Schriwer Madsen kontant udbetale Differencen mellem dette Beløb og 80.000 Kr. eller ialt 13.971 Kr. 45 Øre paa Vilkaar, at han heraf berigtigede alle forfaldne Renter og Afdrag, Skatter paa Ejendommen og Gæld paa Inventar og Varelager m. v. Endvidere bestemtes det i Slutsedlen, at Inventaret skulde medfølge — derunder en Spilleautomat — samt Vinlager og andet Varelager, som forefandtes ved Statusopgørelsen pr. 31. December 1939, dog med Fradrag af det, som paa normal Maade var solgt og medgaaet til Driften, og at Omkostningerne ved Handlen skulde afholdes af Schriwer Madsen. Paaskelørdag talte Frandzen med Schriwer Madsen om det fremkomne Tilbud uden dog at forevise ham Slutsedlen, men han vilde dengang ikke sælge. En Gang i Maj Maaned afleverede Frandzen Slutsedlen til Landsretssagfører Zethner-Møller i Silkeborg, som var og i et Tidsrum af ca. 5 Aar havde været Schriwer Madsens juridiske Konsulent, og nogle Dage senere indfandt Schriwer Madsen, uden at der var sket Henvendelse til ham fra Landsretssagføreren, sig paa dennes Kontor og spurgte, om han mente, at det var rigtigt at sælge nu for 80.000 Kr. Hertil svarede Landsretssagføreren, at saafremt Schriwer Madsen kunde paaregne Ophold og økonomisk Støtte hos sin Hustru, dersom hun købte paa Tvangsauktion, vilde det være det bedste for ham, men kunde han ikke regne med saadan Støtte, var 80.000 Kr. en god Pris. Schriwer Madsen bemærkede hertil blandt andet, at han, da der endnu var nogen Tid til Terminen vilde forsøge at bortforpagte eller at skaffe sig en Kompagnon, idet han nødigt vilde forlade Hotellet. Schriwer Madsen — der efter sin Hustrus Afrejse havde forhandlet med hende om, at hun skulde vende tilbage uden at dette dog førte til noget Resultat, da der ikke kunde opnaas Enighed om Vilkaarene — skrev den 21. Maj til hende og anmodede hende i dette Brev blandt andet om ikke at gøre Udlæg i Hotellet til Juni Termin og om at komme hjem til Efteraaret. Den 24. s. M. telefonerede han imidlertid til Frandzen, at han nu vilde sælge, og bad ham komme derud med Slutsedlen, hvortil Frandzen svarede, at de kunde mødes hos Landsretssagføreren, hos hvem Slutsedlen laa. Da Schriwer Madsen ikke kom til den aftalte Tid Kl. 15½ blev der telefoneret efter ham, og han indfandt sig derpaa Kl. 16½. Landsretssagføreren og Schriwer Madsen gennemgik nu Slutsedlen, og Sagsøgte udtalte Ønske om at drøfte forskellige af dens Bestemmelser med Frandzen. Efter at have forhandlet en halv Times Tid gik de ind til Frandzen og under den Samtale, som derefter fandt Sted med ham, opnaaedes paa Schriwer Madsens Foranledning den Ændring i Slutsedlen, at hvad der maatte mangle i Vinlageret og det øvrige Varelager udover, hvad der var solgt i Forretningen fra den 31. December til Overtagelsesdagen, skulde fradrages i Købesummen efter Indkøbsprisen pr. samme Dato og ikke efter den betydelige højere Indkøbspris pr. Overtagelsesdagen. Schriwer Madsen gjorde endvidere Fordring paa, at Omkostningerne ved Handlen skulde deles, men frafaldt dette, da Frandzen paa Køberens Vegne paa-

tog sig at aiholde Kommissionssalæret. Forskellige andre af Schriwer Madsen fremsatte Ønsker — derunder at Spilleautomaten skulde udgaa af Tilbehøret, fordi den ikke længere fandtes paa Hotellet, førte derimod ikke til Ændringer i Schriwer Madsens Favør. Inden han skrev under, forlod han Kl. ca. 18 Kontoret for at drikke en Bajer og kom derefter tilbage og meddelte sin Underskrift, saaledes at Handlen var afsluttet Kl. ca. 19.

Schriwer Madsen fortrød imidlertid hurtigt Salget, og i Skrivelse af 28. Maj 1940 meddelte han gennem Landsrettsagfører Dahl, Silkeborg, Revisor Frandzen, der paa Sagsøgerindens Vegne havde underskrevet Slutsedlen, at han ikke vedstod Handlen. Skrivelsen er saalydende:

»Hotelejer P. Schriwer Madsen, »Hotel Lysbro«, har henvendt sig til mig i Anledning af en af ham den 24. Maj 1940 underskrevet Slutseddel om Salg af Hotellet.

Han har forlaret mig, at De, der har fungeret som hans Revisor, har affattet Slutseddelen, uden at der i Forvejen mellem Parterne har været ført nogen som helst Forhandlinger, og uden at Schriwer var indstillet og forberedt paa, at Handelen skulde finde Sted. Herr Schriwer, der som De ved, undertiden ikke er klar over Rækkevidden af sine Handlinger og Dispositioner — De er sikkert blevet gjort bekendt med hans Hustrus Forsøg paa at faa ham umyndiggjort — var den paa-gældende Dag under Indflydelse af Spiritus i højere Grad end sædvanlig. Hvad det vil sige, overlader jeg til Dem selv at afgøre. Herr Schriwer har forklaret mig, at han fra Kl. 6 om Morgenen til Handelen blev afsluttet har nydt 30 Genstande, og at De var klar over hans unormale Tilstand.

Herr Schriwer har derfor bemyndiget mig til at meddele Dem paa Køberindens Vegne, at han ikke mener sig forpligtet til at vedstaa Handelen, idet han ikke har forstaaet Slutseddelen og har givet sit Til-sagn under kendelig Indflydelse af Spiritus.«

Den 31. Maj 1940 indgav Schriwer Madsen af egen Drift Begæring om Umyndiggørelse i formueretlig Henseende. Under Sagens Behandling ved Retten for Silkeborg Købstad m. v. forklarede Schriwer Madsen under et den 11. Juni afholdt Retsmøde blandt andet, at den nærmeste Foranledning til hans Begæring var, at han for nogen Tid siden i en Tilstand af Beruselse havde solgt sit Hotel til Underpris, og at han derfor ønskede at hindre en Gentagelse af saadanne ufornuftige Dispositioner. Fru Schriwer Madsen, der samme Dag ligeledes gav Møde for Retten, forklarede med Henblik paa hendes Mands Begæring, at han efter hendes Mening var ædru og fuldstændig klar over sine Handlinger. Da Retten, efter at der yderligere var tilvejebragt en Lægeerklæring, skønnede, at Betingelserne i Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 § 2, Stk. 3, forelaa, tog den Schriwer Madsens Begæring til Følge og erklærede ham ved Dekret af 15. s. M. for umyndig i formueretlig Henseende.

Sagsøgerinden havde imidlertid den 3. Juni 1940 i Silkeborg Bank deponeret et Beløb af 20.000 Kr., som ifølge en af Banken s. D. udstedt Erklæring var bestemt til Udbetaling til Schriwer Madsen, naar han udstedte Skøde paa Ejendommen, og har derefter under nærværende

ved Stævning af 4. Juni 1940 indledede Sag paastaaet Sagsøgte, Landsretssagfører Poul Dahl, Silkeborg, som beskikket Værge for Schriwer Madsen tilpligtet at overdrage og meddele endeligt Skøde til Sagsøgerinden paa Hotel Lysbro, Matr. Nr. 2 aa, 2 ab, 2 ae og 2 af af Hvinningdal, Balle Sogn, paa de i Slutsedlen indeholdte Vilkaar, samt betale Sagsøgerinden en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke udover 3000 Kr. for det hende ved Ikke-Overdragelsen forvoldte Tab tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra den 27. November 1940, indtil Betaling sker.

Sagsøgerinden har derhos nedlagt en subsidiaer Paastand. Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerindens Tiltale.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har Sagsøgte gjort gældende, at Schriwer Madsen, der lider af Syfilis, er blevet i den Grad aandelig svækket ved gennem en lang Aarrække at nyde Spiritus til Overmaal, at han, da Salget fandt Sted, var ude af Stand til at handle fornuftsmæssigt. For det Tilfælde, at der ikke gives Sagsøgte Medhold i, at en saadan kronisk Svækkelse foreligger, har Sagsøgte hævdet, at Schriwer Madsen den paagældende Dag som sædvanlig havde indtaget et meget stort Kvantum Spiritus, og at han, da han underskrev Slutsedlen, var saa paavirket deraf, at han ikke vidste, hvad han gjorde. Det fremgaar efter Sagsøgtes videre Anbringende iøvrigt ogsaa af selve Beskaffenheden af den indgaaede Handel, at Schriwer Madsen har været ganske ude af Stand til at varetage sine Interesser. Selv om nemlig den for Hotellet opnaaede Købesum maa anses passende, vilde Schriwer Madsen, saafremt han havde været i Stand til at bruge sin Fornuft, ikke have solgt Hotellet til Sagsøgerinden, men have truffet en Ordning med sin Hustru, der ønskede at overtage Hotellet, og som, saafremt Handlen ikke er bindende, har tilbudt at yde ham en maanedlig Understøttelse af 100 Kr. saalænge han lever. Saafremt Handlen derimod gennemføres, vil Schriwer Madsen blive subsistensløs, idet han, naar han har betalt sine Kreditorer, kun vil have et ganske ringe Beløb tilbage.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Sagsøgte den 16. September 1940 blev indlagt paa Viborg Sindssygehospital, hvis Overlæge den 17. Oktober d. A. har afgivet en Observationserklæring, hvis Konklusion er saalydende:

»Efter den foretagne Undersøgelse af Hotelejer Peter Skriver Madsen, født 17. September 1886, skal udtales, at paagældende lider af organisk Hjerne- og Rygmarvslidelse (Tabes dorsalis), men ikke frembyder sikre Tegn paa syphilitisk Sindssygdom (Dementia paralytica). Men tillige maa Pt. opfattes som kronisk Alkoholist gennem en lang Aarrække, efter det om Pt. oplyste og det her paa Hospitalet forefundne maa Pt.s sjælelige Tilstand gennem de senere Aar og nu betragtes som Udtryk for alkoholisk Sløvsind (Dementia alcoholica) i en saadan Grad, at hans Evner til at kunne disponere paa fornuftig og forsvarlig Maade maa anses for væsentlig svækket, hvilket ogsaa maa antages at have været Tilfældet, da Pt. foretog det omhandlede Hotel-salg — — —«

Sagens Akter har endvidere været forelagt Retslægeraadet, som har bemærket, »at Retslægeraadet kan tiltræde den af Overlægen ved

Sindssygehospitalet i Viborg den 17. Oktober 1940 afgivne erklæring, hvorefter Peter Schriwer Madsen lider af alkoholisk Sløvsind, som ogsaa maa antages at have bestaaet den 24. Maj 1940, da den paa-gældende handel fandt sted, og som maa anses for at have medført en saadan svækkelse af hans aandsevner, at han har været ude af stand til at handle fornuftsmæssigt.

Han lider desuden af syfilitisk rygmarvslidelse, men der er ikke tegn paa syfilitisk sindssygdom.«

Om Sagsøgte Tilstand den 24. Maj er der afgivet Vidneforklaringer af Fru Agnes Mouritsen, Frk. Asta Karen Hermann og Frk. Dagny Mogensen. Det maa herefter antages, at Sagsøgte om Morgenen cyklede ind til Silkeborg for at gøre nogle Indkøb, og at han, da han kom tilbage, var stærkt paavirket af Spiritus, af hvilken Grund han som sædvanlig ved saadanne Lejligheder gik i Seng. Henved Kl. 1 blev han vækket og spiste til Middag sammen med Jernhandler Søndergaard, ifølge hvis under Sagen afgivne Vidneforklaring de hver drak to Bajere, indtil Søndergaard Kl. 14½ forlod Hotellet, hvorimod Vidnet Dagny Mogensen i Tiden fra Kl. 13 til Kl. 16 mener at have serveret 3—4 Pilsnere for hver. Da Schriwer Madsen, som foran nævnt, ikke mødte paa Landsretssagfører Zethner-Møllers Kontor, og der af den Grund blev telefoneret efter ham, blev der, efter hvad Landsretssagfører Zethner-Møller har forklaret, svaret, at Schriwer Madsen sov, men at man vilde vække ham. Iøvrigt gaar den af Landsretssagføreren under Sagen afgivne Vidneforklaring ud paa følgende:

Schriwer Madsen var ikke spirituspaavirket ved den paagældende Lejlighed, men lugtede af Øl, som han plejede at gøre, og han var iuldstændig klar over alt, hvad der passerede under Handlen og tog aktivt Del i denne. Inden Underskriften af Sluttedlen gentog Landsretssagføreren sine Betragtninger vedrørende Schriwer Madsens Forhold til hans fraseparerede Hustru og læste Sluttedlen op. Den paafølgende Dag telefonerede Schriwer Madsen til Landsretssagføreren og anmodede ham om at faa Sluttedlen ændret derhen, at der fandt en Optælling af Varelageret Sted Overtagelsesdagen, men hertil svarede Landsretssagføreren at det ikke lod sig gøre, da Handlen var afsluttet. Schriwer Madsen omtalte ved denne Lejlighed ikke, at han havde været beruset, da han indgik Handlen.

Revisor Frandzen og Frk. Anna Jensen, som efter Landsretssagfører Zethner-Møllers Diktat stenograferede Tilføjelsen til Sluttedlen, har ligeledes afgivet Vidneforklaringer, der for førstnævntes Vedkommende gaar ud paa, at han fik det Indtryk, at Schriwer Madsen var fuld-stændig klar over Rækkevidden af sine Dispositioner, og for sidst-nævntes, at der intet særligt var at mærke ved Schriwer Madsen. Derimod har Købmand le Fevre, i hvis Forretning Schriwer Madsen ind-fandt sig den 24. Maj i Tiden mellem Kl. 16 og 19 for at købe nogle Varer, som Vidne forklaret, at han mener at have konstateret, at Schriwer Madsen var paavirket af Spiritus, idet han saa træt og sløv ud, hvilket efter Vidnets Erfaring er typisk for det sidste Stadium af Beruselse hos Schriwer Madsen, inden han lægger sig til at sove.

Efter hvad der er passeret i den Tid, Schriwer Madsen drev Hotellet alene, maa det antages, at han selv har været paa det rene med, at han ikke kunde fortsætte Driften. Det maatte herefter være en naturlig Udvej for ham enten at formaa Hustruen til at vende tilbage eller at sælge Hotellet. Da nu det første mislykkedes, var det i og for sig rimeligt, at han solgte for at undgaa en Tvangsrealisation, idet det er ubestridt, at der er opnaaet en god Pris for Hotellet, som til Ejendomsskyld er vurderet til 32.000 Kr. Naar det endvidere tages i Betragtning, at der, da Salget fandt Sted, ikke forelaa noget Tilbud fra Schriwer Madsens Hustru om at understøtte ham, saafremt han vilde medvirke til, at hun blev Ejer af Hotellet, skønnes Schriwer Madsen ikke at have tilsidesat sine økonomiske Interesser ved Salget. Under disse Omstændigheder findes det betænkeligt at anse det godtgjort, at Schriwer Madsen paa Grund af sit i en lang Aarrække fortsatte Alkoholmisbrug har savnet Evnen til at handle fornuftsmæssigt. Herefter samt da det ej heller ses at være bevist, at Schriwer Madsen skulde have savnet denne Evne paa Grund af Beruselse den paagældende Dag maa anses bunden ved Handlen, og Sagsøgte vil følgelig være at tilpligte at vedstaa den indgaaede Handel i Overensstemmelse med den af Sagsøgerinden derom nedlagte Paastand.

Som Begrundelse for sin Paastand om at have lidt Tab ved, at Hotellet ikke er blevet hende rettidig overdraget har Sagsøgerinden anført, at hun er gaaet Glip af Sommersæsonen, der giver den bedste Fortjeneste og at hun ikke har kunnet foretage Indkøb af Brændsel eller træffe de for Hotellets fremtidige Drift nødvendige Forberedelser, saasom Syltning og Henkogning.

Da det efter det foreliggende maa antages, at de nævnte Forhold har medført Tab for Sagsøgerinden, vil der være at tilkende hende en Erstatning herfor, der skønsmæssig findes at kunne bestemmes til 1000 Kr., hvilket Beløb Sagsøgte vil være at tilpligte at betale Sagsøgerinden.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgerinden med 900 Kr.

Mandag den 20. Oktober 1941.

Nr. 40/1941. Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« (Gorrissen) og Kaptajn **L. Hansen** (Holten-Bechtolsheim)

m o d

Maskinmester **Kaj Madsen** (Rode).

(Erstatning for Legemsbeskadigelse).

Sø- og Handelsrettens Dom af 4. Februar 1941: De Sagsøgte, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« ved dets korresponderende Reder, Hr. Aage Vollmond, og Kaptajn L. Hansen, bør een for begge og

begge for een til Sagsøgeren, Maskinmester Kaj Madsen, betale 5100 Kr., og Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« ved dets korresponderende Reder, Hr. Aage Vollmond, bør derhos yderligere til Sagsøgeren betale 44 Kr. 42 Øre, alt med Renter 5 pCt. p. a. fra den 26. August 1940, til Betaling sker. Sagens Omkostninger bør de Sagsøgte een for begge og begge for een betale til Sagsøgeren med 600 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Det tiltrædes, at Indstævntes i Dommen beskrevne Opførsel har været saa usømmelig og respektstridig, at Appellanten Hansen i Medfør af Sømandslovens § 60 har været beføjet til med Magt at skaffe sig Lydighed. Men under Hensyn hertil og til, at det maatte paahvile Appellanten snarest muligt at skaffe sig Fred til uforstyrret at udføre sine Pligter som Skibets Fører paa Kommandobroen, kan Appellanten, hvis Fremstilling af, hvorledes han gik frem overfor Indstævnte, findes at maatte lægges til Grund, ikke antages at have brugt haardere Midler end Omstændighederne krævede. Det bemærkes herved, at det ikke findes sandsynliggjort, at der stod andre tjenlige Midler til hans Raadighed.

Som Følge heraf vil der ikke kunne tilkendes Indstævnte nogen Erstatning for den Skade, han har lidt, medens det af Appellanten, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic«, fremsatte Krav paa 129 Kr. 11 Øre vil være at tage til Følge.

For Højesteret er der fremlagt et Uddrag af Gebyrprotokol for det danske Konsulat i Danzig, hvorefter Indstævnte afmønstredes den 21. April 1940.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at Indstævnte maa anses lovligt afskediget i Medfør af Sømandslovens § 33, Nr. 3, og at være afmønstret den 21. April 1940, og at der ikke er tilkendt ham Erstatning for Tab af Ejendele ved Skibets senere Forlis.

For Højesteret er Parterne enige om, at Indstævntes Hyrekrav for Tiden indtil 21. April 1940 udgør 64 Kr. 67 Øre.

Som Følge af det anførte vil Appellanterne i Overensstemmelse med deres Paastand være at frifinde, medens Indstævnte til Appellanten, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic«, vil have at betale 64 Kr. 44 Øre med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til hver af Appellanterne med 400 Kr.

Tre Dommere er enige i, at der ikke kan tilkomme Maskinmester Madsen Godtgørelse for hans ved Forliset tabte Ejendele.

De er endvidere enige i, at Kaptajn Hansen i Henhold til Sømandslovens § 60 har været beføjet til at anvende Magt over-

for Maskinmesteren, men finder, at Kaptajnen ved den efter hans egen Forklaring anvendte Form for Magtudøvelse er gaaet videre end under de foreliggende Omstændigheder forsvarligt, og at han som Følge heraf maa bære Ansvar for den Skade, der er overgaaet Maskinmesteren. Denne maa imidlertid ved sin Lydighedsnægtelse og hele øvrige udæskende Optræden anses at have en saa væsentlig Del af Skylden for det passerede, at han selv findes at burde bære $\frac{2}{3}$ af Skaden.

Idet den samlede Erstatning som ved Dommen sket, findes at kunne fastsættes til 5100 Kr., vil disse Dommere herefter tilkende Indstævnte 1700 Kr. med Renter som i Dommen nævnt, dog saaledes at der i dette Beløb i Forhold til Rederiet vil være at fradrage 21 Kr. 41 Øre, nemlig Forskellen mellem $\frac{2}{3}$ af det af Rederiet for Indstævnte udlagte Beløb 129 Kr. 11 Øre og Indstævntes omhandlede Tilgodehavende 64 Kr. 67 Øre.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« og Kaptajn L. Hansen, bør for Tiltale af Indstævnte, Maskinmester Kaj Madsen, i denne Sag fri at være.

Indstævnte, Maskinmester Kaj Madsen, bør til Appellanten, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic«, betale 64 Kr. 44 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. Oktober 1940, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanterne, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« og Kaptajn L. Hansen, med 400 Kr. til hver.

Der tillægges Højesteretssagfører Rode i Salær for Højesteret 300 Kr. samt 105 Kr. i Ud-læggsgodtgørelse, der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren under nærværende Sag, Maskinmester Kaj Madsen, blev den 5. April 1940 mønstret som 1. Maskinmester paa det det sagsøgte Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« tilhørende S/S »Lise«, hvis Fører Medsagsøgte, Kaptajn L. Hansen, da var.

Da Skibet den 20. s. M. om Formiddagen var paa Vej til Danzig fra København, som Skibet havde forladt den foregaaende Aften, kom Sagsøgeren alvorligt til Skade, idet han ved et Fald paa ca. 3 Meter fra det øverste Trin af Lejderen til Kommandobroen ned paa Dækket

paadrog sig et Brud gennem den indvendige Del af venstre Laarbenshals og desuden et Brud af venstre Laarben med stærk Knusning og Sammentrykning af Hælbensknoglen. Ifølge Sagsøgerens Fremstilling skyldtes dette Ulykkestilfælde, at Medsagsøgte, hvem Sagsøgeren var fulgt efter op ad Lejderen i et tjenstligt Anliggende, i Vrede havde tildelt Sagsøgeren et haardt Stød med knyttet Haand, hvorved Sagsøgeren havde mistet Fodfæstet og var faldet ud over Lejderens Rækværk.

Efter Skibets Ankomst til Danzig samme Dags Aften blev Sagsøgeren indlagt paa Städtisches Krankenhaus, hvorfra han imidlertid den 24. s. M. atter blev bragt ombord i Skibet, der skulde tilbage til København. Paa Tilbagereisen minesprængtes Skibet den 27. d. M. i Drogden, hvorved Sagsøgeren, der blev reddet ind til Dragør og samme Dag indlagt paa Københavns Amts Sygehus, mistede sine ombordværende Ejendele til en Værdi efter Sagsøgerens Angivelse af ca. 1300 Kr., idet kun en ringe og, som det viste sig, værdiløs Del heraf, blev bragt i Land, efter at Skibet senere var hævet. Sagsøgeren henlaa paa Københavns Amts Sygehus til den 19. Juni 1940, da han blev udskrivet.

I en under 31. Oktober 1940 afgivet Erklæring har Overlæge ved nævnte Sygehus, Professor, Dr. med. Poul Morville, nærmere redegjort for Karakteren af de Sagsøgeren overgaaede Skader og Behandlingen heraf. I Erklæringen udtales som Konklusion følgende:

»Det drejer sig om en 27-aarig Maskinmester, som for $\frac{1}{2}$ Aar siden har paadraget sig et Brud af venstre Laarbenshals og venstre Hælben. Det første Brud blev behandlet med Operation, som har virket efter Hensigten. Ledetraaden fra Bolten blev drevet noget foran denne og Spidsen naar nu ind gennem selve Hofteleddet. Bruddet synes iøvrigt i god Heling i korrekt Stilling. Hælbensbruddet er behandlet med Gipsbandage.

Han er fremdeles stærkt invalideret af Hoftebruddet og kan for Smerter i Hoften kun gaa 10—15 Min. ad Gangen. Han klager derimod ikke over Smerter i Foden, skønt Hælbensbruddet er helet med betydelig Sømmensynkning af Knoglen, og Fodens Drejebevægelser er ophævet.

Smerterne i Hoften og den indskrænkede Bevægelighed i denne skyldes formentlig den ved Operationen indførte Ledetraad. Man har anbefalet Pt. nu at faa fjernet Bolten og Ledetraaden. Det maa antages, at man herefter kan bedre Hofteleddets Tilstand betydeligt og formentlig befri Pt. for Smerterne.

Færdig fra Trykkeriet den 29. Oktober 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 16

Mandag den 20. Oktober.

Om de endelige Følger efter U. T. kan man ikke udtale sig før efter Forløbet af endnu nogle Maaneder, men man kan allerede nu sige, at den Funktionsindskrænkning, som er en Følge af Hælbensbruddet, og som ikke kan bedres, vil gøre ham uskikket til Arbejde, der stiller store Krav til Underkstremiteternes Sikkerhed og Funktion. Han vil saaledes næppe være egnet til Arbejde paa Skibe, til at gaa paa glatte stejle Trapper paa et Skib i Søgang.«

Under nærværende Sag gaar den af Sagsøgeren principalt nedlagte Paastand ud paa, at de Sagsøgte, Dampskibs-Aktieselskabet »Nautic« ved dets korresponderende Reder, Hr. Aage Vollmond, og Kaptajn L. Hansen, tilpligtes in solidum at betale til Sagsøgeren 10.052 Kr. 73 Øre, og at det sagsøgte Dampskibsselskab desuden tilpligtes at betale til Sagsøgeren 1444 Kr. 65 Øre, alt med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 26. August 1940.

Beløbet 1444 Kr. 65 Øre omfatter følgende Poster:

1. Hyretilgodehavende pr. 20. April 1940	Kr.	88,48
2. Hyre for Tiden 20. April—27. April 1940 incl. Krigstillæg —		336,00
3. Feriepenge for Tiden 5. April—27. April 1940	—	20,17
4. Erstatning for Tab af Ejendele i Henhold til Sømandslovens § 41, jfr. Bekendtgørelse Nr. 451 af 30. November 1923	—	1000,00

Kr. 1444,65.

Beløbet 10.052 Kr. 73 Øre omfatter følgende Poster:

a. Erstatning for tabt Arbejdsfortjeneste for Tiden 28. April 1940—17. Januar 1941 (Domsforhandlingens Dato)	Kr.	5.715,28
b. Feriepenge for samme Tidsrum	—	237,45
c. Erstatning for Svie, Smerte, Ulempe og Lyde efter Rettens Skøn, anslaaet til	—	4.000,00
d. Læge, Medicin m. m.	—	100,00

Kr. 10.052,73.

Sagsøgeren, der endvidere har nedlagt en subsidiær Paastand, hvorom nærmere nedenfor, har derhos overfor de Sagsøgte forbeholdt

sig Krav om Erstatning for Invaliditet samt tabt Arbejdsfortjeneste for Tiden efter den 17. Januar 1941.

De Sagsøgte har begge paastaet Frifindelse, og det sagsøgte Dampskibsselskab har derhos nedlagt selvstændig Paastand om, at Sagsøgeren dømmes til at godtgøre Selskabet dets Udgifter til Sagsøgerens Sygehusophold i Danzig og til Ambulancer, ialt 129 Kr. 11 Øre, med Fradrag af Sagsøgerens Hyretilgodehavende pr. 20. April 1940, som Selskabet dog kun vil anerkende udgør 30 Kr. 67 Øre, d. v. s. 98 Kr. 44 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Svarskriftets Dato, den 1. Oktober 1940.

Differencen — 57 Kr. 81 Øre — mellem Sagsøgerens Opgørelse af sit ovenfor under Post 1 anførte Hyretilgodehavende pr. 20. April 1940 til 88 Kr. 48 Øre og det sagsøgte Dampskibsselskabs Opgørelse af dette Tilgodehavende til 30 Kr. 67 Øre hidrører fra, at Sagsøgeren mener at have Krav paa Krigstillæg til Hyren for den 18. April 1940 med 34 Kr., samt kun vil anerkende at have modtaget i Hyreudbetaling 312 Kr. 19 Øre, d. v. s. 23 Kr. 81 Øre mindre end det i Afregningsbogen opførte Beløb 336 Kr.

De øvrige af Sagsøgeren overfor det sagsøgte Selskab alene rejste Krav — Posterne 2—4 — begrundes af Sagsøgeren med, at han ved S/S »Lise«s Minesprængning den 27. April 1940 endnu var paamønstret Skibet som 1. Maskinmester.

Det sagsøgte Dampskibsselskab hævder derimod, at Sagsøgeren allerede ved Skibets Ankomst til Danzig den 20. April 1940 blev afmønstret med Hjemmel i Sømandslovens § 32 og § 33, 1. Stk., Nr. 3, og at hans Hjemsendelse med Skibet skete som Konsulatspassager efter Anmodning fra det danske Konsulat i Danzig, hvorfor det sagsøgte Selskab ikke kan anerkende Sagsøgerens nævnte Krav om Hyre og Erstatning for mistede Effekter.

Hvad endelig angaar de af Sagsøgeren under Posterne a—d overfor begge de Sagsøgte rejste Krav, støttes disse af Sagsøgeren paa, at den ham overgaaede Legemsbeskadigelse og deraf følgende Arbejdsudygtighed er forvoldt ved Sagsøgte Hansens voldelige Adfærd overfor ham, samt at tillige det sagsøgte Dampskibsselskab i Henhold til Sølovens § 8 maa anses ansvarlig overfor Sagsøgeren for Skaden og Tabet.

De Sagsøgte, der indrømmer, at Sagsøgte Hansen ved den ommeldte Lejlighed har grebet fat i Sagsøgeren, hvorved denne, uden at dette dog var tilsigtet af Sagsøgte, mistede Fodfæstet og faldt ned, gør derimod gældende, at Sagsøgtes Handlemaade var retfærdiggjort ved Sagsøgerens egen Optræden og havde fornøden Hjemmel i Sømandslovens § 60 om Skibsførerens Beføjelse til at anvende Magtmidler. De Sagsøgte hævder derfor, at den Sagsøgeren overgaaede Skade maa betragtes som selvforskyldt og ikke kan paadrage de Sagsøgte nogen Erstatningspligt, og i hvert Fald kan det sagsøgte Dampskibsselskab ikke anerkende, at der paahviler dette noget Ansvar overfor Sagsøgeren for Sagsøgte Hansens Handlemaade, som ikke kan anses som sket i »Tjenesten« efter den Betydning, hvori Udtrykket er anvendt i Sølovens § 8.

Sagsøgerens subsidiære Paastand, gaaende ud paa, at de Sagsøgte tilpligtes in solidum at betale Sagsøgeren 10.189 Kr. 84 Øre og det sagsøgte Dampskibsselskab desuden tilpligtet at betale Sagsøgeren 1102 Kr. 23 Øre, alt med Renter, har Hensyn til det Tilfælde, at Sagsøgeren maatte findes med Rette at være afmønstret den 20. April 1940 i Danzig. Paastanden er opgjort paa tilsvarende Maade som den principale Paastand, men saaledes, at Post 2 udgaar og Post 3 ned-sættes til 13 Kr. 75 Øre, medens Posterne a og b forhøjes til henholdsvis 5845 Kr. 97 Øre og 243 Kr. 87 Øre.

I Anledning af det indtrufne Uheld blev der den 24. April 1940 i det danske Konsulat i Danzig for Vicekonsul Aage Henriksen, der den 22. s. M. under et Besøg hos Sagsøgeren paa Hospitalet havde optaget dennes Forklaring til Rapport, aflagt Søforklaring af Sagsøgte Hansen samt Skibets 1. Styrmand Carl Morten Christensen Tversted, Hovmester Peter Jensen og Fyrbøder Ejnar Conradsen. Efter Besætningens Ankomst her til Landet blev derhos Søforklaring aflagt den 29. April 1940 og den 9. September s. A. for nærværende Ret, hvorunder der foruden af de ovennævnte — derunder Sagsøgeren — blev afgivet Forklaring af 2. Maskinmester Henry Hansen Vibe, Maskinassistent Børge Holger Olsen og Letmatros Bøggild Jensen.

Under Sagens Forberedelse her ved Retten har derhos Sagsøgte Hansen, 1. Styrmand Tversted og 2. Maskinmester Hansen Vibe suppleret deres Forklaringer, hvorhos der ved samme Lejlighed blev afgivet Forklaring af Kok Holger Laursen.

Endelig er under Domsforhandlingen Forklaring afgivet af Skibsreder Aage Vollmond, Sagsøgeren og Vicekonsul Aage Henriksen.

Efter de saaledes foreliggende Oplysninger maa Sagens Sammenhæng antages at være følgende:

Allerede den 17. April 1940, medens Skibet laa i Frederikshavn, fandt der et Optrin Sted mellem Sagsøgeren og Sagsøgte Hansen. Forklaringerne af Vidnerne blandt Besætningen gaar ud paa, at Sagsøgeren ved den Lejlighed var stærkt beruset eller i hvert Fald en Del paa-virket af Spiritus, hvilket Sagsøgeren dog benægter. Ifølge Fremstillingen i Skibsdagbogen og Sagsøgte Hansens Forklaring, der støttes af flere af de afgivne Vidneudsagn, havde Sagsøgeren, da han af Sagsøgte fik Ordre om at være klar med Maskinen til Afgang den følgende Dags Morgen, optraadt uforskammet og brugt Ukvemsord overfor Sagsøgte, idet han udtalte, at han var 1. Maskinmester ombord og selv bestemte, naar Maskinen skulde være klar.

Med Hensyn til selve Uheldet og det forud for dette passerede gaar den af Sagsøgte Hansen til Skibsdagbogen givne Fremstilling, hvis Rigtighed denne Sagsøgte har bekræftet her i Retten, ud paa følgende:

Om Formiddagen den 20. April blev Sagsøgte Hansen underrettet om, at Sagsøgeren, efter at være kommet op fra Vagten i Maskinen fra Kl. 4—8 i beruset Tilstand, generede Hovmesteren og Kokken i deres Arbejde. Sagsøgte anmodede Sagsøgeren, som da var i Kabyssen, om at forlade denne og opholde sig, hvor han hørte hjemme. Heroverfor blev Sagsøgeren meget brutal, brugte mange Ukvemsord og fulgte til Slut efter Sagsøgte op paa Broen. Her opfordrede Sagsøgte

gentagne Gange, men forgæves, Sagsøgeren til at forlade Broen, idet han tilkendegav Sagsøgeren, der stadig svarede: »Jeg gaar ikke ned paa din Befaling,« at han i saa Fald selv maatte tage Følgerne. Sagsøgeren vedblev imidlertid at svare brutalt og næsvist samt løftede højre Haand som til Slag. Sagsøgte tog da samtidig med, at han udtalte: »Kan De saa komme ned,« Sagsøgeren i Nakken, hvorved Sagsøgeren imidlertid mistede Fodfæstet og rutchede ned ad Trappen til Dækket.

Ifølge Sagsøgtets Forklaring inden Retten havde Sagsøgeren staaet ved Nedgangen til Trappen paa Broen med Front mod Trappen og med Ryggen til Sagsøgte, idet han holdt sig med en Haand i hver af Trappens Gelændere, og havde da løftet højre Haand op over Hovedet, som om han vilde slaa Sagsøgte, hvorefter denne havde grebet Sagsøgeren i Nakken for at kure ham ned ad Trappen, men da Sagsøgeren, som er temmelig svær, pludselig mistede Fodfæstet og begyndte at rutsche ned ad Trappen, glippede Sagsøgtets Tag, saaledes at Sagsøgeren rutschede helt ned ad Trappen til Dækket.

Sagsøgeren har nu under sin Forklaring benægtet at have været beruset paa Vagten i Maskinen den 20. April 1940 fra Kl. 4—8, men har indrømmet, at han til sin Frokost efter Vagten nød tre Snapse Akvavit og en Pilsner, uden at han dog følte sig paavirket deraf. Naar Sagsøgeren opsøgte Sagsøgte paa Broen, var det ifølge Sagsøgerens Forklaring for at forelægge Sagsøgte en Kulrapport, som Sagsøgeren havde udarbejdet under Vagten, og ifølge hvilken Skibet skulde supplere sin Bunkersbeholdning i Danzig. Sagsøgeren benægter at have brugt Ukvemsord overfor Sagsøgte eller at have gjort Mine til at ville slaa denne, idet det tværtimod var Sagsøgte, som uden Anledning fra Sagsøgerens Side pludselig gav Sagsøgeren et Næveslag i Brystet, saa han mistede Balancen og faldt sidelæns udover Trappens Gelænder og ned paa Dækket.

Oprinet mellem Sagsøgeren og Sagsøgte paa Broen blev alene overværet af Skibets Rorgænger, men denne, der ikke var foranlediget afhørt under Søforklaringen i Danzig, uden at Sagsøgte Hansen nærmere har kunnet oplyse Grunden hertil, omkom ved Skibets Minesprængning den 27. April 1940.

Efter de afgivne Vidneforklaringer maa det antages, at Sagsøgeren ved de to ommeldte Lejligheder den 17. og 20. April var stærkt paavirket efter Nydelse af Spiritus. Efter Forklaringerne maa Retten endvidere gaa ud fra, at Sagsøgeren ved begge Lejligheder har udvist en i høj Grad usømmelig og respektstridig Opførsel overfor Sagsøgte Hansen, og navnlig at han ved sidstnævnte Lejlighed i Strid med Sagsøgtets Ordre til ham om at gaa ned i sin Kahyt, er fulgt efter Sagsøgte op paa Broen, hvor han har nægtet at efterkomme Sagsøgtets gentagne Ordre om at forlade Broen.

Retten finder vel, at Sagsøgte under disse Omstændigheder, omend Sagsøgerens Holdning overfor ham ikke kan antages at have været af en saadan truende Karakter, at Betingelserne for Udøvelsen af lovlig Nødværge har været til Stede, har været beføjet til i sin Egenskab af Skibets Fører at anvende Magt overfor Sagsøgeren for at skaffe sig Lydighed; men selv efter den af Sagsøgte givne Fremstilling med Hen-

syn til den til Opnaaelse af dette Formaal anvendte Fremgangsmaade maa Retten mene, at Sagsøgtes Handling under Hensyn til dens Farlighed for Sagsøgeren og til, at andre Midler til at skaffe sig Lydighed stod til Sagsøgtes Raadighed, har været uforvarlig og uden Hjemmel i Sømandslovens § 60.

Retten finder herefter, at Sagsøgte Hansen maa være ansvarlig for den Sagsøgeren tilføjede Legemsbeskadigelse og det ham derved paaførte Tab, og idet Sagsøgtes Handling maa anses for at være udført »i Tjenesten«, og da der ikke fra det sagsøgte Dampskibsselskabs Side er anført Omstændigheder, som kunde føre til desuagtet at fritage det som Skibets Reder for at hæfte for Sagsøgte Hansens Fejl, findes tillige Selskabet at maatte være ansvarlig for Sagsøgerens Tab.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Sagsøgeren maatte anses som forhyret med Skibet paa Tilbagereisen fra Danzig, har Sagsøgte Hansen i Overensstemmelse med 1. Styrmand Tversted forklaret, at Sagsøgeren efter sket Afregning blev afmønstreret den 20. April 1940 før Skibets Ankomst til Danzig, og samme Dag blev slettet af Bemandingslisten, som imidlertid gik tabt ved Skibets Forlis.

Sagsøgeren har under sin Forklaring for Retten benægtet at være blevet afmønstreret, idet han særlig har henvist til, at Afregningen først er dateret den 26. April 1940, hvilket Sagsøgte Hansen imidlertid har forklaret skyldtes en Fejltagelse.

I en Skrivelse af 25. Juli 1940 fra det danske Konsulat i Danzig til Sagsøgerens Sagfører udtales det, at Sagsøgeren blev afmønstreret fra S/S »Lise« i Danzig den 21. April s. A., men under sin Forklaring for Retten mente Vicekonsul Aage Henriksen ikke, at saadan Afmønstring havde fundet Sted, og henviste herved til, at der ikke forinden Sagsøgerens Afrejse fra Danzig hos Myndighederne var opnaaet et saakaldt »Durchlassschein« for Sagsøgeren, hvilket vilde have været nødvendigt, saafremt han var blevet afmønstreret.

Efter de foreliggende Oplysninger maa det imidlertid anses for tilstrækkeligt godtgjort, at det forinden Skibets Ankomst til Danzig fra Sagsøgte Hansens Side er tilkendegivet Sagsøgeren, at denne paa Grund af sin Opførsel ombord maatte betragte sig som afskediget fra sin Tjeneste og vilde blive afmønstreret i Danzig. Da saadan Afskedigelse maa anses lovlig at være sket i Henhold til Sømandslovens § 33, Nr. 3, samt da det maa antages udelukkende at skyldes Hensynet til Sagsøgerens Interesse i at komme tilbage til Danmark, at Afmønstring ikke formelt har fundet Sted i Danzig, finder Retten ikke, at Sagsøgeren kan betragtes som havende været forhyret med Skibet paa dettes Tilbagerejse fra Danzig.

De i Sagsøgerens principale Paastand overfor det sagsøgte Dampskibsselskab alene under Posterne 2 og 4 anførte Beløb paa henholdsvis 336 Kr. og 1000 Kr. vil herefter, samt da der iøvrigt ikke er paavist noget Grundlag for sidstnævnte Krav, ikke kunne tilkendes Sagsøgeren.

Med Hensyn til det i Sagsøgerens Paastand under Post 1 anførte Hyretilgodehavende finder Retten ikke, at Sagsøgeren har haft Krav paa Krigstillæg til Hyren for den 18. April 1940, da Skibet da befandt sig i dansk Territorialfarvand, og mener iøvrigt at maatte lægge den

i Sagsøgerens Afregningsbog foretagne Opgørelse af Sagsøgerens Tilgodehavende til Grund, hvorefter dette Tilgodehavende maa antages kun at have andraget 30 Kr. 67 Øre. Dette Beløb tillige med det i Sagsøgerens subsidiære Paastand under Post 3 anførte Beløb for Feriepenge 13 Kr. 75 Øre, d. v. s. 44 Kr. 42 Øre, vil det sagsøgte Dampskibsselskab herefter være at dømme til at betale Sagsøgeren tillige med Renter som paastaet.

Vedrørende den Sagsøgeren hos begge de Sagsøgte tilkommende Erstatning for det ham ved Legemsbeskadigelsen tilføjede Tab finder Retten, at de under Posterne a og b i Sagsøgerens Paastand opgjorte Krav passende under eet kan ansættes til 4000 Kr., medens Kravet under c ikke vil kunne ansættes højere end til 1000 Kr. som Erstatning for Svie og Smerte, hvorimod Sagsøgerens Krav om Erstatning for Ulempe og Lyde — som af de Sagsøgte gjort gældende — maa komme i Betragtning ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om hans Krav paa Erstatning for Invaliditet. Hertil kommer endelig det under Post d anførte Beløb paa 100 Kr., imod hvis Beregning der ikke er fremsat nogen særskilt Indsigelse fra de Sagsøgte Side. Disse vil herefter være at dømme til in solidum at betale Sagsøgeren 5100 Kr. tillige med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes derhos de Sagsøgte in solidum at burde godtgøre Sagsøgeren med 600 Kr.

Nr. 346/1941.

N N

p a a k æ r e r

Københavns Byrets Kendelse af 26. September 1941 angaaende Forvaring i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Byrettens 8. Afdeling, er saalydende:

Under nærværende Sag har N N protesteret mod, at Forvaringen af ham opretholdes, idet han gør gældende, at Loven er stridende mod Grundlovens § 78, og at der ikke foreligger nogen Nødretssituation. Sluttelig gør han gældende, at Justitsministerens Skøn er forkert, idet han ikke er nogen samfundsfarlig Person.

Da Grundlovens § 78 ikke er til Hinder for under de nuværende anormale Forhold, at Lovgivningsmagten, naar det er tvingende nødvendigt af Hensyn til Statens Sikkerhed og dens Forhold til fremmede Magter, fastsætter særlige Regler vedrørende en i Grundloven hverken direkte eller indirekte omtalt eller forudset særlig Art af Frihedsberøvelse, da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N N foreligger, da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til N N's Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation, og da Justitsministerens Skøn i nærværende Tilfælde ikke findes at kunne anfægtes

er agtes:

Forvaringen af N N opretholdes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Idet det kan tiltrædes, at de af N N rejste Indsigelser mod Gyldigheden af Lov Nr. 349 af 22. August 1941 er fundet at mangle Føje, og idet de i Lovens § 2, 2. Stk., ommeldte Betingelser for at ophæve den iværksatte Forvaring ikke er til Stede,

bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Nr. 347/1941.

N N

paakærer

Københavns Byrets Kendelse af 26. September 1941 angaaende Forvaring i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Byrettens 8. Afdeling, er saalydende:

Da Justitsministerens Bestemmelse om Opretholdelse af Forvaringen af N N foreligger, og da der efter det oplyste ikke foreligger nogen Fejltagelse med Hensyn til dennes Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation

er agtes:

Forvaringen af N N opretholdes.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Københavns Byret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da de af N N rejste Indsigelser mod Gyldigheden af Lov Nr. 349 af 22. August 1941 findes at mangle Føje, og da de i Lovens § 2, 2. Stk., ommeldte Betingelser for at ophæve den iværksatte Forvaring ikke findes at være til Stede,

bestemmes:

Den paakærede Kendelse bør ved Magt at stande.

Tirsdag den 21. Oktober.

Nr. 71/1941. Arkitekt **Emil Giersing** (Svane)
 m o d
 Arkitekt **Vilhelm Lauritzen** (Bang).

(Erstatning for Afbrydelse af Tjenesteforhold).

Østre Landsrets Dom af 23. Januar 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, Arkitekt Vilh. Lauritzen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Arkitekt Emil Diersing, i denne Sag fri at være, og bør Sagsøgeren inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 150 Kr. Det Offentlige betaler til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Overretssagfører A. Moltke-Leth, som Salær 150 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Betaling af 1192 Kr. 80 Øre, nemlig 3 Maaneders Løn, beregnet efter Appellantens gennemsnitlige maanedlige Indtægt hos Indstævnte, 397 Kr. 60 Øre, i Tiden fra den 1. Marts 1937 til den 1. Juni 1940 med Renter samt Feriemærker 4 pCt. af det nævnte Beløb.

Indstævnte, der intet har haft at indvende mod Beregningen af det af Appellanten paastaaede Beløb, har paastaaet Dommen stadfæstet.

Om Appellantens Stilling hos Indstævnte er det oplyst, at han foruden med de i Dommen nævnte Arbejder var beskæftiget med at samle Stof til et akustisk Kartotek ved fra Tidsskrifter og Fagbøger at udvælge Materiale og nedskrive dette paa Kartotekskort. Dette Arbejde udførte han i Kontortiden i Perioder paa undertiden 14 Dage. Tillige planlagde han under Indstævntes Ledelse visse Forsøg og tilsaa, at de Bygningsarbejder, som var nødvendige hertil, blev udført rigtigt.

Appellantens daglige Arbejdstid var fra Kl. 9 til Kl. 16, om Lørdagen dog til Kl. 14. Han kunde efter forudgaaende Meddelelse tage fri en Dag nu og da under Forudsætning af, at Indstævnte kunde undvære ham den paagældende Dag, og at han i det hele ikke forsømte sit Arbejde. Appellantens Ret til selvstændigt Arbejde blev af ham i første Række benyttet til aarlig ca. 8—14 Dage at bistaa ved Udgivelsen af »Haandbog for Bygningsindustri«, men indbragte, bortset herfra, højst Appellanten et Par Hundrede Kr. aarlig.

Teknisk Landsforbund, der er Medlem af Fællesrepræsentationen for danske Funktionærforeninger, har i en af denne tiltraadt Erklæring af 12. September 1941 imødegaaet den i Dommen gengivne Erklæring fra Akademisk Arkitektforenings Rets-

udvalg og udtalt, at man praktisk talt kan sige, »at intet Arbejde, der udføres af en Arkitekts Medhjælpere, i Princippet adskiller sig fra andre Funktionærers Arbejde, f. Eks. kvalificeret Kontorarbejde o. l.«

Det er oplyst, at Teknisk Landsforbund — af hvilket Appellanten ikke er Medlem — har ca. 1400 Medlemmer, hvoraf ca. 600 er Arkitekter eller arkitektuddannede Medhjælpere, som er Lønmodtagere hos Arkitekter eller i Byggevirksomheder, og at der mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Fællesrepræsentationen for danske Funktionærforeninger er aftalt nogle »Almindelige Bestemmelser«. der bl. a. fastsætter Opsigelsesregler, svarende til de i Funktionærlovens § 2 indeholdte.

Idet Indstævntes Virksomhed findes at være omfattet af Funktionærlovens § 1 og Appellantens Arbejde hos Indstævnte at have været af overvejende kontormæssig Art, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Indstævnte findes at burde betale Sagens Omkostninger for Landsretten efter Reglerne for beneficerede Sager som nedenfor anført og Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Arkitekt Vilhelm Lauritzen, bør til Appellanten, Arkitekt Emil Giersing, betale 1192 Kr. 80 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 23. Oktober 1940, til Betaling sker, samt Feriemærker 4 pCt. af det nævnte Beløb og Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Til det Offentlige betaler Indstævnte derhos de Rets- og Stempelafgifter, som i Mangel af fri Proces for Landsretten skulde have været erlagt af Appellanten, samt i Salær for Landsretten til Overretssagfører A. Moltke-Leth 150 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgeren, Arkitekt Emil Giersing, der fra den 1. Marts 1937 har været ansat paa Sagsøgte, Arkitekt Vilh. Lauritzens Tegnestue, men den 4. Maj 1940 blev opsagt til Fratræden snarest og kun fik udbetalt Løn til 1. Juli s. A., Sagsøgte tilpligtet at betale ham, hvem der er meddelt fri Proces, Løn for yderligere 3 Maaneder med ..... 1382 Kr. 50 Øre samt for 6 Timers Overarbejde i Juni ..... 15 — 00 —

---

tilsammen 1397 Kr. 50 Øre

med Fradrag af modtaget..... 2 Kr. 40 Øre

altsaa til Rest 1395 Kr. 10 Øre

med nærmere angivne Renter og Feriemærker til Beløb 4 pCt. af 1382 Kr. 50 Øre.

Ved denne Udregning af Lønnen har Sagsøgeren regnet en Arbejdsdag til 7 Timer, som udgør den Arbejdstid, han normalt har maattet indrette sig paa. Men subsidiært har Sagsøgeren paastaet sig tilkendt 1205 Kr. 40 Øre, ved hvilket Beløb han har udregnet Lønnen for de 3 Maaneder i Overensstemmelse med hans Gennemsnitsindtægt i Tiden fra 1. Marts 1937 til 1. Juni 1940, samt Feriemærker i Forhold til dette Beløb.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han hævder, at Sagsøgeren kun havde Krav paa et Opsigelsesvarsel af 14 Dage, men — under Hensyn til den forholdsvist lange Tid, han har været hos Sagsøgte — har faaet 1 Maanedes Varsel.

Sagsøgeren hævder heroverfor, at han falder ind under Funktionærloven af 13. April 1938 og derfor — da han har været over 3 Aar i Sagsøgtes Tjeneste — har haft Krav paa 4 Maaneders Opsigelse.

Sagsøgeren var antaget til at udføre Tegninger og Beregninger vedrørende Opførelsen af Statsradiofonibygningen, særlig de akustiske Beregninger, i hvilken Gren han var Specialist. Ved Antagelsen blev der ikke oprettet nogen Kontrakt eller aftalt noget om Opsigelsesvarsel. Hans Løn bestemtes til 2 Kr. 50 Øre pr. Time med maanedlig Afregning. Han er iøvrigt selvstændig Arkitekt og havde ogsaa, medens han var ansat hos Sagsøgte, Ret til at drive selvstændig Virksomhed — derunder deltage i Konkurrencer — naar han blot ikke forsøgte sit Arbejde hos Sagsøgte.

Der er forelagt Retten en Erklæring af 5. December 1940 fra Akademisk Arkitektforenings Bestyrelse, som heri tiltræder en Erklæring af 30. November s. A. fra Foreningens Retsudvalg. I denne Erklæring besvarer Retsudvalget det Spørgsmaal, om Forholdet mellem en Arkitekt og den paa hans Tegnstue beskæftigede Arkitektmedhjælper menes at falde ind under Funktionærloven, paa følgende Maade:

»Efter den i Lovens § 1 b anvendte Ordlyd maa det forekomme Arkitektforeningen utvivlsomt, at Arkitektmedhjælperen, der er beskæftiget paa Tegnstue, ikke omfattes af Loven. Det vil formentlig ikke med nogen Ret kunne hævdes, at det Arbejde af kunstnerisk skabende eller af teknisk-kunstnerisk Art, der paa en Arkitekts Tegnstue finder Sted jævnsides med eller som et nødvendigt Grundlag for et mere manuelt Tegnearbejde, kan karakteres som et Arbejde af »overvejende kontormæssig Art«.

For Forstaaelsen af dette Arbejdes Karakter er det nødvendigt at kende det særlige Forhold, der normalt bestaar mellem en Arkitekt (Arbejdsgiver) og hans Medhjælper. Ansættelsen som Medhjælper (Tegner) hos en Arkitekt er for det første et nødvendigt Led i Arkitektuddannelsen som Supplement til den kunstneriske og den i visse Henseender mere teoretisk prægede tekniske Uddannelse paa Kunst-

akademiet. Dernæst skaber det nugældende Forhold mellem Arbejdsgiver og Medhjælper indenfor Arkitektvirksomheden Mulighed for Virkeliggørelsen af Medhjælperens Higen og Tragten — gradvis at opnaa Selvstændighed — idet det tillader, at han, jævnsides med det Arbejde, han udlører som Medhjælper for en anden Arkitekt og delvis paa Grundlag af de Erfaringer, han ved dette Arbejde indhøster, oparbejder sig en selvstændig Praksis. Den Frihed der for Opnaaelsen af dette Formaal nødvendigvis er en Forudsætning for Forholdet mellem Arbejdsgiver og Medhjælper, bevirker, at der lige saa lidt, som naar Talen er om selve Arbejdets Karakter, kan siges at foreligge et tilsvarende indbyrdes Forhold som mellem en Arbejdsgiver og et Kontorpersonale i egentlig Forstand. I denne Forbindelse skal bemærkes, at der ofte er Tale om sammensat Virksomhed, saaledes at en Arkitekt samtidig med, at han er Medhjælper hos en anden Arkitekt, selv er Arbejdsgiver i sin jævnsides med Medhjælpervirksomheden drevne selvstændige Praksis.

For at et frugtbart Samarbejde og et fuldt brugbart Resultat af Arbejdet skal kunne opnaas, maa Arkitektmedhjælperen derhos i kunstnerisk Henseende staa i et vist harmonisk Forhold til den Arkitekt, han arbejder for og samarbejder med, saaledes at der heller ikke i denne Henseende kan foretages nogen umiddelbar Sammenligning med Arbejde af kontormæssig Art.

De Følger, Anvendelsen af Funktionærloven vilde faa for Arkitektstanden, maa for Medhjælperne bestaa i den stærkt begrænsede økonomiske Fordel, Loven byder disse, og for den enkelte Arbejdsgiver en som Følge af Fagets almindelige Arbejdsvilkaar meget alvorlig Usikkerhed med Hensyn til hans Dispositioner. Medens en Arkitekt ved det Tegnearbejde, der finder Sted ved Bygninger under Udførelse, ofte vil være i Stand til nogenlunde at beregne Varigheden af de enkelte Medhjælperes Arbejde, vil han ved alt Projekteringsarbejde være meget vanskeligt stillet og maa til enhver Tid forudse, at et Arbejde uden Varsel kan blive stillet i Bero, hvorefter han, selv om han ikke kunde sætte de ledigblevne Medhjælpere til andet Arbejde, dog maatte opfylde de Forpligtelser, Loven paalægger ham.

Det maa hertil befrygtes, at den begrænsede Fordel, der bydes en Medhjælper ifølge Loven, vil fremkalde en for Forholdet mellem Parterne — og for Medhjælperne især — lidet heldig Ændring, saaledes at Medhjælperen i mangfoldige Tilfælde fra at være en i kollegial Henseende ligestillet Medarbejder bliver at betragte som en ganske almindelig Funktionær, der sælger Arbejdsgiveren sit Arbejde i en vis aftalt daglig Arbejdstid.

Som Vederlag for en vis Bevægelsesfrihed og for den Sum af Erfaring, Medhjælperen indhøster, som Følge af den Vekselvirkning af kunstnerisk eller praktisk Art, der finder Sted mellem Parterne, giver Medhjælperen efter den bestaaende Ordning Afkald paa visse Fordele af begrænset økonomisk Art. En Erhvervelse af disse øjeblikkelige økonomiske Fordele vil ske paa Bekostning af andre Fordele, der er af den største Betydning for Arkitektstandens Uddannelse og for den enkeltes Mulighed for, uden at være i Besiddelse af Driftskapital, at oparbejde en selvstændig Praksis.

De særegne Forhold, der raader indenfor Arkitektfaget, kan derfor med Rette hævdes at være af en saadan Art, at de i og for sig rimelige Krav, Loven stiller til Arbejdsgiveren, helt vil kunne ændre Grundlaget for saavel Arbejdsgiverens som Medhjælperens Dispositioner, til Skade for begge.

Hvor der er Tale om almindeligt Tilsynsarbejde — Konduktør-virksomhed —, synes Lovens Ordlyd at være saa klar, at Medhjælperne, der er engageret udelukkende til at føre Tilsyn, eller dog med dette Arbejde som Hovedbeskæftigelse, maa omfattes af Loven. For denne fra Tegnestuearbejdet væsentligt afvigende Beskæftigelse vil en Opfyldelse af Lovens Bestemmelser næppe bevirke større Vanskeligheder, idet det i Almindelighed paa Forhaand kan overses, hvor lang Varighed Konduktørarbejdet vil faa.«

Efter det oplyste findes Sagsøgerens Virksomhed ikke at være af kontormæssig Art. Da den endvidere efter sin Beskaffenhed ikke kan betegnes som handelsmæssig, og da det er uomtvistet, at den ikke heller har haft nogen ledende eller tilsynsførende Karakter, findes Sagsøgeren ikke at omfattes af Funktionærlovens § 1. Sagsøgtes Frifindelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale til Sagsøgte med 150 Kr.

Onsdag den 22. Oktober.

Nr. 238/1940.   **Direktør Poul Fog-Petersen** (Oluf Petersen)

m o d

Fru Christine Charlotte Barfoed Fog-Petersen, født la Cour
(Gorrissen).

(Separation).

Dom afsagt af Retten for borgerlige Sager i Aalborg Købstad m. v. den 1. April 1940: Den af Sagsøgeren, Direktør Poul Fog-Petersen, nedlagte Paastand om Separation med Hensyn til hans med Indstævnte, Fru Christine Charlotte Fog-Petersen, født la Cour, den 20. August 1921 indgaaede Ægteskab tages til Følge. Sagsøgeren betaler Underholdsbidrag til Indstævnte efter Overøvrighedens nærmere Fastsættelse. Sagens Omkostninger ophæves.

Vestre Landsrets Dom af 25. September 1940 (II Afd.): Den af Indstævnte, Direktør Poul Fog-Petersen, nedlagte Paastand om Separation med Hensyn til det af ham den 20. August 1921 med Appellantinden, Fru Christine Charlotte Barfoed Fog-Petersen, født la Cour, indgaaede Ægteskab kan ikke tages til Følge. Til Appellantinden betaler Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 400 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Forsaavidt Indstævnte for Højesteret har gjort gældende, at Appellanten i Medfør af Retsplejelovens § 452, Stk. 2, er afskaaret fra at paaberaabe sig den Uoverensstemmelse, der allerede havde udviklet sig inden Domen i den tidligere Separationssag, vil der ikke kunne gives hende Medhold heri.

Efter alt foreliggende findes det godtgjort, at der nu bestaar en saa dyb Uoverensstemmelse mellem Ægtefællerne, at Forholdet mellem dem maa anses ødelagt, hvilket ikke kan antages hovedsageligt at skyldes Appellantens Forhold, navnlig ikke hans fra Efteraaret 1937 bestaaende Forbindelse med den i Underrettsdommen nævnte Kvinde.

Herefter vil Underrettsdommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret ophæves.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgeren i denne Sag, Direktør Poul Fog-Petersen, anlagde i 1938 Sag mod Indstævnte, Fru Christine Charlotte Fog-Petersen, til Opnaelse af Separation, men hverken ved Underretten eller Landsretten toges hans Begæring til Følge, idet det ikke fandtes tilstrækkeligt godtgjort, at Forholdet mellem Parterne paa Grund af dyb Uoverensstemmelse var ødelagt.

Ægteskabet mellem Parterne blev indgaaet den 20. August 1921, og Samlivet mellem Ægtefællerne har varet til April 1938, da det ophævedes af Sagsøgeren.

Under Henviisning til, at det nu tør bertagtes som aldeles sikkert, at Samlivet ingensinde vil blive genoptaget, og til at det mellem Parterne siden Afsigelsen af de to førnævnte Domme (henholdsvis 15. Juli 1938 og 2. December 1938) passerede tydeligt udviser, at Ægteskabet nu er ødelagt i Bund og Grund, har Sagsøgeren paany nedlagt Paastand om Separation, idet han har erklæret sig villig til fortsat at betale Underholdsbidrag til Indstævnte.

Indstævnte modsætter sig stadig Separationsbegæringen.

Indledningsvis bemærkes, at den i Sagen udtagne Stævning er mere vidtløftig end foreneligt med Forskriften i Rpl. § 425, men at Retten dog ikke har fundet tilstrækkelig Anledning til af denne Grund at afvise Sagen, hvad der ej heller fra Indstævntes Side er nedlagt nogen Paastand om.

Af den tidligere paadømte Sag fremgaar det, at Ægtefællerne er ret forskellige i Temperament, Livssyn og Karakter, og at navnlig Spørgsmaalet om Opdragelsen af Sagsøgerens Børn af første Ægteskab har voldt mange Vanskeligheder og avlet megen Bitterhed.

Sin Modstand mod Separationen begrundede Indstævnte under den tidligere Sag særlig derved, at det var hendes Tro, at en Fortsættelse af Ægteskabet endnu vilde kunne blive lykkelig eller i alt Fald taalelig, hvorved hun tilføjede, at hun ikke hidtil havde været klar over, at der ogsaa fra hendes Side maatte resigneres, men at dette nu var gaaet op for hende, og at hun derfor vilde bestræbe sig paa at yde sit til Fremme af et fordrageligt Samliv.

Under nærværende Sag har Indstævnte udtalt, at hun ikke mere tror paa, at Sagsøgeren vil genoptage Samlivet med hende, men at det er hendes højeste Ønske, at dette kunde ske, fordi hendes Følelser for ham ikke er undergaaet nogen Forandring, hvormed hun mener, at hun stadig holder af ham.

Naar hun til Trods for, at hun saaledes ikke længere tør haabe paa en Genoptagelse af Ægteskabet, dog modsætter sig Sagsøgerens Ønske om Separation, begrundet hun det derved, at hun i Virkeligheden ikke har tilstrækkelig Mod til at opgive Haabet helt, og at den Tanke, at en Separation sandsynligvis vil føre til Skilsmisse, for hende er af en saa forfærdende Karakter, at den sandsynligvis vilde berøve hende den naturlige Livstrang og faa hende til »at sjuske Resten af sit Liv væk«. Hun ønsker derfor — for det Tilfælde at Retten nu skulde anse Samlivsmulighederne som ødelagt — at hævde, at Skylden herfor hovedsagelig er Sagsøgerens.

Sagsøgeren begrundet sin Paastand saaledes:

De to Aar, der er gaaet siden Samlivets Ophævelse, har vist, at de Momenter, som i Underrettsdommen fremhævedes til Støtte for Muligheden af et fortsat ægteskabeligt Samliv, nemlig at Børnene af første Ægteskab ikke længere skal opdrages i Hjemmet, og at de Følelser, som Sagsøgeren var kommet til at nære for en anden Kvinde, kunde vise sig at være af forbigaaende Art, i Virkeligheden ikke foreligger.

At Børnene er blevet voksne, har intet kunnet ændre i hans Syn paa Hustruen som en Kvinde, hvis doktrinære Indstilling og Herskesyge gør enhver Form for fordrageligt Samliv med hende til en Umulighed, hvorhos hans Følelser for den nævnte anden Kvinde ikke er undergaaet nogen Forandring.

Yderligere henviser han til, at Indstævnte efter Dommens Afsigelse bestandigt har lagt et ufordrageligt og uforsonligt Sindelag overfor ham for Dagen. Gennem bestandige Fogedforretninger, Kæremaal, Selvtægt, Processer og Henvendelser til Overøvrigheden har hun stadig forsøgt at gøre ham Tilværelsen vanskelig.

Han tillægger ikke dette sidste selvstændig Betydning for sit eget Vedkommende, idet han ikke vilde have kunnet skifte Standpunkt, selv om hun havde undladt alt dette, men han anfører det dels til Belysning af hendes Karakter og Tænkemaade, dels — og navnlig — til Belysning

af hendes Paastand om, at det stadig er hendes højeste Ønske, at alt kunde blive godt paany mellem Ægtefællerne.

Det er Retten bekendt — og bestrides ej heller af Indstævnte — at der angaaende Retten til at bo i Parternes oprindelige fælles Hjem har været mange Stridigheder mellem Parterne, under hvilke saavel Underrettens som Landsrettens Bistand har været paakaldt, ligesom Indstævnte har ladet foretage Udpantning for Underholdsbidrag hos Sagsøgeren, uanset at hun ikke paa alle Punkter havde opfyldt sine økonomiske Forpligtelser overfor ham, hvad han først gennem Søgmaal mod hende kunde faa fastslaet. Ogsaa dette sidstnævnte Spørgsmaal gav Anledning til Landsrettens Medvirken i Form af Kære fra Indstævntes Side.

Ydermere synes det at maatte antages, at Delingen af Indboet og i det hele taget Ordningen af Parternes økonomiske Mellemværende har stødt paa mange Vanskeligheder, specielt paa Grund af manglende Forhandlingsvilje fra Indstævntes Side.

Indstævnte vil ikke erkende, at hun har lagt Ufordragelighed eller mangelfuld Forhandlingsvilje for Dagen. Den faktiske Ophævelse af et mangeaarigt Samliv har naturligt medført en Række praktiske Vanskeligheder, til hvis rette Løsning hun har søgt juridisk Bistand, og hun har da i det store og hele begrænset sin egen Indsats til at følge de Anvisninger, hendes juridiske Konsulent har givet hende.

Ved Sagens Afgørelse finder Retten, at den Omstændighed, at Parterne nu efter to Aars faktisk Adskillelse staar saaledes overfor hinanden, at den ene er fast besluttet paa aldrig at ville genoptage Samlivet, medens den anden har maattet opgive Haabet om, at dette vil kunne ske, indeholder et tilstrækkeligt Bevis for, at Uoverensstemmelserne efterhaanden er blevet saa dybe, at der med Rette nu kan tales om Ægteskabets Ødelæggelse.

Dertil kommer, at Indstævnte ved sin Adfærd efter Afslutningen af den tidligere Sag efter Rettens Skøn har lagt for Dagen enten, at hendes Ønske om Samlivets Genoptagelse ikke er helt ægte og hendes Paastand om, at hun stadig holder af Sagsøgeren, ikke helt oprigtig, eller i alt Fald at hun i sit Sind savner den Resignationsevne, hvis Nødvendighed hun selv har erkendt, og den redelige Vilje til at komme den anden Part i Møde uden juridiske Formaliteter og Petitesser — uden hvilken intet ægteskabeligt Samliv kan faa varig Værdi.

Selv om det kan have sin Rigtighed, at ikke alle de Vanskeligheder, der har vist sig, skyldes hendes personlige Indsats, skønnes det dog, at hendes Adfærd har været noget præget af Rethaveri og Intolerance. Retten mener derfor ikke at kunne statuere, at Sagsøgeren hovedsagelig har Skylden for Ægteskabets Ødelæggelse. Den egentlige Grund hertil maa antagelig søges i de foran nævnte Omstændigheder med Hensyn til Karakterforskelligheder, Børnenes Tilværelse i Hjemmet og Indstævntes manglende Tolerance, saaledes at dette, at Sagsøgeren har fattet Interesse for en anden Kvinde, i højere Grad tør betragtes som en Virkning af det gennem Aarene (antagelig fra første Færd) fremadskridende Sammenbrud af Ægteskabet end som den egentlige Aarsag hertil.

Herefter findes den nedlagte Paastand at burde tages til Følge i Medfør af Ægteskabslovens § 53, Stk. 2, medens Sagens Omkostninger vil kunne ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 1. April 1940 af Retten for borgerlige Sager i Aalborg Købstad m. v.

For Landsretten har begge Parter afgivet Forklaring.

Efter alt det foreliggende kan det mod Appellantindens Benægtelse ikke anses for tilstrækkeligt godtgjort, at Forholdet mellem Parterne paa Grund af dyb Uoverensstemmelse er ødelagt. Herefter vil der være at give Appellantinden Medhold, saaledes at den af Indstævnte i Medfør af Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 § 53, Stk. 2, nedlagte Separationspaastand ikke kan tages til Følge.

Med Sagens Omkostninger for begge Retter vil der være at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 23. Oktober.

Nr. 62/1940. **BM** (Gelting efter Ordre)

mod

BF (Møller efter Ordre).

(Paternitetssag).

Københavns Byrets Dom af 30. Marts 1939 (16. Afd.): Sagsøgte BF bør for Tiltale under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Østre Landsrets Dom af 30. November 1939 (IV Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves. Hos det Offentlige tillægges der Appellantinden BM's for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører, Fru Heide-Jørgensen og Indstævnte BF's Sagfører, Overretssagfører K. Haack, i Salær hver 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 14 Kr. og 18 Kr. 60 Øre.

Færdig fra Trykkeriet den 5. November 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 17

Torsdag den 23. Oktober.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Otte Dommere finder, at Appellantindens Anbringende om at have haft Samleje med Indstævnte i Barnets Avlingstid ikke er tilstrækkelig bestyrket ved de i Sagen — tildels efter Dommen — tilvejebragte Oplysninger og stemmer derfor for at stadfæste Dommen, de stemmer derhos for at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

En Dommer finder det godtgjort, at Indstævnte har haft Samleje med Appellantinden før Udgangen af Oktober 1937, og stemmer for at tage Appellantindens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Gelting og Møller hver 200 Kr. og som Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 10 Kr. og 36 Kr. 50 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag er der rejst Spørgsmaal om Faderskabet eller Bidragspligten til det af Sagsøgerinden, BM, den 25. Juni 1938 fødte Barn, der efter Retslægeraadets Erklæring kan være avlet i Tiden fra Slutningen af August 1937 til Slutningen af Oktober 1937.

Efter en paa Universitetets retsmedicinske Institut foretaget Blodtypebestemmelse, er der intet til Hinder for, at Sagsøgte kan være Fader til Barnet.

Sagsøgerindens første Forklaring i Retten gaar ud paa, at hun første Gang havde Samleje med Sagsøgte i Begyndelsen af November 1937.

Sagsøgte forklarede heroverfor, at han havde Samleje med Sagsøgerinden fra Oktober eller November 1937, nemlig fra ca. 14 Dage efter at han var anbragt paa Afvænningshjemmet — — —

Det blev derefter oplyst, at Sagsøgte blev anbragt paa Hjemmet den 20. Oktober 1937.

Efter at være gjort bekendt med Erklæringen om Avlingstiden har Sagsøgerinden forklaret, at hun mener, der er hengaaet en Uges Tid efter Sagsøgtes Anbringelse paa Afvænningshjemmet, indtil hun stod i Forhold til ham, og at det saaledes er muligt, at det første Samleje fandt Sted i Oktober 1937, men bestemt kun hun ikke udtale sig.

Sagsøgte har heroverfor fastholdt sin Forklaring med Tilføjende, at han tror, at det første Samleje var efter 1. November.

Da det efter Parternes Forklaring er uvist, om de har haft Samleje i Avlingstiden, findes Sagsøgte at maatte frifindes.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt af Københavns Byrets 16. Afdeling den 30. Marts 1939 og er af Appellantinden, BM, med Justitsministeriets Tilladelse af 30. Maj 1939 paaanket her til Retten med Paastand principalt om, at Indstævnte, BF, anses som Fader til Barnet, subsidiært, at han anses som bidragspligtig til dette. Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Der er meddelt Appellantinden fri Proces under Anken.

Under Domsforhandlingen er der aflagt Forklaring af Parterne samt Vidneforklaring af V₁, V₂ og V₃.

Ifølge Appellantindens Forklaring var hun en 8-Dages Tid efter Indstævntes Ankomst til — — — sammen med ham, uden dengang at staa i Forhold til ham. Søndagen derefter, altsaa den 31. Oktober 1937, var hun sammen med ham og havde da Samleje med ham første Gang.

Ifølge Indstævntes Forklaring stod han første Gang i Forhold til Appellantinden ca. 3 Uger efter sin Ankomst til — — —

Da det efter alt foreliggende ikke kan anses godtgiort eller blot sandsynliggjort, at Parterne har haft Samleje med hinanden i Barnets Avlingstid, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Landsretten ophæves.

Hos det Offentlige tillægges der Appellantindens for Landsretten beskikkede Sagfører, Landsretssagfører, Fru Heide-Jørgensen og Indstævntes Forsvarer, Overretssagfører K. Haack, i Salær hver 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 14 Kr. og 18 Kr. 60 Øre.

Fredag den 24. Oktober.

Nr. 261/1940. Husejer **Ferdinand Jensen Sonne** (Henriques) og Fiskefarsfabrikant **Wilhelm Anker Øelund** (Overretssagfører J. L. Cohen)

mod

Koncertsangerinde Fru **Helga Weeke Lersey** (Stein efter Ordre).

(Erstatning for Ulykkestilfælde).

Østre Landsrets Dom af 10. December 1940 (I Afd.): Sagsøgte, Fiskefarsfabrikant Wilhelm Anker Øelund, og Sagsøgte, Husejer Ferdinand Jensen Sonne, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerinden, Koncertsangerinde Fru Helga Weeke Lersey, betale 3161 Kr. 75 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 24. Maj 1940, til Betaling sker. Sagens Omkostninger betaler de Sagsøgte een for begge og begge for een til Sagsøgerinden med 350 Kr. Der tillægges den for Sagsøgte Øelund beskikkede Sagfører, Overretssagfører J. L. Cohen, i Salær og Godtgørelse for Udlæg henholdsvis 150 Kr. og 6 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne gentaget deres Frifindelsespaastande, hvorhos Appellanten Øelund subsidiært har paastaet Erstatningen nedsat til 1661 Kr. 75 Øre.

Indstævnte har paastaet Dommen stadfæstet.

I en Erklæring af 7. Juni 1941 har Dr. med. Aage Kock paa Grundlag af en fornyet Undersøgelse af Indstævnte udtalt, at Invaliditetsprocenten er noget forøget og paa nuværende Tidspunkt snarere maa ansættes til 8 pCt.

Idet det ogsaa under Hensyn til Forbindelsen med de foregaaende Bestemmelser i § 88 og § 89, 1. og 2. Stk., i Politivedtægt Nr. 35 af 1. Marts 1913 med Tillæg Nr. 355 af 3. December 1938 tiltrædes, at § 89, 3. Stk., omfatter et Tilfælde som det foreliggende, vil Dommen i Henhold til de i denne iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne at burde udrede som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Stein betaler Appellanterne, Husejer Ferdinand Jensen Sonne og Fiskefarsfabrikant Wilhelm Anker Øelund, een for begge og begge for een 250 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 11. Oktober 1939 Kl. ca. 19,20 kom Sagsøgerinden, Koncertsangerinde Fru Helga Weeke Lersey, til Skade ved at falde paa Fortovet udfor Fiskefarsforretningen i Ejendommen Fredericiagade Nr. 31.

Under nærværende Sag har Sagsøgerinden paastaaet Sagsøgte, Fiskefarsfabrikant Wilhelm Anker Øelund, som Indehaver af Fiskefarsforretningen og Sagsøgte, Husejer Ferdinand Jensen Sonne, som Ejer af Ejendommen tilpligtet in solidum at betale følgende Beløb i Erstatning:

1. Befordring til og fra Hospitalsbehandling	Kr. 40,00
2. Vikarudgifter til Kirketjeneste	— 16,75
3. Vikarudgifter for Akkompagnment v. Undervisning	— 60,00
4. Udgifter til huslig Medhjælp	— 710,00
5. Erstatning for Svie og Smerte	— 960,00
6. Erstatning for Lyde og Invaliditet	— 1500,00
7. Lægehonorar	— 95,00

Ialt.. Kr. 3381,75

med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 24. Maj 1940.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Under Sagen er der afgivet Forklaring for Landsretten af Parterne, Sagsøgerindens Datter, Karen Weeke Lersey, og Frk. Hilda Frederiksen samt Sagsøgte Øelunds Søn, Medhjælper Børge Øelund, og Lærling Ib Henrik Janensky.

Sagsøgerinden har forklaret, at hun faldt, fordi der var glat udfor Fiskefarsforretningen. Hun har endvidere forklaret, at Vidnet Janensky ligeledes gled, da han hjalp hende op, og at Fortovet var glat som Følge af Fiskeslim, idet hendes Overtøj og Kjole var snavset og Strømperne klistrede af Fiskeslim, ligesom Tøjet lugtede af Fisk.

Sagsøgerindens Datter og Vidnet, Frk. Frederiksen, har bekræftet, at der var Fiskeslim paa Sagsøgerindens Tøj, og at Tøjet lugtede af Fisk.

Vidnet Janensky har forklaret, at hans Fod gled, da han hjalp Sagsøgerinden op, men at han ikke tidligere havde bemærket, at der var glat udfor Fiskefarsforretningen.

Sagsøgte Øelund har forklaret, at det er udelukket, at der har været Fiskeslim paa Fortovet, idet Fortovet blev fejlet hver Aften ved Lukketid, hvorhos der blev strøet Sand paa, saafremt det var nødvendigt. Fiskeaffaldet fra Forretningen blev hentet hver Dag og blev baaret direkte fra Forretningen i Spande ud paa Vognen, og Spandene blev aldrig henstillet paa Fortovet. Derimod har der staaet Fiskekasser paa Fortovet, men kun enten helt inde ved Butiksvinduet eller ude ved Rendestenskanten. Medsagsøgte Sonne har paataalt, at der stod Fiskekasser paa Fortovet, medens der aldrig, saavidt han ved, har været klaget over, at Fortovet ikke var tilbørligt rengjort.

Børge Øelund har forklaret, at Fortovet altid blev fejtet ved Lukketid, og at han tillige kom Sand paa, hvis der var Fugtighed paa Fortovet. Der stod aldrig Affaldsspande paa Fortovet. Det kunde ske, at der løb Vand ud gennem Døren, naar Forretningslokalets Gulv blev spulet.

Sagsøgte Sonne har forklaret, at der af samtlige Lejere idelig blev klaget over Lugt fra Fiskefarsforretningen, og at der ogsaa blev klaget over, at der var spildt paa Fortovet, samt at han har set, at Spande med Fiskeaffald i Timevis har staaet uden Laag paa Fortovskanten. Han har mange Gange sagt til Sagsøgte Øelund, at denne maatte holde Fortovet rent.

I Anledning af det passerede blev der rejst Tiltale mod begge de Sagsøgte for Overtrædelse af Politivedtægten, og Sagsøgte Øelund har vedtaget en Bøde, stor 15 Kr., for Overtrædelse af Politivedtægtens § 99, medens Sagsøgte Sonne for Overtrædelse af Politivedtægtens § 88, Stk. 1, og § 89, Stk. 3, ved Københavns Byrets Dom af 9. Maj 1940 er idømt en Bøde af 15 Kr.

Begge de Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand gjort gældende, at det ikke er bevist, at Sagsøgerinden er faldet ved at glide i Fiskeslim, og at det end ikke er bevist, at der var Fiskeslim paa Fortovet, saaledes at Ulykkestilfældet maa tilskrives et hændeligt Uheld. Sagsøgte Øelund har derhos gjort gældende, at han kun vedtog Bøden for Overtrædelse af Politivedtægten, fordi det drejede sig om saa lidt, og at han ikke vilde have vedtaget en Bøde, saafremt han havde været klar over, at Bødevedtagelsen vilde blive paaberaabt under en Erstatningssag.

Sagsøgte Sonne har for sit Vedkommende yderligere gjort gældende, at han mener, at det er med Urette, at han er dømt for Overtrædelse af Politivedtægtens § 88, Stk. 1, og at det i alt Fald er noget tvivlsomt, om han har gjort sig skyldig i en Overtrædelse af Politivedtægtens § 89, Stk. 3.

Efter de for Landsretten afgivne Forklaringer findes det ubetænkeligt at anse det for godtgjort, at Sagsøgerinden er faldet ved at glide i Fiskeslim fra Sagsøgte Øelunds Forretning, og Sagsøgte Øelund findes ved ikke at have sørget for, at Fortovet var tilbørligt renholdt, at være erstatningspligtig for den Sagsøgerinden ved Faldet tilføjede Skade.

For saa vidt angaar Sagsøgte Sonne bemærkes det, at det skønnes at være med Rette, at han, der var bekendt med den hyppige mangelfulde Renholdelse af Fortovet udfor Fiskefarsforretningen, er fundet skyldig i Overtrædelse af Politivedtægtens § 89, Stk. 3, der maa forstaas saaledes, at den udover den Grundejerne paahvilende Pligt til paa bestemte Tider at besørgede den daglige Gadefejning paalægger dem en Pligt til at besørgede det paagældende Areal Renholdelse, naar det forurenes paa Grund af Forhold, der har Forbindelse med Driften af Ejendommen eller Lejernes Forretning. Som Følge heraf maa ogsaa Sagsøgte Sonne være ansvarlig for den Sagsøgerinden overgaaede Skade, saaledes at de Sagsøgte in solidum vil have at yde Sagsøgerinden Erstatning som nedenfor anført.

Med Hensyn til den Sagsøgerinden overgaaede Skade fremgaar det af en under Sagen fremlagt Lægeerklæring, at hun fik Brud paa Spoleben og Albueled i højre Arm og forstuede venstre Fod samt kvæstede højre Knæled.

Ifølge Erklæringer af 3. Oktober 1940 fra Rigshospitalets Bade- og Massageklinik og af 10. Oktober 1940 fra Dr. med. Aage Kock er der fremdeles nedsat Bevægelighed i højre Albueled samt Haandledd, og den derved bevirkede Invaliditet er af sidstnævnte anslaaet til ca. 5 pCt. Sagsøgerinden har forklaret, at hun ikke har været sengeliggende som Følge af Ulykkestilfældet, men at hun de første 4 Uger maatte have Armen opbundet, og at hun da havde meget voldsomme Smerter i Armen, samt at hun endnu til Stadighed har Smerter i Armen. Hun ernærer sig ved at give Undervisning i Sang, Fonetik og Aandedræts-gymnastik, og paa Grund af Smerterne og den nedsatte Bevægelighed i Armen er hun ude af Stand til selv at akkompagnere Eleverne, saaledes at hun maa betale for Akkompagnement. Bortset fra den første Tid efter Ulykkestilfældet har dette ingen Indflydelse haft paa hendes Erhverv og hendes Indtægter, udover at hun som nævnt maa betale for Akkompagnement, antagelig 8 Timer ugentlig til en Pris af 3 Kr. i Timen. Med Hensyn til de enkelte Poster bemærkes, at der i Retten er opnaaet Enighed mellem Parterne om at sætte Erstatningen for Udgiften til huslig Medhjælp til 650 Kr., og at de Sagsøgte har paa-staaet Nedsættelse efter Rettens Skøn af Erstatningen under 5) for Svie og Smerte samt under 6) for Lyde og Invaliditet, men anerkendt Opgørelsen af de øvrige Poster.

Erstatningen for Svie og Smerte er opgjort saaledes, at Sagsøgerinden i de 4 Uger, i hvilke Armen var opbundet, har beregnet sig 50 Kr. ugentlig og i de følgende 4 Uger 40 Kr. ugentlig samt derefter 25 Kr. ugentlig i 24 Uger.

De Sagsøgte har under Henvisning til Omfanget af den Sagsøgerinden overgaaede Skade protesteret dels mod Størrelsen af de ugentlige Beløb, dels mod Varigheden af den Periode, for hvilken der er forlangt Erstatning. Endvidere har de protesteret mod Størrelsen af Erstatningen for Lyde og Invaliditet, idet en Invaliditet paa 5 pCt. efter almindelige Regler næppe vilde føre til en højere Erstatning i det foreliggende Tilfælde end ca. 450 Kr.

Efter de foreliggende Oplysninger om Skadens Omfang og de deraf flydende Ulemper for Sagsøgerinden findes Erstatningen for Svie og Smerte passende at kunne sættes til 800 Kr., hvorimod der under Hensyn til Sagsøgerindens særlige Erhverv ikke findes at kunne indvendes noget imod Størrelsen af Erstatningen for Lyde og Invaliditet. Som Følge af det anførte vil de Sagsøgte in solidum have at betale til Sagsøgerinden 3161 Kr. 75 Øre med Renter 5 pCt. p. a. heraf fra 24. Maj 1940, til Betaling sker, hvorhos de Sagsøgte ligeledes in solidum findes at burde betale Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 350 Kr. Der tillægges den for Sagsøgte Øelund beskikkede Sagsfører Salær som nedenfor anført.

En af de voterende Dommere har afgivet følgende

D i s s e n s :

Det er ikke af Sagsøgerinden gjort gældende, at der fra Sagsøgte Sonnes Side skulde foreligge nogen Overtrædelse af Politivedtægtens § 88, Stk. 1, der staar i Forbindelse med hendes Fald. Hvad dernæst angaar Politivedtægtens § 89, Stk. 3, finder jeg det ikke godtgjort, at det Fiskeslim, i hvilket Sagsøgerinden maa antages at være faldet, var Affald efter en Vogn, der havde holdt udenfor Ejendommen. Nogen direkte Overtrædelse fra Sagsøgte Sonnes Side af § 89, Stk. 3, ses derfor ikke at være bevist, og en Udvidelse ved Analogi af denne efter sit Indhold meget specielle Bestemmelse — endog med erstatningsretlige Konsekvenser — kan jeg ikke anse berettiget. Idet der ejheller iøvrigt findes at være oplyst noget Forhold fra Sagsøgte Sonnes Side, som kan danne Grundlag for at gøre ham medansvarlig for Sagsøgerindens ved Sagsøgte Øelunds Forsømmelighed forvoldte Fald, vilde jeg frifinde Sagsøgte Sonne. Iøvrigt tiltrædes Votum.

Mandag den 27. Oktober.

Nr. 76/1941. Syge- og Begravelseskassen »Alderstrøst« (Fich)
m o d

Dansk Funktionærforbund som Mandatar for **Svend Martin Olsen** (Møller).

Erstatning for Afbrydelse af Tjenesteforhold).

Sø- og Handelsrettens Dom af 11. Februar 1941: De Sagsøgte, Syge- og Begravelseskassen »Alderstrøst«, bør til Sagsøgerne, Dansk Funktionærforbund som Mandatar for Svend Martin Olsen, inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse betale 386 Kr. 70 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 10. Januar 1941, til Betaling sker, samt udlevere Feriemærker til Paalydende Kr. 15,45. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere bemærker følgende:

Den af Appellanten drevne Virksomhed, der bestaar i mod Vederlag at varetage Medlemmernes økonomiske Interesse i at opnaa Syge- og Begravelseshjælp findes at kunne betegnes som »Erhvervsvirksomhed«, og det maa antages at stemme med Lovens Formaal at forstaa dette Udtryk som omfattende et Tilfælde som det foreliggende.

Appellantens Virksomhed findes derhos at være »privat« i den Forstand, hvori Loven maa antages at have benyttet dette Ord, nemlig som betegnende Modsætningen til statslig og kommunal Erhvervsvirksomhed.

Herefter vil disse Dommere stadfæste Sø- og Handelsrettens Dom og paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

To Dommere finder, at den heromhandlede statsanerkendte Syge- og Begravelseskasse særlig under Hensyn til dens Formaal ikke med Føje kan henføres under Ordene »private Erhvervsvirksomheder« i Funktionærlovens § 1, og bemærker herved, at der ikke i Lovens Forarbejder ses at være afgørende Støtte for en saadan efter deres Mening mod almindelig Sprogbrug stridende Forstaaelse af Loven. Disse Dommere stemmer herefter for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Syge- og Begravelseskassen »Alderstrøst«, til Indstævnte, Dansk Funktionærforbund som Mandatar for Svend Martin Olsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, Dansk Funktionærforbund som Mandatar for Svend Martin Olsen, de Sagsøgte, Syge- og Begravelseskassen »Alderstrøst«, dømt til Betaling af Kr. 386,70 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 10. Januar 1941, til Betaling sker, samt til Udlevering af Feriemærker til Paalydende Kr. 15,45.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagsøgerne giver følgende Sagsfremstilling:

Svend Martin Olsen har fra den 1. Oktober 1937 med enkelte Afbrydelser været beskæftiget med Kontorarbejde paa den sagsøgte Forenings Kontor indtil den 11. Oktober 1940, til hvilken Dato han blev opsagt med 1 Uges Varsel. Fra den 18. November har Olsen atter været beskæftiget af Foreningen. Dansk Funktionærforbund, hvoraf Olsen er Medlem, maa mene, at Olsen omfattes af Funktionærlovens § 1 ifølge Karakteren af det Arbejde, han udfører paa Foreningens Kontor, og da han i saa Fald den 4. Oktober 1940, da han blev opsagt, havde Krav paa mindst 3 Maaneders Opsigelsesvarsel, kræver det paa sit Medlems Vegne den sagsøgte Forening dømt til at yde Olsen Løn for Tiden 11. Oktober til 16. November 1940:

30 Dage à 7 Timer à Kr. 1,77	Kr. 371,70
Dyrtidstillæg 30 Dage à Kr. 0,50	— 15,00

Kr. 386,70

samt til at udlevere Feriemærker til Paalydende 4 pCt. af dette Beløb = Kr. 15,45.

De Sagsøgte bestrider, at Olsen hørte ind under Funktionærloven, idet de Sagsøgtes Virksomhed ikke kan betegnes som en »privat Erhvervsvirksomhed« som nævnt i Funktionærlovens § 1. For de Sagsøgtes fast ansatte Funktionærer over 25 Aar gælder en mellem de Sagsøgte og Sygekassefunktionærernes Fagforening af 1. Oktober 1937 afsluttet Overenskomst, der efter 1 Aars Ansættelse hjemler 3 Maaneders Opsigelsesvarsel, medens Olsen, der var løst ansat, kun har Krav paa det ham givne Varsel af 1 Uge. Til Støtte for deres Anbringende om, at deres Virksomhed ikke omfattes af Funktionærloven, anfører de Sagsøgte, at Sygekassen er statsanerkendt, og som saadan modtager et betydeligt Tilskud fra Staten og er underkastet dennes Kontrol i Henhold til Lov om Folkeforsikring af 20. Maj 1933. De fremhæver bl. a., at efter nævnte Lov har enhver Borger Pligt til at være Medlem af en statsanerkendt Sygekasse, og at efter Vedtægterne enhver, som opfylder Betingelserne for at blive Medlem, har Ret til at fordre dette. Opholdskommunen betaler Kontingentet i Tilfælde af Trang. Overskudet tilfalder Reservefonden, og Vedtægterne kan ikke ændres uden Tilsladelse af Direktøren for Sygekassevæsnet. I alle disse Henseender adskiller de Sagsøgtes Virksomhed sig fra private Virksomheder, hvorfor de Sagsøgte mener at burde holdes udenfor Funktionærloven.

Retten kan ikke tiltræde de af de Sagsøgte anførte Betragtninger. I det Forslag til Lov om individuelle Arbejdsaftaler, som er Udgangspunktet for Funktionærloven, holdes udenfor Forslagets Regler »Beskæftigelsesforhold, der er undergivet et af Stat, Kommune eller anden offentlig Myndighed udfærdiget Lønningsregulativ.«

Den ved Funktionærlovens § 1 skete Begrænsning af Lovens Omraade til »private Erhvervsvirksomheder« maa antages at have til Formaal at drage Grænselinjen efter de beskæftigedes Trang til Funktionærlovens Beskyttelse.

Den for de Sagsøgte i Henhold til Folkeforsikringsloven gældende Støtte og Kontrol fra det Offentlige har kun Hensyn til Forholdet mellem de Sagsøgte og deres Medlemmer og influerer ikke paa det hos de Sagsøgte beskæftigede Personales Retsstilling, der er den samme som Personalets i private Erhvervsvirksomheder, ligesom de Sagsøgte maa antages at drive Erhvervsvirksomhed.

Der vil herefter være at give Dom efter Sagsøgernes Paastand. Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Tirsdag den 28. Oktober.

Nr. 57/1940. **P. Andersens** Kommissionsforretning og **S. Houlberg A/S** (Gorrissen)

mod

Viktualiehandler **I. Lynggaard** (Fich).

(Spørgsmaal om Betaling af Købesum for en solgt Forretning).

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Viktualiehandler I. Lynggaard, bør for Tiltale af Sagsøgerne, P. Andersens Kommissionsforretning og S. Houlberg A/S, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne een for begge og begge for een til Sagsøgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Af de tildels efter Dommen tilvejebragte Oplysninger fremgaar det, at Larsen havde anmodet Landsretssagfører Unmack om at søge den fremsatte Konkursbegæring tilbagetaget og i denne Anledning til ham havde indbetalt 40 Kr., at Indstævnte et Par Dage inden den 30. Oktober 1939 telefonisk overfor Landsretssagfører Unmack afgav Tilbud om at købe Forretningen paa de samme Betingelser, som senere blev opstillet i Erklæringen af 30. November 1939, og at Indstævnte ikke, forinden han den 7. November 1939 opnaaede Lejekontrakt om Forretningens Lokaler, klart havde tilkendegivet, at han betragtede sig som løst fra Handlen.

Ved Indstævntes ovennævnte Tilbud i Forbindelse med det i Skifteretten den 30. Oktober 1939 passerede og Indstævntes Underskrift paa Erklæringen af s. D. findes der at være kommet en endelig Handel i Stand mellem Indstævnte og Larsen.

Selv om det dernæst maatte antages, at Indstævnte som Følge af Larsens derefter foretagne Salg af Varer og Inventariedele og Lukning af Forretningen havde været beføjet til at ophæve Handlen, maatte det i hvert Fald hertil kræves, at han uden ugrundet Ophold tilkendegav dette overfor Larsen eller hans Sagfører, og da dette ikke er sket, vil de nævnte Omstændigheder kun kunne give Indstævnte Ret til at kræve en skøns-mæssig Nedsættelse af Købesummen som subsidiært paastaet af Appellanterne.

Idet denne Nedsættelse efter Sagens Oplysninger passende findes at kunne ansættes til 3000 Kr., vil Indstævnte være at dømme til Betaling af 2000 Kr. med Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde oplæves.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Viktualiehandler I. Lynggaard, bør inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse til Appellanterne P. Andersens Kommissionsforretning og S. Houlberg A/S, betale 2000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 24. November 1939, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Viktualiehandler J. Larsen, der drev Forretning Enghavevej Nr. 209, var i Foraaret og Sommeren 1939 i økonomiske Vanskeligheder. Den 22. Marts 1939 oprettede han frivilligt Forlig med en af sine Kreditorer, Sagsøgeren S. Houlberg A/S, om en Gæld paa ca. 1000 Kr. og gav samtidig nævnte Kreditor Pant i sit Butiksinventar. Denne Kreditor indrømmede i Maj s. A. en anden Kreditor, Sagsøgeren P. Andersens Kommissionsforretning, der havde ca. 4500 Kr. tilgode, Ligestilling med Hensyn til Panteret i Inventaret, og den 18. August foretoges Udlæg i det pantsatte Inventar. Den 22. September indgav en tredje Kreditor Konkursbegæring mod Larsen til Sø- og Handelsrettens Skifteafdeling.

Larsen søgte Udsættelse for at opnaa en eller anden Ordning, og Kreditorerne, der var interesseret i at søge Larsens Forretning afhændet underhaanden, gik med dertil; fra forskellig Side kom man under disse Bestræbelser i Forbindelse med Sagsøgte, Viktualiehandler I. Lynggaard, der var interesseret i at erhverve Forretningen, og som mundtligt tilbød at give 8000 Kr. for den. Den 30. Oktober 1939 afholdtes et Møde i Skifteretten, hvor Larsen var mødt og nogle af Kreditorerne repræsenteret. Efter nogen Forhandling opnaaedes en Ordning, hvorom følgende tilførtes Protokollen: »Rekvisitus samtykker i, at hans Forretning plus Varelager sælges for det fremsatte Tilbud 8000 Kr. I Købesummen er indbefattet Depositum hos Belysningsvæsnet plus forudbetalt Husleje. Købesummen anvendes til forholdsvis Udbetaling til Kreditorerne. De tilstedeværende Sagførere forpligter sig til at arbejde mest muligt for, at Rekvisitus opnaar Saldokvittering paa dette Grundlag.« Konkursbegæringen blev derefter taget tilbage.

Senere samme Dag indfandt Lynggaard sig hos Landsretsagfører Unmack, der var Sagfører for P. Andersens Kommissionsforretning, og som ogsaa ansaa sig som Sagfører for Larsen. Denne sidste var ikke til Stede. Lynggaard underskrev et Dokument, hvori han bekræftede, at han var enig i at købe Larsens Forretning for 8000 Kr. I Dokumentet hedder det: »Det er en Forudsætning for Købet, at jeg kan indtræde i Lejemaalet med Arbejdernes kooperative Byggeselskab, og at Lejemaalet kan overføres paa de nugældende Vilkaar og i 5 Aar og til den nugældende aarlige Leje, saaledes at Købesummen, dersom den aarlige Leje skulde stige, skal nedsættes med et tilsvarende Beløb.« Overtagelsen skulde ske 1. November.

I de følgende Dage skete der Henvendelse til Ejerens Repræsentant. Larsens Lejekontrakt hjemlede ham ikke nogen Ret til ved Salg af Forretningen at lade Køberen indtræde i Lejemaalet, og Ejerens Repræsentant, der ikke havde noget mod Lynggaard som Lejer at indvende, krævede Lejen forhøjet med 200 Kr. aarlig og gjorde derhos visse Indsigelser mod Købesummens Størrelse og krævede endelig, at Larsen personlig skulde fraskrive sig Lejemaalet, bl. a. fordi der i Forholdet mellem Lejer og Ejer ikke forelaa nogen Misligholdelse i Henseende til Lejebetaling. Efter at Larsen den 6. November havde erkendt, at Lejemaalet var misligholdt paa Grund af Forretningens Lukning i Strid med Kontrakten, erklærede Ejerens Repræsentant sig samme Dag villig til at oprette Lejekontrakt med Lynggaard.

Dels som Følge af disse Forhandlinger med Ejerens Repræsentant, dels fordi Lynggaard havde bragt i Erfaring, at Larsen i Dagene 30. Oktober til 1. November ved Udsalg og paa anden Maade havde realiseret Forretningens Varelager og noget af Inventaret, erklærede Lynggaard sig i de første Dage af November løst fra sit Tilbud. Han opnaaede senere Lejemaal angaaende Butikken og aabnede Forretning i den. Han overtog Larsens Inventar og indbetalte til Landsretssagfører Mosbæk, der er Sagfører for S. Houlberg A/S, 2000 Kr. som Vederlag for dette.

Den 9. November 1939 lod P. Andersens Kommissionsforretning og S. Houlberg A/S foretage Udlæg i Larsens Fordring paa Lynggaard for Salg af Forretningen Enghavevej 209, stor ca. 8000 Kr.

Under Anbringende af, at Lynggaard maa være bundet ved sit Tilbud om Køb af Forretningen, paastaar Sagsøgerne, P. Andersens Kommissionsforretning og S. Houlberg A/S, under nærværende Sag Sagsøgte, Viktualiehandler I. Lynggaard, dømt til at betale 5000 Kr., nemlig Købesummen 8000 Kr. med Fradrag af de erlagte 2000 Kr. og Lejestigningen i 5 Aar 1000 Kr. Af Beløbet paastaas Renter 5 pCt. p. a. ira Stævningens Dato den 24. November 1939.

Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Til Støtte for Paastanden anfører Sagsøgerne, at Sagsøgte havde et nøje Kendskab til Forretningen og vidste, at denne var i stærk Tilbagegang paa Grund af mangelfuld Pasning fra Larsens Side. Sagsøgte lagde alene Vægt paa Forretningens Beliggenhed og var alene interesseret i at undgaa en Konkurrent til sine andre Forretninger i Kvarteret. Under disse Omstændigheder kan Larsens Dispositioner over Varelageret og Forretningens midlertidige Lukning paa Grund af Larsens Bortflytning og Forhandlingerne med Ejeren ikke berettige Sagsøgte til at hæve Handlen. Sagsøgerne anerkender, at det af Sagsøgte overtagne Inventar i og for sig ikke er mere værd end 2000 Kr.

Sagsøgte anfører, at han, forinden han afgav Tilbudet, havde beset Forretningen og bedømt Værdien af Varelager og Inventar. Hans Tilbud er vel i nogen Grad motiveret ved hans særlige Interesse i den paa-gældende Forretning, men byggede ogsaa paa den Forudsætning, at Varelager og Inventar fulgte med, og at Forretningens Drift kunde fortsættes uden Standsning. Han gør derhos gældende, at Kreditorerne

ikke har været i Stand til at overdrage ham Forretningen og Lejemaalet.

Under Sagen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring, og Landsretssagfører Gunnar Christian Rudolph Unmack, Fru Ingrid Nielsine Vilhelmine Petersen, Overretssagfører Frederik Vilhelm Ortmann, Inspektør Jens Gustav Frederik Magnussen, Fru Anny Vera Larsen, ihv. Viktualiehandler Johannes Brandenhoff Larsen, Smørhandler Kaj Emil Andersen, Grosserer Holger Peter Andersen og Disponent Karl Edvard Christensen har afgivet Vidneforklaring.

Ved det i Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling den 30. Oktober 1939 passerede har Sagsøgerne, P. Andersens Kommissionsforretning og S. Houlberg A/S, ikke opnaaet Beføjelse til paa egen Haand uden Larsens personlige Medvirken at overdrage Forretningen og disponere over Lejemaalet angaaende Butikken. Da Larsens Tilslutning til Handlen ikke forelaa til den i Sagsøgtes Tilbud af 30. Oktober 1939 nævnte Skæringsdag den 1. November, og han tværtimod modvirkede Handlen ved sine Dispositioner over Varelageret, maa Sagsøgte være løst fra sit Tilbud, og han vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgerne in solidum have at godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

Onsdag den 29. Oktober.

Nr. 35/1941. Enkefru **Bertha Kirstine Thomassen** paa egne Vegne og som Værge for **Katy Marie Thomassen, Inger Thomassen** og **Lizzi Ruth Thomassen** (Hvidt efter Ordre)

mod

Arbejdsmand **Aage Simon Pedersen** og Forsikringsaktieselskabet **General Accident Fire & Life Assurance Corporation** (Ballhausen).

(Erstatning for Tab af Forsørger).

Vestre Landsrets Dom af 24. April 1940 (I Afd.): De Sagsøgte, Arbejdsmand Aage Simon Pedersen og Forsikringsaktieselskabet General Accident Fire & Life Assurance Corporation, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Enkefru Bertha Kirstine Thomassen paa egne Vegne og som Værge for sine tre umyndige Børn, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Der tillægges den for Sagsøgerinden beskikkede Sagfører, Overretssagfører Sørensen, i Salær 150 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 68 Kr. 25 Øre, hvilke Beløb udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Fem Dommere finder det ikke godtgjort, at de ved Motor-

vognens Bremsers forefundne Mangler har været uden Betydning for Sammenstødet og dettes Følger, og vil derfor paalægge Motorvognens Fører og Ejer et Medansvar for den skete Skade. Den fulde Erstatning til Appellantinden og hendes tre Børn findes i Overensstemmelse med den nedlagte Paastand at kunne bestemmes til henholdsvis 12.000 Kr. og 8000 Kr., og Ansvar for Motorvognens Fører og Ejer under Hensyn til den af Cyklisten Marinus Thomassen under Kørslen udviste grove Uagtsomhed at kunne fastsættes til en Femtedel. Disse Dommere stemmer herefter for at paalægge de Indstævnte in solidum at udrede $\frac{1}{5}$ af de nævnte Beløb, nemlig 2400 Kr. og 1600 Kr. med Renter som paastaaet, saaledes at sidstnævnte Beløb indbetales til Overformynderiet til Bestyrelse for Katy Marie Thomassen med 440 Kr., for Inger Thomassen med 525 Kr. og for Lizzi Ruth Thomassen med 635 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil disse Dommere forholde som nedenfor anført.

Fire Dommere finder, at Skaden i saa overvejende Grad er hidført ved Thomassens groft uagtsomme Kørsel, at der bør bortses fra den Mulighed — der efter det oplyste skønnes ret fjerntliggende —, at Automobilets Bremsers mangelfulde Tilstand har medvirket til Skadens Indtræden eller Omfang. Herefter, og idet det maa anses godtgjort, at Indstævnte Pedersens Kørsel har været forsvarlig, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Arbejdsmand Aage Simon Pedersen og Forsikringsaktieselskabet General Accident Fire & Life Assurance Corporation, bør til Appellantinden, Enkefru Bertha Kirstine Thomassen, paa egne Vegne og som Værge for Katy Marie Thomassen, Inger Thomassen og Lizzi Ruth Thomassen, een for begge og begge for een, betale henholdsvis 2400 Kr. og 1600 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 25. November 1939, til Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten, bør dennes Dom ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves. I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Hvidt 200 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 23. Maj 1939 Kl. 6,27 skete der paa det Sted i Viborg, hvor Sct. Mathiasgade — Hovedvej Nr. 16 — skæres af Sct. Ibsgade og Riddergade, et Sammenstød mellem et Sagsøgte, Arbejdsmand Aage Simon Pedersen, Viborg, tilhørende og af ham ført Personautomobil og en Cyklist, Smed Marinus Christian Jørgen Thomassen. Denne kom fulgt af Blikkenslager Axel Brøndum cyklende i sydlig Retning fra Sct. Ibsgade for ad Riddergade at naa til sin Arbejdsplads paa Funktionær-boligen ved Viborg Amts Sygehus, hvor han Kl. 6,30 skulde paabegynde sit Arbejde. Automobilet kom med ringe Fart kørende i østlig Retning ad den noget nedad skraanende Sct. Mathiasgade i højre Side af dennes Kørebane. I Gadekrydset kom Automobilets forreste højre Del i Berøring med Cyklen omtrent ved dens Krankleje og Kædehjul. Automobilet fortsatte efter Sammenstødet ca. 15 m hen ad Vejen, før det standsede. Thomassen blev kastet ind paa Vejens sydlige Fortov og paa Grund af sine Beskadigelser ført til Viborg Amts Sygehus. Her afgik han kamme Dags Eftermiddag ved Døden af et Kraniebrud. Idet Sagsøgerinden, Thomassens Enke, Fru Bertha Kirstine Thomassen, Viborg, har anbragt, at Sagsøgte Pedersen for sent har opdaget Cyklisterne, der kom frem i ikke udover almindelig Fart fra Ibsgade, til hvilken Sagsøgte Pedersen fra det Sted, hvorfra han kom, havde god Udsigt, og at Ulykken kunde være undgaaet, saafremt Automobilets Bremses havde været i Orden, og han iøvrigt ved sin Kørsel havde udvist den ham som Fører paahvilende Agtpaagivenhed, har hun under nærværende Sag paastaet Sagsøgte Pedersen og hans Ansvarsforsikringsselskab, Forsikringsaktieselskabet General Accident Fire & Life Assurance Corporation, København, tilpligtede in solidum at betale til Sagsøgerinden for Tab af Forsørger, dels paa egne Vegne 12.000 Kr., dels som Værge for hendes tre Børn, fødte henholdsvis den 9. September 1933, den 13. Marts 1935 og den 30. Marts 1939, 8000 Kr. tillige med Renter af Beløbene 5 pCt. aarlig fra den 22. November 1939, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerindens Tiltale.

Sagsøgte Pedersen har forklaret, at han kom kørende med en Hastighed af lidt over 20 km i Timen, men at han, da han nærmede sig Gadekrydset, satte Hastigheden ned til lidt under 20 km i Timen.

Da han var ca. 4 m fra Krydsets vestlige Hjørne, opdagede han pludselig Cyklisterne, der med stor Fart kom frem fra Ibsgade midt paa Gaden og uden at bremse fortsatte midt ind paa Mathiasgade. Da de ikke gav Tegn til Ændring af Færdselsretningen, troede Pedersen, at de vilde fortsætte over Gaden; men pludselig begyndte den forreste af Cyklisterne at trække til højre, hvorfor Pedersen troede, at de vilde bag om Automobilet, og han fortsatte derfor frem, idet han satte Farten lidt op for at komme fri af Cyklisterne; men i samme Øjeblik svingede den forreste Cyklist til venstre, hvorfor Pedersen, der nu blev klar over, at en Paakørsel vilde være uundgaaelig, bremsede Automobilet op. Samtidig hermed skete Paakørslen.

Arbejdsmand Jacob Christian Jacobsen, der havde Plads paa Førersædet ved Siden af Sagsøgte Pedersen, har til en Politirapport for-

klaret i alt væsentligt i Overensstemmelse med nævnte Sagsøgtes Fremstilling. Efter Jacobsens Forklaring var Automobilets Hastighed i alt Fald ikke over 30 km i Timen. Umiddelbart før de naaede Gadekrydset, satte Pedersen Farten ned, og i det samme kom to Cyklister med stor Fart pludselig frem fra Sct. Ibsgade. Jacobsen har nærmere betegnet Cyklisternes Fart som »fuldkommen vild«. Jacobsen var derfor straks klar over, at der vilde ske en Paakørsel, i Særdeleshed da han saa, at den forreste Cyklist blev nervøs og tvivlraadig. Pedersens derpaa følgende Opbremsning var saa kraftig, at Jacobsen blev tvunget fremover.

Blikkenslager Axel Brøndum har forklaret, at han fulgtes med afdøde Thomassen, saaledes at denne var lidt foran Brøndum. Han har nærmere forklaret, at de kørte med ret god Fart, indtil de naaede Gadekrydset. Da Brøndum opdagede Automobilet, der nærmede sig, holdt han tilbage, hvorimod Thomassen fortsatte ud i Mathiasgade. Efter Brøndums Formening opdagede Thomassen først, da han var kommet midt ud paa Gaden, Automobilet, idet han i det samme begyndte at træde til ligesom for at naa over foran Automobilet. Netop som han næsten var naaet over, rantes Cyklen af Automobilet.

Justitsministeriets Motorsagkyndige i Viborg, Fabrikant H. Brems, der efter Ulykken undersøgte Automobilet, har i en Erklæring derom udtalt:

»Bremsepedalen lod sig træde i Bund mod Motorens Maskindele. Bremsen lod sig trække mod Anslag. Bremsetrækket til venstre Baghjul stødte mod Stellets Skraastiver, Bremsedelene i højre Hjul stærkt tilsølede med Olie. Bremsen ganske uden Virkning paa højre Hjul, og kun meget svag Virkning venstre Hjul.«

Ved en foretaget Prøve viste det sig, at Automobilet med en Kørehastighed af 30 km i Timen ved Hjælp af Fodbremsen kunde bringes til Standsning paa en Strækning af 15,3 m. Efter de gældende Forskrifter er den tilladelige Strækning under de anførte Omstændigheder 14 m.

Efter det om Bremseprøven saaledes oplyste, kan Bremsernes Tilstand ikke anses at have været saa daarlig, som det af den forudgaaende Beskrivelse kunde synes at fremgaa; men selv om Bremsevirkningen maatte have været noget mangelfuld, kan dette Forhold efter det iøvrigt foreliggende ikke antages at have haft nogen Betydning for Ulykkens Indtræden.

Færdig fra Trykkeriet den 12. November 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 18

Onsdag den 29. Oktober.

Med Hensyn til den Maade, paa hvilken Sagsøgte Pedersen har ført Automobilet, bemærkes, at han havde Grund til særlig at rette sin Opmærksomhed mod Færdslen fra den paa hans højre Side værende Riddergade, hvortil Oversigtsforholdene var mindre gode, hvorhos han havde Føje til at regne med, at de fra Sidevejene kommende Vejfarende, naar de fik Udsigt over Hovedvejen, vilde holde tilbage for Færdslen ad denne. Da endvidere Thomassen, der maa antages for sent at være blevet opmærksom paa Faren for et Sammenstød med Automobilet, efter det oplyste har kørt usikkert og paa en for Sagsøgte Pedersen uberegnelig Maade, kan det ikke lægges denne Sagsøgte til Last, at han ikke har bremsset tidligere end sket, og der maa herefter gaas ud fra, at det har været umuligt for Pedersen at undgaa Sammenstødet, der iøvrigt paa Grund af Automobilets nedsatte Hastighed kun er sket med ringe Kraft. Efter det anførte vil de Sagsøgtes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Der vil være at tillægge den for Sagsøgerinden beskikkede Sagsfører Salær og Godtgørelse for Udlæg som nedenfor anført.

Nr. 185/1941.   **Josef John Georg Hoffmann**

paakærer

Østre Landsrets Kendelse af 2. Juli 1941.

Den paakærede Kendelse der er afsagt af Rettens III Afdeling, er saalydende:

Ved Østre Landsrets Dom af 10. Januar 1930 bestemtes det, at Josef John Georg Hoffmann, født den 22. Februar 1891, i Medfør af Lov Nr. 133 af 11. April 1925 § 1, Stk. 1, jfr. Lov Nr. 299 af 14. December 1927 vilde være at tvangsindlægge paa Forvaringsanstalten Sundholm. Da Domfældte paa Grund af degenerativ Sindslidelse viste sig uegnet til Ophold paa Sundholm, bestemtes det ved Rettens Dom af 31. Oktober 1930 i Medfør af § 3 i Lov Nr. 133 af 11. April 1925,

jfr. Lov Nr. 299 af 14. December 1927, at han burde anbringes i Sikringsanstalten i Nykøbing Sj. Herfra blev han i Henhold til Justitsministeriets i Skrivelse af 24. Juni 1940 meddelte Tilladelse den 6. Juli 1940 forsøgsvis overført til Forvaringsanstalten for Psykopater i Herstedvester, idet det tilkendegaves ham, at han efter Justitsministeriets Bestemmelse vilde være at føre tilbage til Sikringsanstalten, dersom hans Forhold maatte give Anledning hertil.

I en til Justitsministeriet indsendt Skrivelse af 23. Januar 1941 har Domfældte besværet sig over at være anbragt paa Psykopatforvaringsanstalten og anmodet om Tilbageflytning »til den Anstalt, hvortil han er dømt«.

I Medfør af § 5 i Lov Nr. 133 af 11. April 1925, jfr. Lov om Ikrafttræden af borgerlig Straffelov m. m. Nr. 127 af 15. April 1930 § 5, har Anklagemyndigheden derefter ved Sagens Indbringelse for Landsretten nedlagt Paastand om, at Bestemmelsen om Domfældtes Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater opretholdes.

I Erklæring af 11. Februar 1941 har den da fungerende Overlæge for Forvaringsanstalten i Herstedvester udtalt, at Domfældte: »— — — er i udtalt Grad Psykopat, præget af homoseksuelle Tilbøjeligheder og tillige andre svære Karakterbrist, men han har ikke i den Tid, han har hensiddet her i Anstalten, frembudt Tegn paa egentlig Sindssygdом. Han har derimod været overordentligt vanskelig at omgaas, særlig afvisende, yderst negativistisk, og den Tone, han har anslaaet over for Anstaltens Tjenestemænd, ikke mindst Ledelsen, har været præget af en storsnudet Ironi, ligesom han i det hele har vist sig ganske uforstaaende overfor Behandlingen her — — —«

Endvidere har Overlægen ved Sindssygehospitalet i Nykøbing Sj. i Erklæring af 21. Marts 1941 udtalt, at Domfældte »— — — blev indlagt paa den til herværende Hospital knyttede Sikringsanstalt den 23. Januar 1931 fra Forvaringsanstalten paa Sundholm, idet han frembød saadanne adfærdsmæssige Forstyrrelser, at han, omend han maaske ikke kunde betegnes som egentlig sindssyg, dog paa daværende Tidspunkt maatte betegnes som egnet til Ophold i Sikringsanstalten, f. Eks. undlod han til Tider at spise, kastede Maden paa Gulvet, grisede Stuen til med Afføring o. s. v.

Denne abnorme Adfærd fortsatte det første Par Aar af hans Ophold i Sikringsanstalten, men ophørte derefter.

Sidenhen var han ganske vist stadig kværunderende, kritiserende, fordringsfuld, spydig, sær, søgte at sætte de andre Patienter op mod Personalet, altid paa gennemtænkt, beregnet, psykopatisk Maade, hoven, selvfuldende, dominerende, uden egentlig psykotisk Præg. Kun enkelte Gange er det sket, at han har haft Sammenstød med andre Patienter, aldrig alvorlige. Overfor Personalet har han heller ikke vist særlige Vanskeligheder.

Da han ikke var sindssyg, fandt man det upaakrævet, at han fortsat havde Ophold i Sikringsanstalten, hvorfor man 9. April 1940 indstillede, at han søgtes overflyttet til Psykopatforvaringsanstalten — — —«

Erklæringen slutter med, at der ikke nu er Grundlag for hans Tilbageflytning til Sikringsanstalten.

Domfældte og den for ham beskikkede Forsvarer samt hans Tilsynsværge har anmodet om, at saadan Tilbageflytning sker.

I en paa Tilsynsværgens Foranledning under 21. Maj 1941 af Overlægen ved Psykopatanstalterne i Herstedvester Dr. med. Reiter afgivet Erklæring hedder det, at Overlægen »— — — skal derfor ikke udtale mig imod, at hans Andragende imødekommes. Samtidig skal jeg dog bemærke, at de Vanskeligheder, han har frembudt her i Anstalten, selv om de medfører betydelige Ulemper, tildels ogsaa i Behandlingen af andre forvarede, dog ikke har været større, end at en Behandling er gennemførlig ogsaa under Psykopatforvaringsanstaltens Rammer — — —«

Sagen har derefter været forelagt Retslægeraadet, som i Erklæring af 17. Juni 1941 har udtalt »— — — at Josef John Georg Hoffmann er psykopat i udtalt grad med karakterforandringer og særheder. Hans tilstand er en saadan, at den episodisk nærmer sig til det psykotiske, uden at der dog for tiden bestaar nogen egentlig sindssygdom. Af lægelige hensyn kan han uden betænkelighed være anbragt saavel i Sikringsanstalten i Nykøbing Sj. som i Psykopatforvaringsanstalten, men hans nuværende tilstand synes dog ikke at være saadan, at den indicerer nogen flytning fra Psykopatforvaringsanstalten, og specielt gør den ikke et ophold i sikringsanstalten paakrævet — — —«

Efter det saaledes foreliggende finder Retten ikke Grundlag for at ændre den ved Justitsministeriets Skrivelse af 24. Juni 1940 truffne Bestemmelse om Domfældtes Anbringelse i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Thi bestemmes:

Anbringelsen af Domfældte Josef John Georg Hoffmann i Forvaringsanstalten for Psykopater opretholdes.

Sagens Omkostninger, derunder 40 Kr. i Salær til den for Domfældte beskikkede Forsvarer, Overretssagfører C. B. Staffeldt, udredes af Domfældte.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

I Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Josef John Georg Hoffmann, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Gamborg, i Salær for Højesteret 80 Kr., der udredes af det Offentlige.

Nr. 343/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Hans Heinrich Nielsen (Trolle),

der tiltales for Forbrydelse mod Kønssædeligheden.

Vestre Landsrets Dom af 16. September 1940 (III Afd.): Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, bør anbringes i et Plejehjem eller et privat Hjem efter nærmere Bestemmelse af Socialinspektøren i Sønderborg Købstad, Anton Kumpel, der beskikkes som Tilsynsværge for Tiltalte. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger og derunder i Salær til den for ham ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Oehlert, 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirkning af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret af det Offentlige med Paastand om Skærpelse af de trufne Sikkerhedsforanstaltninger.

Efter de i Sagen tildels efter Dommen tilvejebragte Oplysninger kan en Anbringelse i et privat Hjem ikke anses for en hensigtsmæssig Sikkerhedsforanstaltning overfor Tiltalte.

Herefter, og idet der ikke findes tilstrækkelig Anledning til for Tiden at træffe Bestemmelse om eventuel Anbringelse af Tiltalte paa et Sindssygehospital, vil Dommen være at ændre derhen, at Tiltalte vil være at anbringe i en Plejeanstalt efter Øvrighedens nærmere Bestemmelse.

Det bemærkes, at Landsrettens Beskikkelse af Tilsynsværge for Tiltalte i Medfør af Strfl.s § 70, 2. Stk., ikke berøres ved denne Ændring af Dommen.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Med Sagens Omkostninger for Højesteret forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, bør anbringes i en Plejeanstalt.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret, derunder i Salær for Højesteret til Højesterets-sagfører Trolle 80 Kr., udredes af Tiltalte.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Hans Heinrich Nielsen, der er født den 6. August 1871, ved 3. jyske Statsadvokatars Anklageskrift af 11. August 1941 sat under Tiltale til at lide Straf:

A.

for et efter Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 224, jfr. § 222, Stk. 2, strafbart Forhold ved i Sommeren 1940 gentagne Gange at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Helga Iversen, født den 6. Januar 1931, idet han i Køkkenet eller i Soveværelset paa sin Bopæl, Lindevang 5, Sønderborg, lod hende tage paa hans blottede Kønsllem og samtidig trykkede hende i Skridtet udenpaa Tøjet, samt idet han nogle Gange gned sin blottede Kønssdel mod hende udenpaa Tøjet.

B.

1) for et efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, strafbart Forhold ved en Dag i Efteraaret 1940 paa sin nævnte Bopæl at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Metta Marie Abrahamson, født den 27. December 1930, idet han liggende med opknappede Benklæder paa en Divan lod Barnet lægge sig med blottet Underliv ovenpaa ham, og idet han derpaa førte sit Kønsllem ind mod hendes Kønssdel.
2) ved nogen Tid senere sammesteds at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med nævnte Metta Marie Abrahamson, idet han behandlede hende paa samme Maade som under 1) beskrevet, og idet han yderligere lod hende tage paa hans Kønsllem.

C.

for et efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, samt efter Straffelovens § 232, strafbart Forhold ved den 2. Maj 1941 paa sin fornævnte Bopæl at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Helga Jensen, født den 29. Januar 1934, og ved uterligt Forhold krænket hendes Blufærdighed, idet han paa sin fornævnte Bopæl dels kildede hende i Skridtet udenpaa Tøjet, mens hun sad paa hans Skød, dels lod hende tage paa hans blottede Kønsllem, og idet disse Forhold fandt Sted i Overværelse af Aase Clausen, født den 21. Maj 1934, hvis Blufærdighed derved krænkedes.

Tiltalte ses ikke tidligere at have været tiltalt eller straffet.

Nævningerne har i Sagens Anledning givet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1.

Er Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, skyldig i et efter Borgerlig Straffelov 15. April 1930 § 224, jfr. § 222, Stk. 2, strafbart Forhold ved engang i Sommeren 1940 at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Helga Iversen, født den 6. Januar 1931, idet han paa sin Bopæl, Lindevang 5, Sønderborg, lod hende tage paa hans blottede Kønsllem og samtidig trykkede hende i Skridtet udenpaa Tøjet?

Hovedspørgsmaal 2.

Er Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, skyldig i et efter Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, strafbart Forhold ved en Dag i Efteraaret 1940

paa sin Bopæl, Lindevang 5, Sønderborg, at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Metta Marie Abrahamson, født den 27. December 1930, idet han liggende med opknappede Benklæder paa en Divan lod BARNET lægge sig ovenpaa ham, og idet han derpaa førte sit Kønslem ind mod hendes Underliv?

Hovedspørgsmaal 3.

Er Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, skyldig i et efter Borgerlig Straffelov § 224, jfr. § 222, Stk. 2, strafbart Forhold ved en Dag i Efteraaret 1940 at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med nævnte Metta Marie Abrahamson, idet han paa sin Bopæl, Lindevang 5, Sønderborg, lod hende tage paa hans blottede Kønslem?

Hovedspørgsmaal 4.

Er Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, skyldig i et efter Borgerlig Straffelov § 224, jfr. § 222, Stk. 2, strafbart Forhold ved den 2. Maj 1941 paa sin Bopæl, Lindevang 5, Sønderborg, at have øvet anden kønslig Omgængelse end Samleje med Helga Jensen, født den 29. Januar 1934, idet han lod hende tage paa hans blottede Kønslem?

Hovedspørgsmaal 5.

(Besvares kun, saafremt Hovedspørgsmaal 4 besvares med Ja).

Er Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, skyldig i et efter Borgerlig Straffelov § 232 strafbart Forhold ved at have udøvet det i Hovedspørgsmaal 4 nævnte Forhold i Overværelse af Aase Clausen, født den 21. Maj 1934, hvis Blufærdighed herved krænkedes?

Tillægsspørgsmaal.

(Besvares kun, saafremt et eller flere af Hovedspørgsmaalene er besvaret med Ja).

Befandt Tiltalte, Hans Heinrich Nielsen, sig ved den strafbare Handlings Foretagelse i en ved mangelfuld Udvikling, Svækkelse eller Forstyrrelse af Sjælsevnerne, herunder seksuel Abnormitet betinget varigere Tilstand, der dog ikke er af den i Straffelovens § 16 angivne Beskaffenhed, jfr. Straffelovens § 17, Stk. 1?

Nævningerne har besvaret samtlige Spørgsmaal med ja.

Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Afgørelse. Herefter har Tiltalte forøvet de i Hovedspørgsmaalene 1—5 beskrevne forbryderiske Handlinger, der vil være at henføre under Straffelovens § 224, jfr. § 222, Stk. 2, og § 232.

Under Sagen er der af vedkommende Kredslæge afgivet Erklæring af 20. Maj 1941, hvorhos Retslægeraadet har afgivet en Erklæring af 2. Juli 1941, hvori det hedder:

»— — — at Hans Heinrich Nielsen efter det foreliggende er legemligt og sjæleligt alderdomssvækket, og de forbrydelser, for hvilke han sigtes, er typiske for senile forandringer. Selvom alderdomssvækkelsen ikke er saa udtalt i dette tilfælde, at man kan betegne sigtede som egentlig sindssyg, og selv om den legemlige affældighed er forholdsvis mere udtalt end den sjælelige, maa det dog anses for meget tvivlsomt, om han er egnet til paavirkning gennem straf. Hvis han findes skyldig i de paasigtede lovovertrædelser, maa der skønnes at være Risiko for nye, ligeartede forseelser.

Raadet maa anse det for mest hensigtsmæssigt, at han anbringes under passende tilsyn under private forhold eller paa alderdomshjem eller plejestiftelse. Kan dette ikke lade sig realisere, er anbringelse i sindssygehospital formentlig den rigtigste udvej — — —«

Herefter og efter det iøvrigt foreliggende kan Tiltalte ikke anses for egnet til Paavirkning gennem Straf, men da det af Hensyn til Retsikkerheden skønnes fornødent, at der træffes andre Foranstaltninger over for ham, bestemmes det i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 1, jfr. § 17, Stk. 1, at han anbringes i et Plejehjem eller et privat Hjem efter nærmere Bestemmelse af Socialinspektøren i Sønderborg Købstad Anton Kümpel, der samtidig beskikkes som Tilsynsværge for Tiltalte.

Tiltalte vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger som nedenfor anført.

T i r s d a g d e n 4. N o v e m b e r .

Nr. 98/1939. Landsretssagfører **Bernt Wass** (Fich)
m o d
Tømmerhandler **Erik Kjær** (Svane).

(Betaling for leveret Byggemateriale m. v.).

Østre Landsrets Dom af 20. Marts 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, Landsretssagfører Bernt Wass, bør til Sagsøgeren, Tømmerhandler Erik Kjær, betale 7729 Kr. 69 Øre med Renter heraf, 5 pCt. aarlig fra den 24. Maj 1938, til Betaling sker, men bør iøvrigt for Sagsøgerens Tiltale i denne Sag fri at være mod at Sagsøgte anerkender, at Sagsøgeren i Tilfælde af, at Ejendommen Vigerslevvej 274—78 sælges ved Sagsøgtes Foranstaltning, være sig ved Tilskødning, frivillig Auktion eller Tvangsauktion, er berettiget til for 11.092 Kr. 51 Øre, men uden paastaaede Renter, at blive lodtagen sideordnet med andre Transporthavere i Købesummen, saavidt den tilstrækker, efter at Pantegælden til Østifternes Kreditforenings 13. Serie til Rest pr. 11. December 1936 139.384 Kr. 00 Øre og til Privatbanken 65.000 Kr. samt Sagsøgtes Tilgodehavende pr. 31. August 1936 med senere paaløbne Renter, Driftsunderskud, Afdrag paa Pantegælden og Administrationsomkostninger forlods er dækket, hvorved henvises til Rettens ovennævnte Bemærkninger. I delvise Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 800 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afgivelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin for Landsretten

nedlagte Paastand, idet han dog intet har at indvende mod, at Indstævntes Ret sikres ved sekundært Pant i Ejendommen.

Indstævnte paastaar Dommen stadfæstet med Hensyn til Beløbet 7729 Kr. 69 Øre og paastaar endvidere for et Beløb af 11.092 Kr. 51 Øre Appellanten tilpligtet at udstede, dog uden personligt Ansvar, et Pantebrev klausuleret efter Justitsministeriets Pantebrevsformular, at forrente og afdrage med 7 pCt. fra den 24. Maj 1938, hvoraf de 5 pCt. er Rente af den til enhver Tid værende Restskyld, medens Resten er Afdrag, sideordnet med andre, ikke forældede Transporthavere, med oprykkende Prioritets Panteret i Ejendommen Vigerslevvej 274—78 efter 225.000 Kr., subsidiært efter et større Beløb, fastsat ved Rettens Skøn.

Ved som i Dommen nævnt at tage Skøde paa Ejendommen uden at give Meddelelse herom til de i Bygningens Opførelse interesserede, derunder Indstævnte, og paa egen Haand disponere med Hensyn til Byggeforetagendets Videreførelse, findes Appellanten at have paadraget sig personligt Ansvar overfor Indstævnte med Hensyn til Betalingen for de af denne i Tiden fra 6. September til 6. December 1935 til Byggeforetagendet ydede Materialer og kontante Summer til samlet Beløb 7729 Kr. 69 Øre. Idet der dernæst ikke efter de i Sagen, tildels efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger findes tilstrækkeligt Grundlag for at antage, at Indstævnte overfor Appellanten i Mødet den 12. December 1935 eller ved det derefter passerede har givet Afkald paa at gøre saadant personligt Ansvar gældende overfor denne, vil Dommen, forsaavidt angaar det nævnte Beløb, være at stadfæste.

Med Hensyn til Indstævntes Resttilgodehavende, 11.092 Kr. 51 Øre, bemærkes følgende:

Det fremgaar af Revisionsberetningen af 7. April 1937, at det af Appellanten i Tiden indtil 6. December 1935 til Arbejdets Færdiggørelse udbetalte Beløb udgør ialt 90.559 Kr. 85 Øre — heraf til Christiansen 86.205 Kr. 78 Øre — medens Beløbet i Appellantens Indbydelse til Møde af 7. December 1935 angives til ca. 75.000 Kr. Appellanten, der havde ydet Christiansen Tilskud til forskellige af dennes andre Byggeforetagender, har endvidere i en efter Dommens Afsigelse afgivet Partsforklaring udtalt, at han ikke førte nogen Kontrol med Christiansens Anvendelse af de til ham udbetalte Penge. Ved de i Sagen foretagne Revisioner har det ikke været muligt at konstatere, om samtlige af Appellanten til Christiansen udbetalte Beløb til Færdiggørelse af det heromhandlede Byggeforetagende virkelig er blevet anvendt af Christiansen dertil. Idet den herom herskende Usikkerhed skønnes at maatte blive Appellanten til Skade, og idet Appellanten, der med Hensyn til Ejendommens Overtagelse handlede i egen Interesse, ikke skønnes at kunne rejse et Salærkrav paa 10.000 Kr. til Skade for Indstævnte, findes dennes subsidiære Paastand med Hensyn til Beløbet 11.092 Kr. 51 Øre at burde tages til Følge, saaledes at det Beløb, efter hvilket der

gives ham oprykkende Panteret i Ejendommen, skønsmæssig fastsættes til 260.000 Kr. Det bemærkes i denne Forbindelse, at Appellanten intet har haft at indvende mod den af Indstævnte paastaaede Formulering af Pantebrevet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten findes denne Dom at burde stadfæstes, medens Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde udredes af Appellanten med 1200 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Landsretssagfører Bernt Wass, bør til Indstævnte, Tømmerhandler Erik Kjær, betale 7729 Kr. 69 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 24. Maj 1938, til Betaling sker. Endvidere bør Appellanten til Indstævnte for et Beløb af 11.092 Kr. 51 Øre udstede, dog uden personligt Ansvar, et Pantebrev, klausuleret efter Justitsministeriets Pantebrevsformular, at forrente og afdrage med 7 pCt. p. a. fra den 24. Maj 1938, hvoraf de 5 pCt. er Rente af den til enhver Tid værende Restskyld, medens Resten er Afdrag, sideordnet med andre ikke forældede Transporthavere med oprykkende Prioritets Panteret i Ejendommen Vigerslevvej 274—78 efter 260.000 Kr.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten bør dennes Dom ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten til Indstævnte med 1200 Kr.

Det idømte Beløb at udrede inden 15 Dage og Dommen iøvrigt at efterkomme inden 4 Uger efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende den 24. Maj 1938 anlagte Sag har Sagsøgeren, Tømmerhandler Erik Kjær, overfor Sagsøgte, Landsretssagfører Bernt Wass, nedlagt følgende Paastande:

Sagsøgte tilpligtes principalt: at betale Sagsøgeren 18.822 Kr. 20 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 26. September 1936, subsidiært: at betale Sagsøgeren 10.624 Kr. 00 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 26. September 1936, samt for et Beløb af 8198 Kr. 20 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 26. September 1936 at indrømme Sagsøgeren Prioritet og Panteret i Ejendommen Matr. Nr. 2022 af Vigerslev næst efter en foranstaaende Prioritetsgæld i Ejendommen til et samlet Beløb af højst 225.000,00 Kr., og sideordnet med Panthavere med tilsvarende Retsstilling, og mere subsidiært at indrømme Sagsøgeren Prioritet og Panteret i Ejen-

dommen Matr. Nr. 2022 af Vigerslev for et Beløb af 18.822 Kr. 20 Øre med Renter 6 pCt. p. a. fra den 26. September 1936 næst efter foranstaaende Prioritetsgæld i Ejendommen til et samlet Beløb af højst ca. 192.000,00 Kr.

Sagsøgte paastaar sig frifundet mod, at Sagsøgte anerkender, at Sagsøgeren i Tilfælde af, at Ejendommen Vigerslevvej 274—78 sælges ved Sagsøgtes Foranstaltning, være sig ved Tilskødning, frivillig Auktion eller Tvangsauktion, er berettiget til for det fulde paastævnede Beløb, men uden paastaede Renter, at blive lodtagen sideordnet med andre Transporthavere i Købesummen, saavidt den tilstrækker, efter at Pantegælden til Østifternes Kreditforenings 13. Serie til Rest pr. 11. December 1936 139.384 Kr. 00 Øre og til Privatbanken 65.000 Kr. samt Sagsøgtes Tilgodehavende pr. 31. August 1936 ifølge statsautoriseret Revisor Axel Rasmussens Beretning af 7. April 1937, 66.548 Kr. 65 Øre med senere paaløbne Renter, Driftsunderskud, Afdrag paa Pantegælden og Administrationsomkostninger forlods er dækket.

Under Domsforhandlingen den 23. Februar 1939 er der ikke afgivet Forklaring af Parter eller Vidner. Derimod er der fremlagt en skriftlig Erklæring fra Overretssagfører Bang-Ebbestrup, dateret 13. Februar 1939.

Under en Genoptagelse af Sagen den 13. Marts 1939 er der afgivet Forklaring af Sagsøgte samt af Bygmester August Christiansen, Landsretssagfører Erik Wegener, Overretssagfører Bang-Ebbestrup og Landsretssagfører Aage Petersen.

I Foraaret 1935 paabegyndte Entreprenør Chr. Olsen paa ovennævnte, ham da tilhørende Grund i Vigerslev et Byggeforetagende, under hvilket han med Landsretssagfører Wegener som juridisk Konsulent og Bygmester Aug. Christiansen som Hovedentreprenør agtede at opføre en Beboelsesejendom med Butikslokaler i Ejendommens Stueetage. Hovedentreprisensummen androg 250.000 Kr. Murer- og Snedkerentreprisen overtoges af Christiansen selv, medens de øvrige Entrepriser overlodes til Underentreprenører. Tømremestrene Ullmann og Gram overtog Tømrentreprisen for 40.500 Kr.

Byggelaanet, der var optaget i Landmandsbankens Sundby Afdeling, var bevilget med 150.000 Kr., som forfaldt til Udbetaling i 3 Rater: 1. Rate 67.500 Kr., naar Bygningen var under Tag, 2. Rate 37.500 Kr., naar Snedkerarbejdet var delvis indsat, og 3. Rate 45.000 Kr., naar Ejendommen var færdig og afleveret.

Til Sikkerhed for Byggelaanet var til Landsretssagfører Wegener den 29. Maj 1935 udstedt en Akkomodationsobligation paa 180.000 Kr. med Pant i Ejendommen.

For ovennævnte Beløb 40.500 Kr. gav Aug. Christiansen den 28. Februar 1935 Ullmann og Gram Transport af sin Entreprisensum, og Beløbet skulde udredes i 4 Rater paa henholdsvis 14.000, 9000, 9000 og 8500 Kr., resp. naar Huset var under Tag, naar Snedkerarbejdet var delvis indsat, naar Huset var færdigt og afleveret, og naar Prioriteringen var tilendebragt, og senest 4 Maaneder efter Afleveringen. Det hedder i Transporten:

»Transporten anmeldes for Landsretssagfører Wegener, Fiolstræde 12, der administrerer Byggelaanet og forestaar Prioriteringen og udbetaler Beløbet til Transporthaveren.«

Denne Transport anmeldtes den 25. April 1935 for og noteredes af Landsretssagfører Wegener.

Af denne Transport borttransporterede Ullmann og Gram til Sagsøgeren, der var deres Leverandør, et Beløb, stort Kr. 21.250,00, heraf Kr. 6375,00 af det ved 1. Rate af Byggelaanet forfaldne Beløb, Kr. 5312,00 ved 2. Rate og Kr. 5312,00 ved 3. Rate, medens Restbeløbet Kr. 4251,00 skulde betales af 4. Rate (Prioriteringsraten). Denne Undertransport blev anmeldt for og noteret af Landsretssagfører E. Wegener den 25. April 1935.

Sagsøgeren fik senere af Underentreprenørerne Ullmann og Gram's Resttilgodehavende meddelt Transporter for et yderligere Beløb af Kr. 4249,00 af Underentreprenørernes Tilgodehavende af Prioriteringsraten henholdsvis ved Transport af 9. Januar 1936, stor 3000 Kr., anmeldt og noteret af Sagsøgte den 27. Januar 1936, og Transport af 11. Februar 1936, stor Kr. 1249,00.

Da Bygningen var under Tag, hævede Landsretssagfører Wegener 1. Byggelaansrate med 67.500 Kr. Sagsøgeren erholdt den 26. Juni 1935 heraf betalt 6375 Kr.

Den 20. November 1935 tilskrev Aug. Christiansen Ullmann og Gram et saalydende Brev:

»Det meddeles Dem herved, at Deres Arbejde Vigerslevvej 278 fra og med Dags Dato vil blive Dem frataget og færdiggjort for Deres Regning, da De stadig ikke trods gentagne Opfordringer har lagt Gulv i Butikkerne, $\frac{3}{4}$ ” Loftbrædder samt Indskud ved Hanebjælkerne.

En Copi af dette Brev tilstilles Herr Tømmerhandler Kjær.«

Dette Forhold jævnedes imidlertid den 27. November 1935.

Derefter krævedes 2. Rate attesteret til Udbetaling ved en Henvendelse til Foretagendets Arkitekt Svend Bruhn, der imidlertid den 5. December 1935 tilskrev Sagsøgerens Sagfører, Landsretssagfører Alb. Christensen, »at jeg har forespurgt Bygmester Christiansen angaaende Udbetaling af 2. Rate, og han har meddelt mig, at dette ikke kan finde Sted, før Gulve i Butikker og Snedkerarbejdet er færdigt.«

Den 7. December 1935 tilskrev Sagsøgte bl. a. Sagsøgeren en saalydende Skrivelse:

»Som det sikkert vil være Dem bekendt, har Bygmester Christiansen haft store Vanskeligheder ved at gennemføre ovennævnte Byggefotagende, paa hvilket han begyndte uden selv at have nogen væsentlig Kapital, og for en Bygherre, der ganske var ude af Stand til at gøre nogen Indsats. Som Følge heraf var Byggeriet, paa hvilket jeg havde dels en forlods Transport paa Byggelaanet for 30.000 Kr., dels en Transport paa Prioriteringsraten paa ca. 95.000 Kr., begge Transporter til Sikkerhed for Laan, ydede til andre Byggefotagender, umiddelbart efter 1ste Rates Udbetaling ved at gaa i Staa, hvorhos der i Ejendommen for en Bygherren paahvilende Gæld blev gjort Execution. Jeg saa mig derefter, for at gennemføre Byggefotagendet og redde den deri værende Værdi, nødsaget til at tage Skøde paa Ejendommen og ud-

lægge de til Ejendommens Færdiggørelse fornødne Beløb. Disse andrager til Dato ca. 75.000 Kr., og det maa forventes, at der endnu skal bruges ca. 20.000 Kr., inden Ejendommen staar færdig til Prioritering.

For at fremskaffe disse Beløb, har jeg været nødt til at forlange, at Landsretssagfører Erik Wegener, der hidtil har forestaaet Byggesagen, afleverede den til ham udstedte Akkomodationsobligation, indfri den i Landmandsbanken optagne Del af Byggelaanet og i eget Navn optage en Kassekredit foreløbig paa Kr. 115.000,—

Ejendommen vil faa en Lejeindtægt af ca. 35.000 Kr., og Behæftelserne vil være:

1. Kassekredit	115.000,00
2. Difference mellem Kassekredit og mine Udlæg 75.000 Kr. plus ca. 70.000	30.000,00
3. Færdiggørelse	ca. 20.000,00
4. Prioriteter	ca. 35.000,00
5. Transporter	ca. 93.000,00

eller ialt ca. Kr. 293.000,00

heri ikke medregnet de ovennævnte til mig udstedte Transporter, der er Sikkerhedstransporter, og som jeg maaske kan faa dækket gennem Transporter paa andre Byggeforetagender.

Der er herefter ikke stor Mulighed for, at Transporthaverne inden Prioriteringen kan faa udbetalt nogen større Del af deres Tilgodehavender, og forinden jeg derfor fortsætter med at betale de fornødne Beløb til Færdiggørelsen, beder jeg Dem komme til Stede til et Møde, der holdes i Sagførerraadets Mødelokale ved Stranden Nr. 14, Torsdag den 12. ds., for at det kan forsøges, om der findes nogen anden Vej eller en anden Person, der vil tage Opgaven op og afslutte den.«

Den 13. December 1935 tilskrev Sagsøgte de interesserede, bl. a. Sagsøgeren, saaledes:

»I Tilslutning til min Skrivelse af 6. ds. og Mødet i Gaar skal jeg tillade mig at referere Mødets Forløb saaledes:

Efter Gennemgang af Transporterne og efter nogen Diskussion vedtoges det at tage den i min Skrivelse af 6. ds. givne Beretning til Følge, og efter Ejendommens Færdiggørelse at lade Ejendommens Provenue komme Kreditorerne til Gode saaledes, at resterende 1ste Rater først dækkes, og Resten fordeles mellem Transporthaverne i Forhold til deres Tilgodehavender. Under denne Forudsætning frafaldt jeg min Transport paa Kr. 94.000,00 og indgik paa, at min forlods Transport paa Kr. 30.000,00, dersom den ikke udgik ved Dækning andetsteds fra, fik samme Stilling som de øvrige Transporter.«

Sagsøgeren lægger navnlig Sagsøgte til Last Maaden, hvorpaa denne har taget Skøde paa Ejendommen — udstedt 4. September 1935 og tinglyst 5. s. M. Der var dengang udført ca. 60 pCt. af Entreprisen, altsaa var der Værdier for ca. 150.000 Kr., medens Sagsøgte erhvervede Ejendommen af Chr. Olsen for 90.400 Kr., deraf en kontant Udbetaling paa 500 Kr. og Resten Hæftelser. Sagsøgeren bebrejder dernæst Sagsøgte dennes Forhold med Hensyn til ovennævnte Akkomodationsobliga-

tion paa 180.000 Kr., der hævdes tillige at have været udfærdiget til Sikkerhed for Underentreprenørernes Krav. Sagsøgeren kan derhos ikke erkende Sagsøgtes Opgørelse over Byggeforetaget som bindende for sig. Særlig fremhæver Sagsøgeren, at Sagsøgtes Fyldestgørelse af Hovedentreprenøren fuldt ud maa være i Strid med Underentreprenørernes Ret.

Sagsøgte kan ikke erkende at have forset sig overfor Transporthaverne, hvis Retsstilling udelukkende maa bedømmes efter Christiansens, og Sagsøgte har, efter hvad han hævder, ultimo November 1935 hævet Kontrakten med Christiansen paa Grund af dennes Misligholdelse. Iøvrigt har samtlige interesserede akkviesceret ved det paa Mødet den 12. December 1935 passerede. — Sagsøgte bestrider, at Akkomodationsobligationen var til Sikkerhed for Underentreprenørerne.

Sammenlægges de i Sagsøgtes Paastand nævnte Beløb 139.384 Kr. plus 65.000 Kr. plus 66.548 Kr. 65 Øre, udkommer — foruden de i Paastanden yderligere forbeholdte Beløb — 270.932 Kr. 65 Øre. Ikke indfrieede Transporter udgør 107.793 Kr. 59 Øre, heriblandt dog 3250 Kr. til Arkitekt Bruhn, 1380 Kr. til Konsulent H. C. Ancker og 8364 Kr. 52 Øre til Landsretssagfører Wegener.

Konsulent Ancker havde kalkuleret den samlede Byggesum til 325.000 Kr. fordelt saaledes:

Grunden	Kr. 20.000,00
Entreprisesum	— 250.000,00
Omkostninger og Kurstab	— 55.000,00
	<hr/>
	ialt Kr. 325.000,00.

Midlerne til Byggeforetagets Gennemførelse var tænkt fremkøbt som følger:

1. Prioritet: Kreditforeningslaan	Kr. 165.000,00
2. — Hypotekforeningslaan	— 45.000,00
3. — Privat Laan	— 105.000,00
Forudbetalt Husleje	— 10.000,00
	<hr/>
	Kr. 325.000,00.

Som Kreditforeningslaan er opnaaet 140.000 Kr., medens der iøvrigt intet Laan er opnaaet udover et Banklaan paa 65.000 Kr.

Den ovennævnte Beretning af 7. April 1937 fra statsautoriseret Revisor Axel Rasmussen slutter saaledes:

»Ifølge foranstaaende har Landsretssagfører Wass til Bygmester Christiansen ifølge de foreliggende Kvitteringer udbetalt Kr. 121.085,78 og af Byggelaanet i Landmandsbankens Sundby Afdeling er ifølge Konto-Kurant udbetalt Christiansen .....

— 30.120,42

eller ialt Kr. 151.206,20,

medens der ifølge foranstaaende Opgørelse til rubr.

Byggeforetagende antagelig kun er anvendt .....

— 141.509,29

og der fremkommer saaledes en Difference paa .....

Kr. 9.696,91,

hvilket Beløb som nævnt kan være anvendt af Bygmester Christiansen til andre Formaal, end de her omhandlede Ejendomme.

Jeg maa iøvrigt vedrørende Opgørelsen af de af Bygmester Christiansen afholdte Udbetalinger som Følge af det mangelfulde Materiale, tage ethvert Forbehold med Hensyn til Beløbenes Rigtighed, som i mange Tilfælde ikke har kunnet konstateres trods Henvendelser til Haandværkerne og Leverandørerne.«

Som Sagen foreligger oplyst, kan Retten ikke drage de af Sagsøgeren paastaaede Følgeslutninger af Sagsøgtes Skødeerhvervelse, hans Forhold til Akkomodationsobligationen og hans Forhold iøvrigt. Derimod maa det efter det foreliggende skønnes, at Sagsøgeren ikke uden Sagsøgtes Indestaaelse i Tiden 6. September til 6. December 1935 vilde have ladet tilgaa Byggeforetagendet Materialer og kontante Beløb til Arbejds løn til samlet Beløb 7729 Kr. 69 Øre, saafremt han rettidig var gjort bekendt med Forholdet mellem Aug. Christiansen og Sagsøgte samt Sagsøgtes Erhvervelse af Ejendommen.

Sagsøgte — overfor hvem Overrettsagfører Bang-Ebbestrup paa Mødet i December 1935 ifølge den af ham afgivne Vidneforklaring reserverede sine Mandanters Ret til at gøre personligt Ansvar gældende — vil derfor være at dømme til at betale Sagsøgeren ovennævnte Beløb med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg.

Iøvrigt vil Sagsøgte efter det foreliggende være at frifinde mod den af Sagsøgte tilbudte Anerkendelse, hvorved dog bemærkes, at Retten ikke kan anse Størrelsen af Sagsøgtes i Paastanden nævnte Tilgodehavende for godtgjort, specielt ej heller med Hensyn til et af ham beregnet Salær paa 10.000 Kr.

I delvise Sagsomkostninger vil Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgeren 800 Kr.

Torsdag den 6. November.

Nr. 52/1941.   **Kartoffelhandler S. Møller Lauersen**
(Andreas Christensen)

mod

Jydsk Telefon-Aktieselskab (David).

(Spørgsmaal om Indstævntes Berettigelse til at nægte Optagelse i Telefonhaandbogen af Henvi sning til et Assistancebureau).

Vestre Landsrets Dom af 22. Januar 1941 (IV Afd.): De Sagsøgte, Jydsk Telefon-Aktieselskab, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Kartoffelhandler S. Møller Laursen, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte ikke gjort gældende, at den

af Sahlertz Assistance Bureau drevne Virksomhed er et Indgreb i den Indstævnte meddelte Eneret til Besørgelse af Telefontrafik.

Seks Dommere bemærker følgende:

Ifølge en Skrivelse af 29. Maj 1941 fra Jydsk Telefon-Aktieselskab er den af Selskabet oprettede »Reservetelefon« stadig i Funktion, men Selskabet har ikke fundet Anledning til i Telefonhaandbogen at optage Oplysninger om »Reservetelefonen«, der angives ikke at have fundet Tilslutning af Betydning.

Efter hvad der er oplyst om det fornævnte Bureaus Virksomhed findes den Interesse, som Appellanten af forretningsmæssige Grunde har i at faa den krævede Henvisning til Bureauets Telefonnummer optaget i Haandbogen at være af væsentlig Betydning for Udnyttelsen af hans Abonnement hos Selskabet.

Naar hertil kommer, at en saadan Henvisning ikke skønnes at være af væsentlig anden Karakter end de saavel i Haandbogens Navneregister som i dens Fagregister optagne Henvisninger til Firmaers Funktionærer, til hvem der kan ringes udenfor Firmaernes Kontortid og Henvisninger af lignende Art, findes der ikke at kunne tillægges det af Selskabet paaberaabte Hensyn til Haandbogens Anvendelighed og forsvarlige Ordning afgørende Betydning.

Herefter og under Hensyn til Selskabets Monopolstilling maa det anses pligtigt at efterkomme Appellantens Begæring, og disse Dommere stemmer derfor for at tage hans Paastand til Følge. Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Tre Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Jydsk Telefon-Aktieselskab, bør mod takstmæssig Betaling under Appellanten, Kartoffelhandler S. Møller Lauersens Navn i Selskabets Haandbog for Telefonabonnenter saavel i Navneregistret som i Fagregistret optage følgende Ekstralinje: »Svarer 3789 ikke, ring da til 7101«.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 500 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Begyndelsen af 1940 oprettede Direktør Sahlertz, Aarhus, et Bureau sammesteds kaldet Sahlertz Assistance Bureau. Mellem Bureauet og dem, der tegnede Abonnement i samme, oprettes der en Kontrakt,

hvorefter Bureauet overfor dem, der tillige er Abonnenter hos de Sagsøgte, Jydsk Telefon-Aktieselskab, Aarhus, paatager sig at modtage og afgive eventuel Besked, saasnart vedkommende Telefon er uden Bevogtning og Henvendelse derfor er sket til Bureauet. I Kontrakten hedder det:

»Sahlertz Assistance Bureau paatager sig, saa snart en Abonnents Telefon er uden Bevogtning og Henvendelse derfor sker til Bureauet, da at modtage og afgive eventuel Besked.

Det er ikke Bureauets Opgave at besørge direkte Meddelelser af større Omfang fra en Person til en anden.

Bureauet forudsætter som Regel, at den Abonnent, der skal modtage Besked selv henvender sig til det. Saa snart Abonnenten er klar over, at Telefonen har været uden Pasning, maa han selv ved Op-ringning til Bureauet forhøre, om der ligger Besked.

Ønsker Abonnenten at indgaaet Besked afgives til ham fra Bureauet, kan dette ogsaa finde Sted mod forhøjet Abonnementspris.

Det er absolut ikke nødvendigt for Abonnenten at give Bureauet Oplysning om, at Telefonen er uden Pasning, dersom det kun ønskes, at Besked modtages til Afgivelse.

Er Abonnenten vidende om, at Telefonen er uden Bevogtning, og han ønsker givet Besked om Bortrejse, Træffetid, Telefonnummer, der kan ringes til, Hjemkomst o. lign., kan der paa Forhaand meddeles Bureauet Oplysninger herom.

Abonnenter, der for længere Perioder har bestemte Træffetider, f. Eks. Haandværkere, der arbejder ude, og som ønsker dette meddelt, kan opgive det een Gang og lade det gælde, indtil det annulleres, saaledes at daglig Underretning forud er unødvendig.

Dersom en Telefon for et længere Tidsrum er uden Pasning, vil det altid være baade i Abonnentens og Bureauets Interesse, at der paa Forhaand gives Meddelelse derom, tillige med Oplysning om, hvor Abonnenten opholder sig.

Det vil altid være Bureauets Opgave at varetage Abonnenternes Interesse paa bedste Maade, og det vil derfor, hvis der gøres opmærksom derpaa, og den vagthavende skønner, at en givet Besked er af særlig vigtig Betydning foretage Forsøg paa at komme i Forbindelse med Abonnenten snarest muligt. Ekstra Udgifter i saadan Anledning debiteres.

Bureauet paatager sig intet Ansvar som Følge af Fejl eller Misforstaaelser.

Færdig fra Trykkeriet den 19. November 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 19

Torsdag den 6. November.

Har en Telefon været uden Pasning i over 24 Timer, maa det ved Forespørgsel opgives, da al Besked, der ikke er afgivet inden 24 Timer henlægges i et særligt Kartotek. Udover 8 Dage opbevares ingen Besked, hvis der ikke paa Forhaand er sket Anmodning derom. Anmoder en Abonnent om Svar gennem Statstelefonen eller fra en udenbys Abonnent, og vedkommende ikke er sikker paa, at Telefonen er under Bevogtning, naar Svaret indløber, kan han paa Forhaand anmode den paagældende om at telefonere Svaret til Bureauet men maa da udtrykkelig gøre opmærksom paa, at eget Telefonnummer maa opgives.

Bureauet maa kun benyttes af Abonnenten og hans egen Husstand. Bureauet er aabent hele Døgnet.

I Indbetalingsgebyr betales Kr. 2,00.

Der leveres hver Abonnent 100 Visitkort gratis til Uddeling blandt Forbindelser, der kan ventes at ringe op, hvorpaa der gøres opmærksom paa Bureauets Nr. Yderligere Antal kan leveres for 2 Kr. pr. 100 Stk.

Endvidere vil der i Pressen jævnlig blive averteret med Henvi-
sing til Bureauets Nr.

Abonnements-Prisen er for almindeligt Abonnement 1 Krone pr. Maaned.

For Abonnement, hvor Bureauet tillige skal ringe op for at give Besked, 2 Kr. mdl.

Abonnementet er bindende Kalenderaaret ud og fortsættes saafremt Opsigelse ikke har fundet Sted inden 1. Oktober — — —.

I Juli 1940 rettede Sagsøgeren, Kartoffelhandler S. Møller Laursen, Aarhus, der er Abonnent saavel i Bureauet som i det sagsøgte Selskab, Henvendelse til dette om i dets Telefonhaandbog for 1941 at blive optaget i Navnregisteret og Fagregisteret som nedenfor nævnt:

Navnregisteret:

Laursen S. Møller Kartoffelhdl., Olufsgade 2 — — — 3789 — — — svarer 3789 ikke ring da til 7101.

Fagregisteret under Kartofler:

Laursen, S. Møller, Olufsgade 2, Aarhus 3789 — — — svarer 3789 ikke ring da Aarhus 7101.

Sidstnævnte Nr. er Bureauets Telefonnummer.

Den 5. August 1940 svarede de Sagsøgte Sagsøgeren, at de ikke saa sig i Stand til at optage den ønskede Ekstralinie sammen med Optagelsen af Telefon Aarhus 3789 i Haandbogen.

Sagsøgeren har anbragt, at han har Interesse i ved Indrykning af den nævnte Ekstralinie under sit Navn i Telefonbogens Navneregister og Fagregister at gøre dem, der telefonisk henvender sig til ham, opmærksom paa, at de, hvis hans Telefon ikke svarer, kan henvende sig til Bureauet i Overensstemmelse med den mellem ham og Bureauet afsluttede Kontrakt, og at de Sagsøgte Vægning er uhjemlet saavel under Hensyn til de af dem selv fastsatte Regler for Optagelse i Haandbogen som paa Grund af den hidtil i saa Henseende af dem fulgte Praksis i Forbindelse med, at Selskabet er koncessioneret. Sagsøgeren har derfor under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtet mod taktmæssig Betaling at optage under hans Navn i de Sagsøgte Haandbog for Telefonabonnenter saavel i Navneregister som i Fagregister følgende Ekstralinie:

»Svarer 3789 ikke, ring da til 7101.«

De Sagsøgte har nedlagt Paastand om Frifindelse.

Det fremgaar af det oplyste, at Direktøren for Bureauet, H. Sahlertz, i Slutningen af 1939 og Begyndelsen af 1940 havde ført Forhandlinger med de Sagsøgte om Mulighederne for en Virksomhed i Aarhus af den i den foranførte Kontrakt omhandlede Art. I Begyndelsen af Januar 1940 bestilte han 3 Telefoner hos de Sagsøgte og begærede dem indført under Navnet »Reserve-Telefon«. Det sidste blev afslaaet, idet de Sagsøgte selv vilde reservere sig dette Navn for Selskabet. Der førtes derpaa yderligere Forhandlinger mellem de Sagsøgte og Direktør Sahlertz' juridiske Konsulenter, hvorpaa Direktør Sahlertz rettede Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder. I en af de Sagsøgte til Ministeriet i Sagens Anledning indsendt Skrivelse af 10. Februar 1940 hedder det bl. a.:

»Herr Sahlertz blev — — — gjort opmærksom paa, at — — — hans Plan ikke indeholdt noget nyt, da Telefonabonnenterne gennem den ved Selskabet for længst etablerede »Telefonvagt« har et Middel i Hænde til under kortere eller længere Fravær fra Telefonen at faa afgivet en Besked om Bortrejse, Træffested o. l., idet eventuelle Opringninger til den paagældende Telefonabonnement, for hvem »Telefonvagt« er etableret, gaar direkte ind til denne.

Endvidere henledte vi Opmærksomheden paa den ved Københavns Telefon Aktieselskab gennem mange Aar eksisterende »Reservetelefon«, som tillige paatager sig at modtage Besked fra eventuelle opringende til senere Afgivelse til vedkommende Telefonabonnent. Naar en lignende Virksomhed ikke er oprettet for Jydsk Telefon-Aktieselskabs Vedkommende, skyldes det, at der hidtil ikke har vist sig Trang dertil.

Under Samtalerne med Herr Sahlertz udtalte vi videre, at Selskabet maaske ikke kunde forhindre, at der — hvad man undertiden ser i Bladene — averteres med »Telefonbesked modtages«, men at Selskabet paa ingen Maade kunde gaa med til at give et Foretagende af den omhandlede eller lignende Art en vis Autorisation ved at godkende Betegnelse »Reservetelefonen« eller andre lignende Benævnelser.«

Ministeriets Svarskrivelse af 23. s. M. er saalydende:

»I Skrivelse af 10. d. M. — — — har Selskabet henstillet, at der ikke fra Ministeriets Side foretages videre i Anledning af en fra Di-

rektør H. Sahlertz, Aarhus, til Ministeriet sket Henvendelse, der særlig gaar ud paa at faa foretaget en Afmærkning i den lokale »Telefon-nøgle« for Aarhus af Telefonabonnenter, der tillige abonnerer hos »Reserve-Telefonen«, en Virksomhed, som nævnte Direktør paatænker at oprette til Modtagelse og Afgivelse af Besked til eller fra Telefonabonnenter, og for Udøvelsen af hvilken Virksomhed han anser den paagældende Afmærkning for ganske nødvendig.

I denne Anledning skal man herved meddele, at der ikke ses at foreligge Hjemmel til at kunne paalægge Jydsk Telefon-Aktieselskab at foretage den nævnte Afmærkning, og at man iøvrigt maa formene, at Oprettelsen af en Virksomhed som den ommeldte i det Omfang, Lovgivningsbestemmelserne maatte tillade det, naturligt varetages af Selskabet, saafremt der maatte vise sig Trang til den paagældende Virksomhed.«

I Sommeren 1940 oprettede de Sagsøgte — efter først at have udvidet deres »Telefonvagt« til at omfatte ogsaa Modtagelse af Besked til den indstillede Abonnent — en »Reservetelefon« i Lighed med den ovennævnte af Københavns Telefon Aktieselskab oprettede, dog at Meddelelserne ikke indskrænkedes til indtil 5 Ord.

De Sagsøgte har i første Række med Henviisning til Ministeriets foran anførte Udtalelse gjort gældende, at Bureauets Virksomhed er et Indgreb i den dem ved Koncession af 15. Marts 1922 meddelte Eneret til Besørgelse af Telefontrafik indenfor det koncessionerede Omraade, eller at Virksomheden i hvert Fald griber ind i et Omraade, som naturligt er forbeholdt dem, men efter Beskaffenheden af den af Bureauet drevne Virksomhed findes der imidlertid ikke at kunne gives de Sagsøgte Medhold heri.

De Sagsøgte har dernæst anført, at hverken det i Henhold til Koncessionen udfærdigede Driftsreglement eller Selskabets Praksis afgiver Hjemmel for et Krav som det af Sagsøgeren stillede. Ifølge Driftsreglementet optages Telefonabonnenterne i den af de Sagsøgte aarlig udgivne Haandbog i et alfabetisk Register for hver Centralstation for sig. Denne Bestemmelse er nærmere udformet i de i Haandbogen anførte for Optagelse i samme fastsatte Regler.

I disse hedder det bl. a.:

»Abonnenterne optages i Haandbogen efter nedenstaaende Bestemmelser, og Selskabet forbeholder sig at nægte Optagelser, der skønnes at ville krænke Hensynet til Haandbogens Anvendelighed og forsvarlige Ordning.«

I Haandbogens Navneregister bestemmes det derhos bl. a.:

»Gratis. Enhver Abonnent (Telefon) har Ret til at optages 1 Sted i Navneregisteret med Navn (Person eller Forretningsnavn), kortfattet Stilling og kortfattet Adresse (i Byerne Gade og Husnummer, paa Landet Landsbyens eller Ejendommens Navn) samt om ønskes kortfattet Træffetid, — — —

Mod Betaling.

1. Saafremt en Optagelse ønskes fyldigere f. Eks. ved udvidet Stillingsbetegnelse, Ejendommens Navn o. l., kan dette ske imod en

Betaling af Kr. 3,50 aarlig pr. Spaltelinie eller Del af samme. Tilføjelser i Reklameøjemed optages ikke.

2. Navnet kan understreges mod en Betaling af — — —

3. Optagelse flere Steder udover den gratis Optagelse kan ske imod en Betaling af — — —.«

I Haandbogens Fagregister indeholdes bl. a. følgende Bestemmelser:

»Gratis.

Enhver By-Abonnet (Telefon) har Ret til at optages under en bestaaende Fagrubrik 1 Sted med Navn og kortfattet Adresse.

Mod Betaling.

1. Saafremt en Optagelse ønskes gjort fyldigere f. Eks. ved Tilføjelser om Træffetider, Varer eller lignende, skal saadanne Tilføjelser opføres under Telefonadressen som særlige Linier med særlige Typer, (Kursiv). Saadant Annoncestof betales med Kr. 3,50 aarlig pr. Spaltelinie eller Del af samme — — —

Ingen Annoncelinie eller Cliche maa være bredere end 35 mm.

3. Navnet kan understreges mod Betaling af — — —

6. Optagelse flere Steder i Fagregisteret udover den gratis Optagelse kan ske imod Betaling af Kr. 3,50 aarlig pr. Spaltelinie eller Del af samme. — — —.«

De Sagsøgte har herefter i Henhold til det af dem tagne Forbehold ment at have haft Ret til at nægte at imødekomme Sagsøgerens Krav, idet de særlig har henvist til, at en Imødekommelse af Kravet vilde medføre uheldige Konsekvenser, saafremt det blev almindeligt at begære Optagelser af lignende Art. Deres Nægtelse strider ej heller efter deres Formening mod deres hidtidige Praksis, idet de, hvor der har været Spørgsmaal om lignende Tilføjelser, har fulgt den Praksis kun at give Tilladelse, hvor det drejede sig om en begrænset Kreds af Personer, som stod i nær personlig eller faglig Tilknytning til hinanden. Efter at de Sagsøgte derhos har oprettet saavel den udvidede Telefonvagt som Reservetelefonen, har de derhos ment at have imødekommet ethvert rimeligt Krav, som der fra Telefonabonnenternes Side kan stilles med Hensyn til Betjening i denne Henseende.

Efter alt det oplyste findes der ikke at være tilstrækkeligt Grundlag for at tilsidesætte det af de Sagsøgte udøvede, paa deres særlige Kendskab til disse Forhold beroende Skøn over, hvilken Betydning Optagelse af en Henvisning som af Sagsøgeren begæret vil kunne faa med Hensyn til Telefonbogens Anvendelighed og forsvarlige Ordning. Idet ej heller den af de Sagsøgte fulgte Praksis ses at afgive Hjemmel for det fremsatte Krav, maa der gives dem Medhold i den af dem fremsatte Protest mod Optagelse i Telefonbogens Navne- og Fagregister af en Henvisning som af Sagsøgeren begært, og de Sagsøgtes Friiendelsespaastand vil herefter være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Fredag den 7. November.

Nr. 223/1940. Direktør **Axel Andresen** (Gamborg)

mod

Fiskehandler **Charles Nielsen** (Oluf Petersen).

(Betaling for leverede Varer).

Østre Landsrets Dom af 28. Oktober 1940 (IV Afd.): De Sagsøgte, Bestyrer Albert Poulsen og Direktør Axel Andresen, bør een for begge og begge for een inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Fiskehandler Charles Nielsen, betale Kr. 1424,00 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 14. August 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger 250 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en efter Dommen afgivet Partsforklaring har Indstævnte udtalt, at han »vidste, at Appellanten var Restauratør, men ikke at han var Formand for Bestyrelsen eller Aktionær«; han »hørte, at der eksisterede et Selskab, men mente, at han kun havde at gøre med den, som havde lejet af Selskabet«.

For Højesteret har Appellanten ikke villet gøre gældende, at den mellem ham og Restauratør Poulsen den 3. Oktober 1938 trufne Aftale medførte nogen Indskrænkning i Appellantens Hæftelse for de derefter til Etablissementet stedfundne Leveringer.

Fem Dommere tiltræder, at Appellanten i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde er anset pligtig at betale Indstævnte dennes Resttilgodehavende for Vareleveringer i hele Tidsrummet fra 1. Februar 1938 til 16. Oktober 1939, ialt 989 Kr. 35 Øre med Renter som paastaaet, men finder, at Ansvarret for de med Retsforfølgningen mod A/S Skodsborg Søbad forbundne Udgifter, 434 Kr. 65 Øre, under Hensyn bl. a. til Indholdet af den af Indstævnte afgivne Partsforklaring, ikke kan paahvile Appellanten. Disse Dommere stemmer herefter for at stadfæste Landsrettens Dom, forsaavidt den er paaanket, dog saaledes at Beløbet nedsættes til 989 Kr. 35 Øre, samt at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 200 Kr.

To Dommere, som med Flertallet er enige i, at Appellanten er pligtig at betale Indstævnte Varegælden paa 989 Kr. 35 Øre, bemærker følgende: Ved at undlade fornøden Tilkendegivelse af den Ændring i Direktør Poulsens Stilling, som var aftalt mellem Appellanten og Poulsen, har Appellanten givet Indstævnte Føje til ogsaa under den i Dommen ommeldte Retsforfølgning vedblivende at anse Poulsen som befuldmægtiget for Appellanten. Herefter og under Hensyn til, at Appellanten burde have af-

værgtet de væsentligste af den nævnte Retsforfølgningens Omkostninger ved at betale den ham paahvilende Gæld, stemmer disse Dommere for at tilkende Indstævnte ogsaa de 434 Kr. 65 Øre og for saaledes i det hele at stadfæste Dommen.

To Dommere, der tiltræder Flertallets Resultat med Hensyn til Retsforfølgningensudgifterne, nærer overvejende Betænkelighed ved at anse Appellanten ansvarlig for den efter hans Fratræden som Restauratør stiftede Gæld. Derimod finder disse Dommere — overensstemmende med Appellantens subsidiære Paastand for Højesteret — at Appellanten er pligtig at tilsvare Indstævnte et Beløb af 971 Kr. 50 Øre, der udgør Indstævntes Tilgodehavende for Varer, leverede i det Tidsrum, da Appellanten drev Restaurationen. Selv om nemlig Indstævnte har forklaret, at han afskrev de senere modtagne Betalinger paa den ældste Gæld, idet han stadig kvitterede de ældste Regninger, finder de nævnte Dommere ikke, at Indstævnte, der foretog denne Afskrivning i Tillid til, at Appellanten ogsaa hæftede for de nye Vareleverancer, er bundet herved, naar dette ikke er Tilfældet, men anser ham berettiget til nu at afskrive Betalingerne paa de Varer, der er leveret, medens Poulsen for egen Regning drev Virksomheden.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog at Beløbet nedsættes til 989 Kr. 35 Øre.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Direktør Axel Andresen til Indstævnte, Fiskehandler Charles Nielsen 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

A/S Skodsborg Søbad, der er Ejer af Etablissementet Skodsborg Søbad, Hotel og Restauration, havde i Tiden 1. Februar 1938 til 1. Maj 1939 udlejet Etablissementet til Sagsøgte, Direktør Axel Andresen, der var Formand i Selskabets Bestyrelse. Fra 1. April 1938 var Sagsøgte Bestyrer Albert Poulsen af Sagsøgte Andresen antaget til som Inspektør at lede Etablissementet og varetage dennes Interesser ved Driften. Den 1. Maj 1939 blev Etablissementet udlejet til Sagsøgte Poulsen, der nu kaldtes Direktør.

I et Tillæg af 3. Oktober 1938 til den mellem de Sagsøgte oprindelig indgaaede Engageringskontrakt bestemtes bl. a.:

»Der skal som hidtil føres nøjagtigt Regnskab, der revideres af min Andresens Revisor. Det skal i særlig Grad kontrolleres, at alle Vare-

indkøb er betalte kontant, og at alle Driftsudgifter er behørigt betalte, saaledes at der ikke paaføres mig Andresen personligt Ansvar for noget som helst Ansvar vedr. Forretningens Drift i denne Periode. Jeg Poulsen er overfor Hr. Andresen personlig ansvarlig for, at noget saadant ikke sker — — —«

I den mellem Aktieselskabet og Sagsøgte Poulsen indgaaede Lejekontrakt af 29. April 1939, der paa Aktieselskabets Vegne er underskrevet af Sagsøgte Andresen, hedder det i Punkt 8:

»Det er fra Ejerens Side en Forudsætning for nærværende Kontrakt, at Lejeren dokumenterer, at han har Moratorium fra sine tidligere Kreditorer paa saadanne Vilkaar, at der ikke paahviler ham Betaling i Tiden indtil 31. Marts 1940 af større Beløb end Kr. 4500,—.

Fremdeles er det fra Ejerens Side en Forudsætning, at Lejeren gennem en Statusopgørelse dokumenterer Omfanget af den Gæld, der paahviler ham fra Driften af »Skodsborg Søbad« i Vinter, og at han inden det nye Lejemaals Begyndelse dokumenterer, at det til fuld Dækning af bemeldte Gæld fornødne Beløb er deponeret — — —«

Sagsøgeren, Fiskehandler Charles Nielsen, har oplyst, at han i 1938 til Skodsborg Søbad har leveret Varer for Kr. 2302,95, hvoraf han fik betalt Kr. 1208,95, saaledes at hans Tilgodehavende pr. 1. Januar 1939 androg Kr. 1094,00. I 1939 leverede han ikke Varer før 1. Maj, men har derefter leveret Varer til et Beløb af Kr. 1542,60 og har i Løbet af Aaret faaet betalt Kr. 1524,75, saaledes at hans Tilgodehavende herefter androg Kr. 1111,85.

Da dette Beløb ikke blev betalt, udtog Sagsøgeren i den Tro, at det var A/S Skodsborg Søbad, der skyldte det, Forligsklage mod Selskabet. Forligsklagen fik af Stævningsmanden Paategning om at være forkyndt »paa den angivne Bopæl for A/S Skodsborg Søbad v/ dettes Direktør Albert Poulsen personlig,« og under Sagens Behandling for Gl. Københavns Forligskommission den 18. November 1939 gav Sagsøgte Poulsen Møde, hvorefter Forlig blev indgaaet, saaledes at Poulsen forpligtede Selskabet til afdragsvis at betale Beløbet, der dog dengang var opgjort til Kr. 1101,85, med nærmere angivne Renter og Omkostninger. Da Forligets Vilkaar ikke blev overholdt, blev der den 30. Januar 1940 paa Sagsøgerens Begæring paa Grundlag af Forliget foretaget Udlæg paa den Aktieselskabet tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1 i, 1 hk, 1 bi, 1 bb, 1 hl, 1 fm, 1 ff, 1 fg og 1 fh af Aggershville, Søllerød Sogn, hvor ingen blev antruffet, hvorefter Fogden dekreterede Udlæg i Ejendommen for Sagsøgerens Tilgodehavende, under Fogedforretningen opgjort til Kr. 1290,40, hvilket Udlæg senere tinglystes paa Ejendommen. Aktieselskabet paaankede nu Udlægsforretningen til Østre Landsret, ved hvis Dom af 9. April 1940 i Sag IV A. S. Nr. 48/1940 Udlægget ophævedes, og Sagsøgte tilpligtedes at lade det aflyse som Hæftelse paa Ejendommen og at betale Sagsomkostninger til Aktieselskabet 125 Kr.

Sagsøgeren har nu under denne Sag efter sin endelige Paastand paastaet de Sagsøgte i solidum tilpligtet at betale Kr. 1424,00 med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 14. August 1940. Han opgør Beløbet saaledes:

Det ved Fogedforretningen opgjorte Beløb	Kr. 1290,40
Udgift ved Tinglysning	-- 6,10
De Sagsøgeren ved Ankesagen paalagte Omkostninger	-- 125,00
Sagsøgerens Udgift til Sagfører under Ankesagen	-- 125,00
	<hr/>
	Kr. 1546,50
Herfra maa imidlertid trækkes et fejlagtig medtaget Til-	
godehavende for Varer leveret før 1. Februar 1938	-- 122,50
	<hr/>
	Til Rest Kr. 1424,00

Overfor Sagsøgte Poulsen begrundes Sagsøgeren sin Paastand med, at denne har bestilt de paagældende Varer, og at denne uden at oplyse, at Selskabet ikke var rette Skyldner, har givet Møde i Forligskommissionen og uden Bemyndigelse forpligtet dette til at betale Beløbet, hvorved han har paabyrdet Sagsøgeren Omkostningerne ved Fogedforretning, Tinglysning og Ankesag.

Overfor Sagsøgte Andresen anfører Sagsøgeren, at Varegælden kan føres tilbage til det Tidsrum, da Sagsøgte, medens han var Formand for Aktieselskabet, var Lejer af Virksomheden, og at denne ikke har givet Sagsøgeren nogen Meddelelse om, at han fra 1. Maj 1939 ikke længere havde noget Ansvar for Virksomhedens Drift, hvilket førte til, at Sagsøgeren vedblev efter Bestilling af Etablissementets Personale at levere nye Varer, hvad han ikke vilde have gjort, saafremt han havde vidst, at det var Poulsen, der alene hæftede for Gælden. Det maa komme Sagsøgte til Skade, at han ikke har ført tilstrækkelig Kontrol med, at Sagsøgte Poulsen i Tiden før 1. Maj 1939, saaledes som i fornævnte Tillæg til Engagementskontrakten fastsat, betalte alle Vareindkøb kontant, og at han ikke sikrede sig, at de til Betaling af den før 1. Maj 1939 paadragne, ham utvivlsomt paahvilende, Gæld nødvendige Beløb deponeredes som betinget — iøvrigt fra Aktieselskabets Side — i Kontrakten af 29. April 1939, hvilket han havde haft saa meget mere Anledning til, som han, hvad selve Kontrakten viser, vidste, at Sagsøgte Poulsen var insolvent. Sagsøgeren, der, inden han begyndte at levere i Perioden før 1. Maj 1939, havde skaffet sig Underretning om, at Sagsøgte Andresen stod inde for Betalingen, og at han var økonomisk solid, fik intet at vide om den pr. 1. Maj 1939 skete Ændring i Ansvarsforholdet. Han har ikke lagt nogen videre Vægt paa, om det var Selskabet eller Andresen personlig, der var ansvarlig, idet han anser dem begge for betalingsdygtige; han har derfor anlagt Sag mod Aktieselskabet, under urigtige Forudsætninger opnaaet Forlig med dette, gjort Udlæg og foretaget Tinglysning og tilsidst maattet føre Ankesagen for at faa Klarhed over, hvem han skulde rette sit Krav imod, hvorved han har fremhævet, at Etablissementet blev drevet med samme Navn som Aktieselskabet, og anført, at Sagsøgte Andresen maa være forpligtet til at erstatte de ved denne Uklarhed foraarsagede Udgifter. Han anser derfor Sagsøgte Andresen medansvarlig ikke blot for Varegælden, men ogsaa for de senere paaløbne Omkostninger.

Sagsøgte Poulsen paastaar sig frifundet mod Betaling af Kr. 1167,90,

nemlig Varegælden Kr. 1111,85 med Fradrag af de fra Tiden før 1. Februar 1938 stammende Kr. 122,50 og med Tillæg af de ved Forliget og Fogedforretningen paaløbne Omkostninger, opgjort til Kr. 178,15, hvorimod han mener, at de ved Tinglysningen og ved Ankesagen paaløbne Omkostninger ikke kan paahvile ham.

Sagsøgte Andresen paastaar principalt Frifindelse; subsidiært paastaar han Frifindelse mod Betaling af Kr. 696,66 og mest subsidiært mod Betaling af Kr. 989,35.

Som Støtte for sin principale Paastand gør Sagsøgte Andresen gældende, at han overhovedet ikke har været vidende om, at Sagsøgeren var Leverandør til Etablissementet; han vidste, at en anden Fiskehandler var Leverandør, og han har, da han traf Ordningen pr. 1. Maj 1939 med Sagsøgte Poulsen, sikret sig, at denne Leverandør havde faaet sin Betaling. Han havde derfor ikke Anledning til at underrette Sagsøgeren om Indehaverskiftet og har ikke vidst, at Sagsøgte Poulsen havde fortiet for ham, at der var nogle Leverandører, der ikke var dækket for deres Tilgodehavender. Han kan overhovedet ikke erkende, at der skulde paahvile ham nogen Pligt til at underrette Etablissementets Leverandører om sin Fratræden, og Sagsøgeren kunde da ogsaa, hvis han vilde have haft Oplysninger om, hvem der var den ansvarlige, til enhver Tid have søgt saadanne Oplysninger hos Bevilningsmyndighederne. Han maa hævde, at Gælden pr. 1. Maj 1939 er afviklet gennem de senere skete Betalinger. Han bestrider, at Sagsøgeren overhovedet har regnet med ham som den for Gælden ansvarlige, hvilket fremgaar dels af, at han paa samme Konto har bogført den Gæld, Kr. 122,50, der hidrører fra Tiden før hans — Andresens — Overtagelse af Lejemaalet den 1. Februar 1938, og afskrevet de første Indbetalinger fra Poulsen som Inspektør paa denne Gæld, dels af, at han, da han ikke fik Dækning, rettede sit Søgmaal mod Aktieselskabet, ikke mod Sagsøgte Andresen personlig.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand bemærker Sagsøgte Andresen, at han i alt Fald kun kan anses ansvarlig for de indtil Nyordningen af 3. Oktober 1938 skete Leverancer opgjort til Beløb Kr. 1770,97 med Fradrag af de i samme Tidsrum skete Indbetalinger Kr. 1088,39.

Endelig begrundes Sagsøgte Andresens mest subsidære Paastand med, at selv om man vil anse ham ansvarlig for Vareleverancerne til Beløb Kr. 1111,85 med Fradrag af de oftnævnte Kr. 122,50, altsaa for et Beløb af Kr. 989,35, kan Sagsøgte ikke have noget Ansvar for, at Sagsøgeren har indstævnet Aktieselskabet og indgaet Forlig med Sagsøgte Poulsen, der var ubeføjet til at forpligte Selskabet, og gjort Eksekution efter dette Forlig, eller for Omkostningerne ved Ankesagen, som det var nødvendigt for Selskabet at anlægge.

For Landsretten har Sagsøgeren, Sagsøgte Poulsen og Sagsøgte Andresens Revisor Harald Danielsen, afgivet Forklaringer.

Sagsøgeren har under sin Forklaring oplyst, at han ikke bogfører sine Fordringer paa Konto i sit Regnskab, men han har liggende særlige Regninger for de enkelte Leveringer. Regningerne for disse Leveringer var stilet til »Skodsborg Søbad«, og det skyldes en Fejl, at der ved Sammentællingen af Regningerne vedrørende hans heromhandlede Til-

godehavende er medtaget en Regning Kr. 122,50 fra Tiden før 1. Februar 1938. Den da fratraadte Restauratør meddelte ham sin Fratræden, og at Driften var overtaget af Sagsøgte Andresen, om hvis økonomiske Forhold han paa Forespørgsel gav nærmere Oplysninger. Bestillingerne blev i Tiden efter 1. Februar 1938 i Reglen afgivet af Etablissementets Køkkenchef, og han har hævdet, at Sagsøgte Andresen maa have kendt ham som Leverandør, idet de flere Gange har haft telefoniske Konferencer angaaende Mellemværendet.

Sagsøgte Poulsen har erkendt, at han ikke har underrettet Sagsøgte Andresen om Gælden pr. 1. Maj 1939 til Sagsøgeren, og har forklaret, at han haabede at blive i Stand til under sin Drift af Virksomheden at afbetale denne Gæld.

Sagsøgerens Leveringer til Etablissementet i Tidsrummet 1. April 1938 til 30. April 1939 maa Sagsøgte Andresen, der i dette Tidsrum drev Etablissementet, være forpligtet til — og den eneste direkte forpligtede — at betale Sagsøgeren, hvis Kreditgivning var baseret paa Oplysninger om denne Sagsøgte's økonomiske Forhold, uden Hensyn til, at Sagsøgte var ukendt med, at Sagsøgeren havde modtaget saadanne Oplysninger. Da Sagsøgte Andresen vidste, at Etablissementet efter 1. Maj 1939 blev drevet under samme Navn som hidtil og uden anden for Sagsøgeren mærkbar Ændring, maa han, der var klar over den derefter bestaaende Risiko for Leverandører til Etablissementet, ogsaa være ansvarlig for Leveringer, indtil vedkommende Leverandør blev kendt med Forandringen, hvad Sagsøgeren først er blevet under den foran omtalte Retssag. Sagsøgte Andresens private Aftaler med Sagsøgte Poulsen i saa Henseende kan ikke fritage ham herfor, da det maatte paahvile ham som Etablissementets Leder indtil 30. April 1939 at være kendt med, hvem der da havde Fordringer mod ham for Leveringer til Etablissementet og at afvikle Forholdet med dem.

Idet Sagsøgte Poulsen ved sin Paastand har erkendt sig forpligtet til at betale alle Sagsøgerens Leveringer til Etablissementet efter 1. April 1938, maa herefter begge Sagsøgte anses for solidarisk ansvarlige for Betalingen deraf.

Som anført blev Etablissementet drevet under samme Navn som Aktieselskabet, og den deraf følgende Uklarhed blev yderligere forøget ved Sagsøgte Andresens Dobbeltstilling som Formand for Aktieselskabet og Leder af Etablissementet, hvilken Sagsøgte Andresen efter Formuleringen af Punkt 8 i Lejekontrakten af 29. April 1939 med Aktieselskabet ikke selv synes at have holdt klar. Under disse Omstændigheder maa det paahvile Etablissementets Ledere at vejlede Etablissementets Leverandører om Forholdet, og de maa overfor dem være ansvarlige for Udgifter ved Forsømmelsen af denne Pligt, der i særlig Grad maa paahvile Sagsøgte Andresen.

Sagsøgte Poulsens aabenbare Tilsidesættelse heraf findes at have rimeliggjort samtlige Sagsøgerens i dennes Paastand omhandlede Retskridt, og idet det yderligere bemærkes, at Sagsøgerens til Aktieselskabet rettede Henvendelser under Adressen: Skodsborg ikke er tilbagesendt ham eller har fremkaldt nogen Vejledning, og at Sagsøgte Andresen efter sit foran fastslaaede Skyldforhold til Sagsøgeren og

efter det mellem de Sagsøgte gennem det heromhandlede Tidsrum bestaaende Forhold findes at maatte bære Følgerne af Sagsøgte Poulsens Forsømmelser paa dette Omraade fremfor Sagsøgeren, findes ogsaa Sagsøgte Andresen at være pligtig at betale Sagsøgeren dennes Udgifter ved disse Retsskridt.

Herefter vil begge de Sagsøgte være at dømme i Overensstemmelse med Sagsøgerens Paastand.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte in solidum at burde betale til Sagsøgeren med 250 Kr.

M a n d a g d e n 10. N o v e m b e r .

Nr. 321/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Curt Viggo Pedersen, Carl Ivar Laulund, Carl Erik Petersson og Herman Trier Zahle Marius Pedersen (Heilesen),

der tiltales for Tyveri og Medvirken hertil.

København's Byrets Dom af 22. Marts 1941 (6. Afd.): De Tiltalte, Curt Viggo Pedersen, Carl Ivar Laulund, Carl Erik Petersson og Herman Trier Zahle Marius Pedersen bør straffes med Fængsel, Curt Pedersen og Laulund hver især i 6 Maaneder, Petersson i 5 Maaneder og Herman Pedersen i 4 Maaneder, hvoraf for hver især 15 Dage anses som udstaaet. De Tiltalte bør een for alle og alle for een betale Sagens Omkostninger, derunder 100 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Felix Vang.

Østre Landsrets Dom af 17. Juli 1941 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Fuldbyrdselsen af de de Tiltalte Curt Viggo Pedersen, Carl Ivar Laulund, Carl Erik Petersson og Herman Trier Zahle Marius Pedersen idømte Straffe udsættes, saaledes at de efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens Kap. VII foreskrevne Betingelser overholdes, samt paa Vilkaar at de i 3 Aar fra Dato undergiver sig Tilsyn af Dansk Værneselskab. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 60 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Felix Vang, udredes af det Offentlige. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse paaanket af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Syv Dommere vil i Henhold til de i Byrettens Dom anførte Grunde stadfæste denne Dom.

To Dommere finder at kunne tiltræde Bestemmelsen i Lands-

rettens Dom om Udsættelse af Straffenes Fuldbyrkelse og stemmer herefter for at stadfæste denne Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Landsretten til Landsretssagfører Felix Vang og i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Heilesen betaler de Tiltalte, Curt Viggo Pedersen, Carl Ivar Laulund, Carl Erik Petersson og Herman Trier Zahle Marius Pedersen, een for alle og alle for een 60 Kr. og 100 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er fremmet til Dom i Henhold til Retsplejelovens § 925, tiltales Curt Viggo Pedersen og Carl Ivar Laulund for Tyveri, Carl Erik Petersson og Herman Trier Zahle Marius Pedersen for Meddelagtighed heri.

Tiltalte, Curt Viggo Pedersen, er født den 6. August 1921, Tiltalte, Carl Ivar Laulund, den 12. September 1921, Tiltalte, Carl Erik Petersson, den 4. Juli 1919 og Tiltalte, Herman Trier Zahle Marius Pedersen, den 8. November 1912.

Ingen af de Tiltalte har tidligere været straffet, dog at Herman Pedersen i 1937 inden Retten har vedtaget en Bøde paa 75 Kr. for Overtrædelse af Straffelovens § 244, II, og Politivedtægtens § 6.

Ved de Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at de har gjort sig skyldig i følgende Forhold:

1.

Curt Pedersen og Carl Laulund i Tyveri ved i Tiden fra Slutningen af September 1940 til Begyndelsen af 1941 under deres Arbejde i Fedt-smelteriet i Firmaet Carl Schepler, Ravnsborggade, i mange Gange at have stjaalet 40—45 Kasser Blokfedt à 25 kg til Værdi ca. 4275 Kr., samt ca. 12—13 kg brændte Kaffeønner til Værdi ca. 40 Kr.

2.

Carl Petersson i Meddelagtighed i Tyveri ved fra i Slutningen af September 1940 til kort før Jul 1940 efter Aftale med de Tiltalte Curt Pedersen og Carl Laulund fra Beskyttelsesrummet ved Fedt-smelteriet at have borttaget ca. 20 af de ovennævnte Kasser Blokfedt og bortsolgt dem for ca. 75 Kr. pr. Kasse.

3 a.

Herman Pedersen i Meddelagtighed i Tyveri ved i Tiden fra Slutningen af Oktober 1940 til Januar 1941 efter Aftale med sin Broder,

Tiltalte, Curt Pedersen, dels fra ovennævnte Beskyttelsesrum, dels fra Porten til Ravnsborg Tværgade at have borttaget ca. 17 Kasser af de ovennævnte Kasser Blokfedt, som han har videresolgt, hvorefter han har givet de Tiltalte Curt Pedersen og Carl Laulund en Del af Betalingen, samt borttaget ca. 10 kg Kaffe af de ovennævnte 12—13 kg Kaffe, som han vidste, at Curt Pedersen havde stjaalet.

3 b.

samt Petersson i Tyveri ved i December 1940 fra Malerværkstedet i Firnaet Carl Schepler i ca. 4 Gange at have stjaalet ca. 24 kg raa Kaffe til Værdi ca. 43 Kr. Kaffen har han videresolgt for 100 Kr.

Tyverierne af Fedt er efter de Tiltalte Curt Pedersen og Laulunds Forklaring som Regel foretaget, naar Lagerforvalteren var gaaet til Frokost, hvor de da benyttede Lagerforvalterens Fraværelse til at bære en eller flere Kasser med Fedt fra Fedtsmelteriet ned i en offentlig Beskyttelseskælder, der staar i Forbindelse med Fedtsmelteriet, og hvorfra der er Adgang til en Gaard, hvorfra en Port fører ud til Gaden. Kasserne blev derefter efter forudgaaende Aftale afhentet af de Tiltalte Petersson og Herman Pedersen.

Allerede i August 1940 talte Curt Pedersen og Laulund sammen om, at det let kunde lade sig gøre at stjæle Fedt fra Fedtsmelteriet.

De fire Tiltalte har hver især haft et Udbytte paa mellem 600 og 800 Kr. af Fedttyverierne.

Den af Curt Pedersen stjaalne Kaffe er ikke blevet videresolgt, men forbrugt i hans og Herman Pedersens Husholdning.

De Tiltalte har under Sagen været fængslet i Tiden fra den 22. Februar til den 17. Marts 1941.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 276, med Fængsel, Curt Pedersen og Laulund hver især i 6 Maaneder, Petersson i 5 Maaneder og Herman Pedersen i 4 Maaneder, hvoraf for hver især 15 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Firmaet Carl Schepler har paastaet de Tiltalte idømt Erstatning for de ulovligt tilegnede Varer; dette Erstatningskrav findes imidlertid i Medfør af Retsplejelovens § 991, IV ikke at kunne paakendes under nærværende Sag.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 22. Marts 1941 af Københavns Byrets 6. Afdeling (Sag Nr. 92/1941), er paaanket af de Tiltalte Curt Viggo Pedersen, Carl Ivar Laulund, Carl Erik Petersson og Herman Trier Zahle Marius Pedersen til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af de idømte Straffe.

Da de idømte Straffe findes passende, vil den indankede Dom være at stadfæste, dog at Fuldbyrnelsen af Straffene findes at burde udsættes som nedenfor anført.

Dissens:

Under Hensyn til Tyveriernes Karakter og Omfang stemmer tre af de Voterende for at stadfæste Byrettens Dom, saaledes at Sagens Omkostninger for Landsretten udredes af de Tiltalte in solidum.

Onsdag den 12. November.

Nr. 94/1940. »I/S af 1. Juli 1934« (Gorrissen)

mod

Firmaet **J. S. Simonsen & Wendt** (Kemp).

(Erstatning for Misligholdelse af Entreprisekontrakt).

Vestre Landsrets Dom af 11. April 1940 (VII Afd.): Sagsøgerne, »I/S af 1. Juli 1934«, bør til de Sagsøgte, Firma J. S. Simonsen & Wendt, betale 3121 Kr. 83 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 27. Juli 1938, indtil Betaling sker. Iøvrigt bør Parterne for hindandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten frafaldet Krav paa Erstatning for Posterne 2 og 3.

Med Hensyn til Post 1 har et efter Dommens Afsigelse paa Appellantens Foranledning optaget Skøn ved Arkitekterne Bruno Simonsen af Randers og Søren Vig-Nielsen af Viborg bl. a. udtalt følgende:

»I den undersøgte Murflade paa 19 Skifter viste de enkelte Skifter uensartet Forbandt, saaledes at Skorstenens Sidemur, der vender mod Stuerne — — — paa Steder nærmede sig til ganske lidt Forbandt — og næsten Stødfuge over Stødfuge. — Ved denne Uensartethed, der var ret tilfældig og uden Begrundelse, fremkom flere Steder meget store Stødfuger, indtil 3 og 3 1/2 cm brede. Disse store Fuger var kun tildels udfyldte med Mørtel.

Dernæst hvor der i Løberskiftet skulde være indlagt Kop (altsaa her 1/2 Sten paa hver Led) var denne Kop — — — afhugget — — — til et tilfældigt Maal af kun ca. Halvdelen af den Størrelse Stenen skulde have, — eller som i et Tilfælde, der end ikke var en Kop, men blot en mindre Murstenskærve.

Derved bliver der et større tomt Rum sammen med Fugen, og dette var kun delvis fyldt med Mørtel.

Endvidere fandtes 2 Løbersten, hvor der paa hele Oversiden var aaben Fuge (manglende Mørtel) i hele Stenens Længde.

Paa disse nævnte Steder var der hvert Sted trængt For-

brændingsprodukter ind igennem hele Murens Tykkelse, og Røg og Sod var aflejret paa Stenenes Flade, og derved har den ilde Lugt fra Forbrændingsprodukterne haft let ved at trænge gennem Pudslaget ud i Værelserne.

Endelig var en Del af Stødfugerne kun delvis fyldt med Mørtel — og flere Steder endog en mindre Aabning igennem Fugen, og flere af disse Steder var da ogsaa trængt Forbrændingsprodukter ind — helt eller delvis i Fugen.

Selve Opmuringen af Murværket var ikke med den Omhyggelighed, som det er nødvendigt for Røgskorstene, der skal gøres saa tætte med Mørtel omkring hele Stenen, som det er muligt.« Skønsmændene mener, at Grunden til, at der er trængt Forbrændingsprodukter ind i de til Skorstenen stødende Lejligheder, ene maa søges i den mangelfulde Udførelse af Arbejdet om Skorstenens Røgrør.

Skønsmændene Bygningsinspektør Poulsen og Murermester Thomsen har heroverfor fastholdt og nærmere uddybet deres tidligere Skøn.

Det er endvidere oplyst, at Appellanten tidligere i Sammenhæng med den heromhandlede Ejendom, altsaa i samme Karré, har ladet opføre tilsvarende Ejendomme med 5 Opgange, hvori alle Skorstene er opført med 1/1 Stens Mur, skønt disse Skorstene kun afleder Røg fra Kedler af halvt saa store Dimensioner.

Seks Dommere bemærker følgende:

Som Sagen herefter foreligger, findes de Indstævnte efter de Vilkaar, hvorunder de har paataget sig Byggearbejdet, at maatte bære Ansvar for, at Arbejdet ved Opmuringen af Skorstenen frembød de i ovenanførte Skøn angivne Mangler. Herved maa dog komme i Betragtning, at Aarsagen til Røgens Gennemtrængen i væsentlig Grad maa antages at være, at Skorstenen i Modsætning til Appellantens ovennævnte tidligere Byggeforetagender og til, hvad der iøvrigt maa anses almindeligt i Praksis, var projekteret med kun 1/2 Stens Mur. Herefter og efter det iøvrigt oplyste findes den de Indstævnte paahvilende Erstatning at kunne bestemmes til 900 Kr.

Idet Dommens Afgørelse med Hensyn til Posterne 4—6 i Henhold til de i den anførte Grunde tiltrædes, vil Appellanten, overensstemmende med en af de Indstævnte nedlagt subsidiær Paastand være at dømme til Betaling af 2221 Kr. 83 Øre med Renter.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale Appellanten med 1000 Kr.

Tre Dommere, der er enige i, at der med Hensyn til Posterne 1, 4 og 6 paalægges de Indstævnte Ansvar som ovenfor nævnt, dog at de vil ansætte Erstatningen vedrørende Post 1 til 1500 Kr., finder med Hensyn til Post 5 ikke, at der foreligger saadanne Oplysninger, særlig om Betydningen af det manglende Fald af Gulvene i de paagældende Garager — der er opført for flere Aar siden og betalt uden Forbehold — at der er Grundlag for

nu at tage en Erstatningspaastand fra Appellantens Side til Følge. Disse Dommere stemmer herefter for at tilpligte Appellanten til at betale de Indstævnte 2116 Kr. 83 Øre.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, »I/S af 1. Juli 1934«, bør til Indstævnte, Firmaet J. S. Simonsen & Wendt, betale 2221 Kr. 83 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 27. Juli 1938, til Betaling sker.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I 1936/37 opførte de Sagsøgte, Firma J. S. Simonsen & Wendt, Aalborg, Beboelseejendommene Enggaardsgade 3 og 5 i Kærby for Sagsøgerne, »I/S af 1. Juli 1934, Aalborg«, i Henhold til Tegninger og Beskrivelse udført af Arkitekt Niels Sørensen, Aalborg, der for Sagsøgerne ogsaa førte Tilsyn med Byggeriet, og som intet fandt at erindre imod de anvendte Materialer eller mod Arbejdets Udførelse. Ejendommene blev taget i Brug i Løbet af Foraaret og Sommeren 1937. I Begyndelsen af 1938 klagede nogle af Lejerne i Ejendommene over, at der fra den for Ejendommene fælles Skorsten trængte ildelugtende Luftarter ud i de tilstødende Stuer. Efter en Skorstensbrand i Marts 1938, foretog Brandsynet ved Skorstensfejermeister Edv. Jensen Eftersyn af Skorstenen og kom til det Resultat, at Skorstenen var opført i Strid med § 9, Stk. 1, i Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet m. m. Under en foretaget Skønsforretning har Jensen overfor Skønsmændene udtalt, at dette skulde forstaas saaledes, at Jernbeton-Etageadskillelserne var indmuret i Skorstenen, saa at denne ikke kunde siges helt igennem at være opført af Sten, hvilket tilkendegaves Sagsøgerne i Skrivelse 28. Marts 1938. I Maj s. A. blev Ulemperne ved den udtrængende daarlige Lugt saa store, at det blev nødvendigt at holde op at fyre i Centralvarmeanlægget, hvorfor Sagsøgerne maatte stille elektriske Ovne til Raadighed for Lejerne. Den 10. Maj 1938 blev Bygningsinspektør Einar Poulsen og Murermeister Th. Thomsen, begge af Aalborg, paa Begæring af Sagsøgerne af Retten for Aalborg Køb-

---

Færdig fra Trykkeriet den 26. November 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 20

Onsdag den 12. November.

stad m. v. udmeldt til som Syns- og Skønsmænd at udtale sig om, 1) hvorvidt den omhandlede Skorsten var i Strid med § 9 i Brandpolitiloven for Landet, herunder om Byggemaaden var forsvarlig, 2) om Murstenene som forlangt i Beskrivelsen var fuldblændte, 3) om den til Skorstenen anvendte Mørtel var af den rigtige Kvalitet, 4) om der iøvrigt maatte være Mangler ved den paagældende Skorsten, samt 5) om paa hvilken Maade og med hvilken Bekostning de eventuelle Fejl maatte kunne afhjælpes. Skønsmændene paabegyndte Forretningen den 11. Maj 1938 og afgav en »Maj 1938« dateret Erklæring om Resultatet af Syns- og Skønsforretningen, der afhjemledes i Retten den 14. Juli 1938. Da Sagsøgerne ikke fandt, at Skønsmændenes Erklæring gav nogen egentlig afgørende Forklaring paa, hvorfra og hvorfor den ilde Lugt trængte ud i Stuerne, tilskrev de, idet de vedlagde Syns- og Skønsforretningen, den 11. Juni 1938 Professor ved den polytekniske Læreanstalt E. Suenson og anmodede ham om en Udtalelse, dels vedrørende Aarsagerne til, at Skorstensvangerne udsendte ilde Lugt, dels med Hensyn til Kvaliteten af den til Skorstenens Opmuring brugte Mørtel, hvilken Forespørgsel Professor Suenson besvarede i Skrivelse af 22. Juni 1938. Endvidere tilskrev Sagsøgerne angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt den til Byggeforetagendet anvendte Mørtel havde haft tilstrækkeligt Kalkhydratindhold, den 11. og 23. Juni 1938 Akademisk Arkitektforening og modtog fra Foreningen blandt andet en Skrivelse af 15. Juni 1938 til Teknologisk Institut under Vedlæggelse af nogle Mursten, der angaves at have været anvendt ved Opførelsen af den omhandlede Skorsten, udbad sig en Udtalelse om disses Kvalitet, hvilken Forespørgsel Institutet besvarede i Skrivelse af 29. Juni 1938. Efter Modtagelsen af de nævnte Besvarelser, der med Hensyn til de forelagte Spørgsmaal gav Udtryk for en noget anden Opfattelse end Syns- og Skønsmændenes, udtog Sagsøgerne den 29. Juli 1938 Stævning mod de Sagsøgte til Betaling af Erstatning for Mangler ved Byggeforetagendet.

Under Forberedelsen af Sagen blev Muremester Rikkard Rasmussen og Entreprenør Heinrich Thomsen, begge af Aalborg, den 4. Maj 1939 udmeldt til som Syns- og Skønsmænd at udtale sig om, 1) hvorvidt en af de Sagsøgte i 1936 udført Garagegaard Syd for Ejendommen Enggaardsgade 5 var udført i Overensstemmelse med den paagældende Tegning, ogsaa med Hensyn til Jern- og Cementblanding, og i be-

nægtende Fald hvilke Mangler der maatte være, og hvorledes og med hvilken Bekostning disse kunde afhjælpes. Endvidere blev Skønsmændene i Udmeldelsesdekretet anmodet om 2) at undersøge et i Ejendommen Enggaardsgade 3 nedfaldet Loft og udtale sig om Grunden til, at Loftspudset var faldet ned, med særlig Henblik paa, om det kunde skyldes den Maade, hvorpaa de Sagsøgte havde udført Arbejdet med Loftet, og om hvad det vilde koste at udbedre dette. Senere blev Skønsmændene yderligere anmodet om at udtale sig om eventuelle Mangler ved en samtidig med Ejendommene 3 og 5 i Enggaardsgade opført og i Forbindelse med fornævnte Garagegaard værende Gaardsplads (nedenfor kaldet »den yderste Del af Garagegaarden«).

Under Domsforhandlingen for Landsretten gaar Sagsøgernes endelige Paastand ud paa, at de Sagsøgte tilpligtes at betale 1228 Kr. 17 Øre tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 29. Juli 1938, indtil Betaling sker. Sagsøgerne har nærmere specificeret denne Paastand saaledes:

1. Erstatning for Mangler ved Skorstenen	2550 Kr. 00 Øre
2. Erstatning for Værdiforringelse af de 2 Ejendomme ved Anvendelse af porøse og halvbrændte Sten ..	1200 — 00 —
3. Erstatning for Værdiforringelse af de 2 Ejendomme paa Grund af, at den anvendte Mørtel ikke var tilstrækkelig kalkholdig	600 — 00 —
4. Erstatning for Mangler ved den ovennævnte Garagegaard	880 — 00 —
5. Erstatning for manglende Fald i 4 Garager, der ligeledes var opført af de Sagsøgte	495 — 00 —
6. Erstatning for Mangler ved det ovennævnte Loft..	390 — 00 —
7. Erstatning for Mangler ved »den yderste Del af Garagegaarden«	745 — 00 —
	ialt.... 6860 Kr. 00 Øre

hvorfra gaar Sagsøgernes Restgæld til de Sagsøgte i Anledning af Opførelsen af Ejendommene 3 og 5 i Enggaardsgade	5631 — 83 —
	til Rest.... 1228 Kr. 17 Øre

De Sagsøgte har erkendt at skyldte det under Post 7 anførte Beløb 745 Kr., men har iøvrigt paastaaet sig frifundet for Sagsøgernes Krav og har paastaaet Sagsøgerne tilpligtet at betale fornævnte Beløb 5631 Kr. 83 Øre med Fradrag af 745 Kr. eller 4886 Kr. 83 Øre tillige med Renter 5 pCt. p. a. af 4854 Kr. 47 Øre fra den 27. Juli 1938, indtil Betaling sker.

Med Hensyn til Post 1 har Sagsøgerne til Støtte for deres Paastand anført, at de til Skorstenens Opførelse benyttede Mursten ikke har været fuldbændte saaledes som fastsat i Betingelserne for Arbejdet, men porøse og halvbrændte, at den anvendte Mørtel ikke har haft tilstrækkeligt Kalkindhold, at Arbejdets Udførelse ikke har været kontraktmæssigt, idet et for stort Antal Stødfuger ikke var behørigt tæt fyldte, at den tidligere nævnte Indmuring i Skorstenen af Jernbeton-

Etageadskillelserne — til Støtte for hvilken de Sagsøgte ikke kunde paaberaabe sig de af Arkitekt Sørensen udarbejdede Tegninger — var ulovligt, og at disse Mangler eller Fejl har været Aarsag til Udstrømningen af den daarlige Lugt fra Skorstenen. Sagsøgerne har med Hensyn til de paastaaede Mangler blandt andet henvist til, at de »Almindelige Bestemmelser« for Arbejdets Udførelse indeholder følgende:

»For at undgaa enhver Misforstaaelse bemærkes, at ethvert Materiale og alle Arbejdspræstationer skal være ganske afgjort 1ste Kl. og kunne staa for Kritik som saadant i enhver Henseende — — — Til Skillevægge og andet indvendigt Murværk anvendes fuldbændte flammede Mursten.

Alt Murværk udføres i godt Forbandt med fyldte Fuger og efter nøjagtig afsat Skiftegang — — —«

De Sagsøgte har navnlig under Paaberaabelse af den først afholdte Syns- og Skønsforretning gjort gældende, at de anvendte Materialer, der paa almindelig Maade er indkøbte hos anerkendte Fabrikker, har været kontraktmæssige, at Arbejdet har været behørigt udført, at Skorstenen ikke har været ulovlig, og at det iøvrigt ikke er godtgjort, at de af Sagsøgerne paaberaabte Mangler har foraarsaget den omhandlede Skade, der, som det fremgaar af Syns- og Skønsforretningen kan hidrøre fra andre Aarsager.

I den ommeldte Syns- og Skønsforretning hedder det:

»— — — mod Lejlighedernes Spisestuer, er Murtykkelsen kun $\frac{1}{2}$ Sten = 12 cm., og det er alene i disse Spisestuer, der er konstateret Lugt fra Skorstenen.

Til Centralvarmeanlægget — — — er installeret 2 Stkr. Kedler — — — med hver 11,5 m² Varmeflade og beregnet til 23 kg fast Brændsel pr. Time. Til Varmtvandsforsyningen om Sommeren er yderligere installeret en Kedel — — — med 4 m² Varmeflade til 8 kg fast Brændsel pr. Time — — — anser vi det ikke for sandsynligt, at der noget Sted i Værelserne findes Revner i Skorstenen, som kan være Aarsag til den paaklagede Gennemtrængning af ilde Lugt. — — —

Der foretoges nu Udhugning af et Hul i Skorstenen i Spisestuen i Lejligheden Nr. 3 1. Sal t. h. — — — Der huggedes Hul i hele Skorstensrørets Bredde fra Gulvet, helt ned til Jernbetonen, og til en Højde af ca. 40 cm over Gulvet — — — Af en Fuge udtoges Mørtel til kemisk Undersøgelse.

I hele den Del af Skorstenens indvendige Sider, som kunde overses fra Udhugningen, fandtes ingen Mangler af nogen Art, ingen aabne Fuger og ingen Revner. Berapningen var saa tæt og jævn, som den almindeligvis plejer at være og skal være ved veludført Arbejde — — —

For særlig at kunne konstatere Forholdene med Hensyn til Tætheden af Stødfugerne, d. v. s. de smaa lodrette Fuger mellem Murstenene i hver enkelt Skifte (Lag af Sten) foretoges Afhugning af Pudsen i 12 Skifters Højde over Gulvet i hele Skorstensrørets Bredde — — —

I de nævnte 12 Skifters Højde (ca. 78 cm) forekom ialt 25 Stødfuger, heraf fandtes kun 3 at have delvis udfyldte eller kun løst fyldte Aabninger, som strakte sig i en Dybde af fra 5—9 cm ind i Muren fra

Murens Yderside, de var altsaa under Muringen eller ved Berapningen blevet fyldt med Mørtel i en Dybde af fra 6—2 cm fra Skorstensrørets indvendige Side, idet selve Stenen er 11 cm bred. Yderligere har jo saa alle Fuger været dækket med den udvendige Puds, der havde den sædvanlige Tykkelse af ca. 1 cm.

Det saaledes konstaterede Forhold med Hensyn til Stødfugerne, saavel som Forholdene ved Skorstensens Opførelse iøvrigt, svarer til de Forventninger og de Krav, der i Almindelighed kan stilles og bliver stillet til vel udført Arbejde.

Samtlige udhuggede Stens Kvalitet prøvedes ved Gennemhugninger med Hammer, og saa vidt det er muligt derigennem at konstatere, var Stenene fuldbændte og iøvrigt i enhver Henseende af almindelig tæt og god Kvalitet. — — —

Foruden forannævnte Udtagning af en Mørtelprøve under Synet Onsdag den 11. Maj har vi senere fundet Anledning til yderligere at udtage Prøve af Mørtelen paa 4 forskellige Steder i Skorstenen — — —

Besvarelse
af de til os stillede Spørgsmaal.
Spørgsmaal 1.

— — —

Spørgsmaalets første Del — Skorstensens Lovlighed — falder i følgende 2 Dele:

- a. Materialet i Skorstensens Mure,
  - b. Tykkelsen af disse Mure og Skorstensens Størrelse (Lysningsareal).
- A d a. — — —

Os bekendt foreligger der ingen Retsafgørelser og ingen Resolution af Justitsministeriet, der viser, at den her anvendte Indstøbning af Jernbeton-Etageadskillelser i Skorstensrør anses for ulovlig. Men vi er derimod bekendt med, at den anses for lovlig og godkendes af Bygningsmyndighederne ikke blot her i Aalborg, men ogsaa i Aarhus og København. Vi vil derfor finde det betænkeligt at fastslaa — som Brandsynet har gjort det — at den her anvendte Byggemaade er ulovlig — — —

Yderligere maa anføres, at det her behandlede Spørgsmaal om Lovligheden af Indstøbning af Jernbeton i Skorstenene er ganske uden Betydning for Spørgsmaalet om Aarsagerne til, at der trænger ilde Lugt igennem den omhandlede Skorsten — — — Med Hensyn til Forhindring af Gennemtrængning af ilde Lugt vil der saaledes intet som helst kunne vindes ved, at Skorstenen mures om i Overensstemmelse med Brandsynets Fortolkning.

— — — Forholdet er tværtimod dette, at overfor Gennemtrængning af Lugt yder Jernbeton større Modstand end Murstenene, fordi den er tættere, mindre porøs end disse.

A d b. I Overensstemmelse med forannævnte (c): Justitsministeriets Cirkulære af 27. December 1926 er det tilladeligt at have en Skorsten med en Murtykkelse af kun $\frac{1}{2}$ Sten, naar der ikke i Kedlerne brændes mere end 2 kg fast Brændsel i Timen pr. m² Varmeflade, og naar der ikke i hele Anlægget brændes mere end tilsammen 45 kg fast Brændsel i Timen med en Skorsten af den her omhandlede Størrelse paa 35 × 35 cm. Som foran nævnt, er ingen af Kedlerne beregnet til

over 2 kg Brændsel i Timen pr. m² Varmeflade. Regnes alle 3 Kedler under eet (Sommerkedlen plus de 2 store Kedler) bliver Vægten af Brændslet ganske vist større end de 45 kg, der er tilladeligt til en 35 × 35 cm Skorsten (nemlig 54 kg) og selv de to store Kedler alene er med deres 2 × 23 kg = 46 kg Brændsel 1 kg større end strengt tilladeligt. Om Centralvarmeanlægget af den Grund kan kaldes ulovligt, er dog tvivlsomt, dels er Sommerkedlen ikke beregnet paa at skulle være i Drift samtidig med de to andre Kedler, og dels er Anlægget efter det for os oplyste saa rigeligt dimensioneret, at der aldrig kan blive Tale om og i hvert Fald — ifølge Ejerens Udtalelse — aldrig har været Tale om at udnytte de to store Kedler med hele deres Maksimumsevne af 46 kg fast Brændsel i Timen, der — som anført — ligger kun 1 kg over det tilladelige.

Med Hensyn til den sidste Del af Spørgsmaalet, om Byggemaaden er forsvarlig, er vor Opfattelse følgende:

Mod selve den haandværksmæssige Udførelse af Arbejdet med Skorstenens Opførelse kan der ingen Indvendinger gøres gældende. At nogle faa Stødfuger ikke er fuldstændig fyldt i hele deres Udtrækning vil ikke kunne undgaas i almindelig Praksis. Saavel med Hensyn hertil som i enhver anden Henseende svarer Udførelsen til almindelig veludført Arbejde.

Og da det med Hensyn til Dimensioneringen af Skorstenen (Fastsættelsen af dens Lysningsareal og Murtykkelse som foran nævnt er tvivlsomt, om der foreligger en væsentlig Afvigelse fra Justitsministeriets herom gældende Bestemmelser, maa vi ogsaa med Hensyn hertil anse det for betænkeligt at karakterisere Byggemaaden som ligefrem uforsvarlig, selv om det vel maa erkendes, at en Murtykkelse paa 1/1 Sten = 24 cm i Stedet for den anvendte Tykkelse af kun 1/2 Sten = 12 cm sandsynligvis kunde have forhindret Gennemtrængning af Lugt fra Skorstenen til de op imod den liggende Værelser — — —

Spørgsmaal 2.

— — —

Svar.

Ja. — — —

Spørgsmaal 3.

— — —

Svar.

Der er ikke i Betingelserne eller Arbejdsbeskrivelsen nævnt, hvor mange Procent Kalkhydrat Mørtelen skal indeholde. Dette sker da ogsaa langt fra ved alle Bygningsarbejder af almindelig Art, men som oftest kun ved Opførelsen af offentlige Bygninger eller lignende, til hvis Udførelse der stilles særlige Krav. Hvor det sker, er det almindeligt, at der kræves 7 à 7¹/₂ pCt. Kalkhydrat — — — Hverken i Brandpolitiloven for Landet, Bygningsloven for Købstæderne eller andre offentlige Bestemmelser er foreskrevet et Minimumsindhold af Kalk i Mørtel, hverken til Murvæk i Almindelighed eller specielt til Skorstene.

Hvilket Kalkindhold der skal være til Stede, for at Mørtelen kan siges at have »den rigtige Kvalitet«, er derfor i det foreliggende Tilfælde noget problematisk. Det vil være afhængig af, hvorledes man maa

fortolke følgende Passus i de for det omhandlede Arbejde gældende »Almindelige Bestemmelser«:

»For at undgaa enhver Misforstaaelse bemærkes, at ethvert Materiale og alle Arbejdspræstationer skal være ganske afgjort 1ste Kl. og kunne staa for Kritik som saadan i enhver Henseende.«

Vi vil være tilbøjelige til at mene, at der, selv ud fra den strengeste Fortolkning af denne Passus, ikke vil kunne rejses Indvending imod en Mørtel, der har et noget mindre Kalkindhold end forannævnte 7 à $7\frac{1}{2}$ pCt., f. Eks. kun 6 à $6\frac{1}{2}$ pCt. Thi Forholdet er — i hvert Fald i Aalborg — saaledes, at der som oftest anvendes Mørtel af mindre Kalkindhold end 7 pCt. ogsaa til Bygninger, der helt igennem hører til de bedste, der bygges, og som saadan maa karakteriseres som hørende til 1ste Klasse. Og overfor en noget lempeligere men dog almindelig Fortolkning af den citerede Passus vil der kunne tolereres et endnu mindre Kalkindhold fra 5 pCt. til 6 pCt., idet dette Kalkindhold er det almindeligste, ogsaa til Bygninger der i Almindelighed anses for velbyggede og hørende til 1ste Klasse.

Ses der nu paa Resultaterne af de Laboratorieundersøgelser, som er foretaget med de foran nævnte af os udtagne 5 Mørtelprøver samt den forud undersøgte Prøve, ialt 6 Prøver, er disses Indhold af Kalkhydrat henholdsvis 5,71 — 5,44 — 5,27 — 4,81, 4,81 og 4,61 pCt. Halvdelen af Prøverne viser altsaa lidt over 5 pCt. og Halvdelen lidt under 5 pCt. Prøven med det mindste Kalkindhold er den, der er udtaget før vort Syn. Dens særligt lave Kalkindhold kan skyldes, at den er udtaget inderst i Skorstenen, saaledes at der i Prøven har været indeholdt en Del Sod — — —

Prøverne viser altsaa i Gennemsnit et Kalkindhold af samme Størrelse som det, der almindeligvis bruges til almindeligt Byggearbejde. Dette stemmer godt med, at Mørtelen ifølge det for os oplyste er leveret fra en Mørtelfabrik, saaledes som det nu er Tilfældet ved næsten alt Byggearbejde her i Byen — — —

Spørgsmaal 4.

— — —

Svar.

Det maa naturligvis betragtes som en Mangel ved Skorstenen — eller Opvarmningsinstallationen som Helhed, altsaa Skorstenen indbefattet — at der kan ske Gennemtrængning af ilde Lugt fra Skorstenen til Værelserne. Gennemtrængningen af egentlig Røg har vi ikke kunnet konstatere, og det har næppe fundet Sted. Hvad der er den egentlige Aarsag til denne Mangel, er vi ikke i Stand til med fuld Sikkerhed at kunne afgøre. At det er en vis Porøsitet i Skorstenens Murværk (Sten og Mørtel), som muliggør Gennemtrængningen, er uden for al Tvivl. Men det er lidet sandsynligt, at denne Porøsitet i egentligste Forstand skyldes Mangler hverken ved Materialerne (Stene og Mørtelen), der er anvendt til Skorstenen, eller ved selve Udførelsen af Arbejdet med dens Opførelse. Gennemtrængningen kunde formentlig have været undgaaet, saafremt Murtykkelsen havde været 1/1 Sten i Stedet for som nu kun 1/2 Sten, fordi Materialets Modstand mod Gennemtrængningen da vilde have været dobbelt saa stor. Men Gennemtrængningen kunde

muligvis have været undgaaet, hvis Skorstenens Tværnsitsareal havde været større, f. Eks. blot $1/2$ Sten = 12 cm mere paa den ene Led. Og endelig foreligger der ogsaa den Mulighed, at Gennemtrængningen vil kunne bringes til Ophør ved, at der skabes bedre Træk i Skorstenen, hvilket muligvis vil kunne opnaaes ved at forhøje Skorstenen nogle faa Meter, ja maaske ved blot at opsætte et Rør eller en Røghætte paa Skorstenspiiben.

Der er altsaa følgende 4 Faktorer som kan tænkes at spille ind som Aarsager til Gennemtrængningen af ilde Lugt:

1. Porøsitet i Murværket,
2. Tykkelsen af Murværket,
3. Størrelsen af Skorstensarealet,
4. Trækforholdene.

Saavidt vi kan skønne, er det næppe Mangler blot med Hensyn til et enkelt af disse Punkter, men et vist Sammenspil mellem flere af dem, som i egentligste Forstand er Aarsag til Gennemtrængningen. Vi kan herom anføre følgende:

Ad 1. Porøsiteten i Murværket.

Da Murværket jo bestaar af 2 Dele, Murstene og Mørtelen, kan det rent teoretisk tænkes, at Gennemtrængningen finder Sted enten gennem Stenene eller gennem Mørtelen eller gennem begge Dele, at det kan ske gennem Stenene, anser vi dog for udelukket, thi som foran nævnt er Stenene tætte og haardbrændte. Gennemtrængningen maa derfor antages at ske gennem Mørtelen. Og der kan næppe være Tvivl om, at Mulighederne for Gennemtrængning her bliver større, jo mindre Mørtelens Kalkindhold er. Men herfra og til at fastslaa, at Aarsagen til Gennemtrængningen alene eller i egentligste Forstand skyldes, at Mørtelen har mindre Kalkindhold end de 7 à $7\frac{1}{2}$ pCt. Kalkhydrat der — som foran nævnt — kræves ved f. Eks. offentlige Bygninger, er der et stort Spring. Thi Mørtel med samme Kalkindhold som den, der er anvendt til den heromhandlede Skorsten, anvendes jo til praktisk talt alle Skorstene, uden at der trænger Røg eller ilde Lugt igennem dem. Mørtelens Kalkindhold kan derfor ikke være den eneste eller egentligste Aarsag til Manglen ved den her omhandlede Skorsten. En eller flere af de under 2—4 nævnte Faktorer maa antages at være medvirkende Aarsag. Om denne anden eller disse andre Faktorer spiller en saa stor Rolle, at Gennemtrængningen vilde have fundet Sted, selv om Mørtelen havde indeholdt de nævnte 7 à $7\frac{1}{2}$ pCt. Kalkhydrat, er vi ikke i Stand til at kunne sige.

ad 2 og 3. Murværkets Tykkelse og Skorstensarealet.

Som det fremgaar af det foran under Besvarelsen af Spørgsmaalet 1 anførte er Størrelsen af Kedelanlægget saadan, at den om ikke overskrider saa dog ligger lige paa Grænsen af det, der er tilladeligt til en 35×35 cm Skorsten med kun $1/2$ Sten tykke Mure ifølge den citerede Bestemmelse i Justitsministeriets Cirkulære af 27. December 1926 § 2.

Vilde man have bedret dette Forhold, kunde det være sket paa 2 Maader, enten ved at forøge Skorstenens Areal til 35×47 cm, idet det da vilde være tilladeligt at have Kedler med et samlet Brændsels-

forbrug af 60 kg pr. Time, medens alle de her omhandlede 3 Kedler tilsammen som før nævnt kun er paa 54 kg, eller ved at forøge Skorstensmurenes Tykkelse til $1/1$ Sten = 24 cm. Betydningen af en Forøgelse af Skorstensarealet ligger deri, at Lufttrykket i Skorstenen derved vilde blive formindsket, men om denne Formindskelse vilde være tilstrækkelig til at undgaa Gennemtrængning af Lugt, kan ikke med Bestemthed siges. Derimod kan der næppe være Tvivl om, at man med en Fordobling af Murtykkelsen fra $1/2$ til $1/1$ Sten vilde have undgaaet Gennemtrængning af Lugt, ogsaa med den anvendte Mørtel.

a d 4. Trækforholdene.

Det er vist almindelig bekendt ogsaa blandt Ikke-Bygningskyndige, at Trækforholdene i Skorstene kan være højst uberegnelige. Uden at man forud kan beregne det, er det ved nogle Skorstene nødvendigt at træffe særlige Foranstaltninger, som f. Eks. Opsætning af Røghætte, for at faa Skorstenene til at fungere tilfredsstillende, Manglerne ved saadanne Skorstene kan enten være mangelfuld Træk eller ligefrem Nedslag af Røg.

Ved den her omhandlede Skorsten, som jo ikke har Tilslutning fra Kakkellovne i Etagerne, kan det ikke umiddelbart konstateres, om der forekommer saadanne Uregelmæssigheder ved Trækforholdene, som vilde have givet Nedslag af Røg i visse af Lejlighederne, ifald der her havde været Kakkellovne. Men Mulighederne for saadanne Forhold er til Stede, og hvis de forekommer, er det sandsynligt, at de Uregelmæssigheder, som kunne have bevirket Nedslag af Røg gennem Kakkellovn i visse Lejligheder, nu kan være medvirkende til Gennemtrængningen af ilde Lugt.

Det er umuligt paa Forhaand at sige, hvor stor Indflydelse Uregelmæssighederne paa Trækforholdene har paa Gennemtrængningen af ilde Lugt, men den kunde indenfor forholdsvis beskedne Omkostninger, have været konstateret ved Forsøg med Opsætning af Røghætter, eventuelt i Forbindelse med en Forlængelse af Skorstenen paa 2 à 3 m.

Spørgsmaal 5.

— — —

Svar.

Som det fremgaa af Besvarelsen af Spørgsmaal 4 vil der være forskellige Muligheder for at kunne forhindre Gennemtrængningen af ilde Lugt:

a.

Skorstenen kan mures om og opføres paany med $1/1$ Stens Mur eller med større Lysningsareal. Omkostningerne vil paa det nærmeste være de samme for begge Tilfælde, vi vil anslaa dem til ca. 2550 Kr. inkl. fornøden Istandsættelse af de paagældende Værelser.

b.

Uden omkring den eksisterende Skorsten kan udføres en tæt Foring af $1/2$ Stens Murværk eller af Monierværk eller Rabitz, en Art Jernbeton. Omkostningerne herved anslaaes til ca. 1800 Kr. ligeledes inkl. Istandsættelse.

c.

Og for det Tilfælde, at det maatte vise sig muligt at opnaa den nødvendige Forøgelse af Trækket blot ved Opstilling af Rør eller Røg-

hætte paa Skorstenspiben, eventuelt i Forbindelse med nogen Forhøjelse af den, kan Omkostningerne herved anslaaes til fra ca. 100 Kr. til 400 Kr.«

Under Afhjemlingen af Skønsforretningen den 14. Juli 1938 blev der forelagt Skønsmændene det Spørgsmaal, om en Mørtel paa 4,61 pCt. til 5,71 pCt. Kalk kunde karakteriseres som ganske afgjort 1. Klasses. Mændene svarede hertil, at naar Spørgsmaalet opstilledes i denne skarpe Form, vilde de være mest tilbøjelige til at besvare det benægtende.

I Professor Suensons fornævnte Skrivelse af 22. Juni 1938 hedder det som Svar paa de 2 Spørgsmaal, der blev forelagt ham:

»Ad 1) Efter hvad der er oplyst i Sagen, stammer Lugten fra gennemsvivende Røg. Den Mulighed, at Tapet eller Tapetklistre har indeholdt Stoffer, der ved Opvarmning lugter ilde, er ikke nævnt af Skønsmændene og er heller ikke sandsynlig.

Da Jernbetonpladen er støbt ind til Skorstensrørets Inderside, er der Mulighed for, at den vandrette Fuge mellem Skorstensvungen og Jernbetonpladens Underside i Tidens Løb har aabnet sig, saa Røgen kan trænge igennem den. Om dette er Tilfældet vil utvivlsomt let kunne afgøres ved en Undersøgelse paa Stedet.

Iøvrigt er det ikke ukendt, at Røglugt kan gennemtrænge Skorstensvanger, der kun er 1/2 Sten tykke, maaske navnlig hvor der brændes Tørv eller vaadt Brænde og opstaar Skorstensild, denne forarsager et pludseligt Overtryk i Skorstenen, og Røgen presses ind i Vangerne, og eventuelt igennem disse, hvis de er tynde. Hvis Vangerne i det foreliggende Tilfælde havde været 1/1 Sten tykke, vilde Lugten næppe være trængt igennem.

7. Marts 1938 er konstateret en Skorstensbrand, og det er næppe udelukket, at en saadan ogsaa har fundet Sted, inden Klagerne over ilde Lugt begyndte i Februar 1938. Overtrykket ved saadanne Brande har muligvis presset Forbrændingsprodukter ind i Skorstensvangerne, hvor de normalt ikke skulde komme, og hvor de har fortættet sig, og hvorfra de udsender ilde Lugt, hver Gang Skorstenen bliver varm.

Lugten maa antages overvejende at gaa igennem de lodrette Fuger, af hvilke Skønsmændene har fundet 12—13 pCt. mangelfuldt fyldte. I nogle Fuger var den samlede Mørteltykkelse, der adskilte Skorstenens Luft fra Stuens Luft kun 3 cm, og da Mørtelen har været kalkfattig, har Lugten kunnet trænge igennem — — —

Ad 2) En Kalkmørtel, der kun indeholder 5,71—4,61 pCt. Kalkhydrat, maa betegnes som kalkfattig og kan ikke faa Prædikatet »ganske afgjort 1. Klasses«. Ved 1. Klasses Arbejde i Danmark er det almindeligt at foreskrive 8 pCt. Kalkhydrat som en Minimumsværdi.«

Med Skrivelsen af 7. Juli 1938 fra Akademisk Arkitektforening, København, fremsendtes en Udskrift af Foreningens Retsudvalgs Protokol, hvori det hedder:

»— — — For Mørtel til Anvendelse ved Opmuring er samtlige Prøvers Kalkhydratindhold for ringe efter de Krav, der i København stilles til Kalkmørtel. Det er i Bekendtgørelse af 20. Oktober 1909 fastslaaet, at Københavns Bygningskommission ikke anser Kalkmørtel for

forsvarligt tilberedt, medmindre den indeholder mindst $7\frac{1}{2}$ pCt. Kalkhydrat. Denne Bekendtgørelse har medført, at der her i Byen kan forlanges et Minimumsindhold af Kalkhydrat paa ovennævnte Størrelse overalt, hvor andet ikke udtrykkelig er foreskrevet.

I den af Akademisk Arkitektforening med Bistand af Københavns Murerlaug i 1927 udarbejdede »Almindelig Beskrivelse af Bygningsarbejde« er om Kalkmørtel fastsat følgende:

»Kalkmørtel. Kalken skal være fra et anerkendt dansk Kalkværk af god Kvalitet. Maskinblandet Mørtel skal indeholde $7\frac{1}{2}$ pCt. Kalkhydrat — — —

Anvendelse af Mørtel til Opmuring med et lavere Indhold af Kalkhydrat end $7,5$ pCt. kan derfor for Hovedstadens Vedkommende hverken anses for lovligt eller svarende til Kravet om 1. Klasses Arbejde og Materialer.

Saa vidt vides, savnes faste Bestemmelser om Minimumsindhold af Kalkhydrat i de for det øvrige Land gældende Bygningslove og Vedtægter, og Udvalget er uden Kendskab til, hvorvidt Kalkmørtel med et lavere Indhold af Kalkhydrat end $7\frac{1}{2}$ pCt., ude i Landet anses for 1. Klasses Materiale til Opmuring.

I Konklusionen af det foran anførte maa Udvalget udtale, at en Mørtel af den Kvalitet, som fremgaar af de udtagne Prøver, ikke kan anses som ganske afgjort 1. Klasses og for at kunne staa for Kritik som saadan i enhver Henseende.«

I Skrivelsen af 29. Juni 1938 fra Teknologisk Institut hedder det blandt andet:

»Vi vil derfor betegne Stenen som en let Sten. Porøsiteten synes at være lidt over normal. Da Skærven smitter saa stærkt, og Stenen ingen Klang har, maa den være fremstillet af meget magert Materiale og svarer saaledes til almindelige halvbrændte Sten.«

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Skorstenens Ulovlighed er der under Sagen fremlagt Afskrift af en Skrivelse af 30. Juli 1938 fra Justitsministeriet til de Sagsøgte, hvori Ministeriet paa en Forespørgsel fra disse om, hvorvidt der i Skorstene opført af $1/2$ Stens Mur lovligt kan indmures Etageadskillelser udførte af 8—10 cm tykke Jernbetonplader, meddeler, at en saadan Byggemaade efter Justitsministeriets Formening er i Strid med § 9 i Loven om Brandpolitiet paa Landet.

Der er endvidere under Sagen blandt andet fremlagt en Skrivelse af 8. November 1938 fra Aalborg Teglværker, der har leveret de til Opførelse af Ejendommene Enggaardsgade 3 og 5 medgaaede Mursten, og som i Erklæringen udtaler, at alle de paagældende Sten var helbrændte.

Det bemærkes, at Sagsøgernes Indhentning af de fornævnte Udtalelser fra Professor Suenson, Akademisk Arkitektforening og Teknologisk Institut er sket uden forudgaaende Henvendelse til eller Medvirkning fra de Sagsøgte Side, samt at ingen af Parterne for deres Vedkommende har ønsket, at de udmeldte Syns- og Skønsmænd, der ikke før Afhjemlingen i Retten var blevet gjort bekendt med de indhentede Erklæringer, gav Møde under Domsforhandlingen til Besvarelse

af eventuelle yderligere Spørgsmaal, som blandt andet de ommeldte Erklæringer maatte kunne have givet Anledning til.

Hvad nu angaar Spørgsmaalet om Murstenenes Beskaffenhed findes det, navnlig naar henses til Skønsforretningen og Oplysningerne om Indkøbet af Stenene, ikke ved den af Sagsøgerne — uden Medvirkning af de Sagsøgte — indhentede Erklæring af 29. Juni 1938 fra Teknologisk Institut godtgjort, at de til Skorstenen anvendte Mursten har været ukontraktmæssige, ligesom det heller ikke overfor Udtalelserne fra Skønsmændene — der er de eneste, der har undersøgt Arbejdet paa Stedet — findes tilstrækkeligt godtgjort, at Arbejdet ikke har været forsvarligt udført. Med Hensyn til den anvendte Mørtel bemærkes, at de fremskaffede Erklæringer fra Professor Suenson og Akademisk Arkitektforening væsentligt vedrører københavnske Forhold, at der ikke i Betingelserne for Arbejdets Udførelse fandtes særlige Regler for Kalkhydratindholdet, at Mørtelen er fremskaffet fra Fabrik og anvendt som modtaget, ligesom Blandingsforholdet efter det oplyste maa antages at have været som sædvanlig ved Bygninger paa Aalborgegnen, samt at der ikke af den tilsynsførende Arkitekt, der maa antages at have været bekendt med, hvorfra den anvendte Mørtel stammede, er rejst nogen Indsigelse imod denne.

Efter alt det foreliggende findes der ikke at være tilstrækkelige Holdepunkter for at statuere, at Mørtelen har været af en saadan Beskaffenhed, at dette har foraarsaget eller i Forbindelse med andre Omstændigheder paa en saadan Maade medvirket til at foraarsage Udsivningen af daarlig Lugt fra Skorstenen, at de Sagsøgte herved har paa draget sig noget Ansvar.

Hvad særlig angaar Spørgsmaalet om Indmuringen af Jernbeton-Etageadskillelserne i Skorstenen, findes det heller ikke — uanset Spørgsmaalet om Lovligheden heraf — overfor Skønsmændenes Udtalelse i modsat Retning tilstrækkeligt sandsynliggjort, at denne Indmuring har foraarsaget eller medvirket til at foraarsage Udsivningen af daarlig Lugt, idet der desangaaende kun foreligger Professor Suensons Udtalelse om Muligheden for en saadan Udsivning, hvilken Mulighed Sagsøgerne ikke lod efterprøve, før de kort efter ombyggede Skorstenen.

Iøvrigt bemærkes, at der, som af de Sagsøgte anført, ikke som mulig medvirkende Aarsag kan bortses fra, at Skorstenens Dimensioner, der stemmede med Arkitekt Sørensens Tegning, knap nok tilfredsstillende Forskrifterne i Justitsministeriets Cirkulære af 1926, saafremt der regnes med de i Ejendommene værende Varmekedlers Maksimalkapacitet.

Da det efter det foranførte, som Sagen foreligger, i det hele ikke kan anses godtgjort, at Udsivningen af ilde Lugt fra Skorstenen skyldes Forhold, for hvilke de Sagsøgte bærer Ansvaret, vil disse være at frifinde, for saa vidt angaar Post 1.

Ad Post 2 og 3. Sagsøgerne har med Hensyn hertil gjort gældende, at Ejendommen er forringet i Værdi paa Grund af Murstenenes — herunder ikke indbefattet Facadestenen, som der ikke er klaget over — og Mørtelens daarlige Beskaffenhed, hvilken Forringelse de skønsmæssigt har ansat til henholdsvis 1200 Kr. og 600 Kr.

Efter det foran under Post 1 med Hensyn til Stenene og Mørtelen bemærkede vilde de Sagsøgte ogsaa være at frifinde med Hensyn til Posterne 2 og 3.

Ad Post 4. Den ommeldte Garagegaard blev opført i Forbindelse med Ejendommen Enggaardsgade Nr. 1, som ligeledes i sin Tid opførtes af de Sagsøgte. Disse har paastaet sig frifundet under Henvi- sning til, at Garagegaardens Udførelse med Hensyn til hvilken de Sagsøgte ikke havde givet nogen særlig Garanti, blev afsluttet og be- talte i Juli 1936, uden at Sagsøgerne tog noget Forbehold, hvorfor de ikke et Par Aars Tid efter kan rejse noget Krav i Anledning af det paagældende Arbejde. De Sagsøgte har derhos yderligere bestridt, at det saa lang Tid efter skulde være muligt at konstatere, om der ved Anlæggets Aflevering har været Mangler ved dette.

I den af Skønsmændene, Murermester Rasmussen og Entreprenør Thomsen, den 17. Juni 1939 afgivne Skønserklæring hedder det blandt andet angaaende Garagegaarden (Spørgsmaal 1):

Betonblandingen, som ifølge Tegningen skulde være udført i en Blanding af 1:2:4 = 1:6, er efter en Undersøgelse af Teknologisk In- stitut udført i et Blandingsforhold, der ligger mellem 1:10 og 1:12 — — —

Stenmaterialerne, som er anvendt, indeholder en Del Kridt eller Kalksten, som ved Henlægning af den færdig blandede Beton paa Grund af sin lette Vægt er kommet i Overfladen af Betonen, disse Kridtsten har ved Frostsprængning mange Steder dannet Huller i Betonoverfladen.

Arealet kan pighugges og rengøres, hvorefter det paaføres et 25 mm tykt Slidlag i Blandingsforhold 1 Del Cement og 2 Dele rent skarpt Sand.

Dette Arbejde vil ialt andrage 880 Kr.«

Under Afhjemlingen af Skønforretningen den 17. August 1939 ud- talte Skønsmændene yderligere:

»at Blandingen 1:2:4 svarer til 1 Del Cement, 6 Dele Sand og Grus, og Blandingen 1:6 skal ses i Forhold til Blandingen 1:10 og 1:12.

Skønsmændene mener, at Stenmaterialerne ikke har været saa gode, som de kunde have været, men kan ikke sige, om Grunden til, at Overfladen var saa daarlig, skyldes Frost, Overlast eller anden Paa- virkning. Desuden udtaler Skønsmændene, at Udførelsen af Gaarden er haandværksmæssig forsvarlig, men Materialerne er som foran forklaret ikke som de kunde være.

Materialet, der er anvendt til Gaarden, er efter Skønsmændenes Mening uegnet til Gaardbelægning uden Slidlag, og Slidlag er ikke paa- lagt denne Gaard.«

Det bemærkes, at heller ikke, for saa vidt angaar disse Skønsmand, har nogen af Parterne ønsket, at de skulde give Møde under Doms- forhandlingen til eventuel Besvarelse af yderligere Spørgsmaal.

Efter Skønsmændenes Udtalelser findes det, som Sagen foreligger, at maatte statueres, at de Sagsøgtes Arbejde paa Grund af Materialer- nes mangelfulde Beskaffenhed har lidt af de af Skønsmændene om- meldte Mangler, for hvilke de Sagsøgte maa være ansvarlige. Idet der derhos efter Forholdets Beskaffenhed maatte hengaa nogen Tid, for- inden Manglerne gjorde sig gældende, findes Sagsøgerne ikke at have

været afskaaret fra at rejse Erstatningskrav i Anledning af disse Mangler som sket, og de Sagsøgte vil derfor være at dømme til at betale til Sagsøgerne Beløbet 880 Kr., mod hvis Størrelse ingen Indsigelse er rejst.

Ad Post 5. Skønsmændene har herom udtalt, at i de paagældende i 1936 opførte Garager er Faldet ikke 7 cm, saaledes som det skulde være ifølge den paagældende Tegning, samt at Manglen kan rettes ved, at Garagegulvene paaføres et Slidlag, saaledes at det foreskrevne Fald opnaas, hvilket Arbejde vil andrage ialt 495 Kr.

De Sagsøgte har ogsaa heroverfor anført, at det er for sent for Sagsøgerne nu at paaberaabe sig den omhandlede Mangel, men da de ikke har oplyst noget Holdepunkt for, at Manglen, der beroede paa, at Tegningen ikke var fulgt, burde være konstateret paa et tidligere Tidspunkt end sket, findes Sagsøgerne ikke ved at betale uden Forbehold at have afskaaret sig fra at gøre Manglen gældende, og de Sagsøgte maa herefter være erstatningspligtige.

Da der ikke er rejst nogen Indsigelse mod Størrelsen af det herunder indsogte Beløb 495 Kr. vil de Sagsøgte være at dømme til at betale Sagsøgerne dette.

Ad Post 6. Med Hensyn hertil har Sagsøgerne gjort gældende, at Grunden til, at Loftspudset er faldet ned, er, at Arbejdet ikke er behørigt udført.

De Sagsøgte har derimod anført, at Grunden er, at det af Sagsøgerne eller disses Arkitekt blev forlangt, at Loftet skulde gøres i Stand, uanset at det var Frostvej, og at Arbejdet iøvrigt er udført kontraktmæssigt.

Skønsmændene har i Erklæringen af 17. Juni 1939 udtalt (Spørgsmaal 2):

»Grunden til, at Loftpudset falder ned, maa søges i, at Jernbetonloftet antagelig ikke, som paa normal Maade, har været udkastet med en Blanding af Kalkmørtel og Cement, forinden Grovpudslaget og Finpudslaget er paaført. Ved en Undersøgelse af hele Pudslagets Tykkelse har det vist sig 4 mm Tykkelse, andre Steder noget mere, med en saa ringe Tykkelse maa det formodes, at det ikke kan lade sig gøre at paaføre 3 Pudslag, af Pudslagene kan heller ikke skelnes mere end 2 Pudslag, det yderste Pudslag, Finpudsen, ses tydeligt.

Ompudsning af nævnte Jernbetonloft med Afdækning af Parketgulv og Tapetvægge vil ialt andrage Kr. 390,00.«

Under Afhjemlingen udtalte Skønsmændene, at Loftspudset burde paaføres i 3 Pudslag, men at der kun kunde skelnes 2 Pudslag.

Der er under Sagen afgivet Parts- og Vidneforklaringer. Efter disse kan det ikke anses godtgjort, at der af Sagsøgerne eller disses Arkitekt er stillet Krav om Udførelse af Arbejdet i Frostvej. Herefter, og idet Skønsmændenes Udtalelser om Arbejdets mangelfulde Udførelse vil være at lægge til Grund ved Afgørelsen, vil de Sagsøgte i Anledning af Manglen have at betale i Erstatning til Sagsøgerne Beløbet 390 Kr., mod hvis Størrelse ingen Indsigelse er fremsat.

Efter det foranførte, og idet der er Enighed om, at Sagsøgernes Restgæld paa Entreprisensummen udgør det i Specifikationen af Sagsøgernes Paastand anførte Beløb 5631 Kr. 83 Øre, vil Sagsøgerne have

at betale til de Sagsøgte dette Beløb med Fradrag af 2510 Kr. (Posterne 4—7) eller 3121 Kr. 83 Øre, tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 27. Juli 1938, indtil Betaling sker.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Torsdag den 13. November.

Nr. 258/1940. Gaardejer **Peter Jørgensen** (Knudtzon)

mod

Gaardejer **H. V. Harild** (Henriques).

(Erstatning for Overførelse af Kastningssmitte).

Østre Landsrets Dom af 6. September 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, Gaardejer H. V. Harild, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Peter Jørgensen, i denne Sag fri at være, og bør Sagsøgeren til Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 300 Kr., som udredes inden 15 Dage fra Dato. Hos det Offentlige tillægges der de Sagførere, der har været beskikkede for Sagsøgeren for Landsretten, Landsretssagfører Kaj Petersen, og for den forberedende Ret, Sagfører H. Kofoed, Rønne, førstnævnte i Salær 150 Kr., sidstnævnte det af Underretsdommeren bestemte Salær 150 Kr. og i Udlægsgodtgørelse 172 Kr. 80 Øre.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten særlig gjort gældende, at det ifølge Oplysninger, der er fremkommet efter Dommens Afgivelse, maa antages, at Indstævnte, da han omkring 1. Juni 1936 satte sine Kvier paa Græs i Indhegningen, maatte regne med, at der var smitsom Kastning i hans Besætning.

Dette Anbringende findes imidlertid ikke tilstrækkelig bestyrket ved de paaberaabte Oplysninger.

Herefter og i Henhold til de i Dommen iøvrigt anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes at burde ophæves.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagfører Knudtzon 250 Kr., der udredes af det Offentlige.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne ved Retten for Nexø Købstad m. v. forberedte Sag paastaar Sagsøgeren, Gaardejer Peter Jørgensen, hvem der er meddelt Bevilling til fri Proces, Sagsøgte, Gaardejer H. V. Harild, dømt til Betaling af 2000 Kr. med nærmere angivet Rente, idet Sagsøgeren gør gældende, at der i 1936 er paaført Sagsøgerens Kreaturbesætning smitsom Kastning af Sagsøgtes Kreaturer, og at Sagsøgte er Skyld heri.

Sagsøgte procederer til Frifindelse, idet han bestrider, at Sygdommen er paaført Sagsøgerens Kreaturer af Sagsøgtes, og i alt Fald benægter, at han bærer Skylden herfor.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Parterne er Naboer, at Sagsøgte omkring 1. Juni 1936 havde indsat sine Kvier paa Græs i en Indhegning, der ved en Havremark — som efter et fremlagt Kort maa antages at have været ca. 200 m lang — var adskilt fra en Græsmark, hvor Sagsøgeren samtidig havde sine Kreaturer tøjret. I Skellet mellem Havremarken og Indhegningen er der et Hegn bestaaende af en ca. 1—2 Meter bred Bevoksning, mest Hvidtjørn, men ogsaa Avnbøg, Askespirer og Brombær. Hegnets Højde varierer fra ca. 1 Meter til 3 Meter. Lægtehegnet inde i Hegnet bestaar af 2 Lægter, der er slaaet dels paa Pæle, dels paa Træerne i sædvanlig Hegnshøjde, og den øverste Lægte var slaaet paa i 1 Meters Højde; der var i Bevoksningen Spring paa flere Alen, hvor der altsaa kun var Lægtehegn. Hegnet var anbragt af Sagsøgte. Der var i 1936 ikke Pigtraad paa den Del af Hegnet, hvor Bevoksningen gjorde det vanskeligt at trække Pigtraad. Parterne er enige om at anse dette Hegn for i sin Almindelighed forsvarligt.

Der er endvidere Enighed om, at Sagsøgtes Kvier mindst 2 Gange i Forsommeren 1936 er brudt igennem Hegnet og har gaaet gennem Havremarken op til Sagsøgerens Besætning, at Sagsøgte, da han omkring 1. Juni 1936 slap sine Kvier løse i den omtalte Indhegning, ikke vidste, at der var smitsom Kastning i hans Besætning, men senere paa Sommeren blev klar herover, idet en af Kvierne viste utvivlsomme Tegn paa at have kastet, og en anden saa ud til at skulle kaste. Ved denne Lejlighed talte han med Sagsøgeren herom, og denne erkender, at han ikke i den Anledning protesterede mod, at Sagsøgte lod Kvierne gaa løse, eller opfordrede Sagsøgte til at træffe Foranstaltninger til at hindre, at Kvierne brød igennem Hegnet. Hvornaar denne Samtale mellem Parterne fandt Sted, og hvornaar Kvierne brød igennem, er ikke tilstrækkeligt oplyst — hvorved bemærkes, at Stævningen i Sagen først er udtaget den 25. Juli 1939 og Partsforklaringerne først afgivet 25. September s. A. og suppleret 25. Juli 1940, samt at denne Forsinkelse ikke skyldes Sagsøgtes Forhold. Den 11. August 1936 kastede en af Sagsøgerens Køer og i Tiden indtil 22. Oktober 1937 yderligere 7 Køer. Først sidstnævnte Dato tilkaldte Sagsøgeren Dyrlægge.

Efter det foran anførte mangler der Føje til at paalægge Sagsøgte Ansvaret for, at Sygdommen er kommet ind i Sagsøgerens Besætning, hvorfor Sagsøgte vil være at frifinde.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor angivet.

Nr. 360/1941. Landsretssagfører **Erik Høgsbro**

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Dom af 17. Oktober 1941, for saa vidt angaar det ham som beskikket Sagfører tilkendte Salær.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er paa-kæret til Højesteret, for saa vidt angaar Dommens Bestemmelse om Salær til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Høgsbro.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Da der ikke som foreskrevet i Retsplejelovens § 417 foreligger Tilladelse fra Justitsministeriet til Sagens Indbringelse for Højesteret, vil Kæremaalet være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

D e t t e K æ r e m a a l a f v i s e s .

Færdig fra Trykkeriet den 3. December 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 21

Tirsdag den 18. November.

Nr. 2/1941. Bestyrer **Harald Thorup**, Rentier **Chr. Hjorthnæs**
og Slagtermester **A. Nielsen** (Poul Jacobsen)

mod

Proprietær **A. Nørgaard** og Ingeniør **J. Nørgaard** (Ballhausen).

(Erstatning for Skade ved Overførelse af Kastningssmitte).

Vestre Landsrets Dom af 14. December 1940 (IV Afd.): De Sagsøgte, Bestyrer Harald Thorup, Rentier Chr. Hjorthnæs og Slagtermester A. Nielsen, bør een for alle og alle for een til Sagsøgerne, Proprietær A. Nørgaard og Ingeniør J. Nørgaard, betale 4967 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. Juli 1939, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 900 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanterne gjort gældende, at den af dem afgivne Garanti kun er at betragte som en almindelig Handelsgaranti, der ikke omfatter Ansvar for Skade ved Udbredelse af Kastesyge. De har derfor principalt paastaet de Indstævnte dømt til Betaling af 2008 Kr., nemlig Restkøbesummen 3000 Kr., med Fradrag af det i Husdyrvoldgiftsrettens Kendelse fastsatte Beløb 585 Kr. og Erstatningen for forsinket Kælvning 407 Kr. Subsidiært har de paastaet Frifindelse under Henviisning til, at Erstatningen i hvert Fald ikke bør ansættes højere end det nævnte Beløb 2008 Kr.

De Indstævnte har gentaget deres for Landsretten nedlagte Paastand, subsidiært paastaet Dommen stadfæstet.

Syv Dommere bemærker følgende: Ved Afgivelsen af Garantierklæringen, der som anført angik et betydeligt Antal Kvier, som paaregnedes at skulle kælve i den nærmeste Fremtid, og for hvilke Købesummen efter det oplyste maa antages at have ligget noget højere end den sædvanlige Salgspris for gode Kælvkvier, var Appellanterne vidende om, at Kvierne var bestemt til at indføres i Købernes paa Gl. Vraa værende Besætning, med hvis

Størrelse og Tilstand de havde Lejlighed til at gøre sig bekendt. Under Hensyn hertil samt til, at Appellanterne, uanset at de Indstævnte allerede i Skrivelse af 16. November 1938 overfor Appellanterne klart tilkendegav, at de opfattede Garantierklæringen som omfattende ogsaa Erstatning for Skade ved Sygdommens Indførelse i Besætningen, ikke paa noget Tidspunkt under Forhandlingerne og Sagens Behandling for Landsretten har taget Afstand fra denne Forstaaelse, findes Garantierklæringen at burde forstaaes som omfattende ogsaa Skade af omhandlede Art.

Af de i Dommen nævnte Grunde tiltrædes det, at Smitten i de Indstævntes Besætning maa antages at hidrøre fra de af Appellanterne leverede Kvier.

Idet den samlede Skade paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger — herunder det veterinære Sundhedsraads Erklæring af 2. April 1940 — der bl. a. regner med en kortere Sygdomsperiode end Skønsmændene — skønnes at kunne bestemmes til 8500 Kr., og idet Erstatningen af de i Dommen nævnte Grunde findes at burde nedsættes med Halvdelen, stemmer disse Dommere for at paalægge Appellanterne in solidum at betale til de Indstævnte 4250 Kr. med Fradrag af disses anerkendte Restskyld til Appellanterne 2008 Kr., ialt 2242 Kr. med Renter, samt Sagens Omkostninger for begge Retter 800 Kr.

To Dommere, der ikke finder, at Slutsedlens Garantierklæring kan opfattes som et Tilsagn om, at Appellanterne, der selv havde købt Dyrene paa Grundlag af tidligere foretaget Blodprøve, vilde tilsvare Tab, hidrørende fra eventuelt tilstedeværende Smittes Udbredelse til de Indstævntes Besætning, stemmer for at tage Appellanternes principale Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanterne, Bestyrer Harald Thorup, Rentier Chr. Hjorthnæs og Slagtermester A. Nielsen, bør een for alle og alle for een til de Indstævnte, Proprietær A. Nørgaard og Ingeniør J. Nørgaard, betale 2242 Kr. med Renter 5 pCt. aarlig fra den 11. Juli 1939, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for begge Retter 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 17. Marts 1938 solgte Proprietær H. B. Dahm til Sagsøgerne, Proprietær A. Nørgaard og Ingeniør J. Nørgaard, i lige Sameje Ejendommen Gl. Vraa Hovedgaard i Aistrup Sogn med en Besætning af 13 Heste, 34 Køer, 37 Kvier og Ungkvæg og 1 Tyr. I Skødet

bemærkedes, at der ikke, Sælgeren bekendt, var smitsom Kalvekastning i Besætningen. I April 1938 købte Sagsøgerne forskellige Steder paa Bornholm 29 Løbekvier, ca. 1 Aar gamle, samt en Tyr, hvilke Dyr ind-sattes i Besætningen paa Gl. Vraa. Medens der ikke var foretaget Blod-prøve med Hensyn til smitsom Kastning paa den ved Gaardens Køb medfulgte Besætning, blev de paa Bornholm indkøbte Dyr straks, da de kom paa Gaarden, underkastet saadan Prøve, ved hvilken 2 af Kvierne gav positiv Reaktion. Dyrlæge Maurtved, Sulsted, der havde ladet Prøven foretage ved Statens veterinære Serumlaboratorium, sagde der-efter til Sagsøgeren, Proprietær A. Nørgaad, at de 2 Kvier maatte han se at komme af med, idet Dyrlægen samtidig oplyste, at der ikke var nogen Smittefare forbundet med at beholde dem paa Gl. Vraa, saalænge de ikke var løbet. Kvierne blev efter Sagsøgeren A. Nørgaards For-klaring senere solgt uden at være ikælvbet, og Salgene af de 2 Kvier fandt ifølge en paa Gl. Vraa ført Kassebog Sted henholdsvis den 26. Juli 1938 og den 16. August s. A. Ved Slutteddel af 20. Oktober 1938 købte Sagsøgerne af de Sagsøgte, Bestyrer H. Thorup, Korsensgaard, Rentier Chr. Hjorthnæs, Hjørring, og Slagtermester A. Nielsen, sammesteds, 25 Kælvekvier for en samlet Pris af 10.000 Kr., idet de Sagsøgte garan-terede Dyrene fri for smitsom Kastning samt underkastede sig en nær-mere bestemt Konventionalbod for Overskridelse af Kælvningstiden. Kælvekvierne ind-sattes i Besætningen paa Gl. Vraa, og Sagsøgerne lod derpaa Dyrlæge Maurtved udtage Blodprøve af dem med Henblik paa Undersøgelse for smitsom Kastning. Ved Skrivelse af 11. November 1938 fra Serumlaboratoriet meddeltes, at 4 af Kvierne gav positiv Reaktion for smitsom Kastning, deriblandt en Kvie (Nr. 15), som havde kælvbet inden Leveringen til Sagsøgerne, og hvis Kalv opgaves at være død, idet den var blevet traadt ihjel. Ved Blodprøveudtagningen den 6. No-venber 1938 havde Dyrlægen overfor Sagsøgeren A. Nørgaard be-mærket, at Børflod fra denne Kvie (Nr. 15) bar Præg af at hidrøre fra smitsom Kastning. Den 13. s. M. kastede en Kvie (Nr. 21), som hørte til de fra de Sagsøgte erhvervede Kvier. Blod- og Efterbyrdsprøve ind-sendes til Serumlaboratoriet, som erklærede det for sikkert, at Kvien var lidende af smitsom Kastning. Den 16. November og den 18. De-cember 1938 kastede 2 Kvier ligeledes hørende til de fra de Sagsøgte købte, og den 5. Marts 1939 kastede en Ko, hørende til den oprindelige Besætning paa Gl. Vraa. Ved Indsendelse af Efterbyrdsprøve fra denne Ko til Serumlaboratoriet konstateredes det, at Koen var lidende af smit-som Kastning. Derefter fandt der i Besætningen paa Gl. Vraa en Række Kastninger Sted, saaledes at der indtil 24. Marts 1940 forekom ialt 33, hvoraf i hvert Fald 7 er dokumenterede som smitsom Kastning gennem Laboratoriet. Den 11. November var der konstateret Mund- og Klovsyge paa Gl. Vraa, og denne vedvarede til Jul s. A. Gaardens Kreaturbesæt-ning var blevet underkastet Tuberkulinprøve, der var 7 Reagenter, og disse var anbragt for sig i Gaardens Hestestald, hvor der stod 13 Heste; der var i Stalden beregnet Plads til 22 Heste. I Gaardens Kostald, der med tilstødende Rum til Kraftfoder og Roer var 92 m langt, havde der tidligere været en Tværmur, som delte Kostalden i 2 Afdelinger, men denne havde Sagsøgerne i November 1938 ladet fjerne, idet de ansaa den

for overflødig. Kreaturbesætningen paa Gl. Vraa bestod i Oktober 1938 inden Købet af de 25 Kvier fra de Sagsøgte af 13 Køer, 50 Ungkreaturer og 20 Kalve. De Kvier, der i November 1938 og senere viste sig at have smitsom Kastning, blev straks, naar dette konstateredes, flyttet op i den ene Ende af Kostalden, saaledes at de stod adskilt fra de øvrige Kreaturer ved en Gang og nogle tomme Baase, men yderligere Isolering, særlig ved Bortfjernelse fra Stalden, skete ikke. Naar en Ko blev flyttet paa Grund af Kastning, blev Baasen desinficeret med Lysol og Kreolin. I Anledning af de 4 Kælvekvier, der ved Blodprøven gav positiv Reaktion for Kastesmitte, anlagde Sagsøgerne Sag mod de Sagsøgte ved Husdyrvoldgiftsretten i Hjørring, og ved dennes Kendelse af 16. Januar 1939 blev der tilkendt Sagsøgerne en Erstatning paa 585 Kr., deraf dog 60 Kr. for Omkostninger. Dette Beløb er ikke betalt af de Sagsøgte, der overfor Sagsøgerne har Krav paa en Restkøbesum for Kælvekvierne.

Idet Sagsøgerne under nærværende Sag gør gældende, at Smitten er indført i deres Besætning, hvor der ikke tidligere har forekommet smitsomme Kastninger, ved de af de Sagsøgte til dem solgte Kælvekvier, og at de Sagsøgte derfor og som Følge af, at Kvierne er solgt med Garanti mod smitsom Kastning, maa være ansvarlige for det Tab, som Kalvekastningerne i Besætningen har paaført Sagsøgerne, har de paaستااet de Sagsøgte dømt til in solidum at betale Sagsøgerne en Erstatning af ialt 7544 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. Juli 1939, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paaستااet sig frifundet.

Der er under Sagen optaget Syn og Skøn til Oplysning om Tabets Størrelse.

Efter Skønnsforretningens Resultat beregner Sagsøgerne deres foranførte Erstatningskrav saaledes:

Det af Skønsmændene, ved almindelig Bekæmpelse af Sygdommen, ansatte Beløb	Kr. 9.577,00
Heraf tilkendt ved Husdyrvoldgiftsret, 585 Kr. minus Omkostninger 60 Kr.	— 525,00
	<hr/>
	Kr. 9.052,00
I Henhold til fornævnte Kendelse af 16. Januar 1939, afsagt af Husdyrvoldgiftsretten i Hjørring	— 585,00
Erstatning for forsinket Kælvning	— 407,00
Udgifter til Dyrlæge ved Undersøgelse af Kastningsprøver, anslaaet for en 3-aarig Periode til ca.	— 500,00
	<hr/>
	Kr. 10.544,00
Minus Restkøbesum for de 25 Kælvekvier	— 3.000,00
	<hr/>
	Kr. 7.544,00

De Sagsøgte har erkendt, at der er indført Kastesmitte i Sagsøgnernes Besætning paa Gl. Vraa gennem de 25 Kælvekvier, som de har solgt og leveret til Sagsøgerne, og dette stemmer med, at Det veterinære Sundhedsraad paa Forespørgsel har udtalt, at det maa antages,

at de nævnte 25 Kvier i Handelsøjeblikket har været behæftet med Kastningssmitte, og at det er sandsynligt, at der kan være overført Smitte i Sagsøgenes Besætning gennem 4 positivt reagerende Kælvkvier. Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte imidlertid paaberaabt sig, at Kastningssmitten efter deres Formodning i Forvejen har været til Stede i Besætningen paa Gl. Vraa baade i den oprindelige, ved Salget til Sagsøgerne medfulgte Besætning og iblandt de paa Bornholm i April 1938 indkøbte og i Besætningen indførte 29 Løbekvier.

Med Hensyn til den gamle Besætning paa Gl. Vraa har de Sagsøgte henvist til, at det af forskellige under Sagen afgivne Vidneforklaringer skal fremgaa, at der i Vinteren 1937—38 har fundet Kastninger Sted paa Gl. Vraa, der dengang — som foran nævnt — ejedes af Proprietær Dahm. Der blev ikke dengang foretaget Undersøgelse for at konstatere, om der forelaa smitsom Kalvekastning; Proprietær Dahm har som Vidne forklaret, at 2 Kvier i Besætningen i Vinteren 1937—38 kom for tidligt med deres Kalve, men at han ikke regnede med smitsom Kastning og derfor ikke lod Sagen undersøge. Under nærværende Sag har Det veterinære Sundhedsraad paa Forespørgsel udtalt, at det ikke nu kan afgøres, om de nævnte 2 Kastninger i Vinteren 1937—38 har været smitsom Kalvekastning. Idet der ikke findes at kunne lægges Vægt paa den blotte Mulighed for, at Smitte er sket ad denne Vej, vil der ikke kunne gives de Sagsøgte Medhold paa dette Punkt.

De Sagsøgte har videre anbragt, at Smitten forud for Salget af de 25 Kælvkvier i Oktober 1938 kan være indbragt i Sagsøgenes Besætning ved de i April 1938 paa Bornholm købte 29 Løbekvier, idet 2 af disse ved Blodprøven — som foran nævnt — gav positiv Reaktion. De Sagsøgte har særlig henvist til det foran oplyste om Dyr læge Maurtveds Opfordring til Sagsøgerne om at skille sig af med disse 2 Kvier, og de har hævdet, at det ikke er sikkert, at Kvierne, som af Sagsøgeren A. Nørgaard angivet, blev solgt henholdsvis den 26. Juli og den 16. August 1938, hvorved de ogsaa har paaberaabt sig en Vidneforklaring af Fodermester paa Gl. Vraa, Peter Larsen, der har udtalt som sin Formening, at Salget — dog kun den ene af Kvierne — fandt Sted i Efteraaret 1938, vistnok i November. Sagsøgeren A. Nørgaard har som Part forklaret, at Salget af de 2 reagerende Kvier skete som nævnt i Juli og August, hvilket han støtter paa Noteringer i den fornævnte, paa Gaarden førte Kassebog, og under Domsforhandlingen har han oplyst, at der senere paa Aaret yderligere blev solgt een Kvie af de fra Bornholm indkøbte. Retten finder efter alt foreliggende at maatte lægge til Grund ved Paadømmelsen, at de 2 reagerende Løbekvier fra Bornholm er solgt til de af Sagsøgeren A. Nørgaard angivne Tider og saaledes, at de inden Salget ikke havde været ved Tyr, hvilket stemmer med Fodermester Peter Larsens Forklaring om, at Tyren først i August 1938 kom ud til Løbekvierne, der i Sommeren 1938 græssede i en Indhegning. Det veterinære Sundhedsraad har paa Forespørgsel udtalt, at det ikke er sandsynligt, at Kvier, der ved Blodprøve reagerer positivt overfor Kastningssmitte, kan frembyde Fare for Smitteoverførelse, saalænge de ikke er ikælvede, og selv om Besætningen paa Gl. Vraa paa Grund af den stedfundne

Reaktion ved Prøven hos de 2 Kvier — i Overensstemmelse med hvad Sundhedsraadet yderligere har udtalt — kan siges at have været »kalvekastningssmittet« i hvert Fald indtil henholdsvis den 26. Juli og 16. August 1938, finder Retten efter alt det oplyste ikke at kunne anse det for godtgjort, at de 2 Reagenter blandt de fra Bornholm indkøbte Kvier har indført Smitte i Sagsøgenes Besætning. Heller ikke paa dette Punkt kan der saaledes gives de Sagsøgte Medhold.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand og eventuelt som en Begrundelse for en Nedsættelse af Erstatningsbeløbet har de Sagsøgte yderligere gjort gældende, at Sagsøgerne efter Kastningernes Indtræden ikke har udvist tilstrækkelig Agtpaagivenhed og Omsorg for at begrænse Smittens Udbredelse i Besætningen. De har i saa Henseende nærmere anført, at Sagsøgerne har undladt at foretage behørig Adskillelse mellem de angrebne og de raske Dyr; i Stedet for helt at fjerne de Kvier og Køer, som havde kastet, fra Kostalden og anbringe dem andetsteds paa Gaarden, har Sagsøgerne nemlig — som foran nævnt — ladet dem blive staaende i Stalden, kun adskilt fra de raske Dyr ved en Gang og nogle tomme Baase. De Sagsøgte har ogsaa henvist til, at Sagsøgerne ikke — som sket i Efteraaret 1938 — burde have fjernet den forømtede Tværmur, der skilte Kostalden i 2 Dele og gav gode Muligheder for Isolering af de syge Dyr.

Heroverfor har Sagsøgerne anført, at saaledes som de lokale Forhold var i Udhusedne paa Gl. Vraa, kunde de ikke tilvejebringe Isolation af syge Dyr i større Omfang end sket, og de har henvist til, at den af dem anvendte Fremgangsmaade til Sygdommens Bekæmpelse er den sædvanligt paa Landet brugte. De Sagsøgte har overfor Sagsøgenes Anbringende om utilstrækkelige Pladsforhold paa Gl. Vraa paaberaabt sig en Erklæring af 24. November 1940 fra Sognefogden i Tylstrup, N. Thyssen, der som sin Formening udtaler, at der er gode Muligheder for Afsondring af Dyr paa nævnte Gaard.

Det veterinære Sundhedsraad har paa Forespørgsel udtalt, at det havde været rimeligt at afsondre samtlige Kælvkvier fuldstændigt fra den øvrige Besætning, samt at det maa bero paa Omstændighederne, om Skillemuren kunde gøre nogen Nytte. Raadet har bemærket, at i hvert Fald de 4 positive Reagenter for smitsom Kastning den 11. November 1938 burde have været isoleret. Endelig har Raadet udtalt, at de af Sagsøgerne foretagne Foranstaltninger dog, saavidt Raadet bekendt er, hvad der foretages i Almindelighed af Kreaturejere.

Efter det saaledes foreliggende maa Retten mene, at der af Sagsøgerne vel ikke er foretaget en fuldt betryggende Isolation af de Kreaturer, der viste positiv Reaktion for Kastningssmitte eller kastede Kalven, men Retten maa dog statuere, at den manglende Agtpaagivenhed ikke er saa væsentlig, at den helt kan betage Sagsøgerne Krav paa Erstatning, hvilket Krav efter det foran anførte maa anses berettiget, hvorimod den manglende Agtpaagivenhed findes at maatte føre til en Nedsættelse af Erstatningskravet.

Med Hensyn til dettes Størrelse foreligger der — som foran bemærket — en Skønserklæring fra 2 retslig udmeldte Mænd. Disse har opgjort Tabet efter den almindelige Fremgangsmaade, nemlig ikke ved

Realisation af hele Besætningen, men ved Bekæmpelse af Sygdommen ved hensigtsmæssige Foranstaltninger gennem flere Aar, til 5940 Kr., der fremkommer som Tab ved Forringelse af Besætningen, og 3637 Kr., der skyldes Tab som Følge af den ved Loven paabudte Indskrænkning af Dispositionsretten over Besætningen. Dette sidste Tab har Skønsmændene beregnet til 15 pCt. af hele Besætningens Værdi, medens man almindeligvis kun regner med 10 pCt., og denne ekstra høje Beregning har de begrundet ved den særlige Driftsform, som benyttes paa Gl. Vraa. Uanset at de Sagsøgte har protesteret mod den saaledes anvendte Beregningsmaade, særlig mod de anslaaede 15 pCt., finder Retten efter Omstændighederne at maatte lægge de af Skønsmændene angivne Tal til Grund som Udgangspunkt ved Fastsættelsen af Tabets Størrelse. Dette vil herefter kunne ansættes til 9577 Kr., men Erstatningen herfor skønnes paa Grund af det foranførte om manglende Agtpaagivenhed og Omsorg fra Sagsøgerens Side med Hensyn til Hindring af Smittens videre Udbredelse ikke at burde tilkendes med et større Beløb end 7000 Kr. De Sagsøgte har erkendt Størrelsen af det i Paastanden nævnte Beløb af 407 Kr., og idet Retten finder i det hele at maatte lægge til Grund den fornævnte i Sagsøgerens Paastand skete Opstilling, derunder ogsaa de beregnede 500 Kr. til Dyr lægeudgifter, vil der ialt være at tilkende Sagsøgerne en Erstatning paa 4967 Kr., hvilket Beløb de Sagsøgte in solidum vil have at tilsvare med Renter som paakrævet.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte ligeledes in solidum have at betale Sagsøgerne efter Omstændighederne med 900 Kr.

Onsdag den 19. November.

Nr. 246/1940. Brandmester **V. E. Künzel** (Selv)

mod

Gas- og Vandmester **Axel Hendriksen** (Gamborg).

(Spørgsmaal om Ejendomsret til en Jordstrimmel).

Dom afsagt af Frederiksberg Birks Ret (3. Afd.) den 23. Februar 1940: Sagsøgte, Brandmester V. E. Künzel, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gas- og Vandmester Axel Hendriksen, i denne Proces fri at være. Sagsøgeren vil have at anerkende, at Grænsen mellem hans Ejendom Matr. Nr. 5 dr af Frederiksberg og Sagsøgtes Ejendom Matr. Nr. 5 ds sammesteds, gaar, hvor Hegnet mellem de 2 Ejendomme stod, da Sagsøgeren den 21. Maj 1938 fik sit Skøde paa Matr. Nr. 5 dr tinglyst. Sagsøgeren vil have inden en Frist, som bestemmes til 2 Maaneder fra denne Doms Afsigelse at regne, at istandsætte det af ham nedbrudte Stykke af Hegnet mellem de nævnte 2 Ejendomme og at fjerne den Del af den af ham paa Matr. Nr. 5 dr opførte Garagebygning, som staar paa Matr. Nr. 5 ds. Sagsøgeren godtgør Sagsøgte Processens Omkostninger med 150 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 26. November 1940 (II Afd.): Indstævnte, Brandmester V. E. Künzel, bør anerkende den af Stadslandinspektøren for Frederiksberg i Maj 1939 afsatte Grænse mellem Ejendommene Matr. Nr. 5 dr og Matr Nr. 5 ds af Frederiksberg som den rette Grænse mellem de to Ejendomme. Appellanten, Gas- og Vandmester Axel Hendriksen, bør for Tiltale af Indstævnte fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 300 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage fra Dato og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten paastaaet Underrettens Dom stadfæstet.

Indstævnte har subsidiært nedlagt Paastand om, at det Stykke Jord, hvorpaa han har opført en Garage, skal tilhøre ham, at der tilkendes Appellanten en Erstatning efter Rettens Skøn herfor, og at Indstævnte iøvrigt frifindes for Appellantens Tiltale.

Det bemærkes, at det var den Forening, der har ladet Grundene udstykke, som i 1915 opsatte det i Sagen omhandlede Hegn.

Otte Dommere finder i Henhold til de i Underrettens Dom anførte Grunde, at Appellanten ved Hævd har erhvervet Ejendomsret over det omtvistede Areal, og at Indstævnte ikke har kunnet fortrænge denne Ret.

Idet disse Dommere dernæst finder, at Indstævntes Kendskab til Forholdene og hans Modtagelse af Appellantens Skrivelse af 31. Oktober 1939, da Fundamentudgravningen lige var paabegyndt, er til Hinder for at tage Indstævntes subsidiære Paastand til Følge, stemmer de for at stadfæste Underrettens Dom og at paalægge Indstævnte at betale Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret med 350 Kr.

En Dommer mener, at Indstævnte har haft den til Fortrængelse af Appellantens utinglyste Hævdserhvervelse fornødne gode Tro, idet Indstævnte ikke ved den af ham foretagne Besigtigelse af Ejendommen har burdet se, at Appellanten havde raadet over en Del af denne i Strid med den Indstævntes Sælger ifølge Udstykningen oprindelig tilkommende Ejendomsret herover, som maa antages overdraget Indstævnte. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde vil denne Dommer derfor stadfæste denne Dom.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at To-Maaneders-Fristen regnes fra denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret betaler Indstævnte, Gas- og Vandmester Axel Hendriksen, til Appellanten, Brandmester V. E. Künzel, med 350 Kr.

De idømte Omkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Den af Sagsøgeren, Gas- og Vandmester Axel Hendriksen, boende ved Grænsen Nr. 53, Frederiksberg, under denne Proces afgivne Sagsfremstilling gaar ud paa følgende: Ved Skøde tinglyst 21. Maj 1938 købte Sagsøgeren den samme Sted beliggende Ejendom Matr. Nr. 5 dr af Frederiksberg. I Sommeren 1939 bestemte Sagsøgeren sig til at opføre en Garage paa Ejendommens Grund med den nordlige Ydervæg staaende i Skellet mellem Ejendommen og dens nordlige Naboejendom Matr. Nr. 5 ds af Frederiksberg, som ejes af Sagsøgte, Brandmester V. E. Künzel, boende Ved Grænsen Nr. 51. I denne Anledning lod Sagsøgeren i Maj 1939 ved Stadslandinspektøren for Frederiksberg foretage de nødvendige Opmaalinger. Ved disse viste det sig, at det rigtige, nemlig det ved Landbrugsministeriets Udstykningsapprobation af 14. August 1914 oprettede Skel mellem de 2 nævnte Ejendomme laa fra ca. 5—20 cm længere mod Nord end det da eksisterende Hegn mellem Ejendommene, altsaa at Hegnet var anbragt ca. 5—20 cm inde paa Sagsøgerens Ejendom, eller ca. 5—20 cm for sydligt. Dette vilde medføre, at Sagsøgte ved Grænsens Forandring til den af Stadslandinspektøren udfundne Skellinie, vilde komme til at afgive ca. 2 1/4 Kvadratmeter af den Grund, som han hidtil havde raadet over som Ejendom. Efter at Skellet var afsat som nævnt, fik Sagsøgeren efter Andragende af 11. August 1939 den 7. September s. A. Frederiksberg Kommunes Tekniske Forvaltnings Approbation paa Opførelse af den ommeldte Garagebygning. Herefter lod Sagsøgeren sin Arkitekt skride til Arbejdets Udførelse, men kort efter modtog han ved Skrivelse fra Sagsøgte Sagfører af 31. Oktober 1939 Anmodning om uopholdelig at standse Arbejdet. Sagsøgeren svarede herpaa i Brev af 2. November med at henvise til, at Byggearbejdet blev udført overensstemmende med det af vedkommende Myndighed nøjagtig fastsatte Skel. Yderligere Brevveksling og Forhandling mellem Parterne angaaende den opstaaede Tvist førte ikke til Enighed.

I Henhold til det saaledes anførte har Sagsøgeren under denne Proces nedlagt Paastand om, at Sagsøgte dømmes pligtig at anerkende den af Stadslandinspektøren for Frederiksberg i Maj 1939 afsatte og Parterne paaviste Grænse mellem Ejendommene Matr. Nr. 5 dr og Matr. Nr. 5 ds af Frederiksberg som den rette Ejendomsgrænse mellem de 2 Ejendomme.

Sagsøgte har nedlagt Paastand lydende paa, at Sagsøgeren tilpligtes dels at anerkende, at Grænsen mellem Matr. Nr. 5 dr og 5 ds af Frederiksberg gaar, hvor Hegnet stod, da Sagsøgeren den 21. Maj 1938 fik sit Skøde tinglyst, dels at fjerne sine Foranstaltninger fra Sagsøgte

Grund og at istandsætte Hegnet mellem Ejendommene, som det var, inden han delvis nedbrød det, dels endelig at nedrive den Garage, som han har opført mellem sin Beboelsesbygningens Gavl og Sagsøgte Ejendom.

Parterne har hver især afgivet lovformelig Forklaring i Retten. Det maa herefter anses saaledes oplyst og godtgjort, at det maa lægges til Grund ved Retstvists Afgørelse, at den omhandlede af Sagsøgeren opførte Garagebygning paa en Strækning af ca. 3 Meter har Mur, nemlig Sydmur, fælles med den paa hans Ejendom Matr. Nr. 5 dr beliggende Beboelsesbygningens ene Gavl, hvilken vender mod Nord, altsaa i Retning mod Matr. Nr. 5 ds. Endvidere er det paa samme Maade oplyst, at Sagsøgeren, inden han købte Matr. Nr. 5 dr, saa Forholdene paa Stedet og udmaalte Afstanden fra Beboelseshusets Nordgavl til det da staaende Hegn paa vedkommende Strækning mellem Ejendommene, samt at Sagsøgte købte Matr. Nr. 5 ds i 1914, og at Hegnet mod Matr. Nr. 5 dr blev sat i 1915 uden Disput om, hvor det skulde staa, og siden da har staaet paa samme Plads. Der maa endelig efter Proceduren og Procesmaterialet gaas ud fra, at Sagsøgeren har fuldført Opførelsen af den omhandlede Garagebygning, og at han i Anledning af Opførelsen har ladet et Stykke af Hegnet nedrive, svarende i Længde til Længden af Garagebygningens nordlige Ydermur.

Angaaende de af Parterne under Proceduren fremførte Argumenter og Synspunkter skal følgende anføres:

Det maa anses som værende udenfor Tvivl, at den af Stadslandinspektøren paa Grundlag af hans Opmaalingsarbejde afsatte Grænselinie mellem de 2 omhandlede Ejendomme er overensstemmende med den ved Landbrugsministeriets Udstykningsresolution af 14. August 1914 fastsatte Grænse. Der ses endvidere ikke at være noget Holdepunkt for at antage andet, end at Grænsen mellem de 2 Ejendomme er fastsat rigtigt og med retlig forbindende Virkning ved den stedfundne Udstykning. Følgelig maa der ved nærværende Retstvists Afgørelse tages som Udgangspunkt, retlig set, at den i Sagen omhandlede fra ca. 5—20 ctm brede Jordstrimmel, som ligger mellem den ved Udstykningen fastsatte Grænselinie og det senere opsatte Hegn mellem Ejendommene efter stedfundet Udstykning oprindeligt har hørt under Matr. Nr. 5 dr, altsaa den Sagsøgeren nu tilhørende Ejendom.

Spørgsmaalet bliver herefter, om Sagsøgte har vundet Hævd paa den omhandlede Jordstrimmel og derved fortrængt Sagsøgerens Ejendomsret til denne.

I saa Henseende er det nu, som ovenfor anført, i relevant Grad oplyst, at Hegnet mellem de 2 Ejendomme blev sat i 1915, et Aarstid efter at Sagsøgte havde købt Matr. Nr. 5 ds, og at Hegnet blev placeret som sket uden nogen Disput om, hvor det skulde staa, altsaa hvor Grænsen mellem de 2 Ejendomme var. Endvidere maa det anses ubestridt, at Hegnet har staaet, hvor det som anført blev sat, uden Afbrydelse indtil 1939, uden at der fra nogen interesseret Parts Side har været antaget eller regnet med andet, end at Hegnet stod i den rette Skellinie. Herefter maa det skønnes og statuere, at den paagældende mellem Hegnet og den ved Udstykningen fastsatte Grænse beliggende

Jordstrimmel i fuld Hævdstid, nemlig fra 1915 til 1939, har været undergivet Sagsøgtes af hans Ejendomsret til Matr. Nr. 5 ds følgende Raaden i saadan Forstand, som efter Loven kræves, objektivt set, til Hævdserhvervelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den subjektive Betingelse for den omhandlede Hævdserhvervelse er opfyldt, skal bemærkes, at der ikke ses at foreligge noget Grundlag for at antage, at der hos Sagsøgte paa noget i saa Henseende relevant Tidspunkt har foreligget saadan Mangel paa god Tro, som efter Loven udelukker Hævdserhvervelse. I denne Henseende maa der lægges Vægt paa, dels at den ved Hegnssætningen stedfundne Grænseoverskridelse, ca. 5—20 cm, var forholdsvist ubetydelig og lidet iøjnefaldende, dels at der ikke foreligger noget om, at Terrænforholdene i sig selv har frembudt noget, som markerede den ved Udstykningen fastsatte Grænselinie.

Medens det saaledes maa fastslaaes, at Sagsøgte har udøvet en saadan Raaden og gjort dette i saadan god Tro, at han har vundet Hævd paa den omhandlede Jordstrimmel, er det paa den anden Side in confesso, at hans Hævdserhvervelse ikke er blevet tinglyst, og Spørgsmaalet bliver herefter, om Hævden under de konkret foreliggende Forhold som ikke tinglyst er ekstingveret til Fordel for Sagsøgeren som Erhverver af den Ejendom Matr. Nr. 5 dr, til hvilken Jordstrimlen oprindelig har hørt.

I saa Henseende er det nu, som ovenanført, oplyst, at da Sagsøgeren i 1938 erhvervede Ejendommen Matr. Nr. 5 dr, stod Hegnet mellem denne og Matr. Nr. 5 ds, som det i sin Tid var sat, i hvert Fald saaledes opretholdt, at dets Beskaffenhed som Hegn efter Loven mellem de 2 Ejendomme var fuldkomment tydeligt for enhver Iagttagelse. Herefter har imidlertid Grænsen mellem de 2 Ejendomme, da Sagsøgeren i 1938 besigtigede Matr. Nr. 5 dr med Køb af den for Øje, været markeret for ham — som for alle og enhver — som værende Hegnets Linje, og at dette har været Tilfældet og været paaagtet af Sagsøgeren, har da ogsaa givet sig Udtryk derved, at Sagsøgeren, som han selv har forklaret i Retten, inden han købte Matr. Nr. 5 dr, ved Beregning af, hvorvidt og hvor Grunden afgav Plads til en Garagebygning, udmaalte Afstanden fra Ejendommens Beboelsesbygning til det staaende Hegn.

Under disse Forhold skønnes det ikke at kunne antages, at Sagsøgeren, da han den 21. Maj 1938 anmeldte sit Skøde af 12. s. M. paa Matr. Nr. 5 dr til Tinglysning, har været i saadan god Tro, som efter Tinglysningslovens § 1, jfr. § 5, udkræves, for at en godtroende Erhverver af fast Ejendom skal kunne fortrænge eksisterende, men utinglyst Rettighed over denne. Herefter maa det statuere, at Sagsøgeren ikke ved sit Køb af Matr. Nr. 5 dr har ekstingveret den af Sagsøgte ved Hævd vundne Ejendomsret over den ommeldte ca. 5 à 20 cm brede Jordstrimmel mellem Matr. Nr. 5 dr og 5 ds, og idet saaledes Sagsøgeren ved Opførelsen af den paagældende Garagebygning har bygget ind paa Sagsøgtes Ejendom, maa Sagsøgeren dømmes, foruden til at anerkende, at Grænsen mellem Ejendommene er, hvor Hegnet stod, da Sagsøgeren fik sit Skøde paa Matr. Nr. 5 dr tinglyst, endvidere til inden en Frist, som findes at kunne bestemmes til 2 Maaneder, at istandsætte det af

ham nedbrudte Stykke Hegn og endelig til at fjerne den Del af Garagebygningen, som staar paa Sagsøgtes Ejendom.

For saa vidt Sagsøgte i det paagældende Mellemværende har paa-beraabt sig Bestemmelsen i D. L. 5—10—56 og derpaa støttet Paastand om Tilpligtelse af Sagsøgeren til at nedrive Garagebygningen i dens Helhed, da er det, saa vidt ses, herved Sagsøgtes Forudsætning, at denne Bygning ikke er et selvstændigt Hus, men maa anses som en Del af Sagsøgerens Beboelsesbygning — antagelig i Kraft af, at den, som ovenanført, paa en Strækning af ca. 3 Meter har Sydmur fælles med Beboelsesbygningens Nordgavl. Uanset dette skønnes Garagebygningen imidlertid efter alt foreliggende rettest at maatte anses som en selvstændig Bygning, og da der, som det er uomtvistet, ikke findes Aabning eller Udsigt af nogen Art i dens mod Matr. Nr. 5 ds vendende Side, ses der overhovedet ikke at være Grundlag for at bringe D. L. 5—10—56 til Anvendelse i det foreliggende Forhold.

Overensstemmende med det foranførte bliver der at give Dom i Sagen.

Sagsøgeren findes at burde godtgøre Sagsøgte Processens Omkostninger efter Omstændighederne med 150 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 23. Februar 1940 af Frederiksberg Birks Rets 3. Afdeling og paastaas af Appellanten, Gas- og Vandmester Axel Hendriksen, ændret i Overensstemmelse med hans for Underretten nedlagte Paastand.

Indstævnte, Brandmester V. E. Künzel, paastaar Dommen stadfæstet og paastaar yderligere Appellanten dømt til at nedrive hele Garagen som værende i Strid med Bestemmelsen i D. L. 5—10—56 og betale en Erstatning efter Rettens Skøn, dog ikke udover 600 Kr., for den forvoldte Ødelæggelse, Fredsforstyrrelse, Ulempe m. v.

For Landsretten er fremlagt en Erklæring fra Frederiksberg Kommunes tekniske Forvaltning, hvoraf fremgaar, at Afgivelsen mellem Hegnet paa Stedet og det efter Udstykningskortene afsatte Skel er 44 cm ud mod Vejen aftagende til 0 ved Skellets østre Endepunkt. Arealet af den omstridte Jordstrimmel udgør ca. 7 Kv. m.

Parterne er enige om, at Appellanten ikke ved sin blotte lagttagelse af Hegnet har kunnet blive klar over, at dette ikke stod i det ved Udstykningen fastlagte Skel.

Det tiltrædes, at det i Dommen er lagt til Grund, at den af Stadslandinspektøren i 1939 afsatte Grænselinie falder sammen med den ved Udstykningen i 1914 fastsatte Grænse, og at det er antaget, at Betingelserne for Indstævntes Hævdserhvervelse med Hensyn til det omstridte Areal foreligger.

Derimod kan det ikke antages, at den Omstændighed, at Appellanten forinden Købet af Matr. Nr. 5 dr har set Hegnet og dermed er blevet klar over, hvor langt Indstævntes Ejerraaden gik, medfører, at han som værende i ond Tro skulde være udelukket fra i Medfør af Tinglysnings-

lovens §§ 1 og 26 at gøre Ejendomsret gældende til hele det Areal, der ved Udstykningen i 1914 blev henlagt under den af ham erhvervede Ejendom Matr. Nr. 5 dr. Ifølge Tinglysningslovens § 5 kommer det i saa Henseende an paa Kendskab til den utinglyste Ret, og at Naboens Raaden over det paa den anden Side Hegnet værende Grundstykke for nogen Dels Vedkommende var Udtryk for en ved Hævd erhvervet Ret over en Del af Matr. Nr. 5 dr kunde som anført ikke konstateres blot ved Iagttagelse af de faktiske Forhold, men er først blevet klarlagt ved Stadslandinspektørens Opmaaling.

Herefter er Indstævntes utinglyste Hævdserhvervelse bortfaldet overfor Appellanten i Medfør af Tinglysningslovens §§ 1 og 26, og Appellantens Paastand vil være at tage til Følge.

Idet Dommens Afgørelse med Hensyn til Garagens Fjernelse i Medfør af Bestemmelsen i D. L. 5—10—56 tiltrædes, vil de af Indstævnte for Landsretten nedlagte Paastande ikke kunne tages til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten med 300 Kr.

Torsdag den 20. November.

Nr. 49/1941. Listefabrikant **Th. Jørgensen** (Bruun)

mod

Overretssagfører **G. Hartmann** (Landsretssagfører Hauer).

(Spørgsmaal om Indstævntes Ret til at disponere over et af ham som Brugspanthaver indkasseret Lejebeløb).

Østre Landsrets Dom af 15. Februar 1941 (V Afd.): Sagsøgte, Overretssagfører G. Hartmann, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Listefabrikant Th. Jørgensen, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren Sagsøgte 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det fremgaar af de til Dels efter Dommen tilvejebragte Oplysninger, at Indstævntes eneste Formaal med Indsættelsesforretningen af 29. Juni 1940 var at hindre Ejeren i at disponere over Lejeindtægten og selv at bruge denne til delvis Dækning af et ikke i Ejendommen sikret Banklaan, for hvilket han hæftede som Kautionist. Det er derhos godtgjort, at Indstævnte allerede forinden Indsættelsesforretningen var gjort bekendt med, at Appellanten havde indgivet Begæring om Udlæg i Ejendommen, og at enten han eller Legatet vilde overtage Ejendommen paa

Tvangsauktionen, saaledes at Indstævntes Pantebrev vilde blive indfriet. Det er endelig oplyst, at Appellantens Rekvisitionsskrivelse af 26. Juni 1940 indeholdt Begæring dels om Udlæg i saavel Ejendommen som dens Indtægter, dels om Indsættelse i Ejendommen i Henhold til D. L. 5—7—8, jfr. Rpl. § 609, samt at Appellanten efter at være gjort bekendt med Indsættelsesforretningen af 29. Juni paa Foranledning af Fogden frafaldt sidste Del af Begæringen, men ikke Begæringen om Udlæg i Ejendommens Indtægter.

Ved under de saaledes foreliggende Omstændigheder, i Strid med Formaalet med Udøvelse af Brugspanteret, i egen Interesse og til Skade for andre Rettighedshavere at have benyttet de indkasserede Lejebeløb, 5900 Kr. — der efter det om de Ejendommen paahvilende Restancer oplyste ikke kan anses som et egentligt Driftsoverskud — til et Ejendommen uvedkommende Formaal, findes Indstævnte at have udøvet sin Administrationsbeføjelse paa uberettiget Maade.

Herefter maa Appellanten, der efter det for Højesteret oplyste maa antages at optræde i samtlige Efterpanthaveres Interesse, have Krav paa Betaling af de indsøgte 5900 Kr., og hans Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Overretssagfører G. Hartmann, bør til Appellanten, Listefabrikant Th. Jørgensen, betale 5900 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 5. September 1940, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger for begge Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ifølge Gældsbevis af 7. December 1937 var Sagsøgte, Overretssagfører G. Hartmann, den Danske Landmandsbanks Hellerup Afdeling 25.000 Kr. skyldig, til Sikkerhed for hvilken Gæld Debitor til Banken havde haandpantset et den 21. Juni 1935 tinglyst, af Direktør Just Berg udstedt og Overretssagfører Hartmann med Renter tiltransporteret Pantebrev, stort 30.000 Kr., hæftende paa den Berg tilhørende Ejendom Matr. Nr. 780 Stadens Udenbys Klædebo Kvarter, Ryesgade 39. Gældsbeviset havde derhos Paategning om, at Sikkerheden sekundært hæftede for, hvad Overretssagfører Hartmann »iøvrigt maatte være eller blive — — — Banken skyldig uanset Skyldgrunden.«

Yderligere havde Hartmann kautioneret overfor Banken for Laan, som Direktør Berg havde optaget i denne.

Bergs ovennævnte Ejendom, Ryesgade 39, var behæftet saaledes:

1. Københavns Kreditforening	ca. Kr. 151.000,00
2. Landmandsbanken	ca. — 100.000,00
3. Overretssagfører G. Hartmann	— 30.000,00
4. Tømrermester L. N. Jørgensen	— 34.320,23
5. Listefabrikant Th. Jørgensen	— 25.826,61
6. Tømrermester Laurits Hansen og Hustrus Mindelegat som Haandpanthavere	— 38.987,50

og da Berg ikke var i Stand til at betale Ydelserne, forfaldne i Juni Termin 1940, begærede Panthaveren Fabrikant Th. Jørgensen efter Aftale med sidste Prioritetshaver, Mindelegatet, under 26. Juni s. A. Udlæg i Ejendommen.

Da Overretssagfører Hartmann blev bekendt med Begæringen, fik han ved Dekret af 29. Juni 1940 paa Grundlag af det i Landmandsbanken haandpantatte Pantebrev, stort 30.000 Kr., og med Sanktion af Landmandsbanken, der havde udleveret ham Pantebrevet, Ejendommen udlagt til brugeligt Pant for hele det ifølge Pantebrevet skyldige Beløb incl. Renter.

Den 4. Juli s. A. fik Panthaveren Fabrikant Th. Jørgensen Udlæg i Ejendommen med Tilbehør, men ikke i dennes Indtægter.

I sin Egenskab af Brugspanthaver indkasserede Overretssagfører Hartmann netto 5900 Kr. af Ejendommens Indtægter i flere forskellige Beløb, af hvilke han modtog det første: 1200 Kr. den 8. Juli og det sidste: 1000 Kr. den 4. September 1940.

Den 5. September afholdtes Møde i Københavns Byrets Fogedafdeling II til Forberedelse af Tvangsauktion over Ejendommen, og paa dette Møde forbeholdt Overretssagfører Hartmann sig at afskrive Overskudet af sin Administration paa andet Tilgodehavende hos Rekvisitus Berg end den pantesikrede Fordring. Herimod protesterede den for Fabrikant Jørgensen mødende Sagfører. Paa den 4. Oktober afholdte Auktion blev Listefabrikant Th. Jørgensen enestebydende med 340.000 Kr., hvorefter han fik Ejendommen udlagt som ufyldestgjort Panthaver.

Overretssagfører Hartmann, der havde fraveget Ejendommens Administration den 5. September, nægtede at efterkomme Fabrikant Jørgensens Opfordring til at betale ham det indkasserede Beløb 5900 Kr., idet han tilkendegav, at han vilde anvende Beløbet til delvis Dækning af Direktør Bergs nu paa Grund af Misligholdelse forfaldne Laan i Landmandsbanken, stort ca. 9000 Kr., for hvis Betaling Hartmann som anført var Kautionist.

Jørgensen har derefter ved Stævning af 4. November 1940 anlagt nærværende Sag mod Overretssagfører Hartmann og paastaet denne tilpligtet at betale ham 5900 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 5. September 1940.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført følgende:

Sagsøgte Administration som Brugspanthaver maa antages udført paa Panthavernes Vegne i den Forstand, at han er pligtig til at aflevere det Overskud, som ikke anvendes til Dækning af hans ved Pant i Ejendommen sikrede Fordring med Renter til de efterfølgende Panthavere,

særlig, da samtlige de indkasserede Beløb er udbetalt ham, efter at Sagsøgeren har gjort Udlæg i Ejendommen.

Pligten til at betale Beløbet specielt til Sagsøgeren, der er blevet Ejer af Ejendommen ifølge Budet paa Tvangsauktionen, følger af den i Auktionsvilkaarenes § 3 indeholdte Bestemmelse, der i Overensstemmelse med den sædvanlige Formular lyder saaledes:

»For saa vidt der efter Udlægsforretningens Foretagelse maatte være hævet nogen Leje eller anden Afgift af Udlægshaveren eller den, til hvem Ejendommens Bestyrelse af ham maatte være overdraget, vil Oversigt over Resultatet af denne Bestyrelse blive fremlagt ved Auktionen og Beløbet komme Køberen til Gode, eventuelt ved Afregning i de Omkostninger m. v., som han vil have at udrede efter Post 6 og 7, ligesom han, hvis der er Underskud, skal tilsvare dette udenfor sit Bud, jfr. Post 7 a.«

Sagsøgte har heroverfor bestridt, at han som Brugspanthaver administrerer Ejendommen ogsaa paa de ande Panthaveres Vegne og saaledes skulde være regnskabspligtig overfor disse og have Pligt til at udbetale Overskudet af Administrationen til de efterfølgende Panthavere. Han har hævdet i Medfør af D. L. 5—7—9 at være berettiget til at udbetale Overskudet til Pantsætteren, altsaa til Direktør Berg. Dette sidste er det hans Hensigt at gøre, nemlig ved at indbetale Beløbet til Banken som delvis Fyldestgørelse af Bergs ved Sagsøgtes Kautionsikrede Gæld, i hvilken Forbindelse han har henvist til en af ham fremlagt, den 14. Januar 1941 dateret Erklæring fra Berg gaaende ud paa, at denne er indforstaaet hermed.

Han har derhos bemærket, at han ikke forud for Auktionsmødet har modtaget behørig Underretning om, at Sagsøgeren har gjort Udlæg i Ejendommen, samt at Udlæget ikke omfatter Ejendommens Indtægter og allerede af den Grund er uden retlig Betydning i den af Sagsøgeren paaberaabte Henseende.

Videre har han bestridt, at Auktionsvilkaarenes § 3 overhovedet angaar ham, der ikke er Udlægshaver.

Sagsøgeren har bestridt, at D. L. 5—7—9 hjemler Panthaveren Ret til at udbetale Pantsætteren Overskudet af Administrationen, forinden Fyldestgørelse af de efterstaaende Panthavere har fundet Sted, og at det af den tidligere Ejer af Ejendommen meddelte Samtykke har nogen retlig Betydning. Han har derhos hævdet, at Sagsøgte var bekendt med Udlæget, før han oppebar Indtægter fra Administrationen.

Færdig fra Trykkeriet den 17. December 1941.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 22

Torsdag den 20. November.

Under Domsforhandlingen har Sagfører Hedemann Jensen, der repræsenterede Sagsøgeren under Retsforfølgningen mod Direktør Berg, afgivet Vidneforklaring.

Idet Retten maa give Sagsøgte Medhold i hans Fortolkning af Auktionsvilkaarenes § 3 og maa mene, at D. L. 5—7—9 hjemler Brugspant-haveren Ret til at udbetale Administrationens Overskud til Pantsætteren, samt da Sagsøgerens Udlæg, der kun omfatter Ejendommen med Tilbehør, men ikke dens Indtægter, ikke findes at kunne berøve Sagsøgte Adgang til den nævnte Frigørelsesmaade, vil Sagsøgte være at frifinde. Sagsøgeren vil derhos have at udrede Sagens Omkostninger med 250 Kr.

Fredag den 21. November.

Nr. 361/1941.

Rigsadvokaten

mod

Ingemann Pauli Mikkelsen (Oluf Petersen),

der tiltales for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Stk. 3.

Københavns Byrets Dom af 12. August 1941 (8. Aid.): Tiltalte, Ingemann Pauli Mikkelsen, bør straffes med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 22 Dage anses som udstaaet. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 40 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretts-sagfører Alster.

Østre Landsrets Dom af 15. Oktober 1941: Tiltalte, Ingemann Pauli Mikkelsen, bør for Anklagemyndighedens Tiltale i denne Sag fri at være. Det Offentlige udreder Sagens Omkostninger for begge Retter, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte for Landsretten beskikkede Forsvarer, Overrettsagfører Poul Alster.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

Bestemmelsen i Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Nr. 3, maa under Hensyn til den Vægt, der under de forhaanden-værende Forhold er lagt paa Spærring af Landets Grænser, anses at omfatte den af Tiltalte begaaede Handling.

For Landsretten har Tiltalte forklaret, at han vidste, at man skulde have Pas for at rejse til Sverige, og at det var forbudt at forlade Landet.

Med disse Bemærkninger vil Byrettens Dom i Henhold til de i den iøvrigt anførte Grunde være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde bestemmes til 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf nu 65 Dage i Medfør af Strfl. § 86 anses som udstaaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger for Landsretten og Højesteret vil der være at forholde som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 65 Dage anses som udstaaet.

Sagens Omkostninger for Landsretten, der under det Overretssagfører Alster tilkendte Salær, 40 Kr., udredes af det Offentlige.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Oluf Petersen betaler Tiltalte Ingemann Pauli Mikkelsen 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er fremmet til Dom i Henhold til Retsplejeloovens § 925, tiltales i Henhold til Justitsministeriets Beslutning af 1. August 1941 Ingemann Pauli Mikkelsen for Overtrædelse af Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Stk. 3.

Tiltalte er født den 25. Februar 1923 og ikke fundet tidligere straffet.

Ved Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at han den 9. Juli 1941 ved Hjælp af en Fiskerbaad, som han tilegnede sig i Nøddebohuse, har forsøgt at forlade Landet paa ulovlig Maade for at rejse til Sverrig.

Tiltalte har været fængslet siden den 10. Juli 1941.

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Lov Nr. 14 af 18. Januar 1941 § 3, Stk. 3, med Fængsel i 2 Aar, hvoraf 22 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 12. August 1941 af Københavns Byrets 8. Afdeling (Sag Nr. St. 195/1941) og med Justitsministeriets

i Skrivelse af 12. September 1941 dertil meddelte Tilladelse paaanket af Tiltalte Ingemann Pauli Mikkelsen til Frifindelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Tiltalte, der er inddraget under Børneforsorg og af Børneværnet var anbragt paa Flakkebjerg Ungdomshjem, den 7. Juli 1941 bortgik fra dette, og at han efter nogen Omflakken og efter at være sat over Isefjorden, formentlig fra Nykøbing Egnen til Hundested er gaaet til Nøddebohuse, hvorfra han foretog Flugtforsøget. Tiltalte har forklaret, at han udelukkende gik bort fra Ungdomshjemmet, fordi han ikke maatte bo hos den Landmand, hos hvem han arbejdede, og at Tanken om at tage til Sverige kun opstod hos ham, fordi han vilde undgaa at blive ført tilbage til Ungdomshjemmet.

Eiter det saaledes foreliggende, og idet yderligere bemærkes, at Tiltalte maa antages at være saavel politisk som socialt fuldstændig umoden og iøvrigt uden politisk Interesse, maa Retten gaa ud fra, at det har ligget ganske udenfor hans Tanke, at han ved sit planløse Flugtforsøg kunde skade Danmarks Interesser i Forhold til Udlandet.

Tiltalte vil derfor være at frifinde.

Onsdag den 26. November.

Nr. 31/1941. Grosserer **Niels Peter Espersen** (Trolle)
m o d

Fru **Margrethe Cortsen** (Gelting efter Ordre).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Københavns Byrets Dom af 6. November 1940 (1. Afd.): Tiltalte, Grosserer Niels Peter Espersen, bør inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse til Statskassen bøde 10 Kr. Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 2 Dage. Tiltalte bør inden samme Frist til Fru Margrethe Cortsen betale 1606 Kr. 90 Øre. Tiltalte bør til det Offentlige betale Sagens Omkostninger.

Østre Landsrets Dom af 14. Januar 1941 (VI Afd.): Appellanten, Grosserer Niels Peter Espersen, bør til Indstævnte, Fru Margrethe Cortsen, betale 1479 Kr. 50 Øre og til Sygekassen »Helselaget« 182 Kr. I Henseende til Sagens Omkostninger i 1. Instans bør Byrettens Dom ved Magt at stande. Saa bør Appellanten og betale Indstævnte Ankesagens Omkostninger med 125 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt Størrelsen af Indstævntes Tab.

I Henhold til de i Landsrettens Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Gelting betaler Appellanten, Grosserer Niels Peter Espersen 200 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Ved Københavns Politis Anklageskrift af 4. Marts 1940 er Grosserer Niels Peter Espersen sat under Tiltale for Overtrædelse af Politivedtægtens § 92, 2. Stk., jfr. § 103, i Anledning af, at han som Ejer af Ejendommen, Willemoesgade Nr. 33, er ansvarlig for, at Ejendommens Fortov, der var glat som Følge af Frost, den 16. Februar 1940 Kl. 17,40 ikke var bestrøet med rent skarpt Sand eller Grus eller i Mangel heraf med Aske, Savsmuld eller lignende, hvilket havde til Følge, at Fru Margrethe Cortsen gled paa Fortovet og kom til Skade.

Under Sagen har Fru Cortsen, der ved Faldet paadrog sig et Brud paa venstre Underben, nedlagt Paastand paa, at Tiltalte dømmes til at betale hende en Erstatning paa 1806 Kr. 90 Øre, hvilket Beløb fremkommer saaledes:

1) Tabt Arbejdsfortjeneste	70 Kr. 00 Øre
2) Udgift til Hjælp i Huset	623 — 00 —
3) Befordringsudgifter, Udgift til Rekreationsophold og Lægeerklæring	113 — 90 —
4) Godtgørelse for Svie og Smerte	1000 — 00 —

Ialt.. 1806 Kr. 90 Øre

Tiltalte har nedlagt Paastand paa Frifindelse.

Under Sagen er Vidneforklaring afgivet af Fru Cortsen, Skrædermester Carl Josefsen, der er Vicevært i den paagældende Ejendom, samt af Betjent Nr. 778, Olsen.

Af de afgivne Forklaringer og Sagens øvrige Oplysninger fremgaar det, at Fru Cortsen, der kom gaaende ad Fortovet i Willemoesgade, pludselig faldt omkuld, da hun befandt sig ud for Døren til Gennemgangen i Ejendommen, Willemoesgade Nr. 33, idet Benene gled væk under hende, fordi der det paagældende Sted fandtes nydannet Is paa Fortovet. Isdannelsen hidrørte fra, at Solen den paagældende Eftermiddag havde smeltet Sneen paa Taget, saaledes at Vandet gennem Tagnedløbsrøret var løbet ud over Fortovet, hvor det var frosset til Is.

Skrædermester Josefsen har forklaret, at han senest havde gruset Fortovet ved Kl. 14—15-Tiden om Eftermiddagen, at han kom til Stede umiddelbart efter, at Fru Cortsen var faldet, og at der ovenpaa Gruset havde dannet sig et nyt Islag, saaledes at Fortovet var glat.

Da der burde havde været foretaget fornyet Grusning umiddelbart efter, at Snemeltningen ved Solnedgang var ophørt, findes Tiltalte, uanset om der tidligere paa Eftermiddagen har været gruset paa Fortovet, ikke at have opfyldt sin Grusningspligt, hvorfor han efter Politivedtægtens § 103, jfr. § 92, 2. Stk., vil være at anse med en Statskassen tilfaldende Bøde paa 10 Kr.

Forvandlingsstraffen fastsættes til Hæfte i 2 Dage.

Tiltalte maa derhos være erstatningspligtig overfor Fru Cortsen.

Med Hensyn til Størrelsen af den fordrede Erstatning er Indsigelse alene fremsat, for saa vidt angaar Posten paa 1000 Kr. for Svie og Smerte.

Det er oplyst, at Fru Cortsen henlaa paa Rigshospitalet fra den 16. Februar til den 16. Maj 1940, og at hun derefter gik til Massagebehandling hveranden Dag indtil den 28. September 1940.

Idet den Fru Cortsen tilkommende Godtgørelse for Svie og Smerte efter alt foreliggende findes at burde fastsættes til 800 Kr., vil Tiltalte være at dømme til at betale hende en Erstatning paa ialt 1606 Kr. 90 Øre.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 6. November 1940 af Københavns Byrets 1. Afdeling og i Medfør af Retsplejelovens § 996 paaanket af Appellanten, Grosserer Niels Peter Espersen, der paastaar Frifindelse for saa vidt angaar Erstatningspaastanden, medens Indstævnte, Fru Margrethe Cortsen, procederer til Stadfæstelse og paastaar Sygekassen »Helselaget« tilkendt 182 Kr.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at der kun vil være at tilkende Indstævnte i Erstatning 1479 Kr. 50 Øre, medens der vil være at tilkende »Helselaget« 182 Kr.

M a n d a g d e n 1. D e c e m b e r .

Nr. 194/1940.

Frk. N (Gorrissen)

m o d

Læge **Aage Petri** (Landsretssagf. Heuser).

(Spørgsmaal om Erstatning for Medvirkning til Appellantindens Tvangsindlæggelse paa Sindssygehospital).

Østre Landsrets Dom af 17. Maj 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Læge Aage Petri, bør for Tiltale af Sagsøgerinden, Frk. N, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerinden til Sag-

søgte med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte ikke gentaget Forældelsesindsigelsen.

Det bemærkes, at Appellantindens Ophold paa Dr. Helwegs Klinik i 1932 varede fra den 31. Maj til December.

Ved det foreliggende maa det anses tilstrækkelig godtgjort, at Betingelserne for Appellantindens Tvangsindlæggelse har været tilstede i samtlige Tilfælde, hvor Indstævnte har afgivet Attest herom. Herved bemærkes, at det ikke kan komme Indstævnte til Skade, at der ikke nu kan tilvejebringes nærmere Oplysninger om de af ham foretagne Undersøgelser.

Idet Spørgsmaalet om, hvorvidt Indstævntes Undersøgelser af Appellantinden har været fuldtud behørigte, herefter ikke er afgørende for Sagens Udfald, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Frk. N, til Indstævnte, Læge Aage Petri, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under denne Sag paastaar Sagsøgerinden, Frk. N, Sagsøgte, Læge Aage Petri, dømt til at betale Sagsøgerinden et Beløb af 3000 Kr. som Erstatning, fordi han paa uberettiget Maade har medvirket til gentagne Tvangsindlæggelser af Sagsøgerinden paa Sindssygehospital og lignende. Af Beløbet paastaas tilkendt Renter 5 pCt. aarlig fra Forligsklagens Dato den 27. September 1939. Endvidere paastaas Sagsøgte dømt til at erkende, at de af ham vedrørende Sagsøgerinden udstedte Attester er uberettigede.

Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Sagen er fremlagt Afskrift af de Politirapporter, der er optaget i Anledning af Tvangsindlæggelserne og de til Brug herfor afgivne Attester, Afskrifter af forskellige Hospitalsjournaler samt nogle Lægeerklæringer. Heraf og af Sagens Oplysninger iøvrigt fremgaar følgende:

Sagsøgerinden, der nu er 42 Aar gammel, havde siden sin Barndom Ophold i sine Forældres Hjem. Efter Faderens Død boede hun sammen

med Moderen og en anden ugift Søster, — — —. Hun tjente ca. 900 Kr. aarlig ved privat Undervisning.

Omkring 1930—31 udviklede der sig hos hende en Nervesvækkelse. Hun led af Tvangstanker og Hysteri, og Sygdommen vanskeliggjorde Forholdene i Hjemmet mellem hende og hendes nærmeste.

I Sommeren 1931 tilsaa daværende Overlæge, nu Professor Helweg hende, og han har i en i Marts 1938 afgivet skriftlig Redegørelse oplyst følgende:

»Ved Besøget i Hjemmet iagttog jeg følgende:

Frk. N opholdt sig ved min Ankomst i Soveværelset. Moderen og Søsteren — — — var tilstede i Dagligstuen. N blev med stort Besvær overtalt til at komme ind. Bragtes ind ledsaget af en Sygeplejerske, der holdt hende bundet i en Snor — efter Frk. N's eget Ønske — for at hun ikke skulde komme for nær til Vinduet. Jeg fik dengang den Opfattelse, at hun var bange for at styrte sig ud. Hun har siden (1938) bestridt, at dette var Grunden. Hun anbragtes paa en Stol midt paa Gulvet. Jeg husker ikke, om hun forlangte sig bundet til Stolen, eller Sygeplejersken holdt i Snoren, i hvert Fald vilde hun paa ingen Maade slippes løs.

Forhandlingen med hende var yderlig besværlig. Hun var til det yderste urimelig, fordringsfuld, uræsonnabel og ufremkommelig. Moderen vidste ikke sine levende Raad, sjokkede hjælpeløs om. Søsteren — — — tabte hvert Øjeblik Besindelsen, hvad jeg ikke kunde undres over, men maatte søge at dæmpe. At Tilværelsen i Hjemmet var uudholdelig for Moderen og Søsteren — — — var let at se. Pt. førte et sandt Rædselsregimente. — — —

N angav allerede dengang, at hun havde to Tvangsforestillinger. Hun turde ikke røre ved Penge, og hun var stadig bange for, at beskrivne Papirlapper skulde blive borte. — — —

Hendes Reaktionsform var i alle Forhold udtalt hysterisk. Hun fremstillede dengang bestandig sig selv som den forfulgte og forurettede samtidig med, at hun øvede en haardhændet Tyranni over sine Omgivelser.

Snarlig Fjernelse fra Hjemmet forekom mig ubetinget nødvendig baade for hendes egen og Hjemmets Skyld. Naturligvis kunde jeg ikke iværksætte en Tvangsindlæggelse, hvortil jeg ingen Kompetence havde, men jeg erindrer bestemt at have fremsat følgende Udtalelse: »Hvis De ikke følger mit Raad og lader Dem indlægge, maa jeg gaa min Vej, men jeg gaar ud fra, at Deres Læge i saa Fald bliver tilkaldt og tvangsindlægger Dem. Dertil anser jeg ham for fuldt berettiget.«

Dette var min bestemte Mening. Min Diagnose var: Svære hysteriske Effektreaktioner samt svær Tvangstankepsykose. Under hvilken Form, Fare kunde indtræde, var umuligt at sige, men jeg kunde tænke mig, at Frk. N i Ophidselse vilde kunne øve Vold mod sin Søster, springe ud af Vinduet eller ud over Trappegelænderet eller foretage en anden af de desperate, planløse Handlinger, der er karakteristiske for Hysterikere.

Jeg tilbragte et Par Timer i Hjemmet men maatte gaa med uforrettet Sag.«

Den 20. August 1931 skete der Henvendelse til Politiet angaaende Sagsøgerinden, der angaves at være farlig for sig selv og sine Omgivelser. Politiet lod foretage en Del Undersøgelser, men den 16. September blev Sagen stillet i Bero. Den 21. September 1931 afgav Sagsøgte en Erklæring om, at Sagsøgerinden ønskedes indlagt paa Kommunehospitalet for morbus mentalis. Det hedder videre i Erklæringen: »Patienten er undersøgt af mig i Dag og er farlig for sine Omgivelser.« Den 24. September blev Sagsøgerinden afhentet i Hjemmet af Politiet og indbragt paa Politigaarden, hvor hun til en Politirapport erklærede, at hun ikke vilde lade sig indlægge i 6. Afd., men ikke havde noget imod at lade sig indlægge i privat Klinik. Politiinspektøren resolverede derefter, at Politiet kunde yde Assistance til, at Patientens Ønske om Indlæggelse i privat Klinik gennemførtes, og hun bragtes samme Dag til Dr. med. P. D. Kochs Klinik, hvor hun forblev til den 19. November 1931. I Klinikens Journal er bl. a. anført, at hun ogsaa der har truet med »Suicidium«. Fra Klinikken overførtes hun til Sct. Josephs Hospital, hvor hun forblev til Julen s. A.

I Januar 1932 afgav Sagsøgte paany Erklæring om Indlæggelse i Sindssygehospital af Sagsøgerinden, men hun faldt til Ro, hvorfor Politiet efter Familiens Ønske ikke foretog sig yderligere.

Den 31. Maj 1932 afgav Sagsøgte tilsvarende Erklæring om Indlæggelse med udtrykkelig Attestation af, at Patienten var undersøgt af ham samme Dag og var farlig for sine Omgivelser. Lægeerklæringen blev af Sagsøgerindens Søster, Fru — — — afgivet til Politiet, der samme Dag indfandt sig paa Bopælen. Efter nogen Forhandling indvilgede Sagsøgerinden i at lade sig indlægge paa Dr. Helwegs Klinik ved Vordingborg, og sammen med Søsteren og en Sygeplejerske kørte hun dertil. Politiinspektøren havde forinden godkendt Ordningen. Hun blev nogle faa Uger paa Klinikken, hvorefter hun rejste hjem.

Den 22. September 1933 afgav Sagsøgte paany Indlæggelseserklæring med samme Attestation som i de tidligere. I Henhold hertil blev hun den 26. September 1933 afhentet paa sin Bopæl af Politiet og indlagt paa Kommunehospitalets 6. Afd., hvor hun henlaa til 21. Januar 1934.

Den 7. Februar 1934 afgav Sagsøgte Indlæggelseserklæring med samme Attestation, og samme Dag blev Sagsøgerinden afhentet paa sin Bopæl af Politiet og indlagt paa Kommunehospitalets 6. Afd., hvor hun henlaa til den 27. Marts s. A.

Den 17. April 1934 afgav Sagsøgte endnu engang Indlæggelseserklæring med sædvanlig Attestation, og i den Anledning blev hun samme Dag afhentet paa sin Bopæl af Politiet og indlagt paa Righospitalet, hvor hun henlaa til den 28. August 1934. I Anledning af, at hun overfor Politiet forud for Indlæggelsen havde gjort gældende, at hun ikke var tilset af nogen Læge, rettede Politiet efter Indlæggelsen en Forespørgsel til Sagsøgte, der i et Brev af 25. April 1934 oplyste, at hans Besøg hos Sagsøgerinden altid havde fremkaldt en heftig og langvarig Affekt, som virkede højst skadelig paa hendes Moder, som alene passede hende og led under Følgerne af en Hjerneblødning. Han havde derfor forud for Indlæggelserne observeret Sagsøgerinden fra et

ved Siden af Sygestuen beliggende Værelse — uden at blive set af den Syge. Endvidere indhentede Politiet en Erklæring fra Rigshospitalets psykiatriske Klinik, hvis Leder, Professor Wimmer, i en Skrivelse af 28. April 1934 udtalte, at Sagsøgerinden led af en stærk Tvangstanke-sygdom med hyppige voldsomme Angstanfald, hvorunder hun ganske »taber Besindelsen«. Det hedder videre i Skrivelsen, at Sagsøgerinden maa betegnes som sindssyg og hendes rette Plads burde være paa et Hospital; egentlig »farlig« for sig selv eller Omgivelserne tør hun vist dog ikke kaldes.

Senere har Sagsøgte ikke medvirket ved nogen Indlæggelse af Sagsøgerinden, men Natten mellem den 16. og 17. Marts 1935 blev hun tvangsindlagt paa Kommunehospitalets 6. Afdeling paa Grundlag af en af Sagsøgtes Søn Læge Max Petri afgivet Erklæring. Hospitalsopholdet varede til 14. April s. A. Den 22. Juni 1935 blev Politiet ved Nattetid tilkaldt til den Ejendom, hvori Sagsøgerinden boede. Hun opholdt sig i Kælderen, og en Sygeplejerske angav, at hun havde unddraget sig hendes Opsigt efter at have truet med at aflive sig. En tilkaldt Læge kom til Stede, undersøgte Sagsøgerinden og afgav Attest om, at hun var overhængende farlig for sig selv og sine Omgivelser, hvorefter hun indlagdes paa Kommunehospitalets 6. Afdeling, og henlaa her til den 7. September s. A.

Under Domsforhandlingen er der afgivet Forklaring af Parterne samt Vidneforklaring af Fru Elvira Møller, Tæller i Nationalbanken Erik Møller, Politiassistent Peder Nielsen Skibby, Overintendant Thomas Martin Brofeldt, Frk. Alice Margrethe Christiansen, Fru Thora Marie Thomsen, Frk. Jenny Hasse, Frk. G. N. og Læge Lauritz Laursen.

Sagsøgerinden forklarede, at Sagsøgte aldrig har været Familiens Huslæge, men at han har tilset hendes Moder for løs Nyre. Et Par Dage før den første Indlæggelse i 1931 talte hun med Sagsøgte. Denne kom ind i hendes Værelse og spurgte hende, om hun vilde indlægges paa Krabbes Klinik, hvor han havde Indlæggelsesret, hvortil hun svarede nej. Før dengang har Sagsøgte kun tilset hende een Gang (for Faare-syge som Barn). Paa Hospitalet spurgte hun stadig, hvem der havde indlagt hende, men herpaa fik hun kun undvigende Svar. I 1935 kom hun til Kundskab om, at det var Sagsøgte, som havde indlagt hende; hun henvendte sig da til ham, men han kendte hende ikke, før hun sagde, hvem hun var. I Tiden mellem Sagsøgtes ovennævnte Besøg hos hende i 1931 og hendes Besøg hos ham i 1935 har hun ikke set Sagsøgte. Sagsøgerinden har vel lejlighedsvis sagt: »Jeg vil springe ud af Vinduet«, men har under sin Forklaring udtalt, at det vilde have været umuligt for hende at skride til Handling. Hun kom i Sygekasse i 1934; hun har brugt Hjælpen op der og ligeledes med Hensyn til den fortsatte Sygekassehjælp. Hun nægter at have øvet Vold mod sin Moder.

Sagsøgte har forklaret, at han er Kandidat fra 1891, og at han gentagne Gange har været Assistent hos Professor Pontoppidan, Kommunehospitalets 6. Afdeling. Sagsøgte har kendt Familien N fra 1912. Han har aldrig der været fast Huslæge, men han har haft Indtryk af at have været Familiens Læge. Han mindes ikke at have behandlet Sag-

søgerinden før 1931. Angaaende Spørgsmaalet »morbus mentalis« forklarede Sagsøgte, at han i 1931 blev ringet op gentagne Gange af Beboerne i den Ejendom, hvori Familien N boede. De truede med at tilkalde Politiet; de havde maattet skille Frk. N og Moderen ad, naar førstnævnte vilde kværke Moderen. Frk. N skulde efter Beboernes Udsagn gentagne Gange have truet med at springe ud af Vinduet. Moderen og Datteren — — — henvendte sig derpaa til Sagsøgte og spurgte, om han ikke kunde gøre noget. Professorinde — — — henvendte sig ligeledes til Sagsøgte og sagde, at hendes Mand fandt en Tvangsindlæggelse nødvendig. Sagsøgte svarede hende, at han af formelle Grunde maatte tale med Patienten, selv om han stode paa Professorens Diagnose. Sagsøgte gik saa derop og foreslog Sagsøgerinden en Indlæggelse paa Hospital, men det var hun ikke tilbøjelig til. Sagsøgte ansaa Sagsøgerinden for lidende af en hysterisk Neurose med Tvangstanker, Angst og periodiske Raserianfald, naar noget gik hende imod. Sagsøgte ansaa hende for sindssyg og farlig for sig selv og sine Omgivelser. Han mente, at Betingelserne for Tvangsindlæggelse var i Orden. Overfor en Patient, der kunde beherske sig, maatte Vægten særlig lægges paa Omgivelsernes Vidnesbyrd. Hvis Sagsøgte ikke afgav Attesten, vilde det risikeres, at en anden Læge ikke kunde gennemføre Indlæggelsen, idet hun overfor ham vilde kunne forstille sig. Sagsøgte har altid følt sit Ansvar som Attestudsteder. Enkeltheder med Hensyn til hver enkelt af de senere Indlæggelser husker Sagsøgte ikke. Han husker, at Moderen engang har vist ham nogle ikke stærke Mærker af Haandgreb om Armen. Han har hørt Frk. N skrike; han kendte Stemmen. Han ansaa det ogsaa for et typisk Udslag af Hysteri. Han mener ved en Lejlighed at have set Frk. N gaa rundt i Værelset i let Costume og pille ved Tøjet. Af Moderen blev det ham egentlig forbudt at gaa ind til Datteren. Hun var bange for at blive gjort til Genstand for Vold bagefter fra Datterens Side. Naar Sagsøgte skrev en Attest, var han altid først i Lejligheden. Sagsøgte mener i allerhøjeste Grad, at Frk. N var i Stand til at beherske sig overfor andre; dette støtter han paa sine lagttagelser, da han var der i 1931, og paa Hospitalsjournalerne. Forholdene i Hjemmet var overordentlig skadelige for Familien. Sagsøgte mente, at Sagsøgerinden burde have et længere Ophold paa en Anstalt. Han vilde gerne have, at andre Læger skulde have set hende i Hjemmet. Han bad f. Eks. engang Overlæge Schrøder derom, men som Hospitalslæge vilde han ikke aflægge Besøg i Hjemmet. Foreholdt Professor Wimmers Udtalelse af 28. April 1934: »egentlig farlig for sig selv eller Omgivelserne tør hun dog vist ikke kaldes«, udtalte Sagsøgte, at det nævnte Udtryk er meget betinget, og at kun de, der har observeret Frk. N i Hjemmet, kan udtale sig. Forespurgt af Sagsøgerindens Sagfører, om der ikke i selve Sygdomstilfældet: Tvangspsykose med Angst, ligger en hemmende Virkning, forklarede Sagsøgte, at det kan man ikke sige, idet der ikke her var Tale om en ren Tvangspsykose, men den var tillige af hysterisk Art. Forespurgt, hvilke ydre eller indre Tegn, der begrundede Sagsøgtes Diagnose, udtalte Sagsøgte, at hans Diagnose stemmer med Overlæge Helwegs, og at han ikke kunde diskutere sin Diagnose. Forespurgt, om der ikke i

Stedet for Tvangsindlæggelse 5 Gange kunde findes andre Former, udtalte Sagsøgte, at der var ikke andre Former end at afgive Erklæring hver enkelt Gang. At udsætte ved Fogden, som nogle sagde, ansaa Sagsøgte for mindre humant end at indlægge. Sagsøgte har paa en Forespørgsel fra Politiet om sig selv benyttet Betegnelsen »Huslæge«, men det var i moderne Forstand, d. v. s. uden egentlig Akkord. Angaaende det af Sagsøgerinden omforklarede Besøg hos Sagsøgte i 1935 kan Sagsøgte godt huske, at Frk. N var der. Forespurgt, om han til hende sagde: »Hvem er De«, forklarede han, at han vil anse det for usandsynligt, at han ikke skulde have kunnet kende hende, selv om hans fysiognomiske Sans ikke er stor.

Fru Elvira Møller forklarede, at hun i 18 Aar har boet — — — 3. Sal tv. En Del af Tiden boede N's 4. Sal tilhøjre. Dag og Nat hørtes et frygteligt Skænderi og Halløj deroppe fra. Den gamle Fru N sagde: »Jeg kan ikke mere.« Vidnet har fra sin Lejlighed set Haandgemæng foran et Vindue hos N's, hvor Sygeplejersken og en Søster holdt Frk. N. Selv blev Vidnet kaldt derop flere Gange af Søsteren. Fru N var meget ulykkelig. Vidnet saa Frk. N holde fast i sin Moder. Om der var Fare for Voldshandlinger, kan Vidnet ikke sige. Frk. N holdt vist Moderen oppe om Armen. Frk. Hasse skilte dem ad. Gennem en Sygeplejerske har Vidnet hørt, at Frk. N vilde springe ud af Vinduet. Vinduerne hos N's var bundne. Frk. N's Tilstand var periodisk, til Tider all right, til Tider deprimeret. Vidnet maatte antage Frk. N for sindssyg, efter hvad de som Husbeboere var ude for. Andre Husbeboere var paa forskellig Maade foruroligede af Frk. N's Adfærd.

Forrige Vidnes Ægtefælle, Tæller i Nationalbanken Erik Møller, har forklaret, at han paa Helligdage, navnlig om Sommeren, naar Vinduerne stod aabne, fra N's Lejlighed har hørt en uafbrudt, rivende Talestrøm, og han har da set Frk. N foran Vinduerne i Natdragt. Gamle Fru N raabte: »Jeg kan ikke holde det ud.«

Politiassistent Peder Nielsen Skibby, der vist 3 Gange har medvirket ved Sagsøgerindens Indlæggelse, har forklaret, at han af led-sagende Biomstændigheder har skønnet, at de Paarørende var særlig nervøse og overfølsomme. En med Vidnet ved første Afhentning medfulgt kvindelig Overbetjent havde først en Konference i Enrum med Sagsøgerinden, strækkende sig over ca. 5 Kvarter. Derpaa bad nævnte Overbetjent Vidnet, der havde opholdt sig i et andet Værelse, om at tage Affære. Vidnet gik saa ind til Sagsøgerinden og vilde vikle hende ind i et Uldtæppe, men Sagsøgerinden erklærede da straks, at hun hellere vilde klæde sig paa og følge med. Ved senere Afhentninger kom Vidnet hurtigt til Rette med Sagsøgerinden, naar denne saa, at det var Alvor.

Overintendant Thomas Martin Brofeldt har forklaret, at han fra 1930—1936 boede — — — 15, 3. Sal th., altsaa under N's Lejlighed. Der var megen højkrøstet Tale deroppe fra. Han kan ikke gengive det sagte. En Gang blev Vidnet kaldt derop, om af Søsteren eller Frk. Hasse, husker Vidnet ikke. Da Vidnet kom derop, havde Frk. N fat i sin Moder. Vidnet maatte vriste hende fra Datteren. Om Kværkning

var der ikke Tale. Vidnet og Hustru blev generet af Uro deroppe fra, hvad der gav Anledning til Snak. Ved Vidnets Indflytning sagde Husværten, at der sommetider var Spektakel deroppe, men at det skulde de ikke bryde sig om.

Frk. Alice Margrethe Christiansen har forklaret, at hun i sin Tid var ansat hos Møllers i — — — 15. Vidnet har fra Møllers Lejlighed set Frk. N staa ved Vinduet, og at Moderen holdt fast i hende. Vidnet har mange Gange i timevis hørt Frk. N give uforstaaelige Lyde fra sig. Vidnet har hørt Fru N raabe: »Jeg kan ikke holde det ud.« Fru N var ikke saa glad for at være alene med Frk. N. Engang var Vidnet deroppe med Fru Møller. Frk. N vilde slaa sin Moder og fik fat i Moderens Haandled.

Ifølge Fru Thora Marie Thomsens Vidneforklaring har Professor N N til hende sagt, at Tvangsindlæggelse af Sagsøgerinden vilde han ikke have med at gøre; han kom som Ven i Huset. De første Gange, der var Indlæggelse, havde Vidnet givet sin Halvsøster — — — Tilladelse til at bruge sit Navn som den, der begærte Indlæggelse. Hun gjorde det for at skaane Fru N, der havde søgt Hjælp hos Vidnet. Fru N kunde ikke taale at have Sagsøgerinden i Hjemmet. Denne havde Hemninger i alle mulige Retninger. Det gik ud over Moderen, der var helt henvist til hende, og hendes Helbred. Fru N var gammel. Vidnet opfordrede Fru N til selv at rejse fra Hjemmet, men det nægtede hun at gøre. Forespurgt, om Frk. N gav Anledning til Fare, svarede Vidnet: ikke direkte, men indirekte overfor en andens Helbred. Vidnet har aldrig hørt noget om Trusler fra Sagsøgerinden paa hende selv eller andre. Vidnets Indgriben skete ogsaa for at faa Frk. N under Behandling. Vidnet har een Gang talt i Telefonen med Sagsøgte om, at det var umuligt at se hende, da hun var bag en laaset Dør. Sagsøgte svarede, at det var nok, at han hørte hende. Vidnet har en Gang paa Hjørnet af Østerbrogade og Classensgade haft en Konvolut med Lægeattest, som hun der afleverede til Politiet.

Frk. Jenny Hasse, — — — har forklaret, at hendes Moder ejer Ejendommen — — —. Vidnet har hørt vilde Hyl fra 4. Sal, medens N's boede der. Hele Huset vilde flytte paa Grund af Frk. N's Adfærd. Man ansaa hende for sindssyg. Flere Gange saavel Aften, Morgen som Formiddag, har Vidnet af Brofeldts været tilkaldt og været oppe i N's Lejlighed, hvor hun saa Haandgemæng, og hvor hun var med til at skille Frk. N fra Moderen. (Frk. N omklamrede denne om Brystet). De var 5 om at skille dem ad. Vidnet har sammen med Frk. G. N. været hos Politiinspektør Buch og Overlæge Kock for at faa Frk. N indlagt.

Frk. G. N. har forklaret, at hun husker, da Overlæge Helweg var i Hjemmet 2. Gang, da han fulgte N hjem. Første Gang var der ikke noget videre, anden Gang snarere lidt Uro, fordi Vidnet var bange for at modtage hende i Hjemmet, da de ikke mente, hun var helbredet. Vidnets Moder ønskede kun Sagsøgte som Læge (fra 1902). 1931—35 kom han meget i Hjemmet. Forespurgt, om han talte med Sagsøgerinden, svarede Vidnet ja. Vidnet har set ham kigge ind i Soveværelset, dengang hun skulde indlægges. Han saa gennem Sprækken, og da

Symptomerne havde vist sig, sagde han: »Jeg har set nok«. Forespurgt, hvilke Symptomer det var, svarede Vidnet: Baade Skrig og saa det ene og det andet. Hun jamrede og skreg og kaldte paa Moder. Symptomerne var saa forskellige. Forespurgt, om Vidnet og hendes Moder ønskede Sagsøgerinden tvangsindlagt, svarede Vidnet: »Min Moder ønskede hende fjernet fra Hjemmet«. Vidnets Moder kunde ikke taale det; hun skulde stadig se Vidnets Søsters Tøj efter. Der har aldrig været Tale om, at Søsteren vilde springe ud af Vinduet. Forespurgt, om Søsteren har overfaldet Moderen, svarede Vidnet: »N har aldrig slaaet Moder«. En eneste Gang har hun taget hende i Skulderen, ubetydeligt. Hun har nok taget fat i Moderen og holdt fast, idet Helga var bange for, at Mor skulde gaa fra hende.

Læge Lauritz Laursen har forklaret, at han er Specialist i Neurologi. Han har kendt Sagsøgerinden fra 1934, da han var Kandidat paa 6. Afdeling, hvor Frk. N en Nat (d. v. s. en af Indlæggelserne efter den seneste Indlæggelse, ved hvilken Sagsøgte har medvirket) blev tvangsindlagt, efter hvad hun sagde, uden at være blevet tilset af en Læge. Vidnet havde Indtryk af, at det var rigtigt, hvad hun sagde. I 1935 blev hun ligeledes indlagt, men da tog Vidnet ikke imod hende. Der var ingen Tvivl om Diagnosen: Tvangsneurose. Vidnet mindes ikke at have hørt om eller set hysteriske Anfald. Vidnet har nu i et Par Aar været Læge for Frk. N. Hun er meget forbeholden og ængstelig. Det tager lang Tid at lære hende at kende. Hun har fortalt ham hele sin Sygehistorie. Hun har absolut Sygdomserkendelse, men anser sig ikke for sindssyg, hvad hun heller ikke er. Han regner det nærmest for Neurose. Personlig tror Vidnet ikke, at hun — i den Tid, han har kendt hende — har været farlig for sig selv eller andre, men visse Vanskeligheder følger med. Hun kan engang imellem komme i Affekt. Forespurgt, om der foreligger noget sygeligt udover hendes Forhold overfor Penge og Papir, udtalte Vidnet, at de Tvangstanker, Frk. N har, bunder i Angst for noget bestemt. De gentagne Tvangsindlæggelser, der er kommet ganske uforvarende, har yderligere forvoldt hende Angst, mener Vidnet. Det vilde nok have afbødet det noget, hvis man i Forvejen havde talt med Frk. N om Indlæggelserne, men hun vilde sikkert alligevel have modsat sig det. Forespurgt, om Vidnet vilde nøjes med at se Patienten udefra forud for Attestafgivelsen, udtalte Vidnet: »I al Almindelighed er Fremgangsmaaden at gaa ud og snakke med vedkommende. Man kan ikke altid stole paa Omgivelser, der kan være i Affekt.«

Sagen har derefter været forelagt Retslægeraadet, som ogsaa har været gjort bekendt med de anførte Parts- og Vidneforklaringer, og Raadet har i en Skrivelse af 15. April 1940 udtalt:

»— — — at Læge Aage Petri efter det oplyste ikke ses at have foretaget en personlig undersøgelse af frøken N i den nærmeste tid forud for de den 21. september 1931, 31. maj 1932, 22. september 1933, 7. februar 1934 og 17. april 1934 udstedte erklæringer i henhold til Justitsministeriets cirkulære af 11. juni 1895.

Det maa efter det foreliggende anses for overvejende sandsynligt, at frøken N paa erklæringernes tidspunkt har frembudt fare for sig selv og sine omgivelser. Under alle omstændigheder har sagsøgerindens

sygdom (hysteri med tvangstanker) paa alle de nævnte tidspunkter givet sig saadanne udslag, at hendes fortsatte ophold i hjemmet maatte anses for uforsvarligt, især af hensyn til moderen.

De skete indlæggelser kan ikke antages at have været til skade for sagsøgerindens psykiske tilstand.

Læge Petri maa antages at have haft tilstrækkeligt kendskab til sagsøgerindens tilstand, da han afgav erklæringerne, men han burde have foretaget en personlig undersøgelse af sagsøgerinden i den nærmeste tid forud for erklæringernes afgivelse.

I sagens behandling har overlægerne Nørvig og Smith og professor Sand deltaget.«

Under Sagen har det været anført af Sagsøgte, at et Erstatningskrav i hvert Fald maa være forældet, idet der er forløbet mere end 5 Aar fra Attesternes Udstedelse til Forligsklagens Udtagelse. Da Sagsøgerinden imidlertid først i Løbet af Aaret 1935 er blevet vidende om Sagsøgtes Medvirken ved Indlæggelserne og maa antages indtil da at have været i utilregnelig Uvidenhed om, mod hvem et Krav kunde rettes, kan hendes Krav ikke anses for forældet.

Til Støtte for deres Paastande er iøvrigt af Parterne anført følgende:

Fra Sagsøgerindens Side er det særligt anført, at Sagsøgte har afgivet sine Erklæringer uden at have iværksat en forsvarlig Undersøgelse af hende. Den reelle Betingelse for Indlæggelse, Farlighed, har ikke foreligget, idet der herved maa forstaas en Fare for Angreb fra den paagældendes Side, og saadan Fare ses ikke oplyst. Selv om der maa indrømmes Lægens Skøn et vist Spillerum, kan dette i hvert Fald ikke komme Sagsøgte tilgode med Hensyn til de senere Indlæggelser, idet de stadige Udskrivninger da maa have berøvet ham den gode Tro. Med Hensyn til Kravets Størrelse henviser Sagsøgerinden til, at hun ved de stadige Indlæggelser er blevet hindret i at fortsætte sit Arbejde og er blevet udelukket fra Hjemmet, hvor hun før havde gratis Ophold. Endelig henvises der til det om hendes Medlemsskab i Sygekassen anførte og til, at der er paaført hende store Udgifter til Lægehjælp og Sagførerbistand.

Fra Sagsøgtes Side er det anført, at Justitsministeriets Cirkulære af 11. Juni 1895 ikke foreskriver noget nærmere med Hensyn til den Undersøgelse, Lægen skal anstille som Grundlag for sin Erklæring, og han har skønnet, at han ved den af ham anstillede Undersøgelse har haft tilstrækkelig Kendskab til Sagsøgerindens Sygdom, hvilket ogsaa tiltrædes af Retslægeraadet, selv om dette ubetinget kræver en personlig Undersøgelse af Patienten. Den reelle Betingelse for Indlæggelsen, Farligheden, maa antages at have været til Stede, og i hvert Fald har Sagsøgte i beføjet god Tro skønnet, at den var til Stede og kan ikke drages til Ansvar, selv om dette Skøn skulde være noget tvivlsomt. Der henvises yderligere til, at flere af Indlæggelserne har været frivillige, og det bestrides, at der er tilføjet Sagsøgerinden nogen Skade, idet Hospitalsoopholdene tværtimod har været til Gavn for Sagsøgerinden.

Retten kan tiltræde Retslægeraadets Udtalelse, at Sagsøgte burde have foretaget en personlig Undersøgelse af Sagsøgerinden forud for hver Erklærings Afgivelse; men Undladelsen heraf findes ikke at kunne

begrunde noget Erstatningsansvar, dels fordi Cirkulæret af 11. Juni 1895 ikke udtrykkeligt foreskrev personlig Undersøgelse, saaledes som nu Lov Nr. 118 af 13. April 1938 § 2, Stk. 1, dels fordi Sagsøgte som af Retslægeraadet udtalt maa antages desuagtet at have haft tilstrækkeligt Kendskab til Sagsøgerindens Tilstand.

Med Hensyn til de reelle Betingelser for Indlæggelsen er det efter Retslægeraadets Udtalelse noget usikkert, om Sagsøgerinden paa alle Indlæggelsernes Tidspunkt har frembudt egentlig Fare for Omgivelserne, eller om hun blot — som af hende under Sagen erkendt — har været til betydelig Ulempe eller Skade for disse. Men da den rette Bestemmelse af en Patients Farlighed for Omgivelserne i sig selv er vanskelig, og da det derhos dog er overvejende sandsynligt, at Sagsøgerinden virkelig har frembudt saadan Fare, findes der ikke at kunne lægges Sagsøgte noget til Last i Anledning af, at han har skønnet, at Fare for Omgivelserne forelaa og har afgivet Erklæring derom. Særlig bemærkes, at der ikke i Retslægeraadets Erklæring eller paa anden Maade, f. Eks. gennem Oplysninger om Sygdommens Behandlingsmaade og sædvanlige Forløb, ses at være Grundlag for den Opfattelse, at Sagsøgte ved de senere Begæringer burde have indset, at han ikke fortsat kunde afgive Erklæring om Patientens Farlighed.

Efter det saaledes anførte vil Sagsøgte være at frifinde. Sagens Omkostninger vil Sagsøgerinden have at godtgøre Sagsøgte med 300 Kr.

En af de voterende Dommere afgav følgende

D i s s e n s :

Efter Retslægeraadets i Dommen gengivne Udtalelse burde Dr. Petri i hvert enkelt Tilfælde forud for sin Attestudstedelse have foretaget personlig Undersøgelse af Sagsøgerinden, hvad han imidlertid i alle Tilfælde har undladt, og naar 4 af Attesterne bevidner: »Patienten er undersøgt af mig idag« — en enkelt siger: »er tilset af mig idag« — maa disse Erklæringer overfor Politiet efter det oplyste anses for urigtige.

Kravet om personlig Undersøgelse maa efter min Mening af følgende Grunde anses for vigtigt.

Jeg maa antage, at den omhandlede Undersøgelse er tænkt ikke blot som noget formelt — jfr. Dr. Petris Forklaring: »Sagsøgte svarede hende (d. v. s. Professorinde N), at han af formelle Grunde maatte tale med Patienten, selv om han stolede paa Professorens Diagnose.« — men ogsaa i høj Grad som et reelt Værn til Betryggelse af Attestens Rigtighed med Hensyn til Skønnet om Patientens Farlighed for sig selv eller sine Omgivelser. Jeg henviser her til Læge Lauritz Laursens Forklaring, at i al Almindelighed er Fremgangsmaaden »at gaa ud og snakke med Vedkommende«, og at man ikke altid kan »stole paa Omgivelser, der kan være i Affekt«. Jeg for mit Vedkommende skønner, at en Samtale mellem Patient og den sagkyndige Læge maa være af den yderste Vigtighed ved sidstnævntes Skøn angaaende Patientens antagelige Farlighed, maalt efter en saglig Virkelighedsbedømmelse.

Det forekommer mig dernæst, at Samtale med Patienten, naar denne ikke er uden al Bevidsthed, har den Betydning at orientere Patienten med Hensyn til en forberedt Indlæggelse. Jeg henviser her til Læge Laursens Forklaring: »De gentagne Tvangsindlæggelser, der er komne ganske uforvarende, har yderligere forvoldt hende Angst, mener Vidnet. Det vilde nok have afbødet det noget, hvis man i Forvejen havde talt med Frk. N om Indlæggelserne — — —.«

Endelig mener jeg, at en Patient normalt forud for Indlæggelsen maa have Krav paa at vide, hvem den indlæggende Læge er. Jeg henviser til Sagsøgerindens Forklaring: »Paa Hospitalet spurgte hun stadig, hvem der havde indlagt hende, men herpaa fik hun kun undvigende Svar. I 1935 kom hun til Kundskab om, at det var Sagsøgte, som havde indlagt hende; hun henvendte sig da til ham, men han kendte hende ikke, før hun sagde, hvem hun var.«

Særligt med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagsøgerindens Farlighed for sine Omgivelser — hvad alle 5 Attester bevidner, uden at nævne Farlighed for hende selv — skal jeg bemærke, at naar Dr. Petri har ønsket at fremhæve, at Faren for Moderen var større end for raske Mennesker, grundet paa hendes stærkt svækkede Tilstand, finder jeg, at Fare i anførte Forstand næppe ligger indenfor den Fare for »sine Omgivelser«, som Justitsministeriets Cirkulære af 11. Juni 1895 maa antages særlig at have for Øje ved sine Ord: »og at hans Indlæggelse i en Sindssygeanstalt er fornøden for at afværge Fare for den paa-gældende selv eller hans Omgivelser.«

Uanset at Retslægeraadet nu efter Sagens Bevisligheder anser det overvejende sandsynligt, at Sagsøgerinden har frembudt den i Attesterne angivne Fare for sine Omgivelser, finder jeg — ifølge det ovenfor anførte — at Sagsøgte ikke ved Afgivelsen af sine Erklæringer har udvist en betryggende Adfærd overfor hende. I hvert Fald finder jeg, at Dr. Petri ved ikke overfor Sagsøgerinden at anstille den i Retslægeraadets Erklæring nævnte personlige Undersøgelse og saaledes — gentagne Gange — at behandle hende som staaende udenfor det personlige Rettighedsomraade, der maa anses en Patient tilsikret, har tilføjet hende unødigt Tort. For denne — der er tilføjet i Forbindelse med en politimæssig Raaden over Sagsøgerindens Person, muliggjort ved Udstedelse af Attesterne, der efter deres Indhold var delvis urigtige — finder jeg, at Sagsøgerinden, efter Grundsætningen i § 15, Stk. 1, i Ikrafttrædelsesloven, maa have Krav paa en Godtgørelse hos Sagsøgte. Idet jeg vilde bestemme Størrelsen af nævnte Godtgørelse til 1500 Kr., vilde jeg tilkende Sagsøgerinden dette Beløb hos Sagsøgte med paastaede Renter og et passende Beløb i Sagsomkostninger.

Onsdag den 3. December.

Nr. 85/1941. **Indenrigsministeriet** (Kammeradvokaten)

m o d

A/S Arbo-Bähr & Co. (Landsretssagf. Richter).

(Opfyldelse af Aftale om Levering af et Parti Gaze til Statens Beredskabslager).

Østre Landsrets Dom af 14. Marts 1941 (VI Afd.): Sagsøgte, A/S Arbo-Bähr & Co., bør for Tiltale af Sagsøgeren, Indenrigsministeriet paa Statskassens Vegne, i denne Sag fri at være. Sagsøgeren bør betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 1000 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage fra nærværende Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker, at det efter Sagens Oplysninger maa antages, at Indstævnte har anvendt de Gaze-Partier, som han har modtaget efter den 29. November 1939 — bortset fra de til Beredskabslagret leverede 8000 Ruller — til Opfyldelse af ældre Ordre.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 1500 Kr.

Tre Dommere bemærker følgende:

Efter Indholdet af de om Handlen trufne Aftaler, herunder navnlig Interessentskabets Akceptskrivelse af 29. November 1939, har Indstævnte ikke haft Føje til at anse sin Leveringspligt betinget af, at de Varer, han samtidig med Handlens Indgaaelse bestilte i England, fremkom, og noget andet fremgaar heller ikke af de øvrige med Handlens Indgaaelse forbundne Omstændigheder.

Bestemmelsen i Interessentskabskontrakten § 11 findes under Hensyn særlig til de fra England ved Kontraktens Indgaaelse forventede og senere fremkomne Leveringer ikke at frigøre Indstævnte for Leveringspligten.

Herefter og idet Indstævnte ikke nu kan tilpligtes at foretage Levering, stemmer disse Dommere for at paalægge Indstævnte at betale Appellanten for det ved Misligholdelsen paaførte Tab en Erstatning, som efter Omstændighederne skønnes at kunne bestemmes til 12.000 Kr.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Indenrigsministeriet, til Industri- og Handelsministeriet, Arbo-Bähr & Co., A/S, med 1500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 14. September 1938 dannedes paa Foranledning af Indenrigsministeriet et Interessentskab, bestaaende af Fabrikanter og Forhandlere indenfor den medicinske og kirurgiske Branche; dets Formaal var for Statens Regning at indkøbe, administrere og realisere et Lager af Hospitalsvarer m. v. (Statens Beredskabslager af Sygeplejeartikler).

I en Overenskomst mellem Indenrigsministeriet og Interessentskabet § 11 udtales: »Det er en Forudsætning for nærværende Kontrakt, at Medlemmerne ikke formindsker deres normale Lager af de paagældende Varer.«

Den 5. August 1939 udbød Interessentskabet et Parti Gaze i Licitation blandt Interessentskabets Medlemmer til Levering til Beredskabslageret. I Licitationsbetingelserne var det fastsat, at Varerne skulde indkøbes i Danmark, Tyskland eller England. Da de Firmaer, til hvilke Ordrene paa Gaze, efter at Licitationen var aiholdt den 26. August 1939, blev afgivet, imidlertid paa Grund af Krigens Udbrud ikke kunde faa deres Ordre bekræftet af de paagældende udenlandske Forbindelser, opfordrede Interessentskabet ved Skrivelse af 18. Oktober 1939 dets Medlemmer til at forsøge at fremskaffe eventuelle Lagerpartier, hvadenten de forefandt i Bind, Ruller eller i Stykgaze uden Hensyn til Oprindelsesland og tilbyde Interessentskabet disse. I Henhold hertil afgav Sagsøgte, A/S Arbo-Bähr & Co., den 28. November 1939 Tilbud paa Levering af 74000 Ruller Gaze for ialt Kr. 140.620,00, nærmere specificeret som nedenfor anført.

I Tilbudet blev Leveringstiden angivet til December—Januar. Ved Skrivelse af 29. November 1939 accepterede Interessentskabet Tilbudet paa Betingelse af, at Leveringsterminen (December—Januar) overholdtes og blev forstaaet saaledes, at det halve af Ordren blev leveret paa Beredskabslageret inden Udgangen af December 1939; den 1. December 1939 sendte Sagsøgte Interessentskabet Ordrebekræftelse, og s. D. afgav Sagsøgte Ordre om nøjagtig det samme Parti til dets engelske Forbindelse, Firmaet J. H. Greenhow & Co., der ved Skrivelse af 6. December 1939 bekræftede Ordren, idet det angav Leveringstiden til »Marts—April—Maj, tidligere hvis muligt«; denne Skrivelse modtog Sagsøgte den 22. December 1939. Sagsøgte leverede ikke noget i December og Januar og heller ikke senere. Da det af Sagsøgte Anmeldelse til Det erhvervsøkonomiske Raad om Lager af Forbindsstoffer og andre Sygeplejeartikler pr. 15. Maj 1940 fremgik, at Sagsøgte havde en saadan Lagerbeholdning af Gaze, at det var i Stand til i det væsentlige

at levere de til Beredskabslageret solgte Kvantiteter, opfordrede Medicinal-Nævnet ved Skrivelse af 13. Juni 1940 Sagsøgte til omgaaende at levere det bestilte Kvantum Gaze i det Omfang, hvori Ordren kunde effektueres af de foreliggende Beholdninger, men Sagsøgte bestred, at Selskabet havde Pligt til at opfylde Ordren af Varer fra eget Lager. Sagsøgte har dog senere leveret 8000 Ruller, der er de eneste Varer, Selskabet har modtaget fra England til Opfyldelse af Ordrebekræftelsen af 6. December 1939.

Da Sagsøgeren, Indenrigsministeriet paa Statskassens Vegne, anser Sagsøgte, A/S Arbo-Bähr & Co., pligtig til fuldtud at opfylde sit akcepterede Tilbud af 28. November 1939, har Sagsøgeren under nærværende under Tiltræden af handelskyndige Dommere behandlede Sag nedlagt Paastand paa

1) at Sagsøgte kendes pligtig — mod Betaling af de udfor hver Varepost anførte Beløb — at levere til Statens Beredskabslager
p r i n c i p a l t :

10000 Rll. Gaze, 32-tr., 3 1/2 m × 120 cm	158 Kr. pr. 100 Rll.	15.800 Kr.
12000 Rll. Gaze, 32-tr., 5 m × 120 cm	226 Kr. pr. 100 Rll. . .	27.120 —
10000 Rll. Gaze, 32-tr., 7 m × 120 cm	315 Kr. pr. 100 Rll. . .	31.500 —
20000 Rll. Gaze, 28-tr., 2 1/2 m × 120 cm	102 Kr. pr. 100 Rll.	20.400 —
3000 Rll. Gaze, 28-tr., 3 1/2 m × 120 cm	142 Kr. pr. 100 Rll.	4.260 —
5000 Rll. Gaze, 28-tr., 5 m × 120 cm	203 Kr. pr. 100 Rll.	10.150 —
6000 Rll. Gaze, 28-tr., 7 m × 120 cm	283 Kr. pr. 100 Rll.	16.980 —
Udregnet efter Kurs 22,40.		

s u b s i d i æ r t :

4808 Rll. Gaze, 32-tr., 3 1/2 m × 120 cm	158 Kr. pr. 100 Rll.	7.596,64 Kr.
12000 Rll. Gaze, 32-tr., 5 m × 120 cm	226 Kr. pr. 100 Rll. . .	27.120,00 —
8036 Rll. Gaze, 32-tr., 7 m × 120 cm	315 Kr. pr. 100 Rll. . .	25.313,40 —
15929 Rll. Gaze, 28-tr., 2 1/2 m × 120 cm	102 Kr. pr. 100 Rll.	16.247,58 —
3000 Rll. Gaze, 28-tr., 3 1/2 m × 120 cm	142 Kr. pr. 100 Rll.	4.260,00 —
5000 Rll. Gaze, 28-tr., 5 m × 120 cm	203 Kr. pr. 100 Rll. . .	10.150,00 —
6000 Rll. Gaze, 28-tr., 7 m × 120 cm	283 Kr. pr. 100 Rll. . .	16.980,00 —
Udregnet efter Kurs 22,40.		

2) at Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Sagsøgte, i det Omfang Levering af fornævnte Partier Gaze ikke maatte finde Sted, er pligtig at tilsvare Statskassen Erstatning.

p r i n c i p a l t m e d

Kr. 89,15 pr. 100 Ruller af Størrelse	2 1/2 m × 120 cm
— 129,40 - — — - —	3 1/2 - × — -
— 176,20 - — — - —	5 - × — -
— 274,08 - — — - —	7 - × — -

eller (subsidiært) efter Rettens Skøn.

Den subsidiære Paastand er beregnet efter forholdsmæssig Fordeling af Sagsøgtes Lager den 13. Juni 1940 paa henholdsvis Beredskabsordren og Ordre fra Sagsøgtes almindelige Kunder.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, subsidiært mod Betaling af et Beløb under 12.900 Kr.

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand anført, at den indgaaede Aftale om Levering maa anses for et almindeligt Handelskøb, saaledes

at Sagsøgte er pligtig at levere og i Tilfælde af Ikke-Opfyldelse maa yde Erstatning herfor, at Sagsøgte, der allerede ved Tilbudets Afgivelse laa med betydelige Kvanta Gaze, og som ikke i sit Tilbud har taget Forbehold af nogen Art, har været pligtig at levere af sin Lagerbeholdning og af Varer, der hjemkom til Opfyldelse af andre Ordre, samt at Sagsøgtes Leveringspligt ikke kan være afhængig af, hvorvidt de i Ordrebekræftelsen af 6. December 1939 omhandlede Varer ankom til Landet, idet dette Parti, der havde en senere Leveringstid end de Varer, Sagsøgte skulde levere til Beredskabslageret, ikke kan antages at være købt til Opfyldelse af Ordren fra Interessentskabet, men til Supplering af de Varer, som Sagsøgte af eget Lager og hjemkommende Varer maatte afgive til Beredskabslageret. At Sagsøgte har haft den Opfattelse, at han var pligtig at levere, fremgaar af, at Sagsøgte, da han fra Interessentskabets Side blev rykket i Januar—Februar 1940, holdt det hen med Udtalelser om, at en Trediedel var undervejs, og at Varerne var forsinket paa Grund af Isvanskeligheder. Interessentskabet har i Tillid til, at Sagsøgte opfyldte sin Leveringspligt, undladt at forsøge at købe Varer andetsteds. Sagsøgte har efter Ordrens Afgivelse faaet ialt 76000 Ruller Gaze hjem fra Udlandet og derior heraf været i Stand til at opfylde fuldtud eller i alt Fald delvis, saafremt der ogsaa skulde tages Hensyn til andre Aftagere.

Sagsøgte har til Støtte for sin Frifindelsespaastand gjort gældende, at det i nærværende Tilfælde ikke drejer sig om en Handel i almindelig Forstand, men at det, der er sket, blot er det, at Sagsøgte ligesom andre Importører i Branchen har stillet sin Handelsorganisation til Raadighed for Statens Beredskabskøb for herved at fremskaffe en større Beholdning af vigtige Varer, end de private Købmænd var i Stand til at indkøbe for egen Regning. Sagsøgte blev ved Skrivelser af 18. Oktober 1939 af Interessentskabet bedt om at forsøge at fremskaffe eventuelle Lagerpartier fra Udlandet og tilbyde Interessentskabet disse, og det gjorde Sagsøgte ved sit Tilbud af 28. November 1939 og ved, da dette blev akcepteret, straks at afgive Ordre paa Partiet til sin engelske Forbindelse, fra hvem han allerede i Forvejen havde sikret sig et Tilbud. Det har aldrig været Meningen, at hans Tilbud skulde opfyldes af eget Lager eller af Varer, der allerede var bestilt til eget Lager; hvis dette var Tilfældet, vilde der — i Strid med Bestemmelsen i Overenskomstens § 11 — ikke ske den ringeste Forøgelse af Landets Beholdning, og Sagsøgte vilde udsætte sig for at komme til at mangle Varer, der var indkøbt til hans egen Virksomhed; det maatte staa Interessentskabet klart, at Forudsætningen for Leveringen var, at de til Opfyldelse heraf bestilte Varer kom hjem fra Udlandet. Sagsøgte var vel klar over, at Interessentskabet var berettiget til at afvise de bestilte Varer, hvis de ikke blev leverede indenfor den aftalte Leveringsfrist; dette kunde bevirke, at Sagsøgte selv maatte overtage Varerne, men dette var ogsaa den eneste Risiko, Sagsøgte kunde løbe ved Handlen. At det har været Interessentskabets Opfattelse, at det drejede sig om Handel af særlig Karakter, fremgaar ogsaa af, at det i August 1939 sluttede Aftale med et andet Firma om betydelige Leverancer til Beredskabslager, men uden at stille noget Krav om hel eller delvis Opfyldelse

ved Levering fra eget Lager eller af beordrede Varer annullerede Aftalen, fordi Firmaet paa Grund af Krigen Indtræden ikke kunde faa Bekræftelse paa sine Ordre til udenlandske Firmaer, ligesom der heller ikke i andre Tilfælde end i det her foreliggende er stillet Krav om Levering af Varer fra eget Lager. Sagsøgte har gjort, hvad han kunde for at faa de bestilte Varer frem, men Krigen og Isforholdene i de første Maaneder af 1940 har vanskeliggjort Levering, og da Begivenhederne den 9. April 1940 indtraf, blev yderligere Leverance fra England umulig. Sagsøgte har ikke modtaget Varer af den bestilte Art fra England siden April 1940. At det ikke har været Interessentskabets Tanke, at der skulde leveres af eget Lager, fremgaar ogsaa af, at det, da Halvdelen ikke blev leveret inden 1. Januar 1940 og heller ikke inden den 1. Februar 1940, ikke — ej heller da den 9. April 1940 indtraf — fremsatte Krav om Levering, uagtet det af Sagsøgtes Anmeldelse pr. 15. December 1939 om sin Lagerbeholdning fremgik, at Sagsøgte havde et betydeligt Lager; det var først, da man af Anmeldelsen pr. 15. Maj 1940 fik den fejlagtige Opfattelse, at hele Partiet var kommet hjem, at der rejstes Krav om Levering; yderligere har Interessentskabet ved Skrivelse af 18. Marts 1940 udbedt sig forskellige Oplysninger angaaende endnu ikke effektuerede Ordre til det for eventuelt gennem Ministeriet at søge at fremskynde de manglende Leverancer. Interessentskabet vilde, ifald Sagsøgte var pligtig at levere fra sit eget Lager eller ved Hjælp af Varer fra andre Ordre, ikke have nogen særlig Interesse i at yde Bistand til at fremskynde de Ordre til udenlandske Leverandører, der var afgivet til Opfyldelse af Ordre fra Interessentskabet, idet de paagældende Leverancer eventuelt alene vilde komme Importørerne selv tilgode. Af den omhandlede Ordre er der kun kommet 8000 Ruller hjem; hvad der iøvrigt er modtaget siden den 29. November 1939 er til Opfyldelse af ældre Ordre.

Saaframt det drejede sig om et almindeligt Handelskøb, maatte Sagsøgeren straks efter Leveringstidens Udløb have erklæret sig om, hvorvidt man vilde fastholde Krav om Levering, eller have gjort Skridt til at konstatere, hvilket Tab der var lidt, hvilket ikke er sket, medens der til Grund for Erstatningens Beregning er lagt Prisen paa en meget dyrere Varer paa et Tidspunkt, der ligger over et halvt Aar efter Leveringstidens Udløb. Sagsøgte har paa Grundlag af et Tilbud af 7. Marts 1940 udregnet Differencen mellem Priserne i hans Tilbud af 28. November 1939 og de den 7. Marts 1940 gældende Priser til 12.900 Kr., hvilket er det højeste Beløb, der kan blive Spørgsmaal om at erstatte, og dette Beløb maa i Overensstemmelse med Sagsøgerens subsidiære Paastand nedsættes med 15 pCt.

Der er under Sagen afgivet Vidneforklaringer af Direktøren for det sagsøgte Selskab, Knud Momme, Overlæge Guildal, Grosserer Thygesen Poulsen, Sekretær Bent Fischer, Direktør Louis Bahnsen, Prokurist i det sagsøgte Selskab Frk. Ella Ørn.

Direktør Momme har forklaret, at der aldrig i Forbindelse med Afgivelse af Tilbud til Interessentskabet har været Tale om Levering fra eget Lager. Han angav i sit Tilbud Leveringstiden til December—Januar, selv om han ikke havde Sikkerhed for at kunne faa Gaze i

Ruller til den Tid, idet han haabede paa Grund af sin personlige Tilknnytning til det engelske Firma, der skulde levere, og som i et Tilbud af 23. Oktober 1939 havde tilbudt Gaze i Stykker leveret i December—Januar, at faa Varerne tidsnok frem, men iøvrigt regnede han med, at Konsekvensen af Ikke-Levering indenfor den tilbudte Tid alene kunde blive, at Ordren blev annulleret, saa han selv maatte beholde Varerne. I de første Maaneder af 1940 havde han flere Samtaler med Medicinal-Nævnet og Interessentskabets Ledere angaaende Leverancen, men han har aldrig faaet den Tanke, at der kunde blive Spørgsmaal om Levering fra eget Lager. Et Krav herom blev først fremsat i Juni 1940. Sagsøgte har flere Gange rykket det engelske Firmas herværende Repræsentant. Han kan ikke erindre, om han har besvaret Forespørgsler angaaende de paagældende Varer med, at de var paa Vej eller sad fast i Isen.

Grosserer Thygesen Poulsen, der paa det paagældende Tidspunkt var Leder af Interessentskabet, har forklaret, at han med Hensyn til Sagsøgtes Tilbud havde den Opfattelse, at det drejede sig om et Parti i England, der laa rede til Afsendelse. Han havde i Januar 1940 en Samtale med Direktør Momme angaaende Leverancen, og det blev oplyst, at en Trediedel var afsendt, ligesom der blev talt om Isvanskeligheder. Man regnede ikke med, at Sagsøgte skulde levere af sit Lager paa Tilbudets Tid, men af de Varer, han fik hjem senere. Sekretær Bent Fischer har forklaret, at Direktør Momme i Januar—Februar 1940 overfor ham har udtalt, at en Trediedel var afsendt og laa i Isen. Af Sagsøgtes Anmeldelse pr. 15. Maj 1940 fik man den Opfattelse, at det bestilte Parti var kommet hjem, og derfor fremsatte man Krav om Levering. I Januar—Februar 1940 er der ikke fremsat Krav om Levering fra Sagsøgtes Lager, som man var bekendt med gennem Anmeldelse pr. 15. December 1939.

Direktør Louis Bahnsen, der er Medlem af Interessentskabets Ledelse, har forklaret, at det aldrig er sket, at der er krævet Levering til Beredskabslageret af eget Lager, og noget saadant havde man heller ikke tænkt sig. Man regnede med, at Medlemmerne af Interessentskabet selv købte saa meget som muligt, og derudover bistod Staten med at fremskaffe et Beredskabslager. Ved Opfordringen til Afgivelse af Tilbud, var der afgjort alene tænkt paa udenlandske Partier. Det var ikke Tanken, at de tilbydende Firmaer skulde løbe nogen Risiko, hvis de ikke var i Stand til at faa de tilbudte Partier rettidigt frem, udover at Handlen i saa Fald bortfaldt.

Prokurist Frk. Ella Ørn har forklaret, at Sagsøgte efter Opfordringen den 18. Oktober 1939 fra det engelske Firma fik et Tilbud paa Gaze til Levering i Stykker i December—Januar og i Ruller i Marts—April med Priser loco Manchester. Paa Grundlag heraf afgav Sagsøgte et Tilbud til Interessentskabet med Priser loco Manchester, men dette blev afvist, da man ønskede Priser for Varer leveret her i Landet. Den 28. November 1939 blev Vidnet ringet op af Grosserer Thygesen Poulsen, der oplyste, at der skulde være Møde s. D., hvorfor Sagsøgte, hvis det ønskede at afgive Tilbud, maatte komme med et saadant med det samme. Paa Grundlag af det tidligere Tilbud fra det engelske Firma udregnede man et nyt Tilbud, hvori man angav Leveringstid De-

cember—Januar, idet man forstod, at dette ønskedes, og idet man dels regnede med, at det skulde lykkes at faa det engelske Firma til at levere ogsaa i Ruller tidligere end Marts—April, dels gik ud fra, at en for sen Levering alene kunde medføre, at Ordren blev annulleret.

Efter alt hvad der er oplyst om Etableringen af det i Sagen omhandlede Beredskabslager, maa der gives Sagsøgte Medhold i, at de med Interessentskabet afsluttede Kontrakter om Fremskaffelse af Varer til dette Beredskabslager ikke uden videre kunde betragtes som Varekøb i almindelig Forstand med de til saadant Køb sædvanligvis knyttede Retsvirkninger. Det maa saaledes i nærværende Tilfælde have staaet Interessentskabet klart, at Sagsøgtes Tilbud angik Varer, der skulde komme hjem fra Udlandet og ikke var beregnet til Sagsøgtes egen Virksomhed, og da Sagsøgte omgaaende paa Grundlag af et Tilbud fra det engelske Firma har afgivet Ordre paa nøjagtigt det samme Parti, som Aktieselskabet havde tilbudt Interessentskabet, kan Sagsøgte alene anses pligtig at levere de Varer, der er hjemkommet i Henhold til den paagældende Ordre, og da det er ubestridt, at der til Opfyldelse af denne ikke er hjemkommet mere end 8000 Ruller, der er leveret til Interessentskabet, findes der ikke at paahvile Sagsøgte Pligt til yderligere Leverancer, hvorfor han vil være at frifinde.

Sagsøgeren vil have at betale Sagsøgte Sagens Omkostninger med 1000 Kr.

To af Dommerne afgav følgende dissenterende

V o t u m:

I denne Sag er de efter vor Opfattelse afgørende Momenter følgende:

Interessentskabet opfordrede Sagsøgte og andre Firmaer i Brev af 18. Oktober 1939 til at »forsøge at fremskaffe eventuelle Lagerpartier« samt meddelte, at »Tilbud med kortfristede Leveringstider vil ogsaa komme i Betragtning«; herpaa afgav Sagsøgte efter ny Opfordring fra Interessentskabet sit Tilbud af 28. November 1939 med Leveringstermin December 1939, Januar 1940 uden Forbehold af nogen Art. Sagsøgte maa have haft til Hensigt at opfylde denne Levering paa 74000 Ruller ved Hjælp af sin Lagerbeholdning (pr. 5. December 1939 — 47100) og de allerede tidligere afgivne Bestillinger (138500), altsaa af den Mængde paa ialt 185600 som maatte beregnes til Disposition i Løbet af forholdsvis kort Tid. At Ordren til England primo December er afgivet paa nøjagtigt det af Interessentskabet bestilte Kvantum betyder kun, at Sagsøgte supplerede sit Lager med det solgte Kvantum. Af Prokurist Frk. Ørns Forklaring og det i Retten fremlagte Brev fremgaar det, at allerede den 18. Oktober 1939 var Leveringstiden for Ruller Marts/April 1940, det vilde derfor være for optimistisk af Sagsøgte omtrent halvanden Maaned senere at regne med, at Levering skulde kunne ske December 1939—Januar 1940, selv om Leverandøren i Almindelighed var velvillig indstillet overfor Sagsøgte. Af Grosserer Thygesen Poulsens og Sekretær Fischers Vidneforklaringer fremgaar det, at Sagsøgte i

Januar—Februar 1940 har udtalt, at en Trediedel af Partiet var afgaaet, men laa i Isen, og dette kan kun bekræfte, at det var Sagsøgte Hensigt at opfylde Interessentskabets Ordre med sine tidligere end 28. November 1939 til England afgivne Ordrebestillinger; idet Faktura over den første Partlevering, af det den 6. December 1939 beordrede Kvantum, først indgik til Sagsøgte 13. Marts 1940.

Saaframt det havde været Sagsøgte Hensigt ikke at levere Interessentskabet Gaze før Ordre af 29. November/6. December blev effektueret, vilde Sagsøgte selvfølgelig ogsaa have underrettet Interessentskabet om — den den 22. December 1939 modtagne Meddelelse — at det engelske Firma opgav Leveringstiden til Marts/April/Maj. Da Sagsøgte efter 29. November 1939 har modtaget nye Tilførsler paa ialt 76500 Ruller og ikke har godtgjort at have foretaget andre Forudsalg til Levering efter Ankomst, mener vi, Sagsøgte er pligtig til at levere Interessentskabet de resterende 66000 Ruller. Da disse ikke længere er til Disposition, bør der ydes Erstatning, men i Betragtning af, at det Materiale, som Sagsøgeren har fremskaffet til Belysning af Prisstigningen paa Gaze, næppe kan siges at være fyldestgørende, voterer vi for, at de af Sagsøgte fremlagte Priser pr. 7. Marts 1940 lægges til Grund, og at Erstatningen fastsættes til 12.900 Kr.

Fredag den 5. December.

Nr. 249/1940. Rederiaktiebolaget **Galeon** (Torsten Hillerström)
(Gelting)

mod

De forenede Kulimportører, Handelsselskab A/S
(Landsretssagfører Hasle).

(Betaling af Overliggedagspenge og »Dødfragt«).

Vestre Landsrets Dom af 29. Oktober 1940 (IV Afd.): Det forommeldte Føgedforbud imod, at den hos Mægler Chr. Rørholm, Hobro, beroende Bankbog med A/S Banken for Hobro og Omegn, Nr. 51566, lydende paa Navnet S/S »Galeon« og med indestaaende 5190 Kr. 24 Øre udbetales til Kaptajnen paa nævnte Skib, bør ved Magt at stande. Sagsøgerne, De forenede Kulimportører, Handelsselskab A/S, bør være berettigede til at erholde det ovennævnte, paa Bankbogen indestaaende Beløb udbetalt med paaløbne Renter. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte, Rederi-A/B Galeon (Torsten Hillerström), til Sagsøgerne 600 Kr. Dommen i det hele at efterkommes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.
I Certepartiets Post 6 hedder det:

»Men hvis Skibet forhindres i at komme ind i en Havn eller en Dokhavn, eller i at ankomme paa eller udfør Lasteplads, grundet paa Ophobning af Skibe eller Godsmængder paa Ranger-sporene, som ikke skyldes Striker eller andre Aarsager, som er undtagne ifølge Klausul 9, skal Skibet anses som værende paa Lasteplads ved første Højvande efter dets Ankomst i eller udfør Havnen eller saa nær denne, som det kan komme — — —«

I Post 9 B er den i Sagen omhandlede Bestemmelse i den originale engelske Tekst saalydende:

»obstructions on railways or in harbours (not including congestion of shipping or shore traffic) or by reason of frosts, floods, fogs, storms and any unavoidable accident and hindrances beyond their control.«

I en Skrivelse af 23. Oktober 1941 fra Stettiner Hafengesellschaft m. b. H. til Hermann Gehrke Nachfolger hedder det — i dansk Oversættelse — angaaende S/S »Galeon«: »— — — ved Ankomsten af dette Skib var de Lastesteder, som kommer i Beragtning ved Indladningen af Brændsel, i vor Frihavn fuldkommen optaget med lossende og lastende Fortøjer. Man maatte derfor vente med Tillastningen af S/S »Galeon« indtil den 18. Oktober. Paa denne Dag kunde vi anvise Skibet den fornødne Kajplads, og Kl. 6 blev der begyndt med Indladningen.

Den 26. Oktober 1939 Kl. 19 var Overgivelsen af den 1600 Tons omfattende Ladning tilendebragt.

Den paa denne Tid stærke Overbelastning af Havnen med Fartøjer, der laster eller losser, er overvejende at henføre til den af Banemyndighederne officielt beordrede Spærring af Togtilførslerne — — —«

Ni Dommere bemærker følgende:

Ved den ovenfor gengivne Skrivelse af 23. Oktober 1941 og Sagens øvrige Oplysninger maa det anses tilstrækkelig sandsynliggjort, at Forsinkelsen af Lastningens Paabegyndelse til den 18. Oktober skyldtes Ophobning af Skibe i Stettin Frihavn som Følge af den af Myndighederne dekretede Standsning og Kontingentering af Jernbanetrafikken i Tiden fra den 2. til den 11. Oktober. Idet Certepartiets Post 9 B, sammenholdt med Post 6, findes at maatte forstaas saaledes, at Indstævnte er ansvarsfri for en saadan Forsinkelse, vil det ikke kunne paalægges Indstævnte i denne Anledning at betale nogen Overliggetidsgodtgørelse.

Hvad den øvrige Forsinkelse angaar, kan Afsendelsen fra Minen, der foregik den 11., 12. og 13. Oktober, i hvert Fald under de foreliggende ekstraordinære Forhold ikke anses for at være sket i tilstrækkelig god Tid, og Indstævnte findes ikke ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger at have ført fornødent Bevis for, at Varen ikke ved en mere betids Afsendelse kunde være kommet rettidigt frem til Stettin Frihavn, uanset den anordnede Standsning og Kontingentering af Jernbanetrafikken. Her-

efter findes Indstævnte at være pligtig at betale Godtgørelse for den ved denne Forsinkelse forvoldte Overliggetid og Dødfragt.

Den Godtgørelse for Overliggetid, der efter det anførte vil tilkomme Appellanten, er af Indstævnte opgjort til 2916 Kr. 67 Øre, og mod denne Udregning er der ikke af Appellanten rejst Indvending, hvorfor den findes at maatte lægges til Grund ved Sagens Afgørelse.

Idet der herefter tilkommer Appellanten 3031 Kr. 91 Øre, vil Forbudet være at stadfæste for et Beløb af 2158 Kr. 33 Øre.

I Sagsomkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde godtgøre Appellanten 600 Kr.

Tre Dommere, der er enige med Flertallet i Fortolkningen af Certepartiets Poster 6 og 9, finder det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at Udskydelsen af Indladningens Begyndelse udelukkende skyldes et Forhold, nemlig Jernbanespærringen, for hvilket de Indstævnte ikke bærer Ansvar. Paa den anden Side finder de, at den forsinkede Indladning maa antages delvis at hidrøre fra nævnte Forhold. Da disse Dommere ikke anser det for muligt paa det foreliggende Grundlag nøjagtigt at beregne den Del af Tidstabet, som herefter kan kræves erstattet, stemmer de for at tilkende Appellanten et skønsmæssigt fastsat Beløb paa 2500 Kr., hvori er indbefattet det som Dødfragt indsøgte Beløb.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Det nedlagte Fogedforbud stadfæstes for et Beløb af 2158 Kr. 33 Øre, saaledes at Indstævnte, De forenede Kulimportører, Handelselskab A/S, er berettiget til at faa dette Beløb udbetalt, men ophæves iøvrigt.

I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten, Rederiaktiebolaget Galeon (Torsten Hillerström) 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 23. September 1939 oprettedes der i Frederikssund gennem Mægler et paa Engelsk affattet Certeparti, som i dansk Oversættelse er saalydende:

»Baltcon — — —

Nærværende Certeparti er D. D. oprettet mellem A/B Hillerström & Co. Malmø, som Agent for Rederiet for s. s. »Galeon« paa — — — Netto Registertons og ca. 1600 Tons Dødvægt, eksklusive Bunkerkul, hvilket Skib nu ligger i — — — og forrentes lasteklar den 12. Oktober 1939, og De forenede Kulimportører Handelselskab A/S, København, som Befragtere. Skibet, der er hægt, tæt og sødygtigt samt fuldstændigt

udrustet til Rejsen, skal hurtigst muligt afgaa til Stettin og der paa sædvanlig Maade indtage en fuld Ladning bestaaende af nøjagtig 1600 Metertons Kul efter nærmere Specifikation. Efter Lastning skal Skibet hurtigst muligt afgaa til Hobro.

2. (A). Fragt betales med danske Kr. 18,00 skriver Atten danske Kroner pr. ton.

5. A. Ladningen indlastes paa 84 løbende Timer.

Lastning paabegyndes ikke før Kl. 6 Morgen den 12. Oktober 1939, men Rederiet skal give 10 fulde Dages skriftligt Varsel om endelig Lastedag (begyndende Kl. 6).

9. (A). Hvis Skibet tilbageholdes udover Lastetiden, skal Befragteren betale Liggedagspenge à danske Kr. 700,00 pr. Dag eller pro rata pr. løbende Time.

(B). Parterne fritager gensidig hinanden for enhver Forpligtelse (undtagen i Henhold til Strejkereglerne), som maatte opstaa paa Grund af borgerlige Uroligheder, Strejke, Lockout eller Tvistigheder mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, Uheld eller Ulykkestilfælde i Miner eller med Maskineri, Spærring af Jernbaner eller Havne (dog ikke Standninger, der skyldes Sammenhobning af Skibe i Havne eller Trafik i Land) eller paa Grund af Frost, Oversvømmelse, Taage, Storm eller anden force majeure, som maatte forhindre eller forsinke Arbejde med, Transport eller Afskibning af den Ladning, for hvilken Skibet er befragtet, og som maatte opstaa paa nærværende Certepartis Dato eller senere. — — —

Den 3. Oktober telegraferede Skibets Rederi, de Sagsøgte, Rederi A/B Galeon (Torsten Hillerström), Malmø, til Speditionsfirmaet Hermann Gehrke Nachfolger i Stettin:

»Galeon c/p. 23. Septbr. ladeberegnet dreizehnten Oktober verlangte 1600 meterton ladung«, og Speditionsfirmaet lod denne Besked gaa videre til Firmaet Berve Kraske & Co. i Berlin, som skulde levere de i Certepartiet ommeldte Kul.

Dette Firma telegraferede den 4. Oktober til Sagsøgerne, De forenede Kulimportører, Handels-Selskab A/S, København, der — som det fremgaar af Certepartiet — var Befragterne, saaledes:

»Zufahrt Oberschlesien nach Stettin behoerdlich bis zehnten gesperrt betrifft Galeon«.

og samme Dag meddelte Sagsøgerne i en Skrivelse den i Certepartiet nævnte Agent for de Sagsøgte, at de havde modtaget et Telegram af det anførte Indhold, og anmodede om, at det maatte blive meddelt de Sagsøgte, at Sagsøgerne ikke kunde være ansvarlige for eventuel Overskridelse af Certepartiets Lastetid. Den 5. s. Md. sendte Firmaet Berve Kraske & Co. til sin Filial i Gleiwitz i Schlesien, hvorfra Kullene skulde leveres, en Bestillingsseddel, som i Oversættelse lyder saaledes:

»Afsendelsesordre til Stettin.

Modtager: H. Gehrke, Nachf. Wilh. Jordan K. G., Stettin

Station: Stettin Frihavn.

Skib: Damper »Galeon« — Skib Nr. 587

Modtagerland: D a n m a r k

Afsendelsesdage: 11. Oktober Em. 600 t.
 12. Oktober Fm. 600 t.
 12. — Em. 400 t.

1600 t.

Kvantum:

& :

Sortiment: I-Nøddekul (i Nødsfald noget Stykkul)

Grube: hvilken som helst.

— — —

franko: Stettin

Paategninger paa Fragtbrev: »Til Udførsel ad Søvejen til Danmark med D.-Galeon — Skib 587.

— — —«

Den 10. s. Md. telegraferede de Sagsøgte til det nævnte Speditionsfirma, at S/S »Galeon« samme Dag afsejlede fra Norrkøping, og den 12. s. Md. Kl. 8 ankom Skibet til Stettin og fortøjede paa den anviste Plads. Den 11. Oktober var de første Vogne med Kul bestemt til Indladning i S/S »Galeon« afsendt fra Kulminen ved Gleiwitz, og i Tiden til og med den 13. s. Md. afsendtes der ialt 84 Jernbanevogne med ialt 1600 Tons Kul. I Oktober Maaned og i de følgende Maaneder i 1939 var der af de tyske Myndigheder anordnet forskellige Indskrænkninger i Transporten af Kulforsendelser med Omladning til Skib fra Distriktet Oppeln — hvor Gleiwitz Minen er beliggende — til Stettin bestaaende enten i fuldstændig Standsning af Transporten, hvilket var Tilfældet i Dagene fra 2.—7. og 17.—23. Oktober, eller i »Kontingentering«, saaledes at Transporterne kun delvis gennemførtes, hvilket skete i Dagene fra 7.—11. Oktober og 24. Oktober til hen i December, endelig var der i Dagene 6.—15. Oktober spærret for Modtagelse af Jernbanevogne til Stettin Frihavn. Dette bevirkede, at adskillige af de til »Galeon« bestemte Jernbanevogne var betydelig længere Tid undervejs end sædvanligt ved Transporter paa den paagældende Rute. Indladningen i S/S »Galeon« paabegyndtes den 18. Oktober, og om Indladningen skete der følgende Tilførsel til Skibsdagbogen:

»17. Oktober. Från Kl. 7,30—8,30 förhalat med lots ombord och hjälp av bugserbåt till anvisad plats i frihamnen, och förtöjet där längsiden av en annan ångare — — —

18. Oktober. Började lasta Kl. 8 fm. med 2 kranar efter kl. 3 em. 3 kranar. 600 tons indlastade. Protest-Notits om Demurrage inlämnad Kl. 12 md. — — —

19. Oktober. Ingan lastning under dagen. — — —

20. Oktober. Lastat från Kl. 6,00 fm. till Kl. 9,00 em. med 2 kranar 460 tons Bunkere 50 tons mellan Kl. 2—5 em. — — —

21. Oktober. Kl. 6,00 fm. var 195 tons kul stående på kajen i järnvägsvagnar vid »Galeons« Kajplats med påskrift »Galeon« direkte på vagnar rumene å adresslapparna. Under dagens lopp växlades dessa vagnar bort och kl. 2 em. då lastningen skulle börja återstod endast 3 vagnar med 20 tons vardera. Lastar mellan Kl. 2,30—5,00 em. 60 tons. — — —

Søndag den 22. Oktober — — —

23. Oktober. Ingan lastning. — — —

24. Oktober. Fra kl. 6 till 7 fm. förhalat. Lastat fr. kl. 7 fm. till Kl 6 em. 150 tons — — —

25. Oktober. Lastat 40 tons mellan 8—11,30 fm.

26. Oktober. Lastat fr. kl. 6 fm. till kl. 7 em. då lasten var indtagen omkring 1593 m. ton ångkul.«

Samme Dag Kl. 7,20 Eftm. afsejlede Skibet fra Stettin og ankom til Hobro den 27. s. Md. Som det af Skibsdagbogen fremgaar, blev det allerede den 18. Oktober fra Skibets Side anmeldt, at der vilde blive stillet Krav om Godtgørelse for Overliggedage, og den 25. s. Md. opfordrede de Sagsøgte telegrafisk Sagsøgerne til at stille Garanti for saadan Godtgørelse, hvilket Sagsøgerne nægtede. Efter Ankomsten til Hobro nægtede Skibets Kaptajn at paabegynde Udlosningen, medmindre der deponeredes et Beløb af 5075 Kr. i Overliggedagsgodtgørelse — beregnet i Henhold til Certepartiet efter 700 Kr. pr. Dag for Dagene 19.—20. Oktober, ialt 7 Dage og 6 Timer — samt et Beløb af 115 Kr. 24 Øre nemlig »Dødfragt« for 7 Tons Kul, idet der — som det af Tilførslen til Skibsdagbogen fremgaar — var blevet indladet 1593 Tons Kul, ikke som i Certepartiet stipuleret 1600 Tons. De to nævnte Beløb tilsammen 5190 Kr. 24 Øre — indsattes derefter af Sagsøgerne paa Bankbog Nr. 51.566 — lydende paa Navnet S/S »Galeon« — med A/S Banken for Hobro og Omegn, hvilken Bog overleveredes Mægler Chr. Rørholm, Hobro, paa de Sagsøgtes Vegne. Efter Begæring af Sagsøgerne blev der den 1. November 1939 af Fogedretten for Hobro Købstad nedlagt Forbud mod, at det paa den ovennævnte Bankbog indestaaende Beløb af ialt 5190 Kr. 24 Øre udbetaltes Kaptajnen for S/S »Galeon« eller nogen paa Skibets Vegne. Idet Sagsøgerne har anbragt, a t Forsinkelsen med Indladningen i Stettin skyldes den ovennævnte, af den tyske Baneledelse anordnede Standsning og »Kontingentering« af Banevognene fra Distrikt Oppeln til Stettin, hvilket Forhold de har været uden Indflydelse paa, a t Bestemmelsen i Certepartiets Post 9 (B) om Fritagelse for enhver Forpligtelse, som hidrører blandt andet fra »Spærring af Jernbaner«, maa omfatte den ved det ovennævnte Forhold bevirkede Forsinkelse af Banevognenes Fremkomst til Stettin, og a t de følgelig ikke kan være pligtige at betale hverken den forlangte Overliggedagsgodtgørelse eller den forlangte »Dødfragt«, har de under nærværende Sag overfor de Sagsøgte paastaet det ovennævnte Fogedforbud stadfæstet som lovlig gjort og forfulgt og sig kendt berettiget til at erholde det paa Bankbogen indestaaende Beløb — 5190 Kr. 24 Øre — med paaløbne Renter udbetalt. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale, saaledes at det nedlagte Forbud ophæves.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har de Sagsøgte anført, at den citerede Bestemmelse i Certepartiets Post 9 (B) er en Undtagelsesbestemmelse, som Sagsøgerne som Befragtere kun kan paaberaabe sig, naar de der omtalte Hindringer ligger udenfor deres Kontrol, hvilket det maa paahvile Sagsøgerne at godtgøre. Noget Bevis for, at en saadan Hindring er indtruffet, har Sagsøgerne ikke ført, men det maa tværtimod antages, at der trods Banespærringen intet havde været til

Hinder for, at Kullene kunde være kommet til Stettin saa betids, at Indladningen kunde være endt rettidig, hvis Afskiberne, Firmaet Berve Kraske & Co., for hvis Fejl Sagsøgerne maa hæfte, havde beordret, at Kullene skulde afsendes fra Minen tidligere end angivet i Afsendelsesordren, hvor 11. og 12. Oktober er nævnt som Afsendelsesdage, hvilket iøvrigt ikke overholdtes, idet en Del Vogne først afsendtes den 13. Oktober. Der burde — efter hvad de Sagsøgte videre har anbragt — have været beregnet mindst 3—4 Dage til Jernbanetransporten, og var dette sket, vilde Indladningen ikke være blevet forsinket, og de Sagsøgte har herved henvist til, at ved en Række tilsvarende Jernbanetransporter var der beregnet længere Tid end her. I hvert Fald burde under de foreliggende Forhold Afskiberne have sørget for, at der var Kul i Reserve i Stettin til Komplettering af Ladningen til S/S »Galeon«, hvis det tilstrækkelige Kvantum Kul til fuld Ladning ikke kom rettidig frem. Saadant Reservelager forefandtes ikke, men derimod blev — som det af Skibsdagbogen fremgaar — op mod 200 Tons, som var ankommet til Stettin den 21. Oktober, bestemt til Indladning i S/S »Galeon«, indladet i et andet Skib. Under disse Omstændigheder maa Sagsøgerne tilsvare baade Overliggedagsgodtgørelse og »Dødfragt« for de manglende 7 Tons.

Under Sagen er der fremlagt en Skrivelse af 19. Januar 1940 fra den tyske Rigsbaneledelse i Berlin, som bekræfter, at de foran nævnte Standsninger og Kontingenteringer af Kulforsendelserne med Jernbanen var anordnet. Der er derhos fremlagt en »Waggonliste vedrørende S/S Galeon«, som viser, at den Tid, Jernbanevognene brugte for at komme til Stettin, var meget forskellig, varierende fra 2 til 25 Dage.

De omhandlede Indskrænkninger af Banetransporten, som ikke forelaa, da Certepartiet afsluttedes, var — som det af det anførte fremgaar — anordnet af de paagældende tyske Myndigheder og var følgelig Forhold, som Sagsøgerne saavel som Afskiberne var uden Indflydelse paa. Overfor en Hindring af denne Art maa Bestemmelsen i Certepartiets Post 9 (B) om Fritagelse for Ansvar i Tilfælde af Spærring af Jernbaner finde Anvendelse, medmindre det godtgøres, at Ladningen trods Spærringen kunde være kommet rettidig frem. Det kan nu ikke ved det af de Sagsøgte anførte anses bevist, at der fra Afskibernes Side har foreligget nogen Forsømmelse med Hensyn til Fremsendelsen af Ladningen, som var undergivet de Vilkaar, der fulgte af den af Myndighederne anordnede Spærring, og det kan hertil føjes, at de Sagsøgte allerede ved Sagsøgernes forannævnte Skrivelse af 4. Oktober var blevet varslet om, at der forelaa Transportvanskeligheder, og at der efter det foreliggende maa gaas ud fra, at selv om Afsendelsen af Kullene fra Minen var paabegyndt tidligere end sket, vilde Banespærringen dog have bevirket, at Indladningen var blevet forsinket, idet de sidste Vogne, fra hvilke S/S »Galeon« indtog Last, først ankom til Stettin den 26. Oktober. Herefter og da derhos et tilsvarende Forhold gør sig gældende med Hensyn til det Kvantum Kul, der — som foran nævnt — indladedes i et andet Skib, samt da der ikke findes at have paahvilet Afskiberne Pligt til at holde Reservelager af Kul i Stettin, har Sagsøgernes Protest mod at tilsvare den af de Sagsøgte forlangte

Overliggedagsgodtgørelse og »Dødfragt« været berettiget, og deres Paastand vil derfor i det hele være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger, derunder Omkostningerne vedrørende Forbudsforretningen, vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med et Beløb af ialt 600 Kr.

Mandag den 8. December.

Nr. 147/1941. Grosserer **Sally Behrens** (Selv)
mod

Firmaet **Bloch & Behrens** ved dets ansvarlige Indehavere, Generalkonsul **Jens Olsen** og Konsul **N. P. Pedersen** (Holten Bechtolsheim).

(Spørgsmaal om Sagsøgerens Ret til at forlange det indstævnte Firmas Regnskaber for Aarene 1934—1939 omgjort).

Sø- og Handelsrettens Dom af 30. April 1941: De Sagsøgte, Firmaet Bloch & Behrens ved dets ansvarlige Indehavere Generalkonsul Jens Olsen og Konsul N. P. Pedersen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Grosserer Sally Behrens, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til de Sagsøgte med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Indstævnte ikke gentaget sin Paastand om Afvisning.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Grosserer Sally Behrens, til Indstævnte, Firmaet Bloch & Behrens ved dets ansvarlige Indehavere, Generalkonsul Jens Olsen og Konsul N. P. Pedersen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under 8. April 1914 overdrog de to af Indehaverne af det under nærværende Sag sagsøgte Handelsfirma Bloch & Behrens, nemlig Sagsøgeren Grosserer Sally Behrens, der var umyndiggjort ved Københavns Magistrats Dekret af 23. Marts s. A. og opholdt sig paa en Klinik i Norge, og Sagsøgerens Fader, Grosserer Julius Jacob Behrens, til Medindehaveren af Firmaet og Prokurist i dette, Sagsøgte Grosserer, nu Generalkonsul Jens Olsen, Firmaets Forretning, saaledes at Sagsøgte Generalkonsul Olsen blev Firmaets eneste Indehaver. I en samtidig oprettet Interessentskabskontrakt, der senere tiltraadtes af Sagsøgerens Hustru, Fru Olga Behrens, født Trier, med hvem han levede i Formuefællesskab, fastsattes det bl. a., at Sagsøgte Generalkonsul Olsen, overfor Trediemand hæftede personlig for al af Firmaet stiftet Gæld, at han, Sagsøgeren og dennes Fader indbyrdes participerede hver for 1/3 i al af Forretningen flydende Avance og Tab, at Sagsøgte Generalkonsul Olsen, forlods skulde have et Arbejdshonorar paa 5000 Kr. aarlig, at Sagsøgeren og hans Fader hver indskød 100.000 Kr. som Kommanditister, og Sagsøgte Generalkonsul Olsen indskød 25.000 Kr. kontant i Forretningen, at disse Beløb forrentedes med 5 pCt. aarlig, og at Kommanditisterne — Sagsøgeren saalænge han var umyndigerklæret, gennem sin Værge — havde Ret til selv eller ved en Befuldmægtiget, der ogsaa kunde være et Revisionsinstitut, i videste Omfang at kontrollere Forretningens Drift, hvorfor de ogsaa til enhver Tid for sig og Befuldmægtigede havde Adgang til Forretningens Bøger og alt Forretningen tilhørende.

Efter at Grosserer Julius Behrens var afgaaet ved Døden, indtraadte hans Enke, Fru Susanne Behrens, i Januar 1915 med de øvrige Deltageres Samtykke som Kommanditist i Firmaet efter de i Kontrakten af 8. April 1914 angivne Regler.

Færdig fra Trykkeriet den 7. Januar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 23

Mandag den 8. December.

Under 28. December 1915 ophævedes Kontrakten af 1914, og i Stedet oprettedes en ny Overenskomst mellem paa den ene Side Sagsøgte Generalkonsul Olsen og paa den anden Side Enkefru Susanne Behrens og Sagsøgerens Hustru, Fru Olga Behrens, i Forening med Overretts-sagfører Siesby, dels som Lavvæрге for Enkefru Susanne Behrens, dels som Væрге for Sagsøgeren. Efter denne Overenskomst udtraadte Kommanditisterne Enkefru Susanne Behrens og Sagsøgeren af Interessentskabet og fik udbetalt deres Indskud, hvorhos Sagsøgte Generalkonsul Olsen friholdt dem for ethvert Ansvar overfor Firmaets Kreditorer, for saa vidt Kommanditindskudene angik, saaledes at Sagsøgte Generalkonsul Olsen i enhver Henseende blev eneraadig over Firmaet Bloch & Behrens, derunder ogsaa med Hensyn til Firmaets Ophævelse. Som Vederlag herfor indgik Sagsøgte Generalkonsul Olsen derhos paa — saalænge han drev Firmaet Bloch & Behrens' Forretning, være sig under dette eller under andet Firma — af Forretningens aarlige Netto-udbytte, efter Fradrag af et Beløb af 10.000 Kr., som tillagdes ham forlods, at betale Enkefru Susanne Behrens for hendes Livstid 30 pCt., og Sagsøgeren for hans Livstid og efter hans Død Fru Olga Behrens for hendes Livstid 30 pCt. Forpligtelsen paahvilede Sagsøgte Generalkonsul Olsen uden Hensyn til, om han maatte optage Medinteressenter i Forretningen.

Den saaledes under 28. December 1915 oprettede Kontrakt ophævedes den 14. Maj 1919 fra 1. Januar s. A. at regne og afløstes af en Overenskomst mellem paa den ene Side Sagsøgte Generalkonsul Olsen og Medsagsøgte, Grosserer, nu Konsul N. P. Pedersen, der siden 1. Januar 1919 var optaget som ansvarlig Medindehaver af Firmaet, og paa den anden Side Enkefru Susanne Behrens og Fru Olga Behrens i Forening med Overretts-sagfører Siesby som Lavvæрге for Enkefru Susanne Behrens og som Væрге for Sagsøgeren. Ved Overenskomsten forpligtede de Sagsøgte Generalkonsul Olsen og Konsul Pedersen sig hver især og i Forening samt Firmaet Bloch & Behrens til fra den 1. Januar 1919 af Forretningens aarlige Nettoudbytte at betale Enkefru Susanne Behrens for hendes Livstid 15 pCt. og Sagsøgeren for hans Livstid samt efter hans Død Fru Olga Behrens for hendes Livstid 12 1/2 pCt. Det hedder i Dokumentet herom som følger:

»Denne Forpligtelse er nærmere at forstaa som følger:

a. Raterne betales af Forretningens virkelige Nettoudbytte, d. v. s.

af det Beløb, der fremkommer, efter at Handelsomkostninger er fratrukket Bruttoudbyttet. Medens de faste Lønninger naturligvis gaar ind under Handelsomkostninger, ligesom ogsaa Renter af i Firmaet indskudte Midler eller af Indehavernes egne i Firmaet indestaaende Midler samt som Arbejdshonorar 10.000 Kr. til mig Olsen og 5000 Kr. til mig Pedersen, maa derimod ingen Tantieme eller anden Andel i Udbyttefradraget inden Raternes Beregning. Driftsregnskabet og Status opgøres iøvrigt efter de sædvanlige Principper i Firmaet Bloch & Behrens.

b. Forpligtelsen paahviler enhver af os, ikke blot saalænge han benytter Firmaet Bloch & Behrens, men saalænge han overhovedet ligegyldigt under hvilket Navn her i Landet fortsætter Bloch & Behrens' Forretning. Retten til Andel afficerer heller ikke af, at der optages nye Interessenter i Forretningen, eller at denne overdrages til andre. Forpligtelsen paahviler nemlig Bloch & Behrens, saalænge dette Firma bestaar, uanset om baade jeg Olsen eller jeg Pedersen er udtraadt af samme. Forretningen kan overhovedet kun overdrages til andre — herunder overgaa til bestaaende eller omdannes til samtidig stiftet Aktieselskab — med det Baand, at de nævnte Andele udredes af Forretningens, henholdsvis Aktieselskabets, Udbytte.«

I Henhold til denne Overenskomst er der for Aarene 1919 til 1928 ved vedkommende Aars Udgang udbetalt Sagsøgerens og hans Hustrus Fællesbo et meget betydeligt aarligt Udbytte.

Den 13. April 1928 stiftede de to Sagsøgte, Generalkonsul Olsen og Konsul Pedersen, Sagsøgerens Hustru Fru Olga Behrens og Sagsøgerens Svigersøn, Skibsreder Vollmond ved et Møde paa Firmaet Bloch & Behrens' Kontor et Aktieselskab ved Navn A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, med det Formaal at drive Handel med Uld og lignende Varer og anden efter Bestyrelsens Skøn dermed i Forbindelse staaende Virksomhed. De Sagsøgte meddelte som eneste Indehavere af Interessentskabet Bloch & Behrens Samtykke til, at Aktieselskabet bar Navnet »A/S Bloch & Behrens«, Uldforretning, og det bemærkedes i Stiftelsesoverenskomsten, at Selskabet overtog og fortsatte den af Firmaet Bloch & Behrens hidtil drevne Uldforretning, men uden at give noget Vederlag herfor. Aktiekapitalen fastsattes til 700.000 Kr.

Der foreligger Koncept til et Dokument, dateret samme Dag som Stiftelsesoverenskomsten, nemlig den 13. April 1928, hvorefter Sagsøgerens Hustru Fru Olga Behrens og Overretssagfører Siesby som Værge for Sagsøgeren frafaldt den Sagsøgeren og efter hans Død hans Hustru ifølge Overenskomsten af 14. Maj 1919 tilkommende Ret til Andel af Nettoudbyttet i det stiftede Selskab, A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, medens til Gengæld de Sagsøgte Generalkonsul Olsen og Konsul Pedersen hver især for deres Livstid erklærede at ville udbetale Sagsøgeren for hans Livstid og efter hans Død Fru Olga Behrens for hendes Livstid 12 1/2 pCt. af det Udbytte, som aarligt maatte tilfalde dem dels i Tantieme, dels i Udbytte af de Aktier, de hver især for egen Regning havde tegnet i A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, efter at et vist Beløb var fratrukket. Dette Dokument blev dog aldrig oprettet eller underskrevet.

Den 16. Maj 1933 overdrog Firmaet Bloch & Behrens til Sagsøgte Generalkonsul Olsen forskellige af sine Aktiver — udestaaende Tilgodehavender m. v. — samt Kr. 200.000 af den Firmaet tilhørende Post Aktier i Selskabet. Aktierne overdroges til pari Kurs, og det samlede Beløb, som Sagsøgte Generalkonsul Olsen betalte, bl. a. ved Overtagelse af Gæld, androg Kr. 1.040.000.

I 1934 udvidedes Selskabets Aktiekapital med 300.000 Kr. til 1 Mill. Kr., fordelt bl. a. med Kr. 400.000 hos Firmaet Bloch & Behrens.

For Aarene 1929—32 gav Aktieselskabet intet Udbytte, medens Selskabet for Aaret 1933 gav et Udbytte af 10 pCt. I dette sidste Aar havde Sagsøgeren gennem Firmaet Bloch & Behrens en Indtægt af Kr. 8360,74.

Imidlertid var Sagsøgeren i 1931 vendt tilbage her til Landet, og i 1933 skete der en Bodeling mellem Sagsøgeren og hans Hustru, ved hvilken Sagsøgeren bl. a. for Livstid fik Eneret til Oppebørsel af 12 1/2 pCt. af Nettoudbyttet fra Firmaet Bloch & Behrens. Endelig blev den 18. August 1934 Umyndiggørelsesdekretet over Sagsøgeren ophævet.

For Aarene 1934—36 gav Selskabet et Udbytte af henholdsvis 3 pCt., 8 pCt. og 8 pCt. I Begyndelsen af hvert af de respektive paafølgende Aar tilsendte Firmaet Bloch & Behrens Sagsøgeren en Regnskabsopgørelse for det forløbne Aar, udvisende en Indtægt for Sagsøgeren af henholdsvis Kr. 9,97, Kr. 97,16 og Kr. 19,66. Efter Sagsøgerens Modtagelse af den første af disse Opgørelser udveksledes der forskellige Skrivelser mellem Parterne angaaende Opgørelsen, hvilken Korrespondance afsluttedes med, at Firmaet i Skrivelse af 1. April 1935 tilbød Sagsøgeren at komme hen paa Kontoret og faa de af ham ønskede Oplysninger. Efter Modtagelsen af de to sidstnævnte Regnskabsopstillinger forholdt Sagsøgeren sig ganske passiv overfor Firmaet.

Under en her ved Sø- og Handelsretten ved Stævning af 20. Februar 1937 anlagt Sag gjorde Sagsøgeren nu gældende, at der ved Aktieselskabets Stiftelse var handlet aabenbart i Strid med den ham ved Overenskomsten af 14. Maj 1919 tillagte Ret til 12 1/2 pCt. af det daværende Firma Bloch & Behrens aarlige Nettoudbytte, hvilken Ret ifølge Overenskomsten tilkom ham under hvilken Form Forretningen end dreves, at det til Opgivelse af denne Ret fornødne, ubetingede Afkald ikke var givet, og forøvrigt heller ikke kunde gives, af den for ham beskikkede Værge, Overretssagfører Siesby, og at i hvert Fald Forudsætningerne for et saadant Afkald var bristet. Ifølge en af Sagsøgeren fremlagt Opgørelse androg 12 1/2 pCt. af A/S Bloch & Behrens Uldforretning's Nettoudbytte for Aarene 1928—36 ialt Kr. 109.600,67.

Af den i denne Stævning nedlagte Paastand fremhæves følgende Punkter:

» — — —

B) at Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at fremlægge sine Regnskaber for Aaret 1928 til 1936 incl. i revideret og underskrevet Stand — — — d) Endelig paastaar Grosserer Sally Behrens sig kendt berettiget til, hvis han skønner det fornødent, at lade Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretnings og Firmaet

Bloch & Behrens Bøger og Regnskaber for Aarene 1928 til 1936 incl. gennemgaa ved en autoriseret Revisor for de Indstævntes Regning.«

Den af Sagsøgeren under den fornævnte Sag endelig nedlagte Paa-stand gik ud paa,

1. at Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, samt Handelsfirmaet Bloch & Behrens tilpligtes at anerkende, at den den 14. Maj 1919 mellem de Sagsøgte Olsen og Pedersen og Fru Susanne Behrens og Fru Olga Behrens i Forening med Overretssagfører Siesby som Værge for Sagsøgeren Grosserer Sally Behrens oprettede Overenskomst, for saa vidt angaar Grosserer Sally Behrens' Ret til 12 1/2 pCt. af Firmaet Bloch & Behrens' aarlige Nettoudbytte, ikke er bortfaldet ved det i 1928 oprettede Aktieselskab A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, der overtog en væsentlig Del af Firmaet Bloch & Behrens' Forretning, for saa vidt angaar dette Aktieselskabs Nettoudbytte, saaledes at dette Krav paa 12 1/2 pCt. af Aktieselskabets aarlige Nettoudbytte lige fra Aktieselskabets Oprettelse har paahvilet dette, og saa længe det eksisterer skal udredes af dette og tilkommer Grosserer Sally Behrens.

2. at de Sagsøgte Grosserer J. J. Olsen og Grosserer N. P. Pedersen som ansvarlige Indehavere af Handelsfirmaet Bloch & Behrens og som Medstiftere af A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, in solidum med Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at betale Sagsøgeren Kr. 109.600,67 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 20. Februar 1937.

3. at Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at foretage den i saa Henseende fornødne Regulering for Tiden efter den 1. Januar 1937, og

4. at de Sagsøgte Grosserer J. J. Olsen og Grosserer N. P. Pedersen som ansvarlige Indehavere af Handelsfirmaet Bloch & Behrens og som Medstiftere af A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, in solidum med Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens, Uldforretning, tilpligtes at erstatte Sagsøgeren ethvert Tab og enhver Skade, han maatte have lidt ved at den fornævnte Overenskomst af 14. Maj 1919 ikke er respekteret ved Oprettelsen af Aktieselskabet A/S Bloch & Behrens Uldforretning.

De Sagsøgte procederede til Frifindelse.

I Sø- og Handelsrettens Dom af 29. Juni 1937 hedder det bl. a.:

»Ifølge den ovenfor gengivne Bestemmelse — Punkt a — i Overenskomsten af 14. Maj 1919 maatte kun Handelsomkostninger, men ingen Tantieme eller anden Andel i Udbyttet fradrages inden Beregningen af den Sagsøgeren tilkommende Rate — 12 1/2 pCt. — af Firmaet Bloch & Behrens' aarlige Nettoudbytte.

Af Aktieselskabets Regnskaber fremgaaer det imidlertid, at der for flere Aar i Selskabet er betalt Tantiemer samt foretaget betydelige Afskrivninger samt Henlæggelser til Reservefond m. v., forinden der gaves Udbytte til Aktionærerne. Retten maa derfor give Sagsøgeren Medhold i, at han ikke indirekte gennem Firmaets Aktieret i Selskabet har opnaaet den samme Andel i dettes Nettoudbytte, som han vilde have opnaaet direkte, saafremt der overensstemmende med sidste Sætning i de ovenfor gengivne Bestemmelser i Overenskomsten af 14. Maj

1919 var paalagt Selskabet det Baand, at de Sagsøgeren tilkommende 12 1/2 pCt. af Forretningens aarlige Nettoudbytte efter Forretningens Omdannelse til Aktieselskab skulde udredes af dettes Udbytte, beregnet som i Overenskomsten angivet.

Paa den anden Side maa Retten give de Sagsøgte Medhold i, at den ved den nævnte Overenskomst for Sagsøgeren skabte Ret til 12 1/2 pCt. af Overskuddet i Firmaet Bloch & Behrens ikke er af en saadan særlig Art, at den ikke gyldigt kunde ændres eller frafalde paa hans Vegne af hans Værge.«

Idet Sø- og Handelsretten gik ud fra, at der i 1928 paa Sagsøgerens Vegne var givet saadant Afkald, og idet dette Afkald ikke fandtes at kunne omstødes efter Reglerne om bristende Forudsætninger, blev ved Rettens Dom de Sagsøgte Paastand om Frifindelse taget til Følge.

Dommen blev efter af Sagsøgeren at være indanket til Højesteret stadfæstet ved denne Rets Dom af 4. Maj 1938.

Allerede med Skrivelse af 17. Februar 1938 havde Firmaet tilsendt Sagsøgeren Regnskabsopgørelse for 1937, hvorefter der tilkom Sagsøgeren Kr. 1321,11, og efter at Højesteretsdommen var faldet, anmodede Sagsøgeren i Skrivelse af 12. Juni 1938 Firmaet om at remittere ham hans Tilgodehavende, hvilket Firmaet derefter gjorde, idet det med Skrivelse af 13. s. M. pr. Check fremsendte Sagsøgerens fornævnte Tilgodehavender for Aarene 1935—37, ialt Kr. 1437,93. Sagsøgerens Tilgodehavende for 1934 var allerede afregnet.

Ved Skrivelse af 15. Juni 1938 anerkendte Sagsøgeren Modtagelsen af denne Check uden nogen Bemærkning.

Den 15. Februar 1939 tilsendte Firmaet Sagsøgeren Regnskabsopgørelse for Aaret 1938, udvisende et Tilgodehavende for Sagsøgeren paa Kr. 543,16. Sagsøgeren anmodede i Skrivelse af 16. s. M. om at faa Beløbet tilsendt i Check, idet han samtidig fremkom med nogle Bemærkninger om det ringe Netto-Provenu, Firmaet opnaaede i Forhold til dets Kapital af 4—500.000 Kr. og Administrationsomkostninger af ca. 30.000 Kr.

Sagsøgte Generalkonsul Olsen fremsendte de 543 Kr. 16 Øre med Skrivelse af 20. Februar 1939, idet han tilføjede, at der intet unaturligt var i det lille Overskud hos Firmaet, da dette næsten laa stille og dets eneste større Indtægt kom fra Aktierne i A/S Bloch & Behrens.

Den 24. Januar 1940 tilsendte Firmaet Sagsøgeren Regnskabet for 1939, udvisende et Tab (Underskud) paa Kr. 10.316,33 fordelt med Halvdelen paa hver af de Sagsøgte og tilskrev den 26. s. M. i Tilslutning dertil Sagsøgeren saaledes:

»Vi har modtaget Deres Brev af 25. og skal gentage, at Firmaet ikke mere beskæftiger sig med Forretninger i Uld; derfor vil hele Uldsituationens Udvikling ingen direkte Indflydelse faa paa vort Regnskab. Forhaabentlig vil A/S B & B's Uldforretning — trods de enorme Tab de har lidt bl. a. i Polen — vise et pænt Resultat, hvorom De til rette Tid vil faa Meddelelse.

Hvad angaar Omkostninger og Renter, saa vil De af Kontrakten se, at indestaaende Penge skal forrentes forlods, ligesom der forlods skal udbetales Ihændehaverne ialt 15.000.— Kr. i Gage. Saa har Firmaet

haft en ret dyr Korrespondent, som er afskediget pr. 1. Oktober 1939. Restbeløbet medgaar til anden Assistance, Husleje, Varme, Lys, Porto etc. Firmaets eneste større Indtægtspost er Udbyttet hos A/S B & B, og Firmaets Kapital er anbragt i dette Selskabs Aktier.

Vi haaber herved fyldestgørende at have besvaret Deres Forespørgsel — — —«

Sagsøgeren, som ikke ansaa disse Oplysninger for fyldestgørende, anmodede derefter statsautoriseret Revisor J. Heje om med Henblik paa Sagsøgerens Interesser at foretage en Undersøgelse af de af Firmaet Bloch & Behrens for Aarene 1934—39 aflagte Regnskaber.

Da de nævnte Regnskaber efter Revisor Hejes Skøn var for sammentrængte, anmodede han Sagsøgte Generalkonsul Olsen om, at det foreliggende Materiale maatte blive suppleret med forskellige nærmere angivne Specifikationer saavel vedrørende Driftsregnskabet som vedrørende Status.

Sagsøgte Generalkonsul Olsen, som ansaa Regnskaberne for Tiden før den 1. Januar 1939 for godkendt af Sagsøgeren, imødekom imidlertid kun denne Anmodning, for saa vidt angaar Regnskabet for 1939.

Paa Grundlag af de fra Firmaet med Hensyn til dette Regnskab modtagne Oplysninger udarbejdede Revisor Heje derefter et specificeret Regnskab for 1939 og udtalte i sin Skrivelse af 7. Juni 1940 angaaende Revisionen, at forskellige nærmere angivne Konti under »Diverse Debitorer« og »Diverse Kreditorer« paa dette Regnskab i allerhøjeste Grad tiltrængte nærmere Forklaring udover den af Sagsøgte Generalkonsul Olsen allerede givne, ligesom det i Revisors Skrivelse hedder, at det nu foreliggende Materiale for Aaret 1939 godtgør, at de aflagte Regnskaber før den 1. Januar 1939 har givet for faa Oplysninger.

De Sagsøgte nægtede imidlertid at give yderligere Oplysninger end allerede sket.

Under nærværende Sag gør Sagsøgeren nu gældende, at han, ifølge sin kontraktmæssige Andelsret i Firmaet Bloch & Behrens' Udbytte, har Krav paa at følge med i Forretningsførelsen og Regnskabslæggelsen, at Firmaets Regnskabsaflæggelse, der gennem alle de her under Sagen særlig ommeldte Aar 1934—39 er sket uden Benyttelse af statsautoriseret Revisor, er ganske ufyldstgørende, og at de Sagsøgte, specielt efter at Firmaet Bloch & Behrens' Forretning er blevet meget væsentlig formindsket ved den i 1928 skete Overdragelse af Uldforretningen til A/S Bloch & Behrens, har været uberettiget til som sket stadig i Henhold til Kontrakten af 1919 at debitere de nævnte Regnskabs Omkostningskonto Kr. 15.000,00 i Arbejdshonorar til Firmaets to Indehavere, Generalkonsul Olsen og Konsul Pedersen, en Debitering Sagsøgeren hævder først at være blevet bekendt med ved Firmaets ovenfor gengivne Skrivelse af 26. Januar 1940.

Den af Sagsøgeren nedlagte Paastand gaar herefter ud paa, at de Sagsøgte, Firmaet Bloch & Behrens ved dets ansvarlige Indehavere Generalkonsul Jens Olsen og Konsul N. P. Pedersen, tilpligtes:

1) at omgøre de for Aarene 1934 til og med 1939 aflagte Regnskaber, saaledes at der i Omkostningsbeløbet udgaar Kr. 15.000,00.

2) at give Sagsøgeren Adgang til, bistaet af statsautoriseret Revisor at gennemgaa de til Grund for Regnskabsopgørelserne for de paagældende Aar værende Konti med Bilag.

De Sagsøgte procederer til Afvisning eller Frifindelse.

Til Støtte for deres Paastand om Afvisning har de Sagsøgte anført, at nærværende Sag i Virkeligheden er en delvis Tilbagevenden til det meget omfattende Mellemværende, der paa den mest indgaaende Maade blev behandlet med Hensyn til alle Sagsøgerens Krav mod de Sagsøgte og derefter blev paadømt først af Sø- og Handelsretten og derpaa af Højesteret.

Retten kan imidlertid ikke give de Sagsøgte Medhold heri, idet Sagsøgerens Forhold til Firmaet Bloch & Behrens vel paa forskellig Maade var paa Tale under den tidligere Sag, men Afgørelsen i denne i Realiteten alene angik Sagsøgerens Krav paa direkte at faa en vis Andel i Aktieselskabet Bloch & Behrens' Uldforretnings Nettoudbytte og de Sagsøgte Generalkonsul Olsen og Konsul Pedersens personlige Ansvar i saa Henseende, men ikke tog Stilling til det her foreliggende Spørgsmaal om Sagsøgerens Forhold i Almindelighed til Firmaet Bloch & Behrens, specielt om hvorvidt han kan modsætte sig, at de fornævnte Sagsøgte stadig forlods beregner sig det ommeldte Arbejdsvederlag.

De Sagsøgtes Paastand om Afvisning vil derfor ikke kunne tages til Følge.

Hvad dernæst angaar Sagsøgerens under Punkt 1 fremsatte Paastand om, at der i Omkostningsbeløbet paa Firmaets Regnskaber for Aarene 1934—39 bør udgaa Kr. 15.000,00, skal bemærkes følgende.

De nævnte Kr. 15.000,00 er inkluderet i Posten: Administrationsomkostninger paa Gevinst- & Tabskonto, hvilken Post i de ommeldte Aar androg fra ca. 26.000 Kr. til ca. 31.000 Kr., medens den nævnte Konto balancerede med et Beløb paa fra ca. 72.000,00 i 1934 til ca. Kr. 39.000,00 i 1939. Ifølge Punkt a i den ovenfor omtalte Kontrakt af 1919 havde de to Sagsøgte Ret til et samlet Arbejdshonorar af Kr. 15.000,00, saaledes at dette Honorar gik ind under Firmaet Bloch & Behrens Handelsomkostninger inden Beregningen af den Sagsøgeren tilkommende Rate af 12 1/2 pCt. af Firmaets Nettoudbytte. Ved den i 1928 truffene Ordning, hvorved Firmaets Uldforretning blev overdraget til det nystiftede A/S Bloch & Behrens, hvilken Ordning Retmæssighed i Forhold til Sagsøgeren er anerkendt ved Afgørelsen af den tidligere Retssag, opretholdtes Kontrakten af 1919 som Grundlag for Sagsøgerens Retstilling i Forhold til Firmaet Bloch & Behrens. Under disse Omstændigheder finder Retten — uanset den af Sagsøgeren paaberaabte Formindskelse af Firmaets Forretning efter den i 1928 skete Overdragelse af Uldforretningen til A/S Bloch & Behrens, hvilken Formindskelse af de Sagsøgte angives ogsaa at skyldes Tidernes Udvikling i Almindelighed — ikke, at der foreligger tilstrækkeligt Grundlag til at betage de Sagsøgte den dem kontraktmæssig tilkommende Ret til det ommeldte Arbejdshonorar. Det bemærkes iøvrigt herved, at det vel ikke kan anses godtgjort, at Sagsøgeren — som af de Sagsøgte anført — ligefrem har været vidende om Posteringen af de ommeldte 15.000 Kr. paa de her omhandlede Regnskaber, men disses forholdsvis meget store

Administrationsomkostningsbeløb maatte i hvert Fald have opfordret ham til at søge nærmere Oplysning om, hvori disse Beløb nærmere bestod, særlig om, hvorvidt de Sagsøgte stadig beregnede sig deres ommeldte Arbejdshonorar i Henhold til Kontrakten af 1919.

Hvad endelig angaar Sagsøgerens under Punkt 2 nedlagte Paastand om Regnskaberne Revision skal bemærkes, at dette Krav, for saa vidt angaar Regnskaberne for Aarene 1934—38 ikke vil kunne tages til Følge allerede af den Grund, at Sagsøgeren maa anses at have godkendt disse Regnskaber, nemlig med Hensyn til Aarene 1934—37 ved sin fornævnte Skrivelse af 15. Juni 1938, ved hvilken han uden nogen Bemærkning anerkendte Modtagelsen af det ham efter hans Begæring i Skrivelse af 12. s. M. tilsendte Tilgodehavende ifølge Regnskaberne for Aarene 1935—37 — Aar 1934 var allerede afregnet tidligere — og for saa vidt angaar Aaret 1938 ved Sagsøgerens ligeledes fornævnte Skrivelse af 16. Februar 1939, ved hvilken han uden at fremkomme med nogen egentlig Indsigelse bad sig tilstillet det ham ifølge Regnskabet for Aaret 1938 tilkommende Provenu.

Men heller ikke for saa vidt angaar Regnskabet for 1939 vil Sagsøgerens Paastand kunne tages til Følge, idet dette Regnskab med Hensyn til baade Status og Gevinst- & Tabskonto er affattet ganske overensstemmende med Firmaets tidligere Regnskaber og desuden — dog først efter at det var tilsendt Sagsøgeren — er revideret af en statsautoriseret Revisor, som under 24. Februar 1940 har forsynet det med sin udførlige Paategning, og idet Retten finder, at de Sagsøgte, ved at give Revisor Heje de ovenfor omtalte Oplysninger med Hensyn til dette Regnskab, har imødekommet Sagsøgerens rimelige Krav i saa Henseende.

De Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgeren at burde betale de Sagsøgte med 500 Kr.

Nr. 371/1941.   Grosserer **Peter Bjergholt** (Selv)

m o d

Grosserer **L. Ib Petersen** (Ingen).

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Beslutning er truffet af Østre Landsret.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Efter at en af Grosserer L. Ib Petersen mod Grosserer Peter Bjergholt ved nævnte Landsret anlagt Sag til Betaling af 15.952 Kr., subsidiært 8210 Kr. den 23. September 1941 var optaget til Dom, har Retten i et Retsmøde den 27. Oktober s. A. truffet Beslutning om Sagens Genoptagelse og Forelæggelse for Parterne af en Række skriftlige Spørgsmaal vedrørende Lejeforhold i den under Sagen omhandlede Ejendom Matr. Nr. 53 af

udenbys Vester Kvarter. — Denne Beslutning er af Grosserer Bjergholt paakæret her til Retten med Paastand om Beslutningens Ophævelse. Landsretten har udtalt, at den »maa anse de paagældende Oplysninger for nødvendige som Grundlag for Sagens Paadømmelse«.

Da de af Landsretten stillede Spørgsmaal findes at være af den i Retsplejelovens § 284, jfr. § 282, omhandlede Beskaffenhed, og da det af Grosserer Bjergholt anførte ikke giver tilstrækkelig Føje til at ophæve eller ændre den trufne Beslutning,

bestemmes:

Den foran omhandlede, af Østre Landsret trufne Beslutning stadfæstes.

Tirsdag den 9. December.

Nr. 15/1941. Firmaet **Kjøbenhavns Honninghus** (Gelting)

mod

I/S **Tanny** ved **Einar Jensen** og **C. J. Kjøller**
(Landsretssagf. B. Harup).

(Erstatning for Skade forvoldt ved Salg af Kapsler til Henkogningsglas).

Sø- og Handelsrettens Dom af 25. November 1940: De Sagsøgte, I/S Tanny ved Einar Jensen og C. J. Kjøller, bør til Sagsøgerne, Firmaet Kjøbenhavns Honninghus, inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse betale 500 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 5. August 1940, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget sin Paastand om Erstatning for undladt Levering. Hans Paastand iøvrigt gaar ud paa Betaling af 2108 Kr. 39 Øre med Renter.

Indstævnte, der har tiltraadt Appellantens Opgørelse af Beløbet, paastaar Dommen stadfæstet.

Paa Brochurens Side 4 hedder det: »Omnia Kapslen med de mange Fordele — — —

Velegnet til Reklamepaatryk.«

I den til Skønsforretningen knyttede Rapport fra Fiskeridirektoratets Fiskeriøkonomiske Forsøgslaboratorium hedder det bl. a.:

»Naar man af Hvidblik fremstiller Blikdaaser eller Bliklaag til Anvendelse af Konserves, vil man under Tilvirkningen drage

omhyggelig Omsorg for, at Tinlaget paa Blikket ikke beskadiges paa nogen Steder — — — Indprægninger af Bogstaver og Tal i Laag eller Bund foretages kun, naar det er nødvendigt for at kendetegne de forskellige Daaser, og da kun i saa ringe Omfang som muligt. Ved en saadan Indprægning af Kendemærker vil man ligeledes sørge for, at disses Kanter bliver saa afrundede som muligt, saaledes at Blikket bliver ubeskadiget.

I de foreliggende Laag er der foretaget Indprægning af en usædvanlig omfattende Tekst. Herved er Bliklaget blevet beskadiget paa et stort Areal, og der bliver derfor Mulighed for omfattende Angreb.«

I Overensstemmelse med det i Blikvarefabrikantforeningens Skrivelse udtalte burde Indstævnte som fagkyndig have været klar over, at Prægningen kunde rumme en Fare med Hensyn til Kapslernes Anvendelse til Aspargesglas, medens Appellanten paa den anden Side maatte være berettiget til at betragte Undersøgelsen af dette Spørgsmaal som henhørende under Indstævnte, der, som anført, i Brochuren havde betegnet Kapslerne som velegnede til Reklamepaatryk.

Efter det i 1939 indtrufne Uheld med Kapslerne, der da havde samme Prægning som i 1940, havde Indstævnte derfor Grund til at lade nærmere undersøge, hvad der var Aarsagen til Uheldet, og den Omstændighed, at Indstævnte undlod at gøre dette, fordi man gik ud fra, at Forureningen skyldtes den anvendte Lak, kan ikke blive til Skade for Appellanten.

Under disse Omstændigheder findes Indstævnte at være ansvarlig overfor Appellanten for det denne paaførte Tab, og Appellantens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, I/S Tanny ved Einar Jensen og C. J. Kjøller, bør til Appellanten, Firmaet Københavns Honninghus, betale 2108 Kr. 39 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 5. August 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, Firmaet Københavns Honninghus, de Sagsøgte, I/S Tanny ved Einar Jensen og C. J. Kjøller, dømt til at betale Kr. 4043,35 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato, den 5. August 1940, subsidiært et Beløb fastsat efter Rettens Skøn.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Under Domsforhandlingen har Prokurist Aksel Petersen i det sagsøgende Firma og Ingeniør Kjøller afgivet Forklaring.

Sagsøgerne, der fremstiller Grøntkonserves, har hos de Sagsøgte købt Kapsler (Laag) til de Glas, hvori Grøntsagerne sælges.

I 1939 viste der sig i Glas med Asparges Urenheder, der stammede fra de anvendte Laag, hvorfor de Sagsøgte ydede Sagsøgerne en Erstatning paa ca. Kr. 1100,00 for de ødelagte Varer. De Sagsøgte gik derefter over til at anvende en anden Slags Lak til Laagene. I andre Arter af Grøntsager var ingen Urenheder at se.

Da Sagsøgerne i Aar skulde paabegynde Henkogningen af Asparges, forespurgte de de Sagsøgte, hvorvidt Laagene nu var i Orden til Brug ved Asparges, hvortil de Sagsøgte svarede, at de paagældende Laag var leveret ganske Magen til de Laag, som Aaret i Forvejen var blevet godkendt og med nøjagtig den samme Slags Lak paa.

Sagsøgerne paabegyndte derefter Henkogningen af Asparges den 20. Maj, men da de første Glas efter ca. 1 Uges Forløb viste sig fulde af Urenheder, standsedes Henkogningen af Asparges den 31. Maj.

Sagsøgerne, der mente, at Urenhederne stammede fra de anvendte Laag, henvendte sig til de Sagsøgte, der dog afslog at yde nogen Erstatning.

Sagsøgerne lod derefter udmelde Skønsmænd af nærværende Ret.

I den afgivne Syns- og Skønsforretning udtales, at der i enkelte af de udtagne Glas findes udskilte, mørktfarvede Partikler. Disse hidrører fra Afskalninger af Rust og lignende fra Glassenes Laag (Kapsler). I de fleste af de Glas, hvori der ikke findes udskilte Partikler, findes Sortsværtninger og Rustdannelser paa Laagenes Inderside. Det er disse, der ved længere Tids Henstand af Glassene, giver Anledning til Udskillelse af faste Partikler.

Udskillelsen af faste Partikler og den Rustdannelse paa Laagene, der betinger disse, skyldes, at Laagene er beskadiget ved Udstansningen, især fordi de er forsynet med en omfattende og ret kraftig præget Bogstavtekst. Derved er Tinlaget paa Blikket blevet beskadiget. Det er paa disse beskadigede Steder, at Rustdannelser og Sværtninger finder Sted. Dersom Laagene ikke havde været beskadiget paa denne Maade, vilde Rustdannelser eller Sværtninger næppe have fundet Sted, selv i Tilfælde, hvor Laagene ikke havde været lakerede. Udskillelsen af faste Partikler skyldes saaledes ikke direkte den anvendte Lak. Ved Angrebene paa Laagene opløses der kendelige Mængder af Jern i Indholdet. Ved længere Tids Angreb kan dette Indhold muligvis blive saa højt, at det giver Varen en kendelig Afsmag. Direkte sundhedsfarlig bliver Varen næppe.

For at forebygge yderligere Udskillelser af faste Partikler maa Laagene erstattes med Laag af ubeskadiget Hvidblik. Saafremt der allerede forefindes faste Partikler, maa man enten hælde Lagen fra Indholdet og befri den for faste Partikler ved Filtrering eller hælde ny Lage paa Indholdet. I begge Tilfælde maa Glassene steriliseres igen efter Paasætningen af de nye Laag.

Bortset fra Udgifterne ved Anskaffelsen af nye Laag, Arbejdsløn og Damp, anser Skønsmændene Indholdet, der gennem Omfabrikation bliver blødere, at være forringet: 20 pCt. i Værdien.

Da Skønnet udtaler, at Forureningen skyldes de anvendte Laag, mener Sagsøgerne, at de Sagsøgte maa være pligtige at erstatte det lidte Tab, og de opgør deres Krav saaledes:

Der er fremstillet 4167 1/2-kg Glas og 1073 1/4 kg Glas, hvoraf der under Skønnsforretningen er udtaget 48 1/2-kg Glas og 24 1/4-kg Glas. Omkostningerne ved Omfabrikationen af de resterende 4119 1/2-kg Glas og den af Skønsmændene angivne Værdiforringelse for Varen (20 pCt.) udgør herefter	2364,30 Kr.
og for de resterende 1049 1/4-kg Glas	360,85 —
hertil kommer de til Skønnsforretningen medgaaede Glas: 48 1/2-kg Glas à Kr. 1,85 og 24 1/4-kg Glas à Kr. 1,10 eller ialt	115,20 —
I Erstatning for Tab som Følge af, at de Sagsøgte har nægtet at levere bestilte Laag kræves	1200,00 —
<hr/>	
Ialt det paastævnte Beløb	4040,35 Kr.

De Sagsøgte bestrider, at der kan paahvile dem noget Ansvar for den indtrufne Skade, hvis Omfang staar i Misforhold til den af de Sagsøgte opnaaede Pris for Kapslerne ca. 362 Kr. De Sagsøgte har ikke afgivet nogen Garanti for Kapslernes Anvendelighed ved den paagældende Brug, de har leveret nøjagtigt, hvad der var bestilt, og der foreligger ikke nogen Uagtsomhed fra deres Side, idet de ikke kunde vide, at Prægningen i Laaget skulde have den Betydning, som Skønnsforretningen forudsætter, saa meget mere som Prægningen er udført efter udtrykkelig Aftale med Sagsøgerne.

De Sagsøgte bestrider, at de har nægtet at levere bestilte Varer. De har kun nægtet at effektuere nye Ordre fra Sagsøgernes Side, forinden nærværende Sag havde fundet sin Afgørelse.

Subsidiært henviser de Sagsøgte til, at det af Skønnsforretningen fremgaar, at nogle af Laagene ogsaa har været rustne udvendig. Dette kan efter de Sagsøgtes Formening kun skyldes, at Laagene, som er leveret i Vinteren 1939/40, har været opbevaret urigtigt (fugtigt), og at der derfor er begaaet en Uagtsomhed fra Sagsøgernes egen Side derved, at de netop paa henkogte Asparges har paasat Laag, som i Forvejen paa Grund af urigtig Opbevaring var begyndt at ruste.

Mest subsidiært gør de Sagsøgte Indsigelse imod Erstatningsberegningen, som baade mangler Specifikation og Dokumentation.

Sagsøgerne havde i en 3—4 Aar fabrikeret Frugt- og Grøntkonserver i Blikdaaser, før de kom i Forbindelse med de Sagsøgte. Deres Opmærksomhed blev henledt paa de Sagsøgte gennem en af disse udgivet Brochure om Omnia Kapslen, der i Brochuren betegnedes som det ideelle Lukke for alle Varer i Flasker, Krukker, Glas og Daaser. I Brochuren var afbildet en Række Flasker og Krukker med den nævnte Kapsel og indeholdende forskellige Varer, bl. a. Pickles. De Sagsøgte har til Hovedvirksomhed at fremstille Kapsler til Mælkeflasker. De Sag-

søgte stødte under et Forretningsbesøg i England paa Omnia Kapslen, der var patentbeskyttet, og efter de Sagsøgtes Formening gennemprøvet der, og indførte den derefter i Danmark.

Der er af de Sagsøgte leveret Sagsøgerne 2—300.000 Kapsler i Løbet af ca. 11/2 Aar, og der opstod først Vanskeligheder ved Sagsøgenes Benyttelse af Kapslerne i Aspargessæsonen 1939. De Sagsøgte ydede Sagsøgerne en Erstatning paa ca. 1100 Kr. for de ødelagte Asparges i den Form, at de leverede nye Kapsler uden Betaling. Erstatningen ydedes for at hjælpe Sagsøgerne, der var nyopdukkende Virksomhed i den i Samarbejdet med de Sagsøgte etablerede Arbejdsform.

Da det gik galt med Aspargesbeholdningen i 1939, henvendte Ingeniør Kjøller sig til et Laboratorium og spurgte, om Forureningen gjorde Aspargesen utjenlig til Menneskeføde, og fik et benægtende Svar. Han meddelte dette til Sagsøgerne. Naar han ikke lod foretage en nærmere Undersøgelse af Grunden til Forureningen, skyldtes det, at han gik ud fra, at Forureningen skyldtes den anvendte Lak, og de Sagsøgte gik derefter over til at anvende en anden Lak.

Prokurist Aksel Petersen i det sagsøgende Firma har forklaret, at han af Ingeniør Kjøller fik at vide, at det var Lakken, som det var galt med, Ingeniør Kjøller hævder, at begge Parter var enige om, at Forureningen skyldtes Lakken.

Paa Rettens Foranledning er der indhentet saalydende Skrivelse fra Blikvarefabrikantforeningen af 5. November 1940.

»Foranlediget af Deres Skrivelse af 31. f. M., hvori De forespørger, hvorvidt det er almindelig bekendt indenfor Blikvarefabrikantforeningen, at Prægning i Blik rummer en Risiko for Indholdet af Konserves Emballage, skal vi meddele:

Saafremt det drejer sig om Hvidblik, skal vi anføre, at en almindelig Prægning i Blikket efter vor Formening ikke rummer nogen Risiko for den i saadanne Blikdaaser indeholdte Konserves.

Kun hvis en Prægning er saa dyb og skarp, at saavel Tinlaget som en Del af Jernlaget er gennemskaaret, kan dette rumme en Fare.

Saafremt det drejer sig om Daaser af lakeret Jernblik, vil en Prægning let foraarsage, at Laklaget kan briste, og at Daasens Indhold derved kommer i direkte Forbindelse med Jernet, hvorved en Sortfarvning af Indholdet kan finde Sted. En saadan Sortfarvning behøver i Almindelighed ikke at skade den indeholdte Vares Kvalitet, men vel dens Udseende.«

Efter Rettens Opfattelse maa Sagsøgerne tilskrive sig selv Hovedansvaret for det lidte Tab, idet det maa paahvile dem, der ikke har betinget sig nogen Garanti hos de Sagsøgte for Kapslernes Anvendelighed til Aspargeshenkogning, at foretage de fornødne Undersøgelser af, om det af dem bestilte Materiale er egnet ved Opbevaringen af deres Produkter. Retten finder dog ogsaa, at der foreligger Fejl fra de Sagsøgtes Side, idet de i Overensstemmelse med Blikvarefabrikantforeningens Skrivelse burde have været opmærksomme paa, at den foretagne dybe Prægning rummede Risiko for den paagældende Konserves, ligesom de, der paatog sig Undersøgelsen i 1939, bærer deres Del af Ansvaret for, at denne Undersøgelse ikke førtes til Bunds.

Retten finder derfor, at de Sagsøgte bør yde Sagsøgerne nogen Erstatning for Sagsøgernes Tab ved Produkternes Foringelse, hvilket Tab passende findes at kunne sættes til 500 Kr.

Hvad angaar det af Sagsøgerne krævede Tab i Anledning af de Sagsøgte's Vægning ved at levere flere Laag, begrundes Sagsøgerne dette med, at de Sagsøgte har lovet at levere alt, hvad Sagsøgerne kunde aftage af Kapsler indtil Nytaar 1941. De Sagsøgte har meddelt Sagsøgerne, at de af det erhvervsøkonomiske Raad har faaet Tilladelse til at lave og levere Kapsler til Sagsøgerne. Sagsøgerne har derfor uden særlig Bestilling modtaget alle de Kapsler, de Sagsøgte har leveret. De Sagsøgte ligger ogsaa nu inde med prægede Kapsler, mindst ca. 5—6000 Stk., som saaledes kunde have været leveret til Sagsøgerne.

De Sagsøgte gør gældende, at de aldrig nogensinde har leveret Sagsøgerne Kapsler, uden at disse mundtligt eller telefonisk har rekvireret dem, og der er aldrig leveret en eneste Kapsel uden Bestilling, men det er rigtigt, at de Sagsøgte for at kunne imødekomme Sagsøgernes Ordre har benyttet passende Tidspunkter i Fabrikken til at fabrikere Kapsler, i Tillid til at Ordrene nok vilde fremkomme som hidtil.

Det bestrides, at de Sagsøgte har lovet at levere alt, hvad Sagsøgerne kunde aftage af Kapsler indtil Nytaar 1941. Med Hensyn til Forholdet overfor det erhvervsøkonomiske Raad oplyser de Sagsøgte, at de har faaet en generel Tilladelse til at levere Blikvarer til deres hidtidige Kunder, herunder Sagsøgerne.

Efter det af de Sagsøgte anførte finder Retten ikke, at der er Grundlag for noget Erstatningskrav paa dette Punkt.

Sagens Omkostninger vil de Sagsøgte have at godtgøre Sagsøgerne med 150 Kr., hvorved fremhæves, at det til Oplysning af Sagen har været nødvendigt at afholde det af Sagsøgerne foretagne Syn og Skøn.

Onsdag den 10. December.

Nr. 60/1941. **Nykøbing F. Kommune** (Oluf Petersen)

mod

Købmand K. Sidenius (Gamborg).

(Bidrag til Gadeasfaltering).

Østre Landsrets Dom af 20. Januar 1941 (III. Afd.): Sagsøgte, Nykøbing F. Kommune, kendes uberettiget til at paaligne Sagsøgeren, Købmand K. Sidenius, Bidrag til den i 1938 og 1939 foretagne Asfaltering af Slotsgade i Nykøbing F. Sagsøgte bør til Sagsøgeren betale Sagens Omkostninger med 300 Kr., der udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Nykøbing F. Kommune, til Indstævnte, Købmand K. Sidenius, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Efter Overenskomst med Maribo Amtskommune lod Sagsøgte, Nykøbing F. Kommune, i Aaret 1912 Kørebanerne paa forskellige fra Amtet overtagne Landevejsgader m. v. forsyne med ny Brolægning og Kantsten, herunder bl. a. den fra Torvet mod Nord til Vejgallen Gaabensevej—Stubbekøbingvej førende Slotsgade, der ved Overtagelsen paa Strækningen nærmest Torvet var brolagt og iøvrigt makadamiseret. Denne Gade blev nu brolagt paa Stykket mellem Torvet og »Grisetorvet« med Brosten af første Sort og Nord derfor med Brosten af anden Sort. Sagsøgte afkrævede ikke Ejerne af de tilstødende Grunde noget Bidrag i denne Anledning, men oppebar i Henhold til Overenskomsten fra Amtskommunen et samlet Vederlag beregnet som Halvdelen af Udgifterne ved de foretagne Arbejder, fremtidig aarlig Vedligeholdelse og Fornyelse om ca. 40 Aar.

De for privates Bidrag til Omlægning af offentlige Gader i Nykøbing F. gældende Regler fandtes i 1912 i § 19 c i Kommunens Styrelsesvedtægt, saaledes som denne var ændret ved Tillæg stadfæstet af Indenrigsministeriet den 27. Juni 1883. Bestemmelserne, der var affattet i Overensstemmelse med Reglerne i § 3 i Gadeloven for København af 14. December 1857, var saalydende:

»Naar en af det offentlige allerede overtaget, men hidtil enten slet ikke eller kun til Dels brolagt Gade eller Vej forsynes med Brolægning, kan Byraadet bestemme, at indtil Halvdelen af de hermed forbundne Udgifter skal godtgøres Kommunen af de tilstødende Grundejere.«

Efter at Gadeloven af 1857 var ændret ved Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926, blev der i Henhold til en i denne Lovs § 4 givet Bemyndigelse for Indenrigsministeren til at gøre Lovens Bestemmelser anvendelige i Købstæderne den 15. Juni 1931 stadfæstet et Gade- og Vejregulativ for Nykøbing F. Købstad, hvis § 3, Stk. 1, der svarede til den ændrede Gadelovs § 3, Stk. 1, var saalydende:

»Naar en offentlig Gade, Vej, Plads eller Sti, der ikke er forsynet med endelig Belægning, eller naar en offentlig Gade, hvis Belægning ikke er tilendebragt efter Bestemmelserne i foregaaende Paragraf (der omhandler Istandsættelse af private Veje ved deres Overtagelse af det Offentlige) i Løbet af 10 Aar forsynes med endelig Belægning, der kan udføres delvis og til forskellig Tid, kan Byraadet — — — bestemme, at indtil Halvdelen af de dermed forbundne Udgifter skal godtgøres Kommunen af de tilstødende Grundes Ejere.«

Efter at Ejere af en Del til Slotsgade stødende Grunde i Begyndelsen af 1938 havde andraget Sagsøgte om at lade Gaden regulere og asfaltere, fik Ejerne af samtlige 94 Grunde forelagt en af Stadsingeniøren udarbejdet Plan om Belægning af Slotsgade i hele dens Længde med Asfalt paa Betonfundament, saaledes at Grundejerne skulde yde Bidrag i Overensstemmelse med Gaderegulativet af 1931. Sagsøgeren, Købmand K. Sidenius, der havde tiltraadt det oprindelige Andragende, erklærede sig imod at yde Bidrag til den nye Gadebelægning. Byraadet besluttede imidlertid den 15. Marts 1938 »at istandsætte Gaden, saasnart Udvalget har endt Forhandlingerne med Beboerne og har Tilslutning fra et tilstrækkeligt Antal af disse.« Den forelagte Plan, der fik Tilslutning fra Ejere af ialt 66 Grunde, repræsenterende 67,2 pCt. af den samlede Ejendomsskyldsværdi, blev gennemført i 1938—1939 og Bidrag paalignet samtlige Grundejere. Da Sagsøgeren, der ejer 4 af de paagældende Grunde, hvoraf de 2 er beliggende ved den Del af Slotsgade, som allerede før Omlægningen 1912 var brolagt, vægrede sig ved at udrede de ham paalignede Bidrag, ialt Kr. 1440,95, begærede Sagsøgte dette Beløb autoriseret til Inddrivelse ved Udpantning, hvilken Begæring blev taget til Følge af Dommeren for Nykøbing F. Købstad m. v. ved Kendelse afsagt den 31. Maj 1940.

Under denne ved Retten for Nykøbing Købstad m. v. forberedte Sag paastaar nu Sagsøgeren, at Sagsøgte kendes uberettiget til at paaligne ham Bidrag til den i 1938 og 1939 foretagne Asfaltering af Slotsgade i Nykøbing F.

Sagsøgte procederer til Frifindelse.

Til Støtte for sin Paastand gør Sagsøgeren gældende:

De Gadeloven af 1857 § 3, jfr. § 2, tilknyttede Bestemmelser i Nykøbing F. kommunale Styrelsesvedtægt hjemlede i 1912 alene Sagsøgte en Ret til at paaligne Grundejerbidrag til den første fuldstændige Brolægning af en ikke tidligere fuldstændig brolagt offentlig Gade, hvorimod den fremtidige Vedligeholdelse, derunder Fornyelse eller Forbedring, maatte paahvile Sagsøgte. Sagsøgte kunde saaledes for det første ikke kræve Bidrag til Omlægningen af den sydlige allerede fuldstændig brolagte Del af Slotsgade. Hvad dernæst angaar Kravet paa Grundejerbidrag til Brolægningen af den nordlige makadamiserede Del af Slotsgade, har Sagsøgte ikke fremsat dette Krav — antagelig fordi Amtskommunen ydede Tilskud, — og Sagsøgte kan ikke overføre Kravet vedrørende denne første fuldstændige Brolægning til en senere Omlægning af Vejbefæstningen.

Vedrørende Stillingen efter Gadeloven af 1926 henviser Sagsøgeren til Bemærkningerne i Lovforslagets Motiver om den ændrede Formulering

af § 3, Stk. 1, der efter hans Formening viser, at Ændringen fra »fuldstændig Brolægning« til »endelig Belægning« er sket for at give en mere omfattende Betegnelse for særlig holdbar Vejbefæstning end benyttet i 1857, da alene Stenbrolægning anvendtes hertil, medens det ikke har været Hensigten at gøre Brolægning i Modsætning til mere moderne Vejbefæstninger til en ringere Befæstning end »endelig Belægning«. Efter en Gengivelse af Reglen i Loven af 1857 om Grundejerbidrag til »fuldstændig Brolægning« udtales saaledes i Motiverne: »Denne Bestemmelse opretholdes ved Lovforslaget — — —« Dernæst indledes en Bemærkning om tilstræbt Tydeliggørelse af, at Reglen er anvendelig paa alle offentlige Gader, med Ordene: »Samtidig har man affattet denne Bestemmelse om Grundejernes begrænsede Bidragspligt til en Vejs første Brolægning saaledes, at — — —« Endelig anføres i Motiverne som Begrundelse for Reglen i § 3, Stk. 2, om en af kvalificeret Tilslutning blandt Grundejerne betinget Ret til fuld Refusion hos samtlige Grundejere af Merudgiften til en kostbarere Belægning end paakrævet saaledes: selv et lille Mindretal har hidtil kunnet hindre Gennemførelsen af de øvrige Grundejeres Ønske om »den saavel i Anlæg som Renholdelse og Vedligeholdelse dyrere Asfaltbelægning i Stedet for den tidligere anvendte almindelige Brolægning.« Af det anførte maa efter Sagsøgerens Formening følge, at den i 1912 i Slots-gade lagte fuldstændige Brolægning ogsaa, efter at Gadeloven af 1926 § 3 og den dertil knyttede Bestemmelse i Nykøbing F.'s Gadevedtægt af 1931 er traadt i Kraft, har bevaret sin Karakter af endelig Belægning, saaledes at der ikke ved senere Omlægning af Kørebanens Befæstning kan paalignes Grundejerbidrag.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at Gadeloven af 1926 har indført en Nyordning i Forhold til Loven af 1857 ved at ombytte Gadebefæstningsbetegnelsen »Brolægning« med »endelig Belægning«. Medens Paaligning af Grundejerbidrag efter Bestemmelserne i Loven af 1857 ubetinget hindredes af en tilstedeværende fuldstændig Brolægning, vil efter Loven af 1926 en Belægning kun hindre Bidragspaaligning, hvis den eiter de paa Omlægningstidspunktet herskende Byplans-, Behoelses-, Trafik- og vejtekniske Forhold stadig kan betegnes som endelig. Afgørelsen af, om dette er Tilfældet, beror paa et Skøn, som vedkommende Kommunalbestyrelse — mulig med Rekurs til Indenrigsministeriet — maa være berettiget til at udøve, dog at saadant Skøn kun een Gang kan tjene som Grundlag for Paaligning af Grundejerbidrag. I nærværende Tilfælde har Byraadet i Nykøbing F. med Rette skønnet, at Brolægningen i Slotsgade ikke længere er tidssvarende, og der er ikke tidligere ydet Grundejerbidrag til Gadens Belægning.

Fra Dansk Vejlaboratorium er der under Sagen indhentet forskellige Erklæringer, der gaar ud paa, at den i 1912 skete Brolægning af Slotsgade da maatte betegnes som endelig Belægning, men at den i vore Dage vanskelig kunde tænkes valgt og anvendt som endelig Brolægning.

Der findes nu at maatte gives Sagsøgeren Medhold i, at Slotsgade paa herommeldte Strækning efter i 1912 at være forsynet med fuldstændig Brolægning maatte anses som en med endelig Belægning

forsynet Gade, at Sagsøgte efter den da gældende Gadelovgivning var afskaaret fra mod Sagsøgerens Protest at paalægge ham Bidrag til yderligere Omlægning af Gaden, og at Loven af 1926 ikke har ændret dette Forhold.

Herefter vil Sagsøgerens Paastand være at tage til Følge.

Sagsøgte findes derhos at burde betale Sagens Omkostninger til Sagsøgeren med 300 Kr.

Torsdag den 11. December.

Nr. 24/1941. Hotelejer **A. Dyhrberg** (Gamborg)
 mod
 Partikulier **Chr. Høyrup** (Rørdam).

(Erstatning for Misligholdelse af en Handel om et Grundstykke).

Vestre Landsrets Dom af 10. Januar 1941 (III Afd.): Sagsøgte, Hotelejer A. Dyhrberg, bør til Sagsøgeren, Partikulier Chr. Høyrup, betale 5271 Kr. 66 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 15. August 1940, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 450 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten subsidiært paastaet Fri-findelse mod Betaling af et ved Rettens Skøn fastsat Beløb.

Post 1 i Købekontrakten er saalydende: »Handelen er betinget af Ministeriets Udstykningsapprobation og af, at Dyhrberg kan opnaa de fornødne Sammenlægnings- og Byggetilladelser.«

Til Støtte for sin principale Paastand har Appellanten, udover det for Landsretten anførte, særlig gjort gældende, at Indstævnte ved intet at foretage sig før Sommeren 1940, skønt Appellanten i den i Dommen nævnte, i Juni 1939 stedfundne Samtale havde meddelt ham, at han betragtede Handlen som bortfaldet, maa anses at have godkendt dette Standpunkt.

Seks Dommere finder ikke, at der efter det foreliggende kan gives Appellanten Medhold heri.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen, dog at Erstatningen efter samtlige foreliggende Omstændigheder, derunder Usikkerheden med Hensyn til Værdien af det tilbage-tagne, skønnes at burde ansættes til 4000 Kr. med Renter.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde op-hæves.

Tre Dommere finder, at Appellanten ved Købekontraktens Bestemmelse om, at Handlen bl. a. var betinget af, at den fornødne Byggetilladelse meddeltes, havde sikret sig Ret til at træde tilbage fra Handlen, saafremt der ikke opnaaedes en saadan Byggetilladelse, at hans Projekt om en Hal til ca. 1500 Mennesker kunde gennemføres. Da en Hal af denne Størrelse ikke kunde opføres i Henhold til Byggetilladelsen af 12. Maj 1939, var Appellanten derfor berettiget til at træde tilbage fra Handlen, og det findes, at Appellanten havde Føje til at antage, at Indstævnte forstod hans Meddelelse derom i Juni 1939, idet Indstævnte ikke bestred Appellantens Ret hertil, men kun svarede, at han vilde raadføre sig med sin Sagfører, hvorefter der hengik ca. 1 Aar, før Appellanten hørte nærmere fra Indstævnte.

Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellanten. Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Erstatningen bestemmes til 4000 Kr. med Renter heraf som i Dommen nævnt.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgørelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Februar 1939 oprettedes en Købekontrakt mellem Sagsøgeren, Partikulier Chr. Høyrup, Hjørring, og Sagsøgte, Hotelejer A. Dyhrberg, smst., hvorved denne af Sagsøgeren købte en Ejendom i Bassingade i Hjørring tillige med en Del af Grunden til en tilstødende Ejendom for en Købesum af 20.000 Kr., der skulde betales i 11. Juni Termin 1940 tillige med Renter 5 pCt. p. a. fra den 1. April 1939. Sagsøgte overtog straks det af ham erhvervede Areal, paa hvilket han havde til Hensigt — efter at have nedrevet de derpaa staaende Bygninger — at opføre en Hal til Brug ved Afholdelse af store Møder og Udstillinger, og det blev i den Anledning i Købekontrakten bestemt, at Handlen var betinget af Udstykningsapprobation fra Landbrugsministeriet og af, at Sagsøgte opnaaede de fornødne Sammenlægnings- og Udstyknings-Tilladelser. Kort efter Oprettelsen af Købekontrakten anmodede Sagsøgte en Arkitekt om at udarbejde Tegninger til Hallen, men da Hjørring Byraad vedtog, at Byggelinen for at muliggøre en Udvidelse af Bassingade skulde trækkes 2,05 m tilbage fra Fortovets indvendige Kant, lod Sagsøgte Tegningen omarbejde, saaledes at Bygningen blev gjort bredere, for at den kunde faa samme Rumindhold som oprindeligt projekteret. Den 12. Maj 1939 opnaaede Sagsøgte Byggetilladelse paa Arealet, der ved Landbrugsministeriets Skrivelse af 13. s. M. var udstykket og matrikuleret som M. N. 197 c og Matr. Nr.

347 af, Hjørring Købstads Bygrunde, men Tilladelsen var bl. a. betinget af, at der fra Hallen blev tilvejebragt en mindst 3 m bred Passage til Bassingade. Opfyldelsen af dette Krav vilde medføre, at Hallen maatte opføres i noget mindre Dimensioner end planlagt, idet Bredden af den nævnte Passage i Byggeprojektet kun var beregnet til ca. 1 m. Sagsøgte havde derefter i Slutningen af Maj eller Begyndelsen af Juni [1939] en Samtale med Sagsøgeren, hvem han meddelte, at Sagen var strandet. Sagsøgeren svarede, at han vilde raadføre sig med sin Sagfører, og denne anbefalede ham at afvente, om Købesummen blev betalt til Forfaldstiden Juni Termin 1940. Dette skete ikke, og Parterne enedes nu om, at Sagsøgeren pr. 15. Juli skulde tilbagetage det solgte Areal, men Sagsøgeren forbeholdt sig at gøre Erstatningsansvar gældende mod Sagsøgte, fordi Handlen ikke var blevet opfyldt. Til Oplysning om Værdien af det solgte Areal med Bygninger lod Sagsøgeren afholde en Syns- og Skønforretning, hvorved alt det solgte pr. 6. November 1940 vurderedes til 16.020 Kr., og da den mellem Parterne aftalte Købesum tillige med de siden 1. April 1939 paaløbne Renter udgjorde 21.291 Kr. 66 Øre, har Sagsøgeren under nærværende Sag søgt Sagsøgte til at betale Differencen mellem disse Beløb med 5271 Kr. 66 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 15. August 1940, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at han maa være berettiget til at træde tilbage fra Handlen, fordi det var en Forudsætning for denne, at han fik Tilladelse til at bygge en Hal, der kunde rumme ca. 1500 Mennesker, medens det, da der var truffet Bestemmelse om, at Byggelinien skulde rykkes 2,05 m tilbage, og at den fornævnte Passage skulde gøres ca. 2 m bredere, ikke vilde være muligt at tilvejebringe en Hal med Plads til mere end ca. 1200 Personer.

Efter den af Sagsøgeren afgivne Partsforklaring vidste han, da Handlen blev indgaaet, at det var Sagsøgtens Hensigt at opføre en saakaldt Kæmpehal paa det købte Areal. Det kan imidlertid ikke anses godtgjort, at Sagsøgte har gjort det klart for Sagsøgeren, at Handlen var betinget af, at det blev muligt at bebygge Arealet i dets fulde Udstrækning, saaledes at der derpaa kunde opføres en Hal, der kunde rumme ca. 1500 Personer. Herefter maa Sagsøgte anses bundet ved Handlen, og han maa iølgelig være pligtig at betale Sagsøgeren Erstatning, fordi den ikke er blevet opfyldt. Sagsøgte vil derfor, da der ikke er fremsat nogen særlig Indsigelse mod Beregningen af Erstatningen, være at dømme i Overensstemmelse med den af Sagsøgeren nedlagte Paastand.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgte have at betale Sagsøgeren med 450 Kr.

M a n d a g d e n 15. D e c e m b e r.

Nr. 117/1940. Gaardejer **Kr. Toft** (Landsretssagfører Hjejlé)
m o dGaardejer **Alfred Frederiksen** (H. Bache).

(Erstatning for Smitte af Kreaturbesætning).

Vestre Landsrets Dom af 16. April 1940 (III Afd.): Sagsøgte, Gaardejer Alfred Frederiksen, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Gaardejer Kr. Toft, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 250 Kr., der udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har tretten Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten nedsat sin Paastand til 2600 Kr.

For Højesteret har Appellanten ikke gentaget sit Anbringende om, at der fra Indstævntes Side er begaaet Fejl under Arbejdet med at indfange de tre udbrudte Kvier. Det kan dernæst ikke ved den efter Dommen stedfundne Bevisførelse anses tilstrækkelig bevist, at Indstævntes Fennehegn ikke har været i almindelig forsvarlig Stand, eller at Indstævntes Kreaturer tidligere havde vist saa stærk Tilbøjelighed til at bryde ud, at han kunde være pligtig til at træffe særlige Foranstaltninger med Hensyn til Hegnet. I denne Forbindelse bemærkes, at Kvierne, forinden de ved den paagældende Lejlighed brød ud af Indstævntes Fenne, var kommet i en saadan Tilstand af Vildskab, at ej heller Appellantens eget Hegn, om hvis Forsvarlighed der ikke er rejst Tvist — kunde hindre Kviernes Adgang til Stalden.

Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde tiltrædes det, at der ikke er godtgjort at have foreligget noget Forhold fra Indstævntes Side, som kan paadrage ham Erstatningsansvar overfor Appellanten i Anledning af hans Kviers Indtrængen i Appellantens Fenne og Stald.

Som Følge heraf vil Dommen kunne stadfæstes, uden at det bliver nødvendigt at komme ind paa Spørgsmaalet om, hvorvidt det kan anses tilstrækkelig bevist, at Tuberkulosen hos Appellantens Kreaturer skyldes den nævnte Begivenhed.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Gaardejer Kr. Toft, til Ind-

stævnte, Gaardejer Alfred Frederiksen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Siden Sommeren 1936, da han købte ny Besætning, havde Sagsøgeren under nærværende Sag, Gaardejer Kr. Toft, Kjeldbjerg, med Bistand af Dyrlæge Westring, smst., arbejdet paa at holde sin Kreaturbesætning fri for Tuberkulose. Ved en Tuberkulinprøve i September 1937 viste det sig, at hele Besætningen ikke reagerede overfor Prøven. Sagsøgeren holdt stadig sine Dyr omhyggeligt afsondrede fra andre Dyr, købte ikke nye Dyr til Besætningen og havde ingen Græsningsdyr paa sin Ejendom. Ogsaa Hønsebestanden blev underkastet Tuberkulinprøven og bestod denne. Ved en af Dyrlæge Westring den 21. Februar 1939 foretaget ny Prøve af Sagsøgerens Dyr viste det sig imidlertid, at der i Kreaturbesætningen, der bestod af ca. 21 Dyr, var 17 Reagenter, nemlig 10 Køer og 7 Ungkreaturer. Herefter maatte det antages, at Dyrene paa en eller anden Maade havde været udsat for en stærk tuberkuløs Paavirkning, og Sagsøgeren fik ved sin Efterforskning af den mulige Aarsag oplyst, at 3 Kvier tilhørende Sagsøgte, Gaardejer Alfred Frederiksen, Kjeldbjerggaard, i Slutningen af August 1938 var brudt ud af Sagsøgtes indhegnede Fenne og kommet ind i Sagsøgerens Indhegning, hvor 10 af ham tilhørende Køer græssede. De 2 Fenner stöder ikke umiddelbart op til hinanden, men ligger saaledes adskilt, at den mindste Afstand mellem dem er 58 m. Hegnene om begge Fenner var i god og forsvarlig Stand. De 3 Køer, af hvilke den ene lige havde kælvet, blandede sig efter, som det maa antages, at være sprunget over Hegnene, med Sagsøgerens Kreaturer i dennes Fenne; de var temmelig vilde og fremkaldte Uro blandt Sagsøgerens Kreaturer. 2 Karle, der tjente hos Sagsøgte, søgte sammen med denne at indfange de udbrudte Kvier, men disse løb sammen med Sagsøgerens Kreaturer ad en smal indhegnet Vej fra Fennen op til Sagsøgerens Kostald; een af Kvierne blev indfanget udenfor Stalddøren, medens de 2 andre slap ind i Stalden sammen med Sagsøgerens Kreaturer. Det lykkedes Sagsøgte og hans Karle sammen med en Karl, der tjente hos Sagsøgeren, ret hurtigt at fange den ene Kvie inde i Stalden, men den anden Kvie, der var meget vild og ophidset, saaledes at Fraaden stod den ud af Munden, lykkedes det først at fange efter ca. 4 Timers Forløb og med Bistand af Zoneredningskorpset. De 2 sidstnævnte Kvier blev den 13. Marts 1939 slagtet paa Skive Andelsslakteri og derefter undersøgt af Dyrlægerne Westring og Rousing med det Resultat, at begge fandtes lidende af Tuberkulose og efter Rousings Erklæring i hvert Fald den ene gennem lang Tid stærkt tuberkuløs befængt og smittespredende. Efter Konstateringen af Tuberkulose i Besætningen den 21. Februar 1939 besluttede Sagsøgeren at sælge sin Besætning og købe ny tuberkulosefri Dyr; ved Salget opnaaede han en Sum af 3650 Kr., medens Indkøbet

af den nye rene Besætning kostede ham 7700 Kr. med Tillæg af forskellige Omkostninger, 300 Kr., ialt 8000 Kr. Idet han gør gældende, at Sagsøgte maa være ansvarlig for det Sagsøgeren saaledes paaførte Tab, da Smitten maa antages paaført hans Kreaturer ved de nævnte Kviers Indbrud i hans Indhegning i August 1938, har han her under Sagen paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham en Erstatning, svarende til Differencen mellem de to fornævnte Beløb 8000 Kr. og 3650 Kr., altsaa 4350 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 11. September 1939, indtil Betaling sker, subsidiært en Erstatning efter Rettens Skøn med Renter som foran angivet.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale under Paaberaabelse af, dels at det ikke er godtgjort, at Smitten stammer fra hans Kreaturer, dels at der ikke fra hans Side foreligger noget uagtsomt Forhold.

Til nærmere Begrundelse af sin Paastand har Sagsøgeren anført, at Smitten, der konstateredes i hans hidtil rene Besætning, maa stamme fra Sagsøgtets Kvier, da ingen anden Smittekilde kan paavises, hvorved han foruden at henvise til, at han som foran nævnt siden 1936 har holdt sine Dyr omhyggeligt isolerede, har bemærket, at hans nærmeste Nabo, Thomas Thomsen, i Sommeren 1939 har opnaaet ren tuberkulosefri Besætning. Han har dernæst hævdet, at Sagsøgte, som i Januar 1937 havde ladet sin Besætning tuberkulinprøve med det Resultat, at de fleste af Dyrene — deriblandt de to første Kvier, som kom ind i Sagsøgerens Stald — havde reageret, burde have næret Mistillid til de nævnte 3 Kvier, som efter Sagsøgerens Formening tidligere er brudt ud af Indhegningen hos Sagsøgte og har været vanskelige at fange, og som for de tos Vedkommende ogsaa har vist sig at være tuberkuløse og smittefarlige, at Sagsøgte og hans Folk burde have forhindret, at Kvierne løb op til og ind i Sagsøgerens Stald, samt at den Kvie, der var særlig vild, og som det tog ca. 4 Timer at fange, straks burde være skudt, saaledes at den ikke havde faaet Lov til i saa lang Tid at gaa rundt i Stalden og inficere denne.

Angaaende de 2 Sagsøgte tilhørende Kvier, der i August 1938 var inde i Sagsøgerens Stald, og som den 13. Marts 1939 blev slagtet paa Skive Andelsslagteri, foreligger der en Attest af 17. Marts 1939 fra Dyrslæge Westring, Skive. Det fremgaar heraf, at Dyrslægen den 28. Februar 1939 undersøgte begge Kvierne hos Sagsøgte og fandt dem begge ved et endog særdeles godt Huld, uanset at begge var Reagenter for Tuberkulinprøven. Paa Grund af Kviernes gode Udseende erklærede Sagsøgte overfor Dyrslægen, at han ikke kunde tænke sig, at Dyrene var smittefarlige, men for at faa Sagen klarlagt, indvilligede han i at lade Kvierne slagte. Det fremgaar videre af Dyrslægens Erklæring, at han ved Undersøgelse af Slagtekroppene, derunder mikroskopisk Undersøgelse, kom til det Resultat, at meget tydede paa, at den ene Kvie havde haft en aaben smittefarlig Lungetuberkulose, og at det for den anden Kviens Vedkommende maatte anses som godtgjort, at den ved Slagningen havde aaben smittefarlig Lungetuberkulose og ondartet smittefarlig Børtuberkulose. Som Slutresultat erklærede Dyrslægen som sin faste Overbevisning, at de den 21. Februar 1939 forekomne Reak-

tioner for Tuberkulose i Sagsøgerens Kreaturbesætning skyldes Infektion med Tuberkelbakterier fra den ene eller begge de slagtede Kvier tilhørende Sagsøgte. Der foreligger derhos en Erklæring af 14. Marts 1939 fra Dyrlæge Rousing, Skive, der har obduceret de 2 Kvier. Denne Erklæring gaar som foran nævnt ud paa, at i hvert Fald den ene af Kvierne i lang Tid har været stærkt tuberkuløst befængt og smitte-spredende, idet der fandtes »aabne« Tuberkulose baade i Lunger og Bør og disse stærkt flaadudskillende, ligesom det maatte anses sandsynligt, at der har været Udskillelse af Tuberkelbaciller med Gødningen.

Med Hensyn til stedfundne Udbrud af Kvier fra Sagsøgtes indhegnede Fenne er det oplyst gennem Vidneforklaringer og Sagsøgtes Partsforklaring, at der i Eftersommeren 1937 var 3 Kvier, som blev vilde og brød ud af Fennen, samt at de kun med Besvær blev indfangede. Sagsøgte har oplyst, at af de Kvier, som i August 1938 brød ind i Sagsøgerens Fenne, var den ene en af dem, der som foran nævnt i Eftersommeren 1937 brød ud af Sagsøgtes Fenne. Den paagældende Kvie var efter Sagsøgtes videre Forklaring den Kvie, som man først fik fat paa inde i Sagsøgerens Stald.

Sagsøgte har om de 2 Kvier, som blev slagtet den 13. Marts 1939 paa Skive Andelsslakteri, som Part erklæret, at han havde opfedet dem med Salg for Øje, at de saa godt ud, og at de aldrig havde kastet eller vist Tegn paa Børflod.

Efter alt det i Sagen foreliggende, derunder særlig Erklæringerne fra Dyrlægerne Westring og Rousing, maa Retten gaa ud fra, at den Tuberkulose, der er opstaaet hos Sagsøgerens Kreaturbesætning og konstateret ved Tuberkulinprøve den 21. Februar 1939, skyldes Smitte fra Sagsøgtes Kvier ved deres Indbrud i August 1938 i Sagsøgerens Fenne og Stald. Det findes derimod efter Sagens Oplysninger ikke godtgjort, at der af Sagsøgte er udvist noget uagtsomt Forhold, der kan afgive Grundlag for Erstatningspligt for ham overfor Sagsøgeren i Anledning af det saaledes passerede. Der skal herved henvises til, at de omhandlede, titnævnte 2 Kvier, som det fremgaar af Dyrlæge Westrings Erklæring og Sagsøgtes Partsforklaring, var ved godt Huld og ikke frembød synlige Tegn paa Sygdom, samt at de efter det oplyste ej heller har vist saa udprægede Tegn til Vildskab eller Tendens til Ud-brydning, at der for Sagsøgte har været Anledning til at træffe særlige Foranstaltninger overfor dem, hvorved bemærkes, at Hegnet om Fennen — som foran nævnt — var godt og forsvarligt. Det kan ej heller statueres, at der fra Sagsøgte eller hans Folks Side er udvist Forsømmelighed under deres Anstrengelser for at indfange de udbrudte Kvier i August 1938 eller under deres Forsøg paa at hindre dem i at trænge ind i Sagsøgerens Stald, hvorved bemærkes, at det lykkedes at indfange i hvert Fald en af Kvierne udenfor Stalden. Endelig bemærkes, at der ej heller kan lægges nogen Vægt paa det af Sagsøgeren anførte om, at den sidste Kvie, der var ganske vild inde i Sagsøgerens Stald, straks burde være skudt i Stedet for som sket at afvente Rednings-korpsets Tilstedekomst for at faa den indfanget. Idet der saaledes i det hele ikke vil kunne gives Sagsøgeren Medhold i det af ham anbragte

om Uagtsomhed fra Sagsøgte eller hans Folks Side, vil Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil Sagsøgeren have at godtgøre Sagsøgte med 250 Kr.

T i r s d a g   d e n   1 6 .   D e c e m b e r .

Nr. 353/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Jens Frederik Jensen (Steglich-Petersen),

der tiltales for Bedrageri.

Københavns Byrets Dom af 27. Juni 1941 (6. Afd.): Tiltalte Jens Frederik Jensen bør straffes med Fængsel i 6 Maaneder. Tiltalte bør betale Sagens Omkostninger, derunder 60 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Overretssagfører J. L. Cohen, samt inden 15 Dage fra Dato 1509 Kr. 26 Øre til Københavns Magistrat.

Østre Landsrets Dom af 2. September 1941 (I Afd.): Byrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden bestemmes til 4 Maaneder. Fuldbyrnelsen af Straffen udsættes, saaledes at Straffen efter Forløbet af en Prøvetid paa 5 Aar fra Dato bortfalder, saafremt de i Straffelovens Kap. VII foreskrevne Betingelser overholdes. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder 40 Kr. i Salær til den for Tiltalte Jens Frederik Jensen beskikkede Forsvarer, Overretssagfører J. L. Cohen, udredes af det Offentlige. Den idømte Erstatning at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse, og Dommen i det hele at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste, dog at Bestemmelsen om Udsættelse af Straffens Fuldbyrkelse findes at burde udgaa.

T h i   k e n d e s   f o r   R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Bestemmelsen om Udsættelse af Straffens Fuldbyrkelse udgaa.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Steglich-Petersen betaler Tiltalte Jens Frederik Jensen 80 Kr.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Domsmand, tiltales Jens Frederik Jensen ifølge Statsadvokatens Anklageskrift af 3. Juni 1941 til at lide Straf for Bedrageri efter Straffelovens § 279 ved fra Slutningen af Aaret 1938 til Slutningen af Aaret 1940 ved svigagtig Fortielse af, at Hustruen ikke samlevede med ham, at have bestemt Københavns Kommunes Socialkontor, Absalonsgade 3, til at udbetale sig 1509 Kr. 26 Øre for meget i Understøttelse.

Der nedlægges derhos Paastand paa, at Tiltalte dømmes til i Erstatning til Københavns Magistrats 3. Afdeling at udrede 1509 Kr. 26 Øre.

Tiltalte er født den 8. November 1889 og ikke fundet tidligere straffet.

Tiltalte har nægtet sig skyldig. Han erkender, at han, som indtil Oktober Flyttedag 1938 boede sammen med Hustruen, nævnte Flyttedag flyttede hen i en anden Lejlighed, medens Hustruen flyttede hen til sin Datter, hvor hun siden har boet. Omkring Tidspunktet for denne Flytning vil han til Assistent Jansen paa Socialkontoret have fortalt, at Hustruen var flyttet hen til Datteren. Senere har han ikke talt med Socialkontoret herom. Han er ofte blevet spurgt, om Hustruen havde Indtægter, og har hver Gang besvaret dette benægtende. Endvidere gør Tiltalte gældende, at han ikke har været klar over, at Understøttelsen vilde blive nedsat, saafremt Socialkontoret havde været bekendt med, at han ikke boede sammen med Hustruen, samt at han af de Beløb, han har faaet udbetalt fra Socialkontoret, har ydet Støtte til Hustruen og Datteren, uden at han kan huske hvor meget.

Assistent Bruno Jansen, Socialkontoret, Absalonsgade, har som Vidne bl. a. forklaret, at han ikke erindrer, at han nogensinde fra Tiltalte har faaet at vide, at Tiltalte ikke boede sammen med Hustruen, og at han uvægerligt vilde have bidt Mærke i en saadan Oplysning og noteret den i Personalbogen.

Tiltaltes Hustru har som Vidne bl. a. forklaret, at hun af kontante Beløb fra Tiltalte højst har modtaget ialt 20 Kr. i mindre Beløb. Derimod er Tiltalte til Stadighed kommet paa Besøg hos Datteren og har ved saadanne Lejligheder undertiden haft Kød og Brød og andet med. Hun har ikke opgivet Tanken at flytte sammen med Tiltalte.

Efter de afgivne Forklaringer finder Retten det for godtgjort, at Tiltalte i det i Anklageskriftet ommeldte Tidsrum fra Socialkontoret har oppebaaret Hjælp til et samlet Beløb af 3084 Kr. 86 Øre, at han, saafremt han havde oplyst, at han ikke boede sammen med Hustruen, kun vilde have haft Ret til en Undersøttelse af ialt 1575 Kr. 60 Øre, saaledes at han i nævnte Tidsrum har faaet udbetalt 1509 Kr. 26 Øre for meget, og at Tiltalte har været klar over, at hans Understøttelse vilde blive nedsat, saafremt han gav Socialkontoret Oplysning om, at

han ikke boede sammen med Hustruen, samt at han forsætlig har fortiet dette overfor Socialkontoret.

Tiltalte har ikke været fængslet under Sagen.

Overlægen i Psykiatri har om Tiltaltes mentale Tilstand afgivet en Erklæring af 30. April 1941, hvis Konklusion er saalydende:

»Det kan herefter ikke antages, at sigtede ved de strafbare handlingers foretagelse var sindssyg eller aandssvag.

Sigtede har altid og især i de senere aar været nervøs. Han frembyder ved undersøgelsen idag nervøse symptomer, væsentlig af depressiv karakter, men iøvrigt ingen psykiske abnormiteter.

Han skønnes egnet til paavirkning gennem straf under vanlige former.

Der er ingen grund til yderligere observation.«

Som Følge af det anførte vil Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 285, I, jfr. § 279, med Fængsel i 6 Maaneder.

Efter Rettens Formands Bestemmelse vil Tiltalte i Overensstemmelse med den derom nedlagte Paastand derhos have at betale til Københavns Magistrat en Erstatning af 1509 Kr. 26 Øre.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 27. Juni 1941 af Københavns Byrets 6. Afdeling (Sag. Nr. 220/1941) er paaanket af Tiltalte Jens Frederik Jensen til Frifindelse, subsidiært til Formildelse, af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den idømte Straf.

Efter den for Landsretten skete Bevisførelse og i Henhold til de i den indankede Dom anførte Grunde vil Dommen være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde bestemmes til 4 Maaneder, og at Fuldbyrdselsen af Straffen findes at burde udsættes som nedenfor anført.

Tilsyn i Prøvetiden skønnes ikke formaalstjenlig.

Dissens:

Tre af de voterende stemmer for at idømme ubetinget Straf.

Onsdag den 17. December.

Nr. 215/1940. Ingeniør, cand. polyt. **A. Thorning-Christensen**
(Gamborg)

m o d

Blikkenslagermester **I. Kublitz** (Henriques efter Ordre).

(Betaling af Byggematerialier).

Østre Landsrets Dom af 18. Oktober 1940 (II Afd.): Sagsøgte, Blikkenslagermester I. Kublitz, bør for Tiltale af Sagsøgeren, Ingeniør cand. polyt. A. Thorning-Christensen, i denne Sag fri at være.

I Sagsomkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa Betaling af 11.619 Kr. 08 Øre, nemlig det for Landsretten paastaede Beløb med yderligere paaløben Diskonto for Vekslen, stor 8500 Kr., hvilken Veksel nu er fuldtud indfriet af Appellanten.

Indstævnte paastaar Stadfæstelse.

Ved Indledningen af Forhandlingerne om en Kreditorordning fremlagde Indstævnte en Faktura lydende paa et Beløb af 32.577 Kr. 22 Øre, der maa antages i det væsentlige at omfatte Leverancer af Materialer, og for hvilket Appellanten delvis, som i Dommen nævnt, havde paataget sig Vekselforpligtelse overfor Brødrene Dahl. Efter de af Indstævnte og hans Sagfører afgivne Forklaringer maa det antages, at de kun deltog i Kreditorudvalgets Møder, fordi Indstævnte ifølge Entreprisekontrakten af 17. August 1936 og den dertil knyttede Aftale med Appellanten i Forhold til de øvrige Mødedeltagere formelt maatte optræde som Entreprenør.

Ved den mellem Parterne gældende Aftale af 10. Juni og 17. August 1936 havde Appellanten som i Dommen nævnt, overfor Indstævnte forpligtet sig til ved Forfaldstid at betale de af Indstævnte indkøbte Materialer, og Appellanten findes ikke at have været berettiget til at gaa ud fra, at Indstævnte ved at tiltræde Kreditorudvalgets Forslag vilde give Afkald paa Appellantens nævnte Forpligtelse overfor ham til Betaling af Materialerne, saaledes ej heller for den Dels Vedkommende, som Appellanten kom til at betale ifølge sin Vekselforpligtelse. Der- som Appellanten ønskede at opnaa et saadant Afkald, burde han derfor have faaet dette udtrykkeligt præciseret overfor Indstævnte, hvis Stilling til Byggeforetagendet var væsensforskellig fra de andre Haandværkeres, og hvis Tiltræden af Forslaget ifølge det anførte med Føje af Indstævnte betragtedes som en Formsag.

Som Følge heraf vil Dommen være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Henriques betaler Appellanten, Ingeniør, cand. polyt. A. Thorning-Christensen, 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Maj 1936 indrykkede Sagsøgte, Blikkenslagermester I. Kublitz, følgende Annonce i Berlingske Tidende:

»Gas. Vand. Varme.

Savner De en autoriseret Medarbejder?

Jeg søger Stilling som saadan« — — —

Han kom derved i Forbindelse med Sagsøgeren, Ingeniør, cand. polyt. A. Thorning-Christensen, og der blev truffet Aftale om, at Sagsøgte skulde udføre Gas- og Vandmesterarbejdet paa Parkbebyggelsen Høje Skodsborg for Sagsøgeren. Om de nærmere Vilkaar for denne Aftale hedder det i en Skrivelse af 10. Juni 1936 fra Sagsøgeren følgende:

»Arbejdet udføres i. H. t. Tegninger og Beskrivelse paa Regning, saaledes at der godtgøres Dem alle Udgifter til Materialier og Arbejds løn med et Tillæg af 10 pCt. i Fortjeneste.

Det fornødne specielle Værktøj, som sædvanemæssig tillægges af Mesteren, anskaffes af mig og stilles ved Arbejdets Afslutning til Deres Disposition, idet der herfor debiteres Dem 1/3 af Anskaffelsesprisen.

Fra det Tidspunkt, Deres Arbejde begynder paa Byggepladsen, udbetales der Dem et personligt Beløb paa Kr. 125,— hver Uge, hvilket Beløb ved Arbejdets Opgørelse betragtes som Forskud paa Deres Fortjeneste.

Evt. Akkord-Overskud, som falder paa de Timer, De deltager i Svendenes Akkord, tilfalder Dem og fradrages saaledes ikke i den 10 pCt. Fortjeneste paa Arb. som er fastsat. Arbejds løn til Folkene betaler jeg hver Uge efter Deres fremsendte Ugelister, som maa være i Overensstemmelse med den for Søllerød Kommune gældende Overenskomst for Faget. Evt. Særpriser for Specialarbejder maa godkendes af mig.

Materialier indkøbes efter min Godkendelse, og Fakturaer betales af mig ved Forfald, idet jeg, saafremt det ikke lykkes Dem at opnaa sædvanlig Kredit paa disse, er villig til at paatage mig Kaution for Betalingen.

Det er en Forudsætning, at De bliver Medlem af Arbejdsgiverforeningen, og at De erholder Autorisation i Søllerød Kommune.

Endelig er det en bestemt Forudsætning, at De i den Tid, Arbejdet foregaar, ikke har andet Arbejde, saaledes at de helt og fuldt kan ofre Dem for dette Arbejde, og saaledes at De i den Udstrækning, hvor Deres Tid ikke er optaget af Arbejdsledelse, selv udfører manuelt Arbejde i den Udstrækning, dette er muligt. Iøvrigt vil være at oprette Entreprisekontrakt.«

Under 17. August 1936 blev der oprettet en Entreprisekontrakt mellem Parterne og samme Dag et Tillæg til Overenskomsten af 10. Juni 1936, hvori det bl. a. hedder:

»Den i Entreprisekontrakten anførte Entreprisenum er kun at betragte som en Overslagssum, idet Afregningen i Virkeligheden finder Sted paa Basis af Overenskomsten af 10.6 d. A.«

I den Følgeskrivelse, hvormed Entreprisekontrakt og Tillægsoverenskomst fremsendtes, udtalte Sagsøgeren, at Tillægsoverenskomsten

fremsendtes, udtalte Sagsøgeren, at Tillægsoverenskomsten »naturligvis bør blive mellem Dem og mig«.

Efter Færdiggørelsen af »Høje Skodsborg« blev der mellem Sagsøgeren og Haandværkerne — hvoriblandt Sagsøgte — truffet en samlet økonomisk Ordning. Denne Ordning gik bl. a. ud paa, at der dannedes et Aktieselskab med Haandværkerne som Aktionærer, at Haandværkerne efter visse nærmere Regler fik Panteret i Ejendommen, og endelig at der meddeltes Sagsøgeren (som hæftede personligt overfor de forskellige Kreditorer) Saldokvittering »fra samtlige Kreditorer«. Disse Betingelser indeholdtes i et Forslag, der udsendtes af Formanden for et nedsat Kreditorudvalg, Højesteretssagfører Geo. K. Schiørring, den 27. December 1938 eller 4. Januar 1939. Forslaget accepteredes senere af Sagsøgte, idet hans Sagfører, Overretssagfører Bang-Ebbestrup, den 16. Januar 1939 tilskrev Højesteretssagfører Schiørring saaledes: »Ved nærværende tillader jeg mig for Kublitz at meddele, at han tiltræder det fremsatte Forslag«.

Under Byggeriets Gang havde Sagsøgeren og en Tredjemand paataget sig Vekselforpligtelse overfor Brdr. Dahl A/S for et Beløb af 8500 Kr., der udgjorde en Del af Sagsøgtes Skyld til dette Firma for indkøbte Materialer til Høje Skodsborg, og Sagsøgeren og den paa-gældende Tredjemand er ogsaa efter den økonomiske Ordning med Haandværkerkreditorerne overfor Aktieselskabet forpligtet til at afvikle Beløbet.

Sagsøgeren har endvidere efter at have truffet den omhandlede Kreditorordning betalt en anden Veksel paa 250 Kr. til samme Aktieselskab for Sagsøgte.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren ifølge sin endelige Paa-stand paastaet Sagsøgte dømt til at betale ham et Beløb af 9535 Kr. 78 Øre med Renter 5 pCt. p. a. af 8500 Kr. fra Stævningens Dato den 2. April 1940, til Betaling sker, nemlig foruden de ovennævnte Beløb paa henholdsvis 8500 Kr. og 250 Kr., Diskonto og Renter og Omkostninger for henholdsvis 723 Kr. 35 Øre og 62 Kr. 43 Øre.

Sagsøgte har principalt paastaet sig frifundet, subsidiært frifundet for Tiden mod Betaling af 4150 Kr. hvilket svarer til de Afdrag, Sagsøgeren har betalt paa Gælden til Brdr. Dahl plus Vekselbeløbet 250 Kr.

Til Støtte for sin Paa-stand har Sagsøgeren anført, at Sagsøgte, der ifølge Overenskomsten af 10. Juni 1936 hæftede overfor Leverandørerne med Sagsøgeren som Kautionist, ved uden noget Forbehold at tiltræde Kreditorordningen vedrørende »Høje Skodsborg« og give Sagsøgeren Saldokvittering har frafaldet sit Regreskrav mod Sagsøgeren, og at det derfor var Sagsøgte og ikke Sagsøgeren, hvem Betalingen af de 2 Veksler paahvilede.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte anført, at han ifølge Overenskomsten af 10. Juni 1936, jfr. Tillæget af 17. August 1936, var at betragte som Funktionær hos Sagsøgeren, der selv var Entreprenør for den paa-gældende Entreprise. Tiltrædelsen af Kreditorordningen betragtede han som en Formalitet; han, som var forpligtet til at hemmeligholde Overenskomsten med Sagsøgeren, tiltraadte Ordningen paa Sagsøgerens Vegne og gav ikke derved Afkald paa Sag-

søgerens Hæftelse overfor Leverandørerne. Sagsøgte har oplyst, at den Panteobligation, der blev udstedt for hans Tilgodehavende i »Høje Skodsborg« er givet Brdr. Dahl til Sikkerhed for Aktieselskabets Tilgodehavende, og at Panteobligationen, naar Aktieselskabet er fyldestgjort, staar til Sagsøgerens Disposition.

Parterne har afgivet Forklaring og der er afgivet Vidneforklaringer af statsautoriseret Revisor Willy Valdemar Nielsen, Højesteretsadvokat George Koch Schiørring, Overretssadvokat Ejnar Sigurd Bang-Ebbestrup og Advokatfuldmægtig Ernst Steffen Hartvig.

Efter Overenskomsten af 10. Juni 1936 var Sagsøgte antaget af Sagsøgeren til at udføre Gas- og Vandmesterarbejdet paa »Høje Skodsborg« mod et i Overenskomsten nærmere fastsat Vederlag; Kontrakter, som Sagsøgte maatte indgaa med Leverandører i Anledning af Arbejdet, skulde paa Forhaand godkendes af Sagsøgeren, og denne var forpligtet til at holde Sagsøgte fri for økonomisk Ansvar. Der findes ingen Grund til at antage, at Sagsøgte ved at tiltræde den omhandlede Kreditorordning har villet paatage sig Forpligtelser, der ikke tidligere paahvilede ham; han maa antages, som af ham hævdedt, at have tiltraadt Kreditorordningen — der var godkendt af Sagsøgeren — paa Sagsøgerens Vegne.

Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

I Sagsomkostninger vil Sagsøgeren have at betale Sagsøgte 500 Kr.

Torsdag den 18. December.

Nr. 62/1941.   Ingeniør **E. Aasted** (Selv)

mod

Ingeniør **Uffe Hansen** personlig og paa Firmaet **Uffe Hansen & Co.s** Vegne (Meyer).

(Ærefornærmelser).

Vestre Landsrets Dom af 28. Februar 1941 (IV Afd.): Ingeniør Uffe Hansen bør for Tiltale af Ingeniør E. Aasted fri at være. Ingeniør E. Aasted bøder til Statskassen 25 Dagbøder à 4 Kr. Forvandlingsstraffen bestemmes til Hæfte i 25 Dage. Den af Firma Uffe Hansen & Co. paaklagede ærefornærmende Udtalelse: »en Mand, hvis Ord man ikke kan stole paa« kendes ubeføjet. Ingeniør E. Aasted betaler til Firma Uffe Hansen & Co. 2000 Kr., tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 10. Juni 1940, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger i begge Sager betaler Ingeniør E. Aasted til nævnte Firma ialt 500 Kr. Den idømte Erstatning og de idømte Sagsomkostninger udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet de Høje-

steret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, vil Dommen efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

I Sagsomkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Sagsomkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Ingeniør, cand. polyt. E. Aasted, til Indstævnte, Ingeniør Uffe Hansen, personlig og paa Firmaet Uffe Hansen & Co.s Vegne, 300 Kr.

Den idømte Erstatning og de idømte Sagsomkostninger at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. November 1938 tiltraadte Ingeniør, cand. polyt. E. Aasted en Stilling som Ingeniør hos Ingeniør Uffe Hansen, Aarhus, der er eneste ansvarlig Indehaver af Firmaet Uffe Hansen & Co., Aarhus, som fortrinsvis driver Entreprenørvirksomhed ved Anlæg af Vandværker. Ingeniør Aasted modtog i den følgende Tid en ugentlig Gage af 60 Kr. samt et kvartaarligt Beløb af 300 Kr., men i Januar 1940 gjorde han overfor Ingeniør Uffe Hansen gældende, at de kvartaarlige Udbetalinger kun var at betragte som à conto Udbetalinger paa en ham ved Engagementets Indgaelse tilsagt Provision af Entreprisesummerne for udførte Vandværksanlæg, og at der efter en af ham foretaget Opgørelse herefter maatte tilkomme ham et yderligere forfaldent Gagebeløb paa 1500 Kr. Da Uffe Hansen afviste Aasteds Krav som ubeføjet, opsigde Aasted sin Stilling, i hvilken han dog forblev til 1. Marts 1940. Under den af Aasted herefter anlagte Sag mod Uffe Hansen har han principalt paa-staaet Uffe Hansen dømt til Betaling af 1500 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 17. Maj 1940, indtil Betaling sker, hvorhos han har forbeholdt sig senere at indtale et endnu ikke forfaldent Provisionskrav paa 870 Kr. Subsidiært har Aasted paa-staaet Uffe Hansen dømt til Betaling af 1950 Kr. til endelig Afgørelse af Parternes Melleinværende.

Færdig fra Trykkeriet den 14. Januar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 24

Torsdag den 18. December.

Ingeniør Uffe Hansen har paastaet sig pure frifundet og har for det Tilfælde, at en af Aasteds Paastande helt eller delvis maatte blive taget til Følge, fremsat et Erstatningskrav paa 3000 Kr. til Modregning, hvilket Beløb han derhos under en af hans Firma mod Aasted anlagt Sag, der er domsforhandlet i Forbindelse med den her omhandlede Sag, har paastaet selvstændig Dom for.

Til Støtte for sin principale Paastand har Ingeniør Aasted i Overensstemmelse med en af ham afgivet Partsforklaring anført, at Vilkaarene for hans Ansættelse i Uffe Hansens Firma blev fastlagt, da han i Begyndelsen af November 1938 blev engageret af Uffe Hansen, og at disse Vilkaar indeholdes i et af Aasteds Sagfører derefter udarbejdet Udkast til Overenskomst, som han ved sin Tiltrædelse overrakte Uffe Hansen, der gennemsaa Udkastet og straks efter udtalte, at det var der vist ikke noget at sige til. I nævnte Udkast til Overenskomst, der aldrig blev underskrevet af Sagens Parter, hedder det bl. a.:

»— — — Jeg, Ingeniør Uffe Hansen antager herved Ingeniør Aasted som Ingeniør i min i Aarhus beliggende Virksomhed, der navnlig består i Anlæg af Vandværker i Jylland.

Ingeniør Aasted tiltræder sin Plads den — — — November 1938, og hans Arbejde vil i det væsentligste bestaa i at passe den tekniske Del af min, Ingeniør Uffe Hansens, Ingeniørvirksomhed, medens jeg, Ing. Uffe Hansen, navnlig beskæftiger mig med den merkantile Side af Virksomheden.

For det Arbejde, Herr Aasted udfører for mig, betaler jeg Herr Aasted en ugentlig Løn, stor 60 Kroner, skriver Seksti Kroner, der betales ugentlig bagud første Gang den — — — November 1938, for den da forløbne Tid. Lønnen beregnes efter 52 Uger uanset Helligdage.

Foruden den nævnte faste Ugeløn, erholder Aasted 1 pCt. i Provision af Entreprisesummen for de Arbejder, Ing. Uffe Hansen udfører. Parterne anslaaer skønsomt Entreprisesummerne til aarligt at udgøre Kr. 300.000. Af Entreprisesummerne udbetales à conto til Aasted kvartaarlig Provision den 1. Januar, 1. April, 1. Juli og 1. Oktober og første Gang den 1. Januar 1939 for det da forløbne Tidsrum. Ingeniør Aasted har enten selv eller ved befuldmægtiget Adgang til Ing. Uffe Hansens Bøger og Papirer, derunder særlig Entreprisekontrakterne, for derved at kunne konstatere, hvilke Beløb der er indgaaet til Ingeniør Uffe Hansen. Endelig Opgørelse og Udbetaling vedrørende Entreprisesummen for hvert Arbejde sker senest 3 Aar efter Arbejdets Aflevering.

Det er en Selvfølge, at Rejseudgifter o. lign. refunderes Herr Aasted. — — —«

Ingeniør Aasted har videre forklaret, at Ingeniør Uffe Hansen den 1. Marts 1939 gav Firmaets Bogholder, Jensen, Ordre til at udbetale ham 300 Kr. i Check, hvilket Beløb han modtog i den Formening, at det var en à conto Udbetaling paa Provisionen, og derefter modtog han paa samme Maade 300 Kr. den 1. Juni, den 1. September og den 1. December 1939. Noget ind i Marts 1939 begyndte Uffe Hansen en Dag at tale med ham om hans Lønningsforhold, og under Samtalen foretog Uffe Hansen paa et Brevkort forskellige Notater, til hvilke Aasted, efter at have faaet dem forevist, bemærkede, at det jo var mindre end fastsat i Ud-kastet til Overenskomsten, og Uffe Hansen svarede saa, at de jo kunde tænke over det. Derefter blev Gageforholdet ikke drøftet før i Januar Maaned 1940, da Aasted den 20de spurgte Uffe Hansen, om denne havde set paa deres indbyrdes Regnskab. Da Uffe Hansen lod ganske ufor-staaende heroverfor, replicerede Aasted skarpt og sagde, at han vilde rejse til 1. Marts. Med Hensyn til sin Virksomhed har Aasted forklaret, at der ikke har været Tale om, at han skulde skaffe nye Interessenter til Vandværkerne, idet hans Arbejde udelukkende skulde være af teknisk Art, bestaaende i Projektering af Vandværkerne og Førelse af Tilsyn under disses Opførelse. Aasted har herved gjort gældende, at han i sin Ansættelsestid hos Uffe Hansen har været bortrejst ialt 119 Dage og herunder har overnattet ude mange Gange og adskillige Gange uden at være i Følge med sin Principal. Kun een Gang er han blevet opfordret til at tage varigt Ophold paa Anlægsstedet, og hertil erklærede han sig villig. En af Aasted udarbejdet Opgørelse over de Vandværker, som i hans Ansættelsestid blev bygget inden 1. Januar 1940, udviser — efter Aasteds videre Anbringende — at der af den samlede Anlægsudgift paa 357.000 Kr. er tilvejebragt Rentabilitet for et Beløb af 270.000 Kr., saa-ledes at han — idet Vilkaarene vedrørende Provisionen skal forstaaes saaledes, at Aasted nu kan kræve Provision af den Del af Anlægs-udgiften for de i hans Ansættelsestid byggede Vandværker, for hvilken Rentabilitet er opnaaet, medens Provisionen af Resten af Anlægsudgiften kan kræves tre Aar efter det paagældende Arbejdes Aflevering — har Krav paa 2700 Kr. hvoraf er udbetalt ham à conto 1200 Kr., hvorefter der tilkommer ham yderligere 1500 Kr. i forfalden Gage.

Til Støtte for sin subsidiære Paastand har Ingeniør Aasted anført, at han i alt Fald maa have et Krav paa Ingeniør Uffe Hansen udregnet efter det af denne i Marts 1939 fremsatte Tilbud i forommeldte Notat, der er saalydende:

»Ugeløn fast 60.—
 pr. Kvartal 300.—
 1/2 pCt. af Rentabel Anlægssum
 15 Kr. for Indtegning af Hus
 20 „ - - - Gaard
 Halvdelen af dette Beløb
 indestaaer til Vandværket er rentabelt.
 Tegnearbejde vedr. de Anlæg, De ikke
 har Tilsyn med betales ekstra.«

Herefter tilkommer der ham 1/2 pCt. af den rentable Anlægssum, 270.000 Kr.:	1350 Kr.
samt i Honorar for udførte — nærmere specificerede — Teg- ningsarbejder:	600 —

eller ialt.... 1950 Kr.

Ingeniør Uffe Hansen har forklaret, at han havde søgt en Ingeniør som Medhjælp i sin Virksomhed, og at Aasted blev antaget til at bistaa ham, særligt med Tegnearbejde. Der var ved Antagelsen vel Tale om en delvis provisionsmæssig Aflønning, men de blev enige om en ugentlig Løn af 60 Kr. foruden et kvartaarligt Beløb af 300 Kr., idet der herved blev taget Hensyn til, at Aasted havde oplyst, at han hvert Kvartal skulde betale sin Hustru et omtrent hertil svarende Underholdsbidrag. Først en halv Snes Dage efter, at Aasted var tiltraadt, forelagde han ommeldte Udkast til Overenskomst for Uffe Hansen, der læste det flygtigt igennem og derefter sagde, at han maatte se nærmere paa det, saa vilde han selv fremkomme med et Forslag, og der kunde saa blive Tale om at overgaa til Provisionslønning, naar han havde konstateret, om Aasted kunde benyttes til at skaffe nye Interessenter til Vandværkerne. Efter nogle Maaneders Forløb afgav Uffe Hansen forommeldte Notat om sit Forslag. Samtidig forlangte han, at Aasted skulde tage Ophold ved de Værker, som han skulde lede Opførelsen af, og det var Mening, at Aasted i sin Fritid kunde udføre andet Tegnearbejde og derved opnaa en Ekstrafortjeneste, medens den i Notatet iøvrigt nævnte Provision m. v. kun skulde gælde for de Værker, med hvis Opførelse Aasted førte daglig Tilsyn. Det var Mening, at Aasted selv skulde betale for sit Ophold ved paagældende Arbejdssted, medens Rejseudgifterne skulde betales af Firmaet. Aasted svarede, at han ikke vilde tage Ophold ude paa Arbejdsstederne og ikke kunde gaa ind paa Uffe Hansens Forslag. Da der saaledes ikke opnaaedes Enighed, blev Forholdet fortsat mellem Parterne uden udtrykkelig Overenskomst, og Aasted blev vedblivende lønnet som hidtil, idet han ikke stillede Krav om yderligere Lønning før i Januar Maaned 1940.

Til Sagens Oplysning er der endvidere afgivet Vidneforlaring af Firmaets Bogholder, Jensen og Medhjælper, Wendelboe, hvilken sidste bl. a. virker som Akkvisitør for Firmaet.

Efter alt det oplyste findes der nu ikke at foreligge tilstrækkelige Holdepunkter for Antagelsen af, at de Drøftelser, der har været mellem Parterne om en delvis provisionsmæssig Aflønning af Ingeniør Aasted er resulteret i en bindende Aftale om saadanne Vilkaar, som indeholdes i ommeldte Udkast til Overenskomst, hvorved bemærkes, at Aasted, skønt han ikke havde erhvervet Uffe Hansens Underskrift paa Udkastet, og skønt denne gennem sit senere Forslag havde taget Afstand fra Udkastets Vilkaar, dog fortsatte sin Virksomhed i Firmaet og modtog de kvartalsvise Udbetalinger uden at tage Forbehold om senere Udbetaling af Provision. Herefter, og idet det er ubestridt, at Ingeniør Aasted ikke har akcepteret det af Ingeniør Uffe Hansen i Marts 1939 stillede Forslag til ændret Aflønning, vil Ingeniør Uffe Hansens Frifindelsespaastand i det hele være at tage til Følge.

Kort Tid forinden Ingeniør Aasted forlod sin Stilling i Ingeniør Uffe Hansens Firma, udfærdigede han med Benyttelse af Firmaets Papir og Skrivemaskine ca. 15 enslydende Breve, som han udsendte til saadanne Vandværksinteressentskaber, for hvilke Firmaet udførte Vandværksanlæg. Disse Breve har følgende Indhold:

»Undertegnede tillader mig herved at meddele Dem, at jeg fra 1. Marts 1940 efter eget Ønske forlader Firmaet Uffe Hansen & Co.

Naar jeg meddeler Dem dette, skyldes det, at jeg er overbevist om, at det er den eneste Maade, hvorved De kan faa den virkelige Aarsag, til at jeg forlader Firmaet, at vide.

Da jeg i November 1938 tiltraadte min Stilling, aftalte jeg med Firmaets Chef, at jeg skulde have 60 Kr. om Ugen og dernæst 1 pCt. af Omsætningen, dog saaledes at jeg ved Aarets Udgang kun skulde have 1 pCt. af den Del af Omsætningen, der var Rentabilitet paa. Jeg gjorde gældende, at jeg maatte have kvartalsvis Forskud paa Udbyttet, og dette fastsattes senere til 300 Kr. Vore Aftaler har jeg overrakt Chefen som en maskinskreven Kontrakt, som han under forskellige Paa-skud opsatte at underskrive.

Nu benægter han pure, at saadanne Aftaler har fundet Sted, hvorfor han ikke vil udbetale mig de 1500 Kr., som jeg har til Gode.

Selvfølgelig ønsker jeg ikke at arbejde for en Mand, hvis Ord man ikke kan stole paa, saa meget mere som det er generende for mig som cand. polyt. at være underordnet en Mand, hvis eneste Uddannelse er Kedelpasserprøven, her passer »Ingeniør« Wendelboe bedre, som er Murersvend.

Uffe Hansen har været Kontrolassistent, og han har haft et Lyn-aflederfirma i Odense, dette maatte han opgive i 1934. Jeg vedlægger en Blanket til en Kontrakt, som viser, at Uffe Hansen ogsaa dengang forstod at slutte Kontrakter. Derpaa begyndte Uffe Hansen at bygge Vandværker. At dette har været en god Forretning, ses af følgende, hvor Beløbene angiver Indkøbspriserne.

4,6 m ³ A. E. G. Pumpe	405 Kr.
7 do.	491 —
10 do.	729 —
2 1/2 m liggende Jæger Hydrofor	450 —
3 do.	485 —
4 do.	595 —
2" Staal-mufferør pr. m	170 Øre
1" galv. Rør pr. m	106 —
3/4" - - -	76 —

Ikke destomindre skylder Firmaet overalt. Dette kunde ogsaa i nogen Grad hindres, hvis ikke Firmaet ved hvert Vandværk fik oprettet en Transport, saaledes at Vandværkerne forpligter sig til at betale til »Handels- og Landbrugsbanken« i Aarhus. Det vilde være praktisk om Vandværkerne havde Raadighed over de første 2—3 Tusinde Kr. af de laante Penge, saaledes at de stedlige Kreditorer kunde blive dækkede, i Stedet for som nu at maatte henvisse til en Sagfører for langt om længe at faa deres Penge.«

Endvidere tilstillede han omkring samme Tidspunkt Formanden for Hvidbjerg Vandværk, Dyrnlæge E. Steffensen, Hvidbjerg, følgende Brev, dateret 24. Februar 1940:

»Undertegnede, der har haft den Opgave at udarbejde Forslag til Udvidelse af Hvidbjerg Vandværk for Firmaet Uffe Hansen & Co., tillader mig herved at meddele Dem, at jeg den 1. Marts forlader nævnte Firma, hvorefter dette vil være uden teknisk Assistance.

Naar jeg henvender mig til Dem, skyldes det, at jeg finder, at det tilsendte Projekt er for dyrt, tilmed mener jeg ikke, at det i tilstrækkelig Grad vil kunne rense Vandet. Jeg vilde foreslaa Dem et aabent Skrabefilter samt Anbringelsen af en Centrifugalpumpe i det nuværende Pumpehus. Et saadant Anlæg vil til enhver Tid kunne levere godt Vand.

Jeg har i ti Aar udelukkende beskæftiget mig med Vandværker o. lign. og jeg har assisteret ved Opførelsen af to kommunale Vandværker samt 34 Landvandværker, saaledes har jeg ved Opførelsen af Stubbekøbing Vandværk assisteret Ingeniør N. M. Hansen, Ry, hos hvem De vil kunne indhente Oplysninger saavel om mig selv som om mit nuværende Firma.

Det skulde glæde mig, om jeg maatte udarbejde for Dem et Projekt, og jeg er rede til at aflægge Dem et Besøg en af de første Dage i Marts.

Min Adresse er indtil 1. Marts: Frederiksgade 2 IV, Aarhus, og senere Steenwinkelsvej 4 II, København V., Tlf. Nora 941 V.«

Under forommeldte af Firma Uffe Hansen & Co., Aarhus, mod Ingeniør E. Aasted, Frederiksberg, anlagte Sag har Firmaet nedlagt Paastand paa, at Ingeniør Aasted idømmes Straf efter Straffelovens § 267 for Ærefornærmelse i Anledning af, at han i ommeldte ca. 15 Skrivelser har omtalt Ingeniør Uffe Hansen som »en Mand, hvis Ord man ikke kan stole paa«, og at den refererede ærefornærmende Udtalelse kendes ubeføjet. Det sagsøgende Firma har videre nedlagt Paastand paa, at Aasted idømmes Straf dels efter § 10 i Lov Nr. 80 af 31. Marts 1937 om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse for i Konkurrenceøjemed at have fremsat urigtige Meddelelser, der er egnede til at skade Firmaets Virksomhed — hvilke Meddelelser navnlig indeholdes i Brevet til Dyrnlæge Steffensen, hvor det siges, at Firmaet efter Aasteds Fratræden vilde være uden teknisk Assistance, og at det Hvidbjerg Vandværk tilsendte Projekt var for dyrt og utilstrækkeligt til Rensning af Vandet — dels efter samme Lovs § 11 for i nævnte ca. 15 enslydende Skrivelser ubeføjet at have givet Meddelelser til andre om sit daværende Firmas Indkøbspriser paa Materialer, hvilke Priser maa karakteriseres som Forretningshemmeligheder, og for saaledes at have krænket et kontraktligt Tillidsforhold. Firmaet har endelig under Henviisning til nævnte Lovs § 17, Stk. 3 og 4, samt Ikrafttrædelseslovens § 15 paastaet sig tilkendt en Erstatning for tilføjet Tab, Tort og Ulempe paa 3000 Kr., hvilket Beløb paastaas tilkendt tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 10. Juni 1940, indtil Betaling sker.

Ingeniør E. Aasted har paastaet sig frifundet.

Med Hensyn til den ham paasigtede Overtrædelse af Straffelovens § 267 har han til Støtte for sin Frifindelse anført, at han med den

gengivne Udtalelse kun har villet give en efter hans Opfattelse berettiget Karakteristik af Ingeniør Uffe Hansens Optræden i Gagespørgsmaalet.

Med Hensyn til de paasigtede Overtrædelser af Konkurrencelovens §§ 10 og 11 har han til Støtte for sin Frifindelsespaastand anført, at Meningen med Skrivelsen til Dyrlæge Steffensen udelukkende har været at fralægge sig Ansvaret for den i Skrivelsen omhandlede Pumpestation, som han mente var for dyr og uegnet til Formaålet. Han maatte derhos gaa ud fra, at Firmaet var uden teknisk Assistance, naar han havde forladt det, og han har iøvrigt aldrig tænkt sig at skrive Brevet for selv at kunne komme til at konkurrere med sit gamle Firma, hvorved han har bemærket, at han er ude af Stand til at drive Entreprenørvirk-somhed, idet han er uden Midler hertil. Videre har han anført, at Hensigten med de 15 Skrivelser var at forklare de forskellige Vandværksformænd Grunden til, at han fratraadte. Subsidiært har Ingeniør Aasted paastaaet sig frifundet for den indsøgte Erstatning eller denne nedsat, idet han ikke mener, at der ved Udsendelsen af de nævnte Skrivelser er tilføjet Firmaet nogen Skade, Ulempe eller Tort.

Til Sagens Oplysning paa dette Punkt har Medhjælper Wendelboe som Vidne forklaret, at han under sine Forretningsrejser i Tiden efter Udsendelsen af Aasteds Skrivelser har faaet det Indtryk, at Skrivelserne har skabt Vanskeligheder for Firmaet, og han har i saa Henseende særligt fremhævet Forholdene i Jyndeved, Sæd og Fræer.

Hvad først angaar den i de ca. 15 Breve indeholdte Omtale af Ingeniør Uffe Hansen som »en Mand, hvis Ord man ikke kan stole paa«, maa det nu statueres, at Aasted ikke i de om Gagespørgsmaalet eller iøvrigt oplyste Omstændigheder har haft Føje til at anvende den nævnte for Uffe Hansen fornærmende Omtale, og Aasted vil som Følge heraf være at anse med Straf efter Straffelovens § 267, hvorhos det paaklagede Udtryk: »en Mand hvis Ord man ikke kan stole paa«, vil være at kende ubeføjet.

Hvad dernæst angaar den Aasted paasigtede Overtrædelse af Konkurrencelovens § 10, bemærkes, at det maa have staaet ham klart, at hans Anbringende i Skrivelsen til Dyrlæge Steffensen om, at det sagsøgende Firma efter hans Fratræden vilde staa uden teknisk Assistance, var egnet til at give Brevets Modtager et urigtigt Indtryk af det Omfang, i hvilket Uffe Hansens Firma kunde forventes at ville benytte sig af anden teknisk Hjælp, hvorved bemærkes, at der efter det oplyste maa gaas ud fra, at Firmaet, medens Aasted var ansat i det, lejlighedsvis ogsaa benyttede sig af anden teknisk Hjælp, og at det i Tiden efter hans Fratræden antog anden fornøden teknisk Medhjælp. Da Skrivelsen derhos efter sit Indhold maa opfattes som et Tilbud fra Aasted om Udarbejdelse af et Projekt, og saaledes i det hele var egnet til at skade Firmaets Virksomhed, findes Aasted ved Fremsendelsen af nævnte Skrivelse at have gjort sig skyldig til Straf efter nævnte Lovbestemmelse.

Hvad endelig angaar Overtrædelserne af Konkurrencelovens § 11, findes Aasted ved i nævnte ca. 15 Skrivelser at give detailleret Besked om Firmaets Indkøbspriser paa Materialer, hvilke Priser han havde

erhvervet Kendskab til i Kraft af sin Stilling i Firmaet, ligeledes at have gjort sig skyldig til Straf efter denne Lovbestemmelse.

Ingeniør E. Aasted vil herefter for de fornævnte af ham begaaede Overtrædelser af Straffelovens § 267 og Konkurrencelovens §§ 10 og 11 være at anse med en Straf, der i Medfør af Straffelovens § 88, Stk. 1 og 4, findes at burde fastsættes til en fælles Straf af Dagbod, bestaaende i 25 Statskassen tilfaldende Bøder à 4 Kr., hvorfor Forvandlingsstraffen vil være at fastsætte til Hæfte i 25 Dage.

I Medfør af Ikrafttrædelseslovens § 15 og Konkurrencelovens § 17, Stk. 3, findes Ingeniør Aasted derhos at burde yde Firmaet Uffe Hansen & Co. Erstatning for den Skade, som det maa antages at have lidt, og at burde betale Firmaet Godtgørelse for tilføjet Ulempe og Tort. Efter Forholdets Karakter og de foreliggende Oplysninger findes den samlede Erstatning at burde fastsættes til 2000 Kr., hvilket Beløb Ingeniør Aasted vil have at tilsvare med Renter som paastaet.

Med Hensyn til Sagsomkostninger i begge Sager vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Stempelovertrædelse ses ikke at have fundet Sted i nogen af de paakendte Sager.

Nr. 369/1941.

Lars Marius Christensen

p a a k æ r e r

Østre Landsrets Kendelse af 20. Juni 1941.

Kendelse afsagt af Retten for Holbæk Købstad m. v. den 21. Maj 1941: Under denne Sag er der rejst Spørgsmaal om Løsladelse paa Prøve af Lars Marius Christensen, født 10. Maj 1896, som ved nærværende Rets Dom af 20. Juni 1935 blev fundet skyldig i Tyveri og dømt til at anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater.

Ved Kendelse af 13. Januar 1939 blev en af Domfældte fremsat Begæring om Løsladelse afslaaet, og en af ham den 31. Marts 1940 fremsat fornyet Begæring blev afslaaet ved Kendelse af 4. Juni 1940, der stadfæstedes ved Østre Landsrets Kendelse af 30. Juli s. A.

I Skrivelse af 31. Marts 1941 har Overlægen ved Psykopatanstalterne i Herstedvester, hvor Domfældte har været anbragt siden den 9. August 1935, under Henviisning til § 21 i Anordning Nr. 680 af 18. December 1940 indstillet, at Domfældte løslades paa Prøve mod, at der søges Invaliderente for ham, og saaledes at han anbringes i kontrolleret Familiepleje under Anstaltens Tilsyn.

Sagen er derpaa af Anklagemyndigheden indbragt for Retten i Medfør af Straffelovens § 70, Stk. 3, med Protest mod, at Prøveløsladelse for Tiden finder Sted.

I Overlægens ovennævnte Skrivelse hedder det bl. a.: »Paa Grund af den Ufred, der altid fandtes, hvor han færdedes, har det et Par Gange været nødvendigt gennem længere Tid at anbringe ham i An-

staltens Isolationsafdeling. Sidste Gang, dette skete, var fra November 1938 til September 1939. Under denne lange Isolering faldt han ganske godt til Ro, og efter at være blevet tilbageflyttet til almindelig Afdeling har hans Forhold langsomt bedret sig. Han har tydeligt bestræbt sig for en Kursændring, og dette er ogsaa i betydelig Grad lykkedes ham, idet han gennem mere end et Aar ikke har frembudt Problemer i det daglige. Han synes i det hele at være blevet mere ligevægtig og fornuftig end tidligere og har gennem de sidste Par Maaneder uden Vanskelighed nu kunnet opholde sig paa en af Anstaltens bedre Afdelinger. Han har hele Tiden været flink til sit Arbejde.

Ved Siden af sine mentale Ejendommeligheder frembyder han en Del legemlige Svagheder, idet han lider af kronisk Nyrebetændelse, der viser sig gennem en moderat Æggehvideafsondring i Urinen, endvidere nogen Tilbøjelighed til Aandenød og Hjertebanken samt et let forhøjet Blodtryk (160/140).

Under Hensyn til, at den forvarede nu har været interneret i mere end 5 1/2 Aar og efterhaanden er faldet betydeligt til Ro, samt til, at hans kriminelle Farlighed aldrig har været særlig stor (ved hans sidste Dom drejede det sig om Tyveri til Beløb af under 20 Kr.), vil jeg finde det forsvarligt, at han nu forsøges under friere Forhold. Paa Grund af sin Svagelighed vil han næppe kunne klare sig uden offentlig Støtte, hvorfor man fra Anstaltens Side vil søge Invalidere til ham. Ved Siden af denne vil han formentlig være i Stand til at tjene en lille Smule ved Arbejde, men han vil dog paa Grund af sin Invaliditet alligevel sikkert faa vanskeligt ved helt at klare til Livets Ophold. Saavel under Hensyn hertil som til, at jeg vil finde det formaalstjenligt, at Tilsynet for hans Vedkommende bliver gjort saa effektivt som muligt, skal jeg derfor tillade mig at bringe i Forslag, at den forvarede søges anbragt under Forhold, der svarer til den fra Sindssyge- og Aandsvageforsorgen kendte Familiepleje, saaledes at han søges anbragt hos en Familie i ikke for stor Afstand fra Anstalten, saa at der fra dennes Side vil kunne føres regelmæssig Kontrol med ham. I det Tilfælde, at han opnaar Invalidere, vil i hvert Fald en væsentlig Del af Omkostningerne ved en saadan Anbringelse kunne betaales heraf. I modsat Fald skal jeg tillade mig at foreslaa, at der ydes hans eventuelle Vært et Bidrag af 2 Kr. daglig.

Funktionærmødet, i hvilket Inspektøren ikke deltog, har den 21. Januar d. A. vedtaget at udtale følgende: Funktionærmødet kan tiltræde, at der søges Invalidere til ham; og dersom dette opnaas, anbefales han til Prøveudskrivning.«

I Skrivelse af 27. Marts 1941 udtaler Inspektøren ved Psykopat-anstalterne, at han ikke kan anbefale Prøveløsladelsen, da der efter hans Skøn ikke foreligger noget som helst om, at de Grunde, der har bevirket Domfældelsen, er bortfaldet eller blot væsentlig ændrede.

Retslægeraadet udtaler i Skrivelse af 28. April 1941, at »Raadet maa nære betydelige betænkeligheder overfor spørgsmaalet om prøveløsladelse af Lars Marius Christensen, idet der fremdeles skønnes at maatte regnes med ret stor sandsynlighed for kriminelt recidiv, og idet de forhold, hvorunder han under en eventuel prøveløsladelse vilde komme

til at leve, næppe tør antages at blive egnede til i tilstrækkelig grad at kunne modvirke kriminelle tendenser hos ham.«

Domfældtes Tilsynsværge, Fuldmægtig paa Centralkontoret for de danske Fængselselskabers Samvirke, L. Bertelsen, har i en under Sagen fremlagt Skrivelse af 13. Maj 1941 udtalt: »at Christensen i de knap 6 Aar, jeg har kendt ham, overfor mig altid har vist sig som en høflig, taknemmelig og fordringsløs Mand, der som Regel med nogenlunde Taalmodighed har forsøgt at indordne sig under Forholdene i Anstalten, jeg er dog vidende om, at hans Bestræbelser i saa Henseende i de første Aar langtfra lykkedes, dels p. Gr. af hans sensible Natur og hans langtfra gode Helbred, dels p. Gr. af de Vanskeligheder og Gnidninger, der let opstaar, hvor saa mange forskellige og vanskelige Mennesker er samlet, og som maaske har virket særlig irriterende paa et Menneske som omskrevne. — — — Siden han for 1 1/2 Aar tilbage (under hans sidste Ophold i Isolationsafdelingen) lovede mig ikke mere at give Anledning til de gentagne Klager over hans Opførsel, har han vist, at han — trods sine legemlige og sjælelige Skrøbeligheder — alligevel kan tage sig sammen, og jeg tager dette som Tegn paa, at han ogsaa i det frie Liv vil vise mere Stadighed i sin Livsførelse end før Anbringelsen i Psykopatanstalten, især under gode og ordnede Forhold, som jeg tror, han vil blive undergivet i den Plads (Familiepleje), som jeg paa Anstaltens egen Opfordring har fremskaffet. — Jeg vil derfor meget anbefale, at der nu efter 6 Aars Indespærring gives ham en Chance. —«

Tilsynsværgeren har endvidere i Retten udtalt, at Domfældtes Fornødenheder og Krav til Tilværelsen er meget smaa, og at han derfor ikke anser det for helt udelukket, at Domfældte vil kunne klare sig uden Understøttelse. Tilsynsværgeren har derhos erklæret sig indforstaaet med, at Prøveløsladelsen først finder Sted, naar der er fremskaffet en efter Anstaltens Skøn passende Plads til Domfældte.

Den for Domfældte beskikkede Forsvarer har udtalt sig i Tilslutning til Tilsynsværgeren.

Domfældte er i Tiden fra 1915 til 1935 straffet 13 Gange for Berigelsesforbrydelser, og han er under den sidste Straffesag af Retslægeraadet karakteriseret som en intellektuelt daarligt udrustet, stemningsuligevægtig, asocial og fra Barndommen kriminelt præget Psykopat.

Da det derhos efter det om hans Helbredstilstand oplyste maa antages, at han vil have Vanskelighed ved at klare sig i det frie Liv uden Understøttelse, maa det erkendes, at der er en ikke ringe Mulighed for, at han vil recidivere, hvis han løslades.

Paa den anden Side maa det imidlertid tages i Betragtning, at det ved alle hans Forbrydelser, bortset fra de i Dommen af 17. Januar 1916 omhandlede, kun drejer sig om relativt smaa Værdier, og at et eventuelt Tilbagefald derfor ikke kan antages at ville rumme nogen Fare af Betydning for hans Omgivelser eller Samfundet.

Naar endvidere henses til, at den Bedring i Domfældtes Opførsel, der allerede var begyndt inden Kendelsen af 4. Juni 1940, har holdt sig og har vedvaret i omtrent 1 1/2 Aar, finder Retten, at der, efter at han

nu har hensiddet i Forvaringsanstalten i henved 6 Aar, bør gives ham en Chance for at leve sit Liv under friere Former.

Herefter vil Domfældte være at løslade paa Prøve, naar der er fundet en efter Anstaltens Skøn forsvarlig Anbringelse for ham, og saaledes at han stilles under Anstaltens Tilsyn og paany vil være at indsætte i Forvaringsanstalten, saafremt han overtræder de ham af Tilsynet meddelte Forskrifter.

Det findes ikke at burde gøres til en Betingelse for Løsladelsen, at der søges eller opnaas Invaliderente for ham, da der er Mulighed for, at han vil kunne ernære sig ved egen Hjælp eller ved anden Understøttelse.

Der tillægges Forsvareren et Salær paa 25 Kr., der udredes af det Offentlige.

T h i b e s t e m m e s :

Lars Marius Christensen bør løslades af Psykopatforvaringsanstalten paa Prøve, naar der er fundet en efter Anstaltens Skøn forsvarlig Anbringelse for ham, og saaledes at han stilles under Tilsyn af Anstalten, og at han paany vil være at indsætte i Psykopatforvaringsanstalten, saafremt han overtræder de ham af Tilsynet meddelte Forskrifter.

Der tillægges Forsvareren, Overretssagfører Holm, 25 Kr. i Salær, som udredes af det Offentlige.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Østre Landsrets VII Afdeling, er saalydende:

Ved Kendelse, afsagt af Retten for Holbæk Købstad m. v. den 21. Maj 1941, bestemtes det, at Lars Marius Christensen, der ved nævnte Rets Dom af 20. Juli 1935 blev kendt skyldig i Tyveri og dømt til at anbringes i Forvaringsanstalten for Psykopater og den 9. August s. A. anbragtes i Forvaringsanstalten i Herstedvester, burde løslades paa Prøve paa de i Kendelsen anførte Vilkaar.

Denne Kendelse er af Anklagemyndigheden paakæret her til Landsretten, hvor Anklagemyndigheden har protesteret imod, at Prøveløsladelse finder Sted for Tiden.

Da det skønnes overvejende betænkeligt, at Løsladelse paa Prøve for Tiden finder Sted,

b e s t e m m e s :

Den fremsatte Begæring om Løsladelse paa Prøve fra Psykopatforvaringsanstalten af Lars Marius Christensen kan ikke tages til Følge.

Lars Marius Christensen udræder til Overretssagfører Jacob Holm, Holbæk, det denne af Retten for Holbæk Købstad m. v. tilkendte Salær 25 Kr. samt i Salær til den for ham for Landsretten beskikkede Forvarer, Overretssagfører A. Moltke-Leth, 25 Kr.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Domfældte.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.
I Henhold til de i Landsrettens Kendelse anførte Grunde

bestemmes:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Der tillægges den for den kærende, Lars Marius Christensen, beskikkede Forsvarer, Højesteretssagfører Stein, i Salær for Højesteret 60 Kr., der udredes af det Offentlige.

Mandag den 22. December.

Nr. 65/1941. »Ejendoms- og Finansieringsselskabet **Zenos A/S**«
(H. Bache)

mod

Finansministeriet (Landsretssagfører Hasle).

(Beregning af Appellantens skattepligtige Indkomst).

Østre Landsrets Dom af 1. Februar 1941 (V Afd.): Sagsøgte, Finansministeriet, bør for Tiltale af Sagsøgeren, »Ejendoms- og Finansieringsselskabet **Zenos A/S**« i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgeren til Sagsøgte med 250 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Otte Dommere bemærker følgende:

I den indankede Dom findes det rettelig antaget, at Salg af Ejendommen har ligget indenfor Aktieselskabets vedtægtsmæssige Formaal, og under Hensyn til de foreliggende Oplysninger om den af de to Stiftere og Hovedaktionærer dels i Forening, dels hver for sig drevne Erhvervsvirksomhed, findes det derhos at have været en nærliggende Form for Selskabets erhvervsmæssige Udnyttelse af Ejendommen, under gunstige Omstændigheder at foretage Salg af denne som sket.

Herefter stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen og paalægge Appellanten Sagens Omkostninger for Højesteret med 600 Kr.

Tre Dommere finder, at de i Statsskattelovens § 5 a foreskrevne Betingelser for til Selskabets Indkomst at henregne den fra Ejendommens Salg hidrørende Indtægt ikke foreligger, idet

de lægger afgørende Vægt paa, at Selskabet aldrig har drevet anden Virksomhed end Opførelse og Udlejning af denne Ejendom, og at Salget først er sket, efter at Selskabet havde ejet Ejendommen i 10 Aar, samt at de to Hovedaktionærers Virksomhed som Ejere af andre Ejendomme eller Interessenter i andre Ejendomsselskaber efter de foreliggende Oplysninger ikke kan betegnes som Handelsvirksomhed med faste Ejendomme, idet Salg af Ejendommene kun er sket i et i Forhold til disses store Antal meget ringe Omfang og har haft en tilfældig Karakter. Disse Dommere stemmer derfor for at tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, »Ejendoms- og Financierings-selskabet Zenos A/S«, til Indstævnte, Finansministeriet, med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Slutningen af 1925 stiftedes »A/S Matr. Nr. 1603 og 2156 af Brønshøj«, hvis Formaal i Loven angaves som »Erhvervelse og Bebyggelse af Matr. Nr. 1603 og 2156 Brønshøj og dermed beslægtede Forretninger«. Selskabets Stiftere var Overretssagfører Michael Møller, Ingeniør Jørgen Glud og Arkitekt Th. G. Henningsen, der hver tegnede 1/3 af Aktiekapitalen, som var paa 6000 Kr.

I 1926 blev der paa den nævnte Ejendom opført en Bygning, som Selskabet har drevet, indtil Ejendommen, der stod Selskabet i et Beløb af ca. 168.000 Kr., ved Skøde af 1. September 1936 blev solgt med en Fortjeneste for Selskabet paa 29.681,45 Øre. Forinden Salget var Selskabets Aktiekapital blevet udvidet til 14.000 Kr., hvoraf Overretssagfører Møller ejede Halvdelen og Ingeniør Glud og dennes Hustru den anden Halvdel, ligesom Selskabets Love ved Generalforsamlingsbeslutning af 21. August 1936 var blevet ændret paa forskellig Maade. Selskabets Navn ændredes saaledes til »Ejendoms- og Financieringsselskabet Zenos A/S«, og Selskabets Formaal angaves nu som »Financieringsvirksomhed, særlig i Forbindelse med Handel om fast Ejendom, Prioritering og Financiering af faste Ejendomme, samt Drift af saadanne.«

Medens Selskabet ikke betragtede den nævnte Fortjeneste som skattepligtig Indkomst og derfor ikke medtog Beløbet som saadan i Selskabets Selvangivelse til Skattevæsnet for Skatteaaret 1937/38, ansaa Københavns Skatteraad Beløbet for indkomstskattepligtigt i Medfør af Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 5 a og forhøjede derfor Selskabets selvangivne Indkomst med Beløbet. Denne Afgørelse, der af Selskabet

blev indbragt for Landsskatteretten, blev ved dennes Kendelse af 14. Marts 1940 stadfæstet, idet Landsskatteretten udtalte, »at naar Selskabets Formaal i de oprindelige Vedtægter angives som Erhvervelse og Bebyggelse af en Ejendom og dermed beslægtede Forretninger, maa et Salg af Ejendommen under de foreliggende Omstændigheder anses for at have ligget indenfor Selskabets Formaal.«

Statsskatten af den af Skatteraadet ansatte Indkomst udgør Kr. 9513,74, medens Skatten af den selvangivne Indkomst udgør Kr. 100,74. Foruden dette sidstnævnte Beløb har Selskabet af Differencen Kr. 9413,00 under Forbehold betalt ialt 7000 Kr. med henholdsvis 1500 Kr. den 23. April, 2500 Kr. den 29. Juni, 2000 Kr. den 15. September og 1000 Kr. den 30. December 1940.

Selskabet har derpaa anlagt nærværende Sag, under hvilken det paastaar Sagsøgte, Finansministeriet, kendt pligtigt til at ansætte Selskabets skattepligtige Indkomst for Skatteaaret 1937/38 i Overensstemmelse med Selskabets Selvangivelse og betale Selskabet 7000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. af 1500 Kr. fra den 23. April 1940, af 2500 Kr. fra den 29. Juni 1940, af 2000 Kr. fra den 15. September 1940 og af 1000 Kr. fra den 30. December 1940.

Finansministeriet paastaar Frifindelse.

Selskabet har til Støtte for sin Paastand gjort gældende, at Selskabet ikke har haft til Formaal at sælge den erhvervede Ejendom, at noget saadant ej heller fremgaar af det i Lovene af 1925 angivne Formaal, at Salget derfor ikke har været et Led i Selskabets Næringsvej, at det heller ikke er foretaget i Spekulationsøjemed, og at dette ogsaa fremgaar bl. a. af den lange Periode paa ca. 10 Aar, i hvilken Selskabet har ejet Ejendommen.

Finansministeriet har til Støtte for sin Paastand anført, at Salget af Ejendommen ikke kan anses for at have ligget udenfor Selskabets Næringsvej og har i saa Henseende henvist til, at Overretssagfører Møller og Ingeniør Glud i Fællesskab ejer en Række Ejendomme og er interesserede i forskellige Ejendomsselskaber, at de i Fællesskab har ejet et Par Ejendomme, som de i Løbet af nogle Aar afhændede igen, at Ingeniør Glud derudover er interesseret i en Række Ejendomsselskaber, som han har udført Arbejde for, at han ejer forskellige Ejendomme, og at han i 1927—28 har solgt nogle Rækkehuse, som han med Salg for Øje havde overtaget Opførelsen af. Endvidere henviser Ministeriet til, at Selskabets Love har indeholdt en Bestemmelse om, at Salg af faste Ejendomme kræver Vedtagelse med kvalificeret Majoritet, at Selskabet, skønt det aarlig havde Overskud, dog ikke har givet Udbytte til Aktionærene i Aarene 1927—34, og at Selskabet i 1935 udlaante 50.000 Kr. til Overretssagfører Møller og Ingeniør Glud.

For Landsretten har Overretssagfører Michael Møller som Vidne forklaret, at Udtrykket »Dermed beslægtede Forretninger« blev indføjet i Bestemmelsen om Selskabets Formaal, fordi man havde overvejet Muligheden af at erhverve ogsaa en til Matr. Nr. 1603 og 2156 stødende Grund og bebygge denne — hvilken Plan dog ikke blev realiseret — at Selskabet aldrig har averteret Ejendommen til Salg, men undertiden har modtaget Forespørgsler om, hvorvidt Ejendommen var

til Salg, og da har svaret benægtende, og at Grunden til Salget i 1936 var den, at man Gang paa Gang havde haft Vanskeligheder med Hensyn til det største af Lejemaalene (et Bageri), og at der nu meldte sig en Køber, der mente at kunne ordne dette Lejemaal paa tilfredsstillende Maade, og som ønskede at udnytte en Del af det ubebyggede Areal til Garagebebyggelse.

Efter de tilvejebragte Oplysninger findes et Salg af Ejendommen, selv om det ikke har været Hovedøjemedet med Selskabets Stiftelse, dog at have ligget indenfor Selskabets Formaal, og idet den ved Salget indvundne Fortjeneste herefter i Medfør af den ovennævnte Lovbestemmelse maa anses som skattepligtig Indkomst, vil Finansministeriets Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes Selskabet at burde betale til Ministeriet med 250 Kr.

Nr. 336/1941.

Apotekerfonden

p a a k æ r e r

Vestre Landsrets Kendelse af 27. Juni 1941.

Den paakærede Kendelse, der er afsagt af Rettens III Afdeling, er saalydende:

Ved et den 15. Marts 1941 udstedt Løsøre pantebrev meddelte Indehaveren af Gesten Apotek, Jens Oscar Raun-Byberg, Apotekerfonden for et ham i Henhold til § 42 i Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om Apotekervæsenet ydet Laan paa 47.700 Kr. de Kærende, Apotekerfonden, 1. Prioritets Panteret i det til Apoteket hørende Inventar og Varelager samt i disse Ejendesels Brandforsikringssummer. Det hedder derhos i Pantebrevets Tekst: »hvorfor dette Pantebrev under Hensyn til Tinglysningslovens § 37 vil være at notere paa Ejendomsbladet for den Debitor tilhørende Apotheksejendom, Matr. Nr. 20 h af Øster Gesten, Gesten Sogn.« Ved Lysningen, der fandt Sted den 20. s. M., blev Pantebrevet af Dommeren i Kolding Købstad m. v. forsynet med Bemærkning om, at det ikke var lyst paa den faste Ejendoms Blad, da »Hjemmel hertil ikke ses at foreligge.«

Denne Afgørelse er af de Kærende paakæret her til Retten, hvor de har nedlagt Paastand om, at det paalægges Dommeren at lyse Løsøre pantebrevet paa den faste Ejendom.

Til Støtte for deres Paastand har de Kærende anført, at det maa være en Følge af Reglen i Tinglysningslovens § 37, hvorefter en Panteret, der meddeles i den faste Ejendom, eo ipso omfatter det til Ejendommen hørende Driftsmateriel og -inventar, at de for at sikre den dem efter Løsøre pantebrevet tilkommende 1. Prioritet i Apotekets Inventar maa have Krav paa at faa Løsøre pantebrevet noteret paa den faste Ejendoms Blad i Tingbogen.

Ved Kæremaalets Indsendelse har Dommeren udtalt, at Prøvelse af et Løsøre pantebrev formentlig alene skal ske ud fra Personbogen, lige-

som Prøvelse af Pantebrev i fast Ejendom kun skal ske ud fra vedkommende Ejendoms Blad i Tingbogen, og at der savnes Hjemmel til at gøre Undtagelse herfra for Apotekerfondens Vedkommende.

Da der maa gives Dommeren Medhold i, at der savnes Hjemmel i Lovgivningen til at tage den af de Kærende nedlagte Paastand til Følge,

b e s t e m m e s:

Den paakærede Afgørelse bør ved Magt at stande.
Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret.

I Paakendelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere bemærker følgende:

Da der ved Pantebrevet ikke er stiftet nogen Ret over selve den faste Ejendom, savnes der, jfr. Tinglysningslovens § 10, Stk. 1, Hjemmel til at lade Pantebrevet notere paa den faste Ejendoms Blad i Tingbogen, saa meget mere som saadan Notering ikke kan anses nødvendig for at sikre Apotekerfonden overfor yngre Rettighedshavere i den faste Ejendom. Herefter og iøvrigt i Henhold til de i Kendelsen anførte Grunde vil disse Dommere stadfæste Kendelsen. Kæremaalets Omkostninger findes at burde ophæves.

Tre Dommere bemærker følgende:

Efter det foreliggende maa der gaas ud fra, at Ejendommen varigt er indrettet med Apotekervirksomhed for Øje, saaledes at Apotekets af Pantebrevet omfattede samlede Inventar er Tilbehør af den i Tinglysningslovens § 37 omhandlede Art. Herefter findes Betingelserne for Panterettens Tinglysnings paa Ejendommen efter Tinglysningslovens § 10, 1. Stk., at være til Stede. Disse Dommere stemmer derfor for at tage den af Ejeren fremsatte Begæring om Notering heraf i Tingbogen til Følge, hvilken Notering har Betydning i flere Henseender, bl. a. for at sikre Panthaveren at faa Meddelelse om Tvangsauktion.

En af de nævnte Dommere bemærker derhos, at han ikke kan tiltræde Flertallets Udtalelse om, at Notering ikke kan anses nødvendig for at sikre Apotekerfonden overfor yngre Rettighedshavere i den faste Ejendom.

Der vil være at give Kendelse efter Stemme-flertallet.

T h i b e s t e m m e s:

Landsrettens Kendelse bør ved Magt at stande. Kæremaalets Omkostninger ophæves.

Nr. 37/1941. Smed **C. Nielsen** og Banksekretær **Carl Overgaard**
(Svane)

m o d

Rødovre Sogneraad (Overretssagfører Sven).

Højesterets Ankeudvalgs Kendelse.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Ved Stævning af 13. Februar 1941 har Appellanterne Smed C. Nielsen og Banksekretær Carl Overgaard paaanket Østre Landsrets Dom af 20. December 1940, ved hvilken Indstævnte Rødovre Sogneraad blev frifundet for Appellanternes Tiltale. Her for Retten har Appellanterne nedlagt Paastand om, at Indstævnte tilpligtes at foranledige, eventuelt gennem retslig Paatale, at forskellige nærmere angivne Forlystelsesindretninger m. v. — der angives etableret i Strid med de Ejendommen Matr. Nr. 3 ab og 3 oh af Rødovre efter Deklaration tinglæst 28. August 1923 paahvilende Servitutter — fjernes, og at Indstævnte tilpligtes at betale til Appellanterne i Erstatning henholdsvis 2250 Kr. og 1800 Kr.

Til Begrundelse af Søgsmålet har Appellanterne for Landsretten anført, at Oprettelsen og Driften af de paagældende, Forlystelsesetablissementet »Damhus Tivoli« vedrørende Indretninger ganske har forandret og ødelagt det paagældende Beboelseskvarter, i hvilket Appellanterne er Villaejere, og at Paataleretten efter den nævnte Deklaration alene er tillagt Indstævnte.

Under Anken har Fællesrepræsentationen af Parcel- og Grundejerforeninger i Rødovre Kommune ved Skrivelse af 17. Juli 1941 fremsat Begæring om Tilladelse til at indtræde i Sagen til Understøttelse for Appellanterne, idet det til Støtte for Begæringen er anført dels, at Medlemmer af de under Fællesrepræsentationen hørende Foreninger paa samme Maade som Appellanterne er interesserede i Servitutternes Overholdelse, dels, at Fællesrepræsentationens Myndighed med Hensyn til Medlemmernes Respekteren af Servitutterne vil svækkes, hvis det udenfor Foreningerne staaende Etablissement uden Paatale kan tilsidesætte Servitutterne.

Indstævnte har modsat sig den fremsatte Begæring under Henvi sning til, at en Intervention vil kunne medføre en Forhaling af Sagen, som Fællesrepræsentationen har været bekendt med siden dens Anlæg, og at Fællesrepræsentationens nuværende og tidligere Formand gennem Vidneafhøring har haft Lejlighed til at ytre sig i Sagen.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at saavel forskellige Beboere i Kvarteret som Fællesrepræsentationen i sin Tid har indsendt Klager over Forlystelsesetablissementet til Indstævnte, der — efter at have forhandlet med Klagerne — i Sommeren

1939 gav Etablissementets Ledelse visse Paalæg til Forminds- skelse af den med dets Drift forbundne Larm.

Da det maa antages, at de af Appellanterne paaklagede Ulemper for det paagældende Beboelseskvarters øvrige Beboere er væsentlig de samme som for Appellanterne, og da en Del af disse Beboere er Medlemmer af Grundejerforeninger under Fællesrepræsentationen, findes denne at have en saadan retlig Interesse i Sagens Udfald, at dens Indtræden er begrundet i Medfør af Retsplejelovens § 252, Stk. 1. — Herefter, og da en saadan Indtræden maa antages at kunne ske uden væsentlig Forsinkelse eller Besvær for Sagens Parter eller Retten, samt da den Omstændighed, at Fællesrepræsentationen har været kendt med Sagen fra dens Anlæg, og at dens Formænd har afgivet Vidneforklaring, ikke findes at kunne afskære den fra nu at indtræde i Sagen,

bestemmes:

Den foran ommeldte, af Fællesrepræsentationen af Parcel- og Grundejerforeninger i Rødovre Kommune fremsatte Begæring tages til Følge.

Tirsdag den 23. December.

Nr. 329/1941.

Rigsadvokaten

mod

Nathalie Marie Nielsen (Hvidt),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 161, § 172, Stk. 2, jfr. § 171 og § 285, Stk. 1, jfr. § 276.

Dom afsagt af Retten for Silkeborg Købstad m. v. den 24. Februar 1941: Tiltalte Nathalie Marie Skov bør straffes med 10 Dagbøder à 4 Kr., subsidiært Hæfte i 10 Dage, hvorhos hun bør betale denne Sags Omkostninger, derunder 50 Kr. i Salær til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Edlund.

Vestre Landsrets Dom af 14. Maj 1941 (I Afd.): Tiltalte, Nathalie Marie Skov, født Nielsen, bør straffes med Fængsel i 4 Maaneder. I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans bør Underretsdommen ved Magt at stande. Saa udreder Tiltalte og Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for hende beskikkede Forsvarer sammesteds, Overretssagfører Ørum, i Salær 150 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 20 Kr.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er det oplyst, at Ægteskabet mellem Tiltalte og Købmand Skov ved Dom, afsagt den 24. Juni 1941 af Retten for Silkeborg Købstad m. v., blev omstødt i Medfør af Ægteskabslovens § 44, Nr. 4, hvorhos Tiltalte i Medfør af samme Lovs § 49 kendtes uberettiget til at bære Familienavnet Skov. Ved en den 26. s. M. af Skifteretten for samme Retskreds afsagt Dom blev derhos en af Købmand Skov nedlagt Paastand om Udlivering af en i Skifteretten deponeret Sparekassebog, hvorpaa indestod Resten, nemlig 3790 Kr. af det under Forhold 3 omhandlede Beløb, taget til Følge. Skiftet mellem Tiltalte og Købmand Skov sluttedes den 2. September 1941 i Henhold til Ægteskabslovens § 46.

Det tiltrædes, at de under 1) og 2) omhandlede Forhold er henført under Strfl.s § 161 og § 172, 2. Stk., jfr. § 171.

Med Hensyn til Forhold 3 bemærker otte Dommere følgende:

Under Hensyn til de med Tilegnelsen forbundne Omstændigheder, derunder navnlig, at denne fandt Sted paa et Tidspunkt, da Tiltalte, efter at det ægteskabelige Samliv var ophævet, forudsaa en Skilsmisse som en nærliggende Mulighed, tiltrædes det, at Tilegnelsen fra Mandens Forretningslokaler er tilregnet Tiltalte som Tyveri.

Under Hensyn til, at det under de foreliggende Omstændigheder — derunder de noget ufuldstændige Oplysninger om Boets Gældsforhold — ikke kan antages, at Tiltalte ved Tilegnelsen har haft fornøden Klarhed over dennes økonomiske Konsekvenser, finder fem af disse Dommere det betænkeligt at anse nogen større Del af det tilegnede Beløb end ved Dommen fastslaaet for omfattet af Tiltaltes Hensigt.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde stemmer disse Dommere herefter for at stadfæste Dommen og paalægge Tiltalte at betale i Salær for Højesteret til Højesteretsagfører Hvidt 100 Kr.

Tre af disse Dommere, der iøvrigt er enige med og stemmer som Flertallet, finder, at den Omstændighed, at Tiltalte som Skovs Ægtefælle har haft en Mulighed for at blive berettiget til en Del af det tilegnede Beløb, ikke kan bevirke, at Tilegnelsen kun for en Del af Beløbet tilregnes hende som Tyveri.

Een Dommer, der ikke finder, at Tiltalte ved som i Dommen under Tiltalens Punkt 3 beskrevet af Forretningens Indtægter at borttage og skjule et Beløb af 4130 Kr. for at unddrage det fra Opgørelsen ved Skiftet har gjort sig skyldig i et Forhold, som kan henføres under Straffebestemmelserne for Tyveri, vil for dette Forhold anse Tiltalte efter Straffelovens § 285, jfr. § 280,

Nr. 2 eller dens Analogi smh. med § 21. Med denne Ændring er denne Dommer iøvrigt med Flertallet enig i Dommens Stadfæstelse.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Hvidt betaler Tiltalte, Nathalie Marie Nielsen, 100 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, har 2den jydsk Statsadvokatur ved Anklageskrift af 20. Januar 1941 rejst Tiltale mod Nathalie Marie Skov til at lide Straf:

1. efter Strfl. § 161 ved den 23. September 1939 i Alderslyst til Brug ved Begæring om Lysning til Ægteskab med Købmand Th. Skov, Alderslyst, i Henhold til Lov om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning af 30. Juni 1922 § 21, Stk. 11, falskelig at have erklæret paa Tro og Love, at hun ikke havde Børn udenfor Ægteskab, overfor hvilke der paahvilede hende Forsørgelses- eller Bidragspligt,

2. Efter Strfl. § 172, Stk. 1, jfr. § 171, for Dokumentfalsk ved den 18. September 1939 i Forbindelse med, at hun i ovennævnte Anledning afgav skriftlig Erklæring paa Tro og Love i Henhold til fornævnte Ægteskabslovs § 21, Stk. 7, om, at hun var lovformelig skilt, til Sognefogden i Alderslyst at have afleveret en Skilsmissebevilling af 21. Oktober 1932 for Tiltalte og fhv. Togbetjent Klaus Friederich Hensen, i hvilken hun falskelig havde udraderet Ordene: »Der er ingen Børn i Ægteskabet«.

3. efter Strfl. § 285, Stk. 1, jfr. § 276, for Tyveri ved antagelig i Tiden fra den 15. Oktober 1939, da hun indgik Ægteskab med Købmand Th. Skov, Alderslyst, til den 9. Maj 1940 at have stjaalet et Beløb af ialt 4130 Kr. fra sin fornævnte Ægtefælle, idet hun, der gik tilhaande i Forretningen, tilvendte sig Pengene af de Beløb, der af Kunderne indbetalles i Forretningen.

Af Købmand Th. Skov er nedlagt Paastand paa Erstatning 4130 Kr.

Tiltalte er født den 17. April 1892 i København og har tidligere været straffet saaledes ved Esbjerg Kbst. den 25. Juni 1924 efter L. 104 af 10. Maj 1912 § 1, jfr. § 39, at have vedtaget en Bøde paa 40 Kr. og ved samme den 15. August 1924 efter L. 109 af 10. Maj 1912 § 1, jfr. § 39, at være idømt en Bøde paa 60 Kr.

Tiltalte har forinden Ægteskabet med Købmand Th. Skov, Alderslyst, været gift 3 Gange, og disse Ægteskaber er alle ophævede ved Skilsmisse. Ca. 2 Maaneder efter Indgaaelsen i 1929 af det 3die Ægteskab med Togbetjent Claus Friederich Hensen, Odense, fødte hun en Søn, Leif Claus Hensen, til hvem en Trediemand var Fader og er sat i Bidrag. Hun blev skilt fra Hensen i 1932, og fra 1933—34 har hun boet i Aarhus og ernæret sig ved at leje Værelser ud samt af Socialhjælp etc. Hun har ialt i Aarene 1933/34—1939/40 oppebaaret 5333 Kr. i Socialhjælp

og Særhjælp. I Juli 1939 kom hun gennem en Ægteskabsannonce i Forbindelse med Købmand Skov, Alderslyst, og blev gift med ham 15. Oktober 1939. Hun paastaar Frifindelse med Hensyn til de i Anklageskriftet anførte Forhold.

Med Hensyn til Forhold 1 indrømmer hun at have skrevet en Erklæring som ommeldt om, at hun ikke havde Børn udenfor Ægteskab, men hun mener, at denne Erklæring er rigtig, idet hendes under Sagen ommeldte Barn jo er født under et Ægteskab.

Med Hensyn til den i Anklageskriftet under Nr. 2 ommeldte Forfalskning af Skilsmissebevillingen indrømmer hun, at hun har foretaget denne Udradering, men siger, at hun har gjort dette kort efter Bevillingens Udstedelse, for at hendes Søn ikke skulde vide, at hendes daværende Mand, Togbetjent Hensen, ikke var Fader til ham. Da hun til Brug ved Ægteskabet skulde bruge Bevillingen, tænkte hun slet ikke paa den i sin Tid stedfundne Udradering.

Med Hensyn til det i Anklageskriftet under Nr. 3 ommeldte Beløb siger hun, at af dette tilhører 2288 Kr. hende selv, idet hun i Aarenes Løb har sammensparet 2088 Kr. af de Underholdsbidrag, hun fik til sin Søn, og 200 Kr. var dennes Sparepenge, men Resten 1842 Kr. indrømmer hun at have tilvendt sig i sin Mands Forretning af indbetalte Beløb, som hun har undladt at notere. Hun havde faaet det Indtryk, at hendes Mand gav sin Søn baade det ene og det andet, og da hendes Mand samtidigt klagede over, at han ikke kunde faa sine Penge til at slaa til, blev hun bange for, at der ikke skulde blive noget til hende og hendes Søn.

Købmand Th. Skov har som Vidne forklaret, at han kom i Forbindelse med Tiltalte ved, at denne havde indrykket en Ægteskabsannonce i Jyllandsposten, som han besvarede. Efter Aftale aflagde han hende Besøg paa hendes Bopæl, og efter nogen Korrespondance blev det Aftalen, at de skulde gifte sig, naar hans hjemmевærende voksne Søn var kommet ud, og det var Mening, at hun først skulde være Husbestyrerinde hos ham. De havde under de indledende Samtaler gensidigt gjort Rede for hinandens økonomiske Forhold, og hun havde overfor ham oplyst, at hun tjente til sit Ophold ved at gaa ud at koge og varte op, men iøvrigt ikke ejede noget udover nogle Møbler. Hun havde omtalt, at hun havde været gift en Gang tidligere med en Togfører Hensen, og at de havde et Barn, men at hun var blevet skilt fra ham, fordi han havde gjort sig skyldig i Tyveri fra Statsbanerne. Hun havde ikke talt noget til ham om, at hun havde været gift flere Gange, og han mener ikke, at han havde set hendes Skilsmissebevilling eller andre Papirer i Anledning af Ægteskabets Indgaelse. De blev gift den 15. Oktober 1939, uden at der blev oprettet Ægtepagt, og medens Tiltalte tidligere havde været umaadelig elskværdig, flink og dygtig saavel i Forretningen som i Huset, forandredes dette allerede en af de første Dage efter, at de var blevet gift, idet hun da begyndte at skælde ud og lave Spektakel. En Maanedes Tid efter opdagede han, at der forsvandt det ene efter det andet af Indboet. Der forsvandt ligeledes Varer i Butikken, og der manglede meget ofte Penge, som der skulde være efter Kassestrimlen, og forskellige Beløb, som Tiltalte havde kvitteret for, var ikke indført paa Kassestrimlen eller i Regnskabskladden. Samlivet blev efter-

hånden uudholdeligt, og han flyttede fra Nytaar ind i sit eget Soveværelse, saaledes at de kun spiste sammen. En Dag, da Hustruen ikke var hjemme, havde hun mod Sædvane glemt at aflaae en Kommode i Drengens Værelse, og han fandt da Kommodeskufferne proppet med uaabnede Cigarkasser, Cigaretter, Sæbe og Kosmetik, svarende til de Varer, han førte i Forretningen, og da han senere gjorde hende Forestillinger, hævdede hun, at det bortset fra enkelte Ting var Varer, som hun selv havde haft med fra Aarhus. Han begyndte at tale med hende om Separation, men hun forlangte 10.000 Kr. for at skilles, hvilket han var ganske ude af Stand til at betale. Hans Status gik tilbage Maaned efter Maaned, saaledes at han havde Vanskelighed ved at betale sine Leverandører, hvilket han aldrig havde haft før. Den 9. Maj 1940, da Hustruen var taget ud, blev han kaldt ind i Stuen af Rengøringskonen, som henvendte hans Opmærksomhed paa en Tegnebog med en Masse Penge i, som var gemt under Gulvtæppet under et Møbel. Det viste sig, at den indeholdt ialt 4130 Kr., og da hans Hustru ved Ægteskabets Indgaaelse havde erklæret, at hun ikke ejede noget udover Møblerne, var han sikker paa, at det var hans Penge. Ved Hustruens Hjemkomst foreholdt han hende sit Fund, men hun hævdede, at det var hendes Søns Penge, som hun havde haft med sig fra Aarhus, og forlangte at faa dem igen. Han tog imidlertid Pengene med ind til Landsretssagfører Dahl og bad denne undersøge Sagen, og den 10. Maj afgav Tiltalte paa Landsretssagfører Dahls Kontor en Erklæring om, at Pengene var hendes, og at hun havde været i Besiddelse af dem, da hun ægtede sin Mand, og fik derefter Beløbet udbetalt. Han besluttede derefter at søge Skilsmisse fra Tiltalte og søgte derunder Oplysning paa Socialkontoret i Aarhus, hvor han fik at vide om den af Tiltalte oppebaarne Socialhjælp, og at hendes Søn var født udenfor Ægteskab. Da Socialudvalget i Aarhus herunder var kommet til Kundskab om det fundne Beløb, søgte det gennem Socialkontoret i Alderslyst at faa den udlagte Kommunehjælp tilbagebetalt, og under en Afhøring paa Socialkontoret i Alderslyst afgav Tiltalte nu den Erklæring, at hun havde taget ca. 3800 Kr. fra sin Mand, medens Resten var fremkommet ved indbetalte Alimentationsbidrag eller var indvundet ved Salg af forskelligt Indbo. Der blev derefter foretaget en Arrestforretning, og Pengene blev indtil videre indsat paa en Bankkonto, idet han protesterede mod Beslaglæggelsen under Anbringende af, at Pengene tilhørte ham. Selv om han nemlig ikke nøjagtigt kan godtgøre gennem sine Regnskaber, hvad hun har taget, er han sikker paa, at alle de i Tegnebogen fundne Penge er hans.

Hvad nu først angaar det i Anklageskriftet under 1 anførte Forhold bemærkes, at da Tiltalte har modtaget en af Aarhus Stiftamt udfærdiget Resolution, hvori hendes Søn omtales som hendes udenfor Ægteskab fødte Barn, da hun i den af hende den 4. December 1933 til Aarhus Socialkontor fremsatte Begæring om Udbetaling af Børnebidrag svarer nej til Spørgsmaalet, om Barnet er Ægtebarn, og da hun ligeledes i et Oplysningsskema af 28. Januar 1934 til Socialudvalget i Aarhus i Anledning af hendes Begæring om Understøttelse oplyser, at hun har et Barn udenfor Ægteskab, maa den af hende fremsatte Paastand om at have været i god Tro ved Afgivelsen af Erklæringen til Sognefogeden i An-

ledning af Ægteskabet forkastes, og hun vil derfor være at anse strafskyldig efter Straffelovens § 161 for saa vidt dette Forhold angaar.

Med Hensyn til Rettelsen i Skilsmissebevillingen bemærkes, at Tiltaltes Angivelse af, at hun kun har foretaget denne for at undgaa, at hendes Barn skulde faa at vide, at hendes daværende Mand ikke var Fader til ham, ikke kan forkastes, selv om det er en nærliggende Tanke, at hun først har foretaget Rettelsen senere og med det for Øje, at Købmand Skov ikke skulde faa at vide, at hendes Opgivelse af, at hendes Barn var født i Ægteskab, var urigtig. Det er imidlertid af Skov erkendt, at han ikke har set Skilsmissebevillingen, og at han ikke kan huske, hvem der har bragt den til Sognefogden. Der bliver saaledes alene Spørgsmaal om, hvorvidt Benyttelsen af den forfalskede Bevilling overfor Sognefogden kan anses strafbar. Den har imidlertid overfor denne alene haft Betydning som Bevis for, at det tidligere Ægteskab var opløst, medens den udraderede Bemærkning har været uden Betydning. Da Tiltaltes Forklaring om, at hun ved Bevillingens Aflevering havde glemt, at hun havde raderet i denne, dernæst ikke vil kunne forkastes, vil hun være at frifinde paa dette Punkt.

Med Hensyn til den under 3 ommeldte Tilegnelse af 4130 Kr. fra hendes Mand, maa det efter hendes egne Udtalelser antages, at det har været hendes Mening at unddrage Fællesboet dette Beløb, men da der bestod Fælleseje mellem Ægtefællerne og altsaa ikke var nogen retlig adskilt Økonomi, findes dette Forhold ikke at kunne falde ind under Straffelovens Begreb om Tyveri, og hun vil derfor være at frifinde paa dette Punkt. Spørgsmaalet om Erstatning bortfalder som Følge heraf under denne Sag.

Hun vil herefter alene være at anse efter Straffelovens § 161 med en Straf, der passende kan ansættes til 10 Dagbøder à 4 Kr., subsidiært 10 Dages Hæfte, hvorhos hun vil have at betale denne Sags Omkostninger.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms-mænd, af Retten for Silkeborg Købstad m. v. den 24. Februar 1941 af-sagte Dom er paaanket alene af Anklagemyndigheden.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 2. jyske Statsadvokators Anklageskrift af 28. Februar 1941, der angiver Tiltalen overensstem-mende med den i første Instans rejste med den nedenfor under 2 anførte Ændring.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Domfældelse af Tiltalte i Overensstemmelse med Anklagen og om Skærpelse af den Tiltalte idømte Straf, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen.

ad Forhold 1.

Det tiltrædes i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, at Tiltalte er anset skyldig i det hende herunder paasigtede Forhold.

ad Forhold 2.

Tiltalen er for Landsretten indskrænket til at angaa Straffelovens § 172, Stk. 2, og efter Karakteren af det i Anklageskriftet beskrevne

Forhold findes det rettelig at henhøre herunder. Herefter har Forholdet kunnet behandles ved Underretten som sket under Medvirken af Doms-mænd.

Idet Tiltaltes Brug af det forfalskede Dokument overfor Sognefogden maa antages sket for at undgaa Opdagelse af, at den af Tiltalte underskrevne, under Forhold 1 ommeldte Erklæring var urigtig, findes der under de af Tiltalte erkendte Omstændigheder at være gjort Brug af Dokumentet for at skuffe i Retsforhold, og Tiltalte vil herefter være at anse skyldig efter Anklageskriftet.

ad Forhold 3.

Efter det foreliggende maa det anses godtgjort, at det i Anklageskriftet anførte Beløb 4130 Kr. i sin Helhed hidrører fra Mandens Bodel, og at Tiltalte har tilegnet sig og skjult Beløbet for at unddrage det fra Opgørelsen ved et eventuelt Skifte.

Efter det foreliggende maatte det stille sig som ganske uvist, om nogen Del af Beløbet ved Skifte vilde tilfalde Tiltalte som hendes Boeslod, idet dette vilde afhænge blandt andet af Mandens senere retmæssige Dispositioner over hans Bodel. Idet det nu efter samtlige foreliggende Omstændigheder findes ubetænkeligt at statuere, at Beløbets Tilstedeværelse ikke af Tiltalte vilde blive oplyst ved Skifte, og at Fællesboets Aktiver følgelig vilde blive formindsket med det paagældende Beløb, findes Tiltalte, der maatte være klar herover, at maatte anses for Tyveri med Hensyn til den Halvdel af det paagældende Beløb, hvormed hendes Boeslod uretmæssig vilde blive forøget.

Tiltalte vil herefter være at anse efter Straffelovens § 161, § 172, Stk. 2, jfr. § 171 samt Straffelovens § 285, Stk. 1, jfr. § 276, med en Straf, der findes at kunne bestemmes til Fængsel i 4 Maaneder.

Under de foreliggende Omstændigheder findes Erstatningspaastanden ikke at kunne tages under Paakendelse her under Sagen.

I Henseende til Sagens Omkostninger i første Instans vil Underrettsdommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Nr. 375/1941.

Rigsadvokaten

mod

Torkild Verner Bagge og Hans Christian Andersen (Henriques),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens §§ 232 og 216.

Dom afsagt af Københavns Amts søndre og Amager Birks Ret den 22. September 1941: Arrestanterne Torkild Verner Bagge og Hans Christian Andersen bør straffes hver især med Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 14 Dage anses udstaaet. Arrestanterne udreder een for begge og begge for een Sagens Omkost-

ninger, derunder Vederlag til den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Wilhjelm, 80 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Østre Landsrets Dom af 20. Oktober 1941 (III Afd.): Underrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at 32 Dage for hver af de Tiltalte anses udstaaet ved Varetægtsfængsel. Sagens Omkostninger for Landsretten, derunder i Salær 40 Kr. til den for de Tiltalte, Torkild Verner Bagge og Hans Christian Andersen beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Wilhjelm, udredes af det Offentlige. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog at Straffetiden findes at burde forhøjes til 2 Aar og 6 Maaneder, og at der nu for udstaaet Varetægtsfængsel fradrages 75 Dage.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at Straffetiden for hver især af de Tiltalte, Torkild Verner Bagge og Hans Christian Andersen fastsættes til 2 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 75 Dage anses som udstaaet.

I Salær for Højesteret betaler de Tiltalte, een for begge og begge for een, til Højesterets-sagfører Henriques 80 Kr.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag, der er fremmet til Dom i Henhold til Retsplejelovens § 925 tiltales Arrestanterne, Torkild Verner Bagge og Hans Christian Andersen, efter Straffelovens § 232 og § 216, jfr. § 21.

Tiltalte Bagge er født den 22. September 1919.

Tiltalte Andersen er født den 4. Januar 1923.

Ingen af de Tiltalte ses tidligere at være straffet.

Ved de Tiltaltes uforbeholdne Tilstaaelse, hvis Rigtighed bestyrkes ved de iøvrigt foreliggende Oplysninger, er det bevist, at de har gjort sig skyldige i følgende Forhold:

Lige siden Tiltalte Bagge den 1. November 1940 kom til at tjene i Brøndbyøster sammen med Anny Elisabeth Nielsen, der er født den 19. Oktober 1921, har han jævnlige krænket hendes Blufærdighed ved at spørge hende, om hun havde faaet »Pik« og lignende, og den 31. August 1941 befølte han hendes Bryster og stødte en Vaskerenser mod hendes Skridt.

Tiltalte Andersen har, siden han i Midten af August 1941 kom til at tjene i Brøndbyøster sammen med nævnte Frk. Nielsen, jævnligt krænket hendes Blufærdighed ved at spørge hende: »Hvem har ligget sammen med dig« og lignende, og den 31. August 1941 løftede han hendes Kjole op, gramsede hende paa Brysterne og i Skridtet og stak en Vaskerenser ind i Skridtet paa hende.

Den 31. August 1941, medens de Tiltalte var alene paa Gaarden i Brøndbyøster sammen med Frk. Nielsen, besluttede de sig til at tiltvinge sig Samleje med hende. Paa hendes Værelse øvede de Vold mod hende, idet Andersen væltede hende om paa Gulvet, medens Bagge trak hendes Benklæder af. Hun værgede for sig og skreg, og da de begge blev bange for, at hendes Skrig skulde blive hørt af forbigående paa Vejen, opgav de Forsøget. De blev derefter enige om at søge at tiltvinge sig Samleje med Frk. Nielsen nede i Køkkenet. Da hun kom ud i Køkkenet, for de begge paa hende og væltede hende om paa Gulvet. Medens Andersen holdt paa hendes Arme, trak Bagge hendes Benklæder ned om Benene, men da de derefter skulde skifte Stilling, for at Andersen kunde »krybe paa« hende, smuttede hun fra dem. Klokkeren var nu blevet saa mange, ca. 15,30, at Bagge skulde passe sit Arbejde paa Gaarden, og han opgav derefter videre Forsøg.

Andersen opgav Forsøget i Køkkenet, fordi han var blevet klar over det urigtige i sin Handlemaade. Medens Frk. Nielsen laa paa Gulvet i Køkkenet, spredte Tiltalte Bagge hendes Ben ud, saaledes at hendes Kønssede var blottede, og viste en Dreng Ove Eriksen, der var kommet ind i Køkkenet, Kønssedlene.

Som Følge af det anførte vil de Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 232 og § 216, jfr. § 21, efter Omstændighederne hver især med Fængsel i 1 Aar og 6 Maaneder, hvoraf 14 Dage i Medfør af Straffelovens § 86 anses som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 22. September 1941 af Retten for Straffesager for Københavns Amts søndre Birk m. v. og paaanket af Anklagemyndigheden til Skærpelse af den de Tiltalte, Torkild Verner Bagge og Hans Christian Andersen, idømte Straf.

De Tiltalte har paastaaet Stadfæstelse.

Idet der efter det for Landsretten foreliggende ikke findes tilstrækkelig Føje til at ændre Strafudmaalingen, vil Dommen være at stadfæste, dog saaledes, at der nu for udstaaet Varetægtsfængsel fragaar 32 Dage for hver af de Tiltalte.

O n s d a g d e n 26. N o v e m b e r .

Nr. 257/1940. **Pesquerias y Secaderos de Bacalao de España, kaldet Pysbe** (Landsretssagfører Hjejle)

m o d

Landsretssagfører **Hermod Lannung** (H. O. Hansen).

(Spørgsmaal om Indstævntes Berettigelse til at erholde Dækning for et Sikkerhedskrav af en paa Appellanternes Navn staaende Bankkonto).

Østre Landsrets Dom af 14. Juni 1940: Sagsøgerne, Pesquerias y Secaderos de Bacalao de España, kaldet »Pysbe«, San Sebastian i Spanien, og Sagsøgte, Landsretssagfører Hermod Lannung, bør for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger betaler Sagsøgerne til Sagsøgte inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse med 800 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at Indstævnte tilpligtes at anerkende, at den ham af den spanske Legation den 1. Marts 1939 givne Sikkerhed ikke skal være til Hinder for, at Appellanten af sin Konto Nr. 8392 med Københavns Handelsbank — med Indestaaende pr. 1. November 1941 Kr. 50.751,20 — frit disponerer over Kr. 46.621,56.

Indstævnte har nedlagt Paastand om, at Appellanten bør taale, at Indstævnte af det paa den nævnte Konto indestaaende Beløb erholder udbetalt principalt Kr. 41.192,75 med Renter, subsidiært Kr. 4129,64.

Fem Dommere finder, at de i Landsrettens Dom anførte Grunde fører til, at Appellanten bør taale, at Indstævnte faar 41.192 Kr. 75 Øre, mod hvilket Beløbs Størrelse der ikke af Appellanten er fremsat nogen Indsigelse, udbetalt af Kontoen. Disse Dommere stemmer derfor for at tage Indstævntes principale Paastand til Følge og at paalægge Appellanten at betale Sagens Omkostninger for begge Retter til Indstævnte med 2500 Kr.

Een Dommer tiltræder Resultatet med følgende Bemærkninger:

Efter de foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at Pysbe i det Tidsrum, i hvilket de to Trawlere var forhindret i at forlade Frederikshavn, som Følge af Borgerkrigen i Spanien i det væsentlige var afskaaret fra at drive Trawlfiskeri. Under Hensyn hertil maa det antages, at det Tab, som Pysbe har lidt ved Trawlernes Henliggen i Frederikshavn — hvilket Tabs Størrelse ikke i Forhold til Indstævnte kan anses bindende fastslaaet ved Vestre Landsrets Dom af 24. November 1939 — ikke er større, end at der af Kontoens Beløb er Dækning for saavel dette Tab som for Indstævntes Krav.

Een af de fornævnte fem Dommere tiltræder, at Resultatet ogsaa kan begrundes paa sidstnævnte Maade.

Fem Dommere bemærker følgende:

Den af Parternes Sagførere i Dagene omkring den 1. Maj 1939 til Fogden i Frederikshavn rettede Anmodning om Tilbagegivelse af Bankens Garanti skete paa Grundlag af den samtidig hermed foregaaede Overførsel til Appellanten af den oprindelig til Sikkerhed for Garantien aabnede Konto. Det maatte staa Indstævnte klart, at Appellantens Formaal hermed var at faa samme Sikkerhedsret i Kontoen, som Appellanten tidligere havde i Garantien, og i Indstævntes Skrivelse af 27. April 1939 til Appellantens Sagfører udtales da ogsaa kun, at hans Medvirken til Garantien Tilbagegivelse sker »uden Præjudice for og under Reservation af mine Rettigheder«, medens der intet antydes om, at Indstævnte ved Tilbagegivelsen skulde kunne hævde en Ret til Dækning forud for Appellantens af den Del af Kontoen, der modsvarer Garantien. Det maatte endvidere staa Indstævnte klart, at Handelsbankens i Skrivelse af 4. Maj 1939 til Udenrigsministeren i Burgos indtagne Standpunkt at reservere Udbetaling af indtil 50.000 Kr. til Dækning af den Sikkerhed, som den 1. Marts s. A. var indrømmet ham, kun kunde opfattes som et Krav paa at faa fornøden Legitimation til at udbetale Beløbet. I Skrivelse af 12. Maj s. A. om Udbetaling à conto af 360.000 Kr. har Appellanten forbeholdt sit Krav paa Resten. Stillingen efter det saaledes passerede maa derfor antages at have været den, at Parterne med Hensyn til Dispositionen over den resterende Del af Kontoen maatte afvente Resultatet af den verserende Rets-sag, men at Appellanten indenfor Beløbet af den stillede Garanti havde Fortrinsret til Dækning for det Beløb, som maatte blive tilkendt Appellanten ved Dømmen i nævnte Sag. Forsaavidt Indstævnte har gjort gældende, at Appellantens Krav ved Vestre Landsrets Dom af 24. November 1939 er for højt fastsat, findes han ikke at have ført det ham paahvilende Bevis herfor.

Herefter stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge, dog at Appellanten bør taale, at Indstævnte erholder udbetalt det i hans subsidære Paastand nævnte Beløb af 4129 Kr. 64 Øre.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Pesquerias y Secaderos de Bacalao de España, kaldet Pysbe, bør taale, at Indstævnte, Landsretssagfører Hermod Lannung, af det paa Konto Nr. 8392 med A/S Københavns Handelsbank indestaaende Beløb faar udbetalt 41.192 Kr. 75 Øre tillige med Renter 5 pCt. aarlig fra den 9. Maj 1940, til Betaling sker.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten til Indstævnte med 2500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende.

Sagsøgerne Pesquerias y Secaderos de Bacalao de España, kaldet »Pysbe«, havde i Henhold til Kontrakt af 26. November 1935 hos Frederikshavns Værft og Flydedok A/S bestilt 2 Motortrawlere til Torskefangst for en samlet Pris af 92.200 £. Den 29. Oktober 1936 havde Præsidenten for den baskiske Regering udstedt et Beslaglæggelsesdekret med Hensyn til de to nævnte Trawlere, saaledes at Regeringen indtraadte i de Rettigheder og Forpligtelser, der maatte paahvile Rederiet »Pysbe« efter dettes Kontrakt med Værftet, og endvidere havde Præsidenten under 12. December 1936 udstedt en Fuldmagt til Hr. Justo D. Somonte til at fuldbyrde dette Beslaglæggelsesdekret, hvorhos Dommeren i den spanske Højesterets 2. Kammer, der tillige var Specialdommer i en mod Bestyrelsen i »Pysbe« indledet summarisk Retsfølgning bl. a. for Søroveri, den 25. Marts 1937 havde udfærdiget en Retsanmodning, hvoraf det bl. a. fremgik, at der var besluttet Beslaglæggelse af de 2 Trawlere til Dækning af det pekuniære Ansvar, der maatte blive Følgen af Sagen mod »Pysbe«, foreløbig anslaaet til 12 Millioner Pesetas.

Til at varetage den spanske Regerings Interesser med Hensyn til Beslaglæggelsen m. m. bemyndigedes Landsretssagfører Hermod Lanung, som den 14. Maj 1937 ved Fogedretten for Frederikshavn Købstad m. v. for Den baskiske Regering og det spanske Gesandtskab i København overfor nævnte Værft i Frederikshavn begærede nedlagt Forbud imod, at de 2 ved Værftet byggede Trawlere udleveredes »Pysbe«.

Værftet protesterede mod Forbudets Nedlæggelse, subsidiært paastod det Forbudets Nedlæggelse gjort afhængig af en Sikkerhedsstilling efter Rettens Skøn, hvorved det bl. a. bemærkede, at der paa Skibene endnu skyldtes ca. 300.000 Kr. foruden Renter.

»Pysbe« intervererede i Sagen og gjorde gældende bl. a., at den baskiske Regering ikke var anerkendt af den danske Stat; subsidiært paastod de Forbudet gjort afhængigt af en Sikkerhedsstilling, der under de foreliggende Forhold ikke kunde sættes ringere end 5 Millioner Kroner.

Ved Kendelse af 20. Maj 1937 nedlagde Fogedretten Forbud mod, at de 2 Trawlere forlod Frederikshavn Havn, mod at Rekvirenterne Den baskiske Regering i Bilbao og Den spanske Legation i København inden 8 Dage fra Kendelsens Afsigelse stillede en Sikkerhed stor 500.000 Kr.

Denne Sikkerhed blev stillet paa den Maade, at Antonio Diaz Zorita c/o Den spanske Legation den 27. Maj 1937 tilskrev Københavns Handelsbank saalydende Skrivelse:

»I Anledning af at Banken i Dag har faaet Anmodning fra Banque Commerciale pour l'Europe du Nord, Paris, om ifølge Ordre fra M. Pedro Pra, Paris, at udbetale til mig

Kr. 500.015

— — —
anmoder jeg undertegnede Antonio Diaz Zorita c/o Legacion de España, Dem herved om at indsætte dette Beløb paa en Konto med 3 Maaneders Opsigelse paa mit Navn, saaledes at det paa denne Konto til enhver Tid indestaaende Beløb plus Renter tjener Banken til Sikkerhed for alle Følger, der for Banken maatte opstaa ved at den afgiver den nedenfor nævnte Garanti.

Jeg anmoder Dem samtidig om for min Regning overfor Dommeren i Frederikshavn at afgive følgende Garanti:

Under Henviisning til det den 20. ds. paa Begæring af Landsretssagfører Hermod Lannung ved Fogedretten i Frederikshavn overfor Frederikshavns Værft og Flydedok nedlagte Forbud mod at Trawlerne Abrego og Cierzo forlader Frederikshavn Havn, indestaar Københavns Handelsbank herved som Selvskyldnerkautionist med et Beløb af indtil Kr. 500.000 skriver — — — til Sikkerhed for Forbudets Følger i Overensstemmelse med Retsplejeloven.

Forsaavidt Landsretssagfører Lannung senere maatte begære foretaget Arrest i Trawlerne, resp. i det spanske Rederi »Pysbe«s Rettigheder vedrørende disse, skal Garantien ogsaa omfatte Arrestforretningen, dog at Bankens samlede Ansvar ikke kan overstige fornævnte Kr. 500.000 skriver — — — idet jeg herved indestaar overfor Banken for alle Følger, der for Banken maatte opstaa i Anledning af Garantiers Afgivelse.«

Københavns Handelsbank tilstillede derefter Dommeren i Frederikshavn en den 27. Maj 1937 dateret Erklæring betegnet som Garanti Nr. 4440 og af Indhold ganske, som gengivet ovenfor, og den 28. Maj 1937 meddelte Handelsbanken Hr. Zorita bl. a., at Banken havde modtaget de 500.015 Kr., at Banken havde afgivet Garanti til Dommeren i Frederikshavn i Overensstemmelse med den i Hr. Zoritas Brev opgivne Formular, at Banken havde bemærket, at Zorita personlig indestod Banken for alle Følger, der for Banken maatte opstaa af Afgivelsen af denne Garanti, og at det ovennævnte Beløb plus Renter tjente Banken til Sikkerhed herfor, at Banken foreløbigt havde debiteret Hr. Zoritas Konto Provisionen for 3 Maaneder for Afgivelse af Garantien, samt at Zoritas ovennævnte Bankindestaaende stod paa 3 Maaneders Opsigelse.

Den 28. Maj 1937 bemærkede Dommeren i Frederikshavn at have modtaget Garantierklæringen fra Københavns Handelsbank, som han modtog som behørig og rettidig Opfyldelse af det til Rekvirenterne stillede Krav om en Sikkerhedsstillelse.

I Frederikshavns Købstads Ret blev den 13. December 1937 fremlagt en Begæring fra A/S Frederikshavn Værft og Flydedok, om at det evennævnte Forbud maatte blive ophævet i Relation til Værftet, da dette nu havde modtaget Købesummen for de 2 Trawlere. Efter Forhandlinger mellem Forbudsrekvirenterne, Værftet, den oprindelige Bestyrelse for »Pysbe« og den af Regeringen i Valencia ved Lovdekret nedsatte og

godkendte Bestyrelse for »Pysbe« forligtes Parterne saaledes, at de 2 Bestyrelser for »Pysbe« forpligtede sig til at lade de 2 Trawlere forblive henliggende i Havnen, indtil den mellem Rekvirenterne og »Pysbe« verserende Sag var afgjort, hvorefter Dommeren den 3. Januar 1938 hævede det nedlagte Forbud.

Ved Kendelse af 15. Juni 1937 dekreterede Fogden i Frederikshavn m. v. efter Begæring af Spaniens Gesandtskab i København for den spanske Stat og den baskiske Regering i Bilbao overfor »Pysbe« Arrest og Beslag i »Pysbe«s kontraktlige Rettigheder med Hensyn til de 2 omtalte Trawlere til Sikkerhed for et opgjort Beløb stort Kr. 2.044.288. Sikkerhed stilledes i Henhold til tidligere Vedtagelse i Københavns Handelsbanks fornævnte Garantierklæring.

Under Sag Nr. 387/1939 ved Vestre Landsret sagsøgte Spaniens Gesandtskab i København og den baskiske Regering i Bilbao i Henhold til Stævninger af 25. Maj 1937 og 18. Juni s. A. under Anbringende af, at de i Henhold til den spanske Rekvisitionslovgivning var indtraadt i »Pysbe«s Rettigheder til de 2 Trawlere, »Pysbe« til at udlevere Trawlerne eller til Betaling af 2 Millioner Kroner, hvorhos de paastod den nævnte Arrestforretning stadfæstet. »Pysbe« paastod sig frifundet og paastod sig tilkendt et allerede under Sagens Forberedelse ved Frederikshavns Købstads Ret den 26. Juli 1937 tingfæstet Modkrav paa Erstatning for Tab ved den foretagne Arrest i de 2 Trawlere og disses deraf følgende Tilbageholdelse i Frederikshavn i Tiden, efter at de var færdige til Afsejling.

Sagsøgerne frafaldt senere andet Krav overfor »Pysbe« end Erstatningskravet, der dog ikke nærmere blev specificeret. Domsforhandling blev foretaget den 8. Marts 1939, men udsat; da Sagen den 23. Oktober 1939 paany blev foretaget, udeblev Sagsøgerne, og de hidtil for »Pysbe« mødte Sagførere erklærede, at de udtraadte af Sagen. For »Pysbe« mødte imidlertid en ny Sagfører, der i Henhold til Retsplejelovens § 351 begærede Dom for Sagsøgtes tidligere tingfæstede Modkrav, som ansloges til ca. 3 Millioner Kroner; Sagsøgte vilde dog heraf kun nedlægge Krav paa et Beløb svarende til det af Sagsøgerne stillede Depositum, der ved Sagens den 21. November 1939 yderligere fortsatte Domsforhandling, hvor Sagsøgerne heller ikke gav Møde, blev opgivet til 504.077 Kr. 60 Øre. Det dokumenteredes til Retsprotokollen, at der angaaende det i Retsmødet den 23. Oktober 1939 passerede var givet fyldestgørende Meddelelse til den nuværende spanske Stats Gesandt i København.

Ved Vestre Landsrets Dom af 24. November 1939 blev de nævnte Sagsøgeres Erstatningskrav afvist, medens de blev dømt til til Fyldestgørelse af »Pysbe«s den 26. Juli 1937 tingfæstede Modkrav at betale 504.077 Kr. 60 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra 4. Maj 1939 samt i Sagsomkostninger 80.000 Kr.

Efter Domsforhandlingen den 8. Marts 1939 blev ogsaa Arresten i de 2 Skibe hævet, efter at Fogedretten for Frederikshavns Købstad m. v. ved Kendelse af 16. Marts 1939 paa »Pysbe«s Begæring havde bestemt, at den af Landsretssagfører Lannung paa hans Mandanters Vegne for Arresten stillede Sikkerhed efter Omstændighederne burde forhøjes med

500.000 Kr.; Landsretssagfører Lannung gav herefter Afkald paa Arresten, hvorefter Fogden ved Kendelse af 1. April 1939 ophævede Arresten.

Den 3. Maj 1939 fremlagde Fogden en Skrivelse af 27. April 1939 fra Landsretssagfører Lannung paa sine Mandanters Vegne og en Skrivelse af 2. Maj 1939 fra Overretssagfører Park, Højesteretssagfører E. Christensen, Højesteretssagfører N. J. Gorrissen og Landsretssagfører Julius Møller, hvori disse erklærede sig enige i, at der ikke kunde gøres noget Krav gældende overfor Dommeren i Anledning af de foretagne Retsskridt, og paa deres Mandanters Vegne erklærede sig enige i, at den i Anledning af Arresten og Forbudet stillede Garanti tilbagegaves Handelsbanken. Dommeren bestemte derefter, at den af Rekvirenterne stillede Bankgaranti vil være at tilbagelevere til Handelsbanken, hvilket skete med Skrivelse af 6. Maj 1939.

De foran beskrevne Forandringer i de forskellige Sagføreres Stilling til Sagen og de i den liggende Problemer i den Tid, Vestre Landsret behandlede Sagen, skyldtes Spaniens ændrede politiske Forhold, der sluttelig mandede ud i, at Francos Regering den 3. April 1939 af Danmark blev anerkendt som Spaniens lovlige Regering.

Landsretssagfører Lannung havde fra de heromhandlede Retssagers Paabegyndelse haft betydelige Udlæg i Anledning af disse. Efter en Opførelse til Den spanske Legation af 15. September 1937 havde

han udlagt	27.196 Kr. 60 Øre
men af den spanske Legation modtaget	18.134 — 21 —

saaledes at han da havde tilgode	9.062 Kr. 21 Øre
--	------------------

Han har senere tilsendt Den spanske Legation Regninger af 1. November 1937, 27. Januar 1938, 2. Marts 1938, 18. Juni 1938, 19. September 1938 og endte overfor den hidtil værende spanske Legation med en Opførelse af 2. Januar 1939 udvisende et Tilgodehavende for ham hos Legationen stort 20.650 Kr. 94 Øre.

Den 1. Marts 1939 tilskrev den daværende Legation Handelsbanken saalydende Skrivelse:

»Sir.

Referring to conversations, which have taken place with Director Kästel and Prokurist Bryrup the Legation hereby confirm having made an assignment in favour of barrister-at-Law, Hermod Lannung, Skindergade 32, Copenhagen, of the credit balance of the account of the Legation with you in security of his disbursement in respect of revenue stamps on letter of guaranty, additional fees, if any, his fees and possible other claims in connection with the case concerning the Spanish trawlers at Frederikshavn, this assignment being subject to the security already given.

I am, Sir, yours truly F. Carreaga Chargé d'Affaires a. i. for Spain.«

I en af Sagsøgeren »Pysbe«s nuværende Sagfører fremlagt Over sættelse af autoriseret Translatør Ploug-Jacobsen gengives Dokumentet saaledes:

»Refererende til Samtaler med Direktør Kästel og Prokurist Bryrup bekræfter Legationen herved at have foretaget en Overdragelse til Landsretssagfører Hermod Lannung, Skindergade 32, København, af den paa Legationens Konto hos Dem staaende Kreditbalance som Sikkerhed for hans Udlæg til Stempelmærker paa Garantibreve, eventuelle yderligere Gebyrer, hans Salær og eventuelle andre Fordringer i Forbindelse med Sagen vedrørende de spanske Trawlere i Frederikshavn, idet denne Overdragelse er underkastet den allerede stillede Sikkerhed.«

Der er mellem Parterne ikke Enighed om Rigtigheden af denne Oversættelse med Hensyn til enkelte Udtryk jfr. herom nedenfor.

Paa denne Skrivelse svarede Handelsbanken Den spanske Legation i saalydende Skrivelse af 2. Marts 1939:

»Vi anerkender Modtagelsen af Deres Brev af 1. ds. og meddeler Dem, at vi — selvfølgelig under ethvert Forbehold — har foretaget Notering paa Legationens Konto om, at Legationen har givet Landsretssagfører Lannung Sikkerhed i Kontoen med Respekt af Bankens Rettigheder.«

Det bemærkes herved, at den Konto, der omtales, er den oprindelig for den ovennævnte Antonio Diaz Zorita i Handelsbanken anlagte Konto, som ifølge Skrivelse af 6. Oktober 1937 blev ændret til at lyde paa Legacion de España.

Landsretssagfører Lannung tilskrev den 1. Marts 1939 Den spanske Legation i Overensstemmelse med en Skrivelse af s. D. til Højesterets-sagfører Emanuel Christensen (en af »Pysbe«s daværende Sagførere), hvori han tilbød at t frigive de 2 Trawlere, at t hæve de verserende Rets-sager og at t tillade, at der udbetaltes 400.000 Kr. af Garantien til fuld Afgørelse af ethvert Krav fra »Pysbe«s og A/S Frederikshavns Værft og Flydedoks Side paa den Betingelse, at Resten af den stillede Sikkerhed ca. 100.000 Kr. udbetaltes til ham paa egne og andres (Den spanske Legations) Vegne; i Skrivelsen til Legationen udtaltes særligt, at af de 100.000 Kr. skulde mindst 50.000 Kr. — rimeligvis 55.000 Kr. — tilkomme Legationen til fri Disposition, medens Restbeløbet ca. 45.000 Kr. skulde tilkomme Højesteretssagfører H. O. Hansen og Landsretssagfører Lannung til Dækning af Resthonorar, Omkostninger, herunder Retsgebyrer, der maatte blive at udrede m. m., altsammen udover allerede modtagne Beløb. Denne Skrivelse bærer Paategning: »Enig Carreaga. Til Vitterlighed om den spanske Chargé d'Affaires Underskrift:

Georg P. Kofod, cand. jur.
Skindergade 32, K.«

Færdig fra Trykkeriet den 21. Januar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 25

Onsdag den 26. November

Den 2. Marts 1939 anmeldte Landsretssagfører Lannung for Handelsbanken, at han havde betalt Skattedepartementet 1000 Kr. 25 Øre til Dækning af Stemplet til det af Banken udstedte Garantidokument; i Anledning af dette Stempelspørgsmaal havde Handelsbanken allerede den 22. Februar 1939 spærret yderligere 1000 Kr. af Den spanske Legations Konto til Sikkerhed for Stemplingen. De nævnte Forhandlinger mellem Lannung, Legationen og »Pysbe« og dette Selskabs Sagførere blev imidlertid ikke tilendebragt. I Skrivelse af 25. April 1939 meddelte Lannung Handelsbanken, at hans samlede Tilgodehavende hos Den spanske Legation ikke vilde overstige 50.000 Kr.

Den 1. Maj 1939 anmodede Udenrigsminister Grev Jordana i Burgos Handelsbanken om at overføre til det spanske Selskab »Pysbe«s Navn det Depot med Renter fra dets Stiftelse til nu, som angik Skadesløsholdelse for Tab paaført det nævnte Selskab som Følge af Beslaglæggelsen af dets Skibe ved den Proces, som indtil nu var bleven ført for de danske Domstole.

Herpaa svarede Handelsbanken den 4. Maj 1939, at man i Overensstemmelsen med Begæringen havde overført den nævnte Konto, der senest lød paa: »Legacion de la Republica Española« stor med Renter pr. 4. Maj 1939 504.077 Kr. 60 Øre til en Konto, som Banken havde aabnet i Navnet »Pysbe« S. A. »Kontoen tjener os til Sikkerhed for vort Ansvar i Anledning af en Garanti for Kr. 500.000, som vi har afgivet til Dommeren i Frederikshavn. Naar vi frigøres for denne Garanti, vil Selskabet »Pysbe« S. A. kunne disponere over Kontoen; der skal dog reserveres et Beløb paa indtil Kr. 50.000.— til Dækning af en af Hr. Sagfører H. Lannung, København, anmeldt Fordring, som efter Hr. Lannungs Opgivende ikke skulde overstige 50.000 Kr. — — —«

S. D. meddelte Banken »Pysbe« S. A. c/o Overretssagfører Park, at Banken paa Begæring af den spanske Udenrigsminister havde afsluttet den hos Banken førte fornævnte Konto og havde overført Kontoens fornævnte Beløb til en for »Pysbe« i Bankens Bøger aabnet Konto. Banken bemærkede endvidere i Skrivelsen, at Legationens Konto forlods tjente Banken til Sikkerhed for den af Banken den 27. Maj 1937 overfor Dommeren i Frederikshavn givne Garanti paa 500.000 Kr., samt at Landsretssagfører Lannung overfor Banken havde anmeldt et Sikkerhedskrav, der dog ikke vilde overstige 50.000 Kr., og at Overførselen til »Pysbe« var sket under Forbehold af Bankens og Hr. Lannungs Ret-

tigheder i Henhold til det foranstaaende. Den 12. Maj 1939 anmodede Direktør i »Pysbe« Pedro Diaz de Espada Handelsbanken om af Kontoen straks at stille 360.000 Kr. til »Pysbe«s Disposition. Handelsbanken svarede i Skrivelse af 13. s. M. Hr. de Espada, at da Banken havde modtaget Garantibeviset tilbage fra Frederikshavn, kunde han disponere over Kontoen undtagen med Hensyn til det tidligere omskrevne Beløb, der var spærret til Fordel for Landsretssagfører Lannung; en Skrivelse af omtrent samme Indhold tilstillede Banken s. D. Legacion de España en Copenhague.

I Skrivelse af s. D. meddelte Landsretssagfører Lannung Den spanske Legation, at han foreløbigt opgjorde sit Tilgodehavende til 41.096 Kr. 50 Øre, at han var villig til at fremsende detailleret Opgørelse af sit Krav og til til enhver Tid at underkaste sig Sagførerraadets Afgørelse med Hensyn til hans Honorar, men han anmodede under Henvi- sning til den ham meddelte Sikkerhed om, at hans Restkrav maatte blive berigtiget snarest belejligt.

Den 13. Maj 1939 begærede og erholdt Overretssagfører Park og Landsretssagfører Jul. Møller paa egne og »Pysbe«s andre tidligere Sagføreres Vegne ved Københavns Byrets Fogedret Arrest for Omkostninger, Salærer m. m. til Beløb 52.712 Kr. i det Handelsbanken paa »Pysbe«s Konto indestaaende Beløb med Respekt af Landretssagfører Lannungs Krav paa 50.000 Kr. af det paa Kontoen indestaaende. Sag til Justifikation af denne Arrest er under Nr. IV 246/1939 anlagt ved nærværende Afdeling.

I en Slutafregning pr. 25. Maj 1939 til Den spanske Legation opgjorde Landsretssagfører Lannung sit Krav paa Legationen til 41.192 Kr. 75 Øre, men i Svar paa en Skrivelse af 8. Juni 1939 meddelte Legacion de España en Copenhague ham den 12. Juni 1939 følgende:

»I Besvarelse af Deres Brev af 8. ds., hvori De refererer til Nota for Honorar, der tilkommer Dem i Anledning af Sagen vedrørende det spanske Selskab »Pysbe«s Skibe, unnlader jeg ikke at meddele Dem, at det hverken af dette Gesandtskab, hvis Ledelse er overdraget mig, eller af den Regering, som jeg har den Ære at repræsentere, er blevet overdraget Dem at føre denne Sag.

Med Højagtelse

M. Pujadas.«

Ved Stævning af 9. Februar 1940 har »Pysbe« indstævnet Landsretssagfører Lannung og overfor ham nedlagt Paastand om, at den ham af den spanske Legation den 1. Marts 1939 givne Sikkerhed ikke skal være til Hinder for, at Sagsøgerne »Pysbe« frit disponerer over deres Konto Nr. 8392 med Københavns Handelsbank. Til Støtte for denne Paastand har Sagsøgerne bl. a. anført følgende.

I Anledning af de foran omtalte Skridt, som den daværende spanske Regering ønskede foretaget med Hensyn til »Pysbe«s 2 i Frederikshavn liggende Trawlere skulde der efter Dommerens Forlangende stilles en Sikkerhed paa 500.000 Kr., og Hr. A. Diaz Zorita indbetalte da som nævnt den 27. Maj 1937 i Københavns Handelsbank de 500.000 Kr., hvorefter Handelsbanken som nævnt den 27. Maj 1937 afgav en Selvskyldnerkautionserklæring for et Beløb af indtil 500.000 Kr. til Dommeren.

Forbudet blev som foran anført hævet den 3. Januar 1938, og Arresten blev hævet den 1. April 1939. Den 2. Maj 1939 overførte Handelsbanken efter Begæring af 1. Maj s. A. fra den nye spanske Regering det hidtil paa Legationens Konto indestaaende Beløb til en Konto for »Pysbe« lydende paa ialt 504.077 Kr. 60 Øre, hvorom Legationen og Sagsøgerne blev underrettet af Banken s. D. At der tilkom »Pysbe« det anførte Beløb er fastslaaet ved Vestre Landsrets ovennævnte den 24. November 1939 afsagte Dom. »Pysbe«s daværende Sagførere tilskrev s. D. Dommeren i Frederikshavn, at den af Handelsbanken givne Garanti kunde tilbageleveres Banken; dette skete 6. Maj 1939 med en Skrivelse, der var Banken i Hænde den 8. Maj. Banken der havde faaet de den tilkommende Provisionsbeløb udbetalt, havde intet betalt i Henhold til Garantierklæringen og havde herefter intetsomhelst Krav paa den nu til »Pysbe« overførte Konto, og man maatte herefter gaa ud fra, at »Pysbe« havde uindskrænket Ret over denne paa deres Navn lydende Konto, men i den foran citerede Skrivelse af 4. Maj 1939 — før Banken havde modtaget sin Garantierklæring tilbage — udtalte Banken som nævnt, at der af Kontoens Beløb skulde reserveres foruden Bankens Sikkerhed et Beløb paa indtil 50.000 Kr. til Dækning af Landsretssagfører Lannungs Tilgodehavende. Dette Sikkerhedskrav støttes paa det fornævnte den 1. Marts 1939 daterede paa Engelsk affattede Dokument udstedt af Spaniens daværende Chargé d'Affaires F. Carreaga. Der er som anført rejst Tvivl om, hvorledes en fuldstændig korrekt Oversættelse af Dokumentet skulde lyde, jfr. bl. a. en den 10. Maj 1940 dateret Oversættelse af Translatør E. Geertz Hansen, der tillige er Bankmand, og Sagsøgernes Erklæring hertil, men om Dokumentets virkelige Hovedindhold kan der ikke rejses Tvivl. I Dokumentet bestemmes, at Den spanske Legation til Sikkerhed for visse Tilgodehavender har givet Landsretssagfører Lannung Transport paa indtil 50.000 Kr. af det paa Legationens Konto i Handelsbanken indestaaende Beløb med Respekt af den allerede skete Sikkerhedsstillelse (d. v. s. til Banken selv). Som Følge af dette Sikkerhedskrav har Handelsbanken spærret 50.000 Kr. af det til »Pysbe«s Konto overførte Beløb, indtil det ved Dom maatte blive fastslaaet, at Sagsøgerne i Forhold til Landsretssagfører Lannung frit kan disponere over de spærrede 50.000 Kr., og derfor har nærværende Sag maattet anlægges. Sagsøgerne har endvidere anført, at de i 1937 til Handelsbanken indbetalte 500.000 Kr. var bestemte til at skadesløsholde Sagsøgerne i Tilfælde af Forbudets og Arrestens Ulovlighed, og som Følge heraf havde den spanske Udenrigsminister været beføjet til — som sket — at give Samtykke til Beløbets Overførelse til Sagsøgerne og lade Dommeren i Frederikshavn frigive det.

Lannungs Sikkerhedskrav i 1939 var kun subsidiært og afhængigt af, at Sagsøgernes Erstatningskrav for den ulovlige Arrest m. v. blev mindre end det stillede Depositum; ved Vestre Landsret Dom blev det fastslaaet, at Sagsøgernes Erstatningskrav — mindst — udgjorde 504.077 Kr. 60 Øre, og derefter er der intet tilbage til Dækning af Lannungs Sikkerhedskrav. Denne Sikkerhed kom først til Eksistens, da det i Foraaret 1939 blev klart, at Franco vilde sejre; det blev da aftalt mellem Hr. Careaga og Lannung, at denne skulde havde en eller anden

Sikkerhed i Kontoen, skønt han allerede havde faaet meget betydelige Beløb — vistnok foruden Udgiftsbeløb à conto ca. 30.000 Kr.

Sagsøgte Lannung har oprindeligt paastaet sig frifundet, men har under Domsforhandlingen principalt paastaet Sagsøgerne tilpligtet at anerkende, at Sagsøgte af det paa den oftnævnte Konto i Handelsbanken, nu lydende paa Sagsøgernes Navn, er berettiget til at erholde udbetalt 41.192 Kr. 75 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 9. Maj 1940, til Betaling sker; subsidiært har Sagsøgte paastaet sig frifundet for Sagsøgernes Tiltale.

Overfor den principale Paastand har Sagsøgerne paastaet Afvisning. Der kan ikke i denne Sag gives exigibel Dom for det nævnte Beløb, der vedrører et Forhold mellem Sagsøgte og Legationen; Legationen er jo slet ikke Part i Sagen, og Sagsøgerne har ingen Beføjelse til at tage Parti i denne Strid; der foreligger ikke fra nogen Side nogen Anerkendelse af Sagsøgtes Krav paa Legationen.

Overfor Sagsøgtes subsidiære Paastand paastaar Sagsøgerne Frifindelse i Henhold til de af dem anførte Grunde.

Til Støtte for sine Paastande har Sagsøgte særligt anført, at han i Henhold til Fuldmagter fra den dengang som lovlige anerkendte Regering og den daværende spanske Legation lige siden Foraaret 1937 har udført et meget stort Arbejde med Foretagelsen af de forskellige Retskrift og Retsager, at disse foruden betydelige Udgifter har medført et overordentligt stort Arbejde med Undersøgelser, bl. a. af fremmed Ret, Rejser i Indland og Udland og utallige Konferencer og en meget vidtløftig Korrespondance samt Ekstrahjælp. Den daværende spanske Legation har været underrettet om alt det i Sagen passerede og har paa intet Punkt taget Afstand fra, hvad han har foretaget eller fra Krav om Udbetalinger, som han har rettet til Legationen. Først da den nuværende spanske Legation traadte til, og da Sagerne efterhaanden blev afsluttet paa en pludselig og noget haandfast Maade, blev Lannungs Stilling anderledes. Paa en Henvendelse den 8. Juni 1939 fra ham til den spanske Legation om Betaling af hans Tilgodehavende stillede Legationen sig paa det Standpunkt, at den intet vilde betale, da hverken Gesandtskabet eller Regeringen havde overdraget ham at føre denne Sag.

Sagsøgte kan ikke erkende, at hans Krav saaledes kan afvises; han har som anført udført et omfattende Hverv paa Opfordring af og for den dengang anerkendte spanske Regering. Den nye Regering kan ikke saaledes vedgaa Arven og fragaa Gælden.

Med Hensyn til den Sagsøgte Lannung givne Sikkerhed, der ligeledes nu skal gøres til intet, har Sagsøgte bemærket: Den Sikkerhed, der efter Dommerens Forlangende blev stillet »Pysbe« for Tab, »Pysbe« maatte lide ved de Retskrift — Forbud og senere Arrest — som Lannung paa den spanske Regerings Vegne foretog overfor »Pysbe«, blev stillet alene ved Handelsbankens Selvskyldnerkautionserklæring af 27. Maj 1937 for indtil 500.000 Kr.; der var ikke i denne Erklæring Tale om noget Depot i Banken for »Pysbe«. Det Depot, 500.000, der s. D. blev stillet i Banken af Hr. Zorita, lydende paa hans Navn, og som senere, 6. Oktober 1937, kom til »Legacion de España og endnu

senere »Legacion de la Republica Española«, var alene stillet overfor Banken til Sikkerhed for, hvad Banken maatte komme til at betale i Henhold til sin Selvskyldnererklæring. Det er derfor urigtigt, naar Sagsøgerne fremstiller det, som om Depotet var stillet til Fordel for »Pysbe«. »Pysbe« vidste intet om, at der var et Depot, og blev først bekendt med dette Forhold langt senere. Kontoen tjente altsaa Banken til Sikkerhed; ved Dokumentet af 1. Marts 1939 fik Lannung af Legationen indrømmet en Sikkerhed i Kontoen med Respekt af Bankens Krav; dette er Indholdet af Dokumentet, og derom er det unyttigt at strides. Da Banken den 4. Maj efter Anmodning af den spanske Udenrigsminister i Burgos overførte Kontoen til Sagsøgerne »Pysbe«, tog den Forbehold dels paa egne Vegne, idet Kontoen tjente Banken til Sikkerhed for dens Ansvar i Henhold til Garantien, dels paa Sagsøgtes Vegne med Hensyn til de i Dokumentet af 1. Marts 1939 ommeldte 50.000 Kr. Da Garantierklæringen den 8. Maj 1939 blev tilstillet Banken fra Dommeren i Frederikshavn, havde Banken ikke mere noget Krav paa Kontoen, men som allerede i Bankens fornævnte Skrivelse af 4. Maj 1939 angivet, hvilede der, selv naar Banken var frigjort for Garantien, og selv om Sagsøgerne »Pysbe« iøvrigt kunde disponere over Kontoen, dog i Henhold til Dokumentet af 1. Marts 1939 paa Kontoen den Byrde, at der af den skulde reserveres et Beløb paa 50.000 Kr. til Dækning af Lannungs Krav. Det er urigtigt, naar Sagsøgerne i Almindelighed betegner denne Lannungs Sikkerhedsret som »sekundær«; den skulde staa tilbage for Bankens Sikkerhed, jfr. det oftnævnte Dokument, men da denne Sikkerhedsret bortfaldt derved, at Banken fik sit Garantibevis tilbage uden at have betalt noget, og da der ikke var anmeldt andre Sikkerhedsrettigheder i Pantet (Depotet), fik Lannung Panteret i hele Depotet, og denne Panteret er bevaret, selv om Pantets Ejer (Den spanske Legation) overgiver Pantet til Sagsøgerne »Pysbe«, der da gennem sine Sagførere var vidende om Lannungs Sikkerhedsret. Det er derfor ogsaa ganske urigtigt, naar Sagsøgerne vil hævde, at Lannung kun var berettiget til at faa den Del af Kontoen, der blev tilbage, naar de selv var dækket, og at Kontoen netop lige dækker Sagsøgtens Krav; en saadan Begrænsning findes ikke eller fremgaar ikke af noget Punkt i Sagens Oplysninger. Iøvrigt bemærkes med Hensyn til Vestre Landsrets Doms Fastslaaen af Sagsøgtens Krav, der skete under den tidligere spanske Legations Udeblivelse under den fornævnte Sag og under Hensyn til det af »Pysbe« under nævnte Sag tingfæstede Modkrav, jfr. ovenfor, og som ikke kan have nogen Betydning her under Sagen mod Lannung, at der ikke af Dommen kan ses at være oplyst noget positivt om Størrelsen af Sagsøgtens Tab ved Beslaglæggelsen af de 2 Trawlere; i Virkeligheden har Beslaglæggelsen vel nærmest været en Fordel for Sagsøgerne, idet Skibene, hvis de var blevet frigivet, efter al Sandsynlighed var blevet erobret eller sænket af den spanske Modpart; at Trawlerne paa 2 Fisketure skulde have kunnet indbringe Sagsøgerne 500.000 Kr., findes uantageligt; Trawlerne var, da Forbudet blev nedlagt og Arresten dekretet, iøvrigt ikke betalt. I ethvert Fald maa der tilkomme Lannung Dækning af det Beløb, hvormed Kontoen overstiger de 500.000 Kr.

Efter det oplyste er den Konto, der oprettedes i Handelsbanken i Henhold til Antonio Diaz Zoritas Skrivelse af 27. Maj 1937 og den dermed skete Indbetaling, en selvstændig Konto, hvorover Zorita og senere den spanske Legation havde Raadighed, og der er ikke i det oplyste Grundlag for at »Pysbe« har haft nogen direkte Ret til denne Konto, før Bankens Modtagelse af Udenrigsminister Grev Jordanas Skrivelse af 1. Maj 1939. Som Følge heraf maa den Sagsøgte ved Den spanske Legations Skrivelse af 1. Marts 1939 givne Sikkerhedsret være lovlig stiftet og stadig bestaaende, hvorfor Sagsøgernes Paastand ikke kan tages til Følge.

Da Sagsøgtes Mellemværende med den spanske Legation ikke kan afgøres under denne Sag, hvorunder Legationen ikke er Part, kan Sagsøgtes Paastand paa dette Punkt ikke tages til Følge.

Herefter vil Parterne under denne Sag være at frifinde for hindrands Tiltale.

Som delvis Dækning af Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne at burde betale Sagsøgte 800 Kr.

M a n d a g d e n 5. J a n u a r .

Nr. 120/1941. Fhv. Købmand **Frederik Valdemar Laksted**
(Steglich-Petersen)

m o d

Ejendomsmægler **Henry Mantung**
(Landsretssagfører Lysholm Hansen).

(Spørgsmaal om Tilbagebetaling af Forstrækninger).

Østre Landsrets Dom af 20. Marts 1941 (II Afd.): Sagsøgte, fhv. Købmand Frederik Valdemar Laksted, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Ejendomsmægler Henry Mantung, betale 6850 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 14. Januar 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger 500 Kr. At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Til Brug for Højesteret er der foretaget Afhøring af forskellige Vidner. Af disse har Maler August Pedersen, der er gift med Appellantens Søster, bl. a. forklaret, at Johannes Nielsen en Dag i 1936 fortalte ham, at han havde været ude at se paa en Forretning til Appellanten, og at Johannes Nielsen da i Anledning af en Bemærkning fra Vidnets Side udtalte, at Appellanten ikke skyldte ham noget, idet han for længe siden havde eftergivet

ham det, og at han ogsaa havde sagt dette til Appellanten selv. Johannes Nielsen bemærkede yderligere, at det, Appellanten skyldte ham, var Penge, han ikke regnede med og Penge, som han ikke havde bogført, og at han følte et vist Ansvar, og at det hele var hans Skyld, fordi han fik Appellanten til at lade være med at rejse tilbage til Amerika til sit gode Arbejde, og at han havde Samvittighed heraf. Endvidere har Cigararbejder Victor Frandsen forklaret, at han har kendt Johannes Nielsen siden 1934, og at denne en Dag under Omtale af forskellige private Forhold fortalte ham, at han havde laant Appellanten 5000 Kr., men at han betragtede dette Beløb som værende ude af Verden.

Seks Dommere bemærker: Efter de afgivne Vidneforklaringer i Forbindelse med, at der ikke er udstedt Kvittering eller Gældsbevis for Laanene, og at der intet er oplyst om, at Johannes Nielsen nogensinde har krævet Laanene tilbagebetalt, vil Appellantens Fremstilling af de nærmere Omstændigheder ved Ydelsen af Laanene og af det derefter mellem ham og Johannes Nielsen passerede være at lægge til Grund. Der findes derfor ikke at paahvile Appellanten nogen Pligt til Tilbagebetaling og Appellantens Paastand om Frifindelse vil derfor være at tage til Følge. Disse Dommere finder derhos, at Indstævnte bør betale Sagens Omkostninger for Landsretten til Appellanten med 300 Kr. og Sagens Omkostninger for Højesteret efter Reglerne for beneficerede Sager.

Tre Dommere stemmer for i Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet den efter Dommens Afsigelse stedfundne Bevisførelse ikke findes at kunne føre til andet Resultat, at stadfæste Dommen.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, fhv. Købmand Frederik Valdemar Laksted, bør for Tiltale af Indstævnte, Ejendomsmægler Henry Mantung, i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger for Landsretten betaler Indstævnte til Appellanten 300 Kr. Endvidere betaler Indstævnte til det Offentlige de Rets- og Stempelafigifter, som Appellanten i Mangel af fri Proces for Højesteret skulde have erlagt, og til Højesteretssagfører Steglich-Petersen i Salær for Højesteret 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 45 Kr. 90 Øre.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 15. Marts 1939 afgik Bødkermester af Slagelse Julius Johannes Nielsen ved Døden, og hans Bo overtoges af hans Søn og eneste Arving, Sagsøgeren Ejendomsmægler Henry Mantung til privat Skifte.

Under Anbringende af, at Sagsøgte, ihv. Købmand Frederik Valdemar Laksted, der er Broder til Afdøde Nielsen, som kontante Laan af denne har modtaget i April 1921 5000 Kr., den 29. Oktober 1925 1500 Kr. og den 11. Februar 1928 400 Kr., altsaa ialt 6900 Kr., at der kun er tilbagebetalt 50 Kr. af det sidstnævnte Beløb, og at Laanene ifølge Aftale skulde forrentes med 5 pCt. p. a., har Sagsøgeren under denne den 14. Januar 1941 anlagte Sag paastaaet Sagsøgte tilpligtet at betale 6850 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra 1. Januar 1936.

Sagsøgte har erkendt at have modtaget Laanene nogenlunde paa de af Sagsøgeren angivne Tidspunkter, men paastaar sig frifundet, idet han med Hensyn til det første Laan gør gældende, at Afdøde, da han ydede ham Laanet, sagde til ham, at han, hvis han ikke i Løbet af 10 Aar havde været i Stand til at tilbagebetale det, skulde betragte det som en Brodergave, med Hensyn til Laanet paa 400 Kr., at han har tilbagebetalt det uden at faa Kvittering, og endelig, at Afdøde i 1932 har eftergivet ham alt, hvad han skyldte. Endvidere gør han gældende, at det var Aftale, at der ikke skulde betales Renter af Laanene.

Sagsøgeren bestrider, at Gælden skulde være eftergivet Sagsøgte i 1932, og har under Sagen fremlagt en af Afdøde ført Notebog, hvis ca. 25 første Sider er udrevet, medens der paa de følgende Sider findes anført Notater fra Afdøde angaaende Laan, han har ydet forskellige Personer. Paa den første af disse Sider findes anført følgende:

»Valdemar Nielsen,

København

I April Maaned 1921.	5 pCt.
Laan	Kr. 5000,00 Øre
Den 29. Oktober 1925	Kr. 1500,00 Øre
Den 11. Februar 1928	Kr. 400,00 Øre

6900,00 Øre

Rente pr. 1. April 1930 bliver Kr. 2585,00

Ialt Kr. 9485,00 Øre

Bliver 1. April 33. Kr. 10.980,07 Øre

Ialt den 1. April 1933.

af de 400 Kr. den 11. Februar 1928

er der afbetalt 50,00 Ø.

ikke hverken Rente eller af anden Gæld er der afbetalt noget.

Slagelse, den 28. April 1930.

Johannes Nielsen.«

De to Linier: »Bliver 1. April 1933 Kr. 10.980,07 Øre. Ialt den 1. April 1933« er skrevet med noget lysere Blæk end den øvrige Tekst og saaledes antageligt paa et andet Tidspunkt end denne.

Under Sagen er afgivet Partsforklaring af begge Parter og Vidneforklaringer af Sagsøgerens Hustru, Fru Ellen Johanne Mantung, Frøken Anna Johanne Mortensen og Sagsøgte Broder, Tilskærer Georg Axel Nielsen.

Sagsøgeren og hans Hustru har forklaret, at Afdøde ved flere Lejligheder og senest i Julen 1938 har talt om Fordringen paa Sagsøgte som en retskraftig Fordring, idet han har tilføjet, at den godt kunde blive noget værd, naar Sagsøgte skulde arve sin Moder, der efter det under Sagen oplyste er afgaaet ved Døden efter Sagens Anlæg.

Sagsøgte har forklaret, at han, der havde Ophold i U. S. A., kom hjem efter sin Faders Død i 1916. Da han i 1921 vilde rejse tilbage til U. S. A., hvad hans Moder var meget ked af, bad Afdøde ham om at blive her i Landet, idet han lovede ham, at han i saa Fald vilde hjælpe ham. Afdøde tilbød ham da 5000 Kr., idet han udtrykkeligt sagde, at der ikke skulde betales Renter af Laanet. Sagsøgte spurgte, om det ikke var rigtigst, at der blev oprettet et Papir angaaende Laanet, men det ønskede Afdøde ikke, og paa Spørgsmaal om, hvornaar det skulde betales tilbage, svarede han, at Sagsøgte kunde betale det tilbage, naar det passede ham, og hvis han ikke skulde blive i Stand dertil, skulde han blot, naar der var hengaaet 10 Aar, betragte det som en Brodergave. Med Hensyn til Laanet paa de 1500 Kr. fremgaar det af Sagsøgte Forklaring og af den mellem ham og Afdøde førte, under Sagen fremlagte Korrespondance, at Laanet er ydet Sagsøgte for at bringe ham ud af en Forlegenhed, og at Afdøde har afslaaet at modtage Sikkerhed, som Sagsøgte tilbød i en ham tilhørende Grund eller i den ham tilkommende Arv efter Moderen ved hendes Død. Hvad angaar Laanet paa de 400 Kr., har Sagsøgte forklaret, at det ydedes ham i Januar 1928 til Indkøb af Varer til et Blomsterudsalg, som Sagsøgte da havde, og at han, der ikke gav Kvittering for Laanet, har tilbagebetalt det med 200 Kr. lige efter Paaske s. A. og 200 Kr. lige efter Pinse s. A., ligeledes uden at han paa sin Side modtog Kvittering. Endelig har Sagsøgte forklaret, at han, da afdøde Johannes Niensens Hustru i 1932 var afgaaet ved Døden, i den Tro, at der skulde afholdes Skifte, under et Samvær efter Begravelsen spurgte Afdøde, hvordan det nu gik med de Penge, han skyldte, hvortil Afdøde svarede, at den Sag var ude af Verden. Efter dette Tidspunkt har Forholdet aldrig været berørt imellem dem, skønt de ret jævnligt har set hinanden. Naar Afdøde i den fremlagte Notebog har foretaget en Opgørelse af Gælden med Renter til 1. April 1933, kan Sagsøgte kun forklare det saaledes, at han har villet konstatere, hvor meget Forstrækningerne til Sagsøgte havde kostet ham.

Vidnet Georg Nielsen har forklaret, at Afdøde, da de paa deres Moders 80 Aars Fødselsdag den 2. Juli 1935 var sammen, talte med Vidnet om Sagsøgte Gæld til Afdøde, og at denne da udtalte: »Det er lige meget med de Penge, dem har jeg eftergivet ham, for jeg har selv nok.«

Endelig har Sagsøgte henvist til en den 21. Januar 1941 af hans senere ved Døden afgaaede Broder, Th. Nielsen, til Brug under Sagen afgivet Erklæring, hvori han anfører, at Afdøde flere Gange har udtalt,

at »de Penge vilde han slaa en Streg over, for dem har jeg aldrig betalt Skat af«.

Der findes nu ikke af Sagsøgte at være ført noget Bevis for, at der er givet ham Tilsagn om, at Laanet paa de 5000 Kr. skulde betragtes som en Gave efter 10 Aars Forløb, eller for, at han af de laante 400 Kr. skulde have tilbagebetalt mere end af Sagsøgeren erkendt, 50 Kr. eller for, at Afdøde i det hele skulde have eftergivet ham Gælden. Uanset at Afdøde i de ovennævnte Notater ses at have beskæftiget sig med Renteudregninger, findes der dog ikke mod Sagsøgtes Benægtelse ført tilstrækkeligt Bevis for, at Afdøde paa noget Tidspunkt skulde have betinget sig Renter af Gælden.

Herefter findes Sagsøgte at burde betale det paastævnte Beløb med Renter fra Sagens Anlæg den 14. Januar 1941.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde tilsvare Sagsøgeren med 500 Kr.

T i r s d a g d e n 6. J a n u a r .

Nr. 79/1941.   Generaldirektoratet for Statsbanerne
(Oluf Petersen)

m o d

Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand« (Overretssagf. Hede).

(Erstatning for Skade ved Jernbanedrift).

Østre Landsrets Dom af 6. Februar 1941 (IV Afd.): Sagsøgte, Generaldirektoratet for Statsbanerne, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, betale de paastævnte 1797 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 20. September 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 200 Kr. under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Under de foreliggende Omstændigheder, hvor der for Statsbanedriften havde været tilstrækkelig Tid til at hindre, at Toget kørte frem og forvoldte Skade, findes denne ikke at være hidført ved Bagermester Hansens Forhold. Idet Skaden herefter omfattes af Statsbanernes Erstatningspligt ifølge § 9, jfr. § 1, i Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

T h i k e n d e s f o r R e t :

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Generaldirektoratet for

Statsbanerne, til Indstævnte, Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Vejen fra Nykøbing F. til Tingsted løber efter at have passeret Bangsebro et lille Stykke langs Vestsiden af den omtrent i Retningen Syd-Nord løbende Statsbanelinie fra Nykøbing F. til Tingsted, drejer derpaa med et temmelig brat Sving over Banelinien og fortsætter atter efter et temmelig brat Sving et Stykke langs Østsiden af Jernbanen. Overkørslen over Banelinien er bevogtet og spærret ved Togenes Forbikørsel med Faldbomme, hvis Støttebomme er anbragt mod Vest paa Sydsiden og mod Øst paa Nordsiden af Overkørslen, og som betjenes fra et paa Banens venstre Side liggende Vogterhus.

I Februar 1940 var der paa Grund af stærkt Snefald ophobet Snevolde og -bunker paa begge Sider af Vejens Kørebane helt hen til Bommene.

Natten mellem den 12. og 13. Februar 1940 noget før Kl. 1 kørte Bagermester Carl Christian Hansen af Stubbekøbing med det ham tilhørende Vareautomobil L 9222 ad Vejen fra Nykøbing F. Da han var svinget ind paa Overkørslen, drejede hans Vogn for hurtigt af mod Nord, saa at den i Stedet for at køre forbi den østlige Støttebom med tilstødende Snevold svingede før denne ind paa Jernbaneterrænet og standsede med det højre Forhjul i den Fordybning, hvori den østlige Boms Kontravægt gaar ned, naar Bommen er løftet, og med Baghjulene ved den østlige af Banens to Skinner, det venstre Baghjul mellem Skinnerne. Vejret var frostklart med ca. 20° Frost og Kørebane belagt med et fastliggende Is- og Snelag.

Reserveledvogterske, Fru Thora Jensen, der opholdt sig i Ledvogterhuset for at sænke Bommene for et fra Nykøbing F. ventet Godstog, gik hen og hjalp Hansen, der forsøgte at rykke Bilen tilbage. Paa hans Anmodning om at skaffe Hjælp, hentede hun sin Mand, Arbejdsmand Viggo Jensen, der var gaet i Seng i deres nærliggende Hus i Bangsebro, og som nu skyndte sig i Klæderne og deltog i Arbejdet paa at faa Bilen op paa Kørebane. Da de kort efter saa Godstoget komme paa Sporet fra Nykøbing F., løb Fru Jensen og hendes Mand imod det, svingende med en rød Lygte; ca. 50 m fra Overkørslen maatte de springe til Side for Toget, der kort efter begyndte at bremse, men først standsede, da det næsten med hele sin Længde 220 m havde passeret Overkørslen. Det havde da beskadiget Bilen saa meget, at det ikke kunde betale sig at reparere den, hvorfor det sagsøgende Selskab, Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand«, hos hvilket den var kaskoforsikret, har betalt Hansen dens Værdi 1750 Kr. foruden 47 Kr. for Bortkørsel af dens Rester.

Hansen, der til en kort efter Paakørslen optaget Politirapport har forklaret, at Bilen under Svinget over Overkørslen, hvor dens Fart var ca. 15 km/T. i det glatte Føre var skredet for ham, skønt den havde

Snekæder paa Baghjulene, og at han ikke havde naaet at faa den rettet op, før den kørte fast, blev tiltalt til Straf for Overtrædelse af Motorlovens §§ 24, 1. Punktum, og 29, Stk. 1, og ved en af Retten for Nykøbing F. Købstad m. v. den 22. April 1940 afsagt Dom anset efter Lovbekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 § 41 for Overtrædelse af dens § 24, 1. Pkt., idet det af Retten fandtes godtgjort, at han ved den paagældende Lejlighed paa Grund af Spiritusnydelse havde været ude af Stand til at føre Motorvogn paa betryggende Maade, hvorimod Retten fandt det betænkeligt at statuere, at han under sin Kørsel havde ladet det mangle paa behørig Agtpaaagivenhed og Forsigtighed.

Under denne Sag har Sagsøgeren paastaaet Sagsøgte, Generaldirektoratet for Statsbanerne, tilpligtet at betale Selskabet de nævnte Beløb af ialt 1797 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra Stævningens Dato den 20. September 1940.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at medens der intet kan bebrejdes Hansen med Hensyn til hans Kørsel, og Bilens Standsning skyldes et hændeligt Uheld, er der fra Statsbanernes Side udvist Forsømmelse først og fremmest derved, at Fru Jensen ikke ved at telefonere fra Vogterhuset til Nykøbing F. Station fik Toget standset, hvad der havde været rigelig Tid til, og dernæst ved, at Lokomotivføreren ikke hurtigere end sket opdagede den røde Lygte og fik Toget standset. Statsbanerne maa derfor være ansvarlig for Skaden efter Lov Nr. 117 af 11. Marts 1921 om Erstatningsansvar for Skade ved Jernbanedrift § 9, jfr. § 1.

Sagsøgte har til Støtte for sin Paastand anført, at Hansen maa anses for selv at være Skyld i Paakørslen derved, at han uberettiget holdt paa Sporet. Sagsøgte har videre anført, at Hansen maa være afskaaret fra at støtte noget Krav paa den Omstændighed, at Fru Jensen ikke telefonerede til Nykøbing F. Station, da det var paa hans Opfordring, at hun først selv hjalp ham og senere hentede sin Mand til Hjælp, og der er fra Statsbanernes Side gjort alt, hvad der kræves, til Afværgelse af Paakørslen derved, at Fru Jensen og hendes Mand, saa snart de saa Toget, løb imod det med den røde Lygte for at standse det.

Efter de foreliggende Oplysninger maa det antages, at der er forløbet henved 20 Minutter fra Bilen kørte fast til Paakørslen. Det er videre oplyst, at det paagældende Godstog planmæssigt skulde afgaa fra Nykøbing F. Kl. 23,59, men i den paagældende Periode gik uregelmæssigt paa Grund af Snevanskeligheder; de to foregaaende Nætter havde det ikke kørt, og den paagældende Nat afgik det fra Nykøbing F. Kl. 1,07. Dets Køretid fra Nykøbing F. til Overkørslen er beregnet til 5 Minutter, og tidligst 2 Minutter før dets Afgang fra Nykøbing F., senest samtidig med denne, meddeles denne til Ledvogterne ved Telefonopringning. Det er ikke oplyst, om Fru Jensen har hørt denne Ringning eller paa dette Tidspunkt ikke var kommet tilbage fra at hente sin Mand, hvorimod hun til den foran omtalte Politirapport har forklaret ikke at have tænkt paa selv at telefonere til Nykøbing F., fordi hun blev befippet.

Da det maa paahvile Statsbanerne under de anførte Omstændigheder at undgaa at køre ind paa en Sporhindring, som en af deres Funktionærer er bekendt med henved 20 Minutter før Togets Ankomst dertil, maa de være forpligtede til at erstatte den ved Paakørslen skete Skade.

Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge, og Sagsøgte vil have at betale Sagsøgerens Sagens Omkostninger med 200 Kr.

O n s d a g d e n 7 . J a n u a r .

Nr. 124/1941.   Direktørerne **Kai Hansen** og **Duval Mols**
(Andreas Christensen)

m o d

Skuespillerinde Fru **Gerda Madsen**
(Landsretssagfører Edvin Hansen).

(Erstatning for Ophævelse af Engagement).

Vestre Landsrets Dom af 1. Maj 1941 (I Afd.): De Sagsøgte, Direktørerne Kai Hansen og Duval Mols, bør een for begge og begge for een til Sagsøgerinden, Skuespillerinde, Fru Gerda Madsen, betale 2150 Kr. tilligemed Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 9. Maj 1940, indtil Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 350 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til dens Grunde og at dømme Appellanterne til in solidum at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere stemmer for at frifinde Appellanterne med følgende Begrundelse: Den ved Begivenhederne den 9. April 1940 skabte særlige Situation i Forbindelse med de i den Anledning udstedte Politiforskrifter findes at maatte omfattes af de i Normalkontraktens § 7 nævnte Omstændigheder, som berettiger til at undlade Udbetaling af Gage. Herved bemærkes, at Politimesteren i Aarhus den 9. April 1940 forbød al Færdsel paa offentlig Gade og Plads fra Kl. 23 til Kl. 6, og at dette Forbud den 12. s. M. blev ophævet forsøgsvis, men saaledes at det samtidig henstilledes til alle ikke at færdes ude sent uden særlig Grund, og at det paa lagdes Forældre at holde deres Børn hjemme om Aftenen.

Der vil være at give Dom efter Stemme flertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betales Appellanterne, Direktørerne Kai Hansen og Duval Mols, een for begge og begge for een, til Indstævnte, Skuespillerinde Fru Gerda Madsen, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Slutseddel af 26. Marts 1940 engagerede de Sagsøgte, Direktørerne Kai Hansen og Duval Mols, begge i Aarhus, der udgør Direktionen for Vennelyst Teater sammesteds, Sagsøgerinden, Skuespillerinde, Fru Gerda Madsen, København, til at medvirke i Forestillingen »I Moralens Navn« for en Gage af 100 Kr. pr. Dag — i Prøvetiden halv Gage — saaledes at Engagementet var indgaaet for en Maaned med Ret for Direktionen til Prolongation. For Engagementet gjaldt iøvrigt Bestemmelserne i Provinsteater-Direktørforeningens Normalkontrakt, i hvis § 7 det hedder:

»Naar Teatret paa Grund af Naturbegivenheder (Is-, Snehindringer o. lign.), Krigstilstand, Teaterbrand, offentlige Foranstaltninger eller andre Omstændigheder som f. Eks. Storlockout eller Storstrejke, hvori Direktionen er uden Ansvar, forhindres i at fortsætte den normale Drift, bortfalder Personalets Gage for den Tid, i hvilken Teatrets Forestillinger helt indstilles, dog kun saafremt Personalet i nævnte Tidsrum fritages for al Teatertjeneste og faar Ret til at tage Ophold og optræde andetsteds uanset Bestemmelserne i nærværende Kontrakt og Reglement.«

Premieren fandt Sted den 9. April 1940, samme Dag som Landet blev besat af den tyske Værnemagt. Indtægten til den paagældende Forestilling udgjorde 60 Kr. 50 Øre, hvilket svarer til, at der var købt Billetter af ca. 20 Tilskuere. De to følgende Dage mødte der saa faa Tilskuere, at det blev besluttet at opgive Forestillingerne disse to Dage. Sidstnævnte Dag meddelte Sagsøgte Direktør Kai Hansen Teatrets Personale, at han paa Grund af de indtrufne Begivenheder saa sig nødsaget til i Medfør af Normalkontraktens § 7 at ophæve de indgaaede Kontrakter. Han gik dog ind paa at holde Teatret aabent for egen Regning i endnu 4 Dage, nemlig fra den 12. til den 15. April inkl. og paa derefter at stille Teatret til Disposition for Skuespillerne ved et Delingsspil til Opførelse af det fornævnte Stykke. Den nærmere Ordning af Delingsspillet blev truffet ved en Overenskomst af 16. April 1940, ifølge hvilken Sagsøgte Hansen forpligtede sig til, saalænge Delingsspillet varede, at betale Gagerne til Regissør, Belysningsmester, Maskinmester og Sufflør samt at afholde Udgifterne til Brandvagt, Garderobetjening og Annoncer. Stykket blev derefter spillet Maaneden ud. Indtægten ved Billet-

salget i Dagene fra den 16. til den 30. April udgjorde 636 Kr. 10 Øre; heraf faldt de største Indtægter paa to Søndage, medens Indtægten iøvrigt var under 100 Kr., en enkelt Dag kun 14 Kr. 40 Øre.

Idet Sagsøgerinden har anbragt, at de Sagsøgte ikke i den anførte Kontraktsbestemmelse har haft Hjemmel til at ophæve Engagementet, har hun — der i Overenskomsten om Delingsspillet i Forening med de andre Skuespillere havde forbeholdt sig Ret til at faa Spørgsmaalet om Berettigelsen af Ophævelsen af Engagementerne afgjort ved Domstolene eller ved Voldgift — under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte tilpligtede in solidum at betale hende 2150 Kr., nemlig den hende efter Engagementskontrakten tilkommende Gage med Fradrag af det, der er udbetalt hende dels som Gage, dels som hendes Andel i Delingsspillet, tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. aarlig fra den 9. Maj 1940, indtil Betaling sker. De Sagsøgte har paastaet sig frifundet for Sagsøgerindens Tiltale.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte gjort gældende, at de ganske unormale og uventede Forhold, der indtraf ved Landets Besættelse, omfattes af de vide Udtryk, der i Normalkontraktens § 7 er benyttede til at karakterisere en force-majeure Tilstand. De har særlig henvist til, at de der nævnte Omstændigheder, der forhindrer Fortsættelsen af Teatrets normale Drift, maa siges at foreligge i den da indtraadte, for Landet saa alvorlige Situation, der i Forbindelse med de samtidig paabudte Mørklægningsforanstaltninger havde en katastrofal Nedgang i Teaterbesøget til Følge, hvortil kom, at der fra det Offentliges Side blev rettet Henstilling til Befolkningen om at undgaa at færdes paa Gaderne efter Mørkets Frembrud. De straks efter Besættelsen udstedte Forbud mod Spiritusudskænkning paavirkede derhos — selv om de snart efter lempedes — i høj Grad Indtægten af den Restaurationsvirksomhed, der drives i Forbindelse med Teatret og danner en væsentlig økonomisk Basis for Teaterdriften. Driften af Virksomheden som Helhed menes af de Sagsøgte i den paagældende Periode at have givet et Underskud paa ca. 6000 Kr. De Sagsøgte har bestridt, at det daarlige Teaterbesøg skyldes Valget af det opførte Stykke, der formenes andesteds og under andre Omstændigheder at have gjort Lykke, og de har anført, at ogsaa Kasino-Teatret i Aarhus, paa hvilket der opførtes et Stykke under stærk Tilstrømning af Publikum, straks efter den 9. April maatte aflyse Forestillingerne.

Efter alt foreliggende findes de af de Sagsøgte paaberaabte Omstændigheder ikke at kunne sidestilles med de i Normalkontraktens § 7 nævnte Ophørsgrunde, idet alle de der nævnte Hindringer har en anden Karakter end den foreliggende Situation, der medførte, at Driften blev urentabel, hvilket maa være de Sagsøgtes Risiko. Idet de Sagsøgte saaledes har været uberettigede til at ophæve Sagsøgerindens Engagement, vil hendes Paastand være at tage til Følge.

De Sagsøgte vil derhos have in solidum at godtgøre Sagsøgerinden Sagens Omkostninger med 350 Kr.

En af de voterende Dommere afgav følgende

D i s s e n s:

Efter min Mening maa der gaas ud fra, at Engagementet af en i Forhold til de øvrige Gager ved de Sagsøgte Teater saa højt betalt kunstnerisk Kraft som Sagsøgerinden til Gæstespil i en Maaned havde til Forudsætning, at Teatret i denne Periode kunde udnyttes ved normal Drift, og den omhandlede Bestemmelse i Normalkontraktens § 7 synes mig at maatte tilsigte at sikre de Sagsøgte for det Tilfælde, at saadan Drift uden Direktionens Skyld maatte blive forhindret ved udefra kommende Begivenheder. Saa vidt jeg skønner, maa den Tilstand, der den 9. April 1940 indtraadte her i Landet, og som havde i Medfør, at Forlystelseslivet for en Tid ikke udfoldede sig paa sædvanlig Maade, ganske sidestilles med de Begivenheder, der omfattes af den nysnævnte Kontraktsbestemmelse, og som ikke behøver at indeholde nogen absolut Hindring for, at Teatret spiller, men alene at forringe de almindelige Betingelser for Teatrets Drift paa rimelige Vilkaar. Særlig forekommer det mig, at den eksempelvis Fremhævelse af Storlockout og Storstrejke som Omstændigheder, der hører ind under Bestemmelsen, peger hen paa Begivenheder, som virker lammende paa Befolkningens Trang og Evne til at besøge Forlystelsessteder. Under saadanne Forhold er det formentlig ganske naturligt, at Direktion og Personale hjælpes ad med at komme saa godt som muligt gennem de opstaaede Vanskeligheder i den Tid, disse varer, og dette er netop sket i nærværende Tilfælde, hvor de Sagsøgte efter et Par Dages Forløb overlod Personalet Teatret til Delingspil, samtidig med at de selv for egen Regning afholdt Udgifterne ved Driften som i Dommen nærmere anført.

Herefter stemmer jeg for, at de Sagsøgte Frifindelsespaastand tages til Følge.

Sagens Omkostninger vilde jeg efter Omstændighederne ophæve.

Færdig fra Trykkeriet den 28. Januar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G Lind). — København

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 26

Fredag den 9. Januar.

Nr. 10/1941. Brøndgraver **Jens Pedersen** (Bierfreund)
mod

I/S **Asnæs Vandværk** (Landsretssagfører Hjeje).

(Erstatning for Ophævelse af Kontrakt angaaende Gravning af en Brønd).

Østre Landsrets Dom af 15. November 1940 (VII Afd.): Sagsøgte, I/S Asnæs Vandværk, bør til Sagsøgeren, Brøndgraver Jens Pedersen, betale 6000 Kr. med Renter 5 pCt. p. a. fra 16. Maj 1940. Sagsøgeren betaler Sagsøgte 500 Kr. i Sagsomkostninger. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Otte Dommere stemmer for at stadfæste Dommen i Henhold til de i denne anførte Grunde og for at paalægge Appellanten at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for begge Retter med 1000 Kr.

Fire Dommere finder, at det maatte staa Appellanten klart, at Indstævnte kun indgik paa at betale Omkostningerne ved den første Brønd under den Forudsætning, at Appellanten var i Stand til at opfylde sine kontraktmæssige Forpligtelser, og at Indstævnte derfor, da denne Forudsætning bristede, ikke kan tilpligtes at betale det i Dommen anslaaede Beløb af 1500 Kr. Idet disse Dommere iøvrigt kan tiltræde Dommen i Henhold til de i denne i saa Henseende anførte Grunde, stemmer de for at tage Indstævntes Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Brøndgraver Jens Pedersen, til Indstævnte, I/S Asnæs Vandværk, med 1000 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Sagsøgte, I/S Asnæs Vandværk, der i en længere Periode havde manglet Vand, og som forgæves havde anvendt betydelige Bekostninger paa Boringer m. v. for at skaffe mere Vand til Værket, henvendte sig omkring December 1936 til Sagsøgeren, Brøndgraver Jens Pedersen, om Assistance. Efter at Sagsøgeren den 6. December havde beset Lokalteterne, kom han paany til Stede den 28. Maj 1937 for at tage Stilling til, hvor en Brønd burde graves. Der forhandlede derefter om de nærmere Betingelser for Arbejdets Udførelse, man enedes herom, og samme Dag afgav Sagsøgeren et Tilbud saalydende:

»Underskrevne Brøndgraver Jens Pedersen af Ruds-Vedby afgiver herved følgende Tilbud paa Gravning, Sætning og fuldstændig Fuldførelse af en Brønd til Vandværket paa følgende, nærmere Vilkaar:

1.

Brønden tænkes anbragt paa den Gaardejer Carl Jensen af Høve tilhørende Mark beliggende overfor Asnæs Forsamlingshus et Stykke inde paa Marken regnet fra Sognevejen.

2.

Faar jeg overdraget at grave Brønden paa dette Sted, garanterer jeg for, at Brønden yder mindst 5 Tons Vand i Timen, selvom der pumpes Døgnet rundt.

Jeg indestaar for, at Brønden ikke giver salt Vand.

3.

Brønden leveres til sin Tid i fuldstændig muret, pudset og iøvrigt i alle Maader i færdig Stand saaledes, at der ikke paaløber Extraudgifter, naar Arbejdet er fuldført.

4.

For Arbejdets Fuldførelse kræves følgende Vederlag:

2 à 3 Arbejdsmand i den Tid, Arbejdet varer à 1,15 Kr. pr. Arbejdstime, hvortil yderligere kommer en Time til Kørsel til og fra Arbejdet.

1,50 Kr. pr. Arbejdstime til Arbejdslederen (mig selv eller min Søn), samt ligeledes yderligere 1 Times Betaling for Kørsel til og fra Arbejdet.

Til de saaledes samlede Arbejdstimers Betaling lægges 25 pCt.

De til Brøndens Arbejde nødvendige Materialer betales med gængse Priser efter Regning.

Al Kørsel af Materialer og Tilbehør betales af Vandværket.

Yderligere betales for den af mig paatagne Garanti 300 Kr.

Paa de anførte Betingelser og Vilkaar forpligter jeg mig til at udføre det ovenfor nævnte Arbejde, ligesom jeg paatager mig den nævnte Garanti for Vand, Kvantum og Kvalitet. Opfyldes disse Garantibetin-

gelses ikke, skal Vandværket ikke betale mig noget som helst for det Arbejde, jeg maatte have udført, eller de Materialer, der er anvendt. Betaling som i Post 4 anført skal altsaa kun præsteres, saafremt Garantien fra min Side opfyldes.

Forinden Underskriften tilføjes, at Betalingen i sin Helhed skal erlægges, naar Arbejdet er helt færdigt og fornøden Prøvepumpning har godtgjort, at Garantien er opfyldt.«

Under Drøftelserne ønskede man at faa Besked om Prisen, men Sagsøgeren henviste til, at han engang havde maattet »hænge paa en mindre Overskridelse«, hvorfor han ikke vilde angive nogen endelig Pris. Sagsøgeren udtalte dog, at naar han sagde 4000 Kr., var han paa den sikre Side, men han vilde ikke have noget herom optaget i Tilbudet paa Grund af sine tidligere Erfaringer. Med Hensyn til Arbejdets Varighed oplyste Sagsøgeren, at det vilde tage op mod 1/2 Aars Tid.

I Sagsøgtes Forhandlingsprotokol findes en Tilførsel fra den 28. Maj 1937, hvori det bl. a. hedder, at Sagsøgeren afgav et skriftligt Tilbud og meddelte, »at Værket burde regne med en Udgift paa 3000 Kr. for Brønden i færdig Stand. Det kunde blive mere, men ogsaa mindre — mere end 4000 Kr. vilde Beløbet dog ikke blive.«

Tilbudet akcepteredes omkring Midten af Juni, og Sagsøgeren paa-begyndte Arbejdet den 28. Juli 1937. I Anledning af, at der havde vist sig Vanskeligheder ved Udførelsen af Arbejdet, blev der den 22. Oktober 1937 afholdt et Møde mellem Sagsøgtes Bestyrelse og Sagsøgeren, og herom hedder det i Forhandlingsprotokollen:

»Jordbundsforholdene paa Brøndgravningsstedet var saa vanskelige, at den nu gravede Brønds Dimensioner viste sig at være for smaa. Det var ikke Brøndgraver Petersen muligt at føre Brønden dybere ned. Han nærede fortsat ingen Tvivl om, at der var Vand tilstede i rigeligt Omfang; men Jorden var ekstraordinær vanskelig at arbejde med.

For at opnaa en virkelig tilfredsstillende Løsning af Sagen foreslog han at udvide den nugældende Brønd, saaledes at man gravede uden om den nu satte Brønd og saa satte en ny Brønd af betydelig større Diameter. Udgifterne hertil vilde antagelig andrage ca. 2000 Kr.« Det vedtoges derefter at udvide Brønden som foreslaaet.

Skønt Sagsøgeren i Marts 1938 bebudede, at Arbejdet snart var færdigt, og i den Anledning opfordrede Sagsøgte til at anskaffe Pumpe, gjorde Sagsøgeren ikke Skridt til at aflevere Arbejdet med Prøvepumpning, og da han i Juni Maaned paany meddelte, at han nu var saa godt som færdig med Arbejdet, tilkaldte Sagsøgte Civilingeniør Boeck efter Anvisning fra Teknologisk Institut for at faa konstateret, om Aftalen var opfyldt fra Sagsøgerens Side.

I September 1938 besigtigede Ingeniør Boeck Brønden, efter at Sagsøgeren havde erklæret, at der nu kun manglede 1/2 Snes Dage i Færdiggørelsen. Her konstateredes, at Arbejdet da var praktisk talt færdigt, idet der kun resterede ca. 14 Dages Arbejde. Ingeniøren gjorde under Besigtigelsen, ligesom ogsaa Sagsøgeren flere Gange, Brøndgraveren opmærksom paa, at Filtre var uundgaelige ved Jordbundsforhold som de foreliggende, hvor Vandet skulde indvindes fra Sandlag. Sagsøgeren ønskede ikke trods gentagne Henstillinger at anbringe saadanne Filtre.

I den følgende Tid besaa Ingeniør Boeck med længere Mellemrum Arbejdet og fik Indtryk af, at Brøndgraveren paa Lykke og Fromme flyttede rundt med Borerørene uden nogen særlig Plan dermed. I Perioden August til December 1938 anmodede Bestyrelsen Gang paa Gang forgæves Sagsøgeren om at fuldføre Arbejdet.

Den 17. December 1938 blev der afholdt Bestyrelsesmøde, hvorunder tillige Sagsøgeren, dennes Søn og Ingeniør Boeck var til Stede. Sagsøgeren kunde her ikke fastsætte nogen Tidsfrist, inden hvilket det lovede Resultat skulde være opnaaet, og tilføjede, at det kunde tage 1 Maaned eller maaske 1 1/2 Maaned at føre 6" Boringen længere ned og eventuelt gøre Brønden noget dybere. Ingeniør Boeck udtalte hertil, at det var overflødigt at grave Brønden dybere.

Efter forskellige Konferencer med Ingeniør Boeck besluttedes det, da Arbejdet stadig ikke blev færdigt, paa en ekstraordinær Generalforsamling den 22. December, at Brøndboringsarbejdet nu maatte standses, idet der dog samtidig blev tilbudt Sagsøgeren, hvis Regning blev angivet til ca. 24.000 Kr., et Beløb af 10.000 Kr. udover allerede betalte Forskud paa tilsammen 4000 Kr., hvad Sagsøgeren imidlertid afviste.

I den følgende Tid førtes Forhandlinger mellem Parterne om en mindelig Afgørelse, jævnsides med, at der foretoges nogle Prøvepumpninger til Kontrollering af Brøndens Kapacitet. Medens en Prøvepumpning, der foretoges i Tiden 27. Februar—1. Marts 1939, viste, at Brønden kun ydede 2 1/4 m³ pr. Time, og at Vandet desuden var blandet med Sand, viste en Prøvepumpning i Dagene 2.—6. Juni endog kun 2,15 m³ pr. Time. Som et Led i Forligsforhandlingerne enedes Parterne om at lade Skønsmænd, udmeldte af Retten, udtale sig om det af Sagsøgeren udførte Arbejde. Som Skønsmænd blev derefter udmeldt Civilingeniørerne J. A. C. Rastrup og K. B. Larsen. Skønforretning blev afholdt den 5. Januar 1940, og under 29. s. M. afgav Skønsmændene en udførlig Erklæring, som senere er suppleret den 21. September 1940.

Skønsmændene udtaler bl. a., at Anlæggets Vandydelse vil ligge under 2,6 m³ pr. Time, at det med den af Sagsøgeren brugte Fremgangsmaade maa anses for udelukket, at han har været i Stand til at opfylde den af ham paatagne Garanti med Hensyn til Brøndens Ydeevne, at den anvendte Tid og de anvendte Penge ikke staar i rimeligt Forhold til det opnaaede Resultat, og at ca. 8500 Kr. vil være en rimelig Betaling at yde for det præsterede Arbejde, naar denne skal tjene til fuld Afgørelse af Sagen.

Da de videre Forligsforhandlinger herefter endte resultatløst, har Sagsøgeren under denne ved Retten for Nykøbing Sj. Købstad m. v. forberedte Sag paastaaet Sagsøgte dømt til at betale for det udførte Arbejde 24.160 Kr. 14 Øre med Fradrag af de betalte 4000 Kr. eller 20.160 Kr. 14 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 16. Maj 1940, subsidiært et Beløb efter Rettens Skøn. Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren gjort gældende, at det har vist sig, at Arbejdet frembød betydeligt større Vanskeligheder end forudsat ved Tilbudets Afgivelse, og at Sagsøgte, der tidligere forgæves havde søgt at bore efter Vand og ofret betydelige Summer herpaa, havde undladt

at gøre Sagsøgeren bekendt med de særlige Vanskeligheder, der her var forbundet med at faa tilstrækkeligt Vand til Interessenternes Forsyning. Han har derhos hævdet, at Sagsøgte Bestyrelse stadig er holdt à jour med Arbejdets Gang og dets Udførelse og med de Vanskeligheder, der var forbundet med Arbejdet, saaledes at man var klar over, at det vilde trække ud og blive ret kostbart. Saaledes blev det i Begyndelsen af April 1938 af Sagsøgeren oplyst overfor de Sagsøgte, at Udgifterne paa dette Tidspunkt udgjorde 11—12.000 Kr. og i August Maaned s. A., at de nu var oppe paa ca. 20.000 Kr. Endelig har han hævdet, at han vilde have været i Stand til at opfylde sine Garantiforpligtelser, naar han fik Tid dertil, og naar han kunde ofre det paa Arbejdet, som efter hans Formening var nødvendigt, men at han er blevet afskaaret herfra ved, at Sagsøgte standsede Arbejdet.

Sagsøgte, der i Svarskriftet havde paastaet Frifindelse mod Betaling af 8500 Kr. med Fradrag af Udgifter til Anbringelse af et Filter i Brøndens Borerør, anslaaet til 4000 Kr., har under Domsforhandlingen frafaldet dette Fradrag og indskrænket sig til alene at paastaa fradraget de betalte Forskud til Beløb 4000 Kr., idet de har henvist til, at de, der ikke ønsker at paaberaabe sig den af Sagsøgeren paatagne Garanti, har haft Ret til at hæve Kontrakten paa Grund af Sagsøgerens grove Misligholdelse dels forsaavidt angaar Anlæggets Bekostning og dels med Hensyn til Arbejdets Varighed, saaledes, at de kun kan være pligtige at betale for den Værdi det udførte Arbejde har for dem, i hvilken Henseende de lægger Skønsmændenes Resultat 8500 Kr. til Grund.

Under Sagens Forberedelse er der afgivet Forklaring af Sagsøgeren, dennes Søn, Bestyrelsesmedlemmer i det sagsøgte Interessentskab med flere. Under Domsforhandlingen har Skønsmændene derhos givet forskellige supplerende Oplysninger. De har saaledes udtalt, at Arbejdet med den først anbragte Brønd, jfr. Vedtagelsen paa Mødet den 22. Oktober 1937 har medført en Udgift for Sagsøgeren paa ikke over 1500 Kr.

Foreløbig bemærkes, at det efter det under Sagen oplyste maa antages, at Sagsøgeren er blevet gjort bekendt med, at Sagsøgte tidligere har foretaget forskellige forgæves Boringer, og Retten finder, at det maa være paa egen Risiko, hvis han ikke, inden han afgav sit Tilbud, har søgt eller faaet nærmere Oplysninger herom og om mulige Vanskeligheder for Arbejdets Udførelse.

Selv om det maatte være rigtigt, at Sagsøgte efterhaanden er blevet gjort bekendt med Størrelsen af Sagsøgerens Udgifter — hvad Sagsøgte dog har bestridt — findes deres Passivitet overfor saadanne Meddelelser ikke med Føje at kunne opfattes som en Godkendelse af Sagsøgerens Regning, uanset hvad Resultatet af Sagsøgerens Arbejde maatte blive. Efter Skønsmændenes Erklæring, og efter hvad der iøvrigt foreligger oplyst, har Sagsøgeren imidlertid været ude af Stand til at magte det af ham paatagne Arbejde til den af Parterne forudsatte Bekostning, og det findes at maatte statuere, at Sagsøgte den 22. December 1938, da Arbejdet stadigt ikke var færdigt, og den indtil da forløbne Tid langt overskred, hvad der maatte antages forudsat til Arbejdets Tilendbringelse, har været berettiget til at hæve Kontrakten som sket.

Under Hensyn til, at Sagsøgte ved det paa Mødet den 22. Oktober 1937 passerede maa anses at være indgaaet paa at betale de indtil da anvendte Bekostninger med Hensyn til den første Brønd — muligt i Erkendelsen af Sagsøgerens ekstraordinære Vanskeligheder — findes de Sagsøgte at burde betale det hertil medgaaede, anslaaet til 1500 Kr., foruden Værdien af Resultatet af Sagsøgerens øvrige Arbejde, 8500 Kr., ialt 10.000 Kr., med Fradrag af Forskudsbeløbene 4000 Kr., eller 6000 Kr., med Renter som paastaet.

Efter Omstændighederne vil Sagsøgeren være at dømme til at godtgøre Sagsøgte 500 Kr. i Sagsomkostninger, hvorved bemærkes, at Skønsmændenes Honorar 500 Kr., er betalt af Sagsøgte.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

D i s s e n s :

Undertegnede maa anse Sagsøgtets Vedtagelse den 22. Oktober 1937 om at betale de indtil da paaløbne — frugtesløse — Omkostninger som knyttet til den Forudsætning, at Sagsøgeren overhovedet indenfor en rimelig Tid naaede det garanterede Resultat. Jeg kan herefter ikke gaa med til at tilkende Sagsøgeren mere end det af Sagsøgte under Domsforhandlingen tilbudte Beløb og vil paalægge ham at godtgøre Sagsøgte Sagens Omkostninger med 1000 Kr.

M a n d a g d e n 12. J a n u a r .

Nr. 334/1941. **Brunkullejernes Salgskontor** ved Direktør **A. Schou** (Selv)

m o d

Kaptajn P. C. Jensen (Gorrissen).

(Erstatning for Ophævelse af Befragtningsaftale).

Vestre Landsrets Dom af 6. September 1941 (IV Afd.): Det sagsøgte Firma, Brunkullejernes Salgskontor v/ Direktør Axel Schou, bør til Sagsøgeren, Kaptajn P. C. Jensen som Reder for M/S »Bussard«, betale 1600 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. November 1940, indtil Betaling sker samt i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømtes udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Brunkullejernes Salgskontor ved Direktør A. Schou, til Indstævnte, Kaptajn P. C. Jensen, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afgivelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. Oktober 1940 henvendte Befragter C. H. Petersen, Horsens, der er ansat hos Skibsmæglerfirmaet Wilh. Chr. Bech v/ statsautoriseret Skibsmægler Aa. Rasmussen, sammesteds, sig telefonisk til det sagsøgte Firma, Brunkullejernes Salgskontor v/ Direktør Axel Schou, Viborg, om Befragtning af M/S »Bussard«, for hvilket Skib Sagsøgeren, Kaptajn P. C. Jensen, Aalborg, er Reder, for at rejse fra Horsens til København med Brunkul. Telefonsamtalen, der førtes med Direktør Axel Schou, der er Eneindehaver af det sagsøgte Firma, resulterede i, at Sagsøgte afgav bindende Tilbud paa nævnte Befragtning, med Hensyn til hvilken Mæglerfirmaet tog Forbehold om, at Skibet i Øjeblikket var bundet til anden Side. Det telefonisk aftalte bekræftedes derefter af Mæglerfirmaet ved følgende Skrivelse af s. D.: »M/S »Bussard« ca. 210 tdw. — Jeg bekræfter vore Telefonsamtaler Dags Eftermiddag og takker for Deres Fastbud for ovennævnte Skib for: fuld Ladning Brunkul — Horsens—København — Kr. 10,00 pr. 1000 kg — fri Lastning og fri Losning — Lastning Fredag, Lørdag og Mandag. Som meddelt ved vor sidste Samtale, er Skibet desværre bundet til anden Side i Øjeblikket; men da jeg tror, at dette vil gaa i Orden, haaber jeg at kunne meddele Dem Akcept i Morgen Formiddag til Kl. 11 —. Jeg kan laste Skibet her i Horsens paa mindre end 2 Dage, naar blot Vognene er fremme.« Efter at Mæglerfirmaet havde faaet Meddelelse om, at »Bussard«s Reder kunde tage Rejsen, underrettede det den 23. telefonisk Sagsøgte om Sagsøgerens Akcept, og Aftalen bekræftedes ved Skrivelse af s. D. fra Mæglerfirmaet til Sagsøgte, i hvilken det hedder: »M/S Bussard«, ca. 210 tdw. — Jeg bekræfter vore telefoniske Forhandlinger i Dag, der førte til Befragtning af ovennævnte Skib for: 210 Tons Brunkul — Horsens—København — Kr. 10,00 per 1000 kg — frit ind og frit ud — Skibet skal være tillastet Onsdag 30. ds. — og jeg fremsender hoslagt 3 Kopier af Certepartiet til Deres Brug. — — « »Bussard«, der havde ligget i Odense Havn, afgik derefter til Horsens Havn, hvortil den ankom den 24. om Aftenen.

Under en af fornævnte Telefonsamtaler havde Sagsøgte overfor Befragter Petersen berørt Spørgsmaalet, om »Bussard« havde Tilladelse til at transportere Brunkullene til København. Sagsøgte hentydede her-

ved til en Rundskrivelse af 25. September 1940 fra Landbrugsministeriets Tilsynsførende med Brunkulsproduktionen, Banechef Flensborg, til samtlige Brunkulsproducenter, hvorefter det indtil videre kunde tillades, at Brunkul transporteredes til Landsdelene Øst for Storebælt, naar Transporten skete i Smaasejlere paa ikke over 120 Tons. Efter at have modtaget Mæglerfirmaets nævnte Skrivelse af 23. Oktober samt de vedlagte Certepartikopier, telegraferede Sagsøgte — den 24. — til Banechefen, om der kunde gives Tilladelse til at befragte en Motorsejler paa 210 Tons med Brunkul fra Horsens til København og modtog samme Dag telegrafisk Svar i Overensstemmelse med nævnte Rundskrivelses Indhold. Derefter tilskrev Sagsøgte s. D. Mæglerfirmaet saaledes: »Angaaende »Bussard« 210 tdw. — Vi turde ikke paatage os Indladningen uden først at have faaet Dispensation. Telegraferede til: Ministeriets Tilsynsførende med Brunkulsproduktionen Herr Banechef Flensborg, Sølvgades Kaserne, København K.: Kan Tilladelse gives til Fragt med Motorsejler paa 210 Tons Brunkul fra Horsens til København? Svar: Tilladelse kan kun gives naar Transporten sker med Motorsejler under 120 Tons der kun bruger Olie ud og ind af Havn — Flensborg —.« Efter dette tør vi ikke tage »Bussard« hvorfor diverse Certepartier retourneres.« Efter at Mæglerfirmaet den 25. havde modtaget denne Skrivelse, krævede det telegrafisk Certepartiet opretholdt, og bekræftede Telegrammet ved følgende Skrivelse af s. D.: »M/S »Bussard«. Jeg bekræfter mit Telegram til Dem, at ovennævnte Skib ligger her i Horsens for Deres Regning, og at Certepartiet kræves opretholdt. — Det af Dem nævnte Cirkulære er ikke i min Besiddelse og der fragtes til Stadighed Skibe paa over 120 Tons, ligesom der noteres Brunkulslaster paa helt op til 500 Tons. — Naar det var Deres Hensigt at søge om Tilladelse til at laste Skibet, saa skulde dette have været gjort i Forvejen, eller De maatte vente med at fragte Skibet til dette var i Orden. — Imidlertid har jeg rettet Henvendelse til Kaptajnens Forening, Dansk Sejlskibsrederiforening for mindre Skibe, og Foreningen kender heller intet til det nævnte Cirkulære, men Foreningen vil søge at udvirke, at der gives Dispensation ihvertfald til at udføre denne Rejse, da Rejsen jo allerede er paabegyndt, idet Skibet har forsejlet fra Odense til Horsens. Jeg gaar ud fra, at De ogsaa arbejder for at faa Dispensation for Udførelse af denne ene Rejse, og haaber, at Sagen vil forløbe uden yderligere Forviklinger.« Den 26. fandt der mellem Sagsøgte og Mæglerfirmaet en telefonisk Forhandling Sted, og Mæglerfirmaet tilskrev ved Skrivelse af s. D. Sagsøgte saaledes vedrørende M/S »Bussard«: »Jeg bekræfter vor Telefonsamtale i Dag, hvor jeg meddelte Dem, at Dispensation for dette Skib nu sikkert vil komme i Orden gennem Handelsministeriet. Iøvrigt fastholder Kaptajnen i Henhold til mit Gaarstelegram stadig Certepartiet, og Skibet ligger for Deres Regning — — — P. S. Efter at ovenstaaende er skrevet modtog jeg Meddelelse om, at Tilladelsen er i Orden, hvorefter jeg bad Dem lade Vognene afgaa fra Lejerne for at naa Tillastning indenfor den fastsatte Tid. C/P per M/S »Bussard« retur.« Sagsøgte nægtede imidlertid Modtagelse af denne Skrivelse og forespurgte den 28. s. M. telegrafisk Banechefen, om »Bussard« havde faaet den fornødne Tilladelse, og her-

paa svarede Banechefen i et s. D. ved Middagstid af Sagsøgte modtaget Telegram: »Har ikke givet »Bussard« ompurgte Tilladelse«. Hen paa Eftermiddagen samme Dag modtog Sagsøgte derhos følgende uunderskrevne Telegram fra København: »Landbrugsministeriet tillader at M/S Bussard transporterer 180 Tons Brunkul Horsens København.« Da Sagsøgte stadig intet foretog sig med Hensyn til Fremsendelse af Brunkulsladningen til Lastepladsen, tilskrev Mæglerfirmaet ham sluttelig i Skrivelse af 29. s. M., i hvilken det bl. a. hedder: »M/S »Bussard«. — Da Lastetiden for dette Skib udløber imorgen, og der endnu ikke er kommet Brunkul til Lastning, beder jeg Dem imorgen meddele, hvorvidt der kommer Last til Skibet, da Kaptajnen ellers afsejler herfra paa Torsdag — — —« Da heller ikke denne Skrivelse førte til, at Sagsøgte traf Foranstaltninger til fra sin Side at ville opfylde Befragtningsaftalen, afsejlede Sagsøgeren med »Bussard« — uden Last — til København, hvorfra Skibet var chartret for en Rejse til Norge. I Landbrugsministeriets Skrivelse af 29. Oktober forelaa den af Ministeriet meddelte Dispensation officielt, men saaledes, at der kun gaves Tilladelse til Bortfragtning af 180 Tons Brunkul, hvilket Ladningskvantum havde været nævnt i det af Sagsøgerens Rederiforening indgivne Andragende, og først ved Telegram af 30. s. M. underrettede Banechef Flensborg Sagsøgte om den givne Tilladelse.

Under Anbringende af, at Sagsøgte den 22. Oktober 1940 har afgivet bindende Tilbud paa Befragtning af M/S »Bussard« uden at tage Forbehold om, at Skibet havde den fornødne Tilladelse til at gennemføre den ønskede Befragtning, og at det havde været Sagsøgtes Sag at tage dette Forbehold, idet fornævnte Rundskrivelse kun var kendt af Brunkulproducenterne, til hvilke den alene var udsendt, og til hvilke den henvendte sig i deres Egenskab af Koncessionshavere, samt under Anbringende af at Sagsøgte i alt Fald har været uberettiget til at træde tilbage fra Aftalen, efter at Mæglerfirmaet paa Sagsøgerens Vegne allerede den 26. i nævnte Maaned — d. v. s. i behørig Tid før Indladningen skulde begynde — havde fremskaffet den fornødne Dispensation og samme Dag havde givet Sagsøgte Meddelelse herom, har Sagsøgeren under denne Sag paastaet Sagsøgte dømt til at erstatte ham det Tab, som han har lidt, ved at M/S »Bussard« maatte afgaa til København uden Last, og idet Sagsøgeren opgør det lidte Tab til at udgøre det stipulerede Fragtbeløb, paastaar han Sagsøgte dømt til at betale ham 2100 Kr. tillige med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 1. November 1940, indtil Betaling sker.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet og har til Støtte herfor i første Række gjort gældende, at han allerede den 22. Oktober inden han afgav bindende Tilbud, forespurgte Mæglerfirmaet, om M/S »Bussard« havde den fornødne Tilladelse til at transportere Brunkul fra Horsens til København, og at han fik bekræftende Svar herpaa, saaledes at Aftalen derefter blev indgaaet paa den udtrykkelige Betingelse, at saadan Tilladelse forelaa. Da det derefter den 24. s. M. viste sig, at den fornødne Tilladelse alligevel ikke var til Stede, maatte Sagsøgte være berettiget til — som sket — at hæve Aftalen straks uden at afvente Resultatet af en eventuel Ansøgning om Dispensation. Sagsøgte har videre anført, at han

i alt Fald maatte være berettiget til at hæve Aftalen, da han endnu ikke den 28. Oktober — paa hvilken Dag Indladningen af M/S »Bussard« som nævnt skulde paabegyndes — havde faaet officiel Meddelelse om, at den fornødne Dispensation forelaa. Han har herved nærmere anbragt, at han efter det forud passerede ikke kunde regne med, at det forholdt sig rigtigt, naar Mæglerfirmaet den 26. s. M. telefonisk meddelte ham, at Dispensationen nu var givet, at han af Indholdet af det af ham den 28. s. M. om Eftermiddagen modtagne Telegram ikke kunde se, om Landbrugsministeriet var Afsender, og at saavel dette som Flensborgs Telegram af 30. s. M. iøvrigt kun meddelte Dispensation med Hensyn til Befragtning af 180 Tons, medens Befragtningsaftalen angik fuld Last, d. v. s. 210 Tons, saaledes at Sagsøgeren overhovedet ikke har fremskaffet den til Aftalens Opfyldelse fornødne Dispensation.

Under Domsforhandlingen for Landsretten er der afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og Sagsøgte samt Vidneforklaring af Befragter C. H. Petersen.

Sagsøgeren har forklaret, at han paa det Tidspunkt, Befragtningsaftalen blev indgaaet, var ganske ukendt med, at der eksisterede Bestemmelser som i Rundskrivelsen til Brunkulsproducenterne ommeldt, og at han havde truffet paa mange Skibe, som fragtede Brunkul til Landsdelene Øst for Storebælt, uanset at de var større end M/S »Bussard«.

Sagsøgte har forklaret, at Mæglerfirmaet den 22. Oktober 1940 ringede til ham og forespurgte, om han vilde befragte Motorskibet »Bussard«, der var paa 210 Tons. Sagsøgte svarede hertil: »Ja, hvis det har Tilladelse til at sejle med Brunkul«. Mægleren svarede hertil, at Skibet havde en speciel Tilladelse eller Dispensation og tilføjede, at Skibet tidligere havde fragtet Brunkul til København. Under Samtalen udtalte Sagsøgte, at det var dejligt at faa et Skib paa 210 Tons og hentydede herved til, at han hidtil kun havde befragtet Skibe paa 120 Tons og derunder. Den 26. s. M. blev Sagsøgte ringet op af Mæglerfirmaet og spurgt om, hvorfor han havde returneret Certepartiet. Sagsøgte svarede, at saalænge Skibet ikke havde den omspurgte Tilladelse, havde det ingen Interesse for ham, og han vilde ikke brænde Fingrene. Han tilføjede, at hvis Certepartiet blev fremsendt, vilde det blive afvist. Sagsøgte har ikke kunnet erindre, at han den 26. s. M. har faaet telefonisk Meddelelse fra Mæglerfirmaet om, at Tilladelse fra Ministeriet var i Orden, og at Vognene nu kunde afgaa fra Lejerne. Overfor den af Befragter Petersen herom afgivne Forklaring har Sagsøgte bestridt, at han den 24. Oktober skulde have sagt til Petersen, at han ikke kunde skaffe Last til Skibet, ligesom han ejheller da har bedt Mæglerfirmaet hjælpe ham med at finde Firmaer, der kunde levere Brunkul til Indladning i Skibet.

Befragter C. H. Petersen har forklaret, at han har ført alle Telefonsamtaler og hele Brevvekslingen med Sagsøgte angaaende nærværende Sag, som han derfor er fortrolig med. Den 22. Oktober ringede Vidnet Sagsøgte op og spurgte ham, om han vilde befragte M/S »Bussard« 210 Tons drægtig. Sagsøgte svarede, at han vilde tænke over det, og senere samme Dag ringede han og meddelte, at han godt vilde have

Skibet. Vidnet oplyste nu Sagsøgte om, at man ikke havde Skibet fast paa Haanden. Der blev denne Dag ikke talt noget om speciel Tilladelse eller Dispensation for Skibet. Næste Dag fik Mæglerfirmaet Skibet fast paa Haanden, og Vidnet ringede samme Dag til Sagsøgte og meddelte ham, at Skibet havde akcepteret. Under Forhandlingerne denne Dag, altsaa den 23., spurgte Sagsøgte, om det var lovligt, at Skibet sejlede med Brunkul, og da Vidnet spurgte om, hvorfor det ikke skulde være lovligt, nævnede Sagsøgte et Cirkulære, hvorefter Skibe ikke maatte sejle med over 120 Tons Brunkul. Vidnet svarede hertil, at det kendte han ikke noget til, og at Skibet, saavidt Vidnet vidste, tidligere havde haft en Last Brunkul. Vidnet har efter sin videre Forklaring absolut ikke sagt noget om, at Skibet havde en speciel Tilladelse eller Dispensation, og Forhandlingerne endte med, at Forretningen gik i Orden, uden at det af Sagsøgte blev gjort til en Betingelse, at der skulde foreligge en særlig Tilladelse eller Dispensation. Vidnet ringede samme Dag til en Kollega i Horsens for at høre, om denne kendte noget til nævnte Cirkulære, men det gjorde Kollegaen ikke. Den 24. s. M. ringede Sagsøgte og fortalte, at han ikke kunde skaffe Last til Skibet og spurgte, om Firmaet kendte nogen, der kunde hjælpe ham med at fremskaffe saadan. Vidnet opgav Sagsøgte nogle Forbindelser, f. Eks. Søbyværket, Esbjerg. For at hjælpe Sagsøgte havde Vidnet sat sig i Forbindelse med »Dansk Sejlskibsrederiforening for mindre Skibe« for at opnaa Dispensation, og Lørdag Eftermiddag den 26. ringede Foreningens Forretningsfører, at Sagen var i Orden gennem Ministeriet. Vidnet ringede straks Sagsøgte op, men medens denne Dagen i Forvejen havde meddelt, at der var Last nok, udtalte han nu, at han for Øjeblikket ikke havde nogen Last, idet de havde benyttet et andet Skib. Vidnet har ikke kunnet forklare, hvorfor der kun blev givet Dispensation for 180 Tons. Gennem sin Chef har Vidnet erfaret, at Forretningsføreren for Rederiforeningen havde været i Ministeriet den 26. og der opnaaet dettes Tilsagn om Dispensation, ligesom man havde lovet at underrette Sagsøgte herom.

Efter de i Sagen foreliggende Oplysninger maa der gaas ud fra, at Mæglerfirmaet og Sagsøgeren paa det Tidspunkt, da Befragtningsaftalen blev indgaaet, ikke har været bekendt med Indholdet af fornævnte Rundskrivelse, der nærmest har haft Karakteren af en intern Meddelelse fra Landbrugsministeriets Tilsynsførende til Brunkulproducenterne som Koncessionshavere om en foretaget Ændring i de hidtil gældende Bestemmelser om Transport af Brunkul fra Lejerne. Efter de foreliggende Oplysninger findes Sagsøgte derhos ikke at have godtgjort, at han allerede den 22. Oktober — altsaa inden han afgav bindende Tilbud — har taget Forbehold om, at M/S »Bussard« skulde have den fornødne Befragtningsstilladelse, og det kan herefter og efter den af Befragter Petersen paa dette Punkt afgivne detaljerede Forklaring heller ikke antages, at Mæglerfirmaet under Forhandlingerne den 23. Oktober 1940 er gaaet ind paa at gøre det til en Betingelse for Aftalens endelige Indgaaelse, at en Tilladelse som ommeldt forelaa. Uanset at Firmaet gennem Befragter Petersen under Forhandlingerne den 23. havde udtalt sig med, at M/S »Bussard«, saa vidt man vidste, tidligere

havde bortfragtet en Last Brunkul til København — maatte det herefter stadig være Sagsøgtes Sag at bringe paa det rene, om M/S »Bussard« havde den fornødne Tilladelse, ligesom Sagsøgte i givet Fald selv maatte søge om Dispensation. Idet Sagsøgte nu ikke findes at have opfyldt den ham i saa Henseende paahvilende Forpligtelse ved — som nævnt — den 24. Oktober at rette en generel Forespørgsel til Banechef Flensborg, maa det statueres, at Sagsøgte har været uberettiget til allerede denne Dag at hæve Aftalen. Med Hensyn til det i Sagen derefter passerede bemærkes, at medens det som nævnt oprindeligt har været Sagsøgtes Sag at tilvejebringe den fornødne Dispensation, findes Mæglerfirmaet ved den 25. s. M. gennem Sagsøgerens Rederiforening at rette Henvendelse til Ministeriet om Dispensation paa Sagsøgerens Vegne at have paataget sig at fremskaffe saadan Dispensation, at Befragtingen kunde gennemføres. Ved allerede den 26. om Eftermiddagen at meddele Sagsøgte, at Rederiforeningen havde opnaaet Ministeriets Tilsagn om Dispensation findes Mæglerfirmaet imidlertid paa Sagsøgerens Vegne rettidigt at have tilvejebragt Mulighed for, at Aftalen kunde gennemføres som aftalt, og Sagsøgte, der ikke efter det passerede findes at have haft Føje til at drage Rigtigheden af Mæglerfirmaets Meddelelse i Tvivl, har herefter været uberettiget til fortsat at nægte Opfyldelse af Aftalen, hvorved bemærkes, at den Omstændighed, at Dispensationen kun blev givet med Hensyn til 180 Tons ikke efter de foreliggende Oplysninger, hvorefter Sagsøgte saavel før som efter nærværende Aftales Indgaelse har chartret Skibe paa 120 Tons og derunder, kan have været af en saadan Betydning for Sagsøgte, at han af den Grund har været berettiget til at hæve Befragtingsaftalen. Sagsøgte vil herefter have at erstatte Sagsøgeren det Tab, som denne maa antages at have lidt ved Ikke-Opfyldelsen.

Sagsøgte har i Henseende til Erstatningens Størrelse anført, at Sagsøgeren i alt Fald ikke kan forlange Erstatningen fastsat i Forhold til 210 Tons, men kun i Forhold til 180 Tons, idet Sagsøgeren efter den givne Dispensation ikke kunde have bortfragtet mere, og Sagsøgte har endvidere anført, at Sagsøgeren ved ikke at indtage Last har sparet baade Tid og Brændsel.

I Overensstemmelse med det foran anførte maa der gives Sagsøgte Medhold i, at det maa komme Sagsøgeren til Skade, at den paa hans Vegne indgivne Ansøgning om Dispensation er blevet formuleret saaledes, at der kun blev meddelt Dispensation for en Ladning paa 180 Tons. Herefter og iøvrigt paa Grundlag af, hvad der er oplyst til Bedømmelse af, hvad Sagsøgeren har sparet ved, at M/S »Bussard«s Rejse til København foregik, uden at der var indtaget Last, findes Erstatningen skønsmæssigt at kunne fastsættes til 1600 Kr., hvilket Beløb Sagsøgte vil have at betale Sagsøgeren tilligemed Renter som paastaet.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren med 300 Kr.

T i r s d a g d e n 13. J a n u a r .

Nr. 50/1941. Dampskibsaktieselskabet »Progress« (Gelting)

m o d

»Prima« Kulimport og Skibsfart A/S (Rørdam).

(Spørgsmaal om Appellantens Ret til Overliggetidsgodtgørelse).

Sø- og Handelsrettens Dom af 21. Februar 1941: De Sagsøgte, »Prima« Kulimport og Skibsfart A/S, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dampskibsaktieselskabet »Progress«, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I en efter Dommens Afsigelse afgivet Vidneforklaring har Formanden for Fragtnævnet, Direktør J. A. Kørbing, bl. a. udtalt følgende:

»Forinden Udstedelsen af Cirkulære A Nr. 26 blev der fra Fragtnævnets Side, da man ikke i Fragtnævnet var kendt med de Lastetider, der galdt for tyske Skibe, anstillet Undersøgelser herom ved Henvendelse til Fachgruppe Reeder uden at man dog herfra fik de fornødne Oplysninger. Man mente dog i Fragtnævnet, at det af Hensyn til Rederne og Kulimportørerne var nødvendigt snarest at udfærdige Bestemmelser angaaende de for Transporten af Kul gældende Betingelser, hvorfor det blev overdraget et Udvalg, hvori saavel Reder- som Importørinteresser var repræsenteret, at udarbejde Forslag hertil. Udvalgets Forslag blev derefter forelagt for Fragtnævnet paa et Møde den 26. Juni og vedtaget med Gyldighed fra den følgende Dag som Cirkulære Nr. 26. Afgørende for Fastsættelsen af Lastetidens Længde var dels de af Fragtnævnet tidligere fastsatte Lastetider for Afskibning fra engelske Havne, dels at demurrage-Kravene efter disse Lastetider ikke vilde blive større, end at de kunde dækkes af de Beløb af 2 Kr. pr. Ton, som skulde erlægges ved Afskibning med danske Skibe, og som paatænktes reguleret gennem Udligningskassen.«

Med Hensyn til Udligningskassen, der oprettedes i Henhold til § 6 i Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 341 af 27. Juni 1940, er det imidlertid ubestridt, at der ikke gennem denne Kasse sker Udligning af Overliggedagspenge fra Tiden før den nævnte Dato.

Med disse Bemærkninger stemmer syv Dommere for at stadfæste Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde og at dømme Appellanten til at betale Sagens Omkostninger for Højesteret til Indstævnte med 400 Kr.

To Dommere bemærker: De foreliggende Oplysninger om de Forhandlinger, der gik forud for Fragtnævnets Cirkulære af 26. Juni 1940, findes ikke at kunne medføre, at Cirkulærets med Hjemmel i Lov Nr. 287 af 2. September 1939 § 3 fastsatte Bestemmelser skulde savne Gyldighed. Appellantens Krav paa Overliggedagsgodtgørelse, der hidrører fra Dagene den 20. til 23. Maj 1940, er herefter kommet endelig til Eksistens ved Cirkulærets Ikrafttræden, og kan ikke anses bortfaldet ved det senere med Gyldighed fra den 10. Juli 1940 udfærdigede Cirkulære.

Disse Dommere vil derfor tage Appellantens Paastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Dampskibsaktieselskabet »Progress«, til Indstævnte, »Prima« Kulimport og Skibsfart A/S, med 400 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved en Aftale, stadfæstet ved Skrivelse af 15. Maj 1940 fra Sagsøgerne under denne Sag, Dampskibsaktieselskabet »Progress«, til de Sagsøgte, »Prima« Kulimport og Skibsfart A/S, fragtede disse sidste den Sagsøgerne tilhørende Damper »Bertha« til at føre en Ladning Kul fra Stettin til dansk Havn. I Skrivelsen hedder det derhos: »Rate og Betingelser som fastsættes af Fragtnævnet«.

Under Lastningen i Stettin i Dagene 20.—23. Maj 1940 blev Skibet opholdt ialt i 67 Lastetimer.

Den 26. Juni 1940 udfærdigede Fragtnævnet et Cirkulære — betegnet som A Nr. 26 —, hvori det bl. a. hedder:

»Af Hensyn til de bestaaende Aftaler om Tilførsler af Kul, Stenkulsbriketter, Koks og Cinders fra Tyskland til Danmark fastsættes herved i Medfør af Lov Nr. 287 af 2. September 1939 følgende Bestemmelser — — —

Følgende Standardrater og -betingelser er gældende for Befragtning af danske Skibe for Lastning af Kul, Stenkulsbriketter, Koks og Cinders fra tyske Nordsø- og Østersøhavne til Danmark — — —«

Derefter fastsattes ved Cirkulæret Lastetiden for Skibe, der — som S/S »Bertha« — har en Lasteevne mellem 500 og 1200 Tons til 60 Lastetimer, og Demurrageraten for saadanne Skibe til 500 Kr. pr. Dag.

Sagsøgerne har herefter for de ommeldte 7 Timers Forsinkelse paa Lasteplassen beregnet en Overliggedagsgodtgørelse af Kr. 145,83.

De Sagsøgte har imidlertid nægtet at betale dette Beløb under Paaberaabelse af, at Demurrage skulde reguleres i Overensstemmelse med det af Fragtnævnet den 9. Juli 1940 udfærdigede Cirkulære —

betegnet som A Nr. 27 — i hvilket det som Indledning hedder, at »Fragtnævnets Cirkulære Nr. 26 af 26. Juni 1940 ophæves fra og med 10. Juli 1940 og afløses af følgende:«, og hvorefter Skibe paa indtil 2000 Tons skal have en Lastetid for Kul i tyske Østersøhavne af 96 Timer.

Idet Sagsøgerne nu under Henviisning til den ovenfor citerede Indledning til Cirkulære A Nr. 27 gør gældende, at dettes Bestemmelser kun gælder for senere Befragtninger, paastaar de under nærværende Sag de Sagsøgte dømt til at betale de nævnte Kr. 145,83 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 9. Oktober 1940.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet, idet de dog ikke fremsætter særskilt Indsigelse mod Opgørelsen af det af Sagsøgerne paastaaede Beløb.

Til Støtte for deres Paastand har de Sagsøgte anført, at de i Cirkulære Nr. 26 fastsatte Lastetider er urimelig korte, idet de til Dokumentation herfor har henvist til forskellige af dem fra tyske Kul-syndikater tilvejebragte Oplysninger om de saavel før som under Krigen sædvanemæssig gældende Lastetider for Kul- og Koksafskibninger til Danmark fra tyske Østersøhavne.

Endvidere har de Sagsøgte som egentligt Grundlag for deres Paastand anført, at de i Cirkulære A Nr. 26 indeholdte Bestemmelser om Lastetid er fastsat ved en Fejltagelse fra Fragtnævnets Side, og at det vilde være i høj Grad stridende mod Ret og Billighed, om de Sagsøgte, som efter Fragtnævnets Paalæg var nødsaget til ved Fragtaftalens Indgaaelse betingelsesløst at underkaste sig Fragtnævnets kommende Rater og Betingelser, ikke skulde nyde godt af Fragtnævnets Berigtigelse af det nævnte Cirkulære, hvilken Berigtigelse fandt Sted allerede 14 Dage senere ved Cirkulære A Nr. 27, efter at Fragtnævnet var blevet gjort opmærksom paa den skete Fejltagelse.

Med Hensyn til det af de Sagsøgte saaledes paaberaabte Forhold vedrørende det nye Cirkulæres Forhistorie fremgaar følgende af Sagens Oplysninger.

Den 30. Marts 1940 blev der som Led i vedkommende danske og tyske Regeringsudvalgs Forhandlinger om Handelsforbindelse mellem de to Lande, herunder om Tilførsler af Kul og Koks fra Tyskland til Danmark, afsluttet en Overenskomst mellem de tyske Kul- og Kokssyndikater og de danske Importører. I denne Overenskomst, som blev optaget i de mellem de respektive Regeringsudvalg truffene Aftaler, og med hvilken Fragtnævnet var indforstået, hedder det bl. a.:

»6) Massgebend sind die Liefer- und Abnahmebedingungen des R. W. K. S. und entsprechende Bedingungen des Oberschlesischen Steinkohlen-Syndikats, die im einzelnen noch mit den dänischen Importeuren zu vereinbaren sind. In dem Löschhafen sind für Löschzeiten und Liegegelder die Bedingungen des dänischen Fragtnævnet massgebend.«

Som Følge af de den 9. April 1940 her i Landet indtraadte Begivenheder aabnedes der ny Forhandlinger om Handelsforbindelsen mellem Danmark og Tyskland, dels mellem de to Landes Regeringsudvalg, dels mellem de tyske Syndikater og de danske Importører og endelig mellem det tyske Rederforbund (»Fachgruppe Reeder«) og Fragtnævnet. Mellem Fachgruppe Reeder og Fragtnævnet blev der den 15. Maj 1940

afluttet en Overenskomst, i hvilken det med Hensyn til Udnyttelsen af den danske Tonnage til Kultransport fra Tyskland til Danmark bl. a. hedder:

»4 — — und dass Abschlüsse in dieser Fahrt seitens dänischer Reeder nur zu den Bedingungen des dänischen Frachtenausschusses (Frachtnævnet) erfolgen.

— — —

5. Die dänischen Reeder werden grundsätzlich zu den gleichen Raten und Bedingungen wie die deutschen Reeder fahren. Die Einzelheiten hierüber werden zwischen dem dänischen Frachtenausschuss (Fragtnævnet) und der Fachgruppe Reeder, gegebenenfalls unter entsprechender Berücksichtigung von besonders gelagerten Fällen abgestimmt werden — — —«

Denne Overenskomst blev medtaget i den af Regeringsudvalgene over Resultatet af de førte Forhandlinger optagne Hoved-Protokol med det af det tyske Regeringsudvalg udtrykkelig til Overenskomstens Punkt 4 tagne Forbehold, at de i dette Punkt omhandlede Spørgsmaal endnu maatte prøves.

Fra de tyske Syndikaters Side rejste der sig imidlertid en kraftig Protest imod Bestemmelsen i Punkt 4 i Overenskomsten af 15. Maj 1940 om, at danske Rederes Afslutninger i Kularten skulde ske paa Fragtnævnets Betingelser, idet det af Syndikaterne krævedes, at Afledning udelukkende skulde ske paa deres kutymemæssige Lastebetingelser, bl. a. med Hensyn til Lastetider.

Dette Krav blev godkendt af vedkommende tyske Regeringsmyndigheder og faglige Organisationer, hvorom Fragtnævnet blev underrettet ved Skrivelse af 11. Juni 1940 fra det herværende tyske Gesandtskab.

Den 26. s. M. udfærdigede Fragtnævnet det oftnævnte Cirkulære A Nr. 26, men da Syndikaterne fandt, at den i Cirkulæret indeholdte Lasteskala, der var væsentlig lavere end den hidtil kutymemæssige tyske, var i Strid med de med Hensyn til Afslutninger i Kuliarten aftalte Betingelser, rejste en Repræsentant for Syndikaterne hertil for ved Forhandling, bl. a. med Fragtnævnet, at søge dette Forhold ændret, og der fandt den 4. Juli forskellige Forhandlinger Sted herom.

Efter hvad der er oplyst ved Erklæringer og Referater fra forskellige af Deltagerne i disse Forhandlinger, dog ikke fra Fragtnævnets Formand, maa Retten gaa ud fra, at Fragtnævnets Formand erkendte, at den tysk-danske Kuloverenskomst hvilede paa den Forudsætning, at de tyske og de danske Skibe skal sejle paa de samme Betingelser, at Fragtnævnets Formand inden Udstedelsen af Cirkulæret af 26. Juni havde søgt at komme til Klarhed over, paa hvilke Betingelser de tyske Skibe sejlede, saaledes at Cirkulæret var et Udtryk for de Oplysninger, han havde indhentet, og endelig at Fragtnævnets Formand, saafremt de givne Oplysninger ikke var rigtige, var indforstaaet med at arbejde for, at Fragtnævnet ændrede Ordlyden af Cirkulæret, saaledes at Ladebetingelserne, specielt Betingelserne vedrørende Ladetiden, i Cirkulæret ændredes i Overensstemmelse med de Ladebetingelser, hvorpaa tyske Skibe sejler.

Allerede samme Dag — den 4. Juli 1940 — blev der fra tysk Side givet Fragtnævnets Formand Meddelelse om Syndikaternes kutymæssige Lastebetingelser og herefter udfærdigede Fragtnævnet den 9. Juli 1940 Cirkulære A Nr. 27, hvis Lastetider er i Overensstemmelse med Syndikaternes kutymemæssige Lastebetingelser og stadig har Gyldighed.

Ud fra den Mening, at det er en ganske naturlig Konsekvens af den ved det ny Cirkulære skete Ophævelse af Punkt 2 i Cirkulære A Nr. 26 fra den 10. Juli 1940, at nævnte Bestemmelse ophæves ogsaa for Tiden før denne Dato, har en herværende Organisation af Kulimportører i Skrivelse af 10. August 1940 til Fragtnævnet henstillet at drage denne Konsekvens ved Udsendelse af et Cirkulære desangaaende.

Som Svar herpaa har Fragtnævnet i Skrivelse af 17. August 1940 udtalt, »at Fragtnævnet kun kan henholde sig til de Cirkulærer, der allerede er udsendt, idet Spørgsmaalet om, hvorvidt Cirkulære A Nr. 26 eller A Nr. 27 skal finde Anvendelse, hvis Parterne er uenige, maa afgøres af Domstolene.«

Sagsøgerne hævder, at det i hvert Fald maatte være en Betingelse for, at de ved Cirkulære A Nr. 27 fastsatte ny Lastetider skulde kunne faa Betydning for den her under Sagen omhandlede Befragtningsaftale, at Fastsættelsen af de i Cirkulære A Nr. 26 angivne Tider beroede paa en aabenbar Fejl, der ønskedes rettet ved det ny Cirkulære. Sagsøgerne kan imidlertid ikke erkende, at dette er Tilfældet, idet de gør gældende, at Fragtnævnets Fastsættelse af Lastetider i Cirkulære A Nr. 26 er sket, efter at man havde søgt at orientere sig med Hensyn til de tyske Forhold og ud fra rent saglige Hensyn, derunder særlig Ønsket om at fremskynde Ekspeditionen af de for Danmark saa vigtige Kulafskibninger, og at de danske Rederier ifølge Punkt 5 i Overenskomsten af 15. Maj 1940 ogsaa kun »grundsätzlich« skulde overholde de tyske Rater og Betingelser, saaledes at Fragtnævnet maatte have et vist Spillerum ved Fastsættelsen af Lastetider. Sagsøgerne hævder saaledes, at det ny Cirkulæres Forhistorie er uden Betydning for nærværende Sag, for hvis Udfald det efter Sagsøgernes Mening er afgørende, at Cirkulære A Nr. 27 ifølge sit eget Indhold først fra den 10. Juli 1940 ophæver og afløser Cirkulære A Nr. 26.

Efter hvad der foreligger om de nærmere Omstændigheder vedrørende Fragtnævnets Udfærdigelse af Cirkulære A Nr. 27, maa Retten opfatte dette Cirkulæres Fastsættelse af Lastetider som en Berigtigelse af de desangaaende i det 14 Dage tidligere udfærdigede Cirkulære A Nr. 26 indeholdte Bestemmelser. Det ny Cirkulære fastsætter vel, at det tidligere Cirkulære først ophæves fra og med den 10. Juli 1940, men Retten finder, at dette ikke udelukker, at de Sagsøgte før denne Dato afsluttede Befragtningsaftale reguleres til Gunst for dem overensstemmende med det ny Cirkulæres Bestemmelser om længere Lastetider. Retten har herved særlig taget i Betragtning, at de Sagsøgte ved Fragtaftalen i al Almindelighed blev bundet til Fragtnævnets kommende Rater og Betingelser, hvorved imidlertid naturligst maa forstaaes de af Fragtnævnet derefter definitivt i saa Henseende truffene Bestemmelser.

Herefter og ud fra et almindeligt Hensyn til Ret og Billighed finder Retten, at de Sagsøgte Paastand om Frifindelse bør tages til Følge.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde op-
hæves.

Torsdag 15. Januar.

Nr. 81/1941. **Jydsk Væddeløbsforening** (Steglich-Petersen)

mod

Købmand Chr. J. Christensen (Ingen).

(Udbetaling af Totalisatorgevinst).

Vestre Landsrets Dom af 12. Februar 1941 (III Afd.): De Sagsøgte, Jydsk Væddeløbsforening, bør til Sagsøgeren, Købmand Chr. J. Christensen, betale 1087 Kr. tillige med Renter heraf, 5 pCt. aarlig fra den 5. Oktober 1940, indtil Betaling sker. I Sagsomkostninger betaler de Sagsøgte til Sagsøgeren 200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har syv Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde, og idet bemærkes, at Aftalelovens § 39, 2. Pkt., ikke findes anvendelig, vil den være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Søndag den 4. August 1940 afholdt de Sagsøgte, Jydsk Væddeløbsforening, Aarhus, Hestevæddeløb paa Jydsk Væddeløbsbane i Aarhus, til hvilke Løb der var knyttet Totalisatorspil. Der foregik ialt 9 Løb, dels Trav- og dels Galopløb, saaledes at første Løb var et Travløb, hvorefter der afvekslende foregik Galopløb og Travløb. I det for Totalisatoren gældende Reglement hedder det blandt andet:

1.

»Væddemaal indgaas ved Indbetaling i Totalisatoren af et nærmere fastsat Indskud i fulde Kroner.

Som Kvittring for Indskudet udleveres Bons lydende paa et til Indskudet svarende Beløb. Bons kan ikke forlanges ombyttet. Iturevne

eller makulerede Bons er ugyldige. Naar et Løb er startet, kan der ikke gøres flere Indskud.

8.

Gevinsten udbetales kun imod Aflevering af den paagældende Bon enten ved Totalisatoren Løbedagen eller 2. og 3. Dagen efter en Løbedag i Væddeløbsbanens Sekretariat — — — samt den paafølgende Løbedag i Totalisatoren. — — —

Indskud kan gøres:

I. I et og samme Løb.

C. Paa 1. og 2. Hest (to forskellige Heste som Vinder og anden Hest kombineret paa samme Bon à 5 Kr.).

Der væddes paa, at de paa Bonen opførte 2 Heste ifølge Dommerens endelige Opgivelse indkommer i den angivne Rækkefølge som henholdsvis 1. og 2. Hest — — —.

Sagsøgeren, Købmand Christian J. Christensen, Horsens, der jævnlig overværer Væddeløbene og spiller i Totalisatoren, købte den nævnte Dag i Totalisatoren i 2 Omgange ialt 12 Bons à 5 Kr. til kombineret Væddemaal paa 1. og 2. Hest, disse Bons var alle betegnede som gældende til 1. Løb. Vinder af dette Løb blev Nr. 11 »Kommandant«, og 2. Hest blev Nr. 10 »Asam Boston«. Totalisatorresultatet blev, forsaavidt angaar Væddemaalet paa 1. og 2. Hest, at hver Vinderbon honoreredes med 1087 Kr. Sagsøgeren, der var i Besiddelse af en Vinderbon i det paagældende Væddemaal, henvendte sig Dagen efter Væddeløbene, altsaa den 5. August 1940, til Væddeløbsbanens Kontor for at faa sin Gevinst udbetalt, men efter nærmere Undersøgelse af Forholdet meddelte Totalisatorforstanderen ham, at Beløbet ikke vilde blive udbetalt, idet man anførte som Grund, at Sagsøgerens Bon kun ved en Fejlskrivning var udstedt til 1. Løb, men i Virkeligheden var købt og gjaldt til 2. Løb. Sagsøgeren, der fastholdt sit Krav, har derefter under nærværende Sag paastaet de Sagsøgte dømt til at betale ham 1087 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 5. Oktober 1940, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til nærmere Begrundelse af Frifindelsespaastanden har de Sagsøgte anført, at Sagsøgeren ikke har Ret til Gevinstbeløbet, idet han har købt de sidste 6 Bons, deriblandt Vinderbonen, til 2. Løb, efter at Regnskabet for 1. Løb var afsluttet, at alle, der skal have Gevinst efter Regnskabet for Løbene, har faaet denne udbetalt, saaledes at der ingen Restancer foreligger, og at Sagsøgeren ikke med Føje kan have ventet Gevinst, da han som gammel Spiller — uanset den stedfundne Fejlskrivning — i hvert Fald burde have været klar over det virkelige Forhold, nemlig at de paagældende Bons solgtes til 2. Løb, idet Startklokken, da de blev solgt, havde ringet, og 1. Løb var kørt. De Sagsøgte har yderligere — som Bevis for, at Sagsøgeren var klar over Forholdet — henvist til, at han til Trods for, at han opholdt sig paa Banen, ikke hævede Pengene samme Dag.

Sagsøgeren har under Domsforhandlingen afgivet Partsforklaring og derunder i det væsentlige forklaret følgende:

Løbene begyndte ca. Kl. 14 1/4, han var til Stede paa Banen lidt før Kl. 14. Da det var raabt op i Banens Højttaler, hvilke Heste, der startede i 1. Løb, gik han hen til en Kiosk paa Banen og købte 6 Bons til kombineret Væddemaal paa 1. og 2. Hest. Derefter gik han hen til et Sted paa Pladsen omtrent ved Dommertaarnet og saa paa Hestene, der præsenteredes paa Banen; herunder lagde han Mærke til, at Hest Nr. 11 »Kommandant«, som ellers er en ustabil Traver, nu gik særdeles godt. Da Hestene var kørt over til Startstedet, gik han hen til den Kiosk, hvor Bankassistent Dahl-Jensen solgte Bons, og købte atter 6 Bons til samme Slags Væddemaal. Han havde inden Købet af disse Bons ikke hørt Startklokken ringe, og han har herved bemærket, at han ikke lægger særlig Vægt paa saadan Ringen, idet det ofte hænder, at der sker Omstartning, hvorefter Salget af Bons genoptages. Ej heller havde han inden Købet set Hestene starte. Det tilkendegives ikke Publikum, at Salget af Bons i Kioskerne er genoptaget; derom ved kun Sælgerne Besked. Ved Købet bad han blot Dahl-Jensen om de Numre paa Heste, som han i Forvejen havde opnoteret, og der blev ikke sagt noget om, til hvilket Løb der købtes, men der kan kun købes til det Løb, der forestaar, og det var her 1. Løb, hvilket — som foran nævnt — hans Bons ogsaa lød paa, og han gik med Sikkerhed ud fra, at de købte Bons vedrørte 1. Løb. Fra Kiosken gik han tilbage til Pladsen ved Dommertaarnet; da han ankom der, var 1. Løb begyndt, og straks efter kom Hestene fra dette Løb ind. Han var da klar over, at han havde vundet et betydeligt Beløb, men naar han ikke — som han ellers plejer — hævede Gevinsten samme Dag, skyldes det, at der var en Del Folk fra Horsens til Stede paa Banen, og han ønskede ikke, at det skulde blive bekendt i Horsens, at han havde vundet. Næste Dag henvendte han sig som foran nævnt til Banens Sekretariat, hvilket skete telefonisk, og da Svaret ikke var tilfredsstillende, indfandt han sig den 6. August hos Totalisatorforstanderen, der ikke var bekendt med det passerede, særlig ej heller med den skete Fejlskrivning; Forstanderen lovede at undersøge Sagen, og kort Tid derefter fik Sagsøgeren skriftlig Besked om, at Udbetaling nægtedes. Sagsøgeren har endelig forklaret, at han som Regel ikke spiller i Galopløb.

Fornævnte Bankassistent T. Dahl-Jensen, Aarhus, har som Vidne dels under Sagens Forberedelse dels under Domsforhandlingen, forklaret, at Sagsøgeren, der jævnlig har købt Bons af ham, og hvem han kender af Udseende, men ikke af Navn, den 4. August kom hen til Kiosken og købte 6 Bons, efter at 1. Løb var afsluttet, og man skulde til at begynde paa Salget til 2. Løb. Sagsøgeren var første Kunde i 2. Løb. Vidnet havde sluttet sit Regnskab for 1. Løb og afleveret Kassen, idet der føres Regnskab for hvert Løb for sig. I samme Øjeblik, Startklokken lyder, standser Salget, og han lukker som Regel den Lem i Kiosken, gennem hvilken Ekspeditionen finder Sted. Hvis der startes om, genoptages Salget, hvilket ved Travløb meddeles i Højttaleren; saavidt Vidnet husker, var der ikke Omstartning i det paagældende Løb. Sker Omstartning kommer Regnskabet for yderligere Salg med i

det samlede Regnskab for vedkommende Løb. Vidnet mener, at da Sagsøgeren købte, var Hestene i 1. Løb kommet ind. Vidnet begik ved Udstedelsen af Bons den Fejl, at han kom til at skrive 1. Løb i Stedet for 2. Løb paa disse Bons. Straks efter Udleveringen sagde han til Barbermester Juul, som stod ved Siden af ham, at han havde skrevet forkert. Han saa efter Sagsøgeren, men kunde ikke opdage ham, og Vidnet kunde ikke forlade sin Plads i Kiosken. Han indberettede ikke Fejlen til Totalisatorforstanderen og foretog ikke videre, idet han gik ud fra, at den begaaede Fejltagelse vilde være uden Betydning, idet han mente, at Sagsøgeren ligesaa lidt som han selv var i Tvivl om, at de paagældende Bons var solgt til 2. Løb. Vidnet er sikker paa, at der ikke sker Salg til et nyt Løb, før Regnskabet for det foregaaende Løb er afsluttet.

Barbermester E. H. Th. P. Juul, Aarhus, har som Vidne forklaret, at han er Bonsælger paa Væddeløbsbanen og staar i Naboboden til Dahl-Jensen. Vidnet erindrer, at efter at det første Løb var afsluttet den 4. August 1940, solgte Dahl-Jensen vistnok 5 Bons til Sagsøgeren, Regnskab og Penge vedrørende første Løb var paa dette Tidspunkt afleveret, og Salget til 2. Løb var begyndt. Da Sagsøgeren var gaaet, sagde Dahl-Jensen til Vidnet, at han fejlagtigt var kommet til at skrive »første Løb« paa Sagsøgerens Bons, men tilføjede, at det gjorde ikke noget, thi naar Spilleren kom igen, kunde han faa de paagældende Bons fra Spilleren og rette dem. Vidnet saa, at Dahl-Jensen straks rettede de hos ham beroende Eksemplarer af Bons, svarende til de til Sagsøgeren solgte, fra første til andet Løb.

Det er oplyst, at de til 1. Løb solgte Bons har Numrene 15144—15177, og at Bons til 2. Løb begyndte med Nr. 15178, samt at Sagsøgerens Vinderbon bærer Numret 15179.

Som Sagen foreligger oplyst, maa der gaas ud fra, at Dahl-Jensen har solgt den heromhandlede Vinderbon til Sagsøgeren i den — med de faktiske Forhold stammende — Formening, at det var en Bon til 2. Løb, og at det kun skyldes en Fejlskrivning fra Dahl-Jensens Side, at Bonen er kommet til at lyde paa 1. Løb. Efter alt det i Sagen oplyste findes det imidlertid ikke tilstrækkelig godtgjort, at Sagsøgeren paa Købets Tidspunkt har indset eller burde have indset, at de Bons, der solgtes ham med Paaskrift som gældende til 1. Løb, i Virkeligheden gjaldt til 2. Løb. Idet Sagsøgeren saaledes maa antages ved Købet at have været i god Tro, vil den fra Totalisatorsælgerens Side skete Fejlskrift med Hensyn til Betegnelsen af Løbet ikke kunne paaberaabes som Frifindelsesgrund af de Sagsøgte, jfr. Aftalelovens § 32, og Sagsøgerens Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Med Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor bestemt.

Nr. 59/1941. **Københavns Magistrat** (Trolle)

m o d

Arkitekt Holger Jørgensens Dødsbo
(Landsretssagf. Borup-Svendsen).

(Erstatning for Tab forvoldt ved uberettiget Nægtelse
af Byggetilladelse).

Østre Landsrets Dom af 26. Februar 1941 (I Afd.): Sagsøgte, Københavns Magistrat, bør til Sagsøgeren, Arkitekt Holger Jørgensen, betale 15.000 Kr. med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 1. December 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger med 800 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse og Dommen i det hele at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er Indstævnte afgaaet ved Døden og hans Dødsbo indtraadt i Sagen.

Ti Dommere bemærker følgende:

Som anført i Dommen var Appellantens under Paaberaabelse af Bygningsreglementets § 6 meddelte Afslag paa Arkitekt Holger Jørgensens Andragende om Byggetilladelse af 21. Januar 1937 begrundet med Henviisning til byplanmæssige Hensyn, hvilket ogsaa fremgaar af Appellantens Skrivelse af 24. Marts 1939 til Jørgensen, hvori det hedder, at »de afsagte Domme fastslaar, at Magistratens, af byplanmæssige Grunde dikterede Standpunkt ikke kan godkendes«.

Varetagelsen af det nævnte Formaal, der saaledes har været bestemmende for Appellantens Holdning, ved Hjælp af Bygningsreglementets § 6, har imidlertid været uberettiget, og kunde iøvrigt være sket ved Anvendelse af Byplanloven af 18. April 1925, der gav Adgang til Paalæg af Byggeindskrænkninger mod Erstatning. Herefter findes Appellantens Fremgangsmaade, der medførte Standsning af Behandlingen af Jørgensens Andragende af 1937, efter almindelige Erstatningsregler at have paadraget Appellanten Erstatningsansvar overfor Jørgensen med Hensyn til det denne tilføjede Tab som Følge af Inddragelse af Ejendommen under den den 1. Juli 1939 stadfæstede Byplan.

Idet de Højesteret forelagte Oplysninger ikke findes at give Grundlag for en Nedsættelse af Erstatningens Størrelse — saaledes som subsidiært paastaet af Appellanten — stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen og for at dømme Appellanten til at betale Indstævnte Sagens Omkostninger for Højesteret med 500 Kr.

To Dommere bemærker følgende: Ved Afslaget paa Indstævntes Anmodning af 21. Januar 1937 om Byggetilladelse gik

Appellanten efter det foreliggende ud fra, at Dispensation efter Bygningsreglementets § 6 var nødvendig for Meddelelse af Tilladelse.

At Appellanten saaledes har lagt en fejlagtig Forstaaelse af nævnte Bestemmelse til Grund for sin Afgørelse, findes ikke at kunne medføre Erstatningspligt overfor Indstævnte for Følgerne af Afslaget. Det maa herved være uden Betydning, at Appellanten ved Skønnet over, om den som nødvendig ansete Dispensation skulde meddeles, ogsaa har taget byplanmæssige Hensyn, idet dette ikke i sig selv kan anses for uberettiget. Herefter og og idet det efter Højesterets Dom af 14. December 1938 passerede ej heller kan begrunde Erstatningspligt, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Frifindelsespaastand til Følge.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Københavns Magistrat, til Indstævnte, Arkitekt Holger Jørgensens Dødsbo, med 500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Oktober Maaned 1935 købte Sagsøgeren, Arkitekt Holger Jørgensen Ejendommen Matr. Nr. 2æ af Utterslev, beliggende Hjortholms Allé 44, for en Købesum af 45.000 Kr. Sagsøgeren havde planlagt en Bebyggelse i tre Etager med ialt 12 Lejligheder à 2 1/2 Værelse, og han indsendte den 21. Januar 1937 til Sagsøgte, Københavns Magistrat de fornødne Tegninger m. v. tilligemed Andragende om fornøden Byggetilladelse, denne blev imidlertid nægtet under Anbringende af, at byplanmæssige Hensyn medførte, at der ikke burde gives den til Gennemførelse af Arkitektens Plan fornødne Dispensation fra Bestemmelserne i § 6 i det under 29. April 1930 stadfæstede Bygningsreglement for de ved Lovene af 3. April 1900 i København indlemmede Distrikter. Sagsøgeren, der mente, at dette Synspunkt var uberettiget, anlagde derefter Sag ved Østre Landsret mod Københavns Magistrat, og ved Østre Landsrets Dom af 12. April 1938 blev Magistraten tilpligtet at optage Sagsøgerens Andragende til Behandling og Afgørelse og kendtes derhos uberettiget til at afslaa Andragendet med Støtte i de fornævnte Bestemmelser. Denne Dom stadfæstedes ved Højesterets Dom af 14. December 1938. Den 11. Januar 1939 tilskrev Sagsøgeren Magistraten og udbad sig Byggetilladelse efter Andragendet af 22. Januar 1937, idet han henviste til Højesterets Dom af 14. December 1938. Ved Skrivelse af 8. Marts 1939 afslog Magistraten at lade det af Sagsøgeren fremsendte Andragende om Bebyggelse nyde Fremme, idet Magistraten henviste

til den under samme Dato, 8. Marts 1939, bekendtgjorte Byplan, der bl. a. ogsaa omfattede Sagsøgerens Ejendom. Sagsøgeren protesterede ved Skrivelse af 15. Marts 1939 mod, at Byplanen ogsaa skulde omfatte hans Ejendom. Denne Protest blev indsendt til Indenrigsministeriet, der imidlertid stadfæstede Byplanen den 1. Juli 1939.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren ifølge sin endelige Paastand paastaet Magistraten dømt til at betale ham en Erstatning, stor Kr. 32.834,47 med Renter 5 pCt. p. a. fra 1. December 1940.

Magistraten har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at det var byplanmæssige Hensyn, der bevirkede, at Magistraten nægtede at fremme Sagsøgerens Andragende. Da Østre Landsrets og Højesterets fornævnte Domme imidlertid har fastslaaet, at det har været uberettiget af Magistraten at afslaa Andragendets Fremme under Henviisning til de af Magistraten paaberaabte Bestemmelser, var Magistraten kun berettiget til at afslaa Andragendets Fremme mod samtidig at betale Sagsøgeren en Erstatning i Henhold til de i den da gældende Lov om Byplaner af 18. April 1925 gældende Bestemmelser. Den Omstændighed, at der efter Østre Landsrets Dom af 12. April 1938 er vedtaget en ny Byplanlov, nemlig Lov Nr. 181 af 29. April 1938, der blandt andet indeholder Bestemmelser, hvorefter der ikke vil være at betale Erstatning af det Offentlige i et Tilfælde som det her omhandlede, kan ikke komme Sagsøgeren til Skade. Han maa være berettiget til Erstatning for det Tab, han har lidt.

Sagsøgeren har opgjort sit Erstatningskrav paa Grundlag af den ham ved Ejendommens Erhvervelse m. m. paaførte samlede Bekostning, der opgjort pr. 1. December 1940 andrager ialt ..... Kr. 57.834,47
Med Fradrag af ..... — 25.000,00
idet han mener, at Ejendommen nu efter den endelige
Byplans Vedtagelse kun har denne Værdi.

Herved fremkommer det forannævnte Erstatningskrav .. Kr. 32.834,47.

Til Støtte for sin Frifindelspaastand har Magistraten anført, at Højesteretsdommen af 14. December 1938 udelukkende har afgjort, hvorvidt det paa Grundlag af det ovennævnte Bygningsreglement har været berettiget at nægte Sagsøgeren den af ham begærede Tilladelse til høj Bebyggelse paa Ejendommen, hvorimod Spørgsmaalet om Byplanlovgivningens Betydning overhovedet ikke er nævnt i Sagen.

Efter at det ved Dommen var fastslaaet, at Magistraten ikke var berettiget til at afslaa Andragendet med Støtte i Bygningsreglementets Bestemmelser, er Sagen af Magistraten i Henhold til Domskonklusionen blevet optaget til fornyet Behandling og Afgørelse. Denne Behandling maatte foregaa paa Grundlag af den ved Behandlingen gældende Lovgivning, jfr. særlig Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner. Spørgsmaalet om Udfærdigelse af Byplan for Grundene paa begge Sider af Hjortholms Allé fra dennes Knæk og indtil Støvnæs Allé — derunder den i Sagen omhandlede Ejendom — var ved Indgivelsen af Andragendet af 11. Januar 1939 under Behandling i Magistraten, og det var en Selv-

følge, at man ikke kunde meddele en Byggetilladelse, som ganske vilde ødelægge den af Magistraten med Støtte af en Flerhed af Lodsejere under Udarbejdelse værende Plan. Magistraten har videre anført, at selv om det i sin Tid meddelte Afslag er underkendt ved Højesteretsdommen, har Magistraten dog stadig ved Behandlingen af Byggesagen været i Overensstemmelse med de gældende Lovbestemmelser, og da der ikke ved Magistratens tidligere Nægtelse af Byggetilladelsen er udvist nogen Forsømmelse, er der efter Magistratens Formening ikke Grundlag for noget Erstatningskrav; en urigtig Fortolkning af gældende Lovbestemmelser fra Magistratens Side kan ihvertfald ikke begrunde et saadant Krav.

Subsidiært har Magistraten protesteret mod Størrelsen af den af Sagsøgeren forlangte Erstatning.

Ved Højesteretsdommen af 14. December 1938 blev det fastslaaet, at Magistraten var uberettiget til, som sket, at afslaa Andragendet med Støtte i § 6, 2. Punktum og følgende i det foran nævnte Bygningsreglement, og det blev paalagt Magistraten at optage Andragendet til Behandling og Afgørelse paany. Heraf maa imidlertid følge, at Sagsøgeren har Krav paa at blive stillet ganske som om Andragendet var blevet fremmet i Henhold til den i 1937 gældende Lovgivning.

Da Magistraten imidlertid desuagtet og forsaavidt med Hjemmel i § 8 i Lov om Byplaner af 29. April 1938 fremdeles har nægtet Sagsøgeren den fornødne Approbation paa hans Andragende, findes Magistraten, som efter den i 1937 gældende Lov om Byplaner — Loven af 18. April 1925 — kun kunde have hindret det af Sagsøgeren projekterede Byggeforetagende, saafremt der da havde foreligget en Byplan for Kvarteret — og herom foreligger intet oplyst — og da kun mod Erstatning i Overensstemmelse med Reglerne i nysnævnte Lov, at være pligtig at yde Sagsøgeren Erstatning for det Tab, han nu ubestrideligt har lidt. Denne Erstatning findes passende at kunne fastsættes til 15.000 Kr., og der vil derfor være at give Dom for dette Beløb med Renter som af Sagsøgeren paastaet.

Sagens Omkostninger findes Magistraten at burde godtgøre Sagsøgeren med 800 Kr.

Mandag den 19. Januar.

Nr. 118/1941.

Rigsadvokaten

mod

Slagtermester **Ejnar Henningsen** (H. H. Bruun),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 268, subsidiært § 267, Stk. 1.

Vestre Landsrets Dom af 19. Februar 1941 (III Afd.): Sagsøgte, Slagtermester Ejnar Henningsen, bør straffes med Hæfte i 30 Dage. De forommeldte af Sagsøgte i Skrivelser af 11. September,

21. Oktober og 13. November 1939 fremsatte for Sagsøgeren ærekrænkende Sigtelser kendes ubeføjede. Til Sagsøgeren udreder Sagsøgte i Godtgørelse for Lidelse og Tort 3000 Kr. I Sagsomkostninger betaler Sagsøgte til Sagsøgeren 1200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er indanket for Højesteret dels af Domfældte i Medfør af Rpl. § 990, dels af det Offentlige. Eksportør Chr. Hansen har sluttet sig til Forfølgningen.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det for Højesteret oplyste overtog Kød- og Kvæg-eksportudvalget Eksporten til Tyskland 1. April 1934, og samtidig antoges Chr. Hansen til at foretage Opkøbene paa Eksportmarkedet i Horsens. Senere overtog Udvalget Eksporten til Holland og andre Lande.

For Højesteret har Domfældte erkendt, at der ikke er ført Sandhedsbevis for de fremsatte Sigtelser og har ikke modsat sig, at disse kendes ubeføjede, men hævder at have haft Føje til at anse Sigtelserne for sande.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste, dog saaledes at Erstatningen, der findes passende bestemt til 3000 Kr., vil være at beregne ogsaa som Godtgørelse for Forstyrrelse af Stilling og Forhold, hvorved bemærkes, at Eksportør Hansen for Højesteret har givet Møde ved Sagfører.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Bruun betaler Slagtermester Ejnar Henningsen 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Løbet af Aarene 1932 og 1933 blev Eksporten af Kreaturer fra Danmark til Udlandet lidt efter lidt kontingenteret. Der blev i den Anledning efter Indstilling fra Landbo- og Husmandsforeningerne af Landbrugsministeriet antaget Kontrollører ved de forskellige Eksportmarkeder. Som saadanne blev for Horsens, Grindsted, Vejle og Kolding Markeder antaget Henrik Rasmussen, der fungerede fra Slutningen af April 1933 indtil sin Død i Efteraaret 1939, og Johan Albrechtsen, der har fungeret siden November 1933. Kontrollørernes Opgave var at være til Stede paa Eksportmarkedet og følge Handlerne samt paase, at de foreskrevne Regler blev fulgt. Endelig skulde de til Landbrugsministeriets Kød- og Kvægeksportudvalg afgive Indberetning om Markedets Forløb,

om Køberne, den købte Genstand og Priserne samt om, til hvilket Udland Købet fandt Sted.

Fra den 25. Maj 1935 at regne overtog Landbrugsministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg Kødeksporten til Holland, og Udvalget har senere overtaget Kød- og Kreatureksporten til Tyskland og andre Lande. Efter at denne Ordning var indført, var Udvalget altsaa eneste Eksportør af Kreaturer, og Udvalget, der foretog Opkøbet af Kreaturer for Statens Regning gennem de Eksportører, som før havde drevet Opkøb af Eksportkreaturer som privat Forretning, fordelte Antallet af de Kreaturer, der hver Markedsdag skulde købes, mellem Eksportørerne i Forhold til deres tidligere Omsætning. Eksportørernes Fortjeneste blev fastsat til en vis Procent af de Indkøb, de i Henhold til denne Ordning foretog.

Til at foretage Opkøbene paa Eksportmarkedet i Horsens antog Udvalget fra 1935 Sagsøgeren, Eksportør Chr. Hansen, Thorsvang, samt to andre Eksportører. Sagsøgeren, der for sit Vedkommende indkøbte lige saa mange Kreaturer som de to andre Statsopkøbere tilsammen, indkøbte fra 1935 for Staten aarlig 6000—10.000 Stk. Kreaturer.

Med Hensyn til Sagsøgerens Indkøb af Køer var der truffet den Ordning, at han forlods skulde aftage de Kreaturer, som Danske Landbrugeres Kødforsyning fremstillede paa Eksportmarkedet, og dette udgjorde normalt fra 50 til 75 pCt. af det Kontingent, som Sagsøgeren maatte opkøbe.

Ved Siden af Opkøbet for Staten drev Sagsøgeren — ligesom de øvrige Personer, der foretog Opkøb for Staten — som hidtil privat Forretning med Opkøb af Kreaturer ogsaa paa Horsens Eksportmarked. Den 2. Februar 1938 overdrog han imidlertid denne Virksomhed til sin Søn, Holger Hansen, der bl. a. solgte Kød paa Kredit til forskellige Slagtere. Indtil Maj 1939 bar Sagsøgeren dog vedblivende Risikoen for dette Kreditsalg, men efter dette Tidspunkt skete Kreditsalget paa Sønnens egen Risiko, dog saaledes at Sagsøgeren stadig financierede Virksomheden ved kontant Laan til Sønnen.

Paa et den 29. Oktober 1938 i Odense afholdt Bestyrelsesmøde i Eksportørernes Landsforening — der var dannet af samtlige Eksportører bortset fra to Storeksportører, og som fungerede som Mellemed mellem Eksportudvalget og Eksportørerne — blev det vedtaget, at Medlemmerne ikke maatte købe Kreaturer til eget Brug eller for egen Regning paa den Plads, hvor de opkøbte Kreaturer for Staten, og i et under Sagen fremlagt den 18. Februar 1939 af Landbrugsministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg udsendt Cirkulære, der dog først er godkendt af Landbrugsministeriet den 3. Januar 1940, hedder det bl. a.: »— — — Udvalgets Opkøbere maa ikke paa de Pladser, hvor de opkøber Kreaturer til Udvalget, købe Kreaturer til eget Brug eller egen Regning.

Hvis en af Udvalgets Opkøbere paa et Eksportmarked for egen Regning køber Kreaturer med senere Eksport for Øje, skal vedkommende Opkøber, naar Kreaturerne fremstilles til Salg til Eksport for Udvalgets Regning, paa Forlangende dokumentere, at disse Kreaturer har været i hans Eje i mindst 6 Uger fra den Dag, han købte dem.

Hvis der opstaar Uoverensstemmelser, skal der ske Henvendelse herom til de af Landbo- og Husmandsforeningerne udpegede Markeds-kontrollører, som da kan indberette til Udvalget.

Saafrømt forannævnte Bestemmelse ikke overholdes, kan Retten til at opkøbe Kreaturer for Udvalgets Regning fratages den Opkøber, der overtræder Bestemmelserne — — —.

Fremgangsmaaden ved Eksportmarkederne var i Horsens som andetsteds iøvrigt den, at der før den af Landbrugsministeriets Kød- og Kreatureksportudvalg fastsatte Aabningstid ikke var Adgang til Markedet hverken for Købere eller Sælgere. Straks ved Markedets Aabning i Horsens foretog Sagsøgeren, der var eneberettiget til Opkøb af Kreaturer til Holland, Opkøb af Kreaturer til dette Land og gav Kontrollørerne Meddelelse om det skete Køb. Derefter foretoges Opkøb af de Kreaturer, der stod over fra forrige Eksportmarked. Dette Opkøb foretoges under Ledelse af Kontrollørerne, der udregnede, hvor mange Kreaturer hver af de tre Eksportører, der foretog Opkøb for Staten, maatte faa, og Kreaturerne blev saa tildelt de tre Eksportører, uden at de havde nogen Indflydelse paa, hvilke Dyr de fik. Sagsøgeren foretog derefter Opkøb af Dyr, der fremstilledes af Danske Landbrugeres Kødforsyning, og derefter, for saa vidt hans Kontingent ikke var opbrugt, af andre Dyr.

Den Pris, som Producenten af Eksportkreaturerne opnaaede, blev fastsat paa Grundlag af de officielle Noteringer, der foretoges hver Torsdag i København. Det var Opkøbernes Opgave paa Grundlag heraf at foretage en saa rigtig Klassifikation af Dyrene, at den kunde falde i Traad med den Klassifikation af Dyrene, der senere foretoges i det købende Udland, idet den Betaling, Staten opnaaede for Dyrene, afregnedes paa Grundlag af den der foretagne Klassifikation.

Ved Betaling af de købte Dyr benyttede Sagsøgeren den Fremgangsmaade, at han affattede en Anvisning paa A/S Horsens Privatbank indeholdende Sælgerens Navn, Købesummen pr. kg samt Bogstav og Nummer paa Dyret. Sælgeren henvendte sig derefter til Eksportstaldenes Vejerbod, hvor Dyret blev vejjet, hvorefter han fik udleveret Vejerseddel lydende paa det paa Sælgeren opgivne Navn, Dyrets Vægt, Nummer og Bogstav, hvorefter Banken, naar Sælgeren præsenterede Anvisning og Vejerseddel der, udregnede Tilgodehavendet og udbetalte Sælgeren det. Alle de af Sagsøgeren paa Horsens Eksportmarked foretagne Indkøb er betalt paa denne Maade. Efter sket Vejning blev Dyrene derefter forsynet med Bogstav og Nummer, der blev klippet i Haarlaget paa Siden af Dyrets Bagparti.

Under Markedet førte Sagsøgeren en Notebog, hvori han med fortløbende Numre indførte de Dyr, han opkøbte, Sælgerens Navne, det Mærke, Dyret fik, samt Prisen pr. kg. Af denne Notebog fik Kontrollørerne en Udskrift, som de indsendte til Kød- og Kvægeksportudvalgets Kontor i København, hvortil der ogsaa direkte fra Banken blev indsendt Genpart af Bankens Opgørelse vedrørende de opkøbte Kreaturer.

Efter at Sagsøgeren havde kontrolleret de fra Banken modtagne Opgørelser, indsendte han, der straks efter Markedets Slutning telefonisk havde givet Landsforeningens Kontor i Odense Indberetning om Markedets Forløb, Opgørelserne til dette Kontor, hvor der blev fore-

taget fornyet Kontrol af Opgørelserne, uden at det er oplyst, at der nogensinde derved er forefundet Uoverensstemmelser.

Da Sagsøgte, Slagtermester Ejnar Henningsen, Horsens, havde konstateret, at hans Forretning gik tilbage og mente, at dette skyldtes Sagsøgerens Forhold, indsendte han den 11. September 1939 til Landbrugsministeriet en Skrivelse, hvori det hedder:

»Jeg undertegnede Slagtermester Ejnar Henningsen, Horsens, tillader mig herved høfligst at henvende mig til det ærede Ministerium.

Som Begrundelse for denne min Henvendelse skal jeg anføre at jeg som Opkøber af Slagtekvæg paa Horsens Exportmarked og Sælger af slagtet Kød paa Horsens offentlige Slagtehus er betydelig handicappet paa Grund af den usunde Konkurrence, som Statens Opkøber her i Horsens, Herr Eksportør Chr. Hansen, Thorsvang v/ Horsens bruger, f. Eks.:

1. Eksportør Chr. Hansen har paa samme Dag og samme Marked købt Kreaturer baade til Staten og til andet Formaal.

2. Paa Grund af den usunde Konkurrence, som bliver mig paaført af Eksportør Chr. Hansen er min Forretning gaaet stærkt tilbage. Grunden er, at en Del af mine Kunder efter deres egne Udtalelser ser deres Fordel ved at købe deres Kød hos Chr. Hansen & Søn, da Chr. Hansen saa til Gengæld kan aftage deres Eksportkreaturer.

— — —

Da der kan henvises til flere lignende Forhold, som her er angivet, anmoder jeg høfligst det ærede Ministerium om en Udtalelse, hvis det ærede Ministerium ønsker yderligere Oplysninger, er jeg gerne til Tjeneste.«

Efter at denne Skrivelse af Landbrugsministeriet var oversendt til Ministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg, anmodede dette i en Skrivelse af 21. s. M. Markedskontrollørerne i Horsens om at undersøge den af Sagsøgte fremsatte Klage over Sagsøgerens Forhold. I Skrivelse af 11. Oktober 1939 svarede de ovennævnte Kontrollører:

»— — —

I Skrivelsen undertegnet »E. Henningsen« anføres blandt andet at han er handicappet af usund Konkurrence fra Statens Opkøber i Horsens Hr. Chr. Hansen; denne Paastand vil han bevise ved at skrive, at Hansen samme Dag og paa samme Marked køber Kreaturer baade til Staten og andet Formaal — hertil vil vi meddele, at vi ikke har konstateret, at Chr. Hansen i indeværende Kalenderaar har købt for egen Regning paa Horsens Marked, idet han før den Tid har overdraget Forretningen til Hr. »Holger Hansen«. Det er muligt, at Hansen har paaført Henningsen en vis Konkurrence ved at arbejde godt for Udvalget, idet der var en Tid sidste Vinter og Foraar, hvor Statens Opkøbere havde Lov til at købe Køer af mindre Vægt end ellers til Frysning mod at de selv solgte Forfjerdingerne — dette Arbejde har Hansen udført saa godt som muligt. De øvrige Grunde, Henningsen anfører, kan vi vanskeligt udtale os om — — —

Iøvrigt ønsker vi at tilføje, at vi har det Indtryk, at Chr. Hansen er en dygtig og samvittighedsfuld Opkøber.

Vi er som Regel begge to paa Horsens Marked og er som saadan fuldstændig klar over Forholdene, men selvfølgelig kan vi ikke være tilstede ved enhver Handel.«

Udvalget opfordrede derefter i Skrivelse af 20. s. M. Klageren til at komme tilstede i Udvalgets Møde den 26. s. M., men i Skrivelse af 21. s. M. meddelte Landsretssagfører Haagentoft, Horsens, paa Sagsøgtes Vegne Udvalget, at Klageren ikke kunde komme til Stede. I denne Skrivelse, som Sagsøgte under Domsforhandlingen for Landsretten har vedkendt sig at have Ansvaret for, og som tillige angaar andre paa samme Tidspunkt til Landbrugsministeriet indsendte Klager over Sagsøgeren fra forskellige andre Personer, der omhandles i tvende samtidig paadømte Sager, hedder det:

»— — — Henningsen bekræfter overfor mig, at han og de øvrige, der har tilskrevet Udvalget, er i Stand til at fremkomme med Beviser for, at fornævnte Chr. Hansen ved mangfoldige Lejligheder har benyttet sin Stilling som Statens Opkøber i saa intim Forbindelse med sine egne private Handler, at Henningsen og de øvrige Klagere heri ser et Forhold, der utvivlsomt maa berige Hansen paa uretmæssig Maade.

Det ærede Udvalg vil forstaa, at Slagtermester Ejnar Henningsen og de øvrige Klagere ikke vil fremsætte saadanne Beskyldninger mod en af Staten ansat Opkøber, med mindre klart Bevis for Hansens graverende Forhold kan skaffes, og de paagældende forventer derfor kun, at disse Beskyldninger nu efterfølges af en Retssag, og man maa derfor henstille til Udvalget selv at afgøre, hvorvidt dette skal ske under den Form, at der rejses kriminel Sag mod Hansen, eller denne opfordres til at rense sig ved et Søgsmaal mod dem, der overfor Udvalget paa saa utvetydig Maade har henledt dets Opmærksomhed paa Hansens Handelsmetoder her i Byen.«

Landbrugsministeriets Kød- og Kvægekseportudvalg meddelte derefter i Skrivelse af 27. s. M. Landsretssagfører Haagentoft, at Udvalget ikke paa det foreliggende Grundlag saa sig i Stand til at foretage sig videre, og at Udvalget derfor betragtede Sagen som værende ude af Verden, medmindre en Repræsentation for Klagerne i et Møde i Udvalget den 9. November s. A. vilde begrunde de mod Sagsøgeren fremsatte Klager.

Paa det den 9. November 1939 afholdte Møde gentog og uddybede Sagsøgte de fremsatte Klager, og han præciserede efter Sagsøgerens Opfordring sine Sigtelser i en Skrivelse af 13. s. M. til Sagsøgeren, hvori det hedder:

»Undertegnede — — — bekræfter herved overfor Dem, at jeg paa et Møde i Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødreguleringsudvalg Torsdag den 9. d. M. har fremsat Udtalelser, hvori jeg har beskyldt Dem for at benytte Deres Stilling som Statens Opkøber af Exportkøer paa Exportmarkedet i Horsens i saa intim Forbindelse med Deres egne private Handler, at jeg og en Række øvrige Klagere heri ser et Forhold, der betydeligt beriger Dem paa uretmæssig Maade.

Jeg har navnlig henledt Udvalgets Opmærksomhed paa, at Prisen trykkes for Kvier, der sælges til Deres Søn, idet Sælgerne paa Markedet ofte ikke kan komme af med deres Exportkøer, medmindre de

sælger Kvierne til Deres Søn for en Pris, der ligger under den, der kan opnaas hos andre Opkøbere.

Det blev omtalt, at De ved forudgaaende Opringninger til Sælgere har ladet Dem forstaa med, at Kreaturer fra de paagældende den paafølgende Markedsdag i Horsens skulde sælges til Deres Søn, og det er sket paa en saadan Maade, at de paagældende maatte faa det Indtryk, at Salget til Deres Søn vilde være gavnligt for de paagældende, naar Talen var om Salget af Exportkøer.

Jeg har oplyst Udvalget om, at der er købt Kreaturer paa Markedet i Aarhus, at de paagældende Kreaturer blev opstaldet paa Horsens Banegaard og andetsteds, hvor de blev fodret med Deres Foder og af Deres Medhjælper, fremstillet paa Exportmarkedet i Horsens og klippet op paa et saa tidligt Tidspunkt, at Kontrolløren end ikke kunde faa Lejlighed til at overvære det.

Jeg har refereret, at Handelsmand S. Mentze, Odder, en Gang i afvigte Sommer af H. C. Hansen, Odder, blev anmodet om at sælge 2 sortbrogede Køer for ham paa Exportmarkedet i Horsens, at De om disse udtalte, at de ikke var gode nok til Export, men under en senere Samtale med H. C. Hansen samme Dag tilføjede, at De kunde tage dem hjem og fodre lidt paa dem. De købte Køerne til en Pris, der laa noget under Prisen for Exportkøer og udtalte, at Kreaturerne blot skulde have »et lille Klip« og bindes udenfor. Kort efter saa saavel H. C. Hansen som Mentze, at Køerne, der blev anbragt bagved Staldene, var klippet op til Tyskland.

Jeg har endvidere refereret, at De den 29. Januar 1936 paa Exportmarkedet i Horsens købte en Ko paa Slump af Th. Sørensen, Lundum, for Kr. 135,00 og trak den om i en anden Gang og selv klippede den op til Staten.

Jeg skal endelig gøre Dem bekendt med, hvad ogsaa blev fremført paa det paagældende Møde, at jeg ikke alene paa Grund af de refererede Forhold, men ogsaa paa Grundlag af andre af Dem udviste Forhold sigter Dem for Uredelighed og opfordrer Dem til at rense Dem for denne Beskyldning ved et Søgmaal imod mig.«

Sagsøgeren, der overfor Udvalget havde fremsat Anmodning om at faa Lejlighed til at rense sig ved et Søgmaal mod Klagerne, og som først ved Udvalgets Skrivelse af 16. November 1939 blev gjort bekendt med det nærmere Indhold af de indgivne Klager, har derefter under denne ved Stævning af 13. December 1939 rejste Sag nedlagt Paa-stand om

1) at Sagsøgte anses med Straf i Medfør af Straffelovens § 268, subsidiært § 267,

2) at følgende i de under Sagen fremlagte Skrivelser af 11. September, 21. Oktober og 13. November 1939 fra Sagsøgte indeholdte Sig-telser mod Sagsøgeren kendes ubeføjede:

at Sagsøgeren i sin Egenskab af Statens Opkøber paa Exportmarkedet i Horsens bruger usund Konkurrence ved ved mangfoldige Lejligheder at have benyttet sin Stilling som Statens Opkøber i saa intim Forbindelse med sine egne private Handler, at Sagsøgte, Ejnar

Henningsen, og de øvrige Klagere heri ser et Forhold, der utvivlsomt maa berige Sagsøgeren paa uretmæssig Maade,

at Sagsøgte og de øvrige Klagere ikke vil fremsætte saadanne Beskyldninger mod en af Staten ansat Opkøber, med mindre klart Bevis for Sagsøgerens graverende Forhold kan skaffes,

at Sælgerne paa Exportmarkedet ofte ikke kan komme af med deres Exportkøer, med mindre de sælger Kvierne til Sagsøgerens Søn for en Pris, der ligger under den, der kan opnaas hos andre Opkøbere,

at Sagsøgeren ved forudgaaende Opringninger til Sælgere har ladet sig forstaa med, at Kreaturer fra de paagældende den paafølgende Markedsdag i Horsens skulde sælges til Sagsøgerens Søn, og gjort det paa en saadan Maade, at de paagældende maatte faa det Indtryk, at Salget til Sagsøgerens Søn vilde være gavnligt, naar Talen var om Salg af Exportkøer,

at der er opkøbt Kreaturer paa Markedet i Aarhus, og at disse er blevet opstaldet paa Horsens Banegaard og andetsteds, hvor de er blevet fodret med Sagsøgerens Foder og af dennes Medhjælper, hvorefter de er blevet fremstillet paa Exportmarkedet i Horsens og klippet op paa et saa tidligt Tidspunkt, at Kontrollørerne ikke kunde faa Lejlighed til at overvære det, og

at Sagsøgeren ikke alene paa Grund af de særlig gengivne Forhold — herunder Sagsøgerens Forhold ved Købet af 2 sortbrogede Køer fra H. C. Hansen, Odder, og ved Køb af en Ko den 29. Januar 1936 fra Th. Sørensen, Lundum, — men ogsaa paa Grundlag af andre af ham udviste Forhold har gjort sig skyldig i Uredelighed, samt

3) at Sagsøgte tilpligtes at betale Sagsøgeren i Erstatning 3000 Kr. eller dog et af Retten fastsat Beløb tilligemed Renter deraf 5 pCt. p. a. fra den 13. December 1939, indtil Betaling sker.

Tilføjelse:

S. 459 efter: »Onsdag den 26. November« tilføjes: Sagen Nr. 257/1940: Pesquerias y Secaderos de Bacalao de España, kaldet Pysbe, mod Landsretssagfører Hermod Lannung, findes S. 546 ff.

Færdig fra Trykkeriet den 4. Februar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 27

Mandag den 19. Januar.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har Sagsøgte nærmere anført, at han paa Grund af sin Forretnings Tilbagegang fik den Opfattelse, at en Række Personer, der hidtil havde solgt til ham, mente, at de maatte sælge deres Slagte kreaturer til Sagsøgeren for at faa ham til at købe deres Eksportkreaturer. Det er paa Grundlag af Referater fra disse Personer, at han er naaet til den Overbevisning, at Sagsøgeren misbrugte sin Stilling som Opkøber for Staten til at skaffe sig økonomisk Fordel, og det er paa disse Referater, at han har bygget den Klage, han for at værne sin Forretning indsendte til Landbrugsministeriet.

Om de af Sagsøgte paaberaabte Referater har de paagældende Personer afgivet Vidneforklaring under Sagen.

Med Hensyn hertil skal angaaende de enkelte af Sagsøgte under en under Sagen afgivet Partsforklaring fremdragne Forhold nærmere bemærkes følgende:

1. Handelsmand Steffen Mentze har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren i Foraaret — April, Maj eller Begyndelsen af Juni Maaned — 1939 først overfor Vidnet har afslaaet at købe to Køer, som Particulier H. C. Hansen, Odder, havde bedt Vidnet sælge for sig, at H. C. Hansen kort efter fortalte Vidnet, at Sagsøgeren havde købt Køerne, idet Sagsøgeren angav, at de ikke var gode nok til levende Eksport, men at han vilde tage dem hjem og fede dem, og at Vidnet derefter saa, at Køerne var »klippet op« til Eksport til Tyskland.

Da H. C. Hansen imidlertid som Vidne har forklaret, at han til Mentze kun har udtalt, at Sagsøgeren mulig vilde tage Køerne hjem for at fede dem, idet Vidnet — uden at Sagsøgeren havde udtalt sig herom — tænkte sig dette, og da det af en af statsautoriseret Revisor C. Jespersen afgivet Erklæring af 29. November 1940, mod hvis Rigtighed ingen Indsigelse er fremsat, fremgaar, at Horsens Privatbanks Opførelse over Sagsøgerens Indkøb af Eksportkreaturer udviste, at der to Gange, nemlig den 11. Januar 1939 og den 19. April s. A. af H. C. Hansen er solgt hver Gang to Køer, der blev mærket til Eksport til Tyskland, findes den af Mentze afgivne Vidneforklaring ikke at give nogen Støtte for Sagsøgte Sigtelse mod Sagsøgeren for at have misbrugt sin Stilling ved Opkøb af Kreaturer.

2. Under sin Vidneforklaring har Mentze videre udsagt, at Sagsøgeren de første Aar han opkøbte for Staten, ca. 14 Dage før Henrik Rasmussen blev ansat som Kontrollør, nægtede at købe en Vidnet tilhørende særlig god Ko til Eksport, fordi Vidnet ikke vilde sælge en Kvie, som han samtidig udbød til Salg, for den af Sagsøgeren tilbudte Pris, og at Vidnet derefter solgte Koen til Eksport paa Markedet i Aarhus.

Da Henrik Rasmussen, som foran anført, blev ansat som Kontrollør i Slutningen af April 1933, og det omforklarede Forhold derfor er passeret længe før Sagsøgeren i 1935 blev Opkøber for Staten, kan denne Forklaring af Mentze ikke afgive Støtte for nogen Sigtelse mod Sagsøgeren.

3. Fremdeles har Mentze som Vidne forklaret, at han i Foraaret 1938, vistnok i Februar eller Marts Maaned, efter Opfordring fra Kontrollør Rasmussen solgte to Slagtekøer til Sagsøgeren, som lovede at tage en samtidig til Salg udbudt Eksportko paa næste Marked, at Vidnet paa Vejen til dette Marked solgte to Slagtesøer til en Mand fra Odense, at Sagsøgerens Søn, Holger Hansen, og Sagsøgerens Svoger, Oscar Nielsen, paa Markedet vilde købe de to Slagtesøer, at Sagsøgeren, da dette som Følge af det stedfundne Salg ikke kunde ske, trods Vidnets Henvendelse til Kontrollørerne undlod at købe Eksportkoen, og at Vidnet derefter solgte den til Eksport paa Markedet i Vejle.

Da det af den fornævnte af Revisor Jespersen paa Grundlag af Bankens Opgørelse afgivne Erklæring fremgaar, at hverken Sagsøgeren eller dennes Søn i Aarene 1938 og 1939 har købt de af Mentze omforklarede to Slagtekøer, findes det — uanset at Gaardejer Chr. Christensen, Spettrup, som Vidne har forklaret i Overensstemmelse med Mentze om Salget af de to Slagtekøer — ikke ved Mentzes herommeldte Forklaring godtgjort, at Sagsøgeren har misbrugt sin Stilling som Opkøber for Staten.

4. Yderligere har Mentze som Vidne anført, at Sagsøgeren flere Gange har spurgt ham, om han kunde bruge en hel eller halv Krop Kød — om det var Kød, som Sagsøgeren havde Pligt til at sælge for Staten, ved Vidnet ikke.

Da Sagsøgeren som Part har benægtet for egen Regning at have tilbudt Mentze, der var Møller og Landmand, Kød til Forhandling, og da det af en Skrivelse af 25. Maj 1935 fra Eksportørernes Landsforening i Odense fremgaar, at der paahvilede Sagsøgeren Pligt til at sælge Kød for Statens Regning, kan Mentzes Forklaring ej heller i denne Henseende afgive Bevis for noget Forhold, som kan lægges Sagsøgeren til Last.

5. Mentzes Vidneforklaring gaar endelig ud paa, at Sagsøgeren, da hans Søn skulde overtage hans Forretning, paa Eksportmarkedet for Sønnen forhandlede med Vidnet om en Kvie, for hvilken Vidnet forlangte 30 Øre, medens Sagsøgeren bød 28 Øre. Forinden de blev enige om Prisen for Kvien, der blev 29 Øre, havde Sagsøgeren lovet at tage en samtidig til Salg udbudt Ko til Eksport.

Da Sagsøgeren som Part har forklaret, at han har gennemgaaet sine Bankafregninger og derved konstateret, at han ikke paa det om-

forklarede Tidspunkt har købt nogen Eksportko af Mentze, og da Sagsøgerens Søn som Vidne har forklaret, at han ikke har deltaget i Forhandlinger eller har paahørt Udtalelser af den af Mentze angivne Art, findes det ej heller herved mod Sagsøgerens Benægtelse godtgjort, at han har udnyttet sin Stilling som Opkøber for Staten paa uberettiget Maade.

6. Slagtermester Ludvig Berg, Horsens, har som Vidne forklaret, at Sagsøgeren den 16. August 1939 afkøbte ham en Ko for 40—42 Øre pr. kg med den Bemærkning, at Sønnen skulde have den, og at Sagsøgeren senere, da Sønnen ikke vilde have den, klippede den op med Mærket »J. S.«, der betegner den som indkøbt til en Opkøber i Kolding, og gav Vidnet en Check, som hævedes paa sædvanlig Maade.

Da det af en under Domsforhandlingen for Landsretten fremlagt Opgørelse fra Horsens Privatbank fremgaar, at Slagtermester Bergs Ko den omhandlede Dag er købt og befalt af Sagsøgerens Søn, Holger Hansen, vil denne Vidneforklaring ikke kunne paaberaabes til Støtte for Rigtigheden af nogen af de fremsatte Sigtelser.

7. Kreaturhandler Georg Christensen, Horsens, har som Vidne forklaret, at han den 29. Januar 1936 overværede, at Handelsmand Th. Sørensen, Lundum, solgte en Ko paa Slump til Sagsøgeren for 135 Kr. Vidnet saa derefter, at Sagsøgeren klippede Koen, der var trukket om i en anden Række, med Mærket: E.L. 13, der betyder Anvendelse til delvis Destruktion, hvilket Vidnet straks noterede i sin Lommebog, hvor der efter hans Forklaring staar »29/I.1936. E.L. 13. 135 Kr.«

Handelsmand Th. Sørensen har som Vidne forklaret, at han inden Salget, der skete paa Slump, havde ladet Koen veje paa den offentlige Vægt. Den vejede 505 kg, men han husker ikke, om Sagsøgeren fik Vejersedlen. Senere paa Dagen saa han, at Koen var klippet, men han husker ikke Mærket.

Af Opgørelsen fra Horsens Privatbank for den paagældende Dag fremgaar, at Banken har indfriet en Anvisning vedrørende en Ko, der var mærket H. — hvilket paa det paagældende Tidspunkt var Sagsøgerens private Mærke — hvis Sælger hed Sørensen, og som var købt paa Slump for 135 Kr. Af samme Opgørelse fremgaar endvidere, at der er indfriet en Anvisning vedrørende en Ko paa 505 kgs Vægt mærket E.L. 13, hvis Sælger hed Sørensen, til en Pris af 32 Øre pr. kg, eller ialt 161 Kr. 60 Øre.

Efter det foran om Fremgangsmaaden ved Købet af Kreaturer paa Horsens Eksportmarked anførte findes det herefter ikke at kunne antages, at den i Opgørelsen under E.L. 13 mærkede Ko er den af Th. Sørensen solgte Ko, og det kan derfor ikke anses godtgjort, at der kan lægges Sagsøgeren noget til Last med Hensyn til denne Handel.

8. Det fremgaar af en af Slagtermester Alfred Sørensen afgivet Vidneforklaring, at han for ca. 1 Aar siden paa Eksportmarkedet havde 1 Tyr og en Griseso, at han solgte Tyren til Sagsøgeren, der spurgte, hvem der skulde have Soen, hvortil Vidnet svarede, at den kunde Oscar Nielsen, der som nævnt er Sagsøgerens Svoger, og som hjælper ham i hans Forretning, godt faa, og at han derefter solgte Soen til Nielsen.

Da Sørensen imidlertid som Vidne videre har forklaret, at disse Handler ikke har været blandet sammen, og at han var godt tilfreds med Prisen baade for Tyren og for Soen, findes Sagsøgte, der ifølge sin Partsforklaring har faaet Forholdet berettet, som foran anført, ikke i denne Beretning at have kunnet finde nogen Støtte for nogen af ham mod Sagsøgeren rettet Sigtelse.

9. Sagsøgte findes ej heller at have Støtte for sine Sigtelser i en af Slagtermester Øberg, Horsens, afgivet Vidneforklaring om, at Øberg for 4—5 Aar siden havde budt 44 Øre pr. kg for en So, som Handelsmand Anton Mortensen, Aale, kort efter solgte til Sagsøgeren for 36 Øre pr. kg, idet det af Øbergs videre Forklaring fremgaar, at det mangfoldige Gange hænder, at en Mand maa sælge sine Dyr til en lavere Pris en halv Time efter, at han kunde have faaet en højere Pris.

10. Til Støtte for den af Sagsøgte i Skrivelse af 13. November 1939 mod Sagsøgeren rejste Sigtelse for, at der er opkøbt Kreaturer paa Markedet i Aarhus, der blev opstaldet paa Horsens Banegaard og andet Steds, hvor de blev fodret med Sagsøgerens Foder og af Sagsøgerens Medhjælper for derefter at blive fremstillet paa Eksportmarkedet i Horsens og mærket paa et saa tidligt Tidspunkt, at Kontrollørerne end ikke kunde faa Lejlighed til at overvære det, har Sagsøgte henvist til de Forklaringer, som Kreaturtrækker Simon Jepsen og Slagtermester Løwenhertz Klintrup, begge af Horsens, samt Slagtermester Hans Back, Løsning, og Kreaturhandler Marius Møller, Horsens, har givet ham, samt til, at han ifølge sin Partsforklaring saa at sige hver Markedsdag har set, at Sagsøgeren i samme Øjeblik, Markedet blev aabnet, styrtede af Sted med Klintrup bag efter sig hen til et bestemt Hold Kreaturer paa en bestemt Plads, hvor de mærkede Kreaturerne.

Det fremgaar af en af Handelsmand Martin Jørgen Jensen, Hylke, afgivet Vidneforklaring, at han flere Gange — undertiden med Sagsøgerens Svoger Oscar Nielsen, der forstrakte ham med Penge — har købt Kreaturer paa Eksportmarkedet i Aarhus, som han fremstillede til Salg paa Eksportmarkedet i Horsens, men han har under Domsforhandlingen for Landsretten som Vidne yderligere forklaret, at Sagsøgeren, saa vidt det er Vidnet bekendt, ikke vidste noget herom. Efter Vidnets videre Forklaring har Dyrene altid været opstaldet i Aarhus, og aldrig i Horsens, og han har aldrig modtaget Foder til dem fra Sagsøgerens Gaard.

Da nu Sagsøgeren som Part har benægtet at have haft noget Kendskab til det af Jørgen Jensen omfklarede Opkøb i Aarhus, og da Kreaturtrækker Simon Jepsen som Vidne har forklaret, at der ikke det sidste Par Aar har været opstaldet Kreaturer paa Horsens Banegaard, findes det — idet de øvrige af Sagsøgte paaberaabte Vidner ikke i deres Vidneforklaring har udtalt sig til afgørende Støtte for den af Sagsøgte rejste Sigtelse — ikke godtgjort, at Sagsøgeren har gjort sig skyldig i det ham i saa Henseende paasigtede Forhold.

11. Til yderligere Bevis for, at Sagsøgeren som Opkøber for Staten har opkøbt sine egne Kreaturer, har Sagsøgte som Part forklaret, at han har set, at to Køer fra Besætningen paa Dallerup Søgaard, hvilken

Besætning Sagsøgeren sammen med Slagter Hans Petersen, Bjerre, havde købt den 8. Maj 1937, blev solgt af Slagter Hans Ejnar Jensen, Strandhuse, til Eksport.

I Revisor Jespersens oftnævnte Erklæring hedder det:

»— — — Ifølge en i Deres Hovedbog indført Opgørelse over Køb og Salg af 58 Stk. Kvæg fra Dallerup Søgaard, hvilken Handel De har udført sammen med Hans Petersen — — — er der den 14. Juli 1937 af Hans Petersen solgt 2 Køer til Eksport for Kr. 467,57.

Ifølge Bankens Udbetalings-Notaer af 14. Juli 1937 er der for Deres Regning til Sælger Hans Petersen sket Udbetaling for ialt 4 Stk. Køer, til Sælger H. Petersen Udbetaling for 3 Tyre og 1 Ko, og til Sælgere alene benævnt Petersen Udbetaling for ialt 9 Køer, men alle Kategorier taget i Betragtning er der ikke af Banken foretaget Udbetaling for 2 Køer til et samlet Beløb af Kr. 467,57 — — —.«

Da nævnte Slagtermester Hans Ejnar Jensen, der for Slagter Hans Petersen solgte de paagældende Dyr, derhos som Vidne har forklaret, at han betvivler, at Sagsøgeren kendte Køerne fra Dallerup Søgaard, som han kun havde set een Gang, og som var blandet sammen med andre Dyr, findes det ikke mod Sagsøgerens Benægtelse godtgjort, at han har været bekendt med, at de paagældende Dyr hidrørte fra Dallerup Søgaard.

12. Til Støtte for sin Udtalelse om, at Sælgerne ikke kunde komme af med deres Eksportdyr, hvis de ikke købte Kød hos Sagsøgeren eller dennes Søn, har Sagsøgte henvist til, at Slagtermester Urban Andersen, Hovedgaard, overfor ham har udtalt, at han var nødt til at »flytte« fra Sagsøgte, fordi han ellers ikke kunde komme af med sine Eksportkreaturer.

Slagtermester Urban Andersen har som Vidne forklaret, at han ikke kan huske at have udtalt sig, som af Sagsøgte forklaret, men han har — ifølge sin videre Forklaring — ikke udtalt sig nedsættende om Sagsøgeren til Sagsøgte.

Herefter, og idet Sagsøgte ej heller har godtgjort, at Slagtermester Jens Carl Leth, Østrup, og Hakon Nielsen, Falling, har udtalt sig paa lignende Maade, findes Sagsøgte ikke ved de stedfundne Vidneforklaringer at have godtgjort, at de nævnte Sigtelser er beføjede.

Efter alt det saaledes foreliggende, og idet Sagsøgte end ikke har forsøgt at føre Bevis for de øvrige paaklagede Sigtelser, har han ikke haft Grund til at tro paa Bevisligheden eller Rigtigheden af nogen af Sigtelserne og har saaledes savnet Føje til at fremsætte dem, der alle findes ærekrænkende for Sagsøgeren.

Idet der ikke findes aldeles tilstrækkelig Grund til at tilregne Sagsøgte Forholdet som Bagvaskelse, vil han være at anse efter Straffelovens § 267, Stk. 1.

Da Sigtelserne er særdeles grove, idet Sagsøgeren sigtes for i sin Egenskab af Opkøber for Staten paa Eksportmarkedet i Horsens at have søgt at berige sig paa uretmæssig Maade og at have gjort sig skyldig i Uredelighed, og da Sagsøgte efter det oplyste har været særdeles virksom for at formaa andre til ligeledes at indgive Klage til Landbrugsministeriet over Sagsøgerens Forhold, findes den af Sagsøgte

forskyldte Straf i Medfør af den nysnævnte Straffelovsbestemmelse at kunne bestemmes til Hæfte i 30 Dage.

De paaklagede Sigtelser vil derhos i Medfør af Straffelovens § 273 være at kende ubeføjede.

Sagsøgte vil i Overensstemmelse med den af Sagsøgeren derom nedlagte Paastand have til Sagsøgeren at udrede en Godtgørelse for Lidelse og Tort, der efter Omstændighederne vil kunne bestemmes som indsøgt til 3000 Kr., dog uden at der deraf vil være at tilkende Renter.

Endelig vil Sagsøgte til Sagsøgeren have at betale Sagens Omkostninger med 1200 Kr.

T i r s d a g d e n 20. J a n u a r.

Nr. 171/1941. **Skattedepartementet** (Kammeradvokaten)
 m o d
Kunstmaler Louis Moe (Heise).

(Spørgsmaal om Indstævntes Berettigelse til i den skattepligtige Indkomst at fradrage et for Formueadministration erlagt Honorar).

København's Byrets Dom af 17. Februar 1941 (14. Afd.): De Sagsøgte, Skattedepartementet, bør for Sagsøgeren, Kunstmaler Louis Moes Tiltale i denne Sag fri at være. I Sagsomkostninger bør Sagsøgeren inden 15 Dage fra Dato betale 50 Kr. til de Sagsøgte.

Østre Landsrets Dom af 26. April 1941 (V Afd.): Indstævnte, Skattedepartementet, bør anerkende, at Appellanten, Kunstmaler Louis Moe, ved Ansættelse af sin skattepligtige Indkomst for Skatteaaret 1938/39 er berettiget til at fradrage et i Aaret 1937 for Formueadministration erlagt Honorar, stort 75 Kr. I Sagsomkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten 150 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde tiltrædes det, at der med Hensyn til Vederlaget for de i Dommen nævnte Arbejder vedrørende Bestyrelsen af Formuen i Medfør af Stats-skatteovens § 6 a haves Krav paa Fradrag i den skattepligtige Indkomst.

Forsaavidt Honoraret 75 Kr. tillige omfatter Vederlag for Arbejde med Regnskabsaflæggelse og Affattelse af Selvangivelse — hvilket Vederlag ikke omfattes af nævnte Bestemmelse — har Appellanten ikke ønsket at nedlægge nogen subsidier Paastand.

Herefter vil Dommen kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Skattedepartementet, til Indstævnte, Kunstmaler Louis Moe, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgeren, Kunstmaler Louis Moe, paastaet de Sagsøgte, Skattedepartementet, tilpligtet at anerkende, at Sagsøgeren ved Ansættelsen af sin skattepligtige Indkomst for Skatteaaret 1938/1939 er berettiget til at fradrage et i Aaret 1937 for Formueadministration erlagt Honorar, stort 75 Kr.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Ifølge Sagsøgerens Sagsfremstilling er Sagsøgerens Hustru Ejer af en større Formue, hvoraf Størstedelen som baandlagt bestyres af »Bikuben«. Da saavel Sagsøgeren som hans Hustru er ældre, har de ikke ment sig i Stand til selv at bestyre den resterende Del af Formuen, ca. 60.000 Kr., der for Størstedelens Vedkommende er anbragt i offentlige Obligationer, men har overladt det til en Sagfører. Dennes Arbejde bestaar ifølge Sagsøgerens Sagsfremstilling i det væsentlige i at hæve Renterne, der forfalder til forskellige Terminer, at paase, om Obligationerne udtrækkes og i saa Fald foretage Indkøb af lignende Værdipapirer og at aflægge Regnskab hvert Aar til Sagsøgeren og udfylde dennes Selvangivelse til Skattevæsnet.

I Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten udtales det i § 6:

»Ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst bliver at fradrage:

a. Driftsomkostninger, d. v. s. de Udgifter, som i Aarets Løb er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde Indkomsten, derunder ordinære Afskrivninger.

— — —.«

Under Henviisning til den citerede Bestemmelse i § 6 a i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 har Sagsøgeren i sin Selvangivelse for Skatteaaret 1938/1939 fradraget 75 Kr. for Udgift til Administrationshonorar til den nævnte Sagfører for Bestyrelsen af de omtalte ca. 60.000 Kr.

I Kendelse af 7. Juni 1940 har Landsskatteretten imidlertid udtalt, at »Landsskatteretten er efter de foreliggende Oplysninger enig med Skatteraadet i, at den omhandlede Udgift vedrørende Bestyrelsen af Formuen ikke har været nødvendig til at erhverve, sikre eller vedligeholde Indkomsten, og at den derfor ikke kan fradrages som en Driftsomkostning jfr. Skattelovens § 6 a.«

Sagsøgeren har til Støtte for sin Paastand hævdet, at den paagældende Udgift maa anses som en Driftsudgift, at Sagføreren kan siges at være »Medhjælper i Erhvervet«, og at det kun kræves, at Udgiften faktisk er afholdt — ikke tillige at den er nødvendig.

De Sagsøgte har gjort gældende, at Betingelsen for Fradrag i Medfør af § 6 a maa være, at Udgiften efter sin Art er en nødvendig Forudsætning for, at der overhovedet fremkommer en Indtægt, og at der til Indtægter, der ikke kræver Arbejde, begrebsmæssig ikke kan være knyttet nogen Driftsudgift.

Da det i nævnte Bestemmelse i § 6 a i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 kræves, at det skal være Driftsomkostninger, som er anvendt, for at de kan fradrages ved Beregningen af den skattepligtige Indkomst, og da Sagsøgerens ovennævnte Udgift paa 75 Kr. til Bestyrelsen af den ovenomtalte Formue under de foreliggende Omstændigheder ikke findes at være eller at kunne sidestilles med Driftsomkostninger i Lovens Forstand, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagsøgeren findes at burde tilsvare de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom, der er afsagt den 17. Februar 1941 af Københavns Byrets 14. Afdeling, paastaas af Appellanten, Kunstmaler Louis Moe, ændret i Overensstemmelse med den af ham for Byretten nedlagte Paastand.

Indstævnte, Skattedepartementet, paastaar Stadfæstelse.

Subsidiært har Appellanten for det Tilfælde, at Retten skulde anse en Deling af Honoraret for paakrævet, saaledes at der i det fradragsberettigede Honorar skulde ske en Reduktion, for saa vidt angaar Udgiften vedrørende Regnskabsaflæggelse samt Selvangivelse til Skattevæsenet, rent skønsmæssigt ansat en Tredjedel af Honoraret som hørende til Arbejdet i de anførte Henseender.

En Indkomst som den under Sagen omhandlede er efter Rettens Formening ikke endelig erhvervet, forinden der af den skattepligtige eller andre paa hans Vegne er udført det nødvendige Arbejde til at forskaffe den paagældende Ihænde havelsen af Formuens aarlige Afkastning af Rente og Udbytte. I Tilfælde af Udtrækning af en Obligation maa der dernæst, for at sikre imod Rentetab i det paagældende Skatteaar, af den skattepligtige eller andre snarest foretages Indkøb af nyt Aktiv til Erstatning for det udtrukne. Endvidere bør Kuponsark — ligeledes for at sikre Indkomsten i vedkommende Skatteaar — opbevares forsvarligt, i hvilken Henseende det for Appellantens Vedkommende er oplyst, at Aktiverne opbevares i hans Sagførers Boks.

Som Følge af det anførte finder Retten i Princippet at kunne henføre det heromhandlede Sagførersalær under de i Statsskattelovens § 6 a ommeldte Driftsomkostninger.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om ovennævnte Deling af Honoraret skal følgende bemærkes:

Der er ikke fra Indstævntes Side insisteret paa en saadan Deling.

Efter det om Sagførertaksterne oplyste skal derhos bemærkes, at Honoraret vilde kunne ansættes en Del højere end 75 Kr. Hvad særligt angaar Udfærdigelse af en aarlig Kontoudskrift maa Retten anse saadan Udfærdigelse som ikke paavirkende Honorarets Størrelse.

Herefter vil der være at give Appellantens principale Paastand Medhold.

I Sagskostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten 150 Kr.

Torsdag den 22. Januar.

Nr. 113/1941. Blikkenslagermester **August Petersens Konkursbo** (Gamborg) mod

Firmaet **Bang & Pingel** (Overretssagf. Raaschou).

(Afkræftelse af Transport paa Fordringer).

Østre Landsrets Dom af 4. Marts 1941 (II Afd.): De Sagsøgte, Firmaet Bang & Pingel, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Blikkenslagermester af Hillerød August Petersens Konkursbo, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør til de Sagsøgte betale Sagens Omkostninger med 300 Kr. inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse at regne under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Anledning af, at den i Dommen omtalte Oplysning om, at Konkursboet kan forventes at udlodde en Dividende af ca. 80 pCt. til de simple Kreditorer, bemærkes, at en af Jern-, Metal- og Kortevarebranchens Kreditorudvalg i Henhold til Tvangsakkordloven — med Forretningens Fortsættelse for Øje — udarbejdet Status pr. 8. April 1940 udviser en Dividende af ca. 78,9 pCt., men at en i Konkursboet i Henhold til Konkurslovens § 78 udarbejdet Oversigt over Status i Boet pr. 19. September 1940 udviser 11.682 Kr. 81 Øre i Aktiver og 31.336 Kr. 16 Øre i Passiver, hvoraf 3092 Kr. 78 Øre er privilegerede Krav.

Af de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger fremgaar følgende:

Den 16. Februar 1940 tilskrev Indstævnte, Aug. Petersen, saaledes:

»Vi tillader os i Dag at henlede Deres Opmærksomhed paa, at De for Tiden skylder os ca. Kr. 13.000,00 og deraf er godt Kr. 9.000,00 forfalden til Betaling.

Det har i den senere Tid været vanskeligt for Dem, at afvikle forfaldne Beløb, og som vi flere Gange har meddelt Dem,

maa forfaldne Beløb nogenlunde prompte betales, naar vi indrømmer Dem den store Kredit De stedse har haft.

Den 1. Februar gav De os Løfte om Kr. 4.000,00 i Løbet af nogle Dage, men vi fik Kr. 1.000,00 — — —«

En Genpart af denne Skrivelse blev af Indstævnte overgivet Overretssagfører Raaschou sammen med Sagens øvrige Dokumenter.

Den 7. Marts 1940 lod Indstævnte en af Aug. Petersen akcepteret Veksel pr. 5. Marts 1940, stor 2874 Kr. 87 Øre protestere.

Den 23. Oktober 1941 var der af de Indstævnte tiltransporterede Fordringer indgaaet godt 6000 Kr.

Som Vidne har Overretssagfører Raaschou forklaret, at Berg ved det første Møde hos ham medbragte to Statusopgørelser pr. 1. Januar 1940 udvisende en Formue, den ene paa ca. 6000 Kr., den anden paa ca. 2000 Kr., og at Berg udtalte, at den førstnævnte skulde bruges til Skattevæsnet.

Efter de i Sagen tilvejebragte Oplysninger maa det anses overvejende sandsynligt, at Aug. Petersen, da Indstævntes Pantet blev stiftet, har været ude af Stand til at fyldestgøre sine Kreditorer, og da Indstævnte ikke findes at have afkræftet den i Konkurslovens § 22 omhandlede Formodning, vil Appellantens Paastand, saaledes som den er nedlagt for Højesteret, være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 800 Kr.

Thi kendes for Ret:

Den af Fallenten, Blikkenslagermester August Petersen, den 28. Marts 1940 til Indstævnte, Firmaet Bang & Pingel, givne Transport paa Fallentens udestaaende Fordringer til et samlet Beløb af ialt ca. 10.404 Kr. kendes ugyldig. Indstævnte bør være forpligtet til at betale Appellanten, Blikkenslagermester August Petersens Konkursbo, de Beløb som maatte være indbetalt eller maatte blive indbetalt til Indstævnte eller dennes Sagfører i Henhold til nævnte Transport, med Renter 5 pCt. aarlig af de indbetalte Beløb fra Indbetalingsdagen at regne.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 800 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nogle Forhandlinger, der i Marts 1940 førtes mellem Blikkenslagermester af Hillerød August Petersen og de Sagsøgte, Firmaet Bang & Pingel, angaaende Afviklingen af hans Gæld til Firmaet, der da udgjorde Kr. 12.754,13 fremsendte Petersen under 8. Marts 1940 paa Opfordring en Statusopgørelse, udarbejdet pr. 1. Januar 1940 af hans Regnskabsfører, Revisor Willy Henrik Berg. Denne Statusopgørelse, der udviste en Formue af Kr. 6343,68 og et Tilgodehavende under Aktivposten »Debitorer og igangværende Arbejder« paa Kr. 25.605,77, var forsynet med en af Berg underskrevet Paategning, hvori bl. a. anføres: »Status, der er udfærdiget ifl. aut. Forretningsbøger, suppleret med mundtlige Oplysninger, er optaget som Loven og min Pligt byder«. Med Hensyn til ovennævnte Post »Debitorer og igangværende Arbejder« erklæres: »Heri er ikke medregnet dubiose Fordringer, og ej heller Fordringer som er tvivlsomme«. Sluttelig anføres i Paategningen: »Kalendararets (1939) Omsætning har andraget Kr. 90.204,31 og udviser en Nettofortjeneste paa Kr. 10.054,59. Heraf har Privatforbruget ialt andraget Kr. 4515,03 og er Restbeløbet Kr. 5539,56 ren Formueforøgelse.«

Med Skrivelsen fulgte foruden Statusopgørelsen en Transport fra Petersen til de Sagsøgte paa nogle af de udestaaende Fordringer til samlet Beløb Kr. 5700,00, hvorhos det i Skrivelsen anføres: »Yderligere er jeg i Besiddelse af for flere Tusinde Kr. Debitorer, fordelt over mange Poster, saa skulde det være absolut paakrævet, kan disse jo evt. yderligere tiltransporteres Dem.«

De Sagsøgte sendte Sagen til Overretssagfører Carl F. Raaschou, Hillerød, for at han kunde træffe en nærmere Aftale med Petersen angaaende en Ordning af Mellemværendet. Kort Tid efter gav Petersen og Berg Møde paa Overretssagførerens Kontor, hvor den paagældende Status blev gennemgaaet, men da Overretssagføreren ønskede en ny Status, udarbejdet under Hensyn til de efter 1. Januar 1940 indtraadte Ændringer, udarbejdede Berg en ny Statusopgørelse pr. 17. Marts 1940, hvoraf fremgik, at der fandtes de nedennævnte Aktiver:

Maskiner, Inventar og Motorvogn (efter Fradrag af Skyld) tilsammen	Kr. 4.772,88
Varelager og en lille kontant Beholdning tilsammen.....	— 7.973,09
»Debitorer og igangværende Arbejder«	— 15.722,35

ialt.... Kr. 28.468,32

og at det efter Fradrag af Gælden til de Sagsøgte	Kr. 12.754,13
anden Varegæld	— 8.713,19
Bankgæld m. v.	— 4.595,74

ialt.... Kr. 26.063,06

fremkom et Overskud paa ..... Kr. 2.405,26

Denne Status og en ligeledes udarbejdet Specifikation af Fordringerne Kr. 15.722,35 drøftedes under et nyt Møde hos Overretssagfører Raaschou, og herunder enedes man om, at Petersen dels skulde give de

Sagsøgte Transport paa ialt 10.404 Kr. af de udestaaende Fordringer, dels give Underpant i et ham tilhørende Automobil, hvorefter et frivilligt Forlig, der affattedes af Overretssagfører Raaschou Medarbejder, Landsretssagfører Martved, under Forhandling med Petersen og Berg, den 28. Marts 1940 blev underskrevet af Petersen.

Den 3. April 1940 standsede Petersen imidlertid sine Betalinger, og efter at forskellige Forhandlinger først om en frivillig Akkord og derefter om Tvangsakkord var bristet, blev Petersen i Henhold til en af en Kreditor den 3. Maj 1940 indgivet Konkursbegæring ved Dekret afsagt af Skifteretten for Hillerød Købstad m. v. den 2. August 1940 erklæret konkurs.

Konkursboet har herefter ved dets Kurator, Sagfører cand. jur. Hesselbjerg, under nærværende Sag nedlagt Paastand paa, at den af Fallenten den 28. Marts 1940 til det sagsøgte Firma givne Transport paa Fallentens udestaaende Fordringer til et Beløb af ialt ca. 10.404 Kr. kendes ugyldig, og at det sagsøgte Firma dømmes til at tilbagebetale Konkursboet de Beløb, som maatte være indbetalt eller maatte blive indbetalt til Firmaet eller dets Sagfører i Henhold til nævnte Transport, samt at tilsvare Rente, 5 pCt. p. a. af de indbetalte Beløb fra Indbetalingsdagen at regne.

Sagsøgerne har til Begrundelse af deres Paastand under Henvi sning til Konkurslovens § 21, jfr. § 22, gjort gældende, dels at Fallenten paa det Tidspunkt, da han afgav Transporten, var insolvent eller i alt Fald ved Udstedelsen af den gjorde sig insolvent, dels at de Sagsøgte s Be fuldmægtigede, Overretssagfører Raaschou ikke har afkræftet den i Konkurslovens § 22 opstillede Formodning om, at han var vidende om Insolvensen.

De Sagsøgte har paastaaet Frifindelse, idet de dels bestrider, at Fallenten var eller gjorde sig insolvent, da han udstedte Transporten, dels hævder, at de Oplysninger, der har foreligget for Overretssagfører Raaschou ved Transportens Udstedelse, har været af en saadan Art, at han maatte antage Fallenten for solvent, saaledes at Formodningen om hans Viden om Insolvensen i alt Fald maa anses afkræftet.

Under Sagen er der — tildels under subsidiær Vidneførsel for Retten i Hillerød m. v. — afgivet Vidneforklaringer af Overretssagfører Raaschou, Landsretssagfører Martved, Kontorassistent, Fru Haugsted, Blikkenslagermester August Petersen og Revisor Berg.

Det er oplyst, at der af Revisor Berg foruden de to fornævnte Statusopgørelser har været udarbejdet en tredje pr. 1. Januar 1940 til Brug for Skattevæsnet, i hvilken Formuen var opgjort til Kr. 2343,68, altsaa nøjagtigt 4000 Kr. lavere end efter den anden pr. 1. Januar 1940 udarbejdede Status, hvilket var opnaet ved, at de udestaaende Fordringer var opført med et Fradrag paa 4000 Kr. Berg har herom forklaret, at Fradraget er gjort skønsmæssigt, idet han har anslaaet de dubiose Fordringer til dette Beløb. Disse Fordringer har han altsaa medtaget i den til de Sagsøgte og Overretssagfører Raaschou overgivne Status, og hans Udtalelse i Paategningen paa Status, hvorefter saadanne Fordringer ikke skulde være medtaget, beror paa en Fejlskrivning fra hans Side. Han har endvidere hævdet, at der i Beløbet for

udestaaende Fordringer paa den pr. 17. Marts 1940 udarbejdede Status er indbefattet dubiøse Fordringer, og at han under Forhandlingerne med Overretssagfører Raaschou har gjort denne opmærksom herpaa.

Vidnet Petersen har i det hele forklaret i Overensstemmelse med Vidnet Berg, og har saaledes ogsaa gjort gældende, at Berg udtrykkelig har sagt under Forhandlingerne, at en Del af de i den seneste Status medtagne Fordringer var dubiøse.

Overretssagfører Raaschou har som Vidne bestemt benægtet Rigtigheden af disse Forklaringer, og han har endvidere forklaret, at de i de med den seneste Status fulgte Fortegnelser over Debitorer angivne Fordringer i det hele er gode, saaledes at der rent faktisk ikke er medtaget Fordringer, der burde være afskrevet som dubiøse. Han foretog sammen med Petersen og Berg en Gennemgang af Debitorlisterne og enedes med dem om, hvilke Fordringer de Sagsøgte skulde have Transport paa; naar de ikke fik Transport paa dem alle, var Grunden ikke den, at de resterende ikke skulde være noget værd, men at man fra begge Sider var enige om, at Petersen selv skulde beholde den lettest inddrivelige Del for derved at faa likvide Midler til Fortsættelsen af sin Forretning. Da han opnaaede, at Gælden til de Sagsøgte alene skulde afvikles gennem Transporterne, vilde han efter Vidnets Mening have tilstrækkeligt Grundlag for en rolig Afvikling af den øvrige Gæld gennem de Fordringer, tilsammen store ca. 5300 Kr., som han beholdt i Forbindelse med sin til det forhaandenværende Varelager støttede Indtjeningsevne. Vidnet vidste, at der aldrig var foretaget Fogedforretninger hos Petersen. Herefter og efter det foreliggende Regnskabsmateriale kunde Vidnet ikke tro, at Petersen var insolvent, eller at Udstedelsen af Transporten vilde bevirke nogen Forværrelse af hans Status.

Det er endvidere oplyst, at Petersens Konkursbo kan forventes at udlodde en Dividende af ca. 80 pCt. til de simple Kreditorer.

Efter alt foreliggende stiller det sig tvivlsomt, om Petersen ved Konkursens Indtræden var insolvent, men selv om dette skulde have været Tilfældet, findes Overretssagfører Raaschou efter de for ham foreliggende Opgørelser at have haft fuld Føje til at antage, at Solvens var til Stede, og det skønnes ikke, at der overfor den af ham afgivne Forklaring kan tillægges de af Petersen og Berg afgivne Vidneforklaringer nogen Betydning, særlig naar henses til, at Bergs Forklaring er i afgørende Strid med den Attest, som han selv har paaført den til de Sagsøgte afgivne Status pr. 1. Januar 1940, og at hans Forklaring om, at denne Attest skulde skyldes en Fejlskrivning ikke kan findes troværdig.

Herefter vil de Sagsøgtes Frifindelsespaaestand være at tage til Følge.

Sagsøgerne findes derhos at burde godtgøre de Sagsøgte Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Mandag den 26. Januar.

Nr. 322/1914. **Dansk Styrmandsforening** som Befuldmægtiget for Styrmand **Chr. Nielsens Enke**, Fru **Emilie Johanna Margrethe Nielsen** og Styrmand **Chr. Kisling** (Rode)

mod

Dampskibsselskabet af 1912 A/S og **Dampskibsselskabet Svendborg A/S** (Gelting).

(Godtgørelse af Rejseudgifter m. v. i Henhold til Sømandslovens § 34).

Sø- og Handelsrettens Dom af 25. Juli 1941: De Sagsøgte, Dampskibsselskabet af 1912 A/S og Dampskibsselskabet Svendborg A/S, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for Styr mændene Chr. Nielsen af Odense, nu dennes Enke, Fru Emilie Johanna Margrethe Nielsen, og Chr. Kisling af Søborg, København, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret gaar den appellerende Forenings Paastand ud paa Betaling af henholdsvis 4177 Kr. og 4374 Kr. 43 Øre med Renter.

Ved de efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger maa det anses bevist, at Styr mændenes Hyreaftale med de engelske Myndigheder kun angik en Rejse fra Kingston til England.

Under Hensyn til Forarbejderne til Sømandsloven og dens Forhold til den tidligere Lovgivning findes dens § 34 at omfatte det Forhold, som indtraadte for Styr mændene den 13. April 1940, og den Omstændighed, at de Indstævnte ikke afskedigede Styr mændene, kan ikke medføre nogen Forandring heri til Skade for disse.

Den af Styr mændene med de engelske Myndigheder truffne Hyreaftale findes dernæst at maatte betragtes som et naturligt Led i deres Hjemrejse og iøvrigt at have været til Fordel ogsaa for de Indstævnte, idet Styr mændenes Hyrekrav mod de Indstævnte derved formindskedes.

Herefter, og idet der ikke af de Indstævnte er rejst nogen Indvending mod Appellantens Udregning af Styr mændenes Tilgodehavende, vil Appellantens Paastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes de Indstævnte in solidum at burde betale til Appellanten med 600 Kr.

Thi kendes for Ret:

De Indstævnte, Dampskibsselskabet af 1912 A/S og Dampskibsselskabet Svendborg A/S, bør

een for begge og begge for een til Appellanten, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for Styrmand Chr. Nielsens Enke, Fru Emilie Johanna Margrethe Nielsen og Styrmand Chr. Kisling betale henholdsvis 4177 Kr. og 4374 Kr. 43 Øre, alt med Renter 5 pCt. aarlig fra den 18. Marts 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger for begge Retter med 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag paastaar Sagsøgerne, Dansk Styrmandsforening som Mandatar for Styrmand Chr. Nielsen, nu dennes i uskiftet Bo hensiddende Enke, Fru Emilie Johanna Margrethe Nielsen, født Rasmussen, og Styrmand Chr. Kisling, de Sagsøgte, Dampskibsselskabet af 1912 A/S og Dampskibsselskabet Svendborg A/S, som de ansvarlige Interessenter i det Rederiinteressentskab, som er Ejer af M/T Bente Mærsk, dømt til at betale 1) til Enkefru Emilie Nielsen Kr. 4366,69 og 2) til Styrmand Chr. Kisling Kr. 4565,08, alt med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 18. Marts 1941.

De Sagsøgte, der af Hensyn til Sagens Betydning for andre Tilfælde, har procederet med Støtte af Dansk Dampskibsrederiforening, paastaar sig frifundet.

Under Domsforhandlingen har Styrmand Kisling afgivet Forklaring.

Sagen drejer sig om, hvorvidt der i Medfør af Sømandslovens § 34 tilkommer de to nævnte Styrmand fri Rejse med Underhold samt Hyre under deres Hjemrejse fra Kingston til København.

Af Omstændighederne vedrørende Hjemreisen giver Sagsøgerne følgende Fremstilling:

Begge de sagsøgende Styrmand var forhyret med det de Sagsøgte tilhørende M/T BenteMærsk henholdsvis som 1ste og 2den Styrmand paa Betingelserne i Sømandsloven og den mellem Dansk Styrmandsforening og Dansk Dampskibsrederiforening bestaaende Overenskomst, hvorefter de bl. a. kunde opsiges til Fratrædelse i dansk Havn og med 3 Maaneders Opsigelsesvarsel.

Den 9. April 1940 var Skibet i Ballast paa Rejse til Aruba og befandt sig ca. 100 miles af St. Kitt. Da man ombord erfarede den tyske Besættelse af Danmark, forsøgte Skibet forgæves gennem Radioen at komme i Forbindelse med Rederiet. Den 11. April 1940 ankom Skibet i Ballast til Aruba; men de derværende Myndigheder tillod ikke Skibet at gaa i Havn. Ved Forespørgsel pr. Kortbølge til de Sagsøgtes Repræsentanter i New York, fik Skibet Ordre til at gaa til San Juan, hvor henad saa sejledes; men Natten mellem 11. og 12. April blev Skibet stoppet af et engelsk Krigsskib og fik Ordre til at fortsætte til Kingston Jamaica. Den 13. April ankom Skibet til Kingston, hvor de engelske

Myndigheder kom ombord; det danske Flag blev strøget, og det engelske Flag hejst og engelsk Soldatervagt kom ombord. Der førtes langvarige Forhandlinger mellem de engelske Myndigheder og Skibets Fører, som protesterede mod Beslaglæggelsen. Igennem Skibets Kaptajn fik Besætningens Medlemmer af de engelske Myndigheder Besked, at de enten skulde blive om Bord i Skibet under engelsk Flag og sejle med Skibet i Henhold til Kontrakt, som blev forelagt af de engelske Myndigheder, eller hvis de ikke vilde det, vilde de blive sat fra Borde og interneret i Fangelejr.

Under denne Tvangssituation underskrev Sagsøgerne Chr. Nielsen og Kisling sammen med Skibets Fører og den øvrige Besætning Kontrakt om Forhyring med Skibet fra Kingston til England, med Ret til Afmønstring, naar Skibet ankom til engelsk Havn og med Tilsagn om da ogsaa at faa den pr. 13. April 1940 tilgodehavende Hyre udbetalt. Den 23. Maj 1940 afsejlede Skibet til Aruba og indtog en Ladning Fueloil til England. Undervejs blev Skibet beordret til London.

Den 20. Juni 1940 ankom Skibet til Lossehavn, 23. Juni var Skibet udlosset og forhaledes til Tilbury Dock; den 27. Juni blev hele Besætningen afmønstreret. Kaptajnen og de to Styrmande arbejdede nu paa at faa Udrejsetilladelse fra England for at komme hjem til Danmark. Efter meget Besvær fik de Udrejsetilladelse og Skibslejlighed fra London til Lissabon, den eneste Vej, ad hvilken de kunde haabe at komme hjem, samt spansk og portugisisk Visum.

Den 8. Juli afsejlede de med Skib fra Gravesend. Rejsen gik nord om England til Liverpool og derfra nord om Irland og mod Syd. Den 27. Juli ankom de til Lissabon. Den danske Konsul, som de opsøgte, kunde ikke yde dem Hjælp, men gennem det tyske Konsulat opnaaedes tysk Visum ved Hjemrejse ad nedennævnte Vej.

Derefter skulde søges italiensk Visum, som først erholdtes den 19. August 1940. Det tyske Konsulat havde anvist dem som eneste Vej til Danmark at tage med Flyvemaskine fra Lissabon til Rom og derfra til Danmark med Jernbane.

Den 22. August afgik Styrmandene med Ruteflyver til Rom via Madrid og Barcelona, ankom Rom 22. August Kl. 17,30, afgik pr. Bane derfra s. D. Kl. 19, ankom Berlin 24. August Kl. 8 og til Gedser 24. August Kl. 14.

Færdig fra Trykkeriet den 11. Februar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 28

M a n d a g d e n 26. J a n u a r.

Begge Styrmand har modtaget den dem hos det sagsøgte Rederi tilkommende Hyre for Tiden til 13. April 1940, men har iøvrigt selv maattet sørge for og afholde Bekostningen ved Hjemrejsen. Trods Paa-krav har Rederiet ikke villet erkende sig pligtig at betale Udgifterne ved Hjemrejsen eller Hyre under denne. Styrmandene har modtaget Hyre i £ for Tiden fra 14. April til 27. Juni 1940.

Sagsøgerne gør herefter Krav paa:

1) Hyre for Tiden 14. April til 27. Juni 1940 med Fradrag af den ved Afregningen i England modtagne Hyre, idet denne Fart maa be-
tragtes som en Del af Hjemrejsen.

2) Rejseudgifter og Ophold fra 28. Juni til 24. August.

3) Hyre for samme Tidsrum.

Herefter opgøres Kravet saaledes:

1. Styrmand Chr. Nielsen

1. Dansk Hyre fra 14. April til 27. Juni 1940 2 Md. 14 Dg. à Kr. 698,50 pr. Maaned	Kr. 1722,97
Engelsk Hyre for samme Tid à £ 28.9.3 pr. Md. = £ 70.00.5 à Kr. 18,75	— 1312,95
	<hr/>
	Kr. 410,02

2. Udgifter under den videre Hjemrejse fra 28. Juni til
24. Aug. 1940 i Henhold til specificeret Regnskab .....

3. Hyre for Tiden 28. Juni til 24. Aug. 1940 1 Md. 28 Dg.
à Kr. 669,25 .....

Kr. 4366,69

2. Styrmand Chr. Kisling

1. Dansk Hyre fra 14. April til 27. Juni 1940 2 Md. 14 Dg. à 648 Kr. pr. Maaned	Kr. 1598,40
med Fradrag af tjent engelsk Hyre for samme Tid à £ 19.0.0 pr. Md. = £ 46.17.4 à 18,75	— 878,75
	<hr/>
	Kr. 719,65

2. Udgifter under den videre Hjemrejse fra 28. Juni til
24. Aug. 1940 .....

3. Hyre for Tiden 28. Juni til 24. Aug. 1940 à Kr. 624
pr. Md. ....

Kr. 4565,08

Styrmænd Kislung har forklaret, at Forhandlingerne med de engelske Myndigheder førtes af Kaptajnen. Denne fortalte, at hvis Besætningen førte Skibet over til England, vilde den blive afmønstret der og faa de Penge, som den havde til Gode hos de Sagsøgte indtil den 13. April. Besætningen fik forelagt en ny Skibsbemandingsliste, som den skrev under paa. Kaptajnen fortalte, at Besætningen vilde blive interneret i Kingston, hvor der var en Interneringslejr, hvis den ikke skrev under.

Det var ikke muligt at komme med et andet Skib, og Besætningen havde ikke Midler til at komme videre. Den danske Konsul raadede til at tage Skibet til England. Han kunde ikke sørge for Hjemreisen.

De Sagsøgte begrundede deres Frifindelsespaastand med, at Sagsøgerne — efter at Skibet var kommet under engelsk Flag, og Besætningen havde underskrevet Hyreaftale med de britiske Myndigheder — maa anses at være indtraadt i et nyt Tjenesteforhold, saaledes at Kontraktforholdet mellem Sagsøgerne og de Sagsøgte er ophørt. De Sagsøgte fremhæver herved, at de havde bortfragtet Skibet for en ganske anden Rejse end den, Skibet kom til at udføre efter de britiske Myndigheders Bestemmelse, og at den af Sagsøgerne med de nævnte Myndigheder truffene Aftale ikke specielt angik Rejsen til England, men kun hjemlede en Adgang til Fratræden ved Ankomsten til England. Endelig anfører de Sagsøgte, at den truffene Hyreaftale forsaavidt ikke var i de Sagsøgte's Interesse, som Sagsøgerne ifølge Domspraksis ikke i Tilfælde af Internering vilde have haft noget Krav mod de Sagsøgte under denne.

Overfor det af de Sagsøgte anførte gør Sagsøgerne gældende, at det ved de truffene Forhyringsaftaler med de britiske Myndigheder kun har været tilsigtet fra Sagsøgenes Side at arbejde sig hjemover, og at Rejsen fra Kingston til England ogsaa har været et Led i Hjemreisen. Sagsøgerne har ikke haft anden Valg, og den af dem fra Kingston til England foretagne Rejse er kommet de Sagsøgte til Gode gennem Fradrag af den oppebaarne Hyre i det af Sagsøgerne fremsatte Krav og gennem Besparelse af Rejseudgifter for Sagsøgerne under denne Rejse.

Efter Rettens Opfattelse falder det til Paadømmelse forelagte Forhold, hvor Rederiet uden egen Skyld paa Grund af fremmede Myndigheders Indgriben mister Raadigheden over Skibet, hvor der ikke foreligger nogen Afskedigelse fra Rederiets Side, og hvor Mandskabet uden Rederiets Medvirken indgaar i et nyt Tjenesteforhold til Foretagelse af Rejser, i hvilke Rederiet ikke er interesseret, ikke blot udenfor Ordlyden af Sømandslovens § 34, men ogsaa udenfor de Forudsætninger, der ligger til Grund for de i Sømandsloven indeholdte Bestemmelser om Redernes Hæftelse for Mandskabets Hyre og Rejseudgifter under Hjemreisen. At det lykkedes Sagsøgerne tildels gennem den under den nye Tjenesteaftale foretagne Rejse at vende tilbage her til Landet under betydelige Ophold under Vejs og ad en lang Omvej, kan efter det anførte ikke ændre Resultatet, og de Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at burde ophæves.

Nr. 341/1941. **Dansk Styrmandsforening** som Befuldmægtiget for Styrmand **J. Jacobsen** (Rode)

m o d

Dampskibsselskabet af 1912 A/S (Gelting).

(Godtgørelse af Rejseudgifter m. v. i Henhold til Sømandslovens § 34).

Sø- og Handelsrettens Dom af 16. September 1941: De Sagsøgte, Dampskibsselskabet af 1912 A/S, bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse til Sagsøgerne, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for Styrmand J. Jacobsen, betale 747 Kr. med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 30. Maj 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 150 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten. I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten gentaget sin Paastand.

Indstævnte har paastaaet Dommen stadfæstet, dog at det Appellanten tilkendte Beløb nedsættes med 6 £, omregnet til Kurs 19,80, altsaa 118 Kr. 80 Øre eller til 628 Kr. 20 Øre.

Otte Dommere bemærker følgende:

Det tiltrædes, at den Tid, der medgaar til de nødvendige Forberedelser til Hjemrejsen — det være sig under normale eller under ekstraordinære Forhold — omfattes af Reglerne i Sømandslovens § 34. De frihedsindskrænkende Foranstaltninger, som af de engelske Myndigheder blev truffet overfor Styrmand Jacobsen under hans Ophold i Haifa efter den 27. August 1940, findes dernæst ikke som saadanne at kunne faa Indflydelse paa hans Retsstilling efter den nævnte Lovbestemmelse, idet de har været uden nogen Betydning med Hensyn til Hjemrejsens Fremskyndelse. Derimod findes Sømandslovens § 34 ikke at hjemle Styrmand Jacobsen Ret til Hyre i den Periode fra den 27. August til Slutningen af Oktober 1940, i hvilken der efter Sagens Oplysninger ikke kan antages at have været foretaget noget Skridt af Betydning til Hjemrejsens Gennemførelse.

Som Følge af det anførte vil der i det af Appellanten principalt paastaaede Beløb 2004 Kr. 45 Øre, være at fradrage 2 Maaneders Hyre eller 747 Kr.

Idet der endvidere findes at burde gives de Indstævnte Medhold i, at de Jacobsen i Haifa udbetalte maanedlige Beløb af 2 £ er at betragte som et Hyreforskud, vil disse Beløb for Tiden fra Slutningen af Oktober 1940 til den 15. Februar 1941 eller 145 Kr. 20 Øre yderligere være at fradrage i det Appellanten tilkommende Beløb.

Herefter og idet Dommens Afgørelse af Rentespørgsmaalet i Henhold til de i den anførte Grunde tiltrædes, stemmer disse Dommere for at stadfæste Dommen, dog at Beløbet 747 Kr. for-

højes til 1112 Kr. 25 Øre, og at ophæve Sagens Omkostninger for Højesteret.

Een Dommer bemærker følgende: Det er under Sagen uomtvistet, at Styrmand Jacobsen var berettiget til Hyre under Hjemrejsen fra Haifa overensstemmende med Reglerne i Sømandslovens § 34. Efter Afmønstringen foretog Kaptajnen straks Skridt til Hjemrejsens Iværksættelse, og det maa antages, at Styrmand Jacobsen eller Kaptajnen paa dennes og Rederiets Vegne har gjort, hvad der var muligt for at fremskynde Rejsen. De i Dommen beskrevne Aarsager til, at Rejsens Paabegyndelse trak ud, ses ikke at være af en saadan særlig Karakter, at de kan antages at ligge udenfor den omhandlede Lovbestemmelses Forudsætninger, og de findes derfor ikke at kunne begrunde nogen Begrænsning i det Styrmand Jacobsen efter Bestemmelsen tilkommende Krav. Det bemærkes herved, at det ikke er bevist, at de engelske Myndigheder vilkaarligt har undladt at fremskynde Ekspeditionen af de Rejsen vedrørende Foranstaltninger. I Henhold til det anførte stemmer denne Dommer for at tilkende Styrmand Jacobsen de indtalte 2004 Kr. 45 Øre dog med Fra- drag af de under Opholdet i Haifa udbetalte 224 Kr. 40 Øre.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog at det tilkendte Beløb bestemmes til 1112 Kr. 25 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret op- hæves.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Da tyske Tropper den 9. April 1940 besatte Danmark, laa det de Sagsøgte, Dampskibsselskabet af 1912 A/S, tilhørende Motor-Tankskib »Aase Mærsk«, med hvilket Styrmand J. Jacobsen var forhyret som 3. Styrmand, i Suez og lossede en Ladning Fueloil. Efter Udlosningen indtog Skibet i Suez en ny Ladning bestemt til Port Said og Alexandria. Den 18. April 1940 afgik Skibet, efter at denne Ladning var udlosset, fra Alexandria i Ballast, men blev samme Dag straks udenfor 3-Mils- Grænsen opbragt af en engelsk Trawler. Skibet fik derefter Prisemand- skab ombord og blev beordret til Haifa, hvortil det ankom den 19. April 1940. Den 3. Maj fik Skibet sat engelsk Marineflag paa Fortoppen, og nogle Dage senere kom engelske Marinemyndigheder ombord og spurgte, om Besætningen vilde sejle under engelsk Flag, hvortil bl. a. Kaptajnen, Styr mændene og Maskinmestrene svarede Nej. Den 26. Aug- ust 1940 blev Mandskabet, derunder Styrmand Jacobsen, afmønstret af Kaptajnen og fik opgjort deres Afregning. Den følgende Dag blev

ombord paa Skibet det danske Flag ombyttet med engelsk Flag, og den Del af Besætningen, der havde sagt Nej til at sejle under engelsk Flag, ialt 14 Mand, gik i Land og fik Ophold paa British Sailors Society i Haifa. Der var imidlertid kommet engelske Officerer til Afløsning, og den 26. September 1940 afsejlede Skibet fra Haifa under engelsk Flag.

I Tiden medens Skibet fra den 19. April 1940 henlaa i Haifa under dansk Flag, var al Landlov forbudt Mandskabet. Under Opholdet paa British Sailors Society i Haifa fra den 27. August 1940 havde Mandskabet derimod Frihed til at færdes i Byen, hvorimod det var Mandskabet forbudt at forlade denne og at komme indenfor Havneområdet. Mandskabet havde frit Ophold paa Hotellet med Vask af Ydertøj, og der blev — i Begyndelsen af de engelske Myndigheder, senere af en Agent for det engelske Rederi, der havde overtaget Administrationen af Skibet — udbetalt hver Mand £ 2 om Maanedens.

Straks efter Besætningens Afmønstring henvendte Kaptajnen sig til de stedlige Myndigheder om Hjemsendelse af Besætningen. Ordningen heraf trak imidlertid i Langdrag, bl. a. fordi der var Vanskeligheder ved at skaffe den fornødne Rejsetilladelse gennem de forskellige Lande, der skulde passeres, saaledes at Rejseplanerne Gang efter Gang maatte ændres. Omsider lykkedes det gennem Cooks Rejsebureau at faa Hjemrejsen ordnet saaledes, at Mandskabet den 15. Februar 1941 forlod Haifa og derefter kom afsted pr. Jernbane gennem Tyrkiet og Balkan til Berlin og derfra her til Byen, hvor Ankomsten fandt Sted den 6. Marts 1941. Omkostningerne ved Hjemrejsen er afholdt af de engelske Myndigheder.

Styrmand Jacobsen var forhyret paa Betingelserne i den mellem Dansk Styrmandsforening og Dansk Dampskibsrederiforening bestaaende Overenskomst, hvorefter Ansættelsen var sket med 3 Maaneders gensidig Opsigelse til Fratrædelse i dansk Havn. Han har af de Sagsøgte modtaget Hyre for Tiden indtil den 27. August 1940, da Mandskabet gik i Land i Haifa, og herudover en Maanedes Hyre under Hjemrejsen med Kr. 373,50.

Under nærværende Sag paastaar imidlertid Sagsøgerne, Dansk Styrmandsforening som Befuldmægtiget for Styrmand J. Jacobsen, ud fra den Opfattelse, at de Sagsøgte i Henhold til Sømandslovens § 34 er pligtige at betale de landsatte Officerer Hyre under hele Hjemrejsen regnet fra den 27. August 1940 til den 6. Marts 1941, de Sagsøgte dømt til at betale Kr. 2004,45, nemlig Hyren for fornævnte Tidsrum Kr. 2377,95 med Fradrag af den Styrmand Jacobsen for Hjemrejsen allerede udbetalte en Maanedes Hyre Kr. 373,50. Subsidiært paastaar Sagsøgerne de Sagsøgte dømt til at betale Kr. 1780,05 nemlig de fornævnte Kr. 2004,45 med Fradrag af Kr. 224,40, der svarer til den ovenfor omtalte Styrmand Jacobsen under Opholdet i Haifa i £ udbetalte Sum. Af de paastaaede Beløb kræves Renter 5 pCt. aarlig i Overensstemmelse med Gældsbrevslov Nr. 146 af 13. April 1938 § 62.

De Sagsøgte, der af Hensyn til Sagens Betydning for andre Tilfælde har procederet med Støtte af Dansk Dampskibsrederiforening, har paastaaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af Kr. 1780,05.

Under Domsforhandlingen har Skibets Fører, Kaptajn Hans Christensen, som Vidne bl. a. forklaret, at det var hans Indtryk, at der først fra Slutningen af Oktober 1940 af de engelske Myndigheder blev foretaget Skridt til at søge Besætningen hjemsendt.

Til Støtte for deres Paastande har Sagsøgerne særlig anført følgende:

Styrmænd Jacobsen var forhyret paa Sømandslovens Vilkaar bortset fra det for Ansættelsen gældende tre Maaneders Opsigelsesvarsel, men Sømandsloven maa, som det fremgaar af Forarbejderne til Loven, efter Formaalet med den ved § 34 gennemførte Ophævelse af de hidtil ifølge Sølovens § 91 gældende Regler om Afskedigelse af Mandskabet med Hyre til Afskeden i Tilfælde af Rejsens Opgivelse paa Grund af Krig, Blokade, Embargo m. v. eller i Tilfælde af Skibets Opbringelse, antages at have villet fastsætte at Rederen i Forhold til Mandskabet bærer den økonomiske Risiko ved saadanne Foranstaltninger. I hvert Fald maa, naar Talen er om Rederens Pligt ifølge Lovens § 34 til at betale Sømanden Hyre under Hjemreisen, Rederen bære Risikoen ved Forsinkelse og Ophold, der ikke skyldes ganske ekstraordinære Forhold, saasom Mandskabets Internering eller lignende Indgreb fra det Offentliges Side i den personlige Frihed, men — som i nærværende Sag — alene Rejsevanskeligheder, der ikke væsentlig adskiller sig fra Forhold, for hvilke Risikoen uomtvisteligt paahviler Rederen.

De Sagsøgte har heroverfor anført, at der i hvert Fald under den første Del af Mandskabets Ophold i Haifa fra Myndighedernes Side var Tale om Tvangsforanstaltninger, som i Realiteten kunde sidestilles med en Internering. De Sagsøgte indrømmer vel, at det lange Ophold i Haifa iøvrigt skyldtes de med den herskende Krigstilstand forbundne ekstraordinære Rejsevanskeligheder, men de gør gældende, at ogsaa saadanne Vanskeligheder falder ganske udenfor de Forudsætninger, hvormed der er regnet ved Affattelsen af Sømandslovens her i Betragtning kommende Bestemmelser, og at det derfor og under Hensyn til den fuldstændig uoverskuelige Risiko, som den modsatte Opfattelse vilde paaføre Rederierne, er mest stemmende med Ret og Billighed, at Risikoen ved den ommeldte ekstraordinære Situation bæres af Sømanden selv.

Ifølge Sømandslovens § 34 har en Sømand i visse nærmere angivne Tilfælde af Afskedigelse Ret til Hyre under Hjemrejse. Nærværende Sag drejede sig om, hvorvidt Styrmænd Jacobsen kan anses at have været paa Hjemrejse i hele Tiden fra den 27. August 1940, da han gik i Land i Haifa, og indtil hans Ankomst her til Byen den 6. Marts 1941. Efter Rettens Mening maa til Hjemrejse i den nævnte Lovbestemmelser Forstand ikke blot medregnes selve Rejsetiden, men bl. a. ogsaa det Tidsrum, der er medgaaet til de efter Omstændighederne fornødne Forberedelser til Rejsen, idet der herved bør tages Hensyn til ikke blot, hvad der er fornødent under normale Forhold, men ogsaa til den Tid, som under ekstraordinære Forhold, saasom Krig og lignende, udkræves til Tilvejebringelse af Pas, Rejsetilladelse i fremmed Land m. v. Derimod maa Retten mene, at den Forsinkelse af selve Rejsen, der skyldes vedkommende Sømands Internering eller andre lignende

Tvangsforanstaltninger overfor ham fra det Offentliges Side ikke bør medregnes til Hjemreisen. Retten maa derhos efter det oplyste gaa ud fra, at der i en vis Tid under Styrmand Jacobsens Ophold i Land i Haifa fra de engelske Myndigheders Side er anvendt Foranstaltninger overfor ham, der maa anses som en Tilbageholdelse af ham imod hans Vilje og i den herommeldte Henseende maa sidestilles med Internering. Retten finder derfor ikke, at hele det omhandlede Tidsrum kan medregnes til Styrmand Jacobsens Hjemrejse, men mener i Mangel af sikre Holdepunkter for Bestemmelsen af den til de fornødne Rejseforberedelser medgaaede Tid, skønsmæssigt at kunne regne med ialt tre Maaneder som medgaaet til Styrmand Jacobsens Hjemrejse. Styrmand Jacobsen vil derfor have Krav paa to Maaneders Hyre, d. v. s. Kr. 747,—, udover den ham allerede udbetalte ene Maanedes Hyre.

Idet Retten derhos ikke finder, at der foreligger saadanne Oplysninger om Karakteren og Udbetalingen af det Styrmand Jacobsen i Haifa fra engelsk Side ydede Beløb af £ 2,— om Maaneden, at disse bør fradrages i den Styrmand Jacobsen hos de Sagsøgte tilkommende Hyre, og idet Retten endelig ikke mener, at der overfor de Sagsøgte Protest er tilstrækkelig Grund til at fravige Reglen om Betaling af Forhalingsrenter fra Retsforfølgningens Paabegyndelse, vil de Sagsøgte være at dømme til at betale Kr. 747,— med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg, den 30. Maj 1941.

Sagens Omkostninger findes de Sagsøgte at burde betale med 150 Kr.

T i r s d a g   d e n   27.   J a n u a r.

Nr. 13/1941.   Arkitekt **Julius Berg** (Bierfreund)

m o d

Murermester **Kai Andersen** (Poul Jacobsen efter Ordre).

(Erstatning for Misligholdelse af Entreprisekontrakt).

Ø s t r e   L a n d s r e t s   D o m   a f   30.   D e c e m b e r   1940 (VI Afd.): De Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg og Tømrermester S. H. Mathiasen, bør een for begge og begge for een inden 15 Dage efter nærværende Doms Afsigelse til Sagsøgeren, Murermester Kai Andersen, betale 2059 Kr. 50 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra 17. April 1940. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte det Stempel og de Gebyrer, som vilde være at erlægge, dersom Sagsøgeren ikke havde haft fri Proces, samt i Salær og Godtgørelse for Udlæg til den for Sagsøgeren beskikkede Sagfører, Landsretssagfører Preben Bornemann, 300 Kr. og 175 Kr. At efterkommes under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten subsidiært nedlagt Paastand om Frifindelse mod Betaling af et Beløb efter Rettens Skøn, mindre end det Indstævnte ved Dommen tilkendte.

Efter de foreliggende, tildels efter Dommens Afsigelse tilvebragte Oplysninger maa det antages, at Appellanten ved at fratage Indstævnte Arbejdet ikke alene har handlet paa Mathiasens Vegne, men ogsaa til Varetagelse af sine egne Interesser som Hovedentreprenør.

Med denne Bemærkning og iøvrigt i Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil denne, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Poul Jacobsen, betaler Appellanten, Arkitekt Julius Berg, 250 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ca. den 1. Juni 1939 oprettedes der mellem Murermester Kai Andersen og Tømrermester S. H. Mathiasen en Kontrakt, hvorved Andersen overtog Murer-, Jord- og Betonarbejdet ved Opførelsen af en Bungalow for Stukkator Johs. Grønwall paa Matr. Nr. 2483 af Husum, Vindingevej 25, for en Pris af Kr. 4620,00, der skulde erlægges paa følgende Maade:

Naar Huset er under Tag	40 pCt. = 1848,00
Snedkerarbejdet delvis indsat	20 pCt. = 924,00
Naar Huset er færdigt til Aflevering	20 pCt. = 924,00,
og Resten ved Prioritering ca. 3 Maaneder efter Aflevering	20 pCt. = 924,00, ialt 4620,00 Kr.

Arbejdet skulde paabegyndes snarest og fremmes saaledes, at Ejendommen kunde afleveres senest 15. August 1939, forudsat at de øvrige Haandværkere fulgte med i samme Tempo.

Hovedentreprenør for Bygningen var Arkitekt Julius Berg, der ved Kontrakt af 20. April 1939 havde givet Arbejdet i Underentreprise til Mathiasen. Denne blev imidlertid alvorligt syg i Begyndelsen af Juni 1939, og Berg maatte derfor disponere i Stedet for ham.

Andersen paabegyndte straks Arbejdet, men hævdede, at han, da Kælderen var opmuret, blev forsinket ca. 14 Dage ved at Tømrerarbejdet med Hensyn til Gulvbjælkerne ikke var blevet udført rettidigt. Han førte Arbejdet videre, men blev efter sine Anbringender stadig

hindret i Udførelsen ved, at de andre Haandværkere ikke udførte deres Arbejde rettidigt. Den 10. August 1939 holdt han op med at arbejde paa Ejendommen, idet Murerarbejdet efter hans Mening ikke kunde fortsættes, før Snedkerarbejdet og Elektrikerarbejdet var udført, ligesom der ogsaa skulde foretages indvendig Kloakering, inden Murerarbejdet kunde fuldføres.

Da Snedkeren kom for at sætte Vinduer i Huset, viste det sig, at Vinduesaabningerne havde for høj Brystningshøjde. Til et større Vindue var Aabningen for smal, og der opstod nu Uoverensstemmelser mellem Bygherren Grønwall og Arkitekt Berg paa den ene Side og Murermester Andersen paa den anden Side, idet de førstnævnte beklagede sig over, at de fornødne Ændringer blev foretaget alt for langsomt og paa haandværksmæssig utilfredsstillende Maade.

Under 11. Oktober 1939 begærede Berg og Grønwall ved deres Sagfører udmeldt Skønsmænd til at bedømme Murerarbejdets Forsvarlighed. Ved Skønsforretningen, der afgaves den 3. November s. A., fandtes forskellige mindre Mangler, som ansloges at kunne rettes med en Udgift af 250 Kr.

Under 8. November 1939 tilskrev Berg og Grønwalls Sagfører derefter Andersen saaledes:

»Jeg opfordrer Dem til uopholdeligt at fremme Deres Arbejde og rette de Mangler, som Skønnet omtaler.

Jeg forbeholder mig Erstatningskrav fra Arkitekt Bergs Side med Hensyn til Skønshonorar m. v.«

Da Andersen nogle Dage efter indfandt sig paa Ejendommen for at foretage de i Skønsforretningen ommeldte Ændringer, fandt han andre Arbejdere i Færd med at gøre Ejendommen færdig og fik at vide, at disse et Par Dage før var antaget af Berg, uden at der var givet ham Meddelelse derom.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, Murermester Kai Andersen, hvem der er meddelt fri Proces, endelig paastaaet Sagsøgte, Arkitekt Julius Berg, dømt til Betaling af Kr. 2559,50 med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 17. April 1940, idet han hævder, at Arbejdet paa Ejendommen uberettiget er frataget ham, hvorfor han har Krav paa den fulde Entreprisesum med nærmere angivne Fradrag, hvorhos han ved Stævning af 19. September 1940 med Rettens Tilladelse har medindstævnt Sagsøgte, Tømrermester S. H. Mathiasen, til in solidum med Sagsøgte Berg at betale det anførte Beløb, der fremkommer saaledes:

Entreprisesummen	Kr. 4620,00
Heri fragaar:	
Første Rate, som er udbetalt Andersen.....	Kr. 1848,00
For sparede Materialer	— 345,00
	<hr/>
	— 2193,00
Ekstraregning	— 42,50
For Sagsøgeren tilhørende Materialer, som blev benyttet ved Bygningens Færdiggørelse	— 90,00
	<hr/>
	Kr. 2559,50

Subsidiært har han paastaet de Sagsøgte dømt til at betale ham Kr. 1327,88, nemlig Restentreprisesummen med Tillæg af Ekstraregningen og med Fradrag af, hvad Bygningens Færdiggørelse ved den anden Haandværker rettelig kunde koste.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Til Støtte for sin Paastand har Sagsøgeren anført, at han er uden Skyld i Murerarbejdets Forsinkelse. Arbejdet laa stille i Tiden fra 10. August til 10. September 1939, fordi Murerarbejdet ikke kunde fortsættes paa Grund af, at de øvrige Haandværkere ikke foretog de Arbejder, som skulde udføres af dem. Vinduerne til Huset kom først hen paa Byggepladsen engang i September, og Arbejdet med Ommuring af Vinduesaabningerne kunde ikke paabegyndes før omkring den 19. September. At Vinduesaabningerne havde faaet for stor Brystningshøjde skyldtes, at Maalene paa Tegningen ikke svarede til Stenskifternes Højde. Ommuringsarbejdet blev forsinket ca. 8 Dage, fordi der skulde fremskaffes Jernbjælker til Indlæg over Vinduerne, men Arbejdet hermed blev fuldført inden September Maanedes Udgang. Sagsøgeren anerkender i det væsentlige de ved Skønnet paapegede Mangler til Beløb Kr. 145,00, men anser sig ikke pligtig til at rette tre Mangler til Beløb 105 Kr. Iøvrigt mener han, at Skønnet har godkendt hans Arbejde som forsvarligt.

Han mener derfor, at det er uberettiget af Berg uden noget som helst Varsel til ham at engagere en anden Mester til at fuldføre Murerarbejdet, saa meget mere som Skrivelsen af 8. November 1939 intet som helst indeholder om, at noget saadant agtedes foretaget eller satte ham nogen bestemt Frist. Paa det omhandlede Tidspunkt var han beskæftiget ved et andet Byggearbejde, hvorfra han ikke kunde frigøre sig. Da han den 16. November 1939 mødte paa Arbejdspladsen for at foretage Afhjælpning af de ved Skønnet udsatte Mangler, viste det sig, at Berg allerede den 13. s. M. havde antaget den nye Mester, uden at give ham nogensomhelst Meddelelse.

For det Tilfælde, at Bortvisningen maatte blive fundet berettiget, har Sagsøgeren protesteret mod Størrelsen af det til Husets Færdiggørelse anvendte Beløb Kr. 2233,68, idet han har gjort gældende, at dette er altfor højt ansat, navnlig har han protesteret mod Størrelsen af de til Arbejds løn anvendte Beløb.

Han har under Sagens Forberedelse foranlediget nyt Skøn foretaget af de tidligere udmeldte Skønsmænd, og hævder, at han, naar disses Vurdering af Færdiggørelsesarbejdet lægges til Grund, har det subsidiært paastaede Beløb til Gode.

De Sagsøgte har til Støtte for deres Frifindelsespaastand anført, at Sagsøgeren viste sig meget uvillig til at ændre Murerarbejdet, da Vinduerne ikke passede, og at dette Arbejde ikke blev tilfredsstillende udført, da Sagsøgeren ikke efter Skrivelsen af 8. November 1939 lod høre fra sig, og da Arbejdet paa Grund af Afleveringsfristens Oversiddelse og den fremskredne Aarstid var blevet presserende, maatte der antages en anden til at gøre Arbejdet færdigt. Det var derfor berettiget at fratage Sagsøgeren Arbejdet. Bekostningen ved Bygningens

Færdiggørelse maatte nødvendigvis blive noget større, end hvis Sagsøgeren skulde fuldføre Arbejdet.

Sagsøgte Berg har benægtet at være rette Sagvolder. Han har intet kontraktmæssigt Forhold haft til Sagsøgeren, men det er rigtigt, at han som Følge af Mathiasens Sygdom har maattet disponere paa dennes Vegne, og det er ham, der har truffet Aftale med den anden Muremester.

For Landsretten er afgivet Partsforklaring af Sagsøgeren og de Sagsøgte samt Vidneforklaring af Stukkator Johs. Grønwall og Arbejdsmand Valdemar Petersen.

Grønwall har forklaret, at Murerarbejdet omkring den 1. August 1939 i og for sig var passende fremskredet. Han mener, at Murerne godt kunde have blevet ved længere end til 10. August 1939, da der var forskelligt, som kunde være udført, selv om Snedkeren ikke var kommet med Vinduerne. Vinduerne kom efter hans Mening ca. 14 Dage efter at Murerne var hørt op. Sagsøgeren var ret uvillig til at ændre Vinduesaabningerne, og hans Arbejde til Ændring af disse »saa farligt ud«. Da det trak ud med Færdiggørelsen, gik han til sin Sagfører, som efter Konference med de Sagsøgte begærede Skønsmænd udmeldt.

Sagsøgeren har med Støtte af Valdemar Petersen heroverfor hævdet, at Vinduer først kom i September Maaned og har henvist til, at Krav om Ændring af Murerarbejdet blev fremsat i et af Mathiasen underskrevet Brev af 18. September 1939.

Sagsøgte Berg har forklaret, at der blev begæret Skøn efter Samraad med Mathiasen. Han mener, at Vinduerne kom tidligere end af Sagsøgeren forklaret. Han vil ikke mene, at Sagsøgerens Arbejde var saa ringe, at Arbejdet af den Grund kunde fratages ham, Grunden til Fratagelsen var, at Sagsøgeren, der i en længere Periode havde været vrangvillig, ikke lod høre fra sig efter Brevet af 8. November 1939. Forinden han antog den anden Muremester konfererede han med Sagføreren herom.

De udmeldte Skønsmænd, Muremestrene W. Poulsen og L. J. Larsen, har for Landsretten vedstaaet deres Skønserklæringer af 9. November 1939 og 19. November 1940. De har om det til Husets Færdiggørelse anvendt Beløb udtalt, at Beløbet synes noget højt, og at Udgiften til Arbejds løn maaske er ret rigelig. De har erklæret det af Sagsøgeren udførte Arbejde for i Hovedsagen forsvarligt.

Efter det saaledes oplyste findes Sagsøgte Berg ikke at have været berettiget til uden Varsel og uden Tilkendegivelse til Sagsøgeren at fratage denne Arbejdet og træffe Aftale med en anden Muremester om Arbejdets Færdiggørelse. Da det ikke er tilkendegivet Sagsøgeren, i hvilken Egenskab han optraadte — enten som selvstændig Hoved-entreprenør eller paa Mathiasens Vegne — maa saavel han som Mathiasen være solidarisk forpligtede overfor Sagsøgeren i Anledning af den stedfundne Fratagelse af Arbejdet.

I Anledning af den uberettigede Fratagelse af Arbejdet maa Sagsøgeren herefter have Krav paa Udbetaling af Restentreprisensummen med Tillæg af Ekstraregningen, mod hvilken ingen Indsigelse er fremsat, dog saaledes at Sagsøgerens Besparelser ved ikke at have fuldført

Arbejdet fragaar i det ham tilkommende Beløb. Disse, der udover det for Materialer fradragne Beløb for en væsentlig Del maa antages at bestaa i Besparelse af Arbejds løn til Medhjælpere findes skønsmæssigt at kunne ansættes til 500 Kr. Der vil herefter være at tilkende Sagsøgeren Kr. 2059,50 med Renter som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger forholdes som nedenfor bestemt.

Nr. 174/1941.   **Godsejer Ejnar Clausen**
   (Landsretssagf. Kampmann)
   m o d
Godsejer Leif Kaare Pay (Gamborg).

(Tilbagebetaling af en Del af Købesummen for en Landejendom).

Østre Landsrets Dom af 16. Maj 1941 (VI Afd.): Sagsøgte, Godsejer Ejnar Clausen, bør til Sagsøgeren, Godsejer Leif Kaare Pay, betale det paastævnte Beløb 4013 Kr. 43 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 13. September 1940, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten, der efter Dommens Afsigelse har betalt det der nævnte Beløb 1840 Kr. 60 Øre, paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af 952 Kr., mere subsidiært mod Betaling af 1322 Kr. 83 Øre.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den forsaa vidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste, saaledes at det tilkendte Beløb nedsættes med 1840 Kr. 60 Øre til 2172 Kr. 83 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, saaledes at Beløbet bestemmes til 2172 Kr. 83 Øre.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Godsejer Ejnar Clausen, til Indstævnte, Godsejer Leif Kaare Pay, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Ved Skøde af 14. Oktober 1939 overdrog Godsejer Ejnar Clausen Hovedgaarden »Gammelgaard« i Ryde Sogn til Godsejer Leif Kaare Pay for en Købesum af 1.100.000 Kr., der berigtigedes ved, at Køberen overtog 1. Prioritet til Kreditkassen for Landejendomme, udstedte to Pantebreve à 140.000 Kr. og 120.000 og betalte Resten kontant; Skæringsdagen fastsattes til den 21. September s. A. Køberen betalte Ydelse til Kreditkassen pr. 11. December s. A. og forlangte refunderet en forholdsmæssig Andel — 370 Kr. 83 Øre — af Bidraget til Reserve- og Administrationsfonden 667,50 Kr., men Sælgeren nægtede at anerkende Kravet. Med den solgte Ejendom fulgte hele Avl og Afgrøde; det hedder herom i Skødet: »at der af indeværende Aars Kornavl kun er solgt fra Ejendommen et mindre Parti Korn af Sælgeren opgivet til ca. 1000 Tdr.« Senere konstateredes det imidlertid, at der var solgt 1156 Tdr., og idet Køberen gav Sælgeren 5 pCt. Spillerum, forlangte han Erstatning for 106 Tdr. à 17 Kr. = 1802 Kr. Ogsaa dette Krav nægtedes Anerkendelse. Efter Ejendommens Overtagelse viste det sig, at nogle Skorstensanlæg før Handlens Afslutning var blevet kasseret eller forlangt udbudet, hvilket vilde koste 1840 Kr. 60 Øre.

Under denne ved Retten for Faaborg Købstad m. v. forberedte Sag har Sagsøgeren, Godsejer Leif Kaare Pay, paastaet Sagsøgte, Godsejer Ejnar Clausen, dømt til Betaling af fornævnte tre Beløb, ialt 4013 Kr. 43 Øre, med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 13. September 1940.

Sagsøgte procederer til Frifindelse mod Betaling af sidstnævnte Beløb 1840 Kr. 60 Øre.

Med Hensyn til den første Post gør Sagsøgte gældende, at dette Bidrag sædvanligvis ikke indgaar i Refusionsopgørelser. Det er oplyst, at det i København altid refunderes, men at der paa Fyn er delte Meninger herom. Østifternes Landkreditkasse har paa Forespørgsel erklæret, at den ikke kan opgive de nøjagtige Beløb, hvormed det paa-gældende Bidrag fordeler sig mellem Administrationsudgifterne og Reservefonden, men at Bidraget hovedsagelig er medgaaet til Administrationsomkostninger. Efter Beskaffenheden af denne Udgift, og da det drejer sig om en Ejendommen paahvilende fast Ydelse, ses der ingen Grund til undtage det fra Refusionsopgørelsen.

Angaaende den anden Post anfører Sagsøgte, at Sælgerens Repræsentant under Salgsforhandlingerne angav det solgte Kvantum Korn til »godt« 1000 Tdr., dette dækker over det omhandlede Kvantum 1156 Tdr.; forøvrigt findes den nævnte Manko i Forhold til Købesummens Størrelse at være for ubetydelig til at begrunde Erstatning. Da Sælgeren imidlertid ved Skødet har indestaaet for, at der kun var bortsolgt »ca.« 1000 Tdr., vil han være pligtig at erstatte det manglende Kvantum.

Sagsøgte erkender at være pligtig at betale den 3. Post, men hævder, at det Beløb, der tilkendes Sagsøgeren, skal afskrives paa en af de af Sagsøgeren udstedte Obligationer.

Da der ikke skønnes at være Grund hertil, vil der være at give Dom efter Sagsøgerens Paastand, saaledes at Sagsøgte i Sagsomkostninger betaler 400 Kr.

Nr. 16/1942.

Anklagemyndigheden

m o d

Ejnar Grome.

Østre Landsrets Kendelse af 21. November 1941 (VII Afd.): Ved Dom, afsagt den 14. Oktober 1941 af Retten for Næstved Købstad m. v., er Tiltalte, Ejnar Grome, efter Lov Nr. 219 af 1. Maj 1940 § 2, 1. Stk., jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 254 af 9. Juni 1941 anset med Straf af Hæfte i 40 Dage.

Denne Dom er ved Ankemeddelelse af 29. Oktober 1941, forkyndt for Tiltalte samme Dag, indanket for Østre Landsret til Skærpelse af den idømte Straf.

Da Anklagemyndigheden ikke har gjort antagelig, at Ankefristens Overskridelse skyldes Grunde, som ikke kan tilregnes den, vil Anken i Medfør af Retsplejelovens § 949, 2. Stk., jfr. § 963, 3. Stk., være at afvise.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Anklagemyndigheden overfor Tiltalte, Ejnar Grome, iværksatte Anke afvises.

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den i denne Sag af Østre Landsret afsagte Kendelse er med Justitsministeriets Tilladelse paakæret til Højesteret af Anklagemyndigheden.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Af Sagens Oplysninger fremgaar, at Statsadvokaten for særlige Anliggender den 20. Oktober 1941 fra Politimesteren modtog Udskrift af den i Kendelsen nævnte Dom og derefter samme eller følgende Dag gav den herværende tyske Krigsret — der efter Aftale mellem de danske og tyske Myndigheder altid i Sager af den paagældende Karakter faar Lejlighed til at udtale sig om Ankespørgsmaalet — Meddelelse om Sagens Udfald, at Statsadvokaten først den 29. s. M. fra Krigsretten modtog Underretning om, at denne ønskede Dommen paaanket til Landsretten til Skærpelse af den idømte Straf, og at Statsadvokaten derefter foranledigede Ankemeddelelse udfærdiget og endnu samme Dag forkyndt for Domfældte.

Efter det saaledes foreliggende, og idet bemærkes, at Statsadvokaten findes at have haft rimelig Grund til ikke at træffe Beslutning om Sagens Paaanke, forinden der forelaa en herhenhørende Udtalelse fra den tyske Krigsret, vil Landsrettens Kendelse være at ophæve og Sagen at hjemvise til fornyet Foretagelse og Paakendelse i Realiteten.

Thi bestemmes:

Landsrettens Kendelse ophæves. Sagen hjemvises til fornyet Foretagelse og Paakendelse i Realiteten.

Onsdag den 28. Januar.

Nr. 374/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Sønnik Jørgen Christian Sørensen (Schiørring),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 225, tildels jfr. § 222 og § 232.

Dom afsagt af Retten for Tønder Købstad m. v. den 23. Juni 1941: Tiltalte, Sønnik Jørgen Christian Sørensen, Bylderup Bov, bør anbringes paa en Aandssvageanstalt. Sagens Omkostninger, herunder Salær til Landsretssagfører H. J. Hansen, Tønder, 50 Kr., vil være at udrede af det Offentlige.

Vestre Landsrets Dom af 18. September 1941 (III Afd.): Tiltalte, Sønnik Jørgen Christian Sørensen, bør forblive under Aandssvageforsorg i Hjemmet under Tilsyn af Forældrene og en Tilsynsværge. I Henseende til Bestemmelsen om Sagsomkostninger i første Instans bør Underrettsdommen ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Landsretten og derunder til den for ham beskikkede Forsvarer Samstedts, Landsretssagfører Dahl, i Salær 125 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 58 Kr. udredes af det Offentlige.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret af det Offentlige med Paastand om, at Tiltalte undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i en Aandssvageanstalt.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Skrivelse af 8. December 1941 har Retslægeraadet udtalt, at Tiltalte efter det foreliggende ikke er sindssyg, men aands-

svag i højere Grad, at han paa fri Fod vil kunne gøre sig skyldig i nye sexuelle Lovovertrædelser, og at det maa tilraades, at han anbringes i Aandssvageanstalt.

I Henhold til de i Underrettens Dom anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af Tiltalte som nedenfor anført.

Thi kendes for Ret:

Underrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for alle Retter, der under de ved Underrettens og Landsrettens Domme bestemte Salærer og Udlægsgodtgørelse samt i Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Schjørring 100 Kr. udredes af Tiltalte, Sønnik Jørgen Christian Sørensen.

Underretsdommens Præmisser er saalydende:

Anklageskriftet i denne Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, er saalydende:

»Sønnik Jørgen Christian Sørensen, født den 16. Januar 1923 i Burkal, boende i Bylderup Bov, sættes herved under Tiltale ved Retten for Tønder Købstad m. v.

I.

for et efter Straffelovens § 225, Stk. 1, jfr. § 222, strafbart Forhold:

1. ved engang i Efteraaret 1940 paa Loftet i den Tiltaltes Fader tilhørende Mølle i Bylderup Bov at have øvet kønslig Usædelighed med Niels Arthur Handler Brylle, født den 25. Juli 1934, idet han førte sit Kønsllem ind i Drengens Endetarm og fortog Samlejebevægelser, indtil han fik Sædafgang.

2. ved to Gange paa samme Loft henholdsvis i Sommeren og Vinteren 1940 at have øvet kønslig Usædelighed med Gunner Erling Petersen, født 18. September 1927, idet han lagde sig ovenpaa Drengen og førte sit Kønsllem ind i Drengens Endetarm.

Færdig fra Trykkeriet den 18. Februar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 29

Onsdag den 28. Januar.

II.

for et efter Straffelovens § 225, Stk. 2, strafbart Forhold ved dels kort før Jul 1940, dels kort efter Jul s. A. henholdsvis i Møllegaardens Lader og Stalde at have øvet kønslig Usædelighed med Jürgen Bech Jürgensen, født den 14. Januar 1924, idet Tiltalte dels førte sit Lem op i Drengens Endetarm og foretog Samlejebevægelser, dels formaaede Drengen til at gøre det samme ved Tiltalte.

III.

for efter Straffelovens § 232 strafbart Forhold:

1. ved i Tiden fra Sommeren 1940 til Februar 1941 flere Gange at have ført uhøvisk Tale overfor Niels Arthur Handler Brylle, født den 25. Juli 1934, Anna Marie Magdalene Carstensen Eder, født den 15. Februar 1933, Gunner Erlind Petersen, født den 18. September 1927, Ulla Elisabeth Petersen, født den 17. April 1930, og Aase Marie Petersen, født den 25. Februar 1932, alle af Bylderup Bov, idet han opfordrede dem til at trække deres Bukser ned, for at han kunde se deres »Tissemand« eller »Kok« eller lignende, hvorhos han udtalte, at han vilde »dække« eller »bukke« dem, ved hvilken Udtalelse han har krænket deres Blufærdighed.

2. ved i Løbet af samme Tidsrum overfor Gunner Erlind Petersen, Ulla Elisabeth og Aase Petersen og Magdalene Eder at have fremvist sit blottede Kønsllem og derved krænket deres Blufærdighed.

Efter Anklagemyndighedens Skøn bør Tiltalte i Medfør af Straffelovens § 70, jfr. § 17, undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse i en Aandssvageanstalt.»

Efter de under Sagen fremkomne Oplysninger har Tiltalte kun gaaet i Skole til sit 12. Aar. Læreren udtaler om ham, at hans Aands-evner var meget svage, han kunde slet ikke følge den almindelige Undervisning. I 1935 blev han taget under Aandssvageforsorg under Aandssvageanstalten i Ribe. Dette medførte dog ikke nogen Forandring i hans daglige Liv, idet han vedblev at opholde sig i Hjemmet i Stationsbyen Bylderup Bov som anbragt i kontrolleret Familiepleje hos Forældrene.

Tiltalte er mødt i Retten sammen med sin Fader. Tiltalte har ikke kunnet give nogen sammenhængende Forklaring i Sagen, men han har erkendt, at han har gjort sig skyldig i det under II nævnte Forhold.

Ved de under Sagen angivne Vidneforklaringer af Børnene og deres Forældre samt Jürgen Bech Jürgensen maa det anses for tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte har gjort sig skyldig i alle de i Anklageskriftet beskrevne Forhold, for Forhold II's Vedkommende maa det dog antages, at Jürgen Bech Jürgensen har været den, der har foreslaaet det.

Under Sagen har Tiltalte været underkastet mental Undersøgelse af Amtslægen i Tønder, hvis Erklæring af 11. December 1941 har følgende Konklusion:

»Undersøgte, Sønnik Jørgen Christian Sørensen, er i højere grad aandssvag. Han hører til de svagest udrustede i den gruppe af aandssvage, der betegnes som imbecile, og staar kun lidt over gruppen »Idioter«. Han kan ikke antages at være paavirkelig ved nogen som helst straf.

Der er stor fare for, at han ogsaa i fremtiden vil begaa uterligheds- og sædelighedsforbrydelser. Kun en varig anstaltsanbringelse kan give sikkerhed derimod, og undersøgtes plads maa være paa en aandssvageanstalt.«

Efter det oplyste finder Retten, at Strfl. § 16 vil være at bringe til Anvendelse, saaledes at Tiltalte ikke vil kunne straffes, hvad der ej heller er nedlagt Paastand om.

Derimod finder Retten, at der i Medfør af Strfl. § 70 af Hensyn til Sikkerheden bør træffes andre Foranstaltninger mod ham.

Efter det under Sagen oplyste findes den hidtil trufne Ordning, at han er anbragt under Aandssvageforsorg i Familiepleje hos Forældrene ikke tilstrækkelig betryggende for Retssikkerheden, og Retten finder i Medfør af Strfl. § 70 I, at Tiltalte bør undergives Sikkerhedsforanstaltninger ved Anbringelse paa en Aandssvageanstalt.

Sagens Omkostninger vil være at udrede af det Offentlige. I Salær tillægges der den beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører H. J. Hansen, Tønder, 50 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den i nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Doms mænd, af Retten for Tønder Købstad med Tønder, Højer og Slogs Herreder den 23. Juni 1941 afsagte Dom er paaanket alene af Tiltalte.

Sagen er indbragt for Landsretten ved 3. jydsk Statsadvokators Anklageskrift af 4. September 1941, der angiver Tiltalen overensstemmende med den i første Instans rejste.

For Landsretten har Anklagemyndigheden nedlagt Paastand om Stadfæstelse af Underretsdommen, medens der fra Tiltaltes Side er nedlagt Paastand om, at Tiltalte forbliver under Aandssvageforsorg i Hjemmet under Tilsyn af Forældrene og Tilsynsværgen.

Det bemærkes, at Tiltalte ikke ses tidligere at have været tiltalt eller straffet.

Overlæge Erik J. Larsen, Aandssvageanstalten i Ribe, har som sagkyndigt Vidne under Domsforhandlingen for Landsretten udtalt, at

han efter stedfunden Undersøgelse af Tiltaltes Tilstand og Forholdene i hans Hjem vil anse det for forsvarligt og for Tiltalte heldigere at lade ham som hidtil forblive i sit Hjem under Aandssvageforsorg end at anbringe ham paa en Aandssvageanstalt. Herefter og efter det iøvrigt foreliggende vil Dommen, hvis Afgørelse af Skyldspørgsmaalene tiltrædes, være at ændre saaledes, at Tiltalte dømmes til at forblive under Aandssvageforsorg i Hjemmet under Tilsyn af Forældrene og en Tilsynsværge.

I Henseende til Bestemmelsen om Sagens Omkostninger i første Instans vil Underretsdommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger her for Retten bliver at udrede af det Offentlige som nedenfor anført.

Nr. 77/1941. **Hundborg-Jannerup Kommune** (Heilesen)

m o d

Tørvefabrikant **Chr. Andersen Christensen** (Bang efter Ordre)

o g

Nr. 117/1941. Landmændene **Jens Chr. Pedersen**, kl. **Pilegaard** og **Chr. Hyldahl** (Møller efter Ordre)

m o d

Tørvefabrikant **Chr. Andersen Christensen** (Bang efter Ordre).

(Erstatning for Skade ved Ulykkestilfælde).

Vestre Landsrets Dom af 10. Marts 1941 (III Afd.): De Sagsøgte, Landmændene Jens Chr. Pedersen, kl. Pilegaard og Chr. Hyldahl samt Hundborg-Jannerup Kommune, bør een for alle og alle for een, til Sagsøgeren, Tørvefabrikant Chr. Andersen Christensen, betale 18.691 Kr. 60 Øre tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 6. Juni 1940, indtil Betaling sker. Til det Offentlige betaler de Sagsøgte, ligeledes een for alle og alle for een, i Forhold til en Sagsgenstand af 18.691 Kr. 60 Øre de Rets- og Stempelafgifter, som skulde have været erlagt, saafremt Sagen ikke havde været beneficeret for Sagsøgerens Vedkommende, samt til de for Sagsøgeren beskikkede Sagførere, Sagfører Yde-Poulsen og Overretssagfører Sørensen, til førstnævnte i Salær 100 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 63 Kr. 10 Øre og til sidstnævnte i Salær 120 Kr. Der tillægges de for de Sagsøgte Pedersen og Hyldahl beskikkede Sagførere, Landsretssagfører Terkildsen og Overretssagfører Ørum i Salær førstnævnte 80 Kr. og sidstnævnte 100 Kr., hvilke Beløb udredes af det Offentlige. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.
I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Efter det oplyste var det Hyldahl alene, der ved Licitationen fik Arbejdet overdraget.

Seks Dommere bemærker følgende:

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde og idet de Højesteret forelagte nye Oplysninger ikke kan føre til andet Resultat, tiltrædes det, at der er paalagt saavel Pedersen som Hyldahl Ansvar for Ulykken. Idet bemærkes, at Indstævnte ikke ved sin Optræden, forinden Pedersen vippede Remmen af, findes at have paadraget sig Medansvar for Ulykken, tiltrædes det derhos i Henhold til de i Dommen i saa Henseende iøvrigt anførte Grunde, at det ikke er paalagt Indstævnte selv at bære nogen Del af Skaden.

Under Henviisning til Reglerne i Lov Nr. 63 af 28. Maj 1880, særlig §§'erne 23 og 24, hvorefter Udgifterne til Regulering og Vedligeholdelse af mindre offentlige Vandløb ikke skal bæres af Kommunens Beboere i Almindelighed, men endelig udredes af de i Vandløbene interesserede, forsaavidt Arbejderne ikke udføres af disse som Pligtarbejde, har Kommunen for Højesteret gjort gældende, at dens Virksomhed med Hensyn til saadanne Vandløb ikke, saaledes som dens Omsorg for Vejenes Tilstand, kan betragtes som en kommunal Opgave, hvorfor den indgaaede Aftale om Vedligeholdelsen af det heromhandlede Vandløb maa anses truffet paa de interesseredes Vegne.

Den Virksomhed, der efter Vandløbsloven paahviler Kommunen i Henseende til Afgørelse af, hvilke Vandløb der skal optages paa Fortegnelsen over mindre offentlige Vandløb, Affattelse af Regulativer for disse, Iværksættelse af Vedligeholdelsesarbejder og foreløbig Afholdelse af Udgifterne herved findes imidlertid at have en saadan Karakter, at Kommunen overfor Arbejdere, der af den er antaget til Udførelse af saadanne Arbejder, maa have Stillingen som Arbejdsgiver. Den Omstændighed, at Antagelsen af de paagældende til Arbejdet i dette Tilfælde er sket under Form af Licitation, findes derhos under Hensyn til Arbejdets Art ikke — som af Kommunen hævdet — at kunne betage Arbejdet dets Karakter som udført i Kommunens Tjeneste.

Under Hensyn til, at det ikke for Kommunen var upaaregneligt, at igangværende Arbejder som Indstævntes kunde volde Vanskeligheder for Vedligeholdelsesarbejdets Udførelse, og til, at Pedersens og Hyldahls Bestræbelser for at standse Vandsneglen var et Skridt, der skulde tjene til at fremme Udførelsen af det overtagne Arbejde, findes de indtraadte Følger af Pedersens og Hyldahls Adfærd derhos ikke — som af Kommunen yderligere hævdet — at ligge udenfor, hvad den som Arbejdsgiver maa være ansvarlig for.

Idet de tilkendte Erstatninger — bortset fra Invaliditetserstatningen, der findes at burde nedsættes til 12.000 Kr. — maa anses passende, stemmer disse Dommere herefter for at stadfæste Dommen, dog saaledes, at den samlede Erstatning bestem-

mes til 15.691 Kr. 60 Øre, i Forhold til hvilket Beløb Rets- og Stempelafgifter for Landsretten vil være at beregne. Sagens Omkostninger for Højesteret findes at burde ophæves.

Tre Dommere finder ikke, at der kan paalægges den appellerende Kommune, der i Overensstemmelse med Vandløbsloven har bortliciteret Oprensningen af det ommeldte Vandløb tillige med flere andre til Hyldahl, Ansvar ifølge D.L. 3—19—2, idet Kommunen ikke kan betragtes som »Husbond« i Forhold til Hyldahl og dennes Medhjælper. Da den skete Skade ikke skyldes mangelfuld Oprensning af Vandløbet, findes der — uanset om Kommunen efter Vandløbslovgivningen kan anses at have Ansvar for Vandløbets Tilstand — ej heller andet Grundlag for at paalægge Kommunen at erstatte Skaden. Disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Kommunen. Iøvrigt er de enige i Votum.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes, at den samlede Erstatning bestemmes til 15.691 Kr. 60 Øre, i Forhold til hvilket Beløb den ved Dommen fastsatte Godtgørelse for Rets- og Stempelafgifter bliver at beregne.

Sagens Omkostninger for Højesteret ophæves.

I Salær for Højesteret tillægges der Højesteretssagførerne Ejvind Møller og Otto Bang hver 300 Kr., der udredes af det Offentlige.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 22. August 1938 mellem Kl. 6 og 7 startede Sagsøgeren, Tørvefabrikant Chr. Andersen Christensen, Hundborg, en Motor, der var opstillet i Hundborg Mose og trak en Vandsnegl, hvormed Vandet fra en Tørvegrav pumpedes ud i en Grøft, der løb ud i et mindre, offentligt Vandløb, som var undergivet Tilsyn af de Sagsøgte, Hundborg-Jannerup Kommune. Kort efter kom de Sagsøgte, Landmændene Jens Chr. Pedersen, kl. Pilegaard, og Chr. Hyldahl, begge af Gjersbøl, der efter Licitation af Vandsynsmændene i Hundborg-Jannerup Kommune havde faaet overdraget Oprensningen af forskellige Vandløb i Kommunen, derunder det fornævnte Vandløb, til Stede. Da Oprensningen i Vandløbet skulde begynde tæt ved det Sted, hvor Vandsneglen førte Vandet ud i Vandløbet, standsede Sagsøgte Hyldahl — uden forinden at henvende sig til Sagsøgeren — Motoren, idet Arbejdet med Oprensning af Vandløbet vilde blive umuliggjort, hvis Pumpningen af Vand fra Tørve-

graven blev fortsat, fordi Bortstrømningen i Vandløbet skete meget langsomt som Følge af, at der tværs over det var lagt en Række Overkørsler, hvorunder Vandet blev ledet i Rør af utilstrækkelig Vidde. Sagsøgeren, der havde været beskæftiget ved en Æltemaskine, der stod i Nærheden af Motoren, gik hen til de Sagsøgte og bebrejdede dem, at de havde standset Motoren, og han satte den derefter paany i Gang. Medens han var beskæftiget hermed, gik Sagsøgte Pedersen efter Opfordring fra Sagsøgte Hyldahl hen til Sagsøgeren og opfordrede ham til at standse Motoren. Da Sagsøgeren nægtede dette, vippede Sagsøgte Pedersen med en Skovl Drivremmen af ved Sneglen med det Resultat, at Sagsøgeren blev indviklet i Remmen, og da Motoren var i Gang, trukket hen til Motorens Remskive, hvorved hans højre Ben blev saaledes kvæstet, at der maatte foretages en Amputation omtrent midt paa Laaret.

I Anledning af Ulykkestilfældet fik Sagsøgeren af et Forsikrings-selskab, i hvilket han havde tegnet en Ulykkesforsikring, udbetalt en Erstatning af ialt 9414 Kr., idet hans Invaliditetsgrad blev beregnet til 75 pCt., og han har siden 1. Marts 1939 oppebaaret Invaliderente.

Paa Grund af Ulykkestilfældet blev der rejst Tiltale mod Sagsøgte Pedersen til Straf efter Straffelovens § 249, Stk. 2, men ved en af Retten for Thisted Købstad m. v. den 15. Juni 1939 afsagt Dom, blev han frifundet for Anklagemyndighedens Tiltale.

Under Anbringende af, at de Sagsøgte Pedersen og Hyldahl maa bære Ansvar for den Sagsøgeren overgaaede Skade, idet de ved deres uagtsomme Forhold har forvoldt Skaden, og at den sagsøgte Kommune efter D. L. 3—19—2 maa være medansvarlig for den skete Skade, har Sagsøgeren under denne Sag nedlagt Paastand om, at de Sagsøgte in solidum tilpligtes at betale Sagsøgeren

1. for tabt Arbejdsfortjeneste indtil Sagens Afgørelse	6.000 Kr. 00 Øre
2. for Invaliditet, Svie og Smerte samt Forstyrrelse af Stilling og Forhold	30.000 — 00 —
3. samt for Udlæg fra Hundborg-Jannerup Sygekasse i Anledning af Hospitalsophold m. v.	191 — 00 —
	ialt.... 36.191 Kr. 60 Øre

eller et Beløb efter Rettens Skøn tilligemed Renter af Beløbet 5 pCt. p. a. fra den 6. Juni 1940, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte har paastaaet sig frifundet for Sagsøgerens Tiltale.

Til Støtte for deres Frifindelsespaastand har de Sagsøgte Pedersen og Hyldahl anført, at de ikke har gjort sig skyldig i noget til Erstatning forpligtende Forhold, idet Ulykkestilfældet maa anses som hændeligt. Videre har de anført, at Sagsøgeren selv har hidført Skaden eller i hvert Fald har forøget denne, idet han har søgt at gribe fat i Remmen, efter at Sagsøgte Pedersen havde slaaet den af Sneglens Remskive.

De Sagsøgte Pedersen og Hyldahl har som Parter overensstemmende forklaret, at Hyldahl, da Pedersen ikke var kendt med, hvorledes han skulde stoppe Motoren, gav ham nærmere Besked, hvortil Pedersen udtalte, at han i hvert Fald kunde slaa Remmen af, saa vilde Sneglen jo standse.

Pedersens Forklaring gaar dernæst ud paa, at han, inden han slog Remmen af, sagde til Sagsøgeren, at han vilde gøre det, hvortil Sagsøgeren bemærkede, at »det kunde han lige prøve paa«, og at han derefter med en Skovl vippede Drivremmen af ved Sneglen; men han vil — ifølge sin videre Forklaring — ikke have gjort sig nogen Forestilling om, at der kunde være nogen Risiko forbundet med hans Handling. Straks efter at han havde slaet Remmen af, saa han Sagsøgeren træde noget frem og ligesom bøje sig fremover, som om han vilde gribe efter Remmen, der i det samme slyngede sig om hans Ben og trak ham med.

Sagsøgerens Partsforklaring om det, der passerede, før Sagsøgte Pedersen slog Remmen af, falder ganske sammen med den af de Sagsøgte givne Fremstilling. Efter Sagsøgerens videre Forklaring slyngede Remmen sig straks om hans Ben og førte ham med sig, og han har bestemt nægtet, at han greb efter Remmen eller forsøgte dette.

Efter alt det saaledes foreliggende findes Ulykken at være forarsaget ved de nævnte Sagsøgtes Uforsigtighed, og da det ikke findes godtgjort, at Sagsøgeren har nogen Medskyld i Ulykken, vil de Sagsøgte have at erstatte Sagsøgeren hele den forvoldte Skade.

Til Støtte for sin Frifindelsespaastand har den sagsøgte Kommune, der iøvrigt har sluttet sig til de Medsagsøgtes Procedure, anført, at D. L. 3—19—2 ikke kan medføre noget Ansvar for Kommunen i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Kommunen ikke udførte en Funktion af privatretlig Art, men lod foretage Oprensning af et mindre, offentligt Vandløb, hvilket paahvilede dem som en kommunal Opgave.

I denne Betragtning findes der ikke at kunne gives den sagsøgte Kommune Medhold, idet Kommunen maa bære Ansvaret for de Fejl, der er begaaet under det af den iværksatte Arbejde og derfor ogsaa maa være erstatningspligtig overfor Sagsøgeren.

Vedrørende den ved Ulykkestilfældet forvoldte Skade hedder det i en af Overlægen ved Thisted Sygehus den 16. November 1940 afgivet Erklæring:

»Angaaende Tørvefabrikant Chr. Andersen Christensen, Hundborg pr. Sjørring, der den 22. August 1938 kom tilskade med højre Ben ved at faa det ind i en Rem fra en Motor, skal jeg efter Anmodning meddele følgende: Ved Indlæggelsen paa Thisted Sygehus 1/2 Time efter Ulykkestilfældet fandtes et stort Bløddelssaar paa Forsiden af hr. Fodled, og Skinnebenet stak 4—5 cm udenfor Saaret. Der fremkom Dagen efter en meget alvorlig Betændelse — — — af Fod og Underben, saa man maatte gøre Amputation omtr. midt paa Laaret. Der kom nogen Materieansamling i Amputationssaaret, der først lægtes den 1. November med Arret fastvokset til Knoglestumpen. Han udskreves med Papben, som han brugte næsten 1 Aar. Han fik derefter en Prothese med bevægeligt Knæled og fjedrende Fodled. Prothesens hule Laarstykke er beklædt med Skind og med en tyk Skindrand foroven, som støtter mod Sædebenet — — — indadtil og Hoftebenskammen udvendig. Amputationsstumpen berører ikke Prothesens Vægge eller Bund. Prothesen vejer 4 kg med Livrem og Skulderrem. Amputationsstumpen er konisk formet med ret god Muskelfylde, ikke øm undtagen paa

Spidsen, hvor Arret er sammenvokset med Knoglespidsen. Her ømmer han sig stærkt for Tryk paa et 2 Kronestort Parti. Stumpen er 29 cm lang maalt fra — — — (Hoftebensspidsen) venstre Laar 46 cm lang. Maal omkring Stumpen 18 cm nedenfor Hoftebensspidsen er 42 cm, tilsvarende Maal paa venstre Side er 50 1/2 cm. Der er fri Bevægelighed i Hofteleddet. Der findes paa Hoftebenskammen et kronestort rødligt ikke ømt Trykspor af den Metalstang, som bærer Læderremmen omkring Hoftepartiet, iøvrigt ingen Trykspor af Prothesen, som han bruger uden egentlige Smerter, men han angiver altid stikkende Fornemmelser i Stumpen og ned i Hælen. Hvis han gaar meget, kommer der rigtige »Smerter i amputeret Ben«. Gangen let haltende, han bruger 1 Stok, fører Prothesen frem paa naturlig Maade, hvad han særlig kan, naar han med højre Haand (i Bukselommen) hjælper til at dirigere Prothesen. Naar han ikke støtter Prothesen med Haanden, er Gangen lidt mere usikker.«

Direktoratet for Ulykkesforsikringen har derhos i en Skrivelse af 12. December 1940 udtalt, at den af Ulykkestilfældet forvoldte Invaliditet paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger efter Direktoratets Praksis vil være at ansætte til 60 pCt., jfr. Ulykkesforsikringslovens § 32.

Det er under Sagen oplyst, at Sagsøgeren, der er født den 21. December 1902, indtil Foraaret 1938 havde ernæret sig som Tjenestekarl, at han derefter anskaffede Motor og Tørveæltmaskine, hvormed han udførte Arbejde for forskellige Lodsejere i Hundborg Mose i Tiden fra den 6. Maj til den 22. August 1938, at han herved havde en Nettofortjeneste af ca. 2500 Kr., samt at han den 1. Juli 1938 købte en Vognmandsforretning, der i Tiden indtil den 21. August 1938 gav ham en Indtægt af ca. 300 Kr.

Herefter og efter Sagens øvrige Oplysninger findes de Sagsøgeren tilkommende Erstatninger for tabt Arbejdsfortjeneste i Tiden fra Ulykkestilfældets Indtræden, indtil han maatte betragtes som helbredet, og for Invaliditet samt Svie og Smerte at kunne fastsættes til henholdsvis 2000 Kr., 15.000 Kr. og 1500 Kr., og de Sagsøgte vil derfor in solidum være at tilpligte at betale disse Beløb tilligemed det krævede Beløb for Udlæg i Anledning af Hospitalsophold m. v. 191 Kr. 60 Øre — hvorimod ingen Indsigelse er rejst — eller ialt 18.691 Kr. 60 Øre tilligemed Renter heraf som paastaet.

Med Hensyn til Sagens Omkostninger vil der være at forholde som nedenfor anført.

Mandag den 2. Februar.

Nr. 18/1942.

Papirhandler **Carl Ritz**
(Landsretssagf. Sophus Erichsen)

m o d

Bagermester **Hans Ritz** (Landsretssagf. Edgar Forum).

Kendelse afsagt den 9. Januar 1942 af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Haderslev Amts-

raa dskreds: Da det er omstridt mellem Parterne, hvorvidt det foreliggende Lejemaal ifølge Kontrakten er indgaaet for et bestemt Tidsrum til Ophør ved dettes Udløb den 30. Juni 1942, hvorom der ønskes Bevisførelse foretaget, og det ligeledes er omtvistet, om den af Sagsøgte til Sagsøgeren fremsendte Meddelelse af 13. November 1941 er at anse som en Opsigelse af Lejeforholdet, finder Retten, at den af Sagsøgeren fremsatte Begæring om Sagens Udsættelse for Erhvervs-voldgiftsretten for ved de ordinære Domstole at søge anerkendt, at Lejemaalet vedvarer, indtil det lovligt opsiges, efter at Uopsigelighedsfristen ifølge Kontrakten er udløbet, samt for eventuelt at søge anerkendt, at den fornævnte Meddelelse af 13. November 1941 fra Sagsøgte ikke kan betragtes som en lovlig Opsigelse, bør tages til Følge.

Thi bestemmes:

Den af Sagsøgeren, Bagermester Hans Ritz, Haderslev, fremsatte Begæring om Sagens Udsættelse vil være at tage til Følge .

Højesterets Kæremaalsudvalgs Kendelse.

Den paakærede Kendelse er afsagt af den ved Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 nedsatte Voldgiftsret for Haderslev Amtsraadskreds.

I Paakendelsen har tre Dommere deltaget.

Idet det tiltrædes, at de i Kendelsen omhandlede Spørgsmaal af Voldgiftsretten er henvist til Afgørelse ved de ordinære Domstole, vil Kendelsen være at stadfæste.

Thi bestemmes:

Voldgiftsrettens Kendelse bør ved Magt at stande.

Tirsdag den 3. Februar.

Nr. 29/1941.

Grusgravejer **H. Lillelund**
(Landsretssagf. Bay Erichsen)

mod

Tømmerhandler **Th. Clausen** (Svane).

(Betaling af tiltransporteret Fordring).

Østre Landsrets Dom af 25. Januar 1941 (V Afd.): Sagsøgte, Grusgravejer H. Lillelund, bør til Sagsøgeren, Tømmerhandler Th. Clausen, betale 1556 Kr. 33 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra 2. Oktober 1940 til Betaling sker samt i Sagsomkostninger 400 Kr. Det idømte at udrede inden 15 Dage fra denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Forholdet mellem Appellanten og Olsen vedrørende Ejendommen Matr. Nr. 19 da Lyngby var ordnet ved en Overenskomst af 28. Januar 1939, ifølge hvilken Appellanten skulde levere Olsen Materialerne, medens Olsen til Sikkerhed for Betaling af disse gav Appellanten skadesløs Transport paa Entreprisenummen »med enhver hertil knyttet Ret, derunder navnlig Haandpanteret i foreliggende Ejer-Pantebreve — — —.«

Med Hensyn til den i Dommen gengivne Udtalelse fra Skønsmændene om, at Appellanten skønnes udover Budet paa 34.000 Kr. at have faaet Dækning for et Tilgodehavende paa ca. 1500 Kr., bemærkes, at Skønsmændene ved Afhjemlingen supplerede denne Udtalelse med, at de var klare over, at Striden drejede sig om ca. 1500 Kr., og at Udtalelsen skal forstaas saaledes, at Appellanten i alle Tilfælde har faaet Dækning for dette Beløb.

Under en efter Dommens Afsigelse stedfundet Bevisførelse har Skønsmændene forklaret, »at Vurderingssummen, 52.000 Kr., er fremkommet ved en fuldstændig og meget indgaaende Opmaaling af alle Detailler« og »ved Udregning af, hvad det har kostet at producere Arbejdsresultatet med Tillæg af sædv. Haandværkeravance, samt indbefattet Grundens Værdi«, samt »at Ejendommen altid vilde kunne sælges for 38.000 Kr., idet der jo altid kan være Tvivl om en Ejendoms Værdi i Handel og Vandel paa et bestemt Tidspunkt, hvorved bemærkes, »at et nødlidende Byggeforetagende er det altid vanskeligt at komme af med«.

Ved Skøde af 19. Marts 1941 har Appellanten og hans Medejere solgt Ejendommen for en Købesum af 109.000 Kr., og det er ubestridt, at Appellanten herefter ikke har haft nogen Fortjeneste ved Salget.

Som Sagen foreligger for Højesteret, maatte det i hvert Fald være en Forudsætning for, at Indstævnte skulde kunne kræve et større Beløb end Auktionsbudet, 34.000 Kr. lagt til Grund ved Sagens Afgørelse, at det blev godtgjort, at Budet har staaet i Misforhold til Ejendommens Værdi ved Appellantens Overtagelse, jfr. Rpl. § 578, Stk. 2, eller denne Bestemmelses Grund-sætning. Et saadant Misforhold kan imidlertid ikke anses godtgjort ved de i Sagen tilvejebragte Oplysninger, hvorved bemærkes, at den af Skønsmændene paa den foran beskrevne Maade beregnede Værdi ikke overfor Sagens øvrige Oplysninger findes at kunne lægges til Grund ved Afgørelsen. Herefter vil Appellantens Paastand om Frifindelse være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Indstævnte at burde betale til Appellanten med 700 Kr.

Thi kendes for Ret:

Appellanten, Grusgravejer H. Lillelund, bør for Tiltale af Indstævnte, Tømmerhandler Th. Clausen, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Indstævnte til Appellanten med 700 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I Anledning af, at Sagsøgeren under denne Sag, Tømmerhandler Th. Clausen, havde et Beløb til Gode hos Murermester Robert Olsen i Virum, afgav denne en den 1. November 1939 dateret saalydende Transport til Clausen:

»Undertegnede Murermester Robert Olsen, Skolebakken 66, Virum, transporterer og overdrager forlods og skadesløst Kr. 1.556,33 skriver: Femten Hundrede Femtiseks og 33 Øre, af mit Tilgodehavende hos Herr Fabrikant Hans B. Lillelund, for Udførelse af Arbejde plus Ekstrarbejde Blok 3.

Beløbet forfalder til Betaling, saasnart det ved Tvangsauktion paa Holmelins Tværvej konstateres, at Herr Olsen ikke vil faa nye Forpligtelser overfor Herr Lillelund.«

Olsens nævnte Tilgodehavende hos Lillelund hidrørte fra et Murerarbejde paa en Ejendom Bondehaven Blok 3 i Bagsværd, som han havde i Entreprise for Fabrikant Lillelund. Samtidig havde Olsen et Murerarbejde paa en under Opførelse værende Ejendom paa Holmelinsvej Matr. Nr. 19 da Lyngby, til hvilket Arbejde Lillelund leverede ham Materialer. Til Sikkerhed for denne Leverance tjente dels Olsens Tilgodehavende ifølge ovennævnte Entreprisekontrakt, dels et Olsen tilhørende 2. Prioritets Pantebrev i den under Opførelse værende Ejendom i Lyngby.

Olsens Transport til Clausen blev — som det maa antages efter forudgaaende Forhandling — noteret af Lillelund den 5. December 1939, dog med saalydende Forbehold:

»Noteret med Bemærkninger, at Hr. Olsens Resttilgodehavende ikke er Kr. 1.556,333 — men ca. 1200 Kr., at Beløbet staar som Sikkerhed for min Leverance til Holmelinsvej, — og at Murermester Olsen subsidiært har stillet det som Sikkerhed for Opførelsen af en Ejendom paa Harespringet, saaledes at disse to Foretagender forlods skal afvikles med Beløbet som Sikkerhed.

Endelig at jeg har Krav paa at honorere Beløbet ved Levering af Murermaterialer. Udover ovennævnte ca. 1.200 Kr. er Ekstraregningen, som endnu ikke er godkendt, men hvorpaa Herr Olsen har hævet Kr. 250,—.«

Ejendommen i Lyngby blev imidlertid, da Bygherrerne ikke kunde gennemføre Byggeriet paa Foranledning af 1. Prioritetshaveren, den byggelaangivende Bank, stillet til Tvangsauktion, der afholdtes den 6. Januar 1940. Paa denne bød Lillelund paa Grundlag af Olsens ham

til Sikkerhed givne Pantebrev 34.000 Kr., og paa en efter Olsens Begæring afholdt 2den Auktion den 12. Februar 1940 vedstod han dette Bud, hvorefter Auktionen blev standset, for at Ejendommen kunde udlægges ham som ufyldestgjort Panthaver.

Tømmerhandler Clausen var underrettet om Auktionen.

Forinden Auktionen var der mellem Lillelund og Tømrermester P. Wittmaack, der havde en efterstaaende Prioritet i Ejendommen, paa hvilken han udførte Tømrerarbejdet, under 20. December 1939 truffet en Overenskomst, som bl. a. gik ud paa, at de »i Forening som almindeligt personligt Interessentskab« skulde færdiggøre Ejendommen, saafremt Lillelund overtog den paa Auktionen for et nærmere angivet Bud. Olsen skulde have Ret til at indtræde i Interessentskabet. Dette sidste skete dog ikke, mulig fordi Olsen ikke kunde skaffe de fornødne Indskud, hvorimod Lillelund den 3. April 1940 transporterede $\frac{2}{3}$ af sin Ret til at faa Fogedudlægsskøde paa Ejendommen til Wittmaack og en Blikkenslagermester J. Chr. Nielsen. I Transporten ansattes Ejendommens Værdi til 36.000 Kr.

Disse tre har herefter færdigbygget Ejendommen. Udlægsskøde er udstedt til dem den 1. Juni 1940.

Under Anbringende af, at Fabrikant Lillelund ved sin Overtagelse af Ejendommen er fyldestgjort for sit Tilgodehavende hos Murermester Olsen, har Tømmerhandler Clausen under denne Sag paastaet Lillelund dømt til Betaling af de i fornævnte Transport af 1. November 1939 omhandlede 1556 Kr. 33 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra Sagens Anlæg den 2. Oktober 1940.

Sagsøgte har paastaet sig frifundet.

Murermester Olsens Tilgodehavende hos Sagsøgte i Anledning af Arbejdet paa »Blok 3« var pr. 1. November 1939: 1943 Kr. 48 Øre. Den 17. November 1939, antagelig efter at Sagsøgte var blevet bekendt med Transporten, fik Olsen udbetalt 250 Kr. og den 6. Januar 1940, altsaa efter Noteringen af Transporten 120 Kr., saaledes at hans Tilgodehavende, da Lyngby-Ejendommen blev stillet til Tvangsauktion var 1573 Kr. 48 Øre. Sagsøgte hævder imidlertid, at hans udækkede Krav paa Olsen vedrørende Lyngby-Ejendommen langt overstiger disse Beløb, saaledes at der intet bliver at udbetale til Olsen og som Følge deraf heller ikke til Sagsøgeren som Transporthaver. I Lyngby-Ejendommen indestod 1. Prioritet, opgjort til 22.495 Kr. 99 Øre, og Sagsøgtes Tilgodehavende (2. Prioritet) opgjordes ved Auktionen til 13.768 Kr. 85 Øre. Sagsøgte gør gældende, at Auktionsbudet, 34.000 Kr. skal lægges til Grund ved Opgørelsen, og naar dette skete, er han ved Auktionen udækket for et Beløb af 2264 Kr. 84 Øre. Hertil skal yderligere lægges Omkostninger, som Sagsøgte har haft udover Købesummen ialt 1435 Kr. 47 Øre, saaledes at Sagsøgtes samlede udækkede Tilgodehavende hos Olsen var 3700 Kr. 31 Øre.

Sagsøgeren hævder, at det afgørende for Bedømmelsen af, om Sagsøgte ved Auktionen og Overtagelsen af Ejendommen har faaet Dækning for sit Tilgodehavende hos Olsen, maa være Ejendommens virkelige Værdi paa Auktionens Tid, hvilken Værdi langt oversteg Auktionsbudet. Værdien var i alt Fald over 38.000 Kr. og da 1. Priorite-

ten og Sagsøgte Tilgodehavende hos Olsen tilsammen androg 36.264 Kr. 84 Øre, er Sagsøgte blevet fuldt dækket for dette sit Tilgodehavende, selv om man yderligere medregner hans Omkostninger, hvad Sagsøgeren iøvrigt bestrider hans Berettigelse til at gøre. Da Sagsøgte herefter ikke har noget Modregningskrav overfor Olsens Krav paa ham, hidrørende fra »Blok 3« maa han være pligtig at betale det til Sagsøgeren transporterede Beløb. — Subsidiært har han hævdet, at der ved Opgørelsen maa lægges Vægt paa, om Sagsøgte nu, efter at Bygningen er færdig, har opnaaet Dækning, naar Hensyn tages til Udgifterne ved Færdiggørelsen og Ejendommens nuværende Værdi. Dette hævder Sagsøgeren ogsaa er Tilfældet, idet han mener, at den staaer Sagsøgte i knapt 100.000 Kr. og at den er mere værd end dette Beløb. For saa vidt denne Betragtning maatte blive afgørende har han begært Rettens Kendelse for, at Sagsøgte tilpligtes at fremlægge Regnskab om Byggeomkostningerne.

Sagsøgte hævder som nævnt, at Auktionsbudet maa lægges til Grund, hvorved han har henvist til, at han alene overtog Risikoen ved Overtagelsen af Ejendommen, saaledes at senere mulig Gevinst eller Tab maa være Sagsøgeren uvedkommende, og at Sagsøgeren var underrettet om Auktionen og opfordret til der at varetage sine Interesser. Hans Bud var ikke et Skinbud, men et Udtryk for Ejendommens virkelige Værdi. Subsidiært har han hævdet, at han ikke, selv om Budet ikke lægges til Grund, har faaet tilført Værdier udover dette, og mest subsidiært, at der i alt Fald ikke har været et saadant Misforhold mellem Værdien og Auktionsbudet, at dette, som den naturlige Værdimaaler kan sættes til Side.

Han har derhos anført, at han og Tømrmester Wittmaack i Februar Maaned har tilbudt to Tredjemænd Ejendommen for 35.500 Kr. og at Handlen alene strandede paa Grund af Købernes Forhold.

Under Sagen har som Skønsmænd været udmeldt Tømrmester Einar O. Nielsen, Charlottenlund, og Murermester Benny Bentzen, Taarbæk, der har vedstaaet deres Skønforretning og afgivet Forklaring inden Retten. Forklaring er derhos afgivet af Parterne samt af Vidnerne Murermester Robert Olsen, Arkitekt Arthur Karl Johan Wittmaack, Tømrmester Paul Wittmaack, Landsretssagfører Henning Pedersen, og Arkitekt Willy Bjarvin.

Skønsmændene, der har berigtiget Ejendommen i Lyngby den 27. Marts 1940 og følgende Dage, har ansat Ejendommens Værdi i Handel og Vandel pr. 12. Februar 1940 (Auktionsdagen) til ca. 52.000 Kr., heraf for Grunden 5500 Kr. Ejendommens Værdi i færdigbygget og prioriteret Stand anslog de til ca. 135.000 Kr., og bemærkede, at Sagsøgte udover Budet paa 34.000 Kr. skønnes at have faaet Dækning for et Tilgodehavende paa ca. 1500 Kr. Ved Værdiansættelserne er dels taget Hensyn til det Arbejde, der var udført ved Skønforretningens Foretagelse, beregnet efter Opmaaling af de udførte Arbejder, dels til den da gængse Leje i det paagældende Kvarter. De har herved regnet med en Lejeindtægt paa 12.000 Kr. aarlig og en Værdi af 11 Gange Lejen. I Anledning af en af Sagsøgte fremlagt Vurdering foretaget af Østifternes Kreditforening den 30. September 1940, hvor Ejendommens

Værdi er ansat til 115.000 Kr., har Skønsmændene oplyst, at der ved Kreditforeningens Vurdering, der alene er til Direktionens Efterretning, ikke tages Hensyn til den efter 1. September eller 1. Oktober 1939 stedfundne Prisstigning, og at det paa Grund af de efter Auktionen indtraadte Forhold her i Landet nu er vanskeligere at udleje Ejendomme i Lyngby, saaledes at Værdien er lavere, end da de foretog deres Vurdering. De har erklæret sig ude af Stand til at sige, hvad Værdien er i Øjeblikket, men antager, at den er 10 à 10 1/2 Gange Lejen.

Af en fremlagt Lejefortegnelse fremgaar, at den aarlige Leje er 10.440 Kr. Herefter skulde Værdien af Ejendommen nu være ca. 110.000 Kr. Det kan bemærkes, at man ved Kreditforeningens Vurdering er gaaet ud fra det nævnte Lejebeløb.

Landsretssagfører Henning Pedersen, der var Sagsøgte Sagfører ved Byggeforetagendet, har forklaret, at Ejendommen nu staar Konsortiet i knap 110.000 Kr. Forinden Auktionen anslog man Omkostningerne ved Færdiggørelsen og Prioriteringen m. v. til ca. 82.000 Kr., men det blev væsentlig paa Grund af Kursforandringer, billigere. Om de mellem Sagsøgte og Wittmaack førte Forhandlinger om eventuelt at færdiggøre Byggeriet for derigennem at redde deres Penge har han bl. a. forklaret, at Sagsøgte nødig vilde overtage Ejendommen, da han syntes, at Risikoen var for stor.

Sagsøgte har bestridt, at der kan lægges Vægt paa Skønsmændenes Vurderinger, idet det ikke er muligt at vurdere en halvfærdig Ejendom, og idet Vurdering er sket paa Grundlag af Byggeomkostningerne. Han har derhos henvist til, at de har regnet med en Leje, der er højere end den, det virkelig er lykkedes at oppebære.

Han har endelig anført, at det ikke bør influere paa Værdiansættelsen, at det lykkedes at færdigbygge Ejendommen for en lavere Pris end kalkuleret.

Efter det oplyste maa Olsens Tilgodehavende paa det Tidspunkt, da Sagsøgte blev bekendt med Transporten, antages i hvert Fald at have andraget det paastævnte Beløb. Videre maa det anses godtgjort, at Sagsøgte ogsaa efter Udredelsen af dette faktisk vil have faaet tilført saadanne Værdier, at han har opnaaet fuld Dækning for sit Tilgodehavende hos Olsen, bl. a. gennem Overtagelsen af Lyngby-Ejendommen.

Under Hensyn til det mellem Olsen og Sagsøgte efter det oplyste bestaaende Forhold, og da det ikke af Sagsøgte er hævdet, at han har noget Krav som Følge af Sikkerhedsstillelsen vedrørende Opførelsen af Ejendommen paa Harespringet, og Sagsøgte heller ikke har forlangt at honorere Olsens eventuelle Krav ved Levering af Murermaterialer, findes det i Transportpaategningen af Sagsøgte tagne Forbehold at være uden Betydning for Sagsøgerens Krav. Dennes Paastand vil derfor være at tage til Følge og Sagsøgte vil desuden have at udrede Sagens Omkostninger med 400 Kr.

Torsdag den 5. Februar.

Nr. 129/1941. **Knipschildt & Co. A/S** (Landsretssagf. Hasle)
mod

Grosserer **Alb. K. Christensen** (Landsretssagf. Edvin Hansen).

(Brud paa Konkurrenceklausul).

Sø- og Handelsrettens Dom af 7. Maj 1941: Sagsøgte, Grosserer Alb. K. Christensen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Direktør C. C. Nielsen, Fru Inca Knipschildt og Direktør H. C. Jensen, som Stiftere af det under Indregistrering værende Aktieselskab: Otto Knipschildt & Co. A/S, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne bør inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse een for alle og alle for een til Sagsøgte betale 2063 Kr. 82 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 23. April 1941, til Betaling sker, samt Sagens Omkostninger med 300 Kr.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har elleve Dommere deltaget.

Efter Dommens Afsigelse er det stiftede Selskab blevet registreret som Knipschildt & Co. A/S og har herefter Stilling som Appellant i Sagen.

For Højesteret gaar Appellantens Paastand ud paa, at Indstævnte dømmes til at betale 7936 Kr. 18 Øre med Renter til Afgørelse af Appellantens Krav paa Konventionalbod og Erstatning i Anledning af det paatalte Brud paa Konkurrenceklausulen.

Indstævnte paastaar principalt Dommen stadfæstet, subsidiært Appellanten dømt til Betaling af 2063 Kr. 82 Øre med Fradrag af et ved Rettens Skøn fastsat mindre Beløb til fuld og endelig Afvikling af Konkurrenceklausulen, eller mest subsidiært uden saadan Virkning.

I § 10 i Interessentskabskontrakten af 27. Januar 1937 hedder det:

»Skulde den ene af Interessenterne, medens Interessentskabet bestaar, afgaa ved Døden, eller skulde hans Bo komme under Konkursbehandling, saa staar det den anden Interessent frit for, naar Begæring derom fremsættes inden 1 Maaned efter Dødsfaldet eller Konkursen, at forlange, at Virksomheden ikke derfor skal standses i sin Drift og at heller ikke noget Virksomheden tilhørende af Skifteretten skal kunne tages under Behandling, Forsegling eller Registrering, hvorimod der straks skal udarbejdes en Opgørelse pr. Dødsfaldets eller Konkursens Dato.«

Den i Dommen omtalte Konkursbegæring mod Knipschildt blev afgivet den 10. December 1940.

I en Skrivelse af 31. December 1940 fra Indstævntes Sagfører til Knipschildts Sagfører hedder det: »Under Hensyn hertil tilskrev jeg under 20. ds. Grosserer Knipschildt og fremsatte

Krav om, at Firmaet bragtes til Ophør, idet Grosserer Albert K. Christensen naturligvis ikke ønskede eller kunde være bundet til at lade noget Beløb forblive indestaaende i Firmaet eller fremdeles løbe Risiko for Betalingen af Firmaets Kreditorer, naar den ovennævnte Konkursbegæring forelaa.

Fremdeles ønsker jeg at understrege, at Interessentskabskontrakten under alle Omstændigheder er bortfaldet, naar Firmaet skal videreføres som Aktieselskab. Grosserer Albert K. Christensen ønsker dog paa ingen Maade at lægge Grosserer Knipschildt nogen Hindringer i Vejen, hverken med Hensyn til Videreførelse af Firmaet som saadant eller som Aktieselskab, naar blot hans Tilgodehavende og Risiko bringes ud af Verden.»

I Stiftelsesoverenskomsten af 2. Januar 1941 udtales det efter de i Dommen gengivne Bestemmelser, at Aktieselskabet overtager Knipschildts samtlige Rettigheder overfor Indstævnte ifølge Interessentskabskontrakten, at Knipschildt er berettiget til at fratage Aktieselskabet Retten til at benytte Navnet Otto Knipschildt, dersom han selv ønsker at drive Forretningsvirksomhed, og at der tillægges Knipschildt en Forkøbsret til Aktierne til Pari-Kurs.

Under Anken har Knipschildt erklæret, at nærværende Rets-sag har fuldt bindende Virkning for ham.

Ti Dommere bemærker følgende:

Den Omstændighed, at der kort forinden den 31. December 1940 fremkom Konkursbegæring mod Knipschildt, kan — bl. a. under Hensyn til Oplysningerne om den Støtte, han fik fra sin Families Side — ikke sættes i Klasse med Konkursbehandling af hans Bo. Da Indstævnte, der selv havde valgt at udtræde af Interessentskabet ved Opsigelse, og hvis Forbehold i § 4 i Overenskomsten af 16. Januar 1941 med Hensyn til Konkurrenceklausulen kun henviste til Aktieselskabets Overtagelse af Virksomheden, men ikke til Konkursbegæringen, ved denne Overenskomst blev fyldestgjort for sit fulde Tilgodehavende hos Interessentskabet og frigtjort for Ansvar for Interessentskabets Gæld, jfr. herved hans Standpunkt i Skrivelsen af 31. December 1940, var hans personlige Stilling uberørt af Knipschildts senere indtrædende Konkurs.

Under Hensyn til Formaålet med Aktieselskabets Stiftelse og til Knipschildts Stilling i Aktieselskabet, findes Knipschildt vedblivende at have haft samme Interesse i Opretholdelse af Klausulen som tidligere, og denne maa derfor anses bindende for Indstævnte ogsaa efter, at Rettighederne ifølge Interessentskabskontrakten er overført til Aktieselskabet.

Herefter og idet Betingelserne for i Medfør af Aftalelovens § 36 at nedsætte den aftalte Konventionalbod ikke findes at foreligge, stemmer disse Dommere for at tage Appellantens Paastand til Følge og at dømme Indstævnte til at betale Appellanten Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

Een Dommer stemmer for Dommens Stadfæstelse allerede i Henhold til de i dens Slutning anførte afgørende Betragtninger. Til disse kunde føjes, at Knipschildt, der i den saaledes konstaterede Misligholdelsessituation efter Kontraktens Indhold og Sagens Natur har været ude af Stand til mod Christensens Protest at fortsætte Interessentskabet, ej heller til andre, endsigte til et Aktieselskab, har kunnet overføre nogen Ret til paa hans Vegne at gøre den i Kontrakten indeholdte Konkurrenceklausul gældende.

Der vil være at give Dom efter Stemme-flertallet.

Thi kendes for Ret:

Indstævnte, Grosserer Alb. K. Christensen, bør til Appellanten, Knipschildt & Co. A/S, betale 7936 Kr. 18 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 17. Februar 1941, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 800 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 27. Januar 1937 blev der mellem Sagsøgte, Grosserer Alb. K. Christensen, og Grosserer Otto Knipschildt oprettet en Interessentskabskontrakt, i hvilken det hedder:

»§ 1.

Under Firmanavn »Otto Knipschildt & Co. v/ Otto Knipschildt og Alb. K. Christensen« vil vi som ansvarlige Interessenter drive Handel med Sæber, Rengøringsmidler og andre kemiske Produkter, saaledes som Knipschildt hidtil — senest gennem »Knipschildt & Frederiksen« — har drevet tilsvarende Virksomhed. — — —

— — —

§ 3.

Den for Interessentskabets Drift nødvendige Kapital indenfor et Beløb af 10.000 Kr. stilles til Raadighed af Grosserer Alb. K. Christensen — — —

— — —

Af Nettooverskudet af Virksomheden oppebærer Christensen 1/3 (en Trediedel) og Knipschildt 2/3 (to Trediedele). Interessenterne er lodtagne i Aktiverne i samme Forhold.

— — —

§ 4.

Virksomheden ledes af os begge, men vi er enige om, at intet Køb af Varer kan ske uden Christensens Godkendelse i hvert enkelt Tilfælde, ligesom vi er enige om, at Christensen faar Eneprokura overfor Interessentskabets Bankforbindelse. Jeg, Knipschildt, forpligter mig til at anvende hele min Arbejdstid og Arbejdskraft i Interessentskabet — — —

Vi er enige om, at Christensen for sit Vedkommende er berettiget til ikke alene at fortsætte de af ham hidtil drevne Forretninger, men i det hele er frit stillet med Hensyn til Anvendelse af sin Arbejdskraft. Derimod er det ogsaa Christensen forment at være Indehaver eller Medindehaver af nogen konkurrerende Forretning eller at være passivt interesseret i saadan Virksomhed.

§ 5.

Det daglige Arbejde deles imellem os paa den Maade, at Knipschildt forpligter sig til at forestaa Salget. Han forpligter sig til selv at besøge Interessentskabets Kunder i den Udstrækning, det er ham muligt. Han oppebærer herfor samme Provision som Interessentskabets Agenter — — —

— — —

Christensen forestaar Kontor og Ekspedition og vil iøvrigt være at tage med paa Raad i alle Spørgsmaal af større økonomisk Betydning — — —

— — —

§ 8.

Interessentskabet tager sin Begyndelse den 1. Februar d. A. Det er indgaaet paa ubestemt Tid, men kan dog af Christensen opsiges med 3 Maaneders forudgaaende Varsel til Ophør en 31. December — — —

— — —

§ 9.

— — —

Den udtrædende Interessents mulige Kapital og øvrige Tilgodehavende pr. Udtrædelsesdagen udbetales med 1/2 (Halvdelen) pr. Udtrædelsesdagen og Restbeløbet med Halvdelen i førstpaafølgende 11. Juni Termin og Resten i den kommende 11. December Termin.

— — —

Derhos er, saafremt den tilbageblivende Interessent opfører med at drive Forretningen eller saafremt denne, ligegyldigt af hvilken Grund, træder i Likvidation eller overgaar til Aktieselskab eller lignende, den udtraadte Interessents hele Kapital straks forfalden til Betaling.

— — —

Naar en af Interessenterne udtræder fortsætter den blivende Interessent Virksomheden saaledes, at Firmanavnet forbeholdes den fortsættende — — —

— — —

§ 13.

Saafremt en Interessent — — —

— — —

Interessenterne har Ret til — — —

— — —

Naar en Interessent paa Grund af Misligholdelse eller Opsigelse udtræder, og Virksomheden fortsættes af den anden Interessent, maa den udtrædende ikke etablere, overtage, indtræde i eller være direkte eller indirekte interesseret i nogen konkurrerende Virksomhed ej heller være

ansat i eller arbejde for saadan Virksomhed eller søge Forbindelse med de Firmaer og andre, med hvilke Interessentskabet har gjort Forretninger.

— — —

For Overtrædelse af noget af de i denne Bestemmelse nævnte Forbud eller i Misligholdelsestilfælde erlægger den misligholdende Part en Konventionalbod, stor 10.000 Kr., for hvert enkelt Tilfælde. Han bliver derhos erstatningspligtig efter almindelige Regler og faar selvfølgelig ikke ved Betaling af Bøden eller Erstatningen Ret til at fortsætte den retstridige Handling. Forbudene kan haandhæves paa enhver af Lovgivningen anerkendt Maade.

— — —.«

Under 28. September 1940 opsagde Sagsøgte Interessentskabet til Ophør den 31. December 1940.

Kort Tid derefter søgte Grosserer Knipschildt, som var i økonomiske Vanskeligheder og befrygtede, at hans Bo eventuelt kunde blive taget under Konkursbehandling, Støtte hos sin Svigerfader, Direktør C. C. Nielsen, og der blev truffet Aftale om, at Forretningen efter Sagsøgtes Udtræden skulde videreføres af et Aktieselskab med Direktør Nielsen som Hovedaktionær.

Den 2. December 1940 blev der imidlertid indgivet Konkursbegæring mod Grosserer Knipschildt, og den 20. s. M. tilskrev Sagsøgtes Sagsfører derefter Grosserer Knipschildt saaledes:

»Som Sagsfører for Grosserer Albert K. Christensen skal jeg herved tillade mig at meddele, at Grosserer Christensen uanset sin Opsigelse af Interessentskabskontrakten den 28. September d. A. under Hensyn til den mod Dem indgivne Konkursbegæring maa kræve, at Interessentskabet likvideres i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Interessentskabskontraktens §§ 10 og 13.«

Den 2. Januar 1941 blev der af Direktør Nielsen samt Fru Inca Knipschildt, som er Grosserer Knipschildts Moder, og Direktør H. C. Jensen, som er hans Revisor, oprettet en Stiftelsesoverenskomst, hvori det hedder:

»Undertegnede — — — er i Dag enedes om at stifte et Aktieselskab under Navnet »Otto Knipschildt & Co. A/S«, med Hjemsted i Københavns Kommune og med det Formaal at drive Fabrikations- og Handelsvirksomhed, herunder Fabrikation af og Handel med Specialartikler af enhver Art indenfor Sæbe- og Kemikalieindustrien.

Selskabet overtager den Grosserer Otto Knipschildt tilhørende Virksomhed, det til Handelsregistret anmeldte Firma: Otto Knipschildt & Co. v/ Otto Knipschildt og Alb. K. Christensen, Struensegade 7, København, med dets Aktiver og Passiver, som balancerer.

I Goodwill for Firmaets Afstaaelse udbetales der Grosserer Otto Knipschildt Kr. 1.000,00 kontant, hvilket Beløb herefter udgør Købesummen.

— — —

Aktiekapitalen er ansat til Kr. 15.000,00, hvilket Beløb er tegnet af Direktør C. C. Nielsen med Kr. 14.000,00 og Fru Inca Knipschildt og Direktør H. C. Jensen med 500,00 Kr. hver.

Aktiekapitalen er fuldt og kontant indbetalt.

— — —.«

Det bemærkes herved, at den fornævnte Goodwill, stor Kr. 1000,—, som allerede den 24. December 1940 var udbetalt Grosserer Knipschildt, rettelig kun androg Kr. 79,72, idet Kr. 920,28 ifølge Interessentskabets nedennævnte Status pr. 31. December 1940 svarede til hans Kapital.

Der førtes derefter Forhandlinger mellem Sagsøgte og Grosserer Knipschildt om Afviklingen af det hidtil bestaaende Interessentskab, og disse Forhandlinger resulterede i en Overenskomst af 16. Januar 1941, i hvilket det hedder:

»I Anledning af Grosserer Alb. K. Christensen's Opsigelse af 28. September 1940 af den mellem ham og Grosserer Otto Knipschildt under 27. Januar 1937 indgaaede Interessentskabskontrakt vedrørende Firmaet Otto Knipschildt & Co., ifølge hvilken Opsigelse Grosserer Alb. K. Christensen udtræder af Interessentskabet pr. 31. December 1940, og Firmaet videreføres af Grosserer Otto Knipschildt alene, og idet Grosserer Otto Knipschildt har oplyst, at Firmaet med dets Rettigheder og Forpligtelser, Aktiver og Passiver er overdraget til et nystiftet, endnu ikke anmeldt Aktieselskab, kaldet Otto Knipschildt & Co. A/S, er de nævnte Interessenter enedes om følgende Afvikling af det hidtil bestaaende Interessentskab.

1.

I Anledning af at Aktieselskabet overtager samtlige Passiver, forpligter Grosserer Knipschildt sig til at foranledige, at Direktør C. C. Nielsen, Odense, meddeler Grosserer Alb. K. Christensen Indestaelse for, at han i paakommende Tilfælde friholder Grosserer Alb. K. Christensen for ethvert Beløb, som denne maatte udrede i Anledning af sin Hæftelse for den i Status til Kr. 10.473,82 opførte Varegæld.

3.

Det Grosserer Alb. K. Christensen i Henhold til Driftsregnskab for Tiden 1. Januar til 31. December 1940 og Status pr. 1. Januar 1941 tilkommende Beløb, Kr. 9.155,76, udredes derved, at Grosserer Alb. K. Christensen

1) tilbageholder den under Punkt 1 nævnte Kasse-, Bank- og Girobeholdning med	Kr. 751,79
2) overtager det under Punkt 1) nævnte Automobil for..	— 2000,00
3) af Aktieselskabet kontant erholder udbetalt	— 6403,97

Kr. 9155,76

for hvilket Beløbs Modtagelse Grosserer Alb. K. Christensen's Underskrift paa nærværende Overenskomst tjener til Kvittering.

Parterne forbeholder sig Ret til indenfor 3 Maaneder fra Dato at fremsætte Indsigelse mod det nævnte Driftsregnskab og Status med Hensyn til eventuelle Fejl, Forglemmelser m. v.

4.

I Anledning af Aktieselskabets Overtagelse af den fornævnte Virksomhed har Grosserer Alb. K. Christensen udtrykkeligt henledt Opmærksomheden paa, at han herved betragter den i Interessentskabs-

kontraktens § 13 omhandlede Konkurrenceklausul som bortfaldet. Grosserer Otto Knipschildt og Aktieselskabet mener ikke at kunne dele denne Opfattelse og tager derfor i saa Henseende fornøden Reservation.«

Den 27. Januar 1941 blev Grosserer Knipschildts Bo taget under Konkursbehandling. Grosserer Knipschildt, som det er Hensigten at lade overtage Stillingen som Aktieselskabets Direktør, virker derfor foreløbig kun som Forretningsfører for dette.

I Januar 1941 havde Sagsøgte imidlertid til Interessentskabets Kunder og øvrige Forretningsforbindelser udsendt et Cirkulære, i hvilket det hedder:

»Jeg tillader mig herved at meddele Dem, at jeg pr. 1. Oktober 1940 har opsagt mit Kontraktsforhold med Grosserer Knipschildt til Ophør 1. Januar 1941, og Firmaet Otto Knipschildt & Co., som jeg var ene tegningsberettiget for, er afmeldt til Handelsregistret.

Salget af de Rengøringsartikler, som hidtil er leveret Dem, er heretter gaaet ind som en særlig Afdeling i mit Firma, Alb. K. Christensen, og jeg beder Dem venligst bemærke, at der for denne Afdeling er etableret følgende Telefonnumre:

Nora 9282 og Nora 9283,
men mine hidtidige Telefoner:

Central 14.165 og Central 14.265 kan fortsat benyttes, ligesom min Adresse Struensegade 7 er uforandret.

— — —

Jeg kan endelig meddele, at de hidtidige Repræsentanter. — — — fortsætter deres Arbejde her, og haaber jeg, at vi alle maa kunne paa-regne Deres hidtidige Velvilje. Det vil være vor Opgave at yde Dem den bedst mulige Betjening og under de nuværende vanskelige Forhold at holde Dem saa godt forsynet som muligt.«

Idet Sagsøgerne, Direktør C. C. Nielsen, Fru Inca Knipschildt og Direktør H. C. Jensen som Stiftere af det under Indregistrering værende Aktieselskab: Otto Knipschildt & Co. A/S, nu gør gældende, at Sagsøgte herved og iøvrigt ogsaa paa anden Maade groft har krænket Konkurrenceklausulen i Interessentskabskontraktens § 13, 3. Stk., paa-staar de, som mener i saa Henseende at være indtraadt i Grosserer Knipschildts Retsstilling ifølge denne Kontrakt, under nærværende Sag Sagsøgte tilpligtet at anerkende, at Sagsøgerne ved deres Overtagelse af Firmaet Otto Knipschildt & Co. v/ Otto Knipschildt er indtraadt i de nævnte Firma i Henhold til Interessentskabskontrakten af 27. Januar 1937 mellem Sagsøgte og Grosserer Otto Knipschildt tilkommende Rettigheder, saaledes at Sagsøgte i det i § 13, Stk. 3, i nævnte Kontrakt anførte Omfang er uberettiget til at konkurrere med den af Sagsøgerne saaledes overtagne Virksomhed, og at betale Sagsøgerne Kr. 7.936,18 — nemlig Kr. 10.000 med Fradrag af et af Sagsøgte fremsat, af Sagsøgerne anerkendt Modkrav, stort Kr. 2063,82 — med Renter 5 pCt. p. a. fra Stævningens Dato den 17. Februar 1941, til Betaling sker.«

Sagsøgte paastaar sig frifundet og Sagsøgerne dømt til in solidum at betale Kr. 2063,82, med Renter 5 pCt. p. a. fra Kravets Fremsættelse den 23. April 1941.

Under Domsforhandlingen har Sagsøgte afgivet Partsforklaring og Grosserer Knipschildt Vidneforklaring.

Sagsøgte har til Støtte for sin Paastand om Frifindelse for det første anført, at Sagsøgerne ikke kan anses som rette Sagsøger, idet alene Grosserer Knipschildt har Paataleret med Hensyn til Overtrædelse af den ommeldte Konkurrenceklausul.

Heri kan Retten ikke give Sagsøgte Medhold, da Sagsøgerne, der maa antages at have overtaget den i Interessentskabskontrakten omhandlede Virksomhed, alene for at bevare denne for Grosserer Knipschildt, som Følge deraf findes at kunne varetage Grosserer Knipschildts Interesser i, at der ikke paaføres Virksomheden uberettiget Konkurrence fra Sagsøgtes Side.

Retten maa derimod ligesom Sagsøgte mene, at Spørgsmaalet om Konkurrenceklausulens vedvarende Gyldighed ikke bør afgøres ud fra det Synspunkt, at Interessentskabsforholdet anses ophørt ved Sagsøgtes Opsigelse af 28. September 1940, men derimod ud fra den Opfattelse, at Interessentskabets Ophør skyldes Grosserer Knipschildts økonomiske Vanskeligheder med paafølgende Konkurs, jfr. herved Sagsøgtes ovenfor gengivne Skrivelse af 20. December 1940.

Herefter mener Retten — som ikke skal komme ind paa Spørgsmaalet om Karakteren af Sagsøgtes fornævnte overfor Sagsøgerne øvede Konkurrence — at Sagsøgte ikke er bundet af Konkurrenceklausulen, saaledes at Sagsøgernes Paastand ikke vil kunne tages til Følge, og der vil derfor være at give Dom efter Sagsøgtes Paastand.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgerne in solidum at burde betale Sagsøgte med 300 Kr.

En af de i Sagen voterende Dommere afgav følgende

D i s s e n s :

Umiddelbart efter, at der var indgivet Konkursbegæring mod Sagsøgeren, og inden denne Begæring var taget til Følge, viste det sig, at Sagsøgeren ikke blot blev i Stand til under Aktieselskabs Form at fortsætte den hidtil drevne Forretning, men ogsaa til at yde fuld Garanti for Sagsøgtes Risiko ved Firmaet Otto Knipschildt & Co.s Varegæld samt til kontant at udbetale hele Sagsøgtes indestaaende Kapital. Da Sagsøgte saaledes opnaaede alt, hvad Kontrakten mellem Parterne hjemler ham Ret til, og da Sagsøgte ved Overenskomsten af 16. Januar 1941 accepterede denne Ordning under Henvisning til Kontrakten af 27. Januar 1937, ses der ikke at foreligge nogen Grund til, at Konkurrence-Klausulen i denne Kontrakt skulde være bortfaldet.

Undertegnede vil derfor give Dom efter Sagsøgerens Paastand, og i Betragtning af det af Sagsøgte udsendte Cirkulære dømme denne til at betale det paastaaede Beløb af Kr. 7936,18 samt Sagens Omkostninger med Kr. 500,—.

Mandag den 9. Februar.

Nr. 141/1940. **Aalborg Skibsværft A/S (Gamborg)**

mod

Aalborg Havnevæsen (Petersen).

(Erstatning for Skade paa Bolværk).

Vestre Landsrets Dom af 4. Maj 1940 (II Afd.): De Sagsøgte, Dansk Petroleums Aktieselskab, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Aalborg Havn, i denne Sag fri at være. De Sagsøgte, Aalborg Skibsværft A/S, bør til Sagsøgerne, Aalborg Havn, betale 25.000 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 12. Januar 1938, indtil Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 3500 Kr., derunder til Skønsmændene, Havneingeniør Gebauer og Distriktsingeniør H. N. Rasmussen, henholdsvis 677 Kr. 05 Øre og 669 Kr. I Sagsomkostninger til de Sagsøgte, Dansk Petroleums Aktieselskab, betaler Sagsøgerne, Aalborg Havn, 1200 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har Appellanten ikke bestridt, at de i Sagen omhandlede Maskinafprøvninger har været den direkte Aarsag til Bolværksskredet den 1. Juli 1937.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, forsaavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, efter Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 1500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Aalborg Skibsværft A/S, til Indstævnte, Aalborg Havnevæsen, med 1500 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Det de Sagsøgte, Det danske Petroleums Aktieselskab, København, tilhørende Dampskib »Dania«, der hos de Medsagsøgte, Aalborg Værft A/S, Aalborg, i Tiden fra den 14.—29. Juni 1937 havde gennemgaaet en betydelig Reparation, blev sidstnævnte Dag fra Østre Havn forhalet til

Gasværkskajen ud mod Limfjorden og Kl. 13,40 anbragt med Agterstavnen mod Vest langs Kajen ca. en Snes Meter Øst for Tørdokken, der danner Afslutningen paa det af Værftets nedennævnte Forpagtningskontrakt med Sagsøgerne, Aalborg Havn, Aalborg, omfattede Terræn for at kunne røre (prøve) sit Maskineri. Skibet rørte derefter dette i ca. 2 Timer og afsejlede fra Havnen Kl. 18,15. Kort efter, at »Dania« havde begyndt at røre sit Maskineri, begyndte Automobilfærgeren, Motorskibet »Peter Wessel«, der lige var bygget paa Værftet, og som var anbragt langs Værftets Kaj lidt Vest for den førnævnte Tørdok, og saaledes at de to Skibe laa med Agterstavnen imod hinanden og med et Mellemrum af ca. 40—50 m, at røre sine Maskiner og fortsatte dermed, efter at »Dania« havde holdt op. Den 30. Juni og 1. Juli rørte »Peter Wessel« paany sine Maskiner, og om Formiddagen sidstnævnte Dag afsejlede Skibet fra Havnen. Ca. Kl. 18 samme Dag skete der et Bolværksskred ud for, hvor »Dania«s Agterstavn havde ligget, idet et Stykke Bolværk af ca. 14 m's Længde og beliggende ca. 14 m fra Knækket ind til førnævnte Tørdok skred ud forneden, og Bagfylden styrtede ned, hvorved et større Hul fremkom i Brolægningen, ligesom Kajsporet hang frit.

Skaden paa Bolværket er blevet opgjort til 25.000 Kr., og under nærværende Sag har Sagsøgerne under Anbringende af, at Skaden er foraarsaget af de nævnte to Skibe, paastaet de Sagsøgte, Aalborg Værft A/S og Det danske Petroleums Aktieselskab, dømt til in solidum at betale til Sagsøgerne dette Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 12. Januar 1938, indtil Betaling sker.

De Sagsøgte, Det danske Petroleums Aktieselskab, har paastaet sig frifundet, dels under Anbringende af at den Røren af »Dania«s Maskineri, som fandt Sted den 29. Juni 1937, skete paa Aalborg Værfts og ikke paa Rederiets Ansvar, jfr. herved Sølovens § 8 (Lovbekendtgørelse Nr. 319 af 1. December 1937), dels under Anbringende af, at Skibets nævnte Manøvre ikke har foraarsaget den paa Bolværket skete Skade.

De Sagsøgte, Aalborg Værft A/S, har ligeledes principalt nedlagt Paastand om Frifindelse, subsidiært om Frifindelse mod Betaling af et efter Rettens Skøn under Hensyn til Medansvar fra Sagsøgerne og de Medsagsøgtes Side nedsat Beløb.

Til Støtte for Frifindelsespaastanden har Værftet anført, at der ikke foreligger noget uforsvarligt Forhold, for saa vidt angaar det nybyggede Skib »Peter Wessel«, hvis Manøvre de iøvrigt erkender at have Ansvaret for, samt — for saa vidt det uanset deres Iudsigelse maatte blive statueret, at de har Ansvaret for »Dania«s Manøvre med Hensyn til at røre Maskineriet — at heller ikke »Dania« ved uforsvarligt Forhold har foraarsaget Skaden, der derimod maa antages at skyldes, at Bolværket ikke har været af forsvarlig Konstruktion. De nævnte Sagsøgte har herved anbragt, at den stedfundne Røren af Skibenes Maskiner maaske nok har været den endelige Aarsag til Bolværkets Udskriden, men i hvert Fald ikke en saadan medvirkende Aarsag, at den kan bevirke Erstatningspligt for Værftet. Værftet har derhos anført, at der ganske vist ikke ved den paagældende Lejlighed

var indhentet Tilladelse hos Sagsøgerne til at røre Maskinerne, medens Skibene laa paa de ommeldte Steder, men at det heller ikke tidligere havde været Sædvane at indhente saadan Tilladelse, hvorfor Sagsøgerne, der ikke ud over Havnereglementets Bestemmelser havde udstedt noget udtrykkeligt Forbud mod at røre Skibenes Maskiner ved Havnens Bolværker, maatte anses for indforstaaet med, at Maskinerne rørtes som sket paa de paagældende Steder.

Hvad nu angaar Spørgsmaalet om Det danske Petroleums Aktieselskabs Ansvar, maa det efter de foreliggende Oplysninger, derunder Vidneforklaringer blandt andet af Funktionærer fra Værftet og af »Dania«s Mandskab, anses godtgjort, at »Dania« efter paa Værftet at være underkastet en Reparation til et Beløb af ialt ca. 70.000 Kr. efter Anvisning af Værftets Funktionærer og ved Hjælp af dettes Slæbebaade og dettes Mandskab blev forhalet til Gasværkskajen for som Afslutning paa Reparationen at faa prøvet Maskineriet til Konstatering af, om dette var i Orden, altsaa ikke blot af Hensyn til den sædvanlige langt mindre omfattende Røren af Maskineriet, der som Regel, naar Skibene har ligget i Havn selv en kortere Tid, finder Sted før Afsejlingen. Det fremgaar af de afgivne Forklaringer, at nogle af Værftets Folk — dog ingen af de overordnede, da Riggermesteren, der vilde have været til Stede, havde faaet Forfald — var om Bord af Hensyn til Muligheden for, at yderligere Reparationer fra Værftets Side var fornødne. En Repræsentant for Bureau Veritas var om Bord af Hensyn til Reparationens Godkendelse. »Dania«s Maskinmester forestod Maskineriets Røren, og da der intet var i Vejen, blev der ikke Anledning til yderligere fra Værftets Side. Det bemærkes, at der i Regningen over Reparationen af Skibet blandt andet fandtes en saalydende Post: »Maskinprøver foretaget under og efter Reparationens Færdiggørelse — 190 Kr.«

Efter det anførte og Sagens øvrige Oplysninger findes der ikke i Sølovens § 8 eller andetsteds at være Hjemmel til at paalægge Det danske Petroleums Aktieselskab Ansvar for den indtrufne Skade, idet det maa statueres, at det i det hele har paahvilet Værftet at drage Omsorg for, at den som Afslutning paa Reparationen foretagne Maskinprøve foretages paa forsvarlig Maade paa et dertil egnet Sted, og det bliver herved uden Betydning, at Skibets Maskinmester forestod Maskinafprøvningen. Herefter vil de Sagsøgte, Det danske Petroleums Aktieselskab, være at frifinde for Sagsøgernes Tiltale, saaledes at det bliver uforfandent at komme ind paa det af de Sagsøgte til Støtte for Frifindelsespaastanden iøvrigt anførte. Sagsøgerne vil derhos have at betale i Sagsomkostninger til de nævnte Sagsøgte 1200 Kr.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Værftets Erstatningsansvar bemærkes:

I en mellem Sagsøgerne og de nævnte Sagsøgte indgaaet Forpagtningsskontrakt af 1. April 1937 hedder det blandt andet:

»1.

Havneudvalget bortforpagter herved til fornævnte Selskab Skibs-værftet, bestaaende af samtlige Bygninger, Dokanlæg, Beddingsanlæg,

Sporanlæg og tilhørende Arealer, alt, som det er og forefindes — — —

Selskabet skal endvidere have Bolværksret til den Del af det til Værftet hørende Areal, som begrænser Værftet ud mod Fjorden og Østre Havn — — —

5.

— — — Derimod paatager Havnen sig at sørge for Vedligeholdelse af Bolværkerne helt ind til Dokporte og saa langt, som de rækker ind paa Land ved Beddingerne, og af de — — — viste Vanddybder — — —

6.

For Skibe, som henligger til Reparation hos Selskabet, betales ingen Skibs- eller Havneafgift. Skibe, som udelukkende anløber Aalborg for Reparation hos Selskabet, er ligeledes fritagne for alle Skibs- eller Havneafgifter.«

I et under 19. November 1931 udfærdiget Standardreglement for Overholdelse af Orden m. v. i danske Havne, der ved Bekendtgørelse af 24. Juni 1933 sættes i Kraft for Aalborg Havns Vedkommende, hedder det blandt andet i § 11: »Damp- eller Motorskibe maa ikke røre deres Maskiner med en saadan Kraft, at Kajindfatninger eller Fortøjningsredskaber beskadiges, at andre Skibes, Prammes, Lægteres, Hyttefades eller Flaaders Fortøjninger derved ødelægges, eller at forbipasserende Fartøjer ved Skrue- eller Hjulvandet udsættes for at miste Styret.

Før Maskinen røres, skal Agterskibet paa Havneopsynets Forlangende hales ud fra Kajen.«

I Henhold til en af Sagsøgerne fremsat Begæring af 5. Juli 1937 blev den 8. s. M. af Retten for Aalborg Købstad m. v. Havneingeniør Gebauer, Aarhus, og Distriktsingeniør H. N. Rasmussen, Frederikshavn, udmeldt til som Syns- og Skønsmand at skønne 1) over Bekostningen ved Udbedring af Skaden paa Bolværket m. v. og 2) over Skadens Aarsag. Skønsforretningen blev afholdt den 12. Juli 1937, og i en den 29. Oktober og 15. November 1937 dateret Skønserklæring, der med de deri ommeldte Planer er fremlagt under Sagen, hedder det blandt andet:

»Paa Havneingeniørens Kontor — — — fik vi overladt en Tegning af Bolværket, Plan 1, et Pejlekort, Plan 2, hvorpaa er vist saavel en Pejling, der er foretaget den 12. December 1936, som en Pejling Havnen havde foretaget den 3. Juli 1937 efter Skredet.

Derefter besaa man Skaden og foretog en Pejling foran og bag ved Bolværket. Pejlingen er vist, og Skadens Omfang er skitseret paa Plan 3. Der fandtes en Sænkning bag Bolværket ca. 8,5 m bred, vinkelret paa Bolværket og a. 20 m lang i Bolværkets Længderetning. 23 Stk. Spunspæle, der var skredet ud for nedden, var beskadigede, og Bolværkets Kantbjælke for oven var beskadiget paa en Længde af ca. 14 m. I Skredet var Kajgadens Brolægning forsvundet med Undtagelse af nogle Sten, som hang i Sporet over Sænkningen. Endvidere var fem Bærepæle under Ankrenes Forende sunkne og maa erstattes.

Det fremgaar endvidere af Plan 3 og de paa Plan 4 optegnede Profiler, at Aarsagen til Skredet er den, at Bunden foran Bolværket, der i December 1936 laa i Kote minus 5,9 m til minus 6,6 m inde ved

Bolværket, i Kote minus 6,6 m til 7,1 m 2,5 m fra Bolværksforkanten og i Kote minus 7,5 m til minus 7,1 m 5 m foran Bolværket, ved Undersøgelsen den 12. Juli d. A. af os fandtes at ligge i Kote minus 6,85 og minus 7,25 m minus 7,60 og 7,80 m og minus 7,80 til 7,95 m paa de tilsvarende Steder. Endvidere fandtes der et Hul — midt foran Skredet — med 8,1 m's Vanddybde. Der er derfor ingen Tvivl om, at Grunden til Skredet er den, at Bunden foran Bolværket er bortskyllet; men den er endog bortskyllet i et saadant Omfang, at der foran Midten af Skredet er større Vanddybde efter Bolværkspælenes Udskridning, end før Skredet fandt Sted — — —

Under Henviſning til foranſtaaende mener vi at maatte beſvare de til os ſtillede Spørgſmaal ſaaledes:

ad 1) Vi ſkønner, at det vil andrage ca. 25.000 Kr. at gøre Bolværket og Gaden bag denne i Stand efter Skredet.

ad 2) Angaaende Aarsagen til Skaden, da er denne utvivlsomt opſtaaet ved, at Bunden i Havnen foran Bolværket er bortskyllet. Hvorledes dette er ſket, kan vi efter det foreliggende Materiale ikke udtale os exakt om paa Basis af de foreliggende Oplyſninger.

Det maa først faſtſlaas:

1) hvor »Dania« har ligget?

2) med hvor ſtor Kraft Maskinerne er rørt? og for begge Skibe

3) inden for hvilke Tidsrum dette er ſket?

Der blev herefter for at tilvejebringe de af Skønsmændene begærede Oplyſninger foretaget Vidneafhøring bl. a. af Værftets og »Dania«s Personale.

I en Skrivelse af 21. September 1938, der er fremlagt under Sagen, fremsatte Ingeniør Rønnow, der er ansat hos Væfttet, og ſom fra 1924—1928 var ansat ſom Ingeniørassistent paa Havneingeniørens Kontor i Aalborg, ſit Syn paa Sagen og gjorde paa Grundlag af Undersøgelſer og Boreplaner og Pejleplaner bl. a. gældende, at Bolværket paa Grund af ſtedfundne Stigninger i Vanddybderne ud for Skredſtedet var blevet katastrofalt ſvækket over for en Udskriden fornedet, ſaaledes at en ſaadan meget let kunde indtræde ved ſammentræffende Belæſtningsforhold af normal Art.

Efter at den hos Sagsøgerne ansatte Havneingeniør Mortſen i en Skrivelse af 7. November 1938 havde haft Lejlighed til at imødegaa Ingeniør Rønnows Opfattelse, forelagdes Sagen paany for Syns- og Skønsmændene. Havneingeniør Gebauer afgav en ny Erklæring af 11. April 1939 og Distriktsingeniør Rasmussen en Erklæring af 14. s. M. Skønsmændene, der var enige om, at begge Skibe var Skyld i Bolværkets Udskriden, beſtred, at der i det foreliggende — ſom af Ingeniør Rønnow og Værftets Sagfører formodet — var Grundlag for at antage, at Belæſtningsforholdene paa Gaſværſkſkajen kunde have været medvirkende Aarsag til Skredet, at Rammedybden — beregnet efter Dansk Ingeniørforenings »Foreløbige Regler for Beregning af Udførelſe af Jernbetonkonſtruktioner i Vandbygning« af 1921 og 1926 — havde været uforſvarlig, ſamt at Fjrdstrømmen ſkulde have bortskaaret Bunden ud for Skredſtedet. Det hedder derhos i Havneingeniøren

Gebauers Erklæring: »Jeg deler fuldstændig Havneingeniør Mortensens Mening om, at den Omstændighed, at »Peter Wessel«s Længdeakse har dannet en stump Vinkel med det udskredne Bolværk — — har forøget Udskylningen ved Skredstedet — — Endelig skal jeg — — oplyse, at der er Forskel paa at »røre« Maskine og at »prøve« Maskine. I dette Tilfælde er der Tale om Prøvning. Naar en Skibs-Dampmaskine »røres« sker det for at varme Cylindrene op, inden den tages i Brug, og dette kan ske ganske langsomt, ja maa navnlig i Begyndelsen nødvendigvis ske langsomt, og er derfor ufarligt for Bolværker.«

I Distriktsingeniør Rasmussens Erklæring af 14. April 1939 hedder det blandt andet nærmere:

»I det i den foreliggende Sag omhandlede Tilfælde er Maskinprøven foretaget paa en særlig uforsvarlig Maade, idet S/S »Dania« og M/S »Peter Wessel« har rørt Maskinerne samtidig og med Skrueerne vendt mod hinanden, saa at de derved tilvejebragte to modgaaende Strømninger i Vandet, og naar to saadanne Strømninger mødes, vil Vandmasserne for at kunne undslippe trænge helt ned til Bunden, tilmed med stærk forøget Kraft, hvorved der uvægerligt vil fremkomme en Udskæring af Bunden; men selv efter at S/S »Dania« var afsejlet, var det uforsvarligt at lade M/S »Peter Wessel« fortsætte Motorprøven paa den skete Maade, da Gasværksbolværket ikke flugter med Bolværket ud for Skibsværftets Plads, hvorfor den Strøm, der frembringes af M/S »Peter Wessel«s Skrue, ikke kommer til at løbe parallelt med Gasværksbolværket, men støder mod dette og derved bliver presset til Bunds.

Da der straks efter Bolværksskredet blev konstateret en saa stor Forøgelse af Vanddybden foran Bolværket, at den tilbageværende Fyld ikke kunde modstaa Trykket fra Bolværkspælene, medens der ved Pejlingen i December 1936 — — ikke var konstateret nogen Overdybde paa det paagældende Sted, er Sandsynligheden for, at denne Forøgelse af Vanddybden er foraarsaget ved de to ovennævnte Fartøjers Skruevand, derfor saa overvejende, at denne Sandsynlighed slet ikke kan bestrides — — Ud fra en Sammenligning mellem Pejlingerne den 12. December 1936 og den 3. Juli 1937 — den sidstnævnte umiddelbart efter Bolværksskredet — drager Ing. Rønnow den Slutning, at der i Tidsrummet mellem disse to Pejlinger er sket en efter hans Mening katastrofal Forøgelse af Vanddybden foran Bolværket, idet denne i $2\frac{1}{2}$ m Afstand fra Bolværket er forøget fra 7,1 m ved den vestlige Del og 7,5 m ved den østlige Del til 7,7 à 7,9 m; men han overser, at det ikke vides, hvor længe den umiddelbart efter Bolværksskredet konstaterede Dybde har eksisteret. At Strømmen i Fjorden skulde bevirke en saadan Forøgelse af Vanddybden i Løbet af ca. et halvt Aar, er usandsynligt, da der i Almindelighed og navnlig i den her omhandlede Periode finder Tilsanding Sted ved Havnens Bolværker. Det er tværtimod mest sandsynligt, at Forøgelsen af Vanddybden ogsaa Øst for Bolværksskredet netop er foraarsaget ved, at M/S »Peter Wessel« i Timevis har rørt Skrueen og derved frembragt en Strøm langs med Bolværket — —

Selv om det maa erkendes, at man ikke ved det her omhandlede Bolværk har saa stor Sikkerhed mod Brud eller Udskridning som ved de i de senere Aar i Aalborg Havn opførte Bolværker, er det i hvert Tilfælde en Kendsgerning, at Bolværket har staaet uanfægtet i ca. 20 Aar, hvorfor det skete Skred, der ikke skyldes Brud i Bolværket, men kun Pælenes Udskridning forneden maa tilskrives ekstraordinære Omstændigheder, og disse ekstraordinære Omstændigheder er utvivlsomt ikke Bolværkets Brøstfældighed, men den pludselige og voldsomme Bortskæring foran Bolværket, hvorimod der ikke er nogen Sandsynlighed for, at Skaden, som Ing. Rønnow paastaar, kunde indtræffe ved sammentræffende Belastningsforhold af normal Art.«

Værftets Sagfører sendte derefter Sagen, saaledes som den nu forelaa, til Professor ved »Danmarks tekniske Højskole« G. Schönweller, idet han bad ham fremkomme med en Udtalelse angaaende sin Opfattelse af Aarsagen til Uheldet. Professor Schönweller besvarede Forespørgslen i Skrivelse af 2. Maj 1939, hvori det hedder:

»Med Hensyn til Spørgsmaalet om den direkte Aarsag til det stedfundne Bolværksskred mener jeg, at Skruvandet fra de i Sagen nævnte Skibe har bortskaaret Bunden foran Bolværksvæggen i saadant Omfang, at Bundens Modtryk mod Bolværksvæggen er blevet for lille til at kunne modstaa Trykket inde fra Bolværksvæggen, og jeg kan derfor angaaende Spørgsmaalet om den direkte Aarsag til Bolværksskredet ganske tiltræde det derom i det afgivne Skøn anførte.

Et andet Spørgsmaal, som det forekommer mig maa have Betydning for Sagens Paadømmelse, er, om det omhandlede Bolværk var af en saadan Beskaffenhed med Hensyn til den Dybde, til hvilken Bolværksvæggen var ført ned, at det maatte anses for at være forbundet med saa stor Risiko for Udskridning at lade Skibet ved Bolværket røre Skruen, at Forbud herimod var paakrævet.«

Ifølge den nævnte Skrivelse har Professor Schönweller derhos, idet han er gaaet ud fra, at den i sin Tid for Bolværket projekterede Vanddybde — 7,5 m ved Bolværket — har været til Stede, bl. a. foretaget Beregning af, om Rammedybden har svaret til den, der vilde kræves efter Dansk Ingeniørforenings fornævnte »Foreløbige Regler« af 1921 og 1926, og er kommet til det Resultat, at Rammedybden — 9,25 m — har været 20 pCt. mindre, end den efter de paagældende Regler skulde være. I Slutningen af Professor Schönwellers Skrivelse hedder det derefter:

»Efter min Mening har det omhandlede Bolværks Beskaffenhed med Hensyn til Rammedybden været en saadan, at der paa Grund af Faren for Udskridning ved Bortskæring af Sandbunden burde have været Forbud mod at lade Skibe ved Bolværket røre Skrue.«

Fornævnte Havneingeniør Mortensen, der blev gjort bekendt med Professor Schönwellers Skrivelse, har i en Skrivelse af 27. Maj 1939 foretaget en Beregning, ved hvilken han under Henviisning til den i December 1936 foretagne Pejling og Havneingeniør Gebauers Skrivelse af 11. April 1939 gik ud fra følgende Dybder: Ved Bolværket 6,25 m; 2,5 m fra Bolværket, 6,85 m og 5 m fra Bolværket 7,25 m. Herefter og med Anvendelse af en Friktionsvinkel paa 30° kom Mortensen til

det Resultat, at Bolværket frembød to Gange Sikkerhed, hvilket var i Overensstemmelse med oftnævnte »Foreløbige Regler«, der var gældende paa det Tidspunkt, da Skredet fandt Sted. Han gjorde iøvrigt herved gældende, at det ved Eftervisning af Styrken af et Bolværk, der havde staaet i mange Aar, vilde være rimeligt ogsaa at tage Bagfyldens Komprimering (Udpresning af Porevand) i Betragtning f. Eks. ved at anvende en større Friktionsvinkel, som han mente passende kunde ansættes til 35° under Vand, hvorved Sikkerheden vilde blive betydelig større.

Sagen blev derefter atter forelagt Syns- og Skønsmændene, der fastholdt deres tidligere Standpunkt, og med Hensyn til Spørgsmaalet om Udstedelse af Forbud mod at røre Skrue ved Bolværket har Skønsmændene henledt Opmærksomheden paa den foran citerede Bestemmelse i § 11 i Standardreglementet og en tilsvarende Bestemmelse i det for Havnen tidligere gældende Ordensreglement.

Professor Schönweller, der blev gjort bekendt med det efter hans Skrivelse af 2. Maj 1939 fremkomne, har derefter i Skrivelse af 1. November 1939 udtalt, at han er enig i Havneingeniør Mortensens Beregning, hvis man kan gaa ud fra de paagældende Vanddybder, men gør opmærksom paa, at disse Maal ikke er konstaterede Dybder, men fremkommet derved, at Havneingeniør Gebauer — som af denne udtalt — har proportioneret sig til Dybderne efter Pejlingerne umiddelbart Øst og Vest for Skredstedet. Professor Schönweller udtaler derhos i Skrivelsen, at Dybderne inde ved Bolværket Øst for Skredstedet synes at være tiltaget noget, men at han ikke er i Stand til at danne sig nogen Mening om, om det samme kan antages at have været Tilfældet ud for Skredstedet.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at Bolværket, der var af Jernbeton, var ca. 20 Aar gammelt, og at Projektet i sin Tid blev godkendt af Vandbygningsdirektoratet. Det er endvidere oplyst, at Motorskibet »Peter Wessel« havde 2 Maskiner paa hver 1600 Hestes Kraft og 2 Skrue, medens »Dania« havde 1 Maskine paa 1000 Hestes Kraft og 1 Skruer, og at de to Skibe ca. laa i Flugt med hinanden paa hver Side af den tidligere nævnte Tørdok, men at Kajen det paagældende Sted dannede en stump Vinkel, saaledes at det fra »Peter Wessel« hidrørende Skruvand ikke gik parallelt med Bolværket, men i nogen Grad fik Retning ind mod Bolværket paa Østsiden af Tørdokken og iøvrigt Retning mod »Dania«s Agterstavn. Som tidligere anført begyndte »Peter Wessel« at røre sit Maskineri kort efter, at »Dania« den 29. Juni var begyndt at røre sin Maskine, og det førstnævnte Skib maa efter det oplyste saavel denne Dag som de to følgende antages med Mellemløb at have rørt Maskinerne for halv Kraft ialt i 2—3 Timer daglig. Navnlig efter den af Værftets Konstruktør Johannes Jørgensen afgivne Vidneforklaring maa det antages, at »Peter Wessel« den 29. Juni prøvede sine Maskiner enkeltvis, men de to næste Dage prøvede dem samtidig. Som foranført rørte »Dania« sin Maskine i ca. 2 Timer den 29. Juni, men efter de afgivne Vidneforklaringer maa der gaas ud fra, at det kun en kortere Tid skete for halv Kraft, men i øvrigt for ringere Kraft.

Med Hensyn til at det af Aalborg Værft er anført, at Sagsøgerne stiltiende skal have indvilliget i, at de paa Værftet nybyggede eller reparerede Skibe blev afprøvet som sket i det foreliggende Tilfælde, har Sagsøgerne bestridt Rigtigheden heraf, idet de har gjort gældende, at de altid har regnet med, at det, saaledes som det ofte er sket, blev meddelt til Havnevæsnet, naar saadan Afprøvning skulde finde Sted, hvorefter Havnevæsnet anviste et dertil egnet Sted, blandt andet under Hensyn til det paagældende Bolværks Soliditet, samt om fornødent gav nærmere Instrukser med Hensyn til Afprøvningen, f. Eks. gaaende ud paa, at Skibet skulde lægges med Agterstavnen ud fra Kajen.

Der er herom under Sagen afgivet Vidneforklaringer dels af Havnevæsnets Personale, deriblandt Havnefogden, dels af Funktionærer fra Værftet. Efter de afgivne Forklaringer og Sagens øvrige Oplysninger kan det ikke anses godtgjort, at der fra Sagsøgernes Side har foreligget en stiltiende Tilladelse for Værftet til uden indhentet nærmere Tilladelse at røre Skibenes Skruer som sket i heromhandlede Tilfælde, hvorved ogsaa bemærkes, at der efter det af Sagsøgerne oplyste aldrig har været givet et Skib Tilladelse til at røre Skruen paa det Sted, hvor »Dania« laa den 29. Juni 1937.

Efter alt foreliggende, derunder navnlig Syns- og Skønsforretningen, maa det statueres, at Bolværksskredet den 1. Juli 1937 skyldtes Skibene »Peter Wessel«s og »Dania«s fornævnte Manøvrer med Hensyn til at røre deres Maskineri, samt at denne Manøvre, der den 29. Juni foretoges samtidig af begge Skibe, naar henses til Skibenes Beliggenhed i Forhold til hinanden, og til Bolværket, har været uforsvarlig. Da det derhos ikke af Værftet kan anses godtgjort, at Bolværket ikke har været i behørig Stand eller af forsvarlig Konstruktion, eller at der iøvrigt fra Sagsøgernes Side er udvist nogen Forsømmelse, som kan antages at have medvirket til Skadens Indtræden, maa alene de Sagsøgte, Aalborg Skibsværft A/S, være ansvarlig for den skete Skade, og idet der ikke af disse er rejst nogen Indsigelse mod Størrelsen af det paastævnede Beløb, vil de være at dømme til at betale til Sagsøgerne 25.000 Kr. tillige med Renter heraf som paastaet samt i Sagsomkostninger 3500 Kr.

T i r s d a g d e n 1 0 . F e b r u a r .

Nr. 201/1941. Forsikringsaktieselskabet »**Danske Phønix**«
(Overretssagf. Werner)

m o d

Vognmændene **Jens Kruse Madsen** og **Gerhardt Theilgaard Jørgensen** (Oluf Petersen).

(Refusion af udbetalte Forsikringsbeløb).

Østre Landsrets Dom af 7. Juli 1941 (VII Afd.): De Sagsøgte, Vognmændene Jens Kruse Madsen og Gerhardt Theilgaard Jørgensen.

gensen, bør for Tiltale af Sagsøgerne Forsikringsaktieselskabet »Danske Phønix« i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret har de Indstævnte ikke bestridt, at Ilden i Garagen er opstaaet fra Generatoren som Følge af dennes Tilstand.

Det fremgaar af Sagens Oplysninger, at de Indstævnte den 3. Oktober 1940 kun havde haft Generatoren paamonteret i ca. 4 Maaneder, og at de i denne Periode jævnlig havde benyttet samme Fremgangsmaade som ved den i Sagen omhandlede Lejlighed uden at dette havde haft uheldige Følger. De rensede af og til Tilbageslagsklappen, og dette havde Madsen ogsaa gjort den 3. Oktober 1940 lige inden Paafyldningen.

Med disse Bemærkninger vil Dommen i Henhold til de i den anførte Grunde være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes Appellanten at burde betale til de Indstævnte med 500 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for begge Retter betaler Appellanten, Forsikringsaktieselskabet »Danske Phønix« til de Indstævnte, Vognmændene Jens Kruse Madsen og Gerhardt Theilgaard Jørgensen, med 500 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Færdig fra Trykkeriet den 25. Februar 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.

Højesteretstidende.

Udgivere: Højesterets Protokolsekretærer.

---

85. Aargang

Højesteretsaaret 1941.

Nr. 30

Tirsdag den 10. Februar.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 3. Oktober 1940 Kl. ca. 21,40 opstod der Ild i en Garage i Ejendommen Nørregade 41, Aarhus.

Den paagældende Garage benyttedes af de Sagsøgte, Vognmændene Jens Kruse Madsen og Gerhardt Theilgaard Jørgensen, og Sagsøgte Madsen havde Kl. ca. 20,50 der indsat en de Sagsøgte i Forening tilhørende Motorvogn Politi Nr. X 11441, der var forsynet med Generatoranlæg, fuldt læsset med Stykgods og med Generatoren nyopfyret, hvorefter han havde aflåst og forladt Garagen.

Fra Garagen bredte Ilden sig til en Del af den øvrige Ejendom, og der brændte bl. a. Løsøreffekter tilhørende Glasmager Marinus Chr. Schou, Aarhus.

De paagældende Effekter var brandforsikrede hos Sagsøgerne, Forsikringsaktieselskabet »Danske Phønix« og er af Selskabet erstattet med 2668 Kr., hvorhos Sagsøgerne har haft Skadereguleringsomkostninger til et Beløb af 90 Kr. 30 Øre.

Justitsministeriets Motorsagkyndige, Ingeniør Joh. Sparle, har afgivet en Erklæring vedrørende Brandens Opstaaen.

Ifølge denne Erklæring er det forbundet med meget ringe Fare at køre en Vogn i Garage med uslukket Generatorfyrt og forlade den, saafremt der ingen Utætheder findes i Systemet. Det hedder i Erklæringen: »Der vil kun ske dette, at der opstaar et Gastryk i Systemet, der automatisk vil lukke for Fyrets Lufttilførsel ad Lufthullet, idet dettes Tilbageslagsklap, naar denne er i Orden, vil blive presset udad og lukke Hullet, idet det indvendige Tryk er større end det udvendige, Resultatet vil blive, at Fyret vil blive slukket paa Grund af manglende Lufttilførsel.« Men ifølge Erklæringen »var Lufthullets Tilbageslagsklap ikke i Orden, idet den paa Grund af Tjæresamling ved Hængsler og Træghed ikke kunde bringes i lukket Stilling, men tillod en aaben Sprække paa ca. 10 mm«, og om Brandaarsagen har Ingeniør Sparle nærmere udtalt:

»Efter Motorens Standsning har Generatoren stadig kunnet trække Luft gennem den ikke lukkelige Tilbageslagsklaps Sprække. Der har derfor stadig fundet Gasfrembringelse Sted, hvorefter det indvendige Tryk har haft Overtaget. Da det ikke har kunnet bevirke Lukningen af Tilbageslagsklappen paa Grund af dennes Uorden, har Gassen, naar det indvendige Tryk blev for stort, kun kunnet slippe ud gennem

Sprækken ved Tilbageslagsklappen, men da den derved for at komme gennem de paa Luftrøret anbragte Dyser har maattet passere Fyret, er den blevet antændt og har derefter som en længere eller kortere Flamme staaet ud fra Lufthullet.«

Der blev rejst Sager mod de Sagsøgte ved Aarhus Kriminalret for Overtrædelse af Lov Nr. 28 af 21. Marts 1873 § 5, for Jørgensens Vedkommende, fordi han som Medejер af Lastmotorvogn X 11441 havde undladt at føre tilstrækkeligt Tilsyn med nævnte Lastmotorvogns Gasgeneratoranlæg, og for Madsens Vedkommende, fordi han den 3. Oktober 1940 om Aftenen havde udvist Uforsigtighed ved Rensning af en paa nævnte Lastmotorvogns Gasgeneratoranlæg monteret Tilbageslagsklap.

Medens Jørgensen ved Dom af 20. December 1940 blev frifundet for det omhandlede Forhold, blev Madsen ved Dom af s. D. ikendt en Bøde paa 30 Kr. subsidiært Hæfte i 4 Dage.

Under nærværende Sag har Sagsøgerne paastaet de Sagsøgte tilpligtet at refundere de ovennævnte Beløb 2668 Kr. og 90 Kr. 30 Øre ialt 2758 Kr. 30 Øre med Renter 5 pCt. fra Sagens Anlæg den 8. April 1941.

De Sagsøgte har paastaet sig frifundet, subsidiært mod Betaling af en nedsat Erstatning.

Sagsøgerne hævder, at de Sagsøgte maa være ansvarlige for Skaden i Henhold til Motorlovens § 38, Stk. 1, hvis Bestemmelse angaaende Tilfælde af Eksplosion eller Brand maa antages at gælde ogsaa udenfor det i § 1 angivne Omraade. Men selv om dette ikke antages, maa de Sagsøgte være ansvarlige efter almindelige Erstatningsregler, og derfor pligtige til at godtgøre Sagsøgerne den udbetalte Erstatning med Omkostninger.

De Sagsøgte kan ikke anerkende, at Ildens Opstaaen hidrører fra Motorkøretøjet X 11441, og end mindre, at Aarsagen til Ildens Opstaaen er en Fejl ved den i dette Motorkøretøj anbragte Generator, og har iøvrigt bestridt, at der fra de Sagsøgtes Side er udvist Mangel paa Agtpaagivenhed, det være sig med Hensyn til Generatorens Anvendelse, Vedligeholdelse eller andet.

De Sagsøgte kan ikke erkende, at Motorlovens § 38 finder Anvendelse paa det omhandlede Tilfælde allerede af den Grund, at Motorkøretøjet var henstillet i en privat Garage, jfr. Motorlovens § 1, 1. Stk. I alt Fald mener de Sagsøgte, at deres Erstatningspligt bør bortfalde eller subsidiært nedsættes i Henhold til Forsikringsaftalelovens § 25, 1. Stk., 2. Pkt. Endelig har de særligt gjort Indsigelse mod Kravet om Godtgørelse for Reguleringsomkostninger, der er en Administrationsudgift for Sagsøgerne, som disse ikke kan kræve refunderet af Skadevolderen.

Efter det foreliggende maa det antages, at Ilden i Garagen er opstaaet som Følge af den af Ingeniør Sparle ved Generatoranlægget konstaterede Uorden ved Tilbageslagsklappen.

Der kan ikke paahvile de Sagsøgte noget Ansvar efter Motorlovens Regler, fordi denne Lov ikke kan finde Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, hvor Motorvognen henstod i en privat Garage. Der-

imod findes Sagsøgte Madsen at være ansvarlig for den opstaaede Ildebrand, fordi han har udvist Uforsigtighed ved Rensning af Tilbage-slagsklappen. Retten skønner imidlertid, at Erstatningspligten kan bortfalde i Medfør af Forsikringsaftalelovens § 25, 1. Stk., 2. Pkt., idet den begaaede Uagtsomhed ikke kan betegnes som grov.

De Sagsøgte vil derfor være at frifinde.

Sagens Omkostninger findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

Onsdag den 11. Februar.

Nr. 153/1941. **Finansministeriet** (Kammeradvokaten)

mod

Skandinavisk Grammofon A/S (Landsretssagf. Hjejle).

(Spørgsmaal om Ret til i den skattepligtige Indkomst at fradrage en Retssags Omkostninger som Driftsomkostninger).

Østre Landsrets Dom af 3. Maj 1941 (V Afd.): Sagsøgte, Finanministeriet, bør anerkende, at de omhandlede Udgifter af tilsammen 12.226 Kr. 75 Øre anses som Driftsudgifter, der kan fradrages i Sagsøgeren, Skandinavisk Grammofon A/S's, Indkomst for Skatteaaret 1937/38, samt godtgøre Sagsøgeren Renter 5 pCt. p. a. af det for meget i Skat erlagte fra de Dage, Skatten er betalt, og indtil Regulering finder Sted. Sagsøgte betaler Sagsøgeren Sagens Omkostninger med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Østre Landsret.

I Paadømmelsen har tolv Dommere deltaget.

Idet de omhandlede Procesudgifter har været anvendt til at sikre dels Indstævntes Fortjeneste ved allerede stedfundne Salg af Marconirør af Type N 40, dels Selskabets Adgang til Fortjeneste ved fortsat Salg af disse Rør, findes Selskabet berettiget til i Medfør af § 6, Stk. 1, litra a i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 at fradrage Udgifterne som Driftsomkostninger i dets Indkomst for Skatteaaret 1937/38. Som Følge heraf vil Dommen i Overensstemmelse med Indstævntes principale Paastand være at stadiæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 400 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.
Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Finansministeriet, til Ind-

stævnte, Skandinavisk Grammofon A/S, med 400 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

I en af N. V. Philips Gloeilampenfabrieken mod Skandinavisk Grammofon A/S i Anledning af en paastaaet Krænkelse af førstnævntes danske Patent Nr. 42375 paa Radiorør anlagt Sag kendtes Skandinavisk Grammofon A/S ved Østre Landsrets Dom af 16. Juni 1938 uberettiget til her til Landet at importere og/eller forhandle Marconirør af Type N 40 samt tilpligtedes at udrede i Erstatning 4000 Kr. og i Sagsomkostninger 5000 Kr. Dommen er derefter indanket for Højesteret, hvor den endnu ikke er paadømt.

Overretssagfører Park førte Sagen for Skandinavisk Grammofon A/S, der betalte ham et à conto Salær paa 12.000 Kr. Dette Beløb samt 226 Kr. 75 Øre udgørende andre Omkostninger i Retssagen har Skandinavisk Grammofon A/S i sin Selvangivelse fradraget i det regnskabsmæssige Overskud for Regnskabsaaret 1. Juli 1935—30. Juni 1936, hvilket Fradrag Københavns Skatteraad imidlertid ikke har anerkendt. Sagen er derefter blevet forelagt Landsskatteretten, der i sin Kendelse af 16. Maj 1940 bl. a. udtaler:

»— — — Ved Dommen blev det fastslaaet, at Selskabet ved at indføre og videresælge saakaldte Marconi-Radiatorer havde krænket A/S Philips Patentrettigheder — — —

Da Processen efter det for Landsskatteretten oplyste har drejet sig om Selskabets Rettigheder i Almindelighed, og ikke har angaaet et enkelt Aars Driftsindtægter, vil Udgifterne ved Processen ikke i skattemæssig Henseende kunne anses som fradragsberettigede Driftsudgifter — — —«

Landsskatteretten har trods en fornyet Henvendelse fra Skandinavisk Grammofon A/S fastholdt denne Afgørelse, hvorefter Selskabet under nærværende mod Finansministeriet som Sagsøgt ved Stævning af 9. Januar 1941 anlagte Sag har nedlagt følgende Paastande:

Principalt, at Ministeriet tilpligtes at anerkende, at de nævnte Udgifter: 12.000 Kr. og 226 Kr. 75 Øre anses som Driftsudgifter, der kan fradrages i Sagsøgerens Indkomst for Skatteaaret 1937/38.

Subsidiært, at anerkende, at en Del af de nævnte Udgifter efter Rettens Skøn anses for saadanne Driftsudgifter, medens Resten tillades afskrevet med lige store Dele for hvert af Skatteaarene 1937/38 til 1944/45 inkl., idet det ifølge Dommen krænkede Patent udløber i 1944.

Mere subsidiært, at anerkende, at de nævnte Udgifter i deres Helhed tillades afskrevet over den nævnte Periode,

alt saaledes, at der godtgøres Sagsøgeren Renter 5 pCt. p. a. af det for meget i Skat erlagte fra de Dage Skatten er betalt, og indtil Regulering finder Sted.

Sagsøgte har paastaaet sig frifundet.

Til Begrundelse af sin principale Paastand har Sagsøgeren anført: Udgifterne til Rets sagen er afholdt, ikke for at erhverve en Ret, et Aktiv, men for at opnaa en Afgørelse af, om Sagsøgeren har Ret til Forhandling af en vis Artikel; Formaalet med Afholdelsen af Udgifterne er udtømt med Rets sagen og disse maa derfor kunne fradrages i Regnskabet for det Aar, i hvilket de er afholdt, saa meget mere som Sagsøgeren har betalt Indkomstskat af det ved saadan Forhandling indvundne.

Den subsidiære Paastand begrundes med, at i al Fald den Del af Procesudgifterne, som er anvendt til Afværgelse af Erstatningskrav for allerede sket Indførsel og Forhandling af den paagældende Artikel, maa betragtes som Driftsudgifter vedrørende det Regnskabsaar, under hvilket det har været nødvendigt at afholde disse, medens den øvrige Del af Udgifterne er afholdt for at hævde den formentlige Ret til Virksomhedens Udøvelse i den Periode, i hvilken en fremtidig Kollision med Patentet kunde finde Sted, — nemlig i Resten af dettes Funktionstid, — over hvilken Afskrivning derfor maa kunne finde Sted.

Den mere subsidiære Paastand er nedlagt for det Tilfælde, at Retten ikke finder en saadan Sondring mellem de afholdte Udgifter inulig.

Sagsøgte har hævdet, at Udgifterne er afholdt ikke for »at erhverve, sikre og vedligeholde« Indtægter, men til at sikre en mulig Ret, der vilde udgøre en Indtægts kilde, altsaa en Formuedel. Udgifterne, der forøvrigt ifølge Landsretsdommen er foranlediget ved et Retsbrud, er ikke Driftsudgifter, men vedrører Formuen, hvorfor der ikke i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 6 a er Hjemmel til at fradrage disse i Indkomsten bl. a. ogsaa, fordi denne Bestemmelse naturligt maa forstaas saaledes, at kun Driftsudgifter, anvendt til Sikring af Indtægter erhvervede i det Aar, da Udgiften er afholdt, kan fradrages i dette Aars »samlede Aarsindtægter« jfr. Statsskattelovens § 4, 1. Stk. Hvad angaar Sagsøgerens Henvi sning til, at der er betalt Skat af det ved den omtvistede Virksomhed indvundne, har Sagsøgte anført, at der intet Forhold er mellem Størrelsen af det Beløb, hvoraf Skatten er betalt, nemlig det ved Virksomheden indvundne, og det Beløb, som Sagsøgeren har maattet anvende til Procesomkostninger.

Med Hensyn til den subsidiære Paastand har Sagsøgte dels bemærket, at der ikke i Sagen findes nogen som helst Vejledning til en Sondring mellem Størrelsen af de Udgifter, der vedrører Erstatnings spørgsmaalet, og de, der vedrører Spørgsmaalet om selve Retten til Import og Forhandling af den paagældende Artikel. Dels har Sagsøgte saavel med Hensyn til denne Paastand som den mere subsidiære Paastand anført, at Sagen ikke drejer sig om Retten ifølge et Sagsøgeren tilhørende Patent, men derimod en Kollision med en andens Patent; der er saaledes ikke Spørgsmaal om en tidsbestemt Ret for Sagsøgeren, men om, hvorvidt denne i al Almindelighed har Ret til den omtvistede Import og Forhandling, og der er herefter ikke Hjemmel til at foretage nogen Afskrivning over noget bestemt Aaremaal.

Det skal foreløbig bemærkes, at der ikke under Henvi sning til, at en endelig Afgørelse af Sagen mellem N. V. Philips Gloeilampenfabrieken

og Sagsøgeren endnu ikke foreligger, er rejst nogen Indsigelse imod, at Afgørelse af Fradragsspørgsmaalet finder Sted nu.

Da de, de omhandlede Udgifter foranledigende Skridt fra Sagsøgerens Side har haft til Formaal at afværge en Hindring i den frie Udøvelse af, hvad Sagsøgeren har anset som sin Ret ifølge Næringsadkomst, og da det i Henseende til Spørgsmaalet om Fradragets ret maa være uden Betydning, om Formaalet gennemføres eller ej, finder Retten, at Fradrag bør kunne ske i Overensstemmelse med Sagsøgerens principale Paastand, der derfor vil være at tage til Følge, saaledes at Renter tilkendes Sagsøgeren som paastaaet, mod hvilken sidste Paastand ingen særskilt Indsigelse er rejst.

I Sagsomkostninger bør Sagsøgte betale Sagsøgeren 300 Kr.

En af de voterende Dommere har afgivet saalydende

Dissens:

Jeg vilde af de i Landsskatterettens Kendelse nævnte Grunde finde Sagsøgte.

Sagsomkostningerne vilde jeg tilkende Sagsøgte hos Sagsøgeren med et passende Beløb.

Torsdag den 12. Februar.

Nr. 38/1941. Maskinfabrikant **Andreas Nielsen** (Meyer)
mod
Mejeriejer **T. T. Skov** (Svane).

(Betaling af Afgifter for Forhandling af en Vaskemaskine).

Vestre Landsrets Dom af 31. Januar 1941 (II Afd.): Sagsøgte, Fabrikant Andreas Nielsen, bør til Sagsøgeren, Mejeriejer T. T. Skov, betale 1727 Kr. tilligemed Renter heraf 5 pCt. aarlig fra den 31. August 1940, indtil Betaling sker, og i Sagsomkostninger 300 Kr. Det idømte udredes inden 15 Dage.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Vestre Landsret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Seks Dommere stemmer for i Overensstemmelse med den af Indstævnte nedlagte Paastand at stadfæste Dommen i Henshold til de i den anførte Grunde og at dømme Appellanten til at betale Sagens Omkostninger for Højesteret med 300 Kr.

Tre Dommere bemærker, at Kontraktens Genstand var Overdragelse af en patentmæssig beskyttet Eneret, og at Kontrakten,

da Indstævnte ikke har kunnet skaffe Appellanten denne Ret, er bortfaldet. Som Følge heraf findes Indstævnte, efter at Ansøgningen om Patent var afslaaet, ikke at have Krav paa det paa-staaede Afgiftsbeløb, og disse Dommere stemmer derfor for at frifinde Appellanten.

Der vil være at give Dom efter Stemmeflertallet.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Maskinfabrikant Andreas Nielsen, til Indstævnte, Mejeriejer T. T. Skov, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Den 21. Juli 1937 blev der mellem Sagsøgeren, Mejeriejer T. T. Skov, Guelph, Ontario, Canada, og Sagsøgte, Fabrikant Andreas Nielsen, Ulstrup, oprettet en af sidstnævnte konciperet skriftlig Kontrakt, hvorved Sagsøgeren meddelte Sagsøgte Eneret til i Skandinavien at fabricere og sælge Vaskemaskinen »Gilson Snow-Bird«, paa hvilken H. G. Mack, Canada, havde udtaget Patent i Canada, U.S.A. og andre Lande. Sagsøgeren forpligtede sig til straks at sørge for den fornødne Patentbeskyttelse i Skandinavien, og endvidere til at H. G. Mack skulde stille komplette Tegninger og hele sin Erfaring paa Vaskemaskine-omraadet til Raadighed for Sagsøgte. Sagsøgte skulde afgive Regnskab og indbetale Afgifter — for hver Maskine 20 Kr. til Sagsøgeren samt 9 Kr. til H. G. Mack — den 1. i hver Kvartalsmaaned og første Gang den 1. Januar 1938. Kontrakten kunde fra hver af Siderne opsiges med tre Maaneders Varsel til Ophør den 1. i en Maaned, dog saaledes, at Sagsøgeren ikke kunde opsige Kontrakten, saalænge Sagsøgte gjorde et Arbejde for Salg. Kontrakten bortfaldt, saafremt der skulde vise sig uovervindelige Vanskeligheder fra Canadas Side. Sagsøgte modtog kort efter fra Canada et Eksemplar af Vaskemaskinen og gik i Gang med Fabrikation og Salg af Maskinerne, der her i Landet gik under Benævnelse Vaskemaskinen »Ferm«. Den 8. Februar 1938 indgav Sagsøgeren Patentansøgning her i Landet, men den 6. September 1939 blev det tilkendegivet ham, at det ansøgte Patent ikke kunde tilstaaes, og efter at han ved Skrivelse af 4. November 1939 havde begært fornyet Behandling, blev Patentansøgningen afslaaet ved Skrivelse af 28. November 1939, hvori det meddeltes, at denne Afgørelse i Henhold til Bestemmelsen i § 19, 2. Stk., i Lov om Patenter inden 2 Maaneder fra denne Dato kunde begæres prøvet af en særlig Kommission. En saadan Prøvelse blev ikke begæret, og ej heller blev der indgivet Patentansøgning i Norge og Sverrig. Sagsøgte, der med Sagsøgerens Sagfører havde ført forskellige Forhandlinger bl. a. om Udsættelse med Betaling efter de

indsendte Opgørelser, indsendte efter disse Forhandlinger forskellige à conto Indbetalinger senest den 12. September 1939 2188 Kr. men har derefter vægret sig ved at betale.

Under nærværende Sag har Sagsøgeren, under Anbringende af at Sagsøgte maa være pligtig at betale Afgift af de efter hans egen Opgørelse i Tiden indtil Marts 1940 solgte 263 Maskiner 7627 Kr. efter Fradrag af indbetalte 4943 Kr. til Rest 2684 Kr., søgt Sagsøgte til Betaling af dette Beløb tilligemed Renter heraf 5 pCt. p. a. fra den 31. August 1940, indtil Betaling sker.

Sagsøgte, der har betalt Afgifter for Tiden til noget ind i August 1939, har procederet til Frifindelse under Henvisning til, at der ikke er opnaaet Patentret til Maskinen i Danmark, saaledes at Sagsøgte ikke har faaet den ham tilsagte Beskyttelse og følgelig ikke har haft nogen Eneret til at fremstille Maskinen, at der ikke er givet ham noget Sæt Tegninger af Maskinen, at der ikke er ydet ham den tilsagte Hjælp af H. G. Mack, samt at den Omstændighed, at der er sket Opgørelse over Maskinsalget og betalt à conto Beløb, ikke kan medføre Pligt til yderligere Betaling af noget Beløb, idet Betalingspligten er bortfaldet ved, at Patentret ikke er opnaaet.

Sagsøgte har for Landsretten oplyst, at der siden Indgaaelsen af Kontrakten af 21. Juli 1937 indenfor hans Interesseomraade ikke af andre end ham selv er forhandlet en Vaskemaskine som den omhandlede, samt at han stadig fremstiller og forhandler Maskinen, der dog ikke har kunnet sælges i Norge og Sverrig, da Prisen laa for højt i Forhold til de der forhandlede Vaskemaskiner af andre Typer.

Da Sagsøgte i hele det Tidsrum, i hvilket det henstod som uvist, om Patentbeskyttelse vilde blive opnaaet, alene har udnyttet den i Kontrakten omhandlede Ret til Fremstilling og Forhandling af Vaske-maskinen og saaledes faktisk i det paagældende Tidsrum har opnaaet den Fordel, som han havde tilstræbt ved Indgaaelsen af Kontrakten nemlig at være Eneforhandler, findes Sagsøgtes førstnævnte Indsigelse ikke under de foreliggende Omstændigheder at kunne fritage ham for Pligten til at betale Afgifter for Tidsrummet, indtil det ved Patentdirektoratets Afslag paa Sagsøgerens sidste Ansøgning i Skrivelse af 28. November 1939 viste sig, at Patentet ikke kunde opnaas. Derimod findes Sagsøgte fra nævnte Dato at have været berettiget til som sket uden Varsel at hæve den indgaaede Overenskomst, der forudsatte det søgte Patents Opnaaelse.

Herefter og idet det maa være uden Betydning for Sagens Afgørelse, at Sagsøgte — der iøvrigt ikke før i Januar 1940 har stillet noget Krav herom — ikke har modtaget Tegninger eller Hjælp fra H. G. Mack, idet Sagsøgte desuagtet har kunnet udøve sine Beføjelser fuldt ud, vil Sagsøgte være at tilpligte at betale Sagsøgeren 1727 Kr. — hvilket Beløbs Rigtighed er erkendt — tilligemed Renter heraf som paastaat.

Sagens Omkostninger findes Sagsøgte at burde godtgøre Sagsøgeren efter Omstændighederne med 300 Kr.

T i r s d a g   d e n   17.   F e b r u a r .

330/1941.   **Dampskibsselskabet af 1912 A/S og Dampskibsselskabet Svendborg A/S (Schiørring)**

m o d

Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart (Gelting).

(Spørgsmaal om Gyldigheden af en af Indstævnte foretaget Tarifiering).

Sø- og Handelsrettens Dom af 25. Juli 1941: De Sagsøgte, Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Dampskibsselskabet af 1912 A/S og Dampskibsselskabet Svendborg A/S, under denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger ophæves.

Højesterets Dom.

Den indankede Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten.

I Paadømmelsen har otte Dommere deltaget.

Det tiltrædes, at det i Sagen rejste Spørgsmaal henhører under Domstolenes Afgørelse.

Navnlig under Hensyn til Forbundets særlige Karakter som en ved Lov oprettet Institution, hvoraf samtlige danske Redere er tvungne Medlemmer, og til Reglen i Vedtægternes § 19, Stk. 2, om Nedsættelse for den hjemlige Skibsfart af Krigsulykkesforsikringens Grundpræmie til en Tredjedel findes det ikke uberettiget, at Forbundet under de ekstraordinære Forhold ved Tarifieringen ogsaa har taget Hensyn til de ved disse Forhold skabte Fortjenstmuligheder. Idet det dernæst efter Sagens Oplysninger, særlig ogsaa Resultatet af Tarifieringen, hvorefter ca. 88 pCt. af Nordsøfartens Tab er baaret af denne Fart, ikke kan antages, at Forbundet har taget det nævnte Hensyn i Betragtning i uforvarsligt Omfang, findes der ikke at være Grundlag for en Tilside-sættelse af de skete Tarifieringer, og Dommen vil saaledes kunne stadfæstes.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanterne at burde betale til Indstævnte med 2000 Kr.

Med Hensyn til, at Domsgrundene indeholder Oplysninger om en enkelt navngiven Dommers Afstemning og Begrundelse herfor, bemærkes, at saadan Oplysning ikke bør gives i selve Dommen og ikke bør omfatte Dommers Navn.

T h i   k e n d e s   f o r   R e t :

Sø- og Handelsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanterne, Dampskibsselskabet af 1912 A/S og Dampskibsselskabet Svendborg A/S, een for begge og begge for een, til Indstævnte.

Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart, med 2000 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag nedlægger Sagsøgerne følgende Paastand:

Den af Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart indenfor Ulykkesforsikringsafdelingen den 21. Februar 1941 foretagne endelige Tarifiering for Tidsrummet 1. Januar—8. April 1940, hvorved Grundpræmien for Sagsøgernes Skibe i oversøisk Sejlads blev forhøjet fra 9,80 Kr. (36 Kr. pr. Aar) til 117,60 Kr. (432 Kr. pr. Aar) for de paagældende 98 Forsikringsdage, kendes ugyldig, forsaavidt angaar alle Skibe, der ikke har anløbet europæiske Havne, Middelhavshavne eller marokkanske Atlanterhavshavne i Perioden, og det af samme Forbund den 11. Januar 1940 indenfor Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen indførte særlige Præmietillæg paa 60 Øre pr. Forsikringsdag for Sejlads i Farezone (Tillæg) V kendes ogsaa ugyldigt for alle Skibe, der ikke har anløbet europæiske Havne, Middelhavshavne eller marokkanske Atlanterhavshavne i Perioden.

De Sagsøgte paastaar Frifindelse.

Sagen drejer sig om Berettigelsen af den af de Sagsøgte for den paagældende Periode foretagne Tarifiering for Sagsøgernes Skibe i oversøisk Fart. Sagsøgerne gør gældende, at Tarifieringen er for høj i Forhold til den for Skibene løbne Risiko. En Imødekommelse af Sagsøgernes Paastand vil bevirke, at Sejlads i oversøisk Fart fritages for særlige Præmieforhøjelser i Perioden i Lighed med Sejlads i hjemlige Farvande — Farvandene fra Falsterbo og Danmarks Sydgrænse til Linien Kristianssand-Hanstholm, nævnte Havne inklusive. Sagsøgerne hævder, at Risikoen i hjemlige Farvande er større end i oversøiske Farvande, hvilket de Sagsøgte bestrider.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Vedtægten for Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart er godkendt af Socialministeriet ved Skrivelse af 9. Januar 1940 i Henhold til Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 § 16, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 171 af 13. April 1938 § 5.

Forbundet er et gensidigt Selskab, hvori samtlige Medlemmer hæfter solidarisk een for alle og alle for een (§ 2), og dets Formaal er at overtage den Risiko, der paahviler Redere, Arbejdsgivere og Erhvervsdrivende indenfor dansk Søfart i Henhold til Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Ulykkesforsikring og Lov Nr. 262 af 19. December 1936 om Krigs-Ulykkesforsikring for søfarende (§ 3). Samtlige danske Redere m. v. er ifølge § 4 lovpligtige Medlemmer af Forbundet, saaledes at de er pligtige at forsikre deres lovpligtige Risiko i Forbundet.

Forbundet består af to Afdelinger: Ulykkesforsikringsafdelingen og Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen (§ 8), af hvilke den første overtager Risikoen ifølge Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933, medens den anden overtager Risikoen efter Lov Nr. 262 af 19. December 1936 m. fl. om Krigs-

Ulykkesforsikring for søfarende. Afdelingerne har hver deres selvstændige Regnskab, men Adskillelsen er uden Betydning for den gensidige Hæftelse (§ 8).

Skadeserstatning ifølge Lov af 20. Maj 1933 omfatter ogsaa Tilfælde af Død eller Invaliditet som Følge af Krig, foruden den almindelige civile Risiko. Loven om Krigs-Ulykkesforsikringen betyder kun, at Erstatningen i Tilfælde af Død eller Invaliditet som Følge af Krig forhøjes til et større Beløb, end den for Skade som Følge af civil Risiko.

Alle de Skadestilfælde, der erstattes under Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen, erstattes altsaa ogsaa under Ulykkesforsikringsafdelingen. Risikoen er saaledes den samme.

Forbundet ledes af et Repræsentantskab (§ 9) og en Bestyrelse (§ 14), der er fælles for begge Afdelinger.

I Vedtægternes § 19 findes Reglerne om Præmiens Beregning.

Det udtales her, at Repræsentantskabet paa Grundlag af foreliggende Skadesstatistik kan inddele hver Afdelings Forsikringsbestand i Fareklasser og fastsætte en Tarif, hvorefter der for visse Fareklassers Vedkommende finder Forhøjelse eller Nedsættelse Sted af den for Afdelingen fastsatte Grundpræmie. Til Vedtagelse af en saadan Tarifiering kræves for Ulykkesforsikringsafdelingens Vedkommende, at alle de paa vedkommende Repræsentantskabsmøde repræsenterede stemmeberettigede stemmer derfor, og at Socialministeriet godkender denne Tarifiering. For Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingens Vedkommende kan Repræsentantskabet ved simpel Majoritet under Hensyn til de til enhver Tid foreliggende Forhold, der har Indflydelse paa Afdelingens Risiko, fastsætte Farezoner, ved Sejlads i hvilke der vil være at betale en forhøjet Grundpræmie.

Forbundet er organiseret saaledes, at man to Gange aarligt opkræver en Grundpræmie, men som det fremgaar af § 19, Stk. 7 og 8, samt af § 22, er Grundpræmien i Virkeligheden kun at betragte som en à conto Præmie.

Det bestemmes saaledes i § 19, Stk. 7, at saafremt det erlagte Grundpræmiebeløb viser sig utilstrækkeligt til at dække Forbundets løbende Udgifter, kan Bestyrelsen til enhver Tid opkræve saa stor Ekstra-Grundpræmie, som Bestyrelsen skønner fornøden. Saadan Ekstra-Grundpræmie paalignes Medlemmerne i Forhold til det hos dem opkrævede Grundpræmiebeløb.

Endvidere bestemmes i § 19, Stk. 8, at efter Aarsregnskabs Afslutning fordeles den paa hver Afdelings Driftsregnskab fremkomne Saldo paa Afdelingens samlede Antal Forsikringsdage indenfor de forskellige Grupper — Fareklasser — i Forhold til de Grundpræmier, der har været opkrævet i det forløbne Aar for disse.

Endelig bestemmes i Vedtægternes § 22, at Medlemmernes Bidrag reguleres i Henhold til Reglerne i § 19 paa Grundlag af det fremkomne driftsmæssige Resultat af Forbundets Virksomhed i det afsluttede Regnskabsaar, hvorefter hvert enkelt Medlems Konto afsluttes i Overensstemmelse hermed.

De Regler, der opstilles i § 19, Stk. 8, og § 22, betyder saaledes, at naar Aaret er gaaet, fordeles Skaderne mellem hver Afdeling og inden-

for hver Afdeling paa Afdelingens samlede Antal Forsikringsdage indenfor de forskellige Fareklasser, og hver enkelt lovpligtig Forsikringstager betaler derefter sin Andel i den samlede Udgift i Forhold til de Grundpræmier, der har været opkrævet og de Forsikringsdage, han har været i Risiko.

Grundpræmien er saaledes den Enhed, hvorefter ikke blot Aarets Udgifter, men ogsaa Tabet i Tilfælde af svigtende Betalingsevne hos enkelte eller andre lignende Forhold fordeles.

For Ulykkesforsikringsafdelingen har Forbundet, der er en Fortsættelse af Danske Rederes Ulykkesforsikring, senere omdannet til Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Søfart og Fiskeri i en Aarrække paalagt en Grundpræmie af 36 Kr. pr. Aar pr. Mand, ens for alle Farter. Dette Beløb har altsaa gennem Aarene fuldt dækket den civile Risiko. For Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen har man i en Aarrække haft en Grundpræmie paa Kr. 10,80 pr. Mand pr. Aar, dog at denne for den indskrænkede Sejlads (jfr. § 19, 2. Stk.) er nedsat til en Trediedel. I Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen har der endvidere i Aarene 1937, 1938 og 1939 været opkrævet Præmietillæg for Besejling af visse Havne, hvor der var Krigsrisiko.

Hovedlinien i Forbundets Præmiepolitik fra 1. Januar 1939 er følgende:

Grundpræmien for Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen har i Aarene 1939 og 1940 været uforandret, nemlig Kr. 10,80 for al Sejlads, dog nedsat til en Trediedel for den indskrænkede Sejlads.

Efter Krigsudbrudet i 1939 oprettede Fondets Repræsentantskab ved Cirkulære af 12. September 1939 4 Farezoner (Fareklasser) og fastsatte bestemte Tillægspræmier pr. Mand pr. Dag for Besejling af disse Farezoner. Udenfor Farezonerne faldt hjemlig Fart og oversøisk Fart. Farezonetillæggene blev forhøjet ved Cirkulære af 9. November 1939 for Zone III's Vedkommende. (En Del af Skagerak, Nordsøen og Atlanterhavet). Ved Cirkulære af 11. Januar 1940 blev disse Tillægspræmier fra 1. Januar 1940 at regne bevaret, dog med Forhøjelse af Zone III, ligesom man indførte en ny Klasse »Tillæg V« (oversøisk Fart), for hvilken Tillægget fastsattes til 60 Øre pr. Mand pr. Dag. To Gange senere er Tillægspræmierne forhøjet, bortset fra oversøisk Fart, nemlig den 9. Februar 1940 og den 29. Februar 1940.

For den hjemlige Sejlads er ikke opkrævet Farezonetillæg.

For Ulykkesforsikringsafdelingens Vedkommende var Grundpræmien i hele 1939 Kr. 36,00 for al Sejlads.

Ved Regnskabs Opgørelse viste det sig imidlertid, at denne ikke slog til, idet Ulykkesforsikringsafdelingen bærer sin Andel af alle de Krigsskader, der indtræffer, og ved Cirkulære af 11. Januar 1940 blev der derfor opkrævet en ekstra Grundpræmie for 1939 af Kr. 54,00 pr. Mand pr. Aar til Dækning af Underskudet i 1939, hvilket Tillæg dog ikke blev opkrævet for den hjemlige Sejlads.

For Aaret 1940 er Grundpræmien forhøjet til Kr. 108,00 ved Cirkulære af 29. December 1939, bortset fra Skibe, der indenfor Regnskabsaaret udelukkende besejler danske Havne eksklusive Færøerne og/eller norske, svenske og tyske Havne beliggende indenfor et Omraade, der

mod Vest begrænses af Linien Kristianssand-Hanstholm og mod Øst af Linien Kalmar-Rügenwalde, de nævnte Havne inklusive. For sidstnævnte Sejlads bibeholdtes Grundpræmien af 36 Kr. pr. Mand. Præmien udenfor den indskrænkede Sejlads blev atter forhøjet ved Cirkulærer af 11. Januar, 9. Februar og 29. Februar 1940 og ved Cirkulære af 11. Juli 1940 tilsidst til Kr. 777,60 pr. Mand pr. Aar, hvilket for Tidsrummet 1. Januar—8. April 1940 udgjorde Kr. 211,68 pr. Mand. Paa Grundpræmien ydes der ifølge Cirkulære af 29. Februar 1940 1/3 Rabat paa Skibe, der ikke har anløbet europæiske og Middelhavshavne i hele første Halvaar af 1940. Ifølge Cirkulære af 11. Juli 1940 ændredes denne Rabat til 30 pCt. i Perioden 1. Januar—8. April 1940.

For den hjemlige Sejlads forblev Grundpræmien Perioden igennem uforandret, indtil den ved Cirkulæret af 11. Juli 1940 blev forhøjet til en Aarspræmie af Kr. 43,20, hvilket for Perioden 1. Januar—8. April 1940 udgjorde Kr. 11,76 pr. Mand.

Efter de den 9. April 1940 indtraadte Forhold indledtes Forhandlinger med Handelsministeriet om Statens Støtte til Dækning af Krigsrisikoen. Disse Forhandlinger resulterede i, at der af Statskassen stilledes Midler til Raadighed til 1) Afholdelse af alle Erstatninger hidrørende fra Ulykker, der i Tiden efter 8. April 1940 er overgaaet Besætninger ombord i Skibe, der enten er rekvireret af eller tilbageholdt i krigsførende Land, Frankrig, Holland eller Belgien eller efter Paalæg er oplagt i neutral Havn i Udlandet og 2) til Nedbringelse af den Rederne for Tiden efter 8. April 1940 paahvilende samlede Ulykkesforsikringspræmie til 36 Kr. pr. Mand pr. Aar for Skibe i Fart i hjemlige Farvande under Redernes Kontrol.

Under Henvisning hertil og til, at en for Tiden 1. Januar—8. April 1940 foretaget Regnskabsafslutning udviste, at Ulykkesforsikringsafdelingens Udgifter i det nævnte Tidsrum — 98 Dage — kunde dækkes af de allerede i Henhold til Cirkulære af 29. Februar 1940 opkrævede Grundpræmier, fastsattes Grundpræmien saaledes:

For Besætninger ombord i Skibe, der i det nævnte Tidsrum udelukkende har besejlet de nedenfor nævnte Havne, 10 Øre pr. Mand pr. Dag svarende til Kr. 9,80 pr. Mand for hele Perioden.

- a. Danske Havne eksklusive Færøerne og Grønland.
- b. Norske, svenske og tyske Havne beliggende indenfor et Omraade, der mod Vest begrænses af Linien Kristianssand-Hanstholm og mod Øst af Linien Kalmar-Rügenwalde, de nævnte Havne inklusive.
- c. Havne i den øvrige Del af Østersøen eksklusive finske, russiske og estiske Havne.

For alle andre Skibes Besætninger Kr. 1,80 pr. Mand pr. Dag svarende til Kr. 176,40 pr. Mand for hele Perioden. For Skibe i oversøisk Fart ydedes en Rabat paa 1/3 af den nævnte Grundpræmie, hvorved freinkommer det af Sagsøgerne erlagte Beløb af 117 Kr. 60 Øre pr. Mand i den nævnte Periode.

For den resterende Del af Aaret 1940 fastsattes Grundpræmien til 10 Øre pr. Mand for alle Skibe, uanset hvilke Havne de besejlede.

For Krigs-Ulykkesforsikringens Vedkommende opkrævedes Farezonetillæg for Tiden 1. Januar—8. April 1940 i Overensstemmelse med Cirkulære af 11. Januar 1940, altsaa for Sagsøgernes Sejlads i oversøisk Fart med 60 Øre pr. Mand. For den resterende Del af Aaret 1940 bortfaldt Grundpræmien og Farezonetillæg ved de af Statskassen til Raadighed stillede Midler.

I Skrivelse af 22. Januar 1940 udtalte Skibsreder A. P. Møller paa Sagsøgernes Vegne, at han ikke kunde godkende de Principper, hvorefter Udgifterne fordeltes ved de Sagsøgte Cirkulære af 11. Januar 1940, idet de syntes ham stridende mod Billighed.

Skibsreder A. P. Møller uddybede sit Standpunkt i Skrivelse af 6. Februar 1940, idet han udtalte følgende:

»Det forekommer mig, at denne Fordelingsmaade strider imod Billighed, og jeg maa derfor tage Afstand derfra. Princippet bør være det, at Bidragene fordeles nogenlunde rimeligt efter de Tab, Skibenes Fart paafører Forbundet. Disse Tab er hidtil næsten udelukkende opstaaet i Farvandene omkring Storbritannien, og Fart i disse Farvande bør da bære Broderparten. At man i nogen Grad udligner ogsaa paa anden Fart, kan jeg finde omend ikke rigtigt — saa dog maaske nødvendigt, men det bør ikke gøres efter saa strenge Regler som her fastsat. Dansk Skibsfart har visse Farter at opretholde ude omkring, hvor Fortjenstmulighederne paa Grund af skarp Konkurrence er relativt ringe, og det gaar ikke an at bebyrde saadanne Farter med altfor tunge Bidrag, som er ganske ude af Forhold til, hvad Farten hjemler.

Jeg kan heller ikke finde det stemmende med Billighed, at indenrigs Fart ganske fritages for Deltagelse i Byrden. At Smaaskibes Bæreevne er ringe, er sandsynligt, men de har dog sikkert nogen Bæreevne og bør ogsaa deltage i nogen Grad. At D. F. D. S.s mange indenrigske Baade paa denne Maade helt fritages, er sikkert ej heller rimeligt, idet det jo næppe kan omtvistes, at Risikoen er større end i hvert Fald Fart paa fjerne Have som f. Eks. Østen/Amerika og lignende. Jeg ser ingen Grund til at udvide den Indrømmelse, man muligt finder at burde gøre Smaaskibe, til disse tildels meget kostbare Skibe, der indgaar som normalt og fuldt bæredygtigt Led i dansk Handelsflaade.

Jeg er klar over, at Repræsentantskabet ifølge Loven er suverænt, men der bør i saadanne Forhold herske Enighed om Principperne, og jeg finder, at en Drøftelse herom vil være paa sin Plads.«

De Sagsøgte fastholdt Berettigelsen af den foretagne Tarifiering, som de i Skrivelsen af 25. Oktober 1940 begrundede saaledes:

»Den for Tiden fra 1. Januar til 8. April d. A. vedtagne Præmiefordeling er sket ud fra den Opfattelse, at det ikke er muligt — saaledes som det var Tilfældet under den spanske Borgerkrig, under hvilken Sejlads i Krigszonen indbragte meget betydelige Fragter — at lade de Skibe, der besejler Krigszoner, alene bære samtlige Krigsskader eller dog den væsentligste Del af disse, naar Krigsomraadet ligger lige uden for Danmarks Grænser, og naar dette til Sikring af vor Export og vore Tilførsler maa besejles til fastsatte Fragtrater, der ikke giver Anledning til en tilsvarende betydelig Fortjeneste. Risikoen eller dog

en Del af den maa derfor bæres af hele Flaaden, og der bør herved ikke blot tages Hensyn til den Risiko, der for den øvrige Del af Flaaden er skabt ved Krigen, men ogsaa til de Fortjenstmuligheder, denne har skabt. I sidstnævnte Henseende kan der formentlig ikke være Tvivl om, at Sejlads uden for de europæiske Farezoner i første Halvdel af dette Aar netop som Følge af Krigen har givet en betydelig forøget Adgang til Fortjeneste, medens det for den hjemlige Rutefarts Vedkommende ikke har været muligt i den tilsvarende Periode at forhøje hverken Prisen for Personbefordring eller Fragten for Gods, medens Udgifterne er blevet ikke uvæsentlig forøget.

Det er ud fra de nævnte Betragtninger Fordelingen paa de forskellige Skibe fandt Sted, og Bestyrelsen har, efter paa Mødet i Gaar paany at have drøftet disse, ikke ment at kunne ændre sin Opfattelse eller den tidligere vedtagne Fordeling.«

I Skrivelse af 11. November 1940 udtalte de Sagsøgte dernæst:

»De for Tiden fra 1. Januar til 9. April 1940 gældende Grundpræmiesatser er saavel i Ulykkesforsikringsafdelingen som i Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen vedtaget enstemmigt af Repræsentantskabet og for førstnævnte Afdelings Vedkommende i Henhold til Vedtægtens Bestemmelser stadfæstet af Socialministeriet under 6. April d. A.«

I Skrivelse af 16. November 1940 udtalte de Sagsøgte bl. a.:

»— — —

Det fremgaar heraf, at Skibe, der har besejlet Farezone III (d. e. Farvandene omkring Storbritannien og Frankrig) har baaret 88 pCt. af samtlige Udgifter i begge Afdelinger.

Vi tilføjer, at alle de i Tiden fra 1. Januar til 8. April d. A. indtrufne Krigsskader er sket i Farezone III, medens der ikke er indtruffet Krigsskader hverken i den indenlandske Fart eller i den oversøiske Fart udenfor Farezonen.«

Sagsøgerne betalte derefter de dem afkrævede Præmiebeløb med Forbehold.

Sagsøgerne gør gældende, at den foretagne Tarifiering er retstridig, og begrunder dette med følgende:

Efter Vedtægtens § 19, Stk. 1, skal Tarifiering ske »paa Grundlag af foreliggende Skadesstatistik«, og efter § 19, Stk. 2, skal Fastsættelse af Farezoner ske »under Hensyn til de til enhver Tid foreliggende Forhold, der har Indflydelse paa Afdelingens Risiko.« Heraf følger efter Sagsøgernes Opfattelse, at Tarifieringen alene maa foretages ud fra en Bedømmelse af Risikoen. Den store Ulighed i Tarifieringen af oversøisk og hjemlig Sejlads lader sig imidlertid ikke begrunde i en Forskel paa Risikoen for de 2 Farter. Der er i Tiden 1. Januar—8. April 1940 ikke paaført de Sagsøgte noget Tab i disse 2 Farter, men efter Sagsøgernes Opfattelse er Risikoen snarest større i den hjemlige end i den oversøiske Sejlads. Sagsøgerne henviser herved til Minejaren og Krigsoperationerne. I Efteraaret 1939—Foraaret 1940 er 6 Skibe minesprængt og 2 torpederet i eller nær danske Farvande. Som Forholdene var, burde de Sagsøgte have afventet eventuelle Tabsresultater, førend de tariferede, i Stedet for som sket i Januar og Februar Maaned 1940 at tarifere med tilbagevirkende Kraft for Aaret 1940. Sagsøgerne henviser

endvidere til, at der ikke er ydet Mandskabet Krigstillæg til Hyren i oversøisk Sejlads, medens saadant Tillæg er ydet i en Del af den hjemlige Sejlads.

Dette Risikogrundlag staar efter Sagsøgernes Opfattelse i absolut Misforhold til den stedfundne Tarifiering, hvorefter Ulykkesforsikringspræmien for den hjemlige Sejlads i Perioden 1. Januar—8. April 1940 er ansat til 9 Kr. 80 Øre pr. Mand og i oversøisk Fart til 117 Kr. 60 Øre, og Krigsulykkesforsikringspræmien er beregnet efter en aarlig Grundpræmie af 3 Kr. 60 Øre pr. Mand for hjemlig Sejlads, medens Grundpræmien i oversøisk Fart er beregnet efter 10 Kr. 80 Øre med et Farezonetillæg af 60 Øre pr. Dag.

Denne Forskel i Tarifieringen lader sig efter Sagsøgernes Opfattelse kun forklare ved, at de Sagsøgte har ladet andre Hensyn end Risikoen være bestemmende for Tarifieringen. Dette finder Sagsøgerne erkendt af de Sagsøgte i disses Skrivelse af 25. Oktober 1940, hvori udtales, at der ikke blot bør tages Hensyn til den Risiko, der er skabt ved Krigen, men ogsaa til de Fortjenstmuligheder, denne har skabt, og at der formentlig ikke kan være Tvivl om, at Sejlads udenfor de europæiske Farezoner har givet en betydelig Adgang til Fortjeneste, hvad ikke har været muligt for den hjemlige Rutefart.

Rent bortset fra, at der ikke efter Sagsøgernes Anbringende har været de angivne særlige Fortjenstmuligheder for den oversøiske Sejlads, hævder Sagsøgerne, at det er stridende mod Vedtægtens § 19 og almindelige Retsgrundsætninger at tage saadanne Hensyn i Betragtning. Afgørende maa alene være Risikoen.

De Sagsøgte henviser til, at al Tarifiering maa bero paa et Skøn, og at det under Sagen omstridte Skøn er i Overensstemmelse med Vedtægten og de Retsgrundsætninger, som maa være gældende for et Forsikringsinstitut som det heromhandlede. De bestrider derfor, at den foretagne Tarifiering kan tilsidesættes af Domstolene.

De Sagsøgtes nærmere Begrundelse herfor er følgende:

Efter Vedtægtens § 9 udøves den øverste Myndighed i alle Forbundets Anliggender af et Repræsentantskab, bestaaende af en Formand og 10 Medlemmer.

Af Repræsentantskabets Medlemmer, der enten selv skal være Medlemmer af Forbundet eller som Bestyrelsesmedlemmer, Partredere, korresponderende Redere eller paa anden Maade være knyttede til Virksomheder, der er Medlemmer af Forbundet, vælges 7 af Dansk Dampskibsrederiforening, 2 af Dansk Sejlskibsrederiforening for mindre Skibe og 1 af Dansk Sejlskibsrederi-Forening.

Ved denne alsidige Repræsentation skabes der Garanti for, at de forskellige Interesser indenfor Forbundet afvejes ligeligt. Dette giver sig ogsaa Udslag i den Repræsentantskabet tillagte selvstændige Stilling med Hensyn til Tarifiering, idet Vedtægtens § 19 ikke paalægger Repræsentantskabet at tarifere, men kun fastsætter, at det »kan« tarifere. I nærværende Tilfælde er Tarifieringen vedtaget enstemmigt i Repræsentantskabet og for Ulykkesforsikringens Vedkommende godkendt af Socialministeriet. Der er herved skabt en Forhaands-Garanti for, at Tarifieringen er rigtig foretaget. Til at tilsidesætte det af Repræsentant-

skabet gennem Tarifieringen udøvede Skøn, maa der derfor kræves sikre Holdepunkter for en væsentlig Tilsidesættelse af de enkelte Medlemmers berettigede Interesser. Saadanne Holdepunkter findes ikke, idet Tarifieringen efter de Sagsøgtes Anbringende er foretaget ud fra forsikringsmæssige Hensyn.

Hvad for det første angaar Risikobedømmelsen, fremhæver de Sagsøgte, at det Skøn over den fremtidige Risiko, som maatte være afgørende ved den i Januar—Februar Maaned 1940 foretagne Tarifiering, var begrundet i de foreliggende Forhold. Der fandtes ingen Skadesstatistik at bygge paa. Efter Repræsentantskabets Skøn frembød den oversøiske Skibsfart paa Tarifieringens Tidspunkt større Risiko end den hjemlige Sejlads, idet de krigsførende Magters Skibe opererede i de oversøiske Farvande. De indtil 9. April 1940 foreliggende Skadesresultater har ikke afkræftet Rigtigheden af denne Risikobedømmelse, idet der ikke indtraadte Skibsskader hverken i de hjemlige eller oversøiske Farvande. De af Sagsøgerne paaberaabte Skibstab oplyser intet om de Sagsøgtes Risiko. De angaar alle, bortset fra et enkelt, krigsførende Landes Skibe, og det danske Skibstab skete i Farezone I.

Efter de Sagsøgtes Opfattelse kan der ikke alene ved Tarifieringen tages Hensyn til Risikoen; ud fra forsikringsretlige Grundsætninger bør det ogsaa ved Tarifieringen tages i Betragtning, at Risikoen søges fordelt paa en saa stor Forsikringsbestand som muligt for derved at opnaa den størst mulige Udligning. Ud fra dette Synspunkt er ogsaa Fortjenstmulighederne i en vis Grad taget i Betragtning.

Dette Spørgsmaal har været Genstand for Drøftelse i et indenfor Repræsentantskabet i Anledning af fremkommet Kritik over den skete Tarifiering nedsat Udvalg. Det udtales herom i den afgivne Udvalgsbetænkning:

»De rejste Indvendinger falder i 2 Grupper, idet en Del Rederier har hævdet, at Forbundets Egenskab af et gensidigt Forbund principielt medfører, at samtlige Omkostninger maa fordeles ligeligt paa Medlemmerne — maaske bortset fra den hjemlige Sejlads, og derfor har protesteret mod de vedtagne Farezonetillæg, særligt, hvor det drejer sig om rekvirerede Skibe, for hvilke Tillægget ikke er indregnet i den fastsatte Fragt, medens andre Rederier har hævdet den principielle Opfattelse, at Bidragene bør fordeles efter de Tab, Skibenes Fart paafører Forbundet, og derfor har protesteret mod, at Skibe, der sejler udenfor Farvandene omkring England, hvor Tabene opstaar, skal bidrage væsentligt til Dækning af disse Tab. Den sidste Gruppe har ogsaa protesteret mod, at den indenrigske Fart fritages helt.

Udvalget har ikke kunnet tiltræde hverken det ene eller det andet af disse Yderstandpunkter. Det er rigtigt, at praktisk talt alle Tab opstaar i Farvandene omkring England og Frankrig, men en Fordeling af Tabene alene paa de Skibe, der besejler disse Farvande, vilde give en for ringe forsikringsmæssig Udligning og paalægge disse Skibe for store Byrder i Forhold til den Fortjeneste, Fragterne afkaster. Det kan maaske lade sig gøre, naar Talen er om et Krigsomraade som f. Eks. Omraadet omkring Spanien under den spanske Borgerkrig, i hvilken Sejladsen indbragte meget betydelige Fragter, men det kan ikke lade

sig gøre i et Krigsomraade lige udenfor Danmarks Grænser, i hvilket der til Sikring af vor Export og vore Tilførsler maa sejles til fastsatte Fragtrater, der ikke giver en tilsvarende Fortjeneste.

Det er Udvalgets Opfattelse, at der ved Bidragenes Fordeling paa Medlemmerne ikke blot bør tages Hensyn til den Risiko, der er skabt ved Krigen, men ogsaa til de Fortjenstmuligheder, denne har skabt. Og det kan næppe bestrides, at Sejlads udenfor de europæiske Farezoner netop som Følge af Krigen giver en stærkt forøget Adgang til Fortjeneste ogsaa — omend maaske i mindre Grad — for Skibe, der sejler i faste Ruter, og at disse Skibe derfor i ikke uvæsentligt Omfang bør bidrage til Dækning af Forbundets Udgifter; det maa dog være denne almindelige Adgang til Fortjeneste, der bliver det afgørende, idet det selvfølgelig ikke vil være muligt ved Bidragenes Fastsættelse at tage Hensyn til, i hvilket Omfang de enkelte Skibe har udnyttet eller har kunnet udnytte denne Adgang. Dertil kan maaske yderligere føjes, at Rederierne for de Skibes Vedkommende, der sejler udenfor Europa, har den Fordel ikke at løbe nogen Risiko for Krigsforlis.

For den hjemlige Rutefarts Vedkommende gælder derimod, at det ikke har været muligt at forhøje hverken Prisen for Personbefordring eller Fragten for Gods, medens Udgifterne er væsentlig forøgede, og for den hjemlige Sejlskibsfart, at det maaske nok har været muligt at forøge Fragterne noget, men næppe synderligt mere end nødvendigt til Dækning af de stigende Udgifter. Og da heller ikke Risikoen er væsentlig forøget, ses der ikke at være nogen Mulighed for at forøge Bidragene.«

De Sagsøgte hævder, at det er berettiget at tage Hensyn til Fortjenstmulighederne, naar dette sker ud fra saglige Synspunkter og indenfor passende Grænser.

Overfor den af Sagsøgerne fremhævede Forskel paa Tarifieringen af hjemlig og oversøisk Sejlads, hvorefter oversøisk Sejlads indenfor Ulykkesforsikringen har betalt 12 Gange saa meget som den hjemlige Sejlads og indenfor Krigs-Ulykkesforsikringen 60 Gange saa meget, anfører de Sagsøgte, at saafremt man indenfor Ulykkesforsikringen havde fastsat samme Grundpræmie for al Sejlads bortset fra Smaaskibe indenfor hjemlig Sejlads og indrømmet saavel oversøisk som hjemlig Sejlads 1/3 Nedsættelse, vilde det kun have givet den oversøiske Sejlads en Nedsættelse af den opkrævede Præmie med 8 Øre pr. Dag. Med Hensyn til Krigs-Ulykkesforsikringen anfører de Sagsøgte, at saafremt man havde paalagt de større Skibe indenfor den hjemlige Sejlads et Farezonetillæg af 20 Øre pr. Dag, hvilket med den hjemlige Sejlads's 1/3 Grundpræmie vilde svare til det den oversøiske Sejlads paalagte Farezonetillæg af 60 Øre, vilde der herved kun være indvundet 19.800 Kr. Man vilde herved have ophævet den af Sagsøgerne paaberaabte Forskel i Tarifieringen af hjemlig og oversøisk Sejlads, uden at der vilde være indvundet noget større Beløb for den oversøiske Sejlads.

Sagens Kærne er, hvorvidt Repræsentantskabet er berettiget til ved Tarifieringen at tage Hensyn til Fortjenstmuligheder, og i benægtende Fald om der ved den skete Tarifiering af oversøisk Fart sammenlignet

med hjemlig Fart, er taget Hensyn til Fortjenstmuligheder i en saadan Grad, at Tarifieringen bør omstødes.

Efter Vedtægten og den efter det under Sagen oplyste fulgte Præmiepolitik har Udgangspunktet for indtrufne Tabs Fordeling været en samtlige Medlemmer uden Hensyn til Farten paalagt ensartet Grundpræmie, nemlig i Ulykkesforsikringsafdelingen 36 Kr. aarlig pr. Mand og i Krigs-Ulykkesforsikringsafdelingen 10 Kr. 80 Øre pr. Mand, sidstnævnte Præmie dog nedsat til 1/3 for den hjemlige Sejlads. Udgangspunktet har altsaa været den bredest mulige Udligning af indtrufne Tab paa samtlige Medlemmer.

Vedtægtens § 19 aabner imidlertid Adgang for Repræsentantskabet til ved en egentlig Tarifiering gennem Indførelse af Fareklasser og Oprettelse af Farezoner at specialisere Tabets Fordeling paa enkelte Grupper indenfor de to Afdelinger.

Denne Adgang for Repræsentantskabet til at tarifere maa efter almindelige forsikringsretlige Grundsætninger, naar Forholdene gør det naturligt, ogsaa føre til en Pligt for Repræsentantskabet til at tarifere, men i hvilket Omfang den almindelige Udligning skal forlades til Fordel for en Tarifiering, maa indenfor en vis Margin være overladt til Repræsentantskabets Skøn, hvis Sammensætning giver en Forhaands-Garanti for, at Skønnet udøves i Overensstemmelse med samtlige Medlemmers Interesse. Naar saaledes Repræsentantskabet — som anført i det foran citerede Udvalgsbetænkning — har skønnet, at Sejladsen i Farvandene omkring England og Frankrig vil give en for ringe forsikringsmæssig Udligning, og kun paalagt denne Sejlads at bære 88 pCt. af samtlige Udgifter i begge Afdelinger, skønt samtlige Tab er faldet indenfor denne Sejlads, findes dette Skøn ikke at kunne forkastes. Tilsvarende Betragtninger giver Sagsøgerne ogsaa Udtryk for i Skrivelse af 6. Februar 1940, hvori udtales, at de kan finde det — om ikke rigtigt — saa dog maaske nødvendigt, at Tabet i Farvandene omkring Storbritannien i nogen Grad udlignes paa anden Fart, ligesom Sagsøgerne udtaler, at de er klare over, at Repræsentantskabet ifølge Loven er suverænt.

Denne Tarifiering, som det efter Vedtægten er overladt Repræsentantskabet at foretage, skal ske efter en Risikobedømmelse. Det er efter Rettens Opfattelse stridende saavel mod Vedtægtens § 19 som mod almindelige forsikringsretlige Grundsætninger at foretage Tarifieringen efter Fortjenstmuligheder. En Tarifiering herefter vilde ogsaa give Plads for al for megen Usikkerhed i Bedømmelsen.

Spørgsmaalet bliver da, om der ved den foretagne Tarifiering er taget Hensyn til Fortjenstmuligheder i en saadan Grad, at Tarifieringen bør tilsidesættes.

De Sagsøgte gør gældende, at Tarifieringen af den oversøiske Sejlads er foretaget efter et Skøn over Risikoen ved denne. Dette Skøn ligger efter Vedtægten hos Repræsentantskabet, og Retten er enig med de Sagsøgte i, at der skal stærke Holdepunkter til at tilsidesætte dette Skøn. Betragtes foreløbig den oversøiske Sejlads isoleret — uden Sammenligning med hjemlig Sejlads —, findes der efter Rettens Opfattelse ingen Holdepunkter for at tilsidesætte dette Skøn. Der fandtes ingen Skadesstatistik, som kunde lægges til Grund for Skønnet. Det drejede

sig herefter om et Skøn, der skulde foretages i Januar og Februar Maaned 1940, over den løbende og fremtidige Risiko ved den oversøiske Sejlads. Efter Vedtægtens § 19 var Repræsentantskabet berettiget til at tarifere paa det paagældende Tidspunkt, og Retten finder ikke Grundlag for at forkaste Repræsentantskabets Skøn over, at den hidtidige Præmie under de herskende Forhold ikke var tilstrækkelig til at dække Risikoen ved oversøisk Sejlads. Det fremhæves ogsaa herved, at den paagældende Tarifiering kun blev gældende for et forholdsvis kort Tidsrum, nemlig fra 1. Januar 1940—8. April 1940. At der i denne korte Tid ikke indtraf nogen Skade i den oversøiske Sejlads, afgiver intet Bevis for, at Risikobedømmelsen har været forkert. Der findes ikke i Vedtægten Bestemmelse om Tilbageregulering af Præmien indenfor de enkelte Fareklasser paa Grundlag af indtrufne Skader indenfor disse, udover Bestemmelsen i midlertidigt Tillæg til Vedtægten af 24. Oktober 1939 om, at de Midler, der ved Udløbet af det sidste Krigsjaar maatte henstaa paa de to Udligningsfonds Konti, vil, naar Regnskabet for dette Aar er endelig opgjort, være at udbetale til alle, der i hele eller en Del af ovennævnte Periode har været Medlemmer af vedkommende Afdeling, i Forhold til de af disse i hele Perioden erlagte Bidrag.

Spørgsmaalet bliver herefter, om en Sammenligning med Tarifieringen af den hjemlige Skibsfart, som af Sagsøgerne hævdedet, viser en saadan Ulighed, at man paa dette Grundlag bør tilsidesætte den skete Tarifiering af oversøisk Skibsfart. Retten maa nære Betænkelighed ved alene i den Omstændighed, at de Sagsøgte ikke har ladet den hjemlige Skibsfart følge med i den forhøjede Tarifiering, at finde Grundlag for at tilsidesætte Tarifieringen af den oversøiske Sejlads. Der er indenfor Krigs-Ulykkesforsikringen Tradition for, at den hjemlige Skibsfart tariferes lavere end anden Skibsfart, jfr. Vedtægtens § 19, Stk. 2, hvorefter Grundpræmien for den hjemlige Skibsfart kun udgør 1/3 af den almindelige Grundpræmie. De Sagsøgte anfører, at af de 174.089 Forhyringsdage, for hvilke der i Perioden 1. Januar—8. April 1940 indenfor Krigsulykkesforsikringsafdelingen er betalt Grundpræmie til reduceret Takst, vedrører kun ca. 99.000 større Rutebaade og Bjergnings- og Bugser-selskabers, Entreprenørers og Handelsselskabers Skibe, medens Resten, ca. 75.000, vedrører Sejlskibe, smaa Fjordskibe m. v., af hvilke det havde været ganske umuligt at opkræve nogen forhøjet Grundpræmie, idet et Forsøg herpaa kun vilde have medført tilsvarende Præmierestancer, der i Henhold til det solidariske Ansvar maatte fordeles paa Afdelingens andre Skibe. Paa samme Maade vedrører af Ulykkesforsikringsafdelingens 201.497 Forhyringsdage à Kr. 0,10 ca. 102.500 Sejlskibe, smaa Fjordskibe m. v. De Sagsøgte hævder, at Undladelsen af at tarifere den hjemlige Sejlads højere, har beroet paa et Skøn over Risikoen ved denne Sejlads, og Retten maa nære Betænkelighed ved at tilsidesætte dette Skøn.

Tilbage bliver da kun Spørgsmaalet om, hvorvidt de Sagsøgte Fremhævelse af Hensynet til Fortjenstmulighederne i Skrivelse af 25. Oktober 1940 og den foran citerede Udvalgsbetænkning bør føre til Tilsidesættelse af Tarifieringen. Retten maa som foran fremhævet tage Afstand fra, at der ved Tarifieringen tages Hensyn til Fortjenstmulig-

hederne, men det fremgaar ikke af det foreliggende Materiale, i hvilket Omfang Fortjenstmulighederne har influeret paa Tarifieringen — efter de Sagsøgtes Anbringende er det kun sket i ringe Grad — og Retten finder ikke, at de anførte Udtalelser og det iøvrigt oplyste afgiver Bevis for det modsatte.

Efter det anførte maa Retten nære Betænkkelighed ved at tilside-sætte det af de Sagsøgtes Repræsentantskab ved den omstridte Tarife-ring udøvede Skøn.

Idet bemærkes, at det rejste Tvistspørgsmaal efter Paastandens Formulering findes at henhøre under Domstolenes Afgørelse, vil de Sagsøgte være at frifinde.

Sagens Omkostninger vil efter Omstændighederne være at ophæve.

Et af de voterende Medlemmer, T. C. Christensen, begrunder Domsresultatet med følgende:

»Efter Vedtægternes § 19 skal Tarifieringen foretages under Hensyn til de til enhver Tid foreliggende Forhold, der har Indflydelse paa Risikoen, men heraf følger ikke, at det er udelukket, at andre Forhold tages i Betragtning.

Under Hensyn til, at det drejer sig om en gensidig Forsikring indenfor en bestemt Kreds af Borgere, hvor alle Interesser efter Vedtægternes Bestemmelse om Repræsentantskabets Sammensætning maa anses for varetaget paa betryggende Maade, maa det anses berettiget ved Tarifieringen at tage Medlemmernes Indtjeningsmuligheder i Be-tragting, hvorved ogsaa bør henses til det formaalstjenlige i, at Landets Tilførsler i en for Landet vanskelig Tid transporteres paa billigste Maade.«

Nr. 381/1941.

Rigsadvokaten

m o d

Erhard Frederik Martinsen (Alb. V. Jørgensen),

der tiltales for Overtrædelse af Straffelovens § 119, Stk. 1.

Vestre Landsrets Dom af 31. Oktober 1941: De Tiltalte: Erhard Frøderik Martinsen, Hans Midtgaard Hansen og Orla Valdemar Madsen bør hensættes i Fængsel hver især i 6 Maaneder, og Tiltalte, Kristian Villy Vollertsen, i Fængsel i 4 Maaneder. For de Tiltalte Hansens, Madsens og Vollertsens Vedkommende anses for hver 80 Dage som udstaaet ved Varetægtsfængsel. De Tiltalte, Martinsen og Madsen, bør een for begge og begge for een betale til den for dem ved Landsretten beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Flagstad, i Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 35 Kr. De Tiltalte, Hansen og Vollertsen, bør ligeledes een for begge og begge for een betale til den for dem sammesteds beskikkede Forsvarer, Landsretssagfører Jæger, i

Salær 300 Kr. og i Godtgørelse for Udlæg 35 Kr. Sagens øvrige Omkostninger udredes af samtlige Tiltalte een for alle og alle for een.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret under Medvirken af Nævninger afsagte Dom er indanket for Højesteret saavel af Tiltalte som af det Offentlige.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den, saavidt den foreligger Højesteret til Prøvelse, være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør, saavidt paaanket er, ved Magt at stande.

I Salær for Højesteret til Højesteretssagfører Jørgensen betaler Tiltalte Erhard Frederik Martinsen 80 Kr.

Den indankede Doms Præmisser er saalydende:

Under nærværende Sag, der er behandlet under Medvirken af Nævninger, er Erhard Frederik Martinsen, Hans Midtgaard Hansen, Orla Valdemar Madsen og Kristian Villy Vollertsen ved 3. jydsk Statsadvokatur Anklageskrift af 8. August 1941 sat under Tiltale til at lide Straf efter Straffelovens § 119, Stk. 1, jfr. Straffelovens § 83, Stk. 1 og 3, ved den 20. Marts 1941 Kl. ca. 15,30 paa Statens Helbredelsesanstalt for Drankere paa Fanø, hvor de alle var indlagt i Henhold til Dom, i Forening med Vold at have overfaldet Forstanderen paa Helbredelsesanstalten Niels Martinus Jensen og Landpolitibetjent Jens Peter Jensen for derved at hindre dem i at føre Tiltalte Martinsen, der skulde overføres til Helbredelsesanstalten i Sdr. Omme, ud af Anstaltens Opholdsstue.

Tiltalte, Erhard Frederik Martinsen, er iødt den 16. November 1897 og er tidligere straffet saaledes:

1. Ved Højesterets Dom af 11. Februar 1919 efter Straffelov 1866 § 238 med Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder.

2. Ved Østre Landsrets Dom af 22. Juni 1931 efter Straffelov 1866 § 256 med en Bøde af 100 Kr.

3. Ved samme Rets Dom af 31. Juli 1936 efter Straffelov 1930 § 285, jfr. § 279, med Fængsel i 60 Dage.

4. Ved Københavns Byrets Dom af 28. Juli 1936 efter Straffelovens § 265 og Politivedtægten for København § 6, jfr. § 103, med en Bøde af 80 Kr.

5. Ved samme Rets Dom af 14. September 1936 efter Straffelovens § 265 og Politivedtægten for København § 6, jfr. § 103, med Hæfte i 10 Dage.

6. Ved Østre Landsrets Dom af 15. Januar 1937 efter Straffelovens § 285, 1, jfr. § 279, med Fængsel i 60 Dage.

7. Ved Københavns Byrets Dom af 6. Oktober 1937 efter Straffelovens § 265 med Hæfte i 14 Dage, betinget i 5 Aar.

8. Ved samme Rets Dom af 31. Oktober 1938 efter Politivedtægten for København §§ 5 og 9, jfr. § 103, med en Bøde af 50 Kr.

9. Ved Københavns Byrets Dom af 25. Juli 1939 efter Straffelovens § 285, jfr. § 279, med en i Medfør af Straffelovens § 57 fastsat fælles Straf for den ved Dommen af 6. Oktober 1937 paakendte Lovovertrædelse og for de i den foreliggende Sag omhandlede Forhold af Fængsel i 6 Maaneder, hvorhos det i Medfør af Straffelovens § 73 bestemtes, at Domfældte efter Straffens Udstaelse vil være at anbringe i en Helbredelsesanstalt for Drankere i indtil 18 Maaneder.

10. Ved Retten i Helsingør den 29. Maj 1940 efter Straffelovens § 285, jfr. § 279 samt § 138, II, samt Politivedtægten for Frederiksborg Amts Landdistrikt § 5, jfr. Lov 219 1. Maj 1940 § 2. Straffelovens § 73, med Fængsel i 7 Maaneder + Drankerhjem i indtil 3 Aar. Østre Landsret 24. Juni 1940 med Fængsel i 4 Maaneder + Anbringelse paa Drankerhjem i indtil 3 Aar.

Tiltalte, Hans Midtgaard Hansen, — — — — —

Tiltalte, Orla Valdemar Madsen, — — — — —

Tiltalte, Kristian Villy Vollertsen, — — — — —

Nævningerne har i Sagens Anledning afgivet Svar paa følgende Spørgsmaal:

Hovedspørgsmaal 1:

Er Tiltalte, Erhard Frederik Martinsen, skyldig i et efter Straffelovens § 119, Stk. 1, strafbart Forhold ved den 20. Marts 1941 Kl. ca. 15,30 paa Statens Helbredelsesanstalt for Drankere paa Fanø, hvor han var anbragt i Henhold til Dom, i Forening med de Tiltalte Hans Midtgaard Hansen, Orla Valdemar Madsen og Kristian Villy Vollertsen at have søgt at hindre Forstander paa Helbredelsesanstalten Niels Martinus Jensen og Landpolitibetjent Jens Peter Jensen i at føre Tiltalte, der skulde overflyttes til Statens Helbredelsesanstalt for Drankere i Sønder Omme, ud af Anstaltens Opholdsstue, idet han i Forening med Tiltalte Hans Midtgaard Hansen med Vold overfaldt Forstander Niels Martinus Jensen ved at medvirke til, at denne væltede om paa Gulvet?

Tillægsspørgsmaal til foranstaaende Hovedspørgsmaal:

(Besvares kun, hvis foranstaaende Hovedspørgsmaal besvares med Ja).

Er den i foranstaaende Hovedspørgsmaal omhandlede Forbrydelse begaaet af en Fange, der udstaar Straf, eller af anden Grund holdes i Forvaring, saaledes at Straffen skal forhøjes i Medfør af Straffelovens § 83, Stk. 1?

Hovedspørgsmaal 2:

Er Tiltalte Hans Midtgaard Hansen skyldig i et efter Straffelovens § 119, Stk. 1, strafbart Forhold — — — — —

Tillægsspørgsmaal til foranstaaende Hovedspørgsmaal: — — —

Hovedspørgsmaal 3:

Er Tiltalte, Orla Valdemar Madsen, skyldig i et efter Straffelovens § 119, Stk. 1, strafbart Forhold — — — — —

Tillægsspørgsmaal til foranstaaende Hovedspørgsmaal: — — —

Hovedspørgsmaal 4:

Er Tiltalte, Kristian Villy Vollertsen, skyldig i et efter Straffelovens § 119, Stk. 1, strafbart Forhold — — — — —

Tillægsspørgsmaal til foranstaaende Hovedspørgsmaal: — — —

Nævningerne har besvaret samtlige Hovedspørgsmaal med ja og samtlige Tillægsspørgsmaal med nej.

Idet Nævningernes Kendelse findes at burde lægges til Grund ved Sagens Paadømmelse vil samtlige Tiltalte være at anse efter Straffelovens § 119, Stk. 1, med Straffe, der vil være at bestemme, for de Tiltalte, Martinsen, Hansen og Madsen, til Fængsel i 6 Maaneder for hver og for Tiltalte Vollertsen til Fængsel i 4 Maaneder.

For de Tiltalte, Hansen, Madsen og Vollertsens, Vedkommende vil 80 Dage for hver være at anse som udstaaet ved Varetægtsfængsel.

Med Sagens Omkostninger vil være at forholde som nedenfor bestemt.

Onsdag den 18. Februar.

Nr. 169/1941. **Vognmand Oluf Frederik Jørgensen**
(Landsretssagf. Bornemann)

m o d

Forsikrings-Aktieselskabet »Absalon« (H. Bache).

(Refusion af udbetalt Forsikringsbeløb).

Københavns Byrets Dom af 23. December 1940 (13. Afd.): Sagsøgte, Vognmand Oluf Jørgensen, bør for Tiltale af Sagsøgerne, Forsikrings-Aktieselskabet »Absalon«, i denne Sag fri at være. Sagsøgerne godtgør inden 15 Dage fra Dato Sagsøgte Sagens Omkostninger med 50 Kr.

Østre Landsrets Dom af 28. Marts 1941 (IV Afd.): Indstævnte, Vognmand Oluf Jørgensen, bør til Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet »Absalon«, betale 263 Kr. 60 Øre med Renter heraf 5 pCt. aarlig fra 21. September 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 200 Kr. At efterkomme inden 15 Dage fra Dato under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom.

Den af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

Det er oplyst, at Appellanten har været Ejer af Vognen i flere Aar, og at Revnedannelsen er foregaaet gennem længere Tid.

Da det ikke fremgaar af Sagens Omstændigheder, at Skaden ikke kunde være afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu, der udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøjer i Henseende

til Materiellet, findes Appellanten ifølge Motorlovens § 38, Stk. 1, at være ansvarlig for Skaden.

Idet dernæst Reglen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Punktum, ikke findes at kunne anvendes paa Appellantens Ejeransvar ifølge Motorlovens § 38, Stk. 1, for hvilket Ansvar der ifølge Lovens § 39 var tegnet Forsikring, vil Dommen være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande. Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Vognmand Oluf Frederik Jørgensen, til Indstævnte, Forsikrings-Aktieselskabet »Absalon«, med 300 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Under denne Sag har Sagsøgerne, Forsikrings-Aktieselskabet »Absalon«, paastaaet Sagsøgte, Vognmand Oluf Jørgensen, dømt til Betaling af 263 Kr. 60 Øre med Renter heraf 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 21. September 1940, til Betaling sker.

Sagsøgte har paastaaet Frifindelse.

Sagens Omstændigheder er følgende:

Den 20. September 1939 løb højre Baghjul af en Indstævnte tilhørende Lastautomobil, K 32447, paa Strandvejen i Hellerup. Den knuste Ruden til Frk. Bertha Hansens Forretning, Strandvej 140 B, der var forsikret hos Sagsøgerne, som har betalt Rudens Istandsættelse med det paastævnte Beløb.

Sagsøgerne gør gældende, at Sagsøgte i Medfør af Motorlovens § 38 maa være ansvarlig for Skaden, medens Sagsøgte hævder, at det stedfundne Uheld er hændeligt. Endvidere har Sagsøgte til Støtte for sin Frifindelsespaastand henvist til Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Punktum.

Justitsministeriets Motorsagkyndige, Civilingeniør H. Krogh-Jørgensen, har afgivet en Erklæring af 20. Oktober 1940, hvori det blandt andet udtales:

»Revnedannelsen er saaledes foregaaet gennem længere Tid forinden Uheldet fandt Sted, og er Stykke for Stykke skredet frem, indtil den resterende, sammenhængende Del er blevet belastet til Brudgrænsen, og uden forudgaaende Varsel er Hjulet løbet af. Det bør udtrykkelig bemærkes, at Hjulets Plads ikke ændres det mindste, ligesom dets Bevægelse ikke i mindste Maade (ved Kasten eller Eksen) røber for Føreren, at der er et begyndende Brud.

Brudstedets Udspring er — naar Hjulet er paa Plads — skjult for en ved Siden af Køretøjet staaende Iagttager, men det vil være muligt,

naar man lægger sig ind under Vognen — — — at iagttage den begyndende Revne paa den udtrykkelige Betingelse, at den Revnen omgivende Del af Bagakselrøret er fuldstændig rengjort, og det vil formentlig yderlig være en Betingelse, at der er Olie eller anden Fugtighed i selve Revnen, for at den kan staa skarpt overfor det omgivende Parti.

— — —

Det vil saaledes formentlig af det ovenfor nævnte fremgaa, at den begyndende Revnes Udspringssted ikke er synligt for en iagttager, der befinder sig uden for Køretøjets Omrids,

at man med paamonteret Hjul og Dæk skal lægge sig ind under Vognen (mellem Hjulene) og positivt rette Blikket mod Stedet, der endog skal være omhyggeligt rengjort, for overhovedet at have iagttaget Brudstedet,

at man med aftaget Hjul saaledes, som det sker ved en Udskiftning efter Punktering, har Mulighed for at se Revnedannelsen, naar Stedet er behørigt rengjort.

Den omtalte Rengøring af Brudstedet vil normalt ikke finde Sted — ikke være en naturlig Følge af en almindelig, sædvanemæssig Rengøring (Vognvask), idet Brudstedets Beliggenhed højst kunde rammes af en Vandstraale, aldrig af Vaskebørste eller andet Rengøringsredskab, og en Vandstraale vilde ingen Chance have for at fjerne Vejsnavset, der paa det paagældende Sted i Almindelighed er lige saa gammelt som Vognen, selv om den ejes og passes af en Vognmand, der udviser største Omhu for sit Køretøj.

Brudstedet frembyder ingen Tegn paa Materialefejl eller Svagheder, ligesom den konstaterede Overbelastning af Vognen ikke har haft Betydning hverken ved Revnedannelsens allerførste Begyndelse eller senere hen, idet en saadan Bagakselkonstruktion dimensioneres med en vis Sikkerhedskoefficient, der dog er forskellig for de forskellige Fabriker, men om hvilken det kan udtales, at den ligger adskillige Gange over den her konstaterede Margin.

Ved at undlade at rengøre og inspicere det paagældende Sted forsummer Brugereren ingen af de ham paahvilende Pligter i teknisk Henseende ved Køretøjets sædvanemæssige Benyttelse og korrekte Vedligeholdelse, idet der rent teknisk ikke er nogen Anledning dertil, dels fordi Stedet er vanskeligt tilgængeligt, og som Konklusion af ovenstaaende skal jeg tillade mig at udtale, at det for en ikke faglært Mand vil være praktisk talt umuligt ved sædvanemæssig Benyttelse af Køretøjet i Tide at opdage den begyndende Revnedannelse, og selv for en faglært vil rene Tilfældigheder være afgørende.«

I en supplerende Erklæring af 17. November 1940 har den motorsagkyndige udtalt, at den ringe Overbelastning, som konstateredes, ikke kan antages som Aarsag til den oprindelige Revnedannelse, men at den højst kan have forrykket Tidspunktet for det endelige Bruds Indtræden samt at forskellige ved Vognen forefundne Mangler (lidt Slør i Sektorakslen, Slør i Styrearmens Kugle, ialt ca. 60—65° Ratslør, Haandbremsstang gik langt tilbage i Udskæringen, Lyskontakt i Uorden, store Blus uvirksomt, venstre Retningsviser kunde ikke slaa op), maa siges at have været af en saadan Karakter, at Ejeren forinden Vognens

Brug ved den paagældende Lejlighed burde have ladet den istandsætte paa et Værksted.

Det fremgaar iøvrigt af den i Anledning af Uheldet optagne Politirapport, at Føret var tørt, Vejbanen det paagældende Sted chaussebrolagt og Færdslen ringe, at Vognen kørte med en Fart af 25—35 km (højeste tilladte Fart 30 km), at Vognen hverken havde bremsset eller drejet, da Uheldet skete, og at der konstateredes Overlæs paa 201 kg, i hvilken Anledning Chaufføren har modtaget en Advarsel. Endelig er det oplyst, at Vognen er af Aargang 1934.

Efter den af den motorsagkyndige afgivne Erklæring finder Retten at maatte antage, at det stedfundne Uheld ikke kunde være afværget ved den Agtpaaivenhed og Omhu, som maa udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøj, herunder ogsaa, at det omhandlede Brud ikke vilde være blevet afværget, selv om Vognen i Anledning af de fornævnte Mangler var blevet underkastet en grundig Undersøgelse paa Værksted.

Sagsøgte vil herefter være at frifinde.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 23. December 1940 af Københavns Byrets 13. Afdeling og paastaas af Appellanten, Forsikrings-Aktieselskabet »Absalon«, ændret i Overensstemmelse med Appellantens Paastand for Underretten derhen, at Indstævnte, Vognmand Oluf Jørgensen, tilpligtes at betale Appellanten 263 Kr. 60 Øre med Renter deraf 5 pCt. aarlig fra den 21. September 1940. Indstævnte paastaar Underrettsdommen stadfæstet.

Da den Agtpaaivenhed og Omhu, der udkræves ved Benyttelsen af Motorkøretøjer med Hensyn til det benyttede Materiel, findes at maatte gøre det til Pligt for den ansvarlige at benytte Materiel, som ikke i sig selv ved Brug kan forvolde Skade, er Indstævnte efter Motorlovens § 38 ansvarlig for den i den indankede Dom omhandlede Skade. Idet Bestemmelsen i Forsikringsaftalelovens § 25, Stk. 1, 2. Punktum, ikke finder Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, vil Dommen derfor være at ændre i Overensstemmelse med Appellantens Paastand.

Sagens Omkostninger for begge Retter vil Indstævnte have at godtgøre Appellanten med 200 Kr.

Torsdag den 19. Februar.

Nr. 56/1941. Fru **Cecilie Sorvad** (Jørgensen)
mod
Viborg Kommune (Heilesen).

(Spørgsmaal om delvis Fjernelse af en Badebro).

Dom afsagt af Retten for Viborg Købstad m. v. 9. Oktober 1940: De Indstævnte, Viborg Kommune, bør inden den 1. Maj 1941 fjerne den østlige Ende af den nordlige Side af det af Kommunen

paa Matr. Nr. 520 aq og 520 ar anlagte Badeanlæg i en Udstrækning af 21 1/2 m. I Sagsomkostninger betaler de Indstævnte til Sagsøgerinden, Fru Cecilie Sorvad, inden 15 Dage efter Dommens Afsigelse 250 Kr.

Vestre Landsrets Dom af 13. Januar 1941 (I Afd.): Appellanterne, Viborg Kommune, bør for Tiltale af Indstævnte, Fru Cecilie Sorvad, i denne Sag fri at være. Sagens Omkostninger for begge Retter ophæves.

Højesterets Dom.

Den i denne Sag af Vestre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

For Højesteret er det oplyst, at den i Dommen til ca. 50 m anslaaede Afstand ifølge Stadsingeniørens Kontrolmaaling er 62,8 m.

De efter Dommens Afsigelse tilvejebragte Oplysninger be styrker Rigtigheden af, at Broens Anbringelse som sket er be grundet i de særlige Dybdeforhold paa Stedet.

I Henhold til de i Dommen anførte Grunde vil den være at stadfæste.

Sagens Omkostninger for Højesteret findes Appellantinden at burde betale til Indstævnte med 300 Kr.

Thi kendes for Ret:

Landsrettens Dom bør ved Magt at stande.

Sagens Omkostninger for Højesteret betaler Appellantinden, Fru Cecilie Sorvad, til Indstævnte, Viborg Kommune, med 300 Kr. inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Underrettsdommens Præmisser er saalydende:

Paa den de Indstævnte, Viborg Kommune, tilhørende Ejendom, Matr. Nr. 520 aq og 520 ar af Viborg Købstads Jorder har Kommunen i Aarene 1938—40 anlagt en Badeanstalt med en større fast Baderbro ud i Søen. Denne Baderbro er lagt skævt i Forhold til de to Parcellers Kystlinie, saaledes at den nordøstlige Del af Broen strækker sig ind foran den private Gefionsvej, der løber fra Nørremøllevej til Søen langs den nordlige Grænse af Kommunens fornævnte Ejendom, og herfra strækker Broen sig videre hen foran den Sagsøgerinden, Fru Cecilie Sorvad, Viborg, tilhørende Ejendom Matr. Nr. 520 ai Viborg Købstads Jorder.

Da den nævnte Baderbro forsaavidt den rager ind foran Søfacaden til Sagsøgerindens fornævnte Ejendom, er generende for hende og hendes Benyttelse af Matr. Nr. 520 ai som privat Have, idet der er Indseende fra den offentlig befærdede Baderbro i Haven, samt da Foranstaltningen derved virker værdiforringende paa Ejendommen, har Sagsøgerinden under nærværende Sag nedlagt Paastand om, at de Ind-

stævnte dømmes til inden en af Retten fastsat Frist at fjerne den østlige Side af den fornævnte Badebro i en Udstrækning af 21 1/2 m.

De Indstævnte har paastaet sig frifundet, idet de vel har erkendt, at hvis Badebroen var lagt som sket af en Privatperson, vilde det være i Strid med Sagsøgerindens Ret i Naboforholdet, men de hævder, at der med Hensyn til Søen tilkommer Kommunen en videregaaende Ret.

Denne Ret støtter de paa, at det ved en Højesteretsdom af 25. Oktober 1858 er statueret, at omend der ikke tilkommer Kommunen nogen Ejendomsret til Søens vestlige Del, er det dog godtgjort, at Nytten og Brugen deraf har fra ældgammel Tid været tillagt Byen, hvorefter det staar fast, at der tilkommer Byen Fiskeret i Søen, samt at de i Sagen implicerede private er uberettigede til Rørskær og til at plante Rør.

Naar saaledes Nytten og Brugen af Søen er tillagt Kommunen, mener de Indstævnte, at dette hjemler dem Ret til ved en praktisk og saglig Foranstaltning som den heromhandlede at tilsidesætte Hensynet til den enkelte.

Sagsøgerinden har heroverfor henvist til, at Dommen slaar fast, at Kommunen ikke er Ejer af Søen, hvorved hun hævder, at der ifølge Dommen kun tilkommer Kommunen disse bestemte hævdvundne Rettigheder — Fiskeri og Rørskær — og kun disse.

Ved Højesteretsdommen er det fastslaaet, at der ikke tilkommer Viborg Kommune nogen Ejendomsret til Søens vestlige Side, medens der fra ældgammel Tid tilkommer den Ret til »Nytten og Brugen« af Søen, uden at der gives noget Bidrag til den nærmere Afgrænsning af denne Ret, udover at den maa antages at rumme de i Dommen særlig omtalte Adkomster til Fiskeri og Rørskær.

Selv om man ikke vil indskrænke denne Ret til Nytten og Brugen af Søen til, hvad der maatte antages paa Dommens Tid at omfattes af Retten, altsaa formentlig særlig, og maaske alene, Fiskeri og Rørskær, men erkender, at Retten omfatter, hvad senere og kommende Tidens Udvikling vil lægge i Begrebet, er det klart, at der i dette maa rummes noget mindre end i Ejendomsretten, der jo netop ikke tilkommer Kommunen.

Uden at komme ind paa at forsøge en nøje Afgrænsning af Begrebet »Retten til Nytten og Brugen«, findes det at kunne fastslaaes, at Retten ikke omfatter Beføjelse til at foretage Foranstaltninger, der, hvis det drejede sig om Privatpersoner, vilde komme i Strid med privates Ret i Naboforholdet, naar saadanne Foranstaltninger ikke er nødvendige for en iøvrigt rimelig og naturlig Udøvelse af Retten paa Kommunens egen Grund, og da de Indstævnte efter det oplyste meget vel kunde have lagt Badebroen paa en saadan Maade, at Anstalten fuldt ud opfyldte sit Øjemed, uden at komme i Konflikt med Sagsøgerindens Naboret, idet der hertil kun krævedes Foretagelse af nogle Uddybningsarbejder, vil Sagsøgerindens Paastand være at tage til Følge, saaledes at Fristen for Fjernelsen af den paagældende Del af Badeanlægget sættes til 1. Maj 1941.

I Sagsomkostninger vil de Indstævnte have at betale Sagsøgerinden 250 Kr.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 9. Oktober 1940 af Retten for Viborg Købstad m. v.

I Anledning af, at det i Dommen udtales, at Appellanterne har erkendt, at Anbringelsen af Badebroen som sket vilde være i Strid med naboretlige Regler, saafremt Anbringelsen var foretaget af en Privatperson, bemærkes, at Appellanterne for Landsretten har hævdet alene at have erkendt Retstridigheden i det anførte Tilfælde, saafremt de almindelige Regler om Lodsejeres Benyttelsesret m. v. havde været gældende med Hensyn til Viborg Sø, hvilket efter Appellanternes Formening netop ikke er Tilfældet.

Ved den i Dommen ommeldte Højesteretsdom maa det anses statue-ret, at Nytten og Brugen af Søen i Almindelighed tilkommer Appellanterne og Indstævntes Paastand vil derfor ikke kunne støttes paa, at Badebroens Anbringelse som sket er i Strid med en hende som Lods-ejer tilkommende Rettighed over Søen. Herefter bliver der alene Spørgsmaal om, hvorvidt Anbringelsen har medført Gæner for Indstævnte, der efter dansk Rets Regler gaar ud over, hvad hun som Ejer af en til Søen stødende Grund er pligtig at taale. Efter det oplyste, hvorved bemærkes, at Landsretten har besigtiget Forholdene paa Stedet — maa det nu antages, at den væsentligste Ulempe for de tilstødende Lodsejere, derunder Indstævnte, bestaar i den med Badelivet paa den offentligt tilgængelige Badeanstalt følgende Støj og forøgede Færdsel — som imidlertid end ikke er paastaet at overskride, hvad der efter Loddernes Beliggenhed ved Søen maatte taales — medens der ikke findes at kunne tillægges den Omstændighed, at der fra Badebroens nordlige Del kan ses ind i Indstævntes Have nogen afgørende Betydning allerede som Følge af, at saadant Indblik — omend i noget mindre Grad — ogsaa er mulig fra den Del af Badebroen, der ligger Syd for en Linie trukket ud i Søen i Forlængelse af Grænseskellet til Indstævntes Ejendom. Det skal herved yderligere bemærkes, at der fra det vestligste Punkt af den Del af Badebroen, der ligger Nord for bemeldte Linie, ind til Kystlinien efter den Landsretten forelagte Beliggenhedsplan er en Afstand af ca. 50 m.

Idet derhos en Forringelse af Udsigtsforholdene fra Indstævntes Have ikke vil kunne paaberaabes allerede som Følge af, at den ommeldte Del af Badebroen skønnes at være uden væsentlig Betydning i saa Henseende, og idet Broens Anbringelse som sket efter det oplyste er begrundet i de særlige Dybdeforhold paa Stedet, vil Appellanternes Frifindelsespaastand være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger for begge Retter findes efter Omstændighederne at kunne ophæves.

- Nr. 41/1941.   **Mekaniker Carl Mørch**
    (Landsretssagf. Ole Hansen)
    m o d
    Firmaet Hellerup Fløde Is (Gamborg)
    o g
 Nr. 45/1941.   **Firmaet Hellerup Fløde Is (Gamborg)**
    m o d
    Malermester Fritz Pahlke (Fich).

(Erstatning for Skade paa Automobil under Reparation).

København's Byrets Dom af 16. September 1940 (16. Afd.): Sagsøgte, Malermester Fritz Pahlke, bør til Sagsøgerne, Firmaet Hellerup Fløde Is, inden 15 Dage fra Dato betale 773 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 18. Juni 1940, til Betaling sker, samt i Sagsomkostninger 200 Kr. Sagsøgte, Mekaniker Carl E. Mørch, bør for Sagsøgernes Tiltale i denne Sag fri at være. For denne Sagsøgtes Vedkommende ophæves Sagsomkostningerne.

Østre Landsrets Dom af 6. December 1940 (II Afd.): Indstævnte, Mekaniker Carl Mørch, bør til Appellanten, Firmaet Hellerup Fløde Is, betale 773 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. p. a. fra den 18. Juni 1940, til Betaling sker, og Sagens Omkostninger for begge Retter med 300 Kr. Appellanten, Malermester Fritz Pahlke, bør for Tiltale af Firmaet Hellerup Fløde Is i denne Sag fri at være. Firmaet Hellerup Fløde Is betaler denne Appellant Sagens Omkostninger for begge Retter med 150 Kr. Det idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse under Adfærd efter Loven.

Højesterets Dom

Den af Østre Landsret afsagte Dom er med Justitsministeriets Tilladelse indanket for Højesteret.

I Paadømmelsen har ni Dommere deltaget.

I Henhold til de i Dommen i saa Henseende anførte Grunde findes Mørch at være ansvarlig overfor Firmaet for den skete Skade.

Med Hensyn til Pahlke bemærkes, at han efter Dommens Afsigelse som Part har forklaret, at han, bl. a. paa Grund af den indtrufne Frostperiode først paabegyndte Arbejdet henimod Slutningen af Februar 1940. Han bemærkede da en Revne i Toppen af den højre Motorblok, og »han kom da i Tanker om, hvorvidt det skulde være glemt at tappe Vandet af. Han aabnede for en Hane — — — og da der intet Vand kom, mente han, at det var tappet af, og foretog sig intet videre.« Frostsprængningen i hans Varme anlæg fandt derefter Sted i Marts 1940.

Med disse Bemærkninger og iøvrigt i Henhold til de i Byrettens Dom forsaavidt anførte Grunde, findes ogsaa Pahlke at være ansvarlig overfor Firmaet for Skaden.

Herefter vil Firmaets principale Paastand være at tage til Følge. I Sagsomkostninger for alle Retter findes Mekaniker Carl Mørch og Malermester Fritz Pahlke in solidum at burde betale 600 Kr. til Firmaet Hellerup Fløde Is.

Thi kendes for Ret:

Mekaniker Carl Mørch og Malermester Fritz Pahlke bør een for begge og begge for een til Firmaet Hellerup Fløde Is betale 773 Kr. 85 Øre med Renter 5 pCt. aarlig fra den 18. Juli 1940, til Betaling sker, og i Sagsomkostninger for alle Retter 600 Kr.

Det idømte at udrede inden 15 Dage efter denne Højesteretsdoms Afsigelse.

Byretsdommens Præmisser er saalydende:

Sagsøgerne under nærværende Sag, Firmaet Hellerup Fløde Is, der ikke bruger deres Lastbiler om Vinteren, indleverede i Efteraaret 1939 en dem tilhørende Fordbil til Eftersyn og Reparation hos Sagsøgte, Mekaniker Carl E. Mørch, idet de gav ham Besked paa, naar han havde afsluttet sit Arbejde, at bringe Bilen ud til Sagsøgte, Malermester Fritz Pahlke, som de havde antaget til at male Bilen.

Omkring den 22. December 1939 lod Mekaniker Mørch Bilen bringe ud til Malermester Pahlke, men da Firmaet derefter afhentede den her i April 1940, viste det sig, at Motorblokken var frostsprængt, hvorved der er paaført Bilen en Skade til et Beløb af 773 Kr. 85 Øre.

Begge de Sagsøgte har fralagt sig Ansvar for det passerede, og Firmaet paastaar derefter de Sagsøgte tilpligtet principalt solidarisk, subsidiært alternativt at betale det nævnte Beløb med Renter 5 pCt. p. a. fra Sagens Anlæg den 18. Juni 1940.

De Sagsøgte paastaar sig frifundet.

Det fremgaar af det oplyste, at Mørch lod Bilen, der dengang var blevet afmeldt, køre ud til Pahlke af et Par af sine Folk med en Kranvogn, hvorunder Bilen havde Motoren i Gang. Efter Ankomsten kørte hans Folk den ind paa Pahlkes Værksted, hvilket krævede en Del Frem- og Tilbagekørsler, idet Adgangforholdene til Værkstedet er vanskelige.

Mekanikerne Carl Mogensen, Johannes Hansen og Børge Brøndum har overensstemmende forklaret, at Mogensen gav de to andre, der kørte Bilen ud til Pahlke, Besked paa at tappe Vandet af Bilen, naar den var blevet kørt ud til Pahlke, og Hansen og Brøndum har forklaret, at de ogsaa gjorde Forberedelser hertil ude hos Pahlke, men at denne saa erklærede, at det var unødvendigt, idet han — saaledes som Tilfældet er — havde Centralvarme i Værkstedet. Pahlke har bestemt bestridt at have udtalt sig saadan, idet han ikke har Varme paa Anlægget Søn- og Helligdage. Flere af Pahlkes Folk, der var til Stede ved den paagældende Lejlighed, nægter at have hørt Pahlke udtale sig som anført. Iøvrigt hævder Pahlke, at naar Mekanikere kommer med Biler til Maling, aftapper de altid selv Vandet, hvis de anser Aftapning

for nødvendig, i hvilken Forbindelse han har anført, at han ikke kan vide, om der er Kølervæske i Vandet, eller om der mulig, naar Bilen — saaledes som i nærværende Tilfælde — er blevet slæbt ud til ham, slet ikke er Vand paa Køleren, samt at han ikke kender Aftapningsmaaden paa alle Bilmodeller og blandt andet ikke paa den heromhandlede Bil.

Paa Anledning har han udtalt, at han overfor private Kunder er opmærksom paa at faa opklaret, om Aftapning skal finde Sted.

En under Sagen udmeldt Syns- og Skønsmand har blandt andet udtalt følgende: »Skal en Vognmaler have Kendskab til, om Vandet skal tappes af et Automobil og om hvorledes det skal aftappes? En Vognmaler maa formodes at have Kendskab til, at Motoren skal aftappes for Vand i Frostvej; men kan næppe forventes for alle Typer at have Kendskab til, hvorledes det skal foretages. — Er det sædvanligt, at Malere foretager en saadan Aftapning? Nej!«.

Det er ubestridt, at Firmaet selv har bestilt Malerarbejdet hos Pahlke, saaledes at Mørchs eneste Forbindelse med denne har bestaaet i at aflevere Bilen ude hos ham.

Det er oplyst, at Centralvarmeanlægget i Pahlkes Værksted nogle Dage i Løbet af Vinteren var ude af Funktion.

Det skønnes nu ikke tilstrækkeligt godtgjort, at Pahlke overfor Mørchs Folk har erklæret, at Aftapning var unødvendig, og der maa derfor ved Sagens Afgørelse ses bort herfra.

Retten maa mene, at naar Pahlke, der udelukkende beskæftiger sig med Automobilmaling, i Henhold til direkte Ordre fra Firmaet modtager dettes Bil til Maling og Opbevaring gennem flere Vintermaaneder, maa Pahlke indestaa Firmaet for, at der ved hans Modtagelse overvejes og eventuelt træffes de sædvanlige Foranstaltninger, som han, som Fagmand og med Kendskab til sit eget Værksteds Varmeforhold, ved er af Betydning for en forsvarlig Opbevaring af Bilen, og selv om det er almindeligt, at Mekanikere af sig selv foretager det i saa Henseende fornødne, findes han i sit Forhold til Firmaet ikke at kunne frigøre sig for sit Ansvar ved at henvise til Mørch, og han vil derfor være at dømme efter Firmaets Paastand. Derimod skønnes det betænkeligt at fastslaa et Ansvar for Mørch i Anledning af det passerede, og han vil derfor være at frifinde.

I Sagsomkostninger findes Pahlke at burde betale Firmaet 200 Kr., medens Sagsomkostningerne for Mørchs Vedkommende findes at burde ophæves.

Landsretsdommens Præmisser er saalydende:

Den indankede Dom er afsagt den 16. September 1940 af Københavns Byrets 16. Afdeling og er af Appellanten, Malermester Fritz Pahlke, paaanket med Paastand overfor Indstævnte, Firmaet Hellerup Fløde Is, om Frifindelse.

Denne Indstævnte har paaanket Dommen overfor Indstævnte, Mekaniker Carl Mørch, med samme Paastand som for Underretten, nemlig at Indstævnte, Mekaniker Carl Mørch, og Appellanten, Malermester

Fritz Pahlke, tilpligtes principalt solidarisk, subsidiært alternativt at betale Firmaet Hellerup Fløde Is Kr. 773,85 med Renter.

Disse Sager er i Medfør af Retsplejelovens § 395, jfr. § 286, forhandlet og paakendt under eet.

For Landsretten har Malermester Fritz Pahlke, Mekaniker Carl Mørch, Værkfører Carl Hildor Edvin Mogensen, Mekaniker Niels Christian Johannes Hansen, Mekanikerlærling Børge Gunnar Brøndum samt Malerlærlingene Poul Dalsted, Svend Harald Freund Jensen og Carl Bernhard Edvard Laurids Rasmussen afgivet Forklaring.

Ej heller efter Bevisførelsen for Landsretten kan det anses for godtgjort, at Mørchs Folk har gjort Skridt til at foretage Aftapning, inden Vognen indsattes i Værkstedet, og at Pahlke da erklærede Aftapningen for unødvendig, saaledes at der ved Bedømmelsen maa ses bort herfra.

Som det fremgaar af den indankede Dom, har Mørchs Værkfører givet den Mekaniker og den Lærling, der bragte Vognen til Pahlke, Besked om at aftappe Vandet, og dette maa skyldes, at man indsaa, at dette efter Aarstiden og Vejrforholdene hørte med til en forsvarlig Udførelse af Hvervet. Da Aftapningen ikke er sket, findes Mørch at være ansvarlig for den indtruine Skade.

Efter Pahlkes Forklaring var det ikke Meningen, at han skulde have Vognen i Forvaring. Han kunde aflevere den, naar den var færdig, men var frit stillet med Hensyn til Tidspunktet for Arbejdets Udførelse, da Vognen ikke skulde bruges foreløbig. Der skete en Frostsprængning i hans Varme anlæg, uagtet der var fyret i det.

Der maa gives ham Medhold i, at han har haft Føje til at gaa ud fra, at Mekanikeren afleverede Vognen i en saadan Stand, at der ikke, medens den stod paa hans Værksted, skulde kunne ske en Skade som den indtrufne, og der kan derfor ikke paalægges ham noget Ausvar for Skaden, idet det ikke kan bebrejdes ham, at han ikke foranledigede Spørgsmaalet undersøgt paany, da den ekstraordinære strenge Frostperiode i den følgende Tid indtraf.

Herefter vil Mørch være at dømme til at betale Beløbet 773 Kr. 85 Øre med Renter og Sagens Omkostninger for begge Retter med 300 Kr., medens Pahlke vil være at frifinde, hvorhos der vil være at tillægge ham hos Firmaet Hellerup Fløde Is Sagens Omkostninger for begge Retter med 150 Kr.

Hermed endte Højesteretsaaret 1941.

Færdig fra Trykkeriet den 4. Marts 1942.

G. E. C. Gads Forlag.

Triers Bogtrykkeri (Chr. & G. Lind). — København.